

17.6.

Adolphus
de Saxonia

LVD.

in

Psalmos

24

I

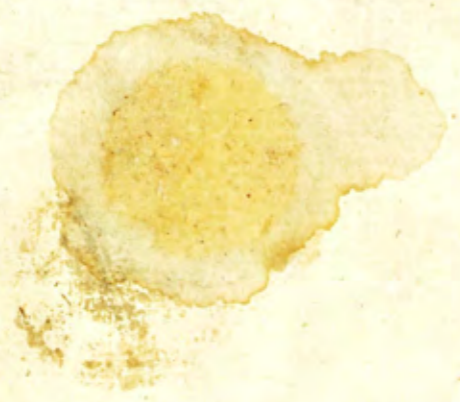
00137

2-1

BIBLIOTECA
DE LA
UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.

Sala Est. Tab. Núm.

137

137

2-72-14-6-

~~Num. 5. cap. 6. num. 24.~~

Ludolfus Saxo sacratissime religionis carthusiensis apud nobilem Argentinam Alumnus: pspicacissimo ingenio: exactissima diligentia: cumulatissima doctrina: suauissima nobilissimaque lucubratione: Dauiticoz carminum interpretatione enucleatissime complexus est: adeo ut baud facile ceteris (cum eoz uenia loquar) qui ante eum in eisdem psalmos expositos tradiderunt minus uile ecclesie fructu iudicandus sit attulisse. Nam is sepe potes Dauitice lirę diligentissimos interpretes Hieronymum Augustinum Cassiodorum Petrum Lombardum: et quotquot huic labori insudauerunt non modo uidit et legit: sed et sententias eoz tanquam amenissimos flores et quam ualidissima grana sapienter ac copiosius introseruit: In primis quid sibi tituli uelint: quid argumentum et materia: quid intentio: quid sententia generaliter et speciatim preferant: ita breuiter et aperte determinat: ut uix simile legas: qui sub psalmoz umbra: eterna temporalę Christi natiuitate: uite sanctimoniam: persecutiones: tormenta: mortem ac resurrectionem ceteraq; id genus mysteria tam luculenter diseruerit et explicarit: Ipsos quoque uersus qui nonnunquam uidentur in cortice: nequaquam sibi inuicem coherere: subtilissimis connectentium glosarum uinculis sagacissime peritissimę iungit et continuat: Ad calcem denique psalmi cuiuslibet: deuotam concinnatamque et ipsi psalmo consonam orationem uel obseruare curiosę super addit: Neque nimium litterę que occidit deditus est: nec typicis ita sensibus innititur ut litteralem neglexisse uideat: sed quęcumque sensum magis ad rem accommodatum uilem ac necessariū presensit: eum caute sollicitate et religiose persequitur. Nec tam accurata saceratissimoz mysterioz elucidatione contentus fuit: nisi etiam intimo quodam maxime deuotionis ardore: humana sum corda rape et uehementer inflamare conaretur: Quippe qui non solum symbolice et litteratorie (quam scholasticam aut speculatiuam uocant) predoctus: sed et mystice theologie quam expressissimus fuit: Quod si nro testimonio candido lector: huius psalmoz interpretationis excellentia tibi persuasa non fuerit: periculum facio ex altero quodam libro dulcissimo prestantissimozque: cuius idem postea Ludolfus auctor est: que uitam Christi titulo insigniuit. Offendes nimirum singularem doctrinam deuotissimi patris: et re ipsa comprobabis Ludolfum nulla priuata laudatione nunc indignisse. Inde nostro tandem seculo (quo tot obstrusa et abdita diu uolumina in lucem prodeunt) misera plurimum diuina benignitas: nequaquam passa est hoc Ludolfi saluberrimum opus: cum magno religionis nostre discrimine diuini latere: aut forsitan obliterari. Et Spiritus Rln. Januarij. Anno uirginis partus. Mccccxci.

In prologo describuntur

- Laudes et salutare psalmoz effectus.
- Utilitas intelligentie eorum.
- Utilitas deuote eos legentium et decantantium.
- Pericula in deuote legentium aut decantantium psalmos.
- Tituli ratio.
- Librum esse unum dumtaxat.
- Dauid auctorem fuisse. non Asaph: ydum et ceteros.
- Numero psalmoz. et mystica eius numeri significatio.
- Modus procedendi. et de quadruplici sensu.
- Cur psalmi in ecclesia frequentantur.
- Utilitas et effectus cantus uocalis.
- Modus psallendi.
- Attentio inter psallendum quam utilis sit uirtus ecclesiastica.
- Ad orationem qualiter homo se debeat preparare.
- Orationis instantia et sedulitas.

In ipsa expositione: Verba psalmoz signo Parentthesis includuntur ut discernantur ab alijs nec tamen truncata ut facilius legas.

Sicut olim manna

na habuit delectamentum et omnem saporem suauitatis: sic carmen huius libri habet omnem spirituale documentum et est inuertibile ad omnem sensum cuiuslibet intentionis. Cum in choro canit: tunc sunt uerba ecclesie deum laudantis. Cum a iustis canitur: tunc sunt uerba gratias agentis. Cum a peccatore recitatur: tunc sunt uerba ueniam deprecantis. Cum pro defunctis decantat: tunc sunt uerba anime desolatio ad deum clamantis. Et quocumque se intentio canentis inuertit: mor se sensus huius libri affectui canentis conformabit. Cum benedicente benedicit: cum maledicente maledicit: benedicit membra christi: maledicit membra diaboli. Utile autem et salubre est intelligere: quod nunquam cessamus decantare. Auget quippe deuotionem intelligentia et dum intelligit quod cantatur: mens pro intellectu obligata non euagat. Intellectus quoque cantantium mentem christum in singulis psalmis facit presentem. quem dum intellectu et ore decantant proculdubio attentius amat. Dum cogitas psalmos christus in mente tua est. Dum ore decantas christus in ore tuo est. Dum meditaris psalmos: hunc ex meditatione capies fructum: ut in ipsis tibi utriusque occurrat testamentum. Psalmorum deuotio presentiam christi conciliat. Angelorum congratulationem generat: ignitos mentis affectus suscitatur: mala purgat: demones superat: gladio spiritus quod est uerbum dei: quod deuotionem psallentium sustinere non potest. Psalmorum radices non in terra sed in celo fixę sunt: quod ibi est christus qui omnium psalmoz materia est et intentio. Ibi est conuersatio ecclesie que christi corpus est que etiam maxime psalmoz partem preterit. Deuotionem psallendi docet apostolus cum dicit: psallam spiritu psallam et mente. Deuotionem psallentium congratulationem angelicam adesse docet psalmista qui ait: In conspectu angelorum psallam tibi. Ex psallentibus admisceri sancti angeli soleat manifestat psalmista ubi ait: preueniunt principes. id est angeli iuncti psallentibus. Unde cauendum est ne propter nostram desideriam angeli recedant. Si enim boni spiritus se a nobis elongauerint: imperium malorum quis sustinebit? Cauendum est ne etiam maledictio incurratur prophete dicentis. Maledictus ois qui opus dei facit negligenter. Dignum quippe est ut mens nostra concordet cum uoce quam ad diuinum opus assistimus: et cum diligentia a presentibus uniuersis que seruetur et diuinis

inhereat ut celestia ei dona reuelentur. Nihil enim est in hac mortali uita: in quo possimus familiarius inherere deo quam in laude diuina. Psalmorum deuotio spiritui sancto mentem preparat: et omnem gratiam dona meretur. Unde Gregorius. Spiritus dei prophetarum mentibus non semper presto est quatenus cum spiritu prophetie non habent: se hunc cognoscant ex dono dei habere cum habent. Unde propheta Heliscus cum de futuris requisitus esset et prophetie spiritum sibi deesse cognouisset: psalterium sibi fecit applicari ut prophetie spiritus ad eum pro laude psalmodie descenderet: atque eius animam de futuris replet. Uox etenim psalmodie cum pro intentione cordis agit: pro hanc omnipotenti deo ad cor iter parat. ut intente menti: uel prophetie mysteria: uel prophetie gratia infundat. Unde psalmista. scriptum est. Sacrifitium laudis honorificauit me: et illic iter quo ostendam illi salutare dei. In sacrificio igitur diuine laudis fit ad iesum iter ostensio: quod dum pro psalmodia copunctio infunditur: uia nobis in corde fit: pro qua in fine ad iesum uenitur. hec Gregorius. Nullus itaque mortalium potest uel uerbo explicare: uel animo comprehendere psalmoz uirtute: si non sufficienter labiorum tamen sententia mente et puro corde in diuina laude canant. In psalmis enim inuenies si (intente non celeriter perscruteris) tam intimam ordinem quale non poteris pro te ipsum uillatenus excogitare. In psalmis inuenies intimam confessionem peccatorum tuorum: et integram de precatorum diuine atque diuine misericordie. In psalmis inuenies presidium contra aduersitatem omnium reum que tibi accidit: et intimam gratiam actionem de omnibus. In psalmis prophetis infirmitatem tuam atque miseriam: et pro hoc puocabis dei misericordiam. Omnes enim uirtutes in psalmis reperies: si a deo merueris ut tibi psalmoz uirtutem reuelat. Et ideo non est tibi opus ut pro diuersos libros animo diffundaris. in psalterio solo usque ad obitum uite habes materiam legendi scrutandi et docendi. In quo inuenies propheticos/ euangelicos/ apostolicos et omnes diuinos libros spiritualiter ac intelligibiliter et parte tactos atque descriptos. et priorum atque secundum aduentum domini ubi prophetatos. Incarnationem quoque ac passionem resurrectionem atque ascensionem domini: et omnem uirtute diuinorum in psalmis inuenies si intima mente perscruteris et ad medullam intimi intellectus pro dei gratiam pueneris. Unde de laude psalmoz et salutaribus eorum effectibus sic dicit Augustinus. Alia sunt que prophete tradunt alia que historici. Lex quoque alia puerbiorum: et alia comonitio. Psalmorum

vero liber quecūq; vtilia sunt ex oib; hincet/
futura p̄dicat/veteru; gesta p̄memorat. legē
viventib; tribuit: gerendoz; statuit modum.
Et vt breuiter dicā cōis quidā bone doctri-
ne thesaur; est: apta singulis necessaria sub-
ministrās. Vterib; nāq; aīaz; vulnerib; no-
uit mederi. S; et recentib; velocissimū solet
adhibere remediū: atq; in actis p̄seuerantiā
scit salutis exhibere. Sed et vniuersis p̄ter
passionib; subuenire: que dñationib; varijs
aīas angunt. Et hoc fit modulatiōe quadā et
delectabili canore humanū aīm ad pudiciā
puocante. Quāquidē spūs scūs videns ob-
lucantē ac resistētē ad virtutis viā hūani
generis aīm: et ad delectatiōes vite huius ma-
gis inclinari q̄ ad virtutis rectū iter erigi/
delectabilib; modis cantilene vim sue doctri-
ne p̄misit vt dū suauitate carminis mulce-
tur audir; diuini sermonis p̄ter vtilitas in-
seratur. f̄m sapiētes qui si qñ vsus poposce-
rit: austeriora medicamēta agris offerre mor-
talib; ne eger vtilitatē p̄ austeritate refu-
giat: ora ac summitates poculi quo remediū por-
rigant melte circūliniūt. Propterea q̄ psal-
mōz; nobis p̄ modulos aptata sunt carmi-
na: vt vel etate pueri: vl' qui adolescētes sunt
morib; q̄si cantilena quadā psallentes vide-
antur delectari. Reuera enī aīas illuminant
ac mentē. Psalmus tranquillitas aīaz; est: si
gnifer pacis: prurbatōes vl' fluctus cogitati-
onum cobibens: iracundiā reprimēs: luxū
repellens: sobrietatē suggerēs: amicitia con-
gregans: adducēs in p̄cordiā discrepantes/
reconcilians inimicos. Quis enī vltra inimi-
cum ducat eū cum quo vnā ad deum psalmi
emiserit vocē? Et quo intelligitur: qz q̄ oīm
bonoz; maximū est. Charitātē psalmus in-
staurat p̄iunctoz; quadā p̄sonantiā vocis
efficiēs: et diuersum pplm vniū chozi p̄ cō-
cordiā p̄sona modulatiōe p̄socians. Psalmus
demonēs fugat: angelos ad adiutoriū inui-
tat. Scutū enī in nocturnis terrorib; diur-
noz; qz; req̄es ē laborz; tutela pueris: inueni-
bus ornamentū: solamen senib;: mulierib;
aptissimus decor. desertas habitare fac itz;
bes: sobrietatē docet: Incipientib; primū ef-
ficatur elementū: p̄ficiētib; incrementū: p̄-
fectis stabile firmamentū: totius ecclesie vox
vna. Psalmus solēnitates decorat: psalmus
tristitiā q̄ p̄ter deū est mollit. psalm; etiā ex
corde lapideo lachrymas mouet. Psalmus
angeloz; op; est: exercitiū celestiu;: spiritale ty-
mēna. Vt vere admirandi mḡi sapiēs in-
stitutum: vt simul et cantare videamur et q̄

ad vtilitatē aīe p̄tinet doceamur. Quid autē
est qd̄ nō dilcat ex psalmis? Nō oīs magni-
tudo virtutis: Nō norma iusticie: Nō pu-
dicicie decor: Nō prudentie p̄sumptio:
Nō penitētie modus: Nō paciētie regula:
Nō omē quicquid dici p̄ bonum p̄cedit ex
ipsis: dei sciētia p̄fecta: p̄nūciatio christi in
carne venturi. et cōis resurrectiōis spes: sup-
plicioz; metus: glorie pollicitatio: misterioz;
reuelatio. Via p̄sus in bis velut magno q̄-
dam et cōi thesauro recōdita atq; p̄ferta sunt
bona. Et iterū canticū psalmoz; aīas deco-
rat: expellit tenebras: efficit sanctitatē homi-
ni peccatori: est refectio mentis: delet peccā: si-
mile est elemosynis sanctorz;. Auger fidem. si-
cut sol illuminat: sicut aqua scificat: sicut i-
gnis peccatū exurit: sicut oleū defuit. Oleū
est misericordie: sol leticie: ps angeloz; elcā-
deū ostendit: diaboliū offendit. Voluntatē il-
licitā extinguit: aspicitē cūcit: oīm seruo: em-
deprimūt. iracundiā frangit: laus dei est assi-
dua: sile est melli. Canticū psalmoz; carmen
est electū apud deū. omē peccatū expellit: vin-
culum charitatis emendat. oīa penetrat: oīa
suffert: oīa implet: oīa docet: oīa significat/
aīam magnificat: turrim excellam edificat/
os purificat: cor letificat: boiem deificat: sen-
sus aperit: omne malū occidit: p̄fectionē in-
struit: excelsa demonstrat: desiderū regni ce-
lestis donat. pacē inter corpus et aīam facit/
ignem spūalem in corde succendit: cōtra oīa
vicia sollicitudo certamē bonū est. quotidie
radices oīm maloz; expellit. sicut lorica in-
duit: sicut galea defendit: spes est salutis: cō-
solatio dolorz;: p̄ctio laboroz;: noticiā veri-
luminis: fons sanctitatis. Noīem iuuenem
castigat: regnū celoz; sup terrā dat: tediū aīe
tollit: tuba est mirabilis. Qui diligit canticū
psalmoz; assiduū nō p̄t amare peccatū. Qui
habet laudem dei in corde suo in postremo
apud deū gaudebit: et aīam suam in celo vi-
uificabit in secula seculoz;. Unde et Cassio-
dorus. Psallendi vtilitas tristitia corda cōso-
latur: gratiores mentes facit: fastidiosas ob-
lectat: inertes exsuscitat: ad lamenta peccato-
res inuitat. Et iterū psalmodia est cōsolatio
fletiu;: cura dolentiū: sanitas egrotantium/
aīe remediū: et miseriaz; oīm suffragiū.

Est autē libri huius titulus talis. Incipit
liber hymnoz; vel soliloquioz; p̄bete de
christo. Liber dicit nō libri: cōtra eos qui di-
cunt plures esse libros: p̄ter quinq; distin-
ctiones psalmoz; que sunt p̄ fiat fiat. Sed
licet sint quinq; distinctiōes: non tū quinq;

libri dicendi sunt sed vn;. Vñ in capite libri
scriptū est rē. nō dicit libroz;. Et in actib;. si-
cut scriptū est in libro psalmoz;. nō dicit li-
bris. Dicit autē hymnoz;: qz totū illud opus
p̄tinet ad laudem dei. Hymni enī sunt can-
tus laudē dei p̄tinentes. Si sit laus et nō sit
dei nō est hymnus. Si sit laus dei et nō can-
tetur nō est hymnus. oportz; ergo vt si sit hy-
mnus habeat bec tria: et laudē: et dei: et can-
ticum. Dicitur etiā soliloquioz;: quasi solius
spūs sancti eloquiū: qz in eo solus spūs scūs
sine vllō hūano ingenio vel auxilio loquit.
Dauid enī p̄betaz; eximius digniori modo
q̄ alij quasi tuba spūs sancti p̄betauit. Alij
nanq; p̄betē: p̄ quosdā rerū imagines scz; p̄
somnia ac visiones p̄betauerūt. Dauid autē
solius spūs sancti instinctu sine oīm exte-
riū amiculo p̄betauit. Vñ dicunt soliloq̄a
q̄si solo de christo eloquia. Nō qz de christo
loquit solī psalmi: s; qz digni; et manifesti;
loquunt de illo q̄ p̄bete ceteri: sequit; p̄be-
te p̄ excellentiā scz; dauid. Cum enī dicit p̄-
p̄bete sine adiectiōe p̄ri; noīs intelligit; da-
uid. Vñ cū dicitur apls intelligitur paulus.
Et cum dicit vrb; intelligitur Roma. Hec
autē dicit contra eos qui dicūt plures fuisse
psalmoz; scriptoz;es vel auctoz;es scz; Asaph.
yditum rē. qz noīa eoz; ponunt in titulis.
sed illi auctoz;es psalmoz; nō fuerūt p̄ vt sta-
tim patebit. Et subdit de christo. Ecce de q̄
agunt soliloquia: de christo scz; toto. i. capite
et corp;: sponso et sponsa. Cōmunis ergo
materia totius huius opis est christus tripli-
citer acceptus. i. f̄m diuinitatē. f̄m hūanita-
tem et f̄m corpus eius qd̄ est ecclia. Intentio
est hoīes in adam deformatos: christo nouo
hoī p̄formare. Liber ergo iste liber psalmoz;
vel psalteriū appellat;: qd̄ nomē accepit a quo-
dam musico instrumēto qd̄ hebraice nablū.
grece psalteriū. latine organū dicit; qz sanct;
dauid dulce mysteriū huius p̄bete dulci so-
no: dulci organo. i. psalterio voluit declara-
re. Unde ab illo instrumēto ad lram ideo li-
ber iste noiatur qz ad vocē illius instrumen-
ti dauid canebat psalmos ante arcam: volēs
enī magnificare cultū templi ad honorē dei.
Cū arcam de sylo reduceret plura milia can-
toz; musicis instrumētis deū laudantiū: et
sistranitoz; cōstituit. Et cantorib; quidem
quosdā alios p̄posuit: quib; omnib; yditum
Asaph. ochan. Eman p̄fectos adhibuit. Ja-
nitorib; vrb; filios chore p̄fecit. quoz; no-
mina Esdras frequenter in titulis posuit: tū
p̄ bonore ministerij: tū p̄ter noīm interpre-

tationes. Ipse qz dauid cum psalterio mo-
dulans ante arcā in tabernaculo: ad diuinū
cultū ceteros inuitauit. Et quēadmodū sin-
gule modulatiōes illius instrumenti voca-
bantur psalmi. ita et singule p̄ticle hui; li-
bri vel clausule iuxta spūalem qz intelligen-
tiam in psalterio et nō in alio instrumēto mo-
dulabatur: et ab illo instrumēto liber nomē
sortitur. qz sicut illud instrumētū decē cor-
das habet: et sonū a supiori reddidit p̄ tactum
manuū. Vñ et dicit a psallin grece qd̄ est tan-
gere latine. ita liber ille docet obseruantia de-
cē mandatoz;: et nō p̄ terrenis: sed p̄ celestib;
q̄ sursum sunt bñ opari. Vñ tota nra opatio
tendere debet ad supiora et p̄ter illa fieri vt
semp dicamus. osanna in excelsis. et sursum
corda. et primū querite regnū dei. Et qz psal-
mus p̄tice dicit melos qd̄ p̄ motū et labore
manuū ex psalterio p̄cedit: ideo sepe p̄ bona
opatione ponit q̄ sine labore fieri non p̄t. Qz
autē psalmus et motu digitoz; et cōsonantia
vocis fieri solebat (p̄cutiebat enī cordas et oz-
ganum resonabat: et cū organo p̄ter ipse ver-
ba cantabat) hoc significat qz in nobis p̄so-
nare debet bona operatio et laudatio. Igitur
asaph yditum et ceteri hmoī: nō fuerūt aucto-
res psalmoz;: sed p̄positi artificibus qui psal-
mos p̄sonabāt trib; modis. vel hūane voce.
vel musicis instrumētis. vl' cōiter vtroq; mō.
Et hoc dupliciter vel post vocē instrumēto.
vel post instrumentū voce. Psalm; autē est in-
strumētū sonus. Canticū vero hūane vocis
cantus in laudē dei. Psalmi qz canticū cum
post instrumentū vox: s; canticū psalmus cū
post vocē instrumentū. Istos ergo. cl. psal-
mos spū dei reuelante scūs dauid cōposuit.
et licet quidā psalmi alioz; noīb; inticulēt
nō ideo factū est qz ipi psalmos p̄posuerūt: s;
p̄ter officia vt honorē de ministerio sume-
rent. Vel p̄ter mysteria que ex interpretatiō-
nib; noīm accipiunt;: ad que sermo sequēs p̄-
tinere videt. Unde ad maiorē euidentiā in-
terpretatiōes noīm quoz; undā videam;: per
quas subiectoz; psalmoz; pandunt intelle-
ctus. Yditum interpretatur transiliēs eos. i. re-
manens in mūdo herētesq; terrenis de quo
transiliente agit in psalmo. xxxv iij. qz est de
eterna b̄titudine. et docet a dilectiōe seculi ad
legē dei: et inde ad eternitatē mente transilire
Vñ dicit canticū dauid p̄ yditum. i. transili-
ente. Transilire debem; et veri trāsiores es-
se de malis ad bona: de bonis ad meliores: de
instantib; ad nouissima: de tpalib; ad eterna.
Primo p̄uisione. secundo p̄uisione. tercio

consideratōe. quarto imitratōe. sicut intellige
de alijs psalmis q̄ de yditū intitulant. Cho
re interpretat caluaria: q̄ fuit locus dñice passi
onis. Un̄ p̄ caluaria christi passio intelligit
filij ergo chore sunt filij passionis. filij cru
cis q̄ tropheū christi. i. signū crucis in fron
te cordis et corpis susceperūt. et in cruce dñi
nri iesu christi cū aplo gloriant. et sicut q̄s de
us hic affligi p̄mittit castigās tanq̄ filios vt
sunt filij chore. i. passionis: vt discat appetere
spūalia et eterna. Et his talibz attribuit intel
lectus psalmi. xl. et sequit̄ plures alij. Ses
pe intitulant psalmi cū hac adiectōe: filij
chore. i. christi et passionis ei⁹. vt inculcet no
bis iugis memoria dñice passionis. Asaph
hebraice: latine p̄gregatō: grece synagoga in
terpretat. Et licet cōgregatio sit quozūcunq̄
collectio: p̄prie tñ synagoga dicit̄ p̄gregatio
p̄li filioz israel. In cui⁹ p̄sona fm̄ p̄tem si
delem p̄pter certius testimoniū loquit̄ p̄pha
in ps. xli. p̄ quā magis confutant̄ increduli
iudici: qui iam sibi p̄tra h̄ q̄ prius agebat te
statur vt credibilis sit. Et sequunt̄ plures
psalmi alij de asaph intitulati. Eman inter
pretatur frater ei⁹. Fr̄es aut̄ christi bi sunt q̄
in cruce gloriant. sicut ap̄ls qui ait. Vbi
aut̄ absit gl̄ari nisi in cruce dñi nri iesu chris
ti. qui sunt veri israelite. i. deū vidētes. sicut
ad lram eman fuit israelita. De h̄ agit in ps.
lxxxvij. qui dicit̄ intellect⁹ eman israelite. i. il
lorum qui sunt fr̄es christi in cruce gloriant
tes et deū videntes. Vel Eman ebraice dicit̄
id est aduena. dicit̄ enī fuisse quidā de p̄tibz
orientalibz scz de esra. Et sic est intellectus
qui illoz se aduenas et p̄grinos reputant in
hoc mūdo. qz nō habem⁹ hic manentē ciuita
tem s̄ futurā inquirim⁹. Echan interpretat̄
robustus: qd nullus est nisi in spe p̄missōis
dei: p̄ quā nemo digne supplicās decipit: qd
verus israelita intelligit. De hoc agit in ps
lxxxvij. qui dicit̄ intellect⁹ echan israelite.
Id est robusti q̄ vere deū videt. Ut dicit̄ Je
ronimus. Nihil felici⁹ christiano cui regnū
celoz p̄mittit: nihil piculosius cū sp̄ de sta
tu piclatur. nihil forti⁹ cū ab eo diabolus
vincit. nihil infirmius cū a carne sua vinci
tur. De his ergo p̄missis plerūq̄ in titulis
psalmoz sit mentio. tñ p̄ officij reuerētia. tñ
p̄ nois interpretatōe. De alijs vero q̄ in psal
morum ponunt̄ titulis in suis sp̄aliter pate
bit locis. Des igit̄. cl. psalmi merito ipsi da
uid attribunt̄ p̄ vt supra manifeste ex titulo
libri huius colligit̄: et ex glosa ordinaria et
pluribz alijs locis auctēticis habet. Ambros

sius etiā et Gregorius plures psalmos noibz
alioz p̄notatos vel nullius noie intitulos
soli dauid attribuit. Et in hac opinione tā
q̄ cōtori et magis p̄babili plures p̄ueniunt.
Augustin⁹ q̄s manifeste h̄ idem sentit. q̄ in
xvij. li. de ciui. dei. c. xliij. sic dicit. Erat autē
dauid vir in canticis eruditus qui armoniā
musicā nō vulgari voluptate s̄ fideli volūta
te dilexerat. eaq̄ deo suo q̄ ver⁹ est deus my
stica rei magne figuratōe seruies. diuersoz
enī sonoz rōnabilis moderatusq̄ p̄centus:
cōcordi varietate p̄pactā bene ordinate ciui
tatis insinuat vnitatē. Deniq̄ ois fere p̄phe
tia ei⁹ in psalmis est: q̄s. cl. liber p̄tinet: quem
psalmoz vocam⁹. in quibz nōnulli volūt so
los factos esse a dauid qui eius noie inscri
pti sunt. Sunt item qui putāt nō ab eo scōs
nisi q̄ p̄notant̄ ipsius dauid. qui vero habent
in titulis ipsi dauid ab alijs factos persone
ipsius fuisse coaptatos. Que opinio voce eu
angelica saluatoris ipi⁹ refutat̄: vbi ait q̄ ipse
dauid in spū christū dixerit esse dñm suum.
Dñm ps̄ centesimus nonus sic incipit. Dixit
dñs dño meo: sede a dextris meis. Donec po
ini. tu. sca. pe. tuoz. Et certe idem psalm⁹ nō
habet in titulo ipi⁹ dauid: s̄ ipsi dauid. sicut
plurimi. Vbi aut̄ credibilis vident̄ existi
mare qui oēs illos. cl. psalmos ei⁹ opi tribu
unt. eūq̄ aliq̄s p̄notasse etiā noibz alioz ali
quid qd ad rem p̄tinet figurantibz. ceteros
aut̄ nullius hois nomē in titulis habere vo
luisse: sicut ei varietatis hui⁹ dispositōes q̄
uis latebrosam non tñ inanē dñs inspirauit.
Nec mouere debet ad hoc credendū: q̄ non
nulloz noia p̄phetaz q̄ longe post dauid re
gis tpa fuerūt: quibusdā psalmis in eo libz
legunt̄ inscripta: et que ibi dicunt̄ velut ab
eis dici vident̄. Neq̄ enī non potuit p̄pheti
cus spūs p̄betanti regi dauid hec etiā futu
rorum p̄phetaz noia reuelare: vt aliud qd eo
rum p̄sone cōueniret. p̄pheticē cantaret. sicut
rex Josias exorturus et regnatur⁹ post an
nos ampl⁹ q̄ trecetos cuidā p̄phete qui etiā
facta eius futura p̄dixit cū suo noie reualat⁹
est. Hec Aug⁹.

Cōsistit aut̄ liber iste in centūquingenti
ta psalmis. qui numer⁹ celeberrimis adnota
tur mysterijs. Cōstat enī ex octogenario et se
ptuagenario: qui idem significat qd octona
rius et septenarius. Et idē mysteriū est in sim
plicibz et in p̄positis. Quia sicut quindenari
us ex. xv. surgit vnitatibz. sic. cl. ex. xv. dena
rijs. Octonarius aut̄ octauā significat resur
rectōis. quia cum sint sex etates viuentiū et

septima morientū: octaua erit resurgentū.
Septenari⁹ vero tps significat hui⁹ vite: q̄
septē diez agit reuolutōe. Docet ergo nos li
ber iste in hui⁹ vite septenario sic opari: vt in
octaua resurrectōis glorificemur. Itē octo
narius significat nouū testamētū. cui⁹ p̄res
octonario deseruiūt. obf̄uāt enī et colūt octa
uam diē resurrectōis christi. i. dñicā et octā
scōz. p̄pter resurrectōz octaua etate futura: et
expectāt eandē resurrectōz octāz. Septenari
us p̄o significat vetus testamētū cui⁹ p̄res
septenario seruiēbāt. obf̄uāt enī et colēbāt
septimū diē a p̄mo die creatōis. i. sabbatū: se
ptimā ebdomadā. septimū mensem. septimū
annū septime decadis. i. iubileū. Per h̄ ergo
innuīt q̄ liber iste vtriusq̄ testamētī cōtinet
doctrinā. Distinguit aut̄ liber iste p̄ tres q̄n
quagenas q̄ tres status electoz significat scz
penitentū. in iusticia p̄ficientū. et p̄uenien
tium. Ideo p̄ma quingena finitur in p̄nia
scz miserere mei de⁹. Scōda in iusticia scz mi
sericordiā et iudiciū cātabo tibi dñe. Tercia
in laude eterna scz ois spūs laudet dñm. Vi
sunt tres status christiane religionis sic enī
ad eternā tendim⁹. vta. Prius p̄ p̄niam p̄cā
damnam⁹: vocāte deo ad p̄niam q̄s apud se
in occulto p̄destinauit ad vitā. Inde p̄ mise
ricordiā iustificari bñ viuim⁹ ne iudiciū in
futuro timeam⁹: deo vocatos iustificāte h̄ p̄
misericordiā et timorē iudicij. Tandē ad vitam
gl̄ificati intram⁹ vbi deū sine fine laudam⁹.

De modo tractandi est sciendū q̄ p̄pheta
frequent̄ p̄sonas mutat. Talis est enī vsus p̄
p̄betie p̄ vt in multis locis p̄t. modo p̄uer
tit se ad familiarē dñi locutōz. modo ad audi
entes vt eos edificet et instruat p̄ suū sermo
nem: modo loquit̄ in p̄sona sua: mō in p̄sona
christi et capitis: modo in p̄sona mēbroz seu
corpis. modo in p̄sona vtriusq̄. De christo
capite agit tribz modis. aliq̄ fm̄ diuinitatē
aliq̄ fm̄ hūanitatē. q̄nq̄ p̄ transumptōez vt
q̄n vtr̄ voce mēbroz. De corpe seu mēbris
etiā agit tribz modis. Aliq̄ fm̄ p̄cōs. aliq̄
fm̄ imp̄fectos. Interduz fm̄ malos. Aliq̄
etiā qd futurū est p̄phetando p̄dicat. aliq̄ p̄
pter p̄pheticē certitudinē ipm̄ futurū tanq̄ p̄
tetitum ponit. Hos enī est p̄phetaz vtr̄ nūc
verbis p̄teriti tps nūc futuri: qz quantū ad
ostensionē sepe q̄ dieunt̄ sunt p̄terita et quan
tū ad ipam rem futura. Diuersus q̄z in h̄ li
bro inuenit̄ sensus scz l̄ralis seu historic⁹: et
mysticus seu sp̄ualis. Un̄ Notandū q̄ liber
sacre scripture hoc habet speciale: q̄ sub vna
l̄ra plures sensus p̄tinet. Hui⁹ vero rō est: qz

principalis auctor sacre scripture est ipse de⁹.
in cui⁹ p̄tate est nō solū vtr̄ vocibz ad aliud si
gnificandū qd etiā hoies facere p̄nt et faciūt.
Sed etiā rebz significatis p̄ voces vtr̄ ad si
gnificandū alias res. Et ideo cōe est omnibz
libris: qz voces aliquid significēt. S̄z sp̄ale
est libro sacre scripture qz res significate per
voces aliud significēt. Scōm igit̄ primā si
gnificatōz q̄ est p̄ voces accipit̄ sensus l̄ralis
seu historic⁹. Scōm p̄o aliā significatōez
q̄ est p̄ ipas res accipit̄ sensus mystic⁹ seu sp̄i
ritualis. Et hic sensus scōs triplex est in ge
nerali qz si res significate p̄ voces referantur
ad significandū ea q̄ sunt in noua lege tra
dita sic accipit̄ sensus allegoric⁹. Si aut̄ re
ferantur ad significandū ea q̄ p̄ nos sunt agē
da: sic est sensus moralis vt tropologic⁹. Si
aut̄ referant̄ ad significandū ea q̄ sunt sp̄ra
da in b̄titudine futura: sic est sensus anagogi
cus Et dicit̄ ab ana qd est sursum et goge qd
est ductio. Un̄ p̄sus. L̄ra gesta docet: qd cre
dis allegoria. Moralis quid agis: q̄ tendas
anagogia. Et istoz q̄tuoz sensuū p̄t poni ex
emplū in hac dictōe ierusalē. que fm̄ sensum
literalē significat ciuitatē illā terrestrē in iu
dea. fm̄ vero sensum moralē significat fide
lem aiām. fm̄ p̄o sensu allegoricū significat
ecclesiā militantē. fm̄ vero sensum anagogi
cū significat ecciām triumphantē. Et sicut po
situm est exemplū in vna dictōe: ita posset po
ni in vna orōe. et sicut in vna ita et in alijs.

Liber aut̄ iste plus ceteris in ecclesia fre
quentatur: qz est p̄summatō tot⁹ theologie
Dic enī describunt̄ p̄mia bonoz et supplicia
maloz. status incipientū. p̄ficientū. p̄fectoz
rum et p̄uenientū. actiuoz et p̄templatiuoz.
Item frequent⁹ legit̄ p̄pter spem venie: vt nul
lus quantūcūq̄ p̄cōz desperet cū audit̄ pec
catorē tantū scz dauid: tanta gr̄a sublimatū.
sicut et ex sauli p̄uersione et p̄motōe de dei mi
sericordiā plene certificamur. Un̄ et ep̄le ei⁹
in ecclesia frequentius legunt̄. Item qz dauid
aptius et p̄fectius loquit̄ de christo q̄ aliū p̄
phete: ita qz magis videt̄ euāgelizare q̄ p̄phe
tare. Item qz nulla scriptura alia habet tot
orōes immixtas et tot salutare effectus p̄ q̄
bus alleq̄ndis sūt orōes. Propter rōnes er
go p̄dictas iuste in orōnibz psalmi assumunt̄
et in frequentiori vsu ecclē habent̄. Hinc est qz
omnes viri ecclesiastici et p̄cipue religiosi ad
hūc libz p̄ diligēs studium merito debēt se
trāsferre: vt ea que q̄tidie tenent̄ orare et psal
lere discant̄ intelligere: et sic intelligēdo gu
stent̄ gustu interiori dulcedinē istius sapiētie
a iij

salutaris scz libri diuine laudis. Nam pter
vilitates sup positas etia ex h distractoes p
varias cogitaoes pluriu fantasmaru: diabo
li instinctu et suggestione incidetes: ac ipos
orantes z psallentes piculose impedietes faci
lius cuitant. rediu orandi et psallendi meli
tollit. interesse diuino officio quilibet eo am
plius delectat. fructu oronum suaz no pri
uatur. meritū suū auget. tota celi curia letifi
catur et iocundat. Un hoz gra anq ad ex
positionē lfe accedat aliqua ecclesiasticis vi
ris et maxime religiosis vtilia sunt pmitten
da. Et qz psalmus dicit laus dei cū cantico.
Primo videndū est de vtilitate cātus vocal.
scdo de mō cantādi atq psallendi. tercio de
attentōe in officio diuino z alijs ordibz adhi
benda. q̄rto qliter q̄s ad orōz sedz pparare.
q̄nto de orōis instātia z ei⁹ exaudibilitate.

Circa primū scz de vtilitate cant⁹ vocalis
Notandū ē. qz licz heretici vocales ecclie can
tus rep̄bendat: ecclia tñ nō sine multa rōne
eos instituit: habet enī hmōi cant⁹ seu iubi
lus multos effectus vtilēs: Un⁹ est qz cor li
q̄facit in affectū sc̄m. Un de Aug⁹. scriptū ē
qz flebat vberime in hymnis z canticis: sua
ue sonantis ecclie vocibz vberemeter affectus.
Et iterū qz intentus modulatoī hymnoz et
melodie psalmoz reficiebat delectabiliter: et
flebat hilariter. Itē iubilus laudis mentē ele
uat oculos cordis attollit. vñ multi rapiunt
in extasim in hmōi iubilatoe. Et ideo postq̄
dictū est in ps. in ecclis b̄ndicite dño: sequit
ibi. beniamin in mētis excessu. Itē tristitiaz
malā depellit. Un glo. sup illud Jacobi. tri
statur aliquis v̄m oret et psallat zc. Crebra
psalmodie dulcedo nocine tristicie pestē re
pellit. Ideo dicit dauid. Exultabunt labia
mea scz interiora z exteriora cū cātauero tibi.
Itē pparat viā cordis dño: ad infusione ml
tiformiū graz. Un ps. Psalmū dicite noi ei⁹
et sic iter facite. Et in libro regū dicit: qz cum
caneret psaltes facta est sup eū man⁹ dñi. Et
isti sunt q̄tuor effect⁹ in aia. Itē diabolū fu
gat. Un in libro regū dicit qz David psallen
te recedebat spūs malus a saul z meli⁹ habe
bat. Itē deū delectat. Un in canticis ip̄e dicit
ecclie. Sonet vox tua in auribz meis vox enī
tua dulcis. Itē militantē eccliam vertit in sili
tudine triūphātis: qz sp̄ iubilat et laudat. Un
Bern. Pibil in terris ita p̄re rep̄ntat quen
dam celestis habitatois statū sicut alacritas
laudantiū deū. Itē inimicos p̄turbat. vñ in
libro palip. Cūqz cepisset laudes canere ver
tū dñs insidias inimicōz z p̄culli sunt. Feli

ces effectus isti felicitis iubilatois. Que duru
tiam cordis resoluit. q̄ terrenā mentē eleuat.
q̄ tristitiā seculi depellit. q̄ ad susceptōz diuī
ne b̄ndictōis p̄parat. q̄ diabolū fugat: deū de
lectat. militantē eccliam triūphanti assimilat
hostesqz ip̄i⁹ pfundit. Ergo qz vtilē z qz sa
lubre est canere ac deuote frequenter psallere
psalmos: p̄pter istos z alios prius tactos fru
ctus et effectus salutareos.

Circa scdm scz de modo canēdi atq psal
lendi est diligenter aduertendū qz in modo
cantandi qlibet p̄sona ecclesiastica z maxime
religiosa sp̄ plus tenetur et debet placere deo
qz hoibz. Quicūqz aut studet deo placere in
cantando quāto puri⁹ z simplicius deo can
tauerit tāto magis deo placebit. Plus enī at
tendit deus deuotōz z puritatē cordis qz mo
dulationē vocis. Un quidā ait. Nō vox sed
voti: nō musica cordula s̄ cor. Nō clamor
sed amor: sonat in aure dei. Un et Aug⁹. Cū
mibi inquit accidit vt mibi ampli⁹ cantus
qz res q̄ cantatur moueat: penaliter me pecca
re p̄titeor. et tūc malle nō audire cantantē.
Cum aut fratres in choro ad diuinū officiū
steterint: caueat sibi quilibet ne sit piger z fa
stidiosus: sed cogat corpus et sp̄m stare reue
renter: et psallere deo alacriter coraz angelis
qui ibi p̄ntes assistunt: dicēs cum psalmista.
In p̄spectu angeloz psallā tibi. Risus z ver
ba inutilia frater penitus detestet: vbi coraz
dño maiestatis cum metu et reuerentia assi
stere debet. Verba psalmodie distincte z in
tegre p̄nunciet: nō sincopando aut nimium
accelerando. Un Bernardus fr̄es suos am
monet dicēs. Vos moneo dilectissimi stre
nue interesse laudibz diuinis vt sicut reuerē
ter ita z alacriter dño assistatis. Nō pigri. nō
somniales. nō oscitantes. nō p̄centes vocibz
non p̄cedentes verba dimidia. nō integra
transilietes. nō fractis et remissis vocibz mu
liebre quoddā de nare sonantes. sed virili vt
dignū est sonitu et affectu voces sancti spūs
depromentes. Vbi nota exemplū cōtra pi
gros et fastidiosos in diuino officio ap̄tissi
mum. Fertur enī qz cum duo fr̄es quadā no
cte sedendo in lectis suis sic quasi cubando
dicerēt p̄ter matutinū affuit diabolus cū fe
toze intolerabili dicens: ad talē orōnem tale
debetur incensum.

Circa terciū scz de attentōe in officio di
uino z alijs ordibz adhibenda. Est sciendū
qz summo conatu debent omnes viri ecclia
stici et maxime religiosi dare opam vt verset
in corde quod p̄fertur in ore. In orōne enī

petimus vt deus nobis intendat. Quō autē
pbabile est qz h faciat deus: si nos nobis nō
intendim⁹: Un Bernardus. Quō mibi in
tendit qui mibi non intendo. Item qd ma
gis efficac⁹ est in orōne est ex pte cordis. Un
Aug⁹. Potius ad vocē cordis qz corpis au
res eius. Et Isidorus Oratio cordis est nō
labioz: neqz enī deus dep̄cantis verba inten
dit: sed orantis cor aspiciat. Qui ergo cor nō
habet in orōe: subtrahit qd melius est in ora
tione. Necessaria est ergo cordis intentio vt
qd ore p̄camur h etiā mente meditemur. Ad
hoc hortabat Bernardus dicēs. Vos mo
neo pure interesse laudibz diuinis: vt nil ali
ud dñi psallatis qz qd psallitis cogiteris. spūs
enī scūs illa hora grata nō recipit: quicqd al
nd qz debes neglecto eo qd debes obtuleris.
Et iterū: ad psalmodiā sp̄ cor habeas nisi ad
aliud sublimi⁹ rapiaris. Nō enī que ibi di
cuntur vsqz ad vñā l̄am te noueris p̄ certo
debitore. vel dicendi in choro tuo vel audiē
di in alio. Inter oia aut opa bona vt testatur
abbas Agathon orare deū est difficillimū et
plus habet laboris. qz sp̄ demones festinant
interrumpe orōem: scientes qz ex nulla re im
pediunt sicut p̄ orōz susam ad deū. Et inde
est qz in p̄ncipio oim hozaz canonicaz ma
nientes nos signo crucis p̄tra infestatōes di
aboli dicim⁹. Deus in adiutoriu meū inten
de. de cui⁹ p̄ficili efficacā in collatōe abbat
Isaac dicit. qz recipit oēs affectus quicunqz
p̄nt b̄siane nature inferri. et ad oēs incursum
p̄uenienter aptat. Habet enī p̄tra oia disci
mina imminētia p̄tectoēz diuine inuocatōis.
habet p̄sideratōēz p̄rie fragilitatis. habet fi
ducia exauditiōis. Nō infestatōēz demonū
patientibz inerpugnabilis murus est: et cli
peus munitissim⁹: defendēs nos p̄tra oim vi
ciorū impugnatōz. In q̄cunqz enī tribulatōe
vel necessitate cōstitur: habet dicere: deus in
adiutoriu meū intende: dñe ad adiuuanduz
me festina. Sciendū aut qz sicut dicit Aug⁹.
si qd parū intelligat psalmū credat tñ aliqd
boni esse in eo qd cantat: nō oino sine fructu
est. Idem credo si qd bñ intelligat et conet in
tendere: sed ex fragilitate distractus nō atten
dat actualiter ei quod cantat.

Circa quartū scz qualiter quis ad orōēz se
debet p̄parare Notandū est: qz sicut in colla
tōne abbat Isaac dicit. q̄les in orōibz vo
lumus inueniri: tales nos an orōis tps p̄pa
rare debemus. Ex p̄cedenti enī statu mens in
supplicatōe format. et idcirco q̄cqd volum⁹
vt nobis orantibz nō subrepat: an orōem de

nostro pectore debemus euellere. Quicquid
enī an horā orōis mēs n̄ra p̄cepit: necesse est
vt hoc nobis orātibz p̄ recordatōz occurrat.
Studeat ḡ frater vt cogitationū tumult⁹ va
leat euitare z p̄p̄c̄ incipiat officiū cor ad de
uotionē excitare. Ideo enī tā desides z tepi
di sum⁹ in diuino officio qz an nō sumus de
uotionē excitati et ita exim⁹ sicut intrauimus
frigidi z dissoluti. Cū p̄o officiū incipit co
gitatōibz vagis iā reiectis: mentē sursum ad
deū habeam⁹ intendētes his q̄ psallunt. Ali
oquin si p̄mo cogitatōibz aditū p̄buerimus
postea tumult⁹ eaz vit euadere poterimus.
Antiquus enī hostis serpens lubricus est: cu
ius si capiti nō resistit tor⁹ in intima cordis
dñi nō sentitur illabif. et vt fortis armat⁹ co
natur custodire atriu suū. Et p̄tra h multuz
valet si mox frater vt a somno euigilat cogi
tatōes abijciat: quibz eū diabolus occupare
vellet: et p̄mitias cogitationū suaz et actio
num offerat dño in orōe: vel aliq̄ bona medi
tatōe cū corpis exercitōe: videlicz genuū fle
xione manū p̄tensione. brachioz in modū
crucis expansionē. toti⁹ corpis p̄tatioē z sili
bus vt doceat in. xxi. patrū collatōe. et q̄bus
affectus deuotōis excitat z spūs incalēscit: et
ex h frater tota die deuotior z expeditior erit.
Sciendū etiā qz sicut collatōe. ix. dicit. vt eo
feruore z puritate qua debet emitti possit orō
h nob sunt penit⁹ obfūada. Primo enī solli
citudō rez p̄p̄aliū ē penit⁹ abscedēda. Scdo
vt null⁹ negocij curā imo nec memoriā ad
mittam⁹. tercio vt detractōes vaniloq̄a z oēs
scurrilitates s̄lt amputem⁹. q̄rto ire z tristi
tie p̄turbatio ē erudēda fundit⁹. q̄nto vt fomi
tē carnalis p̄cupiscētē: a corde n̄ro radicit⁹
euellam⁹. et ita q̄buslibet vicijis penit⁹ absce
dit: iactāda sunt primū fundamēta hūilitatē
p̄funde q̄ turrim illā p̄celsam celos penetrā
tem feruore scz z deuotōz orōis valeat susten
tare. deinde supponēda est virtutū constructio
p̄ quā mens ab oim euagatione lubrica possit
cobiberi et ad p̄tensionē diuinā z excess
sus theozicos incipiat sublimari: ac si semp
sibi dicatur sursum corda.

Circa quintū et vltimū scz de orōis instā
tia z ei⁹ exaudibilitate. Est sciendū qz oportz
instāter orare. Un p̄ceptor n̄ nō simpliciter
ait orate: sed inquit orōibz instate. Nō enī p̄
pter h est desistendū: si obstrepentiū cogitati
onū tumult⁹ mentē ab orōe abstrahat: aut si
nō statim de⁹ exaudiat. s̄ ē p̄seuerāter instan
dū orādo atqz psallēdo: quicqz importunas
desiderioz carnaliū suggestiones que n̄ris

obstreperunt sensibus: fortissima intentio superemus. ac tam diu insistendo: quibus persistendo vincam. **Uñ Hugo.** Amat inquit deus instantiam et importunitatem in prece. Si magna sunt premissa non debent esse desideria pura. Cum magnitudine enim premissorum concordare debet magnitudo desideriorum. **Et** si ad primas lachrymas dominus non exaudit: nec sic quidem a querendo et pulsando desistendum est: sed tanta potius precorandum instantia: tantoque obstinato clamore frequenter saluator donec impleat orantis desiderium. Est autem sciendum quod triplex est oratio: scilicet vocalis de qua dicit psalmista. **Vocem meam ad dominum clamavi.** Et mentalis de qua iterum dicit. **Desiderium pauperum exaudiuit dominus.** Et actualis sive operis que fit bene operando: quod non desinit orare qui non desinit benefacere. **Sciendum** etiam quod et si instantia orationis multum valeat ad eius exauditibilitatem non tamen spiritus etiam viri sancti in eo quod petit exaudiunt: imo plerumque mali in sua petitione a deo exaudiuntur: non autem boni. sicut ostendit **Augustinus** in exemplis. **Constat** enim quod **Paulus** apostolus instanter oravit ut auferretur ab eo stimulus: et tamen non fuit exauditus. **Diabolus** autem in sua petitione exauditus fuit: cum petit sibi dari preteritum in **Job.** et cum petit se mitti in porcos. **Sed** ut subdit **Augustinus.** apostolus stolus est magis exauditus. **Apostolus** enim exauditus est ad salutem et si non ad voluntatem: sed **diabolus** ad damnationem. **Non** ergo peritari debet bonus homo si in eo quod petit non exaudit ad suam voluntatem quod plerumque sibi noxius esset. **Et** ponit **Augustinus** exemplum de medico: a quo si petat infirmus aquam frigidam: si novit obesse non dat: si potest statim dat. **Disce** ergo ait **Augustinus** rogare deum et medico committas quod ipse novit faciat. **Tu** morbum confitearis ille medicamentum exhibeat: tu tamen charitatem tene. **Nam** ille seculari vult: videri vult. tu si clamas et non exaudieris in adustione et tribulatione. novit ille quibus putredo est. **Tu** iam vis ut renocet manus: et ille vulneris sanguinem attendit: scit quousque perveniat. **Non** exaudit ad voluntatem sed exaudit ad salutem. **Hec Augustinus.**

Dis ergo premissis tanquam exhortationibus ad psallendum et cantandum psalmos et divinum officium instantius et libentius ad orandum attentius et ferventius. **Nunc** ad aliqualem expositionem psalmorum procedamus: premissendo ut contra circa quemlibet psalmum quis auctor ipsius psalmi. quis titulus. que materia. que intentio. que sententia in generali. **Sequitur** titulus primi psalmi.

Psalmus de christi sive de vici iusti perfectione et felicitate Impiorumque vanitate et damnatione.

Ps. i.

Status vir qui non

abijt in consilio impiorum et in via peccatorum non sedit: et in cathedra pestilentie non sedit.

Auctor huius psalmi prope ignorat: tamen magis contra credit fuisse **Esdras.** propha que legem repavit et sic etiam psalmos in libro recollectit: et sive recollectio huius psalmi per modum cuiusdam plagi proposuit. **Ipsa** enim psalterium et tota bibliotheca a **Babylonis** combusta instinctu spiritus sancti reformavit. preter quinque libros **Moysi** que apud **Samaritanos** inveniunt. et eorum de spiritu revelante psalmos ita disposuit: eiusque titulos apposuit. **Sic** enim est titulus in psalmo quod clavis in domo. quod sicut per clavem referatur domus ut sit ingressus in eam: sic per titulum aperitur psalmus ut sit introitus in eius intelligentiam. **Sed** huius psalmi ideo titulus non apponitur: ne titulus prescripti libri caput et initium videretur. quod psalmus ille principium est et profatio: ac que si plago et titulus libri prescripti. **Sicut** enim titulus illuminat et tota sequente materia prelat sic ille psalmus tota materia sequentis operis tangit et ostendit. **Uñ** in sequentibus christus cum caput libri appellat dicens. **In** capite libri scriptum est de me. **Materia** psalmi est christi bonitas et perfectio: impiorum vero miseria et eterna damnatio. **In** tertio ad bonum homines allicere et iuxta posse eos christo reformare: et a malo per exemplum damnationis impiorum retrahere. **Secundo** in generali. propha in isto psalmo tanquam in plago capite et principio libri: agit de illo que est caput et principium omnium. scilicet christo describens et pronuncians ipsius perfectio et felicitatem. **Impiorum** vero vanitatem et infelicitatem. quod igitur omnes ad beatitudinem tendunt nec bene esse nisi per christum pronunciantur: proponit nobis christum in exemplum. et incipiens a beatitudine ostendit eum ab omni malo liberum per remotioem eorum que in primo homine fuerunt. **Uñ** ad hunc versus operatione veteris ade. qui ideo infelix et miser. quod abijt in consilio impiorum scilicet serpenti et eum presentens. in via peccatorum stetit: ope peccatorum. **In** cathedra pestilentie sedit: alijs exemplum peccandi dandum: docens. et sic erat impius quod peccavit in deum peccator quod in se. pestilens quod in proximum. **Sed** novus **Adam** qui peccata delent est felix et beatus. quod nullo predictorum modorum peccavit. **Sententia** in speciali: primus ergo homo infelix: sed secundus (Beatus est vir) scilicet ipse christus: qui ab instanti sue conceptionis fuit beatus beatitudine clare visionis et perfecte fruitionis. **Et** vir

contra prospera et adversa firmus: ac in omnibus virtutibus sanctus et perfectus (qui non abijt in consilio impiorum) iniquis consilijs eorum consentiendo (Et in via peccatorum non stetit) malum operando (et in cathedra pestilentie) et contra tagij (non sedit) doctrinam erroneam et infectam docendo. **Hoc** est non cogitavit malum. non fecit malum: non docuit malum sive per verbum sive per exemplum. **Dicto** ergo quod christus immunis fuit ab omni malo: ostendit quod plenus omni bono dicens.

Sed in lege domini voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte.

Sed in lege domini scilicet dei patris (voluntas eius) fuit quia a preceptis patris nunquam filius discordavit. **Et** quibus verbis colligimus quod preceptis dominicis non ex necessitate sed voluntate non timendo sed amando obedire debemus. **Et** hec voluntas non fuit ociosa vel ad horam. sed (et in lege eius meditabitur) non ut finem eam disputet sed ut finem eam vivat (die ac nocte). id est assidue et sine cessatione. **Uel** in prosperis et adversis que significari solent nocte dici et noctis. **Postquam** enim dixit christum plenum omni bono in se: ostendit eum utilem nobis dicens.

Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo.

Et erit tanquam lignum tanquam sic notat similitudinem: ut veritatis non excludat expressionem christus enim est vere lignum vite: quod est cibus vite quo quisquis vescitur: vita vivit et non moritur. (quod plantatum est) in incarnatione (secus) et iuxta (decursus aquarum). id est plenitudinem gratiarum: contra estum vicio: quod habet in se fluentia omnium virtutum et gratiarum cui non est spiritus datus ad mensuram. (quod fructum suum dabit in tempore suo) quia dum erat in mundo fructum bonorum operum dedit et aditum paradisi per passionem referavit: et nihilominus in presentem dat fructum gratie: et in futuro dabit fructum glorie.

Et folium eius non defluet: et omnia quecumque faciet prosperabuntur.

Et folium eius non defluet. id est verbum eius non erit instabile et irritum: sed immutabile et firmum. quicquid enim christus predicat: ad effectum omnino pervenit. **Et** bene folia verba dicuntur: quod sicut folia fructus tegunt sic verba christi premissiones eius custodiunt. et quid per singula: (omnia que faciet) scilicet fructus et folia facta et dicta (perstabunt) sibi et suis. **Quia** enim ad salutem nostram facta sunt. factis quidem ipsius

tanquam fructibus spiritualiter pasceamur: dictis vero eius tanquam folijs a vicijs obumbramur. et hec sibi ad fructum suum perficiunt et vitam eternam nobis obtinebunt. **Sed** non sic impij non sic: sed tanquam pulvis quem percipit ventus a facie terre.

Non sic impij qui carent bonitate morum (non sic) fructificant et perstabunt. quod a tanta et tali perfectione excludunt et nihil bonorum assequuntur. **In** repetitione autem immobilis firmitas ostendit. (sed) erunt (tanquam pulvis) aridi et infecti non habentes humorem gratie dei: leues et instabiles: et pravis suggestionibus cedentes (quem percipit ventus a facie terre) quod ventus superbie et impulsus tentationis percipit eos nunc a stabilitate mentis et virtutis. et deinde a presentia eterne stabilitatis et a spe seu visione patrie celestis. **Et** ideo non resurgunt impij in iudicio: neque peccatores in consilio iustorum.

Ideo quod peccati a deo (non resurgunt impij) obstinati prima resurrectione a morte peccati (in iudicio) discussiois ut se iudicent et discunt seque accusent et peniteant (neque peccatores) iudicentur (in consilio iustorum) quorum consilium est penitentiam agere et voluntatem dei suis voluntatibus preferre. **Uel** in futuro (non resurgunt impij). id est penitentia infideles (in iudicio). id est ut iudicentur quod iam iudicati sunt (neque peccatores). id est falsi christiani (in consilio). id est congregatio (iustorum) ut cum eis iudicentur. vel ut iudicentur in collegio iustorum qui escant. non enim habebit resurrectionem secundam ad immortalitatem que nunc habuit primam per confessionem et penitentiam. **Quoniam** novit dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit.

Quoniam novit dominus. id est approbat et acceptat (viam iustorum). id est progressum vite eorum (et iter). id est progressum vite et opus (impiorum) per probationem sine fructu coram domino tanquam non approbatum sed reprobatum ab eo. **Ac** si diceretur (peribit) per non novit dominus. ut si sit nesciri a domino quod est perire. et si sit sciri a domino quod est manere. **Posse** dicit dominus per scientiam. ita novit tamen bona que mala. **Item** per approbationem et sic sola bona ut hic. **Item** per experientiam: et sic christus novit infirmitates nostras. **Dicit** etiam nosse quod facit nosse. ut ibi. nunc cognovi quod timeas dominum. id est feci te et alios cognoscere. **Moraliter** etiam potest ille psalmus de vnoquoque iusto intelligi. ut sic dicamus. **Quis** vir erit iustus: eritque beatus que non presentem in malo alteri. nec ipse malum facit aut docet: sed que non peccat cogitando: operando: per bis vel exemplis docendo. **Cuius** voluntas et meditatio spiritus est in lege domini. quod vir sanctus sacramentum spiritus domini ponere: et ad eius regulam actus suos dirigere.

Dic tanq̄ lignū firmiter stabilituz secus de
curfus aquarū plantat: cū p̄ infusionē sci spi
ritus in charitate radicali r̄ firmat. et q̄z cha
ritas nunq̄ octofa est: ideo fructū bonorum
opm̄ in tpe suo dabit: q̄z p̄ varijs t̄pibz va
ria opera exercēbit. Et folium eius. i. verba
eius non defluent in terram: sed potius de
deo r̄ de celestibz loquitur. Vel nō defluēt in
mortale peccatū. licet q̄nq̄ fluat: q̄z sermo ei⁹
in veritate p̄sistit: et a sup̄fluitate verboꝝ lin
guam p̄pescit. facta q̄z eius p̄sperant: q̄z ma
la bonis nō admiscēt. et bñ cepta vsq̄ ad fi
nem p̄ducunt. Nō solum aut̄ p̄spera: s̄z etiā
aduersa. nō solum bona sed etiā mala coope
rantur ei in bonū. q̄z post culpā fortior resur
git et cautior ad iusticiā redit: et miro modo
fit q̄ vñ peccauit inde iustior existit. Ubi au
gustin⁹. Nō scriptura ad imitationē media
toris dei et hoīm hoīs christi iesu fideles in
uitat: vt p̄ imitatōz ad similitudinē eius pue
nire mereant. Sic q̄z et hic primus p̄s docet
credentes vt largitorē r̄ auctore vere b̄tū
dinis sequant̄ declinando mala et faciendo
bona: vt pueniāt ad similitudinē ei⁹. Ubi et hi
larius. Speciosissimū aut̄ hoc r̄ dignissimū
incipiendoz psalmoz spūs sc̄is sumpsit ex
ordiū: vt humanā infirmitatē p̄ spem b̄tū
dinis ad innocēs religionis studiū adhorta
retur: vt sac̄m dei corpari doceret: vt cōionē
glorie celestis polliceret: vt penā iudicij de
monstraret: vt differentiā resurrectōis osten
deret: vt p̄uidentiā dei in retributiōe mōstra
ret. p̄fecta sc̄z p̄summataq̄ resurrectōe tante
p̄uidentiē ordinē inchoauit: vt hoīm imbe
cillitatē ad fidei studiū: b̄tū v̄ri spes illiceret:
spei b̄tūdinē p̄pata ligni similitudo sponde
ret: insolentē impietatē intra metū denūciata
impj̄s seueritas coherceret. meritū d̄ram̄ in
consilijs sc̄oz p̄ditōis ordo distingueret. dei
magnificentiā in cognoscendis iustoz v̄ijs
equitas p̄stituta monstraret. **D**ō
Effice nos dñe tanq̄ fructuosissimū lignū
ante p̄spectū tuū: vt tuis imbribz irrigati: me
reamur tibi suauū fructū v̄bertate placere.
Per dñm.

Psalmus de cōuentu infidelium cōtra
christū in sua passione. Et de regni chri
sti institutiōe et dilatatiōe. ps. ij.

Dare fremuerūt
gentes: et populi meditati sunt in
ania.

Psalmus iste sc̄os est in ordine. et prim⁹
in titulo. Uñ et in actibz ap̄loꝝ prim⁹ dicit.

Auctor: huius psalmi. p̄p̄ha dauid. Titulus
ps dauid. h̄ est ps ille. i. tractatus ille q̄ dicit̄
ps. q̄z monet ad bñ opandū. attribuit dauid
id est christo manu forti: q̄ agit hic de se rege
vt subijctamur ei. **M**ateria: regnū christi: et
p̄uent⁹ infidelium p̄tra ip̄m. **I**ntentio: subdes
re hoīes regno christi et eos spem bone vite:
nō in se ip̄is s̄z in christo p̄stituere. **S**nia in
generalī: p̄p̄ha in isto ps. loquit̄ in p̄sona sua
vt christi de p̄uentū infidelium cōtra christū in
sua passione: corundēq̄ infidelium destructiōe.
Ite de regni christi institutiōe r̄ de ip̄i⁹ chri
sti inenarrabili etna generatiōe. **I**nsup̄ dere
gni christi instituti dilatatiōe. et dilatati vene
ratiōe. **S**nia in sp̄iali. **I**ncrepās q̄ p̄seq̄ntes
p̄p̄ha vt christ⁹ dicit. Quia christus talis et
tantus est qualē r̄ quantū eū p̄p̄ha sup̄ descri
bit. vel q̄z talis r̄ tātus sum qualē et quantū
me. p̄p̄ha describit (Quare). i. qua sua utilita
te (fremuerūt) vt fere sine rōne (gentes). i. gen
tiles sc̄z romani milites p̄tra christū vt p̄tra
me talē r̄ tantū (et p̄p̄ha) sc̄z israel. i. iudei (me
ditati sunt inania) cogitantes extinguere chri
sti vt meū nomē r̄ regnū ne p̄derēt gentē r̄ lo
cū. q. d. frustra. q̄z nō sunt p̄secuti intentū sed
euenit p̄nariū: nā q̄z in nocentē dñm occide
rūt ideo nomē ei⁹ auerūt ideo r̄ gentē r̄ locū
p̄didērūt. **M**iro q̄z mō actū est vt dū suū cōsi
liū implere se crederēt p̄siliū dñi nolentes et
nescientes implerent.

Astiterūt reges terre et p̄ncipes cōue
nerunt in vñū: aduersus dñm et aduer
sus christum eius.

Astiterūt p̄tra regē celi (reges terre) sc̄z be
rodes prior qui pueros occidit. et posterior
qui in morte christi p̄sensit. et pilatus vice re
gia fun gentes. (et p̄ncipes) iudeoz. sc̄z an
nas r̄ cayphas (p̄uenerūt sil in vñū) p̄raunz
p̄sensum et voluntatē (aduersus dñm) patrē
qui enī p̄tradicit filio p̄tradicit et p̄fi. (et ad
uersus christū ei⁹) sc̄z filiū vel me vñctū p̄e
p̄ncipibz meis r̄ sic nō solū minores s̄z etiam
maiores surrexerūt cōtra eū. **Q**d̄ adhuc futu
rum p̄uidebat in re tanq̄ p̄teritū ponit p̄pter
certitudinē p̄phetie: et q̄z iā p̄terierat in osten
sione. **H**ec ergo fecerunt dicentes.

Dirumpamus vincula eozū: et p̄ficiā
mus a nobis iugum ipsorum.

Dirupam⁹ vincla eozū. i. dñi p̄ris r̄ christi
ei⁹. vt christi r̄ suoz. i. obligatiōes q̄bz in eoz
fuitute alligari r̄ detineri possim⁹ (et p̄ficiā
mus) a nob: ne dñent sup nos (iugū ipoz). i. s.
legē nouā i quā volūt nos inducere eāq̄ cer
uici n̄re iponēdo nos ligare. q. d. destrua^m

Vincula religionis christiane. ne nos sibi va
leant astringere et subiugare. hoc apte duris
et rebellibus cōuenit. qui nolunt suauē iugū
christi sibi imponi. et qui renuunt superioribz
subiugari. **S**ed

Qui habitat in celis iridebit eos: et do
minus subsannabit eos.

Qui habitat in celis sp̄ialiter. i. in sc̄is aiabz
et angelis. vel in cel. i. celestibz māstionibz. sc̄z
deus (iridebit eos) sc̄o. i. irrisibiles dabit cū
nō impleuerint p̄positū. et iactantiā eoz deri
sione dignā faciet r̄ oñder: frustrando eā co
natu suo (et dñs subsannabit eos) s̄z sc̄o. i.
subsannatiōe dignos reddet. cū in iudicio di
stricta vltiōe puniet. q̄z machinatiōes r̄ p̄silia
p̄raua et iniq̄ maloz nō fortium effectū bo
num s̄z semp veniūt eis in malū. vel in h̄ sc̄o
vel in futuro. et q̄nq̄ in hoc et in illo.

Tunc loquet̄ ad eos in ira sua: et in fu
rore suo conturbabit eos.

Tunc sc̄z in p̄nti tpe (loquet̄ ad eos) p̄ scri
pturas r̄ p̄ sc̄os (in ira sua). i. in cōminatōne
pene. **V**el (tunc) sc̄z in die iudicij (loquet̄ ad
eos in ira sua) dura eos arguēs increpatiōne
quibz añ tacuit in māstitudine (et in furore
suo). i. implacabili vltiōe sc̄z pena eterna) cō
turbabit eos) in corp̄e et aia. tūc enī districta
aduersione feriet: q̄z longanimitate sue pa
tientie añ tolerauit. **E**t ponit hic cā p̄ effectu
sc̄z ira r̄ furor p̄ vindicta quā p̄minabit r̄ in
feret q̄z esset iracūndus r̄ furiosus. q̄z ira r̄ fu
ror: nō cadit in deo. deinde est vox christi.

Ego aut̄ p̄stitus sum rex ab eo sup̄ syō
montē sc̄m ei⁹: p̄dicans p̄ceptū eius.

Ego aut̄ cuius vincula dirūpere et iugū
abdicere illi meditant̄ (p̄stitus sum rex)
fm̄ hūanitatē ab eo sc̄z a deo p̄re (sup̄ syon
montē sc̄m ei⁹). i. sup̄ ecclesiā de iudeis q̄ ra
dios fidei primo recepit sicut mons quia ad
eos principaliter christus missus fuit. **E**cce
siam: syon montē sc̄m appellat: q̄z deū seu dei
gloriā specular. et q̄z alta in virtutibz r̄ firma
(p̄dicans p̄ceptū eius). i. doctrinā euangelij.
ego quidē p̄ me in iudea. p̄ ap̄los vero in oī
terra. **E**t q̄z non tm̄ est rex sup̄ iudeos. sed et
sup̄ gentes. p̄bat etiā de gentibz: dicens.

Dñs dixit ad me filius meus es tu: ego
hodie genui te.

Dñs sc̄z p̄ (dixit ad me) cui⁹ dicere q̄nq̄
accipit p̄ gignere vel facere. p̄ disponere vel
p̄mittere (filius meus) consubstantialis (es
tu) p̄ naturā (ego hodie). i. eternaliter et in p̄
sentia eternitatis (genui te) verbū mibi coe

ternum. et me ineffabili genitura. **V**el tp̄ali
ter p̄ sp̄m sanctū et virgine maria. Quia ve
ro hodie p̄ntiam significat. et q̄d̄ eternum est
semp̄ est: ideo de eterna generatiōe aptius ac
cipit q̄z quis etiā accipi possit de tp̄ali. Dixit
ergo et p̄misit ei de gentibz in hereditatē sibi
dandis. vñ subiungitur. **E**t q̄z filius meus
es naturalis ideo.

Postula a me et dabo tibi gentes h̄re
ditatem tuā: et possessionē tuam termi
nos terre.

Postula). i. postulabis cum hō factus fu
eris (a me) orando p̄ fidelium salute. **V**el (pos
tula a me). i. obedi mihi moriendo vt possis
postulare. ipse enī nunc interpellat p̄ nobis.
(et dabo tibi) potius q̄z aliq̄ (gentes). i. genti
les et natōnes mundi. (hereditatē tuā). i. vt
eas ad fructificandū excolas r̄ quasi iure he
reditario possideas. (et possessionē tuā termi
nos terre). i. nō solum p̄tem gentiū sed omēs
habitates terrā vsq̄ ad fines eius. vt omēs
nōi christiano copulent. et a te omēs ad eoz
salutē et tuū fructū possideantur.

Reges eos in virga ferrea: et tanq̄ vas
figuli confringes eos.

Reges eos). q. d. nō eris tyrannus (in vir
ga ferrea). i. iusticia inflexibili a rectitudine.
De qua alibi dicit. virga directōis vel equi
tatis virga regni tui. que ideo dicit̄ virga q̄z
recta. ideo ferrea: q̄z dura. **R**ecta bonis. du
ra malis. blanda iustis. aspera p̄uersis. (et tā
q̄z vas figuli p̄fringes eos) rebelles quidem
ad interitū vt nunq̄ viuificent: sicut vas fi
guli fractū nunq̄ reinte gra. sed obediētes
ad vitā: p̄terens in eis terrenas cupiditates:
et quicquid de peccatoꝝ limo p̄traxerūt. **D**e
inde est vox p̄phete exhortantis.

Et nūc reges intelligite: erudimini qui
iudicatis terram.

Et nunc). i. p̄ ea que dicta sunt et quasi iā
innouati cōtrito in vobis luto: facti (reges)
iam valentes vos regere et quicquid in vobis
seruile et bestiale est. (intelligite) q̄ dicta sunt
et quanta filius facit ac intelligenter agite: et
si p̄ vos nō sufficit (erudimini) ab alijs r̄ ad
p̄fectōz tendite (qui iudicatis terrā). i. p̄gno
scitis vos esse vasa lutea et damnatis in vo
bis terrena. **V**el (et nūc) christo rege p̄stitu
to (reges) terreni (intelligite) christi regiam
maiestatē ne temere dñemini (et erudimini q̄
iudicatis terrā) scientes vos habere iudicem
sup̄ iorē oīa clare intuentē. **N**ō enī intellect⁹
p̄ficiat vsq̄ ad eruditōz vite nō puenit.

Seruite dño in timore: et exultate ei cum tremore.

Seruite dño oim cui seruire regnare est. (in timore) aio casto et filiali qui nõ sunt peccare et retrahit a peccato sicut frenũ retrahit equũ a precipitio. vt qui stat videat ne cadat. s; ne misera seruitus videat et ne timor frangat addit (et exultate ei). i. voluntarie et hilariter seruite p cordis deuotõz et eleuationẽ in deũ qz timor dei nõ est miserie sed gaudiũ. sed ne iterũ in temeritate eatur et nelecticia extollat subdit (cũ tremore) corpis. non dissolute ne negligẽs sit exultatio. Iste sunt due mole in ter q̃s debet moli ois christianus scz timor et spes. vt et d̃ spe exultet: et de timore tremat. Et

Apprehendite disciplinã: ne qñ irascat dñs et preceatis de via iusta.

Apprehendite disciplinã dei. i. subijcite vos hũilitati discipline christi et correctõĩ vt in p̃speris timorẽ et in aduersis patientiã et spem habeatis. ne q̃s se in illis p̃ elatõz extollat. aut in istis p̃ pusillanimitatẽ se deiciat. (ne qñ irascatur) p̃tra vos si nõ feceritis (do minus) qui diu sustinet (et preceatis). i. deficiatis deo vindicãte in vos transgressionẽ hũilitatis doctrine (de via iusta). i. iusticie et veritatis scz ab opatõẽ bona. a qua defecere magna pena est his q̃ dulcedinẽ iusticie gustauerũt. Et nõ solũ ne preceatis. sed etiã vt beati suis quia

Cum exarserit in breui ira eius: beati omnes qui confidunt in eo.

Cum exarserit. i. ardendo transierit et p̃rup̃erit ad vindicandũ (in breui ira eius) in ferendo penã in p̃nti que breuis est respectu future. (beati oes qui p̃fidũt in eo). i. qui tũc nõ frangunt impatentia seu desperatõẽ s; fiducialiter expectãt remuneratõẽ vite future. Vel p̃ hoc de vindicta futura intelligi q̃ ventura est in breui q̃uis longe putet et bñ erit tũc oes qui p̃fidũt in eo nũc. Tunc enĩ ad regnũ puenient. Quidã p̃fidunt in meritis tñ scz nõ arbitantes sibi grãz esse necessariam. aliũ totã fiduciã ponũt in grã. s; beati qui cõfidunt. i. in vtroq; fidũt vt tñ p̃ncipalitatẽ grẽ attribuãt. et secundario de opib; suis fidant. Salubre p̃siliũ est confidere de misericõdia s; inde totũ pendere stultũ est refugium. Moraliter tria hic notant que nos infestant scz peccata. mūdus. diabolus. Per gentes enĩ notant septẽ p̃cã que p̃ septẽ gentes significant in Deutro. que fremuerũt dñũ p̃ tentationẽ p̃cutiũt. Per p̃p̃os mundani p̃

secutores qui nos meditantur extinguere et delere. p̃ reges terre et p̃ncipes demones retores et p̃ncipes tenebrãz qui cõsurgunt aduersus dñm: dum nobis auferre bona creationis nitunt. et aduersus christũ dum bona recreatõis. spoliant enĩ nos naturalib; et gratuitis. Sed ecõtra sancti dirũp̃unt vincula amoris male accendentis et in gũ timoris male hũilitantis. Et dñs irridebit malos qñ nolet misereri. qz fm̃ Gregorũ. Ridere dei est afflictõĩ nolle misereri. et subsannabit qñ terribilitẽ eis dicet. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Iustus p̃ o p̃gnosces se p̃stitũt a deo sup̃ aiã suã deũ p̃ fidẽ speculante vt eam regat et ab eo genitũ in opib; bonis vt in virtutibus p̃ficiat. postulat a deo orando vt sibi p̃ grã suã assistat. cui deus dat gentes id est subdit ei morus carnis et vicia in hereditate suã vt eis dñetur ne p̃cedant. Vñ ab hero dicit hereditas q̃ in ea libere quis dominetur: cui et dat in possessionẽ terminos terre qui sunt natiuitas et mors qz imprimunt eius memorie q̃ vilis fuit in origine et q̃ cõtempnibilis erit in morte. S; sacerdotes da gon nõ calcãt sup̃ limen scz sup̃bi qui nolũt attendere ingressũ et egressũ suũ. Lete ra patent ex p̃missis. Oratio

Dirumpe dñe ñoz vincula peccatoz vt iugo tue seruitutis innox̃ valeamus tibi cũ timore et reuerentia famulari. Per do.

Psalmus de christi passione et ei⁹ gloriosa resurrectione vel ecclesie et vniuersi iusq; fidelis tribulatõẽ et impugnatõẽ.
ps. iij.

Omne quid multiplicati sunt qui tribulat me: multi insurgunt aduersum me.

Auctor huius psalmi. p̃pheta dauid. Titulus hic est ps dauid cũ fugeret a facie absolõ filij sui. Id est ps ille attribuit dauid. i. christo manu forti. qui loquit. Psalmus dico agens de eo qd̃ p̃tigit scz de passione et resurrectione q̃ in historia significata sunt cũ fugeret. i. cũ auferendo grã suã recederet a facie absolõ filij sui. i. a mente iude quẽ cũ alijs aplis gratia sua elegit ad hoc vt filius suus esset. Et bñ p̃ absolõ qui pax p̃ris dicit iudas intelligitur. qz quis ille cũ christo pacẽ nõ habuerit tñ christus ei pacẽ et ore dedit et corde tenuit. Materia christi passio et resurrectio. Intentio nõ credentes christi mortem passionẽ et resurrectõẽ redarguere. et electos

ad passionis p̃stantiã exemplo christi hortari. Sñia in generali. p̃pha in isto ps. in p̃sona christi boĩs loquit ad p̃rem de multitudi ne eũ p̃sequentũ p̃stet dei p̃ris assistẽtis p̃sidiũ. succ̃s a somno mortis resurrectõis p̃sonali. p̃cedẽs p̃s ostẽdit nõ p̃ualuisse christo p̃ncipiũ fortitudinẽ. hic ostẽdit et nõ p̃ualere multitudinẽ. Christus q̃ ad p̃rem loq̃ns et de tot p̃secutorib; q̃ amirans dicit (Dñe) pater (qd̃ multiplicati sunt q̃ tribulat me) insidians do. q. d. frustra. Tam scz multiplicati sunt vt cũ pontificib; et sacerdotib; scribis et p̃baris et turbis: nec nõ cum gentiliũ regib; eorũq; ministris et numero p̃sequentiũ p̃p̃ri accesserit discipulus vt de numero discipuloz augetur numerus p̃secutoz (multi insurgũt aduersum me) scz vt me deprimãt: me manifeste p̃sequẽdo et impugnando.

Multi dicunt anime mee: non est salus ipsi in deo eius.

Multi de meis inimicis et p̃secutorib; mihi et mortẽ p̃mittendo et insultãdo (dicũt). i. dicendo p̃minant (sic). i. vite (mee) in rei eũdẽntia scz ostẽdentes h̃ verbo et ope (nõ est salus ipsi in deo ei⁹). i. in eo quẽ sibi deũ facit. H̃ est de⁹ nõ saluabit nec liberabit eũ de manu ñra. nisi enĩ resurrecturũ desperarent nec iudas traderet: nec illi occideret. Sed mentiuntur. qz nihil p̃ficiũt: vñ sequitur.

Tu autẽ dñe susceptor meus es: gloria mea et exaltans caput meum.

Tu autẽ dñe p̃f (susceptor meus es) me ab hostib; liberãdo (glia mea) in resurrectione me glorificãdo et glõsum faciẽdo. (et exaltans caput meũ) in ascensõẽ. vel (caput). i. mentes p̃ hilaritatẽ et spem. q̃ in tãta passiois hũilitate deposita nõ fuit et fortitudinẽ nõ amisit. Et loquit de deo a simili medici qui suscipit egrum vt curet et saluet. hoc autẽ merito mihi inde quia ego

Vocẽ mea ad dñm clamaui: et exaudiuit me de monte sancto suo.

Vocẽ mea scz vocẽ cordis que deo sonat. (ad dñm) scz deum patrẽ (clamaui) ip̃m inuocando ad misericordiã: et auxiliũ eius implorando. clamor dicit oratio p̃pter vim intentionis. (et exaudiuit me) ip̃s inuitis me suscitãdo et liberãdo (de monte sancto suo) id est de altitudine sue iusticie. Iustũ enĩ erat vt innocentem suscitaret qui nõ p̃ se sed pro alijs nocẽtib; mori voluit. Et subiungit in quo sit exauditus. dicens.

Ego dormiui et soporatus sum: et exsurxi quia dñs suscepit me.

Ego dormiui in cruce somnũ mortis spõte suscipiẽdo. (et soporatus sum) in corde terre scz in sepulchro mortu⁹ descendendo (et exsurxi) a morte de sepulchro p̃pria virtute p̃cedendo. (qz dñs) p̃f in quẽ sperabaz (suscepit me) in regno de p̃ccatoz in celũ assumendo. Surgẽs enĩ a mortuis suscept⁹ est in gloria dei p̃ris. Qñq; hic p̃ns vel p̃teritũ p̃ futuro ponit: qz in re futurũ in visione p̃phetica p̃teritum vel p̃ns fuit. Et ideo qz modo sum liberatus et factus impassibilis

Non timebo milia populi circumdantis me: exurge dñe saluũ me fac deus me⁹.

Nõ timebo) ampli⁹ (milia p̃li circumdant me). i. qui circũstet me pendentẽ in cruce qz nõ p̃nt mihi ampli⁹ nocere. ponit finitũ p̃ in finito. vel qz millenari⁹ numer⁹ p̃fectus est. p̃ milia p̃li vniuersa p̃rauoꝝ multitudo designatur et vt nõ timeã (exurge dñe) effectiue id est fac me surgere a morte. qz mos est scripturẽ vt p̃sone dei tribuat qd̃ in nobis facit. (saluum me fac deus meus) aiã meã ab inferis reducendo. Et

Qñ tu percussisti oes aduersantes mihi sine causa: dentes peccatoꝝ cõtriuisti.

Qñ tu percussisti. i. p̃cuties alios vltione vindicte ad dñatõẽ. alios dolore p̃nie ad salutẽ (oes aduersantes mihi sine cã) iusta et vera. qz p̃cãm nõ feci ideo et h̃ (dentes p̃ccõz) id est maledica verba et corrosiões p̃sequentiũ me et dilacerantiũ (cõtriuisti). i. in irritũ pduxisti. Deinde q̃st grã p̃ sua liberatõẽ agens deoq; salutẽ suã attribuẽs conuertit verba ad homines. dicens. Ergo qz ita est vt dicit: credite o homines quia

Domini est salus: et super populum tuum benedictio tua.

Dñi) et nõ hoim (est salus) vera. i. ad dñm p̃tinet saluare a morte p̃cã et ab omni malo: nemo ergo de se p̃sumat. nos enĩ infirmi et imbecilles sum⁹. deinde orat p̃ p̃lo et implorat ei bñdictõẽ p̃uertẽs ad deũ sermonẽ et dicit. et nõ tñ sup̃ me sed (et sup̃) totũ (p̃p̃m tuum) scz christianũ q̃ de te sperat salutẽ et de sup̃nis h; q̃cqd̃ boni h;: o dñe sit bñdictio tua) scz grẽ et glõzie bona vie et patrie ei⁹ p̃ferẽdo. Potest et ille ps accipi in p̃sona ecclie et vniuersi cuiusq; fidelis dum tribulatõib; p̃mit dum tentatõib; agitur tunc enĩ habet dicere (Dñe quid multiplicati sunt qui tribulat me: multi insurgũt aduersum me) Multi aduersarij

multa vicia ecclesie et fidelis animam tribulant et impugnant. Et quoniam plerumque coaccruatone aduersarioz et vicioz subripit desperatio sanitatis verissime dicit. (Multi dicunt aie mee) non verbis: sed effectu ut eam desperare cogant (non est salus ipsi in deo eius). i. quod amplius non cures: vel non possis saluare eam. tu qui es deus. i. creator eius. sed in omni tribulatione et oppugnatione spiritus dicendum est quod sequitur (Tu autem domine suscepisti me) es. i. defendis ab impetitione hostium me fugientem ad tuum adiutorium (gloria mea) non mihi tribuo quod provalio non in me vel in hoc seculo sed in te deo meo glorioz. (et exaltans caput meum) caput ecclesie est christus primus in celum exaltatus: caput fidelis anime est mens a qua sensus sicut membra a capite reguntur quia deus dono sue gratie eleuat ut legi dei seruiat et ut ad deum respiciens insidias diaboli et tentationes euadat: facile enim laqueos vitat in terris qui oculos habet in celis. (Voce mea) non vicarij: in orando. predicando. operando et omni bono (ad dominum clamavi) intente deprecando ita ut sonus vocis ab intentione cordis non discreparet. Vox aliena dicitur que est oris mei et non cordis: alia est et oris et cordis. alia est cordis tantum quia oratio est prius animi affectus in deum tendens. qui ne pergritetur quibus prumpit in voce. Ille etiam non sua voce clamat qui dicit domine et qui precipiunt non facit. (et exaudivit de motu scilicet suo) quia precibus meas non ex meis meritis sed ex sua sancta misericordia suscepit. (Ego dormivi) olim mortaliter peccando et in vicioz ignavia iacendo: et a bono opere torpendo. (et soporatus sum) in ipsis peccatis et vicijs assuescendo et delectabiliter psecutando (et exurrexi) ab huius somno mortis penitendo non pro me: sed quia dominus suscepit me) iustificando quia vivificante gratia euigilare et exurgere me fecit et ad bona opera excitavit. Et ideo (Non timebo milia populi circumdantis me). i. infinita hostium genera. Quia enim que dominus suscitavit et saluat tanto omnium malorum multitudinem non timet quanto vniuersum omnipotentem deum protectorem habet. Sed quia predestinatione precibus iuuat (exurge domine) serua opem: et (fac me saluum) Et non sine spe ero. Quoniam tu percussisti). i. percussiones in futuro sed in fine seculi (omnes aduersantes mihi sine causa) et iniuste sed diabolum et suos psequentes nunc bonos (dentes peccatorum contriuiisti). i. auctores vicioz que me conantur percidere de christi corpore. pterea finaliter ipos et eorum verba ac facta ad nihilum redigendo. Et quia cauenda est supbia et deo totum attribuentium: sequitur. (Domine est salus) et hec est

tota spes nostra.

Oratio.

Effunde domine benedictiones tuas super populum tuum ut tua resurrectione muniri non timeam ab aduersariis vicioz militibus circumdari. Per deo.

Psalmus de oratione ecclesie vel cuiuslibet perfecti ad deum in tribulatione ac de fructu sua et vtili mortis informatione. ps. iiii.

De inuocare et

audiuit me deus iusticie mee: in tribulatione dilatasti mihi.

Auctor huius psalmi propheta David. Titulus talis est. in fine psalmi cantici david. Hoc est psalmus ille qui dicitur psalmus: quia est de moribus et monet ad bene agendum. psalmus. dico cantici: quia agit de mentis leticia faciens mentionem de iocunditate eterna: dirigens nos in finem. i. in christum qui est finis summans et summatio fidelium in presentia ad iusticiam in futuro ad coronam. est David. i. ecclesie manu fortis. Vnde sciendum quod vbi in titulo psalmi ponitur: ibi simpliciter de moralitate tractatur. vbi autem canticum tantum ostenditur quod de iocunditate agit. Et vbi preedit psalmus et canticum sequitur de moralitate tractatus habetur. ita tantum: ut mentio fiat de remuneratione ad quam tendit moralitas. vbi ergo preedit canticum et succedit psalmus: de iocunditate remunerationis fit sermo sic tantum ut de moralitate per quam habet aliqua fiant. Materiam ecclesie tribulatione ad deum oratio et moralis informatio. Intentio persuadere hominibus ut a vanis et malis ad vera et bona seuertant et terrena negligendo eterna appetant. Sententia in generali. propheta in isto psalmus orat in persona ecclesie et cuiuslibet viri perfecti in tribulatione existens ut eius oratio exaudiatur. increpans infideles et peccatores quia vanitatem sequantur: monetque omnes ut sacrificium iusticie deo immolent: vnde ingentia eius beneficia obtinent et psequuntur. Sententia in speciali post capitulum resurrectionis de qua iam supra dictum est infirma membra ad eternitatem exhortans dicit. (Cum inuocarem). i. ex intimo cordis vocarem deum pro deuota oratione (exaudivit me) in tribulatione positum (deus iusticie mee) sed dator auctor et remunerator. Illos ergo exaudit qui inuocant. i. intus vocant per spiritualibus non extra per temporalibus. deinde mutat personam transendo a tercia in secundam dicens (in tribulatione) quam passus sum (dilatasti mihi). i. amplum cor dedisti ad toleranda maiora et ab angustijs tristitie in latitudine gaudij me durasti. In hoc psalmus iustis aspera tribulationis quia dum tribulantur in corpore dilatantur in mente et

quo artius mala temporalia premunt: eo latius bona celestia percipiunt. Qui autem sic beneficis mihi iam fuisti ad huc

Miserere mei: et exaudi orationem meam.

Miserere mei) et succurre mihi indigentem. quod. Qui miseratus es de iusticia et dilatatione ad huc miserere pro miseris huius vite que multe sunt et diuerse. ceptas in me misericorditer pice (et exaudi orationem meam) quam ad te fundo et imple quod postulo. Ergo iterum rogat cum iam se exaudiri indicauerit ideo fit ut vnde non est exauditus ad huc exaudiat: aut in quo non est perfectus perficiatur. aut propter alios inchoantes ut in illis quod inchoauerunt perficiatur. Et cum ita sit de me

Fili hominum versus quod graui corde: ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium?

Fili hominum) qui vti ratione deberent (versus quod graui corde) estis. i. quod diu cor pondere iniquitatis grauatis et cor sursum ad cogitandum inuisibilia non leuatis: differetes auerti per malam consuetudinem graves effecti (ut quid). i. quod fructu qua vtilitate (diligitis) et voto amplexamini (vanitatem). i. terrena et temporalia que vana sunt quia sicut vmbra transeunt et durare non possunt (et queritis) cum labore (mendacium) quia amatores suos decipiunt et non faciunt quod promittunt. promittunt enim securitatem et solunt timorem. promittunt libertatem et beatitudinem et faciunt seruum et miserum. Nec tantum scitote que fugiatis. sed Et scitote quoniam mirificauit dominus sanctum suum: dominus exaudiet me cum clamauero ad eum.

Et scitote) quid sequimini (quoniam mirificauit) id est mirificum et mirabile fecit et reddidit (dominus) pater (sanctum suum) qui est sanctus sanctorum: in se sanctus et alios sanctificans quem mirificauit et clarificauit in conceptione et natiuitate. in predicatione. in passione. in morte in ascensione. ad quem ab amore mundi conuertere debetis et per eum (dominus exaudiet me) ut certitudinaliter spero (cum clamauero ad eum) orando. quod. d. ita faciet et vobis si ista vana atque mendacia postposueritis et in ipsum solum spem vestram posueritis. vel (sanctum suum) quemlibet qui ista terrena postponit ac solum deum desiderat et querit (mirificauit) quia virtutibus miris et sanctitate exornat.

Trascimini et nolite peccare: quia dicitis in cordibus vestris et in cubilibus vestris propugimini.

Trascimini) ergo per zelum: vicijs. diabolo vanitatibus et mendacijs vel vobis ipsis valde penitendo de peccatis peccatis et indignando quod ad tam abiecta et vilia corruistis (et nolite

peccare) ulterius. de his autem (que dicitis in cordibus vestris) vel per vicijs irascendo vel male cogitando. (et in cubilibus vestris). i. in ipsis cordibus que sunt cogitationum cubilia (propugimini) dolore penitentie. i. talia reprimite non sentiendo ratione et de ipsis penitentiam agite et in cordibus vestris per penitentiam deletere: sacrificium contriti cordis deo offeretes. Et post penitentiam

Sacrificate sacrificium iusticie et sperate in domino: multi dicunt quod ostendit nobis bona.

Sacrificate sacrificium iusticie). i. ad placandum deum propunctio. bona opera addite et offerete ei iusticiam in operibus vestris tanquam sacrificium et facite opera iusta que sunt sacrificia deo grata. et sic oblato sacrificio (sperate). i. sperare potestis (in domino) aliter enim esset presumptio: sed (multi) scilicet vani et increduli et desperati: dicunt (quod ostendit nobis bona). scilicet iusticie facienda vel illa eterna inuisibilia de quibus ipsi dubitant et desperant quia nullus redit ab inferis qui eis ista renunciet. Ideo ostendit propheta que bona querenda sunt respondens eorum interrogationi et dicens.

Signatum est super nos lumen vultus tui domine: dedisti leticiam in corde meo.

Signatum est super nos lumen vultus tui domine) ut denarius imagine regis ut cera sigillo eius. i. desuper est vobis infusum et impressum lumen a vultu tuo luminoso: lumen scilicet naturale ad cognitionem agendorum: lumen fidei et gratie ad cognitionem supernaturalium et sperandorum scilicet eternorum. Unde iam non ista vana et transitoria bona querimus sed illa celestia et eterna. et per hec (dedisti leticiam) spirituales magnas (in corde meo) de tanto beneficio. vnde non foris in vanis sed intus in corde vbi habitat deus querenda est leticia: ibi enim sunt vera bona. Sed homines temporalia sectantes ista non vident de quibus subdit

Fructu frumenti vini et olei sui: multiplicati sunt.

Fructu frumenti vini et olei sui). i. cupiditate et vbertate temporalium. Hec tria magis humanis vicijs necessaria ponit per omnibus diuitijs in quibus multiplicari et bene fieri querunt qui non querunt verum bonum. et qui non vident intra se regnum celorum (multiplicati). i. multipliciter distracti (sunt) illi multi sola temporalia amplectentes. Multiplicatio enim non semper vbertatem significat: sed ad multa distractio quia mens que verum bonum amare nescit in tot diuiditur quot percipit ut erumosa cogitatione distracta simplex bonum videre non possit

De q̄ bonus exultat et dicit illi ita. sed ego.

In pace in idipm: dormiā et requiescā.

In pace) mentis (in idipm). i. in deo qui sp̄ est in se manens et immutabilis (dormiā) hic in p̄nti somno gr̄e cū om̄i suauitate qui-escendo ab om̄i strepitu hui⁹ seculi secretus et a mortalib⁹ reb⁹ alienus mūdīq̄ oblitus. (et requiescā) in futuro in pace eternitatē qm̄ nō erit q̄ exterrcat. i. vere et plene tūc quiescā fruendo vita beata et eterna. O q̄ felix est q̄ hoc meref̄ dicere et expiri. Et hoc vere erit qz iam est spes q̄ nō pfundit. Et h̄ est quod ait. Quoniam tu dñe singulariter in spe: cōstituisi me.

Qm̄ tu dñe singulariter in spe constituisi me). i. ego singularis speraui et sperata recipiam: illi autē nō sperauerūt et ideo digna factis recipient. vel (cōstituisi me). i. stabilisti. (singulariter in spe). i. in vna singulari spe: qua singulariter vnū et verum bonū speraf̄: quia hanc vnā petij a dño: illi autē ecōtra in multiplicitate seculi sperantes ab hac vnitate diuiduntur. Bonū ergo est et vtile vnum querere et illi adherere. nō p̄ multa distrabi et vagari.

Oratio.

Exaudi nos dñe et in tribulationib⁹ nr̄is miserere nobis et qui solus magnificaris in populis sp̄ialem leticiā tribue in spe futurozū munerum p̄stitutis. Per dñm.

Psalmus David de orōne ecclesie de nunciāis iniustos a beatitudine excludendos et ecōtra iustos eternaliter premiandos. ps. v.

Verba mea aurib⁹

pcipe dñe: intellige clamorē meū.

Auctor psalmi p̄beta David.

Titulus hic est in finē p̄ ea que p̄sequit̄ hereditatē. Id est ps̄ ille dirigēs nos in finē. i. hereditatem eternā que est p̄summatio: est p̄ ea scz Sara libera. i. ecclesia que cōsequit̄ hereditatem p̄missam scz vitam eternam exclusa emula sua scz agar ancilla. i. synagoga. Mater: cōmendatio diuine iusticie in reprobatione maloz. Intentio: fideles exemplo orādi et bñ opandī inuitare ad beatitudinē eos qz inducere vt exemplo dei odio habeāt iniquitatē et malos: appetantq̄ cū bonis et iustis in futuro se fieri gloriosos. Sentētia in generali. p̄beta in isto psalmo in p̄sona ecclesie poscens orōem suam a deo exaudiri p̄dicat hereticos scismaticos peccatores malignos et quoscūq̄ suos inimicos a beatitudi-

ne excludendos: bonosq̄ et iustos eternaliter premiandos. Sñia in speciali. Quia supra exhortatus est infirmos ad eternā hereditatem nūc docet orare vt pueniant ad eandem. Ecclesia ergo orata malitia seculi separi et ad deū puenire dicens. (Verba mea). i. oris psalmodiā (aurib⁹ pcipe dñe) aures dei sunt potentia et misericordia quib⁹ nos audire dignatur. p̄ potentia quidē p̄: p̄ misericordia vult (intellige clamorē meū). i. intensum affectuz cordis et quo pcedit clamor oris. Clamor enī in scripturis nō vocis sed cordis est: qm̄ gemitus noster et p̄scientia dep̄catur. vñ per hoc q̄ dicit intellige notat clamor esse sp̄ialis nō vocalis. Et qz ore et corde clamo.

Intende voci orationis mee: rex meus et deus meus.

Intende voci orōnis mee) pducendo ad effectū. ac si diceret. Sic audi verba sic intellige desideria vt p̄bet rei effectus te intentuz esse meis orōnib⁹ (rex meus) p̄ specialē p̄uidenciam et p̄tectōez et qz me regendo regnas in me et nō regnat peccatū (et deus meus) per verum cultū et fidem et qz nō est venter aut libido vel aurū de⁹ meus. Lām qz exauditi oris subiūgit dices. Et merito exaudies.

Qm̄ ad te orabo dñe: mane exaudies vocem meam.

Qm̄ ad te) solum p̄merendū (orabo dñe) et non ad aliū. q. d. ecclesia. orauī nec sum exaudita. nec tū desistam et qz ab illis a quoz oculis nox peccatoz nondum recessit videri nō poteris (mane) scz infusione gr̄e. i. statim vt nox et tenebre peccatoz fugere cepint et sol iusticie in cor meū venerit statim in p̄ncipio boni opis. (exaudies vocem meā). i. ostēdes vel intelligā meam vocē exauditā. est enī meū velle tuū p̄ficere. vnde

Mane astabo tibi et videbo: qm̄ nō deus volens iniquitatem tu es.

Mane) scz peccatoz nebulis discedentibus et gr̄a infusa. i. in luce virtutū (astabo tibi) et adheredo. q. d. nō sededo. nō iacebo in terrenis quiescēs. sed mente directus ero ad eterna et p̄seuerans. Astare enī rectitudinem significat et p̄seuerantiā (et videbo) te mūdo corde mereborqz exauditoz tuā nō enī videt deū qui terrenis adheret scz q̄ in mane virtutum deo astat (qm̄ tu es deus nō volens iniquitatē) et ideo ab iniquis nō videris scz iniquitate transeunte fit mane vt videaris.

Nec habitabit iuxta te malignus: nec p̄manebūt iniusti ante oculos tuos.

Nec habitabit iuxta te) in p̄nti p̄ gratiā: vel in futuro p̄ gloriā. i. nō sic videbit te vt adherat tibi et si qm̄ appropinquauerit nō p̄seuerabit (malignus) quasi malo igne ple-nus qui malū vult et conatur facere cōtra deum vel primū q̄uis nō possit. (nec p̄manebunt) q̄uis ad horā placere videantur (iniusti) qui malū faciūt vel qui nō faciunt qd̄ debent (ante oculos tuos). i. in bñplacito tuo. vt a te oculis misericordie videant vel te p̄sentialiter vñqz videant et vere non p̄manebunt. quia

Edisti oēs qui opantur iniquitatē: perdes om̄es qui loquunt̄ mendacium.

Edisti) .i. odio tuo dignos ostendis et videris odisse dum a te sepas et a tuo amore re pullos in eternū punis (ostes qui opantur) p̄seueranter scz impenitentes (iniquitates). i. quodcūq̄ mortale p̄ccm. non dicit qui opati sunt ne excludat p̄nias: scz qui opantur p̄ se viuendo et in peccato p̄seuerando (perdes om̄es) eternaliter puniēdo si nō penituerint nō solū opantes sed et eos (qui loquunt̄ mendacium) p̄nciosum et malignū qd̄ fit ad falsendum qz hoc est mortale peccatū et occidit aīam. deinde mutat p̄sonā. d.

Virū sanguinū et dolosū abominabit̄ dñs: ego autē in multitudine misericordie tue.

Virū sanguinū) .i. homicidā et p̄secutorē sanctorū ac oppressorem paupm et innocentū qui equipatur homicide qz aufert substantiā vite: necnō mortificatorēs aīaz vel male docendo vt vim inferendo (et dolosum) qui sub specie docendi seu consulendi vel alio modo decipit p̄ximū (abominabit̄ dñs) qz nunc sacrificia et orōes eoz respuit: et p̄ ab hereditate electoz eos sepabit. et iterū mutat p̄sonam dicens. (ego autē) scz ecclesia adhuc militans bis repulsis (in multitudine misericordie tue) nō in meis meritis aut virib⁹ p̄sides vel in multa spe p̄cepta de tua misericordia

Introibo in domū tuā: adorabo ad templum sanctū tuū in timore tuo.

Introibo in domū tuā) celestē scz in ecclesiam triumphantē siue celū quasi lapis in celeste edificatū. i. p̄sequar hereditatem celestē. et interim (adorabo ad templū sanctū tuū) celeste: cor ad ipm̄ erigendo et orōib⁹ ei p̄pinquādo vt sim in eius edificatō (in timore tuo) casto et sancto. Sancta ecclesia ideo dom⁹ dicitur qz ab omnipotente dño inhabitat̄ ideo templū qz ab ipō dño p̄secrat̄ vel qz in ea cōtinue celesti dño laudes referunt. Et hoc mi-

bi non tribuo quia hoc virib⁹ meis non va leo. sed o

Dñe deduc me in iusticia tua p̄p̄ inimicos meos: dirige i p̄spcū tuo viā meā.

Dñe deduc me) .i. fac me p̄ficere. Deducō enī de virtute in virtutē puenit p̄ficienti. (in iusticia tua). i. legis tue vel p̄ temēipm̄ data ne seductus deuiem ad iniusticiā tu dñe qui es creator meus esto dur̄ meus (p̄pter inimicos meos) qui mihi insidiant p̄fundendos vel p̄currēdos vel vitandos cuiuscūq̄ sunt generis (dirige in p̄spectu tuo viā meam) qz plerūqz in p̄spectu boīm viā recta credit̄ etiā q̄ a veritatis itinere deprauat̄ vel (dirige). i. ostende (viā tuā). i. legē in p̄spectu meo vt p̄ oculis ipam̄ habeā ac p̄mpte in ea ambulem et que p̄ se recta est et mihi recta videat̄ et fiat Et necesse est

Qm̄ nō est in ore eoz veritas: cor eozū vanum est.

Qm̄ nō est in ore eoz) scz inimicoz (veritas) sed discordant a viā veritatis et iusticie ideo pati sunt ad calumniandū bonis et seducendū eos nec mirū. qz. (cor eoz vanū ē) vane et false cogitando et iudicādo et si vanitas est in corde quō erit veritas in ore. et abundantia enī cordis os loquit̄. vñ sunt cauendi et eoz iudicio ac verbis nō est credendum sed ad p̄scientiā vbi deus videt fugiendum. Quasi

Sepulchrū patens ē gutt̄ eoz: liguis suis dolose agebāt: iudica illos deus.

Sepulchrū patens) .i. apertum nō clausū (est guttur eoz) verba fetida ad corrūpendū alios p̄ferendo (liguis suis) scz mendacib⁹ et malis. (dolose agebant) sub specie veri falsa inducendo et alios occulte decipiendo: salutem p̄mittentes et mortē ingerētes. Si enī apte nō p̄nt decipere dolose agūt sub specie veritatis mentientes (iudica illos deus) ad penā et interitū eos p̄demnando. Nō dicit hoc voto optantis vt eueniat sed spiritu p̄uidētis quod futurū est.

Decidāt a cogitatōib⁹ suis: p̄m multitudinē impietatū eoz expelle eos: qm̄ irruerunt te dñe:

Decidāt) .i. cadāt (a cogitatōib⁹ suis). i. frustrentur spe et opinionib⁹ suis. qz q̄cqd̄ elate cogitauerāt cū interitū sine fructu amittunt. vel deorsum cadāt merito p̄uersaz cogitatōnum. (p̄m multitudinē impietatū eoz). i. peccatoz p̄missoz que multa p̄miserūt (expelle eos). i. longe pelle eos a facie tua et ab heredis

tate eterna. hoc est fm qd a te longe recesserunt
recede ab eis. (qm irritauerunt te dñe). i. ad ira
cundia et vindicta puocauerunt p peccatu a
te recededo que placare debuerunt penitendo.
Et letentur omnes qui sperant in te in
ternum exultabunt et habitabis in eis.

Et e contrario letentur in pñti (oēs qui spe
rant in te). i. qui sic opant vt a te sperent mer
cedē. cuiusmodi sunt iusti et boni. primū qd
dem iustoz gaudiū est in spe postmodū vero
erit in re. vñ adūgūg oñdens qd merito leten
tur. qz. (in eternū) nō tpaliter exultabunt in
futuro accepta hereditate laudātes p bñfi
cijs (et). i. qz habitabis in eis sicut in templo
tuo. Felices qd christū merebunt habere ho
spitē qz h est eterna exultatio cū templū dei
fiēt iusti et erit gaudiū eoz ipse incola eoz.
Et gloriabunt in te omnes qui diligunt
nomē tuū: qm tu bñdices iusto.

Et interim (gloriabunt) in hac spe positi
(in te) solo (qui diligūt nomē tuū) qd dñs es
vel honorē tuū seu noīs tui et merito (qm tu
bñdices iusto) qd qd boni hz a te habz. vel
tūc (gloriabunt in te) videndo et fruēdo (oēs
q diligūt nomē tuū) qd dñs es tanqz posside
tes hereditatē scz te et hñtes ad fruēduz qd
diligūt. q. d. quicūqz diligit dñm gloriabitur
in dño (qm tu bñdices iusto) hec est bñdictio
gloriarī in deo et habitari ab eo. Stude ergo
vt mō iustus sis vt tūc bñdici merearis. Et
qz vocatio nō meritoz nōz. s. misericōdie et bñ
uolentiē dei est subiungit.
Dñe vt scuto bone voluntatis tue co
ronasti nos.

Dñe vt scuto bone voluntatis tue). i. nō no
stra iusticia s. tua diuina bona voluntate qua
nos vocasti tanqz scuto (coronasti nos) in p
fenti circūuallando nos aduersus seua iacu
la inimici et ptegenō nos a malis ex omni
pte p circūituz ad modū corone et dando vi
ctoriā de tentatōibz et coronabis in futuro de
bonis eternis qz corona p̄suevit dari victori
bus. Scutū enī dicit a greco scutū qd iocū
dum significat et duo facit. qz si ponit ante
corpus ptegit si sup caput coronat. sic diuī
na bona voluntas nos ptegit in pñti ab omī
malo quantū scit nobis expedire et coronat
in futuro corona glorie eterne qz qd pteges
adiuuat remunerās coronat. Dño.

Pie dñe qui attriti cordis gemitum prius
q̄ pferatur intelligis effice nos qm̄s templū
paracleti vt mereamur scuto celestis beniu
olentiē coronari. Per do.

Oratio vere penitentis rei misericor
diam implozantis et alios suo exemplo
vt sile peniteant exhortantis. ps. vi.

Omne ne in fu

roze tuo arguas me: neqz in ira tua
corripas me.

Auctor psalmi p̄beta David. Titulus ta
lis est in finē in carminibz ps̄ dauid p octā.
Hoc est ps̄ ille qui dicit ps̄ eo qd monet ad
bene opandū dirigens nos in finē. i. in chri
stum qui est meta et p̄summatio totius ago
nis attribuitur David. i. penitenti iam forti
manu facto timenti p octaua scz die iudicij
que post hoc tps qd septē diebz voluit est fu
tura. in carminibz. i. in gemitibz pñie quibz
deus tanqz carminibz delectat. Materia: ve
ra p̄gnitio et deploratio peccatoz. Intentio
monere hoies ad penitentiā salutarē cū spe
remissionis oim peccatoz. Sñia in generali
p̄pha in isto ps̄ in p̄sona vere penitentis cla
mat ad dñm veniā de cōmissis postulas eru
mnasqz p̄rias quibz afflic^o ingemiscit nar
rans. Postqz dicitur de eterna hereditate in
tendit nūc penitentes male agentes inuitare
vt suo exemplo studeāt eam p pñiam recupe
rare. Sñia in speciali. In p̄sona ergo peni
tentis metuentis in iudicio puniri orat di
cens (Dñe ne in furoze tuo). i. in ira grauio
ri que nō parcat (arguas me). i. quasi in infer
no damnandum cōuincas. (neqz in ira tua)
minus graui que vindictam petit (corripas
me). i. quasi in purgatorio castigandū repre
bendas. sed hic seca: hic vze: hic sana me ne
ibi opus sit qz horrendū est incidere in ma
nus dei. Furoz vel ira in deū nō cadit qui cū
trāquillitate iudicat. s. dicit iudiciū. quo ma
lis talis videbit. q. d. ne punias me fm rigo
rem iusticie tue vt iudex iratus sed fm dulco
rem misericōdie tue vt p̄ benignus. vnde sequi
tur sed potius.

Miserere mei dñe qm̄ infirmus sum: sa
na me dñe qm̄ cōturbata sunt ossa mea
Miserere mei) miseri o (dñe) in hac vita et
misericorditer p̄cute vt medicus. et qz miseri
cordia debetur miseri suā miseriā insinuat
dicens. et opus est (qm̄ infirmus sum) natura
et vicio fragilis et p̄nus ad peccandū. et ideo
iusticiā sustinere nō valeo (sana me dñe) p̄ mi
sericordiā qui medicus es ac p̄forta et robo
ra (qm̄) memoria peccatoz (cōturbata sunt
ossa mea). Letiā roboz et fortitudo aie mee. q.
d. puenit infirmitas vsqz ad interiores sensus

de intima et fortia aie que infirmata sunt et
destructa viribz a p̄sideratōe. p̄rij reatus et ex
tremi examinis. Nam ne ossa carnis intelli
geres exponit cum subiungit.

Et aia mea turbata est valde: et tu dñe
vsqz quo:

Et aia mea) infirma et peccatrix contremi
scens (turbata est valde) et p̄puncta ad pñiaz
vt emendef. (et tu dñe vsqz) differet et tar
das eam p̄solari sanando et p̄fortando. Nec
in hoc tanqz crudelis deus estimandus est s.
tanqz bonus p̄suafor aie quid mali sibi ipa
pepererit. Differt enī pius dñs exaudire ml
toiens ex sua magna misericōdia vt ex difficul
tate sanandis sit diligentior custodia recepte
sanitatis. nam quod facile sanatur non mul
tum cauetur. Et quia differt. ideo adiun
git. Ergo.

Conuertere dñe et eripe aiam meā: sal
uum me fac p̄pter misericordiā tuam.

Cōuertere dñe) de rigore iusticie ad dulco
rem misericōdie et qui quasi auersus videris p̄
pter peccatū a me p̄uere ad me et sic ego cō
uertar ad te. diuina enī p̄uersio est causa nre
p̄uersionis (et eripe aiam meam) in p̄uersiōe
varijs modis impeditā scz seculi p̄p̄teritatis
bus. ac carnis p̄cupiscentijs et iugo male cō
suetudinīs q̄st quibusdā vinculis ligatā (sal
uum me fac). i. fac me incolumē p̄ficere in bo
no ne vltimus cadā (p̄pter misericordiā tuā)
qz nihil de me p̄sumo nam iusta debet pec
canti damnatio.

Qm̄ nō est in morte qui memor sit tui:
in inferno aut quis cōfitebitur tibi?

Qm̄ nō est in morte). i. post mortē aliquis
de malis (qui memor sit tui) ad veniā et me
moriam fructuosa. nūc enī tps est cōuersionis
et post erit retributōis. vñ subdit (in inferno
aut quis cōfitebit tibi) vtiliter et fructuose. q.
d. nullus. sicut diues p̄fessus est mala sua. s.
frustra. Et ideo rogo hic sanari quia nullus
post mortē et in inferno p̄t agere pñiam fru
ctuosam. vñ stultus est qui nō tps illud p̄ue
nit penitendo: qz tūc nō restat nisi retributio
Et merito sanabis quia ego gemendo pro
peccatis meis

Laboravi in gemitu meo: lauabo p̄ singu
las noctes lectū meū: lachrymis meis
stratum meum rigabo.

Laboravi) satisfaciendo (in gemitu meo)
id est cordis p̄tritiōe dolens p̄ p̄cis et timēs
p̄ penis eis debitis (lauabo). i. mūdabo eun
do (p̄ singulas noctes). i. p̄ singula peccata et

circūstantias eoz (lectum meū). i. p̄scientiaz
que mundis corde est requies s. male corda
tis tormentū sicut lectus. C. atus est sanis et
grauis infirmis et qz tūc fit dignus pñie fru
ctus qm̄ nō solū p̄scientia et aia sed et corpus
affligit. ideo et (lachrymis meis rigabo). i. p̄
fundam (stratū meū). i. corpus qd stratū vici
tur qz aie substernit: inde aut gemitus qz
Turbatus est a furoze oculus meus: in
ueteraui inter oēs inimicos meos.

Turbatus est a furoze). i. ab ira tua scz fu
tura q̄ in iudicio erit quā timeo. et p̄nti quā
in cecitate mentis iam sentio. vel ab ira p̄pria
et immenso feruore animi q̄ penitendo mibi
ip̄i irascor (oculus meus) interior. i. cordis
scz mens et ratio. et merito. qz (in ueteraui). i.
multo tpe iam in p̄cis vici membrū factus
veteris hoīs (inter omēs inimicos meos) scz
vicia demones et hoies malos ad malū me
puocantes quibz omibz p̄sent et a nullo eoz
immunis fui. Quia vero nō est inanis
tantus labor penitentiē sequit.

Discedite a me oēs qui opamini iniqui
tate: qm̄ exaudiuit dñs vocē fletus mei

Discedite) nūc aīo et in futuro etiā loco (a
me) cōuerso et amodo ne laboratis me p̄for
mare vobis p̄ quos et cū quibz peccavi. i. dis
cedetis a me vt sit p̄betia seu increpatio p̄
phetica et ita erit (oēs qui opantur) p̄tinaci
ter (iniquitate) me ad malū incitando. corre
ctio est vt sepecur ab illis quoz collegio pec
cauit et mandatis dei insistat (qm̄ exaudiuit
dñs). i. efficacē fecit (vocē fletus mei). i. p̄pun
ctionē seu orationē meā cū lachrymis p̄ pec
catis p̄missis. vbi dat exemplū fideliter orā
tes exaudiri.

Exaudiuit dñs deprecationē meā: dñs
orationē meā suscepit.

Exaudiuit dñs) remittendos deprecationes
meā prius luctuosam que est p̄ deponēdis
peccatis et remouendis malis. (dñs orōnem
meā) iam securā que est p̄ adipiscendis vir
tutibus et adhibendis bonis. (suscepit) qua
si oblationē. Reperit idem crebro ad ostendē
dum gratitudinē diuine gr̄e et exultatōez sa
lutis impetrare. Ter aut dñs dicit qz sanctā
trinitatē affuisse suis p̄cibz ostendit. Et quia
deus enī penitentē exaudiuit iam liber a pec
catis: optat et orat et p̄ inimicis vt p̄uertant
exemplo suo. d. Ergo iam.

Erubescāt et p̄uertant et erubescant valde
velociter.

Erubescant) exemplo meo de actibus suis malis et peccatis (et conturbentur) timore iudicij et conturbentur utiliter ad penitentiam et hoc (vehementer) non remisse vel leuiter (omnes inimici mei) aduersantes salutem meam et me imitantes fiant amici (conuertantur) ad deum a malis (et erubescant) de eis de quibus ante sunt gloriosi et non differant vel perastinent. sed (valde) velociter. i. cito et indilate. Bis dicit erubescant quia non solum ante peruersionem est erubescendum sed etiam post et memoria et recordatione peccatorum quod est quedam custodia virtutum.

Oratio.
Exauditor omnium deus exaudi nostrorum fleatuum supplicem vocem et tribue infirmitatibus nostris propitiam clementiam ut dum dignanter gemitum nostri laboris suscipis tua nos semper misericordia consoleris. Per do.

Oratio viri iusti positi in tribulatione corporali vel spirituali a qua cum instantia petit diuinitus liberari. ps. vii.

Domine deus meus
in te speravi: saluum me fac et omnibus persecutoribus me et libera me.

Auctor psalmi propheta David. Titulus huius est In fine psalmi David. i. psalmus ille dirigens nos in finem. i. in christum. attribuit David. i. fidelis. quem psalmus ille fidelis cantauit domino. i. ad honorem deo gratias referendo per verba Chusi id est per manifestationem silentij filij gemini. id est dextere. Chusi enim interpretatur sinister et gemini dextera. Quilibet ergo fidelis cantat hunc psalmum per reuelationem secreti scilicet mysterij incarnationis passionis et resurrectionis et quare deus iustus pregit et malos ordinat quod secretum deus dextere. i. fauens et propitius aperitur fidelibus quod apud infideles est silentium et secretum sed apud fideles verba silentij. i. manifestatio. Materia: persecutio corporalis vel spiritualis iniusta et maligna. Intentio: inducere homines innocentes ad sustinendum patienter quascumque malorum persecuciones. et quosque fideles exhortari ut spem suam in domino ponant et sic perfecte viuant quatenus diem iudicij expectare securi valeant. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona cuiuslibet fidelis positi in afflictione corporali vel spirituali petit diuinitus liberari allegando suam innocentiam diuinam iusticiam aduersariorum malitiam post penitentiam iracunda perfecta anima perfectionem suam deo humiliter ostendit ostendit quid ei per sua iusticia quid malis et impenitentibus per

sua debeat iniusticia. intendens fideles in formare ut cognito qualiter deus pregit iustos et ordinat malos qui scilicet non ut piger manus suas sub ascella ponat sed diuinis laudibus et bonis operibus donatus insistat. Sententia in speciali: fidelis ergo non de se presumens orat a domino liberari dicens. (Domine) olim per potentiam (deus) omnium per creationem (meus) voluntate. Et dicitur ter in hoc psalmo domine deus meus ad denotandum trinitatem in te speravi non de me presumpsi et quia in tua misericordia et bonitate non in mea iniusticia et equitate spero ideo confidenter salutem et liberationem implozo. unde saluum me fac ex omnibus persecutoribus me occultis et manifestis. i. ab omnibus vicijis: demonibus et malis hominibus (et libera me) corporaliter et spiritualiter. Non enim mihi sufficit ut te defendente sim saluus: nisi et te liberante sim securus.

Ne quando rapiat ut leo animam meam: dum non est qui redimat neque qui saluum faciat.

Ne quando. i. aliquando (rapiat ut leo) crudelis animam meam scilicet persecutor corporalis per mortem corporalem vel spiritalem per mortem spiritalem. (dum non est) i. si non sit qui redimat a morte eruendo (neque qui saluum faciat) vitam dando pro te. quod dicitur nisi tu redimas et saluos ille rapit et perdit. Magna est utilitas seruo dei per priam infirmitatem recognoscere: atque in suis viribus vel meritis nullam fiduciam habere. tunc enim incipit adesse virtus diuina cum deficere incipit presumptio humana.

Domine deus meus si feci istud: si est iniquitas in manibus meis.

Domine deus meus si feci istud scilicet (si est iniquitas in manibus) et operibus (meis). i. si feci primo quod non debui. vel (si feci istud). i. si feci malum quod a persecutoribus sustineo mihi per culpam per teritiam quam commiserim contingit. vel (si) modo est iniquitas in manibus meis. i. in operibus meis quare hoc mihi contingat. i. si exhibui membra mea arma iniquitatis ad peccandum si non fui innocens manibus. In his verbis non est superbia elati sed humilis confessio non ingrati. Et quod perfectius est.

Si reddidi retribuendum mihi male: decedam merito ab inimicis meis inanis.

Si reddidi scilicet mala iuxta demerita libidine vindicte (retribuendum) mihi mala scilicet per bonis quod dicitur equitas apud homines. Et nota tres gradus patientie. Primus quando aliquis patienter sustinet malum quod meruit et illud est bonum. Secundus

quando sustinet mala que non meruit et illud est melius. Tertius quando patienter sustinet mala pro bonis que fecit et illud est optimum. Sic fecit iste: secundum illud poete. Si vis vincere discere pati. Si inquam hoc feci et illud (decidam). i. cadam (merito) quia tale vel tale feci peccatum superatus (ab inimicis meis) me persecutoribus (inanis) et vacuus factus a fructu iusticie et boni operis ut deus: etus et imbecillus. Qui se vindicat occulte a diabolo superatur inanis factus vana et superba iactantie leticia.

Persequatur inimicus animam meam et contumelietur in terra vitam meam et gloriam meam in puluere deducat.

Persequatur (etiam) inimicus (impugnando) animam meam et vitam (et contumelietur) ad possidendum: et possidens (contumelietur) in terra vitam meam. i. me vilificet et quasi terram pedibus contumeliet. (et gloriam meam in puluere deducat). i. ad nihilum redigat diabolus persequitur animam suggerendo. decipiens comprehendit ad consensum peccati inducens. gloriam in puluere deducit in consuetudine detinens. vel persequitur tentando. comprehendit superando. contumelietur in terra: et contumelietur terram facit. i. celestia non sapientem: et gloriam que solida debet esse in conscientia in puluere deducit. i. ventro vanitatis euancescere facit quando non coram deo sed coram hominibus gloriam quis querit. Sed quia predicta non merui.

Erurge domine in ira tua: et exaltare in finibus inimicorum meorum.

Erurge domine mihi in adiutorium opem ferendo (in ira tua) id est in vindicta contra inimicos per effectum iusticie iratum ipse ostendit (et exaltare). i. altus et superior appare vindicando sicut victor (in finibus). i. in possessione (inimicorum meorum) ut desinant possidere quos possident et possessionem amittant ibique exalteris. i. honoreris et glorificeris potius quam inimici ab illis qui prius erant possessio eorum. Et dicitur hic metaphorice in finibus exaltari sicut exaltatur princeps quoniam fines inimicorum suorum valet occupare.

Et erurge domine deus meus in precepto quod mandasti: et synagoga populorum circumdabit te.

Et erurge domine deus meus. i. more exurgenti auxiliare mihi et custodi me quod dormire videris quando non succurris (in pre-

cepto). i. secundum iudicium (quod mandasti) faciendo iusticiam de meis persecutoribus sicut tu mandasti iudicibus facere iusticiam de malis. vel ex opposito succurre seruantibus preceptum (quod mandasti) ut diligamus inuicem. et ita (synagoga populorum). i. congregatio de diuersis populis (circundabit te) et adheret tibi ad te ex omni parte tanquam ad certum refugium et defensorem suum currendo et de facto iusticie te laudando.

Et propter hanc in altum regredere: dominus iudicat populos

Et propter hanc scilicet congregationem (in altum regredere) ostendendo altitudinem tue potentie et iniquorum punitione et impiorum protectione. i. fac eos scire et experiri tuam potentiam mittendo eis defensionem contra hostes et ita erit: unde et mutans personam subiungit (dominus iudicat populos) iudicio discretionis et retributionis. nunc pius protegens et malos ordinans. et postea vnicuique secundum opera sua reddens: quia omnium est dominus et iudex generalis. Quod iudicium non timens ille perfectus audet orare.

Iudica me domine secundum iusticiam meam et secundum innocentiam meam super me.

Iudica me domine quia iudex es (secundum iusticiam meam). i. secundum meritum iusticie mee que est in faciendis bonis (et secundum innocentiam meam) que est in declinando a malis et non secundum desiderium et voluntatem hostium meorum. Felix anima et conscientia que bene potest dicere: que iusticia et innocentia sunt (super me) quia a deo sunt: et de supernis habeo non a me. Ergo quod anima iusta est et innocens non per se habet sed a deo. quasi diceret. quia iudex iustus es iuste iudica me iustas ferendo pro me sententiam. Sed iterum ante iudicium retributionis.

Consummetur nequicia peccatorum: et diriget iustus: scrutans corda et renes deus.

Consummetur. i. consummabitur et perficitur (nequicia peccatorum). i. perueniant ad summam nequicie ut possit iustum iam venire iudicium. et hoc non operatur sed predict. Sed quia non solum dictum est sordidus sordescat adhuc: sed et iustus iustior fiat annectit et dicitur: et hoc diriget iustum ut patientia eius consummetur et plus iustificetur quia mali sunt occasio directionis bonorum. quod enim lima ferro hoc est malus bono (scrutans). i. videns et sciens (corda) id est cogitationes (et renes). i. delectationes (deus)

scilicet quid quisque cogitet et quid queneq; de
lectet: et ideo videns eas bonas in iusto diri-
git eum: et non solum dirigit sed et adiuuat.
vnde subdit.

**Iustum adiutorium meum a domino: qui sal-
uos facit rectos corde.**

Iustum adiutorium meum) quo me iuste
adiuat contra malos. (a domino) scilicet est (quod
saluos facit rectos corde) qui in operibus suis
is rectam habet intentionem. Duo enim sunt
officia medicine. Unum quod infirmitates
sanat. Alterum quod sanitatem conseruat.
De primo dictum est supra saluum me fac
propter misericordiam tuam. De secundo hic
dicitur. iustum adiutorium meum a domi-
no qui saluos facit rectos corde. Et illa enim
et ista saluos facit: sed illa ex egritudine ad sa-
lutem transfert. hec in ipsa salute conseruat.
Ibi itaque est misericors auxilium: quia nul-
lum habet peccator meritum qui ad huc ius-
tificari precatur. hic autem iustum auxilium
est: quia iam iusto tribuitur. Sed o iniqui
quorum iniquitas consummatur.

**Deus iudex iustus fortis et patiens nun-
quid irascetur per singulos dies.**

Deus iudex iustus) singulis secundum merita
reddens (fortis) cui nemo potest resistere. Et
ne ideo sine aliqua spe formidetur: subdit. (et
patiens) quia modo in multa patientia ma-
los tolerat et propter conuersionem dissimu-
lat: metu iudicij terret et spem conuersis pro-
mittit. et vere patiens quia. (nunquid irasce-
tur per singulos dies) id est nunquid statim
infert penam cum aliquis committit offen-
sam. quasi diceret. non. quia quamuis quoti-
die cum offendamus ipse tamen quotidie non
irascitur sed patienter expectat ad penitenti-
am: que si non sequatur durius damnat et au-
gebit penam. Vnde ne audita patientia secu-
ri fierent pigri subiungit.

**Nisi conuersi fueritis gladium suum vi-
brabit: arcum suum tetendit et parauit
illum.**

Nisi conuersi fueritis) o iniqui a via ve-
stra mala et penitentiam egeritis. Dominus
(gladium suum vibrabit) id est punitionem
et vindictam manifestam exeret scilicet in fu-
turo quando christus choruscabit suis lu-
cens: impios terrens. et ne dicatis vobis non
fuisse predictum. (arcum suum) id est scriptu-
ram comminantiem (tetendit) minando ma-
lis ne putetur remissa eius patientia (et pa-

rauit illum) per leges latorum: per apostolos.
per expositores promulgando et intelligibi-
lem faciendo.

**Et in eo parauit vasa mortis: sagittas
suas ardentibus effecit.**

Et in eo) scilicet arcu scripture parauit va-
sa mortis) scilicet predicatorum qui inobedi-
entibus propinant de ea morte. Vnde apo-
stolus. Alijs sumus odor mortis in mortem
sed alijs sunt sagitte et odor vite. vnde sequi-
tur (sagittas suas) scilicet eosdem predico-
res (ardentibus) desiderio verbi et diuino amo-
re flagrantibus (effecit) id est efficaces et fru-
tuosas fecit vt corda eorum pungendo vi-
tam eis propinarent. Vel (sagittas suas) id
est scripture sententias cito penetrantes (ar-
dentibus) predictis (effecit) id est efficaces
boni operis per ipsos predicatorum fecit. De
inde tangit iustorum malorum culpam. d.

**Ece parturit iniusticiam concepit do-
lorem: et peperit iniquitatem.**

Ece) autem iniquus concepit ex sugges-
tione diaboli per consensum in peccato cui
debetur dolor. qui bene dolor dici potest scilicet
et malum et peccandi voluntatem in corde
ponendo per deliberationem quia mala vo-
luntas ipsa se torquet: ipsa sui supplicium est
(parturit) scilicet ipsum peccatum ad effectum
producere conando: quia parturire est niri
parere (iniusticiam) a iusticie regula discor-
dando. (et peperit iniquitatem) per operati-
onem: ipsius iusticie rectitudine impugnan-
do: scilicet peccatum extra opere perficiendo
per deliberationem. Inordinationem littere in-
ordinationem peccati signat. Malus enim
primo concepit voluntatem peccandi. secun-
do parturit per conatum ad implendum. tercio
parit in actu peccandi. Et sic

**Lacum aperuit et effodit eum: et incidit
in foueam quam fecit.**

Lacum) inferni (aperuit) concipiendo (et
effodit eum) parturiendo (et incidit in foueam
quam fecit) pariendo. Vel (Lacum aperuit)
malum proximo machinando (et effodit eum)
huic rei studium adhibendo (et incidit) id est
cadit (in foueam quam fecit) alteri. malum per
petrando quia prius in se quam in alium peccauit
Iniquitas enim prius ledit cor iniustum vnde
de procedit quam hominem iustum in quem ac-
cedit. Prius fraudator leditur damno inno-
centie quam alius pecunie. vnde sequitur.

Conuertetur dolor eius in caput eius

**et in verticem ipsius iniquitas eius de-
scendet.**

Conuertetur dolor eius) quem concepit
(in caput eius) id est mentem (et in verticem
ipsius) id est rationem (iniquitas eius) quam
peperit (descendet) quasi cum impetu id est
peccatum et malum suum in animam eius
revertetur et in ipsum retorquetur. Recte
erit iniquitas eius superior et ipse inferior:
cum ipse iniquitati sue sponte se subdiderit.
et in illum descendet quia grauat eum et one-
rat et cor sursum leuare et ad requiem sancto-
rum volare non sinit. hoc fit cum in homine
peruerso seruit ratio et dominatur libido. Et
quia hec perfectus iste iam euaserat laudat de-
um et dicit.

**Confitebor domino secundum iusticiam eius: et psal-
lam nomini domini altissimi.**

Confitebor) ergo (domino) confessione lau-
dis. id est laudabo dominum (secundum iusticiam
eius) id est pro iusticia vel propter iusticiam
eius quia iustus est et sic bonos protegit et
malos iuste punit. (et psallam) recte operan-
do. bene viuendo. spiritualiter gaudento.
Psallere enim iustorum ad gaudium perti-
net sicut penitentia peccatorum ad tristitiam.
(nomini domini altissimi) id est ad honorem
nominis dei non gloriam meam querendo
Doc etiam posset legi de confessione peccati
quasi diceret. sicut deus pure est iustus et si-
ne omni labe peccati et iniusticie ita ego pu-
re confitebor peccata mea sine omni excusati-
one et velamine. Potest etiam hic psalmus in
persona christi intelligi: si ea que ibi humili-
ter dicta sunt ad nostram infirmitatem quam
ipse christus gestauit scilicet ad humanam
eius naturam referantur. Oratio.

Scrutator cordis deus libera nos a per-
sequentibus nos et da nobis in tui expecta-
tione iudicij firmam custodiam mentis vt non
retribuamus inimicis mala pro bonis. Per d.

**Psalmus de christi magnificentia ho-
nore et gloria cuius gratia et virtute co-
stituta et corroborata est vniuersalis eccle-
lesia.**

Domine dominus
noster: quod admirabile est nomen tu-
um in vniuersa terra.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus
talit. In finem psalmus dauid pro torcu-
laribus. Hoc est psalmus iste est dauid pro

phete. dirigens nos in finem scilicet christum
qui est finis noster. Et agens pro torculari-
bus id est ecclesijs quia hic agitur de consti-
tutione et causa constitutionis ecclesie que
hic bonos et malos simul continet sicut tor-
cularia vinum et acinum. Torcularia sunt
martyria vbi corporibus calcatis anime ad
celum transeunt: et corpora in terra putrescunt.
Et quia hec sunt in ecclesijs ideo et ipse ec-
clesie torcularia dicuntur. Possunt etiam per
torcularia quique fideles intelligi secundum hoc quod
tolerant aduersa huius mundi. Quia ergo su-
pra ostendit quid bonis pro sua iusticia et
quid malis pro sua iniusticia debeatur: con-
sequenter nunc agit de constitutione ecclesie
in qua hic boni et mali necessario admiscen-
tur qui simul incipiunt crescunt et consum-
mantur sed boni in bonis et mali in malo. In
futuro vero sepabuntur non solum affectu
vt hic sed et loco. vnde monentur boni pa-
tientiam habere: et malos non solum patien-
ter sed et gaudenter tolerare. Materiam: christi
magnificentia et exaltatio. Intentio: christi
stium magnificare et eius inimicos scilicet iu-
deos et alios confundere: omnesque ad fidem
christi inuitare. Sententia in generali pro-
pheta in isto psalmo in persona ecclesie et o-
mnium fidelium laudes domino nostro iesu
christo decantat maiestatem atque magnifi-
centiam nature diuine ac humiliationem et
exaltationem nature humane super omnes
creaturas in ipso breuiter confitendo. Sen-
tentia in speciali: a laude ergo incipiens pro-
pheta ait. (Domine) omnium per potentiam
et generalem gubernationem qui es (domi-
nus noster) specialiter per cultum et venera-
tionem (quod) id est quantum (admirabile) id est
valde admirabile et grande (est nomen tuum)
id est gloria et fama (in vniuersa terra) non tantum
in iudea: quia a solis ortu usque ad occasum
laudabile nomen domini. quasi diceret. Tu
domine notus eras in iudea tamen et in israel
magnum nomen tuum. apparuisti inter nos
mortuus es propter nos. surrexisti. ascendi-
sti in celum. misisti apostolis spiritum sanctum.
quibus predicantibus in omnem terram exi-
uit sonus eorum. Et nomen tuum gloriosum
quod erat notum in gente vna factum est ad-
mirabile in vniuersa terra. Est terra viuorum
scilicet celum. terra mortuorum scilicet infernus. terra
viventium et morientium scilicet mundus. et in
his omnibus est nomen domini admirabile
et gloriosum.

Quonia elevata est magnificentia tua:
super celos.

Quoniam elevata est loco (magnificentia tua) id est dignitas tua et gloria de terrena humilitate (super celos) ad litteram. vel (super celos) omnes. id est super omnem eminentiam sanctorum et super omnes rationales creaturas etiam celestes et angelicas quos excedit. q. d. A mortuis resurgens in celum ascendisti. et qui humilis videbaris magnificus apparuisti. hinc enim apparet quod descenderis cum innocuit quod ascenderis. Et ideo quod magnificatus in gloria sublimatus es super omnes celos et super omnes etiam celestes ierarchias non est mirum si nomen tuum est per orbem terrarum mirifice sublimatum. valde etiam es mirabilis propter opera tua mirabilia et magna. Nam

Ex ore infantium et lactentium proficisci laudem propter inimicos tuos: ut destruas inimicum et ultorem.

Ex ore infantium et lactentium. i. sumentium scilicet puerorum hebreorum (perfecti scilicet laudem) quando in templo clamabant et te laudabant confitendo tuam divinitatem. Vel (ex ore infantium et lactentium). i. apostolorum (perfecti scilicet laudem) quia ab horum predicatione crevit ecclesia. et tam hi quos illi dicuntur infantes et lactentes non pro etate sed pro simplicitate. quasi diceret. non solum a perfectis sed etiam ab incipientibus et imperfectis predicaris et laudaris: quod est laus perfecta. Si enim soli perfecti essent in ecclesia non ita consuleretur humano generi. et benefacis (propter inimicos tuos) scilicet gentiles mundi sapientes confutandos ne videatur hec sapientia humana sed divinitus data. quod stulta mundi degit deus ut confunderet sapientes. et bene dicit inimicos quia sapientia carnis inimica est deo. (ut destruas inimicum). i. errorem iudaicum christi et christiani nominis persecutorem (et ultorem) alia littera defensorum. i. hereticum qui se dicit veritatis defensorem cum tamen tanquam ultor impugnet eandem. Quos tu domine confutasti et destruxisti cum te aspirante ad fidem tuam venerunt parvuli: et in suo errore remanserunt philosophi ac legisperiti et heretici. unde et subditur

ff.
Quoniam videro celos tuos opera digitorum tuorum: lunam et stellas que tu fundasti.

Quoniam videro. i. iam per spiritum sanctum prevideo (celos tuos). i. apostolos. De quibus alibi dicitur Celi enarrant gloriam

dei. qui sunt (opera digitorum tuorum) quia operatione spiritus sancti. qui digitus dei dicitur. instructi sunt et perfecti. Dicitur autem hic pluraliter digitorum propter plura eius dona cum sit unus sicut plures digiti sunt in una manu. video etiam (lunam). i. ecclesiam uniuersalem (et stellas). i. ecclesias singulares per diuersa loca diuisas. vel doctores alios qui vel quas scilicet lunam et stellas (tu fundasti) in fide et solidasti non illi quia apostoli ministri sunt edificationis tu vero auctor et fundator: a quo sicut a sole iusticie ecclesia accipit lumen suum. Unde Gregorius Dicendo lunam et stellas et tacendo solem indicauit quia illi soli locutus est qui non solum solem et lunam et stellas corporaliter sed et lunam ecclesiam atque stellas omnes sanctos specialiter fecit. per hos ergo destruitur inimicus et ultor acerrimus. Deinde est vox prophete ad patrem de christo.

Quid est homo quod memor es eius: aut filius hominis quoniam visitas eum?

Quid est homo qui licet vilis et miser et quale meritum eius (quod memor es eius) in bonum et ad consolationem scilicet miserando et a peccato et morte liberando. quasi diceret. nulum est hominis meritum dei beneficio dignum (aut quid est filius hominis) sed virginis. i. homo christus scilicet comparatote tui. (quoniam visitas eum) in unitate diuini superpositi assumendo. ac in tanta dignitate et magnificentia constituendo. hoc dicit quasi in admiratione terreni hominis et celestis quos omnipotens pater visitat: unum per misericordiam mirabiliter reuelans: alterum per diuinitatis gloriam ineffabiliter exaltans.

Minuisti eum paulominus ab angelis: gloria et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum.

Minuisti eum paulominus. i. parum minus (ab angelis). i. minores fecisti eum quam angelos qui ad passibilitatem et mortalitatem. sed maior est eis in omnibus alijs: ideo postea (gloria) id est incorruptibili claritate corporis (et honore) ut omnibus sit venerabilis. Gloria enim est in se ad alios. Honor in se ab alijs (coronasti eum) quia circulus mundi ad fidem eius venit. Vel fecisti eum caput ecclesie que est parte coronata in operibus bonis. (et constituisti). i. firmiter stabilisti eum super opera manuum tuarum) dando ei preteritum super ea ut omnia sint ei subiecta. et ergo etiam super angelos a quibus eum minuisti. unde alibi ipse dicit.

Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Ideo sequitur.

Omnia subiecisti sub pedibus eius: oues et boues uniuersas: insuper et pecora capi

Omnia scilicet superiora et inferiora et media (subiecisti sub pedibus eius) id est sub dominio et potestate eius subiectione occulta vel manifesta: voluntaria vel necessaria. ut reflectatur omne genu celestium terrestrium et infernorum. Deinde magis in speciali hoc exprimit dicens. (oues et boues uniuersas) Per oues innocentes et simplices in ecclesia intelliguntur qui sub regimine pastorum humiliter viuunt. Per boues ipsi rectores designantur qui operando terrenos fructificare faciunt. et hec duo de angelis et hominibus dicuntur. et quia non tantum bonos sed et malos ei subiecit recte quasi distinguendo a predictis sanctis subiungit (insuper et pecora campi). i. carnales more pecorum in amplitudine campi voluptatum et in latitudine vite que ducit ad mortem vagantes: non in montibus virtutum habitantes et nihil arduum nihil laboriosum ascendentes.

Volucres celi et pisces maris: qui pambulant semitas maris.

Volucres celi. i. superbos in celum os superponentes qui cogitatione et locutione tumidi et elati dum ceteros se inferiores pensant mente quasi in altum volant. (et pisces maris). i. curiosos (qui pambulant semitas maris) qui sequuntur perfluencia huius seculi et hec temporalia que tanquam semite in mari cito euanescent in profundo huius seculi perinacis studio inquirunt. In his autem tribus scilicet voluptate. curiositate et superbia concluduntur omnia vicia scilicet concupiscentia carnis. concupiscentia oculorum et superbia vite. de his fuit primus homo superatus et christus tentatus. Et quia tam mirabilis et tantus est christus: ipsum qui est principium et finis laudemus in principio et in fine et nunquam a laude eius cessemus. dicentes ergo. o.

Domine domine noster: quod admirabile est nomen tuum in uniuersa terra.

Domine domine noster et omnium (quod) ineffabiliter (admirabile) et magni (est nomen tuum). i. honor tuus et fama. (in uniuersa terra) et ubique per omnia. Ecce conclusio quo totum tenet. Decenter autem principium repetit et ad caput redit ostendens in initium et finem boni ad deum referendum. Notatur et per hoc quod cum a deo originem traxerimus. quibus ab eo per peccatum

datum denicemus ad ipsum tamen in fine reuertere debemus. et in ipso vitam nostram et opera concludere et tunc ex parte misericordia merito dicere poterimus? hoc verbum Domine domine noster quod admirabile est nomen tuum. Oratio

Admirabile nomen tuum omnipotens deus supplices exoramus: ut qui omnem creaturam ad usum hominis subiecisti nos ad tue seruitutis officium dignos efficere digneris. Per do.

Exhibitio laudis diuine propter duplex iustum iudicium christi in aduentu eius duplici et propter reiectionem anti christi
ps. ix.

Confitebor tibi domine

mine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.

Auctor psalmi propheta David. Titulus hic est In finem pro occultis filij psalmus david. id est psalmus ille David prophete qui hic loquitur in persona ecclesie: dirigens nos in finem id est in christum qui est finis omnium credenti. est pro occultis id est agit de occultis. filij scilicet dei. i. de humili aduentu christi: occulto iudeis sed vili gentibus. et de iudicio presenti id est pena qua nunc quisque vel exercetur ad purgationem vel admonetur ad conuersionem vel si contemnit execetur ad damnationem. Alia autem eius scilicet aduentus secundus et iudicium vltimum erunt manifesta omnibus. Postquam ergo egit de constitutione ecclesie in qua boni et mali admixti nunc sepantur animo sed postea etiam loco: nunc agit de vtroque iudicio scilicet presenti quo prima et futuro quo secunda sit separatio. Materia: duplex christi iudicium presens et occultum scilicet discretionis. futurum et manifestum scilicet discussionis. Intentio: ut homines ad hoc credendum et deum super hoc laudandum inducat. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona ecclesie dicit se letum domino iesu christo toto corde psalliturum: quia tempore iudicij discretionis iusto iudicio sibi tradito reprimit diabolus iniquum humani generis inimicum gentiles ad fidem conuertendo ac obstinatos laqueis mortis inuoluendo et interficiendo populumque catholicum afflictum et abiectum liberando. Et tempore iudicij discussionis ipsum anticristum quo se contra deum eleuans populum christianum et

fidem durissime psequer deiciendo et ipm
populu christianu quasi orphanu r pupillu
derelicu eripiendo occultu. Etia iudicium
est pena qua qs vel exerceat ad purgationem
vel admonetur ad persionem: vel si cotem-
pserit excecatur seu exercetur ad damnationem.
Qui no corrigi isto occulto iudicio digne
puniet illo futuro manifesto. Snia in spe-
ciali ppheta ergo letus psallit p iusto christi
iudicio in vtroq; aduentu suo dices (Consi-
tebor tibi dñe) p fessione laudis et graz acti-
onis (in toto corde) et affectu (meo) no diuis-
so et no in pre sicut qui quedā opa dei appro-
bant quedā blasphemāt s; ego in nullo de p-
uidencia dei dubito sed oia recte agi sentio:
et etiā (narrabo) alijs (oia mirabilia tua) que
me ad narrandū docuisti. vel oia pphendit
no singula generum s; genera singuloz scz
tā visibilia q̄ inuisibilia tam spūalia q̄ cor-
poralia. Ille etiā in toto corde deū laudat q̄
nullū angulū cordis in quo terrenū aliquid
lateat sibi referuat s; totū in laude dei expen-
dit. Nec solū narrabo alijs s; etiā apd me.

**Letabo et exultabo in te: psallā nomini
tuo altissime.**

Letabo interiorius mente (et exultabo) exte-
rius corpe. intensam leticiā exteriorib; signis
et gestib; ostendendo (in te) et in mirabilibus
tuis qui es veritas no in seculo et eius cocu-
piscentijs qd est vanitas qz no nisi in deo est
vera leticia. (psallam). i. laudabo ope bono.
(nomini tuo). i. ad honore nois tui oia tibi
tribuens vt modo exemplo psallant et alij ti-
bi. o. altissime) qui fm subam hic no plene co-
gnosceris. Sic ergo leticia spiritalis in me-
te: sit sancta hilaritas in corpe: cocorder diui-
na laus cū recta opatione. Causam autē lau-
dandi supponit quia

**In conuertendo inimicu meū retro: suz
infirmabunt et pibunt a facie tua.**

In conuertendo. i. dñi conuerteres (inimicu
meū) scz diabolū (retrosum). i. qz ex eo qd di-
abolum qui ante aduentū tuū vt dux mortis
pcedebat que peccatores sequebant conuertisti
retro amisso iure vt nūc sequat. fugietes enī
inustos psequitur sed inaniter qz habent mo-
do te deū ducē et refugiu (infirmabunt) scz
ipe diabolus et ministri ac membra eius ne
nocere possint nūc bonis (et peribunt) in die iu-
dicii (a facie tua) scz impugnationis et vindi-
cte vel gfe et glorie qñ tollentur ne videant
gloriam dei et mittentur in ignē eternū. In-
de etiā letabor.

**Quia fecisti iudiciū meū et causam meā:
sedisti sup thronū qui iudicas iusticiā.**

Quia fecisti iudiciū meū et causam meā) iusto
iudicio licz nobis occulto sepasti r distinxisti
me et fideles credentes ab infidelib; obstina-
tis. et bene dicit meū et meam qz p me et ad
utilitatē meā fuerunt (sedisti sup thronū) iu-
dicarie ptatis tanq; rex et iudex potentissi-
mus et iustissimus faciendo iusticiāz pdicte
discretōnis (qui iudicas iusticiāz). i. iuste ad
differentiā eoz qui iudicant iniquitatē. q. d.
in hoc facto ostendisti te sedere sup solū iu-
sticie. i. habere ptatem iudicandi sicut iustus
iudex. vel (Quia fecisti iudiciū) quo iudicatur
es (meū). i. mee inseruire utilitati et ad meam
valere liberationē et causam) qua pulsatus
es et damnatus fecisti (meā). i. mibi vtilē (se-
disti) post resurrectōz (sup thronū) ad dexter-
ram p̄ris (qui iudicas iusticiā) et iuste nūc in
iudicio discretōnis et in fine iuste iudicabis
in iudicio discussionis.

**Increpasti gentes et peristi impius: no-
mē eoz delecti in eternū. et in seculū seculi**

Increpasti et terruisti p aplos et pdicato-
res (gentes). i. gentiles de peccis r infidelitate
sua. (et peristi impius) qz iustificatus factus
est pius. hinc scriptū est verte impios et non
erūt. et etiā (peristi impius) diabolus amif-
sa potestate. (nomen eoz delecti) deleuit dñs
noia impioz q enī prius idolatre et filij dia-
boli dicebantur cōuersi nunc iusti et filij dei
vocantur et etiā noia deoz perierūt de terra
fidelium (in eternū). i. omnino (et in seculū se-
culi) seculum est hoc p̄ns tps. seculum seculi
est eternū qd incōmutabiliter cōsistit cuius
hoc seculū imago est et umbra.

**Inimici defecerunt framee in sinem: et
ciuitates destruxisti.**

Inimici scz ipius diaboli (defecerūt) p tu-
os pdicatores (framee) scz rebelliones et dis-
uersi errores quib; tanq; gladijs aias occi-
dit (in sinem). i. p christum quia potestas et
virtus eius est valde diminuta et ex parte de-
fecit p christū in aduentu primo sed totaliter
et plenarie deficiet in secundo. (et ciuitates)
id est munitōnes scz malos hoies et eoz cō-
spirationes in quib; diabolus regnabat (de-
struxisti) excluso inde diabolo principe vt ser-
uiant iusticie et non regnet peccatū in nostro
mortali corpe. Et ideo

**Peristi memoria eoz cū sonitu: et dñs
in eternum permanet.**

Peristi me. eoz). i. ipioz apd deū ne puniat

et tñ (cum sonitu). i. cum multo strepitu et re-
pugnantia nam cum impietas eueritur stre-
pitu fit. quia non venit ad summam pa-
cem nisi qui magno strepitu r tumultu cum
vicijs pugnaverit et ideo validus et fortis
cōgressus cū vicijs est habendus (peristi) etiā
(memoria) et ritus idoloꝝ apud p̄versos ad
fidem (cū sonitu) pdicatoris sanctoꝝ. et (dñs
in eternū pmanet) in p̄uersis vbi expulso dia-
bolo iam impietas locū no inuenit. vel (in
eternū pmanet) qz regnū christi stabile est in
eternū ergo imp̄ frustra nisi sunt p̄tra eū.
**Parauit in iudicio thronū suū: et ipse
iudicabit orbem terre in equitate: iudica-
bit populos in iusticia.**

Parauit in iudicio) iusto s; nobis occulto
(thronū suū). i. iudicariā ptatem quo ad iu-
diciū discretōnis fidelū ab infidelib;. vel
(parauit in iudicio). i. cū iudicatus est (thro-
num suū). i. sedē iudicariā qz p patientiā ac-
quisiuit iudicij ptatem (et ipse) qui iudicauit
in occulto etiā iudicatus est in hūilitate. tan-
dem (iudicabit) in ap̄to et in maiestate orbē
terre). i. oēs hoies orbē inhabitantes (in eq-
rate) nemini pcens oib; equa retribuēs r me-
ritis digna reddens. (iudicabit p̄los in iu-
sticia) testimoniū phibente illis p̄scientia et
cogitatioib; accusantib; seu defendentib;.

**Et factus est dñs refugiu paupi: adiu-
tor in oportunitatib; in tribulatioe.**

Et interim ne inimicus retro conuersus no-
ceat (factus est dñs) qui iudex est (refugiu) in
malis vitandis (paupi) spū scz p̄lo catholi-
co no p̄mittēs cum tentari supra id qd p̄t et
etiā (adiutor) in bonis agendis (in oportu-
nitatib;). i. in his in quib; opus est vel in tē-
pore oportuno scz in (tribulatioe) dulce est
auxiliū qd in necessitate datur. Tribulatioes
bene dicit oportunitates qz non conuertit aīa
ad deū nisi cū ab hoc seculo auertit nec oport-
unius a seculo auertit nisi cum voluptatib;
eius labores r dolores miscentur.

**Et sperent in te qui nouerūt nomē tuū:
qm̄ no dereliquisti querentes te dñe.**

Et ideo o dñe (sperent) p spem (in te) non
in se no in seculo (qui nouerūt nomē tuū) per-
verā fidem. Nomē dei dñs est qd nomē bñ
nouit q libeter ei vt dñs fuit et p̄cepto amore
terrenoꝝ se dominio ei supponit. vel nomē
dei est qui est qd bñ nouit qui spem non pon-
nit in transitorioz s; in illo qui habet verum
esse. (qm̄ no dereliquisti) subtrahendo grām
et si ad tps videris derelinquere exponedo

p̄suris ad p̄bationē vel ad coronā vel ob ali-
am causam bonā (querentes) p̄ charitatem (te)
non aliud o (dñe) cum quo nemo p̄t querere
transitoria. Et vt spes v̄ra no sit cassā.

**Psallite dño qui habitat in syon: annū-
ciate inter gentes studia eius.**

Psallite dño). i. mandata eius seruate r qd
pdicatis implete grās agendo voce laudis
et p̄sonantia opis sicut in ps̄ fit p̄sonantia vo-
cis cū organo (qui habitat in syon) qd est spe-
culatio. i. in speculatorib; veri boni. vel in ec-
clesia que nūc p̄templat deū p̄ speculū. quelī
bet enī speculatio errat nisi in ea dñs habitet
et ita (annūciate inter gentes). i. pdicite alijs
(studia eius) pia que habet erga suos. i. dili-
gentiam magnā quā habuit r habet erga no-
stram salutē et vtilitatē vel (studia) sunt eius
mandata in quib; studendū est. Constanter
autē pdicite et no timeatis mortem.

**Quia requirens sanguinē eoz recorda-
tus est: no est oblitus clamorē paupm.**

Quia no est oblitus) in eternū (clamorē pau-
perum) spū. i. humilū scz martyru et iniuste
oppressoꝝ clamantiū ad deū loquit fm affe-
ctum infirmoꝝ qui oblitū putant deū qz no
cito facit qd volunt (s; requirens) vltōne (san-
guinem eoz) de hostib; r inultū no relinqns
(recordatus) et misertus (est) clamoris eoz r
consolando eos et glorificando. recordatus
est quidē no post obliuionē sed post dilatioē
Hūc autē sanguinē requirit de manu tyran-
noꝝ aliqui p̄ penā t̄palem aliqui p̄ eternāz
aliqui vtroq; modo. Et subdit qd sit clamor
iste dices in p̄sona paupis cuiuslib; r ecclie.
**Miserere mei dñe: vide humilitatē me-
am de inimicis meis.**

Miserere mei dñe) mibi p̄patiēdo qz in
miseria sum. vide intuitu misericordie. i. at-
tende et adiuua. Aspectus enī dei auxiliū m
est. (humilitatē meā). i. afflictōz et dolorē (de
inimicis meis). i. a tyrannis mibi illatā. vel
quanta sit humilitas et afflictio mea p̄pende
de inimicis meis. de supbia enī inimici esti-
matur humilitas patientis qz tantū hic hu-
miliatur quantū ille extollit. Tu dico vide.

**Qui exaltas me de portis mortis: vt an-
nunciem omnes laudatōes tuas in por-
tis filie syon.**

Qui exaltas) id est elongas et liberas me:
(de portis mortis) id est de p̄rauis p̄cupiscē-
tijs et actionib; que sunt introitus quibus
itur ad mortem anime. (vt annuncie oēs lau-
datōes tuas). i. oia laudabilia p̄cepta tua et

predicationis unde lauderis existens (in portis filie syon). i. in bonis studiis et actibus quibus in ecclesia itur ad celestes hierusalē ibi enī bñ annūciant laudes et iusticie dei nō in portis mortis et pccī. Filia syon est ecclia. syon enī oēs ecclias mundi generauit. qz ibi natum est vñ fides incepta. vel existētia (in portis filie syon). i. in sacramentis et initijs fidei et in doctrina aploz et pphetaz. Et ideo **Exultabo in salutari tuo: infire sunt gentes in interitu quem fecerunt.**

Exultabo et gaudebo scz qz me exaltas. (in salutari tuo). i. in salute qua sic me saluas nō in merito meo: p te enī saluamur qui corā da nra de vana leticia huius seculi trāsferis vt in te veracitē gaudeam. ego quidē exultabo scz gentes nō (qz infire). i. intus infire sunt clauis peccatoz. gētes que volūt occidere scōs (in interitu quē fecerunt) scis: occidendo enī corpa iustoz interfecerūt aīas suas. Iniquitas enī sua est cuius malo boī pena. i. cā pene vnde subdit.

In laqueo isto quē absconderūt: cōprehensus est pes eoz.

In laqueo isto quē absconderūt. i. in fraude quā ad fallendū regunt (cōprehensus est pes eoz). i. alligatus est eoz affectus qz laqueis in extricabilibus inuoluunt: nūc reatus et culpe et in futuro damnatōis et pene. vnusquisqz enī prius cadit in laqueū quē alteri parat ad cadendū et prius in se peccat qz in alterū. nā qui aliū psequit eo interitu morit qz se aliū occidere arbitrat. vñ cōiter dicit. **Sepe sagittantē didicisti referre sagitta. recte ergo subiūctum est. Tandem**

Cognosceat dñs iudicia faciēs: in opibus manū suaz cōprehensus est peccator.

Cognosceat dñs (in futuro iudicio ab oibus iudicia faciēs) manifesta qz nūc facit occulta. tūc enī secernet nō solū merito sed etiā loco malos a bonis. q. d. peccatores in iudicio p effectū iusticie cognosceat dñm licz modo nō velint cognoscere eū. qz (in opibus manū suaz) et merito opm suoz (cōprehensus est peccator) et pstringet in eis. ipa enī sua opa praua et pccā qz secū portat accusant indicat conuincit punit peccatoz. nō enī querit deus alios testes nisi vitā et sciam.

Cōuertant peccatores in infernū: oēs gentes que obliuiscunt deum.

Cōuertantur. i. puerantur qz p dicitio est nō optatio (peccatores in infernū) in locū penale ne voluptantibus vltra gaudeāt. q. d. post

qz nolūt pueri ad dñm: necesse est vt puerantur ad infernū: ne alibi mittendos seputet et quos dicit peccatores exprimit scz (omnes gētes qz obliuiscunt deū) nō credentes in eum. vel in fine vite morientes sine remedio pnie Boni vero ecōtra pmiabunt nam vere vt dictum est nō est oblitus clamorē paupm. vnde et subditur.

Quā nō in finē obliuio erit paupis: patientia paupm nō peribit in finē.

Quā nō in finem et finaliter obliuio erit paupis (apud deū et si h videret cū malī florēt et ipse affligit). **Uodo enī quasi obliuio pauperū fit: qz diu eos a tribulatōe deus nō defendit scz tunc eoz gloria pceptū cū simul oīa laboriosa terminant. (patientia paupm) modo malos portat et iusticiā dei patienter expectant (nō peribit in finē) et in ppetuū. i. nō erit irremunerata scz assequet retributōz iustā qz p patientia ibūt in vitā eternā. vt autē patientia paupm nō peat ex psecutōe antichristi.**

Erurge dñe nō cōfortetur homo: iudicetur gentes in cōspectu tuo.

Erurge dñe (in auxiliū paupm et ad iudicandū) (nō cōfortetur) et pualcat hō purus scz antichristus qz intantū cōfortabit qz se deū finget et multos ad se cōuertit faciet. q. d. destrue illū. sed prius (iudicent gentes). i. pberetur p eū. et hoc (in cōspectu tuo). i. in occulto qd pauci intelligūt. vel (iudicent) et pdenentur (gētes) crediture in eū (in cōspectu) et iudici o (tuo) qz prās iudicialia data est ipi christo. Quia autē te et tuā legē bonā noluerūt.

Cōstitue dñe legis latozē sup eos: sciat gentes qm hoies sunt.

Constitue o (dñe legis) prauē et male doctrine (latozē) scz antichristū p christo quem ptempserunt (sup eos). i. in ruinā eoz. Et sic tandē (sciat). i. expiant cū ad iudiciū venerit et pdenate fuerint (gentes). i. gentilitate viuentes scz hī qui in eū crediderūt (qm hoies sunt) terrena tm sapientes. i. qz stulti fuerūt: qz spem in hoīem et nō in deū qui saluare pōt posuerūt: hoīemqz et nō deū adorauerūt. vel (sciat) se hoies esse et nō posse deo resistere. de inde subiūct vocē gementiū dicens.

Ut quid dñe recessisti longe: despicias in oportunitatibus in tribulatōe.

Ut quid dñe recessisti a tuis tempore antichristi (longe) scz in tanta tribulatōe auxiliū differendo. i. cur differis iudiciū et qre tantū seuire pmittis antichristum. Longe enim videtur recedere cum tardat subuenire

Dande qz sic quesuit tanqz repente intellexit soluendū subiicit. d. (despicias in oportunitatibus in tribulatōe). i. oportune et vtiliter despiciere videris et sinis tribulari tuos quia ad vtilitatē eoz. scz ad aīos purgandos et de siderio tui aduentus inflāmandos. qz

Dum superbit impius incendit paup: pphendunt in cōcilis quibus cogitat.

Dum superbit impius scz antichristus (incenditur) ad ptempū terrenoz et amorē eternozum (paup) spū scz plus christianus sibi inobediēs. vel (incendit). i. purificat tribulatione sicut aurū in igne. et sic mira puidētia dei opatur de malis vt eoz exercitatioe pficiant boni. sed (pphendunt) capient ad penam ipi impij scz antichristi et satellites ei. (in cōcilis quibus cogitant) scz pphendere et irretire scōs. cogitabūt enī cruciare christianos et ipi a deo cruciabunt. Ideo autē superbit impius vel pphendetur.

Quā laudatur peccator in desiderijs aīe sue: et iniquus benedicitur.

Quā laudatur peccator (qd est in se. scz antichristus a suis sibi blandientibus) et nō corripit (in desiderijs aīe sue). i. in impletōe desideriozū sensualitatis sue. (et iniquus) qz est nocendo alijs bñdicitur et exaltat quasi deus a sibi adulatibus. h est magna ira dei vt deit correptio et assit adulatō. adulantū lingue alligant aīas in peccatis. delectāt enī ea facere in quibus nō solū nō metuūt rephensor sed etiam laudat et bñdicitur opator. Ecce quantum est malū adulatōis qd parit occasioz nem peccatis hoīm dum vicia palpantur eorum. Et ideo per hoc

Eracerbavit dñm peccatoz: fm multitudinem ire sue non queret.

Eracerbavit. i. irritauit ad iram puocauit (dñm) veruz: peccatoz antichristus vt ab eo puniatur. vel vt flagella correctōis ab eo suspendant et nō inferantur. (fm multitudinem ire sue). i. fm qz multū est iratus deus qz solet alios querere et reuocare. (nō queret) eū scz antichristū vt vleiscat pccā eius hic scz in futuro. Magna enī est ira dei qz peccantem nō corripit: sed vagā licentiā in pccm ruendi pmitit. Vñ Aug. Intelligite frēs misericordīa dei qz castigat mundū: scz multū tunc frascitur qz nō castigat. Si ergo seuit pccando: bonum est nobis vt subueniat castigando. Tanta est autē ira dei vel nequicia antichristi. quia

Non est deus in cōspectu eius. inquina

te sunt vie illius in omni tpe.

Nō est deus in cōspectu eius. i. in eoz cōsideratōe nec habz deū vel timorē eius p oculis qz deseritur luce veritatis. et ideo (inquinante) et in peccatoz pollutōe (sunt vie illius) id est cogitatōes locutōes et opa. (in omni tempore) vite sue et sine intermissione vel in cōparatōe oīm qui fuerūt in aliq tpe. Et hoc habetur qz qui non plene de peccatis penitet sp pccā peccatis pnuat. Requie ergo sue cā est. qz nō habet deū pre oculis. Et hoc ideo: quia o deus.

Auferuntur iudicia tua a facie eius oīm inimicorum suorum dominabitur.

Auferuntur iudicia tua (quibus retribuīs vniciqz fm merita sua (a facie eius). i. mēte et cōspectu eius qz nō pphendat iudicia dei et in nullo timebit diuina iudicia sup se ventura. qz enī differtur iudiciū nō putat se puniendum vel deū iudicaturū (oīm inimicorum suorum) scz christianoz (dñabitur) dñabitur qz dem corpm electoz qui eū sequi ptempnūt alios vero potentia vel seductōe sibi subiūct. Dicit enī. omnes reges supatur vt solus regnet et ad illud culmē p malas artes veniet.

Dixit enī in corde suo: nō mouebo a generatione in generatōz sine malo.

Dixit enī in corde suo) apud se cogitādo: (nō mouebo). i. nō inquietabor scz p expulsiōnem de regno (a generatōe in generatōz) qz et nimia elatōne reputabit suū dominūz stabile scz nunqz moueri posse. (sine malo) id est sine inquietatōne et molestia scz semper. i. durabo et pmanebo absqz eo qz infester et expugner bello qz ex presumpta securitate putabit se in eternū regnaturū sine vlla aduersitate et inquietatōne ac malo cuiuscunqz pene. hec in corde: sed quid in ore.

Cuius maledictōe os plentū ē et amaritudo: et dolo: sub lingua ei? lator et dolor.

Cuius maledictōe os plentū est. i. blasphemis et cōtumelijs christū blasphemando (et amaritudine). i. amarīs verbis et minis grauius sanctis cōminando (et dolo). i. blandis verbis et insidijs alios decipiendo (sub lingua eius labor et dolor) quia nō loquitur nisi de pcurando labore et dolore sanctorum. que pcepit eis inferri. vel (sub lingua eius) non in lingua esse dicuntur quia ista non in lingua exerit sed sub lingua premit et tacite ea cogitaturus est: hominibus autē alia loquiturus vt bonus et iustus ac dei filius videatur.

Sedet in insidijs eū diuitibz in oculis: vt interficiat innocentem.

Sedet xū moza (in insidijs) meditando ponere insidias sanctis. (cum diuitibz) et clatis huius seculi quos muneribz cumulabit: et eoz falsaz felicitatē ad decipiendū alios ostētabit q̄ dū tales esse cupiūt et bona eterna nō querūt in illius laqueos incidūt. q. d. insidiatur in quibz p̄sident: insidijs inq̄s positis (in occultis). i. ambiguis vt nō facile intelligat: quid appetendū quid ve fugiendū sit (vt interficiat innocentē) scz p̄lm fidelē vel corpaliter si noluerit ei p̄sentire vel sp̄ualiter si cōsenserit ex innocente faciendo nocentē.

Oculi eius in pauperem respiciūt: insidiatur in abscondito q̄si leo in spelunca sua.

Oculi ei in pauperem sp̄ū scz in p̄lm chri stianū respiciūt vt quasi misericor dīter z cōpassionis affectu: similitur enī se misereri vt decipiat: vel crudelit̄ et odiose vt noceat z destruat. in istos enī z pauperes sp̄ū maxime p̄seq̄tur (insidiatur) paupi iusto ad p̄dendū (in abscondito) malitiā occultando vt nesciat qui decipitur (quasi leo) p̄pter vim z scuitiā occidendi (in spelunca sua) p̄pter dolū z fraudulentiā decipiēdi in miraculis et modis alijs.

Ad quid insidiatur vt rapiat pauperem: rapere pauperem dum attrahit eum.

Insidiatur p̄ dolū et fraudulentā (vt rapiat pauperē) per vim z violentiā (rape) inq̄s (pauperem) seu tendo. (dū attrahit eū) ad rēte suū blandiendo. Triplex enī est p̄secutio ecclesie. vna violenta scz cū martyres p̄ tyrānos necabant. alia fraudulenta que nūc est. cū p̄fessores p̄ hereticos et falsos fratres decipiūt. tertia erit mixta ex fraude et vi sub antichristo qz in eo vis et dolus opabuntur et violentie addet fraudem: vñ ad huc subdit de fraude et violentia.

In laqueo suo hūiliabit eum: inclinabit se et cadet cū dominatus fuerit pauperū.

In laqueo suo. i. insidijs scz fraude et dolo (hūiliabit eum) scz paperē z iustum opprimendo. vel (hūiliabit eū) qz quanto mirabiliora videbunt hoībus signa ip̄ius tanto illi sancti et pauperes qui tunc erūt cōtemnentur et quasi p̄ nihilo habebunt quos ille misericordis factis supare videbitur. scz qz se exaltauit (inclinabit se) diuina virtute nō voluntarie (et cadet) subito a dominio suo repentino interitū (cum dñatus fuerit pauperū) seruoꝝ dei q̄busdā: supplicia q̄libet irrogando alios

vi vel fraude subiiciendo iāq̄ nimia felicitate in ocium aīm remiserit. Et merito cadet.

Dixit enī in corde suo oblitus est deus: auertit faciē suā ne videat in finem.

Dixit enī in corde suo) sic cogitando z putando (oblitus est deus) scz pauperem vt eos saluet vel mei vt me puniat (auertit faciē suā) q̄si nō curando (ne videat) illos vel me (in fine) id est imppetuū. vel (ne videat in finē). Lea q̄ fiunt in terra que est finis et vltimū elementum seu vltima p̄s vniuersi. vel (auertit) peccator antichristus (faciē suā). i. cogitatōez (ne videat in finē). i. ne attendat iudiciū finale. Laborans ergo tunc ecclia quasi nauis in tēpeltate deū tanq̄s dormientē excitat. d.

Exurge dñe deus et exaltes manus tuas ne obliuiscaris pauperum.

Exurge dñe deus. i. cito veni ad succurre dum et ferendū op̄ (et exaltes manus tuas) id est manifesta fiat potētia tua p̄tra antichristum ad deiciendū ip̄m z altus appare bis q̄ te putant humilē. (ne obliuiscaris pauperū) dimittendo eos in p̄secutōe antichristi z suorum qui putant te oblitū et impunitatē sibi p̄mittūt p̄catur iudiciū vt hec cito finiant q̄ tanta erunt vt nemo velit tps illud dilatarī. Jam itaq̄ de iudicio illo intelligens et exultans. dicit.

Propter quid irritauit impius teum: dixit enī in corde suo non requirer.

Propter qd irritauit. i. suis blasphemijs ad irā puocauit (impius) antonomastice scz antichristus (deū) nō credens eū punitorē. q. d. quo fructu blasphemauit et quid p̄fuit ei tanta mala facere cōtra christū. (dixit enī in corde suo) scz cogitando z p̄fectū scz omnibus modis male agendo (non requirer) deus ad iudicandū vel puniendū et vindicandū ea que facio quasi nesciēs vel impotēs. scz nō est ita vt ip̄e cogitat. Nam tu.

Vides qm̄ tu laborē et dolorē cōsideras vt tradas eos in manus tuas.

Vides. i. noscis (vt). i. q̄liter (tradas eos) .i. antichristū et cōplices suos (in manus tuas) vltices scz tue potētie et iusticie. i. in potestate iudicij tui et in vindictas vt nō euadant. et hoc ideo (qm̄ tu laborē et dolorē) quē infert sanctis tuis (cōsideras). i. attendis q. d. nō te latet illoꝝ malicia et pauperū miseria. et ideo nec manus tua cessabit a vindicta Et merito succurres pauperi cum tuendo et liberando a potente. quia

Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor.

Tibi derelictus est pauper) sp̄ū tuendus. scz p̄ls christianus qui pauper dicit qz ad obseruantiam legis diuine nō p̄missione diuitiaz sicut olim p̄ls iudaicus allicitur sed in abiectione sp̄alium eam cōplere nititur. ideo enī pauper est p̄temptis sp̄alibz vt tu sis spes eius Iste pauper illis ad tps p̄cessus est ad puniendum sed tibi in fine derelictus ad glorificandum (orphano) cui mortuus est pater mundus et mater p̄cupiscentia eius. i. p̄lo christiano qui tunc videbit p̄re p̄egente et matre cōpatiente quasi parentū solatio destitutus. (tu eris adiutor) et cooperator cui impius fuit p̄secutor. Ergo

Cōtere brachiū peccatoris et maligni: queretur peccatū illius et nō inueniet.

Cōtere) et ad nihilū redige (brachiū). i. potētia et dominationē pessimi antichristi. (peccatoris) in se (et maligni) in alios. et vere p̄teres intantū vt nec peccator nec locus peccati de cetero inueniat. vnde sequitur (queretur peccatū illius) vt iudicetur de eo (et) iudicatus (nō inuenietur) ip̄e qz peribit p̄pter peccatum suū. Vel (queretur peccatū illius) p̄ta nequicia sua an sit amplius necessariū ad ecclesie purgationē (et nō inuenietur) esse necessarium omnibz iustis sufficienter tūc purgatis sicut plano ferro non est opus linea. Itaq̄ antichristus p̄bit q̄ ad tps regnauit. scz dñs regnabit in eternū et in seculū seculi: peribitis gentes de terra illius.

Dñs regnabit) celesti regno et impio (in eternum et in seculū) subsecutiū huius (seculi). i. p̄ oia tpa et secula qz regni eius nō erit finis. hoc regnū erit gratius p̄ p̄currentibz malis quod veniet destructo antichristo. sed (peribitis) vos o (gentes). i. p̄coros omēs et impij cōplices antichristi qui estis sine lege dei (de terra illius) scz de terra viuentiū expulsi a regno ip̄ius. Vñ scriptū est. Tollatur impius ne videat gloriā dei. sed pauperes habebunt. quia

Desideriū pauperū exaudiuit dñs: p̄parationē cordis eoꝝ audiuit auris tua.

Desideriū pauperū) quo estuabant cū in angustijs et malis huius seculi diē dñi cōcupiscunt esse cum christo cupientes (exaudiuit dñs) vt eos liberaret et in regnū suū asumeret. Deinde p̄uertens sermonē ad deū. ait. (p̄parationē). i. dispositionē (cordis eoꝝ) qua tibi p̄ patientiā seruire parati erant et illū diē

ardentius petentes p̄ patientiā expectabant. (audiuit auris tua). i. potētia vel misericōdia tua qua exaudis vt qd p̄cupierant in spe fruant in re. desiderū aut pauperū est h̄ scz te

Judicare pupillo et hūili: vt nō apponatur ultra magnificare se homo sup terrā

Judicare). i. vt iudices (pupillo) qui oia p̄pter deū p̄mittit nō p̄formi huic seculo (et humili) qui se puluere ac cinere esse cognoscit. nō supbo. scz p̄lo catholico et fideli de se nō p̄sumenti hoc est ad utilitatē et comodū eius ferendo p̄ eo sententiā vt separtis iustis ab impijs iam nō ultra p̄ualeant mali nocere bonis. Vñ sequit̄ ita (vt nō apponatur) et p̄sumat (ultra). i. post iudiciū (magnificare se). i. magnū se ostendere et magnū nomē sibi facere. (homo ille supbus scz antichristus sup terrā sicut fecit. Moraliter aut hec ideo sunt dicta vt nō studeat vel p̄sumat magnū se facere et ostendere homo in terra qz ois qui se exaltat hūiliabit et qui se hūiliat exaltabit.

Confessione n̄re aures tuas Dñs. deus clemēs aperi qui sperantes in te nunq̄ cōsueuisti relinq̄re vt exaltati de portis mortis p̄petue possimus salui tentatoris occultas insidias effugere. Per do.

Vox ecclesie vel fidelis in dño solum modo cōfidentis et p̄ hoc se cōtra versustias prauoꝝ defendentis. ps. r.

In domino cōfido

quomodo dicitis aie mee: transimigra in montem sicut passer?

Auctor psalmi. p̄pha David. Titulus talis est. In finē ps̄ David. Hoc est psalmus ille dirigēs nos in finē. i. in christū vt in ip̄m spem nr̄am refundamus qui est summū bonum est David. p̄phete docentis nos hereticis z prauis resistere. qui in ecclesia tanq̄ p̄trida membra ministri antichristi de quo supra dictū est mentiunt̄ se christū habere z alios nituntur ad se ab ecclesia retrahere. Dantia: prauitas hereticorū et maloꝝ fideles p̄uertere nitentiū. Intentio: docere fideles quōter resistent prauitati illoꝝ eis nō p̄sentiendo et totā suam fiduciā defendendi se contra tales in dño ponendo. S̄nia in generali p̄pheta in illo psalmo loquit̄ in p̄sona ecclesie vel cuiuslibet fidelis in dño solummodo confidentis quē heretici et peccatores insidiosē z deceptorie nitunt̄ in suam prauitatē inducere. et ad errorē fidei vel ad statum altū videlicet bonoris vani huius seculi allicere subiūgens

qualiter dñs videt et pbando examinat in-
stum et ipm et quid retributõis finaliter det
vtrifq. Sñia in spali: hereticis ergo et malis
rñdens cū increpatõne ait. (In dño) scz iesu
christo qui est vnus et ver⁹ mons vñ et apli.
montes dicunt. (cõfido). i. totam fiduciã et
spem meã pono. q. d. de numero ppli dei sum
qui sperat in dño (quõ) ergo o heretici et prau-
ni (dicitis) verbis vel facitis ac si diceret in-
fidiantes (aie mee). i. mihi per synodothen.
(transmìgra) a tuo (in monte) aliũ scz in chri-
stum qui apud nos est. i. veni ad nos qui ha-
bemus christũ. q. d. quõ mouetis me transire
ad vos tanq̃ multi sicut christi. Vel (in mon-
tem) aliũ scz supbie et vanitatis. i. in vos qui
estis montes p supbiam (sicut passer) auis le-
uis et instabilis qui etiã in altũ nidificat. Et
puertens se ad alios ideo inquit in dño cõfi-
do. et ideo o fideles in eo est fidendum.

**Qm̃ ecce peccatores intenderunt arcum
parauerunt sagittas suas in pharetra: vt
sagittent in obscuro rectos corde.**

Qm̃ ecce peccatores scz heretici et prau-
mines (intenderunt arcũ) dolose psuasione et
maligni opis (parauerunt sagittas suas in pha-
retra). i. pata habent in corde verba veneno-
sa et simpliciu aias interficientia vt dolos se-
cretis machinatioibz occultant (vt sagittent)
id e decipiãt et voluerũt (in obscuro). i. i ocul-
to et insidiose qz coz iacula et sentiri p vul-
nus pñt et tñ venientia dephendi nõ possunt
(rectos corde) intentõne et fide scz simplices
et fideles. Deinde cõuertit sermonẽ ad dñm.
dicens. Ideo etiã necessariũ est o dñe vt in te
phidatur et ad tuũ auxiliũ recurrat.

**Qm̃ que pfectisti destruxerunt: iustus autē
quid fecit?**

Qm̃ que pfectisti. i. scripturas quas pfe-
cte fecisti et edidisti (destruxerunt) et puerterunt
vel fidẽ quã pfectã et integrã cordibz fidelium
inspirasti (destruxerunt) in se et in alijs quan-
tum in eis fuit suis prauis consilijs et opibz
et denegauerunt. talia facere machinant peccatores.
Et iterũ puertens se ad alios subiũ-
git (iustus autē). i. christus q̃ dicit iustus an-
thonomasice. qui vtrãq̃ ptem iuste agit ni-
hil mali dimittendo impunitũ nihil boni ir-
remuneratũ (quid fecit) vtrifq̃ scz bonis et
malis. deinde facta interrogatõne rñdet. osten-
dens primo quid faciat suis et d.

**Dñs in templo sancto suo: dñs in celo
sedes eius.**

Dñs est (in templo sc̃to suo). i. in suis scz

in his vt faciat eos sibi templũ. (dñs in celo
sedes eius). i. quos facit sibi templũ facit et ce-
lum. i. archana scientes. Ipsi sunt templum
dei in quibz habitat deus p fidem. illi vero q̃
post fidẽ pficiunt ad ptemplationẽ nõ soluz
templũ sunt sed etiã celum: in illis eni residet
dñs tanq̃ in celo et tanq̃ in throno eis pñ-
det. vel (in templo). i. in ecclesia et in celo. i. in
aia iusti que meditatur celestia. q. d. quis illi
scindant ecclesiã et iustos. destruere conent:
tñ dñs in eis sedet et sp in eis erit eos custo-
diens et nõ deserens. vñ bñ subdit. Et
**Oculi eius in pauperẽ respiciunt: palpe-
bre eius interrogant filios hoim.**

Oculi eius in pauperẽ spũ (respiciunt) mi-
sericorditer. i. aspiciũs diuinitatis ei⁹ ad pau-
perem respicit ad adiuuandũ et respect⁹ mi-
sericordie sue ab eo non auertit et ideo nihil
est timendũ phideti in dño (palpebre eius). i.
subtilitas diuinitatis eius qua secreta pñno-
scit qz solus de pñcijs hoim iudicat (inter
filios hoim) nõ solũ exterius sz etiã interius
id est pbat qualis quisq̃ fuerit oia eni ocu-
lis eius sunt apra et nihil eũ latet. Et hoc ma-
nifestius adhuc dicit cū subiungit.

**Dñs interrogat iustũ et impiũ: qui autē
diliget iniquitatẽ odit aiam suã.**

Dñs interrogat. i. pbat et examinat p tri-
bulatões et hereses p pspera et aduersa (iustũ
et impiũ). i. bonũ et malũ et de pñciã vtri-
usq̃ iudicat (qui autē diligit iniquitatẽ). i.
q̃ in ea pseuerat et ex desiderio et affectu pec-
cat nolẽs se emẽdare qui si semp viueret sem-
per peccare vellet. (odit aiam suã) et se ipm
id est nocet aie sue qz p hoc preparat eam ge-
benne sed nõ iusto qui cõfidit in dño. Quo-
cõtra ille veraciter semetipm diligit qui pec-
catũ odit. deinde oñdit qd faciat malis. d.

**Pluet sup peccatores laqueos: ignis sul-
phur et spũs pcellarũ pars calicis eoz.**

Pluet sup peccatores. i. effundet in iud-
cio (laqueos) vt non possint euadere penas a
quibz etiã semel detenti nunq̃ amplius pote-
runt expediri (ignis). i. ardor inextinguibil.
(sulphur). i. fetor intolerabilis (et spũs pcel-
larum). i. impetus plurimoz tormentoz (ps
calicis). i. passionis et penes eoz) sicut iusti
in partẽ suã recipiunt vitã eternã. ita impij
p pte sua damnationẽ recipiant ppetuã: que
pena calix dicit qz nec ipa vindicta erit sine
mensura sed fm culpam miserabiliter. Vel
(ps calicis eoz) scz que meruerũt. qz scz citra
meritũ panient. hec aut reddet bonis et mal.

**Qm̃ iustus dñs et iusticias dilexit: equi-
tatem vidit vultus eius.**

Qm̃ iustus est (dñs) in se. et ideo diligit si-
bi filios vñ dicit (et iusticias dilexit) in alijs.
iusticias dicit qz multe sunt iusticie iustoz:
cum vna sit iusticia dei. Qualis ipse est tales
nos oēs esse desiderat. et (equitatẽ) fm vtrãq̃
ptem scz bonoz et maloz (vidit) scz approbã-
do (vultus). i. cognitio et pñtia (eius) Est autē
equitas vt factis digna rependat vt iustis p-
mia et peccatozibz pena retribuatur. Iustus est
ergo dñs in se et in opatõne: in dilectõne iusti-
cie in alijs. in cognitõne iusticie et executõne.

Dirige oculos pietatis tue Dño
sup humilẽ pauperis nre psonã om̃ps dñe
et circunda nos fidei armis vt ab iniquitatũ
sagittis exuti valeamus equitatẽ et iusticiã
custodire. Per do.

**Salmus de piculis ac malis et va-
nis huius seculi a quibz omnibz ecclesia
vel fidelis et pfect⁹ petit saluari.** ps. xi.

Aluum me fac do

mine qm̃ defecit sanctus: qm̃ dimi-
nute sunt veritates a filiis hoim.

Auctor psalmi ppha David. Titulus hic
est. In fine ps̃ dauid p octaua. Id est ps̃ il-
le dirigens nos in finem. i. in christũ. est Da-
uid pphete qui hic loquit in psona alicuius
iusti. habitus p octaua. i. p die iudicij quam
desiderat vt iniquitas seculi destruat ac ve-
ritas et bñtudo pmissa veniat. Vel: p octa-
ua. i. p eterno seculo qd post hoc tpus quod
septẽ dieb⁹ voluitur dabit sanctis. videns er-
go vir sanctus mala vt pmitteretur multiplica-
ri quasi timens pro magnitudine piculi pe-
tit ab eis saluari. Materia: mala et pericula
seculi a quibz petit liberari. Intentio: reuo-
care hoies a malis huius seculi q̃tenus sic p-
tpalia transeant vt ad eterna ptingant. Sen-
tentia in generali propheta in isto ps̃ in per-
sona ecclesie vel cuiuslibet fidelis attendens
multiplicẽ vanitatẽ et pueritatẽ hoim hui⁹
seculi puta qualiter aliũ decipit atqz superbe
sceleratis oblocutioibz vilipendit recurrit ad
dñm et petit se saluũ fieri et ab eoz damnati-
one eripi. Insinuansqz deũ p rem ppter cõso-
lationẽ pauperũ suũ filium missurũ: sub bre-
uitate p̃mendat eloquia christi. Sñia in spe-
ciali. videns ergo sanctus vir multiplicatã
vanitatẽ seculi quasi timens subito exclamat
p magnitudine piculi et ait. (Saluũ me fac
dñe) a seculi huius vanitati piculis et malis

(qm̃ defecit sanctus). i. sanctitas in hoibz et
vere defecit sanctitas qz defecit veritas. vn-
de sequitur. (qm̃ diminute sunt veritates a
filiis hoim) qz dona dei culpa eoz deprauã-
tur et minuunt. Veritas dei vna est qua illu-
strantur aie sancte sed in hoibz multe sunt ve-
ritates de quibz h agit puta veritas vite do-
ctrine et iusticie que heu defecerat in hoibus
et regnat in eis prauitas vite doctrine et iu-
dicij. Et vere diminuta est veritas quia cre-
uit falsitas vnde sequitur.

**Uana locuti sunt vnusquisq̃ ad primũ
suũ: labia dolosa in corde et corde locuti
sunt.**

Uana. i. falsa et inutilia q̃ vacua sunt ve-
ritate et vtilitate. Ubi eni deficit veritas ibi
necessẽ habũdet vanitas (locuti sunt vnus-
quisq̃ ad primũ suũ) decipiendũ. primus
est ois homo et ideo cū nullo male est agen-
dum qz ipi existentes (labia dolosa). i. dolosi
in verbis. cõsuetudo eni est scripture hoim
censeri noie eius rei q̃ in ipo dñatur in coz-
de et corde) duplici corde (locuti sunt) nam
in ore p̃tendunt fidelitatẽ sz in aio gerunt de-
ceptõnem sub specie cõsulentis occultantes
venenũ perimentis. Sed

**Disperdat dñs vnũersa labia dolosa: et
linguam magniloquam.**

Disperdat dñs vt passim pereant (vnũer-
sa labia dolosa) nõ ipos hoies sz dolositatez
labioz ipoz vnũersa aut dicit ne quis dolo-
sus putet se exemptũ (et linguam magnilo-
quã). i. supbam magna et alta de se loquentẽ
vt se magnificet. Est lingua magniloqua dia-
boli. ponã sedem meã ad aquilonẽ et similis
ero altissimo. Et phi: labia nra a nobis sunt
Et pharisei: ieiuno bis in sabbato. Et pdica-
toris mali qui est multi sermonis et pauca
actionis. Et merito disperdendi sunt.

**Qui dixerunt linguam nostrã magnifi-
cabitur: labia nostra a nobis sunt: quis
noster dominus est?**

Qui dixerunt hec scz (linguã nra) magni-
ficabitur nos de nõ habitis iactando et ex
tollendo. vel eloquentiã famosam faciemus.
(labia nra a nobis sunt). i. facundia nostra a
nro ingenio et studio est nõ ab alio. loquaci-
tate se extollũt et ponũt in sua ptate quod se
a deo nõ putant accepisse quis nre dñs est?
a quo scz vt a dño pdicta recognoscamus et
cuius nos legi et regule subijciam⁹. q. d. nul-
lus. hec pdicta dicit et facit deus p qd sequit.

Propter miseriam inopum et gemitum pauperum: nunc exurgam dicit dñs.

Propter miseriam inopum. i. gētiliū tollendā qui nec legē nec p̄phas habuerūt et gemitū pauperū. i. in deo p̄solandū qui sp̄saliter nō intelligunt. Inops est qui nec a se nec ab alio habet auxiliū. Pauper qui non habet a se. quasi diceret. p̄pter miseros et afflictōnes p̄te inopia et paupertate sp̄salium bonorum egentes tam in mundo q̄ in limbo existentes (nunc) sc̄z in tpe gratie q̄d non in priori populo feci (exurgam) ad liberandū genus humanū. i. apparebo in filio mittendo cum dicit dñs pater.

Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.

Ponam sc̄z auxiliū eoz et omne quod ad miseriam inopū auferendam et gemitū pauperum consolandū p̄tinet (in salutari). i. in christo iesu qui est salutare dei et saluator mūdi: nō ponam in seruis (fiducialiter). i. potenter et efficaciter (agam in eo). i. p̄ eum genus humanū redimendo et ip̄e fiducialiter aget quia nihil ei resistet. Erat enī docens eos sicut potestatis habens addens legi et mutans quedam p̄ sua voluntate non sicut scribe de cuius p̄dicationis luce et cōmendatione p̄pheta subiungit. d.

Eloquia dñi eloquia casta: argentum igne examinatum: p̄batum terre purgatum septuplum.

Eloquia dñi. i. verba christi et doctrina euangelica (sunt eloquia casta). i. nullo mendacio adulterata et verissima sine admixtione falsitatis sine corruptōe cupiditatis simulationis et laudis cōtra hoc quod supra dixit. vana locuti sunt et ipsa sunt sicut (argentum igne examinatum) quia p̄ tribulatiōis fornacē p̄bata sicut argentū dulciter menti sonant et (p̄batum terre). i. sepatum a terra et terrenis sordibus nihil terrenitatis habens vel sapiens q̄ sp̄iale. Et ponitur genitiuus p̄ ablatiuo more greco et purgatum septuplum. i. p̄fecte et vniuersaliter ab omni impuritate quia septenarius est numerus p̄fectionis. Et p̄tra hoc quod supra dixit de malis. disperdat dñs et. subdit hic de bonis cōuertens se ad dñm. et. d. ergo

Tu dñe seruabis nos: et custodies nos: a generatione hac in eternum.

Tu dñe cuius eloquia sunt casta nō nos ip̄s (seruabis nos) in bono cōseruando hic et in futuro. (et custodies nos) a malo p̄tegen-

do hic quasi inopes et pauperes et in futuro quasi opulentes et diuites. ducendo (a generatione hac) seculi p̄raua et perueria in eternum. i. ad eternam beatitudinē a generatiōe mortali in immortalē. Seruabis et custodies nos hic ne vita et moribz maloz corrūpamur et a stabilitate fidei et virtutis deiciamur et in futuro vt tecum in p̄petuum letemur. Deinde sequit̄ conclusio de vtraq̄ p̄te.

In circūitu impij ambulat: s̄m altitudinem tuā multiplicasti filios hoim.

In circūitu rerum temporalium (impij ambulat) anime affectibz quia in sp̄salium rerū cupiditate rotantur: que septem dierum repetito circūitu tanq̄ rota voluuntur ac in vanis et supuacuis rebus se occupant frustra et inutiliter laborant. quia dum interiora nō appetunt in exteriorz labore fatigantur. Horum ergo multiplicatio est in temporalibus q̄ ab vnitae dei auertit. sed (sc̄dm altitudinem tuam). i. sicut decet te altum nō sc̄dm meritū n̄m (multiplicasti filios hoim) iustos ratione vtentes nō numero diuitiaz sed numero meritorum multiplicaturus tandē numero premiorum.

Oratio.

Miserere fragilitati nostre sanctissime pater et concede nobis eloquia tua pudico corde cōtinere vt possimus a multiloqua doloitate insipientiū declinare. Per do.

Psalmus de aduersitate et tribulatione fidelium multiplici a quibus petit ecclesia seu fidelis quilibet diuinitus liberari.

ps. xij.

Usquequo domine

obliuisceris me in finem: vsquequo auertis faciem tuam a me.

Auctor psalmi. p̄pheta David. Titulus talis est. In finē ps̄ David. Hoc est psalmus ille dirigens nos in finem. i. in christum attribuitur David: qui hic p̄sonam tenet ecclesie vel cuiusq̄ p̄fecte anime. Materia multiplex tribulatio et miseria fidelibus ab inimicis illata. Intētio: hortari fideles ne in istis tribulatiōibus succumbant sed dei misericordia sperent et de liberatiōe confidāt. Sententia in generali p̄pheta in isto psalmo in p̄sona ecclesie vel cuiuslibet fidelis cum merore cordis miseriam sui status conquerentis vel huius exilij mala deplorantis et ad visionem celestis glorie anhelantis orat vt exaudiatur et illuminetur et ne in mortalia peccata corruat vel in eis decedat vnde

inimicos suos exultare contingat. Quia enī supra a malis huius seculi liberari petebat ad huc in eis p̄clitans miserias suas deplorat: et ip̄as finiri desiderat. Sententia in speciali primo ergo exprimit desiderū suum et p̄secutionem imminētē. d. (Usquequo dñe). i. q̄dū (obliuisceris me) quasi nō cures de me (in finem) et penitus quia finis rei dicit̄ cōsummatio eius. q. d. quare p̄mittis me semp̄ affligi quasi oblitus sis mei. Et bene dicit̄ in finem quia videt̄ afflicto q̄ nunq̄ finiri debeat sua afflictio (vsquequo auertis) q̄si me odias (faciē tuā). i. grē tue. (a me) a miserijs et tribulatiōibus me non liberando. Quasi nos obliuisci videtur deus cum in tribulatiōe diu laborare p̄mittit et quasi faciē auertit cum a nobis manifestatiōem sue misericordie abscondit.

Quidū ponā cōsilia in aīa mea: dolorem in corde meo per diem?

Quidū ponā et voluam (cōsilia) diuersa sicut facit homo p̄stitutus in angustia (in anima mea) anxius querendo remedia ac cogitando in me ipso quōd possim liberari et exire de p̄nti aduersitate et miseria et q̄ spes que differret affligit aīam subdit et q̄dū ponam (dolorem in corde meo p̄ diem). absolute. i. p̄ singulos dies seu omni die et quasi cōtinue. Continuatiōez enī signat ac si dicat q̄dū in oro in aduersis vt necesse sit inuenire cōsilia. p̄sillo enī non est opus nisi in aduersis. Oportet vt in hoc n̄o dolore plangamus p̄terita et cōsilio cauēamus futura: Et Usquequo exaltabit inimicus meus super me: respice et exaudi me dñe deus meus.

Usquequo exaltabitur inimicus meus) sc̄z diabolus vel mundus et caro et homo malignus ac cōsuetudo carnalis (sup me) ad mentandum et affligendū et captiuū tenendū. Totiens quippe sup nos inimicus exaltatur quotiens ab eo supamur. (respice) oculo misericordie tue cōtra auersionē (et exaudi me) liberando de tanta tribulatiōe cōtra obliuionem (dñe). i. saluator cuius ego sum seruus. (deus). i. creator cuius ego sum creatura (meus) p̄ gratiam sed oim deus p̄ potentiam. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus preualui aduersus eum.

Illumina oculos meos) interiores sc̄z cordis et mentis et fac me vigilem et circumspicum vt videam et cognoscā mala vitanda et bona faciēda. (ne vnq̄) p̄ negligentiam (ob-

dormiam in morte) peccati seu mortalis culpe (ne quando dicat) insultando et gloriando de casu meo (inimicus) anonomalice sc̄z diabolus si me sibi potuerit p̄ peccatū subicere (preualui aduersus eum). i. seduxi et valore meo deuici euz. Ecce insultatio diaboli que valde timenda est. nec solū insultat et gloriatur: sed etiā exultat et letatur vñ et subiungit.

Qui tribulāt me exultabūt si motus fuero: ego autē in misericordia tua speraui.

Qui tribulant me) sc̄z diabolus et sui vārijs tentationibz impetendo (exultabūt) et gaudebunt (si motus fuero) a statu gratie in statum culpe. fractus impatientia et desperatione. in tanta tribulatiōe inimicus exultat si religiosus reliquit p̄positum vel etiā simulat quia vt dicit Aug. malū est cadere a proposito sed peius est simulare (ego autē in misericordia tua speraui) cōfidens p̄ te ab istis tribulationibz liberari et nō moueri ex misericordia tua qui nequeo per me et virtute mea. In b̄mōi ergo p̄culis nec debemus desperare nec de nostris viribus p̄sumere sed totam spem nostram in dei misericordia figere: qui potens est et nos liberare ne erremus. et roborare vt fortiter stemus. Et q̄ spes in deo leticiam cordis generat. ideo

Exultabit cor meū in salutari tuo: cantabo dño qui bona retribuit mihi: et psallam nomini dñi altissimi.

Exultabit cor meum in salutari tuo). i. in iesu christo. Vel in virtute tua saluante (cantabo) corde sc̄z cordis leticia quod pertinet ad contemplatiōem (domino) id est ad laudē domini (qui bona) spiritualla multa et magna et etiam temporalia necessaria (tribuit mihi) vltra id quod merui (et psallam) opere q̄d p̄tinet ad actiuam. (nomini) id est ad honorem nominis (domini altissimi) et p̄ter hoc dignissimi. quasi diceret. cum gaudio gratis as agam: corde voce et opere. Tria hic nobis cōm mendat. quia exultat corde. Cantat voce. et psallit opere. Et quibus etiam vtriusque nobis innuitur p̄fectio diuine laudis. Si enim deum pure et perfecte laudare cupimus cuncta que in nobis sunt in eius laudem resonare debent scilicet vita lingua conscientia.

Oratio.

Ne auertas faciem tuam a nobis oim potens deus ne inimici nostri exultentur aduersum nos sed ita cor nostrum salutaris tui exultatione perfunde vt facias somnum secundum mortis euadere. Per dñm.

Psalmus de peccatoribus et prauis in malis suis obstinatis et specialiter de gentibus et iudeis infidelibus. ps. xiiij.

Erut insipiens in corde suo: non est deus.

Auctor psalmi propheta David. Titulus hic est. In finem ps. dauid. Id est psalmus ille dirigens nos in finem. i. in christum qui est finis legis. est David. p. he. te hic loquentis. Materia: contemptus dei a malis. Intentio: confutare hmoi. p. tempro res dei et cauere. Sententia in generali. propheta in isto psalmo loquitur de quolibet peccatore obstinato in malis suis: qui licet verbis p. reatur dei factis tñ negat. cuius mali- ciam deus examinat et punit et innocentē de manu eius eripit. Et specialiter intelligitur de gentibus et iudeis infidelibus qui dñm te- sum christum deum esse negauerunt et ideo ipsi p. errorem et prauitatem corrupti alios q. secum corrumpere conati sunt. post mala ergo premissa adhuc mala obstinatorum. exaggerat et specialiter iudeorum infidelium qui do- minum iesum christum venisse et deum esse ne- gant. Sententia in speciali: increpans ergo duriciam infidelium et malorum ait. (Dixit insi- piens) id est peccator in malis obstinatus (in corde suo non tñ ore et ideo grauius. Vel (dixit). i. facit ac si diceret (non est deus) scilicet qui mala videat vel puniat. q. si hoc cre- deret ita obstinate nō peccaret. nam ita super- be et inuerecunde peccat ac si non esset deus qui eum videret vel punire posset. Quia etiā apparuit christus a prioribus patribus expe- ctatus (dixit insipiens) scilicet iudeis hic homo (non est deus) Omnes hmoi irretiti sunt vi- libus et abominabilibus peccatis. q. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in studiis suis: nō est qui faciat bonū non est vsq. ad vnum.

Corrupti sunt in se vicijs et peccatis ac re- probi moribus et abominabiles. i. odibiles (facti sunt) alijs scilicet deo angelis et sanctis (in studiis suis). i. in omnibus vijs suis scilicet cogi- tationibus affectionibus verbis et factis pra- uis. Et bene vicia eorum et peccata vocat stu- dia quia nō ex ignorantia vel infirmitate tñ sed ex studio et voluntate ea p. petrant. et q. a deo recedunt (nō est alijs de illis vel de nu- mero illorum (qui faciat bonū) meritorium. (non est) dico (vsq. ad vnum). i. nec etiā vnus. vel (vsq. ad vnum). i. p. ter vnū scilicet christum.

sed sunt inexcusabiles quia Dominus de celo prosperit super filios hominum: ut videat si est intelligens aut requirens deum.

Dñs de celo. i. per sanctas animas que se des eius sunt nam p. se nihil cum lateri. p. spe- rit sup filios boim) diligenter attendendo et amonendo tanq. de eis specialem curam ge- rens (ut videat). i. videre sanctos suos faciat in quibus habitat et p. quos respicit nam ap. deum nihil habetur obiectum. (si est) aliquis (intelligens) corde p. veram cognitionē (ac re- quirens) opere p. bonā opationē (deum) mā- data eius sequendo. Per iustos enim p. spicit deus peccatores et redarguit et p. sanctorum vi- tam facit innotescere prauorum iniusticijs. sed p. spiciens hoc inuenit q. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū nō est vsq. ad vnum.

Omnes declinauerunt ab ipso bono inco- mutabili scilicet deo: ad bona commutabilia (si- mul xum ipsa declinatione inutiles facti sunt) quia deo ingrati cui placita non opantur ac p. niciofi sibi et alijs (non est qui faciat bonū non est vsq. ad vnum) ut supra. Non intelligi- tur de omnibus in humano genere sed de his qui sunt imitatores carnalium quoz. corru- pta est vita et quibus non est aliquis qui faciat bonum. q. diu enī homo malus est bonum facere nō potest. Quantum autē a via veritatis declinauerunt et nō solum sibi sed et alijs no- cent. ostendit dicens.

Sepulchrū patens est guttur eorum: lin- guis suis dolose agebant: venenum aspidum sub labijs eorum.

Sepulchrū patens est guttur eorum q. ver- ba fetida et corruptiua p. ferunt quibus alios occidunt et quasi deuorant eos quibus morū suoz. p. ueritate p. suadent (linguis suis dolo- se) id est mala sub specie boni suadendo et p. fimum verbis dolosis decipiendo (venenū aspidum) et odium insanabile: est sub labijs eorum). i. in corde quod peius est q. in ore. Recte aspidi comparantur quia sicut aspis ob- turat aures ne audiat incantatores sic ipsi no- lunt audire p. cepta dei et p. dicatores sed red- dunt mala p. bonis vnde subdit.

Quoz os maledictione et amaritudine plenus est: veloces pedes eorum ad effun- dendum sanguinem.

Quoz os maledictione. i. obprobrijs et blasphemijs contra deū (et amaritudine) id est

minis et terroribus contra proximos (plenum est) quia bis habundat (veloces) quia omnia inconsulte faciunt: vel quia expediti sunt et prompti p. consuetudine malefaciendi (pe- des eorum) scilicet affectiones anime et pedes cor- poris (ad effundendū sanguinem). i. ad occi- dendum cor: paliter et spūaliter. Quando enī terere non p. nit minis p. sequuntur christum et suos gladijs. Ideo

Contritio et infelicitas in vijs eorum: et viam pacis nō cognouerunt: non est timor dei ante oculos eorum.

Contritio et infelicitas in vijs. i. cogita- tionibus locutionibus et actibus (eorum) Dñs enī vie maloz. plene sunt laboribus et miserijs. Vel via impiorum dicitur contritio quia terunt et teruntur dum sibi nocent et alijs. et infelici- tas quia ducit ad infelicitatem damnationis. quia (et viam pacis) vere ad deum et primū meritoria vite eterne (non cognouerunt). i. co- gnoscere per opationem noluerunt. et horum oim causa est quia (nō est timor dei) quo re- trahantur a malo (ante oculos eorum) et ideo ad malum currunt sine freno. Sed

Non cognoscent omnes qui opantur iniquitates: qui deuorant plebem meam sicut escam panis.

Non cognoscent deum esse et dei iustici- am seu vltionē venturā qui modo scire dissi- mulant (omnes qui opantur) p. seueranter (ini- quitatem) nunc sine timore. quasi diceret. sic nam cognoscent p. pene experientiam id cuius modo nolunt habere noticiam quia qui stul- tus est in culpa sapiens erit in pena sciens qd ignorauerat (qui deuorat plebem meam) po- pulum christianū et ecclesiasticū seductione incorpando vel occisione. et hoc sicut escā panis). i. quotidie sicut panis est quotidiana- nus cibus. Inde autē eis tanta cecitas. q. Dñm nō inuocauerunt: illic trepidauerunt timore vbi nō erat timor.

Dñm non inuocauerunt. i. in se nō vocaue- runt. Si enī inuocassent salui vtiq. fuissent. Non vere deum inuocāt qui ei displicentia amat. et ideo (illic trepidauerunt timore) quis enī securus sine dño (vbi nō erat timor). i. iu- sta causa et ratio timoris. Plus enī illi timēt damna et mala temporalia incurrere et terrena perdere vbi non timendū q. eterna et celestia vbi esset timendū. Vel quia p. ter eorum ma- liciam dñs immitit eis timorem nemine p. sequente in penam ipsorum. Sicut autē est

cantela oportune timere: ita ignauia est in- pte trepidare.

Quoniam dominus in generatione iusta est: consiliū inopis confudistis: qm dñs spes eius est.

Dñm dominus in generatione iusta. i. iu- storum (est) per gratiam tanq. defensor et pro- tector eorum quia non deest sanctis suis sed non est in generatione iniusta que seculum di- liget et conditorum seculi relinquit. quia ius- tum est seruire creature potius q. creatori et ergo non est in vobis o miser qui cum cō- temptistis quia vos (consiliū inopis) scilicet cō- tristi qui pro nobis pauper factus est. vel cuiuslibet imitatoris sui: quod est ut in deo solo homines spem ponant non in secu- lo (confudistis) id est confusibile iudicistis: quia vobis magis placent terrena q. celestia et cōtemptistis cum (quoniam dñs spes eius est) id est quia sperat in deo non in homine. Unde ergo magis reuerendus esset inde ve- nit contemptus. Sed o stulti

Quis dabit ex syon salutare israel: cum auerterit dñs captiuitatē plebis sue ex- ultabit iacob et letabitur israel.

Quis alius (dabit ex syon) id est ex ciuita- te celesti. vel ex iudeis procedens (salutare) id est salutem (israel) id est populo fidei. id est quis saluabit fideles nisi ipse dominus et a- mouerit cuius consiliū spreuistis. quasi di- ceret. nullus alius sed ipse in futuro eos sal- uabit cum ad iudiciū venerit. q. (cum auer- terit dominus captiuitatem plebis sue) id est cum damnauerit diabolū qui captiuat po- pulum suum et mortale hoc induerit immo- talitatem. tunc (exultabit iacob) id est iucta- tor et supplantans vicia per quem significan- tur actiui (et letabitur israel) id est vir videns de- um et meditans celestia per quem significan- tur contemplatiui. Tunc enim erit exultatio in corpore his qui fuerint spūaliter iacob id est qui luctando vicia supplantauerunt et erit leticia in mente his qui spūaliter fue- rint israel. id est qui in amore et contemplati- one diuinitatis exarserint. Ibi actiua et con- templatiua vita gaudio eternitatis remune- rabiliter ibi p. ficientium et perfectorum mer- ces sempiterna recōpensabiliter. Dño

Dignare domine de celo sancto tuo respicere super filios hominum et da nobis co- gnoscere viam pacis et auertere viciozum ca- ptiuitate celestis hierusalem habitaculis per fruamur. Per dñm.

Psalmus de militia digne habitan-
tium in presenti ecclesia et de virtutum
exercitijs introducentibus post militiam ad
celestia. ps. xiiij.

Omne quis habi-

tabit in tabernaculo tuo: aut quis
requiescet in monte sancto tuo?

Auctor: psalmi propheta David. Titulus ta-
lis est: Psalmus david. Id est ps. iste est Da-
uid propheta qui hic loquitur de morum insti-
tutione et presumptionis repressione. Materia
habitatio tam militantis ecclesie quam triumphan-
tis. Intentio: ostendere qui ad illas ecclesias
pertinent et qua via per christianam militiam tendan-
mus ad patriam. Sententia in generali: propheta in
isto psalmo loquitur de digne habitantibus
in ecclesia militante et quiescentibus in trium-
phante. Vult enim videri esse nunc de eccle-
sia et non sunt et tamen iactant se esse. quorum pre-
sumptionem propheta intendens retundere que-
rit a domino rogans sibi a domino responderi. Con-
suetudo ergo malis de quibus dictus est supra
querit a deo de bonis quos sua dignos iudi-
cet ecclesia. Sententia in speciali: propheta ergo ve-
lud sacerdos petens responsum ait. Domine
quis habitabit scilicet digne et perseueranter.
(in tabernaculo tuo). id est in presentia militante eccle-
sia dimicans strenue in ea: ubi militamus
contra carnem. mundum. diabolum. Tabernacu-
lum enim est proprie militantium. (aut quis re-
quiescet) post militiam et laborem (in monte sanc-
to tuo). id est in eterna beatitudine et in ecclesia
triumphante: ubi est visio pacis et superemi-
nentia charitatis. Propheeta quasi sacerdos
stans ante faciem domini querit quos deus eccle-
sia sua dignos iudicet: et respondet dominus in exem-
plum decalogi decem virtutibus ad atria sua
perueniri. Prima.

Qui ingreditur sine macula: et operatur
iustitiam.

Qui ingreditur in hac vita (sine macula)
mortalis culpe et infamie. id est qui est inno-
cens et militat cum temperantia abstinendo
a malo. Secunda: Et operatur iustitiam: id
est opera bona et iusta. quia non sufficit absti-
nere a malo sed oportet etiam facere bonum. Iu-
sticia magna virtus est non novit patrem vel
matrem: veritatem novit. personam non ac-
cipit. deum imitatur. Deinde patres et opera ha-
rum virtutum exsequitur. Tercia.

Qui loquitur veritatem in corde suo: qui
non egit dolum in lingua sua.

Qui loquitur veritatem in corde suo: et
non tamen in labijs. id est qui nulli fraudem ma-
chinatus est sed ita habet in corde sicut est in
ore ut cor consonet cum ore. Quandoque enim
aliquis verum dicit et putat fallere et habet
veritatem in labijs non in corde. ergo parum
est verum loqui nisi in corde ita sit. Quar-
ta: (qui non egit dolum in lingua sua) id est qui
non decipit proximum dolose mendacis et
verbis falsis sed veritati quam scit et in cor-
de habet etiam ore et lingua concordat. Quinta
Nec fecit primo suo malum: et obprobri-
um non accepit adversus primos suos.

Nec fecit primo suo malum: id est non no-
cuit eum. ut dicit Augustinus. Unde scriptum
est: quod tibi non vis fieri alij ne feceris. ut ne-
mini faciamus malum quod utique nobis ab
alio fieri nolumus. primus enim pro omni
homine accipitur. Sexta: (et obprobrium) de-
tractionis (non accepit). id est acceptum et gra-
tum non habuit prolatum (adversus prox-
imos suos) id est temere vel libenter non cre-
discriminatori. nec libenter audit detracto-
rem sed potius displicet et nec ipse criminatur
vel detrahit. Septima
Ad nihilum deductus est in conspectu
eius malignus: timentes autem domi-
num glorificat.

Ad nihilum deductus est in conspectu eius)
scilicet viri iusti ut nihil in eo valeat (malignus)
scilicet diabolus vel homo male suggerens a qui-
bus non potuit cogi nocere alij. Vel (mali-
gnus) homo scilicet iniurie illator vel proximi cri-
minator quem pro nihilo ducit et habet quan-
tumcumque sit magnus quia non est aliquo ho-
nore dignus (timentes autem dominum) id est vere
virtuosos licet pauperes (glorificat). id est glo-
riosos reputat et honorat. scit enim in his ha-
bitare deum. Octava

Qui iurat primo suo et non recipit: qui
pecuniam suam non dedit ad usuram: et mu-
nera super innocentem non accepit.

Qui iurat primo suo). id est firmiter promittit.
(et non recipit) quia promissum reddit. hoc est si iu-
rat implet quod promissum. Nona: (qui pecuniam
suam non dedit ad usuram). id est non expetit super-
abundantiam temporalium quia est usura spiritualis que
est exercenda ut predicatio. Sed ut dicit Hiero-
nymus. ex pecunia domini. id est predicatio ver-
bi dei licet victus et vestitus accipere et qui plus
requirere voluerit in usura reputabit. Decima
(et munera super innocentem non accepit) ad de-
primendum causas innocentis et ad supandum

eum in causa sua. sequitur conclusio.

Qui facit hec: non movebitur in eternum.

Qui facit hec) predicta tam priora quam po-
steriora et qui sic militat in via (non movebitur
in eternum) quia in presentia non movebitur a statu gra-
tie et sic perveniet in futuro ad statum glorie et
regnabit in patria. Iste ergo habitabit nunc
in dei tabernaculo et requiescet postea in mon-
te eius sancto et non dividetur ab ipso. Et no-
ta quod dicitur. facit hec. ut ad actum nos invitet et
operandum non solum ad dicendum et cantandum.
Unde Augustinus. Laue ne bene cantes et ma-
le viuas.

Oratio.
Concede nobis piissime deus sine macu-
la ingredi ecclesiam tuam et auerte nos a dolis
proximi et usuris et dum hec secundum tuum serva-
mus preceptum non commoveamur ab emulis
supplicis in eternum. Per do.

Psalmus de christi ad patrem orati-
one in susceptione persone humane et gra-
tiarum per beneficiis actione. ps. xv.

Conserua me do-

mine quoniam speravi in te: dixi domino de-
us meus es tu: quoniam bonorum meorum
non eges.

Auctor psalmi propheta david. Titulus hic
est. Tituli inscriptio ipsi david. id est regnum christi
de quo hic agit quod inscriptio tituli signifi-
catur: attribuit david. id est christo manu forti.
qui est verus rex iudeorum. id est omnium vere presentium
um. Hunc titulum noluit mutare Pilatus quia
quod signavit quod regnum christi per
passionis victoriam acquisitum non destrueretur
In precedenti ergo psalmo. quesivit quis habita-
bit in tabernaculo. et respondit quod ille qui
habet virtutes. in isto sublegetur de illo per quem
habentur virtutes. id est de christo qui hic orat.
Materia: Christi passio et resurrectio et ad-
dexteram patris assumptio. Intentio: homini christi
passionem resurrectionem et assumptio firmi-
ter credere et ne aliquis contradicat monere:
nosque ad christi regnum quod nobis per hoc acqui-
sivimus invitare. Sententia in generali: propheta in
isto psalmo loquitur in persona christi qui orat
et petit a deo pro se conservari eius gratias refert
quod sua virtute iniquitates seculi superavit et post
resurrectionis gloriam in delectationibus dextere
sue cum collocavit. Sententia in speciali. Chri-
stus ergo secundum homines ad patrem orans ait. Con-
serua me et custodi inter pericula (me domine) pater et
quos mihi dedisti (quoniam speravi in te) non in me
Hoc dicit per infirmitatibus membris suis que
transformat in se. Nos enim qui puri boves su-

mus conservari indigemus (dixi tibi) (do-
mino) meo patri (deus meus es tu) id est mei
hominis: et in eo quod sum homo. Et vere de-
us (quoniam bonorum meorum non eges)
Non enim tu indiges meo servitio sed ego
potius tuo beneficio: Unde licet quoniam non
est causale sed adiunctivum. quasi diceret. non
causa sed signum est et evidentiis tue divini-
tatis quod tu non indiges bonis meis. Deinde
conuertens se ad auditores narrat que bona
dominus pater sibi fecerit. d.

Sanctis qui sunt in terra eius: mirifica-
vit omnes voluntates meas in eis.

Sanctis) scilicet apostolis et alijs fidelibus
(qui sunt in terra eius) scilicet in ecclesia
sancta vel qui in terra viventium spem suam
fixerunt quorum conversatio est in celis (miri-
ficavit) dominus pater id est miras fecit et
mirabiliter implevit (omnes voluntates me-
as) et desideria. et hoc fecit non extra eos sed
(in eis) id est in profectu eorum. Vel (in eis)
id est inter eos. Voluntas enim christi erat
ut illi fierent de impijs pii et iusti. de terrenis
celestes et sancti. de filijs diaboli filij dei. secundum
illud apostoli hec est voluntas dei sanctifi-
catio vestra. quam dominus pater in eis mi-
rabiliter adimplevit. Sed prius

Multiplicate sunt infirmitates eorum:
postea acceleraverunt.

Multiplicate sunt infirmitates eorum) id
est multiplices intellexerunt suas esse infir-
mitates quia nihil perfectum habuit lex. et
non ad perniciem sed ut gratiam desidera-
rent. unde addit (postea acceleraverunt) cur-
rentes ad medicum ut eos sanaret. ad medi-
cinam penitentie ut purgaret. ad postulan-
dam gratiam que confirmaret. ad impetran-
dam gloriam que consummaret. Unde enim
proprium cognoscunt infirmitatem inde ci-
tius festinant ad sanitates. Et quia infirmos
et peccatores humiliter se confitentur ideo a
celesti medico sanari promerentur. et idcirco
adiunctum est.

Non congregabo conventicula eorum de san-
guinibus nec memor ero nominis eorum per la-
bia mea.

Non congregabo conventicula eorum de sangui-
nibus). id est non erunt conventicula eorum carnalis sed spiri-
talis. nec sanguinibus peccatorum. precipitatus congrega-
bo eos et destruam conventicula eorum. spiritualis est enim re-
ligio novi testamenti. (nec memor ero nomi-
num eorum) que peccando sibi acquisiverunt
secundum culpe qualitatem. si culpe pro quibus
sunt nomina corrigantur. quia spirituali immutatio-

obliuiscuntur quid fuerunt (per labia mea) vocando eos ultra peccatores vel inimicos vel homines sed iustos fratres et dei filios. Quia ergo in hereditate domini transferuntur recte subiungitur.

Dñs pars hereditatis mee et calicis mei tu es qui restitues hereditatem meam mihi.

Dñs scilicet pater. est pars. i. portio et premium (hereditatis mee). i. sanctorum qui sunt hereditas mea. Vel (pars hereditatis mee) id est portio hereditaria mei et meorum. q. d. habebunt et possidebunt mecum hereditatem ipsam dominum (et pars calicis mei). i. premium et merces mee passionis scilicet et ipse calix. i. portio mea delectabilis. Eligant alij partes terrenas partem mei et sanctorum est deus. Bibant alij voluptates mortiferas: ego et mei bibemus deum. Deinde peruertens se ad dominum ait. (tu es) o domine pater (qui restitues hereditatem meam mihi). i. fideles meos qui pro peccato pierant. Hoc est quod in euangelio dicitur. nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. Dicitur autem christus hereditas nostra quia ipse pascat et escit nos et hic et in patria et nos dicimur hereditas et regnum illius quia extollit nos et regnat in nobis. Sed nemo putet se hereditatem nisi preclarus sit. quia sequitur.

Funes ceciderunt in preclaris: etenim hereditas mea preclara est mihi.

Funes quibus diuiduntur hereditatem portiones (ceciderunt) mihi quasi fortes in preclaris. i. in sanctis siue inter sanctos qui diuina electione christo cesserunt. Sicut enim nos diuidimus hereditatem nostram funibus sic deus si de spe et charitate suis hereditatem diuisit. super quos ceciderunt isti funes ipsi in hereditatem deo puerunt. Non autem ceciderunt nisi in preclaris quibus magis placuit celestis claritas quam terrena. spirituales virtutes plus quam temporales honores. (etenim hereditas mea). i. ecclesia fidelium (preclara est mihi) pro habundantia gratie et sanctitatis licet non mundo ubi sancti abiecti videntur pueris sicut funis in diuisione possessionum aliquando cadit alteri in pulchro: alteri in turpi. sic in diuisione hominum illi super quos funes christi ceciderunt ornamento virtutum sunt pulchri. qui autem diabolo contingunt vicioz sordibus sunt deturpati. vnde. **Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum: insup et usque ad noctem increperunt me renes mei.**

Benedicam dominum scilicet pro prem gratias ei agendo (quod tribuit mihi intellectum). i. intelligetes ad con-

gnoscentium creatorum. Vel (mihi). i. membris meis mihi coniunctis (intellectum) quo deum cognouerunt quo pretemporalibus spiritualibus intellexerunt. **Un.** hec est autem vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem misisti iesum christum. (insup). i. de hoc benedicam dominum quod (usque ad noctem). id est usque ad mortem (increperunt me). i. increpauerunt et persecuti sunt blasphemis et iniurijs. Nam de increpo increpas. reperitur increpauit et increpauit. increpatum et increpitum. (renes mei) id est iudei et quibus secundum carnem exiui. Et sic in prosperis et aduersis gratias agit et deum benedicat. Unde nos iste versus instruit ut laudemus deum in donis suis et prosperis et insup in flagellis et aduersis. vnde et sequitur.

Providebam dominum in conspectu meo semper quoniam a dextris est mihi ne commouear.

Providebam dominum in conspectu meo semper id est continue non abstuli oculum meum ab eo qui semper est prouidens quod in cum post ista temporalia pacta recurramur. (quoniam a dextris est mihi). i. fauens mihi propicius assistit et protegit. (ne commouear) aliquo motu inordinato ex iniurijs vel causis alijs. sed ut in eo stabilis permaneam. Hinc trabe exemplum quo peccata vitentur. qui enim deum semper acie mentis intuetur hic neque prosperis extollitur neque aduersis frangitur nec peccatis inclinatur. In cunctis ergo que agimus que loquimur que cogitamus si dominum ut oim inspectorem auxiliatorem iudicem et remuneratorem semper in conspectu nostro prouidemus ut neque amore neque timore alicuius rei ab eo voluntate discordemus erit vtiq; a dextris nobis ne de bono ad malum commoueamur et offendamus.

Propter hoc letatum est cor meum et exultauit lingua mea: insup et caro mea requiescet in spe.

Propter hoc. i. homini assistentia et adiutorium (letatum est cor meum) gaudio interiori (et exultauit lingua mea) gaudio exteriori quod prumpit in voce hoc est ideo et in cogitationibus et in verbis est exaltatio. hoc est plena leticia que et corde hilariter percipitur et alacri sermone profertur. (insup) preter predicta (et caro mea) non deficit in interitu. sed (requiescet) in sepulchro sine putrefactione pro triduum sepulture (in spe) resurrectionis future. Quod si nos spiritualiter letamur. et caput nostrum imitamus spem certam habemus quoniam simul cum ipso resurgemus. ut ubi caput processit et membra sequantur. et subiungit in qua spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum in dote corruptionem.

Quoniam non derelinques. i. non patieris communi more aliorum detineri (animam meam) quam habeo ut verus homo (in inferno) scilicet in limbo sanctorum patrum immo et ipsa anima christi beatas animas ibi non dereliquit (nec dabis sanctum tuum). i. non permittes corpus meum impollutum et a te sanctificatum (videre corruptionem). i. expiri putrefactionem vel incinerationem. Et sic factum est quod anima que ad infernum descendit ut electos suos inde emereret et diabolum ligaret non est ibi derelicta sed redijt ad corpus die tertia et corpus beneficio diuinitatis sibi semper vnite defendebatur ab incineratione. Immo

Notas mihi fecisti vias vite: adimplebis me leticia cum vultu tuo: delectatodes in dextera tua usque in finem.

Notas mihi fecisti vias vite accelerando tempus resurrectionis mee adimplebis me leticia cum vultu tuo. i. assumptus de tua manifesta visione et claritate diuina letabor (delectationes) vite eterne erunt mihi (in dextera tua) posito (usque in finem) presummantem non consumentem. i. eternaliter quod christus assumptus sedet ad dextram patris. et hec dignitas sessionis in herit christo homini semper et sine fine. Hec et de sanctis intelligi sic potest. (Notas fecisti mihi) i. meis in quibus ego sum (vias vite). i. vias humilitatis et opa quibus ad vitam redeant. (adimplebis me). i. meos in futuro (leticia cum vultu tuo) ut nil ultra desiderent cum te facie ad faciem viderint et interim sunt eis delectationes in via huius vite (in dextera tua). i. in fauore et propiciatione tua. (usque in finem). i. usque ad consumationem beatitudinis eterne. Vel (delectationes). i. sufficientia oim bonorum delectabilium erunt eis (in dextera tua) id est in eterna beatitudine (usque in finem) id est perfecte et semper.

Oratio Conserua domine sperantes in te et effice voluntates tuas nobiscum ut clarificari leticia resurrectionis tue mereamur a dextris tuis cum omnibus sanctis delectari. Per do.

Oratio christi tempore sue passionis instante vel cuiuslibet fidelis et iusti positi in tribulatione: ps. xvi.

Audi domine in sciam meam: intende deprecationem meam.

Auctor psalmi propheta David. Titulus talis. Oratio david. Hoc est: oratio huius psalmi conuenit significato David. i. christo adiutor ergo super orauit iterum cum membris hic orat non pro sua utilitate sed pro nostra necessitate. Christi enim oratio est fidelium institutio. sicut enim sciendo Lazarum charitatem proxiimi habere nos docuit ita orauit ut formam orandi nobis proponeret. Materia: oratio christi tempore passionis sue instante vel fidelis et iusti in tribulatione. Intentio: nos ad ordinem monere ut exemplo sustudeamus in necessitatibus semper orare. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona christi vel viri fidelis et iusti in magna tribulatione corporis vel anime positi petit inde diuinitus liberari. Sententia in speciali: christus ergo secundum homines ad premissam orationem adiuncta sibi voce corporis ait. (Exaudi domine iustitiam meam) non a me sed a te mihi datam. Iusticia enim vim vocis habet apud deum et penetrat celum. felix qui talem ad orandum se preparat ut in oratione iustitiam suam pretendere valeat et nihil nisi quod iuste conferendum est orare presumat et pro iusticia (intende) id est diligenter ausculta (deprecationem meam) que est de malis amouendis et cauendis. Et non solum intendas deprecationem meam. Sed et

Auribus percipe orationem meam: non in labijs dolosis.

Auribus percipe id est perfecte cape non transitorie (orationem meam) que est de bonis sibi et suis adhibendis et conseruandis. Orationem inquam (non in labijs dolosis) prolatam. Sicut est oratio illorum qui dicunt domine domine et non faciunt voluntatem patris. Vel illorum qui aliud petunt et aliud in corde versant. Labia enim dolosa essent si ab equitate vel intentione verba discordarent. Deinde subiungit quid petit. quasi diceret. hoc peto. ut

De vultu tuo iudicium meum pdeati oculi tui videant equitatem.

De vultu tuo qui omnia videt nec alterius testimonio eget. i. de manifesta noticia tua. (iudicium meum pdeat). i. exeat vel esse appareat id est iudica me secundum illam que in me respicis et cognoscis quod nullum habeo peccatum (oculi tui). i. conuictio diuinitatis tue (videat equitatem) ut facias mihi secundum eam non secundum voluntatem hominum et mihi des remedium. aduersarijs vero secundum suum demeritum. Jam autem fac quod peto a te quia tu qui omnia vides.

Probasti cor meum et visitasti nocte: igne me examinasti et non est inuenta in me iniquitas.

Probasti cor meum quod conspectui tuo semper patet (et visitasti nocte). i. tribulatione. quod si diceret cor meum visitatione tribulationis probatum est: que tribulatio et nox dicitur quod perturbat: et ignis quod exurit. Unde subdit (igne) scilicet tribulationis (me examinasti) sicut metallus (et non est inuenta in me iniquitas) quam visio coqueret. id est inuentus sum immunis a peccato. Debent ergo sancti viri semper examinare cor suum ut illud ante oculos dei sine iniquitate habeant. Et adeo sum iustus et sine iniquitate.

Ut non loquatur os meum opera hominum: propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras.

Ut non loquatur os meum opera hominum id est ut non aliud procedat de ore meo quam quod ad gloriam et laudem tuam pertinet non ad opera hominum que propter voluntatem tuam faciunt. i. ut nihil nisi tuum loquar et in lingua non peccem quod est perfectiorum. ut dicit Ambrosius. Non mediocre periculum est cum habeas tanta eloquia dei et opera que fecit illis pretermissis loquaris et audias que seculi sunt. Et quis ita innocens sum tamen propter verba labiorum tuorum scilicet mandata et consilia complenda (ego custodiui vias) tribulationum vel virtutum et bonorum operum (duras) scilicet nolentibus sed suaves volentibus. Et ergo Perfice gressus meos in semitis tuis: ut non moueantur vestigia mea.

Perfice versus in finem quia a deo est incipere et a deo est finire. (gressus meos). i. operum meorum actus in semitis tuis. i. in perfectorum mandatorum tuorumque artis et angustis viis (ut vestigia mea). i. imitatores mei quibus est impressa forma iusticie (non moueantur) a te vel a me. Bene siquidem sequax pergit ubi ille qui exemplum prebet rectus incesserit. Vel (ut non moueantur vestigia mea) recedendo a veritatis via. neque enim sufficit perfecta agere nisi contingat in ipsis firmiter permanere.

Ego clamaui quoniam exaudisti me deus: inclina aurem tuam mihi et exaudi verba mea.

Ego clamaui nunc et valida intentione precor directi. (quoniam exaudisti me deus) alio tempore. quod exauditis prioris clamoris inuocatum me ad iterandum clamorem. et ex hoc quod audisti me ausus sum inuocare te habens spem

iterum de exauditione. et ideo sicut consumisti (inclina aurem tuam) scilicet misericordie et clementie (mihi) humili sicut medicus egroti. (et exaudi) ad effectum producendo (verba mea) quibus loquor ad te orando. hec scilicet

Mirifica misericordias tuas: qui saluos facis sperantes in te.

Mirifica misericordias tuas. i. in noua et factas nouas ac mirabiles circa me quod homines ad mirentur eas. Mira enim sunt que noua sunt et ne vilescant misericordie tue et minus amentur Tu dico (qui saluos facis sperantes in te) non presumens de se. Mira sunt et noua que in carne christus gessit que iudei mirari sunt sed credere noluerunt et quotidie mirificat dominus misericordias suas et iniusto iustum faciendo.

A resistentibus dextere tue custodi me: ut pupillam oculi.

A resistentibus dextere tue. i. ab impijs qui resistunt protectioni tue et fauore quo mihi facies: seu quem mihi facis et ostendis. (custodi me) ab omni occasione lesionis. ne iniusticia iniusticia premat. nequa obuians tentatio me frangat vel seducat (ut pupillam oculi). i. ita tenere et diligenter sicut homo custodit pupillam oculi sui qui diligenter custoditur quod nihil tam diligenter. ita quod non possint mihi nocere vel finaliter preualere.

Sub umbra alarum tuarum protege me: a facie impiorum qui me afflixerunt.

Sub umbra alarum tuarum id est sub munimento charitatis et misericordie tue (protege me) ut gallina pullos (a facie) id est ab instantia et infestatione (impiorum) scilicet demonum et malorum hominum qui me afflixerunt persequendo. Misericordia qua gratiam impendit et charitas que gratiam impensam custodit: ale dei spirituales sunt quibus nos protegit quia ab estu refrigerant viciorum et ab afflictione tempant impiorum. Et subiungit quod afflixerunt. d.

Inimici mei animam meam circumdederunt: ad adipem suum concluserunt: os eorum locutum est superbiam.

Inimici mei animam meam. i. me. ponendo pro toto (circumdederunt) diuersis tentationibus consilijs et machinationibus querentes vitam meam tollere et me perdere (adipem suum). i. viscera misericordie (concluserunt). i. in tus clauserunt omnino erga me. persequendo me absque ulla misericordia. et obstinate (os eorum locutum est) superbiam contra deum et primum.

Quidam cogitant superbiam. quidam loquuntur. quidam faciunt. quidam alijs signis expriment et non est aliqd membrum in boie in quo non regnet quandoque supbia.

Proicientes me nunc circumdederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram

Proicientes me. i. tentantes me proicere ab omni honore et bono spirituali (nunc circumdederunt me) tendentes insidias circumquaque ne possim euadere. quod oculos suos scilicet cordis. i. considerationem et intentionem (statuerunt) id est deliberauerunt et firmauerunt: quasi ex proposito (declinare) et flectere (in terram). i. in ista terrena non leuare ad deum et celestia non attendentes spiritalem iacturam sed utilitatem terrenam quia non habendo respectum ad deum sed quasi auertendo se ab eo plus timebant perdere temporalia quam eterna.

Susciperunt me sicut leo patulus ad predam: et sicut catulus leonis habitans in abditis.

Susciperunt me. i. suscipere auidem conati sunt et parati sunt (sicut leo paratus ad predam). i. aperte me persequentes cum magna crudelitate. (et sicut catulus leonis habitans in abditis). i. in absconditis et insidens insidijs quia cum hoc etiam latenter et sidijs me persequuntur. Hos est enim malis vota sua tegere. ut latenter possint ea perficere quam qui male agit odit lucem. Sed tu qui dissimulando videris dormire et iniquitate hominum non curare. Exurge domine preueni eum et supplantam eum: eripe animam meam ab impio. frameam tuam ab inimicis manus tue.

Exurge domine ostensionem tue potentie (preueni eum). i. eos scilicet impium et suos a simili currentis ne ad complementum voluntatis sue procedant (et supplantam). i. decipiam) a simili luctantis. i. subuerte eos et deijce inefficaces faciendo et a suo proposito frustrando (eripe) et libera (animam meam). i. me (ab impio) scilicet diabolo vel homine malo (frameam tuam) id est gladium seu potestatem et potentiam quam dedisti eis. quia a te acceperunt qua abutuntur persequendo bonos et auferunt ab inimicis manus) et virtutis (tue) quod aduersantur tue potentie.

Domine a paucis de terra diuide eos in vitam eorum: et de absconditis tuis adimpletus est venter eorum.

Domine a paucis. i. iustis et electis qui pauci sunt compatiue. Multi enim sunt vocati pauci vero electi. (de terra) viuentium scilicet et

celestia (diuide) et sepa (eos) scilicet malos secundum mores et merita (in vita eorum). i. quod diu viuunt ne possint nocere bonis. et postea etiam diuide eos secundum loca. quod (de absconditis tuis). i. peccatis que deus non nouit per approbationem sed prohibet et que tanquam tenebre abscondunt a lumine veritatis tue (adimpletus est venter eorum). i. satiata est carnalitas et desiderium eorum vel plena est memoria eorum ut obliuiscantur domini.

Saturati sunt filijs: et diuiserunt reliquias suas paruulis suis.

Saturati sunt filijs. i. opibus malis quod satifecerunt sibi in prauitate suis. Opera enim dicuntur filij: et sicut bona opera filij boni. ita mala mali et ita saturati sunt quod (diuiserunt) et dereliquerunt (reliquias suas) scilicet peccatorum et maledictionis (paruulis suis). i. posteris eorum imitatoribus quia traducunt ea ad posterum. ita illi satiati sunt immundicia. Sed quod ad hoc nostra tendit oratio nostrorum deuotionis affectus nostra opera nostre patientie exercitia ut gloria domini faciri valeamus subiungit.

Ego autem in iusticia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.

Ego autem potius (in iusticia) quod est mandata tua adimplere (apparebo conspectui tuo) id est in presentia tua nunc gratiam tuam iuste uiuendo. et satiabor in futuro celesti refectione et replebor omni gaudio vel eo quod nunc desidero. Qui enim nunc esuriunt et sitiunt iusticiam tunc satiabunt ea (cum apparuerit) et manifestabit sanctis (gloria tua) eterna que satiat appetitum humanum eo quod ibi consequitur bonum infinitum. Felices qui presentium deliciarum et vanitatum oblitum merebuntur ibi satiari.

Conuerte domine oculos cordis domini nostri ad cernendum tui iudicij veritatem ut dum hic igne spirituali probamur de tuis internis conspectibus cum fructu iusticie satiemur. Per d.

Gloria christi et ecclesie gratias agentis pro sua liberatione de omnium inimicorum suorum multiplici liberatione. ps. xvij.

Aligā te domine

fortitudo mea: dominus firmamentum meum et refugium meum et liberator meus

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est. In fine verba cantici huius. 27. Id est verba cantici huius scilicet de his vnde habendum est canticum id est delectatio et leticia sunt attribuenda dauid. id est manu forti christo secundum caput et secundum corpus

eius. i. ecclesiam pueri propter puritatem et obedientiam domini id est dei patris. David dico fideles suos in sinem dirigenti id est in summum bonum que verba locutus est in terna sua locutione christus totus scilicet caput et corpus. domino id est ad honores domini patris in die id est pro die vel in die id est in consideratione illius dei scilicet resurrectionis christi qua die eripuit eum id est christum. secundum caput et corpus. Dominus pater de manu saul id est de potestate mortis christi et in re et membra in spe et tandem eripit et in re et de manu omnium inimicorum suorum id est de potestate iudeorum secundum caput et de potestate demonum secundum corpus et membra. Et bene saul persecutor david mors dicitur que sola nos persequitur. nisi enim mortales essemus nihil nobis facere posset inimicus. Et per hac spirituali liberatione totus christus agens gratias deo dicitur que sequuntur in psalmo. Qui ergo supra per liberationem obtinenda orauit nunc per ea obtenta gratias agit. Materia: gratiarum actio de multiplici liberatione ab inimicis et periculis. Intentio: ad gratiarum actionem monere per huiusmodi liberationem. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona christi et ecclesie gratias agit per sua multiplici liberatione tam a tentationibus variis quam a persequentibus inimicis fortissimis. Psalmus iste multa continet sacramenta et diuersa ecclesie tempora. Ea autem que primo hic ponuntur pertinent indifferenter in voce christi seu ecclesie accipi et ad vtriusque personam referri. Sententia in speciali: de spirituali ergo liberatione christus integer gratias agens ait. (Diligam te domine) qui dignus es omni dilectione quia es (fortitudo mea) effectiue scilicet per quem sum fortis ad resistendum aduersariis. ad exercendum bona. ad tolerandum mala et expugnandum tentamenta. Deinde mutans personam de eo homine loquitur. d. (dominus) est firmamentum meum per quem sum tutus habens in eo firmum fundamentum ne ventis tentationum mouear. (et refugium meum) ad quem refugio ab omni pressura ne in periculis peream (et liberator meus) a conformitate malorum et parte inimicorum. **Deus meus adiutor meus: et sperabo in eum.**

Deus meus) quia me creauit ex nihilo (adiutor meus) et cooperatur in bono (et ideo) (sperabo) et totam spem ponam in eum per quem saluabor in futuro et non in aliis. Hoc dicitur inter deum et dominum quia deus nomen est nature sed dominus nomen est officij. Illud pertinet ad maiestatem et dignitatem que ipse est: hoc pertinet ad

partem et dominum quod in nobis exercet. Ibi ostendit nobis quid amemus: hic autem quid timeamus. in vtroque quod credamus quid speremus quid amemus.

Protector meus et cornu salutis mee et susceptor meus.

Protector meus) a conuentu malignantiu tanquam securus quia me protegit contra insidias et defendit a malis (et cornu salutis mee). i. firmam pugnatorem ad salutem et celsitudo salutis ad repellendos et dissipandos inimicos meos fortis. Sicut enim cornu eminet ita ipse est eminentis nostre salutis. Loquitur secundum similitudinem sumptam de animalibus cornutis que cornu salutem suam defendunt. (et susceptor meus) me tanquam medicus infirmum suscipiens ad sanandum. et ideo non ingratus.

Laudans inuocabo dominum: et ab inimicis meis saluus ero.

Laudans) non me sed dominum per euasione malorum et adoptione bonorum et non mea gloria sed domini querens (in uocabo dominum) ad precandum (et sic) (ab inimicis meis) omnibus scilicet visibilibus et invisibilibus (saluus ero) per suum adiutorium quia mihi nocere non poterunt. Ecce quanta est utilitas laudare deum. Si enim et in prosperis et in aduersis deum toto corde laudaueris nullus poterit tibi nocere inimicus. Et merito ab inimicis saluari desidero quia.

Circumderunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis turbauerunt me.

Circumderunt me) vnde dicitur (dolores) non de rebus mundi sed (mortis). i. insidie inimicorum quibus satagunt me ad mortem trahere qui et per inuidiam dolent me viuere. (et torrentes iniquitatis). i. transitorij impetus iniquorum et persecutiones malitiose cum impetu venientes sicut inundationes torrentium (circumderunt me) torrendo et egerunt ut me turbarent nam fecerunt me pauere ac tristari et mestum esse.

Dolores inferi circumderunt me: pocius pauerunt me laquei mortis.

Dolores inferi) id est dolores inuidie que ducunt ad infernum sicut inuidia diaboli ducta est mors in mundum (circumderunt me) quia erant in circumstantibus me ex omni parte (pocius pauerunt me) et perueniunt ad nocendum mihi (laquei mortis). i. deceptiones inimicorum quas tendebant ut caperent me ad mortem sicut auis capitur laqueo. Sed quia in angustiis et periculis est recurrendum ad auxilium diuinum magis quam humanum subiungit.

In tribulatione inuocaui dominum: et ad deum meum clamaui.

In) hac tribulatione (tribulatione) et necessitate mea et pressura (in uocaui) totis viribus (dominum) ad introitum quod est vnicum inter mala remedium (et ad deum meum) non alienum (clamaui) valide quod plus est quam inuocare quia notat intentionem in uocationis. Si ergo te circumdant dolores et laquei mortis et inferi si perturbat des iniquitatis: intus in corde inuoca dominum et toto cordis affectu clama ad deum tuum et eripiet te de omni tribulatione. vnde subditur.

Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam: et clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius.

Et exaudiuit de templo sancto suo) vocem meam) id est de celo quod est templum glorie dei vel de corde meo in quo deus habitat (et clamor meus). i. deuota oratio qui est in conspectu eius) id est que non coram hominibus sed coram deo intus in conscientia habeo qui non tam vocis est quam cordis quia mentis nostre desiderium clamor est in conspectu dei (introiuit) a fili fidelis nunciij (in aures) potentie et clemencie (eius) hoc autem modo audit quia tempore aduentus christi predicantibus apostolis.

Comota est et contremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt et comota sunt: quoniam iratus est eis.

Comota est) intus ad penitentiam (et) post etiam contremuit) extra per peccatis audito quia futurum esset iudicium (terra). i. peccatores seu terrena carnalium corda (fundamenta montium) id est diuitie quibus innituntur superbi et falsa spes mundi (conturbata sunt et comota sunt). i. sublata ut iam spes mundi non habeat firmamentum in cordibus hominum. spes enim mundi abiit quam deus odit. (quoniam iratus est eis). i. quia innotuit eis ira dei super se ventura si non mutarentur. Et ita.

Ascendit fumus in ira eius: et ignis a facie eius exarsit: carbonem succesi sunt ab eo.

Ascendit fumus) i. lachrymosa punctio et deprecatio penitentium. Fumus enim lachrymarum puocat et in altum ascendit. (in ira eius). i. in consideratione ire eius cum nouissent quid miseretur deus (et post penitentiam) (ignis) charitatis et amoris (a facie). i. noticia eius (exarsit) et ardere cepit et ita (carbonem). i. peccatores tenebrosi et frigidi ac desperatores extincti et mortui (succesi sunt ab eo) scilicet igne ad amorem dei et rursum reuixerint. Et quod ordine et quod beneficia sunt demonstrat cum dicitur

Inclinauit celos et descendit: et caligo sub pedibus eius.

Inclinauit celos) i. conuulsiuit et humiliavit se verbum ut propter hominum infirmitatem carnem sumeret (et descendit) ad nos venit et ita etiam humiliavit celestia subdens angelos humane nature (et caligo). i. diabolus qui hominum mentes obnubilat est (sub pedibus eius) et domini parte calcas quia vni humilis in carne apparuit inde principem tenebrarum omnimoda subiectio prestravit et ecclesie sue prosternendum dedit.

Et ascendit super cherubin et volauit: volauit super pennas ventorum.

Et ipse qui descendit) ascendit super cherubin) quod interpretatur plenitudo scientie. i. omnem modum scientie excedit. quia caro passa sic est exaltata (et volauit) quia dilectoribus suis se incomprehensibile ostendit ne corporeis imaginibus comprehendere querat (volauit) dico (super pennas ventorum). i. contemplatione aiaz quia incomprehensibilitas eius superat virtutes aiaz quibus se ad deum contemplandum in altum attollunt nullus enim intellectus potest ad eum attingere.

Et posuit tenebras latibulum suum: in circuitu eius tabernaculum eius: tenebrae sua aqua in nubibus aeris.

Et posuit tenebras latibulum suum) scilicet obscuritate sacramentorum in quibus ipse lateret nec suos deseret. latuit enim diuinitas in carne remissio peccatorum in baptismo. christus in altari sub panis et vini sacramento. et quousque lateat tibi (in circuitu eius tabernaculum eius). i. credentes in quibus hoc tempore habitat et militat ambulant cum et adherent ei nec tamen vident eum apte per scripturas veteres. quia tenebrosa aqua in nubibus aeris). i. obscura scientia et doctrina est in prophetis qui a terrenis eleuati inferioribus repluunt verbum dei. Sed lux vera has tenebras illuminauit. quia

Pre fulgore in conspectu eius nubes transierunt: grando et carbonem ignis.

Pre fulgore) i. a claritate qui est (in conspectu) et manifestatio (eius) qua manifeste conspiciuntur (nubes) non veteris sed noui testamenti scilicet apostoli vicini cum preplantas et diuino lumine ab eo illustrati. Vel (pre fulgore). i. prefulgide ut sit vna dictio penultima etiam producta (nubes) in conspectu eius) existetes (transierunt) de iudeis ad gentes et ipsi facti sunt (grando) oburgando et dura corda feriendo (et carbonem ignis) humana corda fidei et charitatis ardore inflammando et alios suo exemplo et verbo ad amorem dei accendendo.

Et intonuit de celo dñs: et altissim⁹ **de**
dit vocē suā: grando et carbones ignis.

Et intonuit minis q̄ sunt de penis eter-
nis. i. sonuit (de celo). i. de p̄dicatozib⁹ (dñs)
qui loquit̄ in eis (et altissimus dedit vocē su-
am) suauem sc̄z p̄missionis que est de p̄m̄is
eternis: an̄q̄ (grando et carbones ignis) v̄t̄
Ipsa enī ap̄loz p̄dicatio nō tam aplica erat
q̄ dñsca q̄ ip̄e in eis loquebat̄. Iuxta ergo
capacitatē audientū modo minando et terre-
do intonat dñs modo p̄mittendo et demul-
cendo dat vocē: modo vt grando p̄tundens
modo vt ignis accendens.

Et misit sagittas suas et dissipauit eos:
fulgura multiplicauit et cōturbauit eos

Et ad hoc faciendū (misit sagittas suas)
sc̄z p̄dicatores pennis virtutum recta itinera
transuolantes et corda pungentes (et dissipa-
uit) vel dispersit (eos) ad quos missi sunt vt
alij eoz essent odor vite in vitā: alij odor
mortis in mortē. (fulgura multiplicauit). i.
miracula choruscantia in cordib⁹ auditoz et
stupidos reddentia (et cōturbauit eos) bona
p̄turbatōe sc̄z ad penitentia. vñ subdit.

Et apparuerūt fontes aquarū: et reuela-
ta sunt fundamenta orbis terrarū.

Et apparuerūt (auditozib⁹) (fontes aquarū)
salientū in vitā eternā. i. p̄funditates scriptu-
rarum. seu vetus et nouū testamētū que ni-
mirū spiritalis fontes ceteros ex se scriptura-
rum riuulos emittūt. (et reuelata sunt funda-
menta orbis terrarū). i. reuelati et intellecti sunt
p̄phete qui ante nō intelligebant. sup quos edī-
ficatur orbis terrarū credens dño. i. ecclia vni-
uersalis que de toto orbe colligit cuius fun-
damenta sunt. p̄phete q̄ p̄ ip̄os fundata est fi-
des. Et hec oīa facta sunt

Ab increpatōne tua dñe: ab inspiratōne
spiritus ire tue.

Ab increpatōne tua dñe (intus te eos in-
crepante) ab inspiratōe spūs ire tue. i. sancto
spū incutiente eis timorē ire tue. Vel incre-
pationē et inspiratōz accipit ch̄risti p̄dica-
tionem: q̄ p̄ p̄dicationē increpabat pecca-
tores vt p̄nīaz agerent: et inspirabat vt tram-
futurā timerent. Et bene postq̄ dixit incre-
pationē adiunxit inspiratōz. tūc enī vtiliter
foris increpamur qñ inspiramur intus vt ti-
meamus. Deinde loquit̄ ecclesia vbi osten-
ditur quo ordine ista sunt facta.

Et sicut de summo et accepit me: et assu-
puit me de aquis multis.

Et sicut deus pater filiū (de summo). i. de

celo vel de sinu suo (et accepit me) eccliaz spon-
sam. (et assumpsit me) in hereditatē vocādo:
(de aquis multis). i. de multitudine p̄loz.
q̄ ex multis p̄lis me instituit. Vel (Et sicut)
sp̄m sanctū qui est donum de alto (et accepit
me) quasi fugitiuā p̄ grām iustificatē vel p̄
ficientē (et assumpsit me) extrahēdo (de aq̄s)
id est vicij⁹ (multis) in altitudinē virtutis et
boni operis.

Eripuit me de inimicis meis fortissimis
et ab his qui oderūt me: qm̄ confortati
sunt super me.

Eripuit (et saluauit (me de inimicis meis
fortissimis). i. de vicij⁹ que sup om̄es inimi-
cos nocent. (et ab his qui oderūt me). i. exte-
riorib⁹ inimicis sc̄z demonib⁹ et malis hoib⁹:
et necesse erat qm̄ confortati sunt sup me) robo-
re et p̄tate. Sunt inimici fortes sc̄z hoīes et
maxime p̄p̄nī. q̄ inimici hoīs domesticū
eius. Fortiores sc̄z demones. q̄ non est p̄tās
sup terrā que ei cōp̄tur. Fortissimi sc̄z vicia
carnis q̄ nulla pestis efficacior ad nocendū
q̄ familiaris inimicus.

Preuenerūt me in die afflictōnis mee:
et factus est dñs p̄tector meus.

Preuenerūt me (sc̄z insidijs a seculi currē-
tium priores mihi nocere volētes (in die af-
flictōnis mee) id est in tempore tribulatōnis
et persecutōnis quo me sua persecutōne affli-
gebant (et factus est dñs p̄tector meus) et
auxiliū p̄tra miseras et voluptates p̄gens
me ne succumberē. ip̄e enī cum suis est in tri-
bulatōne eos p̄tendo et liberando aliqñ in
corpore aliqñ in aīa aliqñ in vtroq̄ put videt
necessitatib⁹ et vtilitatib⁹ hoīm expedire.

Et eduxit me in latitudinē: saluū me fe-
cit qm̄ voluit me.

Et q̄z carnales patib̄ar angustias (edu-
xit me) de angustia tribulatōis carnis (in lati-
tudinē) solatōis spūalis sc̄z fidei et charita-
tis vt diligerē etiā inimicos. Per mala enī ol-
latat deus charitatē et p̄scuitā maloz ecclē-
sia crescit numero et merito. (saluū me fecit)
vocando ad fidē et dando p̄seuerantia (qm̄
voluit me). i. q̄ placuit ei. Hoc est gratis me
elegit nullis p̄cedentib⁹ meritis sed sola sua
beniuolentia et grā.

Et retribuet mihi dñs s̄m iusticiā meā:
et s̄m puritatē manū mearū retribuet
mibi.

Et post (retribuet mihi dñs) grām p̄ grā
hic in p̄nī (s̄m iusticiā meā). i. s̄m meritū bo-
ne voluntatis et fidei quā immisit p̄ misericōdiaz

vt vellem bonum. (et s̄m puritatē manū me-
arū). i. s̄m innocentia meoz operū bonoz
que fides p̄meruit (retribuet mihi) qui dedit
vt facerem hoc addit ne quis putet sufficere
bonā voluntatē sine opib⁹ cum habeat cop̄-
am bñ opandi. Primo ergo fidē et charitatē
gratis deus p̄stat deinde p̄ illis et opibus ex
illis p̄sentibus quasi p̄ meritis retribuet
hic p̄seuerantia et alia bona. vñ subdit.

Quia custodiui vias domini: nec impie
gessi a deo meo:

Quia custodiui vias dñi. i. p̄cepta eius et
latitudinē bonoz operū p̄seuerando serua-
ui (nec impie gessi a deo meo) recedendo. id ē
postq̄ ad illū bene opando accessi ab illo p̄-
tate viuendo nō recessi. Sic vicij⁹ ad deū dire-
cta debent esse n̄ra itinera vt vltra nō sint ad
p̄auitatē opis distorta. Et hoc vtrūq̄ ideo
habeo q̄ cōsideraui iudicia dei que ad custo-
diendam iusticiā et cuitandā impietatē vtilē
est pensare. vnde subiungit

Qm̄ oīa iudicia eius in p̄spectu meo: et
iusticias eius nō repuli a me.

Qm̄ oīa iudicia eius (tam p̄sentia q̄ fu-
tura) (in p̄spectu meo) semp sunt et mihi pla-
cent que sp̄ attendo ac p̄seuerātī p̄templatōe
cōsidero et approbo quoz quedā sunt in p̄nī
sc̄z flagella corrigendoz et tentatōnes p̄ban-
dorum quedā in futuro sc̄z p̄mīa iustoz et pe-
ne impioz. (et iusticias eius). i. illa iudicia q̄
vidi et inueni iusta (nō repuli a me) quasi di-
splicentia tanq̄ sarcina grauatus vel fragili-
tate carnis supatus illud qd̄ ceperam dimi-
tendo et ad vomitū redeundo.

Et ero immaculatus cum eo: et obser-
uabo me ab iniquitate mea.

Et sicut cepi ita postmodū (ero cum eo)
id est ei adherens (immaculatus). i. p̄seuera-
bo in innocentia mea (et obseruabo me ab ini-
quitate mea). i. nō conuertar ad iniquitatē in
qua p̄rius fui. Vel (ero immaculatus) s̄m de
lectationē male cogitatōis. (et obseruabo me
ab iniquitate) opationis que esset (mea) si fa-
cerem eam. Tale debet esse n̄m studiū: n̄m
desideriū vt intus simus immaculati et fo-
ris innocui q̄ vnū sine altero nō sufficit.

Et retribuet mihi dñs s̄m iusticiā meā:
et s̄m puritatē manū mearū in cōspectu
oculorum eius.

Et retribuet mihi dñs) in futuro in retri-
butione iustoz (s̄m iusticiā meā) erga primū
(et s̄m puritatē manū mearū). i. s̄m innocē-
tiam operū quantū ad me) in cōspectu oculo-

rum eius) q̄ ip̄e aspicit quicquid hō in man-
datis dei opatur. Vel retribuet illud qd̄ est
in p̄spectu eius sc̄z eterna que hoīes non vi-
dent sed solus deus. Supra ergo dixit sibi
p̄seuerantia retribuentā in p̄nī p̄ fide et cha-
ritate et bonis opibus. hic dicit etiā aliud in
futuro p̄ eisdem et p̄ p̄seuerante longanimitate
sibi retribuentū. Et q̄z dixerat de iusti-
cia ostēdit quō habeat: salubriter nos infor-
mans et admonēs q̄ societas bonoz sit appe-
tenda maloz vero fugienda. et. d.

Cum sancto sanctus eris: et cū viro in-
nocente innocens eris.

Cum sancto) sc̄z qui sancte viuit (sanctus
eris) q̄z p̄pter eius sanctā vitā et exēpla ad san-
cta opa exercenda puocaris: et sic etiā sc̄tus
eris. (et cū viro innocente) qui malū alijs nō
facit et vitam suam vicij⁹ non corrumpit (in-
nocens eris) nulli nocendo et a vicij⁹ absti-
nendo. Tria notat hic genera bonoz sc̄z p̄-
fectōnis cum dicit. cū scō sc̄us eris. p̄ficien-
tes cū dicit. et cū innocente innocens eris. In-
cipientes cū subdit. et cū electo electus eris.
et p̄mittit qd̄ dignius est de his trib⁹ q̄z in de-
ctione notatur p̄paratio. in innocentia grā in
p̄nī. in sanctitate gloria in futuro.

Et cum electo electus eris: et cum puer
so peruerteris.

Et cū electo) ad bona vite eterne (electus
eris) cum imitando. (et cum puero) in vita
et morib⁹ qui opa et facta dei reprehendit. (per-
uerteris) malis eius exēplis. i. pueros eris
Et est hic argumentū a cōiunctu. q̄z ex coniu-
ctu mores formant. et qui tangit picem inq̄-
nabitur ab ea. Ecce dñe vie tibi ostense sunt
vna iustoz et salutis: altera reproboz et da-
mnatōnis. vna quā tenent hūiles et a dño ex-
altantur: altera quā tenent supbi et a dño hu-
miliantur. vñ et subdit puertens verba ad de-
um. Qm̄ tu p̄lm humiliē rē. Vel supra cō-
uertit sermonē ad dñm et quasi cum gratiaz
actōne dicit. o dñe merito tecū crūt immacu-
lati: q̄ tu (Cum scō sc̄us eris). i. adiuuas san-
ctos in sanctitate q̄ es sanctus natura alios
sanctificās grā. (Et cū viro innocente inno-
cens eris). i. innocentes adiuuas in innocē-
tia q̄ innocens es natura. (Et cū electo elec-
tus eris). i. ab eo quē eligis eligeris q̄ ante
q̄ ip̄e te eligat tu eum eligis) et cū puero p̄-
uerteris). i. a puertente vias tuas te auertis.
Et hoc ideo.

Qm̄ tu populum humiliē saluū facies:
et oculos superboz humiliabis.

aliis saluare nō p̄t et deus nō vult q̄ a ma-
licia sua nō recedūt nec pure dñi misericordiam
requirunt.

**Et cōtinuā eos vt puluerē ante facies
venti: vt lutum platearū telet eos.**

Et ideo tanq̄ destitutos ab om̄i auxilio
(p̄minuā eos vt ad nihilū deducam vel ad
minimū et vilem statū redigā (vt puluerē). i.
ita facilliter sicut delect puluis (ante facie ven-
ti) q̄ aridi imbrē misericordie dei nō receperūt: q̄
leues et mobiles añ ventū tentatōis fuerunt.
(vt lutū platearū) q̄ pedibz p̄culcat (delebo
eos) et p̄culcabo q̄ in lata et spaciōsa via in
immūdicis et vicis vixerūt. Deinde orat p̄
subiectōne gentiū. d.

**Eripies me de p̄tradictōnibz ppli: consti-
tues me in caput gentium.**

Eripies me de p̄tradictōnibz ppli scz iu-
daici p̄tradictōis mibi (p̄stitues me in caput
gentiū) vt gentes mibi subijciant et obediāt:
et sim caput eoz. vñ dñs volens recedere a ce-
citate iudeoz ad fidē gentiū dixit: surgite ea-
mus hinc. q. d. ita vincā iudeos et vicis iu-
deis ero tanq̄ triūphator sup gentes. Et ve-
re sic fiet quia

**Populus quē nō cognouit seruiuit mi-
hi: in auditu auris obediuit mihi.**

Populus gentiū (quē nō cognouit). i. nō
visitati corpali p̄ntia vel lege et p̄phetis (ser-
uiuit mibi) p̄cepta mea hūiliter custodiendo
(in auditu auris obediuit mibi) euāgeliz
statim vt p̄dicari audiuit p̄mptē suscipiēdo
et adimplendo oculis christū nō vidit noīe
eius audito p̄dicatores obediuit. hoc p̄di-
cere christus vel ecclia de simplicibz et ideo-
tis. quos nō videt cognoscere erudiendo sci-
entia et tñ p̄niores sunt ad oīa eius mādara
Litterati vero q̄s ad plenum erudiuit tardi-
sunt et negligunt ea. Sed

**Filij alieni mentiti sunt mihi: filij alieni
inueterati sunt: et claudicauerunt a se-
mitis suis.**

Filij scz prius a me nutriti (alieni) a me p̄
peccatū effecti et modo filij diaboli scz iudei.
(mentiti sunt mihi) in veritate nō p̄manētes
Et repetit vt exprobet (filij) quondā (alieni)
p̄ peccatū (inueterati sunt) q̄ in p̄ccis suis an-
tiquis et veteri hoīe remanserūt et noui hoīs
aduentū nō receperūt. (et claudicauerūt a se-
mitis suis). i. a p̄ceptis sibi datis. Deinde q̄si
exultans summam recapitulando munera
dei laudat vt sic gr̄az actionē cōcludat. q. d.
Et q̄ p̄dicta deus facit patet q̄

**Quiuit dñs et bñdictus deus meus: et ex-
altetur deus salutis mee.**

Quiuit dñs) in eternū qui p̄ tot bñficia ostē-
dit se viuū et nō idolū mortuū q̄ est ip̄a vita
vnde etiā viuuit oīs creatura qui nos viuifi-
cat et viuere facit vita corpali gr̄e et glorie.
(et bñdictus). i. laudatus sit (deus meus) ex
bñficijs mibi collatis (et exaltetur) apud cre-
dentes. i. toto orbe terrarū extollat et glorifi-
cetur p̄ laudē et p̄fessionē semp̄ excelsus in se
(deus) et auctor (salutis mee) q̄ sua bonitate
me saluet. Deū p̄sero sermone ad deū ait.

**Deus qui das vindictas mihi et sub-
dis p̄p̄os sub me: liberator meus de ini-
micis meis iracundis.**

Deus) tu es (qui das vindictā mibi) et vi-
ctorias nō solū de iudeis dep̄sis sed (et sub-
dis p̄p̄os) gentiū (sub me) scz sub p̄tate chri-
sti et ecclie et facis eos obedire fidei. Pia vin-
dicta est dum rebellis subdit: et gloriosa vin-
dicta cū christiani triūphat. tu dico existēs
(liberator meus de inimicis meis) non qui-
buscūq̄ sed (iracundis). i. impijs valde fer-
uentibus in p̄secutōe mea. Maior gloria est
a feruentibz malis liberari.

**Et ab insurgentibz in me exaltabis me:
a viro iniquo eripies me.**

Et ab insurgentibz in me) isto vel futuro
añ christi tpe (exaltabis me) patientē eis altio-
rem me p̄stituēdo. et ne mibi resistāt vel no-
ceant eos hūiliando q̄ quāto altius surgūt
in iram tanto amplius exaltat ille qui p̄tulit
iniuriā. (a viro iniquo) iniuste et inique me
p̄secūte scz quolibet scismatico et heretico vel
ip̄o antichristo seu etiā diabolo qui vir et vi-
rilis est ad nocendū (eripies me) liberando
vel tuendo ab ip̄o.

**Propterea constitet tibi in nationibus
dñe: et nomini tuo psalmū dicam.**

Propterea). i. p̄pter hāc victoriā et alia be-
neficia supradicta (constitet tibi) cōfessione
laudis scz p̄dicando laudē tuam (in nationi-
bus) om̄ibz seq̄ntibz vel in gentibz (dñe) oīm
(et noi tuo). i. ad honorē noīis tui (psalmū di-
cam). i. bñ opabor vt latius innotescas bo-
nis opibus meis. Ille enī deum vere et inte-
gre laudat cuius in laude ip̄ius lingua et vi-
ta cōcordat. Christus p̄ suos et ecclia p̄ se
constitetur et psalmū dicit. Et merito etiā ex
hoc deus est laudandus quia est.

**Magnificans salutes regis eius: et faci-
ens misericordiam christo suo dauid: et sem-
ni eius vsq̄ in seculum.**

**Magnificans). i. magnas et mirabiles faci-
ens et ostendens (salutes regis). i. christi eius
id est suimet scz p̄ris hoc est salutes christi q̄
est rex sup eccliam a p̄re p̄stitutus et saluator
oīm quantū in se est. salutes in quā quas ip̄e
christus dat credentibz. cōfert enī eis salutem
corpalem sp̄ialem et celestē (et) prius (faciens
misericordiam christo suo dauid). i. christo iesu q̄
est filius dauid p̄m carnē. Vel christo victo-
ri et liberatori manu forti p̄ dauid significa-
to eum equalē sibi p̄ diuinitatē faciendo: vel
resurrectōis ei donando. (et) sibi (semini eius)
scz sp̄iali. i. populo in eū credenti quē in eu-
angelio genuit. et hoc (vsq̄ in seculū). i. sine
fine et in eternū remissionē peccatoz et vitam
eternā ei largiendo.**

Oratio
Firmamentū sp̄i et refugium p̄ssure p̄ssu-
me deus salua nos ab inimicis et a laqueis
mortis vt assumpti de multitudine circumstā-
tium tribulationū deuoti sancto noi tuo cū
innocentie puritate p̄salamus. Per.

**Psalmus de christi incarnatione ac
noui regis et ecclie catholice predica-
tione ac cōmendatione. ps. xvij.**

Eli enarrant glo-

riam dei: et opera manū eius an-
nūciat firmamentum.

Auctor psalmi p̄beta dauid. Titulus ta-
lis est: In fine ps. dauid. Hoc est psalm⁹ iste
attribuitur dauid p̄beta respicienti in finem
id est in christū qui est finis p̄summarōis vel
in vltimū tpe scz plenitudinis quo acta sunt
que hic dicunt. Vel referenti in finē. i. chri-
stum ea que diciturus est de laude ecclie et p̄-
dicatoz eius et illius a quo p̄dicatōez ha-
buerunt. Post gr̄az ergo actionē p̄ liberati-
one christi et ecclie orōnemq̄ p̄ gentiū sub-
fessione cōmendat statū catholice religionis
et p̄dicatores ecclie et illū a quo p̄dicatōne
habuerūt intendens pastores admonere vt
eorum p̄dicatōni obtemperēt. Materia chri-
sti incarnatio et noue legis cōmendatio. In-
tentio: monere vt in christū credamus et reli-
cta veteri lege ad nouā accedamus. Sntia in
generalī: p̄beta in isto psalmo p̄dicatores
dñi collaudans eius incarnatōez speciosissi-
me describit necnō p̄cepta noui ac veteris te-
stamenti magnificās ab occultis delictis et
ab alienis p̄ccis purgari se a dño perit. Sen-
tentia in speciali. Cōmendans ergo p̄dicati-
onem noue legis quid p̄dicet et quō in pri-
ma p̄te ostendit ita incipēs (Celi). i. apostoli

et euangeliste in quibz tanq̄ in celis habitat
deus. Dicti etiā celi q̄ excellenter illuminati
et p̄ vite sanctitatem eminenter eleuati (enar-
rant) in sua p̄dicatōne (gloriā dei) scz dñi no-
stri iesu christi. i. gloriā diuinitatis eius in
qua est equalis patri et ea que p̄m diuinitatē
fecit scz resurrectōem. ascensionē. sp̄s sancti
missionem. peccatoz remissionē et h̄mōi (et
opera manuum eius). i. opa hūanitatē que
p̄m hoīem egit scz natiuitatē. passionē. mortē
et facta virtutum eius et h̄mōi (annūciat fir-
mamentum) ip̄i idem apli firmati sp̄s sancto
et solidati in fide et charitate. Et his duobz
scz diuinitate et hūanitate cōsistit vera et ca-
tholica fides.

**Dies diei eructat verbum: et nox nocti
indicat scientiam.**

Dies diei). i. spirituales spiritualibz: clari clā-
ris. (eructat). i. quasi de pleno p̄ferūt (verbū)
id est sapientiā dei q̄ est verbū in principio
apud deū: loquentes de christi dicitate et dan-
tes auditoribz solidum cibum (et nox). i. ip̄s
iūdem infirmitati carnis p̄descendētes et q̄si
nox et carnales facti. (nocti). i. tenebrosos et
carnalibus (indicat) vt simplicibz nō verbūz
patris sed scientiā que est de hūanis. i. de hu-
manitate christi. H̄ est illa historialia de chri-
sto p̄ que de ceteris acquirāt scientiā. dantes
auditoribz lac ad potandū. Ecce q̄ discrete
p̄dicant nō enī omnibz oīa dicūt s; iuxta ca-
pacitatem auditorū distribuunt.

**Non sunt loquele neq̄ sermones: quo-
rum non audiantur voces eorum.**

Non sunt loquele). i. lingue et om̄ibz lin-
guis (neq̄ sermones). i. modi locutionū et
diuersis modis in eadem lingua (quoz). i. p̄
quos sermones et linguas (nō audiantur). i.
nō sunt audite (voces) et verba (eorum) celoꝝ
scz apostoloꝝ q̄ veniente sup eos sp̄s sancto
om̄es impleti sunt illo et om̄ibz linguis p̄l-
mos doctores loqui fecit sp̄s sanctus. qui
omnes in vnū erat cōgregaturus. Non tñ
aut̄ ibi vbi impleti sunt sonuerūt s; etiā tam-
late et tam publice p̄dicauerunt q̄

**In omnem terram exiit sonus eoz: et
in fines orbis terre verba eorum.**

In omnē terram). i. in omni p̄te ambitus
terre (exiit sonus) p̄dicatōnis (eoz). i. do-
ctrina apostoloꝝ et euangelistaz. Vel (sonus
eorum). i. fama aploꝝ et si nō etiā p̄ntia (et in
fines orbis terre). i. etiā in terminos et fines
mundi vel in insulas et angulos terre exie-
runt et sonuerunt (verba eoz). i. que dixerūt

et scripserunt. publicata enim sunt hec ubiq;
p pced: catione euangeli et p epl'as eoz iō et
nos h loquimur: sonus eni ille ad nos vsq;
puenit. Eoz inquam ita dicentiū

**In sole posuit tabernaculū suum: et ipse
tanq; sponsus pcedens de thalamo suo.**

In sole. i. in manifesto non in occulto vt
lateat (posuit) dñs christus (tabernaculū suū)
id est corpus assumptū in quo militauit pa-
tri. **Uel (in sole. i. in beata uirgine que illumi-
nat ecclesiā sicut sol mundū (posuit taberna-
culum suū) scz corpis humani quasi milita-
re habitaculū qz de ea carnē assumpsit in qua
uenit militare et expugnare mundū et diabo-
lum vel in utero ipsius sicut in tabernaculo
habitauit (et ipse tanq; sponsus pcedens) ad
desponsandā sibi ecclesiā (de thalamo suo). i.
de uirginali utero in quo humane nature vt
sponsus sponse est copular. Et pcedens.**

**Exultauit vt gigas ad currendū viam:
a summo celo egressio eius.**

Exultauit qz nō inuitus laborē suscepit.
(vt gigas). i. sicut fortissimus: omēs hoīes
incōpabiliter magnitudine virtutis et forti-
tudinis pcedens. (ad currendū) nō habitan-
dum vel morandū (viam) nre salutis. q. d. hī
larem et fortē se ostendit ad pficiendū cursū
nre redemptōis. (a summo celo). i. a pte et
equalitate p̄ris est egressio eius nō sp̄alis s;
eterna qua exiit a patre et venit in mundū
factus homo. Jerū aut relinquens mundū
ascendit ad p̄m vnde subditur.

**Et occursum eius vsq; ad summū eius:
nec est qui se abscondat a calore eius.**

Et occursum eius facti hoīs (vsq; ad sum-
mum eius) scz equalitate p̄ris qm hōiem
ascendens ad sedem patris occurrit et venit
vsq; ad equalitatem patris scdm qz deus (nec
est). i. esse debet (qui se abscondat). i. abscondi
debeat a calore eius. i. a spū sancto q in līn-
guis igneis apparuit. igne eni venit mittere
in terram a cuius calore neminē vult esse ex-
cusatus. Vult eni vt ardeat qz ardor sue cha-
ritatis quantū de se est ad oēs se extendit.

**Lex dñi immaculata cōuertens aīas: te-
stimoniū dñi fidele sapiētiā p̄stās puul.**

Lex dñi noua et euangelica est (immacu-
lata) et irrephensibilis nihil immaculatum
aut illicitū p̄cipiens vel p̄mittēs ac sanctos
et immaculatos nos reddens (cōuertens) di-
uina gr̄a aspirante ab iniquitate ad iusticiā.
(animas). i. voluntates nō tm manus vt ve-
tus que solū manus retinebat a culpa. et nō

more non amore (testimonium dñi). i. p̄ces-
prum cū attestacione premij vel pene. est (h-
dele) et verax qz quod p̄mittitur cōplebitur.
(sapiētiā) de diuinis (p̄stans paruulis). i.
humilib; nō supbis.

**Iusticie dñi recte: letificantes corda: p̄-
ceptum dñi lucidū illuminās oculos.**

Iusticie dñi scz eadē mandata diuina qz
iustificantes. sunt (recta) in se nō declinatēs ad
dexteram siue ad sinistrā et in effectum qz di-
rigunt nos ad rectitudinē (letificantes) spiri-
tali gaudio et spe premij eterni ad qd pdu-
cunt (corda) obseruantū eas. non tm p̄men-
tes iugo seruili nec terrentes timore pene vt
vetus lex faciebat. et (preceptū dñi) christi est
(lucidum) et aptum nō sub velamine littere
rectū et sine velamento carnaliū obseruatio-
num (illuminās) diuino munere (oclos) cor-
dis. i. interioris hoīs aspectum. Et

**Timor dñi sanctus permanens in se-
culum seculi: iudicia dñi vtra iustificata
in semetipsa.**

Timor dñi scilicet castus et filialis gr̄tis
amans nō puniri sed separari a summo bo-
no timens est (sanctus) qz sine omī p̄turbati-
one est. et p̄ sp̄alibus mutari hoīs nō faciēs
eos sanctos reddit (permanens in seculum se-
culi) vel quantū ad fructum vel quantū ad
vsum eius scz reuerentie quia nō foras mitti-
tur a charitate p̄fecta que foras mittit inītiā-
lem qui in charitate imperfecta est: partim ti-
more pene partim ex amore iusticie seruienti
seruilem autē quo timore pene a malo cobis-
bemur et mundanū quo bona mundi p̄dere
timemus. charitas etiā imperfecta euacuat.
(iudicia) et mandata (dñi) cōtra in lege eu-
angelica sunt (vera) qz siue minatur siue pol-
licetur neminē fallit. et sunt iustificata in se-
metipsa qz non egent alterius auctoritate q̄
ip̄ius domini. Et quia talia sunt iudicia dei
ideo sunt.

**Desiderabilia super aurum et lapidem
preciosum multum: et dulciora sup mel
et fauum.**

Desiderabilia multū. i. valde bone nichil
(sup aurum et lapidem p̄ciosum). i. sup omē
p̄ciosum seculi quod p̄tinet ad ambitionē (et
dulciora sup mel et fauum). i. sup omē dele-
ctabile quod p̄tinet ad p̄cupiscentiam car-
nis. Hoc est super omne quod appetitur scz
sup diuitias que notantur in auro. sup po-
tentiam mundi que notatur in lapide p̄cioso
sup voluptatē que notatur in melle et fauo.

**Pro his eni sepe iudicia dei nō desiderantur
sed timentur vel p̄temuntur vel nō credun-
tur. ac si diceret nulla res eis p̄pari p̄t in va-
lore et dulcore p̄pter quod obseruanda sunt
diligentissime. ideo subditur**

**Et eni seruus tuus custodit ea: in custo-
diendis illis retributio multa.**

Et eni seruus tuus nō tm dicit sed et ope-
re (custodit ea) et ita nō loquendo sed custodi-
endo p̄bat ea desiderabilia et dulcia qz (in cu-
stodiendis illis) non tm p̄ custodiendis. i. in
hoc ip̄o qz custodiunt in hac vita est (retribu-
tio multa) quia p se ip̄a delectant et letificant.
q. d. non tm pro eis in futuro reddetur p̄mi-
um sed et hic in eoz custodia magnū est gau-
dium. seruire eni deo regnare est. In via sunt
dulcia vbi gustamus. in patria salubria vbi
satiabimur. Quia vero hanc suauitatē aufe-
runt peccata et obseruatores qz nō aduer-
sunt omnia recte sequitur.

**Delicta quis intelligit: ab occultis me-
is munda me: et ab alienis p̄ce seruo tuo.**

Delicta scz oīa (quis intelligit). q. d. nul-
lus p̄fecte (vel qz nō sunt in memoria. vel qz
nō reputat peccata esse que sunt. vel qz modi-
ca reputat que sunt magna. vel quia nō vult
intelligere vt bene agat et ideo orat pro deli-
ctis subdens (ab occultis). i. a peccatis in me
latentibus (meis) scz que ex me pueniūt et pro-
pria voluntate oriunt (munda me) illa remit-
tendo (et ab alienis) que suggestione diaboli
vel hoīs sunt. vel que p̄nt occasionaliter in
me retorqueri rōne negligētie correctōis fra-
terne quantū ad omnes. vel correctōis coar-
cte quantū ad prelatos. (parce) mibi (seruo
tuo) mibi nō imputando. qz

**Si mei nō fuerint dñati tūc immacula-
tus ero: et emundabor a delicto maximo.**

Si mei seu mibi (nō fuerint dñati) scz ho-
stes mei. occasione aliquoz predictorū pecca-
torum. vel in interna et externa tentatio (tūc im-
maculatus ero) a macula criminali. qz nō est
tercia origo peccati p̄ter occultū quo cecidit
diabolus et alienū quo homo seductus est et
p̄sentendo fecit suum. (et emundabor). i. mū-
dus ero a delicto maximo. i. a supbia. Nō
enī est maius delictū q̄ peccando apostatate
a deo quod est inītiū supbie. superbia vero
est inītiū et causa oīm delictorū quo delicto
qui caret vere immaculatus est qz hoc est p̄-
mum recedentib; a deo et vltimū redeuntib;
ad deum.

**Et erunt vt complacent eloquia oris
mei: et meditatio cordis mei in conspe-
ctu tuo semper.**

**Et erunt vt complacent eloquia oris
mei: et meditatio cordis mei in conspe-
ctu tuo semper.**

Et erunt vt complacent (eloquia oris mei). i. ora-
tiones mevocales (et meditatio cordis mei)
id est mentales (vt cōplacent). i. placentes et
acceptabiles sunt (in conspectu tuo semp) nō
hoīm. i. coram te dñe qui intus vides et in-
spicias p̄scientiam nō corā hoīb; ad iactan-
tiam. Et his verbis instrumur vt dño nro
placere studeamus in nris sermonib; et cogi-
tationib; delicta refrenando et a supbia nos
emundando. Sed quia hoc non est mearū
virium ideo. **D**

**Domine adiutor meus: et redemptor
meus.**

Dñe esto (adiutor) et coopator in bonis
agendis (meus). i. mei tendentis ad te. (et) p̄-
us (redemptor). i. liberator (meus) a malis vt
tendam ad te. (adiutor) vt habitem in chari-
tate tua (redemptor) vt liberem me ab iniqui-
tate mea. Laueat ergo quisq; ne sibi cōuertit
ad te vel puenire tribuens repellatur vt sup-
bus qz nō est volentis neq; currentis sed dei
miserentis qui omnia opatur in nobis.

**P̄ssime deus qui virgī
nali thalamo egressus pcedens ad p̄ris dex-
teram cōscendisti immensam misericordiam tuā
exposcimus vt lege tua cōuerſi. p̄ceptis il-
luminati. testimonijs eruditi mereamur et ab
alienis et ab occultis intus liberari. Per d.**

**Oratio pro Christo vel ecclesia vt
a suis tribulationib; releuetur et in suis
petitionib; ac votis exaudiat. ps. xix.**

**Audiat te domi-
nus in die tribulationis: p̄tegat te
nomen dei iacob.**

Auctor psalmi propheta Dauid. Titulus
hic est In fine ps̄ dauid. Id est psalmus iste
attribuitur dauid prophete cōsiderationem
suam dirigenti in finē. i. christum qui est fi-
nis et cōpletio legis quam venit adimplere.
Materia: petitiō liberatōis a tribulatiōib;
Intentio: ad petitiōnē hōī amorē et deside-
rium fidelīū excitare. Sententia in generali
p̄pheta in isto psalmo ex nimia charitate sub
figura optandi q̄ ventura sunt canit et optat
christum vel ecclesiā in suis petitiōib; pro re-
leuatione suarū tribulationū exaudiri desi-
derans illius consiliū a dño confirmari: di-
censq; fideles nō potestate hūana sed poten-
tiam diuinā magnificandos. Post cōmen-
tationem ergo christi et ecclesie propheta ex

magna affectione optat. prosperis eis euenire ea que p̄uidebat ventura esse. S̄n̄ia in speciali: optas igit̄ christi vocē tanq̄ sacerdos exau d̄ri ait. (Exaudiat te d̄ns in die tribulatiois) id est passione vel tribulatioe tibi supueniente. et subiungit in quibus exaudiri optat. d. (pregar te) a malo et ne te super tribulatio (nomē) id est inuocatio nois (dei iacob). i. ille qui appellatus est deus iacob cuius nois gloria q̄ris qz ad te christe p̄inet p̄s posterius natus. et sicut illi iacob ita tibi ecclie gr̄a det b̄n̄ dictōis et sicut illū maiori fratri sicut te p̄ponat iudeis.

Mittat tibi auxiliū de sancto: et de syon tueatur te.

Mittat tibi auxiliū ad triumphandū de hostibus (de sancto) videlicet de se ip̄o vel de celo tibi fideliter assistendo (et de syon) sup̄ celesti tueatur te christe ne vincaris qz nō p̄sentem sed futurā gloriā attendis. Vel (de syon tueatur te) ecclia. i. de alta speculatioe faciat te tuā. syon enī interpretatur speculatio et h̄i p̄inet ad syon qui p̄ceptis terrenis ad sup̄na dirigunt oculū mentis.

Memor sit omnis sacrificij tui: et olocustum tuum pingue fiat.

Memor sit ad remunerandū. et memores nos faciat (ois sacrificij tui) christe. i. oim̄ in iuriā q̄s p nobis tulisti (et olocustum tuū) id est oblatio totius corporis in cruce pingue fiat). i. delectabile deo. Vel cruce qua totus oblatus est p̄uertat in leticiā resurrectionis. Memor x̄n̄a (sit ois sacrificij tui) ecclia scz cordis oris et operis ac corporis et sanguinis christi et alioz sacrificioz p te et per te oblato rum (et olocustum tuū). i. intentio amore dei tota incensa (pingue fiat). i. deo gratū et iocū dum. In sacrificio ps pecudis offerebas. in holocausto totū pecus. Sacrificiū ergo est cum quis aliquid deo vouet et aliquid sibi retinet. holocaustū est q̄n̄ nihil sibi retinet s̄z se totum deo vouet.

Tribuat tibi f̄m cor tuum: et omne consilium tuum confirmet.

Tribuat tibi f̄m cor tuū. i. f̄m intentōem o christe qui scis quid utilitatis habet ma passio nō f̄m cor te delere volentiū et omne p̄siliū tuū cōfirmet). i. p̄pleat qz oīa alto consilio christus facit. Tribuat etiā tibi ecclia f̄m desiderij tuū dando tibi petitiōes cordis tui (et omne p̄siliū tuū cōfirmet). i. voluntatem tuā in bono p̄ficiat. Consilium ecclie est vt vitet mortalia et nō impediā p̄ sp̄alia

carsumq̄ suū dirigat ad eterna. hoc ideo oro quia.

Letabimur in salutari tuo: et in nomine dei nostri magnificabimur.

Letabimur in salutari tuo) o christe. i. in salute a te collata nobis in v̄nitate fidei existētibus (et in noie dei n̄ri) scz tui (magnificabimur) qz a noie tuo dicti christiani glorificabimur in futuro. Vel (Letabimur in salutari tuo) o ecclia. i. in salute a deo tibi data in qua saluat nos deus nō in huius m̄sdi vanitatibus (et in noie dei n̄ri) scz christi a quo dicimur christiani et in cuius noie sumus in ecclia cōgregati nō in meritis n̄ris vel noie n̄ro (magnificabimur) magnitudine gr̄e in p̄nti et glorie in futuro. Et quid p̄ singula.

Impleat d̄ns oēs petitiōes tuas: nūc cognoui qm̄ saluū fecit d̄ns christū suū.

Impleat d̄ns oēs petitiōes tuas) o christe tam p̄ tua glorificatioe q̄ p̄ membrōz cōglorificatioe et non solū quas in terra sed et eas quas in celo facis interpellans p nobis nec inde dubito qz iam) nunc) tanto ante (cognoui). i. p̄phetā mihi ostensum est (qm̄ saluū fecit). i. faciet (d̄ns christū suū) scz teip̄m a morte suscitando. Vel (Impleat d̄ns oēs petitiōes tuas) o ecclia quas facis p̄ tuis et tūc potero dicere (nūc cognoui) p̄ exp̄ientiaz p̄siliū b̄n̄ficij (qm̄ saluū fecit d̄ns christū suū). i. p̄m̄ christiānū. Et

Exaudiet illum de celo sancto suo: in potentatibus salus dextere tue.

Exaudiet illū) scz christū nō solū de terra: sed etiā (de celo sc̄o suo) vbi interpellat p nobis. Vel (exaudiet illū) scz p̄m̄ christiānū (de celo sc̄o suo) qz (in potentatibus) n̄ris est. (salus dextere eius) scz christi vel d̄ni. i. potētatus n̄ri sunt salus fauoris ei. hoc est nos potentes sumus et auxiliū gr̄e eius cum etiā de tribulatioe dat nobis auxiliū vt q̄n̄ infirmamur tūc potētes simus. Nam vana est salus hoim̄ et rerū sp̄alium que nō dextere est et eterna s̄z sinistre et transitoria. hac enī in superbia extollunt hoies quicūq̄ peccantes tēporaliter salui facti sunt de quibus subdit.

Hi in curribus et hi in equis: nos autē in noie d̄ni dei nostri inuocabimus.

Hi in curribus) trahuntur. i. inuolubili successione bonoz sp̄alium seu fortuna et diuitijs huius seculi gaudent q̄ in rotis designantur (et hi in equis) efferrunt. i. in sup̄bis honoribus m̄di et terrena dignitate seu seculari potentia gloriānt et p̄ hoc despiciunt eos p̄ba

qui de istis presumunt et letantur. illi ita (nos autē) nō in his supradictis s̄z in eternis spem figentes (in noie d̄ni dei n̄ri inuocabimus) deū nō aliud a deo scz querentes gloriā dei nō n̄ram. eterna: nō sp̄alem. Ideo

Ipsi obligati sunt et ceciderunt: nos autē surreximus et erecti sumus.

Ipsi obligati sunt) laq̄is et terrenis desiderijs scz cupiditate sp̄alium rerū et honorum (et sic inclinati ad casum) ceciderunt) a spe celesti in peccatū et mortē (nos autē surreximus) a peccatis et morte (et erecti sumus) in spem venie et ad alta scz diuina et celestia p̄templanda. et hoc nō v̄sribz n̄ris s̄z gr̄a diuina. Et qz saluo rege p̄mouetur n̄ra salus et melius saluērimus. salus enī regis est salus populi. ergo

D̄ne saluū fac regem: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te.

D̄ne saluū fac regē) christū vt excitatus a mortuis et in celo p̄stitutus offerat sacrificia n̄ra (et) x̄o iam p nobis offerēt) exaudi nos) p̄ eum mediatorē et aduocatū (in die qua inuocauerimus te) credentes eū vere surrexisse. Vel (D̄ne saluū fac regē). i. p̄m̄ christiani rectorē et gubernatorē. Vel (regē) qui se b̄n̄ regit (et exaudi nos in die) tribulatiois et tpe oportuno (qua inuocauerimus te) in auxiliū nostri quia quicūq̄ inuocauerit nomē d̄ni saluus erit.

Oratio
Imple d̄ne petitiōes nostras et tanq̄ pinguisimum holocaustū nos assume vt inimicorum curribz obligatis salutaris tui opitulatione letemur. Per d̄m.

Psalmus de christi gloria et magnificentia ac inimicorum suoz miseria et pena p̄nti et futura.

Domine in virtute tua letabitur rex: et super salutare tuum exultabit vehementer.

Auctor: psalmi p̄beta David. Titulus talis est In finem ps̄ David. Hoc est psalm⁹ ille attribuitur david p̄beta p̄sipienti in finem scz christum qui est finis legis. vel in finem temporū. quando bec complenda erant. Materia: christi magnificentia et inimicorum suorum miseria. Intentio: vt christū deum et hoim̄ credamus ac ip̄m d̄m deum n̄m laudemus et magnificemur. Sentētia in generalit̄: p̄beta in isto psalmo loquitur de christi virtutibus ac gloriā et magnificentia et aduersariōz eius depressione et pena.

Propheta ergo cōgaudens de exaudita oratione dicit illum regem letari in d̄no et ostendit quot et quanta bona daturus est ei pater propter constantiaz et contrario quanta mala daturus est aduersarijs suis propter eoz maliciā. Sententia in speciali: quod ergo in p̄cedenti psalmo orauit de christo hic enūciat ita incipiens. o. (Domine) pater (in virtute tua) a te genita scilicet verbi id est in eo qz verbum caro factū est quod recte dicitur virtus tua quia tibi coomnipotens (letabitur) in animo (rex) scilicet homo christus iesus q̄ est a te constitutus rex super eccliam tuam ad eam sp̄italiter regendam. (et super salutare tuum) id est ex eo qz per te est saluator generis humani vel super eam salutem quam per eum eadem ecclie tribuisti (exultabit) in corpore (vehementer) id est valde sc̄m qz res magna est. Intus letabitur de diuinitate humanitati coniuncta. foris exultare se ostendet de ecclia sua per diuinitatem et humanitatem redempta vnde et subditur.

Desiderium cordis eius tribuisti ei: et voluntate labiorum eius non fraudasti eum.

Desiderij cordis eius tribuisti ei) scilicet de mundi redemptione. corporis sui glorificatione. credentiū vocatione et alijs que anima sua et cor desiderauit (et voluntate labiorum eius) id est voluntate rationis expressa per labia oris (non fraudasti eum) quā concederes ei quod voluit quia semper exauditus fuit et quicquid dicit fugando demones sanando infirmos. vel aliter totum factū et impletum est predicatio quoq̄ eius recepta est. Est et aliud vnde letabitur et exultabit.

Quoniam preuenisti eum in benedictionibus: dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide precioso.

Quoniam preuenisti eum in benedictionibus) dulcedinis). i. immunitate peccati vt nō esset sub maledictioe ade. ac gr̄a et donis sp̄s sancti quibz repletus est ab instanti cōceptionis que dicuntur dulcedinis quia totum ex gratia fuit et ex dulcedine dilectionis p̄cessit. et (posuisti in capite eius) id est in mente et superioriori pte aie que est rōnalis (coronā de lapide precioso). i. p̄fectōz et ornatū oim̄ virtutū vel per hoc intelligitur totius mundi circulus. i. ecclia generalis que cōstat ex viuīs et p̄ciosis lapidibz. et cum ex omni p̄fide ambir sicut corona caput. Non dicit de lapidibus sed de lapide. multi enī vnum sunt in

vnitate fidei et omnes virtutes vnū sunt in ra-
dice charitatis.

Uita petijt a te et tribuisti ei: longitudi-
nem dieꝝ in seculū et in seculū seculi.

Uitam scz glorie in sua resurrectione pes-
tijt a te) dicit: pater clarifica filiū tuū (et tri-
buisti ei) vitā scz resurrectionem nam vt homo
mortuus est vt homo resurrexit et resurgens
a morte iam non moritur. ecclesie vero sue q̄
est corpus etiā petijt et tribuisti ei (longitudi-
nem dieꝝ in seculū) p̄ns. i. longā vitam et lon-
ga tpa bñitatis seculi et post tribues ei vitam
eternā et eternitatē (in seculū seculi) futurū si-
ne fine. Et preterea.

Magna est gloria ei⁹ in salutari tuo: glo-
riam et magnū decore impones sup eū.

Magna est gloria eius. i. claritas nomi-
nis eius et fame qz dedisti ei nomē qd est sup
omne nomē. et hoc (in salutari tuo). i. in salu-
te qua eum resuscitasti. et de mortali immor-
talem fecisti. **U**el in effectu tuo salutari quo
p eum mundū saluasti. et adhuc gloriā et
magnū decore impones sup eum. i. addes ei
cum eum in celo exaltabis et ad dexterā tuā
collocabis. Et vere ita erit.

Qm dabis eū in bñdictione in sc̄m sc̄i:
letificabis eū in gaudio cū vultu tuo.

Qm dabis eū in bñdictione in seculū seculi.
i. ipe erit in bñdictione in eternū et sine fine:
et hec erit illa bñdictione qz letificabis eū) fm
hoīem que leuauit ad te vt sit (in gaudio) ad
dexterā tuā (cum vultu tuo). i. cum p̄ntia vi-
sionis tue. **U**el letificabis eū in gaudio cum
vultu tuo. i. de hoc qz sui gaudebunt cū tua
p̄ntia qm eris omnia in om̄ibz. Et merito hec
oia ei ppter suam bñilitatem.

Qm rex sperat in dño et in misericordia
altissimi nō cōmouebit.

Qm rex) scz homo christus nō supbit p-
pter regalem dignitatē sed vt humilis corde
(sperat) et spem suā cōstituit fm bñitatem
nō in se sed (in) te (dño) et patre suo (et in mise-
ricordia altissimi nō cōmouebit) ab hac spe
sed coopante grā dei stabit in ea et nihil tur-
babit humilitatē eius et obedientiā eius vsqz
ad mortem. Deinde plus laudes christi agit
de penis maloꝝ et cōuertit se ad christū. q. d.
Et qz talis es o rex christe

Inueniat manus tua oibz inimicis tuis:
dextera tua inueniat oēs q te oderūt.

Inueniatur. i. sentiatur quantū ad penā
eōdem (manus tua). i. virt⁹ et p̄tās tua p̄mens

peccata eū ad iudiciū veneris (ab oibz inimicis
tuis) qui eā in bñilitate tua nō p̄gnouerūt et
in te nō crediderūt seu credēs tibi nō obedi-
erūt. (dextera tua). i. potētia et maiestas graui-
us puniens (inueniat) in dñe iudicij punien-
dos (oēs) impios (q te oderūt) et p̄tempserūt
qd grauissimū est. **U**el (inueniat). i. credatur
(man⁹ tua) medicinalis (oibz inimicis tuis)
tā iudeis qz gentibz: alioqñ (dextera tua) vin-
dex (inueniat omēs qui te oderūt) p̄naciater
Et sic erit quia

Pones eos vt clibanū ignis in tpe vul-
tus tui: dñs in ira sua cōturbabit eos: et
deuorabit eos ignis.

Pones eos vt clibanū ignis. i. ardētes in
tus in p̄sciētia vt eos torq̄at intus ignis do-
loris et male p̄sciētie sicut clibanus ardet in
tr̄insecus (in tpe vultus tui). i. in tpe manife-
statōis tue in iudicio qm videbūt vultū tuū
iratiū. Et dicit vult⁹ qz cordis velle p̄ signa
demonstrat. Deinde p̄sonā mutās ostendit illos
etiā exterius cruciādos subdens dñs in ira
sua qz irasci malis videbit (cōturbabit eos)
cū dicit ite maledicti in ignē eternū. (et) mor-
(deuorabit) et inuoluet eos exterius ignis in
fernalis nō p̄sumēdo scz eternaliter puniēdo.
q. d. intus cruciabit eos ignis et vermis p̄sci-
entis et exterius ignis gebenne. Et iterū p̄so-
nam mutans subdit.

Fructum eoz de terra perdes: et semen
eorum a filijs hominum.

Fructū eoz) qz terrenus est (de terra) viuē-
tium (pdes). i. nō erit eis fructus eterne bñi-
tudinis in terra viuentiū et ipi tanqz male ar-
bores ppter malū fructū p̄dent (et semē eoz)
id est opa vel seq̄ces et imitatores malicie eoz
rum quos seduxerūt pdes et sepabis (a filijs
hoīm). i. a p̄sortio et societate iustoz rōne vtē-
tium. i. non deputabis eos inter heredes re-
gni. Hec autē pena ideo erit eis merito.

Qm declinauerūt in te mala: cogitauerunt
cōsilia que nō potuerūt stabilire.

Qm declinauerūt. i. detorserūt (in te) occi-
dendū dicētes expedit vt vnus moriat bō et
nō tota gens pereat (mala) q̄ sibi imminere te
regnante arbitrabant (cogitauerūt) cōsilia) scz
nomen tuū delere de terra ne totus mundus
post te irret et ipi gentē et locū amitterēt q nō
potuerūt stabilire et p̄ficere iuxta voluntates
suā qz euenit p̄trarium. nō est enī p̄siliū cōtra
dñm. Et qm de pena eoz futura dicit: dicit
et de p̄nti que ē causa future. q. d. ideo beccis
erunt in futuro.

Qm pones eos dorsum: in reliquijs tuis
is p̄parabis vultum eoz.

Qm) in p̄nti (pones eos dorsum). i. inter
eos a quibz auerteris et vt respicientes retro
terrena appetant et nō apti regno dei celestia
amittāt. scz nō oēs pdes reliquie enī salue fiēt
vnde et subdit (in reliquijs tuis) id est in eis
quos tibi saluandos relinquis p̄parabis
vultū eoz). i. p̄gregationē et p̄ntiam tui que
fuisse eoz si ipi credidissent et vt omnia ūta
impleantur.

Exaltare dñe in virtute tua: cantabimus
et psallemus virtutes tuas.

Exaltare) (dñe in virtute tua). i. resurge
et ascende in potentia et gloria que prius in
firmum putauerūt et in bñilitate positus nō
cognouerūt. et hec virtus et maiestas māxi-
me apparebit in iudicio finali. et nos (canta-
bimus et psallemus). i. voce et ope celebrabi-
mus et notas faciemus. Cantus enī ad lau-
dem: psalmus p̄tinet ad bonā opationē (vir-
tutes tuas) et mirabilia quibz induras quos
vis et miseris quibz vis.

Benedic nos dñe bñdictione dulcedinis
et cōple tibi placitū desiderium nr̄m vt dum
iugiter virtutes tuas suauī modularōne con-
cinimus longitudinē vite p̄petue consequa-
mur. Per dñm.

Psalmus de Christi vehementissima
et amarissima passione eius dēqz passio-
nis fructu et vtilitate. ps. xxi.

Eus deus me⁹ re-
spice in me. quare me dereliquisti?

longe a salute mea verba delictoz:
meozum. Auctor psalmi p̄pha dauid. Zi-
tulus hic est In finē ps̄ dauid p̄ assumptōe
vel susceptōe seu p̄ cerua matutina. Id ē ps̄
ille attribuiendus est dauid manu forti chri-
sto dirigenti nos in finē. i. in sue resurrectionis
glorificationē. christo dico oranti p̄ assum-
ptione matutina. i. p̄ resurrectione obtinenda
que mane est facta qm humana natura in glo-
riam est assumpta. **U**el p̄ cerua matutina. qd
idem est. Cerua enī est humana natura chri-
sti que lutum et spinas peccatoꝝ transiit. et
mane in resurrectionis gloriā quasi in altū est
assumpta. Quia ergo supra p̄pheta christo di-
perat vt exaltaretur et resurgeret in virtute et
gloria iam christus orat p̄ ipā exaltatōe et re-
surrectione obtinenda. Et qz p̄ exaltationem
et resurrectionem notatur qd p̄cedit scz humi-
liatio et passio ideo orans p̄ resurrectione p̄es-

mittit passionē. **M**ateria: christi passio. **I**n-
tentio: hortari nos vt ei cōpatiamur vt et cō-
regnemus et inuitare nos suo exēplo ad pas-
sionem et patientiā et dei laudē. **S**ntia in ge-
nerali: p̄pheta in isto psalmo in p̄sona christi
voce hoīs nostri loquitur de eius derelictōe
in sua vehementissima passione et ammonet
fideles laudare deum de ipius passionis fru-
ctu et vtilitate. **S**ntia in speciali: christus er-
go fm qz homo clamat ad p̄cem. d. **D**e tu pa-
ter (Deus) oim p̄ potentiā. specialiter autē de
us meus) p̄ grām (respice in me) positū in as-
sultione (quare me dereliquisti) in manibz iu-
deozum et penis me expouisti: et post questi-
onem ponit solutionē qz p̄cem hoīs hoc exi-
gebat. q. d. ecce quare: quia (verba). i. clamor
et postulatio (delictoz) que sunt (meoz) scz
hoīm. ita vt transitio sit inter delictoz et me-
ozum. hoc est delicta membrōū meoz postu-
lantia mortē meā sine qua nō est salus. sunt
(longe a salute mea). i. sunt causa quare pati-
ar. quia sic scz p̄ passionē sunt tollenda deli-
cta meoz. **U**n Esaias. Propter scelus popu-
li mei p̄cussi eum. Sicut enī egritudo aliqñ
dicitur postulare medicinā qz p̄ eam p̄ sana-
ri sic delicta nr̄a postulabāt mortē christi qz
per eam a peccatis sumus sanati. Et ita sunt
longe qz o

Deus meus clamabo p̄ diē et nō exaudi-
es: et nocte et nō ad insipientiā mihi.

Deus meus clamabo) ad te (p̄ diē) scz in
cruce hora nona deus meus vt quid dereli-
quisti me? (et nō exaudies) me quin sinas cru-
cifigi. (et nocte) p̄cedente. pater mi transeat a
me calix iste: et similiter nō exaudies. q. d. me
assidue die ac nocte p̄ liberatōne orantē non
exaudies. **N**ō enī auditus est christus ad sa-
lutem corpalem (et non ad insipientiā mihi)
scz hoc facis sed potius ad sapientiā scz vt sa-
piam quid me clamare velis: quia expedie-
bat pati christū et redimere genus humanū.
Dicit Hieronym⁹ qz cōstat totum psalmū a
christo in cruce decantatū. Dicunt etiam ali
qui alij qz insup etiā ceteros psalmos vsqz ad
illum versum. In manus tuas dñe cōmen-
do sp̄m meū: decantauit. **U**nde sicut **B**at-
theus et **M**arcus principiū posuerūt a quo
christus psalmos incepit. sic **L**ucas finem
psalmoz ponit cum dicit. pater in manus tu-
as cōmendo sp̄m meum.

Tu autē in sancto habitas: laus israel.

Tu autē) et si nō audis m̄ in sc̄o scz in me
sc̄o sanctoz (habitas) et me non deseris. **U**el
(in sc̄o). i. in sanctificatis a tenon in corpore

subdito peccatis (habitas) per gratiam quos facis intelligere quare me non audis et quod interdum sanctos non audis ad salutem spalem: malos vero quos audis ad damnationem et quod cuncta sancte facis et ordinate disponis licet aliter videatur ab ignorantibus. (laus israel) id est videtis te non eius qui se vult a conspectu tuo abscondere. Illi deum laudare nesciunt qui cum non vident nec intelligunt. sed ab his veraciter laudat a quibus spiritualiter videtur. id est creditur intelligitur et amatur.

In te sperauerunt patres nostri: sperauerunt et liberaisti eos.

In te sperauerunt patres nostri (antiqui nec frustra. sed sperauerunt) perseveranter (et liberaisti eos) secundum spem et confidentiam eorum de necessitatibus et tribulationibus suis. quod dicitur. mirantur infirmi me non statim exauditi cum audiant antiquos patres qui minores fuerunt quam ego in suis necessitatibus exauditos. unde sciunt omnes ad christum venientes quoniam ideo se non exaudiri quia in tribulatione christianus probatur si non relinquit deum suum. Fornax enim paleas in cinerem vertit: auro sordes tollit. ita illi in quibus habitat deus meliores fiunt in tribulatione probati in ea tanquam aurum in igne. unde bene sequitur.

Ad te clamauerunt et salui facti sunt: in te sperauerunt et non sunt confusi.

Ad te clamauerunt (in tempore tribulationis) et salui facti sunt (statim. et repetitum in te sperauerunt) nec in se spem posuerunt. (et ideo non sunt confusi) de premio nec eos sefellit spes sed sperata receperunt. Vinus dicitur sed non sunt confusi: et plus intelligitur quod multum honorati. Antiquis carnalibus ad erudiendum sunt concessa temporalia: novis autem in christo subtrahuntur ut christus solus desideretur. Illos ergo exaudisti et liberaisti.

Ego autem sum vermis et non homo: obprobrium hominum et abiectio plebis.

Ego autem (qui sum maior illis) sum vermis. id est reputatus vilis et abominabilis ac totus contemptibilis in conspectu iudeorum (et non homo) utens ratione secundum estimationem eorum. quod dicitur. ita viliter sum concubatus ac si essem vermis et non homo. Vel ego sum vermis) quod seruoze sancti spiritus sine concupiscentia carnis de terra virgine conceptus et natus sicut vermis virtute solis sine semine de terra nascitur (et non homo) sed ultra homines etiam deus et cum sum tantus factus sum (obprobrium hominum) sed maiorum in sputis. alapis. colaphis et spinis.

(et abiectio plebis) sed populi communis quia me spreto et abiectio Barrabam elegerunt. ideo vero de se abiecto hoc dicit ut vel sic superbia hominis humilitate dei imitetur.

Omnes videntes me deriserunt me: locuti sunt labijs et mouerunt caput.

Omnes) sed mali (videntes me) in forma humana (deriserunt me) in corde suo tanquam fatuum detestando et contemnendo et non tamen in corde deriserunt: sed etiam (locuti sunt labijs) derisoria verba me vitupando et blasphemando (et mouerunt caput) in mei detestationem et contemptum me subsannando vel quasi minando et tanquam falsum prophetam notando. quod dicitur. corde voce et gestu. subsannauerunt dicentes byronice.

Speravit in domino eripiat eum: saluum faciat eum quoniam vult eum.

Speravit in domino) prope ut ait suo quod filium dei se nominat (eripiat eum) de manibus nostris mori non permittere. vel si non eripit saluum faciat eum) a morte resuscitando (quoniam vult eum) id est diligit eum ut ipse ait. byronice de christo dicebant iudei tamen verum dicebant nescientes. Ideo autem hoc mihi dicitur et faciunt quod homo factus sum tui operatione nam in verbis quod est deus talia non dicerent et hoc est quod sequitur.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre: spes mea ab uberibus matris mee: in te proiectus sum ex utero.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre) sed virginali quia miraculose et supra naturam te operante natus sum de utero matris et sine violatione de ea extractus et non solum matris sed etiam synagoga et eius tenebris. in quibus est nondum in luce christi natus. et tu deus es (spes mea ab uberibus matris mee). id est secundum humanitatem secundum quam luxi verba matris quod in te confusus sum secundum quod homo: et non solum matris sed etiam synagoga a quibus alienasti me ne carnalem consuetudinem suggerem. et (in te). id est in tua tutelam et protectionem (proiectus sum ex utero). id est a natiuitate mea ex quo ex utero processit ut tu solus esses mihi spes et auxiliium qui iam homo et infirmus sum et non solum ex utero matris sed etiam synagoga que me non protulit sed iactauit. Et non tamen ab uberibus es spes mea sed etiam

De ventre matris mee deus meus es tu ne discesseris a me.

De ventre matris mee) et ab uberibus. id est secundum id quod de matre habeo et secundum quod sum homo (deus) id est creator (meus es tu) sed secundum id quod de te habeo et secundum quod sum deus

eo ante secula pater meus. quod dicitur. te tanquam deum et creatorem meum venero secundum meam humanitatem qui es pater meus secundum diuinitatem. Et etiam non effecit venter matris mee synagoga ut tanquam paruulus essem tui oblitus. sed (tu es). id est fuit (deus meus de ventre eius) et ideo (ne discesseris a me). id est ne destituas me tuo auxilio. Terminat in oratione questionem et causam supponit.

Quoniam tribulatio prima est: quoniam non est qui adiuuet.

Quoniam tribulatio). id est acerbitas maxima passionis mee) prima est) et imminet corpori meo et item ideo (quoniam non est alius neque angelus neque homo) qui adiuuet) me eripiendo de manibus iudeorum nisi tu prope solus. Quis enim adiuuet si tu non adiuuas? Qui et si mori non prohibeas pro redemptione humani generis tamen mortis vinculis me detineri non permitteas. Deinde describit passionem.

Circumdederunt me vituli multi: thauri pingues obsederunt me.

Circumdederunt me) consilijs vel cum gladijs et fustibus (vituli multi). id est iudei insolentes et lasciuji sicut vituli qui erant sine iugo dei (thauri) prope superbia (pingues) propter crassitudinem malicie quorum iniquitas prodegit ex adipice. id est principibus sed Anna et Cayphas ceterisque maiores qui erant superbi et malicia pleni (obsederunt me) tanquam iudices. id est vallauerunt me undique a simili castris ne euaderem.

Aperuerunt super me os suum: sicut leo rapiens et rugiens.

Aperuerunt super me os suum) palam et alta voce me blasphemantes et crucifigi postulantes ipsi dico existentes (sicut leo rapies) et vim faciens in apprehensione (et rugiens) in clamore. Sicut enim leo rapit predam ita ipsi ex malicia et crudelitate rapuerunt me ad passionem rugientes ex crudelitatis magnitudine atque irrationabilis fremitu et clamore sonantes tolle tolle crucifige eum reus est mortis.

Sicut aqua effusus sum: et dispersa sunt omnia ossa mea.

Sicut aqua effusus sum). id est occisus sum ab eis ita viliter ut aqua effunditur quod sicut aque effusio pro nihilo reputatur ita mors mea pro nihilo est reputata. Vel sicut aqua perfectius effunditur de vase quam liquores alij de quibus sapor et odor remanet ita iudei intendebant eum delere ut de eo nulla memoria remaneret (et dispersa sunt omnia ossa mea). id est separata et a iuncturis dissoluta. id est dispersionem in cruce.

vel relicto me fugerunt apostoli fortiora scilicet membra.

Factum est cor meum tanquam cera liquefascens in medio ventris mei.

Factum est cor meum tanquam cera liquefascens) id est mollicatum est et resolutum prope mortis tristitia et dolore: quod tristis est anima mea usque ad mortem (in medio ventris mei). id est in medio interiorum meorum. Sicut enim cera resoluitur ex calore ignis sic cor humanum horrore et molestia mortis terribilis imminetis. Vel intima mei sicut cera admoto igne liquefacti sunt in conspectu infirmorum meorum qui sunt venter. id est molliores in corpe ecclesie.

Aruit tanquam testa virtus mea: et lingua mea adhaesit faucibus meis: et in puluerem mortis deduxisti me.

Aruit tanquam testa) olle in igne posita (virtus mea). id est fortitudo quod propter totalem extractionem sanguinis et omnis humoris corpus suum remansit quasi arefactum. et deficiente humore naturali deficit fortitudo. (et lingua mea adhaesit faucibus meis) prope siti et defectu humoris (et in puluerem mortis) sed in locum sepulture mortuorum (deduxisti me). id est deduci permisi. vel virtus humanitatis ab igne passionis sicut testa firmior facta est quod ex hoc ad virtutem in corruptionis creuit. (et lingua adhaesit faucibus) quia non respondit eis ad vllum verbum. (et in puluerem mortis deduxisti me). id est in habitum eorum quorum corpora putrescunt in sepulchro. Nec mirum si hoc passus sum

Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me.

Quoniam circumdederunt me) sed undique et circum quos) canes multi). id est iudei habentes se ad me non sicut homines sed sicut rabidi canes non prope veritate sed prope consuetudine contra veritatem latrantes ac mordentes et detrahentes (concilium malignantium) sed pontificum scribarum et pharisaeorum mala cogitantium qui consilium fecerant in unum ut me morti traderent (obsedit) et vallauit (me) in passione.

Foderunt manus meas et pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea:

Foderunt manus meas et pedes meos). id est clavis perforauerunt et perforauerunt sed milites gentiles. Non autem transfixerunt vel vulnerauerunt sed foderunt. quia sicut terra fossa fructum facit sic christus vulneratus fructum vite dedit. (dinumerauerunt). id est dinumerabilia fecerunt et ostenderunt (omnia ossa mea) extendendo me in cruce. quod ex violenta corporis extensione

apparebant ossium iuncture ita q̄ poterant
di numerari.

Ipsi vero considerauerunt et inspererunt me:
diuiserunt sibi vestimenta mea: et sup̄ ves-
titem meā miserunt sortem.

Ipsi vero scz iudei a sua nequicia nō mu-
tati (considerauerunt et inspererunt me). i. studio-
se cum diligentia et delectatōe ac sine cōpas-
sione inspererunt me talia pferentē cum tñ a re
crudeli soleāt oculi auerti. Tāto autē cuius pe-
na et ignominia gr̄ior est q̄sto a pluribz atten-
dit nō p̄p̄tētibz s̄z exprobrātibz et illudrētibz
(diuiserunt sibi) ipsi milites qui erant quatuor
(vestimenta mea) in quattuor ptes vt vnus
quisqz partē suam haberet (et sup̄ vestitem me-
am) scz tunicā incōsulilem (miserunt sortē) cu-
sus esset. **Ipsi ita seuiunt**

Tu autē dñe ne elongaueris auxiliū tuū
a me: ad defensionē meā conspice.

Tu autē dñe ne elongaueris auxiliū tuū
scz (a me). i. ne differas resurrectōez meā vl-
tra tridū qd̄ et factum est. et interim (ad des-
fensionem meā cōspice) ne noceant mibi ca-
nes et ne quid resurrectōez meā valeat impe-
dire. Attende in his verbis hūilitatem et pa-
tientiam christi vt cū positus fueris in tribu-
lationibz vel tentatōnibz suo exemplo humi-
liter et patienter sustineas et diuinū auxiliū
postules et req̄ras. **Ne inquit elongaueris. s̄z**
Erue a framea deus aiām meā: et de ma-
nu canis vnicam meam.

Erue a framea (i. a morte. framea enī gla-
dius est p̄ quē mortē intelligit quā inferre cō-
suevit. o deus aiām meā) non faciendo q̄ nō
moriar s̄z q̄ in morte nō detinear. nō autē cor-
pus meū sed aiām: qz magis debemus orare
p̄ vita aīe q̄ corp̄is. (et de manu canis). i. de
potestate p̄li latrantis et irascentis (unicam
meam). i. ecclesiam. q. d. libera caput et cor-
pus. **Vel (de manu canis).** i. de p̄tate inferni
qui auide deuorat vt canis (unicam meā) id
est animā meā. que sola vnice immunis est a
peccato neremaneat in inferno.

Salua me ex ore leonis: et a cornibus
vnicornū hūilitatē meam.

Salua me ex ore leonis. i. diaboli q̄ tan-
q̄ leo rugiens circūit querens quē deuoret.
Vel (leonis). i. regni secularis qd̄ tūc dñaba-
tur alijs hoībuz sicut leo dñatur ceteris ani-
malibus (et a cornibz vnicornū). i. a subli-
mitatibus iudeoz et quozlibet sup̄boz. **Vel**
gulariter se erigentū et p̄sortes nō ferentūz.
(hūilitatē meam) qua hūilitati me vsqz ad

mortē. i. me humilē. **Et ne p̄ audita passione**
fideles turbent et desperēt ostēdit passionis
sue fructū. q. d. **Salua me et**
Narrabo nomē tuū fratribz meis: in me-
dio ecclesie laudabo te.

Narrabo nomē tuū (fratribz meis). i. hu-
milibus inuicē se diligentibz et regni tui co-
heredibus scz aplis alijsqz discipulis quibz
manifestauit suā resurrectōez factā virtute dei
patris et alia quedā ad manifestatōez sui nois
et p̄ eos fratres (laudabo) et gaudens p̄ dica-
bo (te) o pater nō occulte et in p̄te sed palā (et
in medio ecclesie) p̄ qua passus sum. i. cōgre-
gationis fidelū. **Narrat nomē vt cognosca-**
tur: p̄dicat laudē vt timeat q̄tenus p̄ fides et
dilectōez deus colat. Deinde ad ipsius laudē
oēs de quocūqz statu inuitat. d.

Qui timetis dñm laudate eum: vniuer-
sum semen iacob gloriificate eum.

Qui timetis dñm timore seruili laudate
eum corde voce et moribz: eius bñficia et ma-
gnificentiā recolendo quē antea blasphema-
stis prauē viuendo. et p̄ hoc tangit statū in-
choantiū qui plus timore pene q̄ amore in-
sticie ad deū redeūt et ei seruiūt (vniuersum se-
men iacob) scz veri imitatores fidei et operū
eius (gloriificate eum) de v̄ris p̄fectibz. nō in
vobis s̄z in dño gloriando et p̄ h̄ tangit statū
p̄ficientū qui iā student se in spiritalibz exer-
cere et vicia virtutibz supplantare.

Timeat eū omne semē israel: qm̄ nō spre-
uit neqz desperit deprecationē paup̄is.

Timeat eū (inclinēt nō iā seruili timo-
re ne puniant s̄z timore casto ne deserantur.
(omne semē israel). i. quicūqz sunt imitatores
israel mēte deū videndo. et p̄ h̄ tangit statum
p̄fectoz qui cūcta terrena aīo transcendūt: so-
lis celestibz p̄morant et mētis oculis deū cō-
templant. **Quare autē timendus et gloriificā-**
dus sit dñs ostēditur cū subdit (qm̄) licet esset
altus tñ (nō spreuit). i. nō spe priuauit vt re-
pelleret (neqz desperit) vt vilipenderet (depre-
cationē). i. hūilem p̄cem (paup̄is). i. hūilis de se
nō p̄sumētis nec de pompis seculi tumētis.
Nec auertit faciē suam a me: et cum cla-
marem ad eum exaudiuit me.

Nec auertit faciē suam a me dep̄cantes
nō exaudies meā orōnem et in nullo mibi fu-
it auersus. more hūano loquit. solent enī bo-
mines auertere faciē suam ab eis quoz p̄ces
nolūt audire. **Un̄ h̄ exponendo subiūgit.** (et
cū clamare ad eū exaudiuit me) scz suscitādo
me a mortuis. cuius p̄trariūz dixit sup̄ius:

Deus meus clamabo p̄ diem et nō exaudies.
Et causa huius diuersitatis p̄esse vt p̄ bec
capiamus p̄solutionē et exemplū q̄ sicut ip̄e
in quibz expediebat fuit exaudis? nō in alijs
sic et nos. **Et ideo**

Apud te laus mea in ecclesia magna: vo-
ta mea reddā in cōspectu timentū eum.

Apud te o dñe pater erit (laus mea). i. lau-
dabo te. i. laudari faciā nō laudem meā que-
ram. et hoc (in ecclesia magna). i. in vniuersa
li ecclesia totius orbis terraz in qua quoti-
die laudes dño referunt. (vota mea). i. voti-
ua sacrificia redemptōnis humane que a me
voluntarie facta est scz sacrificiū corporis et
sanguinis mei. qd̄ ideo votū vocat quia vo-
luntarie factū est qd̄ ip̄m significat (reddāz)
id est reddi et offerri faciā in manifesto scz (in
cōspectu timentū eum). i. fidelū et credenti-
um vt intelligāt p̄ illud se saluari. **Et bec sa-**
crificia corp̄is et sanguinis.

Edent paupes et saturabūtur: et lauda-
bunt dñm qui requirūt eum: vident cor-
da eorum in seculum seculi.

Edent credendo (paupes) sp̄i. i. vere hu-
miles et p̄emptores seculi (et saturabūtur)
imitando. qz p̄ficiet eis sp̄ialiter hoc sacrifi-
cium vel sacramentū vt etiā imitentur pati-
endo. Diuites nō saturantur qz nō esuriunt
cenam. i. dñi passionē. (et laudabūt dñm) de
hoc bñficio. **Laus enī dei est cibi illius eru-**
ctiatio. (qui requirūt eum) p̄ fidem et opera:
vt eo corda ip̄oz impleantur cognoscentes
q̄ ip̄e est diuitie pauperū et panis viuus qui
de celo descendit. et ideo et si moriunt corp̄a.
(vident corda). i. anime (eorum) quia cibus
ille cordis et anime est: et viuificat sp̄ialiter
et etiā eternaliter. vnde sequit. (in seculū se-
culi). i. sine fine. **Qui enī manducauerit et h̄**
pane viuet in eternūz. **Quare autē ecclesia magna**
sit ostēditur cum dicitur.

Reminiscentur et cōuertantur ad dñm:
vniuersi fines terre.

Reminiscentur. i. recordabūtur dñi cu-
ius obliiti erant et qui eis a memoria excide-
rat (et cōuertant ad dñm) a quo auersi erant
cum terrena appeteret eterna nō intelligeret.
qz eum cognouerāt quidā p̄ visibilia exteriora.
quidā p̄ scripturas. quidam p̄ p̄dicationē.
(vniuersi fines terre). i. ecclesia de omnibz fi-
nibus et de toto orbe verbū est christi vel da-
uid p̄udentis p̄uersionē oim gentium ad fis-
dem ante mundi finē et est hic exp̄ssa. p̄p̄. tia
de cōuersione gentium. **Vel (reminiscentur)**

bulus tanti sacrificij (et cōuertantur) tanto
pignore subarrati (ad dñm). i. ad amorē eius
cum gustauerint q̄ suavis est dñs (vniuersi
fines terre. non tñ iudea)

Et adorabunt in cōspectu eius: vniuer-
se familie gentium.

Et adorabunt eum qui idola adorare cō-
sueuerant (in cōspectu eius). i. in corde vbi de-
us videt et in cōscientijs suis vbi veri adora-
tores adorant p̄rez nō in cōspectu hoīm. **Vel**
(adorabūt in cōspectu eius). i. humiliabūtur
in cōspiciendo eum (vniuersē familie gentiū)
id est aliqui de omnibz familijs de omī etate
et sexu. **In hoc enī q̄ ait vniuersi fines terre:**
et vniuersē familie gentiū insinuat in omī p̄-
te mundi et in omni gente coli et adorari des-
um. **Et merito.**

Quoniam domini est regnum: et ip̄e do-
minabitur gentium.

Quoniam dñi non hoīm superboz (est res-
gnum). i. totius ecclesie vniuersalis impioz
qz solus christus rex noster est (et ip̄e dñabi-
tur gentium) ad suam fidē cōuertat: non tñ
iudeoz qz omēs gentes seruiēt ei. **Regnūz**
quidē diaboli cecidit et regnū christi aduenit
Expulsus est diabolus recupauit hereditas-
tem suā christus. **Regit spiritaliter** p̄lm suū
possidet eum tanq̄ regnū suū. dñatur in gen-
tibus dominatōne p̄petua et in eternū. **Et qz**
sup̄a egit de sp̄iali p̄cipatōne sacramenti.
nunc agit de sacramentali: et vult sacramen-
tum altaris esse cōmune etiā malis. d.

Manducauerūt et adorauerūt oēs pin-
gues terre: in cōspectu eius cadent oēs
qui descendunt in terram.

Manducauerūt scz cōicando sac̄m cor-
poris et sanguinis christi nō tñ paupes scz
humiles et boni. sed etiā (omēs pingues ter-
re). i. diuites terreni scz sup̄bi et mali. i. de oīs
bus aliqui. et tñ (adorauerunt) specietenus.
aliter enī nō daretur eis nisi venerant nec
sicut paupes saturati sunt vsqz ad imitatōez
qz non imitant nec laudant dñm. **Sic ergo**
boni et mali sacramento vite cōicant. s̄z (oēs
qui descendūt in terram). i. in cupiditatē ter-
renozum scz reprobi qui celestia descrentes et
statum mentis ad terrena p̄cupiscenda infle-
ctentes amāt inordinate terrena et eligūt bea-
ti fieri in terra cadent prius in tentatōez et la-
quē et post in damnatōez et interitū qz indi-
gne sumūt sac̄m (in cōspectu ei) scz dei q̄ so-
lus videt quō cadant et discernit qui sumant
ad vitam et qui ad mortem.

Et anima mea illi uiuet: et semē meum seruiet ipsi.

Et cōtra (anima mea) que in contemptu huius seculi hoīb; quasi mori uidet̄ illi nō sibi (uiuet). i. ad eius obsequiū et laudē ut poſtea cū eo uiuat in eternū ideo sancti uiri abnegant semetipſos et quasi p̄dunt in hoc mūdo aīas ut in uita eterna custodiāt eas. (et semē meū). i. p̄ me cōuerſi et credentes ac imitatores: uel etiā bona opera mea (seruiet ipsi) laudando deū et oīa referendo ad ipm. qz Annunciabit̄ dñs generatio uentura: et annunciant̄ celi iusticiā eius p̄p̄o qui nascetur quē fecit dñs.

Annunciabit̄. i. p̄ annunciatōes p̄uertef. (dñs). i. in laudē et honorē dñi (generatio uentura). i. generatio christiana et noui testamenti que ex aqua et spū sancto generabit̄ q̄ nos sumus. (et annunciant̄ celi). i. apli aliq; discipuli et doctores (iusticiā eius) dei scz iustū eius christū uel mandata eius iusta (p̄p̄o) scz christiano (qui nascet̄) dñs spiritaliter ex fide p̄ uerbū predicatōis (quē) sc̄do (fecit). i. reformauit (dñs) speciali et nouo genere factionis scz p̄ regeneratōes qz creauit cum in bonis opib;. Primo enī nos fecit ut essemus. secundo fecit ut iusti essemus. prima factio fuit de nibilo. sc̄da de sanguine. p̄p̄o et ideo est magis aprecianda et amanda q̄ prima. Nota psalmos de passione in magna spe christi sanorum terminari ut sciatur ex passione salus esse.

Oratio.

Caput misericōdie deus qui p̄pter nos descendens in uerū. addictus ligno. p̄fusus clauo. uelamentis in sup̄ sorte diuisis. surrexisti libere ab inferis p̄camur ut huius cōmercij non immemor in te sperantib; sis liberator. Per dominum.

Psalmus de gaudio et gratiaz actōe ecclesie uel cuiuslibet fidelis p̄ dei donis et impensis sibi celitus beneficijs.

ps. xxij.

Dominus regit me

et nihil mihi deerit: in loco pascue ibi me collocauit.

Auctor psalmi. p̄pheta dauid. Titulus talis est psalmus dauid. Hoc est p̄ iste attribuitur dauid. i. ecclesie uel cuiuslibet fidei in cuius p̄sona loquit̄ hic p̄pheta. Materia: plena cōfidentia de misericōdia dei p̄ quā homo ad deū reuertitur. Intentio: monere et hortari hoīes ut babeant b̄mōi p̄fidentiam et om̄es

sperent in dei misericōdia: et si quid boni in eis cōpletur est uel p̄plendum diuine gratie nō suis meritis studeant imputare. S̄nia in generali: p̄pheta in isto psalmo loquit̄ in p̄sona ecclesie post baptismū et fidelis p̄p̄i trāseuntis de babilone huius seculi p̄ christū ad domū dei uel etiā in p̄sona hoīs deuoti trāseuntis de seculo ad desertū et paupertatem religionis ac plene p̄fidentis q̄ ibi diuinit̄ corporaliter et spūaliter sustentabit̄ et ab hostib; mentis et corpis defendet. Agens ergo de misericōdia dei diuidit eam in decē gratias p̄ quas in hac uita homo quasi p̄ quāsdā diebus de babilone reducit̄ ad domū dei que est eterna beatitudo de quib; gratijs et donis suis p̄ ordinē gr̄as agit christo. Ecclesia ergo de qua sup̄ multa dixi et quilibet fidelis gaudens et gr̄as agens p̄ impensis sibi celitus beneficijs p̄ totū hunc psalmū gr̄as deo refert et diuina gr̄am cōmendat. S̄nia in speciali: qz p̄ christū sit spūalis reuersio ideo ecclesia loquit̄ de ip̄o sic incipiens. (Dñs) scz christus (regit) uel pascit (me) ad se uocātū p̄ baptismū uel religionis ingressum. i. christus dñs est dux uel pastor meus qui regit me et pascit cor: paliter. doctrinaliter sacramentaliter et eternaliter. sub quo sum tutus et sufficiens. vnde et subdit̄ (et nihil mihi) sibi militanti (deerit) in futuro de necessarijs ad salutem uel ad uitā qz spūalem et corpalem substantiam credo mihi a deo p̄ferendā. iam enī in p̄nti (in loco pascue). i. in statu fidei et in unitate ecclesie uel in ueritatis pascuis et in intelligentia sacre scripture ubi est dulcis aīaz reffectio (sibi me collocauit) nutriendū et roborandū. Ecce prima gr̄a locus pascue. Secunda est educatio de qua subditur.

Super aquam refectionis educauit me animam meam conuertit.

Sup̄ et post (aquā refectionis). i. baptismi uel sapientie salutaris qua reſciunt̄ qui uires amiserant et aīa ariditate peccatorū sterilis fecundatur (educauit me) paulatim ut puerum. q. d. primo instruxit me ad fidē et post enutriuit ad p̄fectionem. Sequitur tertia gr̄a (aīam meam) uersam (cōuertit) ut de cōtracta sit sine ruga et de peccatrice iusta et sc̄a: p̄ augmentū uirtutis et bone opationis. Dein de tangit̄ quarta gr̄a cum dicitur.

Reduxit me super semitas iusticie: propter nomen suum.

Deducit me) et ambulare fecit (sup semitas iusticie) id est artiora p̄cepta et p̄fectionis

consilia hoīem iustificantia. que sunt quedā semite arte respectu cōmunis mandatoꝝ uie et hoc de gr̄a sua. vñ sequitur (propter nomē suū) glorificandū et uulgandū. i. p̄pter gr̄am suam nō p̄pter meritū meū. ista clausula repetenda est cum om̄ib; supradictis gratijs. De inde mutans p̄sonam ponit̄ quintā gr̄am. q. d. Et uere deduxit me

Nam et si ambulauero in medio ymbre mortis: nō timebo mala quā tu mecum es.

Nam et si ambulauero) sub rāto duce (in medio ymbre mortis). i. grauiū tentationū: uel huius mūdi piculis et aduersis. P̄ns qz tribulatio p̄r dicit̄ ymbra mortis qz sicut ymbra p̄gimur a calore solis sic p̄ p̄ntes tribulationes liberamur a futuris. Aut in medio nationis p̄raue et p̄uerſe que est quedā ymbra mortis (nō timebo mala) uoculta uel manifesta actus uel cōsensus (qm̄ tu mecum es) in corde p̄ fidem tanq̄ defensor fortis contra oēm aduersitatē et tentationē. Et sequit̄ sexta gratia que est correctio. nō in quā timebo qz Virga tua et baculus tuus: ip̄a me consolata sunt.

Virga tua). i. leuis correctio (et baculus tuus). i. grauior (ip̄a me cōsolata sunt). i. nō sunt mihi timori s; p̄solatōi. Uel (virga tua) id est disciplina qz uirga pcutimur (et baculus tuus). i. sustentamentū qz baculo sustentamur (ip̄a me cōsolata sunt). i. erudierūt me p̄solando qz in his te esse memorē mei intelligo. Utroq; modo p̄solatur nos deus flagellis uidelicet qz quē diligit corripit et donis ne deficiamus in aduersis. Deinde subiungitur septima gr̄a que est mensa dñi. nā. Parasti in conspectu meo mensam: aduersus eos qui tribulant me.

Parasti in conspectu meo mensam) scz cōiōnem corporis et sanguinis christi ut intelligā me debere imitari uestigia passionis eius. uel mensam sacre scripture q̄ in conspectu n̄ro parata est et exposita que p̄ntat nobis diuersaz sententiaz sercula ut eis reſciamur et p̄solemur tanq̄ cibis spūalib; ne inter mūdi huius deficiamus aduersa (aduersus eos q̄ tribulant me) scz demones et malos hoīes qui impugnat̄ fidē meam uel alio modo p̄sequuntur qz sc̄a eucharistia et sacra scriptura cōtra om̄es tribulationes nos iuuant et consolantur. Sequitur octaua gratia.

Impinguasti in oleo caput meū: et calix meus inebrians q̄ p̄clarus est.

Impinguasti in oleo caput meū). i. letif

casti spūali iocunditate mentē meā et infusio ne sancti spūs inunxisti. et subdit̄ nona gr̄a (et calix) benedictōis. i. christi sanguinis uel ip̄a scriptura sacra (meus) qz accipio s; tuus qz das (inebrians) seruoze diuine dulcedinis et dans obliuionē uanaz delectationū et cogitationū sopiensq; ab appetitu spūalium. sic enī inebriat ut sobrios reddat (q̄ p̄clarus est) effectiue. i. ualde et multuz qz ducit ad claritatē patrie et dat claritatē uite eterne. Deinde subinfertur decima gratia.

Et misericordia tua subsequetur me: omnibus diebus uite mee.

Et post h̄ oīa (misericōdia tua) que p̄cessit ad gr̄atiā p̄ferendā (subsequetur me). i. nō deerit mihi ad custodiā. hoc tangitur de gr̄a subsequente que uidetur esse necessaria ad p̄seruandum sicut p̄ueniens ad inchoandū. Misericordia enī dñi nolentē p̄uenit ut bene uelit. uolentē adiuvat ut p̄ficiat. opantem subsequetur ut p̄seruet. et hoc om̄ib; diebus uite mee) id est q̄ diu uisero in hac uita mortali et vsq; ad p̄summatōem seculi. Non autē hic t̄m̄ subsequetur ad p̄seruanda p̄cedentia s; etiaz in futurū. vnde sequitur.

Et ut inhabitem in domo dñi: in longitudine dierum.

Et etiaz (ut inhabitem) in futuro (in domo dñi) nō manu facta sed eterna in celis ubi sanctorum est habitatio. ubi nulla est dieꝝ uarietas sed vnus dies et vna eternitas. S; quia nos longa t̄pa dieꝝ spacijs solemus mensurare scriptura sacra n̄ro vsu loquēs eternam uitā dieꝝ longitudine uoluit designare vnde subditur (in longitudine dieꝝ). i. in diebus non finiendis: hoc est eternaliter et sine fine. Uersus iste de om̄ib; supiorib; pendet et eis iungendus est. ad hoc enī supradicta p̄cessa sunt ut inhabitem in domo dñi celesti in eternum.

Oratio.

Rege nos dñe suauib; tue p̄ceptōis habitabis ut eterni tabernaculi habitatōne percepta plenitudine p̄bennis poculi replcamur. Per dñm.

Psalmus de generali christi uenitōe et potestate suoziq; membrorū statu laudabili et conditōne. ps. xxij.

Omni est terra et

plenitudo eius: orbis terraz et uersi qui habitant in eo.

Auctor psalmi. p̄pheta dauid Titulus hic est. ps dauid in prima sabbati. Id est psalm

Ille est dauid qui hic loquitur in persona sua vel ecclesie. psalmus dico agens de clarificatione dñi et boia reparatione que facta est in resurrectione in prima die sabbati. i. septimane. vel prima post sabbatum que dñica dicitur ppter cantum deo factū et miraculū. Eadēq; dicitur prima in primordiali reparatione qz in ea mūdus est conditus et sicut in ea homo p resurrectionē christi est restauratus. ppha ergo et quilibet fidelis gratulās chūto resurgenti quasi victori de bello redeunti testatur ecclesia de qua supra dicitur est ipsi christo esse subiecta: simul ostendens pditiones fidelium in ecclesia manentium. Materia: christi generatio dñatio suorumq; membrorum conditio. Intentio monere fideles vt mundent se ab omni inquinamento et pficiāt in bono quatenus accipere mereantur bñdictōz et misericordiam a domino et suscipere regē glorie cū honore et triumpho. Sñia in generali: ppheta testatur christi dñationi orbem vniuersum esse subiectum definiens quibus virtutibus p diti esse debent fideles in eius ecclesia pstituti: alloquiturq; supstitiosos id est demones vt portas mortis et damnationis auferat. desideratq; vt porte eterne vite apiantur et sic christus ingredietur. Sñia in speciali: ppheta post resurrectionē letus sicut ppeo post triumphū resurrectionis: christi gloriā attendens clamat totā terrā esse christi victoris. dicit. (Dñi). i. christi q est dñs dominantium (est terra et plenitudo eius etc.) Quia ipse terrā stabiluit et disposuit ne obruatur eis. Ad sram: oia sunt dñi et oia p ipm sunt facta: fundata et disposita. et sic ex rebus visibilibus intra nos pensare debemus quāta sit dignus veneratione tantus ac talis dñs vt sicut nullus ab eius imperio ita nec a fide eius sit alienus. Vel (dñi) christi (est terra). i. ecclesia fructifera cui fructus est a dño (et plenitudo eius). i. oia quibus plena est ecclesia scz oēs sancti et carismata gratiarum ac opa et virtutes oim q cuncta sunt dñi. i. a dño facta: data et disposita. et hec terra. i. ecclesia nō est pua s; est de toto orbe et de omnibus que in eo sunt. vñ subdit (orbis terre et vniuersi qui habitāt in eo) Clarificato enī christo in toto orbe totus orbis seu de toto orbe fit ecclesia eius. Et merito ecclesia est dñi.

Quia ipse sup maria fundauit eū: et sup flumina preparauit eum:

Quia ipse scz christus (sup maria fundauit eum). i. stabiluit ecclesiam sup oēs fluctus seculi vt eos super nec sibi noccat. qz nō ei vicia sed ipsa vicia dñatur. Vel sup populus

amaricantē vt nec tribulationes vel malos homines timeat. (et sup flumina). i. sup cupidos seculi qui labunt in seculū sicut flumina fluunt in mare: pcepauit enī orbem. i. ecclesiam. qz hos supat ecclesia que victis p dei grām cupiditatibus patur et tendit ad eterna. Vel super principes et potentes qui tendūt in pplm sicut flumina in mare qz et eis dñatur ecclesia. Et ecce in alto et sublimi posita est ecclesia. Et

Quis ascendet in montē dñi: aut quis stabit in loco sancto eius:

Quis ascendet. i. dignus est ascendere in montē dñi. i. in altā iusticiā dñi seu in ipam ecclesiam que sicut mons est firma et alta in virtutibus (aut quis) post ascensum (stabit) id est stabilis pmanebit (in loco scō eius). i. in tam eminenti sanctitate psequendo in eo q ascendit vt nō cadat et in tpe tentationis nō recedat. Ascendere multoz est: stare autē et psequere tñ pfectoz. multi enī ascendūt qui nō psequuntur qz multi vocati pauci vero electi. Et respondet ppheta pmissis interrogatōi. d.

Innocens manibus et mundo corde: qui nō accepit in vano aīam suam: nec iurauit in dolo primo suo.

Innocens manibus. i. purus in opibus (et mundo corde). i. mundus in cogitationibus. H est qui nō opatur nec cogitat malū. (qui) etiā (nō accepit in vano aīam suā) vt scz relicto desiderio eternoz vana et transitoria optaret. vt anime vita neglecta ei curā carnis anteponeat et sola pntia cogitans q sequant in ppetuū nō attenderet. In vano etiā aīam accepit quisquis ocio vacans infructuose viuūt in vinea dñi nō laborat. vel qui hoc qd opatur ad anime vtilitatem nō refert. (nec iurauit in dolo primo suo) quicq; vnde cum deciperet asserendo vel pmittendo cum piurū sit nequiter decipere credentē. Qui ergo in ope in cogitatione et in verbo innocuus est et innocens sibi et proximo

Hic accipiet benedictionē a dño: et misericordiam a deo salutari suo.

Hic tante innocentie accipiet benedictionem a dño. i. gratie infusionem et honorū spiritualiū multiplicationē ac promotionē de virtute in virtutem vsq; ad ascensum montis et hec benedictio nō datur pro meritis s; per misericordiā per quam prius peccata dimittit deus. et hoc est quod subdit (et) prius (misericordiā) id est remissionē peccatorum factam per misericordiā (a deo salutari suo) id est a dño iesu christo qui est salutaris noster.

Ecce quomodo premium restat innocenti sibi et primo. Ideo dicit Ciprianus. Qualem vis inuenire dominū talem te exhibe erga premium tuum. vnde quisq; bene videat: qualiter interius et exterius circa primū suū se habeat.

Hec est generatio querentium eum: querentium faciem dei iacob.

Hec est et talis esse debet (generatio) oim (querentium eum) id est deum et ascendentiū in montem. Et talibus enī constituit ecclesia. (querentium) dico nō pro fauore seculari vel terrenis operibus sed (faciem dei iacob). i. qui querunt deū vt Jacob queffuit. scilicet dei p sentiam et cognitionē seu manifestam visionem et tales inueniunt eum in pnti p gratiaz et in futuro p gloriā. Declarata ergo christiana religione impedimenta cōtraria auferri iubet vt patefactis cordibus christus intret. quasi diceret. Et qz nullus ascendit vel stat nisi innocens et purus ergo

Attollite portas principes vestras: et eleuamini porte eternales: et introibit rex glorie.

Attollite. i. amonete (portas principes vestras) id est o vos demones qui pncipari hominibus queritis auferre portas vestras scz cupiditatis et timoris seu vicia et peccata que sunt aditus mortis quibus ingredimini in animas. et contra illas portas mortis eleuamini. i. et altamini in cordibus hominum o vos (porte eternales) scilicet renunciationis seculo et cōuersionis ad deum seu virtutes et gratie que sunt aditus eterne vite: (et) sic ornata domo (introibit) p vos ad corda et animas (rex) dator (glorie) eterne scz christus. Et quia excellentia glorie et honoris eius est omni creature ammirabilis ideo qsi admirans querit. **Quis est iste rex glorie: dñs fortis et potens: dñs potens in prelio.**

Quis est iste rex glorie qui intraturus est ad corda. Interrogat hic ppheta nō ppter suam ignorantiam sed vt amplius christum cōmendando alios ad eius inuiter amozē. Vel princeps huius aeris qui ante primatū habebat in homine miratur et querit. Et respondens ppheta describens eum p virtutes quas p proprio nomine et dicens ipse est (dñs) absolute omnium omnia gubernando. (fortis) in se et in adiuuando. (et potens) ad resistendū aduersarijs et pugnandum sibi subiectos (dominus potens in prelio) cōtra mortem quā moriendo destruxit et contra diabolū cui pos

testatem abstulit.

Attollite portas principes vestras et eleuamini porte eternales: et introibit rex glorie.

Attollite portas. etc.) predicta repetit et congeminat vt amplius determinet quis sit rex glorie qui dignus est vt ei pareatur hospitium. et non per singula vt prius fecerat discendo fortis et potens etc. sed breuiter totum respondet dicens (dominus virtutum) celestium id est angelorum. Vnde. in hebreo habetur sabaotb quod interpretatur exercituum vel militiarum. vel virtutum. i. gratiarum qz omnibus omnia dat dona. (ipse est rex glorie) super omnia gloriosus et benedictus cui seruire regnare est. Vel dicit hoc dauid ppheta in persona angelorum precedentium christum descendentem ad inferos et ascendentem ad celos annunciantium et respondentium necnon in persona potestatum tarcarum et virtutum celestium ammirantium et querentium. Primo ergo angeli christum ad infernum pceuntes dicūt O (principes) inferni (attollite portas vestras). i. auferre potestatem qua vsq; nunc iustos in inferno detinuitis. (et eleuamini) id est aperiamini (porte eternales) tenebrarum que super iustos clauseratis (et introibit rex glorie) vt suos inde liberet. Virantur autē demones et querunt.

Quis est iste rex glorie: dominus virtutum ipse est rex glorie.

Quis est iste rex glorie) quasi dicerēt nos regem nostrum habemus scz diabolū ille rex glorie quis est? Et respondent angeli ipse est (dominus fortis et potens) qui mortem vicit et diabolū principem vestrum ligauit: et nunc venit euertere domum eius et vasa diripere id est confringere claustra infernalium: et captiuam captiuitatē educere. Deinde angeli precedentes christum in ascensione clamant. O principes celi (Attollite portas vestras) id est referate celestes aditus domino venienti (et eleuamini). i. aperiamini o vos (porte eternales) id est aditus celi et eternalis ingressus pateat aperiantur etherice ianue et eternaliū edium value. (et introibit rex glorie) scilicet christus vt ad dexteram patris se deat et pro nobis interpellat. Ipse autem virtutes angelice nouo mysterio carne induti stupefacte querūt cum admiratione (Quis est iste rex glorie) quasi dicerent. Hos patres et filium semp̄ in simul esse videmus. ille rex

glorie quis est? Et respondent angeli comites (dominus virtutum) id est angelorum (ipse est rex glorie) scilicet christus qui ex virtute dei viuit in gloria. Non est hic intelligendum quod celum vel infernus portas materiales habeat. sed angelorum vel bonorum vel malorum custodias metaphorice portas vocat.

Oratio.

Stabilitor terre deus cui cuncta plenitudo mundi deseruit restitue nos in innocentiam vite ut possimus te preuo in montem sanctificationis ascendere. Per d.

Oratio ecclesie vel persone deuote flagellis et tribulationibus grauiter afflicte et imploratio diuini auxilij pro liberatione.
ps. cxliij.

O te domine leua

ui animam meam: deus meus in te confido non erubescam.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est. In finem psalmus dauid. Hoc est psalmus iste dirigens nos in finem attribuitur dauid id est ecclesie que hic loquitur in persona penitentis per flagella correcti. Ecclesia ergo christo subiecta et fidelis quilibet ad deum conuersus quia tribulationes et tentationes pati habet diuinum auxilium implorat quatenus in bono perseverare valeat suo exemplo nos instruens ut in bono perseveremus et orationi insistamus. Materia: ecclesie vel anime flagellis grauiter afflicte oratio et diuini auxilij imploratio. Intentio: ut doceat nos in aduersis non murmurare sed deuota oratione ad deum recurrere et in bono proposito perseverare. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona ecclesie et cuiuslibet fidelis existens in persecutione inimicorum visibilibus siue inuisibilibus petit a preiuris liberationem in deo huius vite directionem. culpe pro qua tribulatur remissionem ac diuine consolationis degustationem. Sententia in speciali: Ecclesia itaque ut secure valeat petere que sequuntur premitit de suo desiderio et dilectione quam habet erga deum sic ad ipsum loquens (Ad te domine) contemplandum et promerendum gustandum et amplectendum (leuaui) spirituali desiderio et deuotione de terra (animam meam) que terrenis et carnalibus desiderijs inhererebat abstrahendo eam ab istorum inferiorum sollicitudine et amore. Facile quidem terrena despicit qui ad diuina conspicienda

se erigit (deus meus in te) solo non in me ut in alio a te creato (confido) et spem meam pono et ideo rogo (non erubescam) ulterius a peccato quod de me procedat corruptus nec etiam aliorum suggestionem peccem. vnde sequitur.

Neque irideant me inimici mei: etenim vniuersi qui sustinent te non confundentur

Neque irideant me inimici mei siue visibiles siue inuisibiles mala mihi suggerentes et nocere querentes qui vtiq; me iridebunt si preualuerint. quia ipsos irrisores patimur quos ad malum persuasores habemus. et certus sum de eo quod peto (etenim vniuersi qui sustinent te) tribulationes presentes longanimitate et patienter ferendo nullisq; tentationibus a te recedendo sed in bono proposito perseverando (non confundentur) neq; perse neq; per inimicos id est per peccata a se vel ab inimicis exiens et neq; hic neq; in futuro quia patientie sue premium accipient tempore oportuno. Sed e contrario.

Confundantur omnes iniqua agentes: superuacue.

Confundantur hic pro peccatis salubriter: vel si hic nolunt tandem in pena eterna. et supponit qui et quare scilicet omnes iniqua agentes) propter acquirenda que transeunt: temporalia eternis preferentes et animam suam de terra ad te non leuantes. Ideo iniqua quia (superuacue) frustra et vane agunt et in superuacuis laborant inutiliter et infructuose nihil secum de fructu sui laboris deferentes. quia omnia sunt vana et infructuosa que a deo sunt aliena. Ergo ut non erubescam vel confundar.

Vias tuas domine demonstra mihi: et semitas tuas edoce me.

Vias tuas) apertas scilicet mandatorum que vic conueniunt omnibus etiam simplicibus de quibus dicitur. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. (domine demonstra mihi) quasi manifesta que visui subsunt et melius innotescant sicut solet manu demonstrari oculis subiectum ut magis appereat et semitas tuas) angustas scilicet consiliorum (edoce me) quasi ea que occulta sunt quia paucis sunt note. de quibus dicitur. Si vis esse perfectus vade et vende omnia que habes etc. Et o domine ne errem

Dirige me in veritate tua et doce me: quia tu es deus saluator meus: et te sustinui tota die.

Dirige me in veritate tua) ut recte iuste et pie viuam sicut veritas tua erigit (et doce me) ipsam veritatem ut recte omnia mihi necessaria sciam et intelligam. Duo petit in quibus est perfectio scilicet dirigi ad bonam vitam: doceri ad veram scientiam. et ideo fac quod peto (quod tu es deus) meus qui me creasti (saluator meus) qui me redemisti (et) etiam ideo quia (te sustinui tota die). i. misericordia et retributio nem tuam toto tempore vite et assidue patienter expectaui. et nec desperis nec aduersis a sperando in te moueri potui. Ista duo bonos faciunt: ut deum saluatorem credamus: et patienter retributionem eius expectemus. Et

Reminiscere miserationum tuarum domine: et misericordiarum tuarum que a seculo sunt

Reminiscere) qui oblitus crederis dum tardas (miserationum tuarum domine). i. operum misericordie tue et misericordiarum tuarum) naturaliter tibi inistaram (que a seculo sunt). i. ab initio seculi. nunquam enim sine misericordia fuisti que naturaliter in te est. nec peccati homini miserationa defuit que est in bonorum exhibitione. Unde enim in se est misericors inde est miserator in nobis. q. d. fac nunc sicut consueuisti ne in me fallat quod ab initio seculi inceptum est. Et propter misericordiam tuam

Delicta iuuentutis mee et ignorantias meas: ne memineris.

Delicta) quibus scienter viam equitatis deseruisti (iuuentutis mee). i. que ex inconsulto calore ac confidenti et precipiti audacia vel ex infirmitate commisi: que etiam quibus sunt in senibus (et ignorantias meas). i. peccata que ex ignorantia feci vel que peccata esse nesciui (ne memineris). i. ne ad vindictam referes. Tribus enim modis fit omne peccatum. aut studio. aut infirmitate. aut ignorantia. Peccata studio et infirmitatis concludit cum ait. (Delicta iuuentutis mee.) Iuuentus enim prona est et infirma ad delinquendum. Peccata ignorantie designat cum subiungit (et ignorantias meas.) Ne inquam memineris sed potius.

Secundum misericordiam tuam memento mei tu: propter bonitatem tuam domine.

Secundum misericordiam tuam) que est respectu miserorum ubi nulla sunt merita et que te est digna non propter iram quam merui et qua ego sum dignus (memento mei tu) ut videns quam fragilis sum mecum misericorditer agas peccata dimittendo et gratiam infundendo. q. d. ut ampla est misericordia tua: ita et ample miserere mihi. et non propter meum meritum quod nullum

est: sed (propter bonitatem tuam domine) naturaliter tibi inistam et amplam qua de nullo gratiam fecisti et omnibus benefacias. Deinde conuertit sermonem ad boies. q. d. hac fiducia peto quia

Dulcis et rectus dominus: propter hoc legem dabit delinquentibus in via.

Dulcis). i. pius et misericors in miserando est (dominus) quia penitentibus omnia priora peccata dimittit ubi est gratia sine meritis (et rectus) id est equus et iustus quia corrigit et peccata purgat vel quia post misericordiam venie digna merito in futuro retribuet. Amas quod dulcis est: timet quod rectus est: ut amore et timore dei excitatus legem eius custodias. et propter hoc legem correctionis (dabit delinquentibus) ut per eam corrigantur. que lex est ut si vere peniteant misericordiam consequantur: sunt autem eternaliter puniantur. et hoc (in via) huius presentis vite: quod post mortem non est locus penitentiae. Et dominus

Diriget mansuetos in iudicio: docebit mites vias suas.

Diriget) ad mellea ut et patientia proficiant et de virtute in virtute procedant (mansuetos) qui in aduersitatibus patientes sunt et non murmurant (in iudicio) presentis quo iudicat dominus flagellat et corripit. Vel (diriget mansuetos in iudicio) futuro. i. non perturbabit eos in iudicio qui sequuntur voluntate eius nec ei resistunt (docebit) hic (mites) qui se non erigunt contra eum nec recalcitrant cum eis leue iugum domini imponit. (vias suas) quibus ad ipsum perueniant. Tales enim quod non presumunt regere et docere semetipsos ideo dirigunt et docentur a domino. Deinde ostendit que sunt vie eius. d.

Vniuersae vie domini misericordia et veritas: requirunt testimonium eius et testimonia eius.

Vniuersae vie domini) sunt (misericordia) que est placabilis (et veritas) qua est incorruptus quorum vniuersi exhibet condonando peccata alteri iudicando merita. Nec duo in ore domini sunt quod quicquid facit aut misericorditer facit aut iuste. et hoc apparet (requirunt) et scrutantibus (testamentum) eius non quod testimonium dicitur quod ibi est clara promissio hereditatis et morte confirmatum est testimonium (et testimonia eius) scilicet vetus testimonium quod testimonium nouo prohibet et ibi fuerunt probere testes promissionum. Teneat autem ille vias domini qui exptus misericordiam deponit superbiam nullis meritis liberatum se videns et deinceps severitatem iudicis cauens. Ergo propter nomen tuum domine propiciaberis

peccato meo. multum est enim.

Propter nomen tuum (dñe) non propter meritum meum. i. propter gloriam nominis tui et declarationem bonitatis tue ut lauderis ab homine (propter peccata tua). i. miseraberis: oblato tibi sacrificio spiritus contribulati et cordis contriti (peccato meo) ipsum ex misericordia remittendo. et necesse est (multum est enim) excedens facultatem virtutis mee ad satisfaciendum. et nisi pro te non deberetur. Quamdiu enim hic mortaliter vivimus sine multo peccato esse non possumus nam in multis offendimus omnes. Et cum ita sit

Quis est homo qui timet dominum: legem statuit ei in via quam elegit.

Quis est homo (scilicet rationalis) qui timet dominum (timore filiali. q. d. quisquis ille est: magnus est. beatus est. legem evangelicam seu fidei et morum (statuit). i. observandam dedit ei) dominus ut perseveret et spiritualiter in deo vivat et ne impune peccet (in via) dei (quam elegit). i. libere apprehendit et in regula quam professus est seculum timens deum. Ligat enim deus talem in lege sua. Vel (quam) ipse dominus (elegit) nobis incedendum. Et postea subdit de premio. d.

Anima eius in bonis demorabitur: et semen eius hereditabit terram.

Anima eius (scilicet legem dei observantis) in bonis gratie quasi in delictis et si non re merito spectat in bonis glorie futuris (demorabit) in presentia. Delectatur enim legi dei secundum interiorum hominem celestibus desideriis inardescit. spiritualibus studiis inheret. in bonis operibus se exercet (et semen eius). i. bonum opus quod quasi seminat cum agit et vnde fructus colligitur (hereditabit terram). i. faciet cum terram viventium hereditate possidere. Et inde illis tanta constantia quia interim

Firmamentum est dominus timentibus eum: et testamentum ipsius ut manifestetur illis.

Firmamentum est dominus timentibus eum) necedant tentationibus. videtur enim timor esse infirmorum. et homo est mutabilis in se et fragilis sed firmat dominus timentem quia timor dei dat firmitatem: humanus diffidentiam. (et testamentum ipsius) est hoc (ut manifestetur illis). i. manifestabit se ipsum illis sicut promissit. q. d. promissio eius est etiam eis firmamentum scilicet hoc ut videant eum faciem ad faciem. Merces laboris nostri est visio dei quem cum videbimus nihil ultra erit quod queramus. Et ideo quicquid alii faciunt.

Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellit de laqueo pedes meos.

Oculi mei) scilicet cordis id est interioris hominis sensus et intentiones mee sunt (semper ad dominum) sursum spectantes et ideo non timeo pericula terrena (quoniam ipse) quem intueor (euellit) extrahet (de laqueo) timoris et cupiditatis ac omnium vicioz et tentationum (pedes meos). i. animi affectus ab hoc diversarum tentationum laqueo. Nemo euellitur nisi cuius intentio et desiderium ad alta subleuat. Semp ergo homo intendat in omnibus que dei sunt et deus eum de tentationibus et tribulationibus finaliter liberabit. Et quia ego respicio ad te o domine et tu. Respice in me et miserere mei: quia vnicus et pauper sum ego.

Respice in me) et in desiderium meum pietatis affectu (et miserere mei) quia miser sum et locus est miserie (quia vnicus) non pro multa distractus vel vnicam spem in te habens (et pauper) a mundi rebus. vel (pauper) spiritu humilis (sum ego) Vel (unicus et pauper). i. solus et impotens respectu multitudinis demonum et satellitum suorum. Ideo se vnicum et pauperem dicit ut dei misericordiam sibi conciliet. Vnicus enim plus amatur: pauper plus dolet. Et ita ideo quia

Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt de necessitatibus meis erue me.

Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt) i. multis modis afflictio modo pro tentationes demonum et vicioz modo pro peccationibus hominum malorum et tot sunt calamitates mundi quod eorum anxietas usque ad cor pervenit. et o domine (de necessitatibus meis). i. tribulationibus pro quas necesse habeo transire (erue me) liberando Adversa congrue vocat necessitates quia necessaria sunt omnibus pie vivere volentibus. et hec necesse est eos tolerare usque in finem ut salvi fiant. Et

Vide humilitatem meam et laborem meum: et dimitte universa delicta mea.

Vide humilitatem meam et laborem meum) quia pro adversa humiliatus in magno labore et tribulatione sum. et his purgationis mee flagellis placatus (dimitte universa delicta mea) tam mortalia quam venialia. Vel (vide). i. gratiam habere (humilitatem meam) scilicet contriti cordis: et quia tribulationem que pena peccati est humiliter et patienter tolero (et laborem meum) in sustinendo malos (et dimitte universa delicta mea) ut ex tolerantia tribulationum et laborum merear veniam delictorum.

Respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt: et odio iniquo oderunt me.

Respice) etiam (inimicos meos) eos connotendo vel reprimendo. vel quia nescimus quid oremus sicut oportet fac de eis sicut tu scis (quoniam multiplicati sunt) non solum foris infideles sed etiam intus in ecclesia falsi fratres: et tot hominum perditio non potest esse sine dolore. q. d. attendo eos me protegere et mihi auxiliare. (et odio iniquo oderunt me) quia oderunt me diligenter se et quia non vicia in me sed ipsam naturam oderunt. Equum enim odium est cum oditur culpa et diligitur natura. Ideo Custodi animam meam et erue me: non erubescam: quoniam speravi in te.

Custodi animam meam) ab eorum insidiis et imitatione ne pereat (et erue me) ab eorum confortibus et comunione ut euadam (non erubescam) id est non confundar a proposito cadendo et erubescenda committendo si forte insurgunt adversum me. et debes me exaudire: quoniam speravi in te) non presumpti de me et non est confusio sperantibus in te. Cum autem perfecti sic se speciositate roborant: ceteros ad se per exemplum trahunt. vnde subditur

Innocentes et recti adhaerent mihi: quia sustinui te.

Innocentes) moribus et sibi et primo (et recti) fide et corde quos non frangit adversitas vel prosperitas (adhaerent mihi) non solum presentia corporis sed etiam consensione cordis. et adhaerendo sunt mihi conformati. et hoc ideo (quia) non defeci a bono sequens malos sed (sustinui te) expectans discussionem ultimi iudicii et retributionem. Qui innocenter vivunt: qui celestem patriam appetunt sicut disjungunt a malis ita adherere cupiunt bonis ut sese inuicem verbis et moribus edificent et bona sua per charitatem sibi communicent quatenus in bono alter crescat ex altero. Et tu

Libera deus israel: ex omnibus tribulationibus suis.

Libera) deus israel. i. populum quem ad tuam visionem et ad te contemplandum preparasti (ex omnibus tribulationibus suis) scilicet spiritualibus et corporalibus. i. non solum ex his que tolerat exterioribus: sed etiam ex his que patitur interioribus. ut magis quiete et devote tibi possit servire. Vel (ex omnibus tribulationibus) presentibus nec in eis succubat et futuris ne eas incurrat. Deo

Libera nos ab omnibus angustiis nostris misericordissime deus quia ad te aias nostras erigimus oblitiscere quoniam delicta iuventutis et ignorantie prioris et si quid negligenter deliquimus clementer ignosce. Per dominum.

Psalmus de ecclesia seu viri iusti innocentia et sanctitate eiusque ne a proposito moueatur oratione. ps. xxv.

Judica me domine

quoniam ego in innocentia mea ingressus sum: et in domino sperans non infirmabor.

Auctor psalmi propheta David. Titulus hic est. Psalmus david. Quasi diceret psalmus ille attribuitur david. i. perfecto viro et excellentiori ecclesie membro superius dei oranti et hic ostendenti se esse exaudiri et divina misericordia adeptum innocentiam et perfectorem ac deuoti oranti ne a proposito suo dimoueatur. et hoc facit ut a quibus moraliter segregatur ab his etiam eternaliter sepeatur. Datia: viri iusti innocens et sancta puerfatio et a consortio malorum separatio. Intentio: ut exemplo sui doceat nos innocenter conuersari et a consortio malorum separari iustisque iungi quia ex conuictu morum formatur. Sicut in generali: propheta in isto psalmo in persona ecclesie vel cuiuslibet perfecti et viri iusti allegat suam innocentiam et detestatur iniquorum malitiam. attestatur insuper se in cultu dei sedulum et petiit cum impiis non damnari impetui. Sicut in speciali: videns ergo ille vir sanctus bonos cum malis: grana cum paleis: orat in futuro localiter diuidi. d. (Judica me domine) scilicet iudicio discretiois. i. discerne me in futuro a malis loco a quibus in presentia licet sum mecum sunt seunctus sum merito. Hoc autem dicit non ex presumptioe iusticie sue sed ex certitudine misericordie dei et subdit meritum (quoniam ego in innocentia mea ingressus sum) vias vite inter peccatores innocenter vitam ducendo et hoc dicit non se iactando sed gratias agendo (et in domino) non in me (sperans) ne inter malos titubem (non infirmabor) deficiendo ab innocentia et cadendo in peccatum sed sicut incepti ita diuino auxilio perseuerabo quia ipse dominus est mea fortitudo. Sed ne quid delictorum occultorum me lateat et in me remaneat

Proba me domine et tenta me: ut renes meos et cor meum.

Proba me domine) i. si quid in me est purgandum prius vires meas respice (et) tunc putferre valeo (tenta me). i. tentari me permittite notum me faciens non tibi quia omnia nostri: sed mihi et alijs ne quid delicti in me remaneat et hic me corrigens flagello filiorum ut spiritus saluus fiat. et deinde (ut) igne sancti spiritus (renes meos) i. delectationes scilicet malas absumendo et

bonas inflamando (et cor meum) id est cogitationes scilicet malas consumendo et bonas illustrando. Ac si dicat interioribus et exterioribus vicis spiritale adhibe medicamentum hic ergo perfectus precatur tribulationes et tentationes ne quis de eis murmuret. Nec tamen meo consumi tribulatione vel tentatione Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: et complacui in veritate tua.

Quoniam misericordia tua) que non sunt tentari: su pra vires vel consumi (ante oculos meos est) id est non merita mea sed misericordia tuam tanquam fiduciam meam toto corde intueor et attendo ita quod nec ego misericordie nec misericordiam mei obliuiscitur. quasi diceret. disci plinam tuam patienter fero: sed ut misericordiam indefinenter expecto (et) ideo iam (complacui) tibi id est beneplacitum habui (in veritate tua) scilicet vindicte quam merui qui prius displicui in mendacio culpe qua deliqui. Et qui lapsus merui iram a te correptus inueni misericordiam. Vel (complacui in veritate tua) pbando que probas et reprobando que reprobas. Et hoc autem apparet quoniam in innocentia mea ingressus sum. quia

Non sedi cum concilio vanitatis: et cum iniqua gerentibus non introibo.

Non sedi cum concilio vanitatis) id est tractatum iniquorum vitium et eis non consenti qui de terrenis semper cogitant et loquuntur prouidentes beati fieri in temporalibus et transitorijs que vana sunt et instabilia et causa omnis iniquitatis. (et cum iniqua gerentibus non introibo) iniquis operibus cum ipsis me ingerendo. Peruersi enim aut vane loquacitati vacant aut inique operationi defundant. Quo contra sancti viri ut et verbo et facto habeantur innocentes: et a vanitate restringunt linguam et ab iniquo opere conseruat vitam. Et quod non satis est vitasse addit Immo

odiui ecclesiam malignantiuz: et cum impijs non sedeto.

Odiui ecclesiam) id est congregatorem et conuentum (malignantiuz) id est malitiaz suam studiose exaggerantium quibus scilicet non sufficit quod ipsi mali sunt nisi etiam alios trahant. odiui quidem in eis non natura sed culpam. (et cum impijs) deum non colentibus Pietas enim proprie pertinet ad cultum dei. (non sedebo) id est placitum non habeo: cor de eis consentiendo ut placeat mihi quod eis. Ab his enim omnibus quibus non corpore tamen vita et moribus separatur ecclesia. Sed

qui ab iniquis se separat: cum quibus adiungitur audiamus. Sed Lauabo inter innocentes manus meas: et circumdabo altare tuum domine.

Lauabo) i. mundabo (inter innocentes) qui nec sibi nec alteri nocent. (manus meas) id est opera. quasi diceret. non consentiam impijs sed potius cum innocentibus et inter eos mente semper et corpore sepe habitans et conuersans penitendo munda faciam opera mea. Manus enim opera significant. (et circumdabo) i. virtutibus et bonis operibus ornabo (altare tuum domine) id est mentem meam vel fidem ubi deo vota offeruntur. ubi preces funduntur: quia non est locus veri sacrificij extra fides catholicam que est in corde. Ideo autem inter innocentes conuersabor.

Ut audiam vocem laudis: et enarrem vniuersa mirabilia tua.

Ut audiam vocem laudis) id est discam et intelligam ab eis et intus a magistra veritate qua voce sis laudandus scilicet quomodo te laudem non me ut scilicet bonum tibi non mihi tribuam et ex ipso bono non de me sed de te qui dedisti presumam. Ille ergo intelligit qualiter est laudandus deus: qui quicquid boni agit a deo esse reputat: quicquid vero mali facit a se esse non dubitat. (et) cum didicero (enarrem) id est exponam ceteris (vniuersa) id est precipua et perfecta (mirabilia tua) corporalia et spiritualia visibilia et invisibilia hominibus exhibita docens et eos te laudare. quia D

Domine dilexi decorum domus tue: et locum habitationis glorie tue.

Domine dilexi decorum domus tue) id est bonos actus quibus decoratur domus tua scilicet ecclesia vel virtutes animam ornantes (et locum habitatois glorie tue) scilicet illos in quibus habitans glorificeris id est locum in quo gloriose habites ut non sibi sed tibi gloria detur quia non suam sed tuam gloriam querunt: vel animam virtutibus ornantam. Unde Gregorius. Domus quippe dei non solum sancti angeli sed etiam nos sumus quorum mentes inhabitare dignatur. Et quod electus quisque quantum proficiat ad hoc reprobari formidat misericordem deum humiliter exorat. d.

Ne perdas cum impijs vitam meam: et cum viris sanguinum vitam meam.

Ne perdas) id est ne perdis permitas in futuro (cum impijs) (deus) id est cum male se

habentibus erga deum et eum odientibus (animam meam) que dilexit decorum domus tue (et cum viris sanguinum vitam meam) in presenti id est cum hominibus male se habentibus erga primum et eum odientibus. De quibus dicitur qui odit fratrem suum homicida est. Et ita impij et viri sanguinum illi accipiuntur qui contra duo mandata charitatis agunt et sic domum dei que duobus precibus dilectionis scilicet dei et proximi decoratur quantum in se est debonestant et maculant.

In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.

In quorum manibus) i. operibus (iniquitates sunt) quod eorum opera sunt inique et sparsa sunt inique agere (dextera eorum) repleta est muneribus) quia si quid boni agunt per muneribus faciunt pecunie vel laudis humane vel timoris quo timent diuitem vel potentes offendere. Hi sunt qui sapientiam suam vendunt: pro iusticia precium accipiunt: ipsis etiam spiritualibus studiis quandoque defudant ut terrenum aliquid conquirant in acquirendis lucris insistant ardenti studio circumquaque exquirunt ut dextera eorum repleatur muneribus. Ita illi muneribus sunt ditati

Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me et miserere mei.

Ego autem) sine flagicio et facinorose in innocentia mea ingressus sum) inter peccatores id est diuitijs innocentie et spiritualibus thesauris ditatus sum et ideo (redime me) id est tanquam redemptus libera me a malis (et miserere mei) id est non deserat me misericordia tua in huius vite periculo quam vitam aliquis transiit sine culpa sed in omnibus me comite tur faciendo mecum non solum merita mea sed solum misericordiam tuam. Et debes quod

Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te domine.

Pes meus) spiritualis scilicet affectus qui facile labi solet: et etiam corporalis (stetit in directo) id est non recessit a iusticia tua et permansit contra omnia scandala immobilis. quia tam affectu et dilectione quam gressu et opere non recessit a rectitudine et si scandalis concussus esset vndique. In hoc ergo ostendit se diligere deum: deinde subiicit etiam de dilectione proximi dicens (in ecclesijs) et sanctis congregatibus et in omni conuentu fidelium (benedicam te domine) de tuis beneficijs mihi a te collatis non solum lingua et verbis sed etiam vita et moribus te laudando

ut alij mea doctrina et exemplo similiter instruantur ad benedicendum. Hoc est enim in ecclesijs benedicere deum: sic vivere ut per mores cuiusque benedicatur dominus. Qui enim benedicit domino lingua et non factis non vere benedicit.

Oratio
Largire domine misericordiam tuam famulis supplicibus et fac nos in tua veritate deuotos ut actibus innocentiam restituta liberari mereamur ab impijs. Per dominum.

Psalmus de fortitudine et constantia in aduersis et tentationibus vite presentis ac de profectu et perseverantia in virtutibus et bonis.
ps. lxxvi.

Domine illumina

tio mea et salus mea: que timebo?

Auctor psalmi) propheta dauid. Titulus talis est. In fine psalmi dauid priusquam linetur scdo. Hoc est psalmus iste dirigens nos in finem future summationis attribuit dauid. i. cuiuslibet fidei manu forti. psalmus in quo agens de se quod est illi fidei priusquam linetur scdo. i. ante profectam vinctos. Sicut enim dauid post primam in domo patris vinctos in signum regni facta hostes habuit antequam in hebron in regem vngretur secundo. nec confirmatus est in regno do nec saule deuicto: sic fidelis quisque post primam vincti onem baptismi quam accipit pignus spiritus habet hostes antequam scdo vngatur scilicet post hanc vitam quam immortalitate et impassibilitate persequitur et nunquam confirmabit in regno donec diabolo penitus supato. Fidelis ergo prima vinctos vinctus tanquam christi tyro hic loquitur optans vitam scdam vinctos persequatur. Et ergo supra ostendit se exaudiri et profectum persequatur orauitque ne a proposito suo dimoueret hic se ipsum et suo exemplo vniuersum qui pignus spiritus accipit confortat ut si beatus esse desiderat in tentationibus vite presentis viriliter agat ac pondus diei et estus longanimiter sustineat. Materia: in aduersis et tentationibus vite presentis fortitudo et constantia ac in virtutibus et bonis profectus et perseverantia. Intentio: suo exemplo vniuersum exhortari ad ista et a deo impetrare et obtinere oratione deuota. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona ecclesie vel cuiuslibet viri fidelis et iusti constituitur se deum metuere et nullum alium formidare ac constantiam contra insultus aduersarioz se habere. Item profitetur se habere desiderium et conatum proficiendi et perseverandi in bonis ut pertingat ad premium regni celestis.

Sententia in speciali: fidelis ergo prima vn-
ctione inunctus tanq̄ tyro christi ait. (Do-
minus) habitans in me qui illuminat omne
hoiem venientē in hunc mundū est illumi-
natio mea) cōtra ignorantia. Illuminat enī
me p̄ferendo mihi lumen naturale ad cogni-
tionem agendoꝝ sup̄addens lumen gr̄e ad
cognitionem sperandoꝝ (et salus mea) contra
infirmitez vt iam possum resistere peccatis
quia eius est saluare in omnibꝝ tentationibus
et tribulationibus et in futuro ip̄e est vera no-
stra salus et beatitudo p̄hennis (quem) ergo
alium (timebo) sub tanto domino. quasi dice-
ret nullum. quia nullus potest contra eum.
Quē enī aīa timeat in qua deus habitat.

**Dominus p̄tector vite mee: a quo tre-
pidabo?**

Dominus) est (p̄tector vite mee) sc̄z gratie
que dicitur vita fideliz: sicut vita nature di-
citur brutoz. culpe demonū. glorie angeloꝝ
rum quia vitam virtutum quam mihi dedit
etiam p̄tegit dum om̄es impetus et insidias
repellit sine cuius p̄tectoē omnia dona eius
p̄duntur (a quo) igitur alio (trepidabo) qua-
si diceret a nullo. ad potentissimū enī omniū
pertineo. Si ergo deus illuminat homines
vt recta videat si sanat vt recte q̄ viderit ope-
re compleat. Deinde si p̄tegit ne tentatus ca-
dat quid restat qd̄ formidare debeat? Unde
et subditur

**Dum appropiant sup me nocentes: vt
edant carnes meas:**

Dum appropiant sup me) i. appropinquāt
et accedunt p̄tra me (nocentes) voto suo et si
non effectu. i. dum me inuadunt et obsident
inimici volentes nocere mihi vt edant car-
nes meas) vel me in carne affligendo et occi-
dendo. vel in carnalibꝝ desiderijs nimis de-
lectando et se pascendo. vel bona mea deuor-
rando. crudelitas inimicoꝝ hic notatur qui
carnes lacrant: animas ledere non valentes
et ideo nō sunt timendi quia eo ip̄so infirmā-
tur et cadunt quo ad interiora animi irrum-
pere nō possunt. vnde subditur

**Qui tribulant me inimici mei: ipsi infir-
mati sunt et ceciderunt.**

Qui tribulant me) p̄sequendo vel tentan-
do (inimici mei) coz pales vel sp̄uales (ipsi in-
firmati sunt) a p̄p̄ijs viribus et debilitati in-
firmatip̄is et inefficaces erunt in hoc quod in-
tendunt (et) victi (cecidērūt) a potentia et por-
tante nocendi ne tantū nocere possint quan-
tum velint: potestate diuina me p̄tegente et

eos deiciēte. Nihil ergo nisi dñm timeas
mus et quicquid aliud fremat vel superbiat
contra nos nō curemus. Si enī deus p̄ no-
bis quis contra nos? Ideoq̄ accepta tanta
fiducia.

**Si consistant aduersum me castra: non
timebit coz meum.**

Si) deinceps) consistant) i. circūueniant
(aduersum me castra) i. conspirans cōtradi-
centium et aduersantiū multitudo et fortitu-
do (nō timebit coz meum) in deo p̄tectoꝝ cō-
firmatū licet coz p̄ occidat. q. d. Si impioꝝ
exercitus: si victoꝝ impetus: si demonioꝝ
cetus collectis viribus omnibꝝ atq̄ acie ordi-
nata cōfurgat: nihil coz dubitat quod omni-
potens deus illuminando sanando p̄tegen-
do cōfirmat. Dñs enī bellatoꝝ fortis ip̄e pro
me pugnabit

**Si exurgat aduersum me preliū: in hoc
ego sperabo.**

Si) etiā (exurgat) subito vel in immensū
erescat (aduersum me preliū) sc̄z insultus et
conflictus vel p̄secutio inimicoꝝ p̄dictoꝝ
vt me debellare velint et cōterere nō solū non
timebo sed etiā (in hoc) prelio (ego) cui deus
p̄tector est (sperabo) i. ex hac occasione certis-
simam et firmiore cōfidentia capiam de diu-
ni auxiliij experimento. Vel (in hoc) sc̄licet in
dño (ego sperabo) i. sp̄em victorie et remune-
rationis eterne habebō in dño. Et merito q̄.
Unam petij a dño hāc requirā: vt inha-
bitem in domo dñi oibꝝ diebꝝ vite mee.

Unam) sc̄z rem id est vnum sc̄z ipsum deū
vbi more hebraico vtitur adiectiuo femini-
no p̄ substantiuo neutro. (petij a dño) p̄ ceteris
Hali quidē multiplicia querūt ego tñ vnā
et (hanc) requiram) supplicando) instanter et
perseueranter pro obtentu ipsius sc̄z (vt) qui
nunc ad tempus habito in tabernaculo tan-
dem (inhabitabo) id est perseueranter habitet
(in domo domini) non manu facta sed eter-
na in celis (omnibus diebus vite mee) i. eter-
naliter vbi nō sunt dies mortis. Q̄ vna dul-
cis qm̄ me de te satiabis.

**Ut videam voluntatem domini: et vi-
sitem templum eius.**

Ut) vbi (videaz) voluntatē dñi) sicut est qui
maxime apparet in facie id est vt contempler
speciē eius desiderabilē et videā eū facie ad
faciē vbi voluntas dei et quid vel it plene cog-
noscat. Hic enī voluntas aliqua hoīs ab
voluntate dei dissentit sc̄z ibi in nullo dissentit.
Un̄ dicitur. Fiat voluntas tua sicut in celo

et in terra (et visitem) i. cum desiderio et fre-
quentia videam. et interiori mente frequentē
(templū eius) i. ecclesia electoꝝ et celestis cu-
rie conuentum. fidenter autem peto et spero
illuc peruenire.

**Quā abscondit me in tabernaculo suo in
die maloz: p̄terit me in abscondito taber-
naculi sui.**

Quā) abscondit me) militantē sibi ne me ten-
tationū p̄celle obruerēt (in tabernaculo suo)
id ē in p̄nti ecclesia in qua militamus (in die
maloz) sc̄z hoīm. i. in die et vita p̄nti vbi mali
floret: vel in tpe tentationū quibꝝ mortalit̄ vi-
ta subiacet (p̄terit me) ad salutē ne lederer in
aīa licet coz pus affligerēt in abscondito taber-
naculi sui) i. in christo p̄ fidē quo est sc̄is scō-
rum et absconditū ecclie sp̄ialis sicut sancta
scōꝝ sunt absconditum ecclie materialis in q̄
vita n̄ra abscondita est. quē mor vocat petrā.

**In petra exaltauit me: et nunc exaltauit
caput meū sup inimicos meos.**

In) petra) i. in christo nō tñ p̄terit sed et
(exaltauit) a terrenis cupiditatibꝝ sublimādo
et de virtute in virtutē p̄gredi faciēdo (me)
fundatū sup petrā. Prius q̄ in christo p̄terit
cū a malis deinde exaltauit in bonis (et nūc)
dum dies maloz est (exaltauit caput meū) i.
mentē meā (sup inimicos meos) i. sup vicio-
sos appetitus qui me sepe hūiliabant ne cele-
stia p̄tuleret vt nullis iam vicijs vel aduer-
sitatibꝝ succubam sc̄z superē nō deficiēdo. Et
quia sic exaltauit ideo

**Circūui et imolauit in tabernaculo eius
hostiā vociferationis cantabo et psalmum
dicam domino.**

Circūui) i. oīa bñficia recogitauit et meū
p̄tractauit (et) nō in gratus (imolauit) offerē-
do p̄ gr̄az actōē (in tabernaculo eius) i. in ec-
clesia toto orbe diffusa (hostiā vociferationis)
vel iubilatiois. i. laudis ineffabilis cū magna
deuotōe et p̄ritōe coz dis. et de reliquo (canta-
bo) sc̄z iocūditate p̄templatiois (et psalmū di-
cam) i. op̄abor (dño) i. ad honore dñi. Lan-
tus enī p̄tinet ad iocūditatē laudis: psalm⁹
ad exercitiū bone op̄atiois. q. d. voce corde et
ope laudes deo annunciaro. sic enī laus n̄ra
accepta est deo n̄ro. Ideo

**Exaudi dñe vocē meā qua clamaui ad
temiserere mei et exaudi me.**

Exaudi) dñe vocē meā) i. oīoꝝ tā mentalē
q̄ vocalē (qua clamaui) forti intentōē (ad te)
p̄merendū et p̄ illa vna (miserere mei) i. mi-
sericorditer meū age (et exaudi me) p̄cem me

am p̄cedendo. q. d. ex misericōdia tua exaudi me
vt mercar in illa vna esse. p̄ces inculcat q̄ q̄
diu in diebꝝ maloz sumus oratio n̄ra cessare
nō debet. transiet oīo succedet laudatio. trāsi-
et stertus succedet gaudiz. Et merito me ex-
audies quia.

**Tibi dixit coz meuz exquirit te facies
mea: faciē tuā dñe requiram.**

Tibi) q̄ solus occulta intelligis (dixit coz
meū) i. desiderij cordis mei. hoc est oīo meā
nō in solis labijs est sc̄z in corde. plata. et (ex-
quirit te) nō aliud extra te (faciē mea) i. inten-
tio mea: mens mea. in qua me cognoscis et q̄
vultu quibꝝ designat (faciē tuā) i. p̄ntiā (dñe)
perseueranter (requirā) nō mūdi gloria. nō diui-
tias. nō delicias. faciēs tuas visio tua q̄ est vna
mibi est in desiderio q̄ inter oīa nihil ita p̄ci-
osum inuenio vt aut inueniā qd̄ q̄ro tu dñe.

**Ne auertas faciē tuam a me: ne declines
in ira a seruo tuo.**

Ne) auertas) et abscondas nūc (faciē tuā)
sc̄z gr̄e tue (a me) tanq̄ nolens mihi fauorē et
gr̄am impendere sed p̄piciata faciē me respice
et si a p̄ccis meis faciē vindicte auertas vt ea
nō punias (ne declines in ira a seruo tuo) sc̄z
tanq̄ et despectu recedēdo ab eo et loquē de
se tanq̄ de alio. Rogat vt eū hic corripiat nō
vt ab illo cū ira sine cozrectōe et venia disce-
dat et vt illa gerat a quibꝝ nō declinet sc̄z vul-
tu p̄icio respiciat. Sed

**Adiuutor meus esto ne derelinq̄s me: ne-
q̄ despicias me deus salutaris meus.**

Adiuutor) et coopator) (meus esto) vt p̄ficiā
et perseuerare valeā in bono q̄ ego mihi non
sufficio. et ideo p̄cor (ne derelinq̄s me) ne ca-
dam et incidā in p̄ccm q̄ sine te deficio. q. d.
inceptū ne intermitas in viā me posuisti sc̄z
aberrabo si me relinquis (neq̄ despicias me)
a te abiciendo ne perā q̄ tu (deus) meus es
qui me creasti. et (salutaris meus) qui me re-
demisti. q. d. frustra creasti et recreasti si me de-
spicias. et hoc necessariū est mihi nō habentē
adiutoriū extra te.

**Quā pater meus et mater mea dereliq̄-
runt me: dñs autē assumpsit me.**

Quā) p̄r meus) i. mūdus vel diabolus (et
m̄r mea) sc̄z societates maloz vel carnalis cō-
cupiscentia que me genuerūt et quoz eram
imitator (dereliquerūt me) querentē te et p̄te-
nente se. q. d. ista dereliqui sepatus sum ab
eis cum id quod quero dare nō possent. (Do-
minus autē) qui p̄r mihi dare et modo necessa-
ria (assumpsit me) vt p̄r quia condidit. quia

vocat. quia iubet. quia regit. et vt mater quia lactat. quia nutrit. quia fouet. quia continet. Et quia tendo ad te idco
Legem pone mihi dñe in via tua: et dirige me in semita recta propter inimicos meos.

Legem et regulā viuendi (pone et da mihi) tendenti ad te o (dñe in via tua) scz mādatōrum tuorū que me dirigat et nō sinat aberrare a mādatōis tuis. et vltērius (dirige me in semita recta) scz p̄silioꝝ et in rectitudine angustiarum vt recte incedā et nō declinem ad dexterā vel ad sinistram. et hoc rogo (ppter inimicos meos) visibiles et inuisibiles canēdos qui insidiari nō cessant vt me ad iniquitatem siue errorem trahant. Et
Ne tradideris me in aīas tribulantium me: qm̄ insurrexerūt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi.

Ne tradideris me. i. aīam meam vt si corpus occidūt vel aīam nō occidant (in aīam) id est in volūtates. nō dico in manus (tribulantium) me et mihi aduersantium. i. ne sinas animos eorū satari de malis meis vt cōsentiam eis (qm̄ insurrexerūt in me). i. ptra me testes iniqui scz detractores et adulatōres mihi et de me falsa dicentes vt moucāt et reuocēt me a te (et mentita est iniquitas) emphatice. i. iniquos testis (sibi). i. ad damnū suū nō meum. qz mendaciū malorū sibi vertitur in penam: sanctis vero in gloriā. Omne enī peccatū in suum redit auctōrē. s; inter oīa pericula deo dirigente. ego

Credo videre bona domini: in terra uiuentium.

Credo. i. indubitanter p̄fido (videre) scz p̄xp̄ientiam (bona dñi) que sunt vera et eterna nō transitoria (in terra uiuentiū) vbi nullus moritur: nullus locus falsitatis est scz in vita beata que est eterna qz pignus n̄m ibi habemus qd̄ est christus. Terra dicta est p̄ similitudinē ppter sui soliditatē stabilitatē et p̄manentiā vbi nullus perit sed semp̄ pmanet et beate uiuit. Et in hac spe cōfortans se ip̄m loquit̄ ad se tanq̄ ad aliū. q. d. Certus sum de illa vna et si tardum est hoc amanti.

Expecta dñm viriliter age: et confortetur cor tuū: et sustine dñm.

Expecta dñm secure qui non fallit bona ab eo sperando et p̄solando et vt cōsequaris nō remisse s; viriliter et fortiter (age) et opare de bono in melius p̄ficiendo (et) ne lassaris (p̄fortetur cor tuū) nō desperatōne deficientē

do. et corde p̄firmatus si mala eueniant (sustine dñm) tribulatōnes patienter et p̄seueranter pro eo vsq; in finez sufferendo vt bene viuendo sis iustus et patiendo p̄fectus Vbi nota q̄ quattuor sunt que n̄m spem euacuāt scz diurnitas t̄pis: contra quod dicitur. et p̄fecta dñm. id est illud quod credis et speras de dño. Difficultas bone actōnis. ptra quod dicit. viriliter age. Pusillanimitas mētis. cōtra quod dicitur. cōfortetur cor tuū. Acerbitas tribulatōnis cōtra quod dicitur. et sustine dñm. i. illud quod pateris pro domino et a domino.

Defensa nos a castris et p̄clis inimici ad iutor omnium deus vt in domus tue p̄petuitate durantes mereamur vultū tuū sp̄ali cōtemplatōne suspicere. Per dñm

Petitio Christi vel ecclesie p̄ liberatione ab iniquorū tribulatōne et gratiarū actio deuota pro sua exauditione.

p̄s. xxvij.

De te domine clamo

mabo deus meus ne sileas a me ne quando taceas a me: et assimilabor descendenti in lacum.

Auctor psalmi dauid propheta. Titulus hic est. Psalmus ipsi dauid. Attribuitur enī dauid significato. i. christo in conflictu passionis posita vel iusto in afflictōne constituto suadenti id quod supra scz vt quisq; fidelis sui cōp̄lo aduersa toleret et nō in se s; in deo confidat si cum eo regnare voluerit. **Nota:** petitio liberatōnis christi vel iusti ab iniquorū liberatōnibus. **Intentio:** monere si deles aduersa patienter tolerare et cor suum in dño ponere si volunt cum christo regnare S̄ntia in generali: probeta in isto psalmo in p̄sona christi vel cuiuslibet iusti positi in afflictione mentis vel corpis petit deuote diuinitus liberari et sentiens se a dño exauditus studet ei deuote regratiari. **Sententia in speciali:** Christus itaq; secundum q̄ homo p̄ponens se cōp̄plū iustis humiliter ad p̄rem ait. (Ad te) o (domine clamabo). i. ex toto et magno desiderio et affectu in afflictōne mea orabo et tu (deus meus ne sileas a me) christo in resurrectōe sed responde mihi annuendo et resuscitando. et (nequando) id est nec ad horam (taceas a me) in passione sed clarifica protegendo (et) si silueris (assimilabor) id est similis ero alijs hominibus (descendenti in lacum) id est in miseriam huius vite vel in

infernū. Vel (ne sileas a me) christiano quācum ad exteriorē eruditōnem (ne quando taceas a me) quantum ad interiorē inspiratōnem (et) si silueris vel taceris remotus a metunc (assimilabor) descendenti in lacum) gehenne et p̄funde miserie id est peribo quia dei silere et tacere n̄m perire est. Sed

Exaudi dñe vocem deprecatōnis mee dum oro ad te: dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

Exaudi domine vocem deprecatōnis mee cordis deuote precantis. (dum). i. quia (oro ad te) id est ne differas me exaudire. et (dum) id est quia ego christus (extollo manus meas) in cruce (ad) construendū (templum sanctum tuum) id est ecclesiā. quasi diceret. hoc facio ad edificandū ecclesiā vt sit templum sanctum tuum et ad salutem illorū qui sunt templū tuum. Vel (dum) ego christianus (extollo manus meas ad templū sanctum tuum) scilicet ad celum. quia est consuetudo fidelium eleuatis ad celū manibus deprecari dominum. Inde enim speramus auxiliū vbi notat ad eterna debere opera nostra referre nō ad terrena deprimere. Et
Ne simul tradas me cum peccatoribus: et cum operantibus iniquitatem ne perdas me.

Ne tradas me in mortem (simul cum peccatoribus) id est ea intentōne et eo voto quibus illi (et cum operantibus iniquitatem) scilicet mortem meam (ne perdas me) damnando velut reū supplicij id est ne hoc modo moriar quo moriunt operari iniquitatis. **Nota** et tu fidelis ne simul tradaris cum peccatoribus ne eorum cum quibus habitas prauis moribus corumparis et cum operantibus iniquitatē ne perdaris ne videlicet cum iniquis per eas quorū persecutōnem temporaliter toleras. Et non solū sunt iniqui actu sed etiā lingua. vnde subditur

Qui loquuntur pacem cum primo suo: mala autē in cordibus eorū.

Qui loquuntur pacem cum primo suo) per carnem et per impensam misericordiam scilicet mecum dicentes. Scimus quia a deo venisti magister. (mala autem) scilicet odij p̄ditionis et homicidij sunt (in cordibus eorum) Cogitabant enim vt iesum dolo tenerent et occiderent. quasi diceret. bona et pacem simulant labijs sed mala et fraudes habent in cordibus. Quam multi tales inueniuntur in ecclesia dei qui persequuntur cor-

pus christi hi sunt qui veniunt in vestimentis onium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Et quia ipsi tales sunt
Da illis p̄m opera eorum: et p̄m nequiciam adinventionum ipsorum.

Da illis scilicet (malis) mercedem condignam (scdm opera eorum) id est scdm meritū operum suorum (et scdm nequiciam adinventionum ipsorum) id est scdm q̄ intenderunt non scdm quod inde prouenit. Ac si diceret non scdm vtilitatem que ex eorum operibus processit recipiant sed scdm nequiciam quā se ad vtilitatem suam studiose inuenisse putabant. Non optat que dicit sed quid eis imminet predicat vel optat iusticiam dei in hoc seruari quia hoc iustum est vt scdm modum culpe sit retributio pene. Sequitur ergo.

Scdm opera manuum eorum tribue illis redde retributionem eorum ipsis.

Scdm opera manuum eorum id est p̄m voluntatem et meritum operum ipsorum (tribue illis) licet quod fecerat pro sit ad salutem alijs. per opera manuum vult designari excellentem iniquitatem quam fecerant in morte domini (redde retributionem eorum ipsis). i. quia mala pro bonis retribuēbant mihi redde eis vt sicut fallaciā pro veritate mihi reddebant ita fallaciā eorum ipsos fallat. Bene dicit retributione quia cum christus eis bona fecisset ipsi sibi mala retribuēbant. Ideo autem sic retribue eis.

Quoniam non intellexerunt opera domini et in opera manuum eius. destrues illos et non edificabis eos.

Quoniam non intellexerunt id est intelligere noluerunt (opera domini) scilicet magis occulta que operatus est per filium sicut est q̄ cum incarnari fecit de virgine. q̄ cum misit pro nostra redemptōne (et in opera manuum eius) scilicet manifesta miracula que per filium pater faciebat. mali etiā christiani opera intelligere nolunt per christum facta quia salutem sibi oblatam respuunt et contemnūt Ideo (destrues illos) id est depones a potentia vt nihil mihi noceant amplius. Deinde de sua exauditione gratias agit. d.

Benedictus dominus: quoniam exaudivit vocem deprecatōnis mee.

Benedictus sit (dominus) et gratias illi: et causam gratiarum subdit dicens (quoniam exaudivit vocem deprecatōnis mee) annuendo mihi quod deprecatus sum tam pro mea glorificatōne q̄ eorū depositōne. Quoniam

exaudimur a dño debemus illum benedicere. Non eni habet homo quid retribuatur domino pro tantis beneficiis nisi benedictio nem et laudem. nemo autem in donis dei sit beatus si donanti existit ingratus. Quomodo autem exauditus sit ostendit per hoc qd subdit.

Dñs adiutor meus et pector meus: et in ipso speravit cor meum et adiutus sum.

Dominus est (adiutor meus) in resurrectione et ad bene operandum (et pector meus) in passione et ne ledar a telis persecutorum (et in ipso speravit cor meum) id est mens et ratio mea (et iam adiutus sum) eo qd vere et sine hesitatione speravi. Ad hoc omnipotens deus nos adiuvat in bono et protegit a malo ut spem nr̄am constituamus in ipso. Quanto autē fidentius in ipso speramus tanto ab ipso adiuvamur vberius. vnde fit vt per dei adiutorium spes in nobis generetur et deinde per spei meritum adiutorium augeatur. Et ostendit in quo adiutus sit. d.

Et refloruit caro mea: et ex voluntate mea confitebor ei.

Et refloruit caro mea) in resurrectione que defloruit in passione. Caro christi prius floruit in pceptione immunitate peccati qz immunitis ab omni peccato fuit. deinde defloruit in passione quando morti succubuit. postea refloruit in resurrectione quando immortalitate suscepit. et ideo iam metu mortis consumpro (et voluntate mea) libera nō timoris necessitate (confitebor ei) et confitebuntur mei in quibus ego sum confessione laudis. Sic dicat peccator confitebor peccata et voluntate nō expectabo infirmitatem que compellat confiteri vel finem vite. et merito confitebuntur et quia.

Dominus fortitudo plebis sue: et pector saluatorum christi sui est.

Dominus est (fortitudo) in pugna contra diabolum (plebis sue) sibi deuote que in eo confidit quia non sua sed diuina virtute saluantur quos dominus de diaboli iugo eripit et suos facit (et ipse) pector saluatorum christi sui est) id est saluator a christo quia illos qui per christum saluati sunt ptegit hic in lucta non permittendo eos tentari supra vires ne ledantur a diabolo et post pugnam immortalitate preget in futuro. Et quia dominus est fortitudo plebis sue ergo faciendo quod tuum est

Saluum fac populum tuum domine et

benedic hereditati tue: et rege eos et excolle illos vsqz in eternum.

Saluum fac populum tuum) scilicet populum christianum o domine a malis seculi vt pseret in accepta gratia. (et benedic) ipsi facto (hereditati tue) dando incrementum virtutum et augendo in merito et numero (et rege eos) scdm mores et virtutes nec exorbitet et declinet ad praua (et excolle illos) a terrenis ad appetenda celestia et de virtute in virtutem (vsqz in eternum) id est donec perueniant vsqz ad eternitatem. Oratio

Fortitudo omnium fortissime deus salua populum a descendentibus in lacum et ita nos in templo sancto tuo ynanimiter necite vt pacem quam proximis ore pferimus corde teneamus. Per dñm.

Oratio populi fidelis et ministrorum ecclesie vt de beneficiis a deo sibi collatis studeant grati esse. ps. xviii:

Afferre domino fili

ly dei: afferre domino filios arietu.

Auctor psalmi propheta dauid
Titulus talis est. Psalmus dauid prophete qui hic loquitur: habitus in consummatione tabernaculi id est in consideratione consummationis ecclesie. agit enim de perfectione ecclesie de cuius supra adhuc agebatur edificatione que recte hic tabernaculum dicitur quia in ea contra diabolum temporaliter militatur: sed in futuro erit domus in qua habitatur. Dauid namqz fecit tabernaculum de tentorijs in quo arcam deo reposuit quo consummato multos ad immolandum ibi hostias inuitauit in quo consummationem ecclesie futuram prophetauit cui christus dona gratie contulit quia septē donis spiritus sancti eam replet et post remunerabit. Materia: multa beneficia in ecclesia fidelibus a deo collata. Intentio: hortari fideles qui filij dei facti sunt per adoptionem vt grati beneficiis pure et deuote se ipsos et sacrificia sua in ecclesia offerant deo consummatori. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona sua vel fidelis anime credentes generaliter omnes et specialiter ecclesie ministros ammonet et inducit vt domino sacrificia deuota mente persoluant in ecclesia et hoc propter multa beneficia fidelibus collata. Sententia in speciali. Honens ergo propheta fideles afferre spirituales hostias deo ait.

Afferre dño) nō appareatis in aspectu dei vbi cui o (filij dei). i. vos fideles ppli et ecclie ministri: filij dei p graz adoptionis effecti. Et subdit quid debeant afferre. d. (afferre dño filios arietu). i. vos ipsos mundos et puros tanqz agnos qd p euangelium genuerunt apli duces gregis dominici. Deo nos offerimus si deuote cor nr̄m deo prebemus. sed necesse est vt oblatio cordis etiā in completionem se demonstret actionis. vnde et subdit quales se debeant afferre. dicens

Afferre dño gloriam et honorem: afferre domino gloriam nomini eius: adorare vobis in atrio sancto eius.

Afferre dño gloriam et honorem). i. tales vos exhibete vt p opera verba et exempla vestra bona glorificetur et honoretur deus vbi qd apud ceteros. (afferre dño gloriam nomini eius) id est ascribite gloriam nomini eius non vestro: querentes gloriam suam nō vestram. (adorate dñm in atrio sancto eius) id est in dilatato et sanctificato corde quia ex charitate est omnis sanctitas. Jure quippe gloria et honor a nobis sibi exhibetur p tot et tantis beneficiis que in edificatione ecclesie subscribuntur. primum est collatio baptismi in quo fideles sunt membra christi quod notatur cum dicitur.

Gloria dñi sup aquas: deus maiestatis intonuit: dñs sup aquas multas.

Gloria dñi) scilicet dei patris facta est (sup aquas) iordanis in baptismo christi qz (deus maiestatis) et excelsa virtutis tunc (intonuit) dicens. hic est filius meus dilectus (dominus sup aquas multas) qz omnibus aquis tunc data est virtus regeneratiua in inuocatione sancte trinitatis. In noie eni patris et filij et spiritus sancti baptisantur credentes. et ipse est qui vbiqz baptisat. qz vnus dñs vna fides vnum baptisma. Deinde ponitur secundum beneficium quod est catholice fidei diuulgatio p christi et discipulorum predicationes quod notatur cum dicitur.

Gloria domini in virtute: vox domini in magnificentia.

Gloria dñi) id est predicatio christi et discipulorum facta est (in virtute) magna qz multi fuerunt conuersi ad fidem per eorum efficacem predicationem. (vox dñi) facta est in magnificentia miraculorum et operum. nam mortuos suscitabant. cecos illuminabāt. leprosos mundabāt et alia miracula faciebāt que sermonem consumabant et etiā multos ad fr-

dem conuertebant. Deinde ponitur tertium beneficium quod est humiliatio et subiectio principum sub iugo fidei christiane. qd notatur cum dicitur.

Gloria domini confringētis cedros: et confringet dominus cedros libani.

Gloria dñi) confringētis cedros). i. humilians per penitentiam et pitionem cordis superbos et altos. (et confringet dñs) p penitentiam (cedros libani). i. magis elatos et gloriantes de suo candore. i. de carnis nobilitate et seculari felicitate. Libanus eni interpretatur candor. Per cedrum quippe superbia designatur quia cedrus altissima arbor est. sed in libano sunt cedri magis proceri p quas significatur magnitudo principum terrenorum qui contracta eorum superbia humiliter colla sua iugo fidei submiserunt.

Et conminuet eos tanqz vitulum libani: et dilectus quemadmodum filius unicornium.

Et conminuet eos tanqz vitulum libani) vbi vituli ad sacrificia nutriebantur. i. humiliabit eos adeo vt tanqz vitulus parati sint pro eo mori. (et) hoc faciet (dilectus) patri scilicet christus qui est (quemadmodum filius unicornium). i. iudeorum scdm carnem qui dicuntur unicornes quia in vna lege superbiunt. et de singulari iusticia se erigunt. Vel nō mirum si illi conminuentur (et dilectus) enim vnicus patris conminuetur. i. humiliabitur vsqz ad mortem. et hoc (quemadmodum) et p ea parte qua est (filius unicornium). i. iudeorum. i. scdm qd est homo. Deinde ponitur quartum beneficium quod est condescensio diuina in psecutione sanctorum quod notatur cum dicitur.

Gloria domini intercedētis flammam ignis: vox domini concutientis desertum: et conmuebit dñs desertum cades.

Gloria dñi) intercedētis) et interrumpentis (flammam ignis) id est precidentis furentem iracundiam persecutorum et comprimentis insanum tumultum eorum et sic sanctis suis prebentis auxilium. (vox domini) concutientis desertum) id est conuenientis ad fidem gentiles qui sicut desertum culti non erant doctrina legis et prophetarum. (et) similiter (conmuebit) et conuertet dñs ad fidem (desertum) cades) id est iudeos qui deseruerant sanctum legis mandatum ppter traditiones suas. Interpretatur eni cades sanctum legis. Deinde ponitur quintum beneficium quod fuit illuminatio doctorum ecclesie. quod notatur cum dicitur.

**Uox dñi pparantis ceruos et reuelabit
pdenſa: et in tēplo eius oēs dicēt gloriā**

Uox dñi pparantis ceruos. i. aplos et doctores ecclesie q̄ oia mundana transiliētes et premnētes ad nunciandū euangeliū erāt agiles quicq̄ venenosas linguas hereticorū non timebant et eos vtriusq̄ testamēti scripturis tanq̄ duobus cornibus repm̄ ebāt (et reuelabit eis) cōdēnsa. i. sacre scripture obscura et misteriorū ymbraacula. (et) q̄ ita christ⁹ p̄fecit ecclesiam ideo (omnes) x̄ristētes (in templo eius) sic p̄summato. i. in ecclia (dicēt gloriā). i. laudem dñi p̄ donis que ab eo p̄ceperūt. Deinde ponit scriptū bñficiū qd̄ est repressio multitudinis peccatorū et quantū ad hoc dicit. **Dñs diluuium inhabitare facit: et sedebit dñs rex in eternum.**

Dñs diluuiū. i. boies in quibus est diluuiū peccatorū et inundantis vanitatis (inhabitare facit) hoc templū sc̄z ecclesiam p̄ gr̄e infusionem et collationē q̄ etia tales ad sc̄e ecclesie cōuertit vnitatē. **Uel (dñs facit) hoc templum sc̄z sc̄os et electos in ecclia tanq̄ in arca p̄stitutos (inhabitare) securos (diluuiū) huius seculi sine lesione nō sinens eos submergi fluctibus tentationū. (et) deinde in eo tēplo sc̄z in sanctis (sedebit dñs rex in eternum) regnans in eis et regens eos spiritualiter imp̄petuū. Et vere reget q̄**

Dñs virtutē p̄lo suo dabit: dñs benedicet p̄ pulo suo in pace.

Dñs virtutē et fortitudinē (p̄lo suo) p̄tra pcellas huius seculi et turbines tentationū dūmicanti (dabit) vt tantā possint habere cōstantiam et ne ab inimicis et vicijis supentur q̄ non est pax in hoc seculo. (et) dñs bñdicet populo suo in pace) nūc pectoris p̄mouēdo eos de p̄tute in p̄tute et tandē eternitatis faciēdo eos post tēpestates sc̄li hui⁹ seculi reque sc̄ere feliciter in celis. **Uñ ip̄e ait. Pacē relinq̄uo vobis. pacē meā do vobis. Dño**

Dona dñe virtutem p̄lo tuo et effice nos templū spūs sancti vt tibi de corde puro hō locauitū acceptabile p̄paremus. Per. d.

Gratiaz actio Christi p̄ sua liberatione et reformatōne in resurrectione. vel ecclesie seu cuiuslibet fidelis in tentatōe et tribulatione.

Ps. xxi.
Exaltabo te domine

qm̄ suscepisti me: nec delectasti inimicos meos sup̄ me.

Auctor psalmi p̄beta David. Titulus ta

lis est. **Ps cantici in dedicatōne domus dauid.** Non legitur dauid fecisse vel dedicasse aliquā domū: de spūali ergo domo hoc accipiendū est. **Psalmus cantici. i. leticie et exultationis habite in dedicatōe domus dauid. i. in p̄sideratōne dedicatōis domus christi et membroꝝ eius q̄ est p̄pter dedicatōnē q̄ facta est in capite qm̄ surrexit et futura est in membris qm̄ capiti suo sociabunt. Domus christi est hūanitas. vnde domus dauid edificat qm̄ humanitas assumitur. sed dedicatur qm̄ a mortuis resuscitatur. Sicut enī domus celestis fit in dedicatōe sic christus celebrat factus est in resurrectione assumpta immortalitate et impassibilitate. In sup̄iori ergo psalmo tabernaculū vbi tpe belli habitamus cōfirmatū est. in isto dedicatur domus que manebit in eterna pace. **Matēria: gratiaz actio p̄ liberationē et renouatōne christi in resurrectione. vel fidelis in tribulatione et tentatione. Intentio: inducere fideles ad dei preconiuꝝ et laudem p̄pter eius bonitatē in his reuoluentem. Sentētia in generali p̄beta in isto psalmo in p̄sona christi gr̄as agit de liberatione et reformatōne sua in resurrectione. vel in p̄sona ecclesie seu cuiuslibet fidelis p̄ liberationē a malis et p̄motōne in bonis. S̄nia in specialī: christus ergo p̄m q̄ homo gr̄as agens deo patri p̄ sua dedicatōne ait. **(Exaltabo te dñe) pater. i. altitudinē et magnitudinē tuaz p̄dicando laudabo (qm̄ suscepisti me) ad immortalitatē in resurrectione facta in me et faciēda in ecclia (nec delectasti). i. delectari vel iocundari p̄misisti (inimicos meos) p̄secutores sc̄z et demones (sup̄ me) vt me superarent retinendo in sepulchro. Uel in p̄sona fidelis **(Exaltabo te dñe) altitudinē tuā corde et ore laudando (qm̄ suscepisti me) p̄ p̄cipiūz gr̄e me p̄regendo et saluando (nec delectasti). i. delectari p̄misisti (inimicos meos) visibiles vel inuisibiles (sup̄ me) vt me opprimerēt vel deciperent.********

Domine deus meus clamaui ad te: et sanasti me.

Dñe deus meus clamaui ad te in passiōe sicut ad medicū. d. pater clarifica filiū tuum (et sanasti me) in resurrectione corpus meum mortale et egrū faciēdo immortale et gloriōsum. **Uel dicit fidelis (dñe deus meus clamaui ad te) tanq̄ ad medicū aie me (et sanasti me) a peccati vulnere. Et o**

Dñe eduxisti ab inferno aīam meā: saluasti me a descendentibus in lacum.

Dñe eduxisti ab inferno aīam meam et restituiſti eam corp⁹ (saluasti me a descendentibus in lacū). i. ex manibus iudeorū me liberaſti qui sua sponte descendūt in lacum inferni. **Uel dicit fidelis. (Dñe eduxisti ab inferno aīam meam) liberando eam vel p̄seruando a peccato cui debetur damnatio. (saluasti me a descendentibus in lacū) sepando me a consortio et consoritate malorū ne sicut illi p̄ceps caderē in mortis et dānatōis abyssum. Et ḡ. **Psallite dño sancti eius: et confitemini memorie sanctitatis eius.****

Psallite dño. i. benedicite opando (sancti eius). i. saluati et facti sancti p̄ eius liberatōez et certi de resurrectione que p̄cessit in capite. (et cōfitemini) p̄fessione laudis ore et corde (memorie sanctitatis eius). i. laudate eum q̄ ipse cuius vos eratis oblitū memor fuit vestri vt sc̄ificaret et iustificaret vos p̄ fidē et gr̄am vocando vos p̄ suā bonitatē ad sui nois agnitōnē. Ideo etiā psallite et p̄fitemini.

Qm̄ ira in indignatōne eius: et vita in voluntate eius.

Qm̄ ira. i. iusta vindicta qua genus hūanum p̄ primo peccato puniuit qd̄ morte soluitis. fuit et venit p̄ ip̄m sup̄ vos (in indignatione eius). i. ex zelo iusticie quo fuit q̄si indignatus. (et vita) sc̄z gr̄e ac etiā glorie ad quā p̄ vos nō rediretis restituta est p̄ ip̄m (in voluntate eius). i. ex eius bñplacito et gratia nō per vires v̄ras vel merita **Ubi habes in deo qd̄ timeas sc̄z iusticiā: habes etiā qd̄ speres sc̄z gr̄am. Et p̄ hac ira**

Ad vesp̄um timorabitur fletus: et ad matutinum leticia.

Ad vesp̄um. i. in vesp̄e huius mundi sc̄z in tota vita p̄niti vsq̄ ad finem seculi. et durabit. f. (demorabitur. i. diu morabitur (fletus) et gemitus penitentie. q̄ p̄pter p̄c̄m ade oēs causam et occasionē flendi in p̄niti habent qm̄ recordantur bona que in adam pdiderunt et mala que incurrerūt (et sic) ad matutinū) future resurrectionis que in matutina christi resurrectione p̄fessorū erit ip̄is nūc flentibus (leticia) p̄bennis et eterna. **Nec p̄dicta in tribus versibus p̄t dicere christus vel fidelis.**

Ego aut̄ dixi in habundantia mea: non moueboz in eternum.

Ego aut̄ sc̄z christus contrarius ade qui in paradiso habundās omnib⁹ bonis motus est a deo ad p̄suasione serpentis. (dixi). i. deliberaui (in abundantia mea) sc̄z virtutē et cōfidentia deitatis (nō moueboz in eternum) a

deo sed ero obediens patri vsq̄ ad mortem. quasi diceret. In alijs q̄ moti sunt a deo demorabitur fletus: sed in me nō demorabitur qui nō sum motus. **Nec hoc suis viribus tribuit sed diuine gr̄e ascribit. vñ subdit**

Domine: in voluntate tua p̄stitisti de cori meo virtutem.

Domine: in voluntate tua p̄stitisti decori meo virtutē. q. d. q̄ immunis sum a peccato decorus in iusticia. fortis in patientia. et potens in faciēdo mirabilia. et bñmōi nō habeo ex merito humane nature vel ex mea p̄tate sc̄z ex tuo beneplacito et voluntate. **Nō est ergo vnde debeat homo p̄sumere cū audiat christum de se talia dicere sc̄z virtutē et decorum a dño sibi dari. Ex aut̄ virtus carnis fuerit a te probatur ex eo q̄**

Auertisti faciem tuā a me: et factus sum conturbatus.

Auertisti faciem tuā a me exponendo me passioni. **Uisus est enī auertisse faciem suam ab eo qm̄ cum in passione dereliquit. (et fact⁹ sum cōturbatus) te enī auerso ad penam nō ad peccatū turbatur carnis mee infirmitas. Unde cepit pauere et tedere et ip̄e ait tristis est aīa mea vsq̄ ad mortem. Hinc perpende quantū homo de turbatōne et casu timere debeat si deus faciem suam ab eo auertat et eum deserat. **Uel fidelis recognoscēs p̄p̄iam fragilitatem dicit (Ego aut̄ dixi in habundantia mea et p̄speritate spūali sc̄z virtutum: elatus ex ea (nō moueboz in eternū) a rectitudine iusticie et mea stabilitate. Sed o (Dñe in voluntate tua) et p̄ libitu tuo nō ex mea iusticia vel merito (p̄stitisti decori meo virtutē) qua mala sup̄arem qd̄ ad decus mihi cōtingit. Qd̄ inde constat q̄ (Auertisti faciem tuā a me) p̄pter electōez meā ex donis gratie tue. (et) a stabilitate mea motus (factus sum conturbatus) propter grauitatem sequentis casus. Et ideo****

Ad te domine clamabo: et ad deum meū deprecabor.

Ad te dñe p̄ qui regis me (clamabo). i. in tenise orabo de obtinendis bonis sc̄z p̄ adhibenda gloria immortalitatis (et ad te) deū meū qui creasti me (deprecabor) humiliter de remouendis malis sc̄z de tollenda mortalitate carnis. dicens

Que vtilitas in sanguine meo: dum descendō in corruptionem?

Que vtilitas erit (in sanguine meo). i. in effusione sanguinis mei et quid p̄ficiet mihi

vel alijs sanguis meus effusus (dum descen-
dero in corruptioz). i. si corpus meū putrescit
in sepulchro. si tertia die nō resurgā. q. d. nul-
lo. qz nemini te annūciabo. nulluz lucrabor.
et ita pibit et p̄fessio tui et annūciatio.
**Nunquid p̄fitebitur tibi puluis: aut an-
nunciabit veritatem tuam?**

Nunquid x̄ni (p̄fitebit tibi). i. erit cā p̄fessio-
nis et laudis tue (puluis). i. caro redacta in
pulverē (aut annūciabit veritatē tuā) ad salu-
tem ceteroz. i. erit cā q̄re virtus tua annūciat
quā rep̄tōi hūani generis p̄missisti et p̄ me fa-
cere decrevisti. Nō dicit p̄ necessitatē q̄ nō sinat
eū descēdere in corruptioz. **Vel fidelis orans**
p̄ remissioē p̄ccoz. d. (Ad te dñe clamabo et
ad deū meū deprecabor) vt dimittat mibi p̄cā
Appropinq̄ tribulatio q̄ deseruisti sup̄bientē
(Que) enī (vtilitas) puenit tibi (in sanguine
meo). i. in p̄ccō meo. (dū descēdero in corru-
ptioz). i. p̄pter ip̄m incurrā corp̄is et aie mortē
q. d. nulla. qz nec aliquid p̄ h̄ laudi dei a p̄te
mei accrescit. **Nunquid x̄ni (p̄fitebit tibi) lau-
des vel peccata (puluis) scz corp̄is incinerati**
(aut annūciabit veritatē tuā) alijs. q. d. nō. et
ideo meli⁹ est vt remittas mibi culpā meā ad
tuā laudē et gl̄az. deī exauditiū se insinuat. d.
**Audiuit dñs et misertus est mei: dñs fa-
ctus est adiutor meus.**

Audiuit dñs p̄r me deprecantē (et misert⁹
**mei) ne viderē corruptioz (dñs factus est adiu-
tor meus) vt etiā gl̄ia imortalitatis indueret**
**et resurgerē. vñ subitū git oñdendo in q̄ sit ad-
iutus p̄uens se ad p̄cem et dicens.**
**Conuertisti planctum meum in gaudi-
um mibi: conscidisti saccum meū: et cir-
cūdedisti me leticia.**

Conuertisti planctū meū. i. meoz (in gau-
diū). i. planctū passionis mutasti in gaudiū
resurrectiois (mibi). i. ad vtilitatē mei et meoz
h̄ de morte mea dolētes de resurrectioē gau-
dere fecisti. qz p̄scidisti saccū meū. i. mortali-
tatē carnīs q̄ induit̄ et in resurrectioē destru-
xisti (et circūdedisti me leticia) qz stola imor-
talitatis me induisti. hoc autē fecisti
Ut cāter tibi gl̄ia mea et nō p̄pūgar: dñe
deus meus in eternū cōfitebor tibi.

**Ut cāter tibi (et laudet te) gl̄ia mea) scz re-
surrectiois. i. vt resurrectio mea sit cā q̄re lau-
deris a me et a meis (et) h̄ is qz semel passus**
(nō p̄pūgar). i. nō moriar vltēr⁹ q̄ o dñe de-
**me⁹ in eternū p̄fitebor tibi). i. in seclā et sine fi-
ne laudabo te. Vel fidelis p̄fites diuinā cle-**
mentia dicit. (Audiuit dñs et misert⁹ ē mei) qz

dum se accusat dñs miseretur (dñs factus est
adiutor me⁹) vt resurgerē a p̄ccō. (Conuertis-
ti planctū meū) habitū de p̄ccō p̄missione (in
gaudiū mibi) de ei⁹ remissioē et spe venie (cō-
scidisti saccū meū). i. carnē scindi fecisti p̄ ma-
ceratōez (et circūdedisti me leticia). i. gaudiō
interiori vt gaudēs agā p̄nias. (Ut cāter ti-
bi gl̄ia mea). i. p̄sciētia exultet ad honorē tuū
et laudet te. Gloria enī n̄ra est testimoniū cō-
sciētie n̄re. (et nō cōpungar) remorsu et p̄scia
p̄ccō. vel nullis penis in futuro pungar. et sic
(dñe deus me⁹ in eternū p̄fitebor tibi) et lau-
dabo te qm̄ nihil mibi est ex me scz oia ex te.

Susceptor oim clemētissime Dñe
deus ne p̄mittas delectari inimicos n̄ros su-
per nos scz ita nos in virtute tua corrobora:
vt p̄uerso planctu n̄ro in gaudiū scitatis tue
memoria iugiter excolamus. Per d.

Psalmus de liberatōe a multitudine
et magnitudine tribulationū christi vel
fidelium ac p̄solatōne et exaltatōe eoz.

p̄s. xxx.

De te domine spera

ui nō confundar in eternū: in iusticia
tua libera me. Auctor psalmi p̄p̄ha
dauid. Titul⁹ h̄ est. In fine p̄ extasi p̄s. dō.
Iste enī p̄s dirigēs nos in finē. i. christū. est
dauid q̄ h̄ loquit in p̄sona christi vel ecclie et
cuiuslibz fidel. habit⁹ p̄ extasi. i. agēs de ex-
cessu mētis q̄ sit vel pauore terrenoz. vel mē-
te rapta ad sup̄na et inferioroz oblita. Dic autē
extasis marie accipit pauor p̄p̄i dei de p̄secu-
tōne oim gentiū et de defectu fidei p̄ orbē p̄-
turbati. Hic enī hūiliatio christi et scōz mar-
tyrū describit q̄ exaltatōz et dedicatōz dom⁹
dei q̄ sup̄ dictū est meret qz christus mētis ex-
cessu altitudinē diuini p̄sū sup̄ salutē gene-
ris hūani ceteris alti⁹ intelligēs volebat p̄i-
us hūiliari postmodū exaltari vt ad modū
et ceteri prius hūilient postmodū exaltandi
Materia: multitudo et magnitudo tribulati-
onū christi et fidelium ac diuine pietatis auxi-
liū. Intentio: inducere fideles vt in tribulatioē
de misericōdia dei cōfidant et nō de se presumāt.
S̄nia in generali p̄p̄ha in isto psalmo in glo-
na christi vel cuiuslibz fidel tribulati in ten-
tationibz demonis vel maligni hoīs cōstituti
postulat liberari. S̄nia in sp̄ali: incipit et
go in p̄sona christi ad p̄ez. d. (In te dñe) p̄r
(speravi) qm̄ q̄ hō (nō confundar in eternū). i.
nunq̄ confundar dū mibi hūi s̄litudinē car-
nis p̄ccōi insultat vt hōi ceteris s̄lit (in iusticia
tua) mibi a te collata (libera me) innocētē

de morte ne in ea remaneam. Et
Inclina ad me aurem tuam: accelera vt
eruas me.

Inclina ad me aurē tuā) scz misericōdie. i. sub-
limitas tua hūilitati mee p̄descēdat. et (acce-
lera). i. festina (vt eruas me) a morte. i. fac me
cito resurgere: nō differas vsq̄ in cōem resur-
rectōz ne decidat spes credētū. qd vt sit.

Esto mibi in deū p̄tectorē et in domum
refugiū: vt saluū me facias.

Esto mibi in deū p̄tectorē) p̄tra iacula et
impedimēta inimici. i. esto tātus p̄tector et de-
fenzor quantū decet esse deū (et in domū refu-
giū) vt in te sum tu⁹ (vt saluū me facias) resu-
scitādo. i. esto mibi q̄si domus ad quā refugi-
ens saluus siam. non alium quero

Qm̄ fortitudo mea et refugiū meum es
tu: et propter nomē tuū deduces me et
enutries me.

Qm̄ fortitudo mea) ad tolerādas p̄secuti-
ones (et refugiū meū) ad eas totaliter euadē-
das (es tu) nō ali⁹. (et) idē p̄pter nomē tuū in
norescēdū et gl̄ificandū (deduces me) ad oēs
gentes (et enutries me). i. aggregando mibi
sanctos et membra adimplebis corpus meū
nondum perfectum.

Educes me de laqueo hoc quē absconde-
runt mibi: qm̄ tu es p̄tector meus.

Educes me de laq̄o h̄ quē abscondērūt mī-
hi). i. liberabis me de morte quā mibi latēter
q̄si nescienti parasse se putauerūt vt frustrata
sint eoz p̄silia (qm̄ tu es p̄tector me⁹) q̄ p̄tes-
gente nullus p̄r laq̄us vel aduersitas p̄uales-
re vnde iam in passione clamo

In manus tuas cōmendo sp̄m meum:
redemisti me dñe deus veritatis.

In man⁹ tuas p̄mendo sp̄m meū). i. inter-
man⁹ potētie et misericōdie tue vt potētia p̄tegat
misericōdia eruat et redimat (redemisti me) a mor-
te. i. liberaisti me tanq̄ me redemisses (dñe de-
us veritatis) implēs qd p̄mittis. redēpta est
aia christi et alioz p̄ suā p̄fectā obedientiam.
P̄nt etiā p̄dicta accipi in p̄sona ecclie vel au-
tuslibet fidelis ita dicentis (In te) solo nō in
meo (dñe speravi) et fiducia posui et idē non
p̄fundar in eternū) et finalit̄ licz forte ad tps.
Ideo dicit in eternū qz est p̄fusio t̄p̄alis q̄ est
salubris vt p̄fundū de p̄ccō ad p̄nias. h̄c nō
formidet christian⁹ qz si h̄c nō habuerit ha-
bebit eternā in iusticia tua) et nō mea q̄ nulla
est (libera me) ab eterna p̄fusioē. qz ad iusticia
tuā p̄tinet sperantes in te liberare (Inclina

ad me aurē tuā) oīez meā attendendo et me
humilē exaudiendo (accelera vt eruas me) a
malis ne deficiā in tentatōibz et tribulatōibz.
(Esto mibi in deū p̄tectorē) defendendo me
ab inimicis ne me ledāt (et in domū refugij)
suscipiendo me fugientē ad te a p̄sc̄ntibz ne
me rapiāt. ita (vt saluū me facias) et liberū et
hic et in eternū. (Qm̄ fortitudo mea) q̄ inimi-
cis resistā (et refugiū meū) in q̄ securus p̄ma-
neam et quiescā (es tu) nō ali⁹ (et p̄pter nomē
tuū) gl̄ificandū nō p̄pter meritū meū (dedu-
ces me) p̄ viā mandatorū tuoz ne aberrē a te.
(et enutries me) p̄bulō verbi tui et eucharis-
tie sacramēto ne in via deficiā. (Educes me
de laq̄o hoc quē absconderūt mibi). i. de insi-
dijis q̄s occulte tendūt mibi diabolus et sui
(qm̄ tu es p̄tector meus) et nō p̄r illaqueari q̄
talē habet p̄tectorē. Et idē. (In manus tuas)
scz potētie et misericōdie (cōmendo sp̄m meū) vt
eo egrediente de corp̄e cito suscipias ip̄m. hoc
exemplū accepit ecclia a christo. h̄ et sc̄i orant
qm̄ exūt de corp̄e. h̄c vocē debet quilibet fu-
delis emittē. (redemisti me dñe) morte et san-
guine tuo sicut p̄missisti. (deus veritatis) nō
fallēs in p̄missis. Et qz es deus veritatis

Qdisti obseruātes vanitates: supuacue

Qdisti) et reprobasti (obseruātes) et aman-
tes (vanitates) mūdi et sperātes in falsa britū-
dine hūius seculi scz in diuitijs. vel delitijs.
vel in honore. vel in sublimitate. vel in ami-
cis carnalibz que oia vana sunt qz aut dese-
runt aut deserunt. et sic terrenis inherentes
vt celestia obliuiscant. et hoc (supuacue) idē
inaniter et infructuose. Non tñ vacue scz su-
peruacue hec obseruānt qz nō tñ ip̄a destru-
untur scz etiā vita hoīs p̄pter quā petunt.

Ego aut in dño speravi: exultabo et leta-
bor in misericordia tua.

Ego aut in dño) qui nō est vanitas scz veri-
tas et vita (speravi) et p̄fidenciam posui: nō in
me vñ in vanitate. et ideo (exultabo) foris cor-
pore (et letabor) intus spū nō in mea iusticia:
scz (in misericōdia tua) me liberante ab angustia q̄
mibi vt in te sperare donauit et me nō fallit.
Et merito exultabo et letabor

Qm̄ respexisti humilitatē meā: saluasti
de necessitatibz aiam meam:

Qm̄ respexisti) oculo misericōdie (hūilitatem
meā). i. misertus es mee fragilitatis et afflictis-
onis scz puidendo mibi de remedio ne a p̄es-
quentibz sup̄arer. respiciendo aut hūilitatem
meā (salua de necessitatibz aiaz meā). i. de ma-
lis p̄suetudinibz et corp̄alibz miserijs q̄s in

hac vita patitur anima ex infirmitate carnis
vt me non opprimerent.
Nec cōclufisti me in manibz inimici: sta-
tuiti in loco spaciofo pedes meos.

Nec p̄clufisti me).i. concludi p̄miffi (in
manibz inimici) uifibilis vel inuifibilis vt
mibi finaliter dñaretur et nō respirare in li-
bertate (statuiffi).i. firmiter collocaffi (in loco
spaciofo) scz charitatis (pedes meos).i. affe-
ctōes meas: me de angustijs timoris in liber-
tate ⁊ uia lata charitatis deducendo. p̄dicta
p̄nt dici ex p̄fona chr̄isti ⁊ mēbroz. S3 quia
caro est infirma ⁊ vt gēt mala subdit ex ipoz
membroz p̄fona.

Miserere mei dñe qm̄ tribuloz: cōtura-
tus est in ira oculus meus: anima mea
et uenter meus.

Miserere mei dñe) et necesse est (qm̄ tribu-
loz) ponderare maloz p̄ntiū et timore futuroz
imminentū a deo q̄ cōturbatus est in ira).i.
p̄pter irā ⁊ furozē p̄sequentiū scz demonis vel
maligni hoīs p̄tra me excitata (oculus me)
interior scz rōis (aīa mea).i. affectus sensuali-
tatis (et uenter meus).i. naturalis appetit⁹ car-
nis. Et hinc est tribulatio et metus
Qm̄ defecit in dolore uita mea: et anni
mei in gemitibus.

Qm̄ defecit).i. ad defectōes appropinquit
(in dolore).i. ex doloribus et angustijs (uita
mea) p̄p̄alis (et anni mei).i. tpa q̄ h̄ diuini⁹ ago
sunt (in gemitibus) nō in claris uocibz p̄pter tri-
bulatōis pond⁹. Totū enī spaciū p̄ntis uite
scis dolor est ⁊ gemit⁹ ⁊ multas cās doloris
et gemitus habet uita ista mortalis. Et

Infirmata est in paup̄tate uirtus mea:
et ossa mea cōturbata sunt.

Infirmata).i. debilitata (est in paup̄tate)
id ē in p̄sideratōe mee paup̄tatis ⁊ defect⁹ bo-
noziū (uirtus mea) scz animi. i. uigor ⁊ p̄fidentia
et ossa mea cōturbata sunt).i. firmitas ⁊ forti-
tudo corp̄is mei debilitata est. Per h̄ oñdit q̄
nec in aīa nec in corp̄e vlla p̄t esse hoīs p̄sum-
ptio qz hūana fragilitas nihil boni h̄z ex se.
Deinde p̄t esse vox chr̄isti et fidelis
Sup oēs inimicos meos fcūs sum ob-
probrium uicinis meis ualde: et timor
notis meis.

Sup oēs inimicos meos).i. plūsqz inimi-
ci mei q̄ sunt oēs iniq̄ (fact⁹ sum obprobriuz
uicinis meis ualde) q̄ iam fidei mee p̄p̄mi et
credere uolētes deterriti sunt. i. maiori obpro-
brio habu⁹ sum q̄ illi q̄ p̄ sceleribz suis crāt

digni obprobrio et tormento corū q̄ obpro-
briū sup̄o (et timor notis meis) et familiaribz
q̄b timorē incussi exēplo horribilis tribula-
tōnis mee ne malū eueniret eis p̄pter me.

Qui uidebāt me foras fugerūt a me: ob-
liuioni datus sum tanq̄ mortu⁹ a corde

Qui uidebāt me foras) patientē nō intelli-
gētes interiorē sp̄e meā p̄tior (fugerūt a me)
et me reliquerūt ne ex mea societate pati ha-
berent (obliuioni datus sum) ab illis. (tanq̄
mortuus) sim (a corde) ipoz. q. d. excidi a cor-
de et mēte seu recordatōe corp̄. sicut mortuus
excidit a corde p̄ obliuionē: cui⁹ memoria cū
corp̄e sepelitur. vnde puerbiallyter dicitur: q̄
mortuus nō habet amicum. Et

Fact⁹ sum tanq̄ uas p̄ditū: qm̄ audiui ui-
tupatōz multoz p̄moratū in circūitu.

Fact⁹ sum).i. reputat⁹ a malis tanq̄ uas
p̄ditū) et p̄fractū vel destructū qd nulli uili-
tati vel uisui est aptū. i. uisus sum p̄isse et pu-
tabar abijciēdus tanq̄ inutilis nullū dño fa-
ciens lucrū vel fractū. h̄ aut̄ id̄ dico (qm̄ au-
diui) et tū tacui (uitupatōz multoz) p̄moran-
tū in circūitu) et circūquaqz q̄ mibi miseriaz
meā obijciūt in obprobriū et me uitupant sicut
canes mordent canē p̄cūsum.

In eo dum uenirēt filii aduersum me:
accipe aīam meam p̄filiati sunt.

In eo) scz p̄uētū (dū uenirēt filii aduersuz
me) oēs nō pauci vt me expugnarent (accipe
aīam meam).i. facere vt eis p̄sentiret p̄filiati
sunt) et cogitauerūt. q. d. in illo uentū nihil
aliud p̄filiati sunt nisi vt aīaz meā p̄derēt. h̄
p̄ba nos docēt p̄temptū mūdī ⁊ mortis hūi-
litate et patientiā et vt in deo habeam⁹ sp̄em
n̄ram. vnde et subditur

Ego aut̄ in te speraui dñe: dixi deus me-
us es tu: in manibz tuis sortes mee.

Ego aut̄) inter h̄ obprobria (in te speraui
dñe) nō de me p̄sumpsi vl̄ q̄cūqz hoīe. Nihil
salubrius nihil securius q̄ sperare in deo qz
in hoc nemo fallit: spes aut̄ in alijs sepe fru-
strat: et dixi dño) uerbo oris ⁊ cordis (deus
me⁹).i. saluator me⁹ qz saluū me facies (es tu)
nō ali⁹ (in manibz tuis).i. in p̄tate ⁊ dispositi-
one tua sunt (sortes mee).i. gratuita mea ele-
ctio vel tpa mea. i. decursus uite mee. Et id̄
Eripe me de manu inimicorū meoz: et a
p̄sequentibz me.

Eripe me de manu).i. de p̄tate (inimicorū
meoz) uifibiliū ⁊ inuifibiliū q̄ me odiūt (et a
p̄sequētibz me) uifibiliū ⁊ inuifibilitē q̄ mibi
mala inferunt ne mibi p̄ualeant et de meo

interitū gaudeat qz totū me in te cōieci. **Da**
time illi p̄secutōes ⁊ obprobriū chr̄isto ⁊ ec-
clesie inferūt q̄ cum chr̄istiani sint bñ uiuere
nolūt. Inter quos q̄i gemēs ait
Illustra faciē tuā sup̄ seruū tuū: saluuz
me fac in misericōdia tua: dñe nō confundar
qm̄ inuocaui te.

Illustra faciē tuā sup̄ seruū tuū).i. manife-
stam fac beniuolentiā tuā sup̄ me tua grā me
p̄solando ⁊ saluādo vt notū fiat mibi ⁊ alijs
q̄ facies tua sup̄ me intēdat et q̄ mibi sis pla-
catus. (saluū me fac in misericōdia tua) nō in me-
is meritis vl̄ iusticia dñe nō p̄fundar et eru-
bescā vnq̄ frustrata spe mea (qm̄ inuocaui te)
nō aliū. i. intra me uocaui deuote orando re-
cte uiuēdo. S3 ex opposito potius
Erubescant impij et deducant̄ in infer-
num: muta fiant labia dolosa.

Erubescant) et p̄fundant̄ (impij) scz infides
les ⁊ falsi chr̄istiani q̄ idola inuocāt ⁊ vanita-
tes obseruāt qd tūc erit qm̄ a dño audient ne-
scio uos: et ite maledicti in ignē eternū. (et de-
ducant̄ in infernū) tanq̄ ad locū sibi depu-
tatū. et tūc (muta fiant) a laude dei ab excusari-
one sui ab accusatōe alioz (labia dolosa) scz
maligna ⁊ falsum fingētia q̄ hic garrula sunt
dum iudiciū nō timent.

Que loquitur aduersus iustū iniquita-
tem: in supbia et in abusione.

Que scz labia (loquunt̄) nūc) iniquitatem
aduersus iustū) scz cōtra chr̄istū et suos. et h̄
(in supbia) scz cordis (et in abusione) scz opis.
id ē p̄uerso usu bñficiōz dei nō existentes de
eis grati. p̄ter vsum enī q̄ solēt hoīes esse gra-
ti de bñficijs ipi fecerūt. Quotidie modo cla-
māt et garrūt malī p̄tra chr̄istū ⁊ suos s3 tūc
efficient muti qm̄ scōz apparebit gloria ⁊ eis
im̄inchūt tormēta. Quo p̄tra de scōz felicitate
admirās p̄p̄ha vl̄ q̄libet fidel̄ exclamat. d.

Qm̄ magna multitudo dulcedinis tue do-
mine: quā abscondisti timentibz te.

Quam magna).i. ualde magna est (multi-
tudo dulcedinis tue dñe) q̄ tantā bñtudinē
et gloriā scis tuis p̄parasti q̄ nec dici p̄t nec
cogitari (quā abscondisti).i. occultasti nūc ad
tps (timentibz te) vt ardētius desiderēt et ne ac-
cepta securitate a uia iusticie excedāt. vel (ab-
scōdisti).i. seruasti in futura bñtudine (timēti-
bus te) vt solis illis reddas tpe oportuno.
h̄c aut̄ dulcedinē incipit deus dare fidelibz
in hac uita in spe sed p̄ficit in alia exhibendo
in specie. vnde subditur

Perfecisti eis qui sperant in te: in cōspe-

ctu filiozū hominum.

Perfecisti).i. p̄fectā fecisti et p̄ficiēs nō sub-
trahēs h̄c bñtudinē qz p̄summata spe retrā-
bues sperata in specie (eis q̄) in h̄ sc̄lo nō tm̄
timēt s3 et sperāt in te ⁊ vt sc̄z in finē expectāt
(in p̄spectu filiozū hoīm).i. q̄ ita sperāt vt in
p̄spectu hoīm de sua spe ⁊ fide nō erubescāt:
s3 corā hoībz p̄fident. obprobriaz et afflictio-
nes p̄stater sustinētes ⁊ nec ore nec factis chri-
stum negantes ostendūt se sperare in dño.

Abscondes eos in abscondito faciei tue:
a conturbatōne hominum.

Abscondes eos) ne uideant̄ ab impijs (in
abscondito faciei tue).i. in secreto noticie tue et
p̄tēplatiōis diuine seu facialis uisionis tue
impijs abscondite scz vt te uideāt p̄ specie qui
modo lates (a p̄turbatōe hoīm) dū mali tur-
babunt dānati vel vt nulla hūana malicia
eos iam ualeat p̄turbare. In p̄nti etiā tribu-
lati et obprobrijs hoīm uexati mēte intrātes
ad uultū dei et in amore eius q̄escētes a p̄tur-
batōe recreant̄. In futuro ergo abscondes et
hic interim dum p̄grinantur

Proteges eos in tabernaculo tuo: a cō-
tradictione linguarum.

Proteges eos) ne noceant̄ (in tabernacu-
lo tuo) scz in p̄nti ecclia in q̄ tibi militāt (a con-
tradictōe) et strepitu (linguarū) malarum scz
sc̄ismatū ⁊ heresuz q̄ p̄tradiciūt doctrine chri-
stiane ne tales lingue p̄tradiciēs ueritatē ual-
leāt eos sibi incorpare Ideo ad tabernaculū
dei tu curre. eccliaz catholicā tene. a regula ue-
ritatis noli discedere. Deinde plenitudinem
beneficioz in laudē concludit et p̄ tantis be-
neficijs deum laudat. d.

Bndictus dñs: qm̄ mirificauit miseri-
cordiam suā mibi in ciuitate munita.

Bndictus sit (dñs).i. laudatus (qm̄ miri-
ficauit).i. mirificā ⁊ mirabilē fecit ⁊ oñdit (mi-
sericōdiā suā mibi). inter aduersitates ⁊ p̄se-
cutōnes acerrimas me p̄tendo (in ciuitate
munita) scz in ecclia munimēto fidei solidata
et p̄tra oēm impugnatōz aduersarioz vndis
q̄ p̄ fidē munita. Que dicit̄ ciuitas qz mul-
ti sub vna lege diuina p̄iungunt̄ et munita p̄-
pter uirtutes multas et diuersa dona sancti
spiritus quibz muniuntur.

Ego aut̄ dixi in excessu mentis mee: pie-
ctus sum a facie oculoꝝ tuoz.

Ego aut̄) nihilomin⁹ tribulatōes ⁊ miseri-
as h̄ns (dixi in excessu) vel extasi (mentis mee)
id ē in p̄anoze meo. q̄ p̄anoz dicit̄ excessus qz
a rōne excessu timēdo. Excessus enī mentis

dicitur siue quia homo ad contemplationem et reuelationem diuinorum rapitur: siue quia aliquis per tristitiam et pauorem se ipsum excidit nec apud se remanet. (piectus sum a facie oculorum tuorum). i. derelictus sum a te. Si enim me respiceres non ita pati sineres: si in facie tua essem non ita timerem. Et quia trepidans clamaui. Ideo exaudisti vocem orationis mee: dum clamarem ad te.

Ideo exaudisti vocem orationis mee tribulationem mitigando et consolationem maximam per tribulationem modicam reddendo. et hoc fecisti indilate scilicet (dum clamarem ad te) toto cordis affectu te inuocando. Clamor ad deum non est voce sed corde. multi silentes labijs corde clamauerunt: multi ore strepentes corde auerso nihil impetrare potuerunt. Si ergo clamas clamatus ubi audit deus. per his quod dicitur.

Diligite dominum omnes sancti eius: quoniam veritatem requirit dominus: et retribuet habundanter facientibus superbiam.

Diligite dominum auctorem tanti beneficii o vos omnes sancti eius quorum est diligere deum non mundum neque ea que in mundo sunt. quod dicitur in tanta spe positi seruite domino in dilectione ita quod non recedatis ab eius amore positi in tribulatione: quoniam veritatem requirit in futuro (dominus) verax. diligentes se per penam et laboribus remunerando (et retribuet) scilicet debitam penam (habundanter) non modice (facientibus superbiam) scilicet est premententes et contra iussa eius facientes debite puniendo. Interim ergo Viriliter agite et confortetur cor vestrum omnes qui speratis in domino.

Viriliter agite in bonis inceptis proficendo et perseverando ne sit ociosa dilectio sed insistentem et sine defectu bonum operetur. (et si graua occurrant confortetur cor vestrum) scilicet tribulationes sufferendo aduersariis malis resistendo et mortem non timendo. quod dicitur si in corpore est infirmitas vel lassitudo: sit in corde ad toleranda mala mundi: patienter fortitudo. Vel (Viriliter agite) in prosperitate que dissoluit. (et confortetur cor vestrum) in aduersitate que affligit (omnes qui speratis in domino) brauium eterne remunerationis expectantes ab eo. Pro

Immensam multitudinem dulcedinis tue piissime domine suppliciter exoramus ut dum veritatem tuam requirimus tumore execrabilem superbie conteramus. Per. d.

Psalmus penitentialis ubi propheta ostendit hominem non meritis propriis sed gratia dei posse saluari si admissa non neglexerit

confiteri.

ps. xxi.

Eati quorum remisit

se sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est. Intellectus dauid. i. penitentis quia dicitur quid intelligere debeas si vere penitentes. scilicet ut te peccatorem esse intelligas et non posse saluari aliquem nisi per peccatorum remissionem quam precedere oportet humilem confessionem et si ceperis facere bonum non tibi sed gratie dei deputandum. Materia: peccatorum recognitio et accusatio. Intentio: monere homines ad confessionem et penitentiam. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona vere penitentis primo gratias agit deo de peccati dimissione: postquam agitur de peccati recognitione ac confessione ac penitentia seu satisfactione. Quia enim supra narravit de infelicitate et miseria impiorum ac de felicitate et gloria iustorum quia vterque retribuet dominus secundum opera eorum. ideo nunc monet ut peccatores nos agnoscamus et penitentiam agamus quatenus felices et beati esse possimus. Sententia in speciali. Sciam itaque propheta commendans in initio boni indulgentiam dei ostendit esse. d. (Beati) scilicet sunt illi in spe et gratia sed beatificandi in re et gloria (quorum remisit sunt iniquitates) per lauacrum regenerationis scilicet per baptismum (et quorum tecta) et coopra sunt per penitentiam et emendationem (peccata) que post baptismum commiserunt ne in iudicio reuelent. Vel (Beati) quorum remisit sunt iniquitates) quantum ad culpam. (et quorum tecta) et abscondita (sunt peccata) scilicet ipsi deo quantum ad penam eternam ut non videat ea deus ad puniendum ulterius. Videre enim dei peccata est punire ea.

Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus.

Beatus vir) strenuus et ideo unus quia rarus (cui non imputauit dominus peccatum). i. que reus peccati non iudicat quia animi virtute fultus se ab omni peccato criminali custodiuit (nec est in spiritu eius dolus) dum in hoc se non iustificat sed peccatorem confitetur et se ipsum accusat. Vel (Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum) siue ad culpam siue ad penam. quia (nec est in spiritu eius dolus) vere enim penitet mente et se accusat ore et corde tenet quod ore fatetur. Vel (Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum) per cordis contritionem (et quorum tecta sunt peccata) per oris confessionem (Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum) per operis satisfactionem (nec est in spiritu eius dolus). i. nihil dolose aut fraudulenter agit vel in preterendo vel in

confitendo vel in satisfaciendo. Sed Quia tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.

Quia olim (tacui) confessionem peccati: scelus meum abscondendo (inueterauerunt ossa mea) id est sumptis sunt virtutes anime mee quoniam qui malum quod gessit non aperit eas etiam quas habet virtutes perdit. unde tota virtus mea et interior fortitudo defecit et mole victorum grauata in veritate sua remansit quia confitendo non amaram nouitatem. (dum clamarem tota die). i. continue peccatum defendendo: aut de iusticia et meritis me iactando: vel ex anxietate et timore diuine vindicte et punitionis ad dominum orando. Et quia tacuit vindicantem domini manum sensit. d. Quia die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in erumna mea dum configitur spina.

Quia die ac nocte). i. assidue (grauata est super me manus tua). i. penas vindicte: vltimam superbie tribulationes mihi immittendo ad humiliandum me superbum. Quia confessionem peccati non luit humiliari humiliatus est pondere manus dei. Et ideo subdit (conuersus sum in erumna mea). i. in consideratione mee miserie quia in assidue tribulatione flagello tuorum cognoui me miserum. (dum configitur spina) mihi. scilicet aculeus et stimulus conscientie peccatricis. i. dum puncta est conscientia. Stultus in culpa red dicitur sapiens in pena. unde prius ait Delictum meum cognoui tibi feci: et iniusticiam meam non abscondi.

Delictum meum) scilicet quod faciendum dimisi (cognouit tibi feci) per veram confessionem (et iniusticiam meam) scilicet quod non faciendum feci (non abscondi) a te. i. non operui sed apertum ut tu operires detectum ut tu tegeres. Peccatum quidem abscondit omnino tacendo in parte excusando. verbis falsis tegendo. Ut autem dicit Hieronymus. Sermo dei tanta debet esse peccati recordatio ut ea que gessit semper lachrymans confiteatur. Pia itaque domini dispensatio factum est ut quod pena peccati extitit hoc ipsum virtutis occasio fuerit. Unde et subiungit Dixi confitebor aduersus me iniusticiam meam domino: et tu remisisti impietatem peccati mei

Dixi enim prius in corde ubi deus videt. i. deliberaui apud me et firmiter proposui hoc scilicet quod ego (confitebor) simul corde et ore (aduersus me). i. non deo. non diabolo. non nature. non fato. non fortune sed mihi ascribendo et in me referendo. meque ipsum et non alium accusando. (iniusticiam meam domino). i. ad honorem domini coram

eius vicario. (et tu remisisti) absque mora per gratiam tuam (impietatem peccati mei) quantum ad culpam. Cum agimus malum peccatum quidem est: cum autem id ipsum deo abscondere volumus iam non solum peccatum est sed etiam impietas peccati. unde non solum ei deus quod male gessit sed etiam quod impie absconderat dimisit. Et vide quod velox sit dei misericordia erga peccatorem: non dum confitetur ut audiat homo sed confiteri permittit quod audit deus et votum per confessionem reputans dimittit. Magna pietas ut ad solam permissionem dimiserit. votum enim per operationem iudicatur. Postea tamen si fieri potest faciendum est ministris ecclesie confessio alioquin non proficeret contritio: quia nisi confiteretur ex sua inobedientia damnaretur.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore oportuno.

Pro hac) scilicet remissione faciendum. Vel (pro hac) impietate remittenda (orabit ad te) deus (omnis sanctus) quia nullus est sine peccato etiam sanctus (in tempore oportuno). i. in hac vita in qua licet conuerti. Tempus opportunum est tempus merendi scilicet tempus gratie quod est totum tempus penitentis quo semper est orandum. Inter tempus merendi est optimum et precipuum tempus sanitatis. Sed tempus perdimimus tripliciter. vel violentis et importunis negociis. vel voluptuosis operibus. vel desidiolis negligentibus. per ista eripiuntur nobis tempora. Et licet sit modo tempus opportunum

Veritatem in diluuis aquarum multarum ad eum non approximabunt.

Veritatem) illi qui sunt in diluuis aquarum multarum. i. in concupiscentiis carnalibus (ad eum) scilicet deum (non approximabunt) saluandi scilicet sed elongabunt. Vel (Veritatem) si sic fecerit oratio (in diluuis) et inundatione aquarum multarum) et tentationum vehementium superuenientium. i. licet habundauerint tentationes tanquam inundationes aquarum multarum ipse tamen tentationes (ad eum) scilicet sanctum sic orantem non approximabunt) ut eum superent et in peccatum reciduarum faciant quia conuertet se ad dominum et orabit. d. Quia peccata remisisti in hoc diluuis quod vndis perstrepat

Tu es refugium meum a tribulatione que circumdedit me: exultatio mea erue me a circumdantibus me.

Tu solus) es refugium meum non mea vis vel alius dominus (a tribulatione) huius seculi vel tentatione vicioz et diaboli (que circumdedit me) et impugnat in isto diluuis ex omni parte

volens me subvertere. qz a dextris sunt psps: a sinistris aduersa. an vana glia. retro delecta bilis peccoz memoria. sup diabolus: infra carnis tyrannus. extra mundus: intra cogitatio: nu tu multus. et tu es (exultatio mea) qz de te et in te gaudeo. et si gemo adhuc in r: gaudeo tamē in spe. et ideo (erue me) quia adhuc sum in malis. (a circumstantibus me) scilicet inimicis et vicijis mihi insidiantibus. Et respondet dñs penitenti

Intellectu tibi dabo et instrua te: i via hac q gradieris firmabo sup te oculos meos.

Intellectu tibi dabo vt sp te cognoscas et sp ad deū in spe gaudeas (et instrua te) armis iusticie. sciētia. bonis moribz et virtutibz ad psequendum bonū et fugiendum malū ne aberres (in via hac) scz virtutū (q gradieris) et ambulabis (firmabo sup te oculos meos) pfectū tuum p viā virtutū misericōditer attendendo et te in eodē itinere ne qd tibi noceat et vsqz in fines pfeueres diligēter custodiēdo. Accepto g intellectū conuertit se penitēs ad alios. dicens. quia dñs mihi ita fecit ergo o vos consortes mei quos inuio

Nolite fieri sicut equus et mulus: quibz non est intellectus.

Nolite fieri sicut equus et mulus (sequētes sensitiuū et bestialē appetitū) qbz nō est intellectus) et rō ad hōi appetitū refrenādū Equus supbos significat et lubricos carnis voluptatibz seruiētes. Mulus pigros et infecūdos nullū aie fructū faciētes q duz solis terrenis inherēt intellectū de celestibz nō hnt. vel qz si ne discretōe equus fessorē et mulus onus accipit et ita neutri est intellectus: vel illi fessoris vlt buic oneris phibet boies a diabolo insidari et vicijis onerari. Deū quertit se penitēs ad deū. d. Qz si nolūt acquiescere o deus fac eis quod fecisti mihi scz

In chamo et freno maxillas eozū constringe: qui nō approximāt ad te.

In chamo et freno. i. in maiori et minori tribulatiōe (maxillas eozū). i. ora iactātia et superba eozū q se de suis viribz et meritis iactāt et peccā tacēt (constringe). i. coarta et repme. (q nō approximāt ad te) hūiliādo se scz p supbiā elongant a te. i. eos q erecta ceruice sunt sicut equus et mulus indomitus et nolūt tibi obedire penis et laboribz afflige ita q pena et veratiōe dante eis intellectū obediāt tibi ad nutū sicut aialia donec viā teneāt frena patiuntur et flagella. Nec mirū si adhibito talibz freno flagella etiā adhibentur. quia

Multa flagella peccatoris: sperantē autē in dño misericōrdia circumdabit.

Multa etiā cum freno sunt (flagella peccatoris) quibz a deo flagellant: siue in pnti siue in futuro ideo qz cessa a peccō. Post frenū adduntur flagella ad domandū hic: cui indomito et hic qnz vaga datur licētia et in futuro multa flagella. (Sperantes autē in dño) spera certa et debita et agentē de peccis pniām (misericōrdia circumdabit) vndiqz eū ptegendo ne sit locus hosti. Quē primo circumdat tribulatio postea circumdat misericōdia qm misericōdiam dabit qui ppter peccata nra iuste tribulari nos voluit. Ideo admonendo subiūgit. **Letamini in dño et exultate iusti: et gloriamini omnes recti corde.**

Letamini interiorius corde (in dño) non in vobis nō in mundo (et exultate) exteriorius in corpe nō mundi amatores nō peccōres: scz iustis non meritis vris sed grā dei iustificati (et gloriamini) etiā in tribulatiōibz et gloria seu testimonio bone psciētie. (oēs recti corde) habentes voluntatē pformē et subditā voluntati diuine. Recti corde sunt: quibz oia iudicia dei placent: et se de peccis suis accusant. deū siue in pspere siue in aduersis semp laudant: deo nō resistunt et cor suū fm voluntatē dei dirigunt quā sue preponūt. vt et christus docuit. d. Non qd ego volo sed quod tu.

Sancte dñe qui remisisti de **Dño** licetis beatitudinē te cōfessis attribuis exaudi vota pntis familie et cōfractō peccī aculeo: spūali nos exultatiōe pfunde. Per d.

Exhortatio et inuitatio iustoz ad dei laudem ppter ipsius summā fidelitatē. potentiam. sapientiam et bonitatem.

Exultate iusti in dño

minore: rectos decet laudatio. Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est. In finem psalmus dauid. Iste enim psalmus dirigens nos in finem scz in christum conuenit dauid prophete vel perfecte anime exhortanti ad laudem dei fideles ad semen dauid pertinentes. Materia: diuine potentie sapientie et bonitatis commendatio Intentio: fideles ad laudem dei nostri inuitare. Sententia in generali: Propheta vel perfecta anima in isto psalmo potentiam et misericōrdiam dei cōmendat. agens de operibz creatōnis et recreationis vt timeatur potētia

qua creat et ametur misericōrdia qua re creat. Inuitatqz fideles ad dei laudem et precōnium: et beatificat digne laudantes et cōsentes eum. Quia enim in precedenti psalmo breuiter psalmista cōcluserat Letamini in domino et exultate iusti. vult nunc de hoc negocio principalit agere scilicet ad dei laudes inuitare. Quibus autem modis et quibz de causis laudandus sit per totum corpus psalmi exponit. Sententia in speciali: ostendens ergo propheta qui laudare debeant: iustos ad laudem monet. dicens. (Exultate) etiā in aduersis o (iusti) impijs enim non est gaudere dicit dominus. (in domino) non in vobis. non in seculo. et quia exultare in domino nisi laudando non possumus (rectos) inquit (debet laudatio). i. laudare deum. Iusti sunt qui per fidem et bonam operationem domino seruiunt. Recti sunt qui cor suū fm voluntatem dei dirigunt et in omnibus ac semper deo gratias referunt et si eos perturbat humana fragilitas diuina cōsolatur equitas. Qui tales sunt: ad exultandū in domino et laudandum eum idonei sunt. Et subiungit quo modo sit laudandus.

Confitemini domino in cythara: in psalterio decem cordaz psallite illi.

Confitemini domino) cōfessione laudis (in cythara) seruiendo ei in operibus misericordie. Cythara enim deorsum aperturā habet et ex inferiori parte sonat. et scdm Hieronymum habet sex cordas. sed scdm Isidorum. septem. per quam possunt intelligi sex opera misericordie que in euangelio ponuntur vel septem addito eo quod in thobia de sepultura mortuoz dicitur que maxime de inferioribus et terrenis fiunt. (in psalterio decem cordarum psallite illi.) seruiendo ei in decem preceptis. Psalterium enim de sursum habet aperturam et a superiori parte sonat: et habet decem cordas per qd signatur doctrina celestis que de sursum est et in decem preceptis breuiter ostensa est

Cantate ei canticum nouum: bene psallite ei in vociferatione.

Cantate ei) non tantum lingua sed vita. (canticum nouum) scilicet canticum gratie et fidei ac charitatis id est exuite vos vetustatem et induite nouitatem quia nō nisi ad nos per gratiam renouatos pertinet hoc canticum et nouum testamentum (bene psallite ei) bonis operibus (in vociferatiōe) vt in auriibus dei sonet. Bene psallit qui bene viuūt.

sed hic ipa bona vita nostra quandam in auriibus dei debet habere spiritalē vociferatiōem vt quicquid bene viuendo agimus toto affectu et deuotione ad laudem dei faciamus. Vel in iubilatione. i. in leticia ineffabili vt non possit verbis dici

Quia rectum est verbum dñi: et omnia opera eius in fide.

Quia rectum est verbum domini) quia recte docet. recta iubet. recta predicat. recta promittit. ad dexteram non declinat neqz ad sinistram. recto itinere ad supernam patriam nos perducit. nec in verbo tantum rectus deus est: sed et in operibus suis fidelis existit: exhibēs homini quod promissit vnde sequitur (et omnia opera eius in fide) id est in fidelitate sunt et fidelis et nihil verbo promittit quod in opere non reddit. Vel (Quia rectus est verbum domini) id est promissio eius vera est in omnibus (et omnia opera eius in fide) id est quecumqz iubet fieri omnia fundamentum habent fidem. Ideo etiam est laudandus. quia

Diligit misericordiam et iudicium: misericōrdia dñi plena est terra.

Diligit misericordiam) quam nunc preterrogat in via vocando: peccata donando iustificando et promittendo. (et iudicium) quo in futuro eriget prerogata et retribuēt vni cuiqz scdm merita sua. Dilige et tu misericōrdiam scilicet miserando vt misericōrdiam cōsequaris. Ama iudiciū vias tuas subtiliter discutiendo et peccata fletibz ac penitentia puniendo vt quem times iudicem inuenias misericōrdem. Et vere misericōrdiam diligit: quia (Misericōrdia domini plena est terra) vbicqz enim euangelium predicatur remissio peccatorum prestatu: salus annunciatu. et dicit terra quia ibi habundat hominis misericōrdia et superabundat dei misericōrdia.

Celi dñi firmati sunt: et spū oris eius omnis virtus eorum.

Verbo enim (domini) id est sapientia dei patris (celi) id est apostoli (firmati sunt) id est plene instructi sunt cum eo conuersando et firmati ac solidati in fide verbo exemplo et dono (et post) (spiritu oris eius) id est filij qui est os patris (omnis virtus eorum) in doctrina et miraculis consistens roborata est qz et doctrina eozū et miracula a spū sancto data sunt et firmata qui hic filij esse dicitur ne trā a patre procedere crederetur et hos apostolos per omnē terram misit et misericōrdiam

suam id est remissionem peccatorum predicari precepit. Et ipse misericorditer est congregans sicut in vtre aquas maris ponens in thesauris abyssos.

Congregans sicut in vtre vase de corio (aqs maris). i. scilicet tribulationes qz sicut bō in vtre aqs stringit et qm vult spargit sic dñs tribulationes eccie. Seuebat tūc mare. i. scilicet fluctibus psequentiū qd modo intra suos terminos manet inclusus. S; q tūc seuebat apte nūc seuiūt occulte. pensemus igit modo nō deesse deo vñ pferat quo nos emēdet. Ideo sequit. (ponens in thesauris). i. recondēs in absconditis et in secreto suo (abyssos). i. reprobus et valde malos vt tpe suo pferat vnde bonos erudiat. Ideo

Timeat dñm oīs terra: ab eo autē cōmoueantur oēs inhabitantes orbem.

Timeat et si de misericōdia gaudeat (dñm) nō aliud (oīs terra). i. oīs bō vt desinat peccare: et si nō amore vlt timore. hoc ideo dicit ne qd audiens aqs clausas vana leticia supbiat. et pfirmans nos in timore dei subiūgit) ab eo autē et manu misericōdie eius (moueantur) ad hūc timorē et moueant ad ei? impium (oēs inhabitantes orbem). i. vniuersam ecciam. ab eo inqz nō terroribz diaboli vel hoīm seu cuiusqz creatura. si bec seuiūt: deū time nō ista. tota enī creatura sub illo est que iuberis time re solū nō alterū pter illū. vñ et subdit

Quā ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt.

Quā ipse dixit. i. voluit (et facta sunt) oīa id est formata de informi materia (ipe māda uir). i. verbo suo pcepit (et creata sunt) informia de nihilo et ita p in nihilū redigere. et pmittit formatōz creatōni qz dignior est formatio. Quā fecit verbo: oīa creauit mandato. oīa sequitur eius impium cū iubet mouent cum iubet quiescūt: et malicia hoīm cupiditatem nocendi habere valet: pntem si ille nō dat nō habet. Non est enī pntas nisi a deo. vñ ipe solus est timendus. Ideo adiungit Dñs dissipat consilia gentiū: reprobatur autem cogitationes populoz: et reprobatur consilia principum.

Dñs dissipat ne effectū habeāt pntia) contra se et suos facta (gentium) eoz destruendo idolatriā qz putabāt destruere ecciam (reprobatur autē cogitationes populoz). i. iudeoz qui non ei? s; suū querūt regnū. et si enī multa machinarentur vt tollerēt nomē christianū de terra: in creuit eccia. (et reprobatur pntia principū)

id est demoniorum vel tyranorum huius seculi qz talibus populis querūt dñari. Nō est enī sapientia. nō est prudentia. nō est pntia ptra dñm. Ideo nō sunt timendi psecutores sed deus qui pntem habet sup eos

Consiliū autē dñi in eternū manet: cogitationes cordis ei? in generatōz et generatōz

Consiliū autē dñi de nra vocatōe iustificatione et glorificatione (in eternū manet) qz nullo dissoluit tpe. et (cogitationes cordis) et sapientie (eius) sunt (in generatōz et generatōz) qz nō sunt mobiles et mutabiles s; eterne et manentes. q. d. dispositiones eius qz ideo dicuntur cordis qz rōnabiliter ordinant in oēm generationē extendunt qz nō est qz volūtati eius possit resistere vel ordinatōni eius ptraire. vñ de et subditur de eius consilio

Beata gens cuius est dñs deus eius: populus quē elegit in hereditatē sibi.

Beata est (gens cuius dñs est deus eius) p verā fidē et debitū cultū. i. qz sibi dñm nō elegit nisi deū suū de qz viuūt quē colit. B est pntia dei vt brā sit gens cui? est dñs volūtate qz deus est pntē: illū enī solū bñficat qz ei obediuit. nec hoc est a se s; a deo vñ sequit et (pls) s; btūs est (quē elegit dñs) electōe pdestinatōnis et pparauit (in hereditatē sibi) vt eam possidendo regat et colat et nō sinat esse incultam et miserā. i. in possessionē ppetuā tanqz hereditariā. electi enī sunt hereditas dei et deus hereditas ipoz. Et oñdit quō elegit. d.

De celo respexit dñs: vidit omnes filios hominum.

De celo tanqz de excelso habitaculo siue de alto diuinitatis siue de celsitudine misericordie siue respexit dñs) misericorditer et inde vidit in imo positos et valde a se remotos (oēs filios hoīm) pntentes ad filiū hoīs vt omnibz misereat qz nunqz respectus eius sine misericōdia fuit. vidit inqz et misericorditer attendit. vidit qz eoz miserat? est. Et bñ dicit oēs qz discretor psonaz nō fuit

De pparato habitaculo suo: respexit super oēs qui habitant terram.

De pparato habitaculo suo. i. de diuinitatis siue secreto vel de habitaculo qd sibi pparauit. i. de angelis. de aplis. de pdicatoribz vnitatis ad pdicanduz nobis missis doctrina et grā spūs scī pparatis ad vocatōez alioz qz misertus est oīm (respexit) qui prius se ab eis auerterat (sup oēs qz habitāt terrā) tanqz pegrini in pegrino loco vt pnt illis ad regendum eos. Et oñdit quid de illis fecit qz ipe est

Qui finxit singulatiim corda eorum: qui intelligit oīa opa eorum.

Qui finxit. i. manu grē formauit (singulatiim). i. singularitē (corda) et aias (eoz) singulorum. pntia dona tribuit et cōformauit et singulos donis gratuitis ornauit. et scit quō quisqz eis vteatur vnde sequit. (qui intelligit oīa opa eorum). i. secretius et interiorius videt. Non enī solum videt opa que fiunt sed etia; intelligit et subtiliter attendit qziter. qua voluntate. qua intentione et quo fine fiunt. Nec solum spūalia dona sunt a deo sed etia; corporalialia ab eo esse declarat ne qd ea sibi ascribat. quia

Non saluatur rex per multam virtutes et gigas non saluabitur in multitudine virtutis siue.

Nō saluatur (rex) corporali salute (rex) licet multitudine exercitus potentissimus (p multam virtutem). i. potentia suam: vt patuit in pbarone (et gigas) licet corpe fortissimus (non saluabitur in multitudine virtutis). i. fortitudinis (sue) vt patuit in golia: nisi cum hoc habeant dei auxiliū et ptectionem. Quis rege potentior: quis gigante fortior? Cum ergo isti in se suaqz potentia et fortitudine cōfidentes nō saluentur: nemo nisi dei misericordiam querat ad salutē. Et nō nñ in potentia vel viribz nō est salus sed etiam

Fallax equus ad salutē: in habundantia autē virtutis siue nō saluabitur.

Fallax est (equus ad salutē) seffozem suuz velocitate saluare nō valens (in habundantia autē virtutis) et fortitudinis (sue) s; equi (nō saluabitur) s; ascensor in eo confidens. sic hūana et mundana felicitas que subleuat hoīm sicut equus suū seffozem: fallax est ad salutem quā videtur quide; pmittere sed nō potest donare. Et quantūcūqz sit magna felicitas etiā in fallax est qz in habundanti virtute bonoz et diuinitaz nō saluatur possessor eius. q. d. non speres in potentia tpali non in fortitudine corporali non in diuinitate et felicitate seculi que: notatur p regem gigantem et equum. Hyffice etiā (rex) qui carnē suā regit (nō saluatur p multam virtutem suam) si in ea confidit imputans sibi nō deo (et gigas) qui est rege fortior qui cōtra diabolū et suam pcupiscentiā militat nō saluabitur in multitudine virtutis siue) si supbus cōtra deum se extollat (et equus). i. superba opinio quā ascendit extimans se sua virtute saluā

dum (fallax est ad salutem) Nam huius opinionis infessor (nō saluabitur in habundantia virtutis siue). i. quantūcūqz pfectus sit. vnde ergo est salus

Ecce oculi dñi sup metuentes eum: et in eis qui sperant sup misericōdia eius.

Ecce. i. in manifesto habetur saluatio. qz (oculi dñi). i. misericōdie ipius respectus sunt (super metuentes eum) timore scō qui eius amore timent peccare nō sup psumentes de se (et in eis qui sperant) nō in viribz suis vel meritis sed (sup misericōdia eius) expectantes eam p spem firmam nō in eis qui desperant. Time re dñm et sperare semp sunt coniuncta. Timor enī sine spe: desperatio est. Spes sine timore: presumptio. Non ergo deus psonam hoīs accipit sed tm metuentes se et sperantes in se misericorditer respicit. Ad hoc

Ut eruat a morte animas eorum: et alat eos in fame.

Ut tandem (eruat a morte) et damnatione perpetua (animas eoz) dans eis vitam eternam (et) hic interim (alat). i. nutriat (eos in fame) iusticie existentes. Nec sunt duo vota fidelis vt in iudicio eripiatur a morte eterna: et hic spūalibus alatur vbi est bonoz indigentia. Tempus famis modo est: tps saturitatis post erit. Alit nos interim plus dñs in hac heremo sacramentis suis. doctrina sua. gratia sua: ne deficiam? in via. Ideo vt post perfecte saginetur

Anima nostra sustinet dñm: qm adiutor et ptector noster est.

Anima nra) modo interim qz diu famas et pegrinatio est (sustinet dñm). i. patiens est in dño quicquid accesserit ei sustinendo propter eum et patienter expectando eius beneplacitum vt alatur eis incorruptilibz. et poterit sustinere dñm (qm) ipse adiutor in pugna et ad debellandū hostes (et ptector noster est) ab estu et ad defendendū ab hostibus. Vel (adiutor) ad faciendū bona et dum ad deum conamur. et (ptector) ad cauenduz mala et dum hosti resistimus. Ideo autem et hac spe est sustinendum

Quia in eo letabitur cor nostrum: et in noie sancto eius sperauimus.

Quia in eo) non in nobis vbi magna sine illo est inopia. (letabitur) tūc plene (cor nrm) et aīa cum p operibz et meritis premia recipiamus. (et) interim (in noie sancto eius) id est: in re nominis quod est saluator quod nobis absentibus per fidem misit nō in meritis

nostris (sperauimus) nos venturos ad eum in futuro. et vt oia hec bona impleant: spera hic vt ibi leteris. esuri et siti h vt ibi epuleris. et pueres sermonē ad deū subdit orōes breuem et salubrem. dicens. Et ideo
Fiat misericordia tua domine sup nos: quemadmodū sperauimus in te.

Fiat misericordia tua dñe sup nos. i. p. misericordia tua impleat in nobis scz vt in futuro in te letemur (quē admodū) et sicut hic (sperauimus in te). i. p. m. meritū spei quā i te habuimus. Spes enī nō confundit. q. d. Ita fiat et p hoc fiat qz sperauimus nō in alio sed in te. Sicut ergo in te sperauim? sic supra nos tuam misericordiam sentiamus. et fm qz orauimus nō fm qz meruimus. Istuz verum cogitare debet vnusquisqz anteqz legatur vt fideliter dicat quē admodum sperauimus in te: ne alibi vagetur et vacet mente.

Orō
Pasce dñe plebem tuā in fame verbi tui et eripe aīas nīas de morte peccā vt repleti misericordia tua aggregari iustoz gaudijs te impertiente increamur. Per. d.

Psalmus ad dei laudē et timorem ac plura bona alia nos informās et allitiēs a malis quoqz pluribz nos retrahens et de terrenis.
ps. xxxij.

Emedicam domini
num in omni tempore: semp laus eius in ore meo.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus talis est. Psalmus scz iste attribuit dauid id est christo qui hic loquitur et in eo christianus psalmus in qz agens de hoc qd fecit cū mutauit vultū suum. i. vetus sacrificiū qd dicit vultus qz indicat voluntatez dei in signo in nouū quod manifeste eam ostendit: quā mutationem fecit in cena et hoc corā Abimelech qui interpretatur p̄ris mei regnū. i. coram iudeis qui regnuz p̄ris sui dauid erant. et dauid dimisit eum scz abimelech. i. christus iudeos et abiit ad gentes. Ita etiā corāz achis mutauit. i. coram ignaris discipulis qui dixerunt. durus est hic sermo. Achis enī: quō est: interpretatur. qd vbi dicitur ignorantia de signatur. et achis dimisit eum dauid et abiit id est illi discipuli dimiserūt christū et abiierunt retro. In historia ponit achis scz esdras ppter sacramentū querendū nomen mutauit ne putet sola historia narrari. Materia: laudationis dei et timoris filialis affectatio et fidelitū ad hoc inuitatio. Sicut supra ita et hic

sterum ad dei laudē inuitat alijs tñ ex causis
Intentio: monere fideles vt deū laudent et timeant bonoz et maloz finem et retributōes attendant. Sñia in generalī: ppheta in isto psalmo loquitur in psona christi vel christiani seu etiāz viri religiosi ammonentis alios vt in dei laude et timore p̄seuerent et vt a delictis abstineant. iustosqz dicit saluandos impios vero perituros. Sñia in specialī: laude itaqz incipiens ait christus et in eo christi anus (Bñdicam). i. laudabo (dñm) corde ore et ope. et hoc (in omni tpe) tam p̄speritatis qz aduersitatis. Pro vtraqz enī fortuna deū laudare debem? sicut Job qui dicebat. dñs dedit dñs abstulit sit nomē dñi bñdictū. et (semper). i. assidue (laus eius) erit in ore meo vt alios instruat ad laudanduz meo exemplo et sicut in corde vt intenta mente deum laudem. Oia enī qz dicit que cogitat sine culpa sunt et ad laudē dei. et ita laus dei semp est in eo nō qz cōtinue laudet scz qz in eo nō est nisi laus. i. nō prumpit in vituperium.

In dño laudabitur aīa mea: audiāt mansueti et letentur.

In dño a quo virtutē et potentiā sumpsit nō in me (laudabitur aīa mea) de bono suo. id est si in me sit aliquid laudabile ad ipm refero a quo habeo: nō mibi attribuo et p̄riam laudem nō quero. (audiāt mansueti). i. mites et benigni laudez dñi. Qui enī in dño nolunt laudari vel qui landāt in p̄speris et blasphemant in aduersis nō sunt mansueti scz superbi. (et letentur) qz res iocunda est anime mansuete et humili. Et ideo ad eos cōuertendo sermonem hortatur ad dei laudem dicēs Et o vos mansueti

Magnificate dñm mecum: et exaltemus nomen eius in idipsum.

Magnificate dñm. i. predicate eum magnum mirabile et ineffabile quod est magnū cordis mei desiderium (mecum) q. d. quō ego facio sic et vos facite (et exaltate nomē eius) id est p omnes gentes quibuscūqz possumus altum et eternū p̄palemus. (in idipm). i. pariter omnes in vnum in vnitāte in cōcordia vt sit nobis cor vñū et anima vna. Quilibet fidelis debet ad deum laudandū et amandū secum alios trahere et inuitare. (Et aut inuitatos ad hoc trahat dicit que bona sibi inde euenerunt subdens

Exquisiui dñm et exaudiuit me: et ex omnibz tribulatiōibz meis eripuit me.

Exquisiui. i. ex toto corde et totis viribz

et intus munda p̄scientia quesui nō aurum non aliud sed (dñm) oratiōibz sedulis ipm implorādo (et exaudiuit me) bona que ab eo postulauit: et vt eum inuenire mibi concederetur (et ex oibz tribulatiōibz) et angustijs (meis) tam corporalibz qz spūalibz (eripuit me) manifeste vel occulte misericorditer liberādo. Est enī ereptio manifesta sicut danielis et triū p̄phetarū. Deinde hortatur alios qd ipse p̄bavit. d. Vos ergo exemplo mei
Accedite ad eum et illuminamini: et facies vestre nō confundentur.

Accedite p̄p̄ius corde et ope de tenebris erroris pristini et p̄uersatiōis mūdanc ad eū scz deū lumē aīe verū (et illuminamini) spūaliter lumē gr̄e: et post lumē (facies v̄re). i. mētēs (nō confundent). i. nō frustrabunt nūc in p̄cum exauditōe: vel in futuro in mercede. Ad deū accedim? bonis studijs et spūalibz exercitijs legendo. meditādo. orando. amādo. Illuminamur aut p̄ intellectū. p̄ gr̄az. p̄ doctrinam. p̄ vitā. Illuminati aut nō confundunt. i. nō erubescūt de peccāis sicut mali v̄l de obprobrijs et p̄tumelijs sibi illatis sicut supbi et ad h adducit exēplū de se in terciā p̄sona. d. qz
Iste paup clamauit et dñs exaudiuit eū et de oibz tribulatiōibz ei? saluauit eū.

Iste paup. i. spūalis et volūtarius paup ppter deū scz ego (clamauit) ad dñm (et dñs exaudiuit eū) bñlīter clamantē scz quō exaudiuit subiūgit. d. (et de oibz tribulatiōibz) et angustijs (ei? saluauit eū) q. d. sic faciet et vobis si ad eū accedatis. Hic ostendit quō exaudiatis scz si fueris paup spū vt de nullo qd habes p̄sumas et te indigentē intelligas et ad deū accedas. Sed quō saluos facit ab omni bus tribulatiōibz. Ecce

Immittet angelus dñi in circuitu timētium eum: et eripiet eos.

Immittet scz angelus dñi scz christus qd est angelus magni p̄siliij: v̄l alt? angel? de celo. (Immittet). i. immisiōes faciet in circuitu et giro. pure (timētium eū) scz dñm vt circūtegat timētes se v̄ndiqz et ex omni p̄te custodiēs et defendēs eos vt in nulla p̄te irrupe veleat inimic? aut ei pateat via ad nocenduz eis (et eripiet eos) de omni angustia et a tentatiōibz ac tribulatiōibz liberādo. Et nō solum mibi credite accedēdo ad eū scz et vos ipi
Gustate et videte quā suauis est dñs: beatus vir qui sperat in eo.

Gustate. i. ex p̄mōto p̄bate vel p̄ spūales

gustū aīe vel p̄ sumptōz scē eucharistie (et sic (videte). i. intelligite (quā suauis ē dñs). i. dulcissim? cib? palato cordis et iō (bñs) est (vir) iam in spe et tandē erit in re (qui) tali gustu cōfortatus (sperat in eo) tñ qz eū iā b̄z in spe qd est omne bonū. Quo p̄tra miser est qd sperat in se vel in alijs hoibz seu q̄buscūqz rebz trāsitorijs. Et ne post gustatōz securi essent p̄tinus addit.

Timete dñm oēs sancti eius: quā nō est inopia timentibz eum.

Timete dñm oēs sci ei? sp̄ casum metuendo nō securitate p̄sumēdo. Deū timere est coram eo se hūiliare et metuendo cauere ne in his qz agim? siue in cogitatōe. siue in verbo. siue in ope illū offendam?. Qui h faciūt sci sunt qz nō faciūt iā non sci scz supbi et vani sunt (quā nō ē inopia) tpaliū necessarioz seu spūaliū bonoz (timētibz eū). Qui enī pascebat p̄tēnētes se: nō deseret timentes se. Et h p̄bat cum subiūgit

Diuites eguerūt et esurierūt: inquirentes aut dñm nō minuent omni lino.

Diuites seclī exterioribz dediti (eguerūt) id ē indigerūt his qz hnt male et miserabiliter vtendo (et esurierūt) ea qz nō hnt p̄cupiscēdo (et esurierūt) defectū panis verbi et mētis inopiam sustinētes (inquirentes aut). i. toto corde et studio q̄rentes dñm in quo oia repiunt nō aliud extra ipm (nō minuent). i. sine dimi nutōne replebunt (omni bono) qz habundāt bonis spūalibz: tpalia vero quātumcūqz modica sufficiūt eis immo p̄putāt pro diuitijs. Et ideo p̄tinus nos admonet. d.

Venite filij audite me: timorem dñi docebo vos.

Venite p̄ desiderij discipline ad me appropinquādo o (filij) scz discētes. mos enī p̄pheticus est discipulos vocare filios (audite me) auribz cordis. i. diligēter attendendo discite a me et vt filij obedite (timorē dñi) qd est initiū celestis sapiētie et prim? gradus spūalīs doctrine. (docebo vos) qz nihil eo vtilius doceri p̄t in mūdo. Quisquis accedit ad dei seruitiū h debet esse primū illi? studiū vt discat q̄liter debeat timere deū. Et debetis discere timorē qz in h est vita. vñ subdit.

Quis est homo qui vult vitā: diligit dies videre bonos.

Quis est homo qui vult in effectu nō tñ verbo (vitam) scz veram et eternā nō tpalem que cito transit et boies deserit et qui diligit

videre dies bonos in celesti beatitudine ubi est scis iocundat qz nunq in h seculo inueniunt. Et pluraliter dicit hic dies ppter interminabilitatem eoz. qnqz n dicit singulariter ppter identitatem gaudij. vt ibi. melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. talis scz audiat et faciat qd sequit. Des quippe vellat vita et dies bonos sz no sic querit vt deberet. Sed quis cunq hoc vult sic querat
Prohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquantur dolum.

Prohibe linguā tuā a malo omni ne in aperto loquat malū scz blasphemie. pntōis. detractōis. murmuratōis et similitū. (et) phibe (labia tua ne loquant dolum). i. ne bona dolo se loqris. vt bona verba ore pferas et malū mendaciū. simulatōis. adulatōis. deceptōis et hmoi in corde abscondas. qz lingua est magis indomabile membrū in toto corpore et in ea frequētius labimur. Verito linguā prius qz cetera mēbra cobibere et a peccō reprimere pcepit quam magis in corpore pualere ad peccatum vidit. Deinde vlr subiungit
Diuertere a malo et fac bonū: inquite pacem et psequere eam.

Diuertere. i. declina a malo) vicia relinque do: vbi culpa vitat. Et qz hoc no sufficit ad dit (et fac bonū) virtutibz insistendo: vbi corona meret. et sic inquire pacē internā: fraternā et supnā. (et psequere eam). i. psequerā se querere et psequere in querendo. Malū relinqre: inchoantiū est. bonū facere: pficientiū. in his duobz pceptis pstitit iusticia. Finis autē pfecte iusticie est: ita intra se esse pacificum vt caro pcorde et animo et a deo et primo vt iā nulla possit aduersitate moueri ab hac quiete. Nec ex infirmitate diffidas. qz
Oculi dñi super iustos: et aures eius in preces eorum.

Oculi dñi. i. respectus pietatis dei et intuitus diuine misericordie sunt (sup iustos). i. sup eos qui iuste viuunt (et) si ipi petat aliqd (aures eius). i. clemētia et potentia sunt paratē (in pces eoz) exaudiendas. videt opantes et laborantes: audit gementes et orantes. Sic qz vne vt oculus dñi valeas dignus apparere. sic ne dicat malus secure faciā mala quia deus non attendit ideo subdit
Ultus aut dñi sup facientes mala: vt perdat de terra memoriā eorum.

Ultus aut dñi scz ire et indignatōis ac terroꝝ seueritatis vel cognitio dei est (sup fa-

cientes mala) ad puniendū. Bonis quidē blā dus est et ppius malis vero terribilis et di strictus (vt p das de terra) scz viuētū in qua nō habebūt locū (memoriā eoz) scz vt nec mē tio nec intercessio fiat p eis inter bonos Et si cut in memoria eterna erūt iusti: ita de memo ria eterna tollent mali. Et ye oculi dñi sunt sup iustos et aures eius in pces eoz. qz
Clamauerūt iusti et dñs exaudiuit eos: et ex oibz tribulatōibz eoz liberauit eos.

Clamauerūt iusti) p liberatōe sua ad dñm deuote orando (et dñs exaudiuit eos) vel cor poraliter vel spūaliter liberādo. et h est quod subdit (et ex oibz tribulatōibz eoz) liberauit eos) pteendo a malis spūalibz et aliqñ etiā corpalibz pfecte m eos liberat qñ de malis vi te pntis trāferendo ad requiē pducit. Cōfir mati ergo tot scōz. exēplis clamem? būliliter et deuote ad dñm vt pter exaudiamur et a tri bulatōibz oibz liberemur. Sequit enī

Iuxta est dñs his q tribulato sunt cor: deiet humiles spū saluabit

Iuxta est dñs his qui tribulato) i. cōtrito (sunt corde) eos adiuuādo. nō oibus tribula tis corpe (et) būliles spū) i. corde et veraciter: nō verbo vl habitu et ficte (saluabit) finaliter glorificādo. Pluribz modis tribulant corda scōz in h seculo scz aut dolore pnie p peccis ppijs et alienis. aut anxietate p incolatu pre sentis vite. aut desiderio celestis patrie. aut ri more future pene. Vñ aut cor pterit inde hu militas generat: et ex būlilitate saluatōz psequi mur. Propriū vero iustoz est vt in hoc seculo tribulentur. vnde et subditur

Multe tribulatōnes iustorum: et de his omnibz liberabit eos dñs.

Multe tribulatōnes sunt nō oim sz (iustoz rum) qz a diabolo et a malis hoibz et a se ipis Per multas enī tribulatōes oportet transire ad regnū. ecōtra pauce sunt iniquoz. Qui qz tribulatōez nō patit timere habet: nō sic ius tus. Sed in his sequit p solatio cū pntius addit (et de omnibz his liberabit eū dñs) po tens liberator. nūc vt nō succūbant: vel in fu turo plene liberabit. qz post multas tribula tōnes veniet ad pacē ppetuā. iniusti aut post paucas aut nullas ad tribulatōnem sempiternam. Sed interim

Custodit dñs omnia ossa eoz: vnum ex his non conteretur.

Custodit dñs omnia ossa eorum) i. vira tutes anime in quibus robur mentis: et que sunt ossa et firmamenta fidelium. quia sicut

caro ossibus: sic anima sustentatur virtutibz. qz dñs custodit illeas in electis: ita qz (vnu) ex his nō pteret) qz sic scōz suas virtutes ser uat vt nulla eaz in tentatōe oino deficiat. qz nec paciētia in tribulatōibz vincit nec cetera virtutes a vicijs cōtrarqz supant. et si aliqñ frangit in tentatōe nō tñ pteritur. i. ex toto nō deperit quia integra manet in intentōe. Subiungit aut de reprobis.

Mors peccatoꝝ pessima: et qui oderunt iustum delinquent.

Mors peccatoꝝ) p malā est pessima) qz pri uat imppetuū visionē būfica et rapit ad ge bennam et tormenta innumabilia et qz mltā sunt genera peccatoꝝ: et nō esse peccatoꝝ diffici le est in hac vita. subdit qz peccatoꝝ mors sit pessima. d. (et qz oderūt iustum). i. iesum christū qz iustificat impiū qui est etiā ppiatio p pec catis nris (delinquet) et peccabūt singlari de licto. qui qz hūc oderūt sibi nō obediēdo hūc mortē pessimā qz in peccis suis moriunt qui p cum deo nō reconciliant. Sed

Redimet dñs aīas seruoꝝ suoꝝ: et non delinquent omnes qui sperant in eo.

Redimet dñs ppcio mortis sue) aīas seruo rā suoꝝ) i. sibi obedientiā. oēs enī serui erāt pccī. fusus est sanguis christi et tanto ppcio a peccō et diabolo sunt redēpti et saluati ac fui dei scī ppter qd merito seruire debēt ei. Redi mit etiā qtidie dū eos liberat a vicijs et tribu latōibz aīe et corpis. (et nō delinquet) i. nō peccabūt ad mortē finaliter (oēs qz sperant in eo) spe formata cbaritate qz prouenit ex grā et meritis. i. p h mortale cauēt delictū qz sperāt in eo qz et in quo est remissio oim peccatoꝝ.

Angeloz et totius creature) dñs dispositoz deus emittit angelū tuū in circūitu nro cuius ambitōne muniti mereamur a morte peccatoꝝ pessima liberari. Per d.

Psalmus de christi et suoꝝ mēbroꝝ psecutōe et diuini auxiliij imploꝝatōe eoꝝ riqz liberatōe et psecutorum suoꝝ de tectione.

Ps. xxxiij.
Indica domine no centes me: expugna impugnātes me.

Auctor psalmi) ppha dauid. Titulus h est. In fine ps ipi dauid. hoc est ps iste dirigēs nos i fine. i. in eternitate attribuit ipi dauid ho. i. christo manu forti qz vicit mundū: mor tē et diaboli qz hic loquit nunc in psona sua nūc in psona mēbroꝝ. Materia: christi et su oꝝ passio et liberatio. qz enī sup dixit qz redi

met dñs suos ppcio mortis et sanguinis sui ideo nūc latius agit de passioe chri. Intētio: monere ad tolerantia aduersarioꝝ exemplo passiois christi et fidelium christianoz. Sntia in generali ppha in isto psalmo i psona chri et suoꝝ mēbroꝝ scz fidelium christianoz petit in psecutōe impugnantū diuinū auxiliū. p dicit deiectōz hostiū. exprimit sue liberatōis gaudiū: et narrat psecutōis piculū. Sntia in speciali: incipēs itaqz ab orōne in psona sua et mēbroꝝ ait. (Indica dñe nocētes me) vo to. i. discerne eos ab alijs. vl iudica). i. fac vin dictā p me. puniendo eos fm ordinē iusticie tue et reddendo eis fm merita sua. et expu gna). i. vince (impugnantes me) actu ne sp in sua fortitudine glorient. nocētes et ipu gnātes sunt nri visibiles et inuisibiles inimici qz pe tit discerni et destrui. ecce p nob pugnat de qz qz ptra nos. dico expugna. sz quō h ages.

Apprehende arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi.

Apprehende) p me (arma) ad expugnandū. (et scutum) ad ptegendū. i. ita adiuua et muni nos vt inimicos pcutiam? et ab eoz iaculis ptegamur. Armis enī hostes percutit. scuto nos ptegit. In armis qz celestia adiutoria: in scuto diuinā ptectōez designat. (et exurge in adiutorium mihi). i. inotescere appare sentire esse adiutor me? ptra aduersarios meos me sub limando et illos deticiendo

Effunde frameā et pclude aduersus eos qz psequūt me dic aīe mee sal? tua ego sū

Effunde frameā) i. multiplica vindictāz. (et pclude) i. fac pclusiōz (aduersus eos qui psequunt me) scz visibiles et inuisibiles ho stes vt effusus ire tue gladi? sup eos decidat aditūqz illis pcludat ne ad nocendū mihi va leant euagari. (dic aīe mee) p reuelatōz interf ore in spū vel in ope et re ipa p expientia ita vt ego intelligā et oēs sciāt (sal? tua ego sum) p pccāz saluatōz. i. in pnti et in futuro in spali bus et eternis vt pter te aliā salutē nō requirā. Confundantur et reuertantur: querentes aīam meam.

Confundantur) xrubescētia pccī salubriter ad penitentiā et erubescāt de facto suo. hec est bona pssio qz adducit gloriā in futuro. (et reuertantur) i. timeāt et reuerentiā deo exhibe ant timore penāz et supplicij (querētes aīam meā). i. vitā meā ad pdendū. ad hoc enī illam querūt vt pdant nō vt imitent. Multa salu briter cōfusi sunt. multi reueriti ac de malo in bonū deuota pietate mutati.

Auertantur retrosum et confundantur cogitantes mihi mala.

Auertantur retrosum scilicet me sequendo non procedendo. imitando non persequendo (et confundantur) salubriter de peccatis et erubescant penitendo (cogitantes mihi mala) inferre in iuste et ea machinantes contra me. Hec predicta dicit orando pro conuertendis deinde non optando sed probensando subiungit de reprobis. Sequentes ergo iam non cogitabunt mihi mala sed desiderabunt bona precantes autem et reprobis

Fiant tanquam puluis ante faciem venti: et angelus domini coartans eos.

Fiant tanquam puluis ante faciem venti. i. tentationis. Hoc est facile cedant omni tentationi et suggestioni etiam minime ut sicut nec puluis vento ita nec ipsi tentationi possint resistere (et angelus domini) scilicet spiritus malus sit (coartans) id est affligens eos cum ipsa suggestione ad casum impellendo. vel tales coartat quando eos sub prete sua redigit. de quibus ad huc subdit

Fiat via illorum tenebre et lubricum: et angelus domini persequens eos.

Fiat via illorum tenebre. i. obscura et tenebrosa pro ignorantia et cecitate cordis ut non videant quo ire debeant et nociva vitare non valeant (et lubricum). i. incostans et ruinosus pro fragilitate et precipitate operis ut stare non possint quin de peccato in peccatum ruant nec iam possint retrosum conuerti. unde sequitur (et angelus domini) scilicet malus sit (persequens eos) qui impellat eos ad lapsum ut de malo ad peius cadant. Et hec ideo fiant eis

Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: supuacue exprobauerunt animam meam.

Quoniam gratis. i. sine causa et culpa mea quod nihil mali feci nec eis nocui (absconderunt mihi interitum laquei sui). i. occultos laqueos ad interitum meum parauerunt. et est hypaloge (interitum laquei sui). i. laqueum interitum et hoc (sui) quod ille laqueus non tam meus quam eorum erat interitum (et supuacue). i. inutiliter et nullo meo merito (exprobauerunt). i. accusauerunt (animam meam) scilicet falsa mihi imponentes et nihil probantes. Et ideo in penam

Veniat illi laqueus quem ignorat. et captio quam abscondit apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipso.

Veniat illi pro reprobis (laqueus quem ignorat). i. ipse suus laqueus teneat illos ut in-

de decipiantur ignorantes: unde decipere conati sunt. unde sequitur (et captio quam abscondit) ad apprehendendum alterum (apprehendat eum) ut in eo quo alterum capere voluit ipse capiatur (et in laqueum cadat) non alium: sed (in ipso) quem mihi tendit ad capiendum. Dis enim qui nocere alteri appetit prius sibi quam alteri nocet. et fieri potest ut malicia sua non noceat alteri: fieri autem non potest ut non noceat sibi. Ita ergo erit impius Anima autem mea exultabit in domino: et celebrabitur super salutari suo.

Anima autem mea exultabit in domino tanquam in eo a quo audiuit salus tua ego sum non querens extrinsecus alias diuitias vel delicias seu aliquid quod delectet sed ipsum solum sibi proponens in quo delectetur quo nil suauius nil melius est. Ipsum ergo et tu pete et in ipso habebis omnia (et delectabitur super salutari suo). i. de saluatione sua quam fecit ei dominus non delectabitur in voluptatibus bonis terrenis et transitoriis. Et in super. Omnia ossa mea dicent: domine quis similis tibi?

Ossa mea scilicet omnia iusti firmi corde: fortes nullis persecutoribus et tentationibus cedentes ad presentandum malo qui ossa dicuntur in corpore domini seu ecclesie. Vel (omnia ossa mea). i. omnes vires anime mee (et omnis fortitudo mentis mee (dicent) te magnam laudando et tremendo (domine quod similis tibi) est: scilicet in prete et misericordia. q. d. nullus. quod ipse solus omnipotens et inestimabilis liberat hominem in eo sperante de omni tribulatione. unde subdit quod tu es

Eripiens inopem de manu fortiorum eius egenum et pauperem a diripientibus eum.

Eripiens inopem sine viribus et ope humana (de manu) et prete (fortiorum eius). i. leo: et gressus gressus pro ablatiuo. i. de manu diaboli et satellitum eius violenter eum detinentium. fortior enim erat diabolus ad tenendum eum quia ipse eum vicit cui presentat (egenum) auxilium et adiutorio egentem (et pauperem) spiritum nihil de se presumens (a diripientibus eum). i. crudeliter lacerauit scilicet a diabolo et membris eius. Si de tuis viribus presumis cades. ille ergo unus querendus est qui et redemit et liberat. Sed Surgentes testes iniqui: que ignorabant interrogabant me.

Surgentes subito et immoderate testes iniqui) quod contra equitatem testabantur ea mala (que ignorabant) scilicet actu et committendo (interrogabant me) falsa et que non cogitavi mihi imponendo et in malis que non feci accusando sed non conuincebant. q. d. de iniquitatibus

interrogabant et conuincere volebant sed non poterant: quod ignorabam opere et aliena erant a mea scientia et persequens etiam a scientia. Et cum fecissem eis bona ipsi

Retribuebant mihi mala pro bonis: sterilitatem anime mee.

Retribuebant mihi mala pro bonis) tanquam ingrati quod est iniquorum detestabilis consuetudo. reddere vero bona pro malis est christiana perfectio. retribuebant inquam (sterilitatem anime mee) scilicet contumelias: vulnera et mortem in quibus omnibus vitis sterilitas erat cum ego attulissem fecunditatem scilicet honores: medicinam et vitam. Vel retribuebant (sterilitatem anime mee) defectum omnium bonorum mihi imponentes et obiectantes quasi essent steriles sine fructu operum bonorum. Illi ita

Ego autem cum mihi molesti essent: in diebus cilitio.

Ego autem cum mihi molesti essent) pro bis et factis. i. cum seuiret in me (induebar cilitio) id est abscondebam et latebam secundum diuinitatem sub carne mortali que dicitur cilitium propter similitudinem carnis peccati et quod pretem non exerceat et me non demonstrauit ideo incognitus eis fui. vel non me vindicabam. non defendebam: sed de di locum ire. et pro hoc apparebam hominibus tanquam essem peccator et reus. Cilitium enim sit de pillis caprarum que in lege offerebantur pro peccatis. et etiam Humiliabam in ieiunio animam meam: et oratio mea in sinu meo conuertetur.

Humiliabam. i. affligebam (in ieiunio animam meam) et vitam. Ieiunabat christus quod in crucifixione bona opera non inueniebant. apostoli etiam fugerant sed unum solum latronem in cruce commedit et sibi incorporauit. et etiam orabat pro illis. (et oratio mea in sinu meo) et secreto cordis a quo exierat (conuertetur) et redibit. i. et si eis non profuit mihi tamen proderit. ego enim non frustrabor mea mercede. Qui enim pro alio orat pro se ipso laborat. Nullum malum aut melius negotium est in tribulatione quam recedere ab eo strepitu que foris est: et in interiora secreta mentis ire ubi que orare dominum ne in tentatione vincamur: et ut illi qui nos persequuntur ad sanitatem iusticie conuertantur. Quantum autem eos diligebam pro quibus orabat ostendit cum subiungit

Quasi primum et quasi fratrem nostrum sic proplacabam: quasi lugens et tristans sic humiliabar.

Quasi primum et quasi fratrem nostrum) pro affectum pietatis habendo et diligendo persequentes. Hic ponit actum pro ablatiuo. i. quasi in vel de primo et de fratre (lugens) in corpore (et contri-

status) in anima de morte filii (sicut humiliabar sic proplacabam) mihi in eis et de eorum prosperitate gaudebam. Ecce gratia pro odio: beneficii pro lesione. et cum nollit acquiescere et conuerti quasi pater sic affligebam et de eorum malicia et aduersitate dolebam. Exemplo ergo isto admonemur ut non solum quos toleramus amemus sed et praua eorum opera contristati defleamus.

Et aduersum me letati sunt et conuenerunt congregata sunt super me flagella: ignorauit

Et contra illi (aduersum me) quod aduersando mihi (letati sunt) in deiectione et aduersitate mea. cum ego pro tristis ipsi impie letantur. (et conuenerunt) in unum consilium et eandem voluntatem contra me (congregata). i. multiplicata et coadunata (sunt super me flagella). i. parabatur meta (et ignorabam) secundum eorum opinionem. Vel (ignorabam) causam unde meruissem et cur facerent. nesciebam enim in me culpam quare sustinere debuissem. ecce retributio mali pro bono. Dissipati sunt nec puncti: tentauerunt me subsannauerunt me subsannatores: fremuerunt super me dentibus suis.

Dissipati sunt) et tabescentia resoluti visis miraculis ac secundum interiorum hominum sunt destructi et a charitatis vinculo diuisi. (nec puncti) sunt de sua iniquitate ad penitentiam (tentauerunt me) multoties et multis modis (subsannauerunt me subsannatores) verbis et factis multipliciter me deridendo. Replicatio verbi insinuat quod illa subsannatio ex studio et cum deliberatione vel copiose facta fuit. (fremuerunt) bestiali ferocitate percutientes dentes (super me dentibus). i. corrosionibus (suis) quasi se re leniendo. Ideo contra talia conuertit se ad dominum deprecando. d.

Domine quando respicies: restitue animam meam a malignitate eorum: a leonibus unicum meum.

Domine quando respicies) hoc scilicet malorum iniquitatem et meam innocentiam (restitu animam meam) ut a morte resurgam vel vitam meam in pacem pristinam (a malignitate eorum) ne mihi fiat secundum malam eorum voluntatem. i. pone me in securitate ab eorum persecutione. (a leonibus). i. a persecutoribus ad modum leonum fortibus et crudelibus (unicum meum). i. animam meam unice a peccato immunem vel vitam meam quam tanquam unicum et ab impiis sepatus duco. Et si hoc feceris

Constitue tibi in ecclesia magna: in populo graui laudato te.

Constitue tibi in ecclesia magna) toto opere be diffuse (in populo graui). i. maturo et modesto

moribus et vita quem ventus tentatōis a te nō
diuellit (laudabo te) nō in his qui leues sunt
ad peccandū. In omni quidē multitudine
granoꝝ et paleaꝝ est p̄fessio. qz in bonis est
cōfessio laudis: in malis p̄fessio peccatoꝝ. vel
cōfessio exterior: scz oris cōiter est tam in bo-
nis q̄ in malis. p̄fessio interior: scz cordis est
t̄m in bonis. s; laus t̄m in bonis in quibus
deus laudatur nō in malis in quibus sp̄ blas-
phematur. Et quia laudabo te
Nō supgaudeant mihi qui aduersantur
mihi inique: qui oderūt me gratis et an-
nuunt oculis.

Nō supgaudeant mihi (nec letentur sup
me: me supato. (qui aduersant mihi) me cru-
deliter p̄sequēdo. (iniquē) scz nō ex amore s; ex
odio. nō studio corrigendi: s; volūtate no-
cendi. (qui) x̄tia (oderūt me gratis). i. sine cul-
pa mea et merito: cū ego eis nihil nocuerim:
sed ex sola malitia sua et inuidia. (et) t̄m (an-
nuunt) mihi (oculis) et motu capitis sicut hy-
pocrite et simulati nutibus simulantes me di-
ligere: et simulato vultu p̄nunciantes qd nō
habent in corde. **Uel** (annuūt oculis). i. faci-
tis nutibus se admonent ad decipiendū. de
quibus mox subditur

Qm̄ mihi quidē pacifice loquebantur:
et in iracundia terre loquentes dolos co-
gitabant.

Qm̄ mihi quidē pacifice loq̄bant p̄ten-
dentes mihi amicitia et ip̄i loq̄ntes sic pacifi-
ce (dolos cogitabāt) p̄tra me decipe volendo
Et h̄ (in iracundia terre) amittēde et p̄ terra qz
irati et iracundo aīo loquebant: plus ne ter-
rena et tp̄alia p̄derent q̄ ne sp̄alia et eterna
amitterēt. Multos isti relinquūt heredes qz
multi eoꝝ repiuntur imitatores. vel (in ira-
cundia terre). i. eticialiter ad modū terrenoꝝ
qui aliud habēt in ore et aliud in corde.

Et dilatauerūt sup me os suum dixerūt
euge euge viderunt oculi nostri.

Et ip̄i qui prius erāt annuētes et dolos
cogitantes post apte (dilatauerūt os suū sup
me) libera et apta voce mortē in clamātes vel
in derisionē cachinantes et supbe sup me lo-
quentes et palā blasphemātes (dixerūt) mihi
insultādo et me deridendo. (euge euge). i. bñ
bene actū est nobis: gaudētes de mea afflictio-
ne. (viderūt oculi n̄ri) de te malū qd voleba-
mus qd desiderabamus. Ita illi sed tu
Uidisti dñe ne fileas: domine ne disce-
das a me.

Uidisti o (dñe) et cognouisti meā innocē-

tiam et illoꝝ nequicia. et ideo) ne fileas) a fla-
gello correctōis s; damnatōis. ne taceas dissi-
mulando et absq; debita puniōe transeūdo.
qui nō fileas a p̄cepto ne fileas a iudicio nec
differas quēq; iudicare p̄ merito. (dñe ne di-
scedas a me). i. ab adiutorio meo tuā defensi-
onē et auxiliū mihi subtrahēdo. s; potius
Exurge et intende iudicio meo deus me-
us: et dñs meus in causam meam.

Exurge in adiutoriū. i. in auxiliū mihi:
adiuuando me. qui dum dissimulas videris
dormire et iacere. (et intēde iudicio). i. discer-
ne me et illos. vel cōsidera quale sit iudiciū
de me factū in quo iudicatus sum et tribula-
tus (deus meus) qui me creasti. S; qz et isti
multa mala patiunt ne putaretur iudiciū at-
tendi debere fm̄ penam addit (et dñs meus)
qui me redemisti intende (in causam meā) p̄
qua afflictus sum et passus. pena enī s̄ilis est
bonis et malis. Itaq; martyre nō facit pena
t̄m: sed causa. neutrum t̄m p̄ se martyre facit.
Et ideo subdit

Judica me fm̄ iusticiā tuā dñe deus me-
us: et nō supgaudeant mihi.

Judica me quē illi iudicāt iniuste fm̄ ius-
ticiam tuā) dando iudiciū sententiā non fm̄
penā sed fm̄ causam. **Uel** (fm̄ iusticiā tuam)
id est scdm̄ qz p̄ iusticiā patientes remuneras.
(dñe deus meus) qui iustus es et ideo fac qd
iustū est p̄gendo innocentes et puniendo
malignantes. (et nō supgaudeāt mihi) insul-
tando p̄secutores mei habentes suū intentū
malignum me supato: sed magis desceant q̄
gaudeant implese mala sua

Nō dicant in cordib; suis euge euge aīe
nostrae: nec dicāt deorabimus eum.

Nō dicant in cordib; suis exultantes et si
in ore. (euge euge aīe n̄re). i. bñ est nobis et sa-
tisfactū est volūtati n̄re qz fecimus qd volui-
mus. q. d. ostende eis qz nihil fecerūt vt non
gaudeāt. (nec dicāt) iactantes (deorabimus
eum). i. destrucimus et oīno deleuimus cru-
deli morte me p̄dendo. **Uel** (deorabim; eū)
mihi qd sunt p̄suadendo et me seductōib; vt
vnū corpus efficeremur sibi incoꝝpando. de
talib; etiā vt p̄uertant postular cū subdit

Erubescāt et reuerentur simul: qui gra-
tulantur malis meis.

Erubescāt de p̄ccis actus suos p̄pria esti-
matōne damnātes. s; qz p̄t erubescere. qui nō
habet reuerentiā ideo addit. (et reuerentur sil-
oēs). i. timeant penas et ex timore cogant ad
reuerentiā. quia reuerentia est timor dñi cum

amore. q. d. omnes peniteant et deum hono-
rent (qui gratulantur). i. gaudent et gratulādo
p̄sentit (malis meis). i. qui letant de afflictio-
ne et tribulatiōe mea. **Uoc** est nō solū qui fa-
ciunt s; etiā qui p̄sentit facientib;.

Induantur cōfusione et reuerentia: qui
maligna loquuntur sup me.

Induantur plene cōfusione. i. pudore (et
reuerentia: timore. q. d. talib; circūdent vn-
diq; sicut vestimentū circūdat boiem ex omni
p̄te vt p̄ p̄niam p̄terita mala tegant (qui ma-
ligna loquuntur sup me) dicētes de me falsa et
animi malitia. q. d. et illi silr peniteant et deo
reuerentiā exhibeāt qui si nō facto vel verbo
peccauerūt sup me: pudorē habeāt p̄tra au-
daciā quā habuerūt furentes. reuerentiam
cōtra impudentiam falsitatis vt bis illa cu-
rent. Quo contra

Exultent et letentur qui volūt iusticiā
meam: et dicāt semp magnificetur dñs
qui volunt pacem serui eius.

Exultent et letentur. i. exterius et interius
gaudio repleant. qz exultatio ad corpus silr
et ad aīam p̄inet. leticia t̄m ad aīam (qui vo-
lunt) et diligunt declinando a malo et facien-
do bonū (iusticiā meam) a te mihi datā quia
amor iusticie generat gaudiū spiritale (et) ne
inde in se gloriēnt (dicant semp magnificet)
et laudetur (dñs) a quo est iusticia n̄ra: q̄ ope-
ratur in nobis et velle et opari. p̄ bona volū-
tate (qui volunt) et diligūt (pacem serui eius)
ad deū et primū. neq; enī sufficit seruis dei
velle iusticiā nisi studeant et velle pacem.

Et lingua mea meditabitur iustitiā tuā:
tota die laudem tuam.

Et lingua mea meditabitur iusticiā tuā id ē
meditatā iusticiā exprimet qz sancti viri die
ac nocte meditant in lege dñi et que meditā-
tur loquunt ideo lingua eoꝝ dei iusticiā me-
ditari dicitur: qz corde et ore eam p̄sententur.
Hinc scriptū est: os sapientū in corde ip̄oꝝ.
(tota die). i. assidue scz meditabitur (laudē tu-
am). i. meditatā laudem exprimet. **Uel** p̄t in-
telligi de lingua cordis. **Op̄a** etiā bona. vita
bona. lingua suam habent apud deum. **To-**
ta die deū laudat qui bene oīa agit. qui tota
die bene vivit. nec desinit laudare qui nō de-
sinit bñ agere. qui nō desinit iustus esse.

Protector salusq; anime nō **Dño**
stre op̄i nos galea spei scuto in expugnabilis
munimenti vt a te in causis n̄re necessitatis
adiuti increamur cum te diligētib; leticia et
exultatiōe p̄fundi. Per do.

Psalmus de malitia ac pueritate et
accusatōne iniquoꝝ neq; de benignita-
te et laude dei ac gloria et p̄mijs iustoꝝ.
ps. xxxv.

Urit iniustus vt

delinquat in semetipso: non est ti-

mor dei ante oculos eius.
Auctor psalmi p̄beta dauid. Titulus ta-
lis est. In finem seruo dñi ps̄ dauid. **Uoc**
est ps̄ ille tendens in finē scz vt supbiā con-
temnet et humilitatē cōmendat: attribuit da-
uid. i. fideli qui hic loquitur seruo dñi. i. hu-
militer obedienti et de deo recte sentienti: qz
oīa bona deo: mala sibi tribuit. **Uel** psalmus
ille tendens in finē attribuitur dauid. i. chri-
sto seruo dñi. i. deo p̄fi obedienti. **Materia:**
malitia et accusatio impioꝝ: benignitas dei
et gloria iustoꝝ. **Supra** enī orauit p̄ malis
cōuertendis: hic vero agit de malis obstina-
tis: describens impiū cum sua accusatiōe et
iustum nō cum sua sed dei laude. **Intentio:**
nos a malo retrahere et admonere vt vitia no-
stra a nobis esse: bona autē a deo cognoscā?
Dei benignitatē amare: et gloriā beatoꝝ ar-
denter appetere. **Sententia** in generali: p̄o-
beta in isto psalmo in p̄sona cuiuslibet p̄fe-
cti loquitur de malitia et pueritate iniquoꝝ
rum. de misericōdia et benignitate dei ac gloria et
p̄mijs iustoꝝ: ostendens deū neminem nisi
si iuste damnare. neminē nisi p̄ misericordiā
a morte aīe liberare. **Sententia** in speciali: de
obstinatis ergo primo agit. dicens (Urit in-
iustus in semetipso). i. in se ip̄o et apud se p̄-
posuit: deliberauit et statuit: nihil cum impu-
lis (vt). i. qz (delinquat) libere et peccet. qz (nō
est timor dei ante oculos eius) scz interiores:
qui si esset peccare non deliberasset. **Timor**
enī dei frenum est peccati. **Ubi** autē non est ti-
mor ibi est dissolutio animi. **Agit** h̄ hic con-
tra peccantes ex deliberatiōe et p̄pria volun-
tate ac nequicia sp̄iali et interiori: et nō ex in-
firmitate aut impulsu aliquo exteriori vel in-
teriori sicut ad titillationē carnis vel ad ex-
cessum in cibo et potu quib; quis mouet. **Et**
vere non timet deum

Quoniam dolose egit in cōspectu eius:
vt inueniatur iniquitas eius ad odium.

Quoniam dolose egit in cōspectu) id est
oculis et p̄sentia (eius) scilicet dei: dum vult
ei abscondere peccatū suum et dum estimans
cum nō curare vel latere et non scire securus
agit iniquitatem (vt) ita qz dolose egit (inue-

niatur iniquitas eius ad odium) id est odio
sa apud deum et oēs bonos. Uel (dolose egit)
ne intelligeret (vt inueniatur). i. cognoscatur
ab ipso (iniquitas eius ad odium) et si intelli
geret. q. d. noluit studere legi dei vt peccata in
ueniret iniquitatem suam et odiret: quasi p. igno
rantiam excusari posset. Multi quippe si scri
pturis maxime vbi de peccatis agitur inten
derent multa peccata inuenirent q. modo eis
etiā scientias scrutantibus nō apparēt. Dein
de ostendit iniquitatem p. partes et primo in
locutione. dicens

**Verba oris eius iniquitas et dolus: no
luit intelligere vt bene ageret.**

Verba oris eius sunt iniquitas et dolus
id est iniqua et dolosa ad nocendum et fallendum
scz vel aperte mala vel si bona cum dolo. (no
luit intelligere vt bene ageret) licet posset si bo
na voluntas accederet. et hec est summa iniqui
tas vnde p. niosius p.tra se ipm agens nō est
excusabilis et veniam non habet: quia qd p. in
telligere nō vult. Imprudentie enī et igno
rantie aliqui datur venia: sed voluntati male
semp. pena. Cogitatio quoq. eius cum possit
esse de bonis est de iniquis. vñ subiungit
**Iniquitatem meditatus est in cubili suo:
astitit omni vie non bone: maliciam autē
non odiuit.**

Iniquitatem meditatus est in cubili suo). i.
in corde frequenter et cum deliberatione: mala
cogitando vbi cōpungi debuit. et in quo si
mundū esset velut in cubili quiesceret. si ergo
extra est tumultus saltem in cubili et cōscien
tia sit quies. quod si ibi nō est necesse est. ope
ra etiā eius sunt mala. vnde sequitur (astitit)
quasi cum studio et mora (omni vie nō bone)
id est ad omne malū pronus fuit et p. seueran
ter peccando in malo se firmavit (maliciā autē
nō odiuit) sed dilexit: in malis gaudendo et
delectando. Ecce summa mali ex amore iniqui
tatis delinquere. Qui enī non p. penitus
carere malitiā debet saltem odisse quod de
us odit: vt mente legi dei seruiat. Deinde cō
uenit sermone ad dñm. dicens. o.
**Dñe in celo misericordia tua: et veritas
tua vsq. ad nubes.**

Dñe in celo) est (misericordia tua) ac si diceret:
mala sunt ex hōie sed bona sunt ex deo: vnde
in supradictis iniquis sunt mala. scz (in celo)
id est in bonis et sanctis qui a terrenis ad ce
lestia subleuātur est (misericordia tua). i. bona que
sunt ex tua misericordia. sed quō hec annuncia
ta sit ostendit. d. (et veritas tua). i. cognitio ve

ritatis tue venit (vsq. ad nubes) id est predi
catores qui nubes dei sunt qz tonant minis
choruscant miraculis: pluuunt veritatis do
ctrinis. et p. has nubes venit ad alios hōies.
Qui autem sunt nubes sunt etiā montes vñ
de subdit.

**Iusticia tua sicut mōtes dei: iudicia tua
abyssus multa.**

Iusticia tua) scz facit hōies (sicut montes
dei) nō seculi. Omnes enī iustificati et iusti
ciam dei imitantes quasi montes efficiuntur.
quia virtutibus et bonis opibus exaltantur et
cōfirmantur quos sol iusticie prius illustrat
et inde lux eius ad alios descendit. Et ne ali
quis quereret quare potius hos elegit et hos
reprobauit addit iudicia tua) q. d. p. misere
ris et hos exccas sunt (abyssus multa). i. p.
funda inscrutabilia et hōib. abscondita. Et
si misericordia faciat hōies celos: ac veritas nu
bes: et iusticia montes. tamen

**Domines et iumenta saluabis domine:
quemadmoduz multiplicasti misericor
diam tuam deus.**

Hōies) scz rōne vtentes spūales et sapien
tes hoc est p. ficientes et nō solum hos sed (et
iumenta) scz brutos carnales et simplices h
est incipientes (saluabis dñe) quia nō est ac
ceptio p. sonarum apud te. (quemadmoduz mul
tiplicasti misericordiam tuam deus) Ab initio
enī profusa fuit misericordia tua sed hoc tpe gra
tie tantum eam multiplicasti q. nō solum p.
fectas sed et imperfectas saluasti. Unde imper
fectum meū. i. imperfectionē meorū dixit chri
stus viderunt oculi tui o. pater et in libro tuo
omnes scribentur p. fecti et imperfecti. Item be
nedixit omnib. pusillis cū maiorib. vbi enī
abundauit peccatū supabundauit et gratia.
Ideo sequitur

**Filij autem hōim: in tegimine alarū tuarū
sperabunt.**

Filij autem hōim). i. generaliter hōies et
tota ecclesia vsq. ad finē seculi (in tegimine
alarum tuarū). i. in p. ceptione duorū p. ceptorū
charitatis dei videlicet et p. rimi (sperabunt)
p. tegi et p. tecti bona eterna adipisci. Sub
illis alis quisquis nō p. tegitur vicioz estibus
eruretur. Iste etiā ale sunt generaliter omnes
virtutes quib. filij hōim contra insidias de
monum eriguntur fount et defenduntur.
Uel (in tegimine alarū tuarū sperabūt). i. in
p. ceptione noui et veteris testamenti sperabūt
futura bona. Uel sperabūt in p. ceptione grē in
p. nti et glorie in futuro

**Inebriabuntur ab vbertate domus tue
et torrente voluptatis tue potabis eos.**

Inebriabuntur ab vbertate). i. a pingue
dine spūs sancti et grā dei (domus tue p. nti
scz sancte ecclesie. Hac vbertate inebriabun
tur qui ita spū sancto et amore dei repleti sunt
vt p. ter deū oim alioz immemores fiant (et
torrente voluptatis tue potabis eos) Ipsa
vbertas etiā torrens voluptatis dicitur qz cū
impetu venit et cū delectatōe potatur et aiam
spiritalib. inebriat fluentis. Uel (Inebria
buntur ab vbertate domus tue) future vbi to
tus satiatur appetitus et perit quodāmodo
mens hūna et fit diuina. (et torrente volupta
tis tue). i. abundantia delectatōis tue et delicti
arum potabis et visione b. trifica. Et poteris.
**Qui apud te est fons vite: et in lumine
tuo videbimus lumen.**

Qui apud te est) et tu ipse es (fons vite) qz
vita p. essentia et initiū oim bonorū p. que vi
tam largiaris eternam. (et in lumine tuo) scz
chriso illuminati ab eo qui est lumen de lus
mine et illuminat oim hōiem venientem in
hunc mundū. (videbimus lumen) totius tri
nitatis et noticiā eius habebimus nūc p. fi
dem et in futuro p. p. ciem. Et qz ad hec non
possumus p. ringere nisi p. diuinā grām ideo
subditur de p. cando. q. d. Et vt hoc fiat fac o
dñe quod sequitur.

**Procede dñe misericordiaz tuā scientibus tuis
et iusticiā tuā his qui recto sunt corde.**

Procede). i. demonstra et preroga (misericor
diam tuā). i. effectuz misericordie tue scz prius
donando remissionē peccatorū (scientibus) et co
gnoscentibus (te) p. fidem. i. recte credentibus in
te scz q. bona sunt a te mala a se. et deinde cū
iam cor rectū habere ceperint vt ea que deus
vult) et ipsi velint (iusticiā tuam) scz vite res
titudinē vt de peccatoribus iusti efficiantur:
et bona opentur (his qui recto sunt corde) q.
dirigunt se ad voluntatē dei et nō eam cur
uant ad se vt in omnib. scz p. speris et aduersi
sis laudent deum sed iam caueant ne supbi
ant vnde orandū est et dicendum. Et cum h
bona mihi dederis

**Non veniat mihi pes superbie: et manus
peccatoris non moueat me.**

Nō veniat mihi pes superbie). i. affectus su
perbus qui est pes quo a deo receditur. et q.
recte factis vt pereant insidiatur. (et manus
peccatoris). i. suggestio et impulsus diaboli vel
ogatio hōis male suadentis (nō moueat me)
de bono in malū faciendo me recedere a te et

a bono p.posito. Factus enī superbus cito cor
rumpitur et male suusus vel impulsus cito
in peccatū labit. Serua igitur quod intus
est scz affectū tuum et non timebis foris vt te
moueat manus peccatoris qz si superbus es
cito moueberis. Hoc autē dicitur contra su
perbiam. quia.

**Ibi ceciderūt oēs qui opantur iniquita
tatem: expulsi sunt nec potuerūt stare.**

Ibi) scz in pede superbie (cecidērunt) quasi
de alto in peccatū (qui opantur) adhuc (ini
quitate) scz diabolus et hō qui modo iniqui
sunt prius in superbia ceciderūt (expulsi sunt)
alter de paradiso celesti alter de terrestri (nec
potuerūt stare) in suo loco vel se erigere p. se
ad bene opandum. Uel expulsi ab interiori
suo paradiso stare nō potuerunt in exteriori.
adam scz in terrestri: diabolus vero in celesti.
Sumoge ergo cauendū est ne affectus nō
ster moueatur a summo bono ne labatur per
superbiam. Inquantū quisq. minus amat de
um intantū labit pes eius ad peccandū. Et
inquantū plus deū amat intantū robustius
stat et minus peccare cum delectat.

**Clarifica nos celesti misericordia oipotens deus fons et origo luminis
sempiterni vt vbertate domus tue repleti oēs
iniquitate et dolū cum p. cacitate ferocis su
perbie renuamus. Per dñm.**

**Psalmus de morum correctōe et in
firmorum consolatiōe: ac de dispari ho
morum et malorum statu et conditiōe in
p. nti et in futuro.** ps. xxxvi.

Qui emulari in ma

lignantibus: neq. zelaueris facientes
iniquitatem.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus
hic est: ps. dauid. qz attribuit dauid p. phete
vel cuiuslibet iusto qui hic loquit monēs ope
rarios dñice vinee vt studeat pondus diei et
estus sine murmuratōe portare si volunt de
narium diurnū hora nouissima recipere. Ha
teria: status et conditio malorū et bonorū in p.
senti et in futuro. Intentio: hortari et monere
ne quis p. ter impiorū nequiciā vel iniuriam
moueatur: sed p. tempra mundana p. sperita
te et malorū societate: ad herat deo et sanctos
imitetur. Sna in generali: p. pheta vel quilibet
iustus qui hic loquit videns impios p.
sperari: et iustos ab impijs p. culcari et q. qui
dam simplices iusti inuident potentie eorum
et vellent vicisci iniurias illatas ab illis vt

aliquando conformes fieri eis ponit in hoc psalmo pro hac saluberrima doctrina Cum ergo supra de malis et bonis tractauit nunc simplices de flore malorum et labore bonorum murmurantes solans contra eorum infirmitatem salubre antidotum apponit. Scilicet in spectali debortans ergo ecclesia ab emulatioe malignantium ait. (Noli) o tu infirme qui hoc soles (emulari). i. inuidere et indignari (in malignantiis). i. in consideratioe malignantium quod florent. Malignantes dicti sunt quasi maligni ignem alentes. i. cupiditatem scilicet qui peccatum diligunt et in malo delectant. (neque zelaueris). i. non ames nec imiteris (facientes iniquitatem). i. inique congregantes diuitias et prementes bonos. q. d. nulla te accendat ira vel cupiditas ut male florentibus in seculo inuideas vel eos imiteris: sed esto equo animo nam breuis est eorum et felicitas et iniquitas. unde sequitur.

Quoniam tanquam fenestra velociter arefcet: et quemadmodum olera herbarum cito decident.

Quoniam tanquam fenestra quod hodie floret et cras marcescet (velociter arefcet) quod ad ipsas florent et leuantur sed cito deficcant et in puluere rediguntur. (et quemadmodum olera). i. viriditas (herbarum) vel prae cito decident. i. deficient ac florem et viriditatem mundane felicitatis amittent. Vel quemadmodum olera herbarum quae hyeme virent estate a vermibus corroduntur. (cito decident). i. cadent. quod mali qui huius seculi hyeme virent in futuri iudicii estate ab immortalibus vermibus consumuntur. Illi ergo non sperant in domino quia spes illorum mortalis est et inanis. Tu vero

Spera in domino et factioe: et inhabitabit terra et pascet in diuitiis eius.

Spera in domino non in vanis puta in diuitiis: in delitiis: in mundi honore et flore: more illorum mali gno: (et fac bonum). i. opus bonum. neque enim utilis est spes sine bono opere: sed nec bonum opus est aliquid sine charitate. unde mox subditur (et inhabitabit terra) domini. i. ecclesiam quam colit et rigat in unitate ecclesie catholice permanendo et concorditer viuendo. quod non profunt bona extra ecclesiam facta (et pascet) usque ad factioe et suauitate (in diuitiis eius) terre. i. ecclesie. que diuitie sunt ipse deus vel sacre scripture. Ergo spreta mundi fecunditate

Delectare in domino: et dabit tibi petitiones cordis tui.

Delectare in diuitiis tuis scilicet (in domino) sine

ere et delectabiliter eum contemplando amando et memorando: et dabit tibi petitiones cordis tui. i. rationis non carnis. Cor enim delectantis in domino non petit quod caro vult sed quod vult spiritus: non petit nisi ipsum deum ipsam lucem et eternitatem. hanc promittit deus delectantibus in se quod quod oribus non vidit nec auribus audiuit nec in cor hominis ascendit hanc preparauit deus diligentibus se. Et si propter peccatorum multitudinem dubitas sperare vel delectari in domino audi salubre consilium.

Revela domino viam tuam et spera in eo: et ipse faciet.

Revela domino viam tuam peccata tua confitendo te ipsum accusando et corrigendo et in oratione deuota coram eo tuum desiderium explicando ac directionem petendo (et spera in eo non in alio (et ipse) qui pro faciet) quod petis vel desideras. Spem enim promittit peccatoribus: et in indulgentiam facit penitentiam agentibus. Quae salubria mandata non inuidere malis non diligere iniquitatem in domino sperare in domino delectari vias et opera nostra domino confiteri. Si hec facias et ipse faciet te exaudiendo et subiungit quid amplius faciet. d.

Et educet quasi lumen iusticiam tuam: et iudicium tuum tanquam meridiem: subditus esto domino et ora eum.

Et educet de tenebris huius seculi iusticiam tuam. i. fidem tuam qua iuste operaris: et ex qua viuas que modo abscondita est et quasi sub modio latet quod nondum vides quod credis (quasi lumen). i. ad lucem cum ceperis videre quod credidisti. Tunc enim opera tua in claritate erunt (et iudicium tuum) quo iudicas sequi christum et eligis quod non vides quod iudicium modo in abscondito est et a malis irridetur eductum (tanquam meridiem). i. clarum lumen et in pleno splendore quod cum christus apparuerit tunc et tu apparebis cum ipso in gloria: et interim (subditus esto domino) preceptis eius obediendo (et ora eum) non cessando: perseueret bonum opus et oratio donec det quod promissit.

Noli emulari in eo qui prosperatur in via sua: et in hodie faciente iniusticias.

Noli emulari id est inuidia moueri sine indignari et commoueri (in hodie est in consideratione eius) qui prosperatur et floret (in via sua) mala et in factis suis non in via dei in qua tu es puta in homine faciente iniusticias) id est in consideratione hominis male agentis. quasi diceret. si videris prosperari et florere impium non te moueat vanitas eius ad indignandum

Et sic exponit hic unde solet nasci emulatio: de qua etiam supra dixit. Dico ne emuleris et si aliquo modo motus es iue in animo siue in corpore corrige illud. et hoc est quod subdit.

Desine ab ira et derelinque furorem: noli emulari ut maligneris.

Desine ab ira animi (et derelinque furorem) corporis) Vel desine ab ira) ne subito irascaris visa prosperitate malorum (et derelinque furorem) ne diu perseueres: quia inde irasci et indignari est contra deum murmura re et prope blasphemare. Ac si diceret nec prosperitas prauorum nec iniquitas illorum moueat te ad iracundiam vel inuidiam. preferam (noli emulari). i. indignari intantum (ut maligneris). i. ut malitiam eius imiteris. et eodem modo voluntarie efficiaris malignus quasi imitando eum qui maligne faciens floret ad tempus.

Quoniam qui malignant exterminabuntur: sustinentes autem dominum ipsi hereditabunt terram.

Quoniam qui malignant. i. qui mali sunt et si modo florent (exterminabuntur) in futuro. i. extra terminos terre viventium et superne hierusalem efficiuntur sicut scriptum est. Tollatur impius ne videat gloriam dei. (sustinentes autem dominum) aduersa patienter ferendo: prospera despiciendo. et beneplacitum domini qui non fallit et omnia potest expectando. (ipsi hereditabunt). i. hereditario iure possidebunt (terram) viventium. scilicet patriam celestem ubi nullus moritur. Et ne infirmo longum videatur sustinere proinus adiuget. quasi diceret. Jam diu sustinui.

Et adhuc pusillum et non erit peccator: et queres locum eius et non inuenies.

Et adhuc restat pusillum temporis. i. parum ne ergo tedeat te qui sustines: sed modice expecta. (et non erit peccator) pro quo gemis. i. non apparebit subtractus de medio: nec erit dominum eius. cito transeunt tempora. breue est quod durare non potest. (et queres locum eius et non inuenies). i. si queres non inuenies. quia non habebit tunc usum quem modo habet quando vritur eo deus ad probandum iustum. Cum enim transierit tempus probati onis nostre: quando non erunt qui probentur non erunt etiam pro quos probentur.

mansueti autem hereditabunt terram: et delectabuntur in multitudine pacis.

Mansueti autem et mites qui domino non resistunt qui iugum eius patienter portant. qui malos et aduersa mundi equanimiter tole-

rant (hereditabunt terram) viventium scilicet illam sanctam hierusalem (et delectabuntur) id est delectabiliter viuent et letabuntur (in multitudine pacis) et amotione omnium malorum in quietantium. fruuntur enim eterno deo qui est omnium bonorum fons et plenitudo inde illa superna ciuitas hierusalem noiat que visio pacis interpretatur. Et quod quod diu hic iustis iniustorum insidias patiunt subiunctum est.

Observabit peccator iustum: et stridebit super eum dentibus suis

Observabit peccator iustum) ut inuento loco cum capiat et perdat. Non enim cessant prauit bonorum vitam inquirere attendentes si qua ex parte valeat eis nocere (et stridebit super eum dentibus suis) scilicet detractioe. quia quod opere exercere non valet fera et bestialiter corrosione verborum exercet. Vel (Observabit) occultis insidiis ut eum alliciat sibi et deceptat. et si hoc non potest (stridebit super eum dentibus suis) scilicet crudelitatis quibus eum quem non potest subuicere: quasi furens belua se uiendo et dentes collidendo conat occidere. Dominus autem iridebit eum: quoniam prospicit quoniam veniet dies eius.

Dominus autem iridebit eum). i. irrisione dignus iudicabit et irrisibilem ostendet quando pernis eternis cruciandus tradetur. hic etiam iridebit inefficaces eius insidias faciendo: et malicie eius gladium in seipsum conuertendo (quoniam prospicit). i. procul aspicit quod ipse peccator non videt scilicet quod (veniet dies eius) quo restituatur ei. i. dies debite punitionis pro suis malis. Semp enim vindicatur in impium aut hic si se conuertit: aut in futuro si se non conuertit. sed si neque blanditiis neque minis aget. pena aggreditur unde sequitur.

Gladium euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum suum.

Gladium euaginauerunt peccatores) id est apertam et manifestam impugnationem et persecutionem. Gladium enim euaginare est malitiam prius in corde occultam etiam opere exercere. Si vero non sic proficit insidiatur dolis unde subditur (intenderunt arcum suum) id est occultas insidias et dolosam deceptioem. Arcum enim intendit qui dolum parat unde incautum feriat. His duobus generibus persecutionis impugnant mali bonos. Deinde reddit singulis singula. Intenderunt enim arcum suum.

Ut decipiant pauperem et inopem: ut trucident rectos corde.

Ut decipiant pauperem) qui sibi non sufficit (et inope) qui nec opem ab alio habet. vel (pauperem) de astucia sua non confidentem (et inopem) de viribus suis non presumens. gladius vero euaginauerit (ut trucidet). i. occidant et interimant (rectos corde) ut martyres fortes in fide. Floie pauperis et inopis designant simplices scientiam et virtutem non habentes. per rectos corde intelligimus perfectos. Simpliciter ergo moliantur arcu occulte decipere perfectos vero student aperte glaucionis gladio trucidare. Sed

Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum constringetur.

Gladius eorum intret in corda ipsorum) vni uenerat ut noceret sibi patri in mente quam alius in corpore. In corpore occidere uoluerunt: in anima moriuntur. Quicumque enim alium ledere molitur primum se ipsum proprio iaculo percutit. (et arcus eorum confringuntur). i. insidie eorum frustrantur ne iusto nocent: dolusque et mala uoluntas ad effectum non perueniat ne possint implere quod ceperunt. Et licet possint iustorum bona diripere et iustus spoliatur per eos tamen

Melius est modicum iusto: super diuitias peccatorum multas.

Melius est modicum iusto: super diuitias peccatorum multas) quod habet super diuitias peccatorum multas. i. quam multe diuitie peccatoribus. melior est iusti paupertas quam peccatoris diuitie. Iste enim paucis contentus est et abundat: ille autem plenus sitit et eget. Iste in paupertate animam saluat: ille in diuitiis et corpus et animam perdit. Ante ergo egit de malitia peccatorum et sustinuit bona: hic uero de diuitiis illorum et paupertate istorum. Et uere melius

Quia brachia peccatorum contendentur: confirmat autem iustos dominus.

Quia brachia peccatorum contendentur) i. potentia: diuitie: fortitudo et robur in quibus confidunt destruunt et ad nihilum rediguntur ne amplius innocentibus noceant. confirmat autem iustos dominus) eis fortitudinem et robur prestando ne ab iniusticia vincantur: ut et neque in prosperis neque in aduersis a bono uirtutis moueantur. et nec morte nec uita a charitate dei separentur et hoc per spem futurorum: per exempla martyrum et maxime per exemplum sue crucis: passionis et mortis. Sic autem confirmat quod

Mouit dominus dies immaculatos: et hereditas eorum in eternum erit.

Mouit dominus dies immaculatos) i. puritatem et uita iustorum in

qua immaculate uiuunt et mala patiuntur. non uult enim quod uixerint et in quibus uita finierint. Et si miseri uidentur ignarus scit deus quid post finem dicitur seruet eis. quod et hereditas eorum que per uita immaculata et per malorum tolerantiam dabitur (in eternum). i. in uita eterna (erit) et semper durabit. Esto ergo purus et mundus omnibus diebus uite tue: ut placeas deo in tua puritate: et in uita eterna hereditabis. Non confundentur in tempore malo: et in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt.

Non confundentur in tempore malo) scilicet tribulationis penitus in quo iusti laborant et mala tolerant: et si deridentur: si contumelios et penis de bonitate non solum non crubescunt sed potius gloriantur et gaudent quod non sua sed dei gloriam querunt. Contra est de malis et elatis. (et in die famis) qui modo sunt quam boni elati sunt deum et iusticia (saturabuntur) per scripturas et celestia sacramenta: per spem ac domini promissiones et exempla ne deficiant in uia donec uisione ipsius sanentur in patria. Vel (non confundentur). i. non peribuntur spe sua (in tempore malo) scilicet iudicij quo punientur mali (et in die famis) quam mali fame peribunt (saturabuntur) interna facietate. (quia) contrario (peccatores) tamen carentes ista facietate (peribunt) sine omni consolatione. Et ostendit quo modo peribunt. d.

Inimici uero domini mori ut honorificati fuerint et exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficient.

Inimici uero domini) i. ipsi peccatores (mori ut honorificati fuerint) gloria et reuerentia (et exaltati) dignitatibus et potentia in uita penitus que non est momentu respectu future (deficientes) quid die de malo in peius (quemadmodum fumus) cuius nullum post exaltationem inuenit uestigium (deficiet) penitus. Fumus enim in altum extollitur et ipsa exaltatione extenditur et euanescent: sic iniqui in altum eriguntur et in ambitum extenduntur: et deinde deficientes euanescent. quantoque gradus altior fuerit: tanto hic casus grauior et in futuro pena maior erit. Ideo autem hoc malis quia

Mutuabitur peccator et non soluet: iustus autem miseretur et retribuet.

Mutuabitur) i. mutuo accipiet (peccator) corpus et animam ac bona naturalia et gratuita atque temporalia a deo accipiendo. Nihil enim habet quod mutuo non accipiat. (et non soluet) de bonis acceptis seruando et gratias agendo. vel (mutuabitur). i. audit uerbum dei (et non soluet) id est non reddit operibus quod auditu precepit. q. d. non

refert lucrum (iustus autem) de bonis a deo acceptis (miseretur) affectu prestando (et retribuet) per effectum subueniendo. Cuius enim peccatus plenus est charitate et bona uoluntate semper habet unde det: vel facultate seu beniuolentiam: uel auxiliu seu consiliu: aut saltem uoluntatem uel orationem. Ideo autem miseretur et dabitur enim. Quia benedictio ei hereditabitur terram maledictio autem ei disperibunt.

Quia benedictio ei) scilicet domino: bene uiuendo. et bona que possunt alijs impendendo. ac de benedictionis acceptis gratias referendo (hereditabitur terra) scilicet uiuentiu eam perpetuo possidendo (maledictio autem ei) male uiuendo et sibi promissa iniuste retinendo ac ingrati eius benedictionis ea que mutuo acceperunt non soluendo (disperibunt). i. dupliciter scilicet in anima et corpore peribunt. quia in utroque eterna perditione morientur. et sic duplici perditione contendentur. Et ut sciat quisque quo tendere debeat ne similis pereat sequitur et dicit

Apud dominum gressus hominis dirigetur: et uiam eius uolet.

Apud dominum) i. a domino (gressus hominis) ratione uolentis. i. affectus et opera quibus ad eum transire conatur (dirigetur) in uia penitus ut non declinet a rectitudine iusticie quia ex dei uoluntate est uia iusti: et totum quod habet ex gratia est. Non enim est hominis dirigere uiam suam (et) per hoc (uiam eius) scilicet domini et si sit dura quam tamen trita est (uolet) homo mandata eius desiderando. Si ergo errare uolumus apud dominum gressus dirigamus et per illam uiam qua iuit ambulemus. fortassis uidetur dura sed securus. Alia forte delicias habet sed latronibus plena est. In qua uia dei Cum ceciderit non collidetur: quia dominus supponit manum suam.

Cum ceciderit) iustus per peccatum propter carnis infirmitatem: quod septies cadet iustus in die et septies resurgit: et non est homo qui non peccet. (non collidetur). i. non frangatur irrecupabiliter gratiam dei et uirtutes amittendo et finaliter in peccato illo permanendo. (quia dominus supponit manum suam) auxiliatricem ne criminaliter delinquat: cum auxilio sue gratie et misericordie subleuando et sustentando et per penitentiam ad gratiam reducendo. Magna uero uirtus homo se crederet: si semper in peccato fixus permaneret. Sic ergo dominus aliquam gratiam suam subtrahit et presumens quod iustus firmetur ostendit. Et uere sic est de iusto quod

Junior fui eterni senui: et non uidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem.

Junior) et puer fui dicit corpus christi (et)

quod unus homo qui iunior fuit in primis et senioribus senior autem in nouissimis temporibus: et in tanto spacio (non uidi iustum derelictum) a deo finaliter ita ut periret. (nec semen eius querens panem) id est bona opera eius irremunerata. Vel (nec semen eius) id est aliquem fidelem imitatore ipsius in operibus iusticie. (querens panem) spiritualem puta uerbum dei quasi ei non adesset et indigeret pane uerbi quia uerbum dei semper est cum iusto resiciens ipsum. Lex enim dei in corde ipsius et in ipsa meditabitur die ac nocte. Tali pane nutritur iustus ut in uia non deficiat sed in deo uiuat et bona que potest proximis impendat. Unde et subditur

Tota die miseretur et commodat: et semen illius in benedictione erit.

Tota die) id est indefinenter et assidue uel toto tempore uite sue quod semper iustus habet quid det (miseretur) affectu sibi et alijs (et commodat) effectum. et dicitur hic de elemosina actuali uel spirituali. Sed licet donet tamen magis commodare dicitur quia quod dispensat non a paupere sed a domino sibi reddi expectat et dominus cum fenore multiplicatum reddet (semen illius) quod seminat ut metat id est opera bona uel imitatores in benedictione erit) id est in multiplicatione quia cum exultatione ueniet portans manipulos suos. Et ideo tu quicumque es noli esse piger: sed

Declina a malo et factonum: et inhabita in seculum seculi.

Declina a malo et fac bonum) id est ne cui noceras sed ei bene fac. Vel (Declina a malo) id est diuertere a peccato quod fit per dei timorem et inchoat hominem (et fac bonum) opus: exercendo te in uirtutibus. quod debet fieri per amorem et perficit homines. Neque enim bona deo accepta sunt que malorum admissione maculantur et perseverando in bono (et inhabita in seculum seculi) in ecclesia. in ueritate. in ueritate. in deo. ut qui hic inchoaris in eternum perficiaris. Vel (inhabita) terram uiuentium (in seculo seculi) id est per hoc habitabis in eterna beatitudine et habebis uitam eternam. Ecce merces.

Quia dominus amat iudicium: et non derelinquet sanctos suos: in eternum conseruabuntur.

Quia dominus amat iudicium) i. discretio: quia separat bonum a malo: falsum a uero temporale ab eterno uel (amat iudicium) unicuique per meritis reddere disponendo (et non derelinquet) sua gratia et peccatoe destituendo (sanctos suos) qui recedunt a malo et

faciunt bonum et si ad tempus flagellat in-
ste tñ iudicat. quia (in eternum) scz in horreo
eterno et in vita beata (cōseruabuntur) in cor-
pore et in anima et si hic moriantur in hac vi-
ta. et merito eterna possidebunt qz eterna cō-
cupiscunt. Et contra
**In iusti punientur et semen impiorum
peribit.**

In iusti punientur) in inferno pena eter-
na. ppter mala eoz opera (et semen impioz pe-
ribit). i. opa eoz qz iniqua sunt nullū fructū
beatitudinis habebūt. Vel (semen impioz
peribit). i. imitatores eoz peribunt cum ipis
sicut ecōtra semen iusti in bñdictione erit. hec
scriptura modo nos erudit verbis modo in
formam exemplis. Hinc pponit nobis repro-
borum penā illinc iustoz gloriā: quatenus il-
la nos terreat atqz ab amore huius seculi cō-
pescat et ista nos excitet atqz ad amorē patrie
caelestis inuiter. vñ et subditur
**Iusti autē hereditabūt terram: et inhabi-
tabunt in seculū seculi sup eam.**

Iusti autē hereditabūt terram) scz viuenti-
um vbi nullus moritur qz terram mortuoz
cum suis delictis spreuerūt. et hoc nō ad tem-
pus sed in eternū. vñ sequit. (et inhabitabūt
in seculū seculi). i. eternaliter (sup eam) tanqz
eius dñi et possessores qz ibi portionem suā
elegerūt. Noli ergo istam transitoria heredi-
tatem diligere in qua diu nō potes habitare.
despicienda sunt cuncta que transeunt illa so-
la appetenda sunt que transire nō pñt. Et me-
rito hec erunt iusto. quia
**De iusti meditabitur sapientiam: et lin-
gua eius loquetur iudicium.**

Os iusti interiorius scz cordis. os enī interi-
oris hoīs est cor nrm: qz sicut ore corpis loq-
mur hoībns ita corde loquimur deo. (medi-
tabitur) et ruminat (sapientia) que est de deo
et eternis vt postmodū eructare possit verbū
bonum vnde et subdit (et lingua eius loque-
tur) instructioni alioz. (iudiciū) scz qd deus
precipit sugere vel tenere. Vel (lingua eius
loquetur iudiciū). i. pferet sermonē discretus
dicens tñ qd est dicendum et tacens quod
est tacendum. Et
**Lex dei eius in corde ipsius: et non sup-
plantabuntur gressus eius.**

Lex dei eius). i. obseruatio legis et prece-
pta dei (in corde ipsius) sunt p iugem medi-
tationem vt cor cōsonet lingue nobis aut est
tñ in ore. de quibz dicit p. p. hic labijs me
honorat cor aut eoz longe est a me. Hec autē

lex et peccare vetat et bona facere docet (et) id
(nō supplantabunt). i. laqueos nō incurret a
diabolo seu hoīe iniquo vel peccato (gressus
eius) quibz ad deū nisi puenire qz verbū dei
in corde liberat a laqueis et ab omī tentatōe
vt nō moueatur a via iusticie. Tēcū est cuius
verbum a te nō recedit. Et tamen
**Cōsiderat peccator iustū: et querit mori-
ficare eum.**

Cōsiderat peccator) et impius (iustum)
et notat vias eius sibi callide insidiando vt
eum decipiat et supplantet eiusqz gressus des-
torqueat et querit quantū p (moriificare eū)
vel vt ei consentiat et sic eū faciendo iniustū
occidat in aīa. vel si nō p̄senserit querit vt eū
psequendo occidat in corpore. Dicit enī ppter
inuidiā quod in libro sapientie p̄dictum est.
Stranis est nobis etiā ad videndū: qm̄ disti-
militis est alijs vita ipsius. Sed si iustus vi-
gilanter resistat eueniet qd sequitur
**Dominus autem non derelinquet eum
in manibus eius: nec damnabit eum cū
iudicabitur illi.**

Dñs autē nō derelinquet eum) scz iniustū.
(in manibz eius). i. in p̄tate impij scz totali-
ter et p̄m aīam vt eum ad p̄sentendū sibi cō-
pellendo iusticiā eius auferat qz impius anī-
mam nō moriificat s; potius purgat et sal-
uat (nec damnabit eum) scz iustū et si ab hoīe
hic damnatur (cū iudicabit). i. cū iudiciū fiet
aīa christi tribunal (illi) scz impio ad eius ma-
lum et nocumentū. vel (illi) scz iusto ad eius
vtilitatem et comodum. Et quia ita facit ius-
to ergo nunc

**Expecta dñm et custodi vlam eius: et ex-
altabit te vt hereditate capias terrā: cū
perierint peccatores videbis.**

Expecta) patienter et si diu pateris (dñm)
q te vindicabit et remunerabit (et) in expectan-
do (custodi) indeficiēter (vīa ei). i. serua mā-
data (et exaltabit te) de virtute in virtutē et de
terrenis ad celestia ita (vt hereditate). i. firmi-
ter iure hereditario (capias terrā) viuentiū: et
si modo nescis qd p̄mittit in exp̄tētia discas
qz (cū perierint peccatores vt impij (videbis) in-
re qd mō credis de p̄m ijs bonoz et penis ma-
loz. Vbi sciendū q deus nunqz eos creasset
qz in eternū pituros p̄cisset nisi aliqz ex eis
vltus bonos p̄uidisset. Quoz quidē iniquitas
sicut modo p̄dest bonis ad augmentū sc̄tita-
tis sic ipoz pena eiudē iustis p̄derit ad incre-
mentū bñtitudinis. Nā ex reproboz damna-
tōne p̄gnosceret electi qd p iusticiā meruerint

et ex sua saluatōne sentient quid per gratiam
repperint. Tantoqz amore ardentiori adbe-
rebunt diuine bonitati quanto eius gratui-
to dono et promeritam non sentiunt penam
et immeritam percipiunt gloriā. Deinde qz
nulla sit impioz felicitas ostendit. d.
**Vidi impium superaltatum: et eleuatū
sicut cedros libani.**

Vidi impium superaltatum) id est supra
modum exaltatum in gloria mundi et digni-
tate deo hoc permittente (et eleuatū) in elati-
one (sicut cedros libani) mōtis in quo sunt
altiores cedri que a vento deiciuntur. hoc est
in magna dignitate temporalī et in candore
seculi que cito denigrescit. Libanus enī can-
didatio interpretatur: etiam super sublimes
eminentem ita vt altis celsior videretur. Ta-
lis videtur impius quādo corde tumens et
virtute et gloria ceteros etiā alios seculi pre-
cellens cernitur elatus.

**Et transiui et ecce nō erat: quesui eum
et nō est inuentus locus eius.**

Et transiui) mente et consideratōne ad no-
tissima eius non presentia sed futura atten-
dendo. Vel (transiui p aliquod tempus mo-
dicum expectando (et ecce non erat) potens.
Transferat enī gloria eius. vel non erat oīno
quia per mortem sublatas erat de mundo.
et (quesui eum) considerando et rememoran-
do (et non est inuentus locus eius) regnan-
di. vel omnino in hoc seculo sed absconditus
et sepultus est in inferni profundo. Et ne ti-
bi similiter contingat

**Custodi innocentiam et vide equitatē:
qm̄ sunt reliquie homini pacifico.**

Custodi innocentiam) quo ad deum et te
ipm̄ sancte viuendo (et vide equitatem) quo
ad proximum iuste cum ipso agendo. Unde
apla. sobrie et iuste et pie viuamus. Innocē-
tia spectat ad sobrietatem et pietatē. Equitas
ad iusticiam. Vel innocentiam custodit qui
nec sibi nec alteri nocet atqz a vicijs et pecca-
tis se immaculatū seruat. Equitatem videt q
sollicite pensat et que a domino acceperit et
que ei persolvere debeat (quoniā homini pa-
cifico) qui hec agit (sunt reliquie) scilicet vita
eterna et bona que post hanc vitā relinquin-
tur ac supsunt et remanent sanctis.

**In iusti autē disperibunt: simul reliquie
impiozum interibunt.**

In iusti autē) contra (disperibunt) et dupli-
ci contritōne conterentur quia in corpore et
in aīa destruentur et eterna damnatōe de-

lebuntur (simul) etiam cum eis (reliquie im-
piozum) interibunt) quibus nihil restat nisi
interitus eternus quia non supersunt nec re-
seruantur eis reliquie vt viuant s; vt in pena
gehennae ignis intereant. Hec omnia predi-
cta bona iustis. totum est tñ a dño oīm bono-
rum fonte et largitore. Et colligendo summa-
tim subiungit

**Salus autem iustoz a dño: et p̄tector
eorum in tpe tribulatōnis.**

Salus autē iustoz) mentis et corpis in p̄-
senti et in futuro (a dño est) nō aliunde. Pri-
ma salus que ad aīam p̄tinet est remissio pec-
catoz: s; qz adhuc piclitamur in tribulatōni-
bus recte subiungit. (et p̄tector eoz est) si qd
impugnat (in tpe tribulatōnis) et tentatōis ne
supentur. Nam nisi fideles suos diuina vir-
tus p̄tegeret quis tot iacula tentationuz aut
tantos estus vicioz ferre potuisset. Et specia-
liter est p̄tector eoz in hora mortis qz tūc p̄-
tegit eos a potestate demonis.

**Et adiuuabit eos dñs et liberabit eos et
eruet eos a peccatozibus: et saluabit eos
quia sperauerunt in eo.**

Et adiuuabit eos dñs). i. coopabit eis in
p̄nti ad pugnandū et ad bñ opandū et pseue-
randum (et liberabit eos) a tribulatōibz et an-
gustijs (et eruet eos a peccatozibus) ab eoz in-
sidijs et p̄trietate seculi illesos seruando vt
de hac vita eos ducendo. (et saluabit eos) sa-
lute et saluatōe p̄petua ad vitā eternā p̄ducē-
do ppter hoc (quia) hic sperauerūt in eo) non
in hoīe aliquo vel in seculo Attende o miles
christi quanta faciat p te tuus impator. Ipe
est tua salus: tua p̄tectio: tua arma: tua libe-
ratio vt te hic regat custodiat et deinde ad vi-
tam eternam producat. Collige etiam ex pre-
dictis q iusti et pij habent bona maxima sci-
licet spiritalia puta gratias et virtutes in p̄-
senti in omnibus vjs a deo directi: in omni-
bus actibus p̄tecti et ab angelis custoditi.
intus leti in futuro eternaliter beati. Sed in-
iusti et impij gaudentes et florentes prospe-
ritate temporalī habent bona modica scilicet
carnalia. in presenti sunt a deo derelicti ange-
lorum custodia destituti: amaritudine pleni
in futuro p̄petue damnati.

Beatitudo omnium non Oratio
incerta iustozum deus qui sanctos tuos nō
derelinquis in fame: nec in stadio tribulatio-
num superari permittis: precamur vt ea nos
munias dextera quam illis ne corruant velo-
citer porrigis preparatam. Per dñm.

Psalmus de oratione vere penitentis
suas miseras p peccatis lamentabiliter
querentis: docens nos in memoria ha
bere peccatum ad cauendum et dolendū.
ps. cccvij.

Domine ne in furo

re tuo arguas me: neq; in ira tua
corripas me.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus ta
lis est: Psalmus dauid in rememoratioe sab
bati. Hoc est ps iste conuenit dauid pphete vt
alij penitenti docēs nos peccati memoriā ha
bere ad cauendū et dolendū. habitus in reme
moratioe sabbati. i. recordatioe eterne requies
quā habere optat et pdere formidat. Cū enī
vt supra dictū est mali floreat et boni laborēt
ille penitens quecūq; mala pro peccatis pati
enter tolerare paratus est et flagella timens
peiora scz supplicia eterna et recordans sab
bati eterne quo timet priuari peccati conscī
us et desiderat frui grauer afflicto. Ha
teria: multiplex afflictio et miseria peccatoris
dolentis pro peccatis suis. Intentio: inuita
re peccatores ad penitentiam et monere vt pa
tienter sustineant quecūq; mala ad purga
tionem peccatorum cuenerint. Sententia in
generalī: ppheta in isto psalmo in persona
vere penitentis implorat dei misericordiam
enumerat et describit suam miseriam promit
tit emendam et petit conseruationem diuinā
Sententia in specialī: Ab oratione ergo et
lachrymis incipiens ait. D. (Domine ne in
furore tuo) id est uehementi indignatione tua
(arguas me) cum reprobis me damnando.
(neq; in ira tua) id est indignatione leuiori (cor
ripas me) pena purgatorij me cruciādo cui
tamen pene nulla pena mundana compara
bilis est sed bīc emenda et sic me purga
q; ignis purgatorius non sit mihi opus. quasi
diceret. ne punias me scdm rigorem iusticie
tue sed magis scdm dulcorē tue misericordi
e. Et pretendit multas miseras quib; iam
in hoc seculo affligitur. vt qz multa sunt que
patī sufficiāt ne peiora patiat. Vñ subdit

**Quā sagitte tue infixę sūnt mihi: et con
firmasti sup me manū tuam.**

Quā sagitte tue) id est vindicte scilicet do
lores corporis et anime. (infixę sūnt mihi) et
vulnerant me propter peccatū et non ad bo
ram sed (et confirmasti) diu scilicet vt sine vsq;
ad finem seculi (super me manū tuam) id est
vindictam. quia pena peccati qua primum

hominem percussisti adhuc in humano ge
nere perdurat vt dedecus culpe non rema
neat sine decore iusticie: hoc autem fecisti vt
tanq; bonus magister verberibus castigati
onis afflictum redderes emendatū. Eo vsq;
aut confirmasti et sic tetigit me manus tua q;
Non est sanitas in carne mea a facie ire
tue: non est pax ossibus meis a facie pec
catorum meorum:

Non est sanitas in carne mea) Portamus
enim corpus mortale plenum tentationibus
et miseris doloribus et indigentis a facie
ire tue) id est ab instantia vindicte propter pec
catum et post ostensam infirmitatem carnis
ostendit etiam afflictionē anime. dicens (nō
est pax ossibus meis) i. virtutibus que sunt
anime fortia. quia sicut ossa carnem sic vir
tutes sustinent mentem. (a facie peccatorum
meorum) id est ab instantia suggestionū ma
larum et peccato puenientium quia caro im
pugnat spiritum et innumeris modis turbā
tur virtutes a vicij et peccis. Nec b mirū.

**Quoniam iniquitates mee supergressę
sunt caput meū: et sicut onus graue gra
uate sunt super me.**

Quā iniquitates mee supergressę sunt caput
meū) i. preualuerūt et dominant menti mea
que est interioris hoīs caput et aīa mea pec
catis inualescentib; succumbit p consensum
(et sicut onus graue grauate sunt sup me) p
pter multitudinē et magnitudinē qz peccata
sicut plumbū depimūt et nullum onus tam
graue potest esse q; iniquitas cuius grauita
tem illi soli sentiunt qui eam deponere cupi
unt et mentem ad celestia subleuare appetūt.
Non enī grauis illi videtur qui adhuc in il
la delectatur. vnde adhuc subditur
**Putruerūt et corrupte sunt cicatrices
mee: a facie insipientie mee.**

Putruerunt) peccato iterum consentien
do et ipsum in voluntate renouando (et cor
rupte sunt) ad actum perducendo et in opere
exercendo (cicatrices mee) id est plage pecca
torum sanate et sanitates per remissionē pec
catorum precedentiu; inducte. et hoc (a facie
insipientie mee) id est propter stulticiam me
am quia non sum vsus viribus in baptismo
receptis. q. d. mihi et mee insipientie non deo
imputo. Vultū enī insipiens est qui semel
sanatus iterū reciduat. Jō adhuc subdit.
**Miser factus sum et curuatus sum vsq;
in finē: tota die tristatus. ingrediebar.**

Miser factus sum) id est miseris afflictus
sum portans multas miseras et in anima et
in corpe (et curuatus sum) ab elatione. qz oīs
qui se exaltat humiliabitur (vsq; in finem) i.
totaliter vel vsq; ad mortē (tota die) i. tota vi
ta mea iugiter assidue et sine intermissione (co
tristatus) amissa leticia spūali ppter mea pec
cata: ppter murmurationē synderesis cōtra
malum (ingrediebar) i. pambulabā viā bu
ius vite. Et hoc ideo

**Quā lumbi mei impleti sunt illusionib;
et nō est sanitas in carne mea.**

Quā lumbi mei impleti sunt illusionib;) id est
libidinū inuentus et carnalib; delecta
tionibus que mihi illudunt attentantes di
uersis fantasijs (et p hoc) non est sanitas in
carne mea) Nam in totū corpus redundant
hōi incētia. Vel illusiones sunt vane ima
ginationes et cogitationes ex quib; anima fa
ngatur et aliqñ vitare pmittitur. Ideo au
tem lumbos posuit qz in lumbis est carnalis
voluptas vnde illusiones pcreantur. (et non
est sanitas in carne mea) i. in corpore scilz in
hac vita.

**Afflictus sum et humiliatus sum nimis
rugiebam a gemitu cordis mei.**

Afflictus sum) corpe (et humiliatus sum)
corde vt nihil in me sit liberū a pena: vnde se
quitur (nimis) qz vndiq; est calamitas (rugi
ebam) amare flendo (a gemitu) et amaritudi
ne (cordis mei) considerās tantas meas mi
serias interiores et exteriores. Et afflictōne
humiliatio: et ex hūiliatione pcedit gemitus
Ad hoc penis et flagellis peccator affligitur
vt a sua supbia hūilietur: quatenus q; letus
et elatus ppetrauit peccatū afflictus et hūi
liatus redeat ad lamentum.

**Dñe ante te omne desiderij meū: et ge
mitus meus a te nō est absconditus.**

Dñe) qui vides cor ante te) est (omne desi
derij meū) et affectus non cōtra te qz nihil
desidero nisi quod tibi placet. q. d. ad conse
quendum desiderij meū non habeo hoīem
ad quē confugiā et ideo ad te qui omne desi
derij meū nosti recurro (et gemitus meus)
non p terrenis sed p celestib; (a te non est ab
sconditus) et si absconditur ab hominibus.
quasi diceret. apponas mihi remediū qui no
sti secreta cordium.

**Cor meum conturbatum est: dereliquit
me virtus mea: et lumen oculorū meorū
et ipsum non est mecum.**

Cor meū) conturbatū est) passionib; succum;

bendo ac pacem et tranquillitātē conscientie a
mittendo: qz dereliquit me virtus mea) q uā
ante peccatū habui (et lūmē oculorū meorū)
spūalium et mentaliū. i. ratio impurbata scz
dereliquit me et defecit ppter turbulentiā pas
sionū et p ingentib; molestijs (et) ideo (ipm
non est meū) qz mens mea cecata est a pecca
to et sic postposito veritatis lumine secutus
sum errorem et in tenebras decidi peccorū.
Amici mei et primi mei: aduersum me
appropinquauerunt et steterunt.

Amici mei) scz nature et fortune nō gratie
(et primi mei) beneficij collatione his duob;
solarijs gaudet hūanitas sed huic sunt cu
mulus passionū vnde sequit (aduersum me
appropinquauerūt) p silijs et dolis vel expro
brando et in bonis resistendo (et steterunt) in
malicia sua pseuerantes et cōtra me causan
tes. Non ait inimici aut extranei sed amici et
proximi. Grauiora quidē sunt mala que ab
amicis patimur qz nō solum pena sed etiam
amissa charitas nos cruciat

**Et qui iuxta me erant de longe steterūt:
et vim faciebant qui querebant animaz
meam.**

Et qui iuxta me erāt) et me in bono diri
gere et cōfortare debebant (de longe steterūt)
id est de salute mea parum curauerūt (et vim
faciebant qui querebant aīam meā) pdere scz
demonēs cū ministris suis tentationes horri
das immittentes. Vel qui iuxta me erant)
scz vicini mei (de longe steterūt) tanq; abomi
nantes me ppter multitudinē miserie mee. (et
vim faciebant) venientes cū impetu (qui que
rebant aīam meam) i. vitam meam vt aufer
rent eam.

**Et qui inq̄rebant mala mihi locuti sunt
vanitates: et dolos tota die meditabant**

Et qui inquirebāt mala mihi) inuestigan
tes quo modo mihi nocerēt vel mortē infer
rent scz hoīes maligni q; sunt mēbra diaboli
qz nō inueniebāt crimina (locuti sunt vanita
tes) i. furerūt falsa et mendacia (et dolos) i.
fallacias (tota die) i. assidue et sine cessatōne
(meditabant) in corde quib; me decipe pos
sent vel accusare. Deinde subiungit q; pati
ens in omnib; his fuit.

**Ego aut tanq; surdus nō audiebā: et si
cut mutus nō aperiens os suum.**

Ego autem tanq; surdus non audiebas)
id est me audire dissimulabam et quasi non
audirem non respondebam. vnde sequitur.
(et sicut mutus non aperiens os suum) quia

sic tacebam quasi respondere non possem. Mutus aperiens os suum et si non clare loquitur vel balbutiendo remurmurat. Is autem nihil aspera dixit vel rñdit. quia os suum ad tradendum vel respondendum eis non aperuit. sed tam patienter omnia sustinebat ac si nihil audire vel loqui posset. Et quasi exponendo subdit.

Et factus sum sicut homo non audietis et non habens in ore suo redargutiones.

Et factus sum. i. silatus sum (sicut homo non audietis). i. non potens audire. dissimulando obiecta conuicia. (et sicut homo non habens in ore suo redargutiones) contra aduersarios. i. quibus habere unde eos redarguere possem tñ sui quasi non habens quia mala patienter sustinui et sic tacui quasi non esset vñ illos arguerem. Ecce magna virtus audire noxia et non reddere contra. Et

Quoniam in te domine speravi: tu exaudies domine deus meus.

Quoniam inter tot mala (in te solo domine) quae multas tristitia in leta (peravi) propter te predicta sustinendo et remedium a te expectando. salutaris medicina est in malis sperare et non deficere ideo merito spei (tu exaudies) penitentes meos (domine deus meus) me de malis omnibus liberando. Facile aduersa superas si spes tua fixa sit in deo. Et si tribularis ad tempus in tempore oportuno exaudiet te dominus deus tuus. Inde autem exaudies

Quia dixi nequando supgaudeat mihi inimici mei et dum commouentur pedes mei: super me magna locuti sunt.

Quia dixi in oratione te deprecando (ne quando supgaudeant mihi) me supato et insultando conuiciantur. i. pualear ad gaudendum de me supato et mihi conuiciato insultando (inimici mei). i. demones vel maligni homines de lapsu hominum gaudentes (et dum commouentur) et quasi si labitur aliquam humanam infirmitate (pedes mei). i. affectus vel actus mei. Hoc est si viderent me a proposito meo moueri et a rectitudine iusticie declinare. (sup me magna locuti sunt). i. loquerentur exprobrando et illudendo vbi esset miserendum. Inde enim irrident impij: unde dolent pii. Potest etiam penitens iam predicta dicere in persona capitis exponens eius passionem non diuidens a capite vocem suam. vt enim caput dicit peccata nostra sua in psalmo Deus deus meus respice in me. sic nos passionem eius que hic ponuntur dicamus nostras: sic loquendo. Amici mei ficti et primi

mei in carne scilicet iudei. Et qui iuxta me erant scilicet discipuli de longe steterunt fugiendo. et vim faciebant: trabetes ad iudicium et mortem. vt patet ex predictis. Deinde penitens de se loquitur. d. Et ideo etiam exaudies

Quoniam ego in flagella paratus sum: et dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniam ego sciens me deliquisse (in flagella) sustinenda (paratus sum). i. sustinere patienter quicquid infligeris: quia ad hoc natus sum vt flagella ferar. Flagellat enim deus omnem filium quem recipit ad hereditatem. (et dolor meus) de peccatis commissis (vel dolor). i. peccatum unde est dolor et quod est causa doloris mei. antecedens pro sequenti. est in conspectu meo et consideratione (semper). i. assidue pro cordis perturbatione. Inde dolet quia deliquit. Impius enim se defendit: iustus contra se irascitur. unde se accusat et subiungit

Quoniam iniquitatem meam annuncialo: et cogitabo pro peccato meo.

Quoniam iniquitatem meam annuncialo in vera confessione. i. profitebor. nisi enim doleret non sic se accusaret. et quod non sufficit solum confiteri: addit (et cogitabo). i. sollicitus ero et sedule curam agam (pro peccato meo) sanando ac pro eius satisfactioe et emendatione pro fletus elemosinas. ieiunia et hominibus. Sic enim est de eo quod post confessionem de peccato non cogitat quod de vulnerato quod vulnus suum medico detegit et post vili pendit emplastrum apponere vel negligit

Inimici autem mei viuunt et conuicti sunt super me: et multiplicati sunt qui oderunt me inique.

Inimici autem mei viuunt id est prosperantur et florent felicitate seculi fruunturque mundo ac bene est eis et gaudent in eo vbi ego laboro et rugio (et confirmati) ac corroborati (sunt) in fortitudine et parte nocendi (super me) ad opprimendum me (et multiplicati sunt) numero ac quotidie plures fiunt et apparet quoniam nec in prosperis agnoscitur amicus nec in aduersis absconditur inimicus. (qui oderunt me inique). i. contra equitatem quia amicum et sine culpa. et pro bonis reddentes mihi mala. Ideo sequitur

Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

Qui retribuunt mala pro bonis: ex ingratitude hoc pessimorum est: sicut reddere bona pro malis est perfectorum. Cetera vero duo sunt mediocrium. (detrahebant mihi) et inuidia pro bono malum reddiderunt nec

solum nocebant facto sed insuper detrahebant verbo et causam omnium istorum subdit quod non alia de causa nisi (quoniam sequebar bonitatem) et ideo dixit mala pro bonis. Ecce quod mala et peruersa intentio. Si etiam corripiat te aliquis bonum tibi volens et illum oderis reddis mala pro bonis Sed quod hec mala sunt homini intolerabilia nisi ex dei gratia Ideo

Ne derelinquas me domine deus meus: ne discesseris a me.

Ne derelinquas me) subtrahendo tuum auxilium (domine deus meus) auctor salutis mee. i. ne dimittas me fragilitati mee quia dimissus non potero subsistere. vel si ad horam relinquis (ne discesseris) penitus (a me) subtrahendo gratiam tuam tanquam elongatus a me. i. ne pro absentiam gratie tue dimiseris me perire. Vel (ne derelinquas me) permittendo me cadere in temptationem vt peccet quod grauior est offensio post veniam. (ne discesseris a me) i. a bono destitutus. Sed potius

Intende in adiutorium meum: domine deus salutis mee.

Intende in adiutorium meum) i. da te intentum vt me adiuues ad pugnandum contra hostem et contra peccati recidiuum: et celerrime presta mihi auxilium (domine deus salutis mee) rector meus: creator meus et mee salutis eterne auctor et dator) Vel (intende in adiutorium meum) ad bene operandum ita vt bona faciam et in eis profuerem (domine deus salutis mee) vt habeam eterne beatitudinis retributionem. Oratio.

Emitte domine salutare tuum infirmitatibus nostris: vulnerum cicatricibus mortalium potentissimum mediator vt omnem gemitum dolorum nostrum coram te deplorantes valeamus euincere insultationes aduersantium vicio. P. d.

Psalmus de custodia lingue ac de vanitate et miseria vite humane multis aduersitatibus et vanitatibus subiecte.

ps. xviii.

Tri custodia vias meas: vt non delinquam in lingua mea.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est. In finem canticum dauid predictum. Et est sensus. Canticum istud quod ideo dicitur canticum quod spiritalem continet iocunditatem. docet enim nos mente de terrenis ad celestia transilire: dirigens nos in finem. i. in summum: est dauid propheta et est per ydithum. i. per transiliente eos qui vana sectantur. conuenit enim perfectio de vi-

cijs ad virtutes: de dilectione seculi ad amorem dei et inde ad eternitatem mente transilienti qui omnibus mundanis postpositis solis celestibus inhiat. et adeo perfectus est vt etiam linguam a peccato omnino cohibeat. Fidelis ergo qui in precedenti psalmo pro penitentiam vitam suam correxit hic perfectionem vite sue alij formam bene viuendi proponit referens eis transitum suum vt et ipsi satagant conformes eius fieri et in transeundo ipsum imitari. Materia: miseria humana quia breuis vita fragilis natura et substantia multis aduersitatibus et vanitatibus subiecta. Intentio: monere nos miseras presentis vite attendere temporalia et mundana continere et eis postpositis ad eterna et celestia desiderio transire. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona transilientis loquens docet inter prauos et calumniosos linguam continere. ostendit mundana esse vana et celestia appetenda. petit a malis liberari et culpam sibi remitti vt secure possit ab hac vita migrare et celestia obtinere. Sententia in speciali: Transilitor ergo ille de bona opinione semper trahens inuidiam iniquorum et calumnias deliberat inter malos tacere ne quod dicat male ita incipiens. (Dixi id est in corde decreui et firmiter proposui) custodiam vias meas) id est locutiones et actiones que sunt vite nostre ad deum. Bene enim loquendo et recte agendo ad eterna proficiscimur. Custodiam inquam (vt) etiam (non delinquam) id est non peccem (in lingua mea) loquendo fatua vel ociosa verba. nam qui in verbo non offendit ille perfectus est vir et qui custodit linguam suam custodit animam suam. Non enim aliter scio vite mee custodire vias nisi custodita lingua. Nam qui inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. Dixi inquit et feci. Nam posui ori meo custodiam: cum consisteret peccator aduersum me.

Posui ori meo custodiam) vt silentium obseruans os a loquendo (cum) et quasi diu (consisteret) et esset (peccator) et impius et litigiosus et calumniosus (aduersum me) mihi insidiando et laqueos proponendo ad capiendum me in verbis et ad querendum calumniam ex eis. Talibus quidem magis silentium est quasi aliquid dicendum. quia decipiuntur per silentium non valentes cum verbis tenere quem querunt decipere. Unde in Ecclesiastico. Ubi auditus non est non est fundas sermonem. Posui ergo custodiam vsq; eo quod

Obmotui et humiliatus sum et filii a bonis: et dolor meus renouatus est:

Obmotui) penitus tacēdo (et exinde (humiliatus sum) et vilis factus apud aduersarios improperia ab eis sustinendo (et filii) non solum a malis sed etiam a bonis) annuntiādis ut nō delinquerē in malis et ut vitarem p̄tentionē cū impijs. (et ex hoc dum sic tacui (dolor meus) quo ante silentiū de malis peccatorū dolui (renouatus est) et excitatus per remorsum p̄scientie dū vidi iniquitates hominū crescere me tacente. Et quia vidēs mala tacui dicenda. Ideo

Concaluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescet ignis.

Concaluit cor meū intra me) i. ex omni parte igne inflāmatum est ex dei et p̄mi amore et cepit iniquitū esse videns hinc mihi picula imminere (et in meditatioe mea) de his habitis. i. dum sic meditarer (exardescet) i. ardet inflāmatur (ignis) i. feruor dilectionis et ire p̄ zelum ut arguerem insensatos q̄ zelus domus tue cōmedit me tacente et q̄dū silebo tanto amplo ignis exardescet quia amor primorū quibz tacui angit me et stimulat. Et in hac fluctuatione dicendi et tacendi dum in vtroq; video picula tandem

Locus sum in lingua mea: notum fac mihi dñe finem meum.

Locus sum in lingua mea) nō hoibus sed deo ip̄m deuote exorādo. Et cui nota est cogitatio sua: ideo in lingua loquit̄ ut eius locutione auditorū vita instruat̄. et subiungit quid sit locus dicens (notum fac mihi dñe finem meum) ante oculos meos ponendo quo tendere debeā ne si curram in incertum: aberrare valeam. q. d. iste transiliens: quefui meliorem locum vbi hec nō patiar suspirās in finem quendam vbi nō sunt scandala scilicet vltima eternam

Et numerum dierum meorum quis est: ut sciam quid desit mihi.

Et insup etiā fac mihi notū numerū dierum meorum scz eternitatis (qui) numerus dierum vere est ac verū esse habet qz p̄terire nō valet. et est numerus sine numero nec transit numerando. (vt) illis intentus (scilicet quid) et quantū (mihi) hic degenti (desit) ad beatitudinem tendenti vnde humilior homo fit qui hec nouit. Et p̄sideratōe enī eorum que nobis assunt solet nasci supbia: ex illorum que desunt humilitas. Idcirco aut̄ reprobi quid eis desit dep̄bendere non p̄nt qz terrenis ex amore

succumbunt et corda ad supna non erigunt. **N**oto autē sine et diebus qui sunt: attendit ad hec tpalia et p̄pat inuicem. d.

Ecce mensurabiles posuisti dies meos: et substantia mea tanq̄ nihilū ante te.

Ecce mensurabiles) i. breues et transitorios. quicq; enī sub certa mensura viuūt (posuisti dies meos) qui dederas immensurabiles si homo p̄stitisset (et substantia mea) scz nature. i. tpalis hec vita mea (tanq̄ nihilū) resputandū est (ante te) i. comparata eternitati tue et in p̄patione ad te qui eternus es qz id qd est modicū tanq̄ nihilū reputat̄. **U**el (substantia mea tanq̄ nihilū est ante te) i. p̄tuitu illius que ante te erit. **I**ste vir sanctus dies suos transitorios p̄spicit et se nihil nisi puluerem cognoscit. vñ etiā secutus adiungit.

Verūtamen vniuersa vanitas omnis homo viuens.

Verūtamen) adhuc etiā (vniuersa) i. oia que sunt apud nos sunt vanitas) p̄ mutabilitate qz sunt mutabilia et transitoria ac vana et nō tm̄ terrena et bruta: scz etiā (oīs homo viuens) hic in hoc mundo de quo minus videtur est vanitas etiā supra bruta qz illa non subiaccit culpe sed tm̄ pene. **U**el (oīs hō viuens est vniuersa vanitas) qz vana cogitans vana loquens. vana faciens. vel omni vanitate plenus quantū est ex se scz nature culpe et miserie et vniuersa q̄ in hoīe sunt tā interioris q̄ exterioris diminitōz hnt et mutabilitatē.

Verūtamen in imagine p̄transit homo: sed frustra conturbatur.

Verūtamen) p̄ter hec etiā (in imagine) i. ad similitudinē imaginis in somniis vel in speculo apparentis que subito dispareret et in obliuionē venit. (p̄transit homo) omnis. i. cito transit et transcundo deficit et euanescit. et nō solum hoc (sed) et q̄uis sic trāseat nihilominus tm̄ frustra cōturbatur) i. inutiliter et vana sollicitudine circa tpalia grauatur et trascitur de vanis ad votū nō succedētibus qz oia transeunt et deficiunt. Et vere est vana et inutilis p̄turbatio. quia

Thesaurizat: et ignorat cui p̄gregabit ea

Thesaurizat) et cōgregat diuitias cū magna sollicitudine p̄ se et sua successione (et) nō ignorat cui p̄gregabit ea) qz nescit vtrū ipse fructur eis vel nō et vtrū filij hereditabunt eas post mortē vel nō: forsitan enī cito morietur et desidia filiorū euerget. aut fuscus occupabit. aut furcs rapiēt. aut aduersarij vltimo possidebunt. **B**eatus autem ille est qui ibi

thesaurizat vbi damnū timere nō habeat.

Et nunc que est expectatio mea: nonne dñs: et substantia mea apud te est.

Et nunc) inter tot vanitates vite p̄ntis cū alij alia expectant (que est expectatio mea) nō vana. i. finis meus que quero: spera et expecto (nōne dñs) qui est sup oia. q. d. ex quo tota vita humana vanitas est: relictis omnibus nihil nisi dñm et ab eo solo bona expecto. Et cōuertens se ad illū quem expectans diligit ei dicit. (et substantia mea) scz meritorū et p̄miorum (apud te est). **P**ossessiones enī et diuitie iustorū nihil p̄ter deū p̄cupiscentiū: reseruantur apud deum. **S**z quia nemo sine peccato est ideo

Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: obprobriū insipienti dediti me.

Ab omnibus iniquitatibus meis erue me) tam cogitationis q̄ locutionis et opis: tam ab occultis q̄ ab alienis: tam a venialibus q̄ a criminalibus: remittendo mihi culpas et penas p̄ eis meritas. et qz terrena contemno et sola inuisibilia cōcupisco (obprobriū insipienti) id ē maligno de eternitate nō satagenti et me p̄sequenti (dedit me) qz mali illudunt bonis factis hoīm: et stultus irridet bonos mores aliorū. **U**n̄ apl̄s. spectaculū facti sumus mundo et angelis et hominibus. **S**ed habitus obprobrii

Obmotui et nō apui os meū: quā tu fecisti: amoue a me plagas tuas.

Obmotui) i. tacui. nō egi p̄tentiose cōtra aduersarios oēm exhibens patientiā (et non aperui os meū) i. non egi murmure cōtra te: sed cū silentio et patientia oia ptuli. et qm̄ tu fecisti) et hec ita constituisti (amoue a me plagas tuas) i. grauedinē penarū et flagellorū: q̄ bus me affligi p̄mittis. vt nō succumbā vel tenter supra id qd possum. **S**icut enī tuū est ferire peccatorē ex iusticia: sic tuū est p̄cere ex misericordia. nec enī tm̄ iustus es sed etiā misericors. **E**t necesse est vt amoueas qz

A fortitudie manus tue ego defeci in increpatōibus: p̄pter iniquitatē corripuisti hoīez.

A fortitudie manus tue vindicis) i. a fortis vindicta p̄tatis tue facta (in increpatōibus) id est tuis duris punitōibus (ego defeci) quasi nō potens sustinere. **P**er hoc qd dicit in increpatōibus notat deū vindictā suam ad hoc facere vt retrahat hoīem a peccato. nam flagellum medicina est p̄tra peccatū. **I**n eo ergo qd flagellat increpat nos qz peccauimus. vnde adiūgit (p̄pter iniquitatē corripuisti hoīez)

vt corripiendo erudires: aliter enī iniquitas incurata in peius tenderet. **Q**uia

Et tabescere fecisti sicut araneā aīam ei⁹ verūtamen vane p̄turbatur oīs homo.

Et tabescere) i. infirmari et hūiliari (fecisti aīam eius) ad erudiendā eam (sicut araneā q̄ nihil est tabidius que leuiter tacta cadit. i. fecisti vt aīa eius infirma fieret et hūiliata superbiam deponeret. **S**upbia enī et fortitudine quadam homo displicuit. eruditur humilitate et infirmitate vt nō de se p̄sumat (verūtamen) licet tante sit fragilitatis et miserie nihilominus (vane) i. p̄ vanis appetendis et acquirendis inutiliter (cōturbatur) et inquietatur (oīs hō) i. tota multitudo hoīm carnaliter viuentiū. **E**t ne p̄ vanis cōturbetur **G**raudi orōz meā dñe: et deprecāz meā: auribus p̄cipe lachrymas meas.

Graudi orōz meā dñe) p̄ bonis adipiscendis (et deprecāz meā) p̄ malis amouendis. et ne putes tm̄ verbis orare addit (auribus p̄cipe lachrymas meas) misericorditer suscipiendo eas. **E**t hū dicit (auribus p̄cipe) qz lachryme pondera et vim vocis habent. lachryme ad orōem sunt sicut pluuie ad semē: et faciūt in p̄cibus violentiā ad mouendā misericordiam. **Q**uanto quisq; sanctior est tanto yberiores lachrymas in orōne habet. vbi lachryme sunt ibi diuinus ignis accendit. **E**t quia oro et deprecor

Ne files qm̄ aduena ego sum apud te: et pegrinus sicut oēs p̄res mei.

Ne files) i. ne dissimules te audire nō respondendo p̄titioni mee: sed fac vt audias te dicentem mihi in corde: modo salus tua ego sum. vel. remissa sunt tibi peccata tua. qm̄ (ad uena ego sum apud te) translatus de ciuitate babilonic manēs apud te et seruiens tibi q̄ tidie. nec tm̄ adhuc in ciuitate tua sum: p̄pter ea subdit. (et pegrinus) nō eligens vel habēs hic sedem: scz semp patriā querens. **N**ō enim habemus hic manentē ciuitatē: sed futuram in celo requirimus. et q̄dū sumus in corpore pegrinamur a dño. (sicut oēs p̄res mei) fuerunt qz hinc migrauerunt. **E**t quia etiā sine dubio migraturus sum

Remitte mihi vt refrigerer priusquam abeam: et amplius non ero.

Remitte mihi) debita mea scz culpā et penam meritā. (vt refrigerer) in p̄scientia mea p̄ tuā p̄solationē vt exonerata sit estu sollicitudinis peccatorū meorum (priusqz) ab hac vita (abeam) ne cum peccatis eam (et amplius nō

ero) in illo vero esse quod est cum deo si non remissis peccatis hinc abiero. Vbi enim non esse dicuntur: quia non habent verum esse. Vel (amplius non ero) in statu merendi: et propter hoc nunc est tempus remittendi quia post mortem non est peccati remissio nec valet confessio: unde ante terminum vite subueniendum est infirmo: ante laetationem sententiae prouidendum est reo: ante clausuram ianuae festinandum est peregrino.

Custodi domine viam nostram Oratio.
ne delinquamus in lingua ut in meditationibus nostris spirituali igniculo ardescere ea thesaurizemus in seculo que retribuente te capiamus in perpetuum. Per do.

Psalmus de aduentu christi in carne et veteris sacrificii immutatione: de euangelice legis promulgatione: et pro fidelium bono statu supplicatione. Ps. xxxix.

Expectans expectans

etiam dominum: et intendit mihi.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est. In fine psalmi dauid. Hoc est psalmus ille dirigens nos in fine. id est in nouum testamentum consummans: agit enim de mutatione veteris testamenti in nouum. attribuitur dauid. id est christo: scilicet capiti et membris. Quia ergo supra egit de transiente et alios ad sui imitationem inuitante: nunc exemplo ecclesie deum perseueranter expectantis admonet laborantes in vinea ut non ante finem laboris querant denarium sed bene operando ei primis salutis necessaria predicando: et sine intermissione orando: deum expectent remuneratorem. **Vateria:** expectatus aduentus christi in carne et veteris sacrificii immutatio: euangelice legis promulgatio: et pro fidelium bono statu supplicatio. **Intentio:** persuadere ad fidem christi accedere: et fideles de tanto beneficio gratos esse. **Sententia in generali:** propheta in isto psalmo primum inducens ecclesiam expectasse deum et accepisse eum: et ab eo nouum testamentum: in persona fidelium circa mysterium incarnationis agit gratiarum actionem. Deinde in persona christi ponit huius mysterii rationem: et tandem pro bono statu corporis sui mystici deprecationem. **Summa in speciali:** Et quia difficile erat iudeos a consuetis ceremoniis et gentes ab idolatria reuocare ad nouum testamentum: videtur auctoritate antiquorum patrum dicens. (Expectans expectans) non hominem qui fallere et falli potest et qui mecum indiget nec aliud sed (dominum) qui saluare potest. id est cum magno desiderio et assidue expe-

ctauit christi aduentum in promissione propheta rum. quod dicitur. ita expectaui dominum ut quotidie essem expectans eum. Talis geminatio ad exprimendum intensum affectum frequens est in ideoma te hebreo. (et) quia perseueraui (intendit mihi). id est ad utilitatem meam scilicet prestando gratiam suam. Quomodo autem dominus ei intendit exponit cum subiungit

Et exaudiuit preces meas: et eduxit me de lacu miserie et de luto fecis.

Et exaudiuit veniendo in mundum (preces meas) a quibus expectans non cessauit (et eduxit me) pro suam et apostolorum predicationem (de lacu miserie). id est de ceca et tenebrosa profunditate erroris que homines cecos facit. (et de luto fecis). id est de concupiscentiis carnis et desideriis terrenis que animas reddunt lutulentas coram domino et in imo iacentes.

Et statuit supra petram pedes meos: et direxit gressus meos.

Et statuit. id est firmavit per fidem (supra petram) scilicet seipsum (pedes meos). id est sensus et affectus meos qui prius cum diabolo erant. quod dicitur. totum sensum et affectum in se posuit contemptis temporalibus ne ab huius seculi nutare impulsibus. (et direxit) in via mortis ne ad eum veniendo post tergum et retro aspiceret. (gressus meos) id est operum et actuum meorum. Prius de lacu prauitatis educitur: deinde in petra solidatur: et post boni operis gressus diriguntur. et sic ad predicandum alijs dignus efficitur. unde de sequitur

Et immisit in os meum canticum novum: carmen vero nostrum.

Et sic (immisit in os meum canticum novum) scilicet predicationem noui testamenti quod ipse nouus homo attulit et de nouo cantatur scilicet de eius incarnatione: passione: resurrectione: ascensione: et homini. et a nouo populo: quia nemo nisi innouatus cantare presumit: quod quod innouat et nouum hominem facit: ac nouitatem vite docet. canticum dico (carmen). id est laudem vel hymnum scilicet gratiarum actionem pro beneficio diuine miserationis (deum nostro) quod ad magnam dei principem laudem. Et quia hoc canticum et carmine audito multos ad fidem conuersuros vir sanctus vidit ideo adiunxit.

Videbunt multi et timebunt: et sperabunt in domino.

Videbunt pro fidem (multi) qui ceci erant et de deo nihil intelligebant quia attendentes et imitantes canticum noui cantores illuminati sunt (et timebunt) quia se peccatores intelligent

et penitentiam agent (et sperabunt in domino) remissionem peccatorum consequi ab eo. Videbunt ergo credentes: timebunt penitentes: sperabunt celestia appetentes. Ecce fides: spes et charitas quibus colitur deus et efficitur homo beatus. unde et subditur

Beatus vir cuius est nomen domini spes eius: et non respexit in vanitates et insanias falsas.

Beatus vir cuius est nomen domini. scilicet iesu christi quod est saluator (spes eius). id est qui non temporalia sperat ab eo sed illud quod eius nomen indicat scilicet salutem (et non respexit in vanitates) huius mundi scilicet appetendo temporalia et terrena que vana sunt et transitoria. (et insanias falsas) que sunt in voluptatibus huius seculi que fallunt et decipiunt. Vel (insanias falsas) errorum ut idola adoraret: que fallunt et falsos faciunt. Unde conuertens se ad dominum ut corda talium similiter ad ipsum conuertat ait.

Multa fecisti tu domine deus mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi

Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua in corporalibus et spiritualibus. Fecisti enim celum et terram et omnia que in eis sunt (et in cogitationibus tuis) quibus illa mirabilia fecisti et quibus omnia disponis. id est in sapientia tua et consilio (non est qui similis sit tibi). Quis enim cognouit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit? Quasi diceret: hec tua mirabilia opera tam visibilia quam inuisibilia et tua incomprehensibilis sapientia predicant te solum esse colendum: amandum et appetendum: non istas vanitates et insanias falsas. Deinde loquitur christus ad patrem partim in persona sua partim in membris. d.

Annunciaui et locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

Annunciaui mirabilia tua prius per patres (et) nouissime (locutus sum) per membra ipsum et per apostolos (et) multiplicati sunt) credentes (super numerum) saluandorum qui certus est. Multi enim audita predicatione venerunt ad societatem credentium qui non sunt in numero electorum. teste veritate que ait Multi sunt vocati pauci vero electi. granis admiscetur et palee: sed grana sunt pauca palee multe. Fuit autem necessitas loquendi cum non sufficerent legalia quia

Sacrificium et oblationem nolui: aures autem perfecisti mihi.

Sacrificium et oblationem veteris legis (nolui) vltimus postquam veritas est exhibitata (aures autem perfecisti). id est perfectas fecisti (mihi) ad intelligendum quid velles: et ad obediendum quia fuit obediens deo patri usque ad mortem. quod dicitur. fecisti me tibi bene obedientem. vel promissam exegisti a me obedientiam. Perfecit autem nobis aures deus ut quod de lege audimus spiritualiter intelligamus. vel quoniam ad obediendum ei per omnia perfecti sumus. Deinde hunc versum magis exponit

Holocaustum et pro peccato non postulasti tunc dixi ecce venio.

Holocaustum quod maius est (et). id est etiam (pro peccato non postulasti) sicut ante petebas. Hoc distat inter sacrificium et holocaustum: quod hostie pars aliqua deo oblata sacrificium dicebatur: holocaustum autem totum incensum erat. scilicet quoniam tota hostia in sacrificio incendebatur. Sed dominus nec munera nec maiora veteris legis sacrificia requirit cui non iam vmbra sed veritas grata existit. Et quia hoc nolui (tunc dixi) ego christus (ecce) statim (venio) in carne ad offerendum sacrificium acceptissimum. quod dicitur. quous est ut veniant promissa quia auferuntur promittentia. Nam

In capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem tuam: deus meus volui et legem tuam in medio cordis mei.

In capite (et) principio (libri) huius scilicet psalmo (scriptum est de me) in primo psalmo videlicet ibi. Sed in lege domini voluntas eius. (ut facerem voluntatem tuam). id est ut impleam obedientiam a te mihi iniunctam offerendo me ad mortem pro vita hominum. et sicut scriptum est ita o (deus meus volui) ut facerem tibi placitum (et legem tuam) scilicet euangelicam volui vel habui (in medio cordis mei). id est plene per iugem meditationem. unde et in eodem psalmo dicitur. et in lege eius meditabitur die ac nocte. Nec solum habeo in corde sed insup.

Annunciaui iusticiam tuam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo domine tu scisti.

Annunciaui alijs pro me et pro apostolos iusticiam tuam. id est ex te esse non ex lege. Vel (Annunciaui iusticiam tuam) scilicet legem euangelicam que iusticiam continet perfectam (in ecclesia magna scilicet vniuersali) per totum orbem diffusa: non parua ut fuit prius. (ecce labia mea non prohibeo) loqui ut timore faciam. quod dicitur. si aliqui voluerint prohibere ego in non tacebo. Vel (labia) dicit apostolos per quos loquitur: quos non prohibuit sed omnibus

predicare precepit (dñe) qui es cognitor cor-
dis et testis scērie (tu scisti) et nosti qz ita est.
Testem ad hoc deū inuocat vt nulla in iudi-
cio excusatio fieri valeat

**Iusticiā tuā nō abscondi in corde meo:
veritatē tuā et salutare tuū dixi.**

Iusticiā tuam. i. fidem. iustus enī ex fide
viuit. vnde credidit Abraham deo et repu-
tatum est ei ad iusticiā. (nō abscondi in cor-
de meo). i. nō tenui in secreto sed potius alijs
diuulgavi. (veritatē tuā) qua implesti pmissi-
sum de me patribz factū. seu pmissionū exhi-
bitionem (et salutare tuū). i. saluationē et sa-
lutem quā p me fecisti. **Uel**. (veritatē tuam et
salutare tuum). i. christū qui est veritas et sa-
lutaris scz meipm a te missum p salute hoīm
(dixi). i. pdicaui et venisse alijs nunciaui.
**Nō abscondi misericordiā tuam et ve-
ritatem tuam: a concilio multo.**

Nō abscondi et celauī (misericordiā tu-
am) qua peccata donas et remittis (et verita-
tem tuā) qua premia que pmittis et penas quā
minaris adimplet et reddis (a concilio multo)
id est a congregatōne multa timens ppter cōci-
lium et multitudinē mibi et meis aduersan-
tium quin eam publice diuulgare et in tota
plebe p me et meos anuunciare. Deinde orat
christus p bono statu corporis sui mystici. d.
Ego quidem nō celauī misericordiā tuā et
veritatem tuā a multis

**Tu autē dñe ne longe facias miseratōes
tuas a me: misericordiā tuā et veritas tuā sp
susceperunt me.**

Tu autē dñe. i. tu deus pater (ne longe fa-
cias). i. noli remouere ne sint sine effectu (miser-
erationes) et misericordias (tuas a me). i. a corpe
meo mystico et a faucijs membris meis ne p-
maneant in peccatis. Quisquis se sentit elon-
gari a dño p prauam vitā: p malam volunta-
tem: dicat deuote: dicat lachrymabiliter: **Tu
autē dñe ne longe facias miseratōes tuas a
me.** Ego miser tu misericors multe sunt mee
iniquitates sz supant tue miseratōes (miser-
cordia tua) qua bonus es et te amo. (et veri-
tas tua) qua iustus es et te timeo (semp susce-
perunt me) ducendū ad te. Attendi qz miseri-
cors es: attendo qz verax es. Amo misericor-
dem et timeo veracē. et sic amor et timor que
semp aspicio ducunt me ad te. Et necesse est
vt non elongeris

**Quā circūderunt me mala quoz nō est
numerus: cōprehenderunt me iniquita-
tes mee et non potui vt viderem.**

Quā circūderunt me. i. meos (mala quo-
rum nō est numerus) apud hoīes innumera
sunt peccata: innumerabiles sunt negligētie
et tentatōes que vndiqz circūdant vndiqz im-
pediunt christifideles (cōprehenderunt) et illa-
queauerūt (me) ipso actu (iniquitates mee) qu-
bus pressus oculus mentis videre nō potest
vnde sequitur (et nō potui vt viderem). i. nō
potuerūt mei aliquo conatu efficere vt vide-
rent ea mentis oculis et intelligerēt in quan-
ta cecitate essent. Intantū cōprehendūt nos
iniquitates nre vt etiā si velimus euadere si-
ne adiutorio nō valemus. In tantā etiā ceci-
tatem venimus vt nosmetipsos ignoremus.
nec patrata mala deprehendimus. Et amissio
ne aut luminis creuit multitudo iniquitatis
ideo adiungit

**Multiplicate sunt sup capillos capitis
mei: et cor meū dereliquit me.**

Multiplicate sunt (scz iniquitates mee) sup
capillos capitis mei) id ē innumerabiliter et
plusqz scire numerare. Laue ergo si vicia
sūt graua ne obruaris minorū peccatorū are-
na. Minima quidē videntur sed multa sunt
(et cor meū). i. ratio mea. (dereliquit me) hoc
est virtus cordis mei defecit et nō est idoneus
ad cognoscendū se. Quoties mēte vagamur
foris delectamur terrenis. ppria nra studia
relinquimus atqz inania vel agimus. vel lo-
quimur. vel cogitamus: totiens cor nrm de-
relinquit nos. Quoties nō cogitamus deū:
vel ea que ad vtilitatem pntinent aiaz: totiens
amittimus cor nrm. Congruē ergo sequitur
hec oratio qua dicitur.

**Complaceat tibi dñe vt eruas me: dñe
ad adiuuandū me respice.**

Complaceat tibi dñe. q. d. in voluntate tua
est qz si vis potes (vt eruas me). i. corpe me-
um mystico a tot et tantis malis et maloz p-
plexitatibz. **Uñ ait**. cōplaceat. nō enī ex meri-
tis sed solo bñplacito suo: sola grā: sola boni-
tate sua iustificat deus hoīem. Miseretur no-
bis pius dñs qz ei sic placet nō qz nos merui-
mus (dñe ad adiuuandū me respice). i. vt mi-
sericorditer respiciendo adiuues in bonis vt
nō tñ desistant a malo sed etiā faciant bonū.
respectus enī dei auxiliū nrm est. **De** in quā
respice. **Ecōtra autem**

**Cōfundantur et reuerentur filii: qui que-
runt aiām meā vt auferāt eam.**

Confundantur p confusionē bona vt erubescāt
de malis et pniā agant et timētes (reueren-
tur). i. ex timore reuereri et reuerentiā habere

dogantur (simul) mente et corpore (qui querūt
aiām meam). i. vitam meam et meoz fidelium
infringendo (vt auferant eam) interficiendo: nō
vt inueniant sed vt perimant. quod nō pnt fa-
cere nisi te pmittente. Multi querunt aiām
christi qui gauisi sunt cum aiām posuē: sed cō-
fusi cum eā recepit. Multi adhuc querunt cor-
pus christi et aīas perdere: qui aut modo peni-
tendo cōfundentur: aut eternam confusionem
postmodū patientur.

**Quertantur retrorsum et reuerentur:
qui volunt mibi mala.**

Quertantur retrorsum et sequant p humili-
tatem et obediendo qui prebant p superbiam
et trahendo. (et reuerentur). i. timeant et hono-
rent deum et sic cōuertantur a mala volunta-
te (qui volunt mibi) et meis (mala) me et meos
psequendo. vel qui cū bene dicunt tñ mala vo-
lunt non solum qui faciunt. Et qui bona dicit
malo aio et qui mala dolose laudando: vterqz
malus est et cauendus. vñ adhuc subditur.

**Ferant confestim confusionē suam: qui
dicunt mibi euge euge.**

Ferant vt magnum pondus (confestim) ne-
ditius ingrauetur malū eoz (confusionē suā)
vt cito redeant ad penitentiam (qui dicūt mibi
euge euge). i. bene bene: gaudentes de mea de-
iectione et insultantes irrisorie vel applauden-
tes mibi quasi bono aio adulatorie et dolose.
In his tribus versibz notantur tria genera p-
secutorū. Primo illi qui aperta psecutione ser-
uos dei conant occidere. Tales fuerūt illi qui
cōprehenderūt iesum et qui in cruce posuerunt
eum. Secōdo qui nondū psequuntur aperte sed
odium et inimicitias gestant in corde: et quāqz
simulatōnibz conantur decipere: quāqz efficiantur
in verba malicie. Tales fuerunt iudei ad-
uersus dñm. Tercio illi qui deridere solent re-
ligionem et simplicitatē iustoz. Tales etiā fue-
runt in passione christi. Isti omnes in ipius cor-
pore adhuc psecuerant. Sicut autē nō se vindi-
cauit de illis dñs sed p eis orauit: sic nos non
debemus de inimicis querere vltionē: sed hu-
mitem pferre orationem quē admodū et ipse nos
bis pcepit: ita illi. Et contra

**Exultent et letentur sup te omnes que-
rentes te: et dicant semper magnificetur
dñs qui diligit salutare tuum.**

Exultent et letentur in corpe (et letentur) inte-
rius in spū seu mente nō in se nec in vanis rebz
huius seculi: sed (sup te) et in te vt qui gloriatur
in dño gloriatur. (oes querentes) per fidē et di-
lectionem (se) pncipaliter nō tua nisi ppter te.

Semina merces nobis pmissa est a dño scz im-
mortalitas corporis atqz anime beatitudo. pro-
pterea gemina exultatōne picipimur gaudere
cum dicitur exultent et letentur. Exultare enī
ad corpus pntet: letari vero ad aīas. (et dicāt)
ore cordis et corporis (semp) tam in aduersitate
qz in prosperitate (magnificetur dñs). i. in laude
magnus predicet de bonis eius (qui diligit
salutare tuum) scz me christū filiū tuum quem
misti pro salute hoīm: qui p merita sua salua-
ri se nō confidūt. hoc illi de te dicant

**Ego autem mendicus sum et paup: do-
minus sollicitus est mei.**

Ego autē in membris meis (mendicus sum
et pauper). i. non est qd in me laudetur et me.
Mendici dñi sumus ad ianuā misericōdie sue se-
demus mendicamus salutem nram et clama-
mus Adueniat regnū tuum et da nobis panē
nostrū et libera nos a malo. Pauperes enī su-
mus nihil a nobis habētes et nobis insufficie-
tes. Et sequit cōsolatio: sed (dñs sollicitus est
mei). i. curam mei habet ministrans mibi et sa-
luti mee necessaria. Ecce magna spes: si enī do-
minus est sollicitus nos securi sumus. Et con-
uertens sermonē ad dñm dicit

**Adiutor meus et protector meus tu es:
deus meus ne tardaueris.**

Adiutor meus et coopator in bonis et ad
ea me pmouendo. (et pector meus) et libera-
tor a malis et ab eis me preseruando (tu es) so-
lus nō alius (deus meus ne tardaueris) mibi
auxiliari et assistere in pdictis et fac ne diu sim
in malis sz cito subuenies presta auxiliū ne de-
ficiam in eis. Quādiu te nō video: nō possi-
deo mendicus et paup sum: nihil extra me mi-
hi sufficit: tu expectatio mea noli morari vna
hora desiderari: et estuanti: longa mora est de-
us meus ne tardaueris. **Dño.**

Expectatio tuoz vnica famuloz deus quē
venturum in mundus caput libri pncipalis
edocuit: insere pcamur legem tuā in medio cor-
dis nostri vt tuas iusticias annūciantes ab im-
munitibus piculis eruemur. Per do.

**Psalmus de Christo deo fil et hoīe
credendo scdm humanitatē iniuriato et
passo ac p diuinitatē resuscitato et glori-
ficato.** ps. xl.

Eatus qui intelli-

git sup egenū et paupem: in die ma-
la liberabit eum dñs.

**Auctor psalmi propheta David. Titulus
b 3**

talitatis est. In fine intellectus filijs Chore. Hoc est intellectus psalmi huius tendens in finem: id est in christum. attribuitur filijs Chore id est filijs crucis qui Christum et si pauperem et mortuum credunt tamen non tamen hominem: sed etiam verum deum. Supra ergo ostendit ecclesiam expectasse et accepisse Christum. hic monet omnes ut non tamen cum hominem credant: sed etiam deum. Materia: christus deus et homo et utilitas promissa credentibus ipsum secundum humanitatem iniuratum et passum: et per dei gratiam resuscitatum et glorificatum. Intentio: admonere nos credere Christum mediatorem dei et hominum: hominem simul et deum. Sententia in generali: Propbeta in isto psalmo agit de beatitudine credentium et confitentium christum verum deum esse ac de eius passione et resurrectione. Et prius propbeta in sua persona loquitur et post inducit christum loquentem et in membris et in se. Sententia in speciali: Beatus ergo propbeta. (Beatus qui intelligit super egenum et pauperem) scilicet christum id est qui sic videt eum in habitu egeni et pauperis et sic credit eum hominem ut etiam intelligat eundem esse deum. Potest etiam hoc referri ad membra christi super que intendendam est ut eis subueniatur quod et ad christum pertinet qui dicit esuriui et sitiui: et nudus: et peregrinus: et infirmus: et in carcere fui. his gradibus procedat christianus. Primo intelligat christum secundum hominem egenum et pauperem et quod paupertas et infirmitas eius exemplum nobis tribuit humilitatis patientie: obedientie mansuetudinis: charitatis et se ei in his confortet quantum potest. Deinde intelligat in christo super humanitatem et infirmitatem eius aliquid aliud scilicet diuinitatem illius: et hoc per fidem: per dilectionem: per honorem exhibitionem. Secundo intelligat se egenum et pauperem per humilitatem. Tercio proximum per beneficij collationem. Et exponit beatitudinem subiungens huius intellectus fructum (in die malorum) scilicet in die ire et iudicij liberabit eum dominus ab omni malo et a potestate diaboli et transfert eum in libertatem glorie filiorum dei. Interim autem largiendo et alia beneficia.

Domine conseruet eum et diuifcet eum: et beati faciet eum in terra: et non tradat eum in aiam inimicorum eius.

Dominus conseruet eum scilicet huiusmodi intelligentem inter pericula et tentationes huius laboriose vite et non sinit eum perire nec

permittit tentari supra quod potest ferre. (et vincit cum) suo spiritu et gratia in interiori homine ut quotidie iustus et pius uiuat in deo (et beatus faciet eum in terra) hac: spirituales virtutes largiendo: et etiam in terra uiuentium ubi est vera beatitudo (et non tradat eum in aiam) id est in uoluntatem et si in manus inimicorum eius: corporalium et spiritualium ut scilicet possint eum facere suis iniquis uoluntatibus obedire uel aliquatenus consentire. hec optatio et oratio promissio est et similiter que sequitur.

Domine opem ferat illi super lectum doloris eius: uniuersum stratum eius uersasti in infirmitate eius.

Dominus opem (sue gratie diuine) ferat et det (illi) scilicet intelligenti (super lectum doloris eius) id est super infirmitatem carnis que animam piam grauat et dolorem ei ministrat. In ea enim animus pius gemit tanquam paraliticus in lecto: impius uero gaudet et requiescit. Ferat inquit opem: eum ne labatur subleuando et ut quasi sanatus paraliticus portet lectum: imperando carni non seruando. Sed unde dolor exponit conuertens sermonem ad deum et dicit. quia (uniuersum stratum) et lectum (eius) scilicet hominis. id est omnem sensualitatem que in paradiso erat substrata rationi ac lectus leuaret et quietis (uersasti) id est uersari permittisti per contraria ut modo repugnet et dolores inferat: et hoc (in infirmitate eius) scilicet hominis. id est propter infirmitatem et peccatum qui infirmatus est preuaricando. Scias ergo homo se pati hic propter peccatum conuertat se et dicat.

Ego dixi domine miserere mei: sana animam meam quia peccaui tibi.

Ego dixi scilicet confitendo peccata mea non abscondi ea: non taceui confessionem o domine miserere mei: ita scilicet sana animam meam scilicet auferendo ab ea peccati sui reatum quia nullo modo excuso peccatum sed accuso dicens (quia peccaui tibi) id est coram te uel contra te et rationem tibi redditurus de peccato. Vere humilitatis indicium est culpam suam recognoscere atque eandem uoce confessionis aperire. Ideo precipit dominus ut peccata nostra sacerdotibus confiteamur ut uidelicet confitendo humiliemur et ut per humilitatis meritum percipiamus remissionem peccatorum. O beata confessio quanti per te mundantur: sanantur: iustificantur. Deinde loquitur in persona christi. q. d. Talia dicunt amici. Sed

Inimici mei dixerunt mala mihi: quando morietur et bibit nomen eius.

Inimici mei scilicet iudei me hominem tamen non deum esse credentes (dixerunt mala) et falsa (mihi) id est de me scilicet bec (quando morietur) iste qui predicatione et miraculorum operatione totum mundum trahit post se et peribit nomen eius: De terra ut nullus cum confiteatur et deleatur eius memoria nec sit de eo fama. bec dixerunt quia tediosus et grauis erat eis ad uidentum. Hec specialiter de Christo dicta sunt sed et de membris dici possunt nam et hodie fit tribulatio ut nomen Christi extingatur sed post mortem suam et suorum magis creuit ecclesia et admirabile factum est nomen eius. Et non solum aperti inimici sed etiam qui simulabant se amicos esse: dixerunt mala. Unde sequitur

Et si ingrediebatur ut uideret. vana loquebatur cor eius: congregauit iniquitatem sibi.

Et si ingrediebatur aliquis fraudulentus et insidiator scilicet iudas (ut uideret) id est exploraret quid posset reprehendere et accusare: non quid posset imitari. (vana loquebatur cor eius) cogitando et tractando de mea morte et sic (congregauit) et cumulauit (iniquitatem) parans calumniam quam ibi debebat deponere et hoc (sibi) id est in malum et damnum suum: qui sibi nocet non mihi. Velius enim ei erat si natus non fuisset. Vel (vana) id est ficta (loquebatur) ore: et cor eius congregauit iniquitatem sibi) cogitans insidias. Et quod intrauit ut exploraret et mala in corde concepit

Egrediebatur foras: et loquebatur in id ipsum.

Egrediebatur foras ad iudeos et contrarios ut fieret apertus inimicus (et loquebatur in id ipsum) scilicet uanitatis et iniquitatis id est falsa et vana que gestabat in corde. Vel (in id ipsum) id est vno consilio et vna conspiratione cum contrariis tractando de mea uenditione et morte. Quod passum est caput: patitur et membra. Tales enim multi inueniuntur intra societatem fratrum qui appetunt explorare defectus aliorum ac cogitantes et loquentes praua congregant iniquitatem sibi: et ad detrimentum suum si id quod inuile et uanum est cor nostrum delectabiliter meditatur id ipsum et lingua nostra libenter loquitur. Si uis scire de fratre quale cor habet attende unde libentius et frequenter loquatur. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Egredius ius

das locutus est ad iudeos. Sed quid illi Aduersum me susurrabant omnes inimici mei: aduersum me cogitabant mala mihi.

Aduersum me susurrabant) inuicem in auribus de me murmurando non audentes consilia detegere qui socij sunt in scelere. quasi diceret. que aduersa et nocua mihi erant secretis consilijs et cogitationibus exquirebant (omnes inimici mei) scilicet scribe et pharisei et alij (aduersum me cogitabant mala mihi). id est deliberauerunt in cogitatione quod malum mihi inferre possent et si quis amplius alio inueniret. mala dico secundum quod intendunt cum potius sibi mala essent. Et tandem

Uerbum iniquum constituerunt aduersum me: nunquid qui dormit non adiciet ut resurgat.

Uerbum iniquum constituerunt) et confirmauerunt (aduersum me) quia ordinauerunt me occidi: et mortuum in sepulchro custodiri. Ipsi ita: sed (nunquid qui dormit) et moritur sponte et uoluntate (non adiciet) id est apponet uel addet morti sue (ut resurgat) propria uirtute et potestate. quasi diceret. qui habet potestatem ponendi animam nonne habet et resursum di eam. Non enim mortuus est necessitate uel inuitus sed sponte dormit cito euigilaturus nec mirum si iudei inimici talia faciebant contra me.

Etenim homo pacis mee in quo speraui: qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationem.

Etenim etiam (homo pacis mee) scilicet iudas cum quo pacem habebam et qui se pacificum simulabat (in quo speraui) secundum estimationem hominum: uel de quo ostendi quod in eo considerem committens ei custodiam loculorum (qui edebat panes meos) mecum in mensa cum alijs discipulis (magnificauit) id est magnificam fecit (super me supplantationem) et deceptionem. quasi maiorem se faciens me: contempsit et vilificauit me tanquam conculcandum ab eo et calcare me uoluit tradendo me iudeis ut essem totaliter deiectus et conculcatus per mortem. Sed quicquid cogitauerunt proditor et persecutores.

Tu autem domine miserere mei et resuscita me et retribuam eis.

Tu autem domine) deus pater uel tota trinitas (miserere mei) id est fac mecum secundum misericordiam tuam in hoc scilicet (et resuscita me) a

morfe animam in corpore reuincendo et non di-
mittendo animam meam in inferno nec cor-
pus in sepulchro. Christus ut homo petit qui
ut deus facit quod petit (et retribuam eis) pe-
nas debitas pro commissis in presentia ut lo-
cum et gentem amittentes dispergantur et in fu-
turo ut secundum merita recipientes damnentur. Qui
vere facies quia

**In hoc cognoui quoniam voluisti me:
quoniam non gaudebit inimicus meus
super me.**

In hoc scilicet (quoniam voluisti me) id est
quod semper acceptus voluntati tue placui tibi.
(cognoui) et fiduciam habui (quoniam non gau-
debit inimicus meus) scilicet populus iudaicus
(super me) quasi me superato. id est quod me re-
suscitabis unde non gaudebunt sed potius do-
lebunt. Haui enim sunt de morte et tristitia de
resurrectione. Vel In hoc cognoui) experi-
mento (quoniam voluisti me) id est diligis me
(quoniam non gaudebit inimicus meus super
me) non resuscitato. id est quoniam resuscita-
bis me. In hoc enim quod resuscitat apparet pa-
tris dilectio. Deinde affirmat quod orauit. d.

**De autem propter innocentiam susce-
pisti: et contemisti me in conspectu tuo
in eternum.**

De autem flagellatus sine merito occisum
sine debito (propter innocentiam) id est pro-
pter merita innocentis vite et immunitatem
a peccato (suscepisti) sanandum sicut medicus
egrotum (et contemisti me) dando immorta-
litatem et impassibilitatem. (in conspectu tuo)
id est in maiestate et diuinitate tua vel in pres-
sentia tua (in eternum) ut ultra non moriar qui
in conspectu hominum et ad tempus infir-
masti me prius. Vel (suscepisti) in resurrectione de
morte ad vitam (et contemisti me) gloria im-
mortalitatis (in conspectu tuo) mansurum te-
cum. Et in de laus tibi et gratiarum actio. unde
de sequitur.

**Benedictus dominus deus israel a seculo et
in seculum: fiat fiat.**

Benedictus et laudatus sit (dominus de-
us) id est tanquam dominator et creator (israel)
id est videndum cum per fidem et credentium
videre illum per speciem qui intelligunt filius
eius deum esse et hominem (a seculo) id est ex
quo omnia inceperunt (et in seculum). id est in
seculum futurum ubi iam omnia eterna sunt.
(fiat fiat) hec scilicet laudativa benedictio ab
omnibus: quia hec repetitio et geminatio con-
firmatio est et ostendit hoc ab omnibus esse fa-

ciendum. In hebreo autem habetur amen a
mei. quod importat veritatem ac fidelitatem
et confirmationem. Oratio.

Postrosum peccaminum mitis indulitor eter-
ne deus: qui indignanter insinuas effugere di-
ctum malum si misericordia subsequatur ege-
num: ser opem quesumus doloribus nostris:
ut dum carnalia delicta clementer arguis me-
dicinam anime placabiliter largiaris. Per do.

**Psalmus de ardenti et feruenti desi-
derio diuine visionis ac tedio et tristitia
dilationis propter moram presentis pe-
reginationis.** ps. xli.

De admodum desi-

derat ceruus ad fontes aquarum: ita
desiderat anima mea ad te deus.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus ta-
lis est. In finem intellectus filius Chore. Hoc
est intellectus huius psalmi attribuitur filius
Chore id est crucis et Christi: directus in fines
id est ad summam beatitudinem peruenire de-
siderantibus. Dic enim psalmus conuenit
omnibus christianis flamma diuine charitatis
accensis et dei ardentem desiderantibus. Jam
ergo fidelis non solum credens Christum esse
deum ut supra monebatur sed etiam intelli-
gens quod non sint condigne passionibus huius tem-
poris ad futuram gloriam que reuelabitur in
nobis hoc intellectu se consolatur quatenus sic
speret in deo in sua peregrinatione ut cum vi-
dere mereatur in peruenitione patriam deside-
rans et miseras huius seculi deplorans. Ha-
tertia: ardens et feruens desiderium summum bo-
ni et diuine visionis ac tedium et tristitia dila-
tionis. Intentio: monere nos presens seculum
relinquere et aduersitates huius vite non ti-
mere: ac feruente animo deum desiderare et ce-
lestia sola appetere. Sententia in generali: pro-
pheta in isto psalmo loquitur in persona per-
fecti et deuoti considerantis miseriam presen-
tis vite ac tonis precordiis suspirantis de pre-
senti seculo nequam eripi et ad celestem patri-
am peruenire habentis cum paulo desiderium
dissolui et esse cum christo. Sententia in spe-
ciali: Ostendens ergo desiderium suum ait.

(Quemadmodum) id est quod ardentem (deside-
rat) et festinat ceruus serpente perempto et co-
sumpto venire (ad fontes aquarum) propter si-
tis refrigerium (ita) consumptis vicijis (deside-
rat) ardentem desiderio. amplius quod ante (anima
mea) venire (ad te deus) qui es fons aquarum

irriguus unde omnia bona fluunt te sitiens
bus vite videre mereatur ac per claram visio-
nem et plenam fruitionem tui facietur. Dein
de conuertit se ad auditores ut admoneantur
et edificentur dicens

**Sitiuit anima mea ad deum fontem vi-
num: quando veniam et apparebo ante
faciem dei?**

Sitiuit id est summe desiderauit (anima mea)
venire (ad deum fontem) vel fontem (vium)
Deus est fons viuus: fons indeficiens. Vel for-
tis et viuus id est incorruptibilis et immorta-
lis (quando) ergo (veniam?) quando finitur
peregrinatio mea? quasi diceret. cupio dissol-
ui. Hoc autem ex magnitudine desiderij. quia quod
cuius est deo: tardum est hominis desiderio (et
apparebo) quod tunc et nos apparebimus qui mo-
do latemus (ante faciem dei) quod tunc videbimus
cum sicuti est. Interim autem.

**Fuerunt mihi lachryme mee panes die
ac nocte: dum dicitur mihi quotidie ubi
est deus tuus?**

Fuerunt mihi lachryme mee) non amaritu-
do que peccantem absorbet: sed (panes) id est
refectio et consolatio spiritualis quia afflictio-
nibus eruditur christianus. et sicut corpus ci-
batur et satiatur pane: ita anima eius lachry-
mis (die ac nocte) id est semper et continue siue
in prosperis et aduersis. quasi diceret. pro dila-
tione visionis semper vixi in luctu et lachry-
mis nullam aliam recipiens consolationem.
(dum) id est quia (dicitur mihi quotidie) im-
properando ab inimicis deum visibilem co-
lennibus ubi est deus tuus) ut subueniat tibi.

Possunt et predicta conuenire cathecumi-
no vel penitenti sicut perfecto et iusto. Ceruus
enim comparatur quilibet fidelis: Quia cer-
uus seruo aggrauatus exercens pilis et
cornibus serpente haurit naribus quo ab-
sorpto veneno estuat unde ad fontem biben-
dum ardentissime anhelat: quo hausto cornua
et pilos deponit. Ita cathecuminus vel peni-
tens veneno viciorum a terra contractorum se
estuate cognoscens fontem baptismi vel peni-
tentie desiderat ut ibi viciorum pilos et super-
bie cornua deponat et sic reuiuens factus
homo nouus. Sicut enim ceruus serpente
tractum interimimit quo interempto fontem
causa bibendi querit: ita perfectus et iustus co-
sumptis in se vicijis et peccatis fontem contem-
plationis ubi reficiatur concupiscit. Omnes
tamen ad eundem tendunt fontem id est ad chri-

stum qui est fons aquarum viuorum. Unde
dicit cathecuminus vel penitens. (Quemad-
modum ceruus) tracto serpente (desiderat) ve-
nire (ad fontes aquarum) ut reuiuenscat: ita
desiderat anima mea) tractis vicijis peruenire
(ad te deus) ut per te deponam omnem vetu-
statem peccati et in nouitate reformer spiritua-
li. Ideo (Sitiuit anima mea ad deum fontem)
vel fontem (vium) quia erit mihi indeficiens
refrigerium vel releuatio multarum miseria-
rum (quando veniam et apparebo ante faciem
dei) scilicet ante faciem gratie sicut perfectus et
iustus ante faciem glorie. (Fuerunt mihi la-
chryme mee panes die ac nocte) quia semper
est mihi dolor in hac vita que nocte ac die va-
riatur: sed ille dolor me reficit propter spem ve-
nie que consolatur quia exinde spero remissi-
onem peccatorum. (dum dicitur mihi quoti-
die ubi est deus tuus?) cur non subuenit tibi in
pressura tua.

**Hec recordatus sum et effudi in me ani-
mam meam: quoniam transibo in lo-
cum tabernaculi admirabilis usque ad do-
mum dei.**

Hec recordatus) vel meditatus (sum) scilicet
et has irrationes et ubi sit deus meus. (et effu-
di in me animam meam) id est relictis exteri-
oribus dilataui eam ad intelligendum et at-
tingendum deum. (quoniam transibo) vel in-
grediar per conlustrationem et contemplano-
nem fidelium et sanctorum in locum taberna-
culi) scilicet ecclesie militantis (admirabilis)
in profunditate fidei: in altitudine spei: in lan-
titudine charitatis id est in presentem ecclesiam
Extra quam si quis querat deum errat que est
quedam imago et species future Hierusalem:
que dum videtur amplius illa desideratur et
sic perueniam mente (usque ad domum dei) eter-
nam in celis ubi inuenitur deus. Sed quomo-
do perueniam

**In voce exultationis et confessionis
sonus epulantis.**

In voce exultationis) id est ineffabilis gau-
dij (et confessionis) id est laudis eterne que deo
decantatur ab angelis que vox est (sonus epu-
lantis) id est sonantium epulantium id est de
eterna refectione gaudendum. quasi diceret. ca-
ptus suauitate laudis angelice que iam susci-
pitur mente et ductus summa mentis dulcedi-
ne illuc perueniam. De illa enim eterna et iocun-
da festiuitate sonat nescio quid canorum: et
dulce auribus cordis: et mulcet aures sonus

festiuitatis illius et rapitur eternus ad fontes
a quarum: si tamen non periret mundus am-
bulanti in hoc tabernaculo et mirabilia dei in
fidelibus consideranti.

**Quare tristis es anima mea: et quare con-
turbas me.**

Quare ergo (tristis es) o (anima mea) scilicet
pars inferior (et quare conturbas me) ratio-
nem et intellectum tuam sensualitas dolorem mi-
hi ingerendo et gaudium meum interrumpen-
do. Incepit enim superior pars anime par-
tem inferiorem. quasi diceret. o anima mea cum
iocunda videas: cum de deo non dubites: que
presentis: nihil est in mundo quare hoc facere
debeas. Ecce iam quadam interiori dulcedi-
ne letati sumus. ecce acie mentis aliquid inco-
mutabile perspicere potuimus quare adhuc
tristis es tantam expectans beatitudinem. Et
quasi responderet illi anima eius in silentio ideo
te conturbo quia nondum tibi sum et adhuc con-
turbor scandalis et tentationibus. Dat inter hec
mala ratio consilium. d.

**Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei et deus meus.**

Spera interim (in deo) et habitans in spe
per patientiam sustine et consolationem recipe
quoniam adhuc et si non modo plene sed so-
lum in spe tamen in futuro (confitebor illi) in-
re continue cum beatis confessione laudis di-
uine quando videbo eum sicuti est dicens sic:
(salutare) id est vera salus anime mee a quo sci-
licet non a me est salus mihi. (vultus mei) id est
ex forma mea quam assumpsisti quia homo ut
ego: et etiam (deus meus) id est creator meus tu-
es et non alius. Ipse enim saluator noster ho-
mo est et deus. Vel sperare potes quoniam con-
fitebor in presenti id est de peccatis penitenti-
am agam ut tibi non obstitam. Hec autem con-
fitebor est ex nobis seu nostro vicio et dese-
ctu: vnde sequitur.

**Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea
memor ero tui de terra iordanis et hermonym a monte modico**

Ad meipsum vel a meipso (anima mea tur-
bata est) que nisi carnis vicia essent tranquilla
permaneret: vnde ad meipsum referendus. i. meo vi-
cio est rector quendus. Vel ad meipsum anima mea
relata (conturbata est) que ad deum relata refi-
citur non est mihi firmitas in me ideo nunquam
presumam de me sed sperabo in deo. Et quia
hanc conturbationem fecit superbia (propter
ea) ut consoletur (memor ero tui) domine festi-
nando ad te qui excludis omnia mala. et pro-

quibus sit memor dei subdit scilicet de terra
iordanis id est quia in baptismo peccata remi-
sisti et me humiliando terram fructiferam feci-
sti. Jordanis enim qui interpretatur descensio
sive humilitas: significat baptismum in quo
humiliati lauantur et sunt terra fructifera (et)
memor ero tui (de hermonym) scilicet (a mon-
te modico) id est quia fecisti me mihi displicere
et diabolo abrenunciare ac montem et in vir-
tutibus altum et tamen modicum et humilem
Hermonym enim paruum mons est iuxta ior-
danem scilicet quidam tumor et collis montis
hermon. et interpretatur anathematizatio. hor-
rum memor: malis non turbatur. Descende er-
go ut eleueris: noli extolli ne elidaris. Anathe-
matiza teipsum displicendo tibi ut placeas deo
ac diabolum et vicia abrenunciando eis. Et
nota congruam coniunctionem iordanis et her-
monym et montis modici. Nemo enim currit
ad remissionem peccatorum quasi ad iorda-
nem nisi qui sibi displicet et qui se fatetur pec-
catorum quod sonat hermonym: et nemo con-
fiteatur se peccatorum nisi qui se humiliat: quod
notatur in monte modico. de terra ergo iorda-
nis et hermonym dei reminiscitur quia in eo
quod ab claritate descendit et semetipsum despiciat
diabolumque et vicia excludit ad conditoris sui
memoria: reuocatur. Et debeo sic esse memor
tui nam ad hoc

**Abyssus abyssum inuocat: in voce ca-
tharactarum tuarum.**

Abyssus abyssum inuocat id est euangeli-
um et lex in hoc concordant quia duo testame-
ta que propter profunditatem intelligentie dis-
cuntur abyssus: quoddam sibi mutuo adiu-
mentum conferunt. Vetus enim est prophe-
tia noui quod annunciat: et nouum veteris est
expositio quod in testimonium vocat. et hec in-
uocatio fit et probatur (in voce) et testimonio
(catharactarum tuarum) id est per doctrinam
et predicationem prophetarum et apostolorum
tuorum hoc hominibus denunciandum. La-
tharacte enim proprie dicuntur fenestre terre
seu aqueductus vnde ebullit aqua vel fenestre
seu nubes vnde procedit pluuia. Unde dicit
Dugo quod catharacte sunt vie subterrane per
quas fluunt aque et dicuntur translaticie in ce-
lo meatus pluuiarum catharacte. Tales sunt
sancti prophete et apostoli a quibus manant
dei scientia et profuit nobis vera doctrina. Au-
dita autem doctrina et predicatione

**Omnia excelsa tua et fluctus tui: super
me transierunt.**

Omnia excelsa tua id est omnia iudicia sua
alta inuestigabilia (et fluctus tui) id est commi-
nationes tue terrentes et tundentes que tibi con-
tinuantur (super me transierunt) id est superau-
erunt me ac in imo dimiserunt et humiliave-
runt sed tamen transierunt. Vel ideo etiam me-
mor ero tui quia (Omnia excelsa et flu-
ctus tui) qui erant super me id est maior et mi-
nor pena que me superabant (transierunt) et que-
cuerunt. recessit ira: venit misericordia. transie-
runt fluctus: venit tranquillitas. vbi abunda-
uit peccatum: superabundauit gratia. quia in
ira sua non contumuit misericordias suas deus.
vnde et subditur

**In die mandauit dominus misericordiam suam:
et nocte canticum eius.**

In die id est in tempore prosperitatis et gra-
tie. Unde scriptum est. Ecce nunc tempus ac-
ceptabile: ecce nunc dies salutis. Mandauit do-
minus misericordiam suam id est fecit nobis
secum misericorditer. Sed quia et dies habet
noctem et gratia tribulationem: omnes enim
qui volunt pie viuere in christo persecutionem
patiuntur. ideo (et in nocte) tribulationis man-
dauit canticum laudis (eius) Canticum enim
in nocte est laus dei et gloriatio in tribulatione
Vel ideo etiam memor ero tui. quia (In die) id
est in prosperis (mandauit dominus) et docet
(misericordiam suam) et vult se predicari mise-
ricordiam quia liberat de tribulatione. (et no-
cte) id est in aduersis mandauit (canticum eius)
id est precepit exultare in ipso. Sed quia dum
tribulamur periclitamur non solum laudare
deum nos oportet sed etiam orare ideo subdit

**Apud me oratio tuo vite mee: dicam
susceptor meus es.**

Apud me id est in me et mecum (est oratio)
in tribulatione immolanda (deo vite mee) id est
que fit deo qui prestat mihi vitam et presentem
et eternam. quasi diceret. inuis me habeo quod
offeram et vnde deum placem non extra que-
ram nec de longinquo asseram. Hoc potest ve-
raciter dicere qui intimo archano cordis sui
deum orat non qui mente extra vagatur et quod
dicit non intelligit. Et in ipsa oratione (dicam
deo) quasi gratias agendo (susceptor meus es)
id est me infirmum suscepisti ad curandum.
Vel (susceptor meus es) ad protegendum ne
in tribulatione succumbam. Iterum autem in-
firma anima videns se inter tentationes tribu-
lari gemendo conqueritur. d.

**Quare oblitus es mei: et quare contrista-
tus in celo dum affligit me inimicus.**

Quare ergo oblitus es mei in miseria me
relinquendo. Sic enim laboro quasi tu obli-
tus sis mei. videtur oblitus dominus seruos
suos quando eos permittit affligi: tentationibus
concuti nec eos cito exaudit: non visibiliter ad-
iuuat (et quare contristatus) secundum sensum car-
nis que horret has difficultates (incedo) ad te
per viam huius vite (dum) id est quia (affligit
me) tentando et tribulando interius et exterius
(inimicus) visibilis et inuisibilis scilicet dia-
bolus: hereticus: tyrannus: falsus frater: mun-
dus et corpus. quasi diceret. vnaque liberet me
ne sic affligar. Ideo autem dicit quare: quia ne-
scit aliquis vtrum hoc patiat ad probatio-
nem siue ad damnationem. Affligit inquit et

**Dum confringuntur ossa mea: expro-
brauerunt mihi qui tribulant me inimici
mei.**

Dum confringuntur ossa mea id est virtus
tes in quibus consistit robur mentis que ali-
quando turbantur et afflictionibus nam qua-
si ossa franguntur dum virtus patientie vel que
libet alia affligitur et torpescit. tunc inquam vel
tra afflictionem etiam (exprobrauerunt mihi
qui tribulant me inimici mei) scilicet demones
et homines mali qui sunt eorum ministri et ul-
tantes et me irridentes. Unde in alio psalmo
dicitur. qui tribulant me exultabunt si motus
fuero. Et subiungit quod exprobrauerunt.

**Dum dicunt mihi per singulos dies vbi
est deus tuus: quare tristis es anima mea et
quare conturbas me.**

Dum dicunt id est dicentes (mihi per singu-
los dies) id est assidue (vbi est deus tuus) ten-
tantes me in desperatione: inducere de tua vi-
sione. hoc maxime in tentationibus ecclesie di-
citur fidelibus. Quasi dicerent nullus est de-
us tuus et non apparet quod habeas deum cum
te nullus defendat vel te liberare non curat vel
non potest. Et quia propter hoc anima turba-
ta est et talis tentatio est simpliciter repellenda
ideo subditur (quare tristis es anima mea) per
dolorem (et quare conturbas me) per despera-
tionem propter tales tentationes. Et ne dicas
ideo turbor quia hic mala patior sed ponis

**Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: sa-
lutare vultus mei et deus meus.**

Spera interim (in deo) expectando libera-
tionem (quoniam adhuc) post istas tribulatio-
nes confitebor illi in futuro confessione laudis con-
tinue cum ad sui conspectum adduxerit vultum
meum dicens ei (salutare vultus mei et deus

meus) tu es et non alius. De hoc vide supra. Repetit hic ipsam confessionem et spei confirmationem quia repetitio confortatio est contra tribulationes et tentationes frequentes.

Oratio.
Vultus nostri mirificum salutare: quem aie fidelium ardentem sicut seruum: tribue: ut dum te visibili lachrymarum imbri: pasci requiramus: inuisibiliter te intra pectoris nostri tabernaculum collocemus. Per dominum.

Psalmus contra pressuras seculi ne deficiamus in eis neque retrahant nos a deo: ac de separatione iustorum a prauis et hic et in futuro.
ps. lxxij.

Judica me deus

et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso cruce me.

Auctor psalmi propheta David. Titulus hic est. In fine ps. David. Hoc est ps. iste dirigens nos in finem. i. in christum: conuenit David. i. iusto et societate prauorum et miseris huius vite afflictio: qui hic loquitur et gemitus inter malos petit ab eis separari: Qui ergo supra se consolatur per spem quam habet in deo hic conquerens de permissione malorum precatur ab eis separari nunc animo: et in futuro et loco. Materiam: separatio iustorum a malis hic in causa in futuro autem separatio et loco et persona. Intentio: mouere ut iudicium et separationem malorum appetamus: et ne in presentibus deficiamus: sed in domino speremus. Scipsum enim confortando intendit confortare et debiles quosque suo exemplo. Et hic patet sententia in generali. Nam propheta in isto psalmo in persona iusti precatur non peccata sua discuti quod periculosum est: sed causam suam ab impijs separari ut possit cum electis sociari. Qui enim a malis hic in causa discernitur securus esse per quod in extremo iudicio totus et corpore et anima sepabitur. Sententia in speciali: videns ergo nunc malos cum bonis corpe volens ab eis separari nunc animo et postea loco exclamat. **Judica me deus** qui iustus es et misericors. et determinatur qualiter accipitur nomen iudicij cum dicitur (et discerne) hic si non locum saltem (causam meam) et merita que sunt causa vite (de gente non sancta) quod quasi exponens subdit (ab homine iniquo) scilicet a persecutore manifesto et qui aperte malum facit (et doloso) scilicet insidiatore occulto et qui latenter decipere querit et huius est gens non sancta (cruce me) hic in presentibus ne ab

his corrumpar. Vel de futuro totis accipiendo petit causam sue retributionis separari ab impijs: ut hodie ad sinistram positus: ipse sit ad dexteram cum electis. Et debet hoc facere.

Quia tu es deus fortitudo mea: quare me repulisti et quare tristis incedo dum affligit me inimicus.

Quia tu es o (deus fortitudo) et **vir** (mea) qua opus est inter hec scandala id est a te est et dependet mea fortitudo qui per me infirmus et fragilis sum et non sufficio. non de viribus meis presumo: nec aliunde habere aliquam fortitudinem nisi a te solo et totam spem meam in te pono (quare) ergo (me repulisti) dimittendo me in afflictione cum sis fortitudo mea. **Non** quid inualida est manus tua. (et) etiam (quare tristis incedo) et ambulo per hanc miseriam quia periclitor et nondum vici eam. (dum affligit me inimicus) diuersis tentationibus. Ac si oprando diceret vnam ulterius affligi non permittas. ut autem excludatur inimicus

Emitte lucem tuam et veritatem tuam ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

Emitte lucem tuam et veritatem tuam id est aufer tenebras et da lucem: aufer errorem et doce veritatem. Nisi enim nos illumines in tenebris sumus. nisi nos veritatem doceas errabimus. et quasi iam impetrasset quod orauit subdit (ipsa) scilicet lux et veritas tua (me deduxerunt) ab errore et iniquitate ne aberrarem de lata et spaciota via que ducit ad mortem ne perirem (et adduxerunt) per fidem charitate formatam (in montem sanctum tuum) id est in perfectionem et eminentiam virtutum (et in tabernacula tua) id est in unitatem et societatem sanctorum scilicet in presentem ecclesiam. **Tabernacula** enim sunt peregrinantium et militantium et nos hic peregrinamur a domino et militamus aduersus diabolum. **Non autem tabernaculum** sed tabernacula: quia multe sunt congregationes iustorum et in multis locis seruit domino militia christiana.

Et introibo ad altare dei: ad deum qui legitificat iuuentutem meam.

Et ibi positus (introibo ad altare dei) scilicet (ad deum) videndum (qui legitificat iuuentutem meam) nunc per spiritus renouationem me veterem hominem exuendo et nouum induendo et in futuro me iuuenem factum et in nouatum deposita omni vetustate legitificabit dando immortalitatem et impassibilitatem. **Altare enim dei est ipse filius dei.** Ad hoc autem

altare introimus modo per fidem postmodum introibimus per speciem. Et in hoc altari modo offerimus deo pro vota et sacrificia cor contritum et humiliatum orationes et preces: postmodum repulsa omni tristitia in eodem altari in ipsa diuinitate sacrificium tantummodo offerimus laudis et non orationis. Sed ad illam laudem quisquis peruenire appetit prius oportet ut hinc inchoet ideo subdit.

Confitebor tibi in cythara deus deus meus quare tristis es anima mea et quare turbas me.

Confitebor tibi i. laudabo te et gratias agam tibi (in cythara) i. in tribulatione o (deus) oim creatione (deus meus) per speciale uocationem. **Cythara** ab inferiori reddit sonum sicut psalterium a superiori. Qui ergo precepta dei facit et non patitur in psalterio confitetur: qui vero facit et patitur quod quidem ex inferiori natura est in cythara confitetur. Dicit ergo confitebor tibi in cythara propter illud quod dixerat. **Quare tristis incedo dum affligit me inimicus.** **Patiebatur enim** ex inferiori afflictione et in eo ipso volebat placere deo et gestiebat gratias agere fortis in tribulationibus (quare) ergo (tristis es anima mea) in tanta spe posita (et quare turbas me) obnubilas serenitatem interni gaudij mei. q. d. ne hoc facias sed potius

Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et deus meus.

Spera in deo non in te expecta patienter dominum remuneratorem et consolarem (quoniam) iam confessus in tribulationibus (adhuc) post has miserias (confitebor illi) laude continua cum electis. modo confiteor afflictus: futurum est ut adhuc confitear renouatus et legitificatus. Et hec est et erit mea confessio scilicet (salutare vultus mei) quia me saluasti (et deus meus) quia me creasti. Et hec est magna causa sperandi quod saluator meus est vultus mei. i. habens vultum meum: formam meam: et pro me est homo factus: et ipse est deus meus.

De fonte perpetui luminis omnipotens deus inuocamus et quesumus ut emissa veritate tua cordibus nostris noue nos lucis claritate profundas. Per dominum.

Psalmus de prosperitate temporalium patrum veteris testamenti: et de grauitate temporalis afflictionis fidelium testamenti noui.
ps. lxxij.

Deus auribus nostris

audiuimus: patres nostri annunciauerunt nobis.

Auctor psalmi propheta David. Titulus talis est. In fine psalmus filijs Choro ad intellectum. Et est sensus. psalmus ille dirigens nos in finem id est in christum vel in eternitatem: attribuitur seu proponit filijs Choro id est passionis et sanctis martyribus ad intelligendum. id est ut intelligant cur deus videtur fideles noui testamenti derelinquere temporalia subtrahendo et affligi permittendo cum patres antiquos inuenit in manu valida et eis apposuerit temporalia: quod ideo facit deus ut contemnant temporalia et desiderent eterna et ut sciant per temporalia bona data antiquo populo significata esse spiritualia bona que iam dantur christiano populo et plenius dabuntur in futuro. Et est ille psalmus confortatio et confirmatio infirmorum. Fideles enim qui supra gemunt inter malos nunc ut consolentur et patientiam habeant monentur ut intelligant nos hic vocari ad agonem non ad securitatem: in futuro vero ad coronam: non hic prosperandum sed tribulandum: in futuro vero gaudendum. **Materia:** prosperitas temporalis patrum veteris testamenti et tribulatio fidelium testamenti noui. **Intentio:** nos inuitare ad patientiam et consolationem in temporalibus tribulationibus habendam ac monere ad contemptum terrenorum et appetitum celestium. **Sententia** in generali. propheta in isto psalmo in persona cuiuslibet fidelis et iusti in afflictione mentis vel corporis positi et specialiter in persona martyrum imitatorum christi recolit beneficium et bona populo antiquo exhibita et explicat mala que nunc fideles sustinet in hac vita petitque a malis ipsis liberari misericordia et virtute diuina. **Sententia** in speciali: propheta ergo in persona fidelium et martyrum recolit preterita dicens. (Deus auribus nostris) scilicet audiendi et cordis (audiuimus) id est cognouimus et intelleximus. **Audire enim auribus** est ad plenum audire ut et cor intelligat. **Ubi** et dominus in euangelio. Qui habet aures audiendi audiat. **Multi enim** habent aures carnis non cordis quia exteri us audiunt intus non recipiunt. **Nam** patres nostri qui noluerunt nos decipere scilicet patriarche et prophete non quilibet homines (annunciauerunt nobis) per scripturas suas et in libris autentis. Et quid annunciauerunt.

Opus quod operatus es in diebus eorum et in diebus antiquis.

Opus scilicet miraculosum quod operatus es in diebus eorum ut educeretur de egypto per mare tra- ductio custodia in deserto et in terra promissionis inductio et cetera talia. (et in diebus antiquis) scilicet opus quod fecisti in exordio de creatio- nis mundi et de his que contigerunt ante dilu- vium que omnia spiritualiter implentur in nobis. Et hoc est opus quod fecisti in diebus eorum. Quia manus tua gentes dispersit et plantasti eos: afflixisti populos et expulisti eos.

Manus tua. id est virtus et potentia (gentes) terre promissionis (dispersit) morte et alijs modis (et plantasti eos) scilicet presens nostros in eadem terra firmando habitationem eorum in illa sicut in terra firmatur planta que ad hoc plan- tatur ut radice et fructificet. Nota est hoc ordine quod prius naturaliter remittuntur pec- cata que infundat gratia. infra illud. Egressus virtutis operatur ingressus. Dispersio enim gentium significat extirpationem vicio- rum. plantatio patrum infusione et conseruationem virtutum. Et hoc factum est non facile immo prius (afflixisti) per multa bella (populos) qui tibi erant (et sic) expulisti eos de terra sua. Cum multa difficultate sunt eieci: et te oportet cum multa difficultate inolitam maliciam vincere. vir enim deditur viciis cui aliquis assue- vit. Nec itaque tu fecisti non presens nra.

Nec enim in gladio suo possederunt terram: et brachium eorum non saluauit eos.

Nec enim in gladio suo. id est in virtute armorum suorum patres nri (possederunt terram) illam (et brachium eorum) id est fortitudo naturalis et ro- bur (non saluauit eos) de manibus inimicorum. Quia. Nec se habuerunt terram: nec se sunt sal- uati. Si enim seipos non potuerunt saluare ab illis gentibus: multo minus constat ut propria vir- tute terram illorum potuissent possidere. Bra- chium inquam non saluauit eos.

Sed dextera tua et brachium tuum et illu- minatio vultus tui: quoniam complac- uisti in eis.

Sed dextera tua. id est propitiatio et fauor gratie (et brachium tuum) id est potentia tua et fortis- tudo quam eis dedisti (et illuminatio vultus tui) id est claritas et manifestatio presencie tue certis signis ostense scilicet miracula que erant eis de- monstratio patientie tue. Talibus enim signis eis affuisti ut effectu signorum tuam presenciam insi- nuares. et sic fecisti non meritis suis. sed quoniam complacuit tibi: et placitum tuum collocasti (in eis) id est ex beniuolentia tua: quia placuit tibi ut illis hoc faceres: et quia ita bene fecisti illis pa-

tribus corporaliter spero quod similiter mihi factus spiritualiter. Nam Tu es ipse rex meus et deus meus: qui mandas salutes iacob.

Tu ipse non mutatus qui hoc illis fecisti (es rex meus) et rector reges me spiritualiter sicut bonos mores et virtutes (et deus meus) crea- tor et conditor quem adoro et colo: tu me soles ducere ut rex: tu mihi soles subuenire ut de- us. (qui mandas fieri) salutes corporales (iacob) id est illi populo antiquo descendenti de iacob Et per salutaria mandata tua spiritualiter sal- uas eos qui luctantur et vicia supplantat. quia d. tu es vnus et idem modernorum et antiquo- rum fidelium. et ideo que illis tunc temporaliter fe- cisti: sic nobis et cuilibet fidei luctatori et sup- plantatori vicio: rum spiritualiter facies. et sicut illos iuuisti ita et nos. vbi sequitur

In te inimicos nostros ventilabimus cornu et in noie tuo spemur insurgentes in nobis.

In te pugnatore nostro et per te omnes (ini- micos nostros) scilicet carnem eius voluptates fugiendo. mundum eius vanitates premen- do. diabolum eius tentationibus resistendo. (ventilabimus) id est purgemus et dispergemus sicut paleam a granis sepantes (cornu) id est tua virtute seu fortitudine et defensione non nostra. (et in nomine tuo) christiano a te nobis dato vel in nomine tui inuocatione (spemur) id est suppeditabimus et pro nihilo reputabi- mus aduersarios (insurgentes in nobis) id est contra nos et nos impugnantes. Et bene dico in te et in noie tuo.

Non enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non saluabit me.

Non enim in arcu meo sperabo. id est in prou- dentia et prudentia mea humana vel in calli- ditate et occulta defensione. Arcus enim a lon- ge trahit et occulte ferit. Et quasi in arcu suo sperat qui prudentie sue innititur et in sensu suo confidit. (et gladius meus) id est fortitudo mea et violenta defensio (non saluabit me) scilicet tu. Sicut et patres nostri non sperauerunt nec saluati sunt in suo arcu vel gladio. Singu- lariter loquitur propter humilitatem quibus in persona plurium vel ecclesie loquatur. Nec sunt duo in quibus valde confidunt homi- nes seculi scilicet in calliditate propria et virtu- te. Sed ille totam saluationem suam in deo con- stituit vnde subiungit

Saluasti enim nos te affligentibus nos: et odientes nos confundisti.

Saluasti enim nos. id est saluabis. vbi pericula

pro futuro ponit. quia tam certum est quasi iam factum sit. (de affligentibus nos) modo propter te scilicet ab inimicis visibilibus et invisibilibus qui nos hic affligunt. (et odientes nos) id est in odio nostro preuocantes (confundisti) id est confundes et erubescere facies quoniam damnabunt ostenden- do eis mala que fecerunt: damna bonorum que amiserunt: penas eternas quibus puniendi sunt Confusus autem inimicis In teo laudabimur tota die: et in noie tuo constebimur in seculum.

In teo (deus) laudabimur non arrogantes de gloria quia tu es laus et gloria nostra (tota die) id est in perpetuitate que non est interpolata no- cibus sed tota est dies. Tunc enim erit vnus di- es cui non succedit nox: vna eternitas tunc laus erit vnicuique a deo (et in noie tuo) id est ad hono- rem nois tui (constebimur) tibi professione lau- dis (in seculo) id est semper et sine fine. hoc est lau- dabimus te qui es gloria nra. laudabimus ergo et laudabimur nos in te et tu in nobis. Ita ergo fecisti antiquis in preterito et ita fa- cies nobis in futuro

Nunc autem repulisti et confudisti nos: et non egredieris deus in virtutibus nostris

Nunc autem in hoc tempore meo (repulisti nos) id est videris repulisse per hoc quod permittis nos affligi (et confudisti nos) in facie inimicorum qui bus hic habemur obprobrio tanquam frustra in te sperauerimus (et non egredieris) vltimus. o (deus) videnter. id est non videris egredi manife- stus et apparere (in virtutibus nostris) ostenden- do tuam presenciam in virtute et fortitudine nra contra hostes sicut olim patribus faciebas. in hoc tempore ad exercitationem repellimur et confun- dimur ut in eternum glorificemur. nunc non egre- dieris in virtutibus nostris ut nos in posterum per- petua virtute corroboret.

Auertisti nos retrosum post inimicos nostros: et qui oderunt nos diripiebant sibi.

Auertisti. id est auerti permittisti (nos retrosum) post inimicos nostros) ut nos victos post se trahant. ut illi sint ante: nos retro. ut illi vi- ctos: nos victi deputemur. (et qui oderunt nos diripiebant) nos tanquam in predam (sibi) alii os trahentes: alios flagellantes: alios in car- cerem mittentes: alios occidentes: alios di- uersis tormentis verberantes. Hoc contra illos qui de claustro reuertuntur ad seculum: quos demones faciunt sibi predam:

Redisti nos tanquam oues escarum: et in gen- tibus dispersisti nos.

Redisti nos) persecutoribus ad interficiendum

vel feris ad vorandum hoc est viliter occidi per- misisti (tanquam oues escarum) que interficiuntur ut ab hominibus vel lupis deuorentur. (et in gentibus dispersisti nos) id est dispergi per- misisti per captiuitatem et venditionem ut nos in seruitute redigerent et ad regnum domi- narentur nostri. In gentibus etiam dispersi sunt quando Petrus rome crucifigitur: et Tho- mas in india moritur: et innumeri martyres per innumera loca occiduntur.

Vendidisti populum tuum sine precio: et non fuit multitudo in mutationibus eorum.

Vendidisti. id est vendi et in morte tradi per- misisti (populum tuum sine precio) id est sine com- pensatione et lucro. Quasi sine precio popu- lus sanctorum martyrum vendebatur quando tam preciosus sanguis fundebatur: et exem- plo eorum nullus ad redemptionem et salutem con- uertebatur quoniam occidebantur et neminem lucraba- bantur: et si aliqui erant qui pertererentur ad compationem martyrum pauci erant. et hoc est quod subdit et non fuit multitudo in comu- tationibus eorum) scilicet martyrum. id est pauci pro eis acquirantur: quia martyres occidebantur et pauci de occidentibus perterebantur. Insup- preter dura etiam turpia patimur. nam

Posuisti nos obprobrium vicinis nostris: subsannationem et derisum his qui sunt in circuitu nostro.

Posuisti nos obprobrium vicinis nostris) circa nos existentibus. Grauis est afflictio que a vicinis ingeritur quia non transitorie dicitur nec cito finitur. Vel (vicinis nostris) id est ad fidem appropinquantibus et venire volentibus qui videntes mortem nostram ita pro- brosam retraherent se a fide et posuisti nos (subsannationem) naso (et derisum) ore (his qui in circuitu nostro sunt) et nobiscum non sunt et tamen subsannant et derident nos. vel qui nos circundant ut capiant et occidant.

Posuisti nos in similitudinem gentibus: commotionem capitis in populis.

Posuisti nos in similitudinem) et exemplum (gentibus) ut cum alicui maledictus inferre: vel malum contingere velint: de nobis formam maledictiois sumant: et nos in exemplum ponant nostram miseriam sibi imprecando dicente: sic pereas ut Laurentius et hmoi. et posuisti nos (commotionem capitis in populis) ad insultandum nobis ut videntes nos continue cum derisione et indignatione mouendo capi- ta insultent nobis sicut et christo insultauerunt mouentes capita sua.

Tota die verecundia mea contra me est: et confusio faciei mee cooperuit me.

Tota die .i. assidue (verecundia mea) seu pudor et erubescencia tanto obprobrior (contra me est) .i. coram me et ante prospectu meum (et confusio) seu rubor et ignominia (faciei mee) quae in facie maxime apparet verecundia et confusio. (cooperuit me) .i. ex omni parte mihi occurrit: tanquam essem ea operatus. Per hoc enim quod dicitur me: non faciem non solum faciem sed etiam totius corporis indicavit horrorem. Et haec confusio peccat et evenit mihi

A voce exprobrantis et obloquētis: a facie inimici et persecutis.

A voce exprobrantis .i. insultantis et in faciem maledicentis apte. (et obloquētis) .i. dolose mordentis et in absentia detrahentis occulte (a facie) .i. a presentia et instantia (inimici) in voluntate et odio habentis corde. (et persecutis) in actu et opere. q. d. adversarii mei persecutus me ore corde et opere.

Hec omnia veniunt super nos nec obliti sumus: et inique non egimus in testamento tuo.

Hec praedicta (omnia) valde gravia simul venerunt super nos et amore tui ea toleramus (nec obliti sumus te) dimittendo cultum tuum tanquam obliti essemus tui (et inique non egimus in testamento tuo) .i. in lege: mandata eius transgrediendo. vel fidem tuam quam in baptismo pacti sumus abnegando. q. d. inter tot adversa secundum precepta tua nos habuimus nec si de nec operatione a te recessimus. Magna hic martyrii constantia et perfectio commendatur. Sed nos si vel leve verbum iniurie audimus mox ad iracundiam inardescimus: vindictam si possumus exquirimus: si non possumus odium in corde quod est venenum diaboli portamus. Obliviscimur deum: obliviscimur charitatem et patientiam: inique agimus in testamento dei mandatorum eius peraratores facti. Ad hoc igitur haec scripta legimus ut quanta per amorem dei martyres sancti protulerunt vigilantem attendamus: attendentes nostram fragilitatem et impatientiam deploramus et corrigamus. Sed adhuc quid dicant audiamus

Et non recessit retro cor nostrum: et declinasti semitas nostras a via tua.

Et non recessit retro cor nostrum bona deferendo et ad mala declinando. vel de bonitate tua desperando sed semper ad ea que ante sunt nos extendimus ad primum brachium festinantes (et) dum sic tribulamur (declinasti) .i. declinare fecisti: quod derivasti et tulisti (semitas nostras)

semper carnalium cogitationum: desideriorum voluptatum et prosperitatum (a via tua) certa et angusta. et ostendisti nobis viam tuam sequendam que ducit ad vitam. Commendatio divine gratie est. Quisquis viam domini ingreditur ne sciant de iusticia sua gloriatur: peritas vias suas ad memoriam debet reducere et pensare de quantis concupiscentiis et desiderijs malis: de quantis voluptatibus et negligentibus per gratiam suam liberauerit eum misericors deus. In hoc autem et ideo declinasti

Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis: et cooperuit nos umbra mortis.

Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis .i. in hoc mundo ubi affligimur propter te. qui est locus afflictionis ac vallis plorationis et miserie non leticie. sed mali videntur mundo per paradiso: et peregrinatione terre per habitacione patrie. Quia humiliasti nos deus affligendo ideo declinasti nos a superbia nostra quatenus humiliati semitas nostras relinqueremus et sequeremur vias domini. etiam ex illa humiliacione (cooperuit nos) .i. videntes tanquam operimento circumdedit (umbra mortis) non vera mors sed umbra. non mors alicui: sed mors carnis. Umbra mortis: carnalis mortalitas. vera mors: damnatio cum diabolo. Vel (umbra) .i. timor (mortis) quia causatur a morte sicut umbra a corpore. Sed propter haec omnia mala non sumus obliti te. quod

Si obliti sumus nomen dei nostri: et si expandimus manus nostras ad deum alienum.

Si obliti sumus nomen dei .i. honorificentiam (dei nostri) ut ab eius fide et cultu tanquam eius obliti recederemus (et si expandimus manus nostras) sed per modum orationis vel offerentiarum (ad deum alienum) venerandum et colendum. qui neque nos creavit neque bonum nobis fecit: et si sumus idolatre. Et non solum idola sed etiam vitia per haec prout intelligi. quorum una enim deus vitia est et avaritia: que est idolorum servitus. et cetera huiusmodi. Expandit etiam manus ad deum alienum: qui operatur ob favorem humanum. Nonne deus requirit ista: ipse enim novit abscondita cordis.

Nonne deus requirit (et) eriget (ista) sed ita manifesta in districto examine et iusto iudicio ad puniendum ea. q. d. vitia sic nam et occulta requirit. unde sequitur (ipse enim novit abscondita) .i. occulta et cogitationes (cordis) quo sed corde magis religio geritur quam devotione corporis. et ideo solus potest iudicare non solum de manifestis sed etiam de occultis propter quod non requirit a nobis. ipse enim testis est

conscientie nostre et novit quia non oblitus sumus eum: quod ex hoc apparet

Quoniam propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oves occisionis.

Quoniam propter te o deus et tua dilectione (mortificamur) .i. diversis tribulationibus opprimimur (tota die) .i. incessanter et assidue (estimati) et reputati (sumus) ab hominibus sicut oves occisionis sed non fetose ad occidendum deputate. quia non reputamur idonei nisi ad occisionem: et occidimur sine aliqua reluctacione. Sancti viri mortificant sanguinem suum pro christo fundendo. primum cooperando. carne macerando vicia refecando. culpas lachrymis lavando. et hoc tota die quod tota vita sanctorum martyrium est. Igitur quod propter te ista patimur

Exurge quare obdormis domine: exurge et ne repellas in finem.

Exurge quare obdormis domine. i. videris negligere. quasi dormit dominus quando dissimulando non liberat. et citatur de peccatoribus et laborantes adiuvat. Querit autem quare obdormit quod incertum est vnum hoc sit ex ira an ex misericordia: vtrum eum velit ad tempus probare et corrigere an ex toto relinquere. et ideo orat. d. (exurge) tanquam vigilans (et) si hic et ad ipsos repellis (ne repellas) nos (in finem) et presumptorem. i. omnino et ex toto. Si vis ut tribulemur et tentemur: ne sinas ut frangamur et pereamus.

Quare faciem tuam auertis: obliuisceris inopia nostre: et tribulationis nostre.

Quare faciem tuam et gratie tue presentiam auertis (et abscondis) ac benivolentiam quam erga nos habes non ostendis. quasi iratus: quasi non adhasis: quasi oblitus sis nostri (obliuisceris inopia nostre) quod propter te reliquimus terrena et modo sumus quasi sine ope sine solatio (et tribulationis nostre) propter amorem tuo tribulamur et non cripi mur. Et si nos nescimus tu scis quare: quod non nisi iuste. vnum hoc dicere non est querela sed supplicatio puri cordis pia. Et non debes obliuisci

Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra: coagulatus est in terra venter noster.

Quoniam humiliata est in pulvere supra nos in signum penitentie sparso (anima nostra) recordacione peccatorum. hoc est ad penitentiam cooperati sumus: animam peccatorum memoria cruciando: secundum morem penitentium et ad modum tribulatoz. cineres super capita sua ponentium (coagulatus est in terra) .i. adhesit terre venter noster in eadem penitentia tota corporis effusione extensus ut sit prostratus toto corpore tenens: hoc autem dicendo summam hu-

militem ostendit. Qui enim genua terre affigit habet quo plus humiliatur. qui vero terre pro sternitur non habet ultra quo humilietur. q. d. nihil in humilitate sumus: ultra quo humiliemur non habemus: iam puenit usque ad summam humilitationem: veniat et alius tua misericordia: Ideo concludit.

Exurge domine adiuua nos: et redime nos propter nomen tuum.

Exurge domine et ne dissimules sicut dormiens (adiuua nos) laborantes (et redime) .i. libera (nos) tantis malis oppressos adiuua in bonis libera a malis: et hoc non propter meritum nostrum sed gratis propter nomen tuum dilatandum et glorificandum ut cognoscaris et lauderis ab omnibus qui es deus in secula benedictus. **Oratio**

Exurge domine in auxilium nostrum et erue nos ab obprobrijs victor: et qui coram patribus nostris inimicarum gentium regna vicisti a persecutoribus inimicis vultus tui illuminatione nos eripe. **Per dominum.**

Psalmus de nuptijs Christi et ecclesie sic ac de ipsius Christi sponsi et ecclesie sue sponse multiplici laude et commendatione. **ps. xliiij.**

Ructavit cor meum

um verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est. In finem pro his qui commutabuntur filijs chore ad intellectum canticum per dilecto. Hoc est canticum istud quod haec est exultatio per eternis: tendens in finem. i. in summationem habitum per his qui commutabuntur. i. per commutandis in melius et pro dilecto patris. i. christo commutante sed per sponsa et sponso quod est per laudem vtriusque: scribit filijs chore. i. christi et imitatoribus passionum crucifixi ad intellectum. i. ut intelligant et venerentur mysterium tanti decoris et gratie sed junctio christi et ecclesie. Haec ergo ecclesia que in praecedenti psalmo tanta pati describit in hoc psalmo laudibus extollitur et per ipsam christus commendatur ut intellecta eminentia christi omnem maculam et rugam deponat: et per orationem virtutum dignam se tanti sponsi amplectibus exhibeat unde promittitur pro his qui commutabuntur: et sequitur pro dilecto. Materia: nuptie christi et ecclesie: sponsi et sponse: regis et plebis. Intentio: monere ad laudem sponsi et sponse et fideles exhortari ut taliter vivere studeant quatenus se vni viro sed christo virginem castam exhibeant ut in nuptijs a dextris sponsi sui sedcant. **Senia in**

generali: p̄beta sp̄s sancto repletus et celestibz
epulis saginatus in isto psalmo p̄conia dei se
eructaturū p̄mittit: et christū sponsum et eccl̄iaz
suam sponfam a multis laudat et magnificat.
S̄nia in speciali: p̄pha ergo quasi ad has nu-
prias inromini desiderans vt sibi ap̄iatur se
velle sponso cantare dicit (Eructaturū) quasi de
pleno et plenitudine diuine gr̄e sp̄ialis (cor me
um) qd̄ p̄cipit verba. i. mens mea inuis plena
gr̄a (verbū bonū). i. hymnū deo sc̄z carnē qd̄
dicaturus sum. et expr̄imēs ad cui⁹ honore cru-
ctat verbū subdit (dico ego). i. dicere et cantare
gestio (opa mea). i. dictamina et carmina mea:
sc̄z hūc psalmū de laudibz p̄positū (regi) regū
iesu christo qz ex eo habeo. i. ad christū et s̄lū ec-
clesie sue sponse laudē et p̄mendatōz dicā hoc
ep̄thalamū. i. laudē thalami et carnē nuptia-
le. Tunc p̄dicator opa sua regi dicit: qm̄ fructū
p̄dicatōis deo attribuit. Et ne cū aliquid a se
putares dicere subiungit.

**Lingua mea calamus scribe: velociter
scribentis.**

Lingua mea) in faciendo et p̄nunciando h̄
carnē: fuit calamus et penna seu stilus et gra-
phium (scribe). i. scriptorū (velociter scribens)
id est sp̄s sancti qui in docendo nō indiget in-
teruallo qz dicit et facta sunt. velociter etiā se di-
cit scribere qz que dicit et scribit cito ventura
nouit. Sp̄s sanctus est q̄si scriba a quo lin-
gua quasi calamus regit dum eius ministerio
sp̄s loquitur. Calamo linguā suam comparat
vt p̄ hoc intelligat̄ scripsisse que dicit. Deinde
sic ut miserat laudes regis sponsi decantat et
cōuertens se ad christum primo laudat eum a
forma et eloquentia. d.

**Speciosus forma p̄e filijs hoim: diffusa
est gratia in labijs tuis: propterea be-
dixit te deus in eternum.**

Speciosus) es (forma p̄e filijs hoim) fuit
enī speciosissimus vt pote virtute sp̄s sancti q̄
deficere in ope suo nō potuit de virgine natus
Vt ideo speciosus qz solus immunis a peccō:
qd̄ summa et vera est pulchritudo. et qz nō so-
lum homo s̄z cū hoie etiā filius dei (diffusa est
gratia) sc̄z eloquentie fructuose (in labijs tuis)
qz mirabant̄ oēs de verbis gr̄e que p̄cedebant
de ore eius. Vt qz p̄ eum verbū gr̄e et reconci-
liationis mundus accepit: nā penitentiā in re-
missionē peccatorū p̄dicauit: propterea et p̄o-
pter hanc gr̄am p̄ te mundo datā (b̄ndixit te)
hoiem (deus) pater (in eternū) nō ad sp̄s dan-
do tibi nomē qd̄ est sup̄ omne nomē et regnū
cuius nō erit finis. vel qz hic et in futuro semp̄

benedicetur christus Deinde laudat eum a po-
testate et fortitudine. d. Et tu talis rex
**Accingere gladio tuo: sup̄ femur tuum
potentissime.**

Accingere) ad pugnandū (gladio tuo) sp̄s
li sc̄z verbo dei. i. euangelio. De quo ap̄ls ait. et
gladiū sp̄s qd̄ est verbū dei. (sup̄ femur tuū)
id est sup̄ carnē siue corpus. Accinxit enī gladi-
um sup̄ femur suū qz in carne assumpta p̄dica-
uit euangelū quo p̄didit vicia et errores circa
fidem et mores. male coherentiā sepauit et ini-
micos p̄strauit: ac mundū debellauit. et h̄ (po-
tentissime). i. fortiter et viriliter vt ere verbo p̄e
dicatōis tue: nō segnit̄ neqz leuiter. p̄dicauit
enī quasi p̄tatem habens: et veritatē p̄dicatōis
cōfirmavit miraculis.

**Specie tua et pulchritudine tua: inten-
de prospere p̄cede et regna.**

Specie tua) quantū ad mox sanctitatē. (et
pulchritudine tua) quantū ad diuinitatis de-
corem etiā accingere et accinctus (intende) et
intensus sis ne remisse agas: s̄z potius (p̄p̄ere)
id est ad p̄speritatē ecclesie liberans hoies p̄e-
reutes (procede) p̄ viam huius vite regnū dei
p̄dicando et cōtra diaboli p̄gnādo (et) sic to-
tius mundi impio p̄cioso sanguine tuo redem-
pto ac diabolo sup̄ato (regna) nunc in ecclesia
militante et eternaliter in triumphante. Regna
in fide hoim tuā potentā ostendendo et eos re-
gendo qui semp̄ regnauit ab eterno. Regna
inquam et hoc

**Propter veritatē et mansuetudinē et ius-
ticiā: et deducet te mirabilis dextera tua
Propter veritatē et mansuetudinē et iusticiā). i.
qz es verus p̄ te et p̄ tuos veritatē docendo. et
mansuetus malos ferendo. et iustus vite iusti-
ciam ostendendo que oia decet regē. Veritatem
quippe exequens mansuetudinē cū iusticiā cō-
seruauit: vt nec iusticiam in mansuetudine nec
mansuetudinē in iusticiā amitteret (et deducet
te) inoffense p̄ cursus totius vite (mirabiliter)
qz oēs mirabunt̄ vel qz mirabilia facies (dexte-
ra tua). i. fortitudo virtus et potentia tua sc̄z
deitas cuius organū fuit humanitas et ideo in
omnibz mouebat̄ sc̄m motū deitatis. Et
**Sagitte tue acute: populi sub te cadent
in corda inimicorū regis.****

Sagitte tue). i. verba p̄dicatōis tue et ore
tuo et ap̄loz. emissa sunt (acute) qz cordis inte-
riora penetrat. et sic verba dei vocant̄ sagitte qz
occulte hoies alliciunt et gladius qz manifesta-
rōne hoies deo adherere faciūt et p̄ eas sagit-
tas vulnerat̄ (populi inimicorū) qui sunt de

numero inimicorū (regis) sc̄z tui qui es rex ma-
gnus. hoc est multi de inimicis tuis (sub te ca-
dent). i. supponēt se tibi et obediēt. et hoc (in cor-
de). i. et rōne et voluntate. vbi se erigebāt cōtra
christū ibi hūiliabunt̄ ante eum vt de inimicis
sint amici. Deinde laudat eū a dignitate regali
et iudicio. d.

**Sedes tua deus in seculū seculi: virga
directōis virga regni tui.**

Sedes tua). i. regni tui hoc est regalis et ius-
dicaria tua p̄tās in qua regnas et iudicas o (de-
us). i. christe qui es dei filius: est (in seculū seculi)
. i. eterna et quicqd̄ p̄stans nō mutat. (et p̄ga
regni tui). i. scriptū ac gubernatō et correctio tua
est (virga directōis) et regula diuine equitatis
que vere recta est et nunq̄ curuatur. hoc iustus
regit: iniquos p̄cutit: et distortos dirigit. Ne-
mo ergo sibi multū de misericōdia christi blandia-
tur qz virga directōis. i. iusticia est ei. Si alios
regit alios et cōterit. Sic dilige misericordē vt
velis esse veracem. Et bene dico virgā tuā esse
directōis. quia

**Dilexisti iusticiā et odisti iniquitatē: p̄-
pterea vixit te deus deus tuus oleo le-
ticie p̄e cōsortibz tuis.**

Dilexisti iusticiā) et in te et in alijs et in tantū
q̄ (et odisti iniquitatē) nō hoies. aliter perfecte
nō diligitur iusticia nisi odiatur iniquitas. et vt
talis posses esse (pterea vixit te) spiritualit̄ fm̄
hoiem in regē et sacerdotē o (deus) fili (deus tu-
us). i. tibi p̄substantialis sc̄z pater (oleo leticie)
id est sp̄s sc̄o qui leticiā p̄stat aie. (p̄e cōsortibz
tuis). i. plus q̄ ceteros hoies quoz mortalitatis
factus es p̄iceps vt eos tue immortalitatis et
regni faceres tecū esse consortes: qz ceteris da-
tus est sp̄s sc̄s p̄ partes: in ip̄o vero fuit ois
plenitudo diuinitatis corp̄aliter. Deinde lau-
dat eum ab ornati. d.

**Myrrha et gutta et cassia a vestimentis
tuis: a domibz eburneis ex quibz delecta-
uerunt te filie regū in honore tuo.**

Myrrha et gutta et cassia) p̄ has species aro-
maticas significat̄ virtutes fidelū spirantes
bonū odore alijs p̄ bonā famam et exemplum
Vt myrrha que amara est et ardet vermes ac-
seruat a putredine sc̄z mortificatio carnis que
amara est et pellit vermes maloz. desideriorū
ac seruat a putredine vicioz. et gutta que et ar-
monica dicitur et pellit inflaturas et tumores
sc̄z hūilitas que pellit inflationē et oēm tumore
sup̄bie. Et cassia que et fistula dicit̄ et nascitur
in aquis locis et crescit in immensum sc̄z fi-
des que in baptismo nascitur et crescit in iustis

multum. De ergo virtutes fluunt et p̄cedūt (a
vestimentis tuis) sc̄z (a domibz eburneis). i. a
sc̄is tuis qui dicunt̄ vestimenta tua qz ornāt te
vita et doctrina. Domus quia in eis habitas.
eburnē p̄pter p̄stantiā et firmitatē ac virtutum
luciditatē et vite puritatē (ex quibz) virtutibz (fi-
lie regū). i. ecclesie singule quas p̄ orbez apli et
sancti se et alios in virtutibz regentes fonte ba-
p̄smatis genuerūt et repperūt. (delectauerunt te)
id est delectabiles et amabiles tibi sunt facte co-
qz ip̄is virtutibz fragrant̄ nictu et placēt. et hoc
(in honore) nō suo s̄z (tuo). i. ad tui honorem et
gloriā: qz nō quesierūt honore suū sed tuū. Ex
his omnibz facta est vna sponsa regi vna regis-
na a qua cum cōmendat et post sponsi descri-
ptionem ip̄am sponsam describit. d.

**Astitit regina a dextris tuis in vestitu te-
aurato: circumdata varietate.**

Astitit) parata seruire (regina) sc̄z catholica
ecclesia christi regis sponsa que sub christo re-
ge bene regit filios suos (a dextris tuis) et nō a
sinistris qz semp̄ ei placita et nunq̄ p̄traria ope-
ratur. ideo sequit̄ (in vestitu) op̄m bonoz (de-
aurato) nō aureo ne sola sit charitas sed̄ assine
cetera que charitas ornāt. In auro enī intelli-
gitur charitas. qd̄ vero aureū est totū de auro
est. qd̄ aut̄ deauratū est aurū habet et aliud est.
(circundata varietate) p̄loz: p̄sonaz: statūz:
officiorū: gradūz: linguaz: meritorū et donoz.
Hanc reputat ecclesia in vestimentis nunc lic-
nūc aliter coloratis et in cantibz et cantū vo-
cibus diuersis. Deinde alloquit̄ p̄beta reginā
tanq̄ vnus de patribz eius. i. de aplis. d. Ergo
vt ad huius sponsi thalamū valeas puenire

**Audi filia et vide et inclina aurē tuā: et
obliuiscere pplm tuū et domū patris tui.**

Audi) intus sc̄licz credendo o regina (filia)
mea. i. mea p̄dicatōne genita: christū in euange-
lio loquentē et docentē (et vide) eius doctrinam
intelligendo et vitā p̄siderando (et inclina aurē
tuā) ad obediendū hūiliter: et imitandū sc̄z in
ope ea que docet replendo. (et obliuiscere pplm
tuū) vnde venisti sc̄z vicia p̄perata p̄ que re-
gi babilonē seruisti (et domū patris tui). i. p̄for-
tium diaboli et p̄uersationē seu vanitates hu-
ius mundi in quo q̄si in p̄pria domo vsqz mo-
do diabolus regnauit: cuius filia p̄ malorum
operum imitatioe fuisti. Deinde laudat eam et
p̄mo a forma. d.

**Et p̄cupiscet rex decore tuū: qm̄ ipse est
dn̄s deus tuus et adorabit eum.**

Et) nūc p̄cupiscet rex celestis sc̄z filius (de-
corem tuū). i. te decorat̄ p̄pter pulchritudinem

spūalem quam ipse fecit in te et dedit per grā
repans in te imaginem suā. **Multiplex est de-**
cor ecclesie qui in duob; cōsistit scz in forma vi
te et doctrine. Et ideo debes libenter audire q̄
p̄cepta sunt tibi (qm̄) ille qui p̄cupiscit te nō so
lum est rex et sponsus tuus sed (ipse est dñs de
us tuus). i. creator et dñator tuus. Quicquid ha
bes vnde illi places ab illo habes. (et adora
bunt) oēs ppli de quib; facta es (cum) scz reges
tūi adoratoe latrē qz ei om̄e genu flectet.
Et filie tyri in munerib; vultum tuum
deprecabuntur oēs diuites plebis.

Et nō tm̄ in dei sed etiā (filie tyri). i. gentium
hoc est gentes a parte totū significās. Per tyri
eni vicinā iudee vbi propheta erat gentes in
christū credituras significabat quā precipue
noiat qz ciuitas nobilis et famosa erat venient
ad regem tuū in munerib; se et sua christo de
uote offerendo ipsumq; adorando et elemosy
nas faciendo (vultū tuum) et p̄ntiam o regina
(deprecabuntur) et petent a deo. i. deuote preca
buntur deū vt det eis posse puenire ad tuū vul
tum. i. p̄sentia et p̄formitatē tuā ne extra nidū
ecclesie positi faciant opa sua sed in vultu et cō
spectu sponse. i. in vnitatē ecclesie aliter enī non
p̄descent. (oēs diuites plebis). i. omnimodi di
uites siue sint locupletes siue nobiles siue sapi
entes siue potentes et h̄mōi. Deinde laudat eū
a gloria dicens

Omnia gloria eius filie regis ab intus:
in fimbrijs aureis et circumamicta varie
catibus.

His gloria eius scz (filie regis) que iam di
cebatur regina. i. ecclesie est (ab intus). i. consi
stet in ornatu interiori scz in puritate cōscientie
et nō in ostensione iactantie nec in magno ap
paratu exteriori in quo synagoga gloriabatur
Vñ Paulus ait. gloria n̄ra hec est testimoniu
p̄scientie n̄re. Gloria aīe fidelis est de interiori
bus bonis: gloria autē maloz est de his que so
ris sunt vt de pulchritudine: fortitudine: gene
re: dignitatib; diuitijs et h̄mōi. Et licz eius glo
ria sit intus in cōscientia n̄ est etiā (in fimbrijs
aureis). i. in honestate p̄uersatōis et in opibus
bonis que bñ p̄ fimbrias intelligunt qz patent
sicut fimbrie et purissima sicut aurū oportet es
se. (circumamicta). i. ornata (varietate) virtutū qz
singule virtutes vndiq; eam circūdant. Dein
de laudat ambos a societate. d.

Adducentur regi virgines post eam: pri
me eius afferentur tibi.

Adducentur p̄dicatoe et grā adiuvante qz
p̄ se nequeūt venire. (regi) christo ad seruiciū

(virgines) et pudice scz integre et aīa et corpē q̄
sunt in primo gradu per quas robusti et fortes
accipiunt. (post eam) scz reginā. i. apostolicā et
primitiua ecclesie catholicā generalē matrem
fidelium que domuz p̄ris oblata prima venit ad
regem. Et p̄uertens verba ad regem ait. et (pro
xime eius) regine et ad eam p̄tinentes. i. vidue
et in matrimonio ab aliena p̄uinctōe cōtinentes
q̄ sunt in sc̄do gradu p̄ quas infirmi et im
becilles designant. (afferentur) et portabuntur
(tibi) o rex et ad honorē tuum in tuū p̄soriū. et
vere prime qz priorib; p̄siles et eas in cōtinen
tia imitantes. De ergo om̄es et virgines et pro
xime.

Afferentur in leticia et exultatōne: addu
centur in templū regis.

Afferentur in leticia (virtutū) et exultatōne
grarum seu in gaudio interiori et exteriori non
in tristitia peccati qz in p̄nti qz ecclesia valde le
tantur sancti de puritate sue p̄scientie et p̄cto
ris sui pace et de hac deinde (adducentur) mi
nisterio angeloz tanq; viui lapides (in templū
regis). i. in sup̄nam hierusalē facti p̄ christum
regni et sacerdotes dei. Duce ergo gratia ad
ducuntur in templū regis: in vnitatē p̄fecte cha
ritatis vbi possunt in eternū laudare deū. Dein
de laudat eos a prole ostendens quanto in cre
mento ecclia sponsa p̄fecerit et alloquit eā. d.

Pro p̄rib; tuis nati sunt tibi filij: p̄stitū
es eos principes sup̄ omnē terram.

Pro patrib; tuis. i. loco ap̄loz qui te genuerunt
(nati sunt tibi filij) imitatores coz scz ep̄i
et alij quos genuisti: nō te ergo putes desertam
qz non vides eos p̄ quos nata es: nati sunt filij
ad opus tuū et de prole tua creauit tibi paterni
tas. Sunt enī et hi p̄res tui qz ab ip̄is regeis:
Vñ sequitur (cōstituit eos) in sede patrū (prin
cipes) in spūalib; i. p̄latos: magistrōs et do
ctores ad regendū pplm̄ dei. (sup̄ omnem ter
ram). i. sup̄ vniuersalem ecclesie: per om̄es par
tes terre diffusam nō in vno loco tm̄. Et nota
et hoc qz principes seculi subesse debent sacer
dotibus nō p̄cesse. Et qz ita est ordinata eccle
sia et cōstituta ideo ipsa tanq; grata alloqui
tur dominum. d.

Memor ero nois tui dñe: in omni gene
ratione et generatione:

Memor ero nois tui id ē fame et glorie tue
memoriā agam et semp te predicabo (in omni
generatione) diffusa in omni terra. (et) deinde
in (generatione) succedente. q. d. ecclesia: semp
nomē tuū annuntiabo generationib; sibi suc
cedentib; vsq; ad finē mundi. Vel ip̄i filij nati

et principes constituti memores erunt semper
(nominis tui dñe) quia succedendo semp per
omnes generatōnes p̄seuerabunt.
Propterea populi cōfitebuntur tibi in e
ternum: et in seculum seculi.

Propterea etiam (populi) qui futuri sunt vi
dentes tantam gloriā ecclesie tue (confitebū
tur tibi) id est laudabunt te tanquam auctorem
et gubernatores (in eternum) p̄sentis seculi id
est per totam hanc vitam (et in seculum) subse
cūtiū huius (seculi) id est in futuro vbi est
laus eterna que nunq; finietur. **Q** felix aposto
lorum p̄dicatio que eternam laudem domi
no acquisiuit. **Q** felices et nimium beati qui
dominum laudare merebuntur in seculum se
culi.

Oratio.

D christe domine verbuz patris per quem
cuncta creata sunt et creantur custodi que su
mus ecclesiam tuam varietate genium cōgre
gatam: vt dum te et ipsa credulitatis iusticia
corde puro diligimus: principatum eterni se
culi cum patribus mereamur. Per d.

Psalmus de aduentu Christi ac con
uersione et saluatione gentiū necnon de
liberatione et consolatōne fidelium in per
secutione maloz. ps. lxy.

Deus noster refu

gium et virtus: adiutor in tribulati
onibus que inuenerunt nos nimis.

Auctor psalmi propheta David. Titulus
talit est. In finem filijs Chore pro archanis
psalmus David. Hoc est: psalmus ille David
prophetetendens in finem id est in Christum
seu in perfectionem. attribuitur filijs chore id
est imitatorib; crucifixi qui hic loquuntur. ha
bitus pro archanis id est occultis manifestan
dis: quia agit de aduentu Christi qui multum
erat occultus: et quibusdam aduentum huius
modi circumstantibus et consequentibus. Ba
teria: aduentus Christi ac liberatio et consola
tio fidelium in persecutione malorum. Inten
tio: omnes monere ad fidem et vt ad deum in
omni tribulatione refugium habeant et deli
beratione plene confidant. Sententia in gene
rali: propheta in isto psalmo in persona primi
tue ecclesie tribulate primo beneficia que de
us impendit fidelibus tempore tribulationis
recitat: deinde mirabilia dei opera que inter fi
deles opatur narrat: et ad diligenter attenden
dum et per consequens ad credendum et imi
tandum inuitat. quia vt in precedenti psalmo
dicitur primitiua ecclesiam alie subsequuntur:

proponunt se primitiui posteris exemplum p̄
tencie vt non deficiant sub tribulationuz pon
dere cum eos audiunt qui salutem hominum
querabant tot et tanta patienter p̄tulisse. Sen
tentiā in speciali: propheta ergo in Christi ad
uentu videns multas tribulatiōnes eturgere:
contra eas premitens consolationem in per
sona filiorum Chore ait. (Deus) omnium po
tente (noster) gratia et voluntate seu per fidem
et confessionem: est nobis (refugium) id est se
curitas contra pericula: contra tormenta: con
tra peccata (et virtus) id est fortitudo: quia cum
ad eum fugerimus firmi erim;: vnde nihil est
nobis timendum. et adiutor: est in tribulatio
nibus) vincendis (que inuenerūt nos nimis)
quia tribulamur supra q̄ ferre posset fragili
tas carnis nisi iuuaremur auxilio diuinitatis.
Tribulatiōnes inuenimus quando iam p̄e
meditatas sustinemus: ip̄e vero nos inueniūt
quando inopinatos intercipiunt. Grauius au
tem ferunt tela que p̄uisa non sunt.

Propterea non timebimus dum turba
bitur terra: et transferentur montes in
cor maris.

Propterea qz talis est nobis deus: freti tan
to adiutore (non timebimus) qui in ip̄o credu
litatem habemus (dum turbabitur terra) id est
peccator terrenus vel iudeus. Senere eozum
qui terrena sapiunt irasciunt et indignatur ac
insurgit fremendo aduersus nos (et transferen
tur montes in cor maris) id est ducuntur apo
stoli et fideles ante iudices huius mundi et ty
rannos. Vel dum (transferentur) apostoli a iu
dea in medium seu fidem gentium tūc nos qui
compuncti sumus et monibus cōsentimus
non timebimus ne de numero reproborum iu
deorum fuerimus. Turbati omnibus dei ser
uus manet intrepidus in qua tranlatōne

Sonuerunt et turbate sunt aque eozū:
conturbati sunt montes in fortitudine
eius.

Sonuerunt) christi montes id est apostoli
et sancti fidem predicando et confitendo (et tur
bate sunt aque) id est irati sunt populi tyran
no:um seu gentium (conturbati sunt) simul cū
plebe (montes) id est potentes seculi terrena al
titudine tumentes (in fortitudine eius) salicet
dei ostensa per apostolos et sanctos dum annū
ciatur per eos. Alij sunt montes dei quibus
caput est christus. alij sunt montes seculi quib;
caput est diabolus. Sic ergo per istos montes
turbati sunt illi montes: Sed non est amen
dum quia.

Fluminis impetus letificat ciuitatē dei
sanctificauit tabernaculū suū altissimus.

Fluminis impetus id est inundatio et irri-
gatio sancti spiritus (letificat) suis gratijs et do-
nis (ciuitatem dei) id est sanctam ecclesiam vir-
tutibus munita (et sanctificauit) per illum flu-
uium (tabernaculum suum) id est congregatio-
nem fidelium in qua habitat per fidem (altissi-
mus) scilicet ipse christus. Ideo spiritus san-
ctus dicitur flumen quia concupiscentias et ar-
dores carnis extinguit. impetuolum autem quod
nemo ei resistit. Ecclesia uero dicitur ciuitas uel
propter concordiam habitantium: uel quia les-
gem habet et regem. hanc in tantū letificat spi-
ritus sanctus ut gloriatur etiam in tribulatio-
nibus. Dicitur et tabernaculum quia in ea do-
mino militatur. Et hoc tabernaculum signifi-
catur per spiritum sanctum sine quo nullus est
sanctus. Hec solum letificat et sanctificat deus
ecclesiam suam sed etiam

Deus in medio eius non commouebitur
adiuuabit eam deus mane diluculo.

Deus in medio eius) scilicet ciuitatis et ec-
clesie fidelium est et manet ad protegendum a
malo et roborandum in bono. In medio est id
est in communi quia omnibus equaliter propo-
situs est: equaliter omnibus consulit nec perso-
nas accipit. Uel ideo quia est columna que su-
stentat omnes partes domus ne corruat. et ideo
illa ciuitas (non commouebitur) a ueritate fidei
et operatione uirtutum seu de bono ad malum.
Et non solum sustentat ne corruat: sed etiam
adiuuabit eam deus in labore huius seculi ad be-
ne operandum et proficiendum. (mane) id est
in principio conuersionis uel boni operis. et H
(diluculo) id est illuminatione spiritus sancti:
quia sicut post mane sequitur diluculum: sic p
incipium conuersionis uenit ad lumen uirtu-
tis. Uel scdm aliam litteram (adiuuabit eam
deus uultu suo) id est presentia et demonstra-
tione auxilij sui scilicet cum eam adiuuando se
indicat. Et sic

Conturbate sunt gentes et inclinata sunt
regna: dedit uocē suā mota est terra.

Conturbate sunt gentes) salubriter et bona
conturbatione id est ammirate ac compuncte
et mote ad penitentiam uisus miraculis et mul-
tiplicatione fidelium (et inclinata sunt) etiam
(regna) id est principes uel regiones humiliati
per fidem predicationem humiliter suscipien-
do ut adorent qui per superbiam erant erecti ut
seruirent. quia (dedit uocem) id est predica-
tionem (suam) deus per ora predicatorum: et mota

est terra) id est terreni ad conuersionem scilicet
ab infidelitate ad fidem: a uicijs ad uirtutes: a
diabolo ad deum. Quis est qui dedit uocem
suam dicat ecclesia.

Dñs uirtutum nobiscum: susceptor nos-
ter deus iacob.

Dominus uirtutum) celestium scilicet ange-
lorum. Uel (Dominus uirtutum) a quo dona
uirtutum fluunt: ipse est nobiscum) emanuel in
carne assumpta: et per hoc est (susceptor noster)
Susceptor est a nobis et suscepit nos. Accē-
pit nostram humanitatem: suscepit nos in su-
am diuinitatē. factus est particeps nostre mor-
talitatis ut nos faceret participes sue immorta-
litate (deus iacob) id est significatorum per ia-
cob scilicet luctantium et supplantantium qui-
bus ipse dat uirtutes. Nulla ergo nos terreat
infirmetas nostra. Et quia admirabilis et salu-
bris est ista gratia ergo

Venite et uidete opera domini que po-
sunt prodigia super terrā: auferens bella
usque ad finem terre.

Venite) o gentes fide et credite (et uidete) id
est intelligite (opera domini) que tempore in-
carnationis fecit. (que posuit prodigia) id est in
signum. Prodigia enī dicuntur in quibus ali-
ud significatur quā uidetur. (super terram) id est
super terrenos: et subiungit que sunt illa scilicet
(auferens bella) scilicet spiritualia. Fecit enim
pacem inter deum et hominem et utraq; scilicet
iudeos et gentes fecit unum. et hoc (usque ad fi-
nem terre) nō tñ localiter in omni terra mundi:
sed etiam temporaliter usque ad finē seculi. Au-
fert etiam a nobis dominus bella quando ex-
tinguit repugnātia uicia et hoc significabat il-
la pax temporalis que per totum mundū tem-
pore natiuitatis Christi fuit. Et uere est aufe-
rens bella quia

Arcū conteret et confringet arma: et scu-
ta comburet igni.

Arcum conteret) id est occultas malorū con-
tra fideles insidias destruet (et confringet ar-
ma) id est publicas et apertas impugnationes
(et scuta) id est uanas errorum et uiciorum
protectiones et defensiones (comburet igni) id
est annihilabit spūs sancti igne et calore. Fer-
uente isto igne nulla in nobis arma remanent
impietatis ut armemur a mis euangelicis que
describit apostolus. Et quia prius inuitati su-
mus ad uidendū opera dñi: iam ipse dñs nos
inuitat ad uidendum se. d.

Vacate et uidete quoniam ego sum deus: ex-
altabor in gentibus et exaltabor in terra.

Vacate et uidete quoniam ego sum deus. q. d. uidete
ista opera mea iam preparate uos ad uidendū
artificem ipsum. Et ut ad hoc idonei sitis (vacate)
et cessate ab operibus malis et uicijs a tumultu-
ibus et terrenis. nullus tumultus in mente sit
et nulla macula: omnia sint pacata omnia mun-
data. (et uidete). i. intelligite deum auctore om-
niū et munerum suorum. (quoniam ego) solus (sum de-
us) qui feci et reficio uos: et nō est alius preter
me nō ergo de operibus uestris extollamini ego
quidem) exaltabor et magnificabor) in gen-
tibus) quia conuerse ad fidem me deprecabunt
(et) deinde) exaltabor in terra). i. in iudea seu in
iudeis ut cum plenitudo gentium intrauerit ois
israhel saluus fiat. Quia iudei in diuersis erro-
ribus sicut gentes non fluctuabāt. ideo isti per
terram que solida est ille per mare accipiuntur
Exaltabitur itaq; in gentibus et iudeis ut iam
omnes dicant quod sequitur.

Dominus uirtutum nobiscum: susceptor
noster deus iacob.

Dñs uirtutum) est (nobiscum) et susceptor nos-
ter) est (deus iacob) qui facit uincere populos
christianum per iacob figuratū licet posterio-
rem. Semp enī cum credentibus dignanter in-
habitat sicut ipse polliceri dignatus est: dicens
Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad
consummationē seculi. aliter autē nobiscum non
esset nisi uacaremus a uicijs et exaltaretur in
nobis.

Oratio.

Perspicuum in imminenti tribulatione res-
fugium misericors deus sanctifica impetu eter-
ni fluminis habitaculū nostri cordis ut te deo
uirtutum nobiscum coopante terrena prelia con-
fitemur. Per dñm.

Inuitatio ad Christi laudem propter
eius excellentiā et dignitatem ac benefi-
ciorum exhibitionē et suā gloriosam in-
celum ascensionē.

ps. xvi.

Alnes gētes plau-

dite manibus: iubilate deo in uoce
exultationis.

Auctor psalmi) propheta dauid. Titulus hic
est. In finem psalmus dauid pro filijs chore
Et est sensus: psalmus ille est dauid) prophete qui
hic loquitur. habitus pro filijs chore. i. passio-
nis scilicet pro cōuersis gentibus dirigendis in finem
id est ad christi laudem. Gentes enī quas in p-
cedenti psalmo uocauit ad fidem iam cōuer-
sas hic inuitat ad laudem. Materia: Christus
ascendens ad patrem et filij christi scilicet gentes cō-
uerse ad fidem. Intentio: deum laudare et ad

eius laudem inuitare. Sententia in generali:
Propheta in isto psalmo in persona apostolo-
rum seu ecclesie inuitat oēs fideles ad dei lau-
dem et hoc propter eius excellentiam et dignitatē
beneficiorum exhibitionē et suam glo-
riosam in celum ascensionem. Sententia in speciali:
In uoce ergo apostolorum seu ecclesie gentes
ad laudem monens ait. O uos (Omnes gen-
tes) que ad fidem uocate estis et iam conuerse
in christum creditis nō tñ iudei) plaudite ma-
nibus) id est gaudete bonis operibus: uel in-
cessanter bona opera coniungite operibus bo-
nis (iubilate deo) id est tantam dei laudem men-
te concipite que non posset exprimi uoce et ita
quod iubilatio illa sit (in uoce exultationis) id est
non solum deum laudate corde sed etiam exal-
tanti uoce alijs annunciate. quasi diceret. gau-
dete ad uos peruenisse gratiam dei: et si gaude-
tis concordent manus et lingua: ille operentur
hec cōfiteatur. et subiungit causas qualiter lau-
dandus sit.

Quoniam dñs excelsus terribilis: rex ma-
gnus super omnem terram.

Quoniam dominus) quia dominatur omni
creature scilicet ielus christus qui prius appa-
ruit humilis est (excelsus) in potentia quia po-
tens et efficacis sue uoluntatis: potest quod uult.
et qui prius apparuit irrisibilis: est (terribilis.)
quia iudicaturus in potestate punit malos (et
rex) quia suos spiritualiter regit. (magnus) quia
rex regum et dominus dominantium (super o-
mnem terram) non tñ iudeorum sed etiam gen-
tium: quod ostensum est in titulo cruci superpo-
sito tribus linguis inscripto: quia nulla pars
est terre ubi ipse non dominetur. Ideo etiam est
laudandus quia

Subiecit populos nobis: et gentes sub
pedibus nostris.

Subiecit populos) iudeorum (nobis) id est
uniuersali ecclesie (et gentes) id est gentiles cre-
dentes (sub pedibus nostris) id est sub predica-
tione nostra cui obediunt. Ideo autē dicit sub
pedibus ut ostendat modum humilitatem subdi-
torum intelligamus. Sic enim dominus or-
dinauit ecclesiam ut alios uellet esse prelatos:
alios subiectos. Prelatorum officium est pre-
dicare: monere: corrigere et in hoc christi uices
in ecclesijs tenere. Subiectorum officium est audi-
re: obedire: et oēm subiectōez prelati suis tanquā
ipi dño christo exhibere. Illa utiq; propter deū
fit subiectio nō tā hoib; exhibet quā deo. Et
Elegit nobis hereditatez suam: speciem
iacob quem dilexit.

Elegit) nō nris meritis s; sua grā: dare (nōb hereditatē suā) celestē: s; est vitā eternā sc; (speciem) .i. pulchritudinē (iacob) .i. significatoꝝ p iacob sc; posterioris ppli. Celestis enī hereditas pulchritudo est ppli christiani in qua speciosus erit fulgens sicut sol qui nūc est abiectus. (quē) iacob et filios iacob vel significatos a iacob sc; qui terrenā dant p celestib; vt iacob fecit. vel qui luctant cū carne et vicia supplantat: dñs (dilexit) et celestē hereditatē eis dare elegit. Deinde ostendit quo ordine gentes electe sunt cum subiungit

Ascendit deus in iubilo: et dominus in voce tube.

Ascendit deus sc; christus deus et hō (in iubilo) sc; angeloz iubilantiū de christi victoria et claritatis gloria de eius ascensione et sui ordinis repatoꝝ. et sicut in iubilo discipuloꝝ q; gaudium ammirantiū discipuloꝝ nō poterat exponi aut verbis explicari. Est enī iubilus ineffabile gaudium qd nec tacere potest nec exprimi valet. (et dñs in voce tube) .i. in manifesta voce angeloz clamantiū. viri galilei etc. Nō ideo factum est vt mundus firmius crederet qd tales p cones sc; angeli et apli confirmaret. Et sic post ascensionē missus est spūs sanctus in aplos et p̄dicatoꝝ est euangeliū gentib; et sic electe sunt. Et q; ecclesia militans p̄for: mari debet triumphanti. ideo sequitur.

Psallite deo nostro psallite: psallite regi nostro psallite.

Psallite bñ opando (deo nro) .i. christo fm diuinitatē. hoc est ad honorē dei nri. q. d. opib; laudate eū. (psallite) mente et voluntate id faciēdo. Et nō solū psallendū est ei in eo q; deus est: s; etiā in eo q; hō. nec qualiscūq; homo s; rex: et ideo subiungit (psallite regi nro) .i. christo fm hūanitatē et hoc ore. (psallite etiā corde. psallendū est deo: q; nos creauit. psallendū est regi: q; nos redemit. psallendū est assidue corde ore et opere. Ideo etiā ei psallendū est.

Quā rex oīs terre deus psallite sapiēter.

Quā ipse est (deus) qui creat. et (rex) qui creata gubernat. rex dico iam (oīs terre) nō tm vnus: q; iam ab oī terra agnoscit qui prius tm in iudea erat notus. ideo (psallite sapiēter) .i. bñ opamini nō p terrenis vel inani gloria sicut facte virgines s; vt soli dño placeatis sicut prudentes. Vel (psallite) et canite ad laudē eius sapienter vt qd dicatis intelligatis. nemo enī sapienter facit qd nō intelligit. Vel quāquies psallite: ad quinq; sensus corpis referre possumus vt videlicet cos in bonū vltim vertamus. Deū

ostendit quō sit rex oīs terre cum subditur. **Regnabit deus super gentes: deus sedet sup sedem sanctam suam.**

Regnabit deus sup gētes) sc; oēs qui olim sup vnā gentē iudeoz regnabat (deus sedet sup sedē scām suā) .i. sup celos ad dextrā p̄ris regnās in secula vel sup angelos et iustas aias q; aīa iusti sedes est sapiētie. i. ita regnat in gentibus vt m̄ maneat in solis sanctis. vbi ergo regnabat diabolus modo regnat christus. ille regnabat p vicia: iste regnat p virtutes. Si has agimus regnū et sedes dei erimus. Et exponit quō factū sit vt regnet sup gentes cū subiungit. **Principes p̄loꝝ cōgregati sunt cū teo abrahā: qm̄ dñi fortes terre vehementer eleuati sunt.**

Principes p̄loꝝ) oīm nō vnus ppli tm̄ .i. primitiui oīm gentiū vel reges et alie p̄tates q; prius deo aduersabant (cōgregati sunt) p fidē id est uenerūt credendo (cū deo abrahā) .i. in christo qui est deus abrahę vel cū deo cui credidit abrahā. Sicut et ppli cū eis. Ideo aut acceperunt ad fidē (qm̄ dñi fortes terre) .i. apli et p̄dicatoꝝ sancti dñi terre p grām qd p fides nō negat vitam necq; mors sepat a charitate christi (vehementer eleuati sunt) et clarificati in doctrina in virtutib; et signis seu miraculis et ita factū est vt multi generarent ad fidē.

Rex oīm seculoz deus cuius **Dño.** regnū sup oēs p̄los dilata: subijce qm̄s gentes vicioꝝ sub pedib; nris: vt dum tibi deo nostro psallimus sapienter tuo eas auxilio superemus. Per do.

Psalmus de ciuitatis Hierusalē cōmendatōe ac de ecclesie fundatōe et magna ac multimoda eius fundatoꝝ sui dignitate et laude. ps. lxxij.

Agnus dominus

et laudabil' nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Titulus talis est. Psalmus iste vel laus est cantici quia de re agit: vñ nobis exultandū est maxime sc; de ecclesie dignitate et est filioꝝ vel attribuitur filijs chore. i. filijs et imitatorib; christi sc; aplis et q; buseunq; p̄fectis. Psalmus inq; habuit scda sabbati qua factū est firmamentū .i. celuz. id est agens de ecclesia que post resurrectōz christi est firmata. Prima enī die discreta est lux a tenebris in qua significatur resurrectio christi vbi lux immortalitatis a tenebris mortalitatis discretata est. In scda die factū est firmamentū in

quo significatur t̄pus post resurrectōz quo sunt data est ecclesia et firmata supra firmā petram a qua neq; morte separari potest neq; vita. Quia ergo superius plura dixit de ecclesie dignitate: nūc agens de eius fundatōe cōmendat ipam et fundatoꝝ eius modum intendēs p hoc oēs ad eiusdē ecclesie virtutes et imitationē inuitare. Materia cōmendatio ciuitatis hierusalē seu ecclesie quā vocat ciuitatē: et christi huius ciuitatis dñi et fundatoꝝ. Intentio: monere et hortari vt oēs istam ciuitatē et christū magnificēt et cōmendent. Sicut in generali p̄pheta in isto psalmo in p̄sona aploꝝ seu p̄fectoꝝ loquitur de honore et magnificētia huius ciuitatis et christi fundatoꝝ eius et cōmendat ambos a multis. Sicut in speciali p̄pheta ergo primo cōmendans ciuitatē a dignitate conditoris ait (Magnus) .i. magni imperij et magne potentie est (dñs) sc; iesus christus qui est dñs oīm creaturarū (et) inde (laudabilis) .i. dignus laude: nimis sine termino et fine et superq; lingua possit explicare et vltraq; hūanus intellectus possit concipere vel attingere (in ciuitate dei nri) sc; hierusalē q; fuit electa ad cultū dei: sita (in monte sancto eius) sc; syon: hoc est in pede eius ad aquilonē. Vel (in ciuitate dei nri) .i. in ecclesia que est munita virtutib; ampla charitate: collecta p fidem ad iuste viuendū. ciuitate dico posita (in monte sancto eius) sc; ciuitatis .i. in christo sup quē est fundata: sive in monte virtutum vel constantie. Nec ergo ciuitas a tali dño est possessa. et subdit de quib; est cōstructa cōmendans eam ab amplitudine

Fundat' exultatōe vniuersę terre: mons syon latera aquilonis ciuitas regis magni

Fundat' exultatōe) hec ciuitas hierusalē in fide catholicā p christū et aplos ibidem p̄dicantes et miracula facientes. (exultatōne) .i. ad exultationem (vniuersę terre) (et oīm credentiū. q; fides est derivata de hierusalem ad alias p̄tes orbis quod est eis causa exultatōis (mons syon) qui est in parte australi ciuitatis. et (latera aquilonis) que sunt de cōtra ex alia p̄te ciuitatis: sunt (ciuitas regis magni) q; ex istis tanq; ex quibus daz et tremantib; cōstat ciuitas hierusalem. Vel (Fundatur) hec ciuitas .i. ecclesia (exultatione vniuersę terre) .i. firmiter edificata est de habitatorib; vniuersę terre exultantib; de peccatorum remissione: et hoc exequitur p partes dicens (mons syon) in quo caput regis iudeorum erat. i. iudei (latera aquilonis) .i. gentes q; torpentes frigore infidelitatis adberēbāt tanq; latera diabolo qui p aquilonē ventū frigidum significatur: sunt (ciuitas regis magni) .i. dei q;

fecit vtraq; vnū et hos populos in ecclesia sua p fidē collocauit. Sequit' alia cōmendatio.

Deus in domibus eius cognoscetur: cū suscipiet eam.

Deus in domib; eius) sc; ciuitatis hierusalē (cognoscetur) q; christus deus et homo in templo fuit cognitus a symeone et anna et alijs fidelib; (cum) per suam incarnationē et grām (suscipiet eam) iustandā sc; pmouendo ad talē gloriam. Vel (Deus in domib; eius) ciuitatis sc; ecclesie. i. in singulis fidelib; qui dicuntur domus q; in eis habitat dñs (cognoscetur) q; ipsi cognitionē habebūt de deo cum p gratia (suscipiet eam) tuendam et p̄tegendā ab inimicis. Vel in domib; dictum est pluraliter ppter duos parietes iudeoz et gentium. vel ppter diuersos ordines ecclesiarū vna tamen ecclesia. Et vere suscipiet

Quā ecce reges terre cōgregati sunt: conuenerunt in vnum.

Quā ecce reges) sc; tres magi. vel principes iudeoz cum herode (cōgregati sunt) simul. (cōuenerunt in vnum) sc; magi in vnitatē fidei ad adorandū christū natum et principes iudeoz cōcordantes in dñice natiuitatis locum. Vel. (Quoniam ecce reges et potestates seculi) (cōgregati sunt) de multis locis: de multis pplis cum ceteris fidelib; in vnitatē fidei et morum. et (cōuenerunt in vnum) sc; lapidem angularē qui de multis facit vnum. vnde nō est locus hereticis per partes concisus et dicentibus ecce hic est: ecce illic. Et sic

Ipsi vidētes sic admirati sunt: turbati sunt cōmoti sunt tremor apphēdit eos.

Ipsi sc; magi (vidētes sic) sc; stellā ductricem et puerum iesum et eius matrē (admirati sunt) de visis. vel (ipsi) principes iudeoz (vidētes sic) que in p̄phetia legerāt (admirati sunt) de adimpletōe (turbati sunt) p peccis. et (cōmoti sunt) ad fidē sc; magi s; p̄ncipes et herodes ad irā et vindictā (tremor apphēdit eos) sc; magos p tate rei reuerētia s; p̄ncipes iudeoz et herodē p timore amittendi ipalia. Vel (Ipsi) reges et p̄tates sc̄li (vidētes sic) .i. intelligētes ciuitatem dei sc; eccliam sic fundatā: sic p̄structā: sic decoratā: sic firmā (admirati sunt) gloriā et potentiā redemptoris ac virtutes eius et aploꝝ. et post admirationē glorie et miraculoꝝ ecclie christi (cōturbati sunt) de peccis suis (cōmoti sunt) ad penitētia et ad bona mutat' (tremor apphēdit eos) p conscientia delictoz et timore future ire.

Ibi dolores vt parturientis: in spiritu vehementer conteres naues tharsis.

Ibi dolores vt pturientis) scz matru quaz
filios herodes fecit occidi ppter christu (in spu
vehementi). i. in ira magna scz berodis (conter
res naues tharsis) quia naues in tharso cilicie
que magos p aliam viam reuertentes transpo
suille in patriam suam credebantur pfracte sunt
ab herode. Vel (Ibi). i. in illa conuulsione et
tremore fuerunt dolores) pnie (vt pturientis) id
est graues sed fructuosi et viles. Vetus eni ho
mo peperit nouu. et hoc no ex suis fuit meritis
sz ex tua gra de. et ideo subdit (in spu rebeme
ti) id est in virtute spūs sancti vel in forti timo
re iudicii) conteres naues tharsis). i. ciertes et
humiliabis supbiam gentiu. Per tharsis eni
gentes accipiunt a parte totu. Per naues vero
supbia signatur que in incertis diuiniat. velut
in flantibus ventoz confidit et presumit. Et quia
ita est ergo.

Sicut audiuius sic vidimus in ciui
tate dñi virtutu in ciuitate dei nostri: de
us fundauit eam in eternum.

Sicut audiuius in pmissione et in ppheta
tia (sic vidimus) in exhibitioe et in euangelio.
oia eni que modo plentur ante pphetata sunt.
(in ciuitate) hierusalem (dñi virtutu). i. angeloz
ppter reuerentia diuini cultus in ea frequenter
habitant. Vel (in ciuitate). i. in ecclesia (dñi
virtutu) qz ibi custodes angelos deputat et ipe
cunctis celoz agminibus dñatur. Et tantus do
minus qui regnat in angelis no dedignatur re
gnare in nobis ideo additur (in ciuitate dei no
stri) Ipse qui dñs est virtutu ipse est deus no
ster: idem dñs et deus angeloz et hoim. omnes
vna ciuitas: oim vnus dñs et deus. (deus fun
dauit in fide catholica (eam) scz ecclesia p hier
usalem intellecta. i. incommutabiliter stabiliuic
(in eternu) mansura no ad tpus sicut synago
gam. Fundauit aut mittendo filiu suu vt cre
dentes in ipso habeant vitam eterna. De quo
ecclesia granulando et laudando dicit

Suscipimus teus misericordiam tua:
in medio templi tui.

Suscipimus te deus pater actualiter (mi
sericordia tua). i. filiu tuu misericordie (in me
dio templi tui) vbi fuit cum nre carnis suba p
sentatus. Vel (Suscipimus) fide (misericordiam
tua). i. filiu tuu (in medio templi). i. in comuni
tati ppli. Bene misericordia dei dicitur filius qz per
eum miseris est nobis deus. Si tñ peccata
dimitteret misericors christus dici potuisset sz
qz et culpas dimisit et insup eterna vitam im
meritis dedit no solum misericordie sed ipsam
misericordiam digne appellat. Qui recte in medio

dicitur positus qz equaliter se habet ad omes
tam ad nobiles qz ad ignobiles. tam ad ideo
tas qz ad sapientes. Bñ ergo subiunctu est
Secm nome tuu deus sic et laus tua in
fines terre: iusticia plena est dextera tua.

Secm nome tuu (deus sic) est et laus tua
in fines terre) dilatata. i. sicut nomen tuu vbiqz
terraz diffusuz est sic et laus tua dilatata est vbi
qz in fines terre vniuersa. i. in ecclesia que toto
orbe terraz est diffusa. Nulla est enim terra in
qua christi nome no sit auditu nec defunt qui
eum laudent p oes terras. Et vtre multi erunt
qui te laudabunt qz (dextera tua). i. tua ppitatio
seu potentia (plena est iusticia). i. iustis. qz p tua
oipotentia et gram multos iam pueristi et iu
stificasti seu iustos fecisti qui oes te laudant et
multi sunt iusti qui stabunt ad dextera tua et te
laudabunt. Et ideo

Letetur mons syon et exultet filie iude:
ppter iudicia tua dñe.

Letetur mons syon). i. iudea que primo ras
dios fidei suscepit et in speculatione ppli constitu
ta fuit. (et exultent filie iude). i. pfectionis scz ge
tes ab aplis p fidei pfectione genite. iudas eni
cofessio est: et hoc (ppter iudicia tua dñe) quibz
no falleris in diuidendo grana a palcis nunc
vita post loco. Et si modo electi tui patiuntur
multas molestias adhuc inter malos positi tuc
pfecto erit plenu gaudiu et pfecta exultatio et
nihilominus iam exultent pro futuro. Et vos
vtrqz pplis scz iudea et gentilitas

Circundate syon et coplectimini eam:
narrate in turribus eius.

Circundate syon). i. defendite et munite p fi
dem: p opationez: p bonos mores ecclesia que
est in speculatione (et coplectimini eam) brachijs
et aplexibz charitatis (narrate). i. pdicate alijs
laude et gloria christi et ecclesie (in turribus eius)
id est in altitudine munitionu et virtutu ecclesie
sic constituti. No eni verbu dei pdicare debet q
adhuc praua viuendo in imis iacet. Iustus est
vt alte viuat qui alta pdicat vt cu doctrina co
cordet vita. Apte itaqz subiunctu est

Ponite corda vestra i virtute eius: et distribu
te domos eius vt enarretis i pgenie altera
Ponite corda vestra) id est intentione et affe
ctum vrm no tñ ora (in virtute eius) ciuitatis:
scz in charitate q est ptus ecclie p qua sustinet.
Nihil est fortius hac virtute qz nihil cam viu
at. vbi regnat charitas non regnat cupiditas:
non superbia: non ira: non inuidia: non luxu
ria: non cetera vicia. Charitas vicia extinguit:
virtutes nutrit et est virtus virtutu. relique vr

tutes sine charitate figuram habere possunt ve
ritate habere no pnt. Et sic habita charitate (di
stribuite) id est distinguite et diuidite inter vos
(domos eius) et loca vt singuli eant in loca si
bi destinata vt sic (enarretis) predicando ma
gnalia dei (in progenie altera) id est in omni ge
neratione et generationem vsqz ad postremos.
Enarretis inqz hoc scz

Qui hic est deus deus noster in eternum
et in seculu seculi: ipse reget nos in secula.

Quoniam hic) scilicet christus in terris vi
sus qui tam magnus est et tam laudabilis (est
deus) omnium potestate (deus noster) volunta
te non ad tempus vt falsi dii: sed (in eternu. et)
pro id est (in seculum seculi) regnaturus et in h
seculo et in futuro. vel (in eternu) in presentem tem
pore et in seculum seculi (in futuro) ipse et non
alii (reget nos) quia rex est et hoc (in secula)
et sine fine. Est enim deus et rex noster: deus
quia per ipsum facti sumus. Rex quia ab ipso
regimur. Quia deus est proteget nos ne moria
mur et pereamus. quia rex est reget nos ne ab
erremus et cadamus. Ab illo ergo optemus re
gi et liberari hic et in eternu in secula seculoz.

Laudabilis atqz terribilis Oratio.
deus qui in celesti hierusalem princeps magni
ficus es: dilata mentem nostram spiritali in
telligentia: vt misericordia tua in nostri pecto
ris templo suscepta: digni narratione tui nois
habeamur. Per dñm:

Psalmus de amatoribus mundi et de
vanitatibus quibus sunt intenti: q cum
omnibus vanis in quibus confidunt sunt
eternaliter perituri. ps. xlviij.

Edite hec omnes

gentes: auribus percipite omnes qui
habitatis orbem.

Auctor psalmi propheta Dauid. Titulus
hic est. In finem filijs Chore psalmus dauid
Hoc est psalmus ille est dauid prophete: ten
dens in finem scilicet Christum: propositus et
ascribendus filijs Chore id est predicatoribus
et christi imitatoribus qui nos admonent vt p
sentia contemnamus. et in finem id est ad eter
nitatem nostram intentione dirigamus. Quia
enim supra inuitauit ad ecclesie virtutes et imi
tationem ideo ad hoc perficiendum admonet
nunc vt caduca et tpalia spernamus ac semp
mansura et eterna appetamus. quia non ama
torum sed contemptoz mundi redemptor est
christus. Materia: contemptus mundi: cum sua
gloria et amatoribus perituri. Intentio: omnes

fideles cuiuscunqz conditionis sint dehortari
ab appetitu terrenozum ad amorem celestium:
et sic non eis erit in die iudicii timendu. Sen
tentia in generali: propheta in isto psalmo in p
sona filiozum Chore: loquitur contra eos qui
deum colunt vt hic illis bene sit et dum no co
lentes vident florere se autem laborare contra
deu murmurant. narratqz de iudicio ac de mi
seria impiozum et felicitate iustozum vt terreat
malos per penam et alliciat bonos per gloria.
Sententia in speciali: primo ergo reddens at
tentos ait. (Audite hec) que sequuntur omnes
gentes) indifferenter no vna gens tñ quia vti
lia sunt pro comuni bono omnium (auribus)
scilicet mentis et corporis (percipite) hoc est no
lite transeunter audire sed intelligite et memo
rie comendate (omnes qui habitatis orbem.)
scilicet terram vniuersam que orbicularis est.
Nullum excipio nulli sermonem subtrabo qz
non accipit deus personas omnibus prelo est
permixte: modo audiunt omnes sed cum ven
tum fuerit ad reddendam rationem sepabun
tur qui sine causa audierunt ab illis qui auri
bus perceperunt. Deinde quod dixerat expo
nit per partes. d.

Quibus terrigene et filij hoim: simul in
vnum diues et pauper.

Quibus terrigene) id est quicunqz iniqui ter
re dedit et vicia terre sequentes quasi geniti a
terra (et filij hoim) id est iusti ratione tanqz ho
mines viuentes et eam sequetes. (simul in vnu)
et pariter (diues) id est superbus (et pauper) id
est humilis: vel amator mundi et contemptoz.
Habeat multas facultates pecuniari si in eis
non extollitur pauper est. No habeat aliquid
et cupiat et inscatur: inter diuites reprobos de
putat eum deus. q. d. quarumcunqz nationuz
et statuum seu conditionum homines: no pars
ua se diciturum insinuat cum tantam omnium
aduocationem faciat. Et ponit causam quare
debeat audiri cum subdit. quia

Os meum loquetur sapientiam: et me
ditatio cordis mei prudentiam.

Os meum loquetur sapientiam) que est no
ticia de diuinis seu cognitio diuinorum. et ne
pites cum solo ore et non corde loqui addit (et
meditatio cordis mei) id est ex pmeditatio cor
de loquetur os meum (prudentiam) que est de
institutione seu instructione mozum. Sapientiam
loquitur vbi christum filium dei omnia
redemptorem iustozum et cetera ad fidem et di
uinas res pertinentia annunciat. Hores in
format cum hec terrena non appetenda ac dia

uicias: delicias et mundi vanitates negligens
das esse docet. In his duobus omnis sermo
diuinus indicatur. Nec hec a me loquar s; **Inclinabo in parabolam aurem meam: aperiam
in psalterio propositionem meam.**

Inclinabo in parabolam aurem meam scilicet
cordis id est audiam humiliter spiritum in me
loquentem et in parabolis seu proverbis do-
centem vnde cum intelligam: nam parabola no-
bis est quicquid audimus dum in enigmate vi-
demus. et cum intellexero (aperiam) id est aper-
tis verbis edisseram (in psalterio) id est in hu-
ius psalterij psalmo (propositiones meas) id est
locutionem obscuram mihi propositam et a spi-
ritu sancto reuelatam. Vel (aperiam in psalte-
rio propositiones meas) id est opere ostendam
quod verbis proponam. Psalterium enim quod
manibus tangitur bonam operationem signi-
ficat. Quod ergo audiuit in hoc psalterio psal-
mus manifestat. d.

**Cur timebo in die mala: iniquitas calca-
nei mei circumdabit me.**

Cur timebo in die mala id est in die iudicij
que dicitur mala quantum ad iniustos qui tunc
damnabuntur. et respondet quod (iniquitas cal-
cani mei) id est finalis iniquitas que mihi erit
in fine vite (circundabit me). i. et omni parte op-
rimet me et faciet me timere ostendens me da-
mnabilem. non ergo tam iniquitas quam finis ini-
quitas timenda est. Non enim qui male vite-
rit sed qui mala vita finierit periturus est. Si
ergo vult iniquitatem calcanei sui et ambulet
in vijs dei non timebit in die nouissima s; gau-
debit. Deinde ostendit quibus timendum sit. d.

**Qui confidunt in virtute sua: et in multi-
tudine diuitiarum suarum gloriuntur.**

Qui confidunt in virtute sua id est in sua ius-
ticia non in christo. Vel (Qui confidunt in vir-
tute sua) id est fiduciam et finem ponunt in qua-
cunque corporis vel animi seu ingenij dote. aut
dignitatis seu excellentie potestate et alijs hu-
iulimodi (et in multitudine diuitiarum suarum
gloriantur) et superbiunt felicitatem in eis tan-
quam in summo bono querentes: tales inquam ha-
bent timere in iudicio futuro. Sed quia sunt
qui confidunt et presumunt in amicis subiungit
et de ipsis.

**Frater non redimet redimet homo: non da-
bit deo placationem suam.**

Frater (scilicet christus qui est primogenitus in
multis fratribus et tantus frater (non redimit)
tales ab ira ventura (redimet) aliquis (homo)
purus in quo confidunt. quasi diceret. non. quod

nullus ibi poterit redimi prece vel precio ami-
corum vel aliorum. Frater noster voluit esse do-
minus noster assumendo nostram naturam. Er-
go si christus non redimit qui deus est et homo:
redimet alius qui purus sit homo: nec ipse pec-
cator: nec poterit se redimere ideo sequitur (non
dabit deo placationem suam) id est penitentiam
non agere: nec sacrificium offeret vnde placatur
sibi deus.

**Et precium redemptionis anime sue: et labora-
bit in eternum et viuet adhuc in finem.**

Et precium redemptionis anime sue: id est
elemosinas per quas peccata redimuntur et des-
cendunt similiter dare non poterit ut eis animam
suam redimat: et ideo hic talis (laborabit in et-
ernum) id est affligetur in perpetuis tormentis
qui ad tempus delectatus est in diuitijs et deli-
tjs (et viuet adhuc in finem) et semper repara-
bitur ut semper sentiat penam. desiderabit mo-
ri sed non potest ad hoc tamen viuet ut semper la-
boret. Ecce vita laboriosa sine terminatione ve-
niti mala cupiditas quam male nos decipis ama-
tores. Ideo autem laborabit quia

**Non videbit interitum cum viderit sapientes
morientes: sicut insipiens et stultus peribit.**

Non videbit oculo mentis et meditatiōnis
nec intelliget (interitum) verum et eternum (cum
viderit sapientes morientes) temporaliter sicut
et stultus id est quia videt eque mori bonos et
malos attendit temporalem mortem quam com-
munem videt sed quid intersit non attendit et
futurum damnationis interitum qui peccato-
ri imminet non prouidet. quia cum sapiens qui
pie deum colit transiit a morte ad vitam (simul)
cum morte temporalis (insipiens) qui penam etiam
non credit vel attendit (et stultus) qui licet crea-
dat vel attendat non tamen cauet (peribit) iu-
teritum mortis eterne vel simul in corpore et anima.

**Et relinquēt alienis diuitias suas: et se-
pulchra eorum domus illorum in eternum.**

Et relinquent tales iniqui (alienis diuitias
suas) propter quas acquirendas multipliciter
peccauerunt. et bene dicit alienis quod et si filij vel
parentes aut cognati sint quibus relinquunt
tamen in hoc alieni sunt quia nihil eis profunt
et illis de diuitijs suis subuenire non possunt:
(et sepulchra eorum) sunt (domus illorum) qui
pallacia edificauerunt (in eternum) huius seculi
li. q. d. in sepulchris vsque ad finem mundi ma-
nebunt non in pallatijs que extruxerunt. vnde
ergo vobis diuites qui tanto tempore terrenas
domos extruistis et perpetuo in sepulchris ha-
bitare debetis. Et

**Tabernacula eorum in progenie et progenie:
vocaerunt nomina sua in terris suis.**

Tabernacula eorum id est alta pallacia et do-
mus lapidee quas de diuitijs construxerunt in
quibus ad horam habitauerunt manentia (in pro-
genie filiorum et progenie) nepotum (vocaerunt
nomina sua) id est fuerunt causa quare nomina eorum ha-
berentur in memoria (in terris suis) id est in vici-
nio non vbiq;. Faciunt enim aliquam magna et for-
tia edificia per plures generationes duratura ut
in illis remaneat eorum memoria et fama. Con-
tra hos est quod dicit Crisostomus. O insipiens
homo quid potest tibi post mortem ista memoria
si vbi es torqueris: et vbi non es lauderis. Hoc
autem ideo faciunt quia

**Et homo cum in honore esset non intellexit
compatus est iumentis insipientibus: et si-
milis factus est illis.**

Et tam hic in hoc quam in ceteris (homo cum
in honore esset constitutus habens rationem et in-
tellectum dei similitudinem (non intellexit) illi
honore et suam dignitate: et non intellexerit s;
insipienter egit extruendo magna edificia et quod
rendo memorias per talia cum potius deberet quod
rere eterna. vnde amissa ratione (compatus est iu-
mentis insipientibus) non secundum aliud nisi secundum in-
sipientiam (et) in actu (sicut factus est illis) iuxta
totam felicitate querit in presentia vita et more iu-
mentorum sequitur sensum et sensibilia: quod sicut
iumenta terre et ventri tantum intendunt: ita amato-
res mundi terrenis rebus tantum dedit sunt.

**Hec via illoz scandalum ipsis: et postea
in ore suo complacuit.**

Hec via illoz non dei. id est talis vita secundum quod ipsi
terrena tantum appetunt: que dicitur via quod ducit ad
mortem est (scandalum) id est offensio (ipsis) malis quod
facit eos ruere de peccato in peccatum donec ve-
niant ad interitum (et postea) iuxta facti fuerint ta-
les ut non querant nisi temporalia et ditati fuerint (in
ore suo complacuit) sibi: laudantes se inuicem
et iactantes de tali vita quod sibi congregent: quod sibi
edificent: quod se splendide peurent: tanquam felicitate
tem homini possibilem assecuti essent. Sed quod non
vident penam sibi paratam post mortem id subdit

**Sicut oues in inferno positi sunt: mors
depascet eos.**

Sicut oues (scilicet) ducte ad occisionem hinc igno-
rantes sic isti (in inferno positi sunt) id est ponent
post mortem. Vel sicut in ouibus tonsa lana alia
iucrescit ut iterum tondeatur sed ipse manens sic
in istis sine assumptione substantie semper pena
inuenit quod cruciet. vnde sequitur. (mors) guberna-
ne et diabolus (depascet eos) deuorando ut se

retascantur ad penam a similitudine iumentorum
que non radicitus herbas vellunt s; sum-
mitates carpunt vnde iterum herbe renascuntur
ad pastum sic illi morte depasti reuiuiscunt:
quia non deficient.

**Et dormabuntur eorum iusti in matutino: et
auxilium eorum veterascet in inferno a glo-
ria eorum.**

Et dormabuntur eorum iusti id est perinebunt
eis et iudicabunt eos quia iudicabunt sancti na-
tiones et dormabuntur populis (in matutino) id
est in resurrectione et iudicio quoniam post noctem que
nunc est omnia apta erunt quod corda et merita sin-
gulorum patebunt. (et auxilium eorum) quod habe-
bant in hoc mundo de potentia: de diuitijs: de
amicis et hominibus (veterascet in inferno) a simili
veteris panni id est deficiet et peribit (a gloria eorum)
id est propter hoc quod gloriam sunt in eis. Vel
(a gloria eorum) id est ad compensationem et quantitates
prioris glorie eorum. Quanta enim hic videbatur
eorum gloria tanta erit ibi corruptio et pena. Des-
inde loquens in persona iusti subiungit.

**Veritamen deus redimet animam meam
de manu inferi: cum acceperit me.**

Veritamen licet non redimat animam talium:
(deus redimet animam meam) sed vere penitentis et
iusti (de manu inferi) id est de parte diaboli (cum ac-
ceperit me) de vita presentis. Vnde cum iustus est la-
bor tribulatio et pressura: in futuro erit verum
gaudium et felicitas eterna. Non est ergo ut ini-
qui et stulti putant quod sancti videlicet et sapien-
tes ad eorum similitudinem omnino pereant. Et quia
sic peribunt mali: et deus redimet suos ergo quod
cumque fidelis

**Ne timueris cum diues factus fuerit homo: et
cum multiplicata fuerit gloria domus eius.**

Ne timueris esse bonus et ne turbes (cum
diues factus fuerit homo) iniquus et tu iustus
es pauper. id est cum videris malos in presentia prospera-
ri et florere teque pauperem miserum et abiectum: quod
in futuro totum erit oppositum. (et cum multiplica-
ta fuerit in honoribus seculi (gloria) non timeas eius
sed et domus eius) quod non solum ipse sed et omnes
qui ad eum pertinent honorant. Non desperes
nec putes eum a deo diligi quod abundat diuitijs:
et te quod pauper es a deo derelictum

**Quia cum interierit non sumet omnia: neque de-
scendet cum eo gloria eius.**

Quia cum interierit per mortem cito et repente
(non sumet) et auferet seculum (omnia) hinc possessa immo
nihil nisi peccata: quod nihil eorum quod possidebat suum
erit s; hinc tantum suum est quod apud inferos sentit (neque
descendet cum eo) ad abyssum et inferos (gloria

eius scilicet felicitas vite p[er]petua. Ideo aut[em] ipse illuc
descendet et non descendet cum eo gloria eius
qu[ia] in vita sua quiescit ip[s]am gloriam mundi
huius et hoc est quod subiungit
Quia aia eius in vita ipsius b[en]dicetur
c[on]fitebitur tibi cu[m] b[en]feceris ei.

Quia aia eius sensualis non r[ati]o[n]is (in vita
ipsius) p[er]petua t[em]p[or]e (b[en]dicetur). i. laudabit ab adu-
latoribus secu[m] epulans no[n] de bono actu sed
de delictis qui cum bene facere dicunt et bene ei
optant qu[ia] beatus dixerunt p[ro]p[ter]m cui hec sunt sed
in morte torquetur et sentit pena[m] qui hic tran-
sitoriam secutus est gloria[m] (c[on]fitebitur tibi) id e[st]
laudabit te et g[r]as tibi agit t[em]p[or]e o[mn]i deus (cum
b[en]feceris ei) dando p[ro]sp[er]a. Perfector[um] est deum
laudare in aduersis. reprob[us] aut[em] t[em]p[or]e laudant in
p[ro]sp[er]is s[ed] blasphemant in aduersis. Et ideo
Introibit in p[ro]genies p[ro]p[ter]m suo[rum] et vsq[ue]
in eternu[m] no[n] videbit lumen.

Introibit vsq[ue] in p[ro]genies patru[m] suo[rum] de-
scendens in infernu[m] vsq[ue] ad reprobos sicut in
sceleribus eos sicut imitatus. Qui eni[m] p[ro]p[ter]m p[ro]p[ter]m
mos imitantur eor[um] societate damnabunt. Pa-
tres eius sunt diabolus et angeli eius; p[ro]genies
vero diaboli sunt omnes reprobi. Ergo in p[ro]ge-
nibus patru[m] introibit qu[ia] sicut cum reprobis eterno
igne peribit et vsq[ue] in eternu[m] no[n] videbit lumen
glorie. Dimittat eni[m] in tenebras exteriores. na[m]
qui hic in tenebris interioribus est postea exterio-
res patietur. Et merito quia

Homo cu[m] in honore esset non intellexit
compatus est iumentis insipientibus et si-
milis factus est illis.

Homo cu[m] in honore diuine imaginis et si-
militudinis (esset) constitutus (no[n] intellexit) ho-
nozem suu[m] et quod facere debuit scilicet ut p[ro]p[ter]m r[ati]o[n]em
et intellectu[m] uiueret. et ideo (compatus est ium[en]-
tis insipientibus et similis factus est illis) sequedo
sensu[m] delectationes et solius corp[or]is voluptates
Magna uerecundia est a similitudine dei et an-
gelorum transire ad similitudine[m] iumentor[um]. Et
ideo deformitate[m] ho[m]inis reperit et iterat ut malus
a malo quiescat et ut intelligatur quod est uerbum
memorie dignu[m] et uideatur tantu[m] obprobriu[m]. de-
fende ergo o homo honore[m] tuu[m]: uere r[ati]o[n]e: ue-
re intellectu que tibi deus dedit ad hoc ut con-
temnas et despicias terrena et ip[s]alia diligas et
et p[ro]cipias celestia et eterna. **Oratio.**

Reple d[omi]ne os n[ost]r[u]m sapientia tua: ut memo-
res te ho[m]inem factum nosq[ue] redemisse de tataro:
mereamur uultus tui lumine decorari. Per do-
minu[m].

Psalmus de duplici aduentu Chri-

sti: de sacrificijs ueteris ac noui testamen-
ti: et redargutione ac repulsione indebiti
ministri. **ps. lxi.**

Deus deorum domi-

nus locutus est: et uocauit terram.

Auctor psalmi p[ro]pheta dauid. Titulus talis
est. Psalmus Asaph. Hoc est p[ro]p[ter] ista attribuit
asaph. i. synagoge et c[on]gregato[i] fidelis p[ro] quam
magis p[ro]fuitantur increduli iudei in cuius p[ro]-
na loquitur hic p[ro]pheta dauid. Materia: duplex
christi aduentus et mutatio sacrificij ueteris
in sacrificiu[m] laudis recitatioq[ue] malor[um] que sunt
in multis ecclesie ministris. Intentio: suadere
auditoribus ut a carnalibus obseruantijs desistat
et ab umbra et signis ad ueritate[m] et significata
se transferant: nec ita uoce p[ro]dicent et b[en]dicant
ut ope no[n] impleant et moribus p[ro]tradant. Ob-
temperandu[m] est eni[m] p[ro]ceptis christi: talia in hoc
psalmo suadentur si ecclesie sue de qua supra di-
ctum est membris uere sociari uolunt et mini-
stris. S[er]mo in generali: p[ro]pheta in isto psalmo lo-
quitur de duplici aduentu christi: p[ri]mo in mu-
dum quo ad euangelij p[ro]dicatione[m]. sc[ilicet] ad ge-
nerale iudiciu[m] quo ad districta[m] examinatione[m].
ut inuiter p[ro] p[ri]mu[m] et terreat p[ro] secundu[m]. Tangit
insup[er] christi auctoris euangelij magnificenti-
a[m] et sublimato[rum] sacrificio[rum] ueteris legis euacua-
tione[m] et sacrificio[rum] noue legis institutione[m]: ac
ministri indebiti redargutione[m] et repulsione[m].
S[er]mo in speciali: Ne quis aut[em] mediocriter de
incarnatione estimet pot[en]tia incarnationis p[ro]dicatur
ut incredulitas ois tollat cu[m] ait. (Deus deor[um])
scilicet ho[m]in[um] deificato[rum] operator et factor qu[ia] ho[m]ines
deificat qui dicuntur dii qu[ia] p[ro]p[ter] alios sunt p[ri]nci-
pes ueritatis scilicet (d[omi]n]us) noster iesus christus qui
est d[omi]n]us dominans: iste tantus et talis (locu-
tus est) p[ri]mo aduentu p[ro]p[ter] semetip[s]um p[ro]p[ter] ap[osto]los et fi-
deles suos qui olim multipharie locutus est in
p[ro]phetis. (et loquendo uocauit terra[m]). i. ho[m]ines ha-
bitantes in terra ad fide[m] et lege[m] euangelicam. Tri-
bus q[ui]de[m] modis deus d[omi]n]us scilicet subalter vel natu-
raliter scilicet p[ro]p[ter] et filius et sp[irit]us sanctus. adoptiue ut scilicet
p[ro]p[ter] g[r]as adoptio[n]is dii sunt. n[on] cupatiue ut idola
et demones. Uocauit aut[em] no[n] in una terra An-
de sed in omni scilicet

A solis ortu vsq[ue] ad occasu[m]: ex syon spec-
ties decoris eius.

A solis ortu vsq[ue] ad occasu[m] missis testib[us]
vsq[ue] ad vltimu[m] terre. Nihil reliquit quod non
sua uocatione dignum faceret. Et quia p[ro]dica-
tio cepit ab hierusalem recte subiungitur (ex
syon) id est a hierusalem cepit annu[n]ciari (species

decoris eius) id est pulchritudo diuinitatis et
virtutum christi. Hic eni[m] ibi ab ho[m]inib[us] p[ro]p[ter]
eius p[ro]dicatione[m] et miraculo[rum] opatione[m] p[ri]mo
agnosci cepit et inde ad alias mundi p[ar]tes noti-
cia eius p[ro]p[ter] ap[osto]los et alios p[ro]dicatores puenit.
An alius p[ro]pheta dicit de syon erit lex et uer-
bum d[omi]ni de hierusalem. Qui et si p[ri]us occul-
tus fuit et est adhuc tamen

**Deus manifeste ueniet: deus noster et
non silebit.**

Deus manifeste ueniet ad generale iudiciu[m]
ut iudicet qui p[ri]us occulte uenit ut iudicaret.
Occulte uenit qu[ia] infirm[us] in carne appuit: erat
glorie sp[irit]us in diuinitate s[ed] hec latebat in h[um]a-
nitate deus inq[ui]s (n[on] fuit) scilicet christianor[um] qui uer[us]
deus est ip[s]e ueniet. no[n] eni[m] est deus q[ui] non est n[on]
deus (et no[n] silebit) in iudicio a uindicta. Silu-
it in p[ri]mo aduentu qu[ia] os suu[m] non apuit nec se
uindicauit. Silet mo[d]o a iudicio occultus in ce-
lo no[n] exercens iram s[ed] expectans p[en]as. t[em]p[or]e no[n] ta-
cet m[an]dato nec cessat monere flagello: in sc[ilicet]
p[ro]fert uerba alijs blanda alijs aspera.

**Ignis in c[on]spectu eius exardescet: et in
circu[m]itu eius tempestas ualida.**

Ignis malis replens spaci[u]m hui[us] aeris (in
p[ro]sp[er]u eius exardescet) qu[ia] seculu[m] p[ro] igne iudica-
bit q[ui] facie iudicaturu[m] p[re]cedet. hic ignis illu[m]inat
et exurit. Gaudeat iusti qu[ia] illuminant ex eo: n[on]
meant peccatores qu[ia] exurendi sunt ab eo. Bonos
no[n] ledet imp[er]fectis si quid erit cremabile cre-
mabit: malos uero incinerabit et statim ad da-
mnatione[m] referunt (et in circu[m]itu eius) circu[m]qua-
q[ue] se extendens (et tempestas ualida) non uentis
s[ed] pot[en]tia dei q[ui] subito et improuise ueniet: ac bo-
nos et malos sepabit. Uenies aut[em] ad iudiciu[m].
Aduocauit celum desursu[m]: et terram di-
scernere populum suum.

Aduocauit. i. aduocabit (celum). i. o[mn]es p[ro]fe-
tos q[ui] p[ro]p[ter] uersatio est in celis et q[ui] despectis ter-
renis q[ui] sursum sunt sapiunt desursu[m] scilicet super
duodecim sedes sessuros et secu[m] iudicatos (et
terra[m]). i. alios inferiores scilicet iudicandos ta[m] bo-
nos q[ui] malos sicut aduocabit (discernere). i. ad
discernendu[m] et diuidentu[m] (p[ro]p[ter]m suu[m]) a no[n] suo.
id e[st] saluandos a danandis qu[ia] bonos ad se reci-
piet malos in tenebras p[ro]cipitabit. Uides aut[em]
p[ro]pheta futura q[ui] p[ro]p[ter] p[ri]ma hortat angelos. d. et q[ui]
ita erit ergo o uos angeli messores

**Congregate illi sc[ilicet] eos eius: qui ordinat te-
stamentu[m] eius sup[er] sacrificia.**

Congregate illi scilicet christo de diuersis p[ar]tib[us]
orbis (scilicet) eius. i. electos sicut capiti[m] m[em]bra
ut co[m]p[ar]at[ur] aiab[us] p[ro]p[ter] uictis d[omi]no occurrat (qui) scilicet

sancit[us] (ordinat) et p[ro]ponunt p[ro]dicant et implent
(testamentu[m] eius) nouis scilicet euangelica p[re]cepta
et charitatis opa (sup[er] sacrificia) testam[en]ti uete-
ris et sup[er] obseruantias legales s[ed] est q[ui] pluri-
p[ar]t[em] habent hec q[ui] illa: et hec illis p[ro]ferunt. Illa
enim sacrificia testam[en]ti ueteris umbra fuerunt
et p[ro]pheta ueritatis. Transferunt uetera: et ecce
noua facta sunt o[mn]ia. Ad cuius nouitatis ordi-
nem p[ro]p[ter] quod subditur

**Et annu[n]ciabunt celi iusticiam eius: quoniam
deus iudex est.**

Et annu[n]ciabunt. i. p[ro]dicabunt (celi). i. ap[osto]li ac
p[ro]dicatores sci et sp[irit]uales uiri toti m[un]do (iusti-
ciam eius). i. fide[m] et mandata d[omi]ni n[ost]ri iesu chris-
ti et bona opa. Que p[ro]fecto iusticia ideo nobis
p[ro]dicatur quatenus illa exequentes iram iudicis est
tate mereamur (quoniam deus) trinitas (iudex est) q[ui]
iudicabit uiuos et mortuos et s[ecundu]m opa uicior[um]
q[ui] retribuet merita. Hoc incessanter attenden-
tes sci uiri quoniam deus iudex est uita[m] suam inquirere
peccata sua desere et semp[er] p[ro]ficere non cessant ut
ante tam districtu[m] iudice[m] iniudicabiles appare-
ant. Deinde est uox christi monentis ut relictis
peccatu[m] sacrificijs fiat sacrificiu[m] laudis: ubi di-
citur quid deus deor[um] sit locutus. q. d. hec do-
minus locutus est.

**Audi p[ro]p[ter]s meus et loq[ui]t[ur] israel et testifica-
tor tibi: deus deus tuus ego sum.**

Audi aure cordis (p[ro]p[ter]s meus) electus et pe-
culiaris. q. d. si meus es debes audire (et loq[ui]t[ur])
tibi. Christus eni[m] in p[ro]p[ri]a p[er]sona p[ro]dicauit p[ro]p[ter]s
israel. et repetit h[oc] id e[st] sub alio uerbo. d. (israel)
id est uir uidentis deum iam fide audi (et testifica-
tor tibi). i. testimonij scripturar[um] approbator:
scilicet q[ui] ego (deus) o[mn]i p[ro]p[ter] pot[en]tia[m] (sum) deus tu-
us specialiter et p[ro]p[ri]e p[ro]p[ter] g[r]am que familiaris
habeo tanq[ua]m in mancipio et ex peculio meo.
Quicunq[ue] eni[m] p[ro]pheta[rum] et ap[osto]lor[um] scripturas in-
telligit: d[omi]n]u[m] iesu[m] in p[ro]phetis p[ro]missu[m] esse do-
minu[m] n[ost]r[u]m agnoscit. Et ego ip[s]e

**Non in sacrificijs tuis argua[m] te: holocau-
sta aut[em] tua in c[on]spectu meo sunt semp[er].**

Non argua[m] te ulterius tanq[ua]m reprehensibilem
(in sacrificijs tuis) carnalibus scilicet testam[en]ti uete-
ris obmissis et no[n] exhibitis qu[ia] aialia in sacrifi-
ciu[m] no[n] quero nec ea uolo (holocausta aut[em] tua)
tota igne assumpta scilicet sacrificia noui testam[en]ti
vel tui iuris et de te facta ut caro sp[irit]u subiecta:
uoluntas de peccato p[ro]p[ter]p[ri]a: aia h[um]iliata et igne cha-
ritatis tota incensa (in c[on]spectu meo sunt semp[er])
tanq[ua]m grata et accepta. i. mihi placent et hec uo-
lo. Unde ne putes hec holocausta esse de ani-
malibus subdit.

**Nō accipiam de domo tua vitulos: neq̄
de gregibus tuis hircos.**

Nō accipiam. i. nō acceptabo vltra (de do-
mo tua vitulos) ad sacrificiū vel holocaustū.
(neq̄ de gregibus tuis) existens in pascuis ac-
cipiam (hircos) ad hostiā p peccato. q. d. nō ar-
guam si nō feceris: et si feceris nō accipiam sc̄z il-
los de domo tua vel de gregibus tuis qui sunt si-
gurales et carnales sed bene accipiam significa-
tos et spūales. i. sacrificiū laudis sc̄z hymnos
et laudes diuinas. vnde alibi dicit reddemus
vitulos labiorum nostrorū. Ideo autē illa ate
non accipiam

**Quā mee sunt omnes fere siluarū: iumen-
ta in montibz et boues.**

Quā mee sunt omnes fere siluarū. i. mea sunt
animalia que nō possides sc̄z indomita et etiā
(iumenta) que pascis (in montibz. et boues) id
est mea sunt etiā domita que tu nutris et possi-
des. q. d. nō solū indomita et siluestria que non
possides sc̄z etiā domita et domestica que possi-
des de quibz minus videtur mea sunt. Si enī
se uis meus es tu totū pecudum tuarū meū est
Cur ergo queram a te que mea sunt qui creauit
oīa. Et nō solum ista sed etiā volatilia que dis-
ficilius capiunt sunt mea. quia
**Cognoui oīa volatilia celi: et pulchri-
tudo agri mecum est.**

Cognoui ab eterno (oīa volatilia celi) que
et quorū sunt sc̄z tanq̄ mea et quibz vrbus sunt
subiecta qd̄ nullus hoīm scit cum tñ scire debe-
ret si sua essent. q. d. et volatilia mea sunt. Hoc
dicit qz de auibz fiebant sacrificia. (et pulchri-
tudo agri). i. vbertas oīm que terra gignit de
quibz etiā sacrificia fiebant (mecū est). i. tanq̄
mea creatura mihi seruit et voluntati mee obe-
dit. Vel mecum est cognitio etiā anteq̄ fieret.
Cum illo est ager: cū illo species celi et terre: cū
illo oīs creatura qz ille vbiq̄ est. Et ideo
**Si esuriero nō dicam tibi: meus est enī
orbis terre et plenitudo eius.**

Si esuriero qd̄ nunq̄ fit sed dicitur ad cō-
vincendū paruulū sensum. (non dicā tibi) vt
pascas me tanq̄ tuis indigens. q. d. si hec das
forsitan esurire me putas quod est magna insa-
nia. (meus est enī orbis terre) quo ad cōtinens.
(et plenitudo eius) quo ad cōtinentum. i. omnes
creature. Noli ergo laborare ad querendū qz
mihi des: qz sine labore habeo quod volo et si
nere satis accipe possum de meo. Omnia ante
me sunt et ad nutum meum parata mihi serui-
unt. Sed

Nunquid manducabo carnes thaurorū:

aut sanguinem hircorū potabo?

Nunquid manducabo carnes thaurorū: aut
sanguinē hircorū potabo? q. d. nō. qz deus nō
esurit nec sitit et ideo non indiget cibo et potu
corpali. vnde nō in sacrificijs sed in pauperi-
bus vult hic sibi offerri. Uetera ergo sacrificia
euacuanda hic declarat quorū tria genera erāt
vni in quo pars offerebatur et pars retinebat
quod dicebatur sacrificiū. aliud qd̄ totū incen-
debatur et offerebatur qd̄ dicebatur holocaustū.
terciū qd̄ fiebat de nō animatis vt de thure si-
mila et hmoi quod dicebat oblatio. Ista cesse-
runt in sacrificia euangelica quorū quoddā est
iustificandorū sc̄z cōtinio cordis et spūs contri-
bulatus. quoddā iustificandorū sc̄z sacrificiū lau-
dis. quoddā iustificandorū sc̄z sacrificiū corpis
et sanguinis dñi. enī et quartū sacrificiū in tpe
glorie et eternitatis. Improbato ergo veteri nō
tu de se quasi de alio loquens quid exigit indi-
cat. q. d. hoc nolo. Sed

**Immola deo sacrificiū laudis: et redde
altissimo vota tua.**

Immola deo sc̄z mihi. i. offer ad placandū
deum (sacrificiū laudis) qd̄ in te est sc̄z vt gra-
tias agas de omnibz a quo habes quicqd̄ bonū
nō habes: et cuius misericordia tibi dimittit quicqd̄
ex te mali habes. (et redde) tanq̄ debita (altissi-
mo) deo (vota tua). i. votiuas orōnes et laudes
seu desideria tua que exprimit p orationes et
preces. vel vota que pmissisti in baptismo. in si-
scceptione ordinis. in pessione religionis. hoc
est sacrificiū acceptabile. hoc est holocaustum
pingue vt laudetur deus ab hoīe que creauit:
que redemit: cui et celeste regnū pmittit.

**Et inuoca me in die tribulatiois: et uam
te et honorificabis me.**

Et cum sic feceris tūc (inuoca me) sc̄z in au-
xilium nō de te vel de vrbis tuis presumas (in
die tribulatiois). i. aduersitatis et tentatiois que
ideo tibi datur vt inuocet (et etiam te) tunc de
tribulatiois vel tollendo eam vel dando forti-
tudinem ne deficias. (et) cū fueris erutus (ho-
norificabis me) p tua liberatiois vt mihi grās
referas et iam a me nō discedas: vel apud ali-
os causa honoris mihi eris. Tanto autē magis
cum honoramus quo liberatiois nram nō a
nobis sc̄z ab ipso pcedere scimus. Sed vide ne
dum bñ cantas. i. p̄dicas male viuas. qz

**Peccatori autē dixit deus quare tu enar-
ras iusticias meas: et assumis testamen-
tum meū per os tuum.**

Peccatori autē. i. malo p̄dicatori qui qd̄ ore
predicat opere nō implet (dixit deus) exterius

scribendo: interius inspirando (quare). i. qua p̄
sumptione et audacia. (tu enarras iusticias me-
as). i. p̄cepta mea iustificantiā p̄dicas: cū ope-
re nō impleas (et quare assumis testamentū me-
um) sanctū (p os tuū) pollutū. i. euangeliū me-
um tam pollutis labijs p̄dicare p̄sumis. q. d.
indigne hoc foro assumis quidē p os tuū ad p̄-
dicandum: nō p cor ad diligendū: nō per ma-
nus ad opandum. non tñ interdicitur laus dei
pueris ad p̄nias sc̄z obliuiscit deū vt ait inferi?

**Tu vero odisti disciplinā: et piecisti ser-
mones meos retrosum.**

Tu vero odisti disciplinā verb crū et verbo-
rum. i. correctōem cōtra eam murmurando qz
laudas qñ parco: murmurando qñ castigo (et p̄-
iecisti). i. postposuisti (sermones meos retro-
sum) qz verba mea negligens nō custodisti sed
p̄tempisti sicut homo cōtemnit et despicit qd̄
post tergū abijcit: ore bñdicis sed factis negas
q. d. que dicit postponis ne videas in odicndo
disciplinā. redarguitur voluntas mala in p̄-
ciendo sermones dei retrosum: resp̄ndit ne-
gligens et praua vita. nam sermones dei p̄ice-
re est illis cōtemptis p̄cisa agere. Et hoc cui-
denter apparet quia

**Si videbas furē currebas cū eo: et cum
adulteris portionē tuā ponebas.**

Si videbas furē currebas cū eo mente et si
nō corpe sc̄z cōfennendo laudando vel etiā in
furto et p̄ncipando. (et cū adulteris) portionē
tuā ponebas (facto vel cōsensu aliquo: vel adu-
lando. Si enī placuit tibi qd̄ fecit ipso placito
curristi et portionē tuā cum illo qui fecit lau-
dando posuisti. Et si nō facis malum: si tu nō
laudas malū si cū ex toto voto cōsensu curris
cum malo et portionē mali recipis. Et preter
hec predicta.

**Os tuum abundauit malitia: et lingua
tua cōcinnabat dolos.**

Os tuū abundauit malitia qz nō solū non
reprehendit vel tacet sed etiā adulando laudat
malum vel illud facientes. malū est scire illud
et nō resp̄ndere sed peius est laudare. vel os
malicia abundat qñ maledictis et cōuicijs ali-
os exasperat. (et lingua tua cōcinnabat). i. cō-
ponebat vel verbis ornabat (dolos). i. falsa et
mendacia aliud dicendo et aliud cogitando ad
p̄mi deceptiones. Cōcinnare enī est diuersa
insimul cōmiscere et p̄ponere. Vñ bñ dicit cō-
cinnabat qz mos est decipiens sic falsa cōpo-
nere et ornare vt blandiatur in lepore verborū
et hoc fecit iste circa proximū.

Sedens aduersus fratrem tuū loque-

**baris: et aduersus filium matris tue po-
nebas scandalū: hec fecisti et tacui.**

Sedens quasi cū mora et studio (aduersus
fratrem tuū). i. p̄ximū sc̄z oīm hoīem (loqueba-
ris) nociura p̄ximo detrahendo. (et aduersus
filium m̄ris tue). i. sancte ecclesie q̄ nos fonte ba-
ptismatis generauit puta quēlibet christianū.
(ponebas) insidiosē (scandalū) quo innocens
capitur. i. faciebas vnde infirmus scandaliza-
renit. Vel p̄ fratres accipiuntur fortiores et p̄-
fecti: p̄ filios simpliciores et imperfecti. Præuorū
ergo vsus est p̄fectis derogare et ex hoc imper-
ctis scandalū ponere et semp discordias semina-
re. (hec fecisti) inique agendo et loquendo (et
tacui) vindictā dissimulando et ad p̄niam ex-
pectando. Et ideo.

**Existimasti inique qz ero tui filius: arguā
te et statuā cōtra faciē tuam:**

Existimasti o (inique qz ero tui similis) con-
fentiendo malis. i. qz talia mihi placeāt sicut tñ
bi co qz ea nō puniūt. sc̄z ego (arguā te) et arguet
te malicia tua in futuro iudicio (et) arguendo
(statuā) te (cōtra faciē tuā). i. ostendat te tibi vt
turpitudinē tuā quā modo videre nō vis tunc
videas et confundaris. Hodo ergo tu fac quis-
quis talis es qz tibi misceatur deus. cōstare te
ante te ascende tribunal mentis tue: pone nūc
ante faciē peccā tua esto tibi iudex: torquet te tñ
mor: erumpat p̄fessio et dic dño tuo qñ iniqui-
tatem meā ego cognosco: et peccā meū p̄tra me
est semp. Si enī nosmetipos iudicemus nō
vrbz iudicaremur p̄terea admonēdo subdit.

**Intelligite hec qui obliuiscimini deum
ne qñ rapiat et nō sit qui eripiat.**

Intelligite et ex rōne p̄pendite (hec) que di-
cta sunt vt vosmetipos corrigatis (qui obliu-
iscimini deū) dum mala agitis et que sic agitis
ac si in memoria et p̄sideratōe v̄ra deū non ha-
beretis. Attēde hic viscera diuine misericordi-
e qz etiā obliuiscetes se nō obliuiscitur nec re-
pellit immo reuocat ad intellectū vt resp̄scāt
et nō percant (ne qñ). i. ne aliqui (rapiat) vos de-
us. I ego: ad mortē vel ad diē iudicij seu ad ge-
benam si vos intelligere nō vultis (et nō sit qz
eripiat) et liberet quia non est qui de manu et
potestate mea possit eruire. Quo cōtra de intel-
ligentibz et laudantibz deū subiungit.

**Sacrificiū laudis honorificabit me: et il-
lic iter quo ostendā illi salutare dei.**

Sacrificiū laudis nō aliū (honorificabit
me) et placabit: nec illud quod seclerati canūt.
Nō enī laudat qui bñdicat si male viuūt. nec qz
bene viuūt: si sibi dat vel sup alium se extollit (et

Illic id est in tali sacrificio laudis est iter) quia hoc sacrificium est via ad deum (quo itinere ostendit illi) scilicet laudanti (salutare dei). i. saluatorez dñm scilicet incipim. Salutare dei est christus qui cum gra venit quem non nouit qui alij q̄s grane aliquid tribuit. Ecce via ad deum. ecce scala iacob in qua angeli ascendunt et descendunt. i. fideles ascendunt ad laudem diuinitatis et descendunt ad laudem humanitatis in christo.

Deorum dñe te rogamus **O ratio.** vñ nos suscipias in sacrificium laudis quo sine onere peccati tuas iniusticias enarrantes iter illud quo salutare tuum ostenditur gradiamur. Per dñm.

Psalmus de oratione vere penitentis dei misericordiam magnam peruenit et gratia obtinenda humiliter et deuote implozantis. ps. l.

Miserere mei deus scdm magnam misericordiam tuam.

Auctor psalmi propheta dauid. In titulatur aut. Psalmus dauid scilicet prophete. respicientis in fine. i. in christum a quo per peccatum recesserat: qui est finis. i. oim bonoz opm psumptio et pfectio. agens de pnia eius et humilitate qua habuit cum venit ad eum Nathan propheta missus a deo ad arguendum eum qm vel qm intravit ad Bersabee vxore zue. vbi specialiter humilitas ostenditur que adeo penitenti valens in exemplum pponitur. Arguente enim Nathan: rex peccatum suum publice pfiteri non erubuit: non se vt homo solet excusauit: a se penas exigit et in conspectu oim se reum abiecit. **Veritas vera peccatoz: recognitio salutifera contritio et confessio ac diuine misericordie implozatio.** In tentio: monere peccatores ad pnam salutarem exemplo dauid. et ne quisq̄ in prosperis rebus se extollat vel in virtute sua presumat. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona sua et cuiuslibet vere penitentis recognoscit peccata sua: implozat diuinam misericordiam et sic penit culpe remissionem ac gratie restitutionem. et ad ista obtinenda allegat multiplicem rationem. Quia ergo supra per secundum aduentum ad generale iudicium terruit et oblitos dñi vt se corrigant monuit recte nunc subiungitur de pnia per quam misericordia et gratia obtinet diuina. **Senia in specialia:** Dauid ergo non excusans peccatum sed publice confitens ait (**Miserere mei**) o (deus). i. creator meus quem magna et multa iniquitas mea non latet (scdm magnam misericordiam tuam) natura liter tibi insitam cuius misericordia natura est diuina

na et ideo semp apud te est misericordia ad quam confugio timendo iusticia qua punis peccata. i. ad modum misericordie tue que magna est dimitte magnum peccatum meum. Magna enim est mea miseria et ideo magna exigit medicinam. De graui enim peccato desperandum esset nisi magna misericordia dei esset que quanta sit diffiniri non potest. **Deo dicens locum aufert iudicio. i. discussioni: quia factum concedit** Et scdm multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

Et scdm multitudinem miserationum tuarum in effectu quas ab initio seculi in peccatoz remissionibus multipliciter ostendisti (dele iniquitatem meam). i. culpam et offensam multiplicem. hoc est ad modum miserationum tuarum que multe sunt et superant multitudinem qualibet peccatoz dele iniquitatem que multiplex est scilicet homicidium fraudem et adulterium. hic ostendit peccatum suum et magnam esse et multiplicem. Qui enim magnam misericordiam et multiplicem miserationem deprecatur magnam et multiplicem misericordiam consequitur. **Opponitur ergo magna misericordia magno peccato et multitudo miserationum multitudini peccati:** Propterea adhuc subiungit

Amplius laua me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me.

Amplius. i. plus quam ego te rogare sufficiam (laua me) fonte et aqua misericordie et gratie tue (ab iniquitate mea) vt dimittas que conscientia me turbat: et adicias que animo non presumit (et a peccato meo munda me). i. ita laua vt plene mundes vt nullum remaneat peccati vestigium. i. obligatio ad supplicium. Plus iniquitas quam peccatum sonat: ergo penitens iste orat vt ab iniquitate lauetur et a peccato mundetur tam a grauiori quam a leuiori culpa curationem postulare videtur. Sed nec per misericordiam peribit iusticia vt peccatum sit impunitum et ideo subdit allegando causas quare sibi dimitti postulat. d.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semp.

Quoniam iniquitatem meam detestanda (ego cognosco) scdm penitentiam et satisfactioez ac tanquam vere penitens non dissimulo et ideo peto vt tu ignoscas quia ego punio tu ne punias (et peccatum meum contra me est semp). i. displicet mihi et detestor illud tanquam mihi contrarium vel contra me. i. coram me est semp et ante oculos cordis mei per recordationem et contritionem amaram. Ego illud video ad dolendum tu id ne consideres ad puniendum. Attende quid facit deus Si memor sis peccati tui ille non erit memor Si tu

eius oblitus fueris deus eius memorabitur. **Agnosce** et emenda ac pfitere deo et dic **Tibi soli peccaui et malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris.**

Tibi soli peccaui id est quod peccaui tibi soli attribuitur ad iudicandum et puniendum et etiam ad simpliciter relaxandum: cui soli reddenda est ratio de peccato quia solus es sine peccato et solus potes curare a peccato (et malum coram te feci). i. in tua presentia facere non erubui quod vbiq̄ es et quem nullum latet secretum qui etiam solus cognoscis quale et quantum sit cuiusque malum. Et ideo etiam peto mihi misereri (vt iustificeris) id est iustus et verax inueniaris (in sermonibus) et verbis (tuis) quibus permisisti veniam penitentem (et vincas cum iudicaris). i. cum quidam prauae intelligentes iudicent te non misericordiam criminaliter lapsis: conuincendo illos et sententiarum destrue parcendo mihi criminaliter lapsus. vel (cum iudicaris) a diabolo non debere mihi peccata dimitti quia multa grauia sunt tua misericordia vincat iniquum iudicium eius vt mei miseraris

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum scilicet et in peccato originali et in peccatis concepit me mater mea) scilicet in concupiscentia libidinis. quasi diceret. mater mea me concepit cum delectatione peccati: ego conceptus contra vi meam iniquitatem originalis delicti ex quo patior difficultatem ad bonum et pronitatem ad malum propter que peccatum hois est magis remissibile: et merito debes me misericordiam tuam petentem exaudire. **Ecce nuda et humilis confessio de vno arguitur et omnia non tamen actualia sed etiam originalia consistunt vt oim peccatoz veniam mereatur et ideo misericordiam patris comonet iudicis ne condemnentur. Ut enim dicit Leo. Non remanet in iudicio condemnandum quod fuerit confessione purgatum. Ideo autem cognosco et confiteor ac peniteo peccatum meum**

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientie tue manifestasti mihi.

Ecce enim in manifesto est quod (veritatem) confessionis seu vera confessionem vt reus se accuset (dilexisti) sup sacrificia. vel (veritatem) dilexisti) quia peccata punias licet pie ea indulgeas. i. impunita peccata etiam illoz quibus ignoscis non reliquisti. Sic progasti misericordiam vt seruares et veritatem. Ignoscis confitentem sed scipm puniendi. **Misericordia ergo est quod homo libera**

tur: veritas quod peccatus punitur. Et confido quod mihi parcas quia iam (incerta et occulta) mysteria (sapientie tue) id est filij tui (manifestasti) id est prophetico spiritu reuelasti (mihi) videlicet incarnationem: passionem: resurrectionem: ascensionem et alia plurima. **Incerta dicit** propter iudeos qui hec legebant et dubitabant: **Occulta** propter gentes que hec omnino nesciebant. Et ideo certus sum quod

Asperges me domine isopo et mundabor: lauabis me et super niuem dealbabor.

Asperges me isopo id est sanguine Christi. hoc est sicut in passione fideles asperges: ac virtute charitatis et humilitatis (et) sic (mundabor) a peccatis. **Isopus enim herba humilis heret petre radicibus: aufert inflationem pulmonis** **Hic in mysterio aspergitur qui radice charitatis fixus in humili christo supbie tumores humilitate depellit: humilitatemque passionis christi imitatur et ita mundatur. Sed quia parum est mundari a sordibus peccatoz nisi contingat decorari candore virtutum: ideo subiungit (lauabis me) aqua baptismi. i. sicut in baptismo lauabis fideles tempe gratie et infusione gratie tue (et super niuem dealbabor). i. incompatibiliter: quia dealbatio spiritualis maior est et melior quam corporalis: et candor iustificate anime omnem candorem superat visibilis creature. Et sic**

Auditui meo dabis gaudium et leticiam et exultabunt ossa humiliata.

Auditui meo interiori (dabis gaudium) de remissione peccatoz reuelando mihi ea esse dimissa (et leticiam) de promissione salutis eterne. **Unde gaudium refertur potest ad presentem gratiam: leticia ad futuram gloriam (et) audita interioris remissione et promissione (exultabunt ossa humiliata). i. spirituales vires que intus latent et corpus sustentant prius turbate in contritione et penitentia humiliate. Vel virtutes et dotes anime que per peccatum fuerant depreste et per remissionem peccati resuscitate exultabunt. i. exultationis causa mihi erunt. Et vt hec fiant** **Auerte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.**

Auerte et amoue (faciem tuam) non a me sed (a peccatis meis) obliuioni ea dando. i. ne videas nec recorderis illa amplius ad puniendum: quia ego ea ante faciem meam habeo ad penitendum. Si enim homo peccatum aduertit et inde faciem suam non auertit deus auertit faciem ne puniat. hoc autem facit deus quando propter penitentiam peccata hominum dissimulat: quando non reminiscitur: quando non requirit: quando non

punit et auertendo (omnes iniquitates meas) originales et actuales p̄teritas presentes et futuras (dele) de tua noticia et memoria ne puni-
as. Quas cum delueris

Cor mundū crea in me deus: et spiritus
rectum innoua in visceribz meis:

Cor mundum quod diligit mundiciā quo-
te videam (crea in me) o (deus) ut deus quasi
nouum aliquid. i. per gr̄am que infunditur per
creationem munda cor meum q̄d p̄ me macu-
latum est (et) aufer inde malas cogitatōes (spi-
ritum rectum) ad videndū et discernendū sicut
antea rectus fuit in me (innoua in visceribz) et
interioribz (meis) id est in interiori hōie meo vñ
de peccatum exiit quem inueterauerat pecca-
tum rogo vt innouet gratia. Per factū meū cur-
uata erat rectitudo spiritus mei ad malum per
gr̄am tuam dirigatur vt sicut prius recte et in-
veritate incedam.

Ne p̄icias me a facie tua et sp̄m sanctū
tuum ne auferas a me.

Ne p̄icias. i. de cetero proñci non sinas
(me) tanq̄s a te reprobatum (a facie tua). i. a pre-
sentia vel beniuolentia tua: Ne sicut Chayn
exul a te efficiat proñciantur a te peccata mea
nō ego. (et spiritū sanctum tuum) restitū mi-
bi p̄ penitentiā. i. sp̄s sancti donū et gratia;
(ne auferas a me) Ultra nō dicit da sed ne au-
feras q̄ qui confitetur et penitet iam donū spi-
ritus sancti habet a quo solo cōfessio et punitiō
peccati est. Cū enī sibi quisq̄ irascitur et displi-
cet sine dono sp̄s sancti non est. Vel (spiritus
sanctum). i. sp̄m p̄pheticū qui sibi preciosus erat
valde. Et p̄ ip̄m spiritum

Redde mihi leticiā salutaris tui: et sp̄i
principali confirma me.

Redde mihi. i. restitue quia peccando ami-
si (leticiam salutaris tui) id est de spe salutis et
saluatōnis tue. vel (leticiam salutaris tui) id est
illam exultationē christi tui quam in eo prius
q̄ peccarem habui (et spiritū principali) et po-
tente. i. sp̄i sancto et p̄ gratiam eius qua mihi
ignouisti et me innouasti (confirma me) in hac
leticia et gratia vt ip̄e sp̄s in me nō vicia prin-
cipentur: et me a reciduo preseruet. Non enim
sufficit sanare nisi firma sit cura que adhibet.
Unde Josue non mouit castra circumcisoz
donec penitus sanarentur. Et ita gr̄a cōfirma-
tus non ero ingratus. sed

Docebo iniquos vias tuas: et impij ad
te conuertentur.

Docbo iniquos vias tuas) id est mandata
tua vel miscōiam et veritatem vt aliq̄ exemplo

meo de misericordia sperent et veritatem iud-
cij timeant et ita veram agant penitentiā et in
bono habeant p̄seuerantiā. Sancti enim viri
sicut suam ita et alioz querunt salutem vñde et
subdit (et impij) me imitantes (ad te cōuertens-
tur) per veram p̄niam. Magna est in hoc ver-
bo diuine misericordie cōmendatio et peccan-
tium consolatio. Ita enī plenus est deus adipe
miscōie vt nō solum cōuertis sed etiam impijs
p̄mittatur salus. Et vt possim alios docere or-
dinate et liberius: prius
Libera me de sanguinibz tuis deus salu-
tis mee: et exultabit lingua mea iustici-
am tuam.

Libera me de sanguinibz). i. corruptōibus
carnis vel de peccatis multis quia minus lati-
ne dicendo pluraliter sanguinibz multa pecca-
ta intelligi voluit que veniunt et trahuntur ex
origine carnis peccati. i. ex carne per originale
peccatum corrupta o (deus) creator (deus) re-
formator (salutis mee) dator et p̄seruator (et)
tunc (exultabit) id est exultando ser cum exul-
tatione laudabit et annūciabit (lingua mea ius-
ticiam tuā) qua iustificas impium: suscipis cō-
fitemem: parcis penitenti: et dimittis peccatū;
penitentia co q̄ p̄misisti. Nec hoc possum sine
te sed tu

Dñe labia mea aperies: et os meum an-
nunciabit laudem tuam.

Dñe) qui omnia potes (labia mea) que pro-
pter peccata prius ad bonū clausa erant et p̄-
pter peccatoz cōscienciā loqui nō p̄sumebat:
(aperies) id est idonea facies ad laudandū et
predicandū culpam remittendo et gratiam
infundendo et tunc (os meum) etiam cordis
archanum (annunciabit laudem tuam) di-
gne quia non est speciosa laus in ore peccato-
ris. Hanc inq̄ laudem sc̄z q̄ me peccantes nō
reliquisti q̄ cōfiteri monuisti q̄ mundasti: bec
obtendo et ideo laudem dico quia magis est t̄
bi acceptabile q̄ legalia sacrificia offerre.

Quā si voluisses sacrificium dedissem
vñq̄: holocaustis nō delectaberis.

Quonia si voluisses sacrificiū) legale siue fis-
gurale quod pro expiatiōne peccati solebat of-
ferri (dedissem vñq̄) et vere offerrem tibi: sed sa-
crificijs et etiā (holocaustis) veteribus que sunt
digniora (nō delectaberis) nec eis placaris vi-
debat p̄pheta tps gratie quo hec figuratiua de-
bebant cessare nā oīa in aduentu christi respu-
untur nec modo vt prius deo offerunt. Quid
ergo est offerendum ad placandū deum. Non
pecudes non birci nō quecūq̄ animalia quia

non vult pro peccato holocausta in quibus cre-
manur caro aliena. Sed

Sacrificiū teo spiritus contribulatus
cor contritum et humiliatum deus non
despicies.

Sacrificiū) peccatoz (deo) placens et gra-
tum est (spiritus contribulatus) id est simul cum
corpore tribulatus et p̄ peccatis plurimū anxi-
atus vt sp̄s teratur dolore et corpus afflictōe.
vel de suis et alioz peccatis turbatus in quo
datur spes venie cōuertendis si penitere velint
Hoc enī sacrificio peccata soluitur. quia (cor
contritum) prius p̄ compunctōnem (et) deinde
(humiliatū) p̄ confessionem non elatum p̄ pec-
cati excusationem o (deus) nō despicies) immo
gratanter respicies et accipies. Vinus enī di-
citur et plus intelligitur. Ergo contribulatio in
satisfactioe operis: contritio in dolore cordis:
humiliatio in p̄fessione oris faciunt gratū deo
sacrificium. Nō sacrificiū vt tibi fiat

Benigne fac dñe in bona voluntate tua
syon: vt edificentur muri hierusalem.

Benigne fac) id est largam benedictōem et
misericordiaz impende peccata dimittendo et
gr̄am conferendo. o (domine) cui tale placet sa-
crificium (in bona voluntate tua). i. ex gratuita
gratia tua nō ex meritis suis (syon) id est eccles-
ie tue militanti que est in speculatiōne sup̄nozū
et aliquid speculatur quod sperat: et ex vnijs la-
pidibus videlicet fidelibz animabus (edificen-
tur muri hierusalē). i. vterq̄ paries ecclesie sc̄z
iudaeicus et genalis in fide spe et charitate con-
struatur ad edificandā ecclesiam et muniendā.
Syon interpretatur speculatio et hierusalem
visio pacis. Agnoscat is ergo vos in syon et hie-
rusalem si certā spem futurā expectatis et si pa-
cem cum deo habetis.

Tunc acceptabis sacrificium iusticie ob-
lationes et holocausta: tunc imponent su-
per altare tuum vitulos.

Tunc) sc̄z cum ecclesiaz cōstruxeris (acce-
ptabis) a fidelibus et gratū habebis (sacrifici-
um iusticie) id ē iuste laudis tibi debite: vel bo-
norum operum tibi placentium. acceptabis
etiā (oblationes) de rebus exterioribz. i. sacrifi-
cium elemosynarum (et holocausta) igne con-
sumenda id est sacrificiū mortificatiōnis: et (tūc
imponent). i. offerent (super altare tuū) quod
est fides vbi sacrificia offeruntur: q̄ quicquid
offertur p̄ fidem offerri debet. (vitulos) id est sa-
crificium mortis se ipsos martyrio exponētes:
et sicut vitulos ad mortē duci p̄mittentes. Vel
(vitulos). i. se ipsos innocentes novos a iugo

legis et peccati liberos hostiam vinā sanctam
tibi placentem.

O ratio.

Profue miseratiōnis ineffabile nomen des-
us trinitas qui humani pectoris antrum emū-
dans vicijs sup̄ candorem efficit niuis: inno-
ua q̄sumus in visceribus nostris sp̄m sanctū
tuum quo laudem tuā annunciare possimus:
vt recto principalisq̄ spiritu cōfirmati mereamur
eternis sedibus in hierusalem celeste com-
poni. Per dñm.

Psalmus de culpa et pena hominis
peccatoris et iniqui: et contra te meo
to ac premio innocentis et iusti.

ps. li.

Vid gloriaris in

malitia: qui potens es iniquitate?

Auctor psalmi p̄pheta David. Ti-
tulus talis est. In finem intellectus david rē.
Nec persecutio et Dohet accusatio impleta est
et quotidie impletur in ecclesia. Igitur intelle-
ctus huius psalmi in finem tempoz est referē-
dus quo impij damnabuntur et boni remune-
rabuntur et attribuendus est david. i. cui libet
fidelis: habitus de eo negocio quod significatū
est cum venit dohet idumeus id est terrenus ali-
quis malicia motus: q̄ dohet interpretatur mo-
tus: et idumeus terrenus. et nunciauit saul qui
interpretatur appetitio p̄ que significatur mors.
quia sicut hunc peccator p̄ls a deo petijt reges
ita nos p̄ illicitū appetitū acquisiuimus mor-
tem et appetitū malus anime mors est: et dixit
ei instigando eum ad p̄secutionē venit David
id est quilibet fidelis in domū Abimelech qui
regnum patris mei interpretatur. i. in consortiū
ecclesie in qua regnat deus pater. Saul enī et
Dohet p̄sequentes David et Abimelech signi-
ficant regnum terrenū et transitoriū nō ad vi-
tam sed ad mortē p̄tinens quod p̄sequitur bo-
nos ad regnū celeste p̄nentes. Materia: pec-
catoris iniqui culpa et pena: iusti vero meritis
et premium. Intentio: retrahere fideles a malo
et allicere ad bonum. Sententia in generali: p̄-
pheta in isto psalmo in persona sua seu fidelis
anime loquitur de quolibz iniquo qui glorian-
do de malicia sua iniquo potenter agit iniquita-
tem et detractōnem diligit: cui etiā penam fina-
lem sc̄z eternā damnationē predicat. et similiter
loquitur de iusti merito et premio. Postq̄ ergo
sup̄a egit de penitentiā: agit nunc de duobz ge-
neribus hoim quoz vnum est terrenum aliud
celeste. vñ p̄sequit: aliud patitur. vñ gloriat̄
in malicia: aliud in deo: incendens peruersum

Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est usque ad unum.

Omnes declinauerunt a rectitudine iusticie et a via veritatis et (simul) cum ipsa declinatōe et cordi puritate (inutiles) et p̄niciosi (facti sunt) sibi et alijs et inepi ad p̄secutionem vite eterne. **Uñ** non est q̄ faciat bonū per se. i. ductus ratōe et quasi ex dolore repetit non est usque ad unū. i. non est vnicus nec vnus talis de eis reperit. Si saltem vnū et caperet diceret p̄ter vnū. Longru? non est qui faciat bonū. Et sequitur cōminatio maloz p̄ finem Sed.

Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem: qui deuorant plebem meam vt cibum panis.

Nonne scient in futuro dei iusticia (omnes qui) nunc (operant) p̄tinaciter (iniquitate). q. d. immo scient tūc p̄ p̄ne et p̄nitiā qui modo scire nolunt p̄ cordis intelligentiā et (qui) deuorant plebem meam volentes eam p̄sumere vt cibum panis. i. semp̄ assidue: de ceteris enī māducamus modo hoc: modo illa: semp̄ aut̄ panem vel ita delectant in spoliatione et occasione innocentiū ac si comederent lapidū et bonū cibum. Et merito hoc eis Quia.

Deum non inuocauerunt illic trepidauerunt timore vbi non fuit timor.

Deum non inuocauerunt p̄ p̄niam hoc q̄sq̄ inuocat q̄d habere vult: hoc dicendo p̄solat si deus gementes ne imitent. p̄sperantes q̄ tales deū non inuocauerunt vt in eis habitaret. Unde cito perituri sunt: ideo (illic trepidauerunt timore vbi non fuit timor) habendus. q̄ de terrenis timuerunt de quibz non esset timendū sed non de eternis vbi esset timendū formidantes tū mala p̄nitiā vite tpalia non offensam diuinā et mala eterna Sed quare hoc.

Quoniam deus dissipauit ossa eoz qui hominibz placent: confusi sunt quoniam deus spreuit eos.

Quoniam deus dissipauit. i. dissipari p̄misit (ossa). i. vires et potentias anime seu interiora bona (eoz qui hominibz placent). i. placere in malo querunt et intendūt. q. d. q̄ hominibz placere appetentes noluerunt esse serui christi. p̄pterea deus virtutes anime et interiores sensus scz rationē intellectū memoriā et alia huiusmodi in eis destruxit q̄ ideo ossa dicunt q̄ sicut osibus caro ita virtutibus anima sustentat: bonū est placere homini p̄pter deū in quo magis q̄s intelligit deo placere q̄ homini (confusi sunt)

id est confundent eterna cōfusione q̄ a regno dei seperabunt (quonia de? spreuit eos). i. spernet eiciens eos a consortio scōz et iuste q̄ ip̄e prius spreuerit deū: et ponit p̄teritū p̄ futuro ratōe certitudinis. **Sz** isrl̄ saluabit vñ sequit̄.

Quis dabit ex syon salutare israel: cū cōuerterit deus captiuitatē plebis sue: exultabit iacob et letabitur israel.

Quis dabit ex syon id est cceloz vbi est clara dei visio et speculatio (salutare isrl̄). i. salutē vel gratiā salutarē p̄lo videnti deū nōne ip̄e dñs solus de quo dixerūt stulti nō est deus: q̄ cum cōuerterit deus captiuitatē plebis sue) transserendo eos de p̄nitiā babilonia ad supernā hierusalem (exultabit iacob qui hic luctat? est et letabitur isrl̄) qui hic deū in enigmate p̄templat? est. Qui nunc est verus iacob. i. vir iust? luctās cōtra vicia et supplantās ea erit tunc verus isrl̄ videns deū cognoscens p̄fecte. Iste psalmus etiam sup̄ius expositus est p̄ter versūz penul̄timum qui ibi nō est.

Oratio.
Respicens de celo sancto tuo deus piissime pone terminū insipientie nostre vt a terroribz vanis eruti tibi soli de puritate cordis integra placeamus. Per do.

Oratio christi vel ecclie seu iusti positi in tribulatōe p̄ liberatōe a malo et ad uersantiū infestatione et persecutione.

ps. liij.

Deus in nomine tuo

saluū me fac: et virtute tua iudica me. Auctor psalmi p̄pha dauid. Titul? talis est in finē in carminibz rē. q. d. hic est itellectus dauid. i. christi vel corporis eius admonētis enī in aduersis p̄seuerandū esse in carminibus vel hymnis. i. in dei laudibz usque in finem p̄summantē intellectus dico cōceptus vel habit? cū venissent ziphei. i. florentes seculi. ziphei enim interpretat̄ florentes ad saul. i. ad regnū tpale et mortis que p̄ saul significat et dixissent pdendo nōne dauid absconditus est apud nos. i. christus latet in carne: vel ecclia in spe occulta: florentes enī gloria tpali p̄secuti sunt christū in hoīe latente vel eccliaz cuius bonū intus est et merces occulta. Beati enim mortui mundo quoz vita abscondita cū christo in deo latet inter florentes huius seculi inter quos sunt viles et abiecti. Quāuis q̄ p̄uersi et obstinati de quibus sup̄ dictū est in malicia p̄seuerent et nos p̄sequant nos tū patiēter in bonis et dei laudibz p̄seuerare debem? ad q̄d hortamur in h̄ psalmo et m̄bz sequentiibz. **Uñ** et patz ratio ordinis

in eisdē. **Materia** p̄secutō maloz bonos iniquos opprimentiū. **Intētio** monere nos in aduersis ad patientiā orationē et dei laudē vt illata in cōmoda leto aīo p̄curram? eaq̄ nobis ad futuram salutē p̄desse postulem?. **Sententia** in generali p̄pha in isto psalmo agit de clamore ino center patientis ad deū et liberatōe ip̄i? ab op̄s p̄ssidē maloz et p̄nt esse verba christi in tribulatione orantis et se orandi et p̄seuerandi nobis exemplar p̄ponens: vel ecclie seu illi? orantis et inter malos latens cui? bonū intus est et merces occulta. **Ubi** in hoc psalmo et sequenti duplex se sus in v̄su fuerit referē p̄mus ad christū et secūsdus ad ecclia et iustū vbi aut̄ simplex ibi loq̄t̄ in eadē voce christus et ecclia seu iustus: simile huius in pluribz alijs reperit̄ locis. **Sentētia** in sp̄ali orat? christus vel ecclia seu iustus inter malos dicens **O** (Deus) p̄ (in noīe tuo) glori ficādo saluū me fac) resuscitando (et in virtute tua iudica me). i. fm̄ tue virtutis excellentiā cre scat iudiciū meū vt oēs discernant et cognoscāt q̄ tu me misisti. **Uel** (deus in noīe tuo). i. ad et p̄ inuocationē sc̄ti noīs tui q̄d est iesus siue saluator (saluū me fac) hic a p̄ctis et a malo iniuste p̄secutōis. i. imple in me rem noīs tui q̄d est saluatio (et in virtute tua). i. in potentia tua (iudica me). i. discerne me a malis in p̄nitiā menter merito et in futuro loco et p̄mio. **Deuirt?** ma p̄ime apparet cū parcis miseris. **Uñ** oratio de? qui omnipotentia tuā p̄cendo maxime et miserando manifestas.

Deus exaudi orationē meā: auribz percipe verba oris mei.

Deus exaudi orationē meā) eam ad effectū p̄ducendo hanc vicz quā p̄misi de salute iudicio hec est orō mentalis corde p̄cepta (auribz) pictatis (percipe v̄ba oris mei). i. ip̄am orōnem habitā corde et platā ore q̄ ex v̄bis cor iudicat deus nō habet alias aures nisi mīam et gr̄am suam et cū dicit auribz percipe nō intelligit aliud nisi attēde et memoriter ac misericorditer audi. **Si** enī aure percipiat et misericorditer audiat se curi sum? q̄ orōnē nostrā exaudiet. **Jo** aut̄ orō.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersus me: et fortes quesierunt animas meas: non proposuerunt deum ante conspectum suum.

Quoniam alieni si nō genere et natura moribz tū et vita scz iudei (insurrexerunt aduersum me) vt aduersarent mibz nō tū minor p̄ls sed et fortes fm̄ sup̄bia et potentia seculi (quesierunt animas meas). i. vitā meā ad pdendū eam et non p̄posuerunt deū ante p̄spectū suū) vt intelligerēt

me esse deū in hoīe latente si enī cognouissent nunquā dñm glorie crucifixissent fuit ergo cā tantipcti cecitas cordis et infidelitas cecitatis vero causa fuit sup̄bia. **Unde** valde est cauenda. **Uel** (quonia alieni) a veritate et virtute scz mali (insurrexerunt aduersum me) p̄sequendo (et fortes) scz demones: et aduersarij mei potentes (quesierunt animā meā) ad perdendū et non p̄posuerunt deū ante conspectū suū) quia putant deum nescire quid agit et dei timore p̄posito me pdere querūt vt homini illi q̄ nō ponit deū ante conspectū suū q̄ tenebrat? et sic incidit in omnē erroz et iniquitatē nam domin? est illuminatio nostra. **Sed** p̄pter hoc non timere vel despero.

Eccē enim deus adiuuat me: et dñs susceptor est anime mee.

Eccē enī in euidenti est et manifeste: o hoīes q̄ (deus) pater (adiuuat me) in passione ne deficiam (et domin? susceptor est anime mee) q̄ post passionē in qua me adiuuit animā meā in gloria suscepit. **Conuertit** ad nos vocem suā vt patientie ip̄ius discam? exemplū. **Et** h̄ijs enī verbis instrumur q̄ cum ab inimicis mala nob̄ irrogant nō debem? irasci aut maledicere aut vindictā exquirere sed orare et dei adiutorij expectare. **Uel** (eccē enim deus adiuuat me) laborantem ferre que ingerunt (et dñs susceptor est anime mee) sustinens illam nunc ne labatur in facinus et postea ad gaudia perducens licet etiam corpus deserat et miserijs exponat. **Dein** de loquens ad deum nō tam orando et optando q̄ p̄phetisando et predicando subiungit.

Auerte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos.

Auerte id est auertes a me (mala) inferenda vel illaturus ea (inimicis meis) id est a me uertes in illos mala qui mali irrogāt bonis: auertit a bonis deus et retorquet in malos (et in veritate tua) id est in isto iudicio tuo (disperde) id est disperdes (illos) quia iudei in diuersis partibus dispersi sunt per regiones p̄pter malum q̄d fecerūt in iesum: vel pro conuertendis p̄secatur (auerte mala) ab (inimicis meis: et in veritate tua) a priori intentione (disperde illos) vt ad veritatem tuam veniant. **Disperdet** etiā dominus in veritate sua malos quando in extremo iudicio diuersis penis et tormentis tradet cruciandos vt in eternum pereant veris penis qui ad tempus florent falsis bonis. **Et** pro h̄ijs beneficijs p̄missis ne ingratus inueniar.

Voluntarie sacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo dñe quoniā bonū est.

Voluntarie sacrificabo tibi) qz voluntarie et ex caritate se ipm obtulit patri filius in sacrificiū p nobis vel (voluntarie) nō coacte vt timore mortis vel pene sed gratis p dilectōe nō ppter aliud sacrificabo tibi sacrificiū laudis et bonoz operū: omne enī opus bonū deo oblatum dici potest sacrificiū. Et bene pmissit voluntarie voluntatē enī et affectū pensat deus in oī sacrificio et quanta est deuotio et voluntas offerentis tñ est apud deū sacrificiū eius nō enim coacta dona coacta seruicia diligit deus (et pfectoz nomini tuo dñe) .i. laudabo nomen tuū et cuncta que ago ad laudē et gloriā nois tui faciam (quoniā bonū est) .i. nō ppter aliud sed qz nil melius illo noie inuenio. Causa pfectionis et laudis debet esse ipa bonitas nois .i. rei nois et sola bonitas dei et hoc est voluntarie et gratis confiteri qz ppter se nō ppter aliud qd ab eo velim. Qui ppter aliud laudat et necessitate laudat qz si illud haberet nō laudaret mihi autē et que dedit ppter dantē placent. Et vero bonū est nomen tuū qz ex hoc intellexi.

Quoniā ex omni tribulatione eripuisti me: et sup inimicos meos despectus oculus meus.

Quoniā ex omni tribulatione eripuisti me) vt nulla tribulatio mihi pualeret (et sup inimicos meos) supatos (despectus oculus meus) me resurgente. Vel (qm ex omni tribulatione eripuisti me) q. d. in hoc pbavi nomē tuū esse bonū qm liberasti me a tribulatione que data ē ad ammonitionē. Si enī ante tribulationē possem cognoscere et aliter scirem bonū esse nomē: tribulatio forte mihi necessaria nō fuisset. S; adhibita est tribulatio ad ammonitionē: ammonitio facta ad tuā laudatōz. Non enī intelligeret vbi essem nisi de infirmitate mea admonitus essem. Unde li qm nō est causatiuū qz ēē p dicitis cōtrariū si ideo diceret laudādus qz liberat a tribulatione. Ergo qz liberat pbatō est et argumētum bonitatis dei occasio laudis nō causa (et sup per inimicos meos) florentes (despectus) .i. deoz sum et inferius asperit (oculus meus) sursum tendens et altitudine cordis ad te pueniens. Venite rapta ad deum videt qz omnis flos est vt fenum et confidens dei bonitate nihil reputat in imicoz insidias iuxta illud beati uincētiij. Ecce nunc in sublimi agor et omnia mundana de spicio.

Oratio.
Saluifica dñe eccliam tuā in tui nominis ptectione p fidentē vt despectus inimicis voluntaria te p fessione magnificet. Per do.

Oratio christi vel ecclesie seu iusti innocenter patientis et ad deum p sua liberatione humiliter recurrentis.

liij.

Audi deus orationem meā: ne despereris deprecationē meā intende mihi et exaudi me.

Auctor ps. ppha dauid. Timulus hic est in fine in carminibz intellectus dauid hoc est. Intellectus huius psalmi attribuendus est dauid .i. xpo vel ecclie monenti et instructi nos suo exemplo p seuerare vsqz in finem et summationē in carminibz .i. in dei laudibz. semp enī laudandus est deus siue erudiat aduersis siue psoleur letis. Vñ hic ps bene post pcedentē sequitur qz ad idem hortat. Matera xpi et bonoz a nois et ingranis: iniqua psecutio. Intētio monere iustos vt p sentia mala patienter tolerant et in deū sperent. Deficit enī homo in pñtibz angustijs nisi in xpm figat oculos mens Sententia in generali ppha in isto psalmo loquit de xpo et ecclia vel de quolibet iusto in tribulatione posito quibus ingrati aduersant et fabricant machinationes in dolo ppter qd ab istis liberari oportet et orat ne in tribulatione deficiat. Sententia in speciali xps ergo vel ecclia seu iustus laboras inter fluctus seculi orat dicens (Exaudi) o deus pater (orationē meā) clarificando me et resuscitando et (ne despereris deprecationē meā) ppter humilitatē seruilis forme (intende mihi et exaudi me) Dando fortitudinē infirmitati carnis. Vel (exaudi deus orationē meā) p bonis assequendis et ne despereris deprecationē meā) p malis euitandis et quia plerunqz orationem et deprecationē deus et exaudit et despicit quando qd male petunt iratus tribuit cōsequenter subiungit (intende mihi et exaudi me) tunc enī mihi dñs intendit et nō solū orationē meā s; et me exaudit qm id qd ego postulo ad utilitatem anime mee tribuit. Et necesse est vt me exaudias Quia.

Contristatus sum in exercitatione mea et conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris.

Contristatus sum in exercitatione mea) scz passionis mee. Vñ ait: tristis est anima mea vsqz ad mortē (et conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris) qz indei maledicēdo et tribulādo me tribulauerit. Vel (tristatus sum) .i. filia cū corpe tristatus (in exercitatione mea) .i. in penis et tribulatioibz in quibz mali me exerceat ois nempe malis uiuit vel vt corrigat vel vt p

eum bonus exerceat (et conturbatus sum a voce inimici) vitupia loquentis (et a tribulatione peccatoris) flagella inferentis. Adhuc enim ecclie inimici nō cessant membris xpi aut mala facere si possunt: aut si nō possunt vel detrahēre et derogare. Deū reddūt singla singul. d.

Quoniam declinauerūt in me iniquitates: et in ira molesti erant mihi.

Quoniam ipsi insultantes mihi (declinauerunt in me) quasi de vase in vas iniquitates (qz eorum erant) qz mala sua mihi imponebāt accusando et criminando et qd de eis iuste dici poterat in me retrosum ecce quomodo conturbat est a voce inimici: et sequit quomodo a tribulatione peccatoris (et in ira) id est ppter iram suā nō ob iustam causam in furore suo non in merito meo (molesti erant mihi) molestias mihi de facto sine ratione inferendo. Molesti quippe mihi sed ruinosi sibi. Et p hoc.

Cor meum conturbatū est in me: et formido mortis cecidit super me.

Cor meum conturbatū est in me) fm hominem (et formido mortis cecidit super me) simili ter fm hoīem cepit enim tedere et tristis esse angelus dñi confortabat eum. Vel (cor meum conturbatum est in me) ratione maloz predictoz (et formido) id est meus (mortis) scz cor palis vt spiritualis puta odij fraterni qd ē mors anime sicut vita est dilectio (cecidit vt pondus) super me) qz timebā fraternū odiū in currere eos corripiendo. Ecce quam abominabile est fratrum odium qd hic dicitur mors. Et inde.

Timor et tremor uenerunt super me: et contereunt me tenebre.

Timor) animi intus (et tremor) corporis foris pueniens ex timore cordis uenerunt super me) et me opprimunt pprietas enī mortis est vt eam prius timeamus inde cōtremiscam (et contereunt) .i. circūdederūt et cooperuerunt (me tenebre) id est iudei tenebrosi et ceci. Vel (contereunt me tenebre) .i. mali homines qui psecuntur eccliam et cōtegnunt ipam odio: qz qui odit fratrem suū in tenebris est. Sed in hac exercitatione et infirmitate posuit: quid ait: quid fecit ostendit cum subiungit.

Et dixi quis dabit mihi penas sicut columbe: et uolabo et requiescam.

Et dixi) .i. ita patrem meum orauī resuscitā me pater apud te meipm nam (quis) alius preter te (dabit mihi) existēti (sicut columbe) .i. innocenti et sine felle amaritudinis (penas) id ē agilitatē et possibilitatē (et uolabo) .i. transibo de hoc mūdo ad patrē de iudaico populo ad gen

tilem (et) ubi (requiescam) et caput reclinem. Vel (et dixi) .i. in corde meditādo: et in oratōe optādo (quis dabit mihi penas) virtutū et motū desiderioz bonoz (sicut columbe) que simplex est et felle caret (et) eis habitis ac mente relictis terrenis (uolabo) p celestū pteplationē a tribulationibus et strepitu mundi in solitudine (et ubi requiescā) in contemplatōe in sinu et amore dei mei videns iste vndiqz mala esse et se malis nō pscire: malos vero sibi officere vult ad tempus separari a tot scandalis ne petā infirmus augeat manens cū eis: signanter autē dicit columbe columba enī a molestijs querit auolare sed dilectionē nō amittit semp gemit sic et bonus vult se separare corpore ab hīs quibz nō potest pdesse sed nō amore amans eoz correptionem et dolens pcuratōis ruinā. Et nō frustrabit oratio mea. Nam.

Ecce elongaui fugiens: et mansi in solitudine.

Ecce elongaui) me fugiēs a iudeis vel a mūdo (et mansi in solitudine) .i. in genitalitate siue in celo. Illud etiam ad litterā xps tangit qz uolabat psequentes vt occasione ire demeret et manebat in desertis orans in quo docebat nos in deserto conscientie quiescere cum a malis premimur. Vel (ecce) habitis pennis (elongaui) me distantia corporalē vel saltē dissimilitudine (fugiens) a malis vel a terrenoz desiderioz ac carnaliū cogitationū tumultibz et turbis (et) sic elongatus (mansi in solitudine) corpis vel saltem mentis. in quiete mētis delectabit requiescens. Est solitudo loci et corporis que quādoqz est utilis sed parum pdest sine solitudine mentis. Est etiam solitudo mentis ab amore mundi et iniquitate vicioz que semp etiam sine precedente est utilis. Est et solitudo eternitatis in quam dominus post resurrectionē auolauit quando in celū ascendit. Et vt hoc mihi ptingeret.

Expectabam eum qui saluum me fecit: a pusillanimitate spiritus et tempestate.

Expectabā) patienter (eum) scz dominū id ē non confitebā in viribz meis: sed spem meam ponebā in domino (qui saluum me fecit) et saluabit (a pusillanimitate) et timiditate (spiritus) .i. ab inordinato timore qui pusillanimitas vocatur ne cederem malis et succumberē in pressuris (et tempestate) .i. ab omni animi cōmōtione ne irasceret impetuose. Pusillanimitas est remissio animi qua timent aliqui offendere primum et offendunt deum. Tempestatas vero est rigor et impetus iusticie circa proximum et ab vtroqz gaudebat iste se saluatum. De reprobis

aut et orando et prophetando subiungit. q. d. me saluasti: illos aut qui se male extulerunt. **Præcipita dñe diuide linguas eorum: qm̄ vidi iniquitatem et p̄tradictionem in ciuitate.**

Præcipita o (domine) a turri supbie et deĩs ce a statu dignitatis et honoris: et (diuide linguas eorum) qui male cõspirauerunt vt penitentes recedant a superba vnitatem suam nec veniant in vnitatem et concordiam contra me et malicia eorum nõ habeat effectum in me. (qm̄ vidi iniquitatem) in actu (et contradictione) in verbis (in ciuitate) id est in societate et cõuentu prauorum vel in vnitatem malorum: nomini christiano et veritati cõtradicentibus. **Et iniquitate qua dicitur hoc meum illud tuum p̄cesserunt cõtra dicitio et linguam: et charitate vero om̄ia cõmunia cor vñũ et anima vna. Et hec iniquitas nõ est ad horam sed**

Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas: et labor in medio eius et iniusticia.

Die ac nocte id est assidue circumdabit eam) scz congregaciones malorum (iniquitas) existens (sup muros) id est maiores (eius) scz principes et prelatos qui deberent alios munire contra inimicos veritatis. Unde alibi. A senioribus egressa est iniquitas. Quicumq; enĩ alium fouet et defendit in peccato murus est ciuitatis iniquæ. (et labor) in oppressionibus est (in medio eius). i. in cõmuni plebe (et iniusticia) in iudicijs faciendis. Ideo etiã labor ibi quia iniquitas ibi: quia iniusticia ibi. Ubicumq; videris iniquitatem ibi intellige laborem. Qui iniquus est nunq; pacem habebit. torquet enĩ p̄scientia sua et ipse est hostis suus.

Et non defecit te plateis eius vsura et dolos.

Et non defecit sed semp durauit (de platea eius) quia nõ absconduntur saltem quia mala sunt sed publice fiunt. (vsura) qz plus exigunt in iniuria et in qualibet re alia q̄s acceperint vlt dederint. Est et alia peior vsura quando nõ dimittis quod tibi debetur vt tibi dimittatur (et dolos) quia alios decipiunt. In maioribus ergo et in minoribus est iniquitas et in aperto hoc faciunt et nõ abscondunt. Deinde postq; de agnitio egit inimicis consequenter agit de occultis qz in ipsa cecitate sunt non tñ aperti. ini. i. i. sed etiam occultũ qui magis nocent

Quonia si inimicus meus maledixisset mihi: sustinuissem vtiq;.

Qm̄ si inimicus meus. i. gentilis populus

(maledixisset mihi) sicut iudaicus maledixit. **Vel** Qm̄ si inimicus meus) aliquis ap̄tus et manifestus (maledixisset mihi) iurgis obprobria et blasphemias inferendo (sustinuissem vtiq;) id est patientius tolerassem. Tolerabilis us enĩ et minus iudicasset quia nõ inopinatum malum esset. et iacula p̄uisa minus ledere solent. et qz grauiora sunt mala que ab amicis q̄s que ab inimicis manifestis inferunt.

Et si is qui oderat me sup me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo.

Et si is qui oderat me qm̄ idola adorabat: vel aliter manifeste et aperte et (sup me). i. aduersum me (magna locutus fuisset). i. superbe mihi insultasset scz sup me magnificaret: et miraretur quicquid posset abscondissem). i. subtraissem (me forsitan ab eo) dans locũ verbis infans vt nõ erumperem in verba contentioſis. Magna patientia: ita locum dare verbis vt se absconderet ne aduersarius videret. Hec aut de Iuda traditore specialius intelligi possunt: quia ab iudeis abscondit se Iesus a Iuda autem minime se abscondit. Et dicit ambigue forsitan scdm̄ vsum humane locutionis. sic enĩ solemus loqui: forsitan illuc ibo. forsitan hoc faciam.

Tu vero homo vnanimis: dux meus et notus meus.

Tu vero o iuda (homo) p carnalitate (vnanimis) p simulatione (dux meus) p p̄dicatione quia feci te ducem cũ alijs sup pplm̄ meum et p̄mittebam ad locũ quo iurus eram (et notus meus) p fidẽ. vel qz domesticus et de cadẽ gente meũ. **Vel** (Tu vero homo vnanimis) olim et vnus meũ voluntatis (dux meus) qui aliquñ bene monuisti et bonũ cõsiliũ dedisti (et notus meus) qui in cadẽ ecclesia meũ fuisti.

Qui sil meũ dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cũ p̄sensu.

Qui simul cũ alijs (meũ) cõuersans (dulces capiebas cibos) tam corporales q̄s sp̄uales. (in domo dei). i. in ecclesia (ambulauimus cũ cõsensu) corporalis conuersationis qz in eius collegio erat. Tu inq; talis qz persecutus es me est mihi intolerabile et ad sustinendum difficile. Per Iudam et eius populũ significantur falsi fratres intra sanctam ecclesiam de quibus etiã p̄dicta intelligi possunt. qui cũ simulate viuunt tãto grauius quãto inter? sunt electos p̄munt. Nulla enim pestis efficacior ad nocendum q̄s familiaris inimicus. quos tamẽ exemplo suo dominus sustinere docet: sed ipsi penam eternam non euadent. vnde mutans personam de

alibus subiungit.

Veniat mors super illos: et descendant in infernum viuentes.

Veniat mors sup illos qui tales sunt id est digni sunt qz moriantur morte eterna. (et descendant in infernũ viuentes). i. scienter peccantes et scientes quia pereunt. Valium enĩ esse intelligunt quod faciunt nec tamen ab ipso desistunt. Talibus multo grauior damnatio q̄s ceteris incumbit quia scruis. qui scit voluntate domini sui et nõ facit plagis vapulabit multis. **Tis** meant ergo falsi fratres simulatores detractores religionẽ habitu ostentantes religiose tamẽ non viuentes. ad illos enĩ p̄inet hec sententia qua dicitur **Veniat mors sup illos: et descendant in infernũ viuentes. Et merito hoc eis** **Quonia nequicie in habitaculis eorum in medio eorum.**

Quonia nequicie multe sunt (in habitaculis eorum). i. in corporibus eorum. in quibus temporaliter peregrinantur et militant et in medio eorum) id est in corde. nihil enĩ tam eorum q̄s cor vnde nequicia p̄cedit. q. d. nequicias quam faciunt et toto corde faciunt et tam ope q̄s cogitatione nequicia pleni sunt. **Vel** prius sunt (nequicie in habitaculis). i. in hospitijs et conuentibus seu in angulis et in occulto: et postea (in medio eorum) id est cõmuniter seu in cõmuni et in aperto. Ita illi qui tales sunt pereunt

Ego autem ad deum clamaui: et dominus saluabit me.

Ego autem ad deum patrem (clamaui) dicit christus (et dñs) pater (saluabit me). i. saluabit a morte resuscitando. **Vel** (Ego autem dicit iustus) ad deũ tanq; ad saluatorem meum (clamaui) in conturbatione exercitacionis mee (et dominus saluabit me) suo diuino auxilio qd cõsequens erat. Si te afflixerit inimicus clama ad deũ et saluabit te. Hinc in alio psalmo ait. **Innoce me in die tribulationis et erua me. Et quia saluabit iam ego vt nõ ingratus**

Vespere et mane et meridie narrauo et annunciauo: et exaudiet vocẽ meam.

Vespere. i. de p̄teritis (narrabo) et (mane). i. de futuris (annunciauo). et meridie) q̄ lux excelsior est in sempiternis (et exaudiet vocẽ meã). **Vel** (vespere narrauo) patientia christi morientis in vespe (et mane annunciauo) resurrectõis ei? factã (in mane. et meridie exaudiet vocẽ meã) id est sedens ad dexteram patris vbi ascendit in meridie et interpellat pro nobis. **Voraliter** (mane) hoc est prima et tertia scz in pueritia (et meridie) hoc est sexta scz in iuuetute (vespere) hoc

est nona et vndecima scz in senectute et senio. (narrabo). i. cõfitebor peccata (et) deinde (annunciauo) id est p̄dicabo (et exaudiet vocẽ meã) qua clamabo ad eum quia quacũq; hora peccator ingemuerit. Et vere exaudiet vocẽ meam quia.

Redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi: qm̄ inter multos erant mecum.

Redimet. i. liberabit (animam meam) collocãdam in pace eterna (ab his qui appropinquant mihi) ad inferendam mortem (qm̄ inter multos) credentes (erant mecum) insidiantes vite mee. **Vel** (Redimet in pace) qz amari pacem (animam meam) de vicijs ad virtutes siue de hoc mundo ad patriam transferendo. Ipse est enĩ pax vera (ab his qui appropinquant mihi) cor porẽ nõ mente: nõie non vita: numero nõ merito scz a christianis fictis qui magis decipiunt q̄s aperti idolatre qui meũ habitant in domo et sub imagine religionis laqueũ mihi parant deceptionis (qm̄ inter multos erant mecum) multa e palea: et pauca grana: multi sunt vocati: pauci vero electi. isti aut non erant de granis et paucis electis s; de paleis et multi vocatis.

Exaudiet deus et humiliabit illos: qui est ante secula.

Exaudiet deus me et humiles exaltando in eternitate et nõ solũ exaudiet me p me orantem sed etiã pro humiliandis inimicis. vnde sequitur (et humiliabit) de superbia deiciendo in damnatione (illos) superbos se exaltantes qui erecti sunt in dissensione. ille (qui est ante secula) id est eternus et potens om̄ia quod ipsi nõ credunt. Quia et si ex tempore christus deus noster et Maria virgine in principio erat verbum: et verbum erat apud deũ et deus erat verbum. Et merito humiliabit.

Non enim est illis cõmutatio et non timuerunt deum: extendit manum suam in retribuendo.

Non enim est illis cõmutatio de malo in bonum nec mutantur in melius sed descendunt in peius (et non timuerunt deũ) et ideo non declinauerunt de malo in bonum. Hoc enim remedio conuertitur homo scilicet quia timet deum. Sicut timor dñi initium sapientie est ita nõ timere deũ mortis initium est. et p his sequitur pena. ideo enĩ (extendit manum suã) a fili ferire volentis. et h (in retribuendo) vindictã scdm̄ eorum meritum: hoc est vt retribuatur eis pena debitam p peccato quod erit in iudicio. Et nõ satis fuit eis nõ timere nec cõmutari: s; etiam.

Contaminauerunt testamentū eius: di-
uisi sunt ab ira vultus eius: et appropin-
quabit cor illius.

Contaminauerunt testamentū eius: quantus
ad se dum cōtraria agunt et scripturas peruer-
tunt. id est legem eius despererunt et pphanaue-
runt male viuendo et scripturas eius puerse in-
terpretando: ideo (diuisi sunt) p mundum et he-
reticos seu errores (ab ira vultus) et seueritatis
(eius). i. ab ipso irato qui dimisit eos: et diuisi
dentur in futuro vt palee a granis (et) per hoc
(appropinquabit cor illius) suis ad intelligen-
dum. i. voluntas dei secreta que in scripturis cō-
tinentur: declarata est per expositiones sanctorū
qui prius tanq̄ in pace dormiebant sed p her-
eticos sunt excitati eos pungentes. Et ita
Molliti sunt sermones eius sup oleum:
et ipsi sunt iacula.

Molliti sunt .i. intelligibiles facti (sermo-
nes eius) scilicet dei prius obscuri et ideo duri
ad intelligendum (sup oleum) quia sicut oleum
fouet carnem sic suauitas sermonum dei fouet
animam. Quedam enī in scripturis dura vi-
debantur cum obscura essent exposita molli-
ta sunt (et) tamē ipsi sunt iacula quia tanq̄ sa-
gitta corda hoīm transfigunt et feriunt et ad dei
timorem et amorē inducunt dum in pectora au-
dientium dirigunt ab instans oportune im-
portant: sed si tibi puero qui lacte nutritis ad-
huc duri sunt.

Facta super dñm curam tuam et ipse te
enutriet: et non dabit in eternum fluctu-
ationem iusto.

Facta sup dñm (non in alium) curam tuam
id est omnia ab ipso expecta et a te vel ab alio
nihil. Ipsum cogita in ipsum tanq̄ in portum
omnem spem pone et soli gratie dei innitere (et
ipse te enutriet) in fide et moribus in doctrina et
virtutibus: quia (nō dabit in eternum) licet ad
horam (fluctuationē) et percussione (iusto) qua
hoies seculares in auariciam et alia vicia pfer-
runtur: quia et si ad tempus fluctuat et tenta-
tur et affligitur iam tamen anchora suā in celo
habet fixam: et post tentationem fluctuū por-
tum quietis in eternum dñs illi pparabit et in
eterna quiete cum refouebit. Et subiūgit quid
imp̄s erit.

Tu vero deus: deduces eos in puteum
interitus.

Tu vero deus qui sanctos enutris (deduces
eos) scilicet impios qui nec te timent nec in te
confidunt (in puteum interitus). i. in tenebras
submersiois et puteum gebenne vt qui nolue-

runt bibere de fonte aque viue in puteum inte-
ritus et oim tribulationū fluentibus submergan-
tur et inde potentur. Puteum dicit infernū p
pter profunditatem irremediabilem et obscuritatem
Iste locus iniquis preparatus est vt in eo tan-
q̄ in profundo puteo cadant et intereat. In que
deducet eos deus nō q̄ ipse sit auctor culpe eo-
rum. sed q̄ ipse sit iudex iniquitatis eorum. Et
vere deduces quia.

Uiri sanguinum et dolosi non dimidias
bunt dies suos: ego autem sperabo in te
domine.

Uiri sanguinum id est psecutores et sangui-
nis effusores (et dolosi) qui per simulationē et
fraudem incautas decipiunt animas (non di-
midias bunt dies suos) scilicet voluntarios nō a
deco constitutos id est nō viuunt q̄ diu putant
nec medium spaciū vite habebūt quod in ma-
lis se complenturos psumebant: sed infra tem-
pus peribunt quod sperant. Uel (Non dimi-
diabunt dies suos) vt si quos egerunt in malo
reliquos curēt agere in bono reuertentes ad pe-
nitentiam et redimentes tpus sed cōtinuabunt
omnes in malitia vsq̄ in finem. Et hoc nō de
omnibus intelligendū est quia multi post effusi-
onem sanguinis et dolositatē conuersi sunt ad
penitentiam et salutē: sed de illis tm̄ qui nō re-
muerunt deum. illi ita (ego autē sperabo in te
domine) id est non in mundo nō in hoie vt illi
sed in te spem meam constituā et ideo ad eternū
diem perueniam.

Oratio
Iesu dñe qui ante secula manens conditio-
nemq̄ humanā suscipiens ab vnanimō disci-
pulo p dñis morte subisti pro perditis exaudi
orōnem supplicum et presta vt te respere et ma-
ne et meridie laudantes mereamur ab hui⁹ se-
culi tempestantibus defensari. Per d.

Oratio ecclesie vel cuiuslibet fidelis
in tribulatione pro sua liberatione sup-
plicantis et pro sua exauditione gratias
agentis. ps. lv.

Miserere mei de-
us qm̄ cōculcauit me homo: tota die
impugnans tribulauit me.

Auctor psalmi propheta David. Titulus
talīs est. In finem p populo. rē. id est psalmus
iste tendens in finē id est in christū: attribuitur
ipsi david. i. ecclesie. Psalmus dico habitus p
pplo scilicet vt ipa liberetur a populo qui a sanctis
longe factus est in tituli inscriptione quia cum
sancti confiteantur Christum regem iudeo-
rum sicut titulus dicit: populus ille cōtradicit

sue dicitis vt iudei et pagani siue factis vt ma-
li christiani cum tenuerūt eum allophili id est
alienigene scilicet populi longe a sanctis facti.
in Gab quod interpretatur torcular. id est in
pressura huius vite. Adhuc tenentur mem-
bra Christi in pressuris que viles sunt vt vi-
num iusticie exeat ponendum in apotheca do-
mini. hic ergo psalmus bene ordinatur post p-
cedentem q̄ et hic et ille monent ad idem. **Ha-**
teria: Oratio ecclesie vel cuiuslibet fidelis p sua
liberatione. Intentio: nos inter aduersa cōfir-
mare et admonere vt cū patientia sustineamus
mala huius vite: attendentes etiā illos qui no-
bis mala inferunt ad nos cōverti. Sma in ge-
nerali: propheta in isto psalmo in psona eccle-
sie vel cuiuslibet fidelis positi in tribulatione orat
deum deuote p sua liberatione et adeo exaudi-
tus agit gr̄as deo tanq̄ gratis. Sma in spe-
ciali: Ecclesia ergo vel fidelis tanq̄ vna pressa
in torculari clamat. d. (Miserere mei de⁹) dan-
do patientiā et auxiliū de maloz psecutione ne
deficiam in tribulatione. et indigeo qm̄ cōcul-
cauit me pedibus supbie sicut vnam in torcula-
ri (homo) inimicus scilicet primus et etiā diabo-
lus: de quo dicitur in euangelio: inimicus ho-
mo hoc fecit. (tota die). i. toto tpe assidue (im-
pugnauit) primus visibiliter: et diabolus in-
uisibiliter (tribulauit me) suis impugnationibus
tanq̄ granis trituratur in area. Nullus enim
pie viuunt in christo sine tribulatione. dicitur autē
diabolus homo a deuicto hoie sicut cypio af-
frican⁹ a subiugata affrica. Et repetit ap̄tus.

Conculcauerūt me inimici mei tota die
qm̄ multi bellantes aduersum me.

Conculcauerūt me) quasi pedibus vnam (ini-
mici mei) mundus p tribulationes. diabolus p
tentationes. caro p miseras et infirmitates (to-
ta die). i. toto tpe vite mee et continue. et necesse
est vt miseraris (qm̄ multi bellantes) steterunt
(aduersum me) scilicet demones et mali hoies et ca-
ro aduersus spm̄ cōcupiscens qui cōtinue cō-
tra nos pugnant vt saltē tedio vincāt. Et licet
multi pugnent contra me nō tm̄ timebo eos quia
potentia eoz ad horam est et parum durat. vnde
sequitur.

Ab altitudine diei timebo: ego vero in
te sperabo.

Ab altitudine diei) et parui tps. i. a supbia
tpali et a potentia eis ad horā data (timebo) q.
d. non. sed potius spem meā in te constituā. vñ
subditur (ego vero in te sperabo) quod est cau-
sa nō timendi vel sine interrogatōne licet pu-
gnet cōtra me nō tm̄ timebo eos: sed (ab altitu-

dine diei) et luminis tui excelsi hoc est altitudi-
nem diuinitatis solū (timebo) q̄ hic timor ar-
rogantiā abiicit et qui nō timet psumptuose
agit. nec timens desperabo immo (ego vero in
te). i. tua misericordia et nō in mea iusticia (spe-
rabo) nulli vero in te speranti timendū est serui-
liter. spes enī seruilē timorē abiicit.

In teo laudabo sermones meos: in deo
speravi nō timebo qd faciat mihi caro.

In teo laudabo sermones meos) q̄ bene
loquor attribuens et in his que dico nō me sed
ipm̄ cōmendans q̄ ab ipso habeo. Sermo-
nes et dei sunt quia dat: et mei quia accipio (in
deco) et eius ptectione (speravi) et spem meā po-
sui. ideo (nō timebo quid faciat mihi caro) id ē
homo carnalis et fragilis. Qui enī habet for-
tem tutorem nō habet timere debilem psecuto-
rem. Spes fixa in deo omnē timorē expellit
et transitoria tormenta cōtremnit. generat enim
charitatē et patientiam quibus calcatur mun-
dus et supas diabolus. Quid enī caro facit

Tota die verba mea exerebantur: ad-
uersum me omnes cogitationes eorum
in malum.

Tota die) id est omni tempore et cōtinue ver-
ba mea bona et ad bonum informantia (exe-
rabantur) id est abominabantur tanq̄ mala.
et (aduersum) id est contra (me) sunt (omnes co-
gitationes eorum) exercentes (in malum) meum
scilicet culpe et pene. Cum enī respuuntur ver-
ba persona dicentis non est immunis ab ini-
ria. Si panem ipsum abominantur quomo-
do parcent vasculo in quo administratur. Re-
probi enim aduersus iustos non cogitant nisi
malum quomodo eos et sermonē eorum pos-
sint destruere et annihilare. nec solum extranei
psequunt sed etiā domestici ideo subiungit.

Inhabitabunt et abscondent: ipsi calca-
neum meum obseruabunt.

Inhabitabunt) etiam quidā meū in vna
domo in vna ecclesia (et abscondent) dolos et
laqueos malicie sue: fingentes se amicos. et si
non statim possunt malum facere quod cogi-
tant (ipsi calcaneum meum) id est finem actio-
nis vel vite (observabunt) vt vel in fine cogita-
ta valeant adimplere. Diabolus etiam obser-
uat iniū nostrarum actionum et si sic non p-
ficit obseruat progressum et tandem finem et cō-
summationem quia scdm finem iudicatur.
Semper ergo seruus dei debet esse vigilans
vt nec in principio nec in fine reprehensibilis
inueniatur. Docet tamen et pro salibus orare:
dicens.

Sicut sustinuerunt animam meam pro nihilo
saluos facies illos in ira propter os fringes.

Sicut illi (sustinuerunt) expectantes et cum
expectatione querentes (animam meam). i. vitam meam
ut auferrent et perderent eam nullo meo merito
precedente et sine causa: ita et tu (pro nihilo). i. pro
nullis eorum meritis sed gratis pro pietate (saluos
facies illos) scilicet hoc modo (in ira) paterna et di
sciplina (propter os) supbos (confringes) et humilia
bis deprimendo eos a superbia. q. d. terrebis et
implebis eos tribulationibus et flagellis et sic tri
tos et humiliatos ad te duces. **Uel** Confringet
populos in ira. i. in consideratione ire ventare dum
eam prouident et cauent. Et ego ad eorum insti
tutionem et correctionem o

**Deus vitam meam annunciaui tibi: posuisti
lachrymas meas in conspectu tuo.**

Deus vitam meam que mala fuit (annunciaui ti
bi) in confessione non te docens sed me damnans
id est annunciaui me fecisse multa mala et illa
mibi in confessione esse ydonata ut ipsi audientes
non desperent de peccatis suis sed me sequantur
et exemplo meo pro confessionem medicinam salu
tis consequantur. et tu (posuisti meas lachrymas)
amaras quas ego fudi peccata mea annuncian
do (in conspectu tuo) et ante oculos tuos eas tan
quam tibi placitas aspiciendo. i. acceptabiles habu
isti et me exaudisti.

**Sicut et in promissione tua: tunc conuer
tentur inimici mei retrosum.**

Sicut et in promissione tua) erat. i. sicut promi
sisti exaudire orantem cum lachrymis et condone
nare peccata confitentibus sic egisti. Inueni te mi
sericordem in promittendo: veracem in reddendo.
et (tunc) scilicet pro tuam confessionem et meam annu
ciationem (conuertentur inimici) et aduersarij
(mei) a suo errore et a sua vita mala ita ut sint
(retrosum). i. ut sequantur qui nunc precedere
volunt et ideo corrigi nolunt: precedit homo per
superbiam et volens facere voluntatem suam re
trosum conuertitur pro humilitate et paratus ad
obedienciam. Et

**In quacumque die inuocauero te: ecce cog
noui quoniam deus meus es.**

In quacumque die) siue in pueritia siue in me
dia etate siue in fine vite. vel siue in prosperis siue
in aduersis (inuocauero te) nil aliud querens
nisi te (ecce cognoui) per experientiam et manife
ste intellexi quoniam deus meus es. i. ostendis te esse
deum meum me audiendo et mihi in aduersis assi
stendo. Non ait quoniam deus es sed quoniam deus meus
es. quia et si oim deus est meus tamen proprie est cum
mibi subuenit: cum colo: cum amo et ab

eo alienus non sum. Ecce magne diuinitie fidelium
Vira autem dei clementia et velocis misericordia osten
ditur que quodlibet tempus nostre conversionis ex
pectat et quicumque rogat: se indulget Et ideo
**In teo laudabo uerbum: in domino laudabo
sermonem: in teo speraui non timebo quid
faciat mihi homo.**

In teo laudabo uerbum). i. doctrinam ad eum
referas (in domino laudabo sermonem). i. quicquid
loquar ei attribui. **Uerbum** proprie est predicatio de
fide quomodo trinum et unum deum debeamus
credere. Sermo est de moribus qualiter debeat
mus uiuere quod caste: quod sobrie: quod iuste: quod pie. Et
hec omnia debemus ad deum referre quatenus
in eo quod bene credimus aut iuste uiuimus aut
recte loquimur et nos in deo et deus in nobis
laudatur et honoratur. Et si quid uiget (in deo)
qui est potentissimus et liberalissimus (spera
raui) mundana premendo. et ideo (non time
bo quid faciat mihi homo) terrena sapiens quod
exteriora tamen non interiora potest auferre: et ideo
si auferat temporalia habeo in que deo offeram spiri
tualia. quia

**In me sunt deus uota tua: que reddam
laudationes tibi.**

In me sunt) deus uota tua) a te data et ti
bi reddenda quia tu ea dedisti mihi et ego pro
beneficijs mihi impensis debeo ipsa tibi. i. in
tus in arca cordis habeo quod offeram non extra
queram (que) uota (reddam laudationes tibi)
id est ad laudem nominis tui quia hec uota sunt lau
dationes et gratiarum actiones deo reddende et hic
et in eterna beatitudine Hec sunt uera dona et
grata sacrificia que a nobis erigit dominus scilicet pia
uota: sancta desideria: et uoluntas bona: fides
recta: spes certa: et charitas perfecta. Quisquis
talibus dona prosequitur laudes omnipotentis domino red
dit. Ideo autem laudabo hic

**Quoniam eripuisti animam meam de morte: et pe
des meos de lapsu: ut placeam coram teo
in lumine uiuentium.**

Quoniam eripuisti animam meam) de morte) culpet
gehennam quia pro se mortua erat et per te uiuit (et pe
des). i. affectus (meos de lapsu). i. a pernitente ca
dendi in peccatum (ut placeam) hic coram domino. i.
in conspectu domini (in lumine uiuentium) scilicet in lu
mine fidei et gratie qua uiuitur. **Uel** ideo lauda
bo in futuro. (Quoniam eripuisti). i. eripies (animam
meam de morte) eterna (et pedes meos de lapsu)
id est a cadendi periculo quia ibi nullo modo mo
uebitur ad malum mea affectio. (ut placeam) pro
secte (coram domino) et in pernitente eius (in lumine ui
uentium) eternaliter scilicet in lumine spectet et glorie

quod est lumen sanctorum. Et hoc erit quando im
mortales et sine peccato illic apparebimus ubi est
lumen uerum et uita eterna. **Oratio**

**Belloz inuisibilium optime pugnator eter
ne deus qui in te confidentes ab inimicis obrui
non permittis et terge precamur ab oculis nostris
peccati lachrymas ut dum nos carnalia bella
comprimimus placere tibi in lumine uiuentium
mereamur.** Per do.

**Psalmus de christi incarnatione pas
sione resurrectione: ascensione: et ora
tio eius vel ecclesie et cuiuslibet fidelis
pro liberatione a malorum persecutioe.**

ps. lvi.

Miserere mei de

us miserere mei: quoniam in te confi
dit anima mea.

Auctor psalmi) propheta dauid. Titulus hic est
In finem ne despicias. Hoc est psalmus iste di
rigens nos in finem. i. in christum admonet te qui
cum es ne despicias dauid. i. ne de honores christi
sum in tituli inscriptione scilicet negando christum re
gem esse quod tituli inscriptio affirmabat. Non
ideo despicias nec hoc te moneat cum fugeret. i. quod
fugit dauid. i. christus a facie saul. i. a cognitione
iudeorum in speluncam carnis uel sepulchri et quod so
lam humanitate christi cognouerunt et in sepul
chro mortuum uiderunt quidam tituli inscriptionem
mutauerunt negantes christum esse regem iudeorum:
hic psalmus recte post precedentem locum habet quod
ad idem ad quod ille inuitat. **Materia** christi uel
ecclesie et cuiuslibet fidelis pro aduersa patienter
sustineant et in domino fiducia ponant. Sententia
in generali propheta in isto psalmo in persona christi
uel ecclesie et cuiuslibet fidelis in afflictione po
siti promittit humilem orationem: subiungit orationis
piam exauditionem et annectit pro exauditione de
uotam gratiarum actionem. Sententia in speciali
christus ergo secundum quod homo ad presentem oras di
cit (Miserere mei deus) dando presentiam in pas
sione (miserere mei) faciendo me resurgere. uel
(miserere mei) in merito et in pernitente infundendo
gratiam (miserere mei) in premio et in futuro con
ferendo gloriam. Seminando quoque orationem ma
gnam ostendit periculum et magnam insinuat neces
sitate magnamque notat affectus intentionem. Et
misereri (quoniam in te) et in tua misericordia non
in se suisque uiribus uel in alio (confidit anima
mea) et proprium est tibi prestare gratiam et miseri
cordiam illis qui habent in te fiducia.

Et in umbra alarum tuarum sperabo: donec

transeat iniquitas.

Et in umbra alarum tuarum). i. in munimine
tue misericordie et potentie (sperabo) scilicet protegi a te si
cut pullus sub alis matris sue: quia his alis qua
si quodam materno affectu protegitur et ab estu perse
cutionum uiciorum defendis sperantes in te (do
nec transeat iniquitas) et insultatio iniquorum: quod
iam completum est in capite: sed in fine penitus
complebitur in membris. **Modo** ergo in hoc se
culo quoadiu durat iniquitas unicuique iusto spes
est necessaria ut sperando bona eterna patien
ter mala sustineant temporalia. Et interim in tribu
latione constitutus.

**Clamabo ad deum altissimum: deum qui
benefecit mihi.**

Clamabo) corde et ore. i. intense orabo) ad
deum altissimum) magnificentia et pro frequens
potentissimum ad me saluandum) Clamor ad deum
est desiderium nostrum: quanto plus quisque deside
rat tanto amplius clamat (deum) dico) qui be
nefecit mihi) de preterito) spero quod faciet in fu
turo. q. d. exoptus sum quod ante mihi benefecit et
experientia prestat fiduciam quod et clamantem audiet.
Audi quanta beneficia ut amplius deum diligas
et deuotius clames.

**Misit de celo et liberauit me: dedit in ob
probrium conculcantes me:**

Misit mihi de celo) auxiliu) et pro hoc) libera
uit me) suscitando et exaltando (dedit concul
cantes me) qui mihi mortuo insultauerunt (in
obprobrium) scilicet dispersos ubique nusquam habentes
stabilitatem et certam sedem et maxime cum ui
dent eius resurrectionem adorari quem putabant
seletrixisse **Uel** (misit) pater (de celo). i. de ex
celso de secreto suo et pro hoc) liberauit me) de pe
riculis (dedit in obprobrium conculcantes me)
scilicet malignos spiritus et homines ut me concul
cantes a deo propter me conculcarent.

**Misit deus misericordiam suam et ueritatem
suam: et eripuit animam meam de medio ca
tilorum leonum: dormiui conturbatus.**

Misit deus) pro me (misericordiam suam) genibus
(et ueritatem suam) iuxta promissa iudeis (et eri
puit animam meam) de medio catulorum leonum) id est
populi seuiantis qui imitator erat principum: eri
puit inquit de morte quia (dormiui) facile excitatus
sicut dormiens (conturbatus) opinione eorum
rum uel secundum carnem prius in passione **Uel**
(misit deus) pater (misericordiam suam et ueritatem
suam) id est christum filium suum in quo misericordi
ter egit et promissiones impleuit: christus est dei mi
sericordia: nobis copatiens quia peccata dimittit:
christus est ueritas nobis retribuens quia im

plet quod pmisit (et eripuit animā meā de meo catulo leonum). i. inimicorū ferociū qz de peccato: de pte diaboli z de inferno (do: muū cōturbatus qz in eis nō sine turbatōe detineri et quasi dormire videbar. Et ostendens q sunt illi conturbantes subiungit.

Filij hominū dentes eorum arma et sagitte: et lingua eorum gladius acut⁹.

Filij hoim). i. hostes mei qui sunt filij hoim q. d. leones z catuli p̄dicti nō sūt bruta animalia p naturā sed filij hominū z stat ille nominatur filij absolute vt locū habeat sequēs relatō cum dicit (dentes eorū). i. corrosiones z mordētes locutōes iporū sunt (arma z sagitte) qz eis tāquam armis et sagittis modo de prope: modo de longe: modo manifeste: modo occulte vulnere rare molia sunt (z lingua est gladi⁹ eorū acut⁹) q̄ velociter et cito necat. Deinde p̄ba vidēs in spiritu dñi vsqz ad mortē humiliatū z post tātam humiliationē cum resurrecurū exultans et gaudens exclamat dicens.

Exaltare super celos deus: et in omnem terram gloria tua.

Exaltare) vt qui pendēs in cruce tm̄ homo videris in maiestate cum patre regnare cognoscaris (sup celos de⁹) ad litterā qm̄ sedet ad dexteram patris sup celos etiā spirituales qz angelos habet subiectos (et sic in omnē terrā) dilatetur (gloria tua) et vbiqz extendat qd modo completū est: dño enim residente in celis vbiqz terrarū p̄dicata est gloria resurrectionis eius z diuinitatis vel laus tua exaltet z transcendat celos z spirit⁹ celestes et vbiqz manifestet gloria tua p̄dictos malos humiliando vt omnes habitatores terre te glorificent adorādo. Deinde ad verba passionis redit z in p̄sona dñi. d.

Laqueū parauerūt pedibus meis et incurrauerūt animā meā.

Laqueū) quasi latenter (parauerūt) filij hominū (pedibus meis). i. deceptorū actibus p̄tēderunt ponendo insidias ad me supplantādus et capiendū (z incurrauerūt animā meā) id est incuruare z flectere conati sunt a rectitudine veritatis z iusticie. Laqueū etiā pedibus nostris maligni spiritus et eorū ministri parant qz occulta tentamenta bonis nostris actibus p̄tendūt vt impediāt. Anima vero curuat: cum de bono ad malū reflectit cum desiderio supnoꝝ relicto terrenis desiderijs implicat pudeat q̄ terrena occupare z dorsa mentū malignis spiritibus ascendere z transire volentibus curuādo prebere hoc fecerunt sed non me ignorante. **Flam.**

Foderūt ante faciem meam foueā: et inciderunt in eam.

Foderunt ante faciem meam) et me sciente (foueā) querētes me decipere z perdere hoc agendo nō mihi sed sibi nocuerunt. Unde seq̄tur et ipsi (inciderūt in eam) qz volentes me decipere decepti sunt z parantes mihi mortem se ipsos interius occiderūt. Nemo prius peccat in alter: q̄ in se ip̄m: fouea p̄ctōis est mala cōscientiā ibi necesse est omnes malos cadere. Et bene ait ante faciem meam: qz non cum lauit sciens est traditus volens occisus. Et quibus verbis vera nobis insinuat dñi nostri patientia. Unde et subdit. Ita illi parauerūt foueā et mortem ad opprimendū Sed.

Paratū cor meū deus paratū cor meū cantabo et psalmum dicam.

Paratū) est (cor meū) o (deus) amore tui ad omnia libentī animo sustinenda. Item (paratū) est (cor meū) ad te laudandū z tibi gr̄as agendū: vel repenti ad confirmationē vt per se uerantā notet in patientiā: possit enim ad horam sustinere z postea deficere. Illi inciderunt in eam: ego autem (cantabo et psalmū dicam) id est verbis gratias agam z opibus z gloria: boz in tribulationibus. Ad dei laudem cantus cum psalmo debet concordare vt quod ore p̄fertur cōmendat ope. Et hec duo p̄dicte geminationi reddidit qz ad vtrūqz paratus fuit deinde expleta passione carnem suam denunciat suscitandā cum subiungit.

Exurge gloria mea exurge psalteriū et cithara: exurgam diluculo.

Exurge) potenter o (gloria mea) id est caro mea glorificata et que es causa glorie mee. Et repetendo aliud addens subdit (exurge psalteriū) (id est caro diuina operans (et cithara). i. caro humana patiens: psalteriū enim a superioribus reddit sonū cithara ab inferiori: p̄ psalteriū ergo et citharā vna caro christi intelligit et duo factorū genera scilicet miracula que desup fuerunt: z signant per psalteriū. Ac passiones: necessitates que ab inferiori fuerunt et signant p̄ citharā. Et hec duo genera factorū surrexerūt et euangelū impleuerunt vtrūqz in genibus p̄dicantur et domino confitent: declarat etiā sue resurrectionis horam cum addit (exurgam diluculo) id est mane: mane enim p̄ma sabbatū resurrexit dominus iesus: vel in persona ecclesie z fidelis. **Uel** (exurge gloria mea) id est in me laus diuina excietur p̄pter beneficia mihi diuini exhibita (exurge psalteriū z cithara) id est laus de superioribus dei factis z inferioribus

bus (exurgam diluculo) id est p̄mpte et volentī animo. **Et sic.**

Confitebor tibi in populis domine: et psalmū dicam tibi in gentibus.

Confitebor) confessione laudis (tibi) o (domine) id est ad honorē tuū hoc est laudabo te (in populis) id est in iudeis (et psalmū dicam tibi) id est laudem z bonam operationē p̄dicabo non solum in iudeis sed etiā in gentibus id est inter gentes vt z ipsi ad hoc puocent z celestem actū tota tibi p̄soluāt ecclesia. **Eccē fructus passionis et resurrectionis.** Et attende q̄ ipse filius dei ex tanta iusticie actione nō querit gloriam suā sed eius qui misit eum vt non gloriatur in se omnis caro sed qui gloriatur in domino gloriatur. Et merito confitebor tibi et psallam.

Quoniā magnificata est vsqz ad celos misericordia tua: et vsqz ad nubes veritas tua.

Quoniā magnificata est vsqz ad celos misericordia tua) id est vsqz ad angelos z celestes alias virtutes. Omnipotens enim deus p̄ misericordiam suam peccatores homines leuauit vsqz ad angelos quibus miseri homines p̄ misericordiam in resurrectione sicut pares et idēo misericordia dei nobis exhibita vsqz ad celos id est vsqz ad angelos ascendit (z vsqz ad nubes) id est homines predicatorēs veritatis de quibus deus tonat p̄ceptis: choruscat miraculis pluit doctrinis (veritas tua) venit qz cognitio veritatis que prepollat in angelis descendit etiā ad homines Gloria deo nostro qz nec deseruit nos facere beatos nec fraudauit veritate sed sanauit oculū cordis nostri vt eum nunc fide et postea facie ad faciem videre valeamus p̄ tanto ergo gaudio et vtilitate repenti psalmistaver sum quem dicit.

Exaltare super celos deus: et super omnem terram gloria tua.

Exaltare super celos deus: z super omnem terram gloria tua) Iterat quod ante dictū erat vt fidem nostrā confirmet: et quia circa hunc versum maxime intentio z vtilitas psalmi versatur: hoc enī dicit p̄pheta ante tot annos hoc modo videmus nos. Agentes ergo gratias dicamus et nos cum p̄pheta (Exaltare super celos deus) quod factū est in ascensione christi (et super omnem terrā gloria tua) quod factū est cum in omnē carnem effudit donū spirit⁹ sancti. **Exaltatur deus in passione in cruce: plus in resurrectione plus in ascensione plus in spiritu sancti missione plurimū cum venerit ad iudicium.** **Exaltatur etiam in nobis per incomprehensibilitatem z quando laudibus extollitur scdm nostrum possibilitatem.**

Oratio.

Transfer domine iniquitatē familie humilis sub tuarum alarū ymbra sperantis vt misericordia tua sempiterna a nequissimis insidiatorum foucis z laqueis eruat. **Per dominū.**

Psalmus de malicia et miseria iniustorum iustos p̄sequentū et de leticia et fectu iustorū in vltione et punitione peccatorum.

ps. lviij.

Vero vtiqz iusticiam loquimini recte iudicate filij hominum.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Titulus talis est. In finem ne disperdas vel corumpas dauid in tituli inscriptione id est psalmus ille dirigens nos in finem id est in christū hoc agit ne tu disperdas vel corumpas dauid id est de honores christi in tituli inscriptione hoc est ne minuas regnū christi te ipsum regno eius subtrahendo vel ipsum regem negando quem titulus regem dicit et affirmat. Quia ergo supra monuit vt boni patienter aduersa sustineant et in bonis perseuerent monet nunc vt mali a malicia desistant ne damnationem incurrant. **Malicia: miseria malorū bonos p̄sequentū z leticia iustorum in vltione peccatorū.** Intentio monere vt mali et iniqui a malicia sua desistant ne eternā damnationē ex diuina iusticia incurrant. Sententia in generali p̄pheta in isto psalmo in persona christi ad iudeos z in p̄sona ecclesie ad omnes loquens malitiam iniquorū detestatur z exprobrat penam debitam p̄ culpa iporū cōminatur narrat vtriusqz malorum damnationē terreamur ab eorū imitatione subiungitqz de leticia iustorū ac correctōe z p̄fectu iporū cum vltionē viderint peccatorū vtriusqz leticia bonorū alliciamur ad imitationem iporū. Et specialiter intelligit de iudeis christum multipliciter p̄sequentibus. Sententia in speciali christus ergo loquens contra iudeos vel ecclesia contra omnes ait. (Si vere) z non false (vtriusqz) et certe (iusticiam loquimini) id est si est in corde quod est in ore z si nō aliud in labijs aliud in corde geris vt sit iusticia non laborum sed factorū ergo (recte iudicate) id est vtriusqz (filij hominū) discernentes bonū a malo scdm iusticiā quam loquimini vt labia cogno

scantur in factis: nam bona loqui et mala agere iudicium est damnationis quasi diceret si veritatem iusticie habens in corde et loquimini in ore exequimini etiam in opere cuius contrarium facitis quia vobis est iniquitas in corde in manu et in ore.

Etenim in corde iniquitates operamini in terra: iniusticias manus vestre concinnant.

Etenim in corde et in intentione cordis vestri (iniquitates operamini) mala gerendo voluntatem: et bene dicit operamini quia voluntas prava apud deum pro facto reputabitur (in terra) id est terrenis inherentes nam cum in terra cor figurat inde iniquitas in corde generat (in iniusticias manus vestre concinnant) id est iniustas actiones iniustis voluntatibus apponunt et aggregant et aliud pro alio supradant. Est enim continuare ex multis partibus iniquitatem adunare. Ecce iniqui sunt et corde et manu. Deinde ostendit unde hoc eis convertens se ad auditores ut eos cautos faciat Quia.

Alienati sunt peccatores a vulva: erraverunt ab utero: locuti sunt falsa.

Alienati sunt peccatores) a veritate et iusticia a deo et bono et statim (a vulva) id est ab ipsa egressione et natiuitate ex utero (erraverunt) statim (ab utero) id est ab ipsa conceptione et natiuitate in utero: non quia ex tunc peccaverunt sed quia deus antequam nascantur precognoscit qui peccaturi sunt atque in errore et falsitate per mansuri (locuti sunt falsa): et mendacii: spernendo et reliquendo veritatem: non ab utero sed a principio quo sciuerunt discernere inter bonum et malum. Ecce etiam iniquitas in ore et de hoc sunt inexcusabiles quia noluerunt veritati credere.

Furoz illis secundum similitudinem serpentis sicut aspidis surde et obturantis aures suas.

Furoz) id est furiosus error est illis secundum similitudinem serpentis) qui iratus venenum effundit sic illi contra christum et suos faciunt ecce virus et venenum invidie in illorum furore. Qui etiam ex pertinacia penitentiam negligunt. Unde sequitur (sicut aspidis surde) que obturando surda efficitur ideo additur (et obturantibus aures suas) terra et cauda: dicitur enim alteram aures terre affigere alteram cauda obstruere ne carmen incantatoris audiat per quod se cogit sentit ad exequendum de caverna in qua se abscondit unde subditur.

Que non exaudiet vocem incantantium

et venefici incantantis sapienter.

Que) scilicet a spis quia obturat aures (non exaudiet vocem incantantis) ut ad lucem exeat (et venefici) id est incantatoris (incantantis sapienter) quantum ad artem suam. Sic et illi obturat aures suas terra id est peccatis presentibus et cauda id est peccatis preteritis quibus homo delectatur: alteram enim aurem cordis terre id est presenti delectationi apponit alteram vero cauda id est memoria preteritarum delectationum obturat nolentes audire vocem christi et fidelis predicatoris seu ammonitoris ut de vicioz tenebris educantur ad lucem veritatis. Ecce obstinatio in malis. Ita illi committunt. Sed.

Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum moles leonum confringet dominus.

Deus conteret dentes eorum) id est verba eorum detractoria et dolosa quibus tanquam dentibus mordent facit inutilia (in ore ipsorum) quia verbis suis capiet eos ut ipsi videant verba sua esse falsa et ab ipsis retractanda (moles leonum) id est verba superba hominum iniquorum ad modum leonum ferocius quibus tanquam dentibus maioribus nituntur innocentes conterere (confringet dominus) ne ad effectum veniant. Ecce que eis fit retributio. Quod apertius exponit subdens.

Ad nihilum devenient tanquam aqua decurrens: intendit arcum suum donec infirmetur.

Ad nihilum devenient) ipsi peccatores et subito deficient (tanquam aqua decurrens) que defluit et cito transit et si modo videantur torrentes ad saxa superbie sue sonantes quia (intendit) scilicet dominus (arcum suum) id est vindictam parat ad eos inter se puniendos (donec infirmetur) id est penitus a suis viribus debilitentur ut ulterius non valeant nocere bonis: tamen enim permittit deus malos in bonis deservire quantum hoc bonis novit prodesse vel ad correctionem morum vel ad augmentum virtutum.

Sicut cera que fluit auferentur: super cecidit ignis et non viderunt solem.

Sicut cera que fluit) et dissolvitur a facie et ardore ignis (auferentur) ab omni virtutum constantia vel de presenti vita morte repentina (super cecidit) super eos (ignis) concupiscentiarum et vicioz: vel (ignis) infernalis et eternus (et non viderunt solem) iusticie veri luminis visione privati et hic et ibi. De quo illi dicturi sunt in futuro et sol non ortus est nobis transierunt omnia illa tanquam umbra erravimus in via

veritatis et iusticie lumen non luxit nobis. Et convertens se ad ipsos peccatores ut attentiores faciat subiungit.

Præiusque intelligerent spine vestre rannum: sicut viventes sic in ira absorbet eos.

Præiusque spine vestre) o miseri peccatores id est punctos male conscientie (intelligerent) et perciperet (rannum) id est peccatus ranno esse simile. Rannus enim est herba prius mollis. Deinde cum maturefcit acutissimos aculeos habet sic peccata nunc mollia et delectabilia sunt sed post gravissime pungunt dum ergo delectant si quis non intelligit et cogitat futuram punitionem non intelligit rannum. Spine vero rannum intelligit cum impij docebunt penarum experimento quod eos nunc presentens impedit scire delectatio. Et iterum convertens se ad auditores subdit (sicut viventes) id est subito quasi vivos qui se non vere vivunt sed vivere videntur (sic in ira) id est ad similitudinem irati in quo tamen ira non cadit (absorbet) dominus (eos) scilicet peccatores miseros auferendo de presenti vita dum ad hoc sperant de ea hoc autem non est sine fructu bonorum sed ideo subditur.

Letabitur iustus cum viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris.

Letabitur iustus) et si molestus pressus) cum viderit vindictam) et punitionem peccatorum presentem et intellexerit etiam futuram motus non zelo vindicte sed diuine iusticie nec gaudet pro malorum pena sed quia non est in ea (manus suas) id est operatur actiones (lauabit) ab immundicia et purgabit a peccatis si indigent: vel munda tanquam lota essent servabit et magis iustificabit (in sanguine peccatoris) id est ex consideratione vindicte et pene reproborum. Et hoc enim proficit ipse monitus morte peccatoris et mors alterius valet ad vitam eius. Unde salomon stulto pereunte sapiens altitior erit.

Et dicit homo si vtiq; est fructus iusto vtiq; est deus iudicans eos in terra.

Et) vtiq; vindicta peccatoris (dicit) apud se (homo) qui sua ratione vivit (si) id est quia (vtiq; est fructus) iusticie sue etiam in hac vita ipsi (iusto) licet hic presso quia est sibi fructus in fide in tentatione: et tribulatione in patientia et caritate et similibus ideo (vtiq; est deus iudicans eos) scilicet malos id est iuste retribuens eis secundum merita nondum in extremo iudicio sed etiam hic (in terra) vbi flores videntur: p

bat ab opposito ac si dicat. Sicut dominus iste dat pro suis meritis et bonis operibus ut fructificet ac proficiat: amplius iustificetur sicque consequatur vitam eternam ita iusto iudicio pro mittit malo ut deficiat et a peccatis absorbeat ac sordibus magis absorbeat sicque de iniquitate et iniusticia reportet penam eternam.

Oratio.

Iustissime domine concede populo tuo se qui iusticiam et legem diligere rectam: ne a veritate tua auditum suum auertens venefici serpentis moribus laucietur. Per do.

Psalmus de oratione christi vel ecclesie et cuiuslibet fidelis in tribulatione pro sua liberatione ac de gentium et iudeorum conversione et gratiarum pro his omnibus actione.

ps. lviij.

Eripe me de inimicis meis deus meus et ab insurgentibus in me libera me.

Auctor psalmi propheta david Tunc hic est

In finem ne disperdas david etc. hoc est psalmus ille tendens in finem id est in christum monetur ne tu quicquid es disperdas david id est christum in tituli in scriptione contradicendo ei et non ideo disperdas quando id est quod misit saul id est regnum iudeorum et custodiuit domum eius id est sepulchrum christi ut interficeret eum id est nomen et famam eius tolleretur: ne crederetur in eum quia frustra tentaverunt. Quod vero isti tres psalmi continui in titulo habent ne disperdas non vacat a mysterio regalem enim illum titulum constat tribus linguis fuisse notatum significante hoc spiritu sancto per christi passionem totum mundum fidei christiane esse subiectendum. Materia: oratio christi vel ecclesie et cuiuslibet fidelis positi in afflictione pro sua liberatione et infidelium conversione. Intentio: monere fideles ut persecutiones et quocumque aduersa patienter sustineant et de diuino adiutorio semper confidant. Sententia in generali propheta in isto psalmo loquitur in persona christi vel ecclesie seu alicuius fidelis in angustia et persecutione existens et pro sua liberatione ac gentium et iudeorum conversione orantis. Supra enim egit de christi suorum persecutoribus et ideo nunc petit liberari ab eis orans pro infidelibus convertendis. Sententia in speciali: Totus itaque christus quasi ab inimicis obsesus clamat dicens. Eripe me etc. et nota quod hic in duobus versibus sequentibus per ordinem

distinguantur quattuor genera persecutorum seu aduersariorum christi qui quotidie ad huc christi corpus non cessant psequi quos tamen exemplo christi et patienter oportet tolerare et dei auxilium continue implorare. Unde dicit (Eripe de inimicis meis) qui me odiunt et odium in corde regentes nocendi votum habent (deus meus) quasi diceret ab his non possum eripi sine tuo adiutorio (et ab insurgentibus in me) id est contra me (libera me) qui iam commoti in verba erumpunt atque aperta voce veritati resistunt et verbis nocent.

Eripe me de operantibus iniquitatem: et de viris sanguinum salua me.

Eripe me de operantibus iniquitatem) qui iam durata mente: maliciose persequendo et manus iniiciendo scelus opere complent (et de viris sanguinum salua me) qui magis seuitendo etiam occidunt et sanguinem innocentem fundunt: facta sunt hec in christo et quibusdam eius membris et quotidie fit in alijs. Et necesse est ut eripias.

Quia ecce ceperunt animam meam iter tuerunt in me fortes.

Quia ecce ceperunt animam meam) scilicet vitam corporalem et ponit prem. p. toto neque enim animam sine corpore tenere potuerunt (quia irruerunt) cum impetu (in me) humilem (fortes) in malicia vel sua presumptione et superbia ut me inozntraderent. Et merito debeo liberari quia in me culpam non inueniunt. Unde subdit.

Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine: sine iniquitate cucurri et direxi.

Neque iniquitas mea) quantum ad primam et quam in eos fecerim (neque peccatum meum) quantum ad me et quod in me habeam o (domine) causa est vel fuit quare me persequerentur sed (sine iniquitate cucurri) viam huius mundi vel (cucurri) id est bene operatus sum sine admixtione mali: aliter enim deo bonum non placet (et direxi) alios quantum in me fuit ad bene operandum verbo et exemplo. Non ait ambulauit sed cucurri quia non solum bene operandum est sed et ipso gressu boni operis festinandum. Et ideo.

Erurge in occursum meum et vide: et tu domine deus virtutum deus israel.

Erurge) qui videris dormire (in occursum meum) ad me iuuandum id est mihi currenti ad te occurre per subsidij et consolationis accelerationem (et vide) id est fac alios videre et co-

gnoscere meam exaltationem ut qui me vident depresso videant exaltatum. Deinde sequitur oratio p. gentibus conuertendis cuius ait (et tu domine deus virtutum) celestium (deus) populi (israel) qui videris tantum deus unius gentis que te colit.

Intende ad visitandas omnes gentes non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.

Intende ad visitandas omnes gentes) ut eas que infirme sunt et peccatis onerate visitare digneris dando gratiam sanitatis et mittendo tuos predicatorum ut sicut tu es deus angelorum et deus israelitarum ita esse digneris et deus gentium quatenus eas consortes facias angelorum et israeliticorum fidelium (non miserearis). id est non misereberis ut sit predictio non imprecatio (omnes) qui operantur) pertinaciter (iniquitatem) scilicet qui in iniquitate perseuerant. Ergo si dei misericordiam querimus necesse est ut peccata nostra penitendo puniamus. Et vere intendes quia te aspirante.

Conuertentur ad vesperam et famem patienter ut canes: et circuibunt ciuitatem.

Conuertentur) ipse gentes ab idolatria ad cultum dei (ad vesperam) id est in hac vltima etate seculi (et famem) conuertendi alios patienter) omnes sibi incorporari et vniri p. fidem desiderantes (ut canes) scilicet latrando contra hostes (et circuibunt ciuitatem) id est mundum ubique euangelizantes hoc potest exponi de illis qui sero conuertuntur et tamen feruentiores sunt illis qui primo venerunt (Conuertentur ad vesperam) senectutis dicentes mane nobiscum domine quoniam ad vesperam scit et sic conuersi famem patienter) orandi ieiunandi bene agendi (ut canes) qui immoderatum et ardentem habent appetitum nam subitus calor longum vincit teporem. Et qui tarde erunt quandoque celeritate moram compensat.

Ecce loquentur in ore suo et gladius in labijs eorum quoniam quis audiuit.

Ecce loquentur) et manifeste predicabunt (in ore suo) id est libere et audacter cum auctoritate ad informationem fidelium et depressionem hereticorum (et gladius) sancti spiritus quod est verbum dei (in labijs eorum) erit. Ideo autem frequens predicatio erit in labijs eorum et indignabuntur dolentes si non poterunt alios conuicere quoniam erunt multi qui non audient aure audiendi et hoc est quod subdit (quoniam quis audiuit) quasi diceret pauci audi-

ent eos hinc est p. p. beta ait Quis credidit aui diuini nostro.

Et tu domine deridebis eos: ad nihilum deduces omnes gentes.

Et tu domine deridebis eos) qui in iniquitate perseuerantes non audient id est dignos derisione ostendes illos scilicet in iudicio cum dices eis ite in ignem eternum quoniam (ad nihilum deduces) tunc (omnes gentes) tales et in pertinacia perseuerantes eorum superbiam destruendo et ad nihilum redigendo qui veritati non consentiunt et reuerari nolunt. Illi sunt fortes de se presumentes et ideo ceciderunt quia ad te fortitudinem suam non custodierunt. Ego autem fortis in te.

Fortitudinem meam ad te custodiam: quia deus susceptor meus: deus meus misericordia eius preueniet me.

Fortitudinem meam) id est omnes virtutes et vires meas non ad me sed (ad te custodiam) quia semper in ipsis tibi non meis viribus laudes referam non recedam a te presumens de me quia si recedo cado si accedo fortior sis. Et merito (quia deus susceptor meus) scilicet es susceptor nature in incarnatione penitentie in iustificatione anime in glorificatione et etiam ad alia beneficia participanda: deinde mutans personam subdit (deus meus) est spiritualiter quia (misericordia eius preueniet me) in donis et beneficijs qui nihil attuli cur miseret: nullus enim dona dei meret. Ecce quare non debeo de me presumere quia non precesserunt merita mea sed preuenit me diuina misericordia. Et hoc. **Deus ostendit mihi super inimicos meos ne occidas eos nequando obliuiscantur populi mei.**

Deus ostendit mihi super inimicos meos) sine de inimicis meis id est quantum circa me misericordiam habuit demonstrauit in illis circa quos non habuit. Deus enim ad ostendendum maiorem in suis misericordiam. Exerces quandoque in alijs iusticiam in ramis superbie precisis in seruo misericordiam suam ostendit oleastro. Et tu noli superbire ne precidi mereris et ideo. **O (deus ne occidas eos) Delendo omnino (nequando obliuiscantur populi mei) scilicet fideles gratiam et misericordiam dei si non sint testes legis et mortis christi viuunt ergo ante oculos eorum ut per illos dei misericordiam recognoscant et quantas gratias deo pro se agere debeant Sed.**

Disperge illos in virtute tua: et tepore ne eos p. tector meus domine.

Disperge illos) in toto mundo p. omnes gentes (in virtute tua) et tue potentie qua potes ut saltem sic emendati superbire desistant et scelus suum penitendo deplorant vel ut ecclesia ab inimicis testimonio veteris legis habeat quia co-dices nobis portant (et deponere eos) ab elatione et timore superbie ut humiliantur et sint obprobrium omnibus (p. tector meus domine) qui me protegis et defendis ut habeam testimonium misericordie tue. Deinde ostendit quid in eis deponi velit dicens.

Delictum oris eorum sermonem labiorum ipsorum et comprehendatur in superbia sua.

Delictum oris eorum) deponere id est dimittite et (sermonem labiorum ipsorum) imp. opera de christo dicentium deponere et destrue ac de ore et labijs eorum tolle. Sic fecit resuscitando christum quem perdere voluerunt quia hunc viuere expauerunt et in celo adorari ab omnibus gentibus mirati sunt et comprehendantur in superbia sua) id est conuincantur et conuertantur cognoscentes et dolentes se superbe et male egisse et confitentes peccata sua ut ille ignosceret qui venerat peccata solulere. Et factum est hoc ias in quibusdam et postmodum fiet in pluribus. Ideo subiunctum est.

Et de execratione et mendacio annunciantur in consumatione: in ira consumationis et non erunt.

Et sic (de execratione et mendacio) id est de eo quod dominum execrabantur de eo mentiri sunt penitentiam et confessionem inde educant annunciantur) a predicatoribus (in consumatione) et perfectione id est predicabuntur esse perfecti et alijs in exemplum vite. De ipsa enim magnitudine peccati plus humiliabuntur et ea humilitate plus erigi merebuntur et eo magis perfecti erunt quia tam execrabile peccatum se commisisse dolebunt ubi abundauit delictum superabundet et gratia. Et pertinet ad medicinam humilitatis infirmitas hominis: nihil enim sic impedit perfectionem ut superbia et hoc fiet (in ira consumationis) id est in tali ira et vindicta dei que corripiendo et emendando consummet eos et perficiat non in ira consumptionis que vindicat ut consumet et damnet: ita conuersi (non erunt) tales quales ante execrati sunt. Unde alibi dicitur verte impios et non erunt.

Et scient quia deus dominabitur iacob et finium terre.

Et tunc (scient quia deus dominabitur iacob) id est iudeorum de iacob descendendum et non tñ eorum sed (et finium terre) id est gentium que in finibus terre erant respectu iudeorum que erant in medio quas iudei vt canes contempserunt. Tunc agnoscent eundem deum et iudeorum et gentium esse et q non debeant gentes contemnere: omnes enim peccauerunt et gratia dei egent deponent superbiam et salutem gentium non inuidebunt quia parem suam et illorum infirmitatem cognoscent et in angustiari lapide copulati simul deum adorabunt: dicitur ergo nunc de iudeis quod supra dictum est de gentibus.

Conuertentur ad vespem et famem patientur vt canes et circuibunt ciuitatem.

Conuertentur) scilicet iudei plenarie (ad vespem) in vltima seculi etate et sine mundi (et) esuriendo ac sitiendo iusticiam (famem verbi dei) patientur vt canes) id est sicut peccatores cognoscentes se infirmos vt possint fieri sani. nemo enim insanabilior est eo qui sibi sanus videtur (et circuibunt ciuitatem) dei: et ecclesiam sanctorum vitam et mores inuestigando ex quibus ciuitas dei constructa est. Vel (ciuitatem) id est mundum circuibunt euangelizando. Unde apte subiungitur.

Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero non fuerint saturati et murmurabunt.

Ipsi) conuersi iam digni (dispergentur) vbi q de loco ad locum (ad manducandum) id est ad alios lucrandum et incorporandum sibi in fide (si vero non fuerint saturati) sicut populum id est si non fuerit impletum desiderium eorum et predicatio ad votum eorum non fructificauerit (et) ipsi sicut et gentes (murmurabunt) id est dolebunt quomodo superius dictum est quoniam quis audiuit. Iste versus tangit prelatos qui dispergentur per dioceses suas non ad predicandum sed ad manducandum (si vero non fuerint saturati) id est ad libitum suum bene procurati murmurant pre impatiencia et forte huius occasione extorquentur pecuniam. Sic et claustrales qui dispergentur per cameras ad manducandum ibi dimisso rectorio (si non fuerint saturati) id est ad dele-

ctationem procurati (murmurabunt) contra parricidam suam Sed tota iam ecclesia de vtroque pariete iuncta gaudens et gratias agens subiungit.

Ego autem cantabo fortitudinem tuam et exaltabo mane misericordiam tuam.

Ego autem iam tota ecclesia (cantabo) et cum cantico laudabo vel cum voce laudis predicabo (fortitudinem tuam) qua diabolum vicisti qua infernum spoliasti (et exaltabo) corde id est cum exultatione magnificabo vel laudabo ne laus sit tñ in ore (mane) id est sine dilatione ac prompte studiose (manam tuam) qua humanum genus redemisti et peccata dimisisti vel mane in resurrectione quando transactis huius seculi tenebris et tentationibus apparebit sol iusticie exultabo id est exultando suscipiam (misericordiam tuam) que erit in remuneratione.

Quia factus es susceptor meus: et refugium meum in die tribulationis mee.

Quia) in presenti vita in qua tribulat omnis qui iuste viuit (factus es) ab ipsa tribulatione (susceptor meus) et ab instantibus periculis (refugium meum) autum (in die tribulationis mee) quando scilicet gratum est: nisi enim tu suscepisses et saluasses nemo esset qui inter tot et tanta mala subsistere potuisset. Et ideo adhuc amplius deum p beneficijs suis laudare desiderans subiungit.

Adiutor meus tibi psallam: quia deus susceptor meus deus meus misericordia mea.

Adiutor meus) id est cooperatoz in bonis (tibi psallam) id est bona opera que te aspirante et auxiliante gessi tibi ascribam et merito (q) tu (deus susceptor meus) es) nunc ad gratiam et tandem ad gloriam qui etiam susceptor deificas et hoc non imputo meritis meis sed misericordie tue quia tu ipse (deus meus) qui me creasti es (misericordia mea) q me saluasti quasi diceret vt pro multis vno verbo singula beneficia tua et te plenius explicem tu es misericordia mea quia totum gratis das cui pprium est misereri semper et parcere. Cum multa dixit non tamen omnia sed in hoc vno omnia comprehendit. Attendens enim omnia bona quecumq habere possumus siue in natura siue in conuersione in fide: in spe in charitate in iusticia in timore domini in bonis moribus totum non esse nisi ex illius donis et misericordia: ita

concluse deus meus misericordia mea: no inuenit impletus bonis dei quid appellaret deum nisi misericordiam suam. O dulce nomen sub quo nemini desperandum est omnes consolans omnes ad conuersionem inuitans. Si peccata nostra nobis tñ dimisisset vniq misericors resere dici potuisset. Hunc quia et peccata dimisit et in super dona addidit et quod incredibile erat etiam celestem gloriam inmeritis peccatoribus donauit non solum iam misericors dicitur sed ipsa misericordia digne appellatur. Dicit ergo voce et corde ecclesia dicat vnaqueq fidelis anima deus meus misericordia mea.

Oratio.

Omnipotens domine cuius virtutem et misericordiam matutino laudamus in tempore fortitudinem nostram oramus vt custodias et ab omni obscuritate tenebrarum eruti matutino lumine decoreremur. Per do.

Psalmus de oratione prophete pro regno israel reformatione et ecclesie pro ceteri iudeorum et gentium de peccato ad iusticiam commutatione.

ps. lix.

Deus repulisti nos

et destruxisti nos: iratus es et miseratus es nobis.

Auctor psalmi propheta dauid Titulus talis est. In finem pro his qui commutabuntur etc. Et est sensus psalmus ille dirigens nos in finem id est in christum agit pro his id est de his qui commutabuntur de veteri vita in nouam in tituli inscriptione suscepta per fidem scilicet quia credunt christum regem iudeorum et transerunt in regnum christi a regno diaboli: commutabuntur dico non sibi sed ipsi dauid id est christo vt iam ei viuant et seruiant et hoc eundo et transcundo in doctrinam id est in precepta eius bene viuendo et bene docendo secundum ea: commutabuntur autem per hec cum id est qz ipse dauid id est christus succedit igne dei et charitatis mesopotamiam syria id est mundum vocatione ad fidem eleuatum et sublimem in virtutibus factum: me sopotamia enim alta vocatio syria vero sublimis interpretatur: et tamen prius in eo succedit et humiliat syriam solum id est sublimitatem vane vultus: solum bal namq vana vultus interpretatur. Qui enim prius erat sublimis altitudine vana et vultus incensa humiliatur vt melius exaltetur et

innouetur. Et ita conuertit ab errore Joab id est inimicum scilicet iudaicum populum et percussit id est commouit de infidelitate ad fidem edom id est terrenum scilicet gentilem populum terrenis deditum et hoc in valle salinarum id est in humilitate que est condimentum omnium virtutum sicut sal ciborum percussit dico duodecim milia id est omnes de quatuor mundi partibus ad fidem sancte trinitatis congregatos: per mille perfectio intelligitur: et per duodecim milia totus mundus percussus designatur. Materia: commutatio conuersorum de peccato ad iusticiam et eorumdem propter culpam repulsoz receptio ad gratiam. Intentio: monere vt nemo contempnat istas percussiones sed patienter aduersa huius mundi ferat quia per hoc habebit commutationem de peccato ad iusticiam et etiam de mortalitate ad immortalitatem. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona sua lamentatur de multiplici desolatione terre et populi israel propter peccata sua deprecans deum deuote pro reformatione et liberatione a miseria. Vel in persona conuersorum ad deum precatur pro culpe remissione et gratias agit pro vocatione referens deuote post tantam sue dampnationis miseriam quantam sint consecuti misericordiam. Postquam ergo supra orauit pro gentium et iudeorum conuersione nunc tam de iudeis qz gentibus vocati gratias referunt et posteris exemplum deo gratias referendi se proponunt. Sententia in speciali propheta ergo in voce percussoz in melius mutatoz ait D.

Deus repulisti nos) et proiecisti extra protectionem tuam in manus hostium (et destruxisti nos) id est destrui permisisti propter peccata nostra (iratus es) scilicet contra nos vindictam exercendo (et miseratus es nobis) in precepto seruando.

Commouisti terram et conturbasti eam sana contritiones eius quia commota est.

Commouisti terram) scilicet israel id est habitantes in ea terrore aduersarioz (et conturbasti eam) permittendo hostes occupare loca eius sed nunc oro (sana contritiones eius) id est miserias et afflictiones (quia commota est) et conturbata fugientibus habitatoribus pre timore.

Quiescisti populo tuo dura: potasti nos

vino compunctionis.

Ostendisti populo tuo dura afflictiones scilicet et flagella quibus dure castigasti eum propter peccata sua (potasti) et repulisti (nos vino compunctionis) id est meroris scilicet tribulatione et dolore quibus purgatur patiens vulnus vino.

Dedisti metuentibus te significationem: ut fugiant a facie arcus.

Dedisti metuentibus te significationem id est aliqualem noticiam per has percussiones ut his exercitanti (fugiant a facie arcus) id est a presentia iusticie tue que extenta est ad percipiendum peccantes ut metuant te qui tam grauius punis delinquentes Et.

Ut liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua et exaudi me.

Ut liberentur ab oppressione et deiectione sua (dilecti tui) scilicet populo israel qui dicitur deo dilectus. Unde oro (saluum fac) ipsum populum israel (dextera tua) id est per dexteram tuam scilicet per fauorem tuum vel potentiam (et exaudi me) pro me et populo meo deprecantem. Deinde conuertit se ad auditores suos ut confirmet eos dicens.

Deus locutus est in sancto suo: letabor et partibus sichimam: et conuallem tabernaculorum metibus.

Deus locutus est in sancto suo id est de oraculo vel in propheta nathan promittendo mihi quod ego dauid (letabor) prosperitate in regno quod et partibus sichimam id est terram sichen scilicet restituendo eam antiquis habitatoribus qui expulsi sunt per alienigenas (et conuallem tabernaculorum) scilicet iacob que nunc occupata est a philisteis (metibus) id est secundum mentem furas debitas restitutam israelitis. Et hoc bene possis facere quia fortissimos populos habeo mihi fauentes et obediens Nam.

Deus est galaad et meus est manasses: et ephraim fortitudo capitis mei.

Deus et in adiutorium mihi (est galaad) id est ille populus sic dicitur habens possessionem terre galaad transiordanem qui famosus erat robore propter ierpe galaaditem iudicem israel (et meus est manasses) qui etiam erat populus famosus robore propter gedeonem et abimelech iudices israel qui de hoc populo erant et ephraim fortitudo capitis mei id est fortitudo mea capitanea et principalis est ephraim que inter ceteras tribus robustior et populo

sior erat.

Juda rex meus: moab olla spei mee.

Juda rex meus est et legiser cui competit inter alias tribus ut habeat ducatum et regnum propter reges qui sunt ex ea nec tamen populi israel elite mihi adherent sed etiam extranei populi mihi seruiunt confederati sunt Unde subdit moab olla spei mee id est spero in deo: quod terra moab erit mihi subdita ad seruendum sicut olla ad suum ministerium.

In idumeam extendam calciamentum meum mihi alienigene subditi sunt.

In idumeam extendam calciamentum meum id est calcabo eam incedendo pede calcato ac subiiciam et supeditabo eam per plenam victoriam (mihi alienigene) scilicet palestini et cetera nationes in circuitu regni mei (subditi sunt) et subiecti. Ita dicitur in idumeam et subiiciam eam Sed.

Quis deducet me in ciuitatem munitam quis deducet me usque in ydumeam.

Quis deducet me in aliquam (ciuitatem munitam) scilicet idumeam subiiciam eam immo (quis deducet me usque in idumeam) ut audeat aggredi ad eam subiiciendam ubi multi fortes et bellicosi erant.

Nonne tu deus qui repulisti nos et non egredieris deus in virtutibus nostris.

Nonne tu deus deduces quasi diceret nullus alius nec etiam aliquis de fortibus populis quos nominavi potest hoc facere sed tu solus deus qui repulisti et proiecisti (nos) a protectione et defensione tua sinendo tribulari (et non egredieris deus) nobiscum (in virtutibus nostris) sed in tua virtute ut protegas nos In sua enim virtute non in nostra deus operatur. secundum historiam futurum ponitur pro preterito id est non egressus fuisti immo sic proiecisti nos ut non egredieris (in virtutibus nostris) exercitiis nostris id est ne protegeres nos ab hostibus sicut solet dux egrediens. Et ideo.

Da nobis auxilium de tribulatione: et vana salus hominis.

Da nobis auxilium quo liberemur (hoc tribulatione qua ab hostibus vexamur (et) id est quod sine auxilio tuo (vana est salus hominis) id est que speratur ab homine et ideo maledictus homo qui ponit hominem brachium suum. Et conuertens sermonem ab homine loquitur de deo in tertia persona dicens.

In deo faciemus virtutem: et ipse ad nos

hilum deducet tribulantes nos.

In deo id est auxilio et fauore dei non in virtutibus nostris (faciemus virtutem) id est virtutis facta contra hostes (et ipse ad nihilum deducet) conculcando et subiiciendo in seruitutem (tribulantes nos) et aduersantes nobis ut per nihil eos habeamus. Mystice autem legitur sic D.

Deus repulisti nos et destruxisti nos: iratus es et misertus es nobis.

Deus repulisti et destruxisti nos nobis auxiliium subtrahendo ac tentari et peccare permitiendo (iratus es) propter peccata nostra iustas vindictam in nos exercendo (et misertus es nobis) propter bonitatem tuam cum ad te reuertemur penitendo ad hoc irasceris ut miserearis ipsa ira tua misericordia est: et exponit quomodo sit misertus dicens.

Commouisti terram et conturbasti eam: sana contritiones eius quia commota est.

Commouisti terram id est terrenos vomere predicationis (et conturbasti eam) salubriter ad penitentiam. prius commouetur a timore domini: deinde conturbatur ex dolore peccati (sana contritiones eius) id est remouet ab ea miseris animas quas sustinet vel peccata pro quibus cor commotum habet et dignum est ut sanes (quia commota est) gratie tue commouenti per liberum arbitrium consensit. Sic autem mutato in melius homine iam dura et aspera subsequuntur unde et subditur.

Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis.

Ostendisti populo tuo sic in melius mutato (dura) et aspera ut te attentius quereret. Unde scriptum est omnes qui volunt pie viuere in christo persecutionem patiuntur (potasti nos vino compunctionis) id est delectari nos fecisti poculo passionis et tribulationis sicut vinum delectat potantem quia tribulationes per charitatem sunt delectabiles et si per infirmitatem carnis graues Vel (potasti nos vino compunctionis) id est suauitate lachrymarum penitentiae confessionis iste autem passionis potus non perdens est sed medicina vrens unde subiungitur.

Dedisti metuentibus te significationem: ut fugiant a facie arcus.

Dedisti metuentibus te significationem ut fugiant a facie arcus id est per tribulationes temporales significasti tuis fugere a presentia

futuri minantis iudicii et ab ira ignis eterni.

Istum arcum fugit qui a peccatis cauet. Bene autem iudicium arcus dicitur quia arcus quanto plus retro tenditur tanto impetuosius fertur: ita et iudicium quanto magis differtur tanto grauius non conuersis erit. Cuius nobis sit significatio per penitentiam quia si hic tam asper re deus nos punit quid in futuro faciet. Et. Ut liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua et exaudi me.

Ut liberentur dilecti tui in die ire ad hoc quod per significationes presentium malorum dantur ut ab eternis malis domini dilectores liberentur et ut hoc fiat exorat dicens (saluum me) (fac) dicit generalis iustus collocando in (dextera tua) id est in portionibus bonis tuis in beatitudine perpetua ubi est salus vera quasi diceret: qui sic in presenti nos ad salutem crudis persequendo ad dexteram tuam salubriter percussos (et exaudi me) quia non temporalia sed eterna peto que tu precipis petere. Ex hoc autem scio quod saluabit dextera sua quoniam.

Deus locutus est in sancto suo: letabor et partibus sichimam: et conuallem tabernaculorum metibus.

Deus pater locutus est in sancto id est in filio (suo) in quo promisit hanc saluationem nouissime diebus istis. In qua locutione ego fidelis populus seu ecclesia (letabor) de his quos assumam in partem mei: quia (et partibus sichimam) id est diuidam gentes seu gentiles quod designantur per sichimam ubi habitant gentes: non enim oim est fides sed alij credunt alij non credunt et eorum credunt alij viuunt bene: alij male. diuiduntur ergo nunc fide et moribus diuidentur in iudicio oues ad dexteram hedi ad sinistram (et conuallem tabernaculorum) que fecit ibi iacob id est gentem iudeorum ab iacob descendenti que per illam vallem intelligitur etiam (metibus) et diuidam quia alij crediderunt alij non nam transierunt inde qui crediderunt foris reliquie remanserunt. Hec iam diuisio demonstratur cum subinfertur.

Deus est galaad te meus est manasses: et ephraim fortitudo capitis mei.

Deus est galaad id est mee societatis est numerus martyrum: galaad enim interpretatur aceruus testimonij et per aceruum testimonij multitudinem martyrum designatur quia martyres grece testes dicitur sunt latine (et meus est manasses) qui oblitus prioris vite et status in anteriora cum apostolo se extendit Manasses etenim interpretatur apud nos: oblitio seu oblitus.

(et effraim) id est huius qui bonos fructus et in se et alijs faciunt scilicet doctores ecclesie: effraim enim interpretatur fructificatio: sunt fortitudo capitis mei) id est christi dicit ecclesia quia christi membra infirmiora sustentant.

Juda rex meus: moab olla spei mee.

Juda rex meus) id est confessores rectores erunt mei scilicet ecclesie: iudas enim interpretatur confessio vel christus qui est de tribu iuda nasciturus erit rex meus (moab) qui interpretatur abutens lege scilicet gentium populus est olla buli) quia facit me plenius sperare non deficere: tribulationes enim maxime non oriuntur aduersus ecclesiam nisi a maleuolentibus lege. Sicut autem in olla cibi sic in tribulatione et cocti sunt sancti. Aperte vero dicitur olla spei in eo quod spes sanctorum venit a tribulatione. In hac olla tribulationum constituta quantam spem habeat ecclesia audiamus.

In ydumeam extendam calciamentum meum mihi alienigene subditi sunt.

In ydumeam) que interpretatur terrena siue sanguinea (extendam calciamentum meum) id est euangelium quo munitur vita gradientium in mundo. q. d. buliat olla quantum potest leuiat mundus quantum valet ego usque ad terrenos et sanguinos extendam predicationem meam et sic mihi etiam (alienigene subditi sunt) illi qui non pertinent ad genus meum ad hereditatem meam. Multi enim veniunt ad fidem qui non pertinent ad hereditatem: multi adorant christum qui non sunt regnaturi cum christo: quia multi sunt vocati pauci vero electi. Et ne hoc videretur viribus suis attribuere commendat gratiam dei deducentem cum subiungit.

Quis deducet me in ciuitatem munitam quis deducet me usque in ydumeam.

Quis deducet me in ciuitatem munitam) id est in iudeam que munita recte dicitur videlicet patriarchis et prophetis legibus quoque et varijs institutionibus ad hanc primam predicationem est euangelium (quis deducet me usque in ydumeam) id est in vniuersam gentilitatem vt multi ex gentibus mihi incorporant et societate membrorum ciuitas amplietur. Negat hoc ab homine fieri posse. hoc enim a sola fieri poterat deitate. Unde subdit.

Nonne tu deus qui repulisti nos et non egredieris deus in virtutibus nostris.

Nonne tu deus) facies hoc quod (repulisti nos) exponens nos periculis et sinens tribulari. Tu ipse qui repulisti deduces: tu ipse qui iratus es

miseraberis: non enim continebis in ira tua misericordias tuas. Deduces ergo et tamen seuis te mundo non (egredieris) deus in virtutibus nostris) quando fortiter facturi sumus pro defensione fidei id est non ostendes potentiam tuam qualem ostendisti olim patribus quando eorum fortitudini cesserunt gentes. Tamen diuersis tormentis nos extra cruciantibus non deseres sed tunc nobis intus operaberis et sic magis et melius deduces quia sic videmur non pro temporalis vita pugnare sed pro eterna. Tu ergo deus qui non egredieris in virtutibus nostris quia non dabis temporale auxilium da sempiternum hoc est quod subdit.

Da nobis auxilium de tribulatione: et vana salus hominis.

Da nobis auxilium) sempiternum in futuro (de tribulatione) id est propter tribulationes quas hic sustinemus non petimus vt amoueamus tribulationes sed vt ipsa tribulatio sit nobis fructuosa et in auxilium vt inde subuenias. Vnde deserere videris Et ideo non petimus hanc salutem humanam (id est quia vana et fallax est) salus hominis) transitoria et temporalis. Audiant hec qui spem suam in potentibus hominum vel in terrenarum diuinarum splendoribus ponunt quia (vana) est (salus hominis) et deus solus opportunum tribulationibus nostris prestat auxilium. Verito ergo subdit ecclesia.

In deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.

In deo faciemus virtutem) vincendo inimicos non in gladio: non in equis: non in potentatu exercitus: quia deus erit exercitus et victoria nostra. Vnde subdit (et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos) et impugnantes et a spe eternitatis reuocare conantes tam vicia quam inimicos visibiles et invisibiles reprimendo et eorum seuiam annihilando faciemus et nos virtutem in domino vt ab omni tribulatione et tentatione liberi esse mereamur. In ipso sit fortitudo nostra in ipso sit omnis nostra gloria et nulla preualebunt aduersa. Nam si deus pro nobis quis contra nos.

Oratio.

Omnipotens mitissime deus humani generis restaurator et rector: qui fideles tuos sic deponis vt erigas: sic humilias vt ad celorum regnum perducas: in te credentium corda pia miseratione custodi: vt ad confessionis tue remedia fugientes sanatis contritionibus eterna felicitate te largiente perfrui mereantur. Per dominum.

Psalmus de oratione ecclesie vndique preste et de gratiarum actione pro multiplici beneficio iam recepto et in futurum recipiendo.

ps. lx.

Audi deus deprecationem meam intende orationem meam.

Auctor psalmi) propheta david. Titulus talis est. In fine in hymnis psalmus david: hoc est psalmus iste dirigens nos in finem id est in christum est in hymnis id est in laudibus exhibendis david id est christo. Materia oratio laus et gratiarum actio ecclesie pro multiplici beneficio recepto et in futurum recipiendo. Intentio: monere fideles ad faciendum ista semper et ad perseverandum in eis usque in finem. Sententia in generali) propheta in isto psalmo in persona ecclesie humiliter exaudiri petit: beneficia recolat: et pro beneficijs laudes promittit: post supra dictam ergo gratiarum actionem vocator ad fidem admonet nunc suo exemplo ecclesia auditores vt pro dei beneficijs in gratiarum actione permanant quod et in presentia peccatorum veniam et virtutum gratiam sunt consecuti et in futuro premium beatitudinis habituri. Sententia in speciali) ecclesia ergo de tota ore quasi vnus hic clamat. (Exaudi deus deprecationem meam) mala a me amouendo et auertendo (intende orationem meam) bona mihi conferendo et in me conseruando. Deprecatio est que assidua est: et hominibus etiam offertur: oratio est que tamen deo offertur: postquam dicit exaudi) prius addidit intende vt videlicet gratanter et vtiliter dignetur exaudire. Nam orationem nostre intendit deus cum gratanter suscipit quod oramus. Non nullos enim aliquando exaudit iratus non tam ad salutem quam ad damnationem. Et quod ecclesia toto orbe terrarum diffusa est vndique se clamare insinuat cum subiungit.

A finibus terre ad te clamaui dum anxiam) retur cor meum: in petra exaltasti me.

A finibus terre) id est vndique ex omnibus partibus mundi (ad te) non ad alium (clamaui) te deuote inuocando (dum anxiam) cor meum) id est in anxietate et molestijs pro quas tamen sit noster profectus. Clamor noster ad deum est nostrum desiderium. Quanto quisque plus desiderat tanto plus clamat deinde sequitur clamor exauditionis. q. d. anxiam) cor sed non ideo vincor quia (in petra) id est in christo et in fidei soliditate (exaltasti me) et fundasti quod super hanc petram edificata est ecclesia. Et bene ait exal-

tasti quia iustus qui ex fide viuit cuncta temporalia transcendit et in celis conuersationem habet. Exaltatum quoque.

Deduxisti me quia factus es spes mea turtis fortitudinis a facie inimici.

Deduxisti me) de virtute in virtute et de bono in melius (quia factus es spes mea) de victoria et gloria eterna habenda (turtis fortitudinis) id est fortis defensio tuorum (a facie) id est a presentia et impugnatione (inimici) visibilis et invisibilis. Talis munio est nobis deus in qua et ab inimico securi esset ipsum inimicum etiam iaculari possim. Non sic esto in ista turriturres ibi: sufficiat tibi quia hostis tela non perueniunt ad te. Age ibi aliquid non cessent manus: verba dei: fides tua: spes tua: et opera tua bona tela sunt et gladij interficientes inimicum. Tali ergo munitione confortatus perseuerare se promittit dicens. Et ego hac turre munitus.

In habitabo in tabernaculo tuo in seculum: ptegar in velamento alarum tuarum.

In habitabo in tabernaculo tuo) id est in concordia permanebo in vniuersitate fidei pugnabo et tibi militabo (in seculo) id est usque dum pagantur secula scilicet usque in finem seculi quia ecclesia usque in finem seculi est duratura et deo militatura. Non enim quod ceperit sed qui perseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Et si impugnatione tentationum occurrat ego (ptegar) id est in praecutione munitur et defendat ab estu tentationum (in velamento) et in vmbra (alarum tuarum) id est in munimine tue misericordie et potentie que omnem auertunt lesionem. Vel ale iste sunt paterna seueritas et materna pietas illa ad castigandum hec ad consolandum ergo per vnam iuste punit contra presumptionem: per alteram misericorditer parcat contra desperationem. Et ideo certus sum de praecutione.

Quoniam tu deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hereditatem timentibus nomen tuum.

Quoniam tu deus meus exaudisti) orationem meam) de percipiendis bonis qua a finibus terre ad te clamaui quia (dedisti hereditatem) eternam scilicet regnum beatitudinis quibuscumque (timentibus nomen tuum) non enim est distinctio sed in omni gente qui timet deum acceptus est illi et dicit dedisti in preterito quia iam dedit in spe vel quia iam in quibusdam est incipiam in re: beneficia autem collata argumentum sunt futurorum: vel ponit preteritum pro futuro propter nimiam certitudinem. Admonemur hunc non esse

faciendo quam diu tempus est tentationis. Oratio frequens diaboli iacula submouet et hec prima est virtus aduersus tentationum incursas. Nihil vtilius potest facere seruus dei in hoc seculo quam orare deum. Oratio serenat cor. Abstrahit a terrenis mundat a vicijis: subleuat ad celestia: reddit capacius et dignius ad accipienda bona spiritalia: perseueremus ergo in oratione et timore nominis dei quatenus celestem promereri possimus hereditatem. Deinde exponit quam hereditatem daturus est deus dicens.

Dies super dies regis adjicies: annos eius usque in diem generationis et generationis.

Dies scilicet eternitatis seu eternos (adjicies) id est appones (super dies) temporales (regis) nostri christi quibus si christus in presenti regnat in ecclesia et ipsi viuunt in christo ut post hos dies transeuntis etiam regnent in sanctis et ipsi cum eo in diebus illis qui non habent finem. Deinde alijs vbi idem reperit dicens et adjicies (annos) scilicet eternitatis super (annos eius) temporales quibus in presenti nobiscum est: adjicies inquam (usque in diem generationis) presentis et temporalis (et generationis) future et eterne quod hi dies et anni sunt vnus dies qui continet et transcendit secula presentis et future generationis. Et hec dies est eternitas. q. d. eandem hereditatem dabis eis in qua est christus rex noster ut regnet cum eo in eternum. Ipse enim rex cum generatione sua.

Permanet in eternum in conspectu dei misericordiam et veritatem eius quis requirit.

Permanet post annos presentes in eternum in conspectu dei id est in manifesta dei visione vbi presens est ad miserendum omnibus sic et illi ibidem permanebunt: hoc est autem sanctorum merces scilicet gloria visionis dei. Et quia tanta est dei remuneratio et tanta est beatitudo ergo misericordiam eius qua in presenti peccata dimittit: (et veritatem eius) qua in futuro promissa reddit quis (requirit) id est iterum et iterum queret. scilicet ad hoc ut imitet eum. q. d. pauci misericordia dicitur quod non nostra merita attendit deus sed bonitatem suam ut peccata nostra nobis dimitteret et vitam eternam promitteret: veritas autem quod non fallit redere quod promissit. agnoscamus et nos hic eam et faciamus hic misericordiam circa infirmos circa egentes circa etiam inimicos nostros: veritatem vero non peccando nec adijciendo peccatum super peccatum. Ideo autem sub interrogatione quasi

inuitado dicit quis requirit quia quoniam hoc ineffabile bonum sit pauci sunt tamen qui requirant aut requirentes perseuerent. Tanta est humana miseria in tantum abundat iniquitas ut inquirenda vanitate et mendacio sint multum inquirenda misericordia et veritate sint pauci. Hos autem de paucis his esse studeam ut cum electis dicere possimus quod subdit.

Sic psalmum dico nomini tuo in seculum seculi: ut reddam vota mea de die in diem.

Sic psalmum dico etc. q. d. sub hac spe positus quod spero te daturum mihi hereditatem in futuro et me mansurum in eternum in conspectu tuo (sic psalmum dico nomini tuo) id est sic bene operabor ad honorem nominis tui. Vel sic psalmum dico predicando et opere complendo seu hymnificando bene operando (in seculo seculi) id est quoad durabit hoc seculum quod non ad tempus hoc est agendum (ut reddam vota mea) bonorum operum que voueo vel meipsum quem deuotum in baptismo (de die in diem) id est assidue per singulos dies ut tandem pueniam ad illum diem vbi in eternum tibi psallam. Si vis in eternum psallere redde vota tua in isto die donec puenias in illum diem vbi psallas sine fine.

Oratio.

Anxietatem nostrarum misericordissime consolator deus: protege familiam tuam a facie inimici ut a te turre fortitudinis promunita inhabitare tabernacula mereamur eterna. Per do.

Psalmus de obedientia deo debita et in tribulatione patientia ac de conscientia in deo bona sed in hominibus et terrenis omnibus vana.

ps. lxi.

Domine deo subie-

cta erit anima mea ab ipso enim salutare meum.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est In finem pro ydubun psalmus dauid. id est psalmus iste est dauid prophete qui hic loquitur habitus per ydubun id est agens de transiliente. transiliente dico in finem id est in christum et inuitante nos ad summum bonum. Quia enim vocati ad fidem auditores ad permanendum in gratia rum actione sua monuerunt iam tanquam transilientes et superiores effecti suos inferiores ad exemplum sue humilitatis et patientie ac contemptus diuinitatis et temporalium horant. Materia obedientia deo debita et in tribulatione patientia in deo confidentia bona scilicet in hominibus et

in omnibus vana. Intentio: nos admonere ut spernendo et transilendo ista temporalia vana et caduca per obedientiam et patientiam speremus eterna et nulla tribulatione vel persuasione impediamur qui terrenis dimissis ad sola celestia tendamus. Sententia in generali per prophetam in isto psalmo loquitur in persona transilientis et cuiuslibet insti qui ex obedientia ad deum persecutiones iniustas patienter tolerat hortans vniuersos fideles ut in domino confidenter arguantur errantes et persecutores de vanitate quod in caduca huius mundi felicitate sperant subiungitque firmitatem et immutabilem de punitione malorum et premiatione bonorum sententiam. Sententia in speciali. Transilens ille videns tot impedimenta seculi deo se subdit inferioribus se inuidis transiluisse cum dolentibus et ruinam ei imminantibus quasi de alto in crepando responderet dicens. (Nonne deo) qui est super omnia (subiecta erit anima mea). i. obediens et mandata eius obseruans eius fideliter seruientis et nihil preter eum cupiens. q. d. erit omnino: si agis ut mouear: et si multa transilio hoc dicit nec transilendo supbiat non elatus ex his que infra sunt sed humilis ex deo qui supra est sciens quoniam qui se exaltat humiliabit et iustus est ut ei subiciatur ab ipso enim est salutare meum. i. salus et saluatio mea in corpore et in anima. Et hoc probat dicens.

Nam et ipse deus meus et salutaris meus: susceptus me non mouebo amplius.

Nam et ipse est (deus meus) qui me creauit (et salutaris meus) qui me saluauit (susceptus me) qui me de morte ad vitam de pena ad gloriam suscepit ideoque (non mouebo amplius) et de cetero ab ipso contra eius voluntatem faciendo licet enim aliquando motus fuerim nunc susceptus et sanatus ab auctore et redemptore meo iam ulterius non mouebo. Et quod tantum habeo salutem et ab eo amplius non mouebo ergo o stultus et miser peccator.

Quousque irruitis in hominem: interficitis vniuersi vos tanquam parietem inclinatum et macerie depulsum.

Quousque irruitis. i. quam diu irrationabiliter impetu facitis (in hominem) exteriorumque versus ad animam perungere non potestis sed vos in eo quod agitis vestrum cogitate interitum quod in hoc interficitis vniuersos ipsos in anima. Quicquid ergo bonos a suo proposito nitimini remouere siue dissuadendo siue persequendo vos ipsos in hoc intus occiditis: animas vestras damnatis. Iruius inquam incubentes ei (tanquam parietem in-

clinatum) ad ruinam et macerie que est constructio factorum sine cemento ligamine: ut sit circa hortos et vineas (depulsum) scilicet a statu suo et casum minanti quod sic nos putatis faciles ad cadendum et pronos ad ruinam tanquam omni destitutamur auxilio sed non est ita. Et quis ita admoniti.

Verumtamen precium meum cogitauerunt repellere: cucurri in siti: ore suo benedicebant et corde suo maledicebant.

Verumtamen non ideo cessant mali sed cogitauerunt abscedentes venenum in corde et si non audent proferre (precium meum repellere) a me. i. deum meum et gloriam quam spero futuram meritis laboris mihi auferre ideo (cucurri) in via peritis vite ad precium meum obtinendum non ut piger et fastidiosus sed (in siti) sancta hoc est in ardore et desiderio magno tanquam sitiens iusticiam et eorum salutem sed ipsi quasi syrene diaboli nitentes cursu meum impedire (ore suo benedicebant) ut adulatores me verbis deciperent (et corde suo maledicebant) iniquitate et morte machinantes. Iniqui enim quam aperte bonos non audent persequi ore loquuntur bonum sed in tuis in corde latent venenum. Ideo animam suam inter tot pericula exhortans subdit.

Verumtamen deo subiecta esto anima mea: quoniam ab ipso patientia mea.

Verumtamen quicquid illi faciant me impugnando (deus subiecta) et obediens (esto anima mea) sicut cepisti recognosco te ab eo accepisse bona que habeo humilia te illi quantum potes: et merito debes subijci (quoniam) inter tot scandala (ab ipso) est (patientia mea) tanquam a causa exemplari et etiam efficiente ipse enim est exemplar totius patientie et etiam ipse patienter facit in tribulatione. Nemo enim per se tanta vel apta bella vel occultas insidias tolerare posset nisi omni potens deus vires patiendi tribueret. Ideo etiam anima mea debet esse deo subiecta.

Quia ipse deus meus et saluator meus et adiutor meus non emigrabo.

Quia ipse est (deus meus) qui vocauit me ad fidem et cultum diuinitatis sue (et saluator meus) qui me redemit et iustificat et per viam salutis ducit (adiutor meus) ad bene operandum et me per opera meritoria ad patriam perducendo ac glorificando et ideo (non emigrabo) id est non recedam a dei subiectione nec ab eo separabor vita vel morte. vtile est consilium in omni tribulatione dei nostrum saluatore atque adiutore reminiisci quatinus ab eo nullis tentationibus valeamus emigrare. Unde ad hoc subdit.

**In deo salutare meū et gloria mea: de
auxilij mei et spes mea in deo est.**

In deo est hic (salutare meū) .i. p. deum ha
beo saluationē et saluus ero .i. iustus et impio
(et gloria mea est in deo .i. in nulla re glorioz ni
si in deo vt qui gloriatur in dño gloriatur. Vel (in
deo) erit i futuro (salutare meū) .i. salus et salua
tio qz tunc liberabimur ab omni miseria et ma
lo (et gloria) .i. gloriatio (mea) qz p ipm gloria
eterne vite tribuit .q. d. saluus et gloriozus ero
in eo. Interim nunc inter tentatōes ipse est de
us auxiliij mei in certamine. Dat enim auxiliū
certantibz: hoc dicit ne quid sibi homo deputet
(et spes mea in deo est) donec venerit res. Igit
exemplo meo.

**Sperate in eo omnis congregatio po
puli: e. undite coram illo corda vestra:
deus adiutor noster in eternū.**

Sperate in eo transilientes eos qui in va
nitate sperant omnis congregatio ppli scz fidelis
id est omnes qui congregati estis in vnitae fi
dei et vt digne in illo possitis sperare effundite
corā illo corda vestra) .i. oculis cordiū ei refe
rate et corda ab omni fordeviciorum cuacuate
plangendo: cōfitemdo: depcando: nam qui nō
habet cor vacuū a malo si sperat nō est spes sz
presumptio qz (deus) est adiutor noster in eter
num) nō solū tpaliter sicut homines adiuuant
sed etiā ad eternitātē pmerendā et prestandā et
quāuis deus debeat esse spes nostra et sic opef
nobis.

**Verūtamen vani filij hominū: menda
ces filij hominū in stateris vt decipiant
ipsi de vanitate in idipsum.**

Verūtamen filij hominū) .i. imitatores car
naliter viuentiū qui nō attendunt sed sunt (va
ni) .i. dediti vanitatibz sperando in rebus tran
sitorijs et caducis sunt etiā (mendaces filij ho
minū in stateris) .i. in libra iusticie in boni ma
licz deliberatōe malū bono pponderantes vel
iusti videri volentes cum sint fallaces vel ad lit
teram iniquis ponderibz vtentes (vt decipiant
ipsi de vanitate) .i. de rebus vanis (in idipsum)
id est inter se seu inuicē. s. vnusquisqz aliū Vel
(vt decipiant) alios (ipsi) existentes et cōuenien
tes (in idipsum) .i. in vñū (de vanitate) qz et si va
rij et diuersi in studijs pueri sunt in malicia m
et vanitate in vñū sunt et pueniunt. Sciens er
go conuertit se ad eos. d.

**Nolite sperare in iniquitate: et rapinas
nolite cōcupiscere: diuitie si affluant: no
lite cor apponere.**

Nolite sperare in iniquitate) deceptōis sed

in deo meū sperate (et rapinas nolite concupi
scere) auferendo p violentiā aliena. q. d. nec spe
retis nec cupiatz que rapiant alijs etiā si nō ha
beris et quali ex necessitate rapturi sitis (diuiti
cie si affluant) aliunde qz p fraudē et rapinas .i.
si habundent et exundent tanquā de fonte cur
rant (nolite cor apponere) ardentē eas aman
do et tenaciter custodiendo in eis cōfido et
sperando inde psumendo et supbiendo. Non
damnat diuitias sed cor vetat apponi et in eis si
gi. Et vt magis eos a vanitate dissuadeat. po
nit duo qz alterū deterret alterū demulcet. d.

**Semel locutus est deus duo hec audi
ui: qz ptās dei est et tibi dñe misericor
dia: qz tu reddis vnicuiqz iuxta opa sua.**

Semel) id est firmiter et immutabiliter (lo
cutus est deus) quasi vnica locutione vt retra
ctatione nō indigeat qz qd loquit deus est vñū
et inuariabile. Unde li semel nō ad numerū re
ferendū est sed ad sententię firmitatē (duo hec)
valde necessaria que vobis dicitur sum ibi (au
diui) auditu interiori in alto quo trāsiliui .i. spi
ritu inspirante et reuelante intellecti nō et me lo
quor. Audiuit forte alia multa sed nō est opus
dici nobis. Illa duo sunt ptās et misericōdia de qz
bus sunt omnes scripture qz docent qz potens
est vt penā infligat et misericoriz vt remuneret.
Unde sequitur (qz ptās iudicandi et puniendi
(dei est) omnia eni potest et omnis ptās a deo est
et mutās psonā adungit aliud. d. (et tibi dñe)
est misericōdia) remunerādi: ptās ergo timeat: mi
sericordia amet: nec p misericōdia ptās cōtemnat
nec p ptāte de misericōdia desperetur (qz tu reddis
vnicuiqz iuxta opa sua) bonis quidē ex miseri
cordia pmiū malis pō ex iusta ptāte supplicii.

Oratio.

Subde tibi dñe animas nostras quoniam tu
es patientia nra vt renuentes incerta diuitiaz
delectamenta te solū ptempta omni mundi va
nitate sequi mereamur. Per d.

**Psalmus de diuina consolatione ec
clesie in ariditate hui⁹ seculi velut in de
serto vel veri anachorite in loco solita
rio.**

ps. lxxij.

Deus deus me⁹ ad

te de luce vigilo.

Auctor psalmi) ppha dauid. Titu
lus talis est psalmus iste cōuenit et attribuit da
uid .i. ecclesie que hic loquit habitus de his que
sustinuit ipa eccia cum esset in deserto ydume
id est in ariditate huius seculi et vite vbi sunt et
misericōdiaz expetit donec eterna capiat. Ecclesia

enim fidelium de qua supra dicitur instruit nos
hic suo exemplo in erumnis et tentationibus hu
ius seculi quanto superne patrie desiderio de
beamus estuare et ad deum festinare quantūqz
vigilantiam in eius voluntate adimplenda ha
bere vt in futuro dei laudem mereamur acqui
rere. Materiam diuinā cōsolatio ecclesie in aridi
tate huius seculi velut in deserto sitientis et mi
sericordiaz a deo expetentis Intentio monere si
deleat solū deū sibi eligant: ad cum omni de
siderio festinent ac recte et bene cōuersari in me
dio hui⁹ puerse et p rāue natōis studeant. Sen
tentia in generali ppheta in isto psalmo loquit
in persona ecclesie quomō in deserto huius se
culi et vite se habeat quia deū videre desiderat
quem et laudat et id ampli⁹ agere optat vel etiā
mea est diuinā cōsolatio veri anachorite in lo
co solitario Intentio: monere fideles fugere mū
dum p rāuū et puerum et ppter cōsolatōes diui
nas petere desertū. Sententia in generali ppha
loquit in psona cuiuslibet veri anachorite: qui
scilicet mundum fugiens petit desertū vt diui
na pcpiat beneficia et hostiū euadat machina
menta. Sententia in speciali. Ecclesia ergo ne
cessitatibus huius vite estuans clamat. d.

Deus) cōmunis omnium p potentia et creatio
nem qui es (deus me⁹) specialiter p redemptio
nem et vocatiōē et signanter p cultū et singula
rem dilectionē (ad te de luce vigilo) ad litteram
.i. sumo mane ad tuas laudes cōsurgo scz dilu
culo et matutinali hora qñ christ⁹ resurrexit et
nos ad surgendū et laudandū exemplo sue re
surrectōis animauit vñ institute sūt laudes no
cturne vt semp sum⁹ pati memores iudicij fm
quosdā hora q christ⁹ resurrexit affuari p qua
resurrectōne laudes decantant matutine. Vel
moraliter (vigilo) .i. diligenter studeo et curiosus
sum vt bene opari incipiā (ad te) pmerendū et
ad tuas voluntates exequendas et hoc (de luce)
gratie .i. ex quo suborta est mihi lux gratie que
nos excitat et ad deum vigilare facit Vel (de lu
ce) .i. p puritatē bone cōscientie. De qua vigila
tione dictū est in euangelio: beatus ille seruus
quem cum venerit dominus inuenierit vigilan
tem: huius autē vigilie causā ostendit cū subiūgit.

**Sitiuit in te anima mea: qz multiplici
ter tibi caro mea.**

Sitiuit in te anima mea) .i. in te solū cōsolari
et ad te venire tibiqz inherere beatissime ardētē
desiderat: desiderū eni sitis anime est. Anima
quidē desiderat deū multis de causis sed ad de
sideratū finē puenitur laboribz carnis que deū
desiderat causis pluribz. Vñ subditur (qz mul

tipliciter) id est multo amplioribz causis qz ani
ma: subiectā enim amplioribz miserijs (tibi ca
ro mea) sitiuit vt videlicet in ea resurrectōe atqz
immortalitate quam pmissi tibi appareat qz et
ei pmittitur resurrectio quomodo et anime bea
tudo caro itaqz multiplices defectus patitur
et qz multipliciter fatigat tam multipliciter si
tit a deo infatigabile incorruptionē et ideo ml⁹
tis modis deo deseruit vt ad desideratū finem
et ipsa et anima puenire possit. Deinde subdit
vbi sitiat.

**In terra deserta et inuia et in aquosa sic
in sancto apparui tibi: vt viderem virtu
tem tuam et gloriam tuam.**

In terra deserta et inuia et in aquosa) ex se .i.
in hoc presenti seculo qd est terra deserta quan
tum in se est ab omni bono et (inuia) id est sine
via nō habens viam veritatis (et in aquosa) id
est sine aqua nō habens refrigeriū vere salutis
(sic in sancto) (scilicet desiderio vt habitum est
id est p sanctū desiderū) (apparui tibi) id est vidi
sti me (vt) ego (viderem virtutē tuam et gloriā
tuam) id est te: nemo enim videt deū nisi prius
deo appareat .i. a deo videat. Ergo in sancto de
siderio appareamus deo vt et ipse appareat no
bis. Ad hoc etiā anachorite loca deserta et in
uia querunt vt deo pfectius inhereant et conso
lationes diuinas melius percipiant Ideo hec
omnia sic ago.

**Quoniam melior est misericordia tua su
per vitas: labia mea laudabunt te.**

Quoniam melior est misericordia tua) diui
na (sup vitas) humanas. Dulce sunt sanctorū
vite in hoc seculo alius deo seruit in iugio ali
us p continentia alius p cōmunē vitam alius
per solitariā alius p actiua alius p contempla
tiua diuersi diuerso modo scdm mēsurā gra
tie que vnicuiqz data est a deo. Quantūcūqz
quisqz pfecte viuat: qz sancte et pure deo deser
uiat: tamen ad celeste regnū non pducitur nisi
diuina misericordia cum bonis operibz adiu
gatur ideo (labia mea laudabunt te) id est lau
dabilem te alijs predicabo: De tanta enim pij
domini misericordia ne ingrati simus laudes
et gratias quas possumus referre debem⁹. Et
sicut labijs laudo.

**Sic benedicam te in vita mea: et in no
mine tuo leuabo manus meas.**

Sic) etiam (benedicā te in vita mea) scz tota
id est bene viuendo. Sic enim digne qsqz lau
dat quando cum labijs vita cōcordat: et in no
mine tuo) id est ad honorē et gloriā nominis tui
(leuabo manus meas) ad te in pēibz et oratiō
m

hibus ad litterā Uel (manus meas) id est ope
ra bona (leuabo) ab appetitu fauoris respectu
superne patrie bona opera exercendo et nō me
am sed dei gloriā in eis querendo. Et ut la-
bijs digne laudare et recte uiuēdo ac bene ope
rando deū benedicere valeat impinguari do-
no sue gratie postulat euz subiungit. Et ut hoc
possim utinam.

**Sicut adipe et pinguedine repleat ani-
ma mea: et labijs exultationis laudabit
os meum.**

Sicut adipe et pinguedine repleat et reficia-
tur (anima mea) tua grā hic ubi stus ē. Adeps
pprie vocatur pinguedo illa que est circa vita-
lia et intestina sed pinguedo dicitur que est in car-
ne et membris exterioribz. Sicut adipe ergo et
pinguedine anima repletur quando et charitas ē
in mente et foris alacritas spiritalis apparet in
in actōne: hilarē enim datorē diligit deus. Uñ
et subdit (et labia exultationis laudabit os meū)
.i. te et nomē sanctū tuū qz in dñi seruitute ipi
laude nō tristitia sed gaudiū haberi debet. nec
solum laus dei debet esse in ore sed etiā in me-
ditatione et ope. Unde et subdit.

**Si memor fui tui super stratum meum
in matutinis meditabor in te: quia fuisti
adiutor meus.**

Si. i. qz (memor fui tui sup strātū meū) .i.
in quiete ne ipsa dissolueret et faceret obliuisci-
dum (meditabor) etiā (in te in matutinis) .i. in
opibus lucis et actibz bonis. Digna enī et bo-
na debemus opari tanquā in luce filij lucis
sepe quādo quieti sunt hoies p quietē dissoluū-
tur et obliuiscunt deū hec sancta anima in q̄te
sua deū reminiscit. vnde constat qz et in actōibz
suis in deo meditabit (qz fuisti adiutor meus)
nisi enim adiuetur hic deus bona implere non
possumus. Uel p strātū in quo quiescimus ac-
cipe p̄spera in quibz ille est memor dei qd vix
homo facit et p matutinas noctē et aduersa.

**Et in velamento alarum tuarum exulta-
bo: adhesit anima mea post te: me suscepit
dextera tua.**

Et si quid occurrit (in velamento alarum
tuarū) .i. in p̄tione potentie ac viscerose chari-
tatis et clemētie tue (exultabo) .i. hilaresco in bo-
nis opibus nihil timendo nec solū exultabo s; et
tam seruēti desiderio et charitate (adhesit ani-
ma mea post te) ut sit post te. i. vt te sequat quo-
tidie obediat tibi et qz sic adhesit me suscepit
alio p̄tendū a piculis et ad regendū (dextera
tua) .i. ppiciatio tua diuina. Uñ me suscepit dex-
tera tua) .i. virtus et grā tua in magnā dignitatē

a deiectione in qua ppter peccatū erā me sustulit.

**Ipsi vero in vanū querierunt animam
meam: introibunt in inferiora terre: tra-
dent in manus gladij: pres vulpiū erūt.**

Ipsi vero scz p̄secutores et inimici (in vanū)
et frustra (querierunt animā) et vitā (meā) pdere
qz ardentē tibi adherēdo euasi et nō poterūt
implere qd voluerunt nec intentū habuerunt
ideo (introibunt in inferiora terre) .i. in infernū
ubi damnabunt (tradent in manus gladij) .i.
in potestate p̄tuitate tormentoz quibz sunt
detruncari (partes vulpiū) .i. dolozorum (erūt)
hoc est p̄ticipes erunt pene dolozorum in infer-
no sepuloz qz modo se dolozis praua volūta-
te cōiungunt. Uel (partes vulpiū) .i. demonū
(erunt) sortē eoz suscepturi qz sicut boni annu-
merantur iuxta merita diuersis ordinibz ange-
lorum ita mali ordinibz demonū transformant
in illos.

**Rex vero letabitur in deo: laudabuntur
omnes qui iurant in eo: quia obstructū
est os loquentium iniqua.**

Rex vero scz quilibet iustus et bonus bene
regens animē sine regnū motus carnales terre-
nos et quicquid viciosum est reprimendo (leta-
bitur in deo) malis vt dicitur est sepultus in infer-
no et laudabunt) .i. in fine laudabiles appare-
bunt (omnes qui iurant in eo) .i. qui fidem dei
p̄mittunt seruant q̄ sacramenta eius inuolabi-
liter custodiunt qui animas suas et bonā vitam
illū vouent et reddunt et vere laudabunt q̄ mo-
do ab iniquis vituperant (quia obstructū est)
id est obstructur in iudicio ubi omnis iniqui-
tas victa obmutescit (os loquentium iniqua) .i. cō-
tra bonos qz iā quid dicere valeat nō habebit
Unde nullo omnino contradicente boni lau-
dabuntur.

Oratio.
Ad te de luce vigilantibz lumen largire p̄pe-
tuum auctor lucis eterne deus: vt te laudent la-
bia nostra: vita benedicat te meditatio nostra
in matutino glorificet. Per do.

**Psalmus de oratione christi in sua pas-
sione ne cedat inimicis et vt constantia
habeat libereturq; finaliter ab eis.**

ps. lxxij

Audi deus ora-

tionem meam cum deprecor: a timo-
re inimici eripe animā meā.

Auctor psalmi p̄pha dauid Titulus hic est
In sinem psalmus dauid hoc est psalmus ille
cōuenit vero dauid .i. christo qui hic loquit ad
iuncta sibi voce corporis dirigens nos in finē

id est in sui conformitatem. Docet enī nos suo
exemplo qualiter in deserto huius seculi de quo
supra dicitur est inter p̄secutores nos debeamus
habere et qualiter orantes debemus in tribula-
tionibus p̄secrere hoc attendentes quia quā-
to fuerit asperior et iniquior tribulatio nra tan-
to in futuro maiorē habebimus p̄fectū illive-
ro maiorē defectū. Materia: tribulatio a iu-
dicis christo nequiter illata et ab ipso dulciter to-
lerata. Intentio: monere nos ad imitandū chri-
stum in constantia et tolerantia passionis et in
passionibus orandū et in dño sperandū. Sen-
tentiā in generali p̄pheta in isto psalmo in p̄so-
na christi orat ad deū p̄rem petendo ab aduer-
sarijs liberationē describendo eorum maligni-
tatem et frustratā intentionē et sequentē ex his
fructū et utilitatē. Orat autem in passione ad in-
structionem fidelium vt si ipse qui p̄secreri erat su-
turi orare voluit multo magis qui incertū sunt
sedule dent operā orationi et maxime in tribu-
latione. Sicut enim caput nostrū sic et nos in
tribulationibz hic rogamus. Sententiā in spe-
ciali. Orat ergo christus in passione dicens. Et
audi deus orationē meā cum deprecor. id est de
corde et tons viribz precor. Hunc te pater dep-
cor nunc et audi orationē meam qui incertū sunt
ista oratio declarat cum subdit (a timore inimi-
ci) id est inimicor scz iudeoz (eripe animā me-
am) non quidā vt non moriar sed vt eos nō ti-
meam qui tñ corpus possunt occidere sed te q̄
animā et corpus potes pdere. Non igitur orat
vt non occidatur sed vt occidētē nō timeat ne
forte timendo succumbat nec hoc ideo postu-
lat vt timore aliquo frangi valeat sed vt exem-
plo suo infirmantibz membris orandi forma et
atq; in passione et tribulatione constantia et tri-
buat. Et qz de exauditione securus sit ostendit
dicens.

**Protesti me a conuentu malignantiū
a multitudine operantiū iniquitatē.**

Protesti me a conuentu malignantiū vo-
luntate et cōsilio id est a collectione mala de me
cogitantū et malum in corde machinantū et
non solū a conuentu malū volentū sed etiam
(a multitudine operantiū) in actu in me iniqui-
tatem illā singularem scz crucifixionē. Iniqui-
tas fuit occidere eum qui tot bona eis fecerat:
sed quomodo p̄tactus sit est aduertendū. Ipsi
enim intendebant inferre christo mortē perpe-
tuam sed tertia die resurrexit delere famam sed
dimulgata fuit: auferre fidem a suis sed dilata-
ta inualuit. Exaudi inquit et necesse est vt exau-
dias.

**Quia exaceruerūt vt gladiū linguas suas
intenderunt arcum rem amarā: vt sagit-
tent in occultis immaculatū.**

Quia exaceruerunt id est valde acuerunt (vt
gladiū linguas suas) id est sicut gladius acuit
vt magis icidat ita ipi acutissime excogitabāt
quid in me peius dicere potuissent et verba acu-
ta aperte mortē inclamando ad me occidendū
ptulerunt et ita si nō manibz linguis tamen oc-
ciderunt (intenderunt arcum) id est dolos et oc-
cultas insidias parauerunt: arcus enim occul-
te: gladius aperte ferit (rem amarā) scz vt di-
scipulus et cōiūa p̄dior fieret vt sagittent in
maculatū) id est quasi ignorantē occidāt inno-
centem et hoc (in occultis) id est latenter quan-
tum ad suam opinionē. Ad hoc querierūt quo-
mō a discipulo traderet a iudice romano dāna-
retur ab ipsis romanis crucifigeret h̄ fuit ac-
men lingue: hoc arcus hoc sagitte sic per alios
christū sagittauerunt sic gladio pprie lingue oc-
ciderunt. Unde et subditur.

**Subito sagittabunt eum et non time-
bunt: firmauerunt si bi sermonē nequā.**

Subito id est insidiosē quasi inopinate et
improvisē (sagittabunt eum) id est occident qua-
si nescientē vt eis videtur et seclus implebunt et
inde (non timebunt) deum vel iudiciū eius qz
(firmauerunt) obstinatione non veritate nullo
modo volentes obmittere (sibi) id est ad malū
suum dicendo sanguis eius super nos et super
filios nostros: non dño cui nō nocuerunt (ser-
monem nequā) vel malignū scz quo p̄locuti
sunt vt eū interficerent et postea obstinate mor-
tem eius perierūt dicentes: expedit vt vnus ho-
mo moriat p̄ populo: et reus est mortis: et cruci-
fige crucifige et huiusmodi.

**Narrauerunt vt absconderent laqueos
dixerunt quis videbit eos.**

Narrauerunt et apud se disposuerunt (vt ab-
sconderent laqueos) et pararent occultas frau-
des inter se tractantes quomodo dolose et ab-
sconse christū caperent et occiderent tradendo
eum per discipulū iudicando per principē ro-
manum interficiēdo p̄ milites eius. Talis fuit
absconso laqueoz de quibus etiam (dixerūt
quis videbit eos) scz laqueos istos et fraudes
id est quis poterit p̄cipere vel cauere. q. d. nul-
lus. Accq; enim hoc ab aliquo deprehēdi pos-
se putauerūt nam ita effronite mortem christi
querēbant ac si deum lateret et ipse nō videret
vt putabant sed non profuit illis. Nam sequi-
tur.

Scrutati sunt iniquitates: defecerunt

scrutantes scrutinia.

Scrutati sunt) id est inquisierunt (iniquitates) scilicet quomodo per falsos testes iustus accusaretur et quomodo dolose eum perderent sed defecerunt ab intento: ipsi scrutantes scrutinia) id est acerba et acuta consilia hoc est in ea subtili et frequenti inquisitione nihil potuerunt proficere: que rebant enim extinguere christi nomen quod magis clarificatum fuit per suam passionem. Quanto acutius et subtilius dolos cogitauerunt tanto plus et grauius a veritate et equitate defecerant et in tenebras mergebant. Quia enim non videbant deum putabant se non videri a deo scrutati igitur sunt sed frustra quia.

Accedet homo ad cor altum: et exaltabitur deus.

Accedet sponte ad passionem (homo) scilicet christus qui non pateretur nisi homo esset (ad cor altum) id est profundum et secretum in hoc habebit vel ei erat quia hoc faciebat secundum altum et profundum dei consilium. Vel (accedet homo) scilicet christus in passione (ad cor altum) id est profundum et secretum dei consilium nam voluntarie accedens ad passionem profecit profundum secretum diuinum mysterium quo disposuerat deus filium suum pati pro redemptione mundi (et exaltabitur deus) in resurrectione. quod dicitur occiditur ut homo in passione et ipse idem exaltatur ut deus in resurrectione et acquirat nomen quod est super omne nomen. Audi quomodo exaltatus sit deus et hi qui persequebantur humiliati.

Sagitte paruulorum facte sunt plage eorum et infirmate sunt contra eos lingue eorum.

Sagitte humiles (paruulorum) et simplicium scilicet apostolorum (facte sunt plage eorum) qui sagittabant et non timebant quia iam verbis eorum feriuntur et prosternuntur. Infirma enim mundi elegit deus ut confundat fortia et infirmate sunt lingue eorum) id est sermones eorum facti sunt casti virtute resurrectionis sue in omnibus que contra eum dixerunt et hoc (contra eos) id est in malum et verecundiam eorum qui firmauerunt sibi sermonem nequam. Cessauerunt enim mine et blasphemie: cognouerunt sua scrutinia non valere atque a tanto strepitu verborum siluerunt. Talis est mutatio dextre excelsi: deo igitur sic exaltato et visis miraculis.

Conturbati sunt omnes qui videbant eos: et timuit omnis homo.

Conturbati sunt) ad penitentiam et compuncti corde (omnes) id est ex omni genere homines (qui videbant) et intelligebant (eos) scilicet iu-

deos defecisse et confusos in efficaciam eorum esse fallaciam. O cor durum alij de illis turbant et tamen ipsi non penitent (et timuit omnis homo) rationalis deum et sibi iudicium imminere diuinum id est omnis utens ratione ad intelligenda que facta erant timore domini se subdidit. Qui ergo non timuit non fuit homo id est usus ratione. Sed si timet hominem non cum terretur homo quin annunciet sicut apostoli prohibiti predicare de christo non ideo destituerunt et ideo isti sic eruti a timore inimici sed deum timentes vna cum apostolis.

Annunciauerunt opera dei: et facta eius intellexerunt.

Annunciauerunt alijs predicando (opera dei) scilicet necessitate passionem resurrectionem ascensionem missionem spiritus sancti humanitatem et diuinitatem virtutesque et miracula (et facta eius) in celis esse diuina non puri hominis et cur essent facta quia factam nostram esse per deum redemptionem et salutem cognouerunt qui prius utilitatem operum eius non intellexerunt. In telligamus et nos cum per facta nos redemisse et studeamus non solum verbis sed etiam operibus ipsum benedicere et laudare et inde scilicet huiusmodi operibus.

Letabitur iustus in domino et sperabit in eo: et laudabunt omnes recti corde

Letabitur iustus) per christum redemptus et per fidem operum domini iustificatus (in domino) non in se ipso non in mundo (et sperabit in eo) vitam eternam in futuro et tunc quando damnabunt peruersi (laudabuntur) id est laudabiles apparebunt ad eam gloria (omnes) et quicumque sine personarum acceptione (recti corde) qui recte credunt et bene viuunt. Illi sunt recti corde qui propria voluntate relicta voluntati penitus se subiiciunt diuine qui rectam et iustam intentionem habentes per amorem recte tendunt in deum et quibus per omnia placeat deus. Sed curui corde sunt quibus non placeat quicquid deo placeat.

Oratio. Tutela omnium credentium deus custodi ecclesiam tuam a conuentu malignantium qui eas occultis iaculis impugnare nituntur ut te salubri rectoque retinens intellectu iustorum meritis perpetuo letetur. Per deo.

Psalmus de laude dei ac potentia eius et virtutibus necnon de multiplicibus dei beneficiis in presenti collatis et in futuro conferendis.

ps. lxxiii.

Et decet hymnus

deus in syon et tibi reddetur votum in hierusalem.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est. In finem psalmus dauid etc. Hoc est psalmus iste dirigens nos in finem id est in christum et consumationem est dauid et est canticum id est exultatio: hieremie et agei quia exponit nobis illud vnde exultauerunt illi reditu populi israel de babilonia in hierusalem. Propheta canticum in quo habitum de verbo peregrinationis id est de reuelatione que facta est eis a deo per captiuorum peregrinationem cum inciperent proficisci id est reuertere de babilonia in hierusalem. Hoc enim exultatio per figuram nostram peregrinationem quam habemus cum spiritualiter proficisci de hac peregrinatione incipimus et hinc babilonie non intendentes deum amare intendimus. Est enim conceptio amoris inuicem proficiscendi et incipit exire qui incipit amare. Exeunt pedes sunt cordis affectus: charitas facit ciues hierusalem cupiditas babilonis si corpore ad huc sunt permixti desiderio tamen sunt separati. Materia: laus dei: multiplex eius beneficium et acceptum et accipiendum. Intentio: excitare ad dei laudem pro multitudine beneficiorum sue bonitatis nobis in redeundo ad celestem patriam collatis et in punctione promissis. Quia enim ut supra dictum est letatur nunc iustus in domino deinde laudabilis comparebit in futuro. Intendit hic propheta cunctos in ecclesia futuros admonere ut attendentes quod eis diuina misericordia in redeundo ad celestem patriam conferat quid in peruentione promittat non ingrati existant sed diuini laudibus et gratiarum actionibus decenter insistant. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona ecclesie vel cuiuslibet fidelis suam orationem exaudi postulat potentiam et virtutes ac bona et multiplicia beneficia dei enunciat et commendet. Sententia in speciali: in voce ergo reuerentium prophetarum letus cantat dicens. Teo (deus) non deos gentium (decet hymnus) id est laus dei cum cantico quem cantat qui vere deum amat: hoc in syon) id est in ecclesia presenti nam syon interpretatur speculatio et in ecclesia gloriam dei a longe speculamur quasi diceret decet et iustum est ut ecclesia sancta te laudet propter multa beneficia sibi collata (et tibi) de bonis operibus (reddetur) perfecte (votum) id est laus pro gratiarum actione (in hierusalem) id est in visione pacis scilicet in patria celesti nam hierusalem visio pacis interpretatur que ibi perfecte habe-

bitur hic ergo in presenti vouemus bene operando et cogitando ibi reddemus pro vobis deum laudando. Tunc nostrum desiderium adimplebitur tunc reddetur et perficietur votum quod hic agere incipimus sed ex toto adimplere non possumus. Ad hoc suspirat ecclesia vnde et suppliciter exorat dicens. Et iam nunc hic.

Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.

Exaudi orationem meam) parcendo mihi de omnibus offensis meis ut mundus et sine macula securus ad te veniam et in illa celesti hierusalem votum meum persoluam quia (ad te omnis caro) id est omnis homo bonus et malus et de omni genere statu et conditione hominum (veniet) in iudicio finali ut referat vniuersis quod gessit quia non es personarum acceptor. Ubi aperte propheta resurrectionem generalem annunciat. Et necesse est ut exaudias Quia.

Verba iniquorum preualuerunt super nos: et impietatibus nostris tu propiciaberis

Verba iniquorum) scilicet diabolice primorum parentum iniqua suadentium (preualuerunt) ut mare mergens (super nos) id est peccatum nos in hoc exilium et in peccatum dimerferunt et cum impietatibus nostris tu propiciaberis) ignoscendo et condonando eas ac veniam dando nobis. Primum peccatum per verbum factum est et per verbum multa mala quotidie fiunt. Laudandum est igitur malum lingue ne loquamur quod noccat nec a verbis impiorum deprauemur. Cuiuslibet enim sermone conciliatrix est lingua. Unde hieronimus nullum membrum ita ab incunte etate perhorruit que modicum membrum est et iniquum est. Et.

Beatus quem elegisti et assumpsisti: in habitabit in atrijs tuis.

Beatus) est omnis ille (quem elegisti) id est per gratiam de massa peccatorum segregasti predestinando et ad fidem vocando vnde dicit non vos me elegistis sed ego elegi vos (et assumpsisti) in adoptionem filij et in sortem tuam iustificando quia (inhabitabit) non amplius mouendus (in atrijs tuis) id est in celesti hierusalem quam dicit atria propter amplitudinem et pluraliter quia ibi sunt diuersae mansiones et quilibet mansionem pro suo accepturus est merito et tunc ibi.

Replebimur in bonis domos tue: san-

ctum est templū tuum mirabile in equitate.

Replebitur vsq; ad sūmum (in bonis) eternis domus tue celestis scz hierlm que sunt mira et ineffabilia qz nec oculi vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascenderunt. Quod potest igitur ea nunc esurire et sitire vt tantis postmodum bonis mereamur repleri. Et subiungit que sit hec domus dicens (sanctum est templum tuum (celestis et celestis glorie quia sanctificatur p deum a quo inhabitatur (mirabile) non in exterioribus vt domus terre que columnis et marmoribus ac ceteris vanitatibus nitent sed (in equitate) et iusticia nam ibi apparent iudicia dei iustissima que modo videntur distorta quam iusticia modo debemus esurire vt tūc ea satiemur. sancta electorū ecclia domus dicit qz a deo inhabitat templū qz p deū sanctificat h templū scz in se et mirabile in equitate q ad alios. Nā hec equitas in his duobus preceptis est qd tibi nō vis fieri alij ne feceris et q vultis ne faciant vobis homines et vos facite illis: Et vt illis bonis replcamur.

Exaudi nos deus salutaris noster: spes omnium finium terre et in mari longe.

Exaudi nos) o (deus) qui es salutaris noster) scz iesus christus per cuius incarnationē saluati sumus et sine cuius auxilio nihil boni possumus vt ab ista terrena domo ad illam celestē transeamus tu qui es spes non tū iudeorū sed omnium finium terre et etiam eorum qui sunt (in mari longe) id est omnium fidelium qui vbiq; habitant in terra et in mari. In illo enī sperant etiam illi qui in vltimis terre partibus habitāt et illi qui longe in remotissimis insulis maris consistunt. Quomodo autem tam longe sit factus spes ostendit cum subiungit.

Preparans mōtes in virtute tua accinctus potentia: qui conturbas pfundum maris sonum fluctuum eius.

Preparans) id est disponens ad agendum et ad vsus competentes (montes) id est aplos et pdicatores altitudine vite terrena omnia trāscendentes (in virtute tua) non ipsorum scz vocando iustificādo gratia: doctrina: et moribus informando et per eos miracula faciendo et bene potes eos preparare quia tu es (accinctus) et munitus (potentia) magna scz deitatis vt qd homo ex se non habuit deitas daret qui sic accinctus (conturbas) ad penitentiā per illos mōtes (pfundum maris) id est corda impiorū p fundiusmersa in peccatis et tunc ex conturba

nōne: quod in imo est ad sūmum reducitur quando malum quod in corde iacebat oris cōfessio ne aperitur et (sonum fluctuum eius) id est sonantes cōtradictōe et fluctuantes psecutōe quia.

Turbabunt gentes et timebunt qui habitant terminos a signis tuis: exitus matutini et vespere delectabis.

Turbabunt primo (gentes) prope existentes ad penitentiā et pro peccatis voce apostolica et predicatorū audita ac visis miraculis (et) deinde (timebunt) deum vt credentes salui fiant etiam (qui habitāt terminos) et in extremis terre scz longe positi (a signis tuis) id est a miraculis que facta audient et si non videant et postea (exitus matutini et vespere) id est illius qui tempore iuuentutis et tempore senectutis exit per penitentiā a peccatis (delectabis) id est delectabiles facies tibi et angelis vt etiam ipsi qui exit a peccatis Vel (exitus matutini et vespere) id est prosperitatis et aduersitatis huius seculi (delectabis) id est delectabiles facies homini: dans ei exire inde ne capiatur et extollatur pspers cui diuinitus sunt deus ne etiam terreatur et frangat aduersis pro quo passus est christus sed cuncta forti mente pertransit ac lenis et alacer ad finem tendat: delectare in domino et erit tibi mūdus fastidio. Qualiter autem hoc sit factū subdit quia.

Uisitasti terram et inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam.

Uisitasti terram) id est hoicm pctōrem et terrenum cum per tuam gratiā aspirando et a peccatis reuocando (et inebriasti eam) gratiam infundendo et tanto amore tui replendo vt vita et moribus ad meliora immutetur: solet enī per ebrietatē bibentium sensus mutari. Quedam enī quasi ebrietas videt contemptis diuitijs paupertatem amare: se ipsum contemptui habere mōbulationibus gaudere mortem magis q̄ vitā diligere ad ea que nō apparēt totis desiderijs anhelare hoc modo inebriata terra non potest esse sterilis. Unde sequitur (multiplicasti locupletare) et ditare (eam) id est multipliciter et modis donis et bonis spiritualibus ditasti et honorasti. hoc autem vnde factum sit declaratu subiungit.

Flumen dei repletum est aquis: parasti cibum illoz quoniam ita est preparatio eius.

Flumen dei) id est populus dei prior scz fideles primitiue ecclie profundi ad recipiendū egredientes a christo tanq̄ flumen a fonte (re-

pletum est aquis) id est spiritus sancti donis et gratijs. Unde alij potentur et irrigentur. Deinde post potum subdit de cibo dicens. tu (parasti cibum illoz) scz fidelium in cōmunionē corporis et sanguinis tui (quoniam ita) id est per te (est preparatio eius) cibi et sicut a te disponitur sine quo nihil fit. Est etiā scriptura sacra (cibus noster ac panis vite et intellectus) quo quodidie reficimur ne deficiamus in huius pegrinationis deserto. Unde scriptū est nō in solo pane viuūt homo sed in omni verbo qd pcedit de ore dei. Sed quia hec fragilis homo suscipere nō valet nec meretur nisi deus per misericordias det ideo exorat.

Riuos eius inebrians: multiplicamina eius: in stillicidijs eius letabitur geminans.

Riuos eius) fluminis scz doctores q de eius plenitudine biberunt et per quos spiritus sanctus ad audiendum corda decurrit (inebrians) donis spiritus scz sapientie et gr̄e vt sibi et alijs sufficiat. Sed vnde pdicatoris deus inebriat inde fideles multiplicat vnde sequitur (multiplicamina eius) id est successione inde pululantem scz filios ad fidem cōuersos id est da imitatores puctos ex riuis in fide generatos vt ex credentibus alij credant et per successiones predicatio non deficiat (in stillicidijs eius) fluminis id est in guttis doctrine parue et tenuis scz in verbis interpolat et modeste cadentibus a maioribus illius fluminis (letabitur) spiritualiter quia inde pficit (geminans) scz incipiens et rudis in fide nouiter exortus qui magna ad huc capere non potest sed minora que audit libenter suscipit atq; eos quos preualet fructus bonorum operum et virtutum pferre studet.

Bndices corone anni benignitatis tue et campi tui replebuntur vbertate.

Benedices) gratiam infundendo (corone anni benignitatis tue) id est collectioni et multitudini fidelium de mundi circulo acquisite ipse gratie in quo benignus mundo apparuisti et dicitur corona qz gloria victorie est vincenti dicitur et dicitur benignitatis dei ne quis gloriatur de meritis suis deinde hanc bndictionē corone exequit p ptes dices (et campi tui) id est homines equitate et iusticia pleni scz iusti (replebuntur vbertate) bonorum operū vel imitatorū. **Pinguet speciosa deserti: et exultatione colles accingentur.**

Pinguet) etiam dulcedine gratie (speciosa deserti) id est peccatores dei gratia deserti et

steriles vt vbi abundauit peccatū superabundet gratia qui a sordibus exeunt vicioz ac speciosi fiunt fide morum honestate et decore virtutum (et colles) a terra se cleuantes vel quos de erigit propter humilitatē (accingent) id est pre parabuntur ad spirituale preliū vel confortantur ad predicandū alijs et hoc in (exultatione) quia veniunt ad regnū.

Induti sunt arietes ouium: et valles abundabunt frumento: clamabunt etenim hymnum dicent.

Induti sunt) etiam exultatione gaudentes de fructibus suis. Vel (induti sunt) veste nuptiali id est charitate erga deum et subditos (arietes ouium) scz duces gregū et prelati alioz (et valles) id est humiles populi doctrina de montibus fluente irrigati (abundabunt frumento) id est cibo spirituali et fruge boni opis et ppter ista beneficia eis collata (clamabunt) pre deuotione deum laudantes (etenim hymnū dicent) in gratiarum actione: dei beneficij non ingrati. Vel accipiendo de futuro (Benedicens corone anni benignitatis tue) id est sanctos tuos remunerabis que vt corona palme victorie circa te stabunt et victorie signū erunt et exequitur per partes dicens (et campi tui) id est ecclie iudeorū quos spiritualiter extollebas sicut campos (replebunt vbertate) id est eterna refectōe (Pinguet) interna facietate (speciosa deserti) id est ecclie gentium quia omnia perfecte habebunt (colles) id est martyres: qui campis id est iustis virtute preminent passionis (exultatione accingent) id est ex omni parte tam in anima q̄ in corpore ea circūdabunt (Induti sunt) id est induentur stola iocunditatis et exultatione (arietes ouium) id est duces animarū quia simul cum grege suo gaudebunt in eterna pace (et valles abundabunt frumento) quia obediētes et humiles ante celesti reficiēt alimēto. Ipse dominus erit frumentū eorum: ipse est enim vere cibus animarū. Et ibi omnes non tam voce et verborū strepitu q̄ mente et cordis affectu in leticia ineffabili (clamabunt) et eorum clamor non nisi laus dei erit ideo subdit (etenim hymnū dicent) id est laudes perpetuas pro diuersorū munerū donis. Unde alibi dicitur. Beati qui habitant in domo tua dñe: in seculū seculi laudabunt te. Ergo incipiamus hic hymnū dicere deo nostro quatenus perfecte illum laudare mereamur in futuro. Qui enim modo non incipit nec postmodū laudabit.

Tribue ter celestis vt nos erepti ab ariditate peccati flumine misericordie tue copiosi? irrigati pinguescere mereamur vel hymnu cum sanctis tuis decantare possimus. Per do.

Psalmus de laude et gratiaru actio / ne ppter opera dei mirabilia ac p glorio sa martyru et tribulatoꝝ victoria ac consolatione diuina. ps. lxxv.

Jubilate deo omnis terra psalmu dicitur nomini eius date gloriam laudi eius.

Auctor psalmi propheta dauid Titulus hic est In finem canticu psalmi resurrectionis canticum quia est exultatio de resurrectione capitis que precessit: et corporis que futura est. psalmus quia p resurrectione monet bene operari dirigens in finem id est in christum vel in consummationem future resurrectionis seu beatitudinis. Materia: laus dei operaque ipsius mirabilia ac glorio sa martyru victoria. Intentio: monere fideles ad dei laudem et gratiaru actione pro supradictis et vt corde voce et opere deum laudent predicent et glorificent pro suis beneficijs. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona ecclesie seu cuiuslibet perfecti. inuitat vniuersos fideles ad agendu gratias et ad laudandu deum ppter opera ipsius mirabilia et pro glorio sa martyru victoria loquuntur de eorum muneru oblatione ac post martyru triumphu diuina eorum consolatio ne. Igitur sicut supra ita et hic monet ad insistentiu diuinis laudibus et gratiaru actionibus alijs et alijs tamen rationibus pponens se ipsum in exemplu et pdicans que bona sibi fecit dominus et quia ad illu ore et corde sine iniquitate clamauit ppter deum exaudiuit in quo nos hortatur vt similiter faciamus quatenus ab ipso exaudiri atque eius misericordiaz consequi mereamur. Sententia in speciali. Ecclesia ergo spe resurrectionis leta vniuersos ad canticum psalmu inuitans ait (Jubilate deo) inefabili affectu et mentis exultatione (omnis terra) id est non solum iudea sed de omni terra populi ad deum conuersi quasi diceret in vocem erupite gaudiorum si non potestis verborum: non enim verbis iubilatur sed solus gaudeniu sonitus reddit quasi parientis et parientis cordis. Est enim iubilus gaudiu ineffabile quod nec taceri nec exprimi potest. Et si iubilatis quod (deus) audiat (psalmum dicitur) id est psallite et operamini quod homines opera vestra bona percipiant et hoc

(nomini eius) vt in bono opere laudem domini non vestra requiratis (date gloriam laudi eius) non industrie vestre vt sicut ei iubilatis et operamini ita p his in eo non in vobis gloriamini. Et. Dicitur deo quod terribilia sunt opera tua domine: in multitudine virtutis tue mententur tibi inimici tui.

Dicitur deo laudando eum (quod terribilia sunt opera tua domine) deus scilicet mysteria incarnationis id est quod deus est homo factus et passus et mortuus et huiusmodi que fecit et alia que adhuc facere non cessas que possunt dici amabilia: sed terribilia dicit vt non superbiant homines sed terreantur et timeant seque in vita emendent. Unde secundum consiliu hieronimi quilibet colligat sibi in fasciculum a principio mundi opera domini suauia in saluatione et retributione bonorum ac terribilia in punitione et damnatione malorum. Sed licet magnus et terribilissimus (in) tanta tamen (multitudine virtutis tue) id est in multis virtutibus et miraculis tuis (mententur) et mentiri non pertimescunt (tibi inimici tui) qui nec promissa soluant nec mandata seruant. Illis ergo relictis.

Dis terra adorat te et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo.

(Omnia terra) id est omnis generis homo habitans in terra (adorat) id est adorando si dem colat (te) qui verus es deus. Sed quia fides sine operibus mortua est recte subditur (et psallat tibi) id est bene operetur ad honorem tuum (psalmus dicat) id est bonam operationem alijs et ad aliorum instructionem predicet et hoc non sibi sed (nomini tuo) hoc est ad laudes et gloriam nominis tui vt quicquid boni fecerit ad hoc referat. Tunc quippe vultu deum adoramus quia do culture fidei bonum opus in quo deus honoratur adiungimus atque alios nobiscum quos possumus ad seruitutem dei verbo et exemplo trahimus. Quod videt hic facere cum prius adiungit.

Venite et videte opera dei: terribilis in consilijs super filios hominum.

(Venite) omnes populi id est accedite passibus mentis affectibus amoris (et videte) id est intelligite diligenter considerando (opera dei) que fecit scilicet opera creationis: recreationis: retributionis et alia huiusmodi vt habeatis materiam laudis: qui est (terribilis in consilijs) habitus (super filios hominum) vt cum mala bonis et bonis mala concedit: vnum ex pura misericordia saluat aliu ex iusticia damnat istu irascitur illi parcat: vnu pro grauissimi martyru pena

alium magis leuiter ad regnum celorum perducit: vnum ex virtutibus in fine ad vitia tendens ad infernum per elationem corrumpit alius ex vitijs in virtutibus finem percludens ad celum per humilitatem leuat. Sed quid fecit terrore consilij sui declarat specialiter cum subiungit.

Qui conuertit mare in arida: in flumine pertransibunt pedes: bi letabimur in ipso.

(Qui conuertit mare) id est mundum amarum (in arida) vt aqua dulces fuerit qui salus plenus erat. Unde dicit alibi anima mea sicut terra sine aqua tibi et illi ipsi qui in arida sunt conuersi cum essent antea amari (in flumine) id est in huius seculi fluxibilitate vbi alij veniunt alij succidunt (pertransibunt) delectationes et preterfluentia reru perituri (pedes) sicco id est facile et tute christo duce et cum pertransierimus (ibi) iam flumine transacto finita mortalitate et recepta incorruptio (letabimur) vere et perfecte (in ipso) id est in deo nostro quo duce transiuimus quonia videbimus cum sicut est et ipse erit omnia in omnibus id est sufficientia omnium.

Qui dominatur in virtute sua in eternu oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant non exaltentur in semetipsis.

(Qui dominatur) omnibus et hoc (in virtute sua) id est propria ita quod nihil potest ei resistere (in eternum) non temporaliter quod patris eius est eterna que non auferit (oculi eius super gentes) saluandas (respiciunt) misericorditer id est illuminat gentes. quod enim gentilitas credidit diuine misericordie respectu egit: que cum eligit iudea reprobat. Unde et subdit quod exasperant) deum vel puocant in iram seque iudei (non exaltent) et desinat gloriarum (in temetipsis) in genere et in carnalibus obseruantijs sed humiliter in seque exaltent in christo. Exasperitas iudeorum fuit ipsa infidelitas: fuit superbia: et inuidia: fuerunt prauis mores et contra aduersus christum et ecclesiam qui quoniam in se elati fuerunt non exaltari sed deici a domino meruerunt. Cognatis istis operibus atque acceptis tantis beneficijs admonet ad deum benedicendum dicens.

Benedicite gentes deum nostrum et auditam facite vocem laudis eius.

(Benedicite gentes deum nostrum) ipsum laudando et ei gratias rependendo pro multis et magnis suis beneficijs. Et non solum apud vos ipsos cum laudate sed et alijs (auditam facite) palam id est predicando annunciate et facite vt alij audiant (vocem laudis eius) qua seque laudat a vobis vt et ipsi ad laudem filium inuident vt qui diligit deum diligit et primum annuncians ei quod vult est: primum ergo ad religionem

nostram et fidei culturam toto corde toto affectu deum nostrum benedicere laudare predicare. Et enumerat causas quare predicari debeat. Ipse est enim qui posuit animam meam ad vitam: et non dedit in commotionem pedes meos.

(Qui posuit animam meam) in se peccatis mortuam (ad vitam) eam sua morte viuificando et per gratiam iustificando ne eam perpetua morte consumeret et vt in ipso viuat et quod opus est perseverantia ideo vt perseveret vsque in finem (non dedit) id est non permisit dari (in commotionem) vt mouerent in malum (pedes meos) et affectus. Vinus dicit non dedit in commotionem pedes meos et plus significat id est dedit vt non commoueat pedes meos. Qui posuit animam meam de vita nature ad vitam gratie in vitam glorie ipse regit pedes meos ne nutent ne a bono cepto boni moueant affectus. Et necesse erat vt pedes nostros regeret multa enim passi sumus.

Quoniam probasti nos deus: igne nos examinauisti sicut examinatur argentum.

(Quoniam probasti nos deus) aduersis id est nobis ipsis et alijs probatos ostendisti non in preceptis dedisti (igne) tribulationis (nos examinauisti) id est purgasti et sordes abstulisti (sicut examinatur argentum) non in cinere veru sicut fenem probat dominus sanctos suos et tribulationu igne examinat non vt consumat sed vt sordes purget et electos ab omni terrena sorde et carnis delectatione mundet carnis enim oblectamina multum in aduersis deficiunt. Et exponit per preceptas examinatos cum subiungit.

Induxisti nos in laqueum: posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra.

(Induxisti) id est induci permisisti (nos in laqueum) non quod decipit sed quod probat id est in vineula et carceres siue quilibet tentationes (posuisti tribulationes) id est flagella et persecuciones tyrannorum sicut graue pondus (in dorso nostro) vt per superbia male erecti ad humilitatem curuemur (imposuisti) tua voluntate per mittens (homines super capita nostra) vt capitales possent dare snias. Imponunt et modo homines super capita nostra toleramus quos volumus patimur aliqui superiores quos nouimus peiores. Et bonum est vt consideremus nos esse peccatores et sic toleremus impositos super capita nostra vt et nos confiteamur deo quod digne patimur. Quid enim indigne patieris quod fecit quod iustus est. Quando male viuimus si parcat plus irascit. Omnino iste tribulationes flagella sunt corrigentis ne sit sententia punientis. Unde et subdit.

Transiuimus per ignem et aquam: et educauisti nos in refrigerium.

Transimus per ignem et aquam (id est per aduersa et suauia per ignem enim aduersitas vincens per aquam prosperitas corrumpens accipit) et educisti nos modo spe vel educisti id est educas ponendum preteritum per futuro propter certitudinem (in refrigerium paradisi et in requiem eternam post estum tribulationum). Si ergo et nos a simili alicui nec estu nec pluuia a via cessantes nec prosperis nec aduersis retardamur igneque aduersitatis non crepamus et aqua prosperitatis non dissoluimur ita ut nec nos aduersa deiciant nec prospera extollant in refrigerium et requiem eternam transimus. Unde subdit et transactis tribulationibus.

Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea que distinxerunt labia mea.

Introibo tandem re in domum tuam non manufacta sed futura et celestis ecce refrigerium (in holocaustis) bonorum operum prius in presentia exhibitis per quibus mihi premium in domo tua dabitur et tunc sed cum introibo (reddam tibi) cum angelis (vota mea) id est vota laudum que hic voueo et promitto (que) vota (distinxerunt labia mea) interiora id est que ratio mea omnibus pre tulit: vota sua labijs interioribus sancta ecclesia distinguit quia bona que deo offert mente et ratione discernit ab omni laude humana et terre non comodo et ab alijs ea distinguendo et nil preter deum in ipsis requirendo. Nec solus vota voui in prosperis. Sed etiam confessionem tenui in aduersis. Unde et subdit.

Et locutum est os meum in tribulatione mea.

Et que (locutum est os meum) tibi promittendo. q. d. et que non tamen corde sed etiam voce professus sum me redditurum (in tribulatione mea) non victus ea. Sancti enim martyres christum confitebantur in tormentis: quia spe erat eis tribulatio dulcis: christi inquit serui sumus christi fidem tenemus per christo mori desideramus. Corde ergo tenenda est fides: ore proclamanda est veritas. Corde enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio ad salutem. Deinde ostendit quomodo in domum dei introeat in holocaustis et ipsa holocausta exponit dicens.

Holocausta medullata offeram tibi cum incensu arietum: offeram tibi boues cum hircis.

Holocausta medullata id est pingua sua uia plena intus charitate et dulcedine offeram tibi non alij id est me ipsum tibi offeram pin-

gue sacrificium cum medulla et pinguedine charitatis et intus amoris. Intus enim et ad tibi placendum charitas mihi est in superficie ad placendum hominibus (cum incensu arietum) id est cum mactatione et destructione motuum superbie incensa et consumpta omni eius altitudine et rigore (offeram tibi) sed mactando et occidendo (boues) quibus terra aratur id est motus auaricie (cum hircis) id est cum fetidis motibus luxurie hic in me vicia mactando. Et ita offeram tibi humilem obedientiam contra superbiam paupertatem voluntariam contra auariciam castitatem integram contra luxuriam. rursus ad alia beneficia intelligenda gentes inuitat.

Venite audite et narrabo omnes qui timetis deum: quanta fecit anima mee.

Venite affectibus et passibus amoris (audite) auribus cordis (et narrabo) aperte vobis. o vos (omnes qui timetis deum) non est enim qui bus narretur timor dei non est quia timor clarus est que aures aperit sed quanta beneficia preter illa que dicta sunt (fecit anima mee) id est mihi ut sciant a simili que eadem faciet et vobis simul et per vos non steterit possent explicari beneficia que fecit maxime tamen apparent in miribus sed in remissione peccatorum in collatione meritorum in retributione premio. in primo recole quod indigno remisit in secundo que gratuita contulit et quanta in tercio quod incompatibilia preterea quid pro te pertulit qui sacramenta tibi contulit. Deinde exponit specialiter quanta sibi fecit cum subdit.

Ad ipsum ore meo clamaui: et exultaui sub lingua mea.

Ad ipsum ore meo clamaui quasi diceret inspirauit et dedit ut ad eum clamare ore meo qui prius ad simulacra surda et muta clamaui ore alieno. s. diabolico (et exultaui sub lingua mea) id est dedit ut clamando ore exultare in corde sub lingua enim exultare est ex clamore vocis gaudium in corde concipere. Ipse est verus clamor ad deum scilicet affectus cordis: ipsius publice predicauit ipsum in secreto confessus sum quod in ore hoc in corde habui. Ille clamat exultanter sub lingua quem non remordet conscientia. Cuius autem conscientia peccatrix est eius quoque oratio inutilis est. Quod de claratur cum subditur.

Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet dominus.

Iniquitatem si aspexi in corde meo id est si dilexi: quasi quadam similitudine intendentes

intendens. Ea enim que diligimus libenter aspicere solemus. Aspiceret ergo hic intelligit oculos interiores ad iniquitatem reflectere per consensum et delectationem. Quasi enim aspexit in corde iniquitas quando ea mentis oculis placet: quando delectat: quando iam ipsa ratio approbat et amat (non exaudiet dominus) me vel precem meam: oratio enim que pura non est non audiat. Ergo non exaudiet deus precem cuius ex iniquitate corruptam conspexit mentem. Excepit enim iste meritum ut discant alij laborare prius quam querant premium. Inde de premio subdit.

Propterea exaudiuit deus: et attendit voci deprecationis mee.

Propterea quia ad illum ore et corde sine iniquitate clamaui et iniquitatem in corde meo non aspexi (exaudiuit deus) preces meas. hinc apostolus ait: si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus quia quicquid postulauerimus accipiemus (et attendit voci deprecationis mee) ecce vicissitudo quia intendente intendit deus in quo nos hortatur ut similitur faciamus quatenus a deo exaudiri atque eius misericordiam consequi mereamur: hic in quibus bona fecit anime mee et quia hoc peccedit ex dei gratia et beneficio non nostro merito ideo gratias illi agendo subiungit.

Benedixit deus: qui non amouit orationem meam et misericordiam suam a me.

Benedixit (deus) per suis beneficijs (quod non amouit orationem meam et misericordiam suam a me) id est qui perseveranter me facit orare ut non ab oratione tepescam et perseveranter miseretur ut in tribulatione non deficiam hec duo connexa sunt. Si enim a te non est amor tua oratio tua securus esto que nec ipsius misericordia. Si non suspenditur oratio non prelatetur misericordia. Ergo non deficiam in oratione securi de promissione quia et si differt quod dandum est non tamen aufert: propterea precepit dominus quia oportet semper orare et nunquam deficere.

Oratio.

In sinu domine mentibus nostris gloria: laudis tue ut dum huius seculi incendia vitamus in eterna refrigeria te presule transeramus. Per dominum.

Psalmus de christi incarnatione ac eius inter homines conuersatione et mundi illuminatione ac de peccatorum et laudis confessione.

ps. lxxvi.

Et misereatur nostri

Et benedicat nobis illuminet vultum suum super nos et misereatur nostri.

Auctor psalmi propheta dauid Titulus talis est. In finem in hymnis psalmus cantici dauid hoc est psalmus iste conuenit dauid prophete siue cuilibet fidei: qui ideo dicitur psalmus quia monet ad confitendum et bene operandum et cantici quia est exultatio de illuminatione vtriusque populi et de benedictione: psalmus inquam dirigens nos in finem id est in christum habitum in hymnis. i. in laudibus deo exhibendis. Quia ergo in psalmo precedenti dictum est de electione gentium et repulsionem iudeorum sequenter hic agitur de coequatione vtriusque populi. Intellexit enim propheta illuminationem quam deus daturus erat toti mundo de qua omnes debent eum laudare summo studio. Materiam: laus dei per beneficio incarnationis christi et eius conuersatione inter homines et illuminatione mundi. Intentio: monere fideles ad laudandum deum occasione predictorum. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona sua seu cuiuslibet fidelis supplicat ut cum fidelibus mereatur benedici et illuminari loquitur de christi incarnatione et conuersatione inter homines et hortatur ad confessionem peccati et laudis. Sententia in speciali propheta ergo quia in precedenti psalmo monuerat nos benedicere deum quod non possumus nisi ipse prior nos benedicat ideo hic precatur benedici. Et quia vidit esse omnia bona ex misericordia dei ante omnia misericordia precatur dicens (Deus) sed pater (miserere nostri) prius culpam tollendo et peccata dimittendo. (et) postea (benedicat nobis) gratiam conferendo et bona augendo: prius enim miseretur deus erranti reducendo cum ad viam postea benedicit multiplicando virtute et merito (illuminet vultum suum super nos) id est manifestet filium suum nobis cum in carne mittendo et cognosceret faciendum qui dicit vultus et imago patris: per filium enim representat pater sicut ipse ait: qui videt me videt et patrem (miseratur nostri) dona sua in nobis conseruando. Quod promiserat repetit vtriusque est enim nobis necessarium ut misericordia eius nos pueniat et incipiat et misericordia eius subsequatur et conseruet. Et conuertit se ad deum dicens. Ista peto ad hoc.

Ut cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.

Ut cognoscamus) o deus (in terra) id est in hac vita (viam tuam) id est per quam ad te va-

leamus pertingere id est christus qui tanq̄ via
ducit ad te et patriam. Quod exponit plenius
dicens (in omnibus gentibus) vbiq̄ terrarū
constitutus ecce in qua terra (salutare tuum) sc̄z
filium tuū quo saluemur et qui est salus omnium
ecce quam viam id est vt cognoscamus eandē
viam non vniuscuiuslibet sed omnium gentium
esse salutē quia non est iudeorū tm̄ saluator sed
etiam gentium. Et quia iam cognouerūt ideo p̄
directione.

Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes.

Confiteantur tibi populi) o (deus) peccata
sua hoc est se accusent et in se refundant pecca-
ta sua ad honorē tuum (confiteant tibi) et lau-
dem tuam: hoc est te laudent et tibi merita sua
ascribant et non tm̄ populus vnus vel populi
terre vnus sed (populi omnes) quia ad gratiā
inuitantur omnes ne dicatur ecclesia nō vbiq̄
diffusa prius se accusent et cōtemnēt vt sic post
modum digne te laudent. Quid times confite-
ri o homo qui non confitendo esse non potes
occultus. Damnaberis tacitus qui posses libe-
rari confessus. Ad hoc exigit deus confessionē
vt liberet deus humilem. Et quia ista cōfessio
non ad supplicium ducit sed ad gaudium sequi-
tur et dicit.

**Letentur et exultent gentes: quoniā iu-
dicas populos in equitate et gentes in
terra diriges.**

Letentur anima intus gaudendo (et exul-
tent) corpore extra hilares se ostendendo quia
saluantur in vtroq̄ (gentes) in eo qui cōfessos
liberat et superbos damnat qui enim iam con-
fessi sunt non timent futura iudicia tanquā ibi
damnandi quia eis christus est aduocatus in-
dultor non vindex vltor. Unde leo papa. non
remanet in iudicio condemnandum quod hic
fuerit confessione purgatum: et subdit quare) quo-
niā iudicas) id est iudicabis in futuro (popo-
lus in equitate) reddendo singulis sc̄dm̄ meri-
ta sua. Et quia p̄pter hoc non multū laudare-
tur: nisi enim misericorditer in hac vita etiā ho-
mines videret omnes damnarentur ideo adie-
cit et gentes in terra) id est nunc in presenti vi-
ta (diriges) vt recte viuendo ambulent et ad eter-
nam salutē peringant et hoc exemplo vite ver-
bo doctrine: et auxilio gratie.

**Confiteantur tibi populi deus confite-
antur tibi populi omnes: terra dedit fru-
ctum suum.**

Confiteantur tibi populi deus: confiteantur

tibi populi omnes) et beneficium sue salutis a te
recognoscant: reperit eundem versum in exhor-
tatione sed aliam causam subdit dicens. quia
(terra) id est maria virgo beata (dedit fructum
suum) id est genuit et prulit filium sc̄z christū qui
est semen in quo est benedictio omnium gentium.
Et in hoc fructu et semine. Benedicat nos etc.
vel (terra) que prius sterilis spinas et tribulos
germinabat sc̄z homo vel ecclesia vocatōne di-
uine maiestatis et misericordie modo in aduen-
tu filij (dedit) confitendo (fructum suum) id est
bona opera sc̄z fructū tricenisimū sexagesimū et
centisimū sed non nisi per benedicentē deum.
Ideo vt fructū demus.

**Benedicat nos deus deus noster bene-
dicat nos deus: et metuant eum omnes
fines terre.**

Benedicat) et (nos) conferendo gratiam in
presenti et gloriā in futuro (deus) pater (deus
noster) sc̄z filius vbi adijcit noster quia vocatur
emanuel id est nobiscū deus (benedicat nos de-
us) spiritus sanctus atq̄ etiā multiplicet in be-
nedicendo. Benedictio enim in multiplicatio-
ne solet maxime et p̄prie intelligi: per hoc q̄ ter
dicit deus notatur trinitas personarū per hoc
q̄ singulariter dicit eum et non eos notatur tri-
tas substantie vnde sequitur (et metuant eum)
sc̄z deum timore filiali (omnes fines terre) id est
habitantes in omnibus finibus terre quia venit
et iudex qui p̄us venit humilis: agnoscamus
humilem vt non ex paucis ex cellum qua-
si diceret sic abundanter in nomine christi be-
nedicat nos deus vt filijs suis adoptis in re-
gnum suum coheredibus vniuersi filij sui im-
pleat vniuersam faciem terre. Bene autem ait
et metuant eum quia nulla est in hoc mūdo ve-
ra securitas. Ecce metus dei inter alia benefi-
cia postulat vt credita caute custodiant: nō
mor dei incipit et consumat. Qui timere nouit
amare non desinit. Beatus homo qui semper
est pauidus: nescit homo diem neq̄ horam quā
transseat: nescit vtrum amore an odio dignus
sit. Timeamus ergo deum timeamus iudicium
eius vt postea securi esse valeamus.

Oratio.

Illumina domine vultum tuum supernos
benedictionēq̄ perpetuā nobis largire vt con-
fidentes tibi in timore sancto fructū iusticie cor-
ram facie maiestatis tue reportare mereamur.
Per dominum.

**Psalmus de christi incarnatione pas-
sione resurrectione ascensione spiritus san-**

**cti missione et alijs beneficijs suis mul-
tis ac de gratiarū actione p̄ ipsis.**

ps. lxxij.

Purgat deus et dis-

**spendunt inimici eius: et fugiant qui
oderunt eum a facie eius.**

Auctor psalmi p̄pheta dauid Titulus hic ē
In finem psalmus cantici dauid id est psal-
mus ille qui est cantici id est exultationis quia
proponit nobis mysterium nostre reparationis
attribuit dauid p̄phete qui hic loquitur atten-
denti in finem id est christū p̄ quem complen-
da nouerat que in psalmo canunt. Igitur quia
supra breuiter tenit de christi incarnatione hic
iam latius p̄sequitur mysterium nostre repara-
tionis est namq̄ psalmus ille refertus euangel-
licis sacramentis. Inuit autem p̄pheta omnes
futuros filios ecclesie vt attendentes beneficia
collata eis per christi passionē et resurrectionē
et cetera tantam gratiā non inuacuum recipiant
nec ingrati sint sed hanc gratiā voce et opere
celebrent et in eadem gratiā in domino exultēt
Materia: christi incarnatio: passio: resurrectio
inimicorū cōfusio: christi ascensio: spiritus san-
cti missio: euangelij predicatio: ecclesie p̄ omnes
gentes dilatio: beneficiaq̄ sequentia ad hec
predicta Intentio: monere ad leticiā et cantū
et his deo debent vt christo cantemus et eum
exultemus. Sententia in generali propheta in
isto psalmo loquitur de christi incarnatione: pas-
sione: resurrectione: inimicorū suorū confusione
et annihilatione: de christi ascensione: spiritus
sancti missione: apolorū predicatione: pecca-
torum conuersione: ecclesie profectu et lauda-
tione: aduersarioꝝ depressione: et increpatione
ac p̄ beneficijs exhibitis gratiarū actōe. Sen-
tentia in speciali p̄pheta ergo precans christū
per resurrectionem exaltari ait. (Purgat) id
est refurgat (deus) sc̄z christus a morte et (dis-
spendunt) hic in resurrectione christi et post in fu-
turo iudicio (inimici eius) sc̄z iudei quorū ali-
qui fuerunt interfecti et alij per totum mundū
dispersi et (qui oderunt eum) sc̄z p̄tinaces in ma-
lo (fugiant) modo terrore cōcussi (a facie eius)
id est a presentia sua non loco et corpore q̄ de-
us presens est vbiq̄ sed metu animi et volunta-
te sc̄z nō latendo sed timendo. Et est graue ma-
ledictum et horrenda increpatione velint et co-
nentur qd nullatenus fieri potest vt (fugiat) in
futuro (a facie eius) tanquam aspectu eius in-
digni sicut scriptū est tollatur impius ne vide-
at gloriā dei hec debet esse vox christiani cō-

tra omnē tentationē et tribulationē inimici sc̄z
exurgat deus etc.

**Sicut deficit fumus deficiat: sicut fluit
cera a facie ignis sic pereant peccatores
a facie dei.**

Sicut deficit fumus) et flamma surgens
qui quanto altius ascendit tanto amplius eua-
nescit sic (deficiant) mō iudei a potestate et glo-
ria qui sicut fumus ex igne odiorum p̄cedens
contra christū se exultantur et inde mox euanue-
runt et (sicut fluit cera a facie ignis) quo dissol-
uitur et consumit (sic pereant peccatores a facie
dei) in futuro. In iudicio enim tollentur mali
a facie dei qui erit ignis ad penā impiorū et lu-
men iustorū. postquam ostendit de christi exal-
tatione quid contingat malis p̄sequenter osten-
dit quid de eadem pueniat bonis dicens.

**Et iusti epulentur et exultent in cōspe-
ctu dei: et delectentur in leticia.**

Et) contra (iusti epulentur) id est reficiant
ipso sc̄z deo et iocundent contemplatione eius
hic et in futuro quasi in epulis positi vt qui in
vineā laborauerūt reficiant in delicijs gustan-
do dulcedinē diuine bonitatis (et exultent) nō
coram hominibus per vanitatem iactantie s̄ in
conspetu dei modo per serenitatem conscientie
quam dominus inspicit sine errore et in futuro
pro specie exultabunt quia ipsum facie ad fa-
ciem videbunt (et delectent) hic (in leticia) de
beatitudine p̄missa et in futuro de beatitudine
iam adpta. Deinde se ad ipsos conuertit qui-
bus tantā spē dedit et hortat eos dicens. Ergo
**Cantate deo psalmū dicite nomini eius
iter facite ei qui ascendit sup occasum:
dñs nomen illi.**

Cantate deo) per mentis deuotionē ei bene-
uiuendo (psalmū dicite nomini eius) id est bo-
num affectū bonis operibus approbate in glo-
riam eius recte operando et etiam (iter facite ei)
ad intrandū in vobis et in alijs corda auditorū
predicatione ei aperiendo et peruia faciendo ac
vestra ei purificando et parando (qui ascendit
super occasum) quia resurgendo casum corpo-
ris et mortem vicit et super hoc q̄ occidisse pu-
tatur omnibus excellentior factus vbi etiam oc-
casus viciorum et peccatorū fuerit ibi ipse sol iu-
sticie oritur et ascendit. Et debet iter ei facere
q̄ (dominus) est (nomen illi) essentiale hoc no-
men singulariter illi cōgruit quia ipse solus in
celo et in terra per se dominat. Et nemo potest
dominari nisi per ipsum. Et si faciendo iter oc-
currunt tristia.

Exultate in conspectu eius: turbabunt

a facie eius patris orphanorum et iudicis viduarum.

Exultate non tamen non deficiatis in conspectu eius non hominum. i. in conscientia ubi deus videt et in consideratione premij futuri que crucinas mitigat spe gaudentes in tribulatione patientes quod mali qui vos modo conturbant in conspectu hominum turbabunt in iudicio (a facie eius) scilicet (patris orphanorum et iudicis viduarum) cum eis dicit ut in igne eternum. q. d. non estis de stituti ut putatis. Ipse enim ut iustus iudex turbat impios ut pius pater defendit et colligit viduas et orphanos quibus mortuus est maritus mundus et pater diabolus ac mater concupiscentia. De his orphanis et viduis. i. spei secularis societate destitutis dominus sibi templum fabricat de quibus consequenter dicit.

Deus in loco sancto suo: deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.

Deus est (in loco sancto suo) scilicet in iustis et sanctis quem locum euidetius ostendit cum subdit deus qui inhabitare facit et simul colligit plures homines (vnius moris) id est vnum mensuram sentientes et vnius voluntatis secundum fidem et charitatem (in domo) id est in vna ecclesia. In talibus est deus tanquam in loco sancto suo. Nam sicut in magna hominis domo non in quolibet loco eius requiescit dominus eius sed in aliquo secretiore et honoratiore loco: sic deus non in omnibus habitat qui in domo in qua et vasa contumelie sunt sed in his tantum qui vnum animam et concorditer viuunt. Nec hoc suis viribus et meritis ascribere debet quod deus sola sua gratia hunc locum edificat. Unde subdit.

Qui educit vincetos in fortitudine: sicut eos qui exasperant qui habitant in sepulchris.

Qui educit per confessionem de fouea culpe ad statum gratie (vinctos) et ligatos a diabulo in peccatis qui volunt ambulare nec possunt sed dominus talium soluit vincula peccatorum et hoc (in fortitudine) sua per quam fortes sunt qui ante non erant (similiter) educit de peccatis (eos qui exasperant) id est ad iram. puocant. scilicet deum super se excusando et publice gloriando eos etiam educit (qui habitant) et morantur (in sepulchris) id est in feda consuetudine peccandi tanquam sepulti et in peccatis obstinati tanquam lapide male consuetudinis pressi. Isti sunt tres mortui quos dominus suscitauit. Et hoc quod modo spiritualiter adimpletur et figuratiter ostendebat vere ergo domine educes nam et prefiguratum est quod **D.**

Deus cum egredieris in conspectu po-

puli tui: cum pertransieris in deserto.

Deus cum egredieris in conspectu populi tui) exiit de egypto procedendo scilicet per diem in columna nubis et per noctem in columna ignis (cum pertransieris in deserto) ducendo populum tuum per desertum usque ad montem synai.

Terra mota est: etenim celi distillauerunt a facie dei synai a facie dei israel.

Terra mota est) moueri enim et tremere videbatur mons syna deo descendente in eum (etenim celi distillauerunt) pluuia vel manna quod in modum stillicidij de celo descendit (a facie) id est presentia (dei synai) id est dei habitans in illo monte (a facie dei israel) id est dei cuius erat populus israel. Tu qui tanta miracula tunc fecisti facies quoque quod subiunctum est quod pluuia voluntariam etc. Cum ergo o deus egredieris in conspectu populi tui) id est cum appareres hominibus per opera incarnationis et in operibus tuis innotesceres his qui nouerunt opera tua intueri et gratiam tuam intelligere qui sunt populus tuus et cum (pertransieris) et venires (in deserto) gentium id est cum predicareris in gentibus que deum ignorabant et quasi desertum sine deo erant. (Terra mota est) id est terreni homines ad fidem excitati sunt (etenim celi) id est apostolice predicatorum (distillauerunt) pluuia verbi dei et gratia non a se ipsis sed (a facie dei synai) id est a presentia dei eos inhabitantis qui legem dedit in syna (a facie dei israel) id est populividentis deum qui etiam auctor est noui testamenti. Et sicut celi distillauerunt manna sic tu.

Pluuia voluntaria segregabis teus hereditati tue: et infirmata est: tu vero per fecisti eam.

Pluuia voluntaria) id est gratia gratuita (segregabis). i. segregatum et singulariter dabis o (deus hereditati tue) .i. ecclesie tue scilicet fidelibus: pluuia voluntaria merito gratia dei intelligitur quia nullis precedentibus meritis sola dei voluntate gratis datur. q. d. multo magis nunc ecclesia que est hereditas tua tuo sanguine redempta rigabis voluntarie pluuia gratie tue et hac pluuia precepta (infirmata est) ipsa hereditas. i. agnouit infirmitatem suam et se nihil esse per se ipsam et non viribus suis sed gratie dei tribuendum esse quod est (tu vero perfecisti eam) quia virtus in infirmitate perficitur: infirmata est in se ut perficiatur in te.

Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi deus.

Animalia tua) .i. tibi subdita. scilicet mites et mansueti quibus iugum dei suauiter est et onus laue

qui in ecclesia nutriuntur corporali cibo sacre scripture verbo et eucharistie sacramento (habitabunt in ea). scilicet hereditate et ecclesia que intra seculum ecclesiam humiliter viuendo perseuerant. Et hac pluuia (parasti in dulcedine tua pauperi) spiritu mali de se non presumens o deus) qui pauperes spiritu diligis. i. gratia tua humilibus qui se infirmos reputant contulisti non ex suis meritis sed ex sola dulcedine tue charitatis. Et apte ait in dulcedine quod nil dulcius est charitate. Deinde ostendit parationes quas pauperi suo deus fecit dicens.

Domine dabit verbum euangelizantibus virtute multa.

Domine dabit) et ministrabit (verbum) doctrine hec sunt cibaria que suis animalibus in sua hereditate largitur deus ut pascantur eis hec dulcedo pluuie in pauperes dei defluxit que ab ore euangelizantium iubente deo precessit (euangelizantibus) .i. predicantibus (in virtute multa) hoc est in magna constantia fidei: occidi enim post sunt sed flecti nequeunt. Vel (euangelizantibus in virtute multa) .i. predicatoribus virtuosus et multa virtute fulgentibus. Et subiungit quis dominus dabit verbum scilicet.

Rex virtutum dilecti dilecti: et speciei domus diuidere spolia.

Rex virtutum) mentis et miraculorum (dilecti dilecti) scilicet vnicuique filij id est pater qui est rex virtutum que virtutes etiam sunt filij. Et bene rex virtutum dicit quod ab eo regitur eius militat virtus a quo datur: et repetitio dilecti dilecti pinet ad commendationem filij super omnia semperque dilecti. Dilecti inquit non solum ad alia et vtrumque sed et (diuidere) id est ad diuidendum (spolia) .i. creptos a diabulo quos diuisit alios apostolos alios prophetas alios pastores et doctores faciendo et hoc ipsi (speciei) id est ad speciem (domus) scilicet militans ecclesie speciosam quippe domum. i. ecclesiam christus fecit dispensando diuersos ecclesie gradus et distribubendo gratias speciositati eius aptas sicut corpus est speciosum distributio membrorum. Et o vos de quibus fit species domus.

Si dormiatis inter medios clericos: penne colube de argentate: et posteriora dorsum eius in pallore auri.

Si dormiatis inter medios clericos) etc. Ubi sciendum quod clericos grece est fortis latinez fortes ex dei permissione pres hereditatis vocant que populo sunt distribute. Ubi per clericos hic ipse hereditates intelligimus quarum vna in veteri testamento et altera in nouo permittitur terrenam scilicet et celestem. Dicit ergo (si dormiatis) id est si a

strepitu seculari remoti quiescatis (inter medios clericos) id est inter medium clericorum hoc est inter duas hereditates terrenam scilicet et celestem. Terre nam non ardentem appetendo et celestem patienter expectando. vel si usque ad mortem perseueratis in contemptu terrenorum et appetitu celestium hoc enim est dormire inter medios clericos. i. inter medias hereditates non dum iure sed in spe celestis hereditatis habitare et a terrene felicitatis iam cupiditate conquiescere. Cum autem venerit quod speramus non iam inter duas hereditates rede scimus sed in noua et vera cuius vetus erat vmbra regnabimus tunc vos eritis (pennae colubae de argentate) id est ornamentum et exaltatio ecclesie quod sicut columba per pennas sublimatur ita ecclesia per vestra exempla ad celestia volitat et laudibus exaltatur. Sancta ecclesia merito dicitur columba quod felicitatis amaritudinis non habet et quia virtute simplicitatis pollet. Est autem de argentata quia diuinis eloquijs erudita que alibi dicitur cum argenti igne examinatur et posteriora dorsum eius id est dorsum columbe quod est pars posterior ubi portat sarcina erunt (in pallore auri) id est in nitore sapientie per quem nitore intelligimus charitatem color enim et decor sapientie diuine est charitas que omnia suffert et inuicem onera portare facit. Quia quicquid portat ecclesia quicquid tolerat totum in amore totum in sapientia totum in hilaritate facit: corde est simpliciter verbo lucida opere preclara. Si ergo dormiatis eritis penne quod non est nisi per christum quia.

Dum discernit celestis reges super eam niue dealbabitur in selmon: mons dei mons pinguis.

Dum discernit) id est ordinat et constituit (celestis) antonomastice id est christus dei filius qui ascendit super omnes celos (reges) id est doctores vel rectores et prelatos qui bene regant et se et alios (super eam) scilicet columbam id est ecclesiam ipsi rectores ut discernant et etiam alij homines (dealbabitur) per remissionem peccatorum (niue) id est super niuem et incompatibiliter quod maior est dealbatio mentis quam corporis et hoc non meritis suis sed (in selmon) quod interpretatur vmbra. i. in vmbra gratie refrigerare ab estu vicioz quod per gratiam que in christo est mundantur a maculis peccatorum. Et commendans ecclesiam subdit (mons dei) scilicet ecclesia est (mons pinguis) id est vber et fertilis propter abundantiam gratie diuine et vnde aque irrigue et suaves fluunt quotidie. Nec solum in se pinguis est sed et de se alios impingat vnde et subditur.

Mons coagulatis mons pinguis: ut quid suspicamini montes coagulatos.

Mons coagulat? vel incalcatus propter paruos quos teneriori doctrina et gratia tanquam lacte nutriti et mons pinguis propter manuos quos solidiori doctrina et donorum excellentia tanquam pane cibatur. Et quod talis est mons iste (ut quid) ergo vos gentiles idolis seruientes. (suspicamini). i. falso creditis alios (montes coagulatos). i. loca salutis extra ecclesiam esse. s. temple vestra et idola: Et certe non debetis nam iste solus est.

Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem.

Mons in quo beneplacitum est? placuit deo habitare in eo scilicet militans ecclesia nec habitat in eo deus ad tempus (etenim dominus habitabit in finem) et semper cum ea. Unde ipse ait: ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Vel commendans montem selmon subdit. Iste selmon est (mons dei) christus enim prerogative dicitur mons dei patris pro eminentiam diuinitatis (mons pinguis) in tantum ut in eo corporaliter habitaret omnis plenitudo diuinitatis. Nec solum etc. etc. Iste mons est qui omnes pascit quem ne quis audeat ceteris comparare subdit (ut quid suspicamini montes) alios (coagulatos). i. predicto monti comparabiles. q. d. nolite hoc quod christus est ille. **Mons in quo beneplacitum est deo** patris habitare in eo quod in eo habitauit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: et vere placuit (etenim dominus). i. verbis (habitabit) cum hominem christum (in finem) et semper quod personaliter est vniuersus. Et quod dominus in habitat ecclesiam vel mons christus alios montes ipsa ecclesia seu fideles sunt et sunt quodammodo.

Currus dei decem milibus multiplex: milia letantium: dominus in eis in synai in sancto.

Currus et rectores (dei) portando deum quod vniuersum et copulati charitate per quos verbum deus in vniuersum mundum et quos ad ministerium sue voluntatis moderat quosque manendo in eis et regendo sicut bonus auriga producit in se finem et currum ad destinatum locum et ille currus est (multiplex decem milibus) ponit finem per infinitum. i. ex innumeris populis sanctorum et fidelium qui sancti sunt (milia letantium). i. multi spe gaudentes donec producantur in finem nec mirum quod letent quod iam (dominus) est in eis adiutor in tentationibus qui erit et finis consummationis et hoc (in synai in sancto). i. in implendo mandato quod sanctum est adiuuans eos ut faciat mandatum. Quid enim

prodesse mandatum nisi dominus ibi esset qui dat vel le et operari ad perficiendum. Vel (in synai in sancto). i. impleto sancto mandato: syna enim mons est in quo data est lex et interpretatur mandatum in quo completo requiescit dominus quod in sanctis mandatis implentis dei premissa solet conuerti. Deinde conuertit se ad dominum qui hoc fecit et quomodo sit factum ostendit dicens.

Ascendisti in altum cepisti captiuitatem: accepisti dona in hominibus.

Ascendisti in altum quod d. dominus est in eis per gratiam hanc autem ut daretur (ascendisti) o christe (in altum) locorum dignitate scilicet super omnes celos ad dexteram patris et (accepisti) priusquam ascenderes (captiuitatem). i. illos qui in limbo captiui tenebantur eos tecum ad celestia deducendo. Vel (cepisti captiuitatem). i. genus humanum quod diabolo per peccatum captiuauerat redemisti et sub te feliciter captiuasti et (accepisti) a deo patre et a tota trinitate (dona) et charismata spiritalium gratiarum (in hominibus) per fidem ad te accedentibus postmodum refundenda et eis donanda accepit ut homo daretur deus et quod accepit hominibus accepit ut dicit. Ipse enim plenus est et nihil indiget. Et vere cepisti captiuitatem et accepisti dona in hominibus.

Etenim non credentes: inhabitare dominum deum.

Etenim accepisti (non credentes inhabitare dominum deum). i. ut homines prius non credentes in vniuersum deum habitent per eum. Non credentes ipsi sunt captiuitas: non credendo enim possidebantur a diabolo fides eos inde liberauit et per dona spiritus sancti facti est ut iam credentes inhabitent a deo facti domus dei et currus dei milium letantium. Ipsi sunt quos feliciter captiuauerat et currum suum fecit. Ergo quod christus ascendit in altum et quo precessit faciet nos sequi. propheta quod hoc predicta canebat in spiritu ea prouidens impletus et ipse leticia eructauit hymnum dicens.

Benedictus dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis deus salutarium nostrorum.

Benedictus sit (dominus) creator a creatura die quotidie. i. per singulos dies assidue et iugiter laudetur a fidelibus usque in finem quod quotidie captiuos captiuat ut ipse eos possideat et quod currum illum duci vidit in finem scilicet in eternum addit (prosperum iter) mundi ad se (faciet nobis) qui currus eius sumus deus salutarium nostrorum. i. auctorem saluationum nostrarum quod ipse iter nostrum dirigat ad salutem et ab ipso saluamur. Et benedixit pluraliter salutarium quod de quantis peccatis et periculis nos liberat tot salutes nobis donat et quod

duplex est salus scilicet gratie et glorie. q. d. faciet nobis cursum vite prosperum cum sit dux salutaris. **Deus noster deus saluos facienti dominus: vni exitus mortis.**

Deus inquam (noster) non cuiuscumque preter quem alium nescimus est (deus saluos facienti) i. ipse solus est nos saluos facere quod nullus sit saluus nisi per eum: ex eo enim est saluus hominum. predictio autem et malitia eorum (et) ipse (domini dominus) est facere (et) exitus mortis). i. facere exire et declinare a morte culpe gehenne. vel ne occurreret cogitatio cur ergo morimur si per eius gratiam saluamur continuo subicit (et) dominus (domini dominus) exitus mortis). q. d. non mireris nec indigneris si tu moreris sed patienter serua mortem quod et dominus dominus qui fuit sine peccato fuit exitus mortis et per mortem ab hac vita. hoc autem repetitio dominus dominus significat vtriusque eius naturam. Et licet humilis mortuus sit vel licet saluos faciat.

Veritamen deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli pambulantium in delictis suis.

Veritamen ne mala superborum et principum credas impunita idem (deus) confringet et conuulsabit vel hic ut humilient vel in futuro vtdamnent (capita). i. superbia (inimicorum suorum) scilicet malorum hominum confringet etiam (verticem capilli). i. elationem superbia cogitationis sicut enim capilli adherent capiti sic cogitationes menti (pambulantium). i. pseueranter ambulantium et pseuerantium (in delictis suis) et ruentium devicio in vicium seque extollentium in peccatis in quibus debent humiliari dicentes. Deus propicius esto mihi peccatori. Quosdam ergo confringet quosdam etiam ad se conuertit ita quod alios faciat martyres: alios vero predicatores et ad hoc psurmandum introducit dominum loquentem sic.

Dixit dominus ex basan conuertam: conuertam in profundum maris.

Dixit dominus. i. firmiter disposuit ego (conuertam) per gratiam homines (ex basan) quod interpretatur confusio vel siccitas hi sunt qui de peccatis confundunt et per eis orant vel tanquam siccitales ad se dominus conuertit et (conuertam) submersos (in profundum maris). i. malorum vel in profundum malum (maris). i. seculi istius scilicet eos qui in profundis vicijs et peccatis positi ac ponderati peccatorum pressi sunt desperatissimi. Que conuersio quod perfecta sit insinuat propheta cum ad deum verba conuertendo subiungit. Ita inquit conuertes eos O deus.

Ut intingat pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.

Ut intingat pes tuus in sanguine. i. ut qui prius erant inimici intantum proficiant ut inter membra tua fiant pes tuus portando et predicando te et euangelium tuum per mundum ita constantem et audaciter quod amore tuo suum sanguinem fundere non metuant (et lingua canum tuorum) scilicet eorum ipsorum qui usque ad sanguinem sunt certaturi fiet et erit (et inimicis) quod per puerionem et inimicis fient amici et canes fideles per domum domini latrantes contra inimicos et hoc tantum bonum erit (ab ipso) scilicet deo. i. ab eius gratia et misericordia non a se ipsis ubi secundam personam mutat in terciam. Intingatur autem pes tuus non sine exemplo quod te vident precessisse Nam.

Uiderunt ingressus tuos deus: ingressus dei mei regis mei qui est in sancto.

Uiderunt ingressus tuos (deus) qualiter ingressus es in hunc mundum qualiter incarnatus: qualiter occisus: qualiter exaltatus: et glorificatus. hoc gratia in veteri testamento latebat modo patet viderunt ergo et crediderunt atque eosdem gressus putauerunt imitando secuti sunt (ingressus) in quibus (dei mei) creatore (et regis mei) gubernatore (qui est) et habitat tantum (in sancto) templo suo. i. in sanctis secundum illud apostoli templum dei sanctum est quod estis vos. non enim habitabit deus in corpore subdito peccatis sed in conscientia sancta est et pura. Ad hos ergo ingressus insinuandos et ut isti gressus viderentur.

Preuenerunt principes coniuncti psallentibus: in medio iuencularum tympanistrarum.

Preuenerunt principes scilicet primitiui apostoli qui bus super ecclesiam datus est principatus qui sicut principes et magistri preuenerunt alios conuertendos et meritis et dignitate in se primo nascentis ecclesie annunciantes nouum testamentum ut apostoli sequerentur nec soli venerunt sed (coniuncti) et associati (psallentibus) scilicet subditis minoribus qui laudes dei sonant bene operando ad gloriam dei. de quorum bonis operibus tanquam visibilibus organibus glorificatur deus qui nunquam secuti fuissent nisi illi verbo et exemplo precessissent. Qui principes tanquam ministri et prepositi sunt (in medio iuencularum). i. ecclesiarum que adhuc erant nouelle sicut primitiue ecclesie ipse dico (tympanistrarum). i. deus laudantium carne mortificata et domita corio siccato ab humore peccati et extenso a ruga duplicitatis. tympanum enim fit de corio siccato et extenso propter hoc omnia o fideles.

In ecclesijs benedicite deo: dño de fontibus israel.

In ecclesijs ubi est locus benedicendi non alibi nec in alijs pueniculis qz q̄ extra ecclesiam sunt deum digne laudare nō possunt. hec sunt iuencule tympanistris (benedicite deo:) q̄ nos creauit cui debet latria. deo dico (dño) qui nos regit cui exhibenda est dulcia benedicite dico vos scz potati vel baurientes (de fontibus israel). i. de aplis et doctrina eorum quos christus de israel prius elegit vt fontes faceret benedicite in quaz vt etiam ad eoz imitationē predicatis. et hec inceptio ecclesie dilatare et heretici destruant.

Ibi beniamin adolescentulus: in mentis excessu.

Ibi. i. inter fontes vel in ecclesijs est beniamin. i. ap̄lus paulus de tribu beniamin (adolescentulus iuuentute gratie qz nouissime assumptus omniū ap̄loz nouissim⁹ et ad litterā in p̄uersione sua iuuenis fuit qui factus est in mentis excessu) mente scz alienata a sensibus corpis cum vsqz ad terciū celū rapere et videret archana et audiret verba ineffabilia. Ibi etiam sunt.

Principes iuda duces eoz: principes zabulon et principes neptalim.

Principes iuda. i. confessionis (duces eoz) qui in ecclesijs sunt et benedicunt deum (principes zabulon). i. fortitudinis (et principes neptalim). i. dilatationis. Iuda enim interpretat̄ cōfessio. zabulon habitaculū fortitudinis. neptalim dilatatio mea. Que diuina verissimos nobis insinuant principes ecclesiarū dignos ducem ac imitationē et honoribz qz martyribz cōueniunt qui in ecclesijs locū sumū tenent atqz apice sancte dignitatis excellūt. In martyrio nāqz prima est confessio et p̄ illa quicquid acciderit sequens tolerandi assumit fortitudo. Deinde post omnia tolerata finis angustis latitudo sequit̄ in premijs. Per quas nominū interpretationes significant etiam tres virtutes qz p̄fectio est in fide. fortitudo in spe. latitudo in dei et primi charitate vt dicant etiam principes fidei spei et charitatis qz in confessione fidei firmi. spe robusti et charitate dilatati. Deinde tanquam accepta gratia loquens in p̄sona primi tunc ecclesie subiungit.

Manda deus virtuti tue: confirma hoc deus quod operatus es in nobis.

Manda) o (deus) opus tuū (virtuti tue) scz spiritus sancti docendo p̄ predicatores (firma) o (deus) iuuando p̄ grām (hoc) scz opus fidei

(q̄d) opatus es in nobis) incipiendo et fidei fundamenta ponendo grām quam dedisti ecclesie tue auge et p̄fice manda dicendo. p̄firma p̄ficiendo. Tūc q̄d vis fac q̄d iubet: q̄d si feceris fiet quod sequit̄.

A templo tuo in hierlm: tibi offerent reges munera.

A templo tuo) q̄d est in hierlm) terrestri incipiendo ubi christus frequenter docuit et fides originē habuit indeqz ad alios puenit. vlt (a templo tuo) nō aliunde q̄d est in hierlm) x̄lesti q̄ est et replū a q̄ descendit omne datū opum et p̄ quo fit omne opus bonū (tibi offerent reges) terreni vel spiritales sibi metipis regnātes (munera) scz seipos siue laudis sacrificia et virtutū opera. Sed qz bonis obstrepunt heretici subdit.

Increpa feras arundinis: congregato thaurorū in vaccis p̄loz: vt excludant eos qui p̄bati sunt argento.

Increpa feras arundinis. i. hereticos qui dicunt h̄ere qz dilaniant animas simplices sicut fere oues: et arundinis seu calami qz scripturas p̄uertit que calamo sunt vel qz leues sunt ac mobilis et instabilis sermōis vel qz sunt inter eos q̄ sicut arundinetū omni vento doctrine mouent qz (congregatio thaurorū). i. sup̄borū indomite ceruicis scz hereticorū. Et in vaccis populoz. i. inter eos quos inueniunt quasi vacas scz simplices et lasciuas animas que facile audiendo seducunt et sequunt̄ (vt excludant eos) a vaccis (qui p̄bati sunt argento). i. eruditi diuino eloq̄o scz bonos doctores hec est enim hereticorū intentio de quibus hereticis ne preualeant postulat.

Dissipa gentes que bella volunt: venient legati ex egypto: ethyopia pueniet manus eius deo.

Dissipa gentes. i. hereticos et eis p̄sentientes ac quoscūqz christiāe fidei inimicos quos vocat gentes p̄pter secta et nō familiaz generationes ubi series successione firmat errores. (que bella volunt) qz nō correctōi sed p̄tentōi student et regnū christi dissipare affectāt. vide ordinē prius enim sunt increpandi postea in corrigibiles dissipandi ne colloquēdo inualeant et etiā incarcerandi vt vel sic respiscant. Et hoc fiet qz (venient) ad christū tanquā dona ferentes fidem credentiū (legati). i. p̄cones et p̄dicatores recōciliatōis tua legati fungētes (ex egypto). i. ex synagoga que erit in tenebris et ethyopia. i. gentilitas magna in p̄ctis (deus) credens et fide herens (pueniet) et antecē

det p̄ conversionē et confessionē (manus eius) .i. dei vindictā ne in p̄ctis remanēs puniat. et ita ex iudeis et ex gentibz futuros p̄cones veritatis p̄phat p̄ quos deus hereticos dissipabit. Et qz ita est vt diximus ergo.

Regna terre cantate deo: psallite dño.

Regna terra). i. habitantes in oibz regnis terre et hoies de omni genere terre (cantate deo) voce et corde ip̄m deuote laudando q̄ vos creauit (psallite dño) bona opatōe qui in omis vobis p̄ficiem habet. Non vni regnū nō vnam gentem tū inuitat ad laudē dei. Flectit enim vult misericoz deus perire sed omis ad cognitiōē sui nois venire. Et vt magis ad laudādū deū excitet et quantus sit ille qui laudandus est cōmendat replicat dicens.

Psallite deo: qui ascendit sup celuz celi ad orientem.

Psallite in q̄s (deus). i. christo deo dico (qui ascendit) fm q̄d homo nō fm q̄ deus patri est equalis (sup celū celi) scz celū empiriū cuiuslibet celi p̄tentiū. i. sup omis celos et excelsiores creaturas ad dexterā patris scz vt nihil sup se habeat nisi illū q̄ creauit illū (ad orientē). i. de monte oliueti q̄ est ad orientē respectu hierlm et sic etiā ip̄m locū exp̄ssit vnde ascendit. Vel (ad orientē). i. vsqz ad equalitatē patris a quo genitus est. Et quin ad iudiciū iudez veniunt est subdit et.

Ece dabit voci sue vocem virtutis date gloriā deo super israel magnificentia eius et virtus eius in nubibz.

Ece) qui ascendit (dabit) in iudicio (voci sue) scz voci tube (vocē virtutis). i. efficaciam resuscitandi omis mortuos qui pus vt agnus sine voce corā tendente se siluit. voce enī dñi tūc vox virtutis dabit cum illud q̄d precipit efficitur et ideo (date gloriā deo sup isrl). i. voce et corde oñdite deū esse gloriosū sup eos qui sūt sp̄ualiter et vere isrl qz ita nō erit cōmixtio maloz cū bonis et tūc erit (magnificentia eius et virtus eius in nubibz) q̄n videbūt filiū hois venientē in nubibz cū p̄tate magna et maiestate et virtutes celoz mouebunt. Et tūc.

Mirabilis deus in sc̄tis suis: deus israel ipse dabit virtutem et fortitudinē plebi sue: benedictus deus.

Mirabilis deus in sc̄tis suis) erit q̄n p̄ sanctos suos cū quibz veniet mūdū iudicabit q̄n iusti fulgebūt sic sol in regno p̄ctis eoz q̄n ipse deus erit oia in oibz. bñ aut subdit (deus isrl) qz tūc nomen ip̄m q̄d interpretat̄ videns deū venisse implebit et tūc vere ois bonus erit isrl

qz videbim⁹ deū sicuti est (ipse dabit virtutē) re surrectōis (et fortitudinē) immortalitatis. Vel (ipse dabit virtutē) quantū ad animā faciens eam diuinā et beatā et fortitudinē quantū ad corpus facies illd incorruptū et eternū (plebi sue) .i. sibi vsqz in finē famulanti nunc fragili et infirme. ergo (benedictus sit) (deus) p̄ tantis beneficijis suis et donis.

Oratio.
Dñator dñe qui iustis sp̄uale epulū tribuis et facis eos in leticia delectari p̄cede gregi tuo mortē tuā intelligere teqz triumphatorē mortis sedentē ad dextrā p̄ctis p̄fiteri. Per do.

Psalmus de oratōe christi ad p̄rem p̄ auxilio et liberatōne in sua vehemētissima passione ac de aduersarioz reiectione et punitiōne. ps. lxxvij.

Aluū me fac deus

qm̄ intrauerit aque vsqz ad aiām meā. Auctor psalmi p̄pha dō. Titulus tal̄ est. In finē p̄ his q̄ cōmutabunt̄ ip̄i dō. hoc est ps̄ ille puenit ip̄i significato dō. i. christo q̄ hic loq̄tur et dirigit nos in finē. i. in seip̄s. ps̄ in q̄s habitus p̄ his exhortādis q̄ cōmutabūt vel p̄ his .i. de his. i. de causa cōmutatōis eoz. i. de passione christi qui cōmutabūt de infidelitate ad fidē de vetustate ad nouitatē de corruptiōe ad incorruptionē. Postquā q̄ supra diuersa bñficiā p̄ mysteriū n̄re reparatōis nobis collata memorauit specialiter hic exequit̄ passionē p̄ multas p̄tes psalmi vsqz ad cōsumatōz. Materia de p̄catō christi ad p̄rem fm fragilitatē hūane nature in sua vehemētissima passione. Intentio: nos ad suaz inuitare patientiā et monere vt attendendo illā acerbissimā passionē ei et inimicis cordis et anime cōpatiamur vt postmodū fructū et gloriā sue gloriose resurrectōis p̄sequemur sicqz ei p̄formemur in h̄ seculo vt coheredes esse mereamur in regno. S̄nia in generalī p̄pha in isto psalmo loquit̄ in p̄sona christi: p̄nit a deo p̄re de magnis et multis tribulatōibus ac p̄ctis p̄ celerē resurrectōz liberari allegans suarū penarū et aduersantiū multitudinē ac diuie mie benignitatē. p̄dicatqz iudeoz punitionē et subiūgit gratiaz actōz inuitas oēs creaturas ad dei laudatōes. S̄nia in speciali christus q̄ fm q̄ homo in passione clamat ad p̄rem o (Saluū me fac) o (deus) pater et necesse est qm̄ intrauerit aque) vehemētissimaz passionū et tribulationū vsqz ad animā meā) tolerantiam. i. a corpe sepandā vel vsqz ad sensualitatē turbandā qz sic nō soluz in corpe s̄ et in anima p̄nebat. Sic aut clamando dat for

mani mebris suis ut clamet ne i pssuris cedat et iniquitati consentiant sicq; in passione orando nos quib; viam demonstravit et quib; pssertim necessariu est docet in tribulationib; suo exem plo orare.

Infixus sum in limo pfundi: et non est substantia.

Infixus sum). i. detentus corpe (in limo p fundi). i. iudaice iniquitatis. homo eni limus est et de limo factus et non de profundo. i. de corru pio sed cadendo a iusticia p originalia et actua lia pcta factus est limus pfundi. i. iniquitatis. Ut terreni homines dum ima appetunt limus sunt inter quos sunt nonnulli sceleratissimi q; non solu limus sunt sed etia pfundi et tales erat iudei (et non est mihi substantia). i. virtus carnis euadendi passionē vel stat? et stabilitas vite. q; **Ueni in altitudinē maris: et tempestas dimisit me.**

Ueni sponte (in altitudinē maris). i. in p funduz seculi huius et insani ppli. vel in pfundum tribulatiois et amaritudinis. Sponte enim meipm obtuli (et tempestas). i. impetuofus fu roz et seditiosa cōmōtio iudeozū (dimisit me) in morte et extinxit. Completū est in me signū iōne q; sicut ionas a cetō absorptus. i. mortū et sepulture datus. Et in hoc eos inexcusabiles ostendit cum subdit.

Laboravi clamans rauce facte sunt fauces mee: defecerūt oculi mei duz spero in deum meum.

Laboravi clamans) sepe eos admōendo et hoc maxime fecit in septimana sibi penalit nobis penitentiali. ppter ea laborabat q; parū in eis fructificabat. clamans eni laborat q; nō audif. nō laborat cuius votū implet (rauce fa cte sunt fauces mee) quantū ad illos q; nolne runt intelligere et credere (defecerūt oculi mei) q; ipi etiā apli qui tanquā lucerne pminebāt in corpe dubitauerūt dum in passione pscue rans (spero in deū meū) vt a mortuis resurgā. Ad istam etiā sic exponitur. (Laboravi cla mans) in cruce ad p̄ez vociferando (rauce fa cte sunt fauces mee) ppter magnitudinē pena rum et desiccationē humorū. (defecerūt) et ex tincti sunt (oculi mei) cor: pales in morte. i. mor tuus sum (dū spero in deū meū). i. q; p̄stoloz misericordiam et nō exero potentia.

Multiplicati sunt sup capillos capitis mei: qui oderūt me gratis.

Multiplicati sunt) vt discipulus cū eis es set (sup capillos capitis mei). i. sine numero creuerūt ac innumerabiles et infiniti facti sūt

aduersarij mei (qui oderunt me gratis). i. sine causa cū ecōtrario deberent me diligere ppter multa bona eis facta. **Non enim de inimico vide tur quasi naturale qd tū ex corruptione cōtin: git nature.** **Non enim de innocēte ptra natu ram est. primū facit infirmitas: aliud sola in stigat malicia.** Et nō solū sunt numerosi s; eti am notij. vñ subdit

Confortati sunt q; psecuti sunt me inimi ci mei iniuste: q; nō rapui tūc exsoluebā.

Confortati sunt) et a iati ad nocendū et ad hoc vt odiū pceptū in corde etiā psequen do ad impletōez in ope. (inimici mei qui) etiā (psecuti sūt me iniuste) hoc est qd dixerat gra tis q; causam in me nō inuenerūt. (que nō ra pui tūc exsoluebam) q; minime peccauit et tū peccā debitu. i. mortē et soluit. Adā rape volu it diuinitatē et amisit felicitatē: vterq; ex soluit mortē que est debitu peccā adam et christus: s; mors ade fuit pena peccā: mors christi facta est hostia p peccō. Sed hūc fructū mortis christi mundus nō intellexit ideo hāc p stulticia re: putauit s; qd nō nouit mūdus agnouit deus. vnde subdit.

Deus tu scis insipientiā meam: et deli cta mea a te nō sunt abscondita.

Deus tu scis) et pbas (insipientiā meā). i. qd de me insipientia a quibusdā reputat qui si bi sapientes vident. Et his verbis instrumur vt in cūctis que agimus sp plus dei voluntatē tm q; hoim attendam: et ea sit nra actio quā deus approbat etiā si nō approbet hō. Hinc ē qd Paulus nos admonet q; stulti simus aū boies vt ante deū mereamur esse sapientes (et delicta mea). i. meoz que ad delendū suscepi nō que cōmisi q; reputo mea q; in me punien da (a te nō sunt abscondita) et scis qlis sit pro eis emenda facienda. Et quia p alijs solui et tanta tuli ideo.

Nō erubescant in me qui expectant te dñe: domine virtutum.

Nō erubescant in me) i. nō frustrent in me moriente s; sua expectatōe (qui expectant) in limbo cū desiderio (te dñe) liberatozē suū p me et remuneratozē p fide quā habent in me s; p̄be et antiqui iusti cupientes videre qd oculis nō viderūt. (dñe vñ tuū) celestiu. i. angelo rum cui nihil est impossibile. Deinde p̄catur p modernis dicens.

Non confundantur sup me: qui querūt te deus israel.

Non confundantur) insultatōib; improboz (sup me) moriente in cruce qd fieret nisi cūo

resurgerē (qui querunt te) fide spe et charitate ac bñ viuendo et amando querere nō cessant s; moderni fideles o (de ist) i. p fide et cha ritate spiritualiter deū videnu sup dixit dñe virtutū et hic dicit deus ist? q; idem dñs et de? est angeloz et hoim. Vel (Non erubescant in me) hoie humili et crucifixo et ignominia cru cis audientes a fide quā hē cepērūt recedant. (qui expectant te dñe) vt venias (dñe virtutū) q; qui despect? appuisti in carne virtuosus et gloriofus appēbis in diuinitate. Et (Non cō fundant sup me) dep̄sso (qui querunt te deus ist). i. videnu deū vt qui deitātē nō p̄ntintue ri nō seducant infirmitate carnali. q; eni futu rum erat vt itaq; p stulticia improperaret chri stianis q; in hoim crederent mortuū et cruci ficum ideo sic p eis rogat. Et merito nō eru bescent nec confundent.

Quoniam ppter te sustinui obprobriū: operuit confusio faciē meā.

Quoniam) ego (ppter te) et tuam obedientiā nō p mea culpa vel re alia (sustinui) ab aduersarijs (obprobriū) multiplex in cōuictijs (operuit) su fio faciē meā) vt videbat. signū habuit verecū die immota tū mente. q; cū in passioe sua ml ta obprobria audiebat et tacens ppter deū oia tolerabat quasi verecūdus in facie appebat et sic illi virtutē mansuetudinē p signo habebāt p̄fusiois. Et bñ dicit ppter te q; nō est magnū q; aie sustinui nisi adiūgeret ppter te. Si cū su stines q; peccasti ppter te sustines nō ppter deū felix miseria cuius deus est causa.

Extraneus factus sum fratrib; meis: et peregrinus filijs matris mee.

Extraneus factus sum) q; nō credūt mihi fratrib; meis (cognatōe carnis s; iudeis sicut ioseph suis l (fratrib; meis) s; aplis ab eo fu giētib; et qū iam nō credebāt ab ipis (et pegri nus) vel hospes q; ad tps in domuz recipit nō vt frat charissim? (filijs mris mee) s; synago ge de quib; fm carnē erat nam qū extraneū et pegrinū abiecerūt cum dicentes vilipēdendo hūc nescim? vñ sit. hec aut iō mihi p̄gerūt.

Quā zelus dom? tue cōmēdit me: et ob probria exprobrantium tibi ceciderunt sup me

Quā zelus) i. seruēs amor et dilectio (do mus tue) s; ecclē scē (cōmēdit me) et accendit. q. d. interius vreb̄ar zelo dei cū p̄cāns iniqui tates eoz flagellauī male p̄santes in templo et inde eieci. Vel (cōmēdit me). i. fuit cā passio nis mee. et ppter hunc zelū obprobria expro brantū tibi) me negando. maiora eni obpro

bria deo inferre nō poterāt q; christū filiu eius denegabāt. vel obprobria exprobrantū um tibi) in me. q; quicūq; exprobrat christo et p̄ri (ceciderūt sup me) q; in me effectus ha buerūt qū hi qui exprobrabāt etiā me occide runt. s; inter hec pius dñs mansuetudinē suā cōmendat cū subiungit.

Et operui ieiunio aiām meā: et factum est in obprobriū mihi.

Et operui) i. celauī (in ieiunio) salutis corpe (aiām meā) me hūiliando. fidē quippe ecclē et salutē hūani generis christ? esuriebat et ideo ieiuniu eius spiritale erat qū defecerūt oīs q; in eū crediderāt in hoc ieiunio opuit hūilita te quasi quodā pallio aiām suā. i. virtutē et dei tatem sibi vnitā nō exercēdo potentia et vin dicando se ipm et sic hūilitas erat christi ope rimentū nam q; hūiliabāt nō agnoscebat (et) hoc ipm (factū est mihi in obprobriū) detra ctionis irrisionis et quicūq; patuit in spuris colaphis et b̄mōi. Quanto eni humilior erat tanto apud reprobos despectior apparebat.

Et posui vestimentū meum cilitiū: et factus sum illis in pabolam.

Et posui vestimentū meū cilitiū) i. oculū tam diuinitatē meā sacco carnis et opposui illis mor: talē carnē meā in qua seuerēt. Cilitiū eni quo pctōres penitētes vestiunt est mortā lis caro quā christus induit vt de pctō dāna ret peccatū: nō q; caro christi peccatū fuerit sed q; similitudinē carnis pctū habuit (et) hoc etiā (factus sum illis in pabolā). i. in similitudi nem maledicti et irrisoria vt cui libet maledicē do dicret sic tibi p̄ngat vt christo crucifixo Parabola eni hic dicit similitudo (que datur de aliquo qū illi maledicitur. sic ille verbi gratia pereat quomodo ille.

Aduersum me loq̄bant qui sedebāt in porta: et in me psallebāt q; bibe bāt vinū

Aduersum me loquebant) q; sedebāt in por ta) hoc est in publico et publicis cōuentib; pu blice de me loquebant: publice aduersabant: corā oīmb; diffamabāt. Dicit ergo passionem suā cōm iudeoz esse fabulā vt nullus excipe tur qui huius locutionis expers esset (et in me) id est de me (psallebāt) derisorie. i. in me cōuer tebant cantilenas suas et canticica meoz deri debant (qui bibe bāt vinū). i. inebriabant vo lupate et iocunditate spali. Inter tot scandala et obprobria: inter tantas p̄secutōes et tribula tiones quid tu agebas mitissime iesu?

Ego vero orationē meā ad te dñe: tem pus beneplaciti deus.

Egovero) dum impij ita seuirent cōtra me dirigebā (orationē meā ad te dñe etiam p. cis. illi deridebant iste orabat. illi infestabant. iste amabat. hec est enim pfectio charitatis dilige re inimicos et orare p. illis qm̄ maledicere et qd agas nō habes nihil tibi restat nisi ut orer. hec iustoz arma sunt ut orādo vincant et nō rixas sed orationes iurgijs opponāt. Ideo aut oravi ad te qz nūc est tempus (beneplaciti) o (deus) .i. gratie et recōdilatiōis p. mortem nunc tps est orandi et placandi deū. nunc tps est accepta bile: nunc dies salutis: et qz oravi et tps est cōplendi beneplacitū tuū scz p. me redimi hominem. Ideo.

In multitudine misericordie tue: exaudi me in veritate salutis tue.

In multitudine misericordie tue) que est contra multitudinē iniquitatis nre nō in meritis hominum nam si nō esset multitudo misericordie tue quid nos faceremus de multitudine iniquitatis nostre (exaudi me in veritate salutis tue) .i. a te pmisere verax appareas implendo salutē quā pmisisti. veritas enim est in reddendo pmisā. Et nota qz cum pmisist de misericordia subiūgit de veritate qz vniuersē vie dñi misericordia qua dimit tit peccā et veritas qua reddit pmisā. Et subiūgit in quo velit exaudiri dicens.

Eripe me de luto vt non infigar: libera me ab his qui oderūt me et de pfundis aquarum.

Eripe me de luto) et puluere mortalitatis (vt nō infigar) et inhereas in eo p. incinerationē. .i. vt nō in luto et puluere sicut omne humanū genus dissoluatur remanendo in morte. q. d. corp⁹ meum nō diu remaneat in terra quasi infixus in cavi inde extrahi nō valcat sed cito resurgat. Si enim in cinere suo dormiuisset nullus icū credidisset (libera me) p. resurrectionē (ab his qui oderunt me) scz iudeis qui nunquam cum dilexerūt a quozū potestate fuit totaliter liberatus in resurrectione (et de pfundis aquarū) .i. p. secutionū et tribulationū vt de pfunda malicia p. p. vel in p. sona membrorū (eripe me de luto vt non infigar) .i. de lutoso desiderio ne mente consensuā (libera me ab his) .i. a malis ne eis p. sentiendo adhereā. vnde subdit.

Non me demergat tempestas aque: neqz absorbeat me pfundū: neqz vrgeat super me puteus os suum.

Non me demergat) irrecupabiliter in mortem (tempestas aque) .i. impetus et seditio commoti ppli scz iudeoz hoc est non diu in morte me teneat neqz absorbeat: et deuoret me p. fun

dum) .i. abyssus infernalis (neqz vrgeat) id est claudat (sup me puteus) id est limbo et aditus inferni (os suū) ad retinendū me cum descendero ad spoliandū eum. Vel in p. sona membrorū (Non me demergat tempestas aque) .i. peccati cōsuetudo (neqz absorbeat me pfundū) .i. peccati desperatiō (neqz vrgeat) .i. claudat (sup me puteus os suum) .i. in peccō obstratio. nō claudet sup te puteus os suum si nō claudis tu ad confitendū os tuum et ideo cōfiteri et dic de pfundis clamaui ad te dñe et euadis. Deinde ponit causam quare debeat exaudiri dicens.

Exaudi me dñe qm̄ benigna est misericordia tua: scdm multitudinē miserationum tuarū respice in me.

Exaudi me dñe) potius et hec est causa exaudiendi (quonia benigna) et suauius (est misericordia tua) tribulatio vt panis esurienti. q. d. ea que tibi naturaliter in est misericordia beniuolentie et gratie et plena. et ideo es p. nus ad exaudiendū (et scdm multitudinē miserationū tuarū) quam exhibuisti multis (respice in me) oculo misericordie tue. Ac si diceret p. p. misericordias tuas et miserationes tuas exaudi me et respice in me quarū vna est naturaliter in te alia in beneficiorū exhibitōe. Vel in p. sona membrorū. Exaudi me) non qz merui sed (quonia benigna est misericordia tua) peccatori (scdm multitudinem miserationū tuarū) quibus peccā licet iniuriosa cedunt (respice in me) nō in peccā respice inquam.

Et ne auertas faciem tuā a puero tuo: qm̄ tribuloz velociter exaudi me.

Et ne auertas) tanqz iratus et nolens me audire (faciē tuā a puero tuo) scz a me christo filio tuo qui formā serui accepi et vsqz ad mortē obediui. dñs noster etiā dicitur est puer a puritate: a simplicitate: ab innocentia. deinde ponit et aliam causam dicens qm̄ tribuloz in anima et corpe ideo velociter exaudi me) scz vt cito liberer nō est quo differas. Moueat te misericordia tua moueat miseria mea. Adest mea afflictio et tribulatio p. p. hoc opus est vt velocius veniat tua misericordia et cōsolatio. Vel in p. sona membrorū (Et ne auertas faciē tuā a puero tuo) paruo et humili nō supbo sed velociter exaudi me qm̄ tribuloz) cuius tribulatiōis disciplina tollit a me superbiā. Ne inquam auertas faciem tuam sed potius.

Intende anime mee et libera eaz: p. p. inimicos meos eripe me.

Intende anime mee et libera eam) qz tristis

est vsqz ad mortē et nō p. p. me tm̄ sed etiaz) p. p. inimicos meos) liberatione et gloriōsitate mea p. uertendos si volunt corrigi vel confundendos si māserint obstinati (eripe me) vt cito resurgā et ascendens spūritū sanctū mittā. dicendo libera orauit p. occulta liberatione in anima quam semp habent sancti licet occidātur subiūgendo eripe me orat. p. manifesta fm̄ corpus vni inimici quidā sunt p. uersi et quidā confusi. et debes eripere qz.

Tu scis impropertū meū et confusione meam et reuerentiā meā.

Tu scis impropertū meū) qd fit in verbis .i. qz turpia et iniuriosa verba mihi intulerunt (et confusione meā) que ex impropertio mihi est fm̄ illoz opinionē et quam mihi imputauerūt (et reuerentiā meā) .i. lignominā scz qz ignominiose me tractauerūt. q. d. quāta p. tuo amore sustinui et quare sunt mihi ista tu nosti. hec enim omnia non p. suo reatu sed p. nobis sustinuit vt in talibz nos instrueret et suo exēplo confortaret. Et etiā ideo eripe me qz.

In spectu tuo sunt omnes qui tribulant me: impropertū expectauit cor meum et miserā.

In spectu tuo sunt omnes qui tribulant me) .i. inimici mei. q. d. sicut scis meaz innocentias ita nosti eozū maliciā et potes eis iuxta merita sua retribuere qz tantū scelus cōmittunt te p. sententia vident. Timeant qz omnes qui alios tribulant qm̄ in spectu dei sunt cuius vindictā euadere nō pnt. Et ne videret tribulari tāquā ingrat⁹ et nolens p. nino adiecit (impropertū) eoz in dictis (expectauit) qz hec futura p. uidit et p. dit et ad hec venit (cor meū) et voluntas qz volūtarie sustinuit (et miserā) eoz in factis nō suam. In illis enī erat miseria in ipso autē misericordia qui eoz miserā miseratus dixit pater ignosce illis etc.

Et sustinui qui simul cōtristare et non fuit: et qui cōsolare et nō inueni.

Et sustinui) .i. expectauit attendendo (qui simul) .i. sicut ego (cōtristare) de tanta multitudine et compateret mecum de cecitate nō credentium (et nō fuit) aliquis (et) expectauit (qui cōsolare me) credendo et pficiendo: nam qui pficit cōsolatur medicū (et nō inueni) aliquem. Multi enī scz discipuli et mulieres cōtristati sunt carnaliter et de morte carnis eius: solus p. dñs tristat⁹ est spūritaliter et de morte aie et hoc vicz qz oēs p. manebāt in infidelitate vñ nō ait qui cōtristare sed qui simul. i. sicut scz spūritaliter cōtristare. Magna qz illi cōsolatio

esset si quos in se credentes inueniret: qd quia nō inuenit quasi cōquerendo ingemiscit. vnde adhuc subiungit.

Et dederunt in escam meam fel: et in siti mea potauerunt me aceto.

Et dederunt in escam meā fel) qsi illud tanqz escam cōmedere deberet (et in siti mea) qua fidem et salutē eoz desiderauit (potauerunt me aceto) cum felle mixto: hoc factio mores suos amarissimos indicantes. fel et acetū adhuc in escam et potū corpis christi ponunt et christo offerūt qui veritati resistunt et euangelio p. tradit: et qui male viuendo scandalū eccie inferunt. Grauius enī peccant qui p. temnant in celo residentē qz qui crucifixerūt in terra ambulante: et maius peccatū est christū tradere peccatoribz membris qz crucifixoribz iudeis. Et qz malā escam et malū potū dño dederunt merito in his puniti sunt. vñ et sequit.

Fiat mensa eoz corā ipsis in laqueū: et in retributiones et in scandalum.

Fiat mensa eoz) scz scriptura sacra quā ad aiaz refectionē parauerat eis deus (corā ipsis in laqueū) qz ex ipa sua lege capiuntur a christianis et p. uincunt errare. (et in retributiones) vt mala recipiāt p. malis: et qui p. legem peccauerunt p. legē puniant. (et in scandalū) ruine vt nō intelligāt inibi dñm nunciatū et sic ruant de peccō in peccatū et tandē in infernū. dicit aut hoc nō optando sed p. p. betando nō vt fiat sed qz fiet. Cū ergo audimus dici per spm̄ dei talia euentura malis adhuc in illis hoc intelligamus vt nos talia deuitemus. Ad istam etiā Mensa iudeoz facta est coram ipsis in laqueum: qz eis paschale p. uiniū in hierlm celebrantibz fuerūt a romanis circūclusi et sicut aues illaqueati (et in retributionē) scz penarū p. p. mortē christi debita. (et in scandalū) qz deserentes pacis auctorē rixas sibi p. citāt.

Obscurentur oculi eoz ne videant: et dorsum eoz semp incurua.

Obscurentur oculi eoz) interiores (ne videant) et agnoscant veritatē et verū solem scz diuinitatē sub fragilitate latentem. Quia enī superbi erūt ceci facti sunt. (et dorsum eoz semp incurua) .i. status mentis ad terrena curuari et in inferioribz flecti p. mitte. hoc enī semper subsequēs est vt si oculus mētis superno lumine p. uictur et supna nō videat statim animus ad ea que retro sunt appetenda inclinē et de inferioribz cogitet. Reuera obscurati sūt oculi eoz quia sunt in sua infidelitate et peccati et dorsum eoz est incuruati vt gentibz serui-

ant et onera legis et peccatorum portent. Se
quitur alia pena.

**Effunde super eos iram tuam: et furoz
ire tue cōprehendat eos.**

Effunde copiose in morem fluminis (sup
eos iram tuā) vt eos obruat. i. exerce multipli
citer sup eos vindictā. (et furoz ire tue). i. distri
cta aduersio future vindicte (comprehendat
eos) tanq̄ fugitiuos vt non liceat eis fugere.
Ira ad p̄ntem peccationē p̄ntet: furoz ad futu
ram damnationē. Ideo furoz qz nullū ibi re
medium nulla ibi misericōdia. hic p̄sequitur: ibi
vero p̄prehendit vbi nō licet fugere. Jam enī
nō erit euadendi locus qm̄ eos eternus absor
buerit cruciatus. hoc et ad s̄ram factum est in
destructione et captione eoz p̄ romanos.

**Fiat habitatio eoz deserta: et in taberna
culis eoz nō sit qui inhabitet.**

Fiat habitatio eoz) scz domus p̄uate q̄s
inhabitans (deserta) ab eis (et in tabernaculis
eoz) habitantibus scz iocundis vt in templo: sy
nagoga et palatio regio (nō sit qui inhabitet)
de numero eoz: hoc in ap̄ro est. p̄diderunt enī
locum et gentē in quibz sup̄bierūt cōtra deum
loca illa et hoibus sunt plena et iudeis inania
Vel habitationē dicit ip̄am ciuitates hierl̄m
in qua cōmuniter habitabāt: tabernaculo p̄o
singulas eiusqz domos designat. hoc autem
ideo eis.

**Quoniā quem tu percussisti p̄secuti sunt
et super dolorem vulnerū meozū addi
derunt.**

Quā quē tu percussisti). i. p̄cuti voluisti pena
et passione nō p̄ sua culpa sed p̄o mundi sa
lute scz me (p̄secuti sunt) crudeliter cū occiden
do. q. d. qd̄ deus fecit ad bonū hoc illi crudeli
voto exercent ad malū (et sup̄ dolozē vulnerū
meozū) q̄ sustinui i toto corpore addidit mortē
et vulneris in latere. Vel sup̄ mortē addiderūt
blasphemā et militū custodiam et alia mala
hm̄oi. vel sup̄ penaz que mihi erat p̄ peccatis
meozū membrorū addiderūt p̄sequendo fide
les et ecclesiam. vel (sup̄ dolozē) qui mihi erat
p̄ p̄ditione illoz (addiderūt) inferre mortē. Et
quia apposuerūt dolozem sup̄ dolozē ideo si
cuti iustum est

**Appone iniquitatē sup̄ iniquitatē eoz:
et nō intrent in iusticiā tuam.**

Appone). i. appones scz p̄mittendo vel gr̄az
subtrahendo: nūc enī addet miseria sup̄ mise
riam (iniquitatē sup̄ iniquitatē eoz). i. viciū vi
cio vt sicut alibi dicit qui nocet noceat ad huc
et qui in sordibus est sordescat ad huc. qz super

peccatoz cōmissionē apposuerūt obstinationē
(et) sic qz nimis gloriabant de iusticia sua (nō
intrent) p̄ penitentia (in iusticia tuā). i. in viam
vite et iusticie rectaz ad te veniendo et iusticiaz
suam que ex lege est relinquendo. Culpa enī
excitat culpā et cum vna nō corrigit exinde al
tera generat et quātoplus refrigescit caritas
tanto amplius abundat iniquitas.

**Deleant de libro viuentiū: et eoz iustis
non scribant.**

Deleant de libro viuentiū). i. ex memoria
tua in qua soli iusti semp̄ viuentes continent.
liber vite est noticia dei qua p̄destinavit ele
ctos ad vitā. Non ergo sic accipiendū est tan
quam in hoc libro aliquē scribat deus quem
postea deleat. sed deleant sc̄dm̄ sp̄m̄ et opinio
nem illoz dicitur est qz ibi tanquā merito iusti
cie sue scriptos se putant. q. d. constet etiā ip̄is
et cognoscant in damnatione sua nō ibi se esse
scriptos et nunquā scriptos fuisse ostendat et
appareat qd̄ subsequēter exponit dicens (et cū
iustis nō scribant). i. iustoz ordini sc̄dm̄ equi
tatem tuam nō apponant qz nec digni sunt au
diuimus qd̄ nobis: cauendūz sit in malis nūc
audiamus quid imitandūz sit in christo. Illi
tales fuerūt et sic pierunt tu benigne dñe quid
dicis de te ip̄o.

**Ego sum paup̄ et dolens: salus tua de
us suscepit me.**

Ego sum paup̄). i. hūilis (et dolens in pas
sione p̄ omnibz (salus tua de⁹ suscepit me) de
omni angustia in resurrectione hoc idem dicit
corpus. Beati enim paupes spiritu: qm̄ ip̄oz
est regnū celoz et. Beati qui lugent qm̄ ip̄i cō
solabūtur. Exemplo ergo dñi discamus pau
peres esse et dolentes. Nec enim deserti sunt ta
les sed salus dei suscipit eos vt iaz nō sint pau
peres et dolentes sed potius beati et letātes ad
litterā enī christus paup̄ fuit qz in paup̄a
te natus: cōuersatus: mortuus: et in alieno se
pulchro positus. Et qz sic sum saluat⁹ ideo.

**Laudabo nomen dei cū cantico: et ma
gnificabo eum in laude.**

Laudabo) in me et in membris (nomē dei
cum cantico) id est cum iocunditate et delecta
tione cū mentis leticia et vocis exultatione qz et
si oīa desunt deus tamē mecum est (et) exultans
in me ip̄o (magnificabo eum in laude). i. ma
gnifice laudabor magnū predicabo ad alios
vt per exemplū p̄ficiant ac deum similiter lau
dent et magnificēt he sunt diuitie mee scz vt cū
gaudioz hilaritate nō cesset deū meū lauda
re et magnificare.

**Et placebit deo sup̄ vitulū nouellū: cor
nua pducentem et vngulas.**

Et laus illa (placebit deo) super omne le
gale sacrificiū et hoc ostendit per partem cum
subiungit (sup̄ vitulū nouellū: cornua pdu
centem et vngulas) Talis enim querebat vi
tilus in sacrificio q̄ et nouellus esset et tam ma
gnus vt cornua mitteret atqz vngulas fortes
haberet. q. d. sacrificiū laudis diuine magis est
deo gratum et placitūz q̄ sacrificiū quodcuqz
quod offerretur in lege. laus enim puri cordis
plus placet q̄ mactatio pecudis. hoc ergo.

**Uideant paupes et letent: querite deū
et viuet anima vestra.**

Uideant) oculo interne consideratōis et in
telligant ac credant (paupes) imitatores mei
scz qz oblatio nō iam infacultatibz et rebus ex
terioribz posita est sed in mente vbi pauper di
uini equatur (et) inde (letent) et spe gaudeant ac
magis paupes sint vt ditari mereant. Et con
uertit se ad eos admonendos dicens. O vos
paupes (querite deum) fide deuotione et bona
operatōne id est esurite et sitite deum tantū ni
hil aliud et sic (viuet anima vestra) ne moriat⁹
peccatis qz deus est vite anime et cibis men
tis Queritis panem vt viuat caro vestra deuz
querite et viuet anima vestra hic vita gratie et
tandem vita glorie. Querite in q̄s.

**Quā exaudiuit paupes dñs: et vinctos
suos nō respexit.**

Quoniā dñs exaudiuit) id est exaudire sem
per consuevit (paupes) aliter nō audiret ita et
vos audiet. si ergo vis exaudiri paup̄ esto no
li de te presumere nec aliud p̄ter deum tuuz
querere. Si peccator es nō ideo desperes qz
(et vinctos) vinctus peccatoz per que vide
rentur repudiari a deo (suos) id est a se soluen
dos (non desperit) qz diruptis diaboli nexibz
eos regno suo adsciuit. Illos vinctos non de
spicit deus qui sui sunt id est qui per peniten
tiam et satisfacionē eum requirunt. Vel (vin
ctos suos) id est vinctus mortalitatis et pena
litis seu p̄ceptōis et consilij artioris ac suis
legibus astrictos (non desperit) minus dicit
et plus intelligit quia plene liberauit. Quia p̄
pter.

**Laudent illum celi et terra: mare et oīa
reptilia in eis.**

Laudent illum celi et terra: mare et omnia
reptilia in eis) id est celestia terrestria et omnia
vertant homini in materiā laudis et de omni
bus laudet deuz homo rationalis creatura lau

det deum et per hominē omnis creatura. quoz
niam ipse species et materie rerum sunt homi
ni causa vt ipse laudet auctozē et saluatozē suū
Omnis ergo creatura ad laudem dei inuitas
tur qz sunt homini materia diuine laudis qui
deum laudat ex suis creaturis. Et sic bec lau
dant deum dum ex eis laudatur creator eo
rum. Iste sunt vere diuitie paup̄is scz videre
creata et inde laudare creatozem. Ideo etiam
laudent.

**Quā deus saluam faciet syon: et edifica
buntur ciuitates iude.**

Quoniā deus saluam faciet) nunc a culpa
purgando et post in eternū glorificādo (syon)
id est ecclesiam deum specularē modo per fi
dem deinde contemplantē per sp̄m̄ (et) nunc
(edificabunt ciuitates iude) id est anime: sua
peccata cōfiteres in quibz deus habitat que
nunc per confessionē humilitatis disponunt
et aptant ad habitandū in syon vt foris rema
neant qui confiteri erubescunt inuā enī bo
norum est confessio peccatoz et iustus in prin
cipio accusator est sui. primū ergo debent bo
mines mala sua confiteri atqz moribz in me
lius cōmutari: sic in ciuitate dei edificabunt
quia anime sanctorū per confessionēz in tem
plum sanctū tanquam vni lapides deferen
tur.

**Et inhabitabūt ibi: et hereditate acqui
rent eam.**

Et inhabitabūt) nunc cōstanti mente (ibi)
id est in ea syon scz in ecclesia specularē deuz
per fidem (et hereditate acquirunt eam) vt p̄se
uerabūt in ea qz decedentibz primis aliq̄ qua
si hereditarie succedent eis et etiam in futuro.
(inhabitabūt ibi) id est in illa excelsa syon scz
in ecclesia cōtemplante deum per sp̄m̄ quan
do ad illam beatā ciuitatē celestē hierl̄m pue
nient et non ad tempus sed hereditate acqui
rent eam vt possideant illam in eternū. Et nō
vna sola generatio iustoz sed p̄ omnes succes
siones. Et hoc est qd̄ subdit.

**Et semē seruoꝝ eius possidebit eam: et
qui diligunt nomen eius habitabunt
in ea.**

Et semen seruoꝝ eius) id est imitatores fi
dei et boni opis (possidebit eam) scz syon quasi
iure hereditario hic et in futuro. Et qz fides vt
opus sine dilectōe nō valet cōtinuo adiecit q̄s
exponendo qd̄ dicit (et) om̄es (qui diligunt no
men eius) scz q̄ sunt in charitatez q̄ nō extimo
re sed ex amore deo seruiūt. hi enim sunt semē
seruoꝝ nō qui carne filij sūt (habitabūt in ea)

hic et in futuro tanquam in hereditate sua nullus in ea hereditabit nisi per dilectionem quod sola dilectio diuidit inter filios regni et perditos. Qui ergo non diligunt nec hic merito nec ibi premio in ea habitabunt. deus est dilectio et qui manet in dilectione in deo manet et deus in eo hic est finis hec est hereditas.

Oratio.

Benignissime domine exaudi nos in veritate salutis tue ut erui a squalore peccati mereamur in libertate regni celestis scribi. Per deo.

Oratio viri iusti in tribulatione positi et liberati a piculis et specialiter a persecutione iniquorum ipsam maliciose persecuentium.

ps. lxx.

Eus in adiutorium

meum intende: domine ad adiuvandum me festina.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus hic est in finem. id est in christum nos dirigens. psalmus iste attribuitur dauid. id est cuiuslibet iusto habitus in rememoratio. id est agens de memoria huius rei quod saluum fecit eum dominus spe et certitudine. Memor enim salutis et beneficiorum que deus mundo consulit sicut in precedenti psalmo monstratum est securus petit liberari licet multis malis vigeatur. quod dicitur si commutati sint in melius versus in titulo precedentis psalmi agit non tamen in se sed in domino qui saluat gloriosum. Materia petitio viri iusti ut liberetur a piculis et miseris huius mundi. Intentio monere et regere malis non diffidamus sed dei adiutorium inuocemus et non in nobis sed in diuino auxilio confidamus et in domino gloriamur. Sententia in generali propheta in isto psalmo loquitur in persona cuiuslibet iusti et fidelis deprecans ut liberetur ab huius mundi piculis et miseris specialiter a persecutione iniusti et ini qui ipsum maliciose persecunt. Quia enim ille psalmus attribuitur christo siue cuiuslibet iusto in tribulatione posito communiter tamen de iusto exponitur in cuius persona hic loquitur totus et hic psalmus effectualiter pertinet supra in psalmo expectans expectaui dominum ab illo loco scilicet complaceat tibi domine versus ad finem qui ibidem primum de christo et partim de membris eius exponitur. Sententia in speciali in persona ergo omnium iustorum ait o (Deus) creator meus qui soles iuuare (in adiutorium meum) misericordie (intende) et respice prestando mihi auxilium gratie tue quod nec mala declinare nec bona agere valeo sine te. et quod piculum est in mora (domine) gubernator meus qui omnia potes (ad adiuvandum me festina)

id est cito et festinanter adiuua primum inspicere instantem necessitatem. Deinde accelera auxiliij consolationem quod si tardat misericordia crescunt picula hic versiculus in principio horarum promittitur ut per adiutorium diuinum puleamus contra diabolum qui magis insurgit quando ad opus bonum accedimus et maxime cum orare debemus sed in hoc profundimur orantes quod deus nobis intendere volumus cum oramus et nos nec deo nec nobis intendimus. hic versiculus deprecatio utilis est contra omnem aduersitatem et tentationem ac malorum impugnationem et nihilominus ad omnem virtuosam operationem et bonorum impetrationem nam et cum tribulamur et cum operamur diuino adiutorio semper opus habemus deinde orat enim per persecutores cum subiungit.

Confundantur et reuertantur: qui querunt animam meam.

Confundantur in se ipsi de peccatis cognitione sue turpitudinis qui prius peccata sua descendentes quasi gloriabantur de eis (reuertantur) id est timeant te iudice ne per culpa commissa puniantur reuereri enim est timere ne per lesa iusticia pena sequatur (qui querunt animam meam) id est vitam ad opprimendum et perdendum non ad imitandum hec vox proprie ad martyres pertinet qui ad hoc querebantur ut occiderent. Et cum orant per suis inimicis peccationes nobis insinuant charitatis. Ideo ad huc subdit.

Auertantur retrosum et erubescant: qui volunt mihi mala.

Auertantur retrosum scilicet ab intentione sua: non precedant sed sequantur non suo consilio uiuant sed sanctorum (erubescant) scilicet persequi quod intendebant et etiam de commissis peccatis (querunt) id est cogitant (mihi mala) et si non possunt peccator enim et penitens quo plus deferretur curie de recordatione delicti eo liberior est a domino promeretur gratiam. Nam hoc pretulit publicanus qui nec audebat oculos a celum leuare. Ideo iustificat magis domini iudicio quam phariseus quem deformauit presumptio. sicut.

Auertantur statim erubescetes: qui dicunt mihi euge euge.

Auertantur a sua iniquitate (statim) indilate ut eorum peruersio non moreretur. facile enim emendatur culpa que cito corrigitur (erubescetes) de malis suis (qui dicunt mihi euge euge) adulatione vel irrisorie lingua enim adulantium et vituperantium nos persequitur et sicut aurum igne sicut homo vitia lingua probat. Duo quippe sunt bona euge unum adhortatorium alterum aggratulatorium. duo enim sunt mala unum detractorum alterum

adulatorum: de quibus ultimis hic est dictum.

Tribus versibus predictis tria genera persecutorum notantur id est malefactores: maliuoli: adulatorum. Quorum primum sit opus alterum cogitatio tertium locutio. Reprobi enim mala que prout bonis inferre non desistunt. et cum non possunt malum quod volunt agere non cessant illud cogitando tractare. et cum nocere non valent aut non audent in aperto faciunt quod possunt detrabendo vel simulando et adulando ac falsis laudibus seducendo. Et quandoque plus nocet lingua adulatoris quam manus persecutoris et ideo valde est cauenda et subito repellenda. Unde Gregorius. Adulatio si vel ad tempus patienter suscipitur auget et paulisper demulcet animum via rigore sue rectitudinis mollescat in delectatione sermonis: sed ne crescere debeat statim est sine mora ferienda. per his tamen persecutoribus orat ecclesia ut conuertantur et fiat quod subiungitur.

Exultent et letentur in te omnes qui querunt te: et dicant semper magnificet dominus qui diligunt salutare tuum.

Exultent in se corpus bilares se ostendendo (et letentur) secundum animam intus gaudendo: (in te) in tua bonitate non in se nec in alio quod cumque non de se gloriantes sed in te a quo habent letari et exultare (omnes qui) per lachrymas penitentiae ac per cognitionem et amorem diligenter (querunt) non homines sed te qui misericors es et prior eos quesisti (et dicant semper) laudando te quia nunquam debent cessare a tua laude (magnificetur dominus) id est laudibus extollatur et maximus predicetur quia peccatorem vocat. confitenti ignoscit: inde iuste viuere facit et tandem glorificat. hoc inquam dicant qui diligunt salutare tuum intelligentes se inde sanatos quasi ipsi de se non saluent quia domini est salus et ab illo est salus eis non a se: dicant magnificus est dominus qui nos tam potenter saluauit. De se autem dicat unusquisque quod subditur.

Ego vero egenus et pauper sum: deus adiuua me.

Ego vero egenus vel mendicis id est petens scilicet mendicans meam salutem vel aliorum (et pauper sum) id est nihil habens ex me et insufficientis per me ad eam inquirendam. Egenus enim dicitur qui aliquid habet et aliquid indiget. pauper qui nihil habet. de me qui dem nihil presumo nec tamen ideo diffido nam deus adiuuat me ut possum quam desidero salutem possidere: unde ad ipsum se conuertens ait.

(Deus adiuua me) ita affectum. Sic utique deum laudare nos decet ut cum illum putamus sumus magnificamus nosmetipsos infimos et inuiles iudicemus. Ille enim abundans: nos egeni. ille diues: nos pauperes. Quando hec recognoscimus et de nobis diffidentes in ipso solo confidimus tunc nos tanquam pauperes et egenos adiuuat deus. Adiuua inquam quia

Adiutor meus et liberator meus es tu domine ne moreris.

Adiutor meus in bonis et ut vincas et liberator meus a malis et ne cedas es tu et non alius quod non alia spes mihi est et ideo hoc tamen mihi restat petere domine ne moreris et differas mihi succurrere sed fac quod factururus es me adiuuando ac liberando nec non in gloria tuam ducendo. Tardum ei videtur quod magno desiderio querit imploramus et nos domini dei nostri adiutorium et liberationem et gloriam atque ex toto corde dicamus illi domine ne moreris.

Oratio.

Intrausti adiutorij deus eterne ad adiuvandum familie tue supplici festinus occurre ut cunctis malorum obprobriis tuis semper auxilijs muniamur. Per dominum.

Oratio ecclesie et cuiuslibet fidelis in magna tribulatione existentis quatenus liberetur de multitudine tribulationum ut possit laudare deum.

ps. lxx.

In te domine speraui

non confundar in eternum: in iusticia tua libera me et eripe me.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est psalmus dauid filiorum ionadab et primorum captiuorum. Ionadab interpretatur spontaneus et significat christum patri obedientem psalmus ergo iste est dauid propheta ad utilitatem filiorum ionadab id est obedientie seu imitatorum christi et primorum captiuorum qui nunc filij christi et liberi prius filij adam a diabolo captiui sunt ducti. istis enim ut perseuerent hic psalmus cantatur in quo gratuita dei gratia qua nos non propter nos sed propter se liberat commendat. Materia: et citatio filiorum ecclesie ad spem et commendationem gratie diuine et descriptio multorum dei beneficiorum circa sperantem in eum. Intentio: monere ne falso de nobis presumamus sed in deo solo confidamus. Sententia in generali propheta in isto psalmo qui attribuitur christo et cuiuslibet iusto speranti in deo loquitur primum de christo et primum de membris eius maxime

tamen loquitur in persona cuiuslibet iusti et fidelis in magna tribulatione existentis qui totam spem in deo ponens sequitur in hoc psalmo sicut et in precedenti periculis imminentes velociter liberari ut possit deum deuote laudare et ei fideliter regratiari. **S**ntia in speciali generalis itaque iustus clamat ad dominum d. (In te domine) solo tanquam in adiutore potens non in me alio quocumque (speraui) et totam spem meam posui et id est non confundar in eternum. i. finaliter et in futuro et si ad tempus de peccatis confundar et in presentia et ne confundar valeam in iusticia tua que mihi est a te non mea quam non statuo quod nulla est nisi quod iusticia tua exigit quod sicut iustus est non peccare impenitentem ita iustus est peccare penitentem et orantem et retribuere per manum libera me a peccatis et eripe me a penis duo enim sunt que in seruitute nos redigunt peccatum scilicet et pena peccati et ab utroque petit liberari et eripi. Et si sum ego indignus.

Inclina ad me aurem tuam et saluum me fac. Inclina ad me aurem tuam et saluum me fac. Inclina ad me aurem tuam. i. descende mihi per tuam clementiam quod merita mea digna non sunt ut ad tuam altitudinem perueniant. Non enim possum accedere ad deum nisi ipse velit accedere ad nos et hoc est perfectio humilitatis. Qui enim dicit inclina ad me proficit quod iacet velut eger prostratus medico stantem et salua me ab omni malo intus et extra totaliter et perfecte. Et subiungit quomodo.

Esto mihi in deum pectoris et in locum munitum ut saluum me facias.

Esto mihi in deum pectoris ut me protegas contra iacula inimicorum ne ad me perueniant vel saltem ne me ledant ego enim protegere me nequeo (et in locum munitum) scilicet refugium ad quem qui refugit tutus est ubi subdit ut saluum me facias in alio enim saluus esse non potero nam absque te nec protectio nec refugium nec munitio nec salus a quoquam prestari potest ubi temptatione esse respiciens qui fuit locum quo fugeret sed sine deo munitum inuenire non potuit ex qua re et ipsum sibi locum fieri petiit propter quem locum quesivit. Vel in locum munitum in futuro ubi plene securi et salui erimus quod nos aggredi nullus valebit inimicus.

Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu.

Quoniam firmamentum meum et fortitudo mea in pugna ut per te sum fortis contra omnes tentationes et si multe sunt et turbant me refugium meum in fuga (es tu) salua me sicut locus refugium saluat fugientes ad se. Ex te enim et per te sum firmus et sicubi fuero infirmus in me refugium ad te. **Q**uoniam cuiuslibet enim est gratia dei sit quis firmus

etiam ad hunc formidandum est ex corruptioe carnis deinde magis determinat a quibus eripi desiderat dicens.

Deus meus eripe me de manu peccatoris et de manu contra legem agentis et iniqui.

Deus meus eripe me de manu peccatoris. i. de potestate diaboli ne me vivet insidijs ducat ad peccatum vel supplicium qui specialiter dicit peccator quod ipse est omnis peccati persuasor. Et non solum de manu invisibilis inimici sed et de manu. i. de potestate contra legem agentis. i. transgressoris et iniqui. i. simpliciter sine lege peccantis hic notat omne genus peccatoris scilicet aut legis transgressor si accepit legem ut iudeus et falsus christianus aut tantummodo iniquus sine lege si legem non accepit ut paganus inter utrumque gemit corpus christi et ab utroque affligit nec se vindicat sed patienter tolerat et orat. Ideo autem me debes eripe.

Quoniam tu es patientia mea domine domine spes mea a iuventute mea.

Quoniam tu es patientia mea domine domine. i. causa et fructus pacis mee propter te enim graviter affligor propter te equanimiter patior nec solum pacia mea sed es o domine et spes. i. certitudo mea a iuventute mea. i. a tempore virtutis et fortitudinis mee. non enim dicit iuventute quantum ad etatem sed quantum ad animi virtutem et iuventute inquit ex quo me adversus diabolum armasti cepi in te sperare ut munitus fide spe et charitate ceterisque spiritualibus armis contra adversarios tam invisibiles quam visibiles dimicarem nec solum a iuventute sed etiam ab infantia mihi profuisti quod.

In te confirmatus sum ex utero de ventre matris mee tu es pectoris meus.

In te confirmatus sum ex utero. i. ecclesie dum rudimento fidei conceptus sum. utrum ecclesie paratione illa dicit qua instruit homo cum credere incipit et ante in eo utero spiritualiter formatum deinde in lucere cognitionis parat. In utero enim ecclesie rudimento fidei concipimur post ex aqua et spiritu sancto regeneramur ubi subdit et ut natus exiui de ventre matris mee ecclesie. i. ex quo fui renatus de baptismo (tu) enim (es pectoris meus) a malis imminentes que me saluum duxisti ad tempus in quo in te discere sperare. Et propter hoc gratia tua beneficia.

In te cantatio mea semper tanquam prodigium factus sum multis et tu adiutor fortis.

In te et de te est (cantatio mea). i. laus omnis et exultatio cordis et hoc semper et assidue. i. omni tempore in prosperis et in adversis laudabo te quod ius

giter habeo in te materia laudis propter beneficia tua continua et propter hoc tanquam prodigium et portentum (factus sum multis) mirantibus de me sicut solent homines mirari de prodigio vel portento. **M**ulti enim amatores seculi putant me insanum et prodigiosum cum vident me invisibilia que ipsi percipiunt laudare et appetere visibilia vero que ipsi appetunt me percipiendo vitare et tu contra omnia obprobria factus es mihi adiutor fortis tu enim ministras spirituale fortitudinem ad commendam hominum insultationem. Et ideo.

Repleat os meum laude ut cantem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam.

Repleat os meum laude et tanquam impletum non cesset a laude tua propter tua beneficia quod cum non essem fecisti cum essem salutem dedisti cum peccatorem ignovisti cum puerus essem adiuvisisti cum puerasles coronasti ut cantem gloriam tuam. i. ut exultando annuncie quod gloriosus sis et tota die. i. sine intermissione et indefinenter tam in prosperis quibus solaris quam in adversis quibus corrigis cantem magnitudinem tuam. i. quam magnis operibus et beneficiis tuis sicut quoniam os repletum aliqd extra redundat ita petit ut sua laudatio ad primum deruet ut exemplo suo primus laudet. Et sicut in iuventute non desis me sperantem in te sic.

Ne pericias me in tempore senectutis cum deficiet virtus mea ne derelinquas me.

Ne pericias me extra tuam protectionem (in tempore senectutis) quoniam servus virtutis decrevit et fessus vir tuis iunari plus indiget ubi quid per senectutem accipiat determinat. d. (cum deficiet virtus mea ne derelinquas me) subtrahendo mihi auxilium quod tunc minus potens sum ad resistendum. De factis ergo virtutis nominat senectutem sicut super iuventutis nomine designavit virtutem. Ac si dicat ne pericias me a te non permittas me peccare ex infirmitate quod si per fragilitatem peccare congerit ne derelinquas me ex toto ut deficiens viribus pserueret in peccato. Et opus est ut non derelinquas.

Quia dixerunt inimici mei mihi et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum.

Quia dixerunt inimici mei mihi mala et exprobrantes mihi in facie discomortaverunt me (et qui custodiebant animam meam). i. observabant vitam meam insidiosam et studio decipiendi non ut imitarent sed ut perderent eam. i. qui insidiabant vite mee (consilium). i. inspirationem fecerunt in unum. i. in candevoluntate nocendi et concorditer contra me et de me procedendo. **B**rauior est falsis qui non dividit.

Dicentes deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum: quia non est qui eripiat

Dicentes deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum: quia non est qui eripiat. i. que sibi deum facit dereliquit eum subtrahendo ab eo suum auxilium. que videt calamitates fatigatum putant a deo desertum et id audacter persequimini eum ut tardum (et comprehendite eum) ut invalidum et secure potestis facere (quia non est qui eripiat) de manu nostra comprehenditur. **Q**uo contra postulat d. Ipsi ita sed.

Deus ne elongeris a me deus meus in auxilium meum respice

Deus ne elongeris a me subtrahendo auxilium defensionis tue sed prope esto deus meus in auxilium meum respice prohibendo hostes a nimia crudelitate ne gravioribus exponat quod scio me affligendum. Ita sic non elongat ab eis imo prope est qui tribulato sunt corde: prope est ut audiat prope est ut misericorditer respiciat prope est ut auxilietur. possunt etiam hec accipi ex persona christi ab illo loco (ne pericias me in tempore senectutis) etc. Senectus in christo fuit dum infirmus est in cruce et iustus que ex vetustate nostra assumpsit ubi fuit in eorum vetustas pene non culpe et deficit virtus sua sed humanitas que inter manus inimicorum factus est infirmus et quasi nihil posset comprehendere qui talia omnia habuit ex persona nostra. De inde sequitur oratio per malis.

Confundantur et deficiant detrahentes animam meam: operiantur confusione et pudore qui querunt mala mihi.

Confundantur mali. i. cogitantes peccata sua et deficiant a pueris viribus illis expedit ut peccata sua recognoscant ubi confundantur et deficiant in se qui male de se et sua iusticia seu viribus presumebant detrahentes animam meam prava suadendo vel vite mee adversando (operiantur confusione) interiorius qui ad se de mala conscientia peccatorum et pudore et exteriorius qui ad alios propter modestiam (qui querunt mala mihi) procurando in ope et verando iniurio se vel qui querunt si mala sunt que mihi apponant.

Ego autem semper sperabo: et ad iustitiam super omnem laudem tuam.

Ego autem semper sperabo de tuo auxilio nec deficiam a spe pro hoc quod illi de me desperant. **Q**uicquid illi faciant quantumcumque persequantur ego non fragor vlla adversitate sed semper firmam spem habeo in te (et ad iustitiam super omnem laudem tuam) preterita et ante habitam super omnes laudes potes que tibi feci spero ad iustitiam alias novas firmi auxilium quod mihi prestabis. vel ad iustitiam super omnem laudem tuam te laudando et ad huc magis laudabilem et maiorem omni laude predicando. Et non tamen laudabo in me sed in

am ad primū qz.

Deus meus annuntiabit iusticiā tuā: tota die salutare tuum.

Deus meus annuntiabit predicando alijs (iusticiam tuā) qz sine psonaz acceptōe vnicuiqz fm opa sua reddis (tota die). i. assidue. Uel (tota die) qz dicit dies cum sua nocte. i. in pspere et aduersis annūciabit (salutare tuū). i. salutē redemptōnē quā mundo fecisti qz nec pspere nec aduersa me retrahent a laude tua. Uel (iusticiā tuā) quā iustificat impius (et salutare) qz saluat damnat qz hec predicare est laus que sperat omnē laudē. Et ppter hoc annūciaui.

Quā nō cognoui laturam introibo in potentias dñi: dñe memorabor iusticie tue solius.

Quā nō cognoui approbatōne. i. nō approbavi (litteraturā) de qua paulus dicit littera occidit spūs aut uiuificat. Quidā enī nō de grā sed de lege gloriabant qd leges accepissent. lex aut sine grā sola littera est. In ipā grā gloriante litteraturā nō cognoui. i. nō approbavi quēqz ex opibz legis iustificari s; hoies de littera legis psumētes et a grā resiliētes toto corde reprobaui. Et hi sunt negociatores qz opa sua extollūt de actibz psumētes et ex opibz suis iusticiā querentes. Et ideo (introibo in potentias dñi). i. ad cognoscēdū eius virtutes et magnificētias p ipius inspirationē. spiritualis enī homo dum nō adheret littere meret p intellectu ad interiora spūs introire vt potentias dñi sciat. i. grā et virtutes quibz iam nō infirmatus p carnē mandata dñi potēter impleat et o (dñe) tunc (memorabor iusticie tue solius) nihil de mea allegabo que nulla est qz nullaz meā agnosco et nihil psumus suz ex me sed tu solus es qui iustificas iusticia tua sola me liberat mea sola nō est nisi pctā. Nō gloriabor de virtutibus meis ne in litteratura manē sed de tua grā p quaz litterā opando adimplcā. Et ideo memorabor. qz D.

Deus docuisti me a iuuentute mea: et vsqz nūc: pñucia mirabilia tua.

Deus docuisti me p inspirationē et grē tue expēntiā (a iuuentute mea). i. ab ipō initio fidei qua me innouasti (et vsqz nunc). i. etiā post fidē qz nec nunc p me quicquā possuz nam et ante fidē et post es necessari. Docuisti in quaz me qz tue soli iusticie memorari debeo qz docuisti quid eram qd dederis vt memor sim iusticie tue solius. Considerans enī vitā meā pteritā video quid mihi debebat qd acceperim p eo qd mihi debebat. debebat pena reddita

est grā. debebat gehenna: data est vita eterna. Et quo qz puerus suz didicimerita mea nulla pcessisse. sed grām tuā mihi gratz venisse. Et ego talit erudit? nolens esse ingratus (pñucia bo mirabilia tua). i. ea que tu mirabiliter opatus es circa me vel circa totū genus humanuz alijs predicabo.

Et vsqz in senectā et senium: deus ne te relinquo me.

Et nunc o dñe sicut cepisti ita pficiendo (vsqz in senectā et senium) meū. i. vsqz ad vltima mea (ne derelinquo me) sed vsqz ad diem meū vltimum grā tua pferet meū. Adiuuisti fortē nō deferas debile qm maxime opus est. q. d. oī tpe sis mihi pns p grām me sp adiuuando qz nisi vsqz ad vltimū meū grā tua meū sit nihil ero. Tpe aploz et martyz erat iuuenis ecclia fortis in virtute patiens in tribulatōe Jam qz charitas refriget virtutes deficit quasi in senectutem venire cepit postulat qz chrisi ecclia vt sicut a iuuentute p omnipotentis dei grām regitur sic vsqz in finem seculi p eandē grām gubernet. Tpe antechristi caderet in senium qm eius virtus adeo diminuta est vt si fieri possit seducantur etiā electi. Et oro ne derelinquo.

Donec annūciē brachiū tuū: generatiōni omni que ventura est.

Donec annūciē brachiū tuū. i. christū filium tuū qd ideo brachiū dñi dicit qz ipse est virtus et fortitudo dei p quem omnia facta sunt et a quo diaboli virtus supat. Uel (brachiū tuū). i. magnitudinē virtutis tue (generatiōni omni) p successiones (que ventura est) vsqz ad finē seculi. i. omnibz generatiōibz sequentibz vsqz in finem vt credentes in dñm iesuz christū fortes pmaneat atqz in tanta virtute pfidendo diabolum et vicia potenter vincant et donec annūciem nō vires aut iusticias meas. sed **Potentia tuā et iusticiā tuā deus vsqz in altissima (que fecisti) magnalia: deus quis similis sit tibi.**

Potentia tuā liberandi qua tuos liberas (et iusticiā tuā) puniendi qua peccantes punis extendens illam annūciationē meā (vsqz in altissima magna qz fecisti) et facies. i. mysteria christi qd lūt altissima et maxia vñ admirādo et clamat et cū hita sit D (de qz filis tibi). i. in magnalibz faciēdis vel in natura seu potentia. q. d. nullus. qz nihil tibi simile. Est tñ alia similitudo bona qua homo iustus qd diligit inimicos et bene facit eis filis est deo ad cuius similitudinē fact? est hec est similitudo obedientie nō supbie: imitatis nō equipationis. Sibi autē

volenti puerse sibi similari.

Quantas ostendisti mihi tribulatōnes multas et malas et cōuersus uiuificasti me: et de abyssis terre iterū reduxisti me.

Quantas ostendisti mihi) p expēntiā. i. iuste immisisti ad vilitatē (tribulatōes) et passiones (multas) quāntate et diuersitate (et malas) quāntate acerbitate. Quis enī hois vt ecce mi serias enumerabit? Ecce iusticia in peccātibz sed hec disciplina admonitio fuit nō desertio vnde sequit? tñ post iram tu (cōuersus) misericor: dicit ad clementiā et me cōuertens (viuificasti me) p tuam grām et internā p solationē ecce clementia in cōuersis vñ subdit (et de abyssis terre). i. de pfunditate et submersione peccati (iterū). i. sepe (reduxisti me) ab illis liberādo. Dicit iterū qz nō semel reducit nos deus a peccatis sed modo p baptismū modo p pñiaz modo p puerfione et sic multis et diuersis modis reducimur ad salutē. Nos iteram? culpaz pius dñs iterat erga nos suā miām. Sibi vero sic reducto.

Multiplicasti magnificentiā tuā: et cōuersus cōsolatus es me.

Multiplicasti qz p diuersa subuenit deus (magnificentiā) vel iusticiā (tuā) s; flagella a quibz nec filijs peis Uel (multiplicasti magnificentiā tuā). i. multis modis magna et multiplicia virtutū dona ptulisti (et cōuersus) ab ira qua punisti me et ab omni indignatōe (cōsolatus es me) in omni et ab omni tribulatōe et hoc p internā dulcedinē p scripture inspectionē p premij repromissionē qz et si distincte castiget tristes tñ esse nō sinit. Et qz cōsolatus es me ab effectu et fructu ostendendo.

Nam et ego cōfitebor tibi in vasis psalmi veritate tuam deus: psallā tibi in cythara sanctus israel.

Nam et ego ppterea (cōfitebor tibi) p fessio ne laudis. i. laudabo te (in vasis psalmi veritate tuā) o (deus) hoc est fm spm et in viuificatione spūs. a superiori enī sonat psalteriū qd est quasi quoddaz vas spiritale in quo psalmi ptinent in quo etiā dñi veritas ad ipius honorem predicat et ideo p ipm spiritus significat. q. d. psallā tibi spiritu. Et qz deuotōne cordis comitari debet maceratio carnis (psallā tibi et in cythara). i. fm corpus et in mortificatione carnis. cythara enī ab inferiori sonitū reddit etiā ideo carnē significat. q. d. faciā psonare spiritum et carnē. ubi in qz qui es deus (sanctus) ipius (isrl). i. qui sanctificas eos qz sunt spiritualiter isrl. i. videntes deū. Et hoc faciā cōsolādo.

Unde subdit. Et ideo.

Exultabūt labia mea cum cantauero tibi: et anima mea quam redimisti.

Exultabūt labia mea interiora et hominis interioris scz labia anime (cum cantauero tibi) .i. cum laudabo te in pdicatōe (et anima mea) exultabit (quam redemisti) a piculis et in futuro redimes a penis que ipis iternis labijs exultat quibz tacite ad deū clamat. Uel (exultabunt labia mea) exteriora qz magna deuotionis quqz p delectationē redundat ad sensus corpis (et anima mea quam redemisti) s; exultabit. q. d. voce labioz et mente laudabo te. dum dño cantat nō soluz exterioribz labijs sed intus in anima exultat sic enim deū laudare decet vt mens cum voce cōcorde. Nec solū anima mea ad deum exultabit.

Sed et lingua mea tota die meditabit iusticiā tuam: cum cōfusi et reueriti fuerint qui querunt mala mihi.

Sed et lingua mea) scz corpis (tota die). i. cōtinue et indefinenter (meditabit). i. et meditatione cordis p fitebit et meditata loquit (iusticiam tuā). i. qualiter anima mea p te redempta sit et iustificata nullis meis pcedentibz meritis sed sola tua gratuita miā et hoc (cum cōfusi) erubescendo (et reueriti fuerint) timendo (qui querunt mala mihi) me corpaliū vel spūaliū p sequendo duobz aut modis pfundens et erubescunt aut cuz hic puerfi fuerint ad christū aut in futuro cum venerit christus. Et tñ lingua meditari potius qz loqui dicit qm in illa beata vita omnū volūtates et cogitatōes omnibz inuicem apparebunt.

Excelsi solij regnator: immense qui sperantes in te damnari eternis p fussionibz nō patris reple qsum? labia nra laude tua et his nos sp meditatōibz bonoz insinuator exerce. p.

Psalmus de christi regno ac iudicia ria ptate et iudicio nec nō de ipsi regni et regis eius cōmendatōne et omni subiectione.

ps. lxxi.

Deus iudiciū tuū

regi da: et iusticiā tuā filio regis. Auctor psalmi. ppha dō. Titulus hic est ps in salomonē hoc est iste ps tēdit et dicitur in salomonē et pacificū scz christū qui est verus salomon. i. pacificus qz fecit vtraz vñ et pacem posuit inter deum et genus humanū Matera christus scdm vtraz naturā diuinā scz et hūanā et aduentus eius ad regnū ecclesie. Intētio: monere vt christū verū regē cre

damus et ipsi humiliter subiciamur. Sententia in generali propheta in isto psalmo christum de cuius tribulatione supra dictum est secundum veritatem naturam commendans loquitur de eius regno iudiciaria potestate et iudicio de ipsius regni et regis eius magnificentia et preconio dicens ab omnibus regibus cum adorandum et humanum genus per eum redimendum ipsius ab omnibus benedicendum. Que commendatio ad hoc intendit ut intellecta regni eius eminentia demoniace dominationi colla subtrahentes sub titulum christi fugiamus quatenus in presenti consequi iusticiam in futuro vero iudicari mereamur ad gloriam. Sententia in speciali propheta ergo ad patrem loquens de christo orando propheta ait. O Deus pater (da iudicium tuum). i. iudiciaria potestatem super homines (regi). i. christo filio tuo qui est rex regum ut sicut tu habes iudicare ita habeat et ille. Petatur dari christo homini quod semper habuit ipse dominus. quod dicitur quod proinde futurum. Pater enim non iudicat quoniam sed omne iudicium dedit filio non quoniam tota trinitas simul iudicet sed quod solius filii persona secundum humanitatem ab omnibus in iudicio videbitur (et iusticiam tuam). i. presentis predicte executione eorum (filio regis). i. tui qui es rex et veritate tuos regis. da inquam iudicium.

Judicare populum tuum in iusticia: et pauperes tuos in iudicio.

Judicare. i. ad iudicandum et ut actu iudicet populum tuum scilicet christianum qui et eius est in iusticia et iuste scilicet ut discernat cum a non suis et reddat unicuique secundum merita sua (et pauperes tuos) spiritu qui sunt populi dei scilicet humiles (in iudicio) iusto ut per abiectio quam sustinet in presenti recipiant exaltationem et honorem in futuro. Et bene addit tuos pauperes enim si superbiat non est pauper dei diues si paupertate diligit non est diues seculari. Nec solum da ei iudicium sed et prius fac illum per predicatores tuos divulgari per totum mundum ut presciant iudicaturus et hoc est quod subdit.

Suscipiant montes pacem populo et colles iusticiam.

Suscipiant montes. i. maiores eminentes excellenti sanctitate qui idonei sunt et alios docere (pace) predicanda et nuncianda. i. verbum reconciliationis scilicet verbum evangelii ad hoc ut nuncient (populo et colles). i. minores suscipiant (iusticiam). i. obedientiam ut obediatur doctrine veritatis: que obedientia est in hominibus et in omni rationali creatura omnis iusticie origo atque perfectio. primum postulat: deinde affirmat quod reuera iudicium christus habebit. Unde post opta-

tionem virtute prophetie dicitea que aduentu dominus sunt prestanda. Nam.

Judicabit pauperes populi et saluos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatozem.

Judicabit filius rex (pauperes populi). i. veros id est spirituales pauperes qui per acquirenda beatitudine pauperes sunt in populo discernet et segregabit ab alijs sicut ipse discipulis suis ait ego vos elegi de mundo (et saluos faciet) et si dano gratiam et in futuro dando gloriam (filios pauperum). i. eos qui sub illis proficiunt vel imitantur christi et discipulorum eius qui pauperes fuerunt quos omnes sic iudicabit dominus ut saluos faciat (et humiliabit calumniatozem) scilicet diabolum qui est iniustus accusator fratrum nostrorum et innocentes nititur trahere in culpa. humiliavit eum dominus in cruce humiliat quotidie in membris suis per penitentiam ipsorum humiliabit in iudicio futuro.

Et permanebit cum sole et ante lunam: in generatione et generatione.

Et humiliato calumniatore (permanebit) ipse splendor et radius scilicet filius (cum sole). i. cum patre et claritate paterna sedens ad dexteram patris et regnans cum eo in eternum (et ante lunam) et istens. i. ante omnem decursum mortalium que sicut luna decessione et accessione transeunt hoc dicitur ne et tunc videatur cepisse in generatione et generatione. i. sp. Vel (permanebit) in eterna cum sole. i. quoad tempus volunt que iuxta cursum solis distinguunt contra illos qui dicunt ecclesiam aliquando desursum et ante lunam existens. i. antequam esset ecclesia constituta que per lunam significatur propter crescendi et decrescendi vicissitudines. et hoc (in generatione et generatione). i. per omnes generationes sibi succedentes. Deinde incarnatione divinitatis annuncians ostendit quomodo hoc regnum incipiet. christus enim rex iudicaturus prius in humilitate veniet. quod

Descendet sicut pluvia in vellus: et sicut stillantia super terram.

Descendet scilicet christus in uterum virginis sicut pluvia in vellus. i. sicut pluvia leuiter et sine strepitu abundanter descendit in lana sic deus occulta virtute suauiter et imperceptibiliter sed totaliter descendit in virginem. lana etiam accipiendo et reddendo aquam non rumpit sed integra manet sic et virgo dum concepit et peperit integra permansit. Et quod de plenitudine eius nos omnes accepimus apte subiunctum est et sicut stillantia super terram. i. sicut gutte pinguis riter stillantes in modum rosarum summa leuitate ca-

dunt super terram et eam fecundant sic deus leuiter in arida terra cordis nostri descendens eam gratiarum suarum stillantia fecundauit et ecclesiam diuisionibus gratiarum perfudit ubi alludit factum geconis. Sicut enim christi descendit prius super populum iudeorum sicca area totius orbis sicut pluvia prius descendit in vellus geconis postea descendit super terram. i. super gentes sicco vel lere iudeorum. Deinde ostendit querulitas in aduentu christi erit dicens.

Orietur in diebus eius iusticia et abundantia pacis: donec auferat luna.

Orietur in diebus eius scilicet regis scilicet tempore gratie (iusticia) que est ex fide (et) qua iustus ex fide vivit. i. gratia fidei qua iustificant electi quod peccata res facta sunt iusti (et abundantia pacis) quod pax inter deum et hominem facta est et discordes facti sunt pacifici. bene autem dicitur et abundantia pacis quod per totum mundum erit abundans reconciliatio et de omni parte erunt homines reconciliati deo et inter se intantum ut non solum diligant inimici in deo sed etiam inimici propter deum. hec autem pax profuerit in sanctis (donec auferat luna) et efficiat ut non sit. i. donec morte destructa iam non sit defectus mortalitatis que per lunam significatur et presens ecclesia immortalis et impassibilis efficiat. Donec non notat terminum vel desinentiam pacis: sed continuationem pacis que cum ante esset semiplena postea erit omnino plena Deinde ostendit amplitudinem regni cum subiungit.

Et dominabitur a mari usque ad mare: et a flumine usque ad terminos orbis terrarum.

Et dominabitur a mari usque ad mare. i. a quolibet fine et termino terre usque ad quolibet finem et terminum eiusdem et circumquaque super omnem terram a mari circumdata quod in omnibus terris alij qui receperunt fidem christi (et a flumine iordane in quo baptisabitur incipiens extendet et dominabitur usque ad terminos orbis terrarum) circumquaque in circuitu totius orbis cum euangelium in omnes partes mundi predicabitur et ecclesia ubique diffundet. per flumen iordanem in quo christus baptisatus est accepimus baptismum qui inde per totum mundum manauit per quem per totum mundum dilata et ubique dominatur. paucis verbis magna hic docet sacramenta. Deinde quod vniuersaliter dixerat per partes explicat dicens.

Coram illo cadent ethiopes: et inimici eius terram lingent.

Coram illo cadent fidem eius deuote recipiendo et cum humiliter adorando (ethiopes) id est peccatis denigrati et tenebrosi scilicet gentes

que dealbabit candore virtutum. per ethiopes significauit omnes gentes tanquam a parte totum eam eligens gentem quam potissimum nominaret que in finibus et in vltimis terre et teterrima est (et inimici eius) veritati prius resistentes ac ei et diuinis eloquijs contradicentes terram lingent. i. homines amabunt suauiter habebunt quibus auctoribus ad deum conuertentur ut quando iudei heretici et pagani in apostolorum doctrina delectantur. Sunt enim apostoli sal terre vel ad litteram terram lingent. i. adorabunt eum prosternentes se ad terram et osculantes eam tanquam puluerem eius lingerent.

Reges tharsis et insule munera offerent reges arabum et saba dona adducent.

Reges tharsis. i. qui mundi gaudia abijciunt. tharsis enim interpretatur exploratio gaudij que plurimum nocet humane menti et ideo qui hac abijciunt bene reges tharsis dici possunt. (et) ipse (insule) scilicet maris. i. quicquid mundi circumfluentia a se excludunt et multi tempestatibus nequaquam demergunt licet percellis eius circumquaque inundant. (munera). i. scilicet opes (offerent) quod bene regendo deuote domino seruiunt et bona que operantur ei ascribunt (reges arabum et saba). i. qui terrenas delectationes reprimunt. bene patrie diuersis odoribus aromatatum naves mulcent et significat eos qui terrena delectatione molliter se tractant sicut iam sunt reges arabum et saba qui hic blandimenta per disciplinam subiiciunt dona adducunt. i. alios in societate ecclesie odore virtutum secum trahunt. Vel ad ista potest exponi de magis qui venerunt adorare christum cum muneribus qui fuerunt de his prouincijs cum quibus venerunt insule. i. etiam extremi scilicet multi alij.

Et adorabunt eum omnes reges terre: omnes gentes seruient ei.

Et ut non per singula sed vniuersaliter dicatur. (adorabunt eum omnes reges) qui prius solent adorari. i. aliqui de omnibus regibus seu omni genere regum et qui non modo: saltim adorabunt in iudicio. et (omnes gentes) que prius solent seruire terrenis dominis et rebus. i. alique de omnibus gentibus (fuerunt) fide et opere in fine vicis celestis regi quod non est gens que in parte populi sui non adoret auctorem. deinde agit de operibus eius ostendendo cur ei tantus honor. quod dicitur et merito venerabunt christum regem.

Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem cui non erat adiutor.

Quia liberabit pauperem spiritu (a potente) de se presumente. i. populum fidelium de se non presumente: a parte diaboli que non sua virtus sed peccata hominum

potentem et forte fecerunt. Triplex quidem est potentia diaboli scilicet nature et hanc habet a deo. exercitij et hanc habet a se. effectus et hanc habet a nobis. Et determinat quem pauperem dicens. (et pauperem) tam desolatum et miserum (cui non erat adiutor) nec homo iustus: nec angelus: nec leo de tribu iuda scilicet christus. Deinde ostendit quomodo liberabit. quia **Parcet pauperi et inopi: et aias pauperum saluas faciet.**

Parcet pauperi et inopi. id est non de se sed de gratia confidenti. pauper est qui nihil habet: inops qui alterius ope indiget. hunc pauperem et inopem virtutibus et bonis operibus vacuam et gratia dei indigentem non damnabit rex pius iuxta proprium meritum sed parcet relaxando penam dimittendo culpam (et sic aias pauperum) id est humilium (saluas faciet) dando eis gratiam declinandi a malo et faciendi bonum. Vel (animas pauperum saluas faciet) in futuro et non tamen parcat eis in presentia. De inde ostendit quomodo saluas faciet. d.

Ex vrsuris et iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorum coram illo.

Ex vrsuris. id est eternis penis futuris (et iniquitate) id est in peccato pro quo et pene debebant (redimet) pro precio sanguinis sui (animas eorum) id est pauperum. Ordo est iniquitate et vrsuris scilicet a culpa et pena. pecunia quidem diaboli est iniquitas quam nos ab ipso suscepimus: super hanc pecuniam erigit a nobis vrsuras id est penas quas non suscepimus et solvimus. Ab his vrsuris et iniquitate redimunt anime pauperum sanguine illo quod effusus est in remissione peccatorum (et honorabile) est et erit nomen eorum quo a christo dicuntur christiani (coram illo) et si coram malis habeant despicabile. Sequitur commendatio ipsius regis. Quia et si morte sua redimat pauperem tamen.

Et viuet et habitabit ei de auro arabie: et adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei.

Et post mortem viuet eternaliter sine fine (et dabit ei de auro arabie) id est sapientes gentium et mundi in christum credent vel offerent ei mentes puritate tanquam aurum arabicum splendore pulcherrimo rutilantes (et adorabunt) et summa veneracione colent eum semper et quotidie et hoc (de ipso) habentes ut adorant quod hoc quod eum adorabunt de eius munere procedet. de ipso habent si qui bene orant ab ipso trahunt quicquid boni possident et ideo merito (tota die) id est toto tempore et assidue benedicent ei bona vita et laudabunt eum gratias de suis beneficiis referendo

et bona sua non sibi sed domino ascribendo. Et sequitur alia causa ut benedici debeat quod ipse.

Erit firmamentum in terra in summis montibus: super extollet super libanum fuet eius: et florebunt de civitate sicut fenulum terre.

Erit firmamentum in summis montibus id est in auctoribus scripturarum scilicet prophetis et apostolis quos firmat implendo predicta ab eis quod omnia in illo sunt firmata et in illo sunt vel erunt adimpleta et hoc (in terra) quod propter eos quod in terra sunt omnia scripta sunt et impleta. Vel (erit firmamentum in summis montibus) id est in apostolis et alijs sanctis quod cum erunt firmi et hoc (in terra) iuxta et in hac vita que tentationibus est plena (super extollet super libanum) id est super omnem altitudinem candorem seu dignitatem seculi (fructus eius) id est boni et dilectores christi quod omnia secularia contemnunt et ipsi sancti exultantes (de civitate) scilicet dei id est de ecclesia que bene dicitur civitas quod est christianorum unitas (florebunt) virtutibus ac bonis operibus et exemplis in presentia. Vel (florebunt) gratissime in futuro (sicut fenulum) id est herba (terre) viuet et floret ac grata est in estate. non enim etas feni sed viriditas sanctis comparatur. Et propter hec omnia beneficia.

Sit nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomen eius.

Sit nomen eius benedictum in secula id est fama et gloria nominis eius quantum ad homines accipiat incrementum et semper magis ac magis divulgetur et magnificetur hic et in eternum. Merito autem benedicendum est: quoniam etiam ante solem id est ante omnia tempora pro sole cuius motu mensurantur significatione et ante omnes creaturas id est in eternum (permanet nomen eius) benedictum quod ab eterno est nomen christi secundum divinitatem. hoc dicitur ne putes temporalis dei filium non dicit nomen illam vocem que transit sed res nois et suba divina hic intelligitur que pro nomine significat. Et est sequens ut quod deum benedicit benedicit a deo: vnde recte subiungit.

Et benedicent in ipso omnes tribus terre: omnes gentes magnificabunt eum.

Et benedicent in ipso omnes tribus terre id est omnes gentes sicut ab ababe promissum est. vnde ne duodecim tribus tamen accipias additis omnes gentes scilicet omnes benedicti (magnificabunt eum) non ipsi faciendos ut magnus sit quod se ipsum magnus est sed laudando et magnam profutendo. diuerse tribus in ecclesia electas aias secundum diuersa merita designant: propter quod et in domo presbiter mansiones multe sunt. ac si dicitur non solum ipse benedictus erit sed omnes sui pro eum. vnde merito omnes magnificabunt eum tanquam saluatoris et dominum omnium. propter quod ipse propheta ex parte sua deum benedicit: ut quod alios facere hortatur ipse faciat. quod quod in eo omnes benedicti ideo.

Benedictus dominus deus israel: qui facit mirabilia solus.

Benedictus sit dominus deus israel (videntium se pro fide et a creatura sua exaltans) id est que specialiter pro deo colit populus israel id est populus christianus spiritualiter videns deum (qui facit mirabilia solus) auctoritate et parte quod quicquid alius facit non ipse pro se sed dominus in illo seu pro illius facit. licet enim sancti dicantur facere merito vel ministerio tamen hoc facit deus ad inuocationem ipsorum: vnde nemo de his cum facit gloriatur quia non ipse sed dominus hec operatur.

Et benedictum nomen maiestatis eius in eternum: et replebit maiestate eius omnis terra: fiat fiat.

Et benedictum sit (nomen maiestatis eius) id est gloria diuinitatis omni noie maior (in eternum) id est in hoc seculo et in futuro quod angeli et homines sancti eternaliter laudabunt eum. (et replebit) hac (maiestate eius) id est ipsius clarificatione (omnis terra) et tota ecclesia quod fuit in missione spiritus sancti impleta quod tunc repleuit orbem terrarum et etiam in miraculis pro sanctis factis que sunt declaratiua diuine maiestatis. Et ex his omnibus benedictus sit deus (fiat fiat) quod quod iussisti domine ita fiat fiat. quod valde desiderat ideo ingeminat. optantis enim est semel dicere sed nimirum desideratis est repetere. duplicat etiam ad ostendendum huius prophetie de christo certitudinem vel ut compleat in iudeis et in gentibus.

Oratio.
Domine tuum omnipotes ante omnia secula benedictum inuocantes oramus ut humiliato calumniatore pacem populo tuo iusticiamque largiri digneris. Per dominum.

Psalmus de instructione quare mali et iniqui temporaliter hic prosperant boni vero et iusti e contrario multipliciter tribulantur.

Quam bonus israel

deus: his qui recto sunt corde.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus talis est defecerunt laudes vel hymni dauid filij iesse psalmus asaph. Et est sensus hic agitur de hoc quod defecerunt laudes vel hymni non filij dei sed filij iesse id est carnalis populi iudaici per dauid qui ei preerat significat et attribuit hunc psalmum asaph id est synagoge et congregacioni fidelium in cuius persona dauid hic loquitur postquam enim venit quod procedens psalmus predictus id est in aduentu christi defecerunt laudes iudaici populi deficientibus temporalibus bonis pro quibus deum laudare consuevit que ideo defecerunt ut vera bona quererent

Materia: instructio nostra quare prospera frequentius bonis non eueniunt in hoc mundo sed malis. **Intentio:** monere ut non terrena sed eterna pro oculis habeamus et non de prosperitate malorum aut aduersitate bonorum contra deum murmuramus quod in omnibus bonus est et iustus. **Sententia** in generali propheta in isto psalmo nititur ostendere quod dei prudentia suauiter et rationaliter disponit omnia licet infirmis et adhuc carnalibus aliquando contrarij videantur eo quod vident frequenter malos et iniquos temporaliter prosperari ac bonos et iustos multipliciter tribulari. In talium ergo infirmorum cordibus hymni deficient sed postquam intelligunt causas cur hoc fiat subito se corrigunt et castigant unde est hic vox synagoge correcte et alios sicut nitentis corrigere et ad hoc ponuntur hic vnde cum psalmi per ordinem ut iudei miterentur per frequentem ammonitionem put melius post finem horum psalmorum dicitur vnde ratio ordinis eorum habet. **Sententia** in speciali: Asaph ergo erroris sui recordans et inde penitens et se castigans cum admiratione dicit (Quam bonus) id est valde bonus suavis et iocundus est (israel) scilicet fidelium deus et hoc (his qui recto sunt corde) qui non habent cor ad terrena curuatum sed recte tendunt in deum non ad finem alium ut pro omni placeat eis deus qui in omnibus est iustus. **Veritas** quidem et ineffabiliter bonus est deus sed in summa eius bonitas non omnibus nota est nisi in modo rectis corde id est nec extollunt prosperis nec frangunt aduersis et in utroque bonum et rectum intelligunt deum. **Sed** e contra videtur prosperis qui non sentiunt dulcedinem diuine bonitatis.

Dei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei.

Dei autem pene id est fere sed non omnino (moti sunt) et ad errandum inclinati (pedes mei) id est animi affectus (pene effusi sunt) et ad lapsum precipitati (gressus mei) id est opera et actus. **Ac** si dicitur vere bonus est deus ut nunc precipio sed antequam essem correctus et cor rectum habere cadere ceperam et pene recessi a deo et secundum voluntatem et secundum actum sed nondum cecidi quod cito redij ceperam errare dubitando non negando. **Ideo** enim dicitur pene et non omnino quod respicit nisi non respicisset a deo penitus recessisset. **Sed** quare hoc **Quia** zelavi super iniquos: pacem peccatorum videns.

Quia zelavi id est inuidiam et indignationem habui (super) id est contra (iniquos) vel (super iniquos) intendens (zelavi) id est inuidiam eis et grauiter tuli ac dolui (pacem) et prosperitatem temporalem (peccatorum) et iniquorum (videns) et causam non intelligens. **vidi** il-

los pacē habere diuitijs florere qui deū cōtes-
minebāt: ego vero qui cultor dei eram his oī-
bus carebā. hec par videt s; oculos eludit et nō
intelligit: est enim fluxa et caduca: est par tps
nō pectoris nec eternitatis. Sed ecce iam vi-
deo quare hanc pacē habent peccatores

**Quia nō est respectus mortis eoz: et fir-
mamentum in plaga eoz.**

Quia non est respectus misericordie dei mortis
eoz: eterne q̄ circa eos manet. i. nō est in eis re-
spectus diuine misericordie vt liberent a peccatis
et eterna morte: ideo hac t̄pali pace hic fruun-
tur q̄tenus in futuro damnatōe p̄petua puni-
antur. Vel in eis (nō est respectus mortis eoz)
q̄ ipsi nō recognoscūt de morte sua (et nō est fir-
mamentū). i. aliq̄d penitentie et salutis medi-
camentum vel solidatio (in plaga). i. in cul-
pa (eoz) q̄ nō respicit deus nec miseret vt sa-
net et solidet plagas et petā eoz. vel (et firma-
mentū est in plaga eoz). i. firmū est flagellū co-
rum nō t̄pale s; eternū. Et illo modo

**In labore hominū nō sunt: et cum ho-
minib; nō flagellabunt.**

In labore et afflictōne (hominū) s; sc̄toz
et iustoz. ratōne tenentū nō sunt nec tribulan-
tur. vel ociosi nō laborant sicut ceteri hoīes. p̄
p̄ntib; vel futuris sed fruunt quiete t̄pali et cū
hominib; iustis et dei filijs (nō flagellabunt)
flagello filioz et tribulationib; ad correctionē
in hoc seculo sed cum demonib; ad damna-
tionē in inferno. Ideo enim modo cū sanctis
nō flagellant q̄ eternū eis supplicū p̄paratur
nō sunt et filijs dei: quos flagellat misericors
pater vt recipiat. Nunq̄ autē hic omps deus
magis irascit p̄ctōz q̄ cum in hac vita p̄mit-
tit eum p̄sperari. Vñ dicit Gregori⁹. q̄ conti-
nuus successus t̄paliū: certū est eterne repro-
batōis indicū. Et q̄ sic eis mō p̄sperare cedit.
Ideo tenuit eos supbia: operti sunt ini-
quitate et impietate sua.

Ideo tenuit quasi quibusdam manib; al-
ligauit et subdidit (eos) tanq̄ vincos capti-
uos et seruos ne euadant (supbia) et vana leri-
cia q̄ talis p̄speritas frequenter est occasio su-
perbiendi. Quia enī flagella nō sentunt ideo
elate viuunt: nam si flagellarent foras hū-
miliarentur. peius autē et piculosius est super-
bia teneri q̄ quolibet modo supbire. Et tan-
q̄ submersi (operti sunt) vñ dicit et ex toto ple-
ni (iniquitate) quantū ad primū (et impietate
sua) quantū ad deū. que vñdē p̄cesserit osten-
ditur cum subinfertur

Prodijt quasi ex adipe iniquitas eoz:

transierūt in affectū cordis.

Prodijt (et exijt) quasi ex adipe. i. ex abun-
dantia et supfluitate s; ex copia diuitiarū: ex
timore supbie: ex voluntate et delectatōne nō
ex macie. i. ex coactōne et necessitate (iniquitas
eoz) sunt enī mali ex voluntate nō necessitate
(transierūt) de vicio in viciū ruentes (in affe-
ctum) et desiderium (cordis) implendū. i. vsq̄
ad prauas voluntates suas nō dñi adimplen-
das. vel (transierunt) metas nature et viam re-
ctam tendentes et cunctes (in affectū cordis). i.
in desideria sua facientes q̄d placet et quicqd
p̄cupiscentia suggerit et hoc nō impremedita-
te fecerunt quia

**Cogitauerūt et locuti sunt nequiciam
iniquitatē in excello locuti sunt.**

Cogitauerūt (pus) deinde intra se et mor-
ra deliberauerūt q̄d est grauius q̄ si peccas-
sent et improuiso (et) postea extra effundendo
(locuti sunt) ad alios docendos et eis p̄suaden-
do (nequiciam) suā q̄ ex abundantia cordis
os loquitur. et hoc nō in absconditō s; in pu-
blico vñdē subdit (iniquitatē in excello locuti
sunt) nō cum timore sed cū audacia et supbia
in alto et manifesto clare et apte palam et cun-
ctis audientib;. vel (in excello). i. cōtra excelsū
sum s; deum (locuti sunt) blasphemantes. vñ-
de non solū contra hoīes locuti sunt malū sed
etiam in deum Nam

**Posuerūt in celum os suum: et lingua
eorum transiuit in terra.**

Posuerunt in celū os suum) superba cōtra
deū loquendo et deum habitatores celi blas-
phemando dicentes deū vel nescire mala sua
vel nō punire (et lingua eoz) transiuit et deam
bulauit (in terra) male loquendo contra p̄-
sum. prius in celum deinde in terrā linguas
transulerūt q̄ prius cōtra christū postea ve-
ro cōtra ecclesiam locuti sunt. vel (lingua eoz
transiuit in terra) cōtempo celesti dño seipos
in hac vita laudando et magnificando. vello-
cutio eoz. facta est terrena de terrenis loquen-
do et felicitatē in eis asserendo.

**Ideo cōuertet p̄ls meus hic: et dies
pleni inuenient in eis.**

Ideo hoc cōsiderato et p̄penso q̄ hec mala
et prosperis cūenit (p̄ls meus) infirmus q̄
a veritate deuiauit cōuertet (et) p̄sideratōne ta-
lium ad veritatē ad deum (hic). i. in hoc seculo
dum tps est acceptabile cōuertendi et dies sa-
lutaris de quib; p̄tinus addit (et dies pleni) ad
indulgentias ad miam et ad grām (inuenient
in eis) ita p̄uersis s; iniqui nec ad dimidiū ac-

cedunt vel in conuersis hic ad deū. inuenient
in futuro dies pleni beatitudine pleni eterni-
tate. Deinde exponit qualiter p̄mū cōuertēt
et quomodo postea cōuersi sunt d.

**Et dixerūt quomodo scit deus: et si est
scientia in excello.**

Et dixerūt s; cogitando intra se prius q̄
cōuertēt (quomodo scit deus). i. quomodo
dicat scire vel quomōdō possum scire q̄ ipse sciat
que hic sunt s; q̄ boni ita tribulant et mali p̄-
sperant (et si est scientia) rerū humanarū (in ex-
cello) s; in deo. i. si est q̄ ipse sciat quomodo. i.
patit. q. d. si ad hoc se extenderet dei p̄uiden-
tia quomōdō p̄mitteret fieri talia. Talis erat er-
ror eoz putabant enī deus res humanas aut
nescire aut nō curare cum tribularent boni et
florerent mali vñdē dicit.

**Ecce ipsi p̄ctōres et abundantes in se-
culo: obtinuerūt diuitias.**

Ecce enim (ipsi p̄ctōres) scelerū patrato-
res (et abundantes in seculo). i. in malis hui⁹
seculi vel ambitiosi seculariū dignitatū (obti-
nuerunt diuitias) multas vñdē habent deli-
cie corporales. q. d. ideo eram nō p̄ctōz et seruiui
deo vt haberē diuitias sed cōtra fieri video
nam mali diuites sunt et florent diuitijs qui t̄-
deo nō seruiunt. boni qui deo seruiunt cōtra
egent. Unde mirū est si deus hec scit q̄ etiam
ea p̄mittit.

**Et dixi q̄ sine causa iustificauit cor meū:
et laui inter innocentes manus meas.**

Et ideo ego q̄ iunctus illis ante p̄uersio-
nem sūt (dixi: ergo) q̄ serui deo et hoc nō ha-
beo illi vero nō seruiui et hnt (sine causa). i. fru-
stra et absq̄ remuneratōe (iustificauit) et purga-
ui (cor meū) a praua cogitatōe vt mundus es-
sem a p̄ctō cogitatōnis (et) sine causa (laui). i.
mundauit a praua opatōne (inter innocentes)
id est cum innocentib; (manus meas). i. actio-
nes vt mundus essem a p̄ctō opis. vbi est enim
merces pure p̄scientie vbi p̄cūm innocentis
vite. Ego bñ viuo et ego ille peccat et abūdat.
Et fui flagellatus tota die: et castigatio
mea in matutinis.

Et sine causa (fui flagellatus tota die). i. q̄
si p̄tinet et a me nō recedit flagella dei. frequē-
ter enim iusti sunt in afflictōe. q. d. deo serui et
flagelloz malus nō serui et requiescit (et casti-
gatio) de p̄petris malis si in aliquo offendi-
fuit (in matutinis). i. indilate et cito adhibita.
Impioz castigatio differtur et sera est vel nul-
la. electoz vero statim adhibet et sedula est et
cū. et hoc est indicū magni beneficii dei ele-

ctis specialiter collati. Sed iam castigatus re-
p̄mit se ab eo q̄d dixerat et errorem suum re-
cognoscens ait.

**Si (dicebam) narrabo sic: ecce nationē
filiozū tuoꝝ reprobaui.**

Si dicebā. i. dicebā s; in corde meo me-
cum p̄ferendo et quasi me redarguendo: si ego
(narrabo) et astruam (sic) sicut supius narraui
s; q̄ deus nō sciat vel nōt curat res hūanas
et q̄ frustra quis iuste viuat et deo seruiat (ec-
ce) quasi in apto et manifestū et certū est q̄ sic
dicendo (nationē filioꝝ tuoꝝ) s; sanctorū
et iustoz p̄trarium dicentū et quib; cedere de-
beo non enī sum omnib; prudentior (reproba-
ui). i. reliqui vel reprobam iudicauit quod est
maghū incōueniens. Et ideo ne reprobarē
immo vt vñdē eis salubriter sentirem.

**Existimabam vt cognoscerē: hoc labor
est ante me.**

Existimabam). i. cogitabā studiose et labo-
rabam in mea cogitatōne s; deliberando (vt
cognoscerē) et intelligere huius rei veritatem
et causam quare nūc p̄sperantur mali et affli-
guntur boni et (hoc) cognoscere (labor est an-
te me). i. laboriosa questio ante oculos meos.
quasi enī murus obstat mihi in facie et maior
me est superans meū intellectū. q. d. laborio-
sum et difficile est mihi ad hoc puenire et quā-
tuncq̄ ad hoc laborē non possum ad hanc
veritatem nisi deus aperiat attingere: vñdē re-
cte subiungitur

**Donec intrem in sanctuariū dei: et in-
telligam in nouissimis eoz.**

Donec intrem in sc̄tariū dei). i. donec mēte
transcam et rōne intrem ad diuine dispositōis
secretum et ad diuinū iudicium (et intelligam)
id est intellectū meum figam et oculū mentis
intendam (in nouissimis eoz) s; quid bonis
vel malis seruetur in fine. vbi indubitanter in-
telligendo cōsidero q̄ omnipotens et iustus de-
us ad hoc p̄mittit malos florere in hoc seculo
vt puniantur grauius in futuro. ad hoc vult
bonos tribulari t̄pali ter q̄tenus purgati post
modū gaudeant eternaliter. nouissima hoīm
sunt vita eterna et mors eterna que semp ho-
mo debet intelligere et habere in memoria. vñ-
de intelligens p̄pter quid malis data sunt bo-
na et loquens ad deum subiungit
Veritamen p̄pter dolos posuisti eis:
reiecisti eos dum alleuarentur.

Veritamen p̄pter dolos) quos alijs fece-
runt et vt ipsi fallerent et dolos dolo puniret

(posuisti). i. apponi pmisisti (eis) scz diuitias
in quibz pfidunt quas fallacis et dolis ade-
pti sunt. ecce qz diuine oferunt alicui in laque-
um peccati z pena pcti. Quia eni dolosi sunt
faciendo doli alij ideo et ipsi dolum et dece-
ptione patiunt vt ecceca n̄ terrena eligat z eter-
na relinquat: vnde subdit diecisti eos interius
us dum alleuarentur) exterius. i. in eo ipso qd
alleuant nō dico postqz alleuati sunt qz talis
elevatione seu elatio casus est. Superbiunt exte-
rius et cecant interius: pficiunt honoribz et ca-
dunt moribz. Ita in p̄m̄ est eis sed et de futu-
ro quasi admirando adiungit.

**Quō facti sunt in desolationem: subito
refecerūt: pierūt. ppter iniquitatē suā.**

Quō facti sunt in desolatione) ab oibus re-
bus deserti in morte q̄ et repente venit eis: vnde
de subdit (subito) et repente) et defecerunt) qm̄
in maiori prosperitate et securitate se esse crede-
bant subito tollunt qui diu tolerant et nō cō-
munitur cū bonis moriunt. sed postqz defec-
erunt) perierūt) xternaliter (ppter iniquitatē su-
am) qz mortui sunt in finali impenitētia. pro-
pter iniquitatē suam pereūt qui terrena cupie-
runt. qui in supbia euauerūt. qui in volupta-
tibus suis radicati sunt. hec sunt maloz no-
uissima q̄ intelligit q̄ in dei sc̄tariū intrauit

**Velut somnū surgentiū dñe in ciuita-
te tua imaginē ipsoz ad nihilū rediges**

Velut somnū surgentiū) a somno deficit
qz imago in somno visa subito euanescit sic o-
(dñe in ciuitate tua). i. in celesti hierlm̄ (imagi-
nem ipsoz) gloriā et felicitatē tpalem quā ipi
querūt que nō est vera gloria sed vult ei simi-
lari) ad nihilū rediges) excludēdo eos cū sua
imagine ab ipa ciuitate ita vt tam vera gloria
et beatitudo qz eius imago et similitudo eis defi-
ciat. q. d. sicut quis dormiens somniat hono-
res z diuitias sed euigilans nihil inuenit sic et
isti dum de hac vita in qua ceci dormiūt mo-
riendo euigilauerint et se cognouerint et elusi
a gloria nihil nisi miserā inuenient. Ita con-
tinget impijs sed spero qd non mihi qui tem-
poralia contemno

**Quia inflāmatuz est cor meū: et renes
mei cōmutati sunt: et ego ad nihilū re-
dactus sum et nesciui.**

Quia inflāmatuz est cor meū). i. amore dei
et eternoz igneoz sancti spūs accensuz et ideo
nihil nisi spūalia desiderare p̄t (et renes mei)
id est carnales affectus z delectatōes (cōmuta-
ti sunt) in spūales et ablate qz dei amor carna-
lem cōsumit voluptatē. (et ego ad nihilū reda-

ctus sum) in mea reputatōe et penitus me ni-
hil esse reputaui abnegās me ipm̄ (et nesciui)
id est pro nesciente et stulto me habui. Tria in
hoc versu demonstrantur nobis valde vilia
Primo seruo charitatis: deinde mortificatio
carnis: postmodū pfectio hūilitatis. In versu
vero qui sequit̄ duo. i. obedientia et p̄seueran-
tia cōmendantur. ait enim

**Ut iumentū factus sum apud te: z ego
semper tecum.**

Ut iumentū factus sum apud te). i. mansue-
tus ad obediendū tibi z ad portandū onus tuū
(et ego semper tecū) iero z firmiter p̄seuerabo nec
a te recedā. p̄te aliqd diligendo. felix anima q̄
pōt esse iumentū dei vt p̄ eius amore mansue-
ta z mitis omnia libenter ferat. omnia patēter
sustineat. z sicut bñ cepit ita semper pficiat: atqz
in p̄posito sc̄o semper cū deo p̄maneat: ita vt ab
eo nullis tentationibz separet nullis aduersita-
tibus moueat. Et hoc nō suis viribz sed gra-
tie dei ascribit. Et hoc nō ex me sed tu.

**Tenuisti manū dexterā meā: et in volū-
tate tua deduxisti me: et cum gloria sus-
cepisti me.**

Tenuisti manū dexterā meā). i. me ad opa
bona z ipa opa mea duxisti. Manū suā di-
xit opa dexterā ppter eternā vitā. nō enī p̄ terre-
nis opabat sed p̄ eternis (z me) posuit (in volū-
tate tua) implenda vt nunquā faciā nisi qd tu
volueris (deduxisti) de virtute in virtutē ne ab-
erraret (et tandem cū glia immortalitatis (suscepi-
sti). i. suscipies (me) i ratōe. felix est illa anima
que volūtati dei semper est subdita vt illud velit
qd vult deus z illō repobet qd reprobat deus
et se tota ita diuine volūtati cōmitat vt q̄cqd
voluerit tāquā de iumēto suo faciat q̄ voluerit
ducat. ducturus est enim dñs talem animā in
gloriā suam de qua admirans ait.

**Quid enim mihi est in celo: et a te quid
volui super terram.**

Quid enim) et quantū premiū) mihi est) patū
(in celo) et pmisū) q. d. imensum et ineffabile
ac tantū) tale qd nō pōt dici scz tu ipse et cū nō
cepit cogitare felicitatē illā celestē et arguere se
qz terrena desiderauerit. d. et cū tantū sit qd ha-
beo in celo (a te quid) aliud vile et despicabile
(volui) z desiderauit (sup terrā) quasi aliqd ma-
gnū. Cur vnquā terrena volui cur transito-
ria p̄cupiui. Seruas mihi tu in celo diuitias
immortales scz teipm̄ z ego volui a te in terra
qd habent enā impij scz aurū et argētū. Et qz
tale premiū mihi est in celo ideo.

Defecit caro mea et cor meū: deus co-

dis mei et pars mea deus in eternū.

Defecit) marcatōe z attenuatōe ppter tui de-
sideriū (carno mea). i. carnalis opatio exterius
qz p̄ rigore discipline sic p̄stricta est vt iam spi-
ritui reluctari nō possit (et cor meū). i. mala af-
fectio interius qz voluntas p̄pria omnisqz p̄e-
sumptio z mala inclinatio interius est rescata
et ideo sc̄tus est (de) cordis mei) possessor dum
tpaliter uiuo (et postmodū erit) pars) z heredi-
tas (mea deus) nō ad tps sed (in eternū) qz nū-
quā ab eo vltra sepabor sed semper cum eo ero
Idcirco aut te p̄tem z hereditatē meā elegi.

**Quia ecce qui elongant se a te p̄bunt:
p̄didisti om̄s qui fornicant abs te.**

Quia ecce) i. manifestū est qd (qui elongāt
se a te) ecōtrario aliaz partē eligendo (p̄bunt)
in eternū z verū esse p̄dent qz tu (p̄didisti). i. p̄-
des vt in p̄finitōe tua iam p̄didisti (om̄s q̄ for-
nicant abs te) sepando se a te z adherēdo alijs
illicite ac diligendo creaturā p̄ creatore om̄s
enim illicite p̄iunctio dici pōt fornicatio. Quā
homo incipit deficere ab amore dei incipit a
deo elongari. Quō si rebo tpalibz illicite amo-
re p̄iungit iam vnqz fornicat. p̄p̄riū enī virū. i.
auctore suū anima deseruit z ei qd nō erat suus
se lasciuo amore copulauit. Illi qz deserue-
runt deum pierunt.

**Mihi autē adherere deo bonū est: pone
re in dño deo spem meam.**

Mihi autē adherere deo) modo in p̄nti pro-
luntatē fidēz charitatē (bonū est) qz hoc est to-
tum bonū meū z in futuro per specē qz nihil
melius est qz videre deū facie ad facie. z quā-
diu in pegrinatōe sum dum nō est mihi res.
bonū est mihi) ponere in dño deo) nō in crea-
tura (spem meā) p̄ certā future beatitudinis ex-
pectatōe que spes est quasi anchora p̄missa
ad terrā qz vanū est in transitorijs p̄fidere vel
sperare. nam qz nōdum adherere possum deo
meo p̄ specē interim vel adherere ei p̄ spem
Et merito qz ipse est dñs meus qd me regit z de-
us meus qd me creauit. Ad h̄ autē est h̄ bonū.

**Ut annuncie om̄s predicatōnes tuas:
in portis filie syon.**

Ut interim) annuncie om̄s p̄dicatōes tuas)
. i. vt p̄dicē alijs omnia que de te sunt p̄dicāda
z queroluiisti fidelibz annūciari ad tuā gloriā
et eoz utilitatē vt deū que amo laudē et meū
coamatores eius faciāz hoc (in portis) vel a-
trijz (filie syon). i. in publico ecclie militantis
que est filia syon. i. speculatiois scz ecclie triū-
phantis. syon enī speculatio vel specula inter-
pretat. in portis ecclie annūciare se p̄bibeat qz

predicatio p̄tervinitatē ecclie inanis est. Ad
(in portis filie syon). i. in virtutibz. Porte enī
sunt virtutes anime p̄ quas introit in eccliam
et itur ad celestē hierlm̄. In portis ergo predi-
cat cuius vox in ap̄tione virtutū est cuius ser-
monem vita cōmendat.

Oratio.

Fac nos dñe tibi iugiter adherere in te totā
virtutē spei nostre defigere: vt mereamur lau-
des tuas in portis eternalibz nūciare. P. d.

**Psalmus de lamentatōe miserie iu-
deorum et desiderio liberatōis ipsoz et
similiter fidelium in captiuitate peccati
detentoz.**

ps. lxxij.

**Quid deus re-
pulist in finē: iratus est furor tuus
sup onces pascue tue.**

Auctor psalmi) p̄pha dauid. Titulus hic est
Intellectus a saph. i. in hoc psalmo apit qd si-
delis a saph. i. synagoga z p̄gregatio intelligat
scz qz figuris ablati venit veritas et qz eterna
nō tpalia sunt q̄renda. Et p̄ponit hic p̄pha dō
in p̄sona a saph duplicē iudaici ppli captiuita-
tem. vnā vicz localē destructo sacerdotio et rez-
gno sub tito et vespasiano. aliā spūalē qua
eccitas p̄tigit in isrl vt plenitudo gentiū intra-
ret p̄ hoc intendens conuertendos admonere
vt christum venisse intelligant post cuius ad-
uentū p̄he talia ventura esse p̄dixerunt. Ha-
teria: lamentatio miserie iudeoz z desiderū li-
beratōis ipsoz z similiter fidelium in captiuitate
pcti detentoz. Intentio: monere vt om̄s reli-
ctis figuris transeat ad veritatē z fideles cōsi-
derande captiuitatē iudeoz ppter pctā eozuz
multiplicē caueant sibi a pctis ne et ipi spūali-
ter vel corpaliter veniant in captiuitatē p̄simi-
lem. Snia in generali p̄pha i isto psalmo orat
p̄ liberatōe ppli isrlitici de captiuitate multipli-
ci allegās p̄stinā dei amicitia aduersantiā ma-
liciam dei potentia z ppli miseria. Moraliter
pōt esse oratio ecclie p̄ liberatōe ppli catholici
qd sepius detinet p̄ demōes in captiuitate pcti
ad cuius liberationē allegat ecclia. primo dei
amicitia qua pplm̄ catholicū recepit ad grām
baptismalē. sc̄do demonū maliciā obstinatā z
tercio dei potentia ad pctoz iustificatōz. quar-
to ppli miseria q̄s diu detinet in captiuitate pec-
cati z ad h̄ littera defacili pōt applicari. Snia
in specialia: admirans ergo z p̄querens ait (Ut
quid). i. quare o (deus) qd es creator noster (re-
pulist) scz pplm̄ isrl quasi alienos ab antiqua
familiaritate z a tua defensione (in finem). i. q̄
si funditus z ex toto z hic est finis p̄sumptōis

nō psumatōis (iratis est furo: tu) quantū ad
visum hoīm. sic em̄ videt̄ ppter ire signū (sup)
et cōtra (oues pascue tue). i. sup p̄lm tuū quez
velut bon⁹ pastor: p desertū duxisti ⁊ māna pa
uisti ac deinde in terra lacte et melle manante
collocasti. hoc iō dicit̄ mīa p̄i pastoris mo
neat qz in eos t̄pani⁹ vidicam⁹ q̄s aliqñ n̄fos
fuisse meminimus. q. d. Cur h̄ nisi qz terrenis
inherebam⁹ ⁊ te pastore nō cognoscebam⁹.

**Memor esto cōgregatōis tue: quā pos
sedisti ab initio.**

Memor esto cōgregatōis tue. i. p̄li isrl̄itici
(quā possedisti ab initio) illi⁹ p̄li. i. a p̄ncipio
quo ille p̄lis fuit institut⁹ ⁊ a t̄pe p̄iarcharū
quos p̄mitus elegisti q̄ erant inuū eius a q̄b⁹
et nomen sumpsit ⁊ originē. q. d. reduc ad me
morā qz eos ex multis gentib⁹ ⁊ locis sub vna
lege p̄re vniuersis p̄lis terre in vñū cultū tuū
cōgregasti atqz vt p̄p̄riā hereditatē ab initio pos
sedisti vt esset tibi p̄lis peculiaris ⁊ p̄lectus ⁊
hoc sit causa tue miseratōis. p̄stia b̄nficia nu
merat vt p̄i iudet̄ inuiter ad p̄sua sua b̄nifi
cia ⁊ plus sua b̄nficia in eis attendat q̄ illorū
merita. Et ideo etiā memor esto qz.

**Redemisti virgā hereditatis tue mons
syon in quo habitasti in eo.**

Redemisti ab egypto (virgā). i. sceptrū im
perii ⁊ dñatōez (hereditatē) ⁊ p̄li isrl̄ quē
tanquā hereditatē vendicās tibi qz iudeoz re
gnum de pharaonis seruitute liberaſti que vir
ga vel hereditas est (mons syon) Ibi enī erat
ciuitas eoz hierl̄m. ibi p̄lis et caput regni ibi
templū ⁊ sacrificia ⁊ oīa christū p̄mittentia (in
quo habitasti) o christe. i. p̄ntiam tuā oñdisti
qz ibi p̄ntia hoīs christi habitauit ⁊ vt habita
tionē ex p̄ssit⁹ cōmendarēt p̄nti⁹ adiecit (in eo)
scz existens ⁊ manēs specialit⁹ p̄ grām ⁊ p̄ hoc
supplicat ne daret eum vastitāt. Deinde rogat
etiā p̄ genib⁹ dicens.

**Leua manus tuas i supbias eoz in finē
quāta malignat⁹ est inimicus in sc̄dō.**

Leua manus tuas. i. exerce virtutē ⁊ potē
tiaz tuā (in supbias eoz) a quib⁹ euerſa est hie
rusalē scz gentiliū (in finē) scz p̄sumptōis vt su
pbias eoz finaliter ⁊ penit⁹ destruas easqz in
humilitatē vertas qd iam est impletū qz diuī
na virtute opante iam gentes hūiliate christū
cognouerūt que pus supbe p̄lm eius vasta
uerunt ac admirādo subiūgit (quāta). i. q̄ du
ra ⁊ q̄ multa (malignat⁹). i. maligne opat⁹ (est
inimicus). i. gentilis p̄lis scz romanus p̄in
ccps ⁊ suus exercit⁹ (in sc̄dō) in templo in sacer
dotio in illis oīb⁹ sacramētis qd p̄misit de⁹ sic

ri qz iam nibū p̄signabāt cū res esset. i. christ⁹.
**Et gloriati sunt qui oderunt te: in me
dio solennitatis tue.**

Et in sup (gloriat̄ sunt) de victoria sua ⁊ sce
lere de tāns malis nō t̄muerūt s̄z gaudiū inde
habuerūt (q̄ oderūt te) serui scz demonū qz ido
latre et hoc (in medio solennitatis tue). i. in cōi
iudeoz q̄ ex omnib⁹ p̄tib⁹ p̄uenerant ad diem
sectū. Vel (in medio solennitatis tue). i. cum in
hierl̄ p̄ascalis solēnitatis ageret. in eo enī loco
quo dño solēnitatis fieri cōsenerat ⁊ in ip̄a solē
nitate q̄ iudei christū crucifixerāt gentiles eos
cōgregatos trucidauerūt ⁊ ciuitatē vastauerūt
Cōgregati seuerūt. cōgregati pietunt. Et oñ
dit quō gloriati sunt. qz.

**Posuerūt signa sua signa et nō cogno
uerunt: sicut in exitu sup sūmum.**

Posuerūt signa sua vt trophea nō deū s̄z (sua)
scz statuas p̄ncipū ⁊ verilla romana aquilas
dracones quib⁹ vtebant̄ in p̄lis (signa). i. ma
nifeste captōis ⁊ victorie sicut capta ciuitate so
lent poni (in exitu). i. in portis vel in via ⁊ pla
teis. ⁊ hoc (sup sūmū) et altū. i. in aliq̄ loco emi
nenti ⁊ excelso (⁊ nō coguerūt) p̄ h̄a deo eēt et
dei dispositōe fieret q̄ p̄t̄ p̄ctā p̄li dabat illis
tantā victoriā s̄z suis virib⁹ ⁊ p̄tati attribuebāt
et iō ab incepto nō resipuerūt. Et oīvrecūdia
postposita ita irruerunt.

**Quasi in silua lignozū securib⁹ excide
runt ianuas eius in idipsuz; in securi et
ascia reiecerūt eam.**

Quasi in silua lignozū securib⁹ excide
runt ianuas eius. i. ciuitatis et templi vt pateret oīb⁹
liber ingressus. ⁊ h̄ (in idipm). i. vnanimiter et
cōcorditer. Sicut enī in silua lignaria excidit̄
ligna ita vilit̄ sine aliquo respectu et reueren
tia exciderūt ianuas om̄s tendentes in idipm ⁊
cōspirati in vñū qz vno corde et vna volūate
siml̄ om̄s p̄ueniebāt in malū (in securi) ad ex
cidendū (et ascia) ad cōminuenduz (reiecerūt
eam) scz ciuitatē ⁊ domū dei. securis em̄ cedit
trabes ⁊ maiora destruit ascia siue dolabz mi
nucius p̄sequit⁹ ⁊ minora cōminuit ⁊ sic maio
ra ⁊ minora dicit̄ destructa.

**Incenderūt igni sc̄tariū tuū in terra:
polluerūt tabernaculū noīs tui.**

Incenderūt igni qd em̄ nō poterat excidi
cōbustū est sc̄tariū tuū. i. templū noi tuo de
dicatū (in terra). i. vsqz ad terrā dei cōtētes cul
mina ad laudē dei erecta (polluerūt) sacrilegio
(tabernaculū noīs tui) in q̄ nomē tuū inuoca
batur qd salomō fecit ad honorē noīs dñi qz
aras mensas libros vesces ⁊ silia piccerūt p̄

diabusqz p̄culauerūt ac priuatas et stabula in
mentoz in tēplo fecerūt. s̄z nō t̄mendū ⁊ ca
uendū est ne qd tūc cōtigit hierl̄me nūc ple
bi eueniat christiane. Iō aut̄ hec oīa ferūt qz.
**Dixerūt in corde suo cognatio eoz ⁊ fili
q̄scere faciam⁹ oēs dies dei festos a fra**

Dixerūt in corde suo qd vñqz plus est q̄ si
dixissent in ore suo: nā in h̄ qz in corde dixisse
p̄hibent volūtas: affect⁹ ⁊ intētio denotat. di
xerūt aut̄ nō q̄tuoz aut̄ q̄nqz s̄z tota (cognatio
eoz). i. tota illa hostiū multitudo nec diuisa p̄
p̄tes s̄z (s̄z) dixerūt in q̄s istud (q̄scere faciam⁹
oēs dies festos dei a terra) ne sit gl̄ia noīs dei
in ea. q. d. ita disp̄gam⁹ oīa qz nunqz amplius
possint cōuenire aut̄ festū facere in terra. huc
usqz ostensus est q̄nta ab hostib⁹ illata sint ma
la deinde oñdit q̄ ab ip̄o deo subtracta sint eis
beneficia: dicens.

**Signa n̄ra nō vidim⁹: iā nō est p̄pheta
et nos nō cognosceret amplius**

Signa n̄ra nō vidim⁹ n̄re enī ciuitatis de
structionē vidim⁹ signa t̄i diuīne miseratōis
erga nos nō accepimus quib⁹ nos ⁊ p̄res n̄ri
deū nobis placatū cōgscere solebam⁹ (iā non
est p̄pha) aliq̄s q̄ bona nobis futura p̄nunciat
et p̄olando nos p̄forter vt olim in alijs capti
uitatib⁹ ⁊ aduersitatib⁹ fiebat. (et nos nō cog
scent amplius) deus vt liberet ⁊ a malis reducat
s̄z in miseris dimittet. videt̄ enī de⁹ oīno n̄ri
esse obliuisc. Tātis ergo afflic⁹ malis dño in
gemiscēs ait: hec mala sunt nobis. Sed

**Uscqz deus improperat inimicus: irri
tat aduersariū nomē tuū in finem.**

Uscqz (i. q̄dū o (deus improperat) no
bis (inimicus) scz p̄lis gentilis gloriādo de sub
uersione ciuitatis ⁊ tēpli et dicēdo qz nō sis ve
rus de⁹ (irritat). i. puocat (aduersari⁹) n̄r (no
men tuū in finē). i. p̄p̄tuo blasphemando ac
p̄bis ⁊ factis te exasperādo. vel vsqz ad quē si
nem an vt corripias p̄lm tuū ⁊ corripies du
cas in finē. i. in christū: vel eo vsqz donec veni
at i te finē. Attēdat hec p̄ba q̄squis p̄ p̄ctō suo
affligit q̄squis a deo tanq̄s irato deserit. nō de
speret gemat: miserā suā medico oñdat. ad h̄
enī ferit vt parcat: ad hoc irascit̄ ne irascatur:
vnde adhuc subiūgit.

**Ut quid auertis manū tuā et dexteraz
tuā: de medio sinu tuo in finem.**

Ut quid. i. quare (auertis manū tuā et dex
teram tuā). i. virtutē ⁊ p̄ctōez tuā vsitatā (de
medio sinu tuo). i. a p̄plo tuo isto q̄ est finis tu
us in quo hacten⁹ secretissimos thesauros tu
os recōdidisti (in finē). i. finalit̄ et s̄a diu. q. d.

nō diu differas nos liberare p̄ potentā tuam
fauorabilez ab inimicōz p̄tate et oppressione.
Vel (Ut qd auertis manū tuā) a p̄plo tuo isto
nō ducendo eos (in finē). i. in christū. Quere
bat vt quid et iā intellexit sicut inuulātū est in
tellectus asaph: et ideo subdit.

**Deus aut̄ rex noster ante secula: opera
tus est salutem in medio terre.**

Deus aut̄ rex n̄r aū secula) existens nō t̄pa
lis ⁊ recens qui est in principio verbū p̄ qd fa
cta sunt oīa: ip̄e rex h̄o factus (opatus est salu
tem in medio terre). i. vbiqz terrarū vt disceret
hoīes et nā q̄rere nō terrena. Vel (in medio ter
re) scz in iudea q̄ est in medio terre q̄s vmbilic⁹
cus orbis qz deus ibi sc̄tus est h̄o. et crucifix⁹
p̄ salute totius mūdi vt ab omnib⁹ in circuitu
possit p̄ncipari Ad h̄ em̄ ad t̄ps auertit manū
suā a gēte iudaica. Ad hoc cecitas ex parte cō
tigit in isrl̄ vt deus oparet̄ salutē in medio ter
re et sic plenitudo gentiū intraret. deinde osten
dit q̄nter salomon opatus sit p̄uertendo se ad
ip̄m opatore deū ⁊ dicendo.

**Tu p̄firmasti in virtute tua mare: p̄tri
bulasti capita draconū in aquis.**

Tu p̄firmasti in virtute tua. i. in potētia tua
Vel (in virtute tua). i. in christo q̄ est dei virt⁹ et
sapia (mare). i. gentes q̄ iudeā in medio sui cin
gebant sicut mare terrā. Gentes dicūt mare p̄
ptervicioz affluētiā ⁊ mox amaritudinē q̄ ab
lato idolatrie fluxu p̄firmate sunt in christo p̄
fide sp̄ ⁊ charitatē. Et q̄ ordine factū sit secu
citus adū cū cōtribulasti capita draconū). i.
cōminuisti et subiecisti p̄ncipalia vicia et p̄ctā
dolorozū spiritū que ab eis suggerunt sc̄tis
aiab⁹ (in aq̄s) bap̄tismi. Ipm̄ qz p̄ncipē dia
bolum atqz vniuersas eius altitudines ⁊ pom
pas p̄ter deū destruxisse oñdit cū subiūgit.

**Tu p̄registi capita draconis: dedisti eū
escam p̄lis ethiopiū.**

Tu etiam (p̄registi). i. annihilasti (capita)
. i. p̄tates ⁊ p̄uas suggestiones (draconis). i.
p̄ncipis demonioz ⁊ sic ea p̄fringendo opa
tus est rex noster salutē in medio terre que p̄ri
us corrupta erat ⁊ elanguerat talū hostiū in
uasiōne ⁊ dedisti eum) scz draconē ⁊ diabolū
(escam populis ethiopiū) id est omniū gentiū
ipsi enim vocant̄ ad fidem qui prius nigri fu
erunt peccatis: ⁊ sicut esca mordet a comeden
te ita credentes ipsuz diabolū mordent: redar
guendo: accusando: maledicēdo. Vel qz ado
ratores diaboli et membra eius sunt creden
tibus qui tenebre fuerūt incorporati ⁊ corpus
christi facti. hoc aut̄ sic factū est.

**Tu dirupisti fontes et torrentes: tu sic-
casti fluuios ethan.**

Tu dirupisti .i. apuisti (fontes) scz aplos
et pdicatores maiores (et torrentes) .i. pdicato-
res minores vt manaret liquor sapiencie et di-
nitias fidei vt irrigaret salutaritatem geniu vt sua
dulcedine atqz irrigatōe ceteros puererēt (tu
siccasti fluuios ethan) qd interpretat fortis vel
robustus et significat de se et de virtute sua p-
sumentes .i. tu inuiles fecisti omnes doctrinas
geniu: magoz: iudeoz: de se psumentiū et in-
undatōes ac p̄silia diaboli qui de se psumpfit
sed dei virtute hūiliatus est.

**Tuus est dies et tua est nox: tu fabrica-
tus es aurozam et solem.**

Tuus est dies .i. spirituales illuminati a ve-
ro sole quos velut die illustrat sol incōmuta-
bilis sapiencie quā loquunt inter pfectos dies
dici cructat verbū qd erat in principio apud
p̄rem. (et tua est nox) .i. carnales adhuc quasi
in tenebris quibusdā ignorācie existentes qd
velut noctē solat luna .i. carnis christi mani-
festatio. verbum enī caro factū est et habitabit
in nobis qui cū nō tacēt fidē nox nocti indi-
cat sciētiā: qz (tu fabricatus es aurozam et solē)
id est inītiū et pfectōz sapiencie: hoc est incipien-
tes et pfectos seu carnales et spirituales. Et vt
vniuersaliter tua dona cōplectar

**Tu fecisti oēs terminos terre: estatē et
ver tu plasmasti ea.**

Tu fecisti oēs terminos terre terminas enī
grām tuā quā das ecclesie tue ad mensurā. nō
enī p̄ficiunt in virtute et grā vnusquisqz quantū
cupit s; quantū placet et diuidere terre sue qui
terminos ponit qz vnusquisqz p̄riū donū ha-
bet a deo alius sic et alius sic. (estatē) .i. feruen-
tes spū et charitate (et ver) .i. nouellos in fide
et virtutib; (tu plasmasti ea) neutraliter dictus
est ac si diceret et pfectos et nouellos oēs tu fe-
cisti. nō ergo gloriens qsi nō acceperint. **Da-
gna p̄mendatio grē dei est in eccia christi. de-
inde et p suis orat. d.**

**Memor esto huius: inimicus imprope-
rauit dño: et p̄s insipiens incitauit no-
men tuum.**

Memor esto huius scz p̄gregatōis tue p
qua orauit supius et si nō paleaz saltē reliqua-
rum et declarās cuius cōgregatōis ponit etiā
recitatē eius tanquā intelligēs et gemens sicqz
p̄ eis orat vt eoz cōfiteat errata euz subdit (in
imicus improperaui dño) verbis. p̄s enī iu-
daicus multa opprobria dixit christo (et idem
(p̄s insipiens) nō puidens in futuro et dure

ceruicis (incitauit) .i. exacerbauit super se (no-
men tuū) qz tot miracula vidit et esse deum nō
credidit et insup quem adorare debuerat occi-
dit. S; qz qdā erat credituri postulat p̄ eis. d.
**Ne tradas bestiis animas cōfidentes ti-
bi: et animas pauperū tuozū ne obliui-
scaris in finem.**

Ne tradas bestiis .i. malignis spiriū (a-
nimas cōfidentes tibi) cōfessione fidei et laudis
vel qui penitens p̄fiteat p̄ctā (et aias paupum
tuoz) .i. p̄emptoz mundi vel de se nō p̄fume-
tium (ne obliuiscaris i finē) .i. finaliter et si ad
horā irasci videaris. q̄ prius videbant diuites
statuentes iusticiā suāz modo sunt paupes nō
audentes oculos suos leuare ad celū. **Modo**
quasi obliui a te videns dum clariūt. duz sicut
dum p̄solationē terrenā a te nō accipiūt. dum
tribulant. dum respiciunt. sed in finē nō obli-
uiscaris qm̄ eternaliter remunerabunt.

**Respice in testamentū tuum: qz repleti
sunt qui obscurati sunt terre tomib; ini-
quitatum.**

Respice in testamentū tuū .i. in p̄missione
tuā reliquias factā h̄ est imple et redde qd p̄mi-
sisti vt reliqz salue fiant. **Meminit** p̄missōia
qz merita deficiūt eis. Et necesse est vt respici-
as qz ecōtrario mlti infideles iudei in quib; ce-
citas p̄ngit (repleti sunt tomib; iniquitatū) .i.
cordib; malis et iniqz in quib; libeter habitāt
et p̄suerant tanquā in tomib; sicut mūdi cor-
de in p̄sciētijs suis scz illi (q̄ obscurati sunt ter-
re) .i. terra. hoc est amozē terreneitatis et terre-
nis desiderijs q̄ obscurāt lumē rōis qz oculos
suos statuerūt decliare i terrā. et iō dico respice.
**Ne auertat hūilis factus p̄fusus: paup
et inops laudabit nomen tuū.**

**Ne auertat a te et a tua mīa seu respectu tue
clemēcie** (hūilis factus) p̄fiteō p̄ctā suā (p̄fu-
sus) qz si auertat p̄funderet et bestiis tradere-
tur. vt hūilis p̄ suā p̄fessionē (factus p̄fusus)
ille ei vere mereat veniā q̄ nō timet p̄dere samā
ne p̄det p̄sciām. Et si nō auertat (paup et inops)
spū .i. hūiles q̄ nihil in h̄ mūdo appetūt et de se
nō p̄sumūt q̄ ope hūana destituti sunt et a solo
deo opem q̄runt (laudabūt nomen tuū) grās
agendo seu p̄ctā p̄fiteō et eterna q̄rendo. Et
postquā p̄ p̄fiteōib; orauit p̄sequenter de p̄-
nacib; nō tam orādo q̄ p̄phāndo subiūgit.
**Exurge dñe iudica causam tuā: memor
esto improperioz tuoz eoz que ab insi-
piente sunt tota die.**

Exurge aduersus paleas o (deus) qui dis-
simulādo dormire videris (iudica causā tuā)

quam nos cōtra insultantes tibi et detrahent-
es suscepimus defendendas. iudica inqz tuis
dans coronā: hostib; penā. **Unde sequit** (me-
mor esto improperioz tuoz) que vel tu sustinui-
sti p̄ nobis vel nūc eccia sustinet scz (eoz que
ab insipiente p̄lo) sunt facta et sunt (tota die)
id est assidue nec enī decerunt insultantes vsqz
in finē seculi. **Contemp** est christus a iudeis
ambulans in terra cōtemnit quotidie a falsis
christianis sedens in celo. **Insipiens est q̄ deū**
nō cognouit aut cognoscens p̄seruauit. **Ta-
les improperant dño deo et membris eius mo-
do blasphemando: modo deridendo: modo mi-
nando: modo adulando.** Et taliū memor erit
deus in iudicio vt vindict et damnet. nō oīm
tamen nisi eoz tū qui in hoc p̄ctō sunt tota
die et semp nō eoz qui ante finem p̄ peniten-
tiam emendant. Et quasi repetendo et adden-
do subdit.

**Ne obliuiscaris voces inimicoz tuoz:
superbia eorum qui te oderunt: ascen-
dit semper.**

Ne obliuiscaris voces inimicoz tuoz te
blasphemantiū tibi detrahentiū scz impo-
perā ab ipsis tibi illata. q. d. ne dissimules iu-
dicare et punire eos tanquā eoz oblitus fueris
Nam in hoc culpa grauior extitit qz nō soluz
ab insipientib; sed etiā ab inimicis improperia
illata sunt culpabilius enī est p̄ inimiciā pec-
care qz p̄ ignorātiā tū vtrūqz p̄ctū eos obli-
gauit. Et merito hoc debes facere qz (superbia)
tam execrabile malū (eoz qui te oderūt) regnū
tuum refutantes (ascendit) .i. incendit et crescit
(semp) .i. iugiter et multipliciter. **Volunt res-
piscere sed magis et magis p̄ficiunt in maluz
quotidie.** dum enī tu differis penas illi crescūt
in blasphemias.

Oratio.

**Creator omnium elementoz: deus ante seculū
la rex eterne memēto gregis tui quem effusio-
ne cruoris tui redemisti atqz omnium te queren-
tium voces p̄piciatus exaudi.** p. d.

**Psalmus de exhortatōne ad humili-
tatem vt districtū dei iudiciū euitet in
quo supbi damnabunt et humiles exal-
tabuntur.** ps. lxxiiij.

**Confitebimur ti-
bi deus confitebimur: et inuocabim
nomen tuū.**

Auctor psalmi p̄phā dauid. **Titulus talis
est** In finē ne corrupas psalmus cāntici asaph
hoc est iste psalmus qui est nobis causa cāntici
.i. iocunditatis et delectatōis qz humilib; eter-

nam p̄mittit beatitudinē p̄ponit asaph .i. syna-
goge scz infideli inuitans in finez .i. in christi
cōformitate sic monendo ne corrupas te .i. ne
supbias qz sicut humilitas custos est virtutū
ita ecōtrario supbia corruptio. **Materia: et
hortatio ad humilitatē.** hic enī psalm' medici-
nam hūilitatis apportat cōtra tumore supbie
et loquit ipse christus modo p̄ se modo in p̄so-
na memb; oꝝ et eccle. **Intentio:** monere om̄s
ad humilitatē vt sic omnipotēns dei districtū
iudiciū euitare valeant et ne quis supbus de se
p̄sumat nec hūilis de deo desperet. **Sentētia
in generali:** p̄phā in p̄sona christi et memb; oꝝ
exhortat supbos ad humilitatē p̄ponendo eis
damnationē quam supbi sunt in futuro habi-
turi et exaltationē quam hūiles sunt assecuturi
Sentētia in speciali: Asaph ergo certus de-
promissis incipit sic iōm humiles facti (Con-
fitebimur) de peccatis p̄teritis (tibi) pio indul-
toro (deus) qz tibi soli peccauim' (confitebi-
mur) etiam p̄fessione laudis de beneficijs ob-
tenis (et inuocabim' nomen tuū) p̄ alijs bene-
ficijs obtinendis. **Vel** (confitebimur tibi deus)
p̄ctā. deinde repetit (confitebimur) qz p̄fessio pec-
catorū frequens esse debet. **Inītiū bonoz est
confessio p̄ctōū** hec est enī inchoatio iusticie.
post p̄fessionē sequit inuocatio vnde subdit et
inuocabim' nomen tuū) in auxiliū. primū er-
go p̄ctā tua confitere et non semel sed iterū et
quotiens peccaueris totiens p̄fiteere prius a te
expelle p̄ctū et deinde inuoca et intus voca et
inuita deum ad cor tuum sic mundatū. **Nam
si pius inuocaueris nō exaudieris.** Jam vero
dignus eris dñi nomē inuocare atqz ipi' opa
ceteris p̄dicare hec quippe est regula sancte de-
uotionis prius p̄fiteri p̄ctā post inuocare deū
et tandē narrare. **Unde et subdit.**

**Narrabimus mirabilia tua: euz accepo
tempus ego iusticias iudicabo.**

Narrabimus mirabilia tua que p̄ redem-
ptione generis humani fecisti. p̄ p̄fessionē enī
in qua om̄ia lauant euacuamur malis: et p̄ in-
uocationē implemur bonis. ac tandē de ple-
no eruciantes narrare possum'. **S; qz deū
de futurū est iudiciū iam ipse dñs inuocat' res-
pōdet et loquit p̄ semetipz d. (cū accepo tps
iudicandi a me p̄stantū. scdm̄ hominē enī ac-
cipit qd ipse deus dat (ego) christus (iusticias
iudicabo) faciedo qd requirit iusticia et reddēdo
vnicuiqz iuxta merita sua. **S; a mic sue pius in-
sticias p̄dicat sic iusticias iudicat' iusticias
iudicabit qz nō solū mala agta imo et ea q̄ vī-
dent modo bñ facta. Audi s̄ nunc euz p̄ suos****

predicantē nam si p̄tempseris ip̄e iudex mina
tur tibi iudiciū. Quanti aut opus sit narrare
mirabilia eius ostendit cum subinfert.
**Liquefacta est terra et omnes qui habi
tant in ea: ego confirmavi colūnas eius.**

Liquefacta est terra deinde exponit quid
terra dicitur (et) p. i. (om̄s qui habitāt) p̄ amorē
(in ea). i. qui studio et voluntate in terrenis p̄se
uerant et in eis p̄fidunt. Terra prius firma li
quefacta est q̄n̄ hoies terreni a stabilitate vir
tutis et iusticie liquefunt et in diuersas p̄cupi
sec̄tias et icia defluūt. S; ego dñs nō sup̄pli
ciorum exactor sed pctōz donator (p̄si maui
colūnas eius) sc; discipulos. nam resurgens
mortē nō esse timendā demonstrauit et ascen
dens spiritū misit cor̄da discipuloz inflāmas
uit et sic colūnas terre ante nutantes cōfirma
uit. Quondie etiā hoies iustos et sanctos quo
rum meritis et doctrinis alij sustentant deus
firmat in bono virtutib; et diuino amore mu
nicendo. Nam sicut liquefecit quis cupiditate
inferoz ita roborat charitate sup̄ioz. Et
**Dixi iniquis nolite inique agere: et de
linquentib; nolite exaltare cornu.**

Dixi p̄ columnas p̄firmatas et ad p̄dicā
dum missas. Non dixerūt illi sed ip̄e qui loq̄
batur in eis (iniquis). i. generaliter omnib; ma
lis (nolite inique agere). i. nō p̄seueretis in ma
lis sed recedite ab eis et caute de futuris. Ma
lum est enim peccare peius est p̄seuerare sed p̄
niciosius est se defendendo culpā et cūscare vñ
de subdit (et delinquentib;). i. pctā defenden
tibus dixit (nolite exaltare cornu). i. nolite ele
uari in sup̄bia nolite clare defendere pctā sed
penitendo et vos accusando deleat ea. q. di. si
iam fecistis iniquitatē p̄ cupiditatē ne defen
datis p̄ elationē nec excusetis per vos vel per
alium vt p̄ diabolū vel p̄suasores seu p̄ quen
cunq; modū. Et sequit̄ alia p̄hibitio.

**Nolite extollere in altū cornu vestru;
nolite loqui aduersum deū iniquitatē.**

Nolite extollere in altū cornu vestru id est
nolite vos erigere cōtra deū qui sup̄ omnes al
tus est. et intrin̄ nolite sup̄bire vt culpā peccato
rum reflectatis in auctore vestru sic duob; mo
dis solent iniqui exaltare cornu suū videlicet
aut seip̄os defendendo. aut ip̄m altissimū ac
cusando p̄pterea subdit exponēdo qd̄ dixerat
(nolite loqui) saltem corde et si nō lingua (ad
uersum deum iniquitatē) cōtra cum blasphe
ma cogitatōne remurmurādo vt ille qui dicit
se iniuste pati qd̄ est iniustū facere deū vel qui
non sua culpa sed necessitate stellarū dicit se

peccasse vt deo nō sibi sit impunitū vel qui
scit sua pctā sed impunitatē sibi p̄mittit qua
si deus res humanas nesciat vel nō curat. Jō
autem nō faciat hęc.

**Quia neq; ab oriente neq; ab occiden
te neq; a desertis montib; quoniā deus
iudex est.**

Quia neq; ab oriente neq; ab occidente)
quali mundi terminis (neq; a desertis monti
bus). i. secretis locis et inter medijs subintelli
gitur est aliquis ex p̄s iudicij dei. qz ex nulla
parte p̄t aliq; iudiciū diuini effugere (quo
niā deus) qui vbiq; p̄sens et vitari nō p̄t
(iudex est) nō solū factor sed etiā verboz co
gitationū et intentionū. Si homo iudex esset
minus fortassis timeri potuisset sed qm̄ deus
iudex est om̄s ei feruiant omnes p̄ceptis eius
obediant nullus cōtra eum amplius loqui p̄
sumat. Et cōmendat deum iudicē qz ip̄e qui
talis est.

**Hunc humiliat et hūc exaltat: qz calix
in manu dñi vini meri plenus mixto.**

Hunc) qui se exaltat sc; sup̄bū cornu per
sup̄biā extollentē (humiliat) sc; deijciēdo et
(hunc) qui se humiliat sc; humilē se nō extol
lentem (exaltat) sc; honorādo qd̄ potest (qz ca
lix). i. p̄pinatio et dispensatio vini meri et puri
id est iusti iudicij est (in manu). i. p̄tate (dñi). i.
christi (plenus mixto). i. misericōdia in iudicio qz
alijs dabit vita p̄ misericōdiam alijs mors p̄ iusti
ciam. retributionē meritoz in dispositōne di
uina assimilat calici qui habet in se vinū et mi
xtum cum fecib; ita qz feces eius sint inferius
ac vinū claretū et meratū sup̄ius. p̄ vinū mera
tum qd̄ bibent iusti significat retributionē bo
noz; p̄ feces quas bibent pctōres retributio
nem pctōz.

**Et inclinavit ex hoc in hoc: veritatem
seu eius nō est exinanita: bibent omnes
peccatores terre.**

Et hoc mixtū (inclinavit ex hoc in hoc) lo
quitur neutraliter quasi de duob; vasib; quib;
liquor infundit. i. inclinat et p̄pinat omnib; ge
neraliter et abūdanter p̄ qualitate gestoꝝ. oēs
enī sentient miam et iudiciū et licet inclinet ca
licem (veritatem seu eius) sc; calicis. i. pena et
vindicta bibentib; austerā malis resuata (nō
est exinanita) et enacuata. i. nō finiet qui sapor
amaritudinis eius duret in eternū et de hac se
cer penaltate bibent om̄s pctōres terre et im
p̄j in terrenis delectati qz nullus eoz excludi
tur a damnatōe cōmuni. Omnes ergo pecca
tores bibent.

**Ego autē annuntiabo in seculū: canta
bo deo iacob.**

Ego autem) christus cum cor̄pe meo inte
rim (annuntiabo) euangeliz et voluntatē dei
alijs vel dei iusticiā et miam in suo iudicio fa
ciendā (in seculū). i. quādiū seculū erit. quādiū
enim durabit hoc seculū christus et sui p̄dica
bunt euāgeliz (cantabo deo). i. ad honorē dei
(iacob) hoc est cum gaudio laudabo eum qui
specialiter est deus illoz q̄ spiritualiter sunt ia
cob. Quāuis enī deus sit omniz n̄ specialiter
dicit̄ deus iustoz qui sunt sup̄plantatores
vicioꝝ deinde p̄nunciat iudiciū vbi p̄dicat
malos humiliari et bonos exaltari. Unde et
subdit.

**Et omnia cornua pctōz cōstringā: et ex
altabunt cornua iusti.**

Et omnia cornua pctōz) sc; imperiū. dñā
tionem: dignitates: p̄tates: honores: diuitias:
sup̄biā et p̄sumptōes impioꝝ qui hic erigunt
et modo frangi nolunt quib; cornib; tanquā
thauri indomitū alios impugnant alios feriunt
et impellunt (cōstringā) finaliter in iudicio ea
ad nihilū redigendo (et exaltabunt) tunc (cor
nua iusti) sc; fides charitas ceteroz virtutes q̄
sunt munera christi et sublimitas iusti quib; se
ab inimicis eccie iusti defendunt ip̄osq; valen
ter impetūt et p̄sternūt que mirabilis deus eoz
ad iudiciū veniet in gloria sua mirifice exal
tabit. Et hoc est qd̄ ante dicit hunc humiliat
et hunc exaltat. Colligat ergo ex his verbis
vniuersū qualē se debeat exhibere caueatq;
sicut in titulo p̄missū et subimitādo et dño resisten
do. Sed potius humiles iustos studeat imita
ri quatenus in futuro regno mereatur a dño
exaltari hec est quippe intentio et vtilitas hui
psalmi.

Oratio.

Pastor bone qui p̄pter mortaliū ouū redem
ptionem hausisti calicē passionis: nomen tuū
sup̄plices inuocamus. vt sup̄ calūnas sapien
tiae nos stabilitos sepniformi spiritus sanctifi
catione cōfirmes. Per dñm.

**Psalmus de dei noticia et habitatio
ne in sanctis ac cōfractōne armoꝝ dia
boli in eis nec nō de reproboꝝ duritia et
terribili dei iudicio.**

ps. lxxv.

Notus in iudea de

us: in israel magnū non: n̄ eius.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Ti
tulus hic est. In finem in carminibus psal
mus asaph. canticū ad assyrios. h̄ est psalm⁹

iste p̄ponitur asaph. i. fidelis synagoge vt nō ex
tristitia vel ex necessitate sed in carminib; .i. in
laudib; et exultatōe p̄seueret in bono vsq; in fi
nem vite sue. qui psalmus nō solum p̄ponitur
asaph s; etiā est canticū qz agit de donis chri
sti sc; qz notus: qz habitat: qz illuminat: qz sal
uat: referendū ad assyrios. i. ad om̄s recte viue
re volētes. assyri enī interpretant dirigētes qz li
cet p̄ncipaliter lex loquat̄ his qui in lege sunt
tamen quēcūq; sc̄pta sunt ad nostrā doctrinā
scripta sunt. Et hoc canticū est contra iudeos
qui se nō dirigūt ad deū sed errant et erigūt se
cōtra christū suam quērentes statuere iusticiā
et sine gratia habere salutē. Materia: noticia et
deuotio quam habent fideles de christo. In
tentio: monere fideles et deuotos qui se deo vo
uerunt quatenus cum laudib; et exultatōne in
voto p̄seuerent vt seip̄os et hic et in futuro deo
reddant. Sententia in generali p̄pheta in isto
psalmo narrat qualiter deus in eccia sue in cō
gregatōne fidelū p̄ iudeā et isrl̄ intellecta vera
citer cognoscit et magnus p̄dicat quiescit p̄
benigniter. liberat potenter reprimit et punit ad
uersarios i finali iudicio terribiliter. bonitatē
fideles vt ip̄i deo vota faciāt et munera offerāt
Sententia in speciali: fidelis ergo asaph cō
futans iudeos ait. (Notus) est (in iudea) vera
et spiritali puta in eccia catholica (deus) iudea
enim interpretat̄ cōfessio et ergo iudea vera est
christi eccia credens in eum et p̄stans pecca
ta et in israel vero et spiritali qui deum p̄ fi
dem videt. israel enim interpretat̄ vir videns
deum (magnū) est (nomen eius). i. magnifica
tur et honorat̄ nō blasphematur sicut p̄ malos.
Bene notus in iudea deus dicit̄ qz ex p̄fessio
ne peccati noticia dei habet. apte etiam iudea
ante israel memorat̄ qz p̄ p̄fessionē ad dei vi
sionem puenit. Si ergo deū vis videre prius
p̄fiteri et sic in te sit locus deo. vnde sequit̄.

**Et factus est in pace locus eius: et ha
bitatio eius in syon.**

Et sic factus est in pace sc; in vera hierl̄m
id est in corde tranquillo et pacato cum deo (lo
cus eius) qui est auctor et amator pacis. Quā
diū enim non confiteris peccata quodāmo
do ritaris cum deo sed confitendo incipis pa
cem habere cum eo et ita fit ei locus in corde
tuo. in pace perfectio est vbi nihil repugnat.
(et habitatio eius in syon) vera id est in eis qui
iam mente et corde diuina speculantur. An
de ip̄e dicit. Et inhabitabo et inambulabo
in eis. Syon enim interpretat̄ speculatio. ip̄a
est ecclesia que in altitudinē moratur diuine

contemplationis postmodum fruitura beatitudinis ipsius apertae visionis.

Ibi confregit potentias: arcum scutum gladium et bellum.

Ibi scilicet in pace et in syon (confregit) et destruxit (potentias) et vires (arcum). i. delectationem peccati que subito ferunt et usque ad cor penetrant (scutum). i. malam voluntatem scilicet sensum sicut bona voluntas dicitur alibi scutum et gladium. i. actum peccandi quo anima et primus occidit (et bellum). i. consuetudinem qua deus quotidie impugnatur. **Uel** (ibi confregit potentias) demonum et arma eorum quas exponit per partes scilicet arcum qui de longe percutit. i. deceptions et dolos (scutum) defensionis peccati et omne illud unde super se pretergunt (et gladium). i. omne illud quo pugnant contra deum (et bellum) carnis contra spiritum et impugnationem viciorum be sunt diabolice potentie quas omnipotens deus confringit et destruit in pacifico corde ubi enim deus auctor pacis venit hec omnia fugiunt deinde convertit se ad ipsum dominum quasi dicens. Tu domine qui confringis tantas potentias hoc ordine facis.

Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis: turbati sunt omnes insipientes corde.

Illuminans mundum (tu) et non alius (mirabiliter) quod spiritualiter vel miraculis et prodigiis (a montibus eternis). i. per montes eternos scilicet per apostolos et predicatores sanctos qui sunt montes propter altitudinem vite et iusticie. eterni quod semper cum domino mansuri. Istos montes prius illuminavit eternus sol ut per eos postmodum terram suam. i. ecclesiam illuminaret. Quibus predicantibus vitam eternam et signa facientibus hominibusque per eos illuminationis vitam partem prementibus et futuram amantibus (turbati sunt) inde (omnes insipientes corde) terrena tamen sapientes. **Et quid fecerunt turbati illi.**

Dormierunt somnum suum: et nihil inveniunt omnes viri divitiarum in manibus suis.

Dormierunt somnum suum in his partibus quiescentes. Somnus eorum est vita presentis ibi dormierunt ibi delectando quieverunt. Amaverunt presentiam et dormierunt. i. delectati sunt in ipsis refrigerantes ab eternis. **Et sic illis facta sunt ista presentia deliciosa** quomodo qui videt per somnium invenisse se thesaurum. Somnium fecit illum divitum. evigilatio fecit pauperem. sic transit somnus iste. transit vita ista. Somnium presentis vite illos divites fecit. evigilatio autem post hanc vitam pauperes prodit. unde sequitur (et) postquam omnia transierunt tandem a somno suscitati (nihil

invenierunt omnes viri) et servi (divitiarum) id est a divitiis possessi (avarum enim non habent divitias sed habent ab eis (in manibus suis). i. in parte sua quod nihil in manibus pauperum posuerunt. ut enim Augustinus dicit. manus pauperum gazophilantium dei sunt in quibus si terrena mittis largiendo servas. **Et quod cum terrena diligunt cor a supernis indurat** id subdit.

Ab increpatione tua deus iacob: dormitauerunt qui ascenderunt equos.

Ab increpatione tua o (deus iacob). i. populi iunioris et electi scilicet christiani (dormitauerunt) cordis cecitate et obstinatione. **Intra sopitum** sunt in terrenis ut dei increpationes non audirent et eo illos excitante ad lumen verum non respirarent. Non vigilauerunt in corde quod de increpatione durum cor habuerunt duricia enim cordis obdormitatio est. **Eccce ipse deus nunc increpat peccatores.** sonat euangelica tuba. minatur iudicium et eternas penas inter tanta tonitrua adhuc dormiunt superbi nec volunt vitam veterem dare et in novam vigilare. **Sed qui dormitauerunt** (qui ascenderunt equos) superbie et in illis unde superbiant se extulerunt scilicet in pompa seculari in honoribus in potestatibus in dignitatibus in certo divitiarum. Tales sunt equi eorum quibus tanquam in domibus in eternum feruntur supplicium. **Et bene ait dormitauerunt** quod hic incipiunt dormire sed perpetuus eorum somnus erit in eterna morte. **Sed quod dormientes non sentiunt modo: sentient in futuro.** quod

Tu terribilis es et quis resistet tibi: et tunc ira tua.

Tu terribilis futurus (es) in iudicio. i. terribilis apperbis scilicet malis et licet hic aliquo modo resistent tunc (quis resistet) et trahere poterit (tibi) in tanto tuo terrore vel iram tuam curare. quod dicitur nullus. quod (ex tunc) scilicet in iudicio futuro erit (ira tua) manifesta ac descendet et durabit quod nihil ulterius per patientiam dissimilabit nec per penitentiam dissolvetur. quod dicitur quod te increpationem et minantem pretempserunt postmodum terribilem et iratum inveniri sunt et qui modo sic dormitauerunt ut non cogitarent de eternis tunc sentient in tormentis **Unde et subdit.**

De celo auditum fecisti iudicium: terra tremuit et quieuit.

De celo veniens cum angelis (auditum). i. omnibus notum (fecisti). i. facies ubi ponitur presentium per futuro (iudicium) exercendum et tunc fiet quod subiungitur (quod terra tremuit et quieuit). i. terreni audito iudicio terrebunt et timebunt et perditam partem descent a malis suis scilicet non a suppliciis

Deus autem modo timerent et descerent. **Terrena conscientia** que modo se turbat et laborat tunc tremere et quiescere habet iam tunc non inveniet que faciet mala sed multa sentiet unde commotus tremiscat tormenta. **Ista autem fiet.**

Cum exurgeret in iudicio deus: ut salvos faceret omnes mansuetos terre

Cum exurgeret (in iudicio) scilicet christus iesus. **Exurgere dicitur** quod potens appetit qui hic humilis apparuit severe vindicans qui hic detus omnia pavit. **Sed ne putes iudicium ad sola damnationem iniquorum fieri** subdit (ut salvos faceret). i. faciat (omnes mansuetos terre) qui non ascenderunt equos superbie sed in hac terra propter deum fuerunt mansueti mites simplices et patientes. qui in humilitate confessi sunt peccata sua et pacem mentis habent qui iugum domini non detrectant. **Et merito salvat mansuetos.**

Quoniam cogitatio hominis consistebit tibi: et reliquie cogitationis diem festum agent tibi.

Quoniam cogitatio hominis mansueti prima scilicet qua dantur mala et incipit bona (consistebit tibi) ut dimittas ei peccata et sic cogitationem primam sequitur confessio (et reliquie cogitationis) huius. i. reliquie cogitationes post primam scilicet quibus recordatur mala preterita ut lugeat et bona presentia ut speret (diem festum agent tibi) gratias agendo per sanationem quod est solennia celebrare. **Primum quidem quod homo convertatur ad deum et recogitat omnia mala que fecit que locutus est que cogitavit atque ea per confessionem humiliter aperit habet confessionem: habet tristiciam et compunctionem sed deinde post pactam penitentiam post consecuta a deo remissione et gratiam cum incipit recogitare que cogitavit et pensare de quantum sordibus ac vicibus peccatis pius dominus cum liberauit quanta insuper ea bona spiritalia contulit incipit intra se gaudere diuine bonitati gratias agere sicque faciendo diem festum agit deo. **Deinde postquam omnidie qualiter propter superbiat et mundi delectationem damnent reprobi et quod per humilitatem et bonam confessionem saluent mansueti sequitur utilis admonitio omnibus cum dicit.****

Vouete et reddite domino deo vestro: omnes qui in circuitu eius affertis munera.

Vouete mente quolibet bonorum (et reddite) ope (domino deo vestro) vota que fecistis alioquin de voto rei crisi quod nihil vouere profuit nisi et reddere subsequatur. **Iustus est quidem et vtile nobis ne simul peccemus cum reprobis sed potius saluemur cum iustis ut terribile deum quibus possimus votis et muneribus placare studeamus (omnes qui in circuitu eius) scilicet dei exentes per fides affer**

tis munera). i. vosmetipsos vel quecumque bona Qui dei ut dignum est servituti seipos subiiciunt in circuitu eius munera offerunt sicut famuli qui stupando dominum suum circumcunt. Ipse enim est in medio colentium se et sua vota soluentium. quod omnibus in se credentibus equaliter fauet omnes ad devenientes recipit neminem spernit. **Et sciendum quod alia sunt vota communia omnibus scilicet de his sine quibus non est salus. ut vouere fide in baptismo et abrenunciare diabolo et pompis eius non superbiere non occidere non odire fratrem. et huiusmodi que etiam si non permittunt solvere debentur et de his precipit omnibus vouete et reddite. **Alia sunt vota propria singulorum ut castitas ieiunium reliquie omnia et huiusmodi. et ad hec vouenda nos inuitat non precipit ut voueamus sed ut vota reddamus. d. vouete et reddite. i. si voueritis reddite. voueant ergo omnes vota domino aut hoc aut illud sicut diuina gratia vnicuique donauerit et reddant vota sua et sic in circuitu eius omnes offerant munera. **Et subiungit cui et quare. d. vouete inquit et reddite.******

Terribili et ei qui aufert spiritum principum terribili apud omnes reges terre

Terribili qui timendus est et quod terribilis ideo si non amore vel timore facite ne a terribilibus puniamini (et ei qui aufert spiritum principum) scilicet terrenorum qui vult. quod d. non solum alijs est terribilis sed etiam principibus. non ait qui aufert vitam quod vult et illi faciunt qui corpus occidunt sed spiritum auferre dicitur tanto magis ille timeatur qui habet partem et corpus et animam perdere in gebennas. nec dicit qui aufert spiritum hominum sed iporum etiam principum ut intelligat deus princeps esse super principes. patris super patres. tanquam rex regum et dominus dominantium. recte ergo subdit (terribili apud reges terre) qui etiam alijs sunt terribiles quod terret reges terre et oportet omnes cum timere. **Uel** (qui aufert spiritum principum). i. audaciam superborum si spiritum superbie et tumores dando spiritum suum et sic facit eos reges sui ipsorum unde subdit (terribili apud reges terre) reges terre sunt qui carne sua spiritualiter regunt. reges sui et deo subiecti. Sancti enim et perfecti viri ut mirabile deum in iudicio suo placatum inueniant semper hic apud terribiles prestant suasque culpas districte iudicant quatenus in illo districto iudicio iniudicabiles fiant.

Oratio.

Cogitationibus te presentibus effectum largire terribilis deus ut a montibus eternis illuminatum resurrectiois tue gloria suscipimus futuri iudicij ignominia careamus. Qui vi.

Psalmus de mutatio[n]e ire dei in misericordia: et de incarnatio[n]e christi de uersis dei operib[us] et miraculis ac liberatione populi sui a tribulationib[us] et periculis.
ps. lxxvi.

Oratio mea ad dominum
minum clamavi: voce mea ad deum et intendit mihi.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus in finem per iditibun psalmus asaph. Et est sensus psalmus ille attribuit asaph. i. fidelem congregatio[n]em que hic loquitur agit per iditibun. i. de se se congregatio[n]em transiliente in finem. i. in christum ultra quem nihil est. Quicunq[ue] ergo ad istum finem uult venire debet omnia transitoria transire et ad ipsum qui incommutabilis est totis nisi bus anhelare. Materia. p[ro]temp[or]e seculi et temporalium ac desiderium dei et eternorum. Intentio: monere desideria et illecebras seculi calcare et nihil nisi illud ex quo sunt omnia sibi p[ro]ponere ad quod nos suo exemplo iste transilientis conat[us] instruere. Sententia in generali: propheta in isto psalmo loquitur in persona fidelis congregatio[n]is et cuiuslibet uiri perfecti qui p[ro]temp[or]e terrenis deus gemitu et oratione requirit quo p[ro]secutio in eius amore et contemplatione suauiter requiescat et agit de mutatio[n]e ire dei in misericordiam. et de incarnatione christi de diuersis dei operib[us] et christi miraculis. de liberatione populi sui fidelium ab imminentib[us] tribulationib[us] et periculis. Sententia in speciali. Asaph ergo omnia transilientis et solum deum querens ait (Oratio). i. in intentione deuotionis (mea) non aliena ab affectu cordis (ad deum clamavi) non aliud ab eo petens nisi ipsum clamor ad deum non est tam sonus uocis quam desiderium cordis. Qui multum desiderat multum clamor. Et ex intenso affectu ingeminans ad deum (uocem meam ad deum) se clamauit ostendens se clamare ad ipsum quod non solum dominus sed et deus est. q. d. sic clamauit ut sit mihi dominus et deus. Et non frustra se clamasse ostendit subdens (et intendit mihi) me exaudiendo et consolando quod prope est omnibus inuocantibus eius et semper adest querentibus se non aliud ab eo. Et non solum alio tempore sed etiam.

**In die tribulationis mee deum exqui-
siui manibus meis nocte contra eum: et non
sum deceptus.**

In die tribulationis mee in qua alij querunt de ea exire (deum) tamen non ab eo aliud (exquisiui) ut in eo sit mihi quies nec solum uoce sed etiam (manibus meis). i. operibus bonis. ecce quod opera

nostra nobis tacentibus clamant et non solum die sed etiam (nocte) in quo notat orandi assiduitatem. q. d. quesui quotidie. Vel idem dicit hic notat comparatione lucis eterne quod supra dies comparatione uite malorum qui diem non habent seque uita ista. i. hoc seculum quod est tribulatio illi qui desiderat celum (contra eum). i. coram deo non coram hominibus ut uideret ab eis (et non solum deceptus) quod inueni et consecutus sum quod querebam. Quis enim quesuit deum et non inuenit? Et merito non sum deceptus quod.

**Renuit consolari anima mea memor sui
dei et delectatus sum et exercitatus sum
et defecit spiritus meus.**

Renuit consolari anima mea in alijs quam in deo et respuit omnem humanam consolationem diuites huius seculi humanam consolationem diuites huius seculi affecti solent bona temporalia prospicere et tristitia delinire sed uir sanctus qui hic luget quod ab eternis gaudijs cecidit consolationes temporalium non admittit. Et ideo (memor sui dei) in quod est suauitas consolationis (et delectatus sum) in hac memoria quod plus est quam consolatio. Et quod amor dei uacare non potest recte subiungit (et exercitatus sum) in meditatione et contemplatione ipsius (et defecit spiritus meus) ubi enim spiritus humanus defecit ubi spiritus diuinus conualescit. fortis est enim ut mors dilectio. Et cum morte ab omni delectatione mundine cat. Et exponit exercitationem.

Anticipauerunt uigilias oculi mei: turbatus sum et non sum locutus.

Anticipauerunt. i. p[ro]ueniunt (uigilias) aliorum (oculi mei) ante tempus surgendo ad orandum et laudandum deum quod amor dei somnum a corpore excutit. torporis fugat. animum sollicitat. paces que mala rumpit inter corpus et spiritum et uerborum strepitum compefcit et ideo bene subdit (turbatus sum) de humana fragilitate et miseria. uel quod non dum potui p[ro]sequi quod quero (et non sum locutus) alicui querens solacium humani colloquii uel contra deum murmurando. Non tamen cessat sed conat[us] inuenire remedium nec iam ab omnium multum scilicet intra secretum cordis se rapicis ocio sum tenet solacium. Unde subdit.

**Cogitavi dies antiquos: et annos eter-
nos in mente habui.**

Cogitavi dies antiquos) ade in quibus corruit homo a sua stabilitate quam in primis penitus hunc defectum meruim[us]. i. cogitavi quid p[ro]p[ri]e ade pro inobedientia et ex illo cognoui hunc defectum hominis esse contra (annos eternos) quos homo persistens haberet in quibus non erit iste defectus et quis nulla mors interrumpere potest

(in mente habui). i. in memoria et desiderio. q. d. uidi bona que perdidici et mala que inueni et ideo turbor quod homo stultus antiquos et labentes dies magnopere desiderat et illos annos eternos qui stant negligit et non querit.

**Et meditatus sum nocte cum corde meo:
et exercitabar et scopebam spiritum meum.**

Et meditatus sum) de diebus illis (nocte) in secreto. notat enim ad meditationem p[ro]greditur. transiens (cum corde meo). i. cum ratione si quomodo possem redire et p[ro]uenire ad annos eternos. non querit huius rei consilium nisi cor suum et exercitabar) in hac meditatione hec et alia cogitando (et scopebam spiritum meum). i. scrutando purgabam mentem meam et mundabam ab omnibus culpis et dei offensis ut uideri possem. hoc exercitium commendat Aug[ustinus]. d. Principes anime date mihi hanc uiam qui p[ro]p[ri]e in cubili suo qui quotidie resculpat spiritum suum. qui resistit laudibus hominum. qui non acquiescat cupiditatis uoluptati. huius de secretario sapientia euulgebit. Ista ergo huc et illuc uolui sic apud me tractas. f. Numquid in eternum p[ro]iciet deus: aut non apponet ut consolatio sit adhuc.

Numquid in eternum). i. sine termino et sine remedio (p[ro]iciet deus) nos a sua gratia et consolatione dimittendo nos in afflictione. Absit (aut non apponet). i. nonne addet (ut consolatio sit) miserando quam irat[us] fuerit puniendo (adhuc). i. ultra et de cetero et nonne apponet misericordiam ire ut ipse qui fuit iratus repellendo et mala inferendo sit mansuetior liberando et reuocando. q. d. immo apponet ut quod semper placidus et quiescens est in natura sua placidior sit in creatura sua. Non enim culpa creature uim misericordie creatoris poterit superare.

Aut in finem misericordiam suam abscidet: a generatione in generationem.

Aut in finem). i. totaliter et omnino seque a bonis sicut a malis (misericordiam suam abscidet) a nobis id est terminabit et completam ostendet ita ut ex nunc misericordiam de cetero non faciat et non amplius in posteris generationibus fiat uel sequitur (a generatione in generationem). i. in generatio[n]ibus sibi succedentibus ut iniquitate patrum poterit non presentiens generatio filiorum. q. d. non quod ipse natura est misericors et eius pietas est misereri et parcere. Deinde idem alij uerbis repetit. d.

Aut obliuiscet misereri deus: aut continebit in ira sua misericordias suas.

Aut obliuiscet misereri deus) cui semper est eadem memoria et cui naturaliter semper inest misericordia. q. d. quod incepit et p[ro]sueuit misereri ideo non

est desistendum. in alio non est misericordia nisi eam deus donet et ipse erit sine ea. Riuius currit et fons siccatur est aut continebit in ira sua misericordias suas) solitas ita quod non extendat eas amplius ad nos et vincet ira misericordiam in eo qui nunquam in se iram potest habere nec misericordiam perdere. q. d. non sed potius in misericordia iram continebit et misericordia iram vincet. Ita cogitabam hec apud me.

**Et dixi nunc cepi: hec mutatio dextre ex
celsum.**

Et) post hec redeundo ad rationem et respicienscendo a desperatione diuine misericordie (dixi) in corde meo. i. huic meditationi mee respondi (nunc) primo (cepi). i. incepit sapere et intelligere ueritatem seque quod homo reducat ad annos eternos (et hec mutatio) in nobis est (dextre ex celsum). i. fauoris et propitiationis dei et effectus diuine misericordie et pietatis quod ab ira ad misericordiam seque quod de seruis mutamur in filios. istud potest dices re penitens qui respiciens exclamat nunc cepi seque uiuere et similia. uir etiam sanctus quantum cunctis profecerit et in bono p[ro]seuerauerit debet tamen dicere nunc cepi quasi totum quod fecit parum uel nihil ei uideat. Et ego.

**Memor fui operum domini: quod memor ero
ab initio mirabilium tuorum.**

Memor fui operum domini). i. huius mutatio[n]is in me facte nunquam dans obliuioni ut meliora mereris Sed ne de se tamen letare uideret addit (quod etiam memor ero mirabilium tuorum ab initio) mundi. i. reducat ad memoriam quam deus humano generi ab initio indulsit seque quod adam ad imaginem suam fecit quod noe quod abrahe et plerisque alijs sanctis fecit et tandem quod ipse deus uenit. q. d. tota mea cogitatio de uirtutibus tuis est. Considero quomodo illis miseratus es et de me non despero. Deinde uniuersaliter repetit.

**Et meditabor in omnibus operibus tuis et
in adinventionibus tuis exercebor.**

Et meditabor in omnibus operibus tuis) seque creationis. dispositio[n]is. ornatus. gubernatio[n]is. et alijs omnibus que tu mihi reuelasti (et in adinventionibus tuis) ad nostram salutem p[ro]uenientibus. i. in operibus gratie que pro redemptione nostra adiuuanti. primo enim ostendit deus opera potentie sue quam in principio fecit celum et terram et omnia que in eis sunt. postmodum opera noua adiuuanti que bus humanum genus redimeret in uirtutibus operibus debet exciteri fidelis animus ut in illis agnoscat dei potentiam in istis attendat dei misericordiam. his autem erudit[us] ille in laudem p[ro]mouit et iam opera misericordie dei circa nos explanare incipit dicens. d.

Deus in sancto via tua: quis teus magnus sicut deus noster: tu es deus qui facis mirabilia.

Deus in sancto. i. in christo qui est sanctus sanctorum est (via tua). i. via colendi te et ad reuerendi quod ipse est via in exemplo. veritas in premissis vita in premio. et per eum sic redit ad annos eternos. et inde ille letus potentia dei presertim ceteris qui magni videntur. q. d. et cum hoc sit (quis deus) est magnus sicut deus noster. q. d. nullus. Multi appellati sunt dum alij falsa opinionem vult diu genitum. alij nuncupauerunt secundum gratiam ut sancti. sed omnes hi non fuerunt tam magni ut deus noster quod tu solus es deus proprie et secundum naturam (qui) solus (facis mirabilia) in corpore et in anima. Nam et que alius per te facit tu facis. tu auctor. ille minister. facis in quibus mirabilia. q. d.

Notam fecisti in populis virtutem tuam: redemisti in brachio tuo populum tuum: filios iacob et ioseph.

Notam fecisti in populis (totius orbis) virtutem tuam (scilicet) tuam potentiam ostendendo et specialiter in populo israel vnde subdit redemisti in brachio tuo. i. in fortitudine populum tuum (scilicet) filios iacob et ioseph de egypto liberando et in terra promissionis introducendo. Connumerat ioseph cum patre iacob quod duo filij ioseph constituti fuerunt cum alijs filijs iacob. Vel (notam fecisti) cum in mundum misisti (virtutem tuam). i. christum qui est dei virtus et dei sapientia (in populis) scilicet infidelibus in corpore. et fidelibus etiam deitate (redemisti in brachio tuo). i. christo per quem operaris (populo tuo) scilicet (filios iacob). i. iudeos (et) filios (ioseph). i. gentes. ioseph enim in egypto gentium floruit et regnavit et interpretatur augmentum vnde bene significat gentes de quibus augmentatus est populus dei.

Viderunt te aque deus viderunt te aque et timuerunt: et turbati sunt abyssi.

Viderunt te aque (deus viderunt te aque et timuerunt). i. ad nutum tuum ita diuise sunt aque maris rubri et iordanis ac si te et tuam voluntatem viderent et timerent. Creator enim suum aque intellexerunt et populus non intellexit (et turbati sunt abyssi) in quantum contra naturam suam solidate sunt ad prebendum iter transeuntibus. Vel (viderunt). i. cognouerunt te per fidem (aque). i. populo (deus) christe qui es dei virtus et brachium et vterque populus intelligat reperit (viderunt te aque) id est populi hoc est vterque populus te verum deum esse recognovit (et timuerunt) de peccatis (et turbati sunt abyssi). i. peccata eorum commota sunt ad penitentiam.

Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes:

Multitudo (quocumque) fuit (sonitus aquarum) quod aque maris rubri cum magno strepitu et fragore reuerse sunt super egyptios et currus eorum. (vocem dederunt nubes) quia dominus de nube fecit procedere fulgura et tonitrua contra egyptios. vel quia predicti conuersi non sunt pauci subiungit. (Multitudo) est (sonitus aquarum). i. populo sonantium in professione peccatorum: in gemitu culparum: in dei laudibus: in gratiarum actionibus. Quasi enim mare confragosum sonant diuersa vota populo quia (vocem) predicacionis (dederunt nubes). i. apostoli et predicatores verbi dei in omnibus gentibus christum predicando: qui dicunt nubes quod choruscant miraculis: tonant minis: compliunt doctrinis.

Etenim sagitte tue transeunt: vox tonitruum tuum in rota.

Etenim sagitte tue (deus) transeunt quod illa fulgura volantia discurrebant et predebant quod si quedam sagitte a deo vel ab arcibus emisse. (vox tonitruum tuum) fuit (in rota). i. ad similitudinem sonitus rotarum currui. vel quod vox illorum predicatorum potens fuit subdit. (Etenim sagitte tue) o deus. i. verba tua pungentia et voces nubium (transeunt) et transierunt usque ad cor. Non enim in auribus remanserunt sed etiam corda transfixerunt (vox tonitruum tuum). i. vox predicacionis tue grandis et terribilis non in occulto sed (in rota) tonus mundi fuit. i. in orbem terrarum per circuitum. rota enim est orbis terrarum que circumit nubes tonando preceptis: choruscando miraculis.

Illuxerunt choruscationes tue orbi terre: commota est et contremuit terra.

Illuxerunt (et apparuerunt) (choruscationes tue) et fulgura (orbi terre) id est circumquaque in circuitu: et ideo commota est et contremuit terra id est in tanta tempestate videbatur terra concuti et habitatores terre tremiscere. Vel (Illuxerunt choruscationes tue orbi terre) quod apostolorum virtutes et miracula que per eos fecisti ut sermonem eorum signis confirmares vel diuina precepta que tenebras mundi depellerent vbi resplenderunt: vnde commota est de infidelitate ad fidem et contremuit ad penitentiam (terra). i. homines habitantes in terra audito tonitruo et visis signis.

In mari via tua et semite tue in aquis multis: et vestigia tua non cognoscent.

In mari (scilicet) rubro (via tua) et semite tue in aquis multis sunt facte parate quod diuiso mari prebuit vias populo suo per

mediam maris siccis pedibus transeunt (et vestigia tua) que te diuise fecit populus (non cognoscent) quod non sunt visa vel agnita post reuersionem aquarum ad locum suum. Vel (in mari via tua). i. in peccatoribus qui usque in profundum iniquitatis peruenerunt facta est via christi et semite tue in aquis multis). i. in multis populis. Vnde enim paucis partibus primo per semetipsum via fuit inde per semitas suas. i. per apostolos ipsum imitantes multis populis profecit (et vestigia tua non cognoscent) ab illis qui in infidelitate remanserunt quod sapientibus et prudentibus huius seculi abscondita est humilis sapientia christi.

Deduxisti sicut oues populum tuum: in manu moysi et aaron.

Deduxisti (de egypto) per mare et per desertum (populum tuum) scilicet iudeorum (sicut oues). i. tranquille et sine nocumento vel ad modum ouium quod non vere oues sed hedi erant (in manu moysi et aaron). i. in operatione miraculorum que ipsi fecerunt. q. d. hoc illi populo fecisti et tu ipse te non nouisti. Vel (deduxisti) tanquam bonus pastor (sicut oues populum tuum) humilis enim pastor humiles oues requirit que per legem nouam et sacrificium nouum ad pascha vite eterne perducit. et hoc est quod dicit (in manu) et ducatu (moysi et aaron) nam per moysen lex data est per aaron sacrificium factum qui figurauerunt legem nouam et sacrificium nouum lex autem noua est caritas et sacrificium nouum laudes et debita vota deo soluere.

Oratio.

Mirabilium omnium operator deus immense qui quondam aquas in conspectu tuo resistentes deinceps mutasti in vinum te humiliter imploramus ut suscepta voce clamoris nostri misericordiam nobis quam nunquam obliuisceris largiaris. Qui vi.

Psalmus de mirabilibus dei operibus quando populo iudaico exhibitis ac beneficiis impensis bonis et penis inflicis malis ps. xxvij.

Tendite popule

meus legem meam: inclinate aurem vestram in verba oris mei.

Auctor psalmi propheta dicit qui hic loquitur in persona fidelis congregatis. Titulus est. Intellectus asaph. Et est sensus hic est intellectus asaph id est fidelis congregatis scilicet quod hic narrata sunt spiritualiter intelligenda quod que in figura illis preterierunt eadem in nobis in re sunt et ideo nobis potius ista cantata sunt. Materia recordatio beneficiorum dei et mirabilium operum suorum quondam populo iudaico exhibitum. Intentio: monere fideles ne exemplo illius populi sunt

ingrati beneficiis dei et hoc eius in se proferent iram cuius obedienter et fideliter debent suscipere gratias. Senia in generali propheta in isto psalmo in persona asaph. i. fidelis congregatis narrat que in veteri populo diuinitus acta sunt que beneficia deus bonis et gratis contulit. et quas penas malis et ingratibus inflixerit quod de illis historialiter referunt eadem de nobis spiritualiter intelligant. ne ingrati spirituali gratia existentes penes in patribus prefigurata subiaccam. Senia in speciali propheta ergo reddens ipsos auditores beniuolos et attentos ut maior reuerentia et auctoritas suis verbis addat. primo inducit ipsum dominum loquentem vel loquitur in persona eius sic (Attendite corde o) (popule meus) non tantum per nature creationem sed etiam per fidem et obedientiam. Nos sumus ille populus qui et congregatio christi sumus (legem meam) quam per ceteris populis dedi vobis. i. veritatem rei que in figuris regit (inclinate) per humilitatem (aurem vestram) scilicet cordis (in verba oris mei) scilicet ut ea intelligatis et opere impleatis nam que est ex deo verba dei audit. lex vterque dei verba oris eius sunt nam quod propheta annunciauerunt os domini locutum est. Ideo autem attendite et inclinate quod. **Aperiam in parabolis os meum: loquar propositiones ab initio.**

Aperiam os meum narrando scilicet facta et dicta veteris testamenti (in parabolis) que apte sunt quod parabole sunt rerum similitudines que comparant res de quibus agitur quod de vno dicit de alio intelligit (loquar) per asaph (propositiones) que sunt duobus questionibus aliqd disputat de soluendum habentes. que grece dicuntur pblumata et hebraice enigmata et pcellus recitabo (ab initio) non mundi sed veteris testamenti scilicet ex quo populus israel vocatur et ex egypto huc usque et persona domini dicunt. Deinde ipse asaph loquitur.

Quanta audiuiimus et cognouimus ea et patres nostri narrauerunt nobis.

Quanta (i. que) multa et magna scilicet dei beneficia (audiuiimus) in veteri testamento predicta. (et cognouimus ea) in nouo testamento impleta. Audita sunt cum prophetarent. cognita cum implerent. sicut audiuiimus? sicut vidimus? et subiungit a quibus audiuiimus? d. (et patres nostri) scilicet moyses et ioseph patriarche et prophete narrauerunt nobis filijs suis in scripturis suis quibus et credimus. Quod etiam iste prouidet scilicet quod patres narrauerunt filijs in posterum. Et.

Non sunt occultata a filiis eorum: in generatione altera.

Non sunt occultata scilicet ea que patres narrauerunt (a filiis eorum) spiritualibus. i. nobis quod post

et ponit. d. (in generatōe altera). i. spiritus. qz
p̄ma est generatō carnīs. sc̄da regeneratō spi-
ritus. t̄cia regeneratō v̄triusqz que cr̄it in re-
surrectōe. p̄ces narrauerūt filijs in succedenti-
bus sibi generatōibz et sic puenit vsqz ad nos
q̄ sumus generatō alt̄a. p̄terea illi locuti sunt
vt nos filij eoz sc̄iremus. p̄ces in quā n̄ri nar-
rauerunt nobis.

**Narrantes laudes dñi et virtutes eius
et mirabilia eius que fecit.**

Narrantes sc̄z laudes dñi quibus moises
et alij iusti laudauerūt deuz in ex̄itu maris ru-
bri. **Uel** (laudes) laudabilia instituta (et virtu-
tes) vel potentias (eius) quibz egyptios p̄cul-
sit et ppl̄m suū sepe liberauit (et mirabilia eius)
sc̄z qz eos in deserto p̄auit et hostes eoz viciat (q̄
fecit) nō solū p̄misit. Ad hoc laudat dñs vt a-
metur nos vero cum virtutes eius et mirabilia
eius audim⁹ magis in fuitio eius accēdimur.
**Et suscitauit testimonium iacob: et lege
posuit in israel.**

Et suscitauit testimonium. i. dedit testamentū
in iacob. i. in ppl̄o iudaico vt suscitaret et appa-
reret qd̄ latebat petm̄. sine lege c̄i mortuū erat
petm̄. i. nō apparebat. adueniente autē manda-
to petm̄ reuic̄it. i. appuit. Deinde repetit (et le-
gem posuit) quasi iugis (in isrl̄) in illo ppl̄o ne
vaga voluntate errarent. Testimonium autē lex
noīa sunt v̄n̄ius rei sc̄z veteris testamenti sc̄z lex
vocat̄ i eo qz iubet et p̄cipit testimonium in eo qz
p̄bat et p̄uincit qz nouū testamentū a veteri ha-
bet testimonium et ideo ad huc vetus testamentū
legit vt p̄ illud nouū cōfirmet. Sicut iacob et
isrl̄ noīa v̄n̄ius hoīs sunt et idē sc̄z ppl̄s iuda-
cus p̄v̄trūqz intelligit sed p̄pter supplantatōz
iacob. et p̄pter visionēz dei israel nominat̄. In
qua lege.

**Quanta mandauit patribz nostris no-
ta facere ea filijs suis: vt cognoscat ge-
neratio altera.**

Quanta et q̄s magna (mandauit p̄ribz no-
stris) sc̄z antiq̄ ppl̄o qui accepit mādātū a deo
et n̄i nō nouit nec fecit. ad quid ergo manda-
uit (nota facere ea). i. ad faciendū ea nota (fi-
lijs suis) sp̄ualibz sc̄z nobis eoz successoribus
Filijs enī sunt ppl̄s noui testamēti qui manda-
ta nouit et fecit: qd̄ q̄si exponendo subdit (vt
cognoscat) sp̄ualiter (generatō altera) sc̄z de ge-
tibus collecta que nos sumus qd̄ ipi nō noue-
runt sc̄z mandata que ipi nō intellexerūt. B̄n̄
ergo subdit declarando sc̄z

**Filij qui nascentur et exurgunt: narra-
bunt filijs suis.**

Filijs. i. christiani (qui nascuntur) post exāq̄
et spū et (exurgunt) a carnali intellectu sursum
eoz h̄ntes nam illi qui nati sunt et non renati
nō surrexerūt qz non sursum sc̄z potius in terra
eoz habuerūt (et narrabūt filijs suis). i. poste-
ris p̄ generatōnes ne quis mandata dei putet
vni data. nos filij illoz sumus illi narrauerūt
nobis et nos narrabimus filijs n̄ris. Et seq̄-
tur v̄n̄itas paternē p̄dicatōis q̄ fit filijs sc̄z.
**Ut ponant in deo spem suā et nō obliui-
scantur opm̄ dei: et mādātā ei⁹ exq̄rant.**

Ut ipsi filij (ponant in deo spem suā) nō in
se ipis de sua iusticia p̄sumendo neqz in terre-
nis rebz et in vanitate mūdi sicut illi fecerunt
(et nō obliuiscant opm̄ dei) iactando opa sua
que nulla sunt nisi a deo vel sicut illi idola co-
lendo. Deinde ostendit q̄ sit vera dei recordatio
subdens (et mandata eius exquirat) opando
q̄ illi p̄tempserūt. Nota in hoc finē tonus the-
ologie sc̄z mandata exquirere quasi ad plenū
inquirere. requirāt ergo p̄ deuotionē: p̄quirāt
p̄ assiduitatē. exquirāt p̄ opationē: cōquirant
per sufficientiam.

**Ne fiant sicut patres eorum: generatio
praua et exasperans.**

Ne fiant sicut p̄ces eoz mali sc̄z (generatio
praua) q̄ veritatē nō recipit sc̄z declinat a re-
ctitudine et iusticia (et exasperans) deū. i. irā dei
p̄uocans p̄ ingratitudinē adeo vt in saluato-
rem armaret eumqz crucifigeret qd̄ fuit super
oēs acerbitates. vel praua in voluntate (et ex-
asperans) deū in ope. Et qz praua ideo est.

**Generatio que nō dixerit cor suū: et nō
est creditus cū deo spūs eius.**

Generatio q̄ nō dixerit cor suū (distortū in
deū et ad diuina vt se corrigeret deūqz dilige-
ret et ei seruiret) (et). i. quia (non est creditus cū
deo spūs eius). i. spū suo deo nō adhesit qz spi-
ritum suū et voluntatē suā in deū suū penitus
iactare noluit. vel (nō est creditus cum deo). i.
nō credidit deo (spūs) et mens (eius) sed semp̄
increduli fuerūt eius p̄missōibz. Et vere praua
generatio et distorta quia enā.

**Filijs effrem intendentes et mittētes ar-
cum: conuersi sunt in die belli.**

Filijs effrem qui dicitur est et effraim de qui
bus minus videret qz ab his potissimū aliud
boni expectādus fuit sunt enī de illo cui iacob
benedicens dexterā imposuit et cum maiori p̄-
posuit et ideo p̄pha hanc p̄tem elegit et p̄ casu
tam illam genē amaricantē intelligi voluit a
p̄te toni significans (intendentes arcū et mitte-
tes sagittas. i. p̄mittentes fuare mandata (cō-

uersi sunt) retro: sc̄z. i. defecerūt (in die belli). i.
tpe tentatōis. hoc est enī quasi armis pludere
et ad horā certaminis nolle pugne. tales sunt
qui ad tps credūt et in tpe tentatōis recedūt et
et sicut qui multa p̄mittūt et pauca faciūt. qz.

**Non custodierūt testamentū dei: et in le-
ge eius noluerūt ambulare.**

Non custodierūt testamentū dei (sicut p̄mi-
serant dicentes omnia quecūqz dixerit nobis
dñs faciem⁹ et audiem⁹) (et in lege eius nolue-
runt ambulare) p̄ficiendo et p̄seuerando. nō h̄
actionē (incusat sed voluntatē. qz et si aliq̄n am-
bulabant tñ noluerūt qz nō ex corde faciebāt
Uñ dicunt nō fecisse qd̄ nō fecerūt bono ani-
mo et ex charitate. sunt enī nōnulli q̄ bona fa-
ciunt que nō facerēt si dimittere auderēt. Cō-
pellit eos nō amor sc̄z timor cogit necessitatē nō
voluntas. Argunt formidine pene nō dilectōe
iusticie que mallent nō p̄cipi sibi vel inuigi.

**Et oblitū sunt benefactorū eius: et mira-
bilitū eius que ostendit eis.**

Et oblitū sunt benefactorū eius. i. b̄nficioz
dei (et mirabiliū) operū (eius q̄ ostendit eis) mul-
tis vicijs qz ingrati fuerūt de oibz. Qui enī b̄n̄-
ficia dei et mirabilia eius obliuiscit ingratus et
fictus et culpa exigente negligēte in sua p̄mit-
titur remanere prauitate. Deinde ostendit q̄ mi-
rabilia eis fecit vt omnē dubitatōz tollat etiā
loca setoz: dicit vbi sub veteri historia noua
grana apitur vt in p̄ncipio psalmi dicit.

**Corā patribz eoz fecit mirabilia in ter-
ra egypti: in campo thancos.**

Corā p̄ribz eoz sc̄z moise et aaron et ceteris
senioribz quibz credendū erat (fecit mirabilia
in terra egypti) affligendo sc̄z egyptios decēz
plagis mirabilibz (in campo) et regione (tha-
ncos) Thancos est ciuitas egypti regio in qua
rex frequēter habitabat a qua p̄uincia et regio
thancos dicit q̄ p̄pter planiciē hic capus vo-
catur. Sciendū est autē qz sicut illa bona figu-
rata actōne facta sunt in israelitas vel mala in
ipos et eoz inimicos ita p̄nt fieri mystice et spi-
ritualiter in hoie vel grā dei si bona sunt vt iu-
dicio dei si mala sunt: p̄pter qd̄ supra monuit
attendere pabolā et p̄positōes et spem in deo
ponere ne simus illis siles. Terra itaqz egypti
in figura intelligenda est h̄ sc̄l̄m. egyptus enī
interpretatur tenebre vel tribulatio. campus ve-
ro thancos planicies est h̄uilis mādātū. tha-
ncos enī mādātū h̄uile interpretat̄. Sicut ḡ-
n̄c deus fecit illis mirabilia ita nūc christus
h̄uile mādātū docet dicēs. discite a me qz mi-
tis sum et h̄uilis corde. In hoc ḡ sc̄lo debem⁹

mandatū h̄uilitatē a christo suscipe vt in aliō
seculo exaltatōz quā p̄misit ille qui p̄pter nos
hic factus est h̄uilis mereamur accipere.

**Interrupit mare et p̄duxit eos: et stauit
aquis quasi in v̄tre.**

Interrupit. i. diuisit (mare) sc̄z rubrū (et p̄-
duxit) seu traiecit (eos) sc̄z ppl̄os ad terrā quia
siccō pede fecit eos transire (et stauit) id est sta-
re fecit (aquis quasi in v̄tre) v̄tre. i. corio clau-
sas vt nō defluerēt. Mystice qui tunc fecit ista
potest hodie per suam grām fluxus seu fluida
et labentia cōcupiscentiaz carnaliū cohibere
cū fideliter huic sc̄lo renūciat vt tanq̄z inimi-
cis p̄ctis oibz p̄deletis fidelitū ppl̄s p̄ sacramē-
tū baptismatis traiciat ad terrā p̄missōis.

**Et reduxit eos in nube diei: et tota no-
cte in illuminatōne ignis.**

Et post (deduxit eos) priusqz poneret in pa-
triam (in nube diei). i. in colūna nubis p̄ dies
que p̄tegebat eos ab ardore solis (et tota no-
cte in illuminatōne ignis). i. in colūna ignis p̄
noctē q̄ ostendebat eis viā in tenebris. Sic et fi-
deles post baptismū p̄t sp̄uali itinere dirigere
ad gaudia eccl̄is patrie p̄ iesum christum cu-
ius in hac p̄nti luce tanq̄z in die sacramentuz
manifestatū est in carne q̄si in nube. In iudi-
cio p̄o tanq̄z in timore nocturno velut ignis lu-
cebit iustus et ardebit iniustus.

**Interrupit petram in heremo: et ada-
quavit eos velut in abyssō multa.**

Interrupit. i. diuisit et intercidit (petra) in
heremo. i. in loco siccō et arido vbi grātius
est aque munus (et adaquavit eos) quasi peco-
ra nō quasi hoīes qz nō egerunt grates (velut
in abyssō multa). i. abundāte et copiose qz egres-
se sunt aque largissime. Sic etiā de petra que
est christus qui dicit si quis sitit veniat ad me
bibat cuius latus in cruce ruptū fuit et hoc in
heremo hui⁹ seculi p̄t educere et infundere si-
tenti fidei fluentia et dona sp̄s sancti accedente li-
gno crucis quasi virga moisi vt grā manaret
credentibz. Adaquavit in quā. qz.

**Et eduxit aquā de petra: et reduxit tan-
q̄ flumina aquas.**

Et eduxit aquā de petra (interrupta) (et de-
duxit) v̄tre? nō parū sed (tanq̄z flumina aq̄s)
. i. copiose et in deserto illā affluentia aquarū fe-
cit p̄seuerare s̄m Aug. aq̄ sequebat̄ eos quocū-
qz ibant. Uñ quidā dicit qz aqua tñ alij qz et
petra cum aqua eos sequebat̄. Sicut aqua sc̄z
plenitudo gratiarū que de christo p̄dit nulla
imminutōe deficit sc̄z fit fons aq̄ viue salientis et
salire facientis in vitā eternā hec fecit illis de⁹.

Et apposerunt adhuc peccare eis: in iraz excitauerunt excelsum in inaquoso.

Et tñ post tanta beneficia illi tanquã generatio praua (apposerunt adhuc) ad pctã precedentia (peccare ei) p incredulitatẽ. i. adicerunt vt int tot bñficia nõ crederet. Infidelitas simpliciter appellat h pctã ppter magnitudinẽ scilicet supbia (in iram excitauerunt). i. ad iram p uocauerunt (excelsus) scz deũ nõ credentes deũ difficilia hoibz posse facere (in inaquoso). i. in loco sine aqua scz in alio loco heremi vbi erat siccitas et defectus aque. vel potius in siccitate sua et in seipis ab humore grẽ siccis qz licz aq de petra pleni essent corũ ventres in aride erãt mētes. Sic et nos abluti p baptisimũ qñqz ad iraz puocam? deũ et hoc in inaquoso qz sum? siccitã gĩa. Excitauerunt inqz. qz

Et tentauerunt deum in cordibz suis: vt peterent escas animabz suis.

Et tentauerunt deũ in cordibz suis) hesitantes in cogitationibz (vt peterent) nõ credendo sed tentando (escas) carnales nõ spũales (animabus suis). i. animalitatis suis et iuxta desiderũ et cupiditatẽ animaz suarũ. q. d. dolese et nõ credendo peterunt escas qd est tentare deũ vt in verbis sit simplicitas cũ in corde sit malicia. Sic et mlti cũ tentatõe hodie querunt a deo escam anime scz sapiã. i. sciam q recte viuũt in hac solitudine. Sic et quidã cuz hesitatõe pferunt verba dñicũ corpus scilicet sciam qd est esca anime.

Et male locuti sunt te deo: dixerunt nunquid poterit teus parare mensam in deserto.

Et tñc (male) scz detractorie locuti sunt de deo) d oipotẽtia ei? diffidẽtes qz (dixerunt nunquid poterit de? parare mēsa i deserto). i. refectionẽ q in mēsa fieri solet. q. d. ambigim? et nõ videt q sic et hec diffidẽtia deo est iniuria. Mensa refectionem sapie que esca mentis est vel corpus christi significat vñ mlti diffidũt vñ aplũs sapiãz a credentibz pcti admonet nõ a tentantibz. d. si quis vestrũ indiget sapiã postulet a deo et dabitur ei. postulet aut in fide nihil hesitans. de corpe etiã christi nullaten? dubitare debem? si cut illi qui dixerunt nunquid dabit nobis corpus suũ ad māducandũ. Et arguetes a sili subdũt. Qm̃ percussit petraz et fluxerunt aque: et torrentes inundauerunt.

Qm̃ percussit petraz et fluxerunt aque) inde et h in tanta abundantia q (et torrentes inundauerunt). q. d. dubitatie. poterit istõ deus qz hoc aliud potuit. videt q nõ. Ecce exemplũ potẽ

tie dei dant et de sili desperant. percussit deus petram christũz p mortẽ et emanauerunt spũales gratie et celiũs affluenter date gratie indefinẽter abundauerunt. Qñ ex eorundẽ psona subditur. Qui ergo sic eduxit aquã de petra.

Nunquid et panẽ poterit dare: aut parare mensam populo suo.

Nunquid ideo (et panem poterit dare) scz panes de frugibz. vel panẽ p omni genere cibi consueti posuit: iam eni te debet eos et nausea videre manna. aut (parare mensam). i. copiosam refectionẽ (pplõ suo) scz tot hoibz. q. d. du bitamus. In hebreo habet. aut ponere carnẽ pplõ suo. p qd significat p pane simul et carnis cos murmurasse. plures quidẽ p cibo et potu murmurauerunt. Sic dicit quidã. nũquid ideo poterit mutare naturas vt cõuertat panẽ in corpus suũ et vinũ in sanguinẽ. petierunt hec nõ credentes. et ne videret nõ posse

Ideo audiuit dñs et distulit: et ignis accessus est in iacob et ira dei ascendit in isrl.

Ideo audiuit dñs) corpe petitionem dando eis rogata nõ ppter ipoz meritũ sed ad sue potẽtie declaratiõne ne allegarent dei impotẽtiam (et distulit) penã et vindictã quãqz fatiaret eoz infidelẽ cupiditatẽ: dans prius qd licet tentando petebãt ne videretur nõ posset postqz dedit (ignis accessus est in iacob). dein de exponit ignẽ dicẽs (et) p id est ira dei ascendit in isrl). i. sup pplm̃ illũ qui p iacob et isra el intelligitur ad puniendũ ipm. Sic dñs audit quosdã et differt penam et tandẽ in negligẽtes qui reductari debuerant irascit et ira in eos qui deũ videre poterãt augmentat. Causa vero huius ire subditur

Quia nõ crediderunt in teo: nec sperauerunt in salutari eius.

Quia nõ crediderunt in deo) scz pmittente ducere eos in terram pmissionis (nec sperauerunt in salutari eius). i. qz eos per desertũ a fame et siti saluaret: et qz eos in locis desertis pascere posset. Et mirabilibz eni pcedentibz debebant credere firmiter et sperare qz deus non deficeret eis in necessarijs. Sic deus irascitur in dubitantes de potẽtia eius nec sperãtes in christo vt possit rerũ mutare naturas. Et quã vtrũqz breuiter posuit scz et qz audiuit et qz ira ascendit ideo iam apte incipit vtrũqz narrare et prius quomodo audiuit dando pctã. d.

Et mandauit nubibus desuper: et ianuas celi aperuit.

Et mandauit nubibz desuper) scz vt de eis daretur cibo qz manna datũ eis p pane gene

rabatur in aere sursum vbi locus est nubium et (ianuas celi) etheri. i. vias in nubibus et in aere p quas cibo descenderet (aperuit) in quantum inde manna descendere fecit. ideo subdit. Et pluit illis manna ad manducandũ: et panem celi dedit eis.

Et pluit illis manna ad māducandũ) p modum eni rozis et pluuie descendit manna circa castra isrl et quid dixerit manna supponit (et panem celi). i. de celo. Vel (celi). i. nõ labore humano sed in celo aereo formatũ scz manna (de dit eis) petentibz ne videret nõ posse.

Panem angeloz manducauit homo: cibaria misit eis in abundantia.

Panem angeloz manducauit homo). i. factum et pparatũ ab angelis qz manna formabatur et descendebat ministerio angeloz (cibaria misit eis) nõ tñ manna (in abundantia) ita. s. qz auidi possent saturari nec tñ cibaria ab eis sumi. Similia sepe ptingunt audis et auaris ac insatiabilibz cordibz. Sed qui nubibz mandauit et alia que sequuntur fecit vt incredulos sanaret efficax est dare credentibz illuz panẽ verũ de celo scz christũ quem manna significabat. Qui vere cibus est angeloz quo i corruptibilẽ pascunt qz eius ptemplatõe reficiuntur. Quem vt manducaret homo verbum caro factũ est et habitauit in nobis. Qui est et cibus in abundantia qz comest? a pplis integer manet. Ipe enim panis per nubes euangelicas desup qd pluit bñtes vniuersõrbi pluit et aptis pdicatoroz cordibz tanquã celestibz ianuis credenti et in illo spem ponenti ecclie p dicitur. Sequit quomõ misit qz.

Transiit austruz de celo: et induxit in virtute sua affricũ.

Transiit ad terrã (austrũ). i. ventũ meridionale (de celo) aere vt flaret inferõ circa terram: et induxit in virtute) et fortitudinẽ (sua affricum). i. ventũ q flat inter meridiẽ et occidentem scz ab affrica vt adduceret coturnices q in illa plaga mundi abundant. Ideo sequit.

Et pluit sup eos sicut puluerẽz carnes et sicut arenã maris volatilia pēnata.

Et pluit sup eos sicut puluerẽz). i. abunde (carnes) sed quas carnes dedit subdit (et sicut arenã maris) que numerare nõ pōt (volatilia pēnata) scz coturnices in multitudine innumerabili ipbole est. q. d. in tanta abundantia amittit eis carnes volatiliũ scz coturnicũ q plueret puluerẽ vel arenã.

Et ceciderunt in medio castruz eoz: circa tabernacula eoz.

Et ceciderunt in medio castruz eoz) duobz cubitis sup terrã volatilia vt nec difficultas capiendi esset eis et (circa tabernacula eoz) itinere vnus diei ex omni pte et ideo mirũ fuit qz cum essent volatilia pennata p voluntate tñ sua capiebant ea sine quacũqz resistentia.

Et manducauerunt et saturati sunt nimis et desiderũ eoz attulit eis: nõ sunt fraudati a desiderio suo.

Et māducauerunt et saturati sunt) ventre nõ mente (nimis). i. valde ecce cõuicti sunt qui h deo impossibile putauerunt (et desiderũ eoz) attulit eis). i. cõpleuit illud dando eis qd desiderabant licz eis nõ pferit. concedunt eni in terdum que nõ pferunt (non sunt fraudati a desiderio suo) qz multũ sunt vsi carnibus illis qd ideo factũ est ne impotentia in deo videret Et hoc btũs Gregori? cantari instituit in cõmunionẽ: dñica ante cineres: ad refrenandaz castrimargiã cui tunc pcepue intendũt hoies. Sed qui hec illis tentantibz fecit potest et nõ tentantiũ sed credentiũ puulam fidem vocibz p carnea instrumenta editis et p aere transcurrenabus tanqz volatilibz pascere nõ tñ ab aq lone venientibz vbi frigus et caligo pualet. i. a b eloquentia seculi et que huic seculo fauet: sed transiit austrum. i. pdicatores de celo ad terras qñ descendentes a maioribz minoraz mioribus indicat vt qui in fide sunt parvuli audiendo terrestria nutriantur ad capiendã celestia. et induxit affricum. i. pdicatores seruetes charitate ac lucentes opere et sermonez hoc in virtute sua ne sibi tribuat auster vel affricus q cumqz scz pdicator qd ex deo habet. Sponde autez veniunt venti id est pdicatores ad castra hoim et portant eis verba diuinitus missa vt in suis sedibus et circa tabernacula sua ea hoies audiant. et vnusquisqz dñm de loco suo adoret. Et ita edocti per pdicatores manducant et saturantur habentes desideratã in ternam refectionem nec fraudati sunt a consequendo eandem. postqz igitur exposuit qualiter eos audiuit nunc ostendit quomodo iram quam distulerat attulit et eos qui carnes tñ et nõ deum desiderauerunt puniuit. d.

Adhuc esce eoz erant in ore ipsoz: et ira dei ascendit sup eos.

Adhuc esce) scz manna et coturnices (eoz) scz praua et infidelis generatiõnis (erant in ore ipsoz) id est dum adhuc erant cõtinentes (et ira dei ascendit super eos) ecce quid supra distulit. distulit eni vt prius faceret quod eiz facere posse non credebant. deinde intulit quod

eos pati optebat. vñ Greg. sup hunc locū. d.
Sepe om̄ps deus cum auare menti irascitur
vehementer pius ei p̄mittit ad vñz cuncta
suppetere ⁊ post hoc per vñtionē subtrahit ⁊ vt
post hoc debeat eterna supplicia tolerare. Si
cut aut̄ illis tunc factū est sic ⁊ nunc in ecclia si
quis carne ⁊ sanguine christi reficit ⁊ declinat
ad vicia vel si quis sumit indigne nouerit sibi
dei iudiciū imminere

**Et occidit pingues eorum: et electos
israel impediuit.**

Et occidit pingues eorum. i. in supbia preua
lentes (et electos israel). i. bonos (impediuit)
ne aliquid eis p̄desent quibz paterno affectu
consulere cupiebāt. Quibz enī irascitur deus
quid misericordia cōfert humana. Vel poti⁹
us cōpediuit sicut in greco legitur vt cum ma
lis qui patiebant ad exemplū iusticie dei ele
cti quoqz molestias sustinerēt ad exemplū pa
tencie sue sic ⁊ nūc occidunt qui irreuerēt sa
cramenta accipiūt ⁊ impediunt electi ecclie sa
cerdotes si nō innocentes hec sacramenta p̄ci
pian. sed tñ generatio p̄ua ⁊ exaspans.

**In omnibz his peccauerunt adhuc: et
non crediderūt in mirabilibz eius.**

In omnibz his nō correcti. i. nō obstātibz
p̄dictis dei beneficijs ⁊ correptionibz seu pla
gis (peccauerūt adhuc) post omnia ingratitu
dine nimia vltra scz augendo pctā sua. graui
ra aut̄ sunt pctā que semp accrescūt et nō cre
diderūt scz p̄missionibz dei (in mirabilibz ei⁹)
i. p̄pter eius mirabilia eis ostensa. q. d. visa ab
eis mirabilia dei fidē eis psuadere nō potue
runt ideo puniti sunt vt in deserto morerēt et
terrā p̄missam nō ingrederent. Vñ subdit.

**Et defecerūt in vanitate dies eorum: et
anni eorum cū festinatōne.**

Et ideo (defecerūt). i. p̄sumpti sunt q̄si lan
guida tabe (dies) scz vite (eorz) et hoc (in vani
tate) scz dum frustrabant sine itineris sui mo
riendo in deserto (et anni eorum) quos habituri
erant beneyuientes (cum festinatōne) ⁊ velocitē
scz vt ex diuersis causis cit⁹ morerent sic ⁊ pec
cantes impij eoz festinatōne deficiūt. qz deo ob
audire p̄temnūt. Vñ alibi dicit qz vñ iniusti
nō dimidiabūt dies suos verūtamen.

**Cum occideret eos querebāt eū: et re
uertebant et diluculo veniebāt ad eū.**

Cum deus (occideret eos querebāt eū) de
p̄cando et auxilijs eius implorando nō ipi
occisi sed reliqui nō p̄pter eternā vitā sed exem
plo iam occisorz etiā occidi et citius mori me
tuentes. boni vero etiā sine necessitate querūt

deū (⁊ reuertebant) scz penitendo sed s̄latoꝛie
(et diluculo). i. festinatē (veniebāt ad eum) mi
sericordiam petendo. Vel (diluculo). i. in nocte
vicijs manentes nō in luce virtutū. Vñ alibi
Vñ est ante lucē surgere. pius in luce: im
pius ante lucem rogat.

**Et memorati sunt qz de⁹ adiutor est
eorū: et deus excelsus redēptor eoz est.**

Et memorati sunt qz deus adiutor ⁊ co
opāte eoz in bonis ⁊ (de⁹ excelsus redēptor)
et liberator (eorz est) a malis. veratio enī dabat
eis intellectū hoc inquā fatebant recordando
beneficia p̄terita. Nullū enim posse intellere
runt adiutorū ferre nisi illum qz eos. de egypti
liberavit seruitute. hec aut̄ omnia faciebant p̄
pter sp̄alia bona acq̄renda ⁊ sp̄alia mala vitā
da ⁊ ita nō deus sed illa colebant. hoc enī co
liant qd diligūt.

**Et dilexerunt eum in ore suo: et lingua
sua mentiti sunt ei.**

Et dilexerūt eum in ore suo verbo tñ lau
dando nō in corde cum tamē ei omnia secreta
sint nuda. i. in ore tñ p̄fessi sunt diligere eoz (et
lingua sua) qua dixerūt eum diligere ⁊ p̄cepta
eius velle seruare (mentiti sunt ei) qz nō fece
runt nec senserūt in corde verū esse qd ore dice
runt. Sic p̄tingit his qui solo timore credunt
nō amore. Unde sequit.

**Cor aut̄ eoz non erat rectū cum eo: nec
fideles habiti sunt in testamēto eius.**

Cor aut̄ eorum quasi deus nō nosset corda
(nō erat rectū cum eo) qz nō p̄pter deū deum
querebant vel ei seruiebant ⁊ aliud qz deū ⁊ qz
deus velle volebant nec erat firmus qz statim
post flagella redierūt ad peccandū iterū (nec fi
deles habiti sunt in testamento eius). i. in p̄ce
ptis faciendis qz ea nō obseruabāt sicut p̄mi
serant ⁊ qz terrena volebant nō eterna ⁊ heres
ditatē noui testamenti in qua fideles nō erant
cuius tñ fides etiā tunc qñ velabat erat in cle
ctis et nunc qñ iam reuelata est nō est in multis
vocatīs. Et licet illi sint tales.

**Ipse aut̄ est misericors et p̄pitius fiet
peccatis eoz: et nō disperdet eos.**

Ipse aut̄ deus (est misericors) pctā eoz dis
simulans (et p̄pitius fiet) in reliquijs pctis eoz
qz illi genti p̄aue pepcit ne penitus eam era
dicaret sed manet in successione posterioꝝ. vñ
sequit (et nō disperdet eos) omnino qz nō pe
nitens delcuit sed semen eius reliquit. Ideo qz
cum dicit (⁊ p̄pitius fiet pctis eoz) nō de patri
bus tñ dicit sed ppli successione attendit. pos
sumus etiā dicere qd eos hic sp̄itū vult de

signare qui in christū fuerant ex illo p̄plo cre
dituri ⁊ remissione pctoz p̄cepturi.

**Et abundauit vt auerteret iram suam:
et nō accendit oēm iram suam.**

Et abundauit misericordia dei ⁊ patientia int̄m
(vt auerteret iram suā). i. vindictā que est effe
ctus ire scz penā quam inceptat et nō accendit
omne iram suam scz totā vindictā exercendo
quam meruerant culpa eoz requirebat. i. nō
puniti eos quantum digni erāt vt eos penitus
extirparet sed p̄pter fragilitatē eis pepcit. vere
abundauit misericordia ⁊ nō accendit omne iram
qz etiā illud pctm remisit qd vnicū filij eius
occiderūt pepcit qz eis ⁊ hoc ideo qz.

**Et recordatus est quia caro sunt: sp̄s
vadens et non rediens.**

Et recordatus est. i. ad modū recordantis
se habuit (qz caro sunt). i. fragiles ⁊ p̄ni ad ca
sum. q. d. attendit humane p̄ditōnis fragilita
tem ⁊ mouit piū iudicē fragilitas p̄cantiū et
qz (sp̄s) hoīs est vadens ⁊ cadēs p̄ se in p̄ce
catum (et nō rediens) ac resurgens p̄ se a pctō
et ideo deus p̄ suaz gr̄am ⁊ misericordiam reuocat
hoīs qz p̄ se ipos redire nō possunt. Vel va
dens de hoc mūdo (et nō rediens) ad corp̄as
in hoc mūdo. Et licet p̄ceret eis vñ dicēdo.

**Quoties exacerbauerūt euz in deserto:
in iram p̄citerūt eum in inaquoso.**

Quoties (et quā multipliciter. q. d. multo
tiens nō solū sup̄dictis modis (exacerbauerūt)
et puocauerūt eum) vt bona tolleret que eis da
bat (in deserto) vbi eos nutrebat (in iram p̄ci
tauerūt eum) vt mala eis faceret (in inaquoso)
id est in heremo vbi aqua nō erat vbi pot⁹ si
mere deberent. Vel (in deserto ⁊ in aquoso). i.
in incredulitate ⁊ ariditate cordis sui. Sic de
ferri a deo ⁊ sine aqua gr̄e relictū deū puocant
de facili ⁊ offendūt. Deinde exponit quomo
do exacerbauerūt.

**Et cōuerſi sunt et tentauerūt deum: et
sanctū israel exacerbauerūt.**

Et post flagella ⁊ fictas eoz penitentia (cō
uerſi sunt) retro a p̄missione sua qua dixerant
quēcūqz p̄cepit nobis dñs faciem⁹ ad peccan
dum iterū ⁊ (tentauerūt deū) bñficijs eius in
grati exites (⁊ sanctū isrl). i. qui sanctificat isrl
vel qui sanctificat. i. sc̄us predicat in isrl (exa
cerbauerūt) vt bis ⁊ facis acerbus sibi fece
runt. Infidelitatē eoz quam iam p̄dixerat re
petit vt memoret plagas quibz egyptios p̄pter
illos p̄cessit que omnia debuerūt recordari ne
qz existeret ingratū. Et sic.

Nō sunt recordati manus eius: die qua

redemit eos de manu tribulantis

Non sunt recordati manus eius. i. potentie
dei ostense in (die qua redemit). i. liberauit
(eos de manu). i. p̄tate (tribulantis) scz pharao
nis qui eos tribulabat in opibz luti et lateris.
Tribulatio solet esse in memoria scz eis nō fuit
sic mali christiani nō recordant man⁹ eius in
cruce exp̄se die passionis qua redemit eos de
manu diaboli. Et incipit dicere que fecit egypti
p̄tjs p̄pter eos. Unde deberent esse nō ingratū
nō sunt inquā recordati.

**Sicut posuit in egypto signa sua: et p̄
digia sua in campo thaneos.**

Sicut. i. q̄liter (posuit in egypto) specialr
(signa sua) que facta sunt corā pharaone (et q̄
liter posuit) p̄digia sua in campo ⁊ regione (tha
neos). i. i illa puinita egypti cum⁹ metropolis
erat thanis ciuitas. Vñ satis dictū est sup vbi
videas. Signa sunt iudicia p̄nium vt immi
nentū. sed p̄digia longe post futuroꝝ q̄ p̄cul
dicentia que in mūdo erant futura. Deinde in
cipit exponere plagas p̄pter iudeoz liberatōz
in egypto factas. Que plage p̄tulerūt egyptijs
visibilr sed iudeis inuisibilr. Quia.

**Et cōuertit in sanguinē flumina eorum:
et imbres eoz ne biberent.**

Et cōuertit in sanguinē flumina eorum. i. egypti
oz (et imbres eoz). i. cisternas (ne biberēt)
egyptij. Vñ (imbres). i. scaturigines scz aquas
ab imo ebullētes foderūt enī egyptij ⁊ sangui
nem p̄ aq̄s inuenerūt. Aqua in sanguinē mu
tatur duz spiritualia carnalr sentiunt. Sicut
enim alibi aqua mutat in vinū p̄ qd significat
tur mutatio carnalis intellectus in spirituales
ita hic mutat in sanguinē p̄ quez caro accipit
vt significet mutatio sp̄ialis intellect⁹ in car
nalem ne inde bibentes reficiant.

**Visit in eos cinomiā et comedit eos:
et ranam et disperdidit eos.**

Visit in eos) scz egyptios (cinomiā). i. mu
scam caninā in multitudine maxima vel qua
si cōmuniter omne genus muscarz a cenos qd
est cōmune (et comedit eos) mordendo ⁊ pun
gendo (et ranam). i. multitudinē ranaz scz im
misit ⁊ disperdidit. i. destruxit (eos) qz rane erāt
in penetrabilibz ipoz. Cinomia canini mo
res intelligunt qñ quis nō honorat parentes
suos vel platoz qz canes cecel nascunt nec tñc
vident pentes. Rana est garrulitas et loqua
cissima vanitas que est in cenosis sensibz vna
na in cenno versat.

**Et dedit erugini fructus eoz: et labores
eorum locuste.**

Et dedit erugini. i. rubigini h est aure no-
rie seu vento vrenti et inficienti (fructus eoz)
q nascbant p se sine cultura (et labores eoz)
i. fruct p labores eoz. pductos scz sata z hu-
iusmōi que labore hoim sunt dedit (locuste)
i. locustis. Erugo vel rubigo qz occulte nocet
occulta in moribz supbia designat que oem
fructū virtutū psumit. Aura eni noxia in fru-
ctibus operat latenter sic in moribz supbia oc-
culta est cum quis multū fidens de se putat se
aliqd esse cum nihil sit. locusta est malicia ore
ledens p quā detractores figurant qui alienos
fructus inuide rodunt.

**Et occidit in grandine vineas eoz: et
mozos eoz in pruina.**

Et occidit. i. mortificauit in grandine vi-
neas eoz. vites destruendo (et mozos eoz in
pruina). i. in frigore nocturno p gelante. gran-
do est iniquitas res alienas vastans seu aufe-
rens vnde furta rapine pcedoz nascunt plus
aut vicio suo vastat ipse vastator qz si acquit p-
dam amittit charitatē. pruina vero est viciū. s.
odiu quo charitas primi stulticie tenebris ve-
lut nocturno frigore p gelascit.

**Et tradidit grandini iumēta eoz: et pos-
sionem eoz igni.**

Et tradidit grandini iumenta eoz: et pos-
sionem eoz igni qm grandis z ignis in ful-
goribz iuxta pariter ferebant. Mozos pecozū
signat pudicitie damnū: et quasi grandini iu-
menta tradunt eoz crebris luxurie tentatōibz
carnales quoz feruunt quoz casus morte pe-
cudum ostendit dum bestialiter viuentes mo-
tus illicitos cohibent. Ignis vero immanita-
tem iracundie designat qua etiā homicidiū fit
vel ignis est cupiditas que possessionē. i. statūz
mētis z qd ex dote nature vel grē est vastat.
Misit in eos iram indignatōis sue: indi-
gnationē et iram et tribulationē: immis-
siones p angelos malos.

Misit in eos iram) nō ad correctionē qz nō
sunt correcti. sed (iram indignatōis sue). i. effe-
ctum z signū sue ire z indignatōis p plagas p-
dictas et sequentes qd ex ponit ascendendo. s.
misit in eos pmo (indignationē z) postea (irā)
et deinde (tribulationē) ecce ordo vindicte. et p-
ter hec p dicta misit in eos (immissiones) alias
(p angelos malos) scz obstinationē seu obdu-
rationē vt q diuinis plagis nō arguebant dia-
bolicis insidijs tunderent quā obstinatōz nō
inspirādo s; deserendo deus facit vt illi open-
tur in filios diffidentie qd deus iuste pmittit.
malis quidē angelis vnt deus bñ sed ad puni-

endos malos z coronandos bonos. Et his p-
dicis inmissis.

**Etiam fecit semite ire sue: non pepcit a
morte animabz eoz: et iumenta eoz in
morte conclusit.**

Etiam fecit. i. amplitudinē z manifestatōz
(semite ire sue). i. occulte equitati sue qua deus
iratus erat egyptijs sicut semita recta est z oc-
culta. Erat eni semita ira dei que occulta eqta
te punit et egyptioz impietate cui semite fecit
viam vt eos quasi ex abditz p angelos malos
in apta scelera pduceret z sic in euidēssimos
impios cui densissime vindicaret. cuius ire im-
manitate oñdit eoz subiūgit (nō pepcit a mor-
te animabz eoz) scz quin eos interficeret et in-
menta eoz in morte delusit interficiēdo. s. etiā
animalia eoz. Qd melius agit eū subdit.

**Et percussit omne primogenitū in terra
egypti: primitias omnis laboris eoz in
tabernaculis cham.**

Et percussit omne primogenitū in terra egypti). i. pmo-
genita de oibz tam de hoibz qz de a-
nimalibz z hec est decima plaga scz mozs pri-
mitioz et percussit (pmitias omnis laboris eoz)
. i. pmissima de laboribz scz frumēta et hmoi h
est oia que ad viciū vt ad solatiū sunt hoim va-
stata sunt z hoc in tabernaculis cham). i. i do-
mibz egyptioz de cham descendentiū vbi nō
erant in dei. pcutiunt in nobis pmo-
genita. i. fides z alia si pmaneam in egypto. i. in tene-
bris huius vite z ignoratijs. sic eni orbamur
ple ratioz pcutiunt pmitie laboris qm chari-
tas que melius est inter alias virtutes vel alie
picipue et pncipales. p quibz laborandū est in
nobis peunt qd erit si inueniamur in taberna-
culis cham. i. diaboli. Cham eni callidus in-
terpretat p qd diabolus intelligit. Et sciendū
qd decem plagis percussit sunt egyptij ptra de-
cem pcepta scripta post in tabulis quibz regat
ppls dei et hic decē plage licet nō codē ordine
quo in exodo ponunt sed p tribz que ibi sunt
scz cinifes vlcera tenebre alie tres sunt hic. s. ru-
bigo pruina ignis qz talia p pgrua intelligen-
tia frequenter variant. Deinde post cōmemo-
rationē plagaru egyptioz subiūgit liberatio-
nem filioz isrl dicens.

**Et abstulit sicut oues pplm suū: et pdu-
xit eos tanqz gregē in deserto.**

Et abstulit. i. liberauit de egypto sicut oues
scz tranquile z sine tumultu pugne (pplm suū)
isrl (et pduxit eos tanquā gregē in deserto) qd
erat in mare z egyptū scz custodiendoz cō-
seruando eos sicut pastor gregē suū hoc p dci

gram in nobis implet cum eruti de pte dia-
boli pemptis terrenis ad celestia mente trans-
ferimur z sedz pasqua spiritalia efficiunt os
ues dei ambulantes in hoc seculo velut in de-
serto in loco solitudinis pnic apto.

**Et deduxit eos in spe et nō timuerūt: z
inimicos eoz opuit mare.**

Et deduxit eos in spe z nō timuerūt) qz spes
eos r. fouebat et inimicos eoz) scz egyptios
(opuit mare) submergendo eos. in spe eterni-
tatis deducimur qm spe salui facti sumus et p
spem ambulam ne timere debeam. Nam si
deus p nobis quis ptra nos. Et inimicos no-
stros opuit mare qz que ante gesta erant ptra
extinguunt z delent in baptisate.

**Et induxit eos in montē sanctificatōis
sue montē quē acquisiuit dextera eius.**

Et induxit eos) nō eisdē psonaliter qz ab-
stulit sed eos noie z gēte (in montē sanctificatōis
sue) scz in montē syon (montē) in quā (quē) eis
(acquisiuit) inde expellēdo gētes (dextera eius)
. i. potentia z fortitudo que picipue solet in dex-
tera appere. ipi eni nō in virtute sua s; dei pos-
sederunt eum. vbi significat qz ad ecclia sciam
quā magis vult intelligi multi sunt pueri. ipa
enī est mons virtutibz z excellens quā (dextera
eius). i. filius eius christus (acquisiuit) z redemit
sanguine suo z sanctificauit lauans eam lava-
cro aque. in verbo inqz suos introducit.

**Et eiecit a facie eoz gētes: et forte diuini
sit eis terrā: funiculo distributōis.**

Et eiecit de terra pmissionis (a facie eoz)
. i. a pntia iudeoz (gentes) scz septē ibidē h abi-
tantes (et forte diuini sit eis) scz iudeis (terrā) illā
in (funiculo distributōis). i. fm mensurā diuini-
sionis quā ipse ordinauerat. Sic a facie fidelium
christi eiecit vicia z errores vt malignos spūs
et electis suis tradidit terrā. i. eccliam. cui di-
uisio significat diuisionē gzaruz in fidelibz qz
vnusqzqz ppiū donū habet ex deo. vel (terrā)
viuentū scz hereditatē supnaz iuxta mensurā
grē luc. scriptū est enī in domo patris mei man-
siones multe sunt.

**Et habitare fecit in tabernaculis eozū:
tribus israel.**

Et habitare fecit in tabernaculis eozū). i. i do-
mibz et villis dictoz septēz pploz (tribus isrl). i.
pplm iudeoz sic in quibz regnabant vicia re-
gnant virtutes qz hic intelligit p tribz isrl. In
celesti qz gloria vñ peccates angeli eieci sunt
veri isrlite videntes deū p gram christi habi-
tabunt hec bñficia fecit eis. Illa vero genera-
tio praua qz istis bñfichs extitit ingrata et eis

male vtebat recte subiungit.

**Et tentauerūt et exacerbauerūt deū ex-
celsū: et testimonia eius nō custodierūt.**

Et in post tanta bñficia (tentauerūt) a bñ-
diffidentes de diuina virtute (exacerbauerūt). i.
iram puocauerūt in terra pmissionis (deū ex-
celsū) singlr z potentē in puniēdo (et testimo-
nia eius). i. pcepta dñi testificantia (nō custo-
dierūt) sicut pmissant. deū tentat qz incredulo
corde munus ab eo postulat. Et sicut ipse in fi-
de ptenit placat ita sine fide postulatibz ad
iracundiā puocat Exacerbauerūt qz deū tum
qz ausi sunt excelsū infideliter petendo tenta-
re. tum qz pcepta eius noluerūt custodire.

**Et auerterūt se et nō seruauerūt pactū
quē admodū patres eoz cōuersi sunt in
arcum prauum.**

Et auerterūt se) a deo (et nō seruauerūt pa-
ctum) qd fecerat dicentes oia quecūqz dixerit
dñs faciem (quē admodū patres eoz pueri sūt
in arcū prauū) qd pus intensus facile remittit z
ipfi facile retrōibāt idola colendo z cōtra deū
faciendo bñ. pmissant z male impleuerūt. Ut
arcus prauus est qd nō eminus iaculat sed in se
et iacientē spicula p uertit ac retrōquet z signi-
ficat maliciā dolozoz qd dum alijs nocere que-
runt sibi nocent. Deinde hoc pleni agit. d.

**In iram pcutauerūt eum in collibz suis
et in sculptilibz suis ad emulationē euz
puocauerunt.**

In iram) et ad vindictā in se exercendā (cō-
cutauerūt) et puocauerūt eum in collibz) et ex-
celsis (suis) scz immolando in locis excelsis ri-
tu gentiliū z nō in tabernaculo dñi. Un seqt
(et in sculptilibz suis). i. idoloz figuris p scul-
pturaz facias (ad emulationē). i. indignationē
(eum puocauerūt) idola adorantes z honore
dei aliq tradentes colendo creaturā p creatore
Sic elati in supbia in altis z supbis cogitatō-
nibus deū puocant z amissa luce veritatis ad
opera tenebrarū p uertunt.

**Audiuit deus et spreuit: et ad nihilū re-
degit valde israel.**

Audiuit deus). i. aduertit p dictā ppli nequi-
ciam (z spreuit). i. pemptit isrl z dignitatē illi
pplī cum extra suā defensionē z ptectionē po-
nendo (et ad nihilū redegit). i. reduxit valde z
vehement aduersus euz vindicādo qz eo sper-
nente nihil remanserūt qui deo adiūate fue-
runt totū qd fuerūt. Deinde oñdit iud (spreuit)
et ad nihilū redegit subiungens.

**Et repulit tabernaculū sylo: tabernacu-
lum suū vbi habitauit in hominibz.**

Et repulit tpe hely p idolatria eoz (taber-
naculū sylo). i. qd̄ habebāt in sylo qz arca que
erat i sylo fuit capta z ciuitas destructa (taber-
naculū suū vbi habitauit in hoibz). i. inter ho-
mines. cum em̄ nō essent digni in quibz habi-
taret merito repulit illud qd̄ nō ppter se sed p-
pter illos instituit. Sic p petis dicitur corpa
nra qz nō hitat in corpe sub dno petis que cor-
da spūscū dum bene tractant inhabitat.

**Et tradidit in captiuitate virtutē eoz
et pulchritudinē eoz i manus inimici.**

Et tradidit. i. tradi pmissit in captiuitate vir-
tutem eoz. i. arcā testamenti ad cuius pntiaz
supabant inimicos z p quā videbant fortēs et
inimicibiles (et pulchritudinē eoz) eandē scz
arcaz ppter quā reddebant oibz honorari z mi-
rabiles (in manū inimici) scz phūstinorū fm
Brego. virtus z pulchritudo in manus inimi-
ci tradit cum decepte menti antiquo hostis ex
boni opis elatione dñaf.

**Et conclusit in gladio pplm suū: et he-
reditatem suam spreuit.**

Et conclusit. i. cludi pmissit in gladio. i. in
occasione gladii philistinorū (pplm suū) que in-
ter multas gentes elegerat qz capta arca p se-
quens erat vt pplm caderet (et hereditatē suā)
scz pplm isrl̄ que diligēter coluerat (spreuit) qz
spreuerant eū. Sic tunc malos in ppo suo
in occasione anime cludi pmissit z eos q̄ sua
hereditas esse debebat vt videbant relinquen-
do spreuit.

**Iuuenes eoz comedit ignis: et virgi-
nes eoz nō sunt lamentate.**

Iuuenes eoz. i. fortēs (comedit) vtrastauit
(ignis). i. ira bellantiū qz tūc ceciderūt de isrl̄
triginta milia (et virgines eoz nō sunt lamen-
tate) qz hoc nō vacabat facere in metu hostili
vbi quilibet querebat locū fugiendi dimitten-
tes occisos insepultos z illamētatos. Sic for-
tes pcepti audacia z psumptuosi malo igne et
incōsulto calore vtrastant z virgines fatue non
lamentant.

**Sacerdotes eoz in gladio ceciderūt
et vidue eoz nō plorabant.**

Sacerdotes eoz in gladio ceciderūt. i. filij
hedy scz ofni z phinees (et vidue eoz nō plora-
bantur) sicut vroz phinees viduata z mor in
partu mortua ppter pūrbatōz plangi nō po-
tuit more funeris. intm̄ em̄ dolebāt p captiōe
arce qz nō vacabat ppo alia mala desere. Sic
sacerdotes qui bñ docent et male viuūt cadūt
in gladio oris sui et vidue. i. qui renunciauerūt
seculo cum nō pseruant nō plorant qz spūa-

les viri de huiusmodi desperant. Sed vt vtiā
in nobis hec dño coopante fiant vt pcepten-
tia capta decidat. erecta pte pte. forma ini-
quitas corruat. electa eccie pulchritudine in-
terinat pplm viciorū. viuificata numerositate
virtutū respuat terrena hereditas. acquirat re-
gnum dei iuuenile. i. incipiens ptem a virtute
spūscū exurat z virgo aia tolleret incentores
vicioz gladio. i. verbo dei trucident vt exultet
mentes ab his viduate cū christo. Deinde oñ
dit vltōem in ipos aduersarios detortā. d.

**Et exatatus est tanq̄ dormiens dñs: tā-
q̄ potens crapulatus a vino.**

Et post has miseria (exatatus est dñs) ad
vindictā hostibz inferendā euz malis acubz et
petis ipoz hostiū cū planctu z miserijs suoz
(tanq̄ dormiens z tanq̄ potens). i. fortis (cra-
pulatus). i. ebrius (a vino) qui qñ sopitus est a
vino nō pot vt sua fortitudine. dicit sicut vi-
detur dementibz z impijs insulātibz quibz vi-
deur dñs velut ebrius diu dormire qñ pplm
suū dat in manus eoz quos odit z qñ piculā-
tibz nō tam cito q̄ putant hoies subuenit. et
reuera sic dement putantibz dormit z est alie-
nus ac negligētibz z infidelibz nulla voce lau-
dis vel opis eum excitantibz.

**Et percussit inimicos suos in posteriora
obprobriū sempiternū dedit illis.**

Et percussit inimicos suos (scz philistcos) in
posteriora. i. in secretiori pte natiū vbi mures
rodebant pminētes et tales eoz z cōputresce-
bant (obprobriū sempiternū dedit illis) qz pe-
na eoz pbrofa est i sempiterna memoria. Qui
mittētes manū ad aratrū posteriora respiciūt
que vt sterora climari debent pcutient in po-
steriora mersi in gebennā. Qui em̄ posteriora
diligūt obprobriū sempiternū. i. eterna penā
habebūt qz ex ipis iustissime cruciabunt. Ita
inimicos percussit sz suos reedificauit qd̄ factū
est in dignitate regia eis collata et hoc volens
ostendere subiungit.

**Et repulit tabernaculū ioseph: et tribū
effrem nō elegit.**

Et repulit a regia dignitate (tabernaculū)
.i. familiā ioseph) ne inde esset rex (et tribū ef-
frem) isrl̄ (nō elegit) vt inde esset rex. Lumen
ruben q̄ fuit p̄mogenitus iacob violasset tho-
rum p̄is sui data sunt p̄mogenita ei filijs iō-
seph et ideo credi posset qz deus de ioseph ele-
cturus regē esset. Et qz inter filios ioseph quā-
uis manasses esset senior tamen vt dicit effra-
im futurus erat maior posset videri qz etiā de
effraim electurus esset deus reges super pplm

israel ideo istud p̄mo remouet. Nominat autē
eos qui clarioribz meritis videbant excellere
scz ioseph q̄ impiendū. p iusticia est sub-
limatus ac prudentia castitate z inimicorū di-
lectione p̄stitit alijs z effraim qui maiori fratri
benedictiōe aui sui iacob est platus vt ostendat
nihil meritis sed totū grē tribuendū. Deinde
ostendit quam tribū elegit. d.

**Sed elegit tribū iuda: montē syon quē
dilexit.**

Sed elegit ppter dauid (tribū iuda) scz p re-
gia dignitate vt de ea reges acciperet qm̄ inde
erat dauid vñ christus carnē suscipere voluit (et
montē syon quē dilexit). i. elegit ad cultū suū z
p sede regni qz ibi erat citas dauid z caput re-
gni isrl̄ vbi p ioseph qui interpretat augmētū
et effraim qui interpretat fructificatio vniuer-
sum pplm illuz veterē repulsi et reprobatū in-
telligimus qui p augmētū terrenoz deo mi-
lita z de fruge seculi p̄sumit z p tribū iuda qz
de ea christus exiit nouū pplm christi illi ppo
veteri prelatū vñ z montē syon eccliam christi
eterna premia oculis fidei speculante accipi-
mus. Syon em̄ speculatio interpretat.

**Et edificauit sicut vnicornū sacrificiū
suū in terra quam fundauit in secula.**

Et edificauit. i. edificari fecit sicut vnicor-
nū (scz iudeoz deū singl̄ z vñ deū colen-
tium) sacrificiū suū. i. templū in quo erat san-
cta z hoies sanctificabant p oblatōes z sacri-
ficia (in terra) scz iudea (quam fundauit) p suo
cultu et sede regali (in secula). i. stabiliter quan-
tum in se fuit nisi pctā ppli impediuissent. vni-
cornes intelligim̄ quoz firma spes in vnum
erigit vñ christiani recti vnicornes dicunt p-
pter fidem vnius dei quem credūt z vnius rei
quā appetūt de q̄ re alibi dicit vna z peti a deo
hanc requirā. Sanctificiū est plebs setā pplis
acq̄sitionis qui sunt templū dei sanctū in quo
habitat. Terra est ecclia quā firmavit z stabi-
liuit in secula in secula sempiterna p̄sistat
Ex hac enī vita mortaliter transiens eternalit̄
in celesti p̄ia fundat. Sic ab initio electōnis
hebrez genas vsqz ad christū pcedit vnde sub
sequenter dicit.

**Et elegit dauid seruū suū: et sustulit eū
de gregibz ouiuū: de post fetantes accepit
eum.**

Et elegit dauid seruū suū de tribu iuda (et
et sustulit). i. tulit (eum de gregibz ouiuū) qz ex
pastorali officio peoz trāstus est ad regnū
hominū et de yeo vbi erat sequens (post fetan-
tes). i. post oues fetas seu hñtes fetas (accepit

eum) qz pascbat oues qñ vocat fuit vt in res-
gem vngere sed ad quid.
**Pascere iacob seruū suū: et isrl̄ heredi-
tatem suam.**

Pascere. i. ad pascendū z regendū (iacob
seruū suū). i. pplm suū qui de iacob seruo suo
descendit deinde repetit (et) p. i. isrl̄ heredita-
tem suam) discipline vomere culta. i. vt fieret
rex sup iacob. i. isrl̄ qz idem sunt iacob z israel
ac seruus z hereditas licz diuersis rationibz vt
patet ex pluribz locis precedentibz. Et ita fe-
cit quia.

**Et pavit eos in innocentia cordis sui: z
in intellectibz manuū suaz reduxit eos**

Et pavit (et educavit). i. rexit et gubernauit
eos (in innocentia cordis sui). i. in puritate cō-
scientie z hoc docuit eos qd̄ ipse egit (et in intel-
lectibus manuū suarū). i. prudētē se habens
in operibz suis (deduxit eos) p vias iusticie et
veritatis. q. d. sic rexit z duxit eos sicut vir sim-
plex in corde sine duplicitate z prudēs in ope
Omnia hec ad christū dñm referēda sunt qz
paterno cōsilio ad redemptionē nrām electus
est de grege mortalū carnē assumens quē ser-
uum dicit nō filiū qz forma serui ex dauid est
de post fetates est acceptus qz missus ad oues
domus israel inde ad oues gentū p̄dicatione
apoz transmutat pascens celesti pane christi-
anum pplm siue supplantatorē vicioz siue
mente vidētē deū quos (pavit in innocentia
cordis) qz pctā nō fecit nec inuenus est do-
lus in ore eius (et in intellectibz manuū suaz)
id est in operibz intellectualit̄ ab eo factis (de-
duxit eos) ad vitam eternā. Vel (pavit eos in
innocentia cordis sui). i. hominū scz faciens
eos innocentes z in cogitationibz cordis (z de-
dit eos) ad vitam (in intellectibz manuū suaz)
scz christi. i. in intelligentia z actuali sanctitate
quam ipse in credentibz fecit quasi manibz. fa-
cere enim ad manus p̄tinet. Oratio.

Refice nos māna spiritalis alimonie opu-
lentissime largitor om̄ps deus vt in sensu ma-
num tuaz directi mereamur in monte acq̄-
suo de terra tua gloriari. Per dñm.

**Psalmus de lamentabili reprecatio-
ne hdeliuz ppter multiplicē psecutionē
maloz et lerabūda gratiarū actōe p sua
liberatione.**

Eus venerūt gen-

tes in hereditatē nrā: poluerūt tem-
plum sanctū tuū: posuerūt hierusalē
in pomoz custodiā.

Factor psalmi ppha dauid. Titul⁹ est psal-
mus asaph. Et est sensus ps iste attribuit ala-
ph. i. fideli synagoge seu congregati in cui⁹ pso-
na ppha h loquit^r et christu subuenire sue genti
precat. Materia: lamentabilis deperatio fide-
lium ppter multiplicē psecutionē maloz. In-
tentio: exhortari nos ad passiones p christo et
patiaz ac bonis primoz letari et calamitatib⁹
affligi. Snia in generali ppha i isto psalmo in
psoa asaph. i. fidelis congregatiōis deuastatōez
hierlm vel ecclie lamentat humiliter et deuote
p restauratōe ipius deprecatur implozando vicz
cōtra aduersarios dei iusticiā et p suis dei mi-
sericordiam et vltimo p deperatōis eradictōe exul-
tans regratiat. Snia in speciali. Asaph g cō-
dolēs sue gen⁹ ipi⁹ mala deo exponit sic. d. **D**
(Deus venerūt gentes in hereditatē nraz). i. in
hierlm vel in terrā pmissionis (polluerūt tem-
plum sanctū tuū) p simulachra que ibi posue-
runt (posuerūt hierlm in pomoz custodiā). i.
in desertionē sicut collectis pomis custodie. i.
domus in quib⁹ custodes erant deserunt.

**Posuerūt morticina seruoꝝ tuoz escas
volatilib⁹ celi: carnes sanctoꝝ tuoz be-
stis terre.**

Posuerūt morticina. i. cadauera) seruoꝝ
tuoz) qui immundis vti noluerūt (escas vo-
latilib⁹ celi) relinquendo ea insepulta scz car-
nes sanctoꝝ tuoz bestis terre) escas posuerūt
et deuorandas dederūt. q. d. nō tm̄ in viuē-
tes sed etiā in mortuos seruiunt.

**Effuderūt sanguinē ipoz tanq̄ aquaz
in circuitu hierlm et nō erat q̄ sepeliret.**

Effuderūt sanguinē eoz. i. seruoꝝ tuozum
(tanq̄ aquā). i. abundanter et ita viliter quasi
ita sine culpa liceret de sanguine sicut de aqua
et h nō tm̄ intra muros s; etiā in circuitu hie-
rusalē circūquaq; (et nō erat qui sepeliret) scz
corpa occisoꝝ dum oib⁹ piculū immineret.

**Facti sumus obprobriuz vicinis nris:
subannatio et illusio his qui in circui-
tu nostro sunt.**

Facti sumus obprobriuz vicinis nris) qd
gratius est q̄ si remotis qz hi sunt affidui et
in oculis (subannatio et illusio) facti sumus
(his qui in circuitu nro sunt). i. gentib⁹ q̄ cir-
ca hierlm sunt. q. d. gloria hierlm toto orbe
mirabilis versa est in obprobrium vicinis.

Vel pnt hec accipi de ecclia sic. D (Deus ve-
nerunt gētes in hereditatē tuā). i. inuaserūt ec-
clesiam psequēdo quā christus acquisiuit san-
guine suo (polluerūt templū sanctū tuū) scz
ipam ecciam. **Uñ apls. Templū dei sanctū**

est qd estis vos. quod templū psecutores in
his polluerūt qd ad negandū christū terren-
do vel cruciando coegerūt. S; hodie magis
polluit prauis morib⁹ hoim q̄ olim occisoꝝ
bus martyriū (posuerūt hierlm). i. eandē ecclie
siam (in pomoz custodiā). i. in desertionē qm̄
eni gentib⁹ psequētib⁹ in celestē mensam spūs
martyriū tanq̄ de dñico orto multa et suauia
poma transierūt ecclia deserta est visa (Posue-
runt morticina seruoꝝ tuoz). i. scōꝝ martyriū
(escā volatilib⁹ celi) quasi quicquā eoz resur-
rectōni depiret qd exponit dicēs (carnes san-
ctoꝝ tuoz) hec sunt morticina (bestis ter-
re) ad deuorandū (Effuderunt sanguinē eoz
tanq̄ aquā in circuitu hierlm) qm̄ in omī pte
ecclie cuius circuitus p totū orbē est abun-
dās psecutio seuebat (et nō erat qui sepeliret)
p timore psecutoꝝ. vel pze multitudine occi-
soꝝ. (Facti sumus obprobriū et terror pro-
pter diram mortē vicinis nris). i. affectōe p-
pinquis iam volētib⁹ credere (subannatio et
illusio his qui in circuitu nro sunt). i. despici-
biles inimicis ecclie qui sunt in toto orbe qz
nō eis s; in conspectu dñi p̄iosa est mors san-
ctoꝝ eius. Sed

**Uñ quo dñe irascaris in finem: accen-
detur velut ignis zelus tuus.**

Uñ qd dñe irascaris nob irascaris neq; (in
finē) q. d. noli irasci i finē s; tpa correptōez
ne illa tāta tribulatio pseueret q; in finē rē-
q; (accēdet). i. ardebit zelus tu⁹). i. ira tua cō-
tra nos (velut ignis) scz totaliter nos cōsumēs
sicut ignis cinerat et psumit paleas ita q non
extinguit vel mitiget. q. d. vti nāz cesset ira tua
cōtra nos incepta. Ira dei dicit ignis qz tam-
diu ardet donec aurū purget et ligna incineret
tur. Sunt etiā variē cause inflictōnis penarū.
**Uñ iob dicit variē peccauit: nō peccauit ut pu-
nius est in pte ad purgationē in pte ad coro-
nam et ita de sc̄is alijs. Ne igit irascaris no-
bis qui te nouimus sed potius.**

**Effunde iram tuā in gentes que te nō
nouerūt: et in regna que nomen tuū nō
inuocauerūt.**

Effunde. i. effundes vt multa et abundanter
et reoz quebis (iram tuā). i. effectū iusticie me
et vindictaz (in gentes que te nō nouerūt) nec
scire voluerūt nec timere vt diligere vt sicut nos
opprimūt tuis virtutib⁹ obzuant (et in regna q̄
nomen tuū nō inuocauerūt) s; tm̄ noīa idolorū
suoꝝ seu demonioꝝ et creaturā nō creatorē p
gentes accipit subditos. p regna ipos reges b

aut nō optando dicit sed pphetisando nec so-
lum nō inuocauerūt sed insup oppugnerūt.
**Quia comederūt iacob: et locū eius de-
solauerunt.**

Quia) tales gentes (comederūt iacob). i. de-
struxerūt iudaicū pplm vt nō cōpeat sicut nec
res comesta (et locū eius) scz ciuitatē et templū
vbi pgregabant ad festa (desolauerūt) nudan-
do reb⁹ et psonis. **Vel de ecclia (qz comede-
runt). i. in suū malignū corpus hoc est in suaz
societatē et nequitā transire cogētes sibi incor-
pauerūt (iacob). i. pplm christianū q̄ est minor
cui fuit maior et ad que nomen iacob est tran-
slatum (et locū eius) scz eccliam (desolauerūt)
id est desolatā reliquerūt. S; qz scio te. p pctis
nos flagellare ideo pzeoz.**

**Ne memineris iniquitatū nostrarū an-
tiquarū: cito anticipent nos mie tue: qz
paupes facti sumus nimis.**

Ne memineris iniquitatū nostrarū) hec cō-
fessio delictoz veniā puocat (antiquarū) non
dicit hoc de p̄teritis tm̄ sed (antiquaz). i. siluaz
antiq; quib⁹ sepe peccauim⁹ (cito anticipent
nos mie tue) vt liberemur a miseris et hoc est
nobis necessariū (qz paupes). i. miseri et indi-
gentes (facti sumus nimis). i. valde. **Vel de ec-
clesia pueniant ad bene operandū (cito antici-
pent nos mie tue) ante mortē et iudiciū: ne ad
iudiciū dānandi veniam⁹ qz nisi indulgentia
pueniat i iudicio nō absoluit reus (qz paupe-
res) a meritis et nō sufficientes ad salutē vel in-
firmi et impotentes ad satisfaciendū de pctis
et bene opandū (facti sumus nimis) et plus q̄
dici possit. hoc dicit ne quis de actib⁹ suis pze
sumat. Ideo sequit.**

**Adiuua nos deus salutaris noster: et p-
pter gloriā nominis tui dñe libera nos
et p̄picius esto peccatis nris ppter no-
men tuū.**

Adiuua nos) in bello defensionis legis cō-
tra aduersarios qz nos infirmi sum⁹ (deus sa-
lutaris) et saluator n⁹ qz nō in nris sed in tuis
virtutib⁹ p̄fidim⁹ (et ppter gloriā nois tui) am-
plificanda zo (dñe libera nos) a malis vt cre-
pū nomini tuo gloriā et honorē reddam⁹. **Uñ
de ecclia (adiuua nos) p gratia vt infirmitas
nostra adiuuet ad bona faciēda (deus salu-
taris n⁹) qui necessari⁹ es infirmitate nre (et p-
pter gloriā nois tui) vt qui gloriat nō in seipo
sed in dño gloriat o (dñe libera nos) a cōfo-
mitate maloz. liberat etiā et eruit a malis de-
cum adiuuat ad faciēdā iusticiā (et) ne impe-
diant nos ad hoc pctā nra (p̄picius esto pctis**

nris ppter nomen tuū) nō ppter nos et meriti
nostruz. i. pietate sancti nois tui tribuat nobis
qd nō pōt haberi actib⁹ nris. **Et ista fac nob.
Ne forte dicant in gentib⁹ vbi est deus
eoz: et innotescat in nationib⁹ coram
oculis nostris.**

Ne forte) nobis deficientib⁹ dicant in gen-
tibus illud vlitatū p̄fidis scz (vbi est deus eoz
rum) quasi dicant illi nō habent deū adiutorē
qz vel nō est vel nō pōt aut nō curat suos adiu-
uare hec insultatio nō est ferenda. **Unde nō p-
mittas vt hoc dicant eoz in hoc nō tm̄ in nos
sed in te delinquant sed potius (et innotescat)
. i. manifesta fiat (in nationib⁹) ita q om̄s na-
tiones sciant corā oculis nris). i. cito fiat vt et
nos eam videam⁹ ad laudē tuā.**

**Uñ sanguinis seruoꝝ tuoz qui effu-
sus est: introeat in cōspectu tuo gemitus
compeditoꝝ.**

Uñ scz spalis vt euadant eternā (sanguis
nis seruoꝝ tuoz qui effusus est) abundanter. i.
vt videam⁹ illos p̄uersos q̄ mō psequunt⁹ et sic
accipit in bono de vltōe p̄nti. **Vel accipi pōt
de pena eterna sic. (Et innotescat in nationib⁹
eoz) oculis nris vltio sanguinis seruoꝝ tuoz
qui effusus est). i. sume vindictā de malis q̄ fu-
derunt sanguinē seruoꝝ tuozū et in fine ira fiet
qz vt h in p̄uersis p̄mitit iniquitas qd ante opta-
uerat vel in fine peunt qd h dicit nō optādo s;
p̄phisando malis ita fiat. **Et introeat in cōspe-
ctu tuo). i. ante cōspectū tuū gemit⁹ cōpeditoꝝ
quos gentiles et tyrāni vel ip̄e tribulatōes vin-
xerunt. **Vel (cōpeditoꝝ) corupibilitate car-
nis que aggrauat animā q̄ te p longas lachry-
mas req̄rentes absolui et tecū eē desiderāt. **Uñ
(compeditoꝝ). i. vinculis charitatis astrictoꝝ
orantū p p̄uersiōe maloz. **Vel cōpedes sunt
p̄cepta dei quib⁹ colligant⁹ sancti que patien-
ter sustentata stunt in ornamenta. Deinde qd
gemitus compeditoꝝ pctat oñdit. d.**********

**Scdm magnitudinē brachij tui: possi-
de filios mortificatoꝝ.**

Scdm magnitudinē brachij tui). i. poten-
tie et fortitudinis tue (posside). i. respice in ad-
optione et defende ne ecclia in fratrib⁹ deficiat
et ne aliquo errore maculent⁹ (filios). i. poste-
ros et imitatores (mortificatoꝝ). i. martyruz q̄
in eum. p cui⁹ noie passos eos nouerūt et hor-
tante eoz glia ad imitandū eoz exempla ac-
censi nō territi crediderūt. **Et est ista pia p̄ca-
tio ne filios eozū p̄iciat q̄ p eo puniti sunt sed
multiplicet ne infructuosus sit sanguis eoz po-
steris vt ide crecat leges vñ putabat p̄tura.**

Et redde vicinis nris septuplū in sinu
eorū: impropertū ipsoꝝ qđ exprobrauerunt
tibi dñe.

Et redde vicinis nris) inter quos habitamus
vsq; ad sepationē futurā (septuplū). i. ple-
nam et pfectam vindictā qđ hoc numero pfe-
ctio et plenitudo significari solet: et hoc (in si-
nu eoz) nunc in hac vita vt non iudicij pena
damnent. vel (septuplū). i. pfectionē doni ce-
lestis vt spū sancto ppleant. et redde eis (im-
propertū ipsoꝝ qđ exprobrauerunt tibi dñe)
id est fac vt p iniurijs et obprobrijs que fecerunt
reddant laudes que est gloriosa vindica-
tio qñ deus inimicōꝝ ore laudat. et sic accipit-
tur in bono et dicit optando. Vel accipitur in
malo: vt (redde septuplū). i. pfectionē pene in
futuro scz (impropertū ipsoꝝ). i. penam p im-
propertio (qđ exprobrauerunt tibi dñe) sanctos
tuos in quib; habitas affligendo arbitantes
in eis delere nomē tuū de terra et sic dicit non
mala optando sed iusta pnuiciando et vera
pphetisando. Illis ita

Nos autē ppls tuus et oues pascue tue:
cōfitebimur tibi in seculum.

Nos autē) quos putabāt se p dēre (ppls tu-
us) in te p bap̄ismū regenerati et fide cōgre-
gati (et oues pascue tue) sacramentis et doctri-
na tua pasci et nutri (cōfitebimur tibi). i. lau-
dabimus te: vt qui gloriatur in dño gloriatur
(in seculū). i. pseueranter vsq; in finem seculi
nō delectatur ecclesia vt putat ab hereticis. Et
hoc est quod subdit.

In generationē et generationē: annun-
ciabimus laudē tuam.

In generationē pntem (et generationē) suc-
cedentem. i. de generationē vna in alterā et in
oem generationē idem qđ dixerat in seculū:
(annunciabimus) alijs (laudē tuā) que vt ta-
ceretur nos delere et finire conabant. Vel (in
generationē et generatōz). i. qđ diu seculū dura-
bit pns et futurū (annunciabimus laudē tuā)
in hoc seculo p alioꝝ instructōe et in futuro
p debito honore.

Oratio.
Anticipa dñe misericōdiam tuā priusq; zelus
ire tue deueniat vt adiuti patrocinij beatorū
quoz ppter te sanguis effusus est ppiciatōe tua
peccatoꝝ veniā cōsequamur. Per do.

Psalmus de primo aduentu christi
scz in carne et de inceptōe ac pfectionē
ecclesie cuius pcessus et status hic de-
signatur sub noie vinee.

ps. lxxix.

De regis israel in

tende: qđ deducis velut ouē ioseph.

Auctor: psalmi ppheta dauid Ti-
tulus est. In finem p bis qui cōmutabuntur
psalmus pro assurijs testimonij asaph. Et est
sensus psalmus iste dirigens nos in finem id
est in christū est testimonij asaph. i. illius par-
tis synagoge que credit et pfitetur christum in
carne venturū. p bis qui cōmutabunt in me-
lius et p assurijs. i. dirigentib; se vt iam nō sint
generatio que nō direxit cor suū sed dirigens
se ad christū. Assurij enim interpretant dirigē-
tes et sunt idem qui cōmutant et assurij. Bate-
ria aduentus christi in carne et pcessus eccle-
sie sub noie vinee. Intentio monere in melius cō-
mutari et ad christū dirigi. Sententia in gene-
rali ppha in isto psalmo in psona asaph. i. fide-
lis pgregatōis precat primū aduentū christi
per quem fit repatio generis humani et agit de
vinea que est ecclesia ostendens quomō sit ince-
pta et pfecta. Sntia in speciali asaph ergo qui
in pcedentib; psalmis p peccatis synagoge
trepidus orabat: iam de illius puerione plu-
mit et testimonij dat de aduentu christi quem
precat. d. (Qui regis isrl). i. in deos spirituali-
ter te videntes (intende). i. intentū te prebe res-
gimini et intentus rege quos regis. rexisti nos
per ministrū angelū tuū: iam veni nos regere
per te ipm (qđ deducis velut ouem ioseph) ipm
scz significatū ioseph. i. fidelē p̄lm de gentib;
adauctū pietate de circūcisione. Ioseph enim in
terpretat augmentū et mortuo grano frumen-
ti auctus est multū ppls dei. primo reductā ve-
lut a spinis ducit ad caulas fidei tāquā oues
ad pascua et deducit de bono in meli et devir-
tute in virtute. p isrl legem habentes accipe p
fectos qui regūt et alios: p ioseph rudes et sim-
plices. vnde regit isrl tanquā maior: ducit iose-
ph tanquā minor.

Qui sedes super cherubin: manifestare
corā effraim beniamin et manasse.

Qui sedes sup cherubin). i. qđ in secreto ma-
iestatis tue sup illam penitudinē scientie cele-
stium virtutū et potestatiū resides (manifestare
corā effraim beniamin et manasse). q. d. tu qui
angelis es notus apparez innotescet hominib;
manifesta te in carne et huic mundo te viden-
dum prebe facies in eis has virtutes que his
significat nominib; scz eos fructificare et fi-
lios dextere et posteriorū oblitos. Effraim enī
interpretat fructificatio. beniamin filius dex-
tere. manasse oblitio. Illi quippe sunt idonei

videre te qui fructus dignos pnie faciūt. et hi
qui in scō ope fortes sunt. et hi qui posteriorū
scz terrenoz oblitū in anteriora scz eterna se ex-
tendunt.

Excita potentia tuā et veni: vt saluos
facias nos.

Excita) sine suscita (potentia tuā) et fortitu-
dinem quam egyptijs et filijs isrl ondisti qua-
si cni impotens videtis qñ ppls tuus absq; de-
fensore tradit inimicis (et veni) p effectū poten-
tie tue adiunādo nos qđ derelinquendo nos vi-
deris recessisse (vt saluos facias nos) vt sicut il-
los eruisi de egypto ita nos saluos a pctis et a
pāte et oppssione psequentiū quas meremur
p eis. Vel (veni) tupe in carne et excita). i. oñ-
de (potentia tuā) i. resurrectōe qđ visus es isrlm
in passioe. i. crucifit ex infirmitate resurge et
virtute (vt saluos facias nos) a malis omnib;
Deinde loquens ad patrem ait. O.

Deus cōuerte nos: et ostende faciē tuā
et salui erimus.

Deus cōuerte nos) a vetustate in nouitate a
culpa ad grām. auersi enī sumus a te et nō cō-
uertemur nisi tu facias (et ostēde faciē tuā). i. fi-
lium tuū qui est imago tuā (et salui erimus) p
ipm. Vel (ostēde faciē tuā) p placationē et grām
i. auxiliādo quā abscondidisti a nobis auxi-
lium tuū subtrahēdo et ita (salui erimus) qđ si
ne tua grā nō potest esse salus. Et qđ etiā post
christi aduentū quādiu in h seculo sumus vbi
penitus sine pctō nō viuūt etiā seruis suis dñs
penitus nō placat ideo subiungit. O.

Dñe deus virtutū: quousq; irascetis su-
per orationē serui tui.

Dñe deus virtutū) celestium. i. angeloz quib;
nos socij sumus futuri: quousq; irascetis sup
orationē serui tui) nō aufrendo flagella a no-
bis et si olim irascebaris sup orationē inimici
dum scz eram inimicus ne irascearis sup orōz
iam serui tui sed miserearis ptim iam trāsit ira
a seruo in eo qđ impetū nō dānat s; adhuc
remanet in hoc qđ flagello nō pcat flagellat enī
omne filiū quem recipit. Irascit ergo dñs ser-
uis suis sed tñ non vt iudex dānans immo vt
pater corrigens. Et iterū quousq; ira cessauerit.

Cibabis nos pane lachrymarū: et potū
dabis nobis in lachrymis in mensura.

Cibabis nos pane lachrymarū). i. cruditiōe
flagelloz et hic panis cibus est qđ sic nō extin-
guimur sed erudimur. Addit et de potū (et po-
tū dabis nobis in lachrymis in mensura)
id est p virtū et scōm qđ ferre possumus. vel p
modo culpe et fm qđ meruim⁹. vel lachryma

rum panis et potus intelligit grā p punctōis:
qđ eos quos repluerit gaudentes in spe et for-
tes in tribulatiōe facit sicut panis cor hois cō-
firmat et potus letificat. Bñ autē in mensura
dicit qđ ois electoz grā et tentatiō iuxta men-
suram a dño disponit vt nec de grā habeant
quantū volunt nec de tentatiōe pferant supra
id qđ pnt. Deinde exponit lachrymas. d.

Posuisti nos in traditiōz vicinis no-
stris: et inimici nri subsannauerūt nos.

Posuisti nos in traditiōem vicinis nris)
qui in circuitu nro sunt vt cōtradicerent p bis
nris plane hoc factū est. de asaph enī. i. de fide-
li synagoga electi sunt qđ ad gentes irent et chri-
stum pdicarent. Quib; tradicebat s; cōtra-
dictoz vincebat et ex traditiōe fidelis effici
ebatur. Inde martyres cibati sunt de pane la-
chrymarū et potati in lachrymis sed in men-
sura nō ampli⁹ qđ poterāt ferre (et inimici no-
stri) et hostes fidei nō tñ tradiderūt s; etiam
(subsannauerūt) et irriserūt (nos) quasi colen-
tes mortuū adorantes crucifixū. S; licz tan-
ta passuri simus nō tñ minus cū optamus s;
iterum oramus. O.

Deus virtutū cōuerte nos: et ostende
faciem tuā et salui erimus.

Deus virtutū cōuerte nos) ad te (et ostende
faciem tuam). i. filiū tuū p quē tu cognitus es qđ
dicit: qui videt me videt et patrem (et salui eri-
mus) portādo imaginē eius. de hoc versu ha-
bes etiā supra: desiderantis mos est frequēter
repetere qui tantis p̄cib; studet orare. Osten-
de inq; faciē tuam et imple in rebus qđ pre-
monstrasti in figuris. Quas figuras subsequē-
ter enumerādo ostendit quō ecclesia primo in-
cepit et fuit in iudeis et postea translata est et p-
fecta i gentib;. q. d. debes h qđ oro facere qđ iā
Vinea de egypto transtulisti: eiecisti gē-
tes et plantasti eam.

Vineam). i. p̄lm isrl vñ christus et primi
credētes: quē p̄lm ideo vineā vocat qđ in mo-
dum vinee cum dñs ad excolendū et regendū
suscepit: et sicut vinea ceteris arborib; est ho-
bus cbarior sic p̄lm isrl pre ceteris p̄lis fuit
deo grator. (de egypto transtulisti) in terrā p-
missiōis (eiecisti gentes) septē de terra illa quā
diu possederāt (et plantasti) vt agricola (eam)
scz vineā ibi. i. habitatiōe eius firmasti et se-
cure habitare fecisti.

Dux itineris fuisti i p̄spectu eius et plā-
tasti radices eius et impleuit terrā.

Dux itineris fuisti in cōspectu eius) in co-
lumna nubis p diē et in colūna ignis p noctē

regis duce et rectore de egypto erierunt p deser-
tum transierunt in terrā pmissionis venerunt (et
ibi plantasti). i. cōstituiti et firmiter stabilisti
(radices ei). i. duces et principes ac scotos pa-
tres et pphetas (et implevit terrā) pmissionis
p plis multiplicatione iuxta qd alibi scriptū
est et benedixit eis et multiplicati sunt nimis.

Licet hec synagoga figurauerint tū ad ec-
clesiam referenda sunt que a tenebris cecitatis
ad lucē fidei et celestē dignitatē cecitatis vicioz
genibz trāsata est et plantata in virtutibz que
spiritualitō pte ducit spiritali itinere bo-
noz operū p hoc desertū seculi cui via. i. mā
data p que gradere largita sunt plātanis in ea
doctozibz p quos in omnē terrā euāgelioz so-
nus nunciaret et sic illa vinea modo implevit
totāz terrā que in pletio modo fit et fieri scz in
finem mundi dum quotidie cōuertunt aliqui
Deinde de initio vinee latius repetit dicens.
Sed prius.

**Operuit montes ymbra eius: et arbu-
sta eius cedros dei.**

Operuit montes scz pphas (ymbra eius)
scz vinee. i. ymbrosa et obscura locutio. obscu-
re enim et in figuris locuti sunt futura que an-
nunciauerūt. ymbra etiā fuerūt circūcisio et sa-
crificia. Sed post ymbra venit veritas et ma-
nifestatio. Unde sequitur et arbuta que crescūt
circa arborē. i. exercementa et augmenta (eius)
operuerūt (cedros dei). i. aplos et doctozes no-
ui testamēti. Ideo aut dicit cedros dei qz sunt
cedri euertende scz supbi qui sunt cedri seculi
sed nō dei. Exposita ergo altitudine vinee ex-
ponit eius latitudinē dicens.

**Extendit palmites suas vsqz ad mare:
et vsqz ad flumen ppagines eius.**

Extendit dñs ad hierlm (palmites suas). i.
filios (vsqz ad mare) scz mediterraneū qd erat
terminus iudee a pte occidentali (et vsqz ad flu-
men) scz eufraten qd erat terminus terre pmi-
sionis a pte orientis (ppagines). i. generatōes
(eius) p palmites et ppagines maiores et mi-
nores scz tota generatō illius gentis intelligit
quā dñs infra dictos terminos dilatauit Nos
sumus vites qui et vinea illa frōduim? vsqz
ad mare. i. baptisimū accessim? et vsqz ad flumē
ppagines eius vt qui in ea nascunt baptisimo
abluant. Et qz talis est vinea ergo.

**Et quid destruxisti macerā eius: et vin-
demiant eam omnes qui ptergrediū-
tur viam.**

Et quid destruxisti macerā (et sepes (eius)
id est munitōz. scz subtrahendo ptectōz tuam

qua tanqz sepi munitas. (et vindemiāt eam
id est pculant et deuastāt oēs qui ptergrediū-
tur viā) legis et mandatorz dei scz gentes que
idola colūt. vel (oēs qui ptergrediuntur) et p-
trāsēit viā). i. qd cūqz viatores extranei. Licet
munitio synagoge deposita est cum ei cecitas
ppter suam supbiā cōtigit et spoliat ab his qui
p huius seculi viā ad deū transeūt dum inde
os pdicando cōverti faciūt. Et hoc totū refer-
ri p ad psecutōes ecclesie. deinde exponit qli-
ter vindemiauerūt. d.

**Exterminauit eā aper de filua: et singu-
laris ferus depastus est eam.**

Exterminauit. i. extra terminos suos cie-
cit et deuastauit (eam) vinea (aper de filua). i.
gentilis ppls seuis et inculcus (et singularis fe-
rus) scz idem ppls singularis ppter supbiā et fe-
rus ppter crudelitatem depastus est eam). i. de-
pascendo psumpsit qz eā deuastauerūt ac vsqz
hinc et seruitijs suis subiugauerūt. Et hec ad
ecclesiā referri pnt cōtra quā ppls gentiū cru-
deliter senicbat. In apzo etiā et singulari sero
immanitas diaboli intelligit a quo hodie ec-
clesia deuastat qui fortis et ferus est et de filua
qz cogitatōes eius agrestes et auie sunt et sin-
gularis in supbiā. Sed tu. o.

**Deus virtutū cōuertere: respice de ce-
lo et vide et visita vineā istam.**

Deus virtutū celestium et terrestriū (cōuerte-
re) ab ira ad misericordiam et ad nos p cōdescenti-
sior em bonitatis tue qz dum affligimur vide-
ris a nobis auersus (respice) intuitu misericordie
oculo clementie de celo celo et de tue deita-
tis secreto (et vide) p misericordiam quibz pctis la-
bozet et peat homo (et visita) p grām vineam
istam) scz ecclesiā. i. infirmā sana. Misericordia est
qua peccata dimittunt: grā est qua bñficia ir-
rogant. Visita sicut medic? infirmū et sana.

**Et pface eā quā plantauit dextera tua:
et sup filiū quem cōfirmasti tibi.**

Et pface fidelibz in ppo gentiū et reliquijs
isrl: (eam) nō aliā instituit quā plantauit. i. in-
choauit (dextera). i. potentia et ppietatio (tua)
vna enī et eadē vinea est que incepit a iudeis et
pfiat in gentibz et si altera gens det principū
altera pfectionē (et super filiū) scz christū pface
(quem pfirmasti tibi). i. ad tuū honore dices
hic est filius meus dilectus. in quo pfirmatus
est christ? apud hoies q sol? est fundamentū qd
nemo mutare pnt. Et sic erit reuera pfiat qz
remittent eis pctā et ita pfiat vinea. qz.

**Incesa igni et suffossa: ab increpatione
vultus tui peribunt.**

**Incesa igni). i. pctā que veniūt ex amore
male accendente (et suffossa). i. pctā que veniūt
ex timore male humiliatē fossa enī humilitatē
designat: p hec duo oia pctā intelligunt. Si
cut enim omnia iusta opa bono timore vel bo-
no amore sunt sic malo amore et malo timore
pctā omnia cōmittunt (pibūt) et delectant ab
increpatione vultus tui). i. p increpatione filij
tui qui vultus tuus et imago dicit. Quid enī
increpat christus nisi pctā? Et qz ex aduentu
filij tanta pcedit vilitas iō vt hec oia impleant.
**Fiat manus tua sup virum dextere tue:
et sup filiū hoīs quem pfirmasti tibi.****

**Fiat manus tua) o deus. i. misericordia tua (sup
virū dextere tue) scz christū ad pducendū euz
.i. opatio tua ad effectū pmissa pducatur. i. incar-
nationes (et) p. i. (sup filiū hoīs) scz virginis p
assumptione carnis nō hoim (quem) scz filij
(pfirmasti tibi) qz sic nobis pinct? est ex car-
ne vt deus etiā sit ex diuinitate. Et bñ vir dex-
tre et filius hoīs dicit qz et potentia diuinitatis
habuit vñ ad dextera dei patris sedet et huma-
nitatez inter nos assumpsit ex eo qz filius ho-
minis fuit q nisi potens p diuinitate fuisset ne
quaquā nos p hūanitate redimere potuisset.**

**Et nō discedimus a te: viuificabis nos
et nomen tuū inuocabimus.**

Et si hec feceris et filij misericordie (nō discedi-
mus) vltra (a te) p cōuersionē a fide et dilectōe
Quis enī nos sepabit a charitate dei (viuifi-
cabis nos) vita grē nam mortui eramus pec-
catis nosqz inuouabis et vitam interioris ho-
minis donabis vt te amemus nō terrena in q-
bus prius mortui eramus scz in amando tē-
rena et cis inherendo (et nomen tuū inuocabi-
mus) (te exorandoyt nobis dulcis remissioz sis
petōz nostrōz et pius largitor eternoz bono-
rum et te diligendo qui eris nobis totū iuuā-
men. Quod vt sit et vt sumam mee intentionis
concludā.

**Dñe deus virtutū cōuerte nos: et osten-
de faciem tuam et salui erimus.**

Dñe deus virtutū cōuerte nos) a vetustate
in nouitate et ad te pfecte diligendū (et ostende
faciē tuā) scz christū qui est imago et facies tua
et illuminatio vultus tui in quo manes et q ma-
net in te (et salui erim?) p ipm a malis omnibz
Vel (ostende faciē tuā) hic p piām illuminatō-
nem et in futuro p aperta visionē (et salui eri-
mus) qz in clara et pfecta fructōe pstitit eterna
salus hec iam supius dixerat sed piuz animū
quod delectat orare libenter et frequenter de-
lectat replicare. hic enim vt dicit Aug? est cō-

sumatio totius oratōis christiane. Magnave-
ro est suauitas huius versiculi in hoc enī regu-
lam totius religionis exponit primo enī deus
nos puerit tūc et nō ante faciē suā ostendit. i.
lumie pietatis nos ispicit p qd tandē nos sal-
uat hunc ergo ppha iterat qz p ipm quisqz bre-
uiter qd expedit implorat. Ille etiā vsus ter-
ponit hic ppter triplicē faciē christi que tripli-
citer nos puerit. Est enī facies nascentis mo-
riennis iudicantis. Prima cōuertit nos a sup-
bia et vanitate mundi qz christus in nativitate
humiliavit se formā serui accipiens. scda a
pupiscencia et voluptate carnis: qz tunc aruit
tanqz testa virt? eius. tertia ab auaricia et amo-
re pgalij p quibz in iudicio reprobrabit dñs
reprobis dicens esuriui et c. Oratio.

Visita dñe vineam tuam quam de egypti
tribulatioe potenti dextera liberauisti vt respectu
vultus tui viuificata bonoz in te fructuum
vbertate letet. Per dñm.

**Psalmus de inductōe fidelium ad lau-
dandū deū ac de pcessura ecclesie bonoz
qz pbatōne et malo reprobatōne.**

ps. lxxx.

Pultate deo adiu-

tori nro: iubilate deo iacob.

Auctor: psalmi ppha dauid. Ti-
tulus est. In fine p torcularibz quinta sabbata
ti psalmus ipsi asaph. Et est sensus: psalmus
ille dirigens nos in finē. i. in christū cantatur
ipsi asaph. i. dñice cōgregatōni et cantatur ab
ipso asaph. Asaph enī sibi ipsi loquitur. psal-
mus dico agens pro torcularibz. i. de eccijs in
quibz est pssura tribulationū: et habitus quin-
ta sabbati. i. loquens de baptisatis et baptisan-
dis aqua baptisimi quod figuratū est p opus
quinte sabbati qñ creauit deus ex aquis pi-
sces et aues. Sicut enī vinū et oleū pssura tor-
cularis eliquata recondunt et acinū et amurca
pccant: ita accedente tentatōe iustus iustior
fit et sordidus magis sordescit. Silt et de re-
natis ex aqua baptisimi alij sunt pisces. i. car-
nales. alij aues. i. spūales. Cantatur ergo pro
torcularibz et quinta sabbati. i. de pssura di-
scernente renatos ex aqua baptisimi. Materia
laus et bñficia dei ac ingratitudo ppli israeli
ei pssura qz fidelij ac pbatō bonoz et repro-
batō maloz. Intētio: monere fideles vt mul-
tis modis deū ppter beneficia exhibita magni-
ficent et ingratū non existant cōtempisqz his
terrenis ad celestia mente ascendant. Senten-
tia in generali ppheta in isto psalmo in psona
q z

asaph. i. fidelis congregatio loquit sibi ipsi scilicet
dñice congregatio iam credenti et incitans bo-
nos ad dei laudem admonet ut ad quod puen-
runt in hoc pmaneat usque in finem et ut mali
ad suum se referant finem amore premij vel ti-
more iudicij ostendens unde gaudendum sit:
quidve timendum: quid appetendum: et quid ca-
uendum. Sñia in speciali: asaph ergo quasi
pposita sibi imagine cuiusdam solennitatis cle-
ctos ad celebritate incitardicēs. D congregatio
dei (Exultate deo) voce oris clamando quic-
quid de illo verbis explicare potestis (adiuto-
ri info) in bonis agendis et malis tolerandis.
Exultent alij mundo vos deo: alij veniri deo
suo vos deo vřo: alij deceptorij suo vos adiu-
tori vřo. (iubilare) gaudij cordis qđ nō pote-
stis explicare verbis. Jubilus enī est gaudij
animi qđ nec oīno p̄r exprimi nec taceri. (de
iacob) qđ et vos p̄nctis ad iacob: immo vos
estis iacob scilicet minor p̄ls cui seruit maior. Et
Sumite psalmū et date tympanū: psal-
terium iocundū cum cythara.

Sumite psalmū. i. spūalia que de superi-
ori et a deo sunt sicut psalteriū a superiori sonat.
(et date tympanū). i. carnalia p̄ coriū tympani
designata que a vobis sunt. q. d. accipite datam
data celestia et date opera implendo ea quia
(psalteriū) quod ponitur hic p̄ psalmo (iocū-
dum est cum cythara) que ponitur p̄ tympa-
no id est verbo dei operibz respondere est dele-
ctabile. psalmi sunt iste materiales voces qui-
bus p̄ singulos versus tanq̄ per diuersas cor-
das sonat nobis a superiori dulciter spiritaliter
eius et modo quasi in acutis vocibus: modo
in remissis informat in maioribz et minoribz
preceptis. tympanum vero qđ fit de corio ad
carnem p̄nct. In hoc ergo admoniti sumus
ut predicatōni verbi dei corporalibus respon-
deamus operibus.

Bucinate in neomenia tuba: in insigni
die solennitatis vestre.

Bucinate. i. resonare (tuba in neomenia)
id est in nouilunio scilicet in insigni et p̄claro die
solennitatis vestre scilicet festi tubarū qđ est prima
die mensis septembris. hec loquit asaph spiri-
tualiter christianis. q. d. Sumite et date ac bu-
cinate ne terreamini sed quod iudei faciebāt
historialiter vos facite spiritualiter in innoua-
tione vestra in mente et anima annunciate et p̄-
dicare alijs clarius et p̄sidenter nouā vitā quā
noua luna significat et hoc tpe gratie quod est
insignis dies solennitatis nostre qua nobis a
vicij semp̄ feriendū est de qua die alibi dicit

Hec est dies quam fecit dñs exultem⁹ et lete-
mur in ea. Ideo sic est faciendū.

Quia preceptū in isrl est: et iudiciū teo
iacob.

Quia hoc (preceptū) est a deo (in israhel). i.
in iudeis et ad litterā et spiritaliter inde a deo
iudicandi si nō fecerint. Unde sequit (et iudi-
cium) cum precepto est (deco iacob) cōtra negli-
gentes id est qđ iudex futurus est qui hoc p̄ci-
pit et faciet vindictā de p̄cepti omissione. vbi
preceptū ibi et iudiciū. qui enim in lege pecca-
uerunt p̄ legē iudicabunt. Vñ dicit hoc fac et
vives. q. d. si non feceris morieris iam iudica-
tus. Et.

Testimoniū in ioseph posuit illud: euz
erit de terra egypti linguā quam non
nouerat audiuit.

Testimoniū. i. preceptū sub attestatōe. Vel
(Testimoniū) rei future (in ioseph). i. in ip̄o po-
pulo israhel quem vocat ioseph p̄pter primoge-
niturā ad ip̄m translātā. vel eo qđ ille p̄ls oc-
casione sui venit in egyptū et multiplicat⁹ est p̄
eum (posuit illud) preceptū et subdit quādo qđ
cum erit (idem p̄ls) de terra egypti p̄ mare
rubrum tunc in deserto (linguam quam non
nouerat audiuit) scilicet legem per moisen datam
in qua et hec et alia precepta accepit. Vel (Te-
stimoniū) id est p̄ceptum illud (posuit in io-
seph) id est in gentibus adactis p̄ fidem. Jo-
seph enim interpretatur augmentus. quia (cum
erit) ille populus gentium per fidem et ba-
ptismū (de terra egypti) id est de tenebris in
fidelitatis et ignorantie tūc in ecclesia (linguā
quam non nouerat audiuit) id est precepta eu-
angelij qđ prius ignorabat accepit. Sic et nos
si volumus linguam incognitam noscere sci-
licet sacram scripturam intelligere: oportet ut
exeamus de egypto. i. de tenebris peccatorū:
et tunc audiemus verba que nō audieramus.
Et tunc dominus.

Diuertit ab oneribus dorsum eius: ma-
nus eius in cophino seruerūt.

Diuertit et liberauit (dorsum eius) scilicet po-
puli iudaici (ab oneribus) quibus exercebat
eos pharao in luto et latere: qđ (manus eius
in cophino) seruerunt. id est in instrumento
seu vase quo populus lutum et terram porta-
bat unde lateres faciebāt. quasi diceret libera-
uit eos a vili seruitute educendo de egypto. sic
dñs Diuertit a sarcina peccatorū (dorsum) et
rationem gentiū: quia (manus eius in cophi-
no) seruerunt. i. in seruilij opere scilicet in terrenis

et lutosi operibz et in immundicijs peccato-
rum. peccata enī seruilij opera sunt: iuxta il-
lud. qui facit peccatū serus est peccati. De in-
de mutata p̄sona inducit deū loquentē. s̄
In tribulatōe inuocasti me et liberaui
te: exaudiui te in abscondito tempestatis
p̄bauit te apud aquā p̄tradictōis.

In tribulatōe dum p̄mebaris labore et
dura seruitute (inuocasti me) pro liberatōe (et
liberaui te) in signis et prodigijs te educendo
(exaudiui te in abscondito tempestatis) id est
in tempestate abscondita quando nec aperte
gemere vel conuerti audebas metu egyptio-
rum tunc amplius te aggrauantium (p̄baui
te apud aquam cōtradictionis) id est exa-
minauit te vtrum esses gratus et fidelis vbi de
mea potentia et bonitate desperans iurgatus
es et dixisti. Nunquid poterit de petra aqua
erigere? Vel loquitur christiano sic. (In tribu-
latione) dum p̄mereris sarcina peccatorum
(inuocasti me) adiutorem (et liberaui te) exone-
rando (exaudiui te in abscondito tempestatis)
id est in tempestate cordis et in bello suggesti-
onis cum angeretur conscientia tua in lucta vi-
ciorum atq̄ virtutum tibi tribulatio affuit et te
liberaui (p̄baui te apud aquam cōtradicti-
onis) id est apud p̄lm cōtradictentē. Radi-
ens enim viam dñi multos habet p̄tradictō-
res et dehortatores insultatores et detractato-
res. has aquas passus est dñs et in eis nos p̄-
bat sed ipse eas transiuit ut nos faceret eas nō
timere. Dactenus egit de oleo torcularis. i. de
bonis. Deinde agit de amurca. i. de reprobis.
q. d. Quia tot beneficia feci.

Audi p̄ls meus et p̄testabor te: israhel si
audieris me nō erit in te deus recēs: ne-
q̄ adorabis deum alienū.

Audi. i. intellige (p̄ls meus) cui specialē le-
gem dedi et specialia bona iam tradidi. (et cō-
testabor te) id est testis ero veritatis et eoz que
sum dicturus. Quodcūq̄ autē p̄plo suo dixit
enī nobis loquit. deinde quid velit euz intelli-
gere subdit o (israhel si audieris me) et monita
mea mihi obediendo (nō erit in te). i. in corde
tuo (deus recēs). i. nouiter et ad tps factus:
deus enī noster est sempiternus Quod quisq̄
cupit et veneratur hoc illi deus est: sicut idoli
vel aurū seu quelibet creatura ac libido et cō-
cupiscencia. habet enī quisq̄ tot deos recentes
quot vicia et peccata. et semp̄ deū recentem ha-
bet qui modo gula: modo luxurie: modo ira-
cundie: modo supbie et alijs hmoi vicijs ser-
uit. (neq̄ adorabis deū alienum) et extraneuz

a me: studiū et seruitium tuū impendendo vi-
cijs vel cui libet creature quod potius impen-
dere debuisti tuo creatori.

Ego enī sum dñs deus tuus qui eduxi
te de terra egypti: dilata os tuum et im-
plebo illud.

Ego enī nō alienus (sum dñs) et rector (de-
us) et creator (tuus) ille idem (qđ eduxi te de ter-
ra egypti) p̄ mare rubrum unde constat qđ nō
sum recens et ita bene feci tibi in p̄terito et pa-
ratus sum bene facere in futuro: unde subdit
(dilata) desiderio (os tuū) scilicet cordis ad desi-
derandum et petendū vtilia (et implebo illud)
tuum desiderij et votum in bonis p̄ficiendo.
Non simus ergo ingrati deo nřo nō obliui-
scamur in nobis deum manentē ne faciamus
nobis recentē qui eduxit nos p̄ baptismū de
tenebris ignorantie ac vicijs et opibus diabo-
licis: dilatemus os cordis desiderando et os
corpis verba veritatis p̄nunciādo et dñs im-
plebit illud desiderij anime tribuēdo et istud
maiorē loq̄ndi grāz tribuēdo. Sic monui
Et nō audiuit p̄ls meus vocē meā: et
israhel nō intendit mihi.

Et non audiuit p̄ls meus cui legē dedi et
magna feci (vocem meā) et monitionē et osten-
dit quis eius vocem nō audiuit dicens (et isra-
el nō intendit) et obediuit (mihi) ingratus tot
beneficijs meis ut culpa cresceret et digna vl-
tio sequeretur. Vultū sunt qui vocē dñi audī-
re cōtemnūt: stat ad ostiū et pulsat. dices. Ape-
ri homo recognosce vocē dñi dei tui volo ut
aperias et ingrediar et nō vis aperire. nequis-
simus seruus est qui dominū suum hospitari
non vult.

Et dimisi eos p̄m desideria cordis eoz
ibunt in adinuentōnibz suis.

Et) quia ita ingrati fuerunt ideo tanq̄ de-
sperans de salute eorum (dimisi) et dedi (eos)
sibi subtrahendo eis gratiā non impartiendo
maliciā ut irent (scđm desideria) et affectōnes
(cordis eoz) nō scđm viam preceptorū meoz
et ipsi (ibunt in adinuentōnibz suis) et affecti-
onibus quibus libet. ac si diceret Quoniā sepe
p̄cussi et disciplinaz non receperunt: rogauit et
non audierūt ideo dimisi eos in voluntatibus
suis ut saturati vicijs suis vel sic p̄nitentiā
agant. Infelix est qui a deo nō corrigitur: qui
desiderijs cordis sui traditur et miser qđ peccas
nō p̄cutitur. Valum signus est qñ infirmus
voluntati sue relinquit. Unde dicit Aug⁹. qđ
magna ira dei est peccantes nō corrigere non
flagellare cum relinquentes. Sed.

Si plus meus audisset me: israel si in
vijs meis ambulasset.

Si plus meus audisset me) monitis meis
obediendo quod exponens subdit (israel) hic
est plus (si in vijs meis ambulasset) quoniam
in sanctis actionibus proficiendo et precepta mea
obseruando que sunt vie pueniendi ad beati-
tudinem hoc est audire me. O clementissim?
pater o misericors deus rogauit et non est audi-
tus quasi iratus dimittit filium lasciuientem. Ire-
rum videt perire et dolet quod pereat et dicit. Si
plus meus audisset me israel si in vijs meis am-
bulasset.

Pro nihilo forsitan inimicos eorum hu-
miliauimus: et super tribulantes eos misis-
sem manum meam.

Pro nihilo) et gratis (forsitan) id est vere et
fronice dicit (inimicos eorum) et hostes cuiusli-
bet generis (humiliauimus) eos ad nihilum redu-
cendo (super tribulantes eos misissem manum meam)
ultrix. i. vindictam et potentiam meam eos pessimum
eorum inimicos prosteruendo. ad nihilum dominus re-
digat quos in suo verbo et opere perseuerare conspi-
cit. Manum quoque suam super eos mittit cum ex
reatu proprie iniquitatis eosdem aduersarios du-
ra animaduersione percutit. Et hoc pro nihilo fa-
cit quod totum sit gratis quod deus nobis impedit
Deinde post verba domini item propheta loquitur di-
cens. Sed.

Inimici domini mentiti sunt ei: et erit tem-
pus eorum in secula.

Inimici domini) veteres scilicet iudei qui promi-
serant obseruare legem dei et non impleuerunt et
unde debuerunt esse amici inde facti sunt ini-
mici. et noui scilicet falsi christiani qui in baptismo
renunciauerunt factis malis et vicijs (mentiti
sunt ei) et ingrati facti: illi non faciendo que pro-
miserant: isti implicando se his quibus renun-
ciauerant (et ideo) erit tempus) pene et puni-
tionis (eorum in secula) id est in eternum duras ut
pena eterna damnentur et si hic ad tempus flo-
rescunt videantur. Tales illi sunt.

Et cibauit illos ex adipe frumenti: et de
petra melle saturauit eos.

Et) tamen cibauit illos ex adipe frumenti)
veteres quidem manna quod ita delicatum et sa-
pidum erat atque reficiebat ac si de adipe et me-
dulla frumenti factus fuisset sed non os pascit
corpe christi qui frumentum nostrum est: vel pin-
guedine gratie spiritualis (et de petra melle) id
est aqua que sicut mel dulcis videbat pro suo
afflicto (saturauit eos) scilicet veteres in heremo:
sed nouos satiat melle id est spirituali intelle-

ctu vel melliflua charitate (de petra). i. sapien-
tia christi: nam petra erat christus cuius ver-
ba et eloquia dulciora sunt super mel et fauorem
in mentibus sunt ei.

Dilata domine supplicium orationem ad annunciandam
gloriam tuam ut egyptijs opibus relictis nois-
tui confessione letemur. Per dominum.

Psalmus de primo aduentu christi
et de redargutione veteris synagoge ac
de increpatione iniquorum iudicum et pre-
dicatione damnationis et pene ipsorum.

ps. lxxii.

Deus stetit in syna-

goga deorum: in medio autem de-
us dii iudicat.

Auctor: psalmi propheta dauid. Titulus est.
Psalmus asaph. hoc est psalmus iste fit asaph
id est synagoga profitorum iudeorum: vel congre-
gationi iniquorum iudicum. Materia: primus
aduentus christi et redargutio veteris synago-
ge ac principum eius et quorumcumque iudicanti-
um inique. Intentio: monere credere christum
verum deum et hominem esse eiusque predicationi obe-
dire ac iniquum iudicium postponere et iuste iu-
dicare. Sententia in generali: christus vel pro-
pheta in isto psalmo loquens exprobrat ipsi sy-
nagoga iudeorum que dominum corporaliter vidit et ta-
men eum non agnouit increpans principes et
iudices eius pro falsis iudicijs ac errore et ce-
citate cordis. Vel arguit quoscumque iniquos iu-
dices super eorum pueris iudicijs proponens quid
eis omnibus sit euenturum detrimentum pro suis
erroribus. Sententia in speciali: plus ergo nun-
tians deum ait. (Deus) factus homo (stetit in
synagoga deorum) id est in populo iudeorum ubi fi-
lius dei secundum quod homo stetit: quod ad oues do-
mus israel missus fuit. deos autem dicit quos
postea filios excelsi nominat (in medio autem)
et in communi (deus dii iudicat) scilicet quod deus
id est non meritis sed gratia discernit. vasa alia
in honore alia in contumelia. Vel (Deus ste-
tit) presentia diuinitatis que ubique est in synago-
ga deorum) id est in congregacione iudicum et princi-
pum populi qui ubique appellantur quod potentia ceteris
presunt et rationis officij locum dei tenent (in me-
dio autem) equaliter se habens ad omnes (de-
us dii iudicat) discernens bonos a malis et ius-
tos ab iniustis. Timeant ergo iudices hominum
quod supra se habent iudicem deum. Timeant pa-
stres quod ipsi supra se habent pastorem cuius
sunt oues. Audiant iam quid illis a iudice di-
catur. Sequitur enim vox discernentis.

Usquequo iudicatis iniquitate: et faci-
es peccatorum sumitis.

Usquequo) id est quamdiu vos iudices per-
uersi iudicatis iniquitate) id est facitis iniquum
iudicium falsa defendendo et vera damnando
(et facies peccatorum sumitis) personas hominum
in iudicio attendendo et malos propter eorum po-
tentiam vel munera seu fauorem vel aliam causam
acceptando et iustificando innocentes vero con-
temnendo et iniuste condemnando. Quod illi
prauis iudices fecerunt qui peccatorem barrabam
petierunt et innocentem christum dignum morte iu-
dicauerunt. quod dicit. Iniquus est hoc a quo scelere
studet eos ruocare dicens.

Iudicate egeno et pupillo: humilem et
pauperem iustificate.

Iudicate egeno et pupillo) id est iudicium ve-
strum seruiat egeno et pupillo sicut diuiti et po-
tenti (humilem et pauperem iustificate) id est eis iu-
sticiam facite sicut maiori et diuiti christus utri-
que egenus et sine patre carnali pupillus ac hu-
milis et pauper hic pro nobis fuit. Quam ipsi iu-
dei non debuissent accusare sed defendere non
damnare sed iustificare. Debent etiam timere iu-
dices et pastores ecclesie ne falsa iudicia faci-
ant ne personas hominum attendant quorum mysteri-
um est ut lupos vastatores repellant ac pupil-
los et pauperes christi defendant vnde sequitur.

Eripite pauperem: et egenum de manu
peccatoris liberate.

Eripite pauperem) scilicet ab impetitione et op-
pressionis iniusta (et egenum de manu) et pote-
state (peccatoris) et impij qui ei calumnias in-
fert et iniurias (liberate) qui enim desinit malis
obuiare cum potest consentit. hoc iudei de chri-
sto facere debuerunt qui cum pro multitudine
tuerentur principibus christum promiserunt.
Sic heu multi hodie promittunt alios mala fa-
cere cum possent illos a facto et se a consensu li-
berare. et sic multotiens ut ipsi qui malis refi-
stere debuerant lupi et vastatores fiant. S.

Rescuerunt neque intellexerunt in tene-
bris ambulantes: mouebuntur omnia fun-
damenta terre.

Rescuerunt) neque intellexerunt) iudicium
meum. i. scire et intelligere non curauerunt (in
tenebris) ignorantie et peccati (ambulantes) quod
excecati sunt et ideo (mouebuntur omnia fun-
damenta terre) id est destruentur omnes eorum
machinationes quibus se satagunt fundare et fir-
mare in terra cor suum in terrenis figendo et
fauorem hominum acquirendo. Miseri iudici

propter superbiam suam in errorem ceciderunt et ne
quaquam christum cognoscere meruerunt. si enim
cognouissent nunquam dominum glorie crucifixi. iscient
unde adhuc in tenebris id est in cecitate eorum
ambulantes et per hanc cecitatem in israel
(mouebuntur) ad fidem (omnia fundamenta
terre) id est omnis plenitudo gentium intra-
bit ad fidem. Rescuerunt inquam nec intellex-
erunt tamen.

Ego dixi dijs estis: et filij excelsi omnes.

Ego) deus deorum (dixi dijs estis) scilicet partici-
patiu ex eo quod habetis potestatem iudican-
di a deo et estis diuine iusticie executorum ex of-
ficio. Vel (dixi estis). i. status vester requirit quod
sicut dijs sitis excelsi virtute ultra communes
homines (et filij excelsi omnes) in quantum ad
eius imagines facti estis. dicitur deus natura
vel essentia ut deus omnipotens. pro nuncupati-
onem ut idola. per adoptionem ut omnes filij
gratie et etiam christus secundum quod homo. prelatore
ut dedit te deum pharaonis et hic in hoc psal-
mo. Deinde commemorat eis fragilitatem eorum
dicens.

Vos autem sicut homines moriemini: et si-
cut vnus de principibus cadetis.

Vos autem) sicut homines) ceteri moriemini
in infirmitate carnis quod potestas vestra non
preseruabit vos a morte (et sicut vnus de prin-
cipibus) id est de angelis superbicibus (cade-
tis) per elationem animi et superbiam vel cadetis
in foueam gehenne per equitatem diuine sententie
quasi diceret cum cito sicut homines sitis mo-
rituri non tamen corrigimini sed ut diabolus
qui per superbiam cecidit extollimini ut sicut ipse
vos cadatis. hucusque deus locutus est ad ho-
mines. Deinde ex ipsius prophete persona in des-
tationem malorum iudicum rogat deus ut sibi
iudicium assumat cum dicit.

Surge deus iudica terram: quoniam tu heredi-
tabis in omnibus gentibus.

Surge) deus a mortuis (et iudica terram)
id est excitat) damna iudeos terrenos (quoni-
am) his repulsis (tu hereditabis in omnibus
gentibus) id est omnes gentes erunt tua heredi-
tas quas tuis preceptis et gratia misericordi-
ter. extolendo terrenam ab eis disperdes cupidi-
tatem. Vel (surge) deus) ad iudicandum quod na-
uis nostra fluctibus mundi (iudica terram) id est
mundum qui verus iudex es quia mali iudices
non iudicant sed evertunt legem tuam et potes-
tatem iudicare mundum quia tuus est et hoc est quod
sequitur (quoniam tu hereditabis in omnibus gen-
tibus)

ribus id est hereditarie et tanquam hereditate possidebis omnes gentes et ideo iudica eas tanquam tuo dominio subiectas. Tunc enim erunt omnes electi immobiliter subiecti ordini sue misericordie et reprobis ordini sue iusticie.

Ratio.

Da nobis domine secundum preceptum tuum ab inimicis iudicari declinare: pauperumque necessitatibus subuenire: ut mereamur filiorum tuorum numero copulari. Per dominum.

Psalmus de secundo adventu christi ad iudicium et de gravi persecutioe fidelium ac multiplici vel hic vel in futuro punitione plequentium.

ps. lxxvij.

Eus quis similis

erit tibi: ne taceas neque compescaris deus.

Auctor psalmi propheta danius. Titulus est canticum psalmi asaph. et est sensus. canticum istud quod dicitur canticum quia agit de iocunditate mentis. est asaph id est populi dei qui hic loquitur. Materia: aduentus christi secundo et gravis persecutio fidelium a diversis malis et iniquis hominibus. Intentio: monere malos ut a persecutione bonorum desistant: et bonos ut in persecutione patientiam habeant. Sententia in generali: per prophetam in isto psalmo in persona asaph id est populi dimensionem facit de secundo adventu christi ad iudicium per quod deterret malos a persecutione bonorum ac deprecando narrat hostium malitiam et contra eos imploret divinam iusticiam. Sententia in speciali: fidelis ergo asaph preuidens christum in maiestate iudicaturum qui in humilitate iudicatus est ait. O Deus christe quis similis in virtute et potentia erit tibi in iudicio ubi magnus et terribilis iudex apparebis et in claritate iudicabis: certe nullus. ac si diceret quod non inuenimus simile non querimus alium adiutorem et quod talis eris ideo tunc ne taceas neque compescaris o Deus id est non tacebis quin iudices neque compesceris quin vindices malorum culpas. Nos taceamus tu iudica: nos compescamur tu vindica. Culpas enim quas modo aspicit et silet patienterque a vindicta se continet tunc districte iudicabit et asperum vindicabit.

Quia ecce inimici tui sonuerunt: et qui oderunt te extulerunt caput.

Quonia ecce inimici tui scilicet persecutores nostri (sonuerunt) strepitum in sanctos faciendo ac veritati contradicendo et repugnando et qui ode-

runt te) insanabiliter et cultu tuum extulerunt caput) et superba mente contra te et tuos se erigendo et supbiendo tanquam parati ad aggrediendum et faciendum ardua et mala mala. Iohannes caput extulerunt quod te oderunt si enim te amassent caput pculdubio humiliassent. Ergo qui caput eleuat deum odit. Timeant ergo quod scriptum est omnis qui se exaltat humiliabit.

Super populum tuum malignauerunt consilium: et cogitauerunt aduersus sanctos tuos

Super populum tuum malignauerunt consilium id est malignum consilium inierunt: disposuerunt ad decipiendum et opprimendum et addit tunc quod dicitur. quod tuus est non poterunt inde irridenter hoc dicit quod nocere non possunt populo dei pro quo est deus. Si enim deus pro nobis quis contra nos (et cogitauerunt) maligne et astute (aduersus sanctos tuos) scilicet iustos et bonos non solum contra mediocres sed etiam contra celestes viros scilicet quomodo disperderent eos et occiderent. Unde sequitur consilium quo meditati sunt inania.

Dixerunt venite et disperdamus eos de gente: et non memoremus nomen israel ultra.

Dixerunt ad inuicem in consilio quod inierunt mutuo se exhortantes (venite) querentes sibi in nequitia sua socios (ut disperdamus eos de gente) id est coteramus eos ut non sint inter gentes vel ut non sint gens et non remaneat in eis vocabulum gentis id est tollamus eos de mundo (et non memoremus nomen) veri (israel) scilicet fidelis populi (ultra) id est sic deleamus quod non remaneat huius gentis memoria. Talis enim intentio illorum fuit ut eos ex omni societate hominum disperderent et memoriam nominis illorum penitus deleverent.

Quia cogitauerunt unanimiter: simul aduersus te testamentum disposuerunt tabernacula idumeorum et ismaelite.

Quia cogitauerunt unanimiter id est concorditer uno animo et ascensu deliberauerunt (simul) id est omnes quasi possent te esse fortiores (aduersus te testamentum) id est pactum et placitum firmum inter se (disposuerunt) et cum studio fecerunt mutuo se colligentes ad destruendum fideles et loca cultus dei. Deinde incipit inimicos christi commemorare sub quibusdam vocabulis gentium que mystice eis propter interpretaciones conueniunt. Unum dicit (tabernacula) id est congregaciones (idumeorum) id est idumei descendentes. et dicit ab edom qui est et esau et seyr dicitur habitantes in tabernaculis. idumei autem interpretantur terreni vel sanguinei quod terrena amant et sanguine stant et isma-

elite) qui de ismael filio abrahe et agar descendunt et interpretantur obedientes sibi quasi non deo quod quocumque cor et mala cogitatio dictauerit sequuntur statim et faciunt.

Joab et aggareni: gebal et amon et amalect: alienigenae cum habitantibus tyrum.

Joab id est gens moabitum que a moab descendit quem loth ebrius de maiori filia sua genuit et interpretatur et patre quod in malo accipitur. bonus quidem fuit pater quo filia illicite via est. pro moab ergo significat gentes et leges seu lege abutentes que recedentes a deo patre sunt et pro diabolo (et aggareni) dicitur ab agar qui de filiis cethure uxoris abrahe descendit et interpretatur psetit id est aduene vel alieni pro quos significant falsi fratres qui inter populos dei in ecclesia animo alieno atque aduentione et solo nomine sunt et nocendi occasione inuenta se ostendunt (gebal) qui dicitur et hebal qui fuit filius sobal filij seyr horrei et sic est nomen alicuius prauae gentis que a seyr horreo descendit in idumea cuius possessor erat seyr seu esau et interpretatur gebal vallis vana pro quod significatur fallaciter humiles. id est hypocrite (et amon) id est gens amonitarum que ab amon descendit quem loth ebrius de filia sua minore genuit et interpretatur populus turbidus vel populus meretricis per quem significant iracundi et furiosi vel qui confidunt in multitudine et non in simplicitate (et amalect) quem genuit egyptus pro genitricis esau a quo dicitur amalect (ite et interpretatur populus lingens terram per quem significantur cupidi et avari amantes terrena qui non comedunt celestem panem sed terrena sapunt et terram lingunt sicut serpens (alienigenae) pro quo in hebreo habetur philistim qui interpretantur cadentes potione per quos significant illi qui sunt ebrii luxuria secularium. Et hi omnes disposuerunt testamentum (cum habitantibus tyrum) que est ciuitas in mari id est cum omnibus impugnantibus sanctos. tyrus enim interpretatur angustia vel tribulatio quod conuenit inimicis populi dei. isti enim qui expugnant populum dei habitant in angustia et tribulatione anime sue secundum illud apostoli tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum. Et quasi indicans causas quare isti sunt inimici populo dei adiungit ostendens quem habent principem.

Et enim assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filijs loth.

Et enim assur id est nabuchodonosor rex assyriorum (venit cum illis) quo operante (facti sunt

in adiutorium filijs loth) id est moabitibus et amonitis et ismaelitis ac ceteris nationibus predictis. Assur interpretatur deprimens vel clatus pro quem significat diabolus qui malos quorum princeps est in profundis peccati deprimat et operando in malis venit cum eis ad oppugnandum populum dei et hi omnes inimici operante in se principe suo diabolo (facti sunt in adiutorium filijs loth) qui interpretatur declinans. id est demonibus Angeli quippe apostatici bene intelligunt filij declinationis quod a veritate declinando in satellitium diaboli discesserunt. Quia propter ipsos inuisibiles et spirituales inimicos adiuant homines mali in quibus operant ad oppugnandum pro eos populum dei quod cum a deo declinant hoc operant quod et demones. deinde impetant illi vindictam magis predictis quam maledicis. quod illi ita contra tuos faciunt et tu o domine. **Fac illis sicut madian et sypare: sicut iabin in torrente cyson.**

Fac illis) puniendo eos (sicut) fecisti olim (madian) qui fuit filius abrahe et cethure unde et madianite fuerunt quos territos dominus in fugam conuertit mutuaque cede omnis illa multitudo cecidit (et sypare) qui fuit dux exercitus iabin et ab iabel occisus est dormiens proforatis clauo spibus sicut (iabin) qui fuit rex chanaan in torrente cyson) ubi deuicit est et omnis perierunt. Unum sequitur. **Disperierunt in endor: facti sunt ut stercus terre.**

Disperierunt in endor) qui est fontis aqua torrentis cyson descendit quod cadauera mortuorum traxit et etiam ciuitas seu villa super torrente cyson sita (facti sunt ut stercus terre) putrefacti et conculcati quia eorum cadauera insepulta putruerunt. Hec omnibus communiter fac ut sicut illi vici sunt sic et isti vincantur. Specialiter.

Pone principes eorum sicut oreb et zeb: et zebec et salmana.

Pone principes eorum) id est auctores consiliorum (sicut oreb et zeb) qui fuerunt principes madianitarum et a propria gente interfecti sunt et capita eorum delata ad gedonem ut cessaret persecutio qui eos (et zebec et salmana) qui fuerunt principes madianitarum et a gedone sunt interfecti. Nos omnes predictos secundum historias populi israel qui tunc erat populus dei et debellauit et vicit et sicut illi vici sunt in figura a populo dei sic istos percutatur in veritate dei superari. Unde iuxta interpretaciones nominum etiam mystice hic dicitur. Madian enim interpretatur declinans vel relinquens iudicium Sypar agandij exclusio. Iabin sapiens vel intellectus. Cyson ubi vici fuerunt interpretatur duricia. Isti ergo qui declinant et

non cogitant futurū iudiciū se iudicādos nō putantes et qui excludunt a se futurū et eternū gaudiū et qui sapiētia carnis que inimica deo est inflati cōfidunt in sua sapientia et nō in gloria dei quos obstinate mentis duricia in pnicem trahit pugnant contra pplm dei et pereunt (in endoz) quod interpretat fons generacionis sed carnalis cui dediti pereunt nō consecuti regeneracione et fiunt vt (stercus terre) quia de eis nihil ppagatur nisi terrena secunditas (ozeb) interpretat siccitas (zeb) lupus (zebee) victima lupi hoc est quos lupus suffocauerit (salmāna) ymbra cōmōtionis vel perfectus in malicia hec omnia cōgruūt malis q̄s in bono vincit pplus dei (Pone) inquit (p̄ncipes eoz sicut ozeb) sc̄z in gentem sterilem vt pote siccos a gratia dei (zeb) id est rapaces vt pote deuoratores ouium (et zeb) vt pote eos qui iam sunt victima lupi id est diaboli (et salmana) id est instabiles omni p̄raue suggestio- ni cedentes. Et quid p̄ singula.

Omnes principes eoz: qui dixerūt hereditate possideamus sanctuariū dei.

Omnes principes eoz id est pplor supra nominatoz p̄siliarios (qui dixerūt) sed nō p̄ fecerunt q̄ dñs pugnabat p̄ pplō suo (hereditatem possideam) sanctuariū dei sc̄z terrā sanctam et p̄missionis loca sancta et terrā christiana nozū vt nunquā dimittam et restituiamus ipsis vel sanctos quos vocat ap̄lus templū dei dicens. Templū dei sanctū est quod estis vos. Vali populū dei possidere et subiugare moluūt vt cedat in eozū impias voluntates. Istud rezoqueri potest in illos q̄ decimas detinent et quasi hereditario iure sibi usurpant et qui bona eccl̄astica emendo vel amicis succedendo quasi hereditatē possidere volunt. Ita illi dixerūt. Sed. **D**

Deus meus pone illos vt rotam: et sic ut stipulā ante faciē venti.

Deus meus pone illos vt rotā id est instabiles et mobiles ad modū rote vt nō sint stabiles in eo quod cogitant vel sicut rota quācumq̄ eleuent ex parte vna deprimant ex altera. Rota quippe in anterioribz cadit et ex posteriori p̄te attollit sic iniqui dum eterna que ante sunt negligunt et tp̄alia que retro deserenda sunt sequunt in anterioribz corruunt et ex posterioribz eleuant (et sicut stipulā) fragile (ante faciē venti) eam de loco ad locū impellentis id est ante p̄sentā tentationis vt facile cedant omni tentatōni et suggestioni. Non autē

hoc est optatio sed p̄phetisatio. Et q̄ leuitatez peccatū sequitur grauis cruciatus ideo subditur.

Sicut ignis qui cōburit siluaz: et sicut flāma cōburens montes.

Sicut ignis qui ex magna potentia (comburit siluam) cōsumendo eam (et sicut flāma) et ardoris vehementia (comburens montes) destruendo eos. Valos dicit siluam p̄pter sterilitatem q̄ steriles sunt a iusticia et eosdem dicit montes p̄pter elationē q̄ pleni sunt supbia quos ignis et flāma ad litterā in iudicio cōcremabit vel ignis flāmeus est puniens deus vel diuina vltio et vindicta que steriles et supbos consumit et condemnat. Unde sequit.

Ita p̄sequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos.

Ita p̄sequeris id est p̄fecte sequeris mittendo in gehennā (illos) sc̄z hostes tuos et nostros (in tempestate tua) id est in futuro iudicio tuo gram et repentino quod super eos veniet ex improviso (et in ira tua) id est in effectu ire tue sc̄z iusticia vltimē vindicte (turbabis eos) sine placatione et mīgatione. Si quid ergo silua est et non habet fruges et si quid mons est et tume- scit hoc tunc peribit. penis autē p̄naciū p̄betatis orat p̄ credituris dicens.

Imple facies eoz ignominia: et queret nomen tuū dñe.

Imple salubriter (facies eorum) id est aliorum inter eos (ignominia) vilitatis obprobrii et abiectōis id est fac eos sibi et alijs ignominiosos videri vt confundant et sic dum culpabuntur ab alijs et displicebūt sibi ipsis (queret nomen tuū) (dñe) penitendo et obediendo ac illud in suū subsidiū inuocando. bonū hoc optatur eis q̄ obprobrium sepe corrigit. Flora hic se d̄m remigiū melius esse ruere aliū quem vt peniteat q̄ sub religionis specie supbire. Unde p̄beta in babilonez venies et ibi sanaberis. Qui vero p̄naces sunt et nomen tuum nō quererint.

Erubescant et conturbent in seculū seculi: et confundant et pereant.

Erubescant in futuro de malis p̄petratis (et conturbent in seculū seculi) id est in eternū de penis duraturis. Nunquam cesset remorsus conscientie in eis et nullam requiē confitentur in tormentis (et confundant) inuis in anima et foris in corpore (et pereant) omnino et irreparabiliter et duplici contritione conterant cum reprobis eterne deputati misericordie.

illi autē qui querunt nomen tuū et si modo p̄ peccatis erubescūt et turbant non tamen in eternū p̄fundent.

Ut cognoscāt q̄ nomen tibi dñs tu solus altissimus in omni terra

Ut tunc vel sero (cognoscant) ipsi mali per experientia p̄ne sibi inflite et p̄ potentia quā in eozū ostendit p̄fusione q̄ modo nolunt scire sc̄z (q̄ nomen tibi) soli est (dñs) essentiali ter. et tu solus dñaberis et ideo frustra subterfugerunt tuū dominiū. ceteri autē nec vere dñi sunt nec vero nomine dñi vocant quoniā seruīlter dominant. et q̄ (tu solus altissimus) et potentissimus es (in omni terra) sc̄z in terra mortuoz in inferno. in terra morientū in mundo in terra viuentiū in celo Desinat ergo supbire terra. i. homo cum audit deum dñari vbiq̄ et nullū cōtra suos valere. Et notandū q̄ vendicim superioribz psalmis introductus est aph̄ vt duricia iudeoz frequēti voce ipsius synagoge mollesceret. Egredere autē de dei incarnatōe et de genū fide ac de iudicio in quibus multi p̄ter iudeoz redarguit transgressio vnde congrue vndecim sunt vndecim quim numerus est transgressōis q̄ et denariū trāsit et ad duos denariū nō puenit.

Oratio.

Discute a nobis dñe omnē supfluitatē et rorem vt relictis genibz vicioz te solū qui super omnē terrā altissimus inhabitas metuamus. Per dñm no.

Psalmus de feruenti desiderio iustorum in pressuris laborantiū deueniendi ad gaudiū ciuiū supnoz et de modo veniendi ad ipsum.

ps. lxxiiij.

Domine dilecta tabernacula tua dñe virtutū: cōcupiscit et deficit anima mea in atria dñi.

Auctor psalmi p̄beta dauid. Titulus est. In finem p̄ torcularibz filijs chore psalmus. Et est sensus psalmus ille dirigens nos in finem id est in christū p̄ponit filijs chore. i. christi crucifixi habitus pro torcularibz. i. agens de eccl̄ijs in quibz sunt pressurē tribulationū. Materia inestimabile desiderii iustoz in torcularibz laborantiū deueniendi ad eternā donum et beatitudinē ciuiū supernoz. Intentio inflāmare desiderii et monere ad eccl̄is p̄cie cōtemplatōz et eternoz amorē. Sententia in generali p̄beta in isto psalmo exprimit desiderium sanctorū in hac valle miserie degenitū et in p̄ssuris tribulationū laborantiū deueniendi ad ipm. Sententia in speciali post p̄secu-

tionem ergo fidelii de qua in precedenti psalmo est dictū iste p̄ oibz filijs chore quasi vnus homo q̄ omnes sunt vnus corpus christi su spirans de torcularibz in eterna tabernacula cum admiratōne ait quod sequit. Et nos quoq̄ in pressuris tribulationū vel tentationū cōstituti edamus hanc vocem et p̄mittam desiderium nostrū dicentes singuli (Quam dilecta) id est valde dilecta et diligenda sunt mentibus et cordibz bene dispositis q̄ nō potest dici quantū (tabernacula tua) sc̄z illa supna et eterna supernoz ciuiū in quibz nulla est pressura. **D** (dñe virtutū) celestii sc̄z angeloz vel p̄ hoc ostendit mirāz dei potentia qua p̄ccat nobis patientie virtutē ne succumbam. et vere dilecta q̄ (cōcupiscit) id est desiderat (et) p̄pter intensum desiderii (deficit) a se sc̄z a statu suo ac desiderio et amore languet (anima mea) tendens (in atria dñi) eterna. q. d. anima mea tanto desiderio in atria celestia et eterna ingredi desiderat vt omnibz huius mūdi delectationibz et amore tp̄aliū penitus deficiat quibz quondam delectabiliter inherebat.

Cor meum et caro mea: exultauerūt in deum viuū.

Cor meum id est homo meus interior sc̄z anima (et caro mea). i. homo exterior sc̄z corpus (exultauerūt) et si grauent in deum viuū qui dat viuere nō in diuitijs nō in delicijs nō in pompis et vanitatibz. Baudet iste in spe et ideo tolerat pressurā torcularis cupiens dissolui et esse cum christo. q. dice. **D** dñe in ceteris omnibz istis deficio eterna tabernacula et atria cupio te solū corpore et anima cunctisq̄ virtutibus diligo et tecū esse sedemq̄ aliquā et nidulū anime mee et corpi habere toto mentis affectu desidero. Inde autē exultauerūt.

Etenim passer inuenit sibi comū: et turtur nidū sibi vbi reponat pullos suos.

Etenim id est q̄ (passer) id est ratio (inuenit) sibi (sibi) dum quereret exercendo se in virtutibus (domū) nō manufactā in qua p̄maneat (et turtur) id est caro casta inuenit ibi (nidū) sibi (et mansiones) (vbi reponat pullos suos) id est opera. duobz predictis sc̄z cordi et carni duo reddit sc̄z passere et turturē. cor namq̄ est vt passer. caro vt turtur. corde enim a terrenis volante deum cogitam et sic quasi passer volat ad donum. carne vero sub multis miserijs gemente. opera bona agimus et sic quasi turtur p̄ducit pullos quos in nido reponat. Deinde autem quem nidum et domum inuenit. Scilicet.

Altaria tua dñe virtutū: rex meus et deus meus.

Altaria tua) o dñe virtutū celestū. i. angelorum (rex meus) qui me regis: et deus meus) qui me creasti hoc est celestē patriā et diuersas sanctorū mansiones scđz varia corū merita in quibz iūgiter sacrificia diuine laudis offerunt vbi anime celesti cōiuiui epulant vbi anima quasi in domo gaudet et caro reponit opa scđa hec quippe sunt illa in quibz appetitus humanus quietat. Celestis p̄tia dicit tabernaculū p̄pter inhabitatiōē. atria p̄pter latitudinē. domus p̄pter quietem. nidus p̄pter securitatē. altaria p̄pter p̄fectam oblationē vbi iste iam suspirat dicens.

Beati qui habitant in domo tua dñe in secula seculorū laudabūt te.

Beati qui habitant in domo tua) celesti nō manufacta o dñe vbi nō est timor nō qui habitant in altis turribz et pallacijs aut i magnis vrbibz et villis qz (in secula seculorū laudabūt te) hoc crit totū ibi negociū nostrū vt semp laudemus quem semp amabim. Huic ergo vite suspiremus et ad eam toto nisu tendam. Sz qui tunc semp laudare desiderat nunc t̄paliū laudet. qui enim hic nō laudauerit ibi a laudemus erit. Deinde ostendit quo auxilio et cuius ope ad domū dei veniat dicens.

Beatus vir cuius est auxiliū abs te: ascē siones in corde suo disposuit in valle la chymarū: in loco quem posuit.

Beatus vir) scđz nūc in spe et tandē in re (cuius est auxiliū abs te). i. a te hoc est q̄ te hic habet adiutorē qz ad hoc nemo suis viribz vel meritis sufficit et modus subdit qz (ascē siones) id est gradus quibz ascendat (in corde suo disposuit) ille vir deo inspirate scđz appetēdo semp p̄ficere. Vel qz (ascē siones in corde suo disposuit) deus. facit enim illi gradus quibz ascendat p̄stando ei gratiā vt semp conet p̄ gradus virtutū p̄ficere et hoc (in valle la chymarū) est in statu p̄ntis miserie scđz (in loco quem posuit) ipse deus hominibz ad defendū ibi pctā ad pugnandū contra hostes et vicia et ad merendū p̄mia eterna. Vel (quem posuit) sibi ipsi homo quando peccauit. quamdiu sumus in valle la chymarū nō debemus ridere sed flere non esse securi sed pauidi quoniā hoc seculū et hoc tempus est la chymarū et certaminis sed aliud gaudiū et pacis. Flora scđz gradibz ascendit ad cognitionē trinitatis. p̄mus gradus est cōtemplari ea que sunt tū vt

lapides. scđs que viuunt vt plantas. tercius q̄ sentiant vt bruta. quartus que discernūt vt homines. quintus que comprehendūt vt angelos et sanctos. sextus humanitatē ch̄isti et que p nobis fecit et sic venit ad cognitionē deitatis. felix est q̄ semp p̄siderat quid faciat et quomodo p̄ficiat et vt quondie p̄ficiēdo p̄ gradus virtutum ascendat. Auxiliabit aut ei dñs.

Et enim benedictiōē dabit legislator: ibunt de virtute in virtute: videbit deus teorū in syon.

Et enim benedictiōē) i. gr̄e infusiōē (dabit legislator) scđz ch̄istū vtriusqz testamenti auctor qz post legem venit gratiā hoc autē p̄stat gratie benedictiō qd̄ per eam (ibunt) fideles (de virtute in virtute). i. de ope vnius virtutis in opus alterius nō enim omniū opa simul exercent licet ipse simul habeant et sic tandem (videbit deus deorū). i. sanctorū scđz ch̄istū si cui est deus apud deum verbū apud patrem qui est deus deorū. i. ch̄istianorū quibus dedit p̄tatem filios dei fieri (in syon). i. in celesti speculatione et p̄templatiōis plenitudine. syon enim speculatio dicit. p̄ gratiā enī multedant virtutes de quibz venit in ch̄istū dei virtutē et dei sapientiā. Et vt ego videā et ad tanta p̄mia electorum pueniam. D.

Dñe deus virtutū exaudi oratiōez meā auribz p̄cipe deus iacob.

Dñe) a quo regimur (deus) a quo creati sumus (virtutū) celestū. i. angelorū cōditor quis bus me sociari cupio et humanarū infusor qz dator es omniū virtutū p̄ quas ascendit ad te videndū (exaudi oratiōē meā) vt ad beatitudinem me p̄ducas et virtutū angelicis socias (auribz p̄cipe) xam ostendendo p̄ misericōie effectum et complendo desiderū meū D (deus iacob). i. luctantiū vt sup̄latantiū vt i luctantie me iuues et isrl me facias vt videā te sicut vidit iacob quem iuisti et secisti isrl apprensus ei.

Pro tector noster aspice deus: et respice in faciem ch̄isti tui.

Pro tector noster) in pugna (aspice) nos et agonē nostrū et p̄ge o (deus) pater et hoc per ch̄istū. Unde subdit (et respice). i. attende (in faciem ch̄isti tui) hoc est per ipsum nos aspice respice in nos in nobis enim respicis filiū tuum qui habitat in nobis. q. d. si nō propter nos saltem quia sumus p̄formes filij tui non solum p̄pter imaginē sed et p̄pter nature nostre susceptionē. respice nos intūta meritorū eius et si non nostrorū cuius meritis petimus exaudi et non meritis nostris. Ad hoc autē

exaudiri cupio ad hoc intendit mea oratio vt habitare merear in tua domo.

Quia melior est dies vna in atrijs tuis super milia.

Quia melior est dies vna) imutabilis que est (in atrijs tuis). i. in celestibz mansionibz (super milia) dierū in terris qui finem habent. et ponit finitū scđz milia p̄ infinito. qd̄ dicit dies vna spectat ad illam vnam de qua alibi dicit vna petij a deo hāc req̄raz. Milia dierū hoies desiderant et multūz hic viuere volunt. Conternant milia dierū desiderant vnum diem q̄ non habet ortum et occasum. diem sempiternū cui nō cedit besternū quem nō vrget crastinus Huius diei amore iste abnegās semetip̄z subiungit p̄pter qd̄.

Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei: magis q̄ habitare in tabernaculis pctōz.

Elegi) et si possem regnare diu (abiectus) et despectus (esse) opinione hominū. i. vilis et cōtempnibilis haberi et in humilitate viuere deo q̄ seruire (in domo dei mei). i. in sancta ecclia militante et sociate bonorū in quibz habitat deus tanquāz in domo sua (magis q̄ habitare in tabernaculis pctōz) vbi sunt qui honoribz tuent. i. magis q̄ esse in gloria seculi et excellentia inter pctōres potentes et sup̄bos. Ideo aut volo esse abiectus magis q̄ gloriosus et in domo dei magis q̄ alibi.

Quia misericōiam et veritatē diligit deus gratiā et gloriā dabit dñs.

Quia misericōiam et veritatē diligit deus) que in ecclia prestat humilibz et abiectis. Misericōia est qua prius subuenit ac donat pctā et iustificat. v̄tas qua postea reddit p̄missa et coronat Et ne hoc ex meritis dari putes adiunctus est (gratiā) hic in presenti (et gloriā) ibi in futuro (dabit dñs) vere humilibz. Esto ergo abiect⁹ et humilis vt de loco infimo vocari sup̄ius ac gratiā et gloriā consequi merearis. Unde bene subditur.

Non priuabit tonis eos qui ambulant in innocētia: dñe virtutū beatus homo qui sperat in te.

Non priuabit bonis) spiritualibz scđz gratie et glorie eos q̄ ambulant in innocētia scđz ab offensa dei et p̄mi cauendo et mūdōs se ipos custodiendo. Innocētia enim vera est que nec sibi nec alteri nocet. Cur ergo p̄ bonis terrenis deserit innocētia. Acquirat aurū et perditur celū. Et cōuertens sermonē ad deum subdit. Et qz nō priuabis ergo o (dñe virtutū) dator et p̄seruator. deus misericōiaz et tonus p̄sola

tonis qui tanta facis nobis (beatus homo) in presenti p̄ spem et in futuro p̄ rem (qui sperat) et spem ponit (in te) et in eternis nō in transitorijs et caducis. paucis verbis omnia p̄cludit q̄ restant nobis facienda in p̄sura.

Oratio.

Tabernaculoz celestū fundator: eterne dispone quesum⁹ ascē siones in cordibz nostris quibz ad tua tabernacula mereamur sine lapsu p̄scendere. Per dñm.

Psalmus de aduentu ch̄isti primo et incarnatiōis mysterio ac de pluribz beneficijs inde humano generi misericōditer collatis

ps. lxxiiij.

Enedixisti domi

ne terram tuam: auertisti captiuitatem iacob.

Auctor psalmi) p̄pheta david. Titulus est. In finem psalmus filijs chore. Et est sensus psalmus iste dirigens nos in finem. i. in ch̄istum p̄ quem fit benedictiō: cantat filijs chore id est nobis agens de noua benedictiōe data p̄ gratiā ch̄isti incarnati. Est enim de p̄mo aduentu p̄ quem fit b̄dictiō omniū genitū que ad sup̄radicta eterna tabernacula et atria puenitur que per pctā ade maledictiōni subiacebant et ab illis excludebant. Matera aduentus ch̄isti et incarnatiō ac b̄nficia ex hoc collata generi humano. Intentio monere nos vt per fidem ad ch̄istū accedam⁹ et sic eius benedictiōē habeam⁹. S̄nia in generali p̄pha in isto psalmo historialiter agit primo de reuersione iudeorū a captiuitate babilonica facta p̄ tyrū sed mystice et p̄sequenter agit de primo aduentu et incarnatiōis mysterio ac liberatiōe que fienda erat p̄ ch̄istū et sic figure respōdet figuratū. Dicit autē futura tanquā p̄terita p̄pter certitudinē et que apud deū iam erant facta. S̄nia in speciali. Maledictiōni ergo ade opponens benedictiōē ch̄isti ait. (Benedixisti) o (dñe). i. misericōditer respicisti (terrā tuā) scđz iudeā reducendo pplm tuūz de babilonia ad eam (auertisti captiuitatē iacob). i. ppli descendentis ab iacob. Vel (benedixisti) o (dñe) per ch̄istū (terrā tuā). i. carnē nostrā et eccliaz tuā dedit enī fructū suūz et natus est saluator suus et per eum (auertisti captiuitatē iacob). i. noui ppli liberando nos a pctis nostris in quibz captiui a diabolo tenebamur qui p̄ntem⁹ ad iacob imitando ab: abe fidem et sumus minor pplus cui seruiat maior. Et subiūgit quomodo auertit.

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus est ora-
tio ipsi dauid. Et est sensus oratio ista attribuit
ipsi dauid. i. christo conuenit beatorum capiti et
corpore. Quia enim supra dictum est de christi
incarnatione nunc dicit de eius passione. Ha-
tertia oratio christi in passione vel fidelis in tri-
bulatione. Intentio. monere fideles in omni tri-
bulatione humiliter ad deum per orationem recur-
rere. Sententia in generali ppha in isto psalmo in
persona christi orantis humiliter ad patrem in forma
serui qui orat a nobis in forma dei vel in
persona cuiuslibet fidelis positi in tribulatione
corpali vel spiritali orat deum deuote per sua libe-
ratione subiugens de gentium uocatione et adora-
tione. Sententia in speciali christus ergo in forma
serui humiliter ad patrem orans ait Inclina o-
culum tuum ad me et exaudi uocem meam. i. de-
siderium meum comple quam inops ab alio
opem non habens et tua ope indigeas et pauper
per me non sufficiens nihil de me presumens (sum
ego) ideo ad te recurro. Inops est qui deum in
indiget pauper qui in se premit quicquid est. in
supbia inflari possit. Talibus uicibus appropin-
quat et eos exaudit deus qui gratiam suam prestat
humilibus. Nam quasi inclinare aurem uidet cum
nos audire et exaudire misericorditer dignatur.

Custodi animam meam quam sanctus sum: sal-
uum fac seruum tuum deus meus speran-
tem in te.

Custodi animam et vitam (meam) ne deficiat o-
bedientia sibi iniuncta. Uel (meam). i. meorum con-
tra insidiantes ab omnibus malis et scandalis
ne cadat (quam sanctus sum) christus proprie sanctus
est quod sanctificans. sui etiam sunt sancti quod in ba-
ptismo sanctificati. dicat hoc fidelis non se iactan-
do ne cadat clatus sed humiliter persistendo ne
sit ingratus dicat deo sanctus. i. innocens sum quod
sanctificasti me quod accepi non quod habui quod tu de-
disti non quod merui (saluum fac) ne deficiat uel pe-
reat (seruum tuum) tibi obedientem (deus meus) qui
me creasti (sperantem in te) non in se uel in alio con-
fidentem quod non ex homine est salus.

Miserere mei domine quam ad te clamaui to-
ta die: letifica animam serui tui quam ad te
domine animam meam leuaui.

Miserere mei domine quod in misericordia sum et tu
misericors es quam ad te clamaui tota die. i. om-
ni tempore et assidue seu instanter et perseveranter (letifi-
ca animam serui tui) in passione triste uel ex tribu-
lationibus presentibus meam (quam ad te domine) apud
quem solus est iocunditas. amaritudine uero ple-
nus est mundus. ipsam (animam meam) de terrenis

et transitorijs affectu et desiderio (leuaui) sursum
cor habendo et te deuote inuocando uel spem
et fiduciam anime mee in te ponendo. Affectus
quippe gradus est: uoluntas tua est iter tuum. Ascen-
dis et accedis amando: descendis et discedis ne-
gligendo. stans in terra in celo es si deum diligas.
Quoniam tu domine suauis et mitis: et in te mi-
sericordie omnibus inuocantibus te.

Quoniam tu domine suauis et dulcis ad gustandum
es affectus tedio mundane amaritudinis (et mi-
tis) his quos expectas toleras et renocas non ex-
asperans ad te redeuntes (multe misericordie) pro-
a abundantem iniquitatem. multa et multis et mul-
titudinis peccata dimittendo et eos ad gratiam recipie-
do et ideo non solum es misericors sed multe et co-
piose misericordie nam ubi abundat iniquitas superabun-
dat misericordia tua. et hoc (omnibus) nullo excepto
(inuocantibus) non labijs tantum sed toto et puro cor-
de (te) non aliud a te. Ideo.

Auribus percipe domine orationem meam: et inten-
de uocem deprecationis mee.

Auribus percipe domine orationem meam. i. non exeat
de auribus tuis sed fige illam ibi ut per aures fi-
gatur cordi. Ubi subdit (et intende) animo (vo-
ci deprecationis mee) eam exaudiendo et ad effectum
perducendo si uis ut auribus percipiat deus
tuam orationem percipe tu in corde tuo ipsius se-
gem. Tu esto intentus illi et ipse perculdubio in-
tentus erit tibi. Ipse enim ait uertimini ad me
et ego uertar ad uos: Deinde causam audien-
di supponit dicens.

In die tribulationis mee clamaui ad te
quod exaudisti me.

In die tribulationis mee clamaui ad te scilicet
rogando ut tribulationem amoueas uel alleuies
quam enim aduersitas iminet tunc enitius cla-
matur. Deinde quare clamauerit subdit (quod)
alias (exaudisti me) et ideo spero iterum exaudi-
ri. q. d. quod clamante alia uice exaudisti illa con-
fidentia et nunc in ista tribulatione clamor ex-
audisti me dicit cum adhuc exaudiri uelit de-
monstrans in hoc quod ad aliud iam exauditus
sit et adhuc ad aliud exaudiri desiderat.

Non est similis tui in dijs domine: et non est
secundum opera tua.

Non est similis tui in dijs domine in potentia
clementia et sapientia ad quem clamare potuis-
sem (et non est aliquis) secundum opera tua quod nemo
tibi similia operatur nec aliquid qui sicut tu operari
possit reperit. q. d. quocumque modo accipiant
dij non est quod similis sit tibi in essentia uel opera-
tione. deus enim ineffabilis est et facilius dici-
mus quid non sit quam quid sit. Omnia que in ce-

lo et in terra sunt cogita non hoc est deus sed est
quod oculus non uidit: nec auris audiuit: nec in
cor hominis ascendit qui omnia illa fecit. Et ideo quod
non inuenient similem.

Omnes gentes quascumque fecisti ueniet
et adorabit coram te domine: et glorificabit
nomen tuum.

Omnes gentes quascumque fecisti. i. aliquae ex
omnibus gentibus quod omnes fecisti (uenient) passi-
bus fidei a cultu suo ad cultum tuum (et adora-
bunt coram te domine) quod tibi curuabit omne genu.
Adorabit ut creatura creatoris et coram te non
ad oculum (et glorificabit) laudando et predicando
(nomen tuum) quod est super omne nomen se ser-
uos et te deum persistentes. Per hec uerba annun-
ciat ecclesiam ubique diffusam quod modo impletum
est. Deinde singulis singula reddit. Non est in-
quam similis tibi.

Quoniam magnus es tu et faciens mirabilia:
tu es deus solus.

Quoniam magnus es tu quod non alius et non est
secundum opera tua quod (et faciens mirabilia) in celo
et in terra. ergo (tu es deus solus) et nullus ali-
us. Uel. Omnes gentes uenient et adorabunt
et glorificabunt et merito. Quoniam magnus es
tu (et) ex mirabilibus enim magnitudinis et au-
ditus in partibus diuersis ueniunt quotidie fide-
les et adorant ac glorificant cum corde ore et opere
Cognoscitur etiam a gentibus quod est deus solus
et nullus alius. Deinde orat per omnes iam ado-
rantes et loquitur in membris. d.

Deduc me domine in uiam tuam: et ingrediar
in ueritate tua: letetur cor meum ut time-
at nomen tuum.

Deduc me domine in uiam tuam scilicet fidei iam pos-
sitam ne labar uel aberrem et adiuua ut in ti-
more et amore tuo proficiam. Prima hominis uia
est cognitio et confessio peccatorum. de hac uia ue-
nitur ad ueritatem. i. ad preceptorum dei obseruati-
onem ideo subiugit (et ingrediar). i. ambula-
bo et proficiam ulterius te ducetes (in ueritate tua)
a te tradita: et inde letetur cor meum in te: cum
enim a merore facinorosorum erutus fuero tunc in te le-
ticia spiritali gaudebo. ita tamen (ut timeat nomen
tuum). i. te. timor enim non sinit male et inepte ex-
ultare et de uia recedere. Non aliunde letetur ni-
si de te nec aliud timeat nisi a tua gratia sepa-
rari utraque miscenda sunt ut sub spe timeamur
et sub timore letemur. Et tunc.

Confitebor tibi domine deus meus in toto
corde meo: et glorificabo nomen tuum
in eternum.

Confitebor tibi confessione laudis. i. lauda-

bo te persistendo beneficia tua circa me (domine) qui
me regis (deus meus) qui me creasti (in toto cor-
de) et affectu (meo) tota scilicet spem in te ponendo
(et glorificabo nomen tuum). i. gloriosum predica-
bo cum sanctis (in eternum) et hic quod diu fuero per
singulas generationes et in eterna beatitudine si-
ne fine. Et merito

Quia misericordia tua magna est super me: et
eruiisti animam meam ex inferno inferiori.

Quia misericordia tua magna est super me) et super
merita mea. Tanta enim misericordia dei fuit ut etiam
filius suus pro nobis morti traderet. (et eruiisti ani-
mam meam ex inferno inferiori) quod inferius et
subtus nos est. i. ab eterna damnatione a quo in-
ferno liberat qui a peccato liberatus illuc non
mittitur. Eruiere enim ab inferno est facere ne il-
luc descendat. Ubi eruit dominus animas misso filio
suo: et quotidie eruit peccata misericorditer rela-
tando. Deinde quod sequitur potest accipi de toto
christo scilicet de capite et de membris. d.

Deus iniqui insurrexerunt super me: et sy-
nagoga potentium quesierunt animam meam:
et non posuerunt te in conspectu tuo.

Deus iniqui scilicet iudei uel homines et spiritus ma-
ligni (insurrexerunt super me). i. aduersum me to-
tum christum scilicet persecuendo et me superare co-
nando (et synagoga potentium). i. congregatio su-
periorum uel uiciorum et demoniorum (quesierunt
animam meam) ut me perderent et occiderent (et non po-
posuerunt te in conspectu tuo) ut timore tuo retra-
berentur a malo. i. non habuerunt deum pre oculis
sed tamen sequebantur impetum uoluntatis. Si
enim deum attenderent nec filium dei iudei nec san-
ctos ipsius persecuerent inimici. Ipsi ita

Et tu domine deus miserator et misericors
patiens et multe misericordie et uerax.

Et tu domine deus miserator in actu et exhibi-
tione quod misericordias actualiter exhibes (et miseri-
cors) in natura quia eam naturaliter possides
(patiens) diu et longanimiter peccatores expe-
ctans et peccata hominum ad penitentiam dissimulans
(et multe misericordie) erga conuersos multipli-
cia bona eis prestando. quod penitentibus dat gratiam
et perseverantibus gloriam (et uerax). promissa imple-
do et unquam iuxta merita remunerando.

Respice in me et miserere mei: da impe-
rium tuum puero tuo: et saluum fac filium an-
cille tue.

Respice in me) oculo misericordie (et miserere
mei) tribulationi tante exposita (da imperium tu-
um). i. preteritum iudicandi uel fortitudinem et po-
testatem supandi inimicos (puero tuo) innocen-
ti et tibi obedienti. uel (puero tuo). i. seruo put-

sepe accipit in euangelio (et saluū fac) a morte
vel ab inimicis (filii ancille tue) scilicet marie que
se ancillā dicit. Vel (ancille tue). i. ecclesie que p
gratia baptisimi nos genuit.

**Fac mecum signū in bono ut videant qui
me oderūt et confundant: quoniam tu dñe ad
iuuisti me et consolatus es me.**

Fac mecum signū scilicet resurrectionis scilicet signū
Ione prophete vel signū de plena victoria contra
inimicos (in bono). i. ut alijs p̄sit ut spes cre-
dentū p̄firmet vel p̄ hoc boni p̄fortent et ideo
fac (ut videant q̄ oderūt me). I. inimici mei hoc
signū scilicet (quoniam tu dñe adiuuisti me) in certami-
ne et in his que feci (et consolatus es me) in tribu-
latione et in his que passus sum ab eis hoc vi-
deant (et confundant). i. erubescant modo se er-
rasse. Vel (confundant) in iudicio p̄niciose q̄
modo nolunt p̄fundi salubriter hoc debet ro-
gare p̄ctōr ut dñs faciat ei signū in bono si-
gnum scilicet vere penitentis dando ei verā p̄tri-
tionem p̄nam et humilē p̄fessionē et p̄dignam
satisfactionē. **Oratio.**

Letifica dñe vultū familie tue et erue ani-
mas nostras et inferno inferiori ut tui vultus
contemplatōe p̄tecti desideria carnis spiritalia
li dñatione calcemus. Per dñm.

**Psalmus de ecclesie militantis fastigio
et dilatatione ac de ecclesie triumphantis pre-
conio eiusque iugi leticia et laude.**

ps. lxxxvi.

Fundamēta eius

in montibus sanctis: diligit dñs por-
tas syon sup̄ oīa tabernacula iacob

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus est fi-
lius chore psalmus cantici. Et est sensus psal-
mus iste q̄ dicit psalmus q̄ agit de ecclesia s̄m
statū p̄ntem vbi agit opa cantici. q̄ agit de ea-
dem s̄m statū futurū vbi exultat p̄ponit filijs
chore ut habitent in syon. hie p̄ fidem et in fu-
turo p̄ speciem p̄ cuius in celo triumphat par-
tē in terra militat. Materiam cōmendatio ecclesie
militantis et triumphantis sub typo ciuitatis
Intentio: monere habitates in ecclesia militan-
te et adhuc pegrinantes ad amorē et desiderium
ecclesie triumphantis scilicet gloriose ciuitatis hierl̄m
celestis. S̄nia in generali p̄pha in isto psalmo
qui breuis est numero verborū et magnū pon-
dere sententiarū cōmedat ecclesiam s̄m p̄ntem sta-
tum et futurū et multa secū voluens de amore
et desiderio celestis hierl̄m q̄ cogitabat secū
p̄tulit in aures hoīm et p̄dicat eam filijs cho-
re. i. christi imitatoribus ut eis augeat affectū. p̄

passionē enim christi de qua in p̄cedenti psalmo
dixerat: data est spes credentibus redeundi ad ce-
lestem hierl̄m ideo nūc agit de ea ut nos indu-
cat ad eius amorē. S̄nia in sp̄iali: p̄pha ergo
plenius sp̄i multa voluens apud se de hac ciui-
tate in hoc p̄rupit. (Fundamēta eius) scilicet sy-
on ciuitatis sp̄ialis. i. ecclesie sancte. nō refertur
eius ad aliq̄d p̄missum s̄ ad cordis p̄p̄he me-
ditationē qui nūc de illa corde tacuerat et si-
ore (in montibus sanctis) sunt. i. in p̄phetis et ap̄lis
q̄ ibi primū posita est fides ecclesie qui montes
sunt p̄pter fidei sublimitatē: scilicet p̄pter vite puri-
tatem quorū fide: doctrina et exemplis ecclesia
est fundata. Unū est fundamentū ecclesie p̄ter
q̄d nō est aliud ponere q̄d est christus iesus: q̄
sicut dicit sanctus sanctorū sic solus est funda-
mentū fundamentorū q̄d nemo mutare p̄t sed
aliq̄ ab ipso fundamenta dicunt: sicut et ipse est
mons in vertice montium et ab eo aliq̄ montes
appellant. Ecce prior laus a fundamentis ut
soliditas notet ciuitatis. Et quasi quis quere-
ret cuius eius fundamēta dicit aut syon. Unū
subdit: et diligit dñs portas syon. i. sacramē-
ta militantis ecclesie p̄ que fit ingressus in eam
(sup̄ oīa tabernacula iacob). i. imaginaria sa-
cramenta veteris p̄p̄. q̄. d. plus diligit et ap̄-
probat ecclesiam q̄ syon: figuratū q̄ figu-
ram: ciuitatē sp̄ialem sup̄ illa que p̄signabat
eam. Deinde sequit laus de fama

Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas dei.

Gloriosa. i. famosa (dicta) et predicta (sunt
de te) in psalmis et p̄phetis: o (ciuitas dei) sp̄ia-
lis scilicet ecclesia q̄ de illa figuratiua ciuitate q̄ cecidit
nō sunt dicta. Deinde dñs ipse de eadē hierl̄m
agit et ostendit que sunt illa gloriosa que p̄dite-
rat de ecclesia. licet enim ecclesia originē sumpserit
in hierl̄m et monte syon tū p̄ p̄dicationē apo-
stolorū et publicationē euangelij multiplicata
est numerus fidelium p̄ orbem vñ gloriosa
facta est ecclesia. Q. d. gloriosa dicta sunt de te
ciuitas sancta vbi nō solus est iudeus sed oīs
gentes quaz quedā noīate sunt ut intelligant
omnes. Ego enim

**Memor ero raab et babilonis: scienti-
um me.**

Memor ero) ad miserendū in illa ciuitate
inquit p̄pha ex p̄sona dei (raab et babilonis)
que nō p̄tinent ad p̄p̄m iudeorū. i. oīm gentium
p̄ partē intelligendo totū (scientiū me) p̄ fides
id est ap̄lis de illis recipiendis p̄cipia: vbi de
vocatōe gentium dicit que p̄ raab et babilonē
significat. Raab quippe sup̄bia vel latitudo:
babilon vero p̄fusio interpretatur et gentes s̄nt

perbe p̄ latam viam mortis incedunt ac cōsu-
se et indiscrete viuūt. Raab meretrix. babilon
vero semp̄ deo aduersa fuit. Si q̄s ergo raab
vel babilon est nihil despet quinimo det ope-
ram ut deū recognoscat est enim memor scientiū
se. Raab fuisse adulter et fornicator: plenū im-
mūdia plenus sup̄bia tenens latā viam que
ducit ad inferos recordare dñi dei tui et ipse re-
cordabit et miserebit tui. Babilon eras p̄fu-
se et inordinate viuas vicij p̄ctisq̄ consu-
sus habeas ratōz et tui recordabit deus. Sed
iam de vocatōe gentium aptius subiungit osten-
dens q̄d p̄ raab et babilonē significauit. d.
**Ecce alienigene et tyrus et plus ethi-
opum: hi fuerūt illic.**

Ecce alienigene). i. alieni a cultu dei scilicet gen-
tes (et tyrus) q̄d interpretat angustia seu tribu-
latio. i. illi qui sunt in angustia et tribulatione vi-
ciorū (et plus ethiopiū). i. p̄ctis denigrati (hi)
omnes immutati (fuerūt illic). i. in illa ciuitate
dei scilicet ecclesia que est ciuitas dei spiritalis. Et
quid gloriosius. quid iocūdius. q̄d delectabi-
lius? Sunt enim in ecclesia nō solū iudei et indi-
gene verum etiā alienigene tyri ethiopes. q̄. d.
Qui ante tales erant postea inuenti sunt in ec-
clesia nō est enim p̄sonarū acceptio apud deū q̄
tales vocat. Gloriosa ergo dicta sunt de ciuita-
te illa et hoc etiā miraculū q̄d sequit accidit in
ea. Unde subiungit.

**Quid syon dicit homo: et homo na-
tus est in ea: et ipse fundauit eam altissim-
us.**

Quid) ipsi (syon). i. ecclesie dicit et enun-
ciabit (homo) aliq̄s illud q̄d dicit scilicet q̄d (et ho-
mo) christus (natus est in ea). i. in ecclesia p̄ sy-
on significata q̄ de beata virgine que est nobis
bilissimū membrū in ea (et ipse) idem qui in ea
natus est ut homo (fundauit eam) scilicet ecclesiam
(altissimū). i. s̄m q̄d deus nō ut homo. Ac si di-
ceret. quis hoīm ei enunciare et enarrare pote-
rit. vel sufficit q̄d in ea natus sit talis qui et ho-
mo sit et altissimū et eam in qua natus est fun-
dauit. Sic enim fundauit ciuitatē christus in
qua nascere quomō creauit m̄sem de qua na-
sceret. Lerte hoc miraculū nō poterit aliquis
hoīm elucidare sed tū nō sit alicui incredibile
scimus enim ita esse q̄.

**Dñs narrabit in scripturis p̄p̄orum et
principū: horū qui fuerūt in ea.**

Dñs narrabit) hoc (in scripturis p̄p̄orum). i.
que directe sunt fidelibus p̄p̄is (et principū). i. q̄
edite sunt a p̄ncipibus scilicet moise et p̄phetis apo-
stolis et euangelistis. p̄p̄orum et p̄ncipū dico (bo-

rum q̄ fuerūt in ea) scilicet ciuitate. i. ecclesia et mem-
bra eius. p̄p̄i sunt in ecclesia s̄m obedientia p̄n-
cipes p̄ p̄lationē in quorū scripturis p̄p̄etis
sata et expressa est incarnatio nostri saluatoris
Igit collatis oīb; gaudijs que de ciuitate dei
dicta sunt p̄cludit paucis verbis tangens fu-
turam eius beatitudinē et dicens.

**Sicut letantiū omnium: habitatio est in
te.**

Sicut letantiū omnium) nostrū erit (habita-
tio in te) celesti dei ciuitate. i. habitatio oīm no-
strum erit in te sicut letantiū. q̄. d. talis est sta-
tus ecclesie triumphantis q̄ omnium ibi habitan-
tium est leticia et laus iugis ac p̄petua q̄ totū
negotium nostrū nō erit nisi frui deo et laudare
deū. Ideo aut dicit sicut letantiū et nō simpli-
citer letantiū q̄ talis erit leticia qualē hic non
nouimus et ideo cum nō possit exprimi vocis
bus dicitur potuit. v̄l potest hoc intelligi de ec-
clesia militante. Et tunc dicit sicut letantiū in
spe compatōe eius leticie que erit in re erit ha-
bitatio in te p̄ fidem quoniam in p̄nti seculo non est
certa et p̄fecta leticia nulla p̄fecta victoria: nul-
la securitas. sed omnia pendent in ambiguita-
te et ideo nūc omnis leticia debet esse mixta cū
timore. **Oratio.**

Fundamentū fidei nostre deus qui in men-
tibus sanctis tanquā in excelsis montibus eter-
nitatis portas iusticia muniente cōponis cō-
cede nobis in te gloriose credere teq̄ ad redē-
ptionem animarū nostrarū hoīm factū p̄s-
dicabiliter cōfiteri. Per do.

**Psalmus de christi et suorum membrorum
passione inimicorumque contemptu et ami-
corum elongatione ac deuota diuini auxi-
lij impetratione.**

ps. lxxxvij.

Domine deus sa-

lutis mee: in die clamaui et nocte co-
ram te.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus est can-
ticum psalmi etc. Et est sensus. Canticū istud
q̄d dicit canticū q̄ letus finis passionis h̄ oīs
dicitur psalmi q̄ agit de bona opatione. cantat
filij chore. i. christi v̄l crucis seu passionis scilicet
fidelibus dirigens eos in finē celestium coronarū
canit autē ad respondendū christo. i. ut ipsi res-
pondeant imitatio vestigia passionis eius v̄l
gr̄as referēdo et hoc faciant p̄ melech. i. in me-
lech scilicet in choro et p̄cordia charitatis sine qua
nō p̄dest. melech enim interpretat chorus. cho-
rus autem cōcordiā significat que in charita-
te p̄sistit et hic est intellectus eman israelite. i. il

lorum q̄ sunt fratres christi in cruce eius glori-
antes et deū videntes. Quia ergo v̄ supra di-
ctum est p̄ passionē christi veni ad celestē die
rusalem nunc hic oñdit quomodo hoc fiat q̄
imitatōe vel gratiarū actōe et hoc in charitate
q̄ si absq̄ ea tradidero corpus meū ita vt ar-
deam nihil mihi p̄dest. Materiam: passio christi
fuit et membrorum suorum ipsi respondentium. Inten-
tio: monere christi passionē imitari et vniūque
q̄ qui dicit se in christo manere sicut christus
ambulauit et ipm̄ ambulare. S̄nia in genera-
li p̄pheta in isto psalmo in p̄sona christi loquit̄
de sua ac membrorum suorum fidelium passione ini-
micorum p̄emptu amicorum q̄ et notorum elongatō-
ne petēs auxiliū a patre. S̄nia in speciali. In
forma ergo serui orans ad p̄cem ait. **D** (Dñe)
cuius me seruum facio (deus) cui⁹ creaturā me
reputo (salutis mee auctor: q̄ totū est ab eo (in
die et nocte). i. continue et assidue vel in p̄spe-
ris et aduersis (clamaui) magis corde q̄ voce
(corā te) sc̄ ad te orando et te inuocādo. Ora-
uit dñs non fm̄ formā dei sed fm̄ formā serui
in qua passus est. Et q̄ clamo quotidie id̄.

**Intra in p̄spectu tuo oratio mea incli-
na aurē tuā ad p̄cem meā.**

Intra in p̄spectu tuo oratio mea) tanquā
nuncius gratis. i. admitte eam. ingressus enī
orationis in p̄spectu dei acceptatio eius est (in-
clina aurē tuā ad p̄cem meā) p̄cedendo q̄d pe-
to. Inclinatione enim auris dei misericors et au-
ditio eius est. Magna virtus pure orationis hic
ostendit̄ que quasi quedā p̄sona et fidelis nū-
cius ad deū intrat et mandatū pagit quo caro
p̄uenire neq̄t. Et est quasi auicula volans vsq̄
ad pedes dei: si tñ sit alata duabz alis sc̄. Je-
iunio abstinentie et sanctimonia vite. Accessit
est autē vt exaudias.

**Quia repleta est malis aīa mea: et vita
mea in inferno appropinquabit.**

Quia anima mea repleta est malis) nō vi-
ctis et p̄ctis sed doloribus et angustiis quibus ani-
ma carni compatit̄ est enī malū q̄d facimus et
malū q̄d patimur et intm̄ est repleta q̄ (et vita
mea in inferno appropinquabit) dum trador ad
mortē. hanc sententiā verbis alijs explicauit
vbi dictū est. Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortē.
Quod enī ibi ait tristis est aīa mea: hic di-
ctum est repleta est malis anima mea. et quod
sequitur vsq̄ ad mortē: hic dicit̄ et vita mea
in inferno appropinquabit. Et nō solum grauiā
passus sum s̄ etiā cōsumeliosa. quia
**Estimatus sum cū descendētibz in la-
cum: factus sum sicut homo sine adiu-**

torio inter mortuos liber.

Estimatus sum) ab impijs et vicijs a nescie-
ntibus (cum descendētibz in lacū) miserie vel
p̄funditatis inferni putabant enī cum sic ne-
cessitate mori vt moriunt̄ hoies ceteri (factus
sum) opinione maloz et reputatus ab eis (si-
cut homo) simplex (sine adiutorio) diuino cui
nō est adiutor: ad liberandū ego christus (in-
ter mortuos liber) nō detentus insolubili vin-
culo mortis q̄ resurrexi qui potui animā me-
am ponere et resumere. et etiā (inter mortuos)
coram deo. i. inter peccatores (liber). i. solus si-
ne peccato immo liberās alios a morte et pec-
cato. Item estimatus sum.

**Sicut vulnerati dormientes in sepul-
chris quoz nō est memor amplius: et
ipsi de manu tua repulsi sunt.**

Sicut vulnerati) i. vulnerē occisi et mor-
tui (dormientes in sepulchris). i. sepulti (quo-
rum nō es memor amplius). i. adhuc vt inde
eos resuscites. i. quoz tps̄ resurgendi nondū
venit: in quo christus a ceteris mortuis discer-
nitur qui et vulneratus et mortuus in sepul-
chro clausus fuit s̄ die tertia euigilans resur-
rexit (et ipsi) quibus ita factus sum (de manu) et
a p̄ctōe (tua) o deus (repulsi sunt). i. adiutor:
rio man⁹ tue priuati sunt qui me sine dei adiu-
torio esse putauerūt. hoc modo manifeste patet
in iudeis. p̄ctōe et adiutorio dei desitūns.

**Posuerūt me in lacu inferiori: in tene-
bris et in vmbra mortis.**

Posuerunt me) sua reputatōe et opinione
(in lacu inferiori). i. in lacu inferni et p̄fundē-
tate irremediabili cum peccatoribus obnoxijis sc̄
(in tenebris) i. in tenebris obliuionis que
sc̄ nemo requireret (et in vmbra mortis). i. in
angustijs infernalibus in quibus mors sola do-
minabatur. vnde alibi scribit̄: qui sedebant in
tenebris et in vmbra mortis lux orta est eis. Et
eadem eoz reputatōe et opinione

**Sup me cōfirmatus est furor tuus: et
oēs fluctus tuos induxisti sup me.**

Sup) et cōtra (me cōfirmatus) et impla-
bilis visus (est furor tuus) o deus. i. ira et indi-
gnatio tua vt illi putauerūt. Apud eos enī sic
erat quod furor dei nō solum cōmoris verū
etiā cōfirmatus fuerit sup eum quem vsq̄ ad
mortē crucis p̄ducere potuerūt. Bene ergo
sequit̄ (et omnes fluctus tuos). i. tribulationū
et passionū impetus et tempestates (induxisti
sup me) vt me tanq̄ mare submergerent cum
enī ipsi immanitatem passionū christo intule-

runt: hoc voluisse et fecisse deū arbitrati sunt.
Et tunc ad tumultū miserie.

**Longe fecisti notos meos a mesposue-
runt me abominatione sibi.**

Longe) loco vel mente (fecisti). i. fieri p̄mi-
sisti (notos meos) qui me nouerāt ac p̄dicatio-
nem meā audierant et miracula viderāt (a me)
vt nullus p̄beret auxiliū q̄ me relicto fugerūt
(posuerunt me) ipsi noti (abominationē sibi)
q̄ et ipsi p̄secutores posuerunt cum abomina-
bilem q̄ abominabili et turpissima morte di-
sponerent cum occidere.

**Traditus sum et non egrediebar: oculi
mei languerūt p̄ inopia.**

Traditus sum) a iuda discipulo (et nō egre-
diebar) ab eis fugiēdo. Uel (nō egrediebar)
id est nō p̄alabar et manifestabar potentiam
meam et quis essem ostendendo sed in interio-
ribus meis latebā. Unde (et oculi mei). i. apli
q̄ futuri erant oculi et lumen totius corporis my-
stici (languerūt) et a spe tanquā infirmati dese-
cerunt cum me nō viderent in virtute poten-
tē manifestari sed quasi victū et impotentē oīa
p̄ferre (p̄ inopia) et p̄ defectu cōstancie et robo-
ris fidei et amoris velut s̄tracto sibi cibo suo
lumine suo. Quod significat in extinctōne lu-
minum in ecclesia in septimana penosa.

**Clamaui ad te dñe: tota die expandi ad
te manus meas.**

Clamaui) seruēter (ad te dñe) pater cū pen-
derem in cruce (tota die expandi ad te manus
meas) extensus in ipsa cruce: vbi totū p̄ parte
posuit q̄ non tota die in cruce pependit. Uel
(tota die) iugit̄ et assidue expādi. i. extendi (ad
te) glorificandū (manus meas). i. opa mea q̄
omnia opa sua ad voluntatē et gloriā p̄is fe-
cit et retulit. p̄ extensioē vero manū intelligi-
tur cōtinuatio bonoz operū a quoz intentōe
nunquā cessauit. Et q̄ hec expansio manū et
opa eius nō omnibz p̄fuerūt addit. Sed.

**Quid mortuis facies mirabilia aut
medici suscitabūt et p̄stebunt tibi.**

Quid mortuis) sc̄ corde et in anima nō
corpe (facies mirabilia) vt ad vitam fidei mo-
ueant. q̄. d. non q̄ nō mouent̄ ad fidem. Non
eis dicit̄ fieri quibus et si fiant nō p̄sunt vt quos
ad vitam fidei ipsa miracula visa nō mouent.
(aut medici) sp̄uales (suscitabūt) tales mortu-
os ad gr̄am (et) suscitāt (cōstebunt tibi) cō-
fessione laudis vel peccatoz. q̄. d. nō possunt.
quia potestas eoz nō extendit se ad tantum vt
suscitent ad p̄stendū tibi in quibus occulta gra-

tia tua nō opatur qua trahantur sed sola gra-
tia tales reuiuiscunt.

**Quid narrabit aliquis in sepulchro
miscōiaz tuā: et veritatē tuā in p̄ditōz.**

Quid narrabit aliquis) positus (in se-
pulchro) peccati. i. mortuus in anima et sepul-
tus pondere maloz (miscōiaz tuā) sc̄ re-
parationē generis humani misericorditer im-
pensam. per sepulchrū mortue anime corpus
intelligitur quod in euangelio sepulchro com-
paratur (et veritatē tuā) sc̄ cōpletionem p̄-
missorum iam factā narrabit aliquis positus
(in p̄ditionē) anime. i. oblitus. q̄. d. non hi
narrabunt et te laudabūt: quia nō est speciosa
laus in ore peccatoz. sed viui et fideles q̄ re-
ctos decet laudatio. Florandū q̄ misericordi-
am et veritatē amat scriptura cōiungere et ma-
gime psalmi. Et

**Quid cognoscent in tenebris mira-
bilia tua: et iusticia tua i terra obliuionis**

Quid cognoscent in tenebris) et filijs
tenebrarū. i. in peccatoribus et reprobis qui sunt
tenebre etiam alios obtenebrantes (mirabilia
tua) in me et p̄ me facta (et iusticia tua) qua iu-
stificas impium (in terra obliuionis). i. in ter-
reno corde tui obliuio et a te obliuioni tradito.
q̄. d. nō impediēte h̄ eoz malicia. Idem itaq̄
sunt mortui et positi in sepulchro et p̄dit̄ et te-
nebre et terra obliuionis. Deinde christus lo-
quitur ex voce corporis sui. i. eccle. q̄. d. finimus
et nos olim natura filij ire sicut et ceteri. s̄

**Et ego ad te dñe clamaui: et mane ora-
tio mea p̄ueniet te.**

Et ego ad te dñe) nō ad alium (clamaui) vt
saluus essem. Quis enī me discernit ab alijs
filijs ire qui nec credere potuissent nisi me mi-
sericordia dñi p̄uenisset. et ideo sequitur (et ma-
ne). i. nunc in hac fidei et virtutū luce post no-
ctem infidelitatis et vicioz q̄d mane vt mihi
esset misericordia tua me p̄uenit (oratio mea) p̄uen-
ta a tua misericordia adhuc in ista vita (p̄ue-
niet te). i. futurū iudiciū ne tunc me cōdemnes
Ut aut̄ ista oratio seruescat et exerceatur cre-
brescant mala transitoria et differēt bonū q̄d
in eternū dabitur. Ideo sequitur

**Ut quid dñe repellis orationē meam:
auertis faciem tuā a me.**

Ut quid dñe repellis) i. repellere videris (ora-
tionē meā) differendo dare q̄d peto. In quibus
verbis p̄ponit querendā esse causā quare orō
sanctoz differēt et quasi repellitur q̄ est vt ipius
dilatōne b̄nificij et tribulationū aduersitate q̄si
repulsa tanq̄ ignis flatu repercussa ardentius

inflametur. et ut quid (auertis facies tuas a me) quasi indignatus exponendo me miseris vel non intendendo precibus meis. Auertere enim dicitur deus faciem non dando quod volumus quoniam quod non ex parte petimus. Deinde exequitur breuiter tribulationes corporis christi dicens. **Pauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum et conturbatus.**

Pauper sum ego rebus seculi (et in laboribus a iuuentute mea) vnde alibi sepe expugnauerunt me a iuuentute mea. Inops est ecclesia cum esurrit et sicut adhuc peregrina vnde satietas in patria et in laboribus est a iuuentute sua et quo enim seruire deo cepit laborauerit exaltatus autem prosperis (humiliatus sum) aduersis (et conturbatus) dolet de eis quod frequenter post prospera occurrunt aduersa. **Uel** (exaltatus) prius timido corde (humilitatis sum) postea per confessionem (et conturbatus) de peccatis caedando ad hoc exaltatus in seculo quedam membra ecclesie vt in eis sit maior humilitas.

In me transierunt ire tue: et terrores tui conturbauerunt me.

In me transierunt ire tue. id est afflictiones penitentis que sunt quasi effectus ire affligentis super ipsum corpus. id est vnitatis sanctorum fidelium cui caput est christus. transire dei non autem manent. flagellat enim filios quos recipit sed ad correctionem non ad pempionem (et terrores tui) de tuis. id est afflictionibus futuris (conturbauerunt me). id est meam infirmitatem quod omne quod accidere potest etiam si non accidat prudenter timeat. **Uel** (terrores tui) de iudicio futuro quos omnis caro timeat (conturbauerunt me) et terrent.

Circumderunt me sicut aqua tota die: circumderunt me simul.

Circumderunt me impetus tribulationum vndique vt mergeret (sicut aqua) que intrant in eam tangit circumfluunt et cingunt circumquaque: et hoc (tota die). id est continue et sine cessatione: vbi continuatio temporis significat donec hoc seculum finiat. quod nullo tempore desunt mala ecclesie in his modis do peregrinanti dum modo in his modo in illis membris vsquequaque contingunt (circumderunt me simul.) in diuersis membris: in quo notatur tribulationum impetus et earum aggrauatio et pondus. **Sed** hec omnia sunt vt oratio ecclesie deum et futurum iudicium pueniat donec illa salus veniat vbi nihil malorum sit. **Hec** etiam penitentem accipit in persona christi secundum formam serui ita dicitis (Pauper sum ego in habitu pauperis) et in laboribus) satagens de salute hominum (a iuuentute

mea). id est a tempore incarnationis mee (exaltatus autem) in cruce (humiliatus sum) in sepulchro (et conturbatus) in passione. (In me transierunt). id est non mansere me perierunt (ire tue). id est afflictiones quas tua voluntate non meo merito patior (et terrores tui) quos te volente patior (conturbauerunt me) secundum infirmitatem carnis. (Circumderunt me) inimici mei (tota die) scilicet tempore passionis (circumderunt me simul) principes et populi. deinde sequitur et persona capitis et membrorum filii.

Elongasti a me amicum et proximum: et nos meos a miseria.

Elongasti a me amicum pio et fideli amore pauperis mihi coniunctum (et proximum) parentela vel beneficium (et nos meos) qui sola opinione vel visione me didicerunt seu dilexerunt (a miseria) id est propter miseriam meam mihi non patientes sed oes me derelinquentes. Sepe ei amici et proximi et non picilantes secundum seculum scilicet formidant ne deserunt. **De** et omnibus concludendo ex quo nullus pro patitur afflictionibus meis decens est vt tu adiuvando copiaris. Tibi enim derelictus est pauper orphano tu eris adiutor.

Oratio.

Redemptor omnium ineffabilis que salutis nostre dator qui pro nobis inferna penetrans facinus es inter mortuos liber exaudi matutinam precem familiaritatem et erue nos ab inimici insidiantis pessima seruitute. Qui vivis.

Psalmus de misericordia et veritate dei ac de mutatione veteris testamenti et confirmatione noui: et de spe quam in christo habemus et alijs dei beneficijs pluribus.

ps. lxxviii.

Misericordias domini: in eternum cantabo.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est. Intellectus ethan israelite. Et est sensus hic est intellectus ethan. id est robusti. israelite id est qui vere deum videt. Ethan enim interpretatur robustus: quod nullus est nisi in spe. promissionis dei vnde hic agit. per quam nemo decipitur quod verus israelita intelligit vnde bene hic psalmus post precedentem sequitur quod ridentibus christi passioni spes promissionis dei datur. **Varia:** laus de misericordia et veritate dei ac de mutatione veteris testamenti et confirmatione noui et de spe promissionis quam habemus in christo multisque alijs dei beneficijs exhibitis pro christiano Intentio: nos admonere vt deo gratias pro collata gratia et veritate agamus et vt spem non in nobis et nostra iusticia sed in deo et christi misericordia

ponamus. **Senia** in generali propheta in isto psalmo in persona ethan israelite seu ecclesie loquitur de dei misericordia et veritate iusticia et potentia ac promissionibus patris de christo factis et pluribus alijs beneficijs nobis collatis. **Erigam** ergo animos nostros quod ille qui promisit ita cetera conpleturus est vt multa conpleuit. **Senia** in specialiter propheta ergo robustus non in se sed in misericordia dei ait. **Misericordias domini**. id est multitudinem beneficiorum que dominus pater pro filio suo ecclesie sue conulit pluraliter dicit misericordias quod multe sunt misericordie generata de quibus tamen quatuor specialiter notamus scilicet quod sumus creati quod recreati et renati quod conseruati et quod glorificandi (in eternum) non solum in presentia cum iustis sed etiam in futuro cum angelis (cantabo). id est laudabo et iocunde annuntiabo. In quo pcutantur filii qui laudant deum in tedio et accidia. **Et** statim mutando personam et conuertens sermonem ad deum dicit. **Sicut**.

In generatione et generatione: annuntiaabo veritatem tuam in ore meo.

In generationibus penitentem que nunc est (et generatione) sequentem que futura est. id est in omni generatione donec generatio generatoi succedit. **Uel** (in generatione) iudeorum (et generatio) gentium (annuntiaabo veritatem tuam). id est tuam promissionum et preceptorum (in ore meo) in quo fit confessio ad salutem. **Non** est ore labii sed in ore diu tanquam dulce factum. **Aliud** est laudare in ore quod est diu reuolueret et corde tractare aliud est ore et non est corde. Deinde ostendit quas misas cantet et quas veritatem annunciet dicens.

Quoniam dixisti in eternum misericordia edificabit in celis: preparabit veritas tua in eis.

Qui dixisti. id est apud teipsum decreuisti et disposuisti seu per spiritum sanctum mihi manifestasti quod (in eternum) mansura (misericordia) humano generi impendenda (edificabit) et prius firmabit (in celis). id est in apostolis et sic preparabit alijs veritate tua. id est conpleto tue promissionis (in eis). id est per eos celos vt per eos fiat nota hominibus. elegit ei eos dominus non suis meritis sed per suam misericordiam vt prepararet eos ad annunciandam veritatem suam. dixisti etiam h. l. **Disposui testamentum electis meis: iuravi dauid seruo meo vsque in eternum preparabo semen tuum.**

Disposui testamentum scilicet nouum quo renouatur ad nouam hereditatem (electis meis) scilicet fidelibus christianis (iuravi). id est immobiliter et tam certitudinaliter promisi sicut quod iuramento firmat (dauid seruo meo) ad fram: illi regi. quod vsque in eternum preparabo semen tuum) quod est semen abrahe. id est christum. vel iuravi dauid seruo meo). id est christum

vsquequaque mihi obediens qui ex genere dauid carne assumpsit (vsque in eternum preparabo). id est stabiliam (semen tuum) scilicet fideles in te credentes et tui imitatores. Deinde quod dixerat semen dicit sedem subdens.

Et edificabo in generatione et generatione: onem: sedem tuam.

Et edificabo in generatione mortalem (et generationem) immortalem. id est in omnem generationem et in eternum (sedem tuam) o dauid. id est regiam patrem et thronum regni tui in christo semine tuo. **Uel** (Edificabo sedem tuam) o christe. id est ecclesia cui pre fidebas et in qua tanquam rex sedebis in eternum vt nos regas que omni tempore tibi edificat per predicationem: baptismum et penitentiam: et hec sedes erit in generationem et generatio: quod nunc sedet christus in nobis vt regat: sedebit et tunc in seculis vt pmaneat. **Et** quod sicut dixisti et promisti ita fiet id. **Constituentur celi mirabilia tua domine: et tene veritatem tuam in ecclesia sanctorum.**

Constituentur. id est laudabunt (celi). id est predicatores sancti (mirabilia tua) non merita sua o domine) sed quod per misericordiam redimis quod iustificas. In omni enim misericordia peccatorum: in iustificatione impiorum quod laudamus nisi mirabilia dei laudas quod resurrexerunt mortui: plus lauda quod redempti sunt per diti et iustificati impij. (et tene) constituentur (veritatem tuam). id est impletoem promissionum et precepta tua (in ecclesia sanctorum). id est inuentu fidelium vbi fides adhibet. **Et merito constituentur.**

Quoniam quis in nubibus equabitur domino: similis erit deo in filijs dei.

Quoniam quis in nubibus. id est predicatores scilicet prophetas apostolos et alios annuntiatores veritatis et si potentes sunt (equabitur) in potentia (domino) scilicet christo et si ipse sit homo. idem sunt celi et nubes scilicet predicatores scilicet celi propter veritatis fulgorem: nubes propter predicatores imbrem. et quod (similis) in essentia (erit deo). id est christo filio dei per naturam (in filijs dei) per gratiam scilicet multi sunt et in superis scilicet angeli et in inferis scilicet boies sancti. q. d. nullus sanctorum vel angelorum erit similis vel equalis christo et quod non potest tamen homo. Ipse enim est.

Deus qui glorificat in consilio sanctorum: magnus et terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt.

Deus qui glorificat in consilio. id est per consilium (sanctorum) quod enim nubes et filij dei non potest deo similis esse vel equari. consilium eorum est credere in illum et in eo gloriar. **Beni** consilium restas humane fragilitati vt quod gloria in domino gloriatur. quod est magnus) in potentia quod dominus omnium (et terribilis) in reuerentia quod iudex omnium (super omnes qui in circuitu eius

sunt). i. sup angelos et hoies qui sunt eius si-
patores nō pares qui eius dono ei pprimant et
adherent. Et vere sup om̄s qz. **D**

Dne deus virtutū quis similis tibi: po-
tens es dñe: et v̄itas tua incircuitu tuo

Dne deus virtutū tam angelicaz q̄ huma-
narū (quis similis est tibi) potentia vel virtute. q.
d. nullus qz (potens) singulariter (es) tu (dñe)
et te illi p̄o de te qz omnia fecisti (et v̄itas tua)
i. pmissionū tuaz et p̄ceptoz (in circuitu tuo)
id est v̄ndiqz et ex om̄i pte expansa est sup oēs
Magna est potentia tua qua oia fecisti s; plus
est nobis misericōdia tua q̄ exhibuit veritatē tuaz
v̄biqz in oēs. que veritas cū ibi cepit p̄dicari:
mare et hoc sc̄m cepit fremere. sed nō est timē-
dum p̄dicatozib; tuis quia

Tu dñaris potestati maris: motū autē
fluctuum eius tu mitigas.

Tu dñaris p̄tati maris). i. p̄tati b; seculi hu-
ius et dñs es potentū eius. (motū autē fluctuū
eius). i. impetus p̄secutionū et tentationū; q̄s
p̄mouēt seruis tuis (tu mitigas). i. temperas et
iuxta voluntatē tuā disponis vt nō sc̄iāt nisi
quantū velis: nec finis nos tētari supra id qd̄
possumus pati: nō penitus tollis vt mereatur
quis coronā. Quis enī tribulatio quasi meritū
n̄m nobis dat qz p̄ eā meliores efficiuntur. vt
aut̄ rabies maris encruaretur.

Tu hūiliaſti sicut vulneratū sup̄bus: in
brachio p̄tus: tue dispisti inimicos tuos

Tu hūiliaſti). i. deicisti (sicut vulneratū)
nondū ex toto mortuū (sup̄bus) singulariter sc̄z
tentatozē diaboli hui; maris principē dñm
q̄ hūiliatus est et p̄stratus ac debilitatus s; nō
correctus. vulneratus nō quidē in carne quā
nō habebat s; p̄cussus in corde vbi sup̄biebat
vulneratus est in p̄mo aduentu s; in sc̄do oc-
cidetur (in brachio p̄tus tue). i. in fortitudi-
ne diuinitatis tue (dispisti inimicos tuos)
satellites eius nō solū luciferū s; et alios cū ca-
pite vel iudeos p̄ mundū. **N**ec mirū q̄ talia
fecisti. quia

Tui sunt celi et tua est terra: orbē terre
et plenitudinē eius tu fundasti: aquilo-
nem et mare tu creasti.

Tui sunt celi et tua est terra orbē terre et ple-
nitudinē eius tu fundasti). q. d. idco potes fa-
cere p̄dicta et maiora qz tuus est ambitus mū-
di et oēs creature q̄ in eo sunt (aquilonē). i. dia-
bolum (et mare). i. seculū (tu creasti) stulte ergo
se erigūt p̄tra eū a quo creati sunt. vel (Tui sunt
celi). i. p̄dicatores q̄ pluit alijs veritatē (et tua

est terra). i. hoies suscipientes imbrem. hac autē
pluuia (tu fundasti) et firmasti in fide (orbē ter-
re). i. totā ecclesiā p̄ orbē diffusam (et plenitu-
dinē eius). i. eos quib; quidē implet. (aquilo-
nem). i. diaboli aquiloni p̄sidentē (et mare). i.
amaros quib; purgat ecclesia (tu creasti) in fla-
gellum vt decti plus mereant. Et inde

Thaloz et hermon in noie tuo exulta-
bunt: tuū brachiū cum potentia.

Thaloz et hermon). i. illi ad q̄s a te lumen
grē venit et qui lumine veniente a te illumina-
ti anathema dant diabolo. **T**haloz enī inter-
pretat̄ veniens lumen et h̄mōi anathēa et. i. dia-
boli (exultabunt) nō in meritis suis sed (in noie
tuo) quo christiani vocant̄ vt qz nō sibi sed no-
mini tuo dant gloriā. **U**el (thaloz). i. iudei ad
quos primū venit lumen p̄dicatōnis (et her-
mon). i. gentes anathema. i. aliene a te (in noie
tuo exultabunt) cōiunctis in angulari lapide
duob; parietib;. Et hec omnia fecisti (qz tuū
brachiū) quo fecisti semp est (cum potentia) et
fortitudinē cū q̄vis oparis efficaciam. et sp̄.

Firmetur manus tua et exaltet dextera
tua: iusticia et iudiciū preparatio sedis tue

Firmetur manus tua). i. opatio tua p̄tra sup̄-
bos vt humilient̄ (et exaltet) in virtutib; dex-
tera tua). i. ecclesia ad dexterā collocanda et nu-
merus eoz qui in dextera sunt locandi clari-
ficetur et augetur. **I**n fine autē erit (iusticia et iudi-
cium preparatio sedis tue). i. sedes tua erit in iu-
dicio p̄tra ad faciendū iusticiā et iudiciū. i. ad
iuste iudicandū. **Q**ui etiam iusticiā sequit̄ et se-
ipm iudicat hic sedes dño in anima p̄parat qz
anima iusti sedes est dei et hic in dextera ponit̄
die iudicij nunc aut̄ iterū.

Miscōdia et veritas precedent facie tuā
beatus p̄ls qui scit iubilationē.

Miscōdia) qua deles petā (et v̄itas) qua im-
ples p̄missa (precedent facie tuā). i. facie tui post
iudicium vt nō timeant̄ futura iudicia et bea-
tus) est (p̄ls) sc̄z fidelis) qui scit. i. sentit et exp̄-
tur (iubilationē). i. qui scit ineffabiliter aggan-
dere tātis beneficijs. **T**antū enim de misericōdia
et veritate dñi debem; gaudere vt magnitudi-
nem gaudij nō valeam; explicare et hec est iu-
bilatio. iubilus enī est gaudij qd̄ v̄bis nō p̄t
explicari nec tñ penitus reticere. **U**n̄ nō dicit
qui loquit̄ sed qui scit qz sciri iubilatio p̄t vt
v̄bis explicari nō p̄t. **U**el (miscōdia et veritas)
in hominib; (precedent facie tuā) a fili p̄curso-
ris hospiciū dño p̄parans vt qui tuā faciē
deriderat misericōdiam et veritatē p̄re habeat
(et beatus p̄ls qui scit iubilationē) qui ius;

lencia non in sua sed in dei virtute ponit. hec
autem totū est de gratia dei nō de hoie. **U**n-
de sequit̄.

Dne in lumine vultus tui ambulabūt:
et in noie tuo exultabūt tota die: et in iu-
sticia tua exultabūt.

Dne in lumine vultus tui). i. in agnitōe fidei
et illuminatōe spiritus sancti (ambulabūt) hoies
de virtute in virtute et p̄ficient vel in p̄templa-
tione trinitatis hie in futuro p̄fuerabūt et in
nomine tuo) sc̄z christiano non in se (exulta-
bunt tota die). i. assidue nō desistendo qui aut̄
in se exultat nō tota die exultat qz cadit et qm̄
quos illuminat etiā iustificat subdit̄ et in iusti-
cia tua) nō sua nō suā q̄rentes statuere qua de-
p̄merent sed tuā qua iustus est ex fide viuū et
altabit̄) hic in meritis et in futuro in p̄m̄ijs

Qm̄ gloria virtutis eoz et tu es: et in be-
neplacito tuo exaltabit cornu nostrū.

Qm̄ gloria virtutis eoz tu es) nō enī de vir-
tutib; suis in seipis sed in te gloriat̄ et de bonis
operib; nihil sibi attribuit sed totū ad tuā lau-
dem refert. **E**t murans p̄sonā dicit et p̄sona
p̄li seu ecclesie ad deū (et in beneplacito tuo). i. in
gratuita misericōdia tua. et qz tibi beneplacuit nō
qz nos digni simus (exaltabit cornu n̄m). i.
subleuabit fortitudo et p̄tās n̄ra. **S**icut enim
nobis beneplacita fuerūt p̄cepta tua ita tibi be-
neplacitū est vt in te exaltet virtus n̄ra.

Quia dñi est assumptō nostra: et sancti
israel regis nostri.

Quia dñi est assumptio) ad p̄tendū nos
ne a cuiuslibet impulsu corruam; ip̄e enī nos
suscepit q̄ nos illuminauit et iustificauit (et san-
cti isrl). i. dei isrl qui est sanctus sanctorū et san-
ctificat credentes (regis n̄ri) q̄ regnat in ecclesia
ac regit nos et omnia. **U**el (in beneplacito filio
tuo). i. christo qui tibi beneplacuit (exaltabit
cornu nostrū). i. virtus et p̄tās n̄ra. id aut̄ in ip̄o
et per ip̄m (Quia dñi) sc̄z filij tui est (assumptō
nostra). i. carnis n̄re quaz assumpsit in quo est
omnis spes nostra (et sancti isrl regis nostri). i.
sanctificātis et regentis credentes. **D**einde oī
dit vnde sc̄it hec p̄dicta ponendo p̄missiones
patris de christo dicens.

Tunc locutus es in visione sc̄tis tuis:
et dixisti posui adiutorij in potente: et
exaltavi electū de plebe mea.

Tunc sc̄z qm̄ dixisti mihi disposui testamē-
tum (locut; es) et alijs (sc̄tis tuis) sc̄z ceteris p̄-
phetis (in visione). i. in occulta reuelatōe quā
fecisti eis. **U**n̄ p̄he. i. videntes sunt dicti (et di-
xisti). i. p̄m̄iscam eis reuelasti. **U**el (dixisti) pa-

lam p̄ eos (posui adiutorij) liberatōis et redē-
ptōis humani generis (in potēte). i. in christo
p̄prio filio qui omnia p̄t̄ et exaltavi) sup̄ om̄e
nomen (electū) sc̄z christū immunē a p̄ctō na-
tum (de plebe mea) iudaica. **E**t exponēdo q̄s
fuerit iste potens et electus et quomō cum exal-
tauerit subiungit.

Inueni dauid serū meū: oleo sancto
meo unxi eum.

Inueni dauid) significatū. i. christū de sc̄mi-
ne dō natū et manu fortē. **I**nuenit eū qz elegit
vt ex eius genere carnē assumeret (serū meū)
p̄ p̄te carnis qz formā serui accepit vel p̄ obe-
dientia et p̄ oia mihi obediētē et ideo in eo po-
sui adiutorij (et oleo sc̄to meo) sp̄uali sc̄z gratia
sp̄s sancti (unxi cum) ab instanti p̄ceptōis sc̄m q̄
homo p̄re p̄cipib; suis. **I**deo aut̄ potens.
Oleus enim mea auxiliabit ei: et bra-
chium meū confirmabit eum.

Oleus enī mea auxiliabit ei). i. diuinitas
hūanitati cōiuncta et verbū meū p̄ qd̄ ego ope-
ror oia coopabit ei et solabit sc̄m q̄ homo in
opib; et passionib; (et brachiū meū). i. eadē di-
uinitas q̄ fortitudo mea p̄ quā potēter aduer-
sarios meos visibiles et invisibiles deuico (cō-
firmabit) et confortabit eū in assumpto corpe cō-
tra aduersa vt pagat icepta et nullaten; ab ad-
uersarijs super. **E**t eo v̄sqz confirmabit qz.

Nihil p̄ficiet inimicus i eo: et filius ini-
quitatis nō apponet nocere ei.

Nihil p̄ficiet inimicus). i. diabolus (in eo)
tentando vel sciendo qz in eo nō habet quic-
quā (et fili; iniquitatis) sc̄z iudas vel ille iudai-
cus p̄plus filius diaboli (non apponet nocere
ei). i. nō addet effectū p̄auer voluntati vt nocer-
at et si sc̄iat qz omnia in p̄sperū cedūt. **N**am
et si christū occiderunt nō tñ nocuerūt immo
ad salutē quam ip̄e nobis p̄ mortē suam dare
disposuerat p̄fuerūt. hoc enī sc̄m membra di-
ci potest qz diabolus vel p̄secutor sc̄uit quide; et
facit qd̄ suū est sed nō p̄ficiet neqz nocet im-
mo exeret et p̄dest.

Et cōcidā a facie ipsius inimicos eius:
et odientes eos in fugā cōuertā.

Et cōcidā) ac cōmuniā a facie ipsius ini-
micos eius) sc̄z iudeos et demones qui sepe a
domino consuli tanquam concili glagijs di-
sc̄debant a conspectu eius (et odientes eos in
fugam cōuertā) qz et ipsi coram eo sepe su-
gabant. **U**el (cōcidā a facie ipsius inimi-
cos eius) cum enim facies eius p̄ctōres respi-
cit a criminib; separant̄ quibus non est locus
sub p̄na dei (et odientes cum in fugā cōuert-

tam) vt fugiat ab ipso irato ad ipsum placatum non habentes quo a spiritu suo cant et quo a facie sua fugiant.

Et veritas mea et misericordia mea cum ipso et in nomine meo exaltabit cornu eius.

Et veritas mea) qua complet promissa (et misericordia mea) qua remittit peccata (cum ipso) erit (et in nomine meo) quod est deus (exaltabit cornu eius). i. patris et dominum quod in nomine domini vicit inimicum et vbiq; dominat. Sepe misericordia et veritas nobis commendantur vt ea reddam? deo misericordia vt miserorum miseremur veritate vt non inique iudicem? nec altera altera impediatur vt in misericordia nimis laxa vel in veritate nimis rigida non sumus aliter enim non sumus in via dei vbi misericordia et veritas occurrunt sibi.

Et ponam in mari manum eius: et in fluminibus dexteram eius.

Et ponam in mari) i. in gentibus) manum eius) id est potentiam eius hoc est dominabitur gentibus per mare designatis vel opera eius ostendat in mundo (et in fluminibus) ponam dexteram) i. fortitudinem eius) hoc est subdabit etiam ei cupidus quod sicut flumina in mare ita cupidi in amaritudines huius seculi plabunt et tamen hi ad fidem christi conuertentur et christo subdiciantur. Vel (in fluminibus) i. in aquis baptismi ponam dexteram eius) i. operationem. Et hoc ideo quod.

Ipse inuocabit me pater meus es tu: deus meus et susceptor salutis mee.

Ipse inuocabit me) dicendo mihi (pater meus es tu) sicut ego deus. hoc quidem et alij dicunt sed per gratiam ipse vero specialiter dicit per naturam et deus meus es tu sicut ego sum homo et susceptor salutis mee) per prophetam. i. susceptor mei ad salutem sicut quod sum infirmus quod es auctor salutis mei infirmi.

Et ego primogenitum ponam illi: excelsum pre regibus terre.

Et ego primogenitum) i. venerabilem et digniorem pre cunctis creaturis (ponam) i. constitutam) illum) hoc est pre alijs honorabo eum a simili sicut primogeniti solent honorari scilicet excelsum pre regibus terre) quod iam impletum est ipsum enim reges terre adorauerunt. vel primogenitum ex mortuis quod primus resurrexit (et excelsum) quod celos ascendens regna mundi cuncta subiecit. Et quod hec patris non est temporalis subdit.

In eternum seruabo illi misericordiam meam: et testamentum meum fidele ipsi.

In eternum seruabo illi misericordiam meam) quantum ad ipsum et membra eius quod bona ex misericordia illi collata scilicet vt sic deus et homo in unitate personae

ne et caput ecclesie cui perpetua data est patris in celo et in terra. erunt eterna et misericordia quam pater electis suis per filium pollicitus est in eternum mutari non potest (et testamentum meum fidele ipsi) seruabo. i. promissionem a me sibi factam adimplebo quaecumque enim de eo predicta sunt integre. in eo completa sunt. Vel (testamentum meum) i. promissio hereditatis eterne est fidele ipsi) quod eiusdem testamenti est mediator et signator et fidei iussor et testis et hereditas et coheres testamenti. **Et ponam in seculum seculi semen eius: et thronum eius sicut dies celi.**

Et ponam in seculum seculi) i. firmabo in eternum (semen eius) i. christianos et imitatores eius qui semper durabunt in generationibus sibi succedentibus in eternum accepturi hereditatem (et thronum eius) scilicet ecclesiam cui presidet ponam sicut dies celi) i. dies eternitatis vbi non est nisi vnus praeiens dies qui nunquam tendit ad occasum hoc est in eternum durabit regnum eius. Thronus dei sancti sunt in quibus deus tanquam in throno sedet et regnat quod sine fine viuere habent et sicut sol in regno patris fulgebunt. **Si autem dereliquerint filij eius legem meam: et in iudicijs meis non ambulauerunt.**

Si autem dereliquerint filij eius) scilicet christiani (legem meam) scilicet precepta decalogi ad tempus (et in iudicijs meis non ambulauerunt) proficundo ac de virtute in virtute et de bono in melius cundo. quod non solus de persistentibus hoc promitto sed etiam de cadentibus quibus etiam misericordiam meam seruabo.

Si iusticias meas perperauerint: et mandata mea non custodierint.

Si iusticias meas) perperauerint) i. perperana reputauerint male viuendo et operando (et mandata mea non custodierint) per incontinentiam negligendo. Nota quatuor mala hic notata contra que quatuor bona sunt necessaria. Primum est implere decalogum contra hoc scilicet si dereliquerint legem meam. Secundum est proficere in bonis operibus contra hoc scilicet in iudicijs meis non ambulauerint. non est enim standum sed ambulandum de virtute in virtute quod virtus aut proficit aut deficit et in via dei non progredi regredi est. Tertium est ipsa bona sanctificare et pura intentione facere. contra hoc scilicet. Si iusticias meas perperauerint opera enim iusticie hypocrisie quasi panem menstruate faciunt quod perperant corde per prauam intentionem ore per dolus opere per simulationem. Quartum est custodire mandata euangelica etiam munera contra hoc scilicet et mandata

mea non custodierint. hec ergo quatuor hic ponuntur contra stultos pigros hypocritas et inutiles. Si inquam in his promissis offenderint non ideo eos contemnā nec in perditionem dimittā.

Visitabo in virga iniquitates eorum: et in verberibus peccata eorum.

Visitabo) vt medicus infirmum et vt pater filium (in virga) i. in remissione et leuiori disciplina (iniquitates eorum) minores (et in verberibus) i. in asperiori et grauiori correctione (peccata eorum) maiora. Non ergo tantum misericordiam sed et flagellantis et verberantis. Quae enim diligit deus corripit et flagellat omnem filium quem recipit. **Le dit quidem sed reddit hereditatem. Sit itaque manus paterna super te et tu filius bonus noli disciplinam repellere.**

Misericordiam autem meam non dispergam ab eis: neque nocebo in veritate mea.

Misericordiam autem meam non dispergam) i. non totaliter auferam vel tollam ab eis dauid scilicet christo. i. a corpore eius quod est vnus cum capite. vnusquisque enim pro peccato suo necessario flagellatur sed ab eo si christianus est dei misericordia non dispergitur. Quod si ita iniquus es vt repellas a te virgam verberantis et de disciplina dei indigneris tu te alienasti ab hereditate ipse te non abiecit (neque nocebo ei in veritate mea) ad hoc ei non tollit misericordiam liberantis vt non noccat veritas vindicantis.

Neque perperabo testamentum meum: et que praecedunt de labijs meis non faciam irrita.

Neque perperabo) i. violabo (testamentum meum) id est pactum et promissum meum ipsi dauid factum de successione perpetua ei danda. perperana enim esset promissio si esset incepta. promissum et factum (et que praecedunt de labijs meis) scilicet de prophetis meis per quos loquor (nou faciam irrita) i. casta et vana hoc est non annullabo sed firma et imobilia erunt et sequent effectus. primum enim reprobris et a promissis eius sua culpa cadentibus veritas remanebit in electis nec remanebit sine hereditate christus nouit ei quod sit ei? **Et de non faciam irrita. quod.**

Semel iuravi in secreto meo (si dauid mentiar): semen eius in eternum manebit.

Semel) i. eternaliter et immutabiliter (iuravi) i. firmiter statui. homo frequenter iurat deus autem semel quod non mutat nec variat in secreto meo) id est in secreto meo sanctissimo. vnus propheta biberunt (si) i. non (dauid) scilicet christo (mentiar) scilicet quin pactum et promissionem meam impleat. Iuravi inquam quod (semen eius) i. successio. scilicet populus christi anus (in eternum manebit) in regno dei. non erit fallax qui iurauit manet immobile testamentum eius quod ipse sibi heredes praedestinauit.

Et thronus eius sicut sol in conspectu meo: et sicut luna perfecta in eternum: et testis in celo fidelis.

Et thronus eius) erit (sicut sol in conspectu meo) i. illi in quibus sedet et regnat scilicet membra que portant caput erunt sicut sol quod iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui (et sicut luna perfecta in eternum) tota lucida tota perfecta nullam obscuritatem vel defectum in se continens et iam nec crescens nec decreuit. fulgebunt ergo sancti sicut sol quantum ad interiorum et sicut luna quantum ad exteriorum et sicut carne que modo mutabilis est sicut luna tunc autem erit immutabilis et perfecta. tunc enim sancti erunt in vtroque perfecti gemina stola candidati et glorificati (et ipse huius) res (testis) est (in celo fidelis) aduersus pertractatores qui resurrectionem carnis negant. Ille enim qui in carne nostra sedet ad dexteram patris testimonium verum datur future resurrectionis. **Id enim ipse christus carne suam resuscitauit vt credat quod alios resuscitare possit. Sequitur vox ecclesie.**

Tu vero repulisti et desperisti: distulisti christum tuum.

Tu vero repulisti) et peccasti dauid filium isai. et semen eius secundum carnem a regno pro peccato suo (et desperisti) job probijs et tribulationibus exponendorum ideo supra dicta beneficia promissa non erant in ipso implenda. distulisti ea in dauid vt queras alterum in quo ostendant impleri. vnus scilicet distulisti in abstulisti) christum tuum) filium tuum cui in temporibus plenitudine hec omnia datur? es et in quod promissisti perpetuare regnum dauid ergo secundum carnem destruxisti vt cum promissa dei que necesse est impleri in illo impleta non videntur in alio firmius expectentur. In hoc itaque promissa firmanter quod destrui a domino videntur.

Auertisti testamentum serui tui: perperana) fisti in terra sanctuarii eius.

Auertisti) id est exclusisti vel substraxisti (testamentum serui tui) vetus scilicet testamentum quod seruo tuo factum erat vbi enim est testamentum vetus vbi est terra promissionis vbi est regnum iudeorum vbi altare sacerdos et sacrificium (perperana) i. perperana videri fecisti (in terra) i. vbiq; terrarum (sanctuarii eius) quod iam vbiq; synagoga abominabilis videtur vel regnum terrenum destruendo sancta illa que habebant terrena esse ostendisti.

Destruisti omnes sepes eius: posuisti firmamentum eius formidinem.

Destruisti) i. destrui promissisti (omnes sepes eius) i. munitiones et defensiones scilicet ducis

principes & sacerdotes & quocumque munimenta quibus eos munerat ut etiam divina eos defensione privaret ut sic diriperent ab hostibus (posuisti firmamentum eius formidine). i. deus qui erat eis firmamentum factus est ei timore pro sua culpa ut ipsum dominum formidant cuius munitione fallari solebant.

Diripuerunt eum omnes transeuntes viam factus est obprobrium vicinis suis.

Diripuerunt eum scilicet dauid. i. populum israel ubique dispersum (omnes transeuntes viam). i. gentes que transiunt terram et viam istam nihil in futuro sibi providentes vel viam et terminum fidei non cognoscunt cum quod dicit ego sum via (factus est obprobrium vicinis suis). i. gentibus in circuitu habitantibus quibus ante videbatur gloriosus. Ideo sequitur.

Exaltasti dexteram deprimentium eum: leuificasti omnes inimicos eius.

Exaltasti (exaltasti) i. exaltasti promissisti (dexteram). i. potentiam (deprimentium eum) ut ei dominarentur vel fortificasti ad peccandum a simili violentis peccare qui deus dexteram ut fortius peccent (leuificasti omnes inimicos eius) scilicet cum sanis factum esset voluntati eorum per victorias contra cum obtentas.

Auertisti adiutorium gladii eius: et non es auxiliatus ei in bello.

Auertisti adiutorium (roborem gladii eius). i. debilitasti cum in pugna contra hostes quod pauci solebant vincere multos nunc a paucis vincuntur multi plus enim armatus sine deo inermis est. Unde sequitur (et non es auxiliatus ei in bello) pro adversarios sed potius eum decessisti.

Desiderasti eum ab emundatione: et sedem eius in terra collidisti.

Desiderasti eum scilicet populum iudaicum (ab emundatione). i. a fide quod enim sola fides christi mundat corda. non credendo in christum ab emundatione destructi sunt vel quod flagella cum non emundant (et sedem eius) regiam. i. regnum et dominatum (in terra collidisti). i. ubique terrarum delcivisti quod iam non est de eis princeps.

Minorasti dies temporis eius: profudisti eum confusione.

Minorasti dies temporis eius scilicet in regno seu regni eius ut non stare iuxta eorum opinionem quod putabant se in eternum regnuros (profudisti). i. replevisti (eum) confusione temporalis et eterna quod sunt dispersi et in servitute redacti et gestant obprobrium infidelitatis sue. Deinde post hec dura que commemoravit euenisse illi populo et regno ne ibi putaret deus implevisse quod promiserat et non

daret alterum regnum in christo cuius regni non est finis. alloquitur cum propheta dicens. Hec dura intulisti iudeis sed.

Utsquequo domine auertis in finem: exardecet sicut ignis ira tua.

Utsquequo domine auertis (isrl) a fide et salute vsque in finem. i. semper exardecet sicut ignis ira tua. i. vindicta tua omnia presumendo et deum stando ita quod nunquam extinguet sicut ignis habens combustibile. q. d. non domine quod cum plenitudo gentium intraverit tunc omnis israel saluus fiet. Et ideo.

Memorare que mea substantia: nunquid enim vane constitui omnes filios hominum.

Memorare que (mea substantia) in christo. et si enim iudei deficiunt non deficit mea substantia in christo venturo quod maria de me veniet et inde christi caro nunquid enim vane constitui omnes filios hominum. q. d. non omnes enim in vanitate eunt non enim tu vane constitui eos sed mudas eos a vanitate per semen in quo est mea substantia de quo subdit.

Quis est homo qui vivet et non videbit mortem: eruet animam suam de manu inferi.

Quis. i. quantus est (homo qui vivet) resurgens a mortuis (et non videbit mortem) quod iam non morietur et eruet animam suam de manu inferi ut non denuncietur in inferno. certe hoc nulli pervenit nisi christo qui potest animam suam ponere et iterum sumere. Vel loquitur in persona ecclesie et ostendit quod in membris etiam impletur promissio nes spiritualiter dicens. Ita fecisti iudeis sed (ut) quequo domine auertis) scilicet oculos misericordie tue ab israel et a nobis quos etiam in tribulatione video (in finem). i. tam diu vel semper (exardecet sicut ignis ira tua). q. d. non domine cum tibi proprium sit misereri et peccare. Szponus memorare (que mea substantia). i. quod fragilis est humana natura multisque miserijs subiecta que nihil est nisi per christum sit redempta et ideo indiget tua misericordia nunquid enim (vane constitui omnes filios hominum) q. d. non vane autem constitui sunt nisi tua misericordia eis succurrat ut ad vitam finem suum scilicet felicitate supernam perveniant. nam (Quis est) per nobis homo qui vivet et non videbit mortem. i. non morietur q. d. nullus quod statim est hominibus semel mortuus et eruet animam suam de manu inferi. i. de parte inferni. certe nullus ex inferno liberabitur nisi tu nostre imbecillitatis memor nobis subveneris. Deinde vsque ad finem psalmi loquitur in persona ecclesie. q. d. Et cum hoc ita sit.

Ubi sunt domine tue antea que: sicut iurasti dauid in veritate tua.

Ubi sunt ergo (misericordie tue antea) o domine et ab antiquo promissis sicut iurasti dauid in veritate tua que nec falli nec fallere potest. i. sicut veraciter et firmiter mansisti christo promissis si vindicta ecclesia tua peccatis cui eterna misericordia nuper promittebas. Jam habemus christum sed credentes adhuc laboramus? exhibe ergo in illo quod promissisti.

Memor esto domine obprobrium servorum tuorum: quod continui in sinu meo multarum gentium.

Memor esto domine ut remuneres quod ego patienter sustinui videlicet enim deus oblitus quod differit (obprobrium servorum tuorum) et (multarum gentium). i. illati suis tuis scilicet fidelibus christianis a multis gentibus (quod) obprobrium ego ecclesia divina (continui). i. portavi (in sinu meo). i. in secreto mentis dissimulando et patienter sustinendo non audens resistere vel palam loqui.

Quod exprobrauerunt inimici tui domine: quod exprobrauerunt commutatos christi tui.

Quod obprobrium (exprobrauerunt inimici tui domine) scilicet iudei pagani dicentes christum perisse et repetit (quod) exprobrauerunt ut exaggeret scelus et subiungit quid. d. exprobrauerunt scilicet commutationem. i. mortem christi tui. i. filij tui crucifixi. hoc enim obiecerunt quod mortuus est christus quod crucifixus que fuit magna commutatio in christo deo et homine. Sed non est obprobrium quod obijciunt quod hoc est mutari a temporalis vita ad eternam a terra ad celum. a iudeis ad gentes vitam et ipsi mutant et commutationem christi tui non exprobrauerunt illi quidem exprobrauerunt sed nos laudantes dicimus.

Benedictus dominus in eternum: fiat fiat.

Benedictus (sit dominus in eternum) de ista commutatione saluberrima quod obtinuit nobis remissionem culpe et gloria beatitudinis eterne. Ipse nos gratis salvos fecit impietates nostras non attendit eum non querentes que sicut inuenit redemit liberauit. Exprobatio et maledictio inimicorum est temporalis sed contra maledictiones eorum dominus est benedictus in eternum. Et ad ipsum mandam finem et benedictionem ne quis timeat subdit fiat fiat fiat in tempore gratie fiat in tempore glorie. Ecce quasi subscriptio principis et confirmatio cautionis dei. Securi ergo de promissionibus preteritis credamus? presentia recogscamus? futura speremus?

Oratio. Erue domine aias nostras de manu inferi quo pro nobis inferna fortiter confregisti ut tuas miseras decantantes et a perfusione criminum et a morte perpetua liberemur. Qui vivis.

Psalmus de reparatione humani generis necnon de brevitare et miserijs vite presentis ac de longitudine et felicitate vite sequentis.

ps. lxxix.

Domine refugium

factus es nobis: a generatione in generationem.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est oratio moysi bovis dei. Et est sensus psalmus iste est oratio. oratio dico moysi. i. illa ostendens et tractans que lex per moysen data sunt sub velamine precebat. Ipse enim specialiter in Genesi de conditione bovis scripsit de qua et hic psalmus dicit. Vel est oratio moysi. i. hoc dauid orat in psalmo quod et moyses ante oravit moysi dico hominis dei. homo quidam passibilis erat sed in dei misericordia liberandus et agit psalmus iste de defectu generis humani qui per christum auferretur et ideo bene post precedentem psalmum sequitur ubi de spe que in christo est agit. Quamvis ergo in titulo nomen moysi sit insertum tamen finem Hiero. et plures alios non est credendum ab ipso moysi psalmum istum fuisse scriptum qui illis eius voluminibus et litteris indicat non est in quibus eius cantica scripta sunt. Sed ut visum est alicuius significatiois gratia tam magni meriti servi dei nomen adhibendum est. Et quo dirigere legatis vel audientis intentio similiter intellige suo modo de psalmis alijs eius nomine intulatis. Materiam orationis per malis amovendis et bonis obtinendis. Intentio: monere ad contemptum vite veteris et penalis et ad amorem vite nove et celestis. Sententia in generali: propheta in isto psalmo in persona ecclesie orat pro humani generis reparatione et salute et a spe incipiens primo proficit divinam clemenciam. Deinde exponit infirmitatem humanam hortatur ad contemptum terrenorum et amorem celestium ac tandem petit subventionem et liberationem. Sententia in speciali. In persona ergo ecclesie loquitur et a spe incipiens ait. O domine sume misericordie et immense clementie (refugium factus es) per fidem tue incarnationis (nobis) ad te pervenisse ut si ad te pervenire et tibi inherere volumus a circumstantibus tribulationibus et nostre mutabilitatis miseria liberemur (a generatione in generationem). i. in omni generatione et tempore vel in duabus generationibus scilicet veteri cuius ille moyses fuit minister et in nova cuius ille idem fuit propheta. Est autem nobis dominus refugium contra pericula ut ea non incurramus. contra tormenta ut non succumbamus. contra peccata ut ea vitemus: et peccata deleamus.

Ne autē videt nō fuisse antequā esset nobis
refugiū adiungit.

**Prūs q̄ mōtes fierēt aut formaret ter-
ra et orbis: a seculo et i seculū tu es de?**

Prūs q̄ montes. i. angeli (fierēt) de nibi-
lo et prūs q̄ (formaret terra) .i. hoīes de limo
terre. Ecce omnis rationalis creatura hac dif-
ferentia distincta est vt monū nomine signifi-
cetur celsitudo angeloz et terre noīe humi-
litas hoīm (et) prius quam fieret (orbis) .i. vni-
uersitas rerū (a seculo et in seculū) .i. ab eterno
sine initio et in eternū sine fine (tu es deus) .i. im-
mutabilis ac si diceret. Tu qui ex virgine tpa-
liter carnē assumens humano generi refugiū
es factus ante ip̄as et oēm creaturā et p omnia
secula es et pmanes deus q̄ tu es semp et eter-
nus. Sed q̄ hic in magnis tentationibz viu-
mus ne ab eterno et refugio auertamur erat
homo dei. d. Lum sis refugiū.

**Ne auertas hoīem in humilitatē: et di-
xisti cōuertimini filij hominū.**

Ne auertas. i. ne auerti pmutas (hoīem) a
tuis bonis eternis et sublimibz (in humilitatē)
id est in tpaliū et terrenoz p̄cupiscentiā vt cō-
temptis eternis tpalia p̄cupiscat. sapiatq̄ ter-
rena (et) .i. q̄ dixisti p̄uertimini ab amore mū-
di et terrenoz ad me et ad amorē eternoz (filij
hoīm) qui habent libertatē ad hoc faciendū
q̄. d. hoc a te peto qd̄ ip̄e iussisti p̄ccē ergo pe-
tentis exaudi et fidē volentis adiua dans a-
grām sine cuius adiutorio p arbitriū volunta-
tis tentatōes huius vite supare nō possumus
Magna est clementia dei que nos ad cōuer-
sionem inuitat. Ideo autē debem⁹ ab his labē-
tibus ad te et ad tuū refugiū cōuerti.

**Quā mille anni ante oculos tuos: tāq̄
dies hesternā que p̄terijt.**

Quā mille anni. i. quantūlibet sit longa vi-
ta ista (ante oculos tuos) .i. ad comparationē
eternitatis quā tu vides sunt (tāq̄ dies hester-
nā que) scz p̄terijt. i. filis est diei hesternē fm
hoc qd̄ p̄terijt et que iam nihil est. Nec saltem
tanquā dies crastina que ven tura est q̄ omnia
que tps sine claudunt p̄ transactis habenda
sunt et quasi nihil sunt respectu eternitatis q̄ fi-
nitū ad infinitū nulla est compatio. Si autem
mille anni nullius sunt momēti respectu eter-
nitatis p̄sequens nec vita alicuius hominis
que adhuc ad mille annos nunquā puenit. q̄.
d. nihil est homo nisi des ei alterā vitā et ideo
bene necesse est istam vitam postponere et aliā
p̄siderare et fm aplm ea que retro sunt obliui-
sci. i. tpalia et ea q̄ ante nos sunt app̄etere. i. eter-

na. Et nec tāquā dies vna sunt mille āni. S3.
**Et custodia in nocte: que pro nihilo ha-
bentur eoz anni erunt.**

Et tanq̄ custodia in nocte. i. sicut vna vi-
gilia noctis que nō habet nisi tres horas. Et
bene custodie noctis vita p̄ns p̄paratur quia in
sollicitudine et tenebris huius seculi agit. An-
tiqui diuiserūt noctē in quattuor custodias. i.
in quattuor vigiliis in quibz solent poni custo-
die vt caueantur inimicōz insidie. Sic et nos
q̄d̄ in nocte huius seculi sumus cōtra insi-
dias diaboli vigilare debemus. Et vt minus
dicam et vilitatem huius vite adhuc ostendā.
(anni) mille (erunt) de numero (eoz) .i. inter ea
cōputabunt. (que p nihilo) et p nullo p̄cio ha-
bentur. i. nulla reputabunt vt somnia. Et me-
rito illis p̄pantur q̄ hi anni anteq̄ veniāt nō
dum sunt cum aut venerint iam nō erūt. q̄. d.
in tenebris agit vita p̄ns et in sollicitudine et
trepidatōe et quasi nihil est. Sed nō accusans
te quasi factorē mutabiliū hec dixi immo dis-
uine iusticie consentiens dico

**Mane sicut herba transeat: mane flore-
at et transeat: vespere decidat: induet
et arefeat.**

Mane primo scz pueritē (transeat) homo
id est a sua qualitate mutet (sicut herba) q̄ cito
mutata a qualitate quā habet in nocte in detri-
orem mane orto sole et sc̄do (mane floreat et
transeat) in alia3 qualitatē .i. momentane vi-
geat et cito pagat florē suū: et postea (vespere)
frigide senectutis (decidat) .i. cadat in morte3
(induret) in cadaver (et arefeat) id est sic̄et in
puluerem. q̄. d. luat homo qd̄ meruit. Dis eni
caro senū et oīs gloria eius vt flos seni: senū
aruit et flos decidit. Hec autē pena de peccato
venit vnde subdit.

**Quia defecimus in ira tua: et in furore
tuo turbati sumus.**

Quia ab im mortali statu (defecimus) id
est in hūc defectum mortalitatis versi sumus
(in ira tua) qua iratus es primis parentibz et
in vindicta tua nobis inflata p̄pter pctā nrā
et nō tm̄ sc̄dm corpus defecimus infirmitate
sz etiā fm aiām affligimur mortē timore. vñ se-
quitur (et in furore tuo) .i. in effectu furoris tui
scz de morte (turbati sumus) timentes mori et
quod grauius est post mortē puniri. Infirmi
facti sumus et infirmitatē finire trepidamus.
Iuste autē defecimus q̄ peccauim⁹. Et tu
**Posuisti iniquitates nostras in cōspe-
ctu tuo: seculū nostruz in illuminatōe
vultus tui.**

Posuisti iniquitates nrās in p̄spectu tuo)
.i. in p̄ntia tua habuisti oīa originalia pctā no-
stra q̄ te nō latuerūt et nō solū illa sed etiā (se-
culum nostrū) .i. decursus tpm nrōz scz vitam
nostrā prauā et actualia pctā que postmodū in
seculo viuentes cōmisim⁹ posuisti (in illūina-
tione vultus tui) .i. in illuminosa et lucida cō-
gnitione tua in qua vides omnia. q̄. d. nō terri-
stivenia nō ab eis dissimulasti sz posuisti corā
te vt punires. Hoc autē ex effectu p̄bat.

**Quā omnes dies nostri defecerūt: et in
ira tua defecimus.**

Quā omnes dies nrī. i. vite nrē (defecerūt) .i.
et ira tua abbreviati sunt et ad paucitatē reda-
ti totaq̄ vita nrā in defectuz corruit et merito
q̄ p̄sumptōe longioris vite peccauim⁹ et nos
ip̄i (in ira tua defecim⁹) ac passibiles et mor-
tales facti sumus q̄ ea que transeat amauim⁹
nō enī nobis nisi p̄pter pctā irascaris. Deinde
expm̄t melius miserā et breuitatē vite h⁹ q̄.
**Anni nostri sicut aranea meditabunt di-
es annoz nostrōz in ipsis septuaginta
anni.**

Anni nrī sicut aranea sic inanes et inutiles
(meditabunt) .i. reputabunt nam quecūq̄ in
annis nostris agimus ita fragilia sunt et tran-
sitoria sicut tela araneae sicut enī aranea mittit
fila et huc illucq̄ discurret et tota die terit et la-
bor quidē grandis est sed effectus modicus et
quasi nullus sic et vita hominū huc illucq̄ di-
scurret in occupationibz inanibz et inutilibz la-
borat vt res corruptibiles scz diuitias et hono-
res acq̄rat et nō intelligit q̄ laborando araneae
telam terit et omnia velociter amittit. Et sicut
anni nrī sunt in labore vano sic etiā pauci sūt
numero q̄ (dies annoz nrōz) vite breues sunt
q̄ (in ipsis sunt septuaginta anni) de cursu cō-
muni.

**Si autē in potentatibz octoginta anni:
et amplius eoz labor et dolor.**

Si autē in potentatibz. i. in illis q̄ habēt po-
tentem et forte cōplexionē sunt (octoginta an-
ni) in statu puenienti (et ampli⁹) vltra illud tps
est eoz labor et dolor ac multa miseria q̄ tunc
multiplicant. Senectus enī ip̄a quidā mor-
bus est et languor. Sed hoc ad misericōdiam dei
p̄inet qui filios flagellat et ordinat ad bonuz
nostrū quos emendat.

**Quoniā supuenit mansuetudo: et cor-
ripiemur.**

Quā supuenit in senectute (mansuetudo)
dei. i. mansuetudo eius castigatio et etiā mansue-
tudo nrā. deus enī p clementiā mansuet⁹ nos

p senectatē et infirmitatē domādo efficit man-
suetos (et) sic corripimur et emēdabimur ab
insolentijs iuuentutis et excessibz nrīs quem
enim diligit deus corripit et castigat et nihilo-
minus erudimur. nō enī pōt erudiri quisquā
sine labore et dolore q̄ virtus in infirmitate p̄-
ficatur. Et cum hoc sit.

**Quis nouit p̄tatem ire tue: et p̄e timo-
re tuo iram tuā dinumerare.**

Quis nouit. i. noscere et cōsiderare satagit
(p̄tatem ire tue) quam exerceas cōtra illos quibz
hic pctis. p̄tās enī ire hoīs est corpus occi-
dere et post nihil potest facere deus autē et hic
potest punire et post corp⁹ et animā mittere in
gehennā (et) quis (p̄e timore tuo) .i. te timens
vel ad hoc vt te timeat nouit (iram tuam dinu-
merare) .i. p̄p̄aret distinguere q̄ pleriq̄ tūc
magis irascaris q̄ placari videris. quibusdā
vero tunc placaris quādo irasci estimaris. Il-
lis enim parcis ad pena3 hos punis ad salutē
q̄. d. pauci sunt qui hec intelligūt si enim intel-
ligerent nō ita de facili peccarent. Et q̄ sicut te
hec intelligere nō possum⁹ ergo o dñe.

**Dexterā tuam sic notā fac: et eruditos
corde in sapientia.**

Dexterā tuam sic notā fac. i. christū sic fac
notū vt p eum discant tui iram tuam noscere et
dinumerare ac magis petere ea que nō videntur
p̄tinentia ad nouū testamentū q̄ p̄sentia p̄ri-
nentia ad vetus testamentū. **Vel (dexterā tuā)**
id est eternā felicitatē qua oues ab hedis sepa-
rabis (sic notā fac) vt dictū est scz flagellando
quem recipis et nō sinendo p̄sperari in tpalibz
sed emendādo vt ad dexterā ponas. Sic enī
innotescit deus q̄s in ea sit sessurus (et) fac eru-
ditos corde in sapientia ad p̄pendendū ista
**Vel (et) fac notos eruditos corde in sapien-
tia** quos fecit deus notos in nouo testamento
vt p fide omnia spernāt et eterna bona tm̄ que-
rant. hoc attendens iste homo dei orat p eis q̄
multa patiunt a seculo p̄ eternis dicens.

**Conuertere dñe vsquequo: et depreca-
bilis esto sup seruos tuos.**

Conuertere dñe ab irato in benignū respi-
ciendo nos misericōdie tue oculis q̄ videris auer-
sus a tribulatis (vsquequo) .i. aiquantulū nō
ex toto q̄ magis p̄deit si aliqua tribulatio sem-
per nos monet (et deprecabilis esto sup seruos
tuos) p̄ces eoz exaudiendo. q̄. d. iusticiā tpa-
vt nō succumbam⁹ talemq̄ te exhibe vt pos-
sis exorari a peccatoribz. Sed iste homo dei
iam futura bona spe anticipans quasi de fa-
ctis dei ait

Repleti sumus mane misericordia tua: et exultauimus et delectati sumus in omnibus diebus nostris.

Repleti sumus mane. i. in eternitate misericordia tua qua nos a malis omnibus liberauisti et abundantia bonorum satiasti. **M**odo est nos in qua esurimus et sitimus tunc autem postpositis tenebris huius seculi et oriente sole iusticie satiabi murvultu dei (et) ibi exultauimus foris et delectati sumus. **U**el (exultauimus) in laude tua (et delectati sumus) in re iocunda (in omnibus diebus nostris) quibus nulla nos succedet ubi omnes dies simul sunt non sibi succedunt quia vnus sunt id est eternitas. **I**bi etiam.

Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala.

Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti. i. humiliari et affligi permisisti scilicet (annis quibus vidimus) et expati sumus (mala) penalia huius exilii et angustias corporis. hoc est pro afflictione dierum et annorum illorum quibus nos afflicisti in hoc mundo. **N**unc enim mala temporalia videmus sed postmodum eterna bona respiciemus. **N**am mala pene nunc patienter tolerata sunt eterne vite meritoria. **S**ed quia homo non potest hic de malo euadere vel in bono perseuerare sine speciali tuo adiutorio ergo.

Respice in seruos tuos et in opera tua: et dirige filios eorum.

Respice in seruos tuos (in quos iratus videbaris) et in opera tua quia ipsi serui tui sunt et opera non sua sed tua. quod dicitur propter hoc debes respicere quia ipsi serui sunt opera tua. **N**ec solus ut homines sint sed etiam serui tui. **O**bedientes iustis tuis. **I**psi enim sumus figmentum non solus in adam sed etiam creati in christo iesu in operibus bonis (et dirige filios eorum). i. imitatores ut sint recti corde quibus bonus est deus. **U**el (filios) i. opera ne incuruent et detorqueant ad mala.

Et sic splendor domini tui nostri super nos et opera manuum nostrarum dirige super nos et opus manuum nostrarum dirige.

Et ut ad hoc perueniamus (sit splendor domini tui) i. lumen vultus tui et lux spiritualis scilicet gratia. spiritus sanctus imprimat in mentem quatenus diabolice imaginis obscuritate fugata in pristinam figuram et imaginem reformemur. **S**plendor eius in nobis luceat ut tenebras nostras illuminet. **S**plendor in nobis habet ut omnes tenebras pellat (et opera manuum nostrarum dirige super nos) ut non pro mercede terrenorum sed pro dei gloria et eternis ea faciamus. **D**einde in singulari nus-

mero subdit (et opus manuum nostrarum dirige) intendens quod omnia opera bona nostra vnus opus esse debet in charitate quia omnia opera bona que multa sunt quantum ad diuersitatem generis vnus sunt in radice charitatis et ad vnus finem diriguntur quantum ad intentionem operantis.

Oratio.

Luciferi sideris sator omnipotens deus qui nos uam mundo lucem fugata nocte restituisti satia nos quesumus misericordia tua remittente ut omnes peccatorum obscuritates te illuminante pellamus. **P**er dominum nostrum.

Psalmus de certa et infallibili protectione diuina in tentatione et pugna iusti hominis in deo et eius adiutorio firmiter sperantis.

Ps. xc.

Dominus habitat in adiutorio altissimi: in protectione dei celi commorabitur.

Auctor psalmi propheta dauid. **T**imor est laus cantici dauid. **E**t est sensus psalmi iste est laus dauid. i. christi quia in eo laudat de beneficiis que confert ecclesie sue et est cantici quia continet in se canonicum. i. iocunditatem meministi enim eterne beatitudinis. de hoc psalmo tentauit diabolus christum cuius tentatio nostra est doctrina. sicut enim ille sic et nos in illo diabolo vincimus si christum imitari volumus non in mirabilibus que facit solus sed in eo quod factus est pro nobis et ad quod nos inuitat scilicet in humilitate et patientia quem nos in his sequentes ex eo et in eo diabolum vincimus de qua victoria christi et suorum contra diabolum agit iste psalmus unde in titulo laus ponitur que per hac victoria deo dicitur. **E**t bene hic psalmus sequitur post predictum quia enim ut ibi dicitur est dominus factus est nobis refugium consequenter hic agit de tentationibus in quibus ad ipsum est recurrendum nam manentes in auxilio dei vincunt omnes tentationes diaboli contra quas ille psalmus est antidotum generale et proficit ex duobus scilicet fide et spe. **M**ateria protectione diuina in tentatione hominis in deo et eius adiutorio sperantis. **I**ntentio ut exemplo christi fiducia sui auxilii discamus tentationes vincere et non de nobis presumere sed de dei adiutorio considerare atque ad eius gratiam quicquid fortiter facimus referre. **S**ententia in generali propheta in isto psalmo sperantem in deo in tentatione et pugna permittit protectione diuina et protectione victoria et victoria coronam. **S**ententia in speciali propheta ergo de quolibet sancto ait. (Qui habitat) i. more habitatis se pro fiducia stabiliuit et perseuerat perfidit (in adiutorio) non

suo sed altissimi dei. i. qui totam spem suam non in se vel in homine sed in deo et eius adiutorio semper constituit (in protectione dei celi commorabitur) id est omnibus modis a deo proteget et perseueranter habebit cum peccatore in tentationibus ut nec capiat illecebram voluptatis nec frangat timorem aduersitatis ut non declinet ad dexteram vel ad sinistram hec est via regia via christi regis nostri quam ipse ambulauit quem et nos imitari debemus. **E**t talis.

Dicet dominus susceptor meus es tu: et refugium meum deus meus sperabo in eo.

Dicet dominus corde et ore (susceptor meus). i. me infirmum (es tu) ut medicus quia ipse suscepit nos ad curandum sicut medicus egrotum (et refugium meum) a simili tempestate quia ad ipsum refugium ut ab imminentibus tentationibus et periculis liberemur (deus meus) quia creator noster est et reformator rationis nostre et ideo (sperabo in eum) non de me presumam. **H**ic notant quatuor beneficia dei que facit in bello spirituali. **P**rimum est adiutorium eius ut hostes nostros impugnet et expugnare possit. **S**ecundum est protectione si impugnare voluerint. **T**ercium cura et recreatio si hostes nos vulnerauerint vel vexauerint. **Q**uartum re. **P**ratio eius si de profectu fugerim. **E**t merito sperabo in eum.

Quia ipse liberabit me de laqueo venantium: et a verbo aspero.

Quia ipse liberabit me non ego (de laqueo venantium). i. de tentatione demonum seu hominum que fit per facta qui circa viam ad dexteram prosperitatis et ad sinistram aduersitatis laqueos tendunt et blandiendo vel terrendo illaqueant ut homines mala faciant et bona obmittant (et a verbo aspero). i. a tentatione que fit per verba que siue sint aspera vel conuicia detractio et silia siue blanda ut adulatione doli et huiusmodi omnia dicuntur aspera quia diuinis obuiant regulis et mouent hominem ab eis. **S**ed ab his omnibus liberat a deo qui spem suam ponit in eo. **E**t ut liberet.

Scapulis suis obumbrabit tibi: et sub penis eius sperabis.

Scapulis). i. humeris (suis) in quibus est fortitudo. i. virtute propria (obumbrabit). i. obumbraculum protectionis et refrigerium in ardore tentationis prestabit tibi qui habitas in adiutorio altissimi (et sub penis) vel alis misericordie (eius sperabis) de protectione dei a malis. quod dicitur quod admodum gallina pullos suos ante pectus suum ponit et alis suis protegit sic dominus noster multo amplius omnes in se sperantes benigne recipit et defendit. **U**nde cum dicitur (Scapulis suis)

id est inter scapulas et a tergo potest intelligi et a pectore scilicet quia addit sub penis vel alis manifestum est quia protectio est a pectore quasi te posito in medio alarum hinc inde expansarum ad pregendum te contra inimicum. **E**t tanquam.

Scuto circundabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno.

Scuto) misericordie (circundabit te). i. proteget te (veritas eius). i. obseruancia preceptorum eius. **V**eritas eius erit tibi scutum. i. mandata eius impleta defendent te a malignis hostibus: et ita (non timebis a timore nocturno). i. a leui et occulta tentatione que fit ignorantibus seu a tentatione ignorantie quia ignorantia intelligitur in nocte vnde hec tentatio nocturnus timor dicitur a simili periculi vnde timor tamen habet. **N**on timebis enim.

A sagitta volante in die: a negotio perambulante in tenebris: ab incursu et demonio meridiano.

A sagitta volante in die. i. a leui et manifesta tentatione que fit scientibus seu a peccato scientie nam manifestatio intelligitur in die his duobus leuibus duo graui redduntur dicitur: et a negotio perambulante in tenebris). i. a graui et occulta tentatione que fit ignorantibus. et ab incursu et demonio). i. ab incurrente demone (meridiano). i. a graui et aperta tentatione que fit scientibus que dicitur demone meridiano propter vehemētis tentationis estum.

Cadent a latere tuo mille: et decem milia a dextris tuis ad te autem non appropinquabit

Cadent a latere tuo) scilicet sinistro (mille) de demone te tentantibus diuina virtute victi (et decem milia a dextris tuis) cadent et ponit hic numerus determinatus pro indeterminato ut pro mille et decem milia intelligat demonum multitudinem. **E**t quia in sinistris aduersa in dextris prospera significant. et plures prosperitatis illecebris que aduersitatis molestias capiunt recte a latere sinistro mille et decem milia a dextris cadere dicuntur (ad te autem) in diuino adiutorio sperantem (non appropinquabit) demonum vel tentatio per consensum.

Ueruntium oculis tuis considerabis: et retributionem peccatorum videbis.

Ueruntium oculis tuis) interioribus (considerabis) talem protectionem diuinam super te tanquam gratias (et retributio) peccatorum). i. penam debitam pro peccatis (videbis) in fine quia retribuet abundantiter facientibus superbia quibus modo tanta permittuntur in christianos et dei seruos ut pro hoc exerceantur et magis mereantur. **E**t sic tanquam gratias deo dices

**Qm̄ tu es dñe spes mea: altissimū po-
sisti refugium tuum.**

Qm̄ tu es dñe spes mea: tuta et segura qz nō
in aliq̄ alio sed in te solo cui nemo resistere pōt
confido et sic (altissimū) .i. in alto nō in imis (po-
sisti refugium tuū) ubi fugias a malis et a ven-
tura ira iudicis. Vel (altissimū) scz ipm̄ deum
(posuisti refugium tuū) ad quem refugias in ma-
lis insurgentib; et ideo es securus. **Qm̄ sequit̄.
Nō accedet ad te malū: et flagellum nō
appropinquabit tabernaculo tuo.**

Nō accedet ad te) sic sperantē in dño (ma-
lum) scz mortalis culpe vt noccat aie) et flagel-
lum) scz tpalis pene (nō appropinquabit ta-
bernaculo tuo) scz cor-pori taliter vt te eiciat a
sanctitate p̄nis et firmitate fidei nō appropin-
quabit nō vt nō sit scz vt nō obsit qz habitantē
in adiutorio altissimi nocere non poterit. **Cu-
ius ratio subditur**

**Qm̄ angelis suis mandauit te te: vt cu-
stodiant te in omnib; vijs tuis.**

Qm̄ angelis suis) q̄s posuit custodes hoim̄
et specialiter electoz (mandauit) tanq̄ suis mi-
nistris (de te) te eis p̄mittēdo (vt custodiāt te)
ab om̄i nocumento (in oib; vijs tuis) tā in p̄-
speris q̄ in aduersis. vñ magnā debemus an-
gelis reuerentiā nobis p̄ custodia a deo depu-
tatis. Et ipi angeli.

**In manib; portabūt te: ne forte offen-
das ad lapidem pedem tuum.**

In manib; scz potentia et virtute (portabūt
te) ad bona dirigendo et iuuādo et a malis ele-
uando ac p̄tendendo. q. d. sic te custodiet tanq̄
in manib; suis te portet (ne forte offendas ad
lapidē) .i. ad peccatū mortale ad modū lapi-
dis graue (pedē tuū) .i. affectū p̄ cōsensum vel
matum p̄positum.

**Sup aspidē et basiliscū ambulabis: et
cōculcabis leonem et draconem.**

Sup aspidē et basiliscū ambulabis et cō-
culcabis leonē et draconē) .i. oēm virtutē et po-
testatem diaboli diuino adiutorio supabis q̄
p̄pter varias astutias et diuersos tentandi mo-
dos his p̄p̄at aialib;. Ipse enī est aspis cū oc-
culte veneno p̄cutit et hoies p̄ ignorantia mor-
taliter peccare facit. Basiliscus cū palaz flatu
venenat et hoim̄ sciēter peccare mortaliter fa-
cit. Sed istius astucia scia ecclesia cauēt q̄ sup
ulū ambulat qz eū vincit et calcit. Ipse est leo
dum leuit apte et p̄sequit violenter. Draco dū
insidiat occulte et deuorat negligentes. Dra-
gis timendus est draco in insidijs q̄ leo in im-
petu. sed nō te frangat leo: nō te decipiat dra-

co. Esto in tentatione fortis et leonē cūculcabis
esto in tentatione cautus et draconē supabis.

Vel p̄nt̄ p̄dicti septē versus etiā intelligi de
christo. q. d. ille qui habitat in adiutorio altis-
simi nō timebit a demonio. S; o christe (Ca-
dent a latere tuo mille) .i. multi p̄sidentes se te
cum scissuros vt iudicēt supabunt in tentatōe
et de illa spe iudicandi cadent et qz multo plu-
res cōfidunt se ad dexterā collocandos vt sal-
uentur ideo subdit (et decē milia a dextris tu-
is) et a spe standi ad dexterā tuam cadent s̄str.
Quia enī de se p̄sumunt nō hñtes in alto fixā
radicē charitatis ideo cadent p̄ demoniū me-
ridianū .i. p̄ graue estū diaboli vt tribulatōis
(ad te aut) o christe .i. ad tua membra vera tibi
adherentia que sunt tu. i. vñ tecū (nō appro-
pinquabit) demoniū nec te deiciet p̄ tentatio-
nis estum. Et si demoniū non appropinquet
(Ierūiamen) non erit impune qz tuos perse-
quunt iniqui nam (oculis tuis) quib; merita
hoim̄ iudicas (p̄siderabis) malū qd̄ voluerūt
(et retributionē pctōz videbis) vt scz retribu-
as eis fm̄ qd̄ intenderūt. Ideo aut nō cadit iu-
stus a demonio et ad me nō appropinquabit.
(Qm̄ tu dñe) christe (es spes mea) scz corpis
tui et eccie p̄ hoc es spes mea qz (altissimū po-
sisti refugium tuū) .i. resurgendo et ostendendo
altū fecisti .i. fore ostendisti refugium tuū et p̄ al-
tissimis .i. eternis docuisti ad te fugiēdū vt iam
sperent tui sequi quo tu p̄cessisti. Et id. (Non
accedat ad te) dñe christe (malū) vltra (et flagel-
lum nō appropinquabit tabernaculo tuo) .i.
carni tue in qua p̄ nobis militasti. In hoc qz
dem tabernaculo sensisti malū et flagellū in ter-
ra ad qd̄ leuati super celos vt illuc sit directa
spes nra nō accedent vt prius mala vel flagel-
la. (Qm̄ angelis suis mādauit de te) de tuo ta-
bernaculo (vt custodiant te in omnib; vijs) et
opib; (tuis) Unde in euangelio appuit ei an-
gelus p̄fortans eum. Et ipi angeli. (In mani-
bus portabūt te) ascendente in celū nō qz sine
eis rueres sed qz obsequabant tibi regit inde
misso spiritus sc̄o soluas credētes a reatu legis
(ne forte offendas ad lapidē pedē tuū) .i. ne pe-
des tui scz apli et euangeliste om̄s in quib; pa-
gras vniuersas gentes offendant ad lapidē .i.
in legē in tabulis lapideis datā et sine gra ac-
cepta teneant rei in ea sed a timore legis solū-
tur p̄ amorē sp̄s legē implentes. Et sup aspi-
dem et basiliscū ambulabis) pedib; tuis (et cō-
culcabis leonē et draconē) in eis. Omnia enī
nocumenta p̄ hec animalia vt supra dictū des-
signata in aduentū dñi a pedib; eius .i. a sc̄is
sunt p̄trata. Deinde sunt vba dei p̄solant

virtū iustus et ecciam in tribulationib; cui hic
defensionē et in futuro p̄mia p̄mittit.

**Qm̄ in me sperabit liberabo eum: p̄ter-
gam eum qm̄ cognouit nomen meū.**

Qm̄ in me sperabit) nō in se vel in alio (li-
berabo eum) ab illis tentationib; et a malis se-
culi omnib; p̄tegā euz) a piculis ideo (qm̄) ve-
re cognouit nomen meū) credendo laudando
et alijs nunciando. Spera ergo in deo et libe-
rabit te cognosce nomen eius vt ci seruias et p̄-
teget te ne cadas habes enī de hoc certitudi-
nem p̄ dei p̄missionē. Et qm̄.

**Clamabit ad me et ego exaudia eū: euz
ipso sum in tribulatōe: eripia euz et glo-
rificabo eum.**

Clamabit ad me) orando (et ego) exaudia
eum) finaliter et si nondum audio eum iam ta-
men (cum ipso sum in tribulatōe) sicut fidelis
adiutor dulcisq; solator ne deficiat (cripiam
eum) a malis seculi et piculis in tpe tribulatio-
nis (et glorificabo eum) post exercitia laboris
eternis p̄m̄ijs in celis. liberat q̄q; deus cor-
paliter sicut tres pueros vt cōfundant infide-
les. liberat martyres spiritualiter scz sp̄s corū
a carcerib; eripiedo vt imitent fideles. Et tūc.
**Longitudine dierū replebo eū: et osten-
dam illi salutare meū.**

Longitudine dierū) p̄ durationē .i. vīta eter-
na que nō habet finē (replebo eum) qz sufficit
habenti hinc alibi dicit s̄tiabor cū appuerit
gloria tua. Unde nunc sequit̄ (et ostendā illi)
p̄ specie et aptam visionē (salutare meū) .i. chri-
stum in maiestate qm̄ videbim; euz sicut est in
natura diuinitatis et in forma hūanitatē quo
modo modo videt ab angelis. hec visio .i. vi-
sionis materia scz deus est tota merces nra et
tota nra beatitudo est diuina p̄templatio. hūc
psalmū in quadragesima. et in tractu et in ver-
siculis et multis modis cantam; qz cum chri-
stus icinnavit diabolus cū de hoc psalmo ten-
tauit et victus abscellit hūc etiā psalmū ad cō-
pletōriū quōdie frequentam; vt quo tpe dia-
bolus magis nitit ad decipiendū; eo tpe nos
magis laborem; ad resistendū.

Oratio

Presta nobis dñe per inuocationē nois tui
aspidis et basilisci letalia venena calcare vt oñ
sum nobis salutare tuū aduersus insidias ini-
mici sp̄ual̄ clipei vmbraulo muniamur. p. d.

**Psalmus de exhortatōe ad tri lau-
dem p̄ diuersis beneficijs suis ac de fina-
li impio p̄ditōne et iustio p̄ retributio-
ne.**

ps. xci.

Qm̄ est confite-

ri dño: et psallere nomini tuo altis-

sime.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. **Titulus est
Psalmus cantici in die sabbati. Ubi sciendū
qz triplex est sabbatū scz temporis: p̄coris et
eternitatis. Sabbatū tpis est dies septimus
quo post opa sex dierū requieuit dñs docens
in p̄sentī suos laborare vt in futuro quiescant
Sabbatū mentis est tranquillitas bone p̄sci-
entie spe futuri vt non turbet rebus seculi. In
hoc sabbato cordis primū est vt bona tua deo
tribuas mala tibi. Sabbatum eternitatis est
eterna requies p̄ qua in p̄ntī bene opari debe-
mus agentes sabbatū mentis. Sic ergo agit
de duob; vltimis scz de sabbato mentis et eter-
nitatis. vnde bene in titulo ponitur psalmus
et cantici. Et est sensus psalmus iste p̄ que no-
tatur bona opatio est cantici p̄ qd̄ notatur ex-
ultatio mentis qz in ea semp debemus canta-
re deo et gratias agere: exultates et hoc in die
sabbati .i. de eterna requie cū mentis tranquil-
litate. de qua requie loquitur hic p̄pheta osten-
dens iustos laborare in hac vita sex diebus .i.
sex etatib; et in futuro quiescere et ecōtra ma-
los hic quiescere et ibi laborare. vnde bñ post
p̄dictum psalmū in quo de tentationib; et ma-
lis huius seculi agit psalmus ille sequit̄ in
quo de eterna requie futuri seculi tractat. **Da-
teria: laus dei tā in p̄speris q̄ in aduersis ma-
lorumq; p̄ditio et bonoz retributio. Intentio
monere nos vt a dei laudib; vel bonis opib;
sue in p̄speris sue in aduersis nō cessamus et
cum adest felicitas consolatiōi dei et cū deest
iusticie dei gratias agam; et bona nostra deo
mala vero nobis tribuamus hūc libenter p̄-
eternis laboremus. Snia in generali p̄pheta
in isto psalmo inducit primo ad dei laudem p̄
multis suis bñficijs: deinde assērit malos pe-
rituros vt ceteri timeant et iustos florere vt des-
uoni gaudeant. Snia in speciali: In vtroq; er-
go simus deo grati et sentientes omnia bene a
deco agi dicamus (Bonū est) qz honestū et vñ
le iocundū et delectabile confiteri dño ore vt
mala nobis et bona deo tribuamus. In vtra-
q; re dño cōfiteri et in peccato quā tu fecisti et
in bono facto quia ipse fecit. Et cōuertens ser-
monem ad dñm mutata p̄sona dicit (et psalle
re) opere (nomini tuo) o (altissime) .i. bene vi-
uere et operari ad honorē et laudem nominis
tui vt quisquis querat gloriā tuam nō suā no-
men tuū non suum. Quicumq; manibus bo-
na opatur psallit deo: qui ore cōfietur cantat****

deo. Ergo canta ore et psalle opere. Et quia ppter futurum seculū christiani sumus ideo q̄ cūq; modo se habeant presentia grati sumus consolatori dei per blanda et iusticie eius per aspera dicentes: bonum est cōfiteri dño. de inde duob; predictis duo alia reddit. Bonum est enī cōfiteri deo.

Ad annūciandū mane misericōdiā tuā: et veritatē tuā p noctē.

Ad annūciandū .i. laudandū (mane) .i. in prosperis (misericōdiā tuā) qua p̄cipis (veritatē tuā) qua iuste flagellas (p noctē) .i. in aduersis. Nū ergo tibi bñ est lauda dei misericōdiā qm̄ male tibi bñ est lauda veritatē. Veritatē quip̄ pe dei p noctē annūciare est nō inculcare deū q̄ aliquid pateris mali sed illud p̄ctis tuis tribue et ip̄ius emendatōni q̄ qui p̄ctā flagellat nō est iniquus s̄ verax bonū est enī psallere.

In decacordo psalterio: cuz cantico in cythara.

In decacordo .i. decem cordaz (psalterio) id est ope hoc est in decem p̄ceptoz cōpletōne nam psallere est opari psallit qui cum hilaritate bene facit. In psallendo enim hilaritas est. et hilarē datorē diligit deus. Qui vero cuz tristitia de eo fit nō ip̄e facit et portat psalteriū s̄ nō cantat in eo. Bonū est enī psallere (cū cantico in cythara) .i. verboz ope. Si enī beneloqueris et nō oparis canticū habes sine cythara si oparis et nō loqueris cytharā habes sine cantico. ppter hoc et bene loquere et bene opare si vis habere canticū cum cythara. Vel bonum est psallere (cum cāico in cythara) .i. cuz gaudio in carnis mortificatōne et in actualib; rebus. cythara enim ab inferiori reddit sonū. Ideo aut̄ bonū mihi est psallere et p̄fiteri.

Quia delectasti me dñe i factura tua: et in operib; manū tuarū exultabo.

Quia delectasti me dñe .i. delectatōne in ternaz mihi p̄stitisti (in factura tua) .i. in eo qd̄ in me facis nam quicqd̄ sum ego quicqd̄ bene ago tu facis et tua factura est. tu enim me fecisti tu bene viuente me fecisti (et in opib; manū tuarū) que p te opabor (exultabo) gr̄as agendo. Vel (delectasti me in factura tua) scz celo et terra et que in eis sunt et in decore coruz et in obedientia et in dispositōe in causis et effectibus. Quocūq; aspexero delectat me. Uideo enim facturā et benedico factorē (et in opib; manū tuarū) exultabo dñi creaturis tuis vroz vel admiror earū pulchritudinē et vilitatem que omnia mihi seruiūt. s̄m Hiero. quod cūq; aspexeris edificatio tua est. Uides so-

lem lunā et stellas hoc edificat te. debes enim cogitare et dicere. Ista seruiunt deo quare ego nō seruiam. Dimitte magna animalia respice apem et formicaz in quib; est maior sapientia q̄ corpus. Cogitant h̄yemem esse venturam et posse fame p̄clitari nisi laborauerint in estate vnde viuant in h̄yeme et christianus et monachus nō cogitant iudiciū esse futurum. Cogitemus quia si nō fecerimus bona opera torquetur in gebenna.

Et magnificata sūt opa tua dñe: nimis pfunde facte sunt cogitatōes tue.

Quam magnificata sunt .i. valde magna sunt quia cōprebendi nō possunt (opera tua) o dñe. Quare enī alij floreat: alij laborent: alia vasa faciat deus in bonorē alia in contumeliā nemo est qui discernere possit. bene ergo sequitur (nimis pfunde facte sunt cogitatōes tue) .i. dispositōes tue quod tu ab eterno disposuisti aliōs saluandos alios p̄dendos pfunde nimis et inscrutabiles sunt. Quis enī cognouit sensum dñi? Vel (Magnificata sunt opera tua dñe) in substantia et in forma et in vi et in ceteris. nullus enī potest ea ad plenū inuestigare (nimis profunde facte sunt cogitatōes tue quib; talia fecisti et regis quia intellectu et ratione attingi nō p̄nt. Sūmum genus scientie est scire deum tanta prestare que humanus sensus nō potest attingere. Sed

Uir insipiens nō cognoscet: et stultus non intelliget hec.

Uir insipiens qui celesti sapientia vacuus et humanis versutis plenus non attendit qd̄ debeat amplecti vel cauere et sibi nō prouidet in futurum (nō cognoscet) in quib; malis sit. (et stultus) qui et si attendit et scit nō cauere sibi et male viuere (nō intelliget hec) que dicta sunt et que sequuntur vt deum ex suis operib; laudet sed quia opera dei non noscit casu omnia agi putat. non enim attendit finem malozum et bonozum. nec intelligit filium cedi vt sit heres dimisso exheredato cui paratur a flagello. Uñ subdit asserens malos perituros vt metus sit cecis.

Cum exorti fuerint peccatores sicut fennum: et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Cum exorti fuerint peccatores id est post q̄ in temporalib; excreuerint et tp̄aliter ad bonam floruerint (sicut fennum) quod post ortum suum cito arefcet et desiccatur sic enim peccatorum priora florent posteriora arefcient quia in h̄yeme huius seculi virent et in estate futuri

iudicij arefcient (et apparuerint) insignes et famosi (omnes qui opant) p̄tinaciter (iniquitate) p̄ponendo terrena celestib; et qui imitantur florem illoz vel et postea (apparuerint) in iudicio. velint nolint (omnes qui) nunc (opant iniquitatē) .i. ipsi peccatores vbi app̄ebunt conspici q̄ nō hic nō quidem ad suaz gloriā sed ad p̄fusionē. Unde sequit.

Et intereant in seculū seculi: tu autē altissimus in eternū dñe.

Et intereant miserē in seculū seculi id est eternaliter et sine fine ppter suas iniquitates. illo rum enī fructus est eternus interitus. hoc vti q̄ insipientes et stulti nō intelligūt qui nō nisi tp̄alia cognoscūt (tu autē altissimus) et potentissimus ad puniendū eos es et p̄manes (in eternum) o dñe qui expectas desup de eternitate tua quando transeat tempus impioz et veniat tempus iustoꝝ. Quia eternus es semp̄ manens in celsitudine tua in qua omnia cōsideras longanimitate mala toleras et vides qd̄ illis serues qd̄ in effectu apparet.

Quia ecce inimici tui dñe: quia ecce inimici tui p̄bunt: et dispergunt om̄s qui operant iniquitatē.

Quia ecce inimici tui dñe (et repetit) quia ecce inimici tui p̄bunt (in eternū qui modo florent ad tempus (ecce) et (ecce) id est valde cito et in p̄mptu inimici violenti et inimici dolosi vel q̄ te nō credūt et q̄ te credūt sed male viuūt (p̄bunt) et hic in tenebris interiorib; et i futuro in tenebris exteriorib; et dispergunt) .i. a societate bonoz sepabūt (om̄s q̄ opant iniquitatē) impenitētes et in iniquitate p̄manētes ac incessantē p̄ra cōtate agētes. Et merito sic dispergunt a bonis q̄ nō pueniunt in idipm̄ iniquitatis Illi ita p̄bunt sed nō sit iusti vel ecclesia de quibus subiungit.

Et exaltabit sicut vnicornis cornu meum: et senectus mea in misericōdia vberū.

Et exaltabit cornu meum .i. fides et virtus seu fortitudo mea augebit et roborabit ad resistendū omnib; tentationib; et malis (sicut vnicornis) q̄ valde fortis est vnicornis ab oibus se defendit. Eccle quippe cornu fides est que vna et semp̄ excelsa cunctis aduersis supereminet. Unde scriptū est. Sancti p̄ fidem vicerunt regna (et senectus mea) .i. nouissima meauerunt (in misericōdia vberū) id est pingui seu fertili et abundantī hoc est in vbertate misericōdie dei scz in leticia et beatitudine anime et corpi. vnde alibi dicitur. qui coronat te in misericōdia et miseratōnib;. Et quidem misericōdia in p̄senti

est magna: sed illa erit maior quando omnis tolletur miseria.

Et desperit oculus meus inimicos meos: et insurgentib; in me malignantib; audiet auris mea.

Et ideo iam nunc (desperit oculus meus) interior (inimicos meos) id est omnes operantes iniquitatem. Multos inquit circūstantes inimicos vidi tamen quia p̄dicto cornu multus eram cōfidens de adiutorio dei sicut imbecilles om̄es desperi: insultusq; corum et insidias pro nihilo reputant (et insurgentib; in me) id est cōtra me (malignantib;). i. maligne agentibus (audiet) a veritate intus presidente et me regente (auris mea) p̄scia et p̄cauta. Audiet inquam quod sequitur scz iustos florere vt hac p̄missione deuoti gaudeant et in tribulatōne consolent: peccatores quidem exortuntur sicut fennum: sed ecōtrario

Iustus vt palma florebit: sicut cedrus libani multiplicabitur.

Iustus vt palma florebit (et in suo flore erit) Sicut enī palma in inferioribus scz in stipite aspera est et vilis apparet: in superioribus rectas habet virgulas et pulchras et amenssimū ac dulcem profert fructum s̄ tarde sic iustus incipit ab asperitate laboris et penitentie et in temporalibus vilis apparet et despectus sed respectu supernoz rectam intentionem habet et bonis operib; floret pro quibus amēnos et dulces fructus eterne vite concipiet sed quasi tarde puta post longos labores p̄ncis vite. Et sicut cedrus libani multiplicabitur in operib; bonis. Cedrus enī alijs arboribus procerior est et imputribilis et odore suo fugans serpentes. Similiter iustus altior est alijs hominib; scz impijs et scdm̄ opera bona imputribilis et exēplo bone vite et fama fugat vicia ab alijs. Libanus autē candidatio interpretatur et ipse per candorem et pulchritudinē innocentie et virtutum ad hanc conscendit dignitatem. Et quia non erit vnus solus iustus qui florebit s̄ multi ideo addit pluraliter p̄missam aperientem companionem.

Plantati in domo domini: in atrijs domus dei nostri florebit.

Plantati nunc scz ipsi iusti id est radicati et fundati in fide et spe et charitate (in domo domini) id est in ecclesia p̄senti vbi est aspera radit palmē (in atrijs domus dei n̄i) florebit id est bene operabunt in eadem p̄senti ecclesia per quam veniunt ad veram domum id est ad supernam patriam. Vel potius (in atrijs

domus dei nostri) id est in atrijs celi scz in ini-
tio resurrectōis (florebūt) id est floridi appare-
bunt dum audient venite benedicti atriu eniz
principiuz est mansionis domus est interior.
Uel (in atrijs) .i. in amplitudine (domus) sup
ne florebūt et sicut sol fulgebūt sed interim.
Adhuc multiplicabunt in senecta vber-
ri: et bene patientes erūt vt annūcient.

Adhuc multiplicabunt in senecta vberi) .i.
in virtutū maturitate semp de bono in melius
pcedentes vsqz in finem felix est qui crescit qz
fidie qui senescit etate senescit et virtutibz. Ec-
clesia magis incipit esse vberima cum ad fi-
nem seculi erit pducta tunc enim passionibz ci-
to implebit electoz numerus (et bene patientes)
i. tranquill(erunt) in presentibz tribulatio-
nibus et omnē patientiā exhibebūt sunt enim
et iniqui quandoqz patientes sed nō bene (vt
annūcient) et predicent hic vel in futuro ppe-
tua laude dum premiā capient id qd sequitur
Hic quidem.

**Qm̄ rectus dñs deus noster: et non est
iniquitas in eo.**

Qm̄ rectus) id est iustus est (dñs deus no-
ster) in tribulatioe et pressura nostra flagellans
hic filios vt coronet (et nō est iniquitas in eo)
dum in presenti parcat malis vt in futuro con-
demnet. Sed in futuro qm̄ iustus est qui suis
pm̄issa complet et eos remunerat et nō est ini-
quus vt fraudet aliquē premio sed benignus
vt accumulet non enim pm̄ittit hic pati pro se
quos ibi nō ornet vel nō est iniquus dum ma-
los damnat. Et ideo nō debemus ei sed no-
bis mala nostra imputare nec bona nra no-
bis sed illi ascribere.

O ratio.

Exultatio eterna sanctorz deus qui iustos
bonoz diuersis resectos impedijs florere pal-
miferis in atrijs immarcessibiliter facis que-
sumus vt remissis molibz delictoz eoz nobis
societate dignanter impetiaris. Per do.

**Psalmus de multiplici christi laude
ac regni eius scz ecclesie fundatioe et sta-
bilitate dilatatioe et impugnatione.**

ps. xcij.

Domine regna

uit decorē indutus est: indutus est
dñs fortitudinē et p̄cintū se.

Auctor psalmi p̄beta dauid. Titulus est
laus cantici ipsi dauid i die ante sabbatū quā
do fundata est terra. Et est sensus laus ista cā-

tici id est diuina et iocunda sit ipsi dauid id est
christo habita de eo quod fecit in die ante sab-
batum quādo fundata est terra id est de eo qd
fecit deus sexta etate significata per sextuz die
ante sabbatū quo die fecit hominē post om̄ia
opera sua. Sexta enim etate christus funda-
mentū venit et hominē in cruce repauit ipm̄
qz et ecclesiam in fide fundauit et confirmauit.
Tunc ergo fundata est terra cum homo sun-
datus est in fide immobilis et tunc factus est bo-
mo ad dei imaginē et similitudinē que defor-
mata erat in homine per peccatū. Sexta eniz
feria seu die homo cōditus et lapsus. Sexta eta-
te et sexta feria ad imaginē dei morte christi est
reformatus. Unde p̄gruenter post psalmū p̄-
cedentem vbi agitur de eterna requie sequitur
hic psalmus vbi dicit de nostra reparatioe si-
ne qua ad illam requiem nō possemus pueni-
re. Materia: regnū christi fundatioe ecclesie et
populi christiani. Intentio: monere ad laudē
christi ex causa multiplici et in hac laude fide-
les instruere de christi resurrectioe et nostra re-
paratioe. Sententia in generali p̄beta in isto
psalmo loquens de christi regia potestate re-
gni stabilitate dilatatioe et impugnatione lau-
dat eum a multis cuius laudis primus locus
est a pulchritudine. scd̄s a fortitudine. tercius
ab operibz. quartus a potestate. quintus a lau-
de vniuersitatis. sextus a veritate dictoz. se-
ptimus a laude domus. Sententia in specia-
li p̄beta ergo ad laudem dei inuitans dicit.
(Dñs) scz iesus christus (regnavit) id est qz ret
esset innotuit et se regnantē ostendit. qz in quā-
tum homo in sua resurrectioe generale domi-
nium super omnem creaturā accepit sed in-
quantum deus ab eterno regnavit. Innotuit
ret mundo qui semper regnat apud patrem.
Deinde primū locum laudis exponens sub-
dit (decorē indutus est) quia eius humanitas
in resurrectioe fuit glorificata et dote clarita-
tis decorata sequitur locus scd̄s (indutus est
dñs fortitudinē) quia impassibilis et immorta-
lis factus est diabolūqz vicit et oppressit (et pre-
cintū se) virtute vel strenuitate ad operandū
et ad subiugandū sibi mundū. Uel (precintū
se) virtute quando cetera et multitudine angelo-
rum circūdatus remeavit ad p̄zem.

**Et enim firmavit orbem terre: qui non
comouebit.**

Et enim) per hoc (firmavit) id est cōfirma-
uit in fide (orbem terre) id est militantē ecclesi-
am per orbem terre diffusam (qui nō comoue-
bitur) vlla cōcussione a veritate et p̄posito fidei

licet concitiat sed credens in christū paratus
est nec mollescere linguis laudantiū nec fran-
gi linguis vituperantiū. Et hic est tercius lo-
cus ab operibz ad hoc enim decorē et fortitu-
dinem induit vt terrā id est ecclesiaz fundaret et
firmaret. Sequit locus quartus.

Parata sedes tua ex tūca seculo tu es.

Parata est (sedes tua) in fidelibz et ecclesia
cui p̄chides. anima enim tranquilla et humi-
lis sedes dei est quia spiritus eius requiescit su-
per humilē et quietū (ex tūca) id est a tempore
confirmatioe vel a tempore gratie et incarna-
tionis quando dominus in carnem veniens
homines docuit. Sed ne tunc intendens di-
em natiuitatis domini ex quo natus venit ad
homines putes eum tunc cepisse adiūgit (a se-
culo) id est ab eterno sine principio tempis (tu
es) scz deus. Uel (tu es) vere et p̄rie. Deinde
sequitur locus quintus. Et ad preparationē ses-
dis tue.

**Eleuauerūt flumina dñe: eleuauerunt
flumina vocem suam.**

Eleuauerūt flumina dñe) id est discipuli
et predicatorēs impleti spiritu sc̄to fluentis pre-
dicationū arida corda gentiū irrigantes et re-
penit (eleuauerūt flumina vocem suā) id est for-
titer et alte locuti sunt christū ad fidē eius fer-
uenter predicando qui prius nimuerūt noduz
impleti spiritu sancto. Discipulis autē vocem
suam leuantibz et fidem per mundū publice
predicantibz.

**Eleuauerūt flumina fluctus suos: a vo-
cibus aquarū multarū.**

Eleuauerūt) aduersus vocem predicantiū
(flumina) id est potentes huius mundi p̄secu-
tores fidei (fluctus suos) id est impetus cōmis-
sionū et persecutionū (a vocibz aquarū mul-
tarum) scz minorū detrahentiū populoz ad
hoc incitati. Heretici etiam argumentis et in-
undanti garrulitate in sanctos insurrexerunt.
Ecce flumina mundi fluminibz paradisi ad-
uersant. Et cum illi tantis vocibz christū pre-
dicarent et isti resisterent.

**Mirabiles elatōes maris: mirabilis in
altis dñs.**

Mirabiles) facte sunt (elatōes) et eleua-
tiones (maris) id est p̄secutiones seculi aduer-
sus ecclesiam quod cepit irasci et persequi fide-
les. Mirabiles quidē pressure mirabiles mi-
ne mirabiles p̄secutiones sed (mirabilis in al-
tis dominus) videbatur tot et tanta miracula
per sanctos opando ac ipos fluctus premen-
do et super capita eorum ambulando vt cre-

derent subiugati christo et fieret pars ecclesie.
Cresceretqz numerus fideliū vbiqz. Sequit
sextus locus laudis.

**Testimonia tua credibilia facta sunt ni-
mis: domus tuam tectet sanctitudo dñe
in longitudine dierū.**

Testimonia tua) id est p̄cepta veritatis da-
ta a te sub testificatioe (credibilia facta sunt ni-
mis) id est valde qz non solum veritate sui sed
etiam attestatioe miraculoz et bona vita ipso-
rum predicatorz cōfirmata sunt. Uel testimo-
nia que p̄beta de christo testificati sunt facta
sunt vera in christo impleta. Sequitur locus
septim⁹. Et qz tam mirabiliter fundasti eccle-
siam tuam idcirco (domus tuam) id est eccle-
siam (tectet sanctitudo dñe) id est qz sic sancta
et mūda qz tu es sanctus sc̄toz qui eam in ba-
bitas et hoc (in longitudine dierū) .i. in p̄petuū
qz si multi cadunt domus tamen stat toto tem-
pore et non comouebit. Omnis ergo fidelis
qui est domus dei ad hoc debet nisi vt sancte
vuiat et hoc non ad horam sed tamdiu donec
veniat in longitudinē dierum id est ad futurā
gloriā que erit indeficiens et erit dies p̄pter cla-
ritatem cognitiōis et dilectiōis dei.

O ratio.

Domine deus omnipotens qz paterna pre-
cinctus virtute celum mare terrāqz locasti ex-
audi supplices tuos et da credulitatez in testi-
monijs tuis induc nos fortitudine et decora
sactificatione. Qui vi.

**Psalmus de exhortatioe ad patienti-
am in laboribz iustoz contra felicitatē
iniquoz et te iudicaria potestate christi
fii in p̄secutores fideliū.**

ps. xcij:

Deus vltionū do-

minus deus vltionū libere egit.

Auctor psalmi p̄beta dauid. Ti-
tulus est psalm⁹ dauid quarta sabbati. Et est
sensus psalmus iste est dauid p̄beta habitus
quarta sabbati id est agens de patientia sc̄to-
rum qui significant per luminaria facta quar-
to die qz lucent in medio nationis p̄aue et per-
uerse et placide pagunt cursum suū nō curan-
tes quicquid agatur in terra quemadmodū fa-
ciunt et celi lumina. Materia: exhortatio ad
patientia et consolatio infirmoz. murmuranti-
um de felicitate impioz et laboribz p̄iorum
cum constet qz impioz malicia non transibit
impunita nec p̄ioz patientia irremunerata.
Intentio: docere patientia in laboribz iustoz

contra felicitate iniquorum. Sententia in generali propheta in isto psalmo orat in persona perfectorum ut liberentur ab impijs et persecutoribus superbis qui diuinam scientiam et prudentiam circa ista inferiora negant. hortatque minus perfectos ut patientiam habeant cum malos florent et bonos affligi vident quia deus vindicaturus est in malos et remuneraturus bonos. Et ideo bene post psalmum premissum in quo agit de christi resurrectione ponit iste in quo narrat de iudiciali parte quia in resurrectione data est ei forma quod homo patris super omnem creaturam celi et terre. **Senia in speciali:** contra blasphemos ergo qui putant deum non vindicare premitit. d. (Deus) est (vltionum) et vindictarum ipse (dominus noster) iesus christus in cuius seruitio viuimus. habet enim in parte vltima se de quibus voluerit et quam voluerit. q. d. non putabat a quibusdam vindicaturus in malos sed utique vindicabit in eos et hoc debet nobis valere ad tolerandos malos et vere vindicabit quia ipse (deus vltionum libere) et fiducialiter (egit) tunc infirmitatis carnis quia nulli peccat et personas non accepit. In templo docuit tanquam patrem bonis et eiecit vendentes et ementes. Qui ergo iudicandus non peccat iudicaturus non peccat nec iudicaturus resisti poterit cum iudicando non fuit qui resisteret. Unde conuersus ad dominum ait.

Exaltare qui iudicas terram: redde retributionem superbis.

Exaltare resurgendo et ascendendo. **Uel** (exaltare) i. in potentia et virtute appare (qui iudicas terram) i. iudicaturus es homines habitantes in terra (et redde retributionem) et vindictam seu vicissitudinem quam meruerunt non humilibus et penitentibus sed (superbis) bonos opprimentibus et peccata sua defendentibus nec volentibus tuis obedire mandatis. Hoc autem non est audacia iubentis sed prophetia predicantis quod christus erat factururus non enim ideo factururus erat christus quia propheta predicauerat: sed ideo propheta predicauit quia christus factururus erat. Ideo dico redde. q.

Uisquequo peccatores domine: usquequo peccatores gloriabuntur.

Uisquequo i. usque ad quem terminum (peccatores domine) erunt et in peccatis suis durabunt et quam diu pcedet eis licentia peccandi hoc enim graue est quod incorrigibiles sunt. peccatores autem vocat grauioribus peccatis irretitos (usquequo peccatores) non solum peccabunt sed gloriabuntur in falsa felicitate vel de peccatis suis. unde potius deberent erubescere et confundi non sufficit eis peccare sed etiam de peccatis suis gloriari et exultant

supbiendo in cordibus suis. nec sufficit eis peccare et gloriari sed et alios ad se peccandum vult allucere. Unde sequitur.

Effabuntur et loquentur iniquitate: loquentur omnes qui operantur iniustitiam.

Effabuntur i. extra pre abundantia fabuntur arroganter et prauas efferent cogitationes (et loquentur iniquitate) i. late et manifeste iniqua opera predicabunt publice mala sua dantes (loquentur) ista non boni et sapientes sed omnes qui operantur iniustitiam et mala. Qui ergo male loquitur signum est quod male operetur ex abundantia enim cordis os loquitur. Et vbi quis conscientia vulnerata fuerit ibi in ore facile peccat. Et ex ponit quam iniustitiam operantur. Nam.

Populum tuum domine humiliauerunt: et hereditatem tuam perauerunt.

Populum tuum (domine) scilicet iustos in quos voluit supbiere (humiliauerunt) predicant ipse peccando et vilificando et determinat populum dicens (et hereditatem tuam) scilicet fideles qui sunt populus quem elegit dominus in hereditate sibi (perauerunt) et molestauerunt affligendo et vitam eorum ad amaritudinem producendo. Sempiterni dei populus humiliatur et despiciat ac tribulationibus opprimatur et molestatur omnes enim qui pie volunt vivere in christo persecutionem patiuntur.

Uiduam et aduenam interfecerunt: et pupillos occiderunt.

Uiduam auxilio mariti destitutam (et aduenam) id est peregrinam auxilio notorum carentem (interfecerunt et pupillos) defensione parentum destitutos (occiderunt) morti tradendo vel ipso substantiam auferendo et alias nocendo hos deus tuetur et precipit adiuuari et ideo manus criminum committunt. Quanto enim aliquis magis humilis et presidio indigens fuerit tanto magis ille qui opprimit deum offendit. **Uel** mystice per viduam significant illi quibus mundus vel error mortuus est. per aduenam hi qui non querunt hic manentem ciuitatem et per pupillos illos qui sunt sine parte diabolo et sine matre concupiscentia.

Et dixerunt non videbit dominus: nec intelliget deus iacob.

Et ad tumultum huiusmodi mali dixerunt quasi blasphemantes (non videbit dominus) i. non cognoscat vel attendet. nec aduertet ut sciat facta nostra aut si videbit nec intelliget. i. non apponet coram deo ut curet sumendo de nobis penam (deus iacob) i. christianorum et fidelium vicia supplantantur de quo non deberent hoc dicere. hec dicit mali quia modo tacet deus non vindicando et per

tant ei placere quod faciunt et cum consentire in hoc quod non punit. Sed o peccatores blasphemem.

Intelligite insipientes in populo: et stulti aliquando sapite.

Intelligite scilicet que dicam qui estis (insipientes) et insens qui non attenditis in quibus malis sitis (in populo) cui exemplum in hoc estis qui publice docetis quod male didicistis (et vos stulti) tali corde improvidi qui aperte blasphematis (aliquando) et tandem sapite et discite. i. cum sapere percipite scilicet veritate ut qui male desipistis iam ad sensum et rationem redeatis. Insipientes et stultos vocat illos qui huius opinionis fuerunt nisi enim insipientes et stulti fuissent nequaquam visu et intellectu deum prouiderent. **Intelligite** inquit et sapite istud.

Qui plantauit aurem non audiet: aut qui finxit oculum non considerat.

Qui plantauit i. formauit (aurem) scilicet in te vult audire (non audiet) i. nunquam audibilia non percipiat (aut qui finxit) i. formauit (oculum) scilicet in te ut videas (non considerat) i. nunquam ea que oculo percipiunt non cognoscat. q. d. sic. Quis enim a deo insipiens et stultus est qui non possit ex ratione sua cognoscere quia omnipotens deus quod alijs potuit dare potuit et ipse habere. Nulli enim tamen dedit quantum in se habet. virtutes quidem has deus habet sed non membra.

Qui corripit gentes non arguet: qui docet hominem scientiam.

Qui corripit modo quotidie et multipliciter (gentes) zelum dei non habentes per peccatis puniendo vel per prophetas per apostolos per doctores erudiendo (non arguet) et iudicabit vos et omnes de impietatibus et malitijs in iudicio futuro. q. d. sic. **Uero** enim tempus est corripiendi postmodum erit arguendi. Et (qui docet hominem scientiam) subaudit ipse non habet eam. q. d. absit quod ipse nesciat qui alios scire facit habet enim incompatibiliter maiorem quam ceteri scientiam et cognitionem. Unde et sequitur.

Domine scit cogitationes hominum: quoniam vane sunt.

Domine enim (scit) etiam (cogitationes hominum) et hoc etiam scit quoniam vane sunt. i. inutiles et stulte seu ad malum prae dum putant se aut deum latere aut non puniendos esse. q. d. etiam cogitationes intra mentem latentes ipse scit quas homo non nouit ergo multo amplius propheta et opera cognoscat. Relinquit ergo vestras vanas cogitationes ut comprehendatis cogitationes dei que sunt sapientes ut qui miseri fuistis in ve-

strauitate suis bene in dei veritate. Unde sequitur. **Beatus homo quem tu erudieris domine: et de lege tua docueris eum.**

Beatus et felix est (homo) non qui seipsum docet sed quem (tu erudieris) o domine ut puerus per flagella castigando et in mente illustrando (et de lege tua) i. scripturis tuis et celesti doctrina non de vanitate (docueris eum) ut adultum ut mandata tua intelligat et opere perficiat ac sic te docente mala patienter ferre sciat. Et nota quod eruditio dupliciter fit scilicet per disciplinam et tribulationem ideo autem (quem tu erudieris) et per doctrinam legis ideo addit (et de lege tua docueris eum) docueris inquit ad hoc.

Ut mitiges ei a diebus malis: donec fodiatur peccatorum fouea.

Ut mitiges ei tribulationem et hoc patientiam conferendo (a diebus malis) quibus florent mali et laborant boni ut patienter ferat quicquid hic agit non dicitur auferat ex toto sed ut moderentur tentationes: et fidelis est deus qui non premitit nos tentari ultra quod possumus. **Mitiges** inquit (donec fodiat peccatorum) non omni sed superbo non publicano premitit sed phariseo supbiens (fouea) i. casus et interitus. felicitas malorum fouea est quia cum deus peccat per impunitatem fit homo elatus et cum putat se altum cadit et de hac fouea quia adhuc fodit ad foueam gehennae tendit. Ita malis sed aliter bonis.

Quia non repellet dominus plebem suam: et hereditatem suam non derelinquet.

Quia non repellet dominus (derelinqendo) in aduersitate ut despecta et abiecta (plebem suam) sibi subiectam et si exercet ut det ei hereditatem eternam quia quem diligit dominus corripit. Non repellit quod ad spiritum castigat sed ideo ad spiritum flagellat ut in eternum recipiat illis autem ad spiritum parcat quos in eternum damnabit. **Elige** ergo temporem laborem ut euadas sempiternam penam (et hereditatem suam) i. populum quem elegit in hereditate sibi (non derelinquet) ut non ad vitam auxilio suo eam destituendo ipse enim ait ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem seculi.

Quoadusque iusticia conuertat in iudicium: et qui iuxta illam omnes qui reuolto sunt corde.

Quoadusque inclusiue quia nec tunc repellat vel derelinquet eos (iusticia) suorum qui modo iudicant (conuertat in iudicium) ut iudicent id est donec illi quod modo sunt iusti et ideo iudicati fiant iudices aliorum. prius est ut habeas iusticiam. deinde iudicium. modo enim quisque iustus hic fuerit et mala tolerat postea cum domino

iudet erat: si iusticia eius conuerteret in iudiciū (et qui) sunt (iuxta illā) id est qui sunt qui adberent iusticie et habet eam et respondet (omnes qui recto sunt corde) id est qui sunt sine errore et qui hoc volūt qđ deus vult scz tolerare malos et expectare iudiciū et huiusmodi. Sed iustus qui inter peccatores habitat timens ne fluctet et vincat clamat. d.

Quis confurget mihi aduersus malignantes: aut quis stabit mecum aduersus operantes iniquitatē.

Quis ergo confurget mihi. i. p me aduersus malignantes id est maligna loquentes et mala mihi suadentes (aut quis) cum surrexerit (stabit) constanter et pseueranter (mecum) in acie mihi adiutor: ad sustinendā patienter qđ ille vincit qđ sustinet perdit ille qui fert (aduersus operantes iniquitatē) ad subuertendū me et opprimendū iusticiā. In iustis enim nō solum iniqua faciendo sed etiam maligna loquendo iustos molitur subuercere. q. d. nullus hoc faciet nisi deus quod per effectū ostendit dicens.

Nisi qđ dñs adiuuit me: paulominus habitasset in inferno anima mea.

Nisi enim hoc esset (qđ dñs) scz solus (ad iuuuit me) id est nisi mihi adiutoriū dñi specialiter affuisset contra tales (paulominus) id est fere (habitasset in inferno) id est in pfundo viciūrum et in fouea que paratur peccatores (anima mea) male suasa iam enim mutabat iam pene impijs consenserat ac malis et vanis pualationibus omnino decepta fuisset nisi dñs liberasset. Ideo autē eum adiuuit qđ humiliter ad confessionem recursum habuit. Unde subiungit Sed.

Si dicebā motus est pes meus: misericordia tua dñe adiuuabat me.

Si dicebā et veraciter tibi iudici culpam meam cōfiteudo (motus est) a firmitate (pes meus) id est affectus (misericordia tua dñe) mor (ad iuuabit me) in tali motōne vt redirem ad statum meum et nō perirem. confessionē et humilitatem vult et amat deus. Motus est vt homo adiuuat et liberat te ille vt deus sed tamen cōfiteri motus et dic motus est pes meus et eua dis. Occurrendum est primarijs motibus ne crescant in peius. Viro autem modo pericula et tribulationes dulciorē et gratiorē nobis faciunt liberatōre. vnde ille exclamat. d.

Scđm multitudinē dolorum meorum in corde meo: consolatiōnes tue letificauerunt animam meam.

Scđm multitudinē dolorum meorum in

corde meo) scilicet existentium (consolatiōnes tue letificauerunt animā meam) quia sicut dolores multi sunt et amari sic quoq; consolatiōnes multe sunt et suaves. Si multus doleo et penitico de peccatis tu domine letificas me de spe remissionis. Quanto magis egi penitentiam tanto magis me cōsolatus es. vnam fudi lachrymam: vnam merui consolatiōnem. decem fudi lachrymas: decem merui consolatiōnes. Quantum fuit penitentie pondus: tantus fuit et consolatiōnis numerus. Magnitudo tribulationum: magnitudo premiorum est. quot patimur vulnera: tot meremur et coronas. Quis ergo multos dolores non desideret siquidem scđm multitudinē dolorum multitudinē cōsolatiōnum recipiet. Sunt autē dolores modo pro peccatis proprijs: modo pro peccatis alienis: modo pro tribulationibus istius vite: modo pro incolatu presentis miserie: modo pro dilatione celestis glorie. Et vere p lapsu dolendum erat. Nam

Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborem in precepto.

Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis. i. ille in quo iniquitas scđm sibi locauit in quo vicia mores fiunt. hoc est nūquid aliquis iniquorum impenitentium quibus hic parcs sedet tecum. quasi diceret. non. quia non habitabit iuxta te malignus. nulla enim est conuentio luci ad tenebras (qui fingis) id est facis laborem) et dolorum (in precepto). i. de labore et dolore facis preceptum et ammonitiōnem iustis et sanctis puta vt modo sint in labore et dolore. fm illud beati qui lugent et qui plectionem patiunt ppter iusticiā. Et ideo hoc facis vt requiē alibi requirant nec ament aliqd aliud obliuiri boni et qđ labor et dolor est pccium regni dei quo ipm venale ematur et sine his nō possumus regnū dei possidere. q. d. et hoc intelligo qđ nō erunt tecum sed pibunt iniqui quibus modo parcs qđ fidelibus tuis a flagello nō parcs. Si enim flagellant filij quid sperare debent serui nequissimi. Et quamuis nihil malis cum deo sit nō tamen sunt frustra Sunt enim ad hoc vt de eis exerceant bonitatem et erudiant ad vitam et demū ipsi descendant in gehennā nam sepe post filij castigationē vitē ga mittit in ignem. Unde sequit.

Captabant in animā iusti: et sanguinē innocentē cōdemnabūt.

Captabunt. i. frequenter et auide captiōnem parant scz iniqui (in) .i. contra (aiam iusti) vt cum decipiant et ad peccatū inducant

quia enim vera non inueniunt: falsa crimina obijciunt. et cum in anima nō possunt nocere (sanguinē innocentem) quasi scelerati (cōdemnabunt) in iudicio iniquo ad mortem vt patet de multis factum. Et quare hoc totum fiat et deus fieri pmitat subiungendo declarat. d.

Et factus est mihi dñs in refugium: et deus meus in adiutorium spei mee.

Et. i. quia sic (factus est mihi) laboranti et afflicto (dñs in refugium) contra peccata: contra pericula: contra tormenta: vt sum securus. Si enī non plicitareris nō quereris tale refugium. pungeris dolore: vt speras remediū. Nam qui semp felix est et spe gaudet presentis nō facile recordatur dñi: recedit spes seculi et venit spes dei (et deus meus) factus est (in adiutorium spei mee). i. mihi speranti in ipso. speraui et adiutus sum et insup in spe futuroz adiuuat ne in ea deficiā sed sperata scz eterna cōsequar. Et quid fiet de iniquis.

Et reddet illis iniquitatem ipsoz: et in malicia eoz disperdet eos: disperdet illos dñs deus noster.

Et cōtrario (reddet illis) scz iniquis et impijs (iniquitatem ipsoz). i. penam p iniquitatem (et in malicia eoz). i. nō scđm bonum quod de illis malis puenit honorat eos qui etiam malis bene vtiunt: sed scđm malum qđ intenderunt (disperdet eos). i. a suo regno et gloria separabit in qua sepatione incōprehensibilis miseria erit: quod vere poterit quia (disperdet illos) qui est (dominus deus noster) quem nō putabant curare res humanas vbi relucet diuina iusticia quā exercebit tempore oportuno. Bis dicit disperdet qđ diploidem habebunt in pena sicut habuerunt in culpa.

Oratio.

Erudi nos domine beniuolentia legis tue et esto nobis in tribulatione refugium qui homini prudenter insinuas scientiam ne delinquat. Per dñm.

Psalmus de aduentu christi et inuitatiōne populi ad dei hilarem laudem et venerationē ne indurati eius incurrant indignationem.

ps. xciiij.

Emte exultemus

dño: iubilemus deo salutari nro.

Auctor psalmi ppheta dauid Titulus: laus cantici dauid. Et est sensus: laus ista cantici. i. deuotiōnis et hilaritatis sit ipsi dauid. i. christo. Agitur enī hic de tempore gra

tie in quo p christum intratur ad requiem eius persona hic cōmendatur scđm diuinitatem et scđm humanitatē. Et bene postq; supra dictum est de iudiciaria potestate nūc agitur de tempore gratie in quo monemur faciem venturi iudicis in confessione puenire et modis alijs nos deo preparare. Materiam aduentus christi et inuitatio ad laudem et venerationē dei. Psalmus enī ille est inuitatorius omnium et ad multa exhortatur que omnia implenda sunt vt digne matutine celebrent sicut exultare: iubilarē: confiteri: adorare: peldere: plorare et huiusmodi. Intentio deū hilariter et deuotē laudare ad dei laudem et venerationē inuitare. Sententia in generali ppheta in isto psalmo inuitat omnes ad hilare dei laudem ad deuotam eius adorationē ad humilē cor: a3 eo pstranone ad precordiale plorationē et tandem contemptoribus cōminat eterna3 damnationē volens ex his specialiter inducere iudeos vt christo obediant ne indurati filij induratoz patruz penam recipiant et sicut illi ab ingressu terre repromissionis sic isti ab ingressu terre uenturi3 exclusi remaneant. Sententia in speciali. Itaq; quasi ad magnas epulas inuitas ait o vos qui longe estis a deo per dissimulatiōnem vel qui estis de populo dei p fidem. (Venite) passio fidei non tm corporis vel magna affectione mentis et deuotiōne cordis (exultem) interius mente (dño) id est in dño nō in seculo et si gaudiū verbis explicare nō possumus qđ tamen intus conceptū est voce testantes (iubilemus deo salutari nostro) id est gaudeam in enarrabili leticia in dño nostro iesu christo vero ro saluatore nostro. non in mundo deceptore nostro. Exultatio est leticia in mente apparatus in corpore. Iubilarē vero est gaudiū conceptum voce testari et verbis non posse explicari. Intelligamus ergo qđ ipse est dñs et ipse cōtulit sua morte salutē nobis.

Preocupemus faciem eius in confessione: et in psalmis iubilemus ei.

Preocupemus id est pueniamus (faciem eius) id est conspectū venturi iudicis in confessione peccatoz nro3 ne inimicus accusando nos pueniat et ne quid tunc in nobis discutiendū sit et in confessione laudis ac gratiarum actionis pro suis benefecijs ne in iudicio nos damnent tauquaz ingratos (et in psalmis) id est in canticis spiritualibus vel in bonis operibus (iubilem) ei sumus et deuotiō vt que dicim in psalmis vel fecimus in operibus sentiam in iubilatione et leticia. vt cum hilaritate fiant

omnia reperit iubilatio in dicendo et confirmet in faciendo. Et merito debemus hec exhibere christo et hoc ideo.

Quoniam deus magnus dominus: et rex magnus super omnes deos.

Quoniam ipse est (deus) et per consequens magnus dominus dominorum in summa parte. nullus enim equat magnitudinem. i. potentie eius cuius magnitudinis non est finis (et rex magnus) ipse enim omnia regit et gubernat super omnes deos participacione non natura super quos rex est quod rector eorum. Et istud iam premissum potentie est sed quod secundum aliam litteram addit et in cantu interponitur misericordie est scilicet (quoniam non repellit dominus plebem suam). i. iudeos qui prope sua plebes sunt. quoniam enim multos ex ipsis repulerit non tamen penitus plebem deleuit quod multos ex eis elegit. **Uel** (plebem suam) quam proprio cruore redemit. Item ideo.

Quia in manu eius sunt omnes fines terre: et altitudines montium ipsius sunt.

Quia in manu eius scilicet parte ordinacione et regimine (sunt omnes fines terre) pugillo enim id est parte claudit omnem latitudinem terre quod omnia continent et (altitudines montium). i. et celsi montes (ipsius sunt). i. in parte eius quas secundum aliam litteram ipse conspiciunt scilicet sicut rector opus suum. q. d. in parte dei sunt infima et suprema terre vel ostendit per hoc vocationem gentium. dicens. (Quia in manu eius sunt omnes fines terre). i. gentes: quod ad cum venerunt omnes gentes ut de omnibus nationibus orbis sit vnus populus sanctus eius (et altitudines montium). i. terrene et sublimis huius mundi partes que prius aduerserant (ipsius sunt) id est eas fidei subiectas possidet. Item ideo.

Quoniam ipse est mare et ipse fecit illud: et siccam manus eius formauerunt.

Quoniam ipse. i. in parte eius (est mare) et merito quod (et ipse fecit illud) congregans aquas in vnum locum (et sicca). i. arida scilicet terra: (manus eius). i. partes eius operantia que nunc manus nunc verbis eius dicitur (formauerunt) et disposuerunt quam fluctibus operari non permittit. **Uel** (quoniam ipse) et sub eius dominio est (mare). i. mundus (et ipse fecit illud) ut quando vult surgat quando vult quiescat (et sicca) scilicet ecclesiam que in brem gratie sicut ut fructificet (manus eius formauerunt) quam non sinit fluctibus tentationum operari nec nos vltra posse tentari postquam igitur vocauit ad exultationem et laudem iam ostensa gratia dei vocat ad penitentiam dicens. Ergo quia sanatus est. Et tanta facit nolite longe stare vi-

ta et moribus. sed.

Venite adoremus et preciamur et ploramus ante dominum qui fecit nos: quod ipse est deus noster:

Venite propicius affectibus et passibus mentis appropinquando et de virtute in virtute proficiendo (adoremus) per deuotionem singulare venerando (et preciamur) coram et conscientias eius humiliando (et ploramus) per excessibus nostris ipsum implorando (ante dominum) per puritatem mentis eius placendo (qui fecit nos) ad imaginem et similitudinem suam. q. d. qui opus suum non spernit aut contemnit que est magna fiducia. Ergo venite contra pigros adoremus contra incredulos preciamur contra superbos et ploramus contra duros: quod ipse est deus noster et conditor dans se nobis per suam benedictionem in carnatione qui solus est adorandus.

Et nos populus pascue eius: et oves manus eius.

Et nos sumus (populus pascue eius) quem fecit et pascit corporaliter et spiritualiter (et oves manus eius) quos fecit esse suas oves per pascuam vite ducens eos et diligentem curam gerens circa salutem omnium sicut pastor diligens est in regimine ouium. Eleganter verborum ordine commutauit et tanquam non propria reddidit non enim dixit oves pascue et populus manus eius quod magis putabat congruere sed ait populus pascue et oves manus ut ipsos intelligas oves qui sunt et populus. Sumus quippe populus et oves habet conditionem vicis.

Hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra

Hodie. i. modo tempore gratie semper quod presens erat dauid in spiritu (si vocem eius audieritis) id est si obediens voci eius scilicet christi per se nunc loquens. Qui preces ante mittebat ipse venire dignatus est. De suo nunc hic loquitur qui olim per ora prophetarum loquebatur et ideo ne sitis nunc duri sicut ante fuistis. Que autem sit vox christi cui obediendum sit subdit dicens ex persona eius (nolite obdurare corda vestra) et ne sitis lapidei ut non credatis vel non obediantis mandatis meis. **Donet** ne obdurentur ne contingat eis ut patribus eorum. **Ubi** subdit.

Sicut in irritacione secundum diem tentationis in deserto.

Sicut factum est (in irritacione) vel secundum aliam litteram (in exacerbacione) id est in puocatione facta (secundum diem) id est in diebus et tempore tentationis (facite) in deserto tunc enim similes illis eritis si duri fueritis obstinatos terret per pa-

trum similitudinem et saltem sic mollescerent ne eis ut patribus contingeret et culpa parentum reperitur ut vindicta timeat.

Ubi tentauerunt me patres vestri: obauerunt et viderunt opera mea.

Ubi tentauerunt me patres vestri (dubitando de parte mea circa promissionem ipsorum) (obauerunt me) scilicet quid facere possem (et viderunt) scilicet oculis suis sed non crediderunt mente (opera mea) magne virtutis in diuersis miraculis. Ante oculos eorum miracula in manu moysi faciebant et tot viderunt opera mea mirabilia quod nullo modo dubitare debebant sed ipsi magis magisque corda obdurabant et promissionibus meis non credebant. Jam ergo ne sitis talium filii. i. imitatores.

Quadragesima annis offensus fui: generationi illi: et dixi semper errant corde.

Quadragesima annis scilicet quibus duxi eos per desertum (offensus) .i. implacabiliter iratus (fui generationi illi) scilicet propter incredulitatem et murmuraciones eorum hoc est effectum aliquem offense ostendi retardans eos ab impletione premissi et deducens eos per desertum tanquam vagos et tamen secundum aliam litteram (primus fui) in virtutibus et signis ac beneficiis multis et magnis eis exhibitis vel primus fui quod in virtutibus et signis me presentiaui et tamen offensus fui. quod ipsi me offendunt et dixi semper arguendo per ministros et nunc per me et apostolos (errant) scilicet bi quod secundum aliam litteram apponit (corde). i. malo proposito et voluntate et nunquam desisti errore eorum arguere.

Et isti non cognouerunt vias meas: ut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam.

Et isti non cognouerunt. i. cognoscere noluerunt vel sic egerunt ac si non cognoscerent (vias meas). i. precepta et mandata in quibus debebant ambulare (ut). i. sicut vel secundum aliam litteram quibus (iuravi). i. firmiter et immobiliter statui (in ira mea) hoc ideo addit quod iurat aliqui placidus sicut iuravit dauid veritate (si introibunt). i. non introibunt scilicet illi duri alij enim intrant in requiem meam scilicet in terram promissam quam elegi in de tam mansione tam populi quam cultus mei. **Uel** (in requiem meam) eterna. Sic quod obdurati sunt tempore gratie non intrabunt in requiem beatorum per terram per missionis designatam et figuratam. Dupliciter iuravit deus vel promittendo vel comminando. vnde Aug. Juravit dominus in premissis suis. Juravit in comminationibus suis ut quis certus es de felicitate eterna si feceris precepta ipsius tam certus sis de damnatione cum diabolo si pretemperis precepta eius.

Oratio.

Salutare eximium omnium populorum dominus respice propicius super oves gregis tui atque impiens sal prudentie introducere easdem sempiternam digneris in requiem. Per dominum.

Inductio ad christi laudem propter eius aduentum in carne et ad ipsius reuerentiam et timorem propter eius aduentum ad iudicium
ps. xcvi.

Antate domino

canticum nouum: cantate domino omnis terra.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est psalmus dauid quando domus edificabatur post captiuitatem. Et est sensus psalmus iste est dauid propheta qui hic loquitur agens de eo quod factum est quando domus dei scilicet ecclesia edificabatur toto orbe post captiuitatem que sub diabolo fuerat per peccatum sicut ad litteram sub zoroabel post captiuitatem babilonicam reedificatum est templum salomonicum et per illam reedificationem reedificatio templi spiritualis a diabolo subuersi intelligitur. de qua reedificatione non de illa actuali hic agitur. Tenebantur homines sub diabolo captiui sed per christum a captiuitate sunt redempti qui sudis sanguinem suum et dato precio emit orbem terrarum. Et hec est domus que adhuc quotidie a captiuitate liberatur cum peccatorum quibus relicto diabolo et vicis suis ad penitentiam reducit et super fundamentum christum per fidei et operationem edificat. Materia aduentus christi in carnem et ad finale iudicium. Intentio monere ad fidem incarnationis christi et ad exultationem et laudem per liberationem generis humani. Sententia in generali propheta in isto psalmo inuitat omnes fideles ad christi laudem et preconium propter ipsius aduentum in carnem et ad ipsius reuerentiam et timorem propter eius aduentum ad iudicium. In his enim est causa spei et timoris. spei per misericordiam aduentus primi timoris per iustitiam secundi. Sententia in speciali in precedenti psalmo specialiter monuit iudeos ut deposita duricia in christum crederent sed quia erat mansura nunc specialiter monet gentes dicens communiter ad omnes. (Cantate) lingua et vita (domino) patri (canticum nouum) per nouo beneficio liberationis scilicet propter aduentum christi in carne et non in vetustate sed in nouitate non timore pene sed amore iusticie etuentes veterum hominum et induentes nouum quod canticum cantat qui amat. charitas enim est canticum nouum et ipsa est vox ad deum. Vetus canticum cantat cupiditas nouum charitas (canta-

te dño filio scz icu christo. Deinde quos can-
tare monuerit ostendit dicēs (omnis terra) nō
tñ iudea. i. omīs boies habitantes in terra. vñ
de edificat domus dei scz ecclia.

**Cantate dño ⁊ benedicite nomini eius
annūciate de die in diem salutare eius.**

Cantate dño spiritui scō. Ter repetit dño
ad distinguēdū psonarū trinitatē qz laus chri-
sti honor totius trinitatis est ⁊ bñdicite nomi-
ni eius qd est iesus. i. saluator gratias agendo
de tanto beneficio. hunc ex eo qd in nobis est
factus omni tpe nos bñdicere ⁊ laudare debe-
mus. Deinde ad platos loquit. d. (annūciate)
id est pdicate o vos prelati vt crecat edificatio
domus dei (de die in die). i. assidue ⁊ semp (sa-
lutare eius) scz qz ppter nrām salutē venit vt
totū genus humanū a morte redimeret. Dein
de vbi sit annūciandū exponit. d.

**Annūciate inter gentes gloriā eius: in
omnibz pplis mirabilia eius.**

Annūciate. i. pdicate (inter gentes) nō so-
lum iudeis (gloriā eius) natiuitatē inenarrabi-
lem resurrectionē ascensionē ⁊ gloriosam do-
mus eius edificationē et ne aliqz putares ex-
cipi addit (in omnibz pplis) nō in quibusdam
gentibz (mirabilia eius). i. opa eius miraculo-
sa que fecit. Et hoc ideo.

**Qm̄ magnus dñs et laudabilis nimis
terribilis est sup omīs deos:**

Qm̄ magnus est in potētia ⁊ virtute qz po-
test omnia (domin⁹ christus si homo factus
sit p qd puus apparuit ⁊ tanquaz deficiens in
laude ipius ait et laudabil⁹ est bonitate et hoc
nimis qz magis qz possit dici vel cogitari (terri-
bilis est) suis aduersarijs qui territus visus est
inter boies ⁊ etiā terribilia faciens (sup omēs
deos). i. plus qz omīs qz colunt tanqz dñi a gen-
tibus nō sunt dñi. Unde quasi dicitur ei qua-
re dixisti super omnes deos cum nō sint dñi se-
quitur ⁊ dicit.

**Qm̄ omīs dñi gentiū demonia: dñs autē
celos fecit.**

Qm̄ omīs dñi gentiū. i. quos gentilitate vi-
uentes reputant deos sunt demonia) et qz pa-
rum est esse sup demonia addit (dñs autē) scz
quem nos dicim⁹ deū nostrū (celos fecit) vbi
habitare nō possunt demones et nō tñ mate-
riales sed etiā spūales scz angelos ⁊ aplos qui
christū qui in eis sedet portant ⁊ demonibz im-
perant. Igit bene magnus et terribilis est qui
tales celos fecit. Hoc etiā annūciate scz qz.

**Confessio et pulchritudo in conspectu
eius: sc̄imonia et magnificentia in san-**

ctificatione eius.

Confessio) pctō ⁊ (pulchritudo) p̄stendo
enim sit homo de sedo pulcher. i. de pctōe iu-
stus est in p̄spectu eius xales enī ipm̄ p̄spiciūt
et p̄spiciunt ab eo. Si ergo amas pulchritu-
dinem prius elige p̄fessionē vt sequat pulchri-
tudo (sanctimonia). i. sanctitas (et) p̄ p̄sequen-
(magnificētia est in sanctificatōe ei⁹) nō ex no-
bis. q. d. qui vult esse magnificus et potens vt
sunt angeli prius sit sc̄tus qd sit ex eo solo san-
ctificante nō p nos. Vel (p̄fessio) laudis ⁊ pul-
chritudo) interior: mentis (in p̄spectu eius) de-
cet (sanctimonia). i. exterior: cōuersatio sancta
et honesta (et magnificentia). i. in magnis opi-
bus et exercitijs virtuosus (in sanctificatōe). i.
in sancto cultu (eius) decet. Et qz talis est do-
minus ergo.

**Afferte dño patrie gentiū: afferte dño
gloriā et honore: afferte dño gloriā nō
mini eius.**

Afferte) et date (dño) xvos (patrie gentiū). i.
gentes de quacūqz p̄tia ad fidē christi cōuerse
et subiūgit quid (afferte dño gloriā) bene puer-
sando ⁊ ipm̄ bonis opibz glorificando (⁊ ho-
nozem) de bonis operibz gr̄as referendo ⁊ ipi
omnia attribuēdo ⁊ repetit (afferte dño gloriā)
et hoc nomi eius ascribendo nō vestro vel ho-
minū. supra quater posuit afferte ppter quatu-
or virtutes vel ppter quadripartitū plani officij
hic ter ponit ppter tria a nobis offerenda. De-
bemus enī p̄mo offerre deo et offerre animas
nrās. sc̄do corpa. tercio aliqd de nrā substan-
tia. Et necacui intrens ad dñm.

**Tollite hostias et introite in atria eius
adorate dñm in atrio sc̄to eius.**

Tollite hostias) scz dona ⁊ munera ac bo-
nas opatōes vel sacrificiū spūs tribulati ac
hūilitatis ⁊ p̄fessionis ⁊ introite in atria eius)
id est in ecclia militantē vt sitis p̄formes p̄lo-
eius. Qui intrant ip̄si edificant in templū dei
ip̄i sunt domus dei ille est inhabitator cui ecclia
fificat domus toto orbe terrarū (adorate dñm)
deuote (in atrio sc̄to eius). i. in catholica ecclia
plures sunt ecclie ⁊ vna est ecclia ⁊ ideo variat
numerū. Vel (in atrio) qd est i celo ⁊ ecclia tri-
umphante. Illuc cor ⁊ intentionē dirigendo.
Et vñā.

**Cōmoueat a facie eius vniversa terra
dicite in gentibz qz dñs regnavit.**

Cōmoueat) motu amoris et reuerentiē vt
cōuertatur ad p̄niam ⁊ a vicijs ad virtutes (a
facie). i. a cognitione (eius) vel a p̄ntia gr̄e eius
et nō tantū ps sed (vniuersa terra). i. omīs habi-

tatores terre vt autē hoc sit (dicite) vos boni di-
uulgādo (in gentibz) hoc scz qz dñs. i. christus
victo diabolo (regnavit) a ligno. i. p lignū cru-
cis p qd forte armatū expuguit. vl (regnavit)
id est rex esse mundo innotuit quo semp apud
patrem regnavit et dominū ac p̄tātē sup oēm
creaturā in sua resurrectione accepit.

**Etenim correat orbem terre qui nō cō
mouebit: iudicabit p̄los in equitate.**

Etenim) post resurrectionē (correat) ab er-
rore ⁊ vicijs ac iustificauit (orbem terre). i. ec-
clesiā toto orbe (qui nō cōmouebit) a veritate
fidei que stabit vsqz ad finē mūdi quantūcūqz
tribulatiōibz impellat ⁊ post (iudicabit p̄los
in equitate). i. iuste reddens vnicuiqz p̄m opa
sua et tunc plangent et dolebūt q̄ modo equi-
tatem diligere ⁊ eligere noluerūt. Ergo.

**Letent celi et exultet terra: cōmoueat
mare et plenitudo eius: gaudebūt cam-
pi et omnia que in eis sunt.**

Letent celi) scz pdicatores q̄ enarrant glo-
riam dei cōpluentes terras quos dñs fecit ce-
los. i. de terrenis celestes de carnalibz spūales
(et exultet terra) scz auditores imbrē doctrine
susipientes (cōmoueat mare). i. seculū vt cō-
muet in melius (et plenitudo eius). i. omēs a-
maxio vsqz ad minimū ⁊ inde gaudebūt cam-
pi). i. lenes mites equi qui sunt campi dei di-
uersis florū ⁊ suauitatis pollentes ⁊ terrena al-
titudine nō tumētes (et omnia que in eis sunt)
id est omīs vires sensus ratio. Et.

**Tunc exultabūt omnia ligna siluarū a
facie dñi quia venit: qm̄ venit iudicare
terram.**

Tunc) scz qm̄ corriget et sic edificat domus
(exultabūt omnia ligna siluarū). i. pagani in-
culti more siluestri qz de oleastro precisi in oli-
uam sunt inserti et in edificatōe dom⁹ assumpti
(a facie dñi). i. a cognitiōe ⁊ p̄sentia eius (qz ve-
nit) p̄mo aduentu redimere ⁊ iudiciū discretō-
nis facere aliqz vocādo ad fidē et gr̄am alios
nō et (qm̄ venit). i. postea venturus est (iudica-
re terrā). i. boies scz viuos et mortuos iudicio
retributiōis p̄mo venit in eccliam ad redimē-
dum. sc̄do veniet ad iudicandū.

**Iudicabit orbē terre in equitate: et po-
pulos in veritate sua.**

Iudicabit) enī (orbem terre). i. omīs boies
habitatores orbis terre (in equitate) sed quō iu-
dicet aptius exponit subdens (et p̄los in veri-
tate sua) in illo enī iudicio eq̄as ⁊ veritas erit
qz ibi duo erunt ppli quibz dabit sententiā eq̄-
tatis et veritatis vt alij in vitam alij in penas

erant equales. i. in quibz dñs pplm̄ suū
iudicabit hoc est vt nō expectent misericōdiaz qui
misericōdiaz facere noluerūt qui autē misericōdiaz fa-
cere voluerūt cum misericōdia iudicabunt qz mi-
sericordes misericōdiaz p̄sequenē. Oratio.

Factor celi terreqz creator deus que omnis
terra cantici noui modulatoe p̄sultat p̄camur
vt sicut te a ligno regnantē supplices p̄stemur
ita amisso omni gentilitatis errore futuri ad-
uentus tui gloriāz intentis sensibz sentiamus.
Per dñm nostrū.

**Psalmus de primo aduentu christi
in carne eiusqz victoria et glorioza resur-
rectione ac regni cōmendatōe et p̄sequē-
ti ex his mundi liberatōe. ps. cxvi**

Domine regna

uit exultet terra: letent insule multe.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Ti-
tulus est psalmus ipi dauid qm̄ terra restituta
est ei. Et est sensus psalmus iste fit ipi dauid. i.
christo cuius laudes ⁊ victoriā cōinet agens
de eo qd factū est qm̄ eius terra restituta est ei.
id est corpus suū qm̄ surrexit vel qm̄ iudea que
eum crucifigendo picrat credidit ⁊ discipuli q̄
tūc auerāt sunt firmati sed ⁊ alie ones de gen-
tibus sunt adducte. Et bene post domus edifi-
cationē de qua supius dictū est de restitutōe
terre hic agit p̄ quā domus illa edificat. Ma-
teria aduentus christi in carnē eiusqz victoria
et generale post resurrectionē dñiūz. Intentio
monere ad exultationē ⁊ laudē p̄ mundi libe-
ratione facta p̄ primū christi aduentū. S̄nia
in generali p̄pha in isto psalmo describit ad-
uentū christi in carnē ⁊ ipius generale dñiūm
confusionē reprobor et exultationē fidelijz.
S̄nia in specialividens ergo p̄pha supstitōes
mundi abūdare ante christi resurrectionē op-
ponit dicens. (Dñs) ille qui sp̄retus ⁊ occisus
fuit regnavit. i. denicta morte regnū sibi acq̄-
sivit vt rex esse innotuit qz in sua resurrectione ge-
nerale dñiūz sup omīs creaturas accepit. Qui
ante subiecti erant sub dño diabolo. nunc sub-
iecti sunt sub dño creatore ideo ⁊ inde (exultet
terra). i. boies habitantes in terra quibz ingres-
sum tribuit ad gloriā et (letent insule) nō omīs
sed (multe) scz ad fidem cōuerse. i. fideles in in-
sulis habitantes. q. d. vbiqz sit exultatio ⁊ leti-
cia. Vel (insule). i. totius mundi ecclie que in
medio tentationū sunt sicut insule inter fluctus
et addit (multe) nec dicit omīs ppter hereticorū
p̄uent⁹. Deinde ostendit qualis sit dñs in p̄-
mo aduentu dicens.

Nubes et caligo in circuitu eius: iusticia et iudiciū correctio sedis eius.

Nubes et caligo. .i. obscuritas sunt (in circuitu eius) his qui cum nō cognouerūt. .i. in p̄p̄s qui in eum nō crediderūt est ipse nubiloz suoz caliginosus qz eis nulla claritate resplendet sed ipse est (iusticia et iudiciū correctio sedis eius). .i. bonis qui in eum crediderūt est ipse iusticia qz ex fide sunt iustificati et iudiciū qz per eos iudicat et correctio qz eos regit et dirigit. sedem dicit eos ipos qui in eoz crediderūt. facti enim iusti facti sunt sedes dei sedet in ipis iudicat et ipis corrigit eos. **Vel** (nubes) sacram doctrinā pluentes (et caligo) pfundoz mysterioroz capaces (sunt in circuitu eius) et militant ei (iusticia). .i. approbatio boni (et iudiciū). .i. reprobatio mali sunt correctio sedis eius. .i. corrigitur eos qui sunt sedes eius.

Ignis ante ipsum precedet: et inflābit in circuitu inimicos eius.

Ignis spūscī quem venit mittere in terrā (ante ipm). .i. ante aduentū eius (pcedet) ante quam in eis sedeat hoc enī igne exarscrūt credentes in eum (et) hīc ignis (inflābit in circuitu) p totū orbē (inimicos eius) scz dei. Isto enim igne inflāmati apli ceperūt ire p mūdū et inflāmare in circuitu inimicos eius qui deo derelicto idola adorabant. Qui credere nolēbant incendebant ad cōsumptionē verbo dei facti peiores inuidia sua exusti et cōsumpti sed qui credere volebant incendebant ad repationem igne cbaritatis vt salubriter arderent. In super.

Alluxerūt fulgura eius orbi terre: vidit et cōmota est terra.

Alluxerūt fulgura eius. .i. miracula (orbi terre). .i. toti mundo cum enim nubes scz p̄dicatores missi in verbis et in factis mira dicerent et facerent verbis tonabant et splendore miraculoz choruscabant (vidit) hec miracula (et cōmota est terra). .i. terrena corda vel habitantes in terra alij ad fidem alij ad indignationē hec enim fulgura credentes illuminabant nō credentes cōburebant et inde.

Montes sicut cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi omnis terra

Montes. .i. supbi et alti (sicut cera) que fluit a facie ignis (fluxerūt) liquefacti et cōplanata est omnis altitudo que erat cōtra deū et hoc (a facie dñi) qui ignis fuit duris (et a facie dñi). .i. a p̄na dñi nō solū montes sed et (omnis terra). .i. duritia gentiū infidelium fluxit qz nō iudeorum tm̄ est deus sed et gentiū qui tam diu dur-

ri erant donec ille ignis admoneret. dñs ergo in iudea natus omni terre. .i. cūctis gentibz est cognitus. Quia.

Annunciauerūt celi iusticiā eius: et viderunt offis ppli gloriā eius.

Annunciauerūt prius (celi). .i. p̄dicatores quoz cor sursum est et de quibz dicit celi enarrant gloriā dei (iusticiā eius) scz christū qz enī fidelium tacet christū vel iusticiā fidei (et sic) viderunt corde (om̄s ppli gloriā eius). .i. cognouerūt diuinitatē christi qz etiā quibz nunciatur nō est de eo intellexerūt deū in carne venisse. **Vel** (gloriā eius) scz qz gloriose sibi restituerit terrā suam. Ergo qz dñs regnauit et qz viderunt om̄s ppli gloriā eius.

Confundant om̄s qui adorant sculptilia: et qui gloriānt in simulachris suis.

Confundant et erubescant exemplo p̄uoroz (om̄s qui) co relicto (adorant sculptilia) manu artificū facta que nullius p̄tatis sunt vt dum in spe vana pfundunt ad illā verā verā leant p̄curre (et qui gloriānt in simulachris suis) falsis q̄ spiritu carent et vana sunt vt iam gloriānt in deo vero. Et merito cōfundunt qz cultū debiū soli deo creatori attribuūt creaturę. Quilibz simulacrū suū dici p̄t cuius amore pre alijs occupat. Hostes autē deus est quoz et angeli adorant. Unde sequit.

Adorate eum omnes angeli eius: audiuit et letata est syon.

Adorate eum scz verū deū: omnes angeli eius laudando et glorificando ad confusionē idolatraz vt videant et cōfiscant errorem suū et discant adorare dñm q̄ ab angelis adorant (audiuit) de cōuersione gentiū (syon). .i. ecclia p̄mittua que erat in iudea et que gloriā eius speculabat et inde letata est benedicens dñm. iudea enī prius credebatur se solā p̄tinere et venire ad christū sed iam de socijs gentibz letat.

Et exultauerūt filie iude: p̄pter iudicia tua dñe.

Et exultauerūt et deū magnificauerūt (filie iude). .i. anime cōfessorū fideles et electe anime religiose. anime ecclie que iesum christū dñm cōfiterent et hoc (p̄pter iudicia tua dñe) que sunt qz nō est p̄sonarū acceptor deus sed in oī gentē et in omni p̄plo quicūqz ei fuerit acceptus est illi qz nō iudeoz tm̄ deus sed et gentiū. Bñ ergo sequit.

Quā tu dñs altissimus sup omnē terrā nimis exaltatus es sup om̄s teos.

Quā tu dñs es altissimus et sup̄rem^o acceptus tenuissimus (sup omnē terrā) nō sup solā iudea

et o christe (nimis) et plus q̄ dici possit exaltatus es) vsqz ad p̄ris equalitatē vel fm̄ opa et h̄ (sup oēs) non tm̄ sup minores scz et sup deos) et non tm̄ sup deos malos scz sup idola et demones qui dicunt dñm nūcupatiue scz et sup bonos scz sup hoīes iustos et angelos q̄ dicit dñm p̄cipatiue. vel p̄ terrā et deos significat cū in perare terrenis et celestibz. Et cū tantus sit et talis ergo vt ad eum veniat.

Qui diligitis dñm odite malū: custo dit dñs aīas sanctoz suozum de manu peccatoris liberabit eos:

Qui diligitis dñm qui solus bon^o est odite malū et qd̄cuqz deo aduersum. Amas deum debes odisse qd̄ odit: hinc enī apparet te diligere qd̄ bonū est si cepis odisse qd̄ malū est. sed iam subsequunt p̄secutores hoīm et tentatores vicioz. audi solatōz. (custodit dñs animas sanctoz suoz) ne eis aliquid noceat vn̄ de sequit (de manu peccatoris). .i. de p̄tate demonis vel iniqui hoīs (liberabit eos) scz sanctos suos saltem in aīa et qn̄qz etiā in corpore et ergo forte eto nō solū in diligēdo deū sed etiā in odiendo malum. Nam

Lux orta est iusto: et rectis corde leticia

Lux diuine gr̄e (orta est iusto). .i. tanq̄ nō viter orta apparet et resulget in corde eius (et rectis corde) quibz scz p̄ oīa placet deus orta est p̄ spem (leticia) vera et gaudiū in dño: non enī leticia q̄ est fm̄ seculum vera est. Nō ergo vere in misericordia sunt sancti spe iam salui. **Vel** (lux) p̄petua et leticia sine fine et ideo nō curret p̄de relucē istam nec timeat eos qui corpus occidunt qz vera lux aīe lucebit. Ergo

Letamini iusti in dño: et cōstemini memorie sanctificatiōis eius.

Letamini iusti in dño p̄gratulo bñficijs eius et v̄ris meritis q̄ est leticia deuotiōis et nō in seculo que est leticia vanitatis: qui enī dñm habēt leticiā semp possident (et letati) (cōstemini) p̄fessione laudis (memorie sanctificatiōis eius). .i. laudate eū gr̄as sibi agendo qz memor fuit sanctificare vos donis et gratijs suis. Bonū est ergo nō gaudere in hoc seculo scz in dño: ne cum hic gaudere volumus eterna gaudia amittamus. Oratio.

Custos aīaz sanctaz cuius regnū est p̄fecta pars iustoz xcede p̄pheticas euangelicas qz cōuiscatores peccatoribz n̄ris inseri vt si qd̄ obrectū velamine p̄isco regit spū sc̄to reuelante pandatur. Per do.

Exhortatio ad exultationē et dei laudem p̄pter christi aduentū in carnē et nō

stram redemptionē eiusqz aduentū ad iudiciū et nostrā glorificationē.

ps. cvij.

Antate domino

canticū nouū: qz mirabilia fecit.

Quator psalmi p̄pha dauid. Et est sensus psalmus iste sit ipi dauid. .i. christo qui forti manu diabolū supauit debet qz vnusquisqz fidelis spūaliter esse dauid vt forti a se tentatōes et vicia repellat et in omni ope bono fortis nō solum opando sed etiā p̄suerando et istat vt cū talis fuerit reuocatus in spū canticū nouū oī potenti deo cantare possit. **Matéria:** aduent^o christi in carnē et resurrectio eiusdē et aduent^o eius ad iudiciū. **Intentio:** monere fideles ad exultationē et dei laudē cum et eo qz p̄ cognitiōnē sui n̄re infidelitatis tenebras illuistrat et primo suo aduentu nos a morte anime redemit tū et eo qz venturus iudet quos hic iustificauit sine fine glorificabit. **Sinia in generalī p̄pha in isto psalmo agit de incarnatiōe n̄ri saluatoris et de resurrectiōe ipi et aduentu sui iudicij et de p̄uersione gentiū et qz et debemus iubilare et psallere nō solū cantando sed etiā bene opando. **Ant** post duos psalmos p̄cedētes bene hic psalm^o ponit nam quasi de eudē hic et ibi dicit. Eadez enim et si iterent septem semp noua sunt varia descriptiōe. **Sinia in speciali.** Inuitans ergo ad laudē ait vos q̄ nō ui estis in christo olim veteres in adam. (Cantate) vita et lingua (dño) scz deo p̄ canticū de christi incarnatiōe et hoīs redemptionē (nouū) qz nihil tale mundus audiuit. **Ant** qz mirabilia fecit) i liberatiōe mūdi seu generis humani **Mirabilia fecit in mūdi et hoīs creatiōe et ex euangelio multa mirabilia et miracula audiuimus que fecit iesus. Sed multo maiorā mirabilia sunt que fecit in recreatiōe qz totū orbē terrarū a morte eterna eripuit. **Ant** subiungit que mirabilia fecit qz nō solum que cōmunia sunt sed et hoc singulare scz qz.****

Saluauit sibi dexterā eius: et brachij sanctū eius.

Saluauit sibi scz deo patri orbē terre p̄ta genus humanū redimēdo (dexterā eius). .i. christus dei filius q̄ dicit dextera p̄ris ab operatione (et brachiū sanctū eius) scz ipse idem christus qui dicit brachiū a fortitudine. Et bñ dicit (sibi). .i. deo. .i. ad dei honore et gloriā qz ml̄ti saluans corporaliter sed sibi ipis nō deo qz accepta corporali sanitate lasciuia mala p̄petrat

qui egroti ab eis abstinebat de qua dextera et
brachio adhuc subiungit.
Notū fecit dñs salutare suū: in p̄spectu
gentium reuelauit iusticiā suam.

Notū fecit dñs sc̄z deus pater (salutare suū)
i. iesum christū filiū suū p̄ salute mun-
di incarnatū et sic visibilē factū qui dicit salu-
tare qz saluat et subdit quibz notū fecit qz non
hic vel illic sed (in cōspectu gentiū) oim. i. vni-
uerso orbe nō in iudea tm̄ (reuelauit). i. mani-
festauit nō sub yelamine ostendit (iusticiā suā)
id est christū qui dicit iusticiā qz iustificat et si-
ne hac iusticiā et nisi per ipm̄ nemo iustificari
potest. Et hoc nō ex meritis sed
Recordatus est misericordie sue: et ve-
ritatis sue domui israel.

Recordatus est misericordie sue) qua pm̄isit qz
vt pm̄itteret miseris est et misericordia fuit qz pro
misit (et veritatis sue) qua reddidit. misericordia er-
go fecit pm̄issionē patribz de christo nascitū
ro et veritas reddidit qd̄ pm̄isit et hoc (domui
israel). i. videntū deum. Qui modo videt deū
p̄ fidem postea videbit p̄ spec̄iē. debemus er-
go purgare oculum cordis vt nobis sapientie
sue spec̄iē dignetur dñs ostendere. Et ne ad lit-
teram putes isrl̄ vñā gentē tm̄ subdit. Et ita
Viderunt omnes termini terre saluta-
re dei nostri.

Viderūt. i. p̄ fidem et mentē aperte cogno-
uerunt ac si oculis vidissent (oēs termini) et fi-
nes (terre). i. a termino vsqz ad terminū nō iu-
dea tm̄: vñ dicit oīs qz oibz et nō quibusdā
tm̄ datus est christus (salutare dei nr̄i). i. dñm
iesum christū saluatōrē oim̄ a p̄re missus. iō
Jubilate dño o fms terra: cantate et ex-
ultate et psallite.

Jubilare dño. i. in tantū affectum laudis
assurgite vt non possit verbis dici nec tm̄ taceri
(omnis terra). i. oēs habitatores terre (canta-
te) verbis et voce p̄dicare (et exultate) corde nō
inim̄ sed iocundi et voluntarij (et psallite) ope-
re. Et quibus modis

Psallite dño in cythara: in cythara et
voce psalmi: in tubis ductilibz et voce
tube coeue.

Psallite dño in cythara). i. mortificatione
carnis opa diuina facite sc̄z pascendo paupe-
res et hm̄i. et celestia mandata implete. de in-
de eadem p̄posterata subiungit cantate (in cy-
thara et voce psalmi) ideo p̄posterat vt quod
vis coz prius fiat tonū ad deum p̄ineat (in tu-
bis ductilibz) sc̄z argētis vel ereis tundendo
p̄ductis p̄ quas significant illi qui iunioribz

id est tribulationibz p̄ducunt. i. p̄ficiūt et lau-
des dei sonāt. Talis tuba Job erat qui in tan-
tis tribulationibz dicebat: dñs dedit et dñs
tuba coeue). i. de cornu qd̄ carnē excedit et su-
perat facte p̄ quā significat illi q̄ carnales af-
fectus transcendūt et ita alijs p̄dicando sonāt
vt in seipis vicia carnis caligēt et supent. Ta-
lis tuba erat paulus q̄ dicebat si cōsurrexistis
cū christo q̄ sursum sunt querite nō que sup̄ ter-
ram. i. carnē excedite nolite carnalia cogitare.

Jubilare in p̄spectu regis dñi: moueaf
mare et plenitudo eius orbis terrarū et
qui habitant in eo.

Jubilare) intus vbi deus videt nō ad aspe-
ctum hoim̄ (sed in cōspectu regis dñi) sc̄z iesu
christi cui⁹ aures tubis p̄sonantibz delectant
et tubis sonantibz et veritate p̄dicantibz (mo-
ueat) ad dei reuerentiā et fidē (mare). i. seculū
(et plenitudo eius). i. oēs eius habitatores.
Vel (moueaf mare et plenitudo eius). i. p̄ciet
mūdus ad impugnandū euz toto tumultu fu-
roris sui et sic p̄dicat nō optat. Et quasi expo-
nendo subdit sc̄z (orbis terrarū) ecce mare (et
q̄ habitant in eo) sc̄z mūdi amatores illis autē
motis pariter siue in bono siue in malo.

Flumina plaudent manu simul: mōtes
exultabūt a p̄spectu dñi: qm̄ venit iudi-
care terram.

Flumina). i. sancti pleni aqua sc̄z spiritu dei
(plaudent manu simul). i. delectabiliter et cō-
corditer bonis opibz iusudabūt et gaudebunt
de opibz bonis in vnitāte charitat. opa sc̄z
laus dei est. christ⁹ nō voce laudat sed ope. nō
audit vocē sed opa (mōtes). i. boni alii celsitu-
dine sp̄iali (exultabūt a p̄spectu dñi). i. ab ad-
uentu et a p̄templatōe eius (qm̄ venit iudicare
terrā) p̄mo iudicio discretōis et post iudicio re-
tributōis. Vel (qm̄ venit). i. v̄tur⁹ est (iudicare
terrā). i. habitātes i tra reddēdo cuiqz fm̄ opa
sua. In gaudebūt boni sed mali p̄temiscēt.

Judicabit orbem terrarū in iusticia: et
p̄plos in equitate.

Judicabit eni (orbē terrarū). i. habitatores
orbis (in iusticia) aliquos vocando ad fidē et
grām alios nō qd̄ iudiciū deserētōis valde est
iustū licet sit nobis occultū (et) sc̄z oēs p̄plos oēs
(in equitate) reddens singulis fm̄ mirita suā vel
in futuro iudicio (iudicabit orbē terrarū). i. oēs
terrenos (in iusticia) sc̄z sola qz nō meruerunt
misericordiā sc̄z liberantē. Et nanqz qui nō fecit
misericordiā fiet iudiciū sine misericordia sc̄z sal-
uante nō relaxante. qz in omni ope dñi miseri-
cordia est et veritas et etiam in damnandis est

misericordia qz nō puniunt quantū meruerunt (et
populos). i. fideles de iudeis et gentibz iudica-
bit (in equitate) qz capient equa meritis suis.

Oratio.
Immitte dñe salutare tuū in mentibz nr̄is:
qui reuelasti iusticiā tuam gentibz vniuersis vt
qui quondā iudicari venisti p̄ perditis miseri-
cordiam cū adueneris pro quibz iudicatus es
largiaris. Qui viuīs.

Psalmus de potestate christi regia
et magnificentia eius in ecclesia ac lau-
de et veratōne sibi tanqz deo et regi ab
omnibz exhibenda. ps. cxvii.

Domine regna

uis irascantur p̄pli: qui sedet sup̄ che-
rubin moueatur terra.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Titulus est:
Psalmus dauid. et patet titulus. Post laudes
ergo multiplicē agit hic p̄pheta de potentia et
regno eius vt etiā in hoie adoratur et describit
christū esse regem et bona dante cui et antiqui
seruierūt. Materia reuocatio maloz ad chri-
stum cōfiteendum et puocatio bonoz ad ipm̄
exaltandū. Intentio: monere vt christū tanqz
deum adoremus et velut regē exaltem⁹. Sen-
tentia in generali p̄pheta in isto psalmo annū-
ciat christi p̄tatem regiam inuitatqz hoies di-
uersoz statū ad laudes diuinā. Sma in spe-
ciali ostendens ergo christū regē dicit (Do-
minus) sc̄z iesus christus et si homo et humi-
lis factus (regnauit) et in re ab eterno et in ma-
nifestatōne post eius resurrectōis et ascensionē
qz tunc rex esse innotuit et inde (irascant p̄pli)
id est irascant vt sit p̄dictio nō iustio. dñs inqz
(qui sedet sup̄ cherubin). i. sup̄ angelicas po-
testates. i. qui presidet angelicis spiritibz pleni-
tudinem scientie eius habentibz ille sc̄z regna-
uit et regnabit semp̄ et inde (moueatur terra)
id est mouebunt terreni. p̄ p̄plos irascentes ra-
tione vtentes et deū celi colentes iudei possunt
intelligi. per terrā vero terreni et insensati gen-
tiles idola sensu carentia adorantes qui vtri-
qz regnante christo irati sunt et cōmoti s; alij
fana ira vt sibi metipsis de peccatis irascen-
tes ad christū cōuerterent. alij vero insana et
furibunda vt christū et seruos eius p̄sequerē-
tur. Super cherubin vero dñs sedere dicit vt
qualis et quantus sit is qui regnauit demon-
straretur. Cherubin quippe interpretatur pleni-
tudo scientie. Dñs ergo sup̄ cherubin sedet qz
christus qui est dei virtus et dei sapientia ipos-
scientia eminentes sp̄s superat et implet. Et

ne putares illū ita sedere in principibz vt nō se-
deat etiā in hominibz adiungit.

Dñs in syon magnus: et excelsus super
omnes populos.

Dñs iste est (magnus in syon) qd̄ interpreta-
tur speculatio. i. in ecclesia deū speculante nūc
p̄ fidē postea p̄ spec̄iē. Qd̄ aut subdit et excelsus
sup̄ oīs p̄plos) designat eandē eccl̄iā per
vniuersū mūdū esse dilatātā vbi oīs ppli cō-
uersant vbi dñs qui prius hūilis appuit ma-
gnus et excelsus dicit qz a sc̄ta eccl̄iā quotidie
et magnificat et exaltat. Vel qz ip̄ eadē eccl̄iā
per suā grām magnificat et cor ip̄i⁹ a terrenis
ad celestia subleuat. Et qz est magnus et excelsus
iam ergo illi qui prius blasphemī erant et
humile p̄temebant.

Confiteant nomī tuo magno qm̄ ter-
ribile et sanctū est: et honor regis iudi-
cium diligit.

Confiteant) p̄fessione debite laudis (nomi-
ni tuo magno) vbiqz per famā et gl̄iā dilatā-
to (qm̄ est terribile) potentia qua punit vt time-
atur (et sanctū) bonitate qua parcit vt honoretur
et ametur (et honor regis). i. christi (iudiciū dili-
git) quo punit nō tm̄ misericordiā qua p̄ciet. Sic
vtrqz vult a nobis honorari dñs rex vt nō cre-
damus cum pctā nr̄a dimittere impunita dili-
git eni iudiciū vel in nobis vel in se. In nobis
vt mala que fecim⁹ accusem⁹ iudicem⁹ et dam-
nemus. Qd̄ iudiciū qui modo facere in se ne-
gligit cum p̄ semetipm̄ euz venerit distric⁹ iu-
dicabit. S; vt iusti simus ip̄e facit. Vñ seq̄r.

Tu parasti directōes: iudiciū et iusticiā
in iacob tu fecisti.

Tu parasti directōes). i. p̄cepta iusticie vt in
eis addiscam⁹ quō viuere debeam⁹ quas p̄ se-
metipm̄ nobis p̄auit. fecit eni qd̄ docuit et no-
bis ostendendo viam in se ip̄o omne iusticiā
impleuit. Vel (tu parasti directōes). i. tue gr̄e est
viam hoīs dirigere (iudiciū) vt discernam⁹ in-
ter bonū et malū (et iusticiā) vt bonū faciam⁹
et malū vitē. (in iacob) sp̄iali. i. in p̄plo lu-
ciantē cōtra vicia et supplantate ea (tu fecisti) q̄
alius facere nō posset. Ip̄e ei iustificat impiū
ipse opaf velle et operari. p̄ bona voluntate. Et
quia hoc facit in nobis ergo.

Exaltate dñm deū nr̄m: et adorare sca-
bellum pedū eius qm̄ sanctū est.

Exaltate). i. laudibz extollite non vosmeti-
psos sed dñm deum nostrū sc̄z christum dei
filium sc̄dm̄ quod ip̄e est deus a quo habetis
qz iuste viuūtis. Quem humiliavit iudaica p̄fi-

dia credite deū sup omnia (et adorare). i. reuerentia singulari honorate (scabellum pedum eius). i. venerabile corpus eius sed ppter ipm cuius est in quo diuinitas tanq̄ sup scabellū stetit quod ab ipa diuinitate valde inferius est q. d. sic exaltate diuinā potentia vt adoratis humanam naturā nō in diuisione sed in vnitāte p̄sone (qm̄ sanctū est) ipm scabellū. i. corpus quia nulla peccati macula inquinatū. Et merito exaltate et adorare qm̄

Moses et aaron in sacerdotibz eius: et samuel inter eos qui inuocāt nomē ei⁹.

Moses) legislator (et aaron) summus sacerdos fuerunt (in sacerdotibz eius) scz christi id est inter sacerdotes vel numero sacerdotum Moses quidē sacerdos dicit qz si nō hostias vota nī populi deo obtulit et p̄ p̄lo supplicauit (et samuel inter eos q̄ inuocāt nomē eius) Samuel nō inter sacerdotes sed inter inuocātes nomē dñi numeratur qz et si esset sacerdos sicut alibi legitur nō tñ erat de tribu leui s; de tribu effraim de qua nō fit sacerdos scdm legem s; de leui. Ac si diceret hos imitami qz hi magni fuerunt qui cum adorauerunt. Illi enim iam tunc.

Inuocabāt dñm et ip̄e exaudiebat eos in columna nubis loquebat̄ ad eos.

Inuocabant dñm) christū cuius aduentū expectabāt (et ip̄e) idem deus qui post in hōmine locutus est (exaudiebat eos) ppter merita sua. nam p̄ p̄ces eoz sepe dimittebat deus populi peccata (et in columna nubis) et de nube obscura (loquebat̄ ad eos) qd̄ significabat verba sua adhuc esse obscura et occulta. Sed qui tunc p̄ figuras et enigmata figuraz̄ obscure loquebat̄ in nube postmodū manifeste locutus est in scabello. i. in assumpta carne. Et illi qui tantū erant

Custodiebant testimonia eius. et p̄ceptum quod dedit illis.

Custodiebant testimonia eius). i. carnalia instituta venturae gratie testimoniū phibentia. vel (testimonia eius). i. p̄cepta eius oia (et p̄ceptum) singulare (qd̄ dedit illis) scz seruande charitatis et ideo merebant̄ exaudiri nam tales deus exaudit quos custodire sua p̄cepta conspicit. Primo dicit testimonia in plurali et postea p̄ceptū in singulari qz fm̄ Greg. p̄cepta dñica multa sunt p̄ diuersitate opis et vnuz in radice charitatis et qz oia ad vnuz tendūt sine Quisq̄ q̄ vult testimonia dñi custodire debet et vnū p̄ceptū charitatis obſuare. Nō nisi fecerit si multa alia facit totū pdit. Et qz custo-

diebant ideo. D.

Dñe deus noster tu exaudiebas eos: deus tu propicius fuisti eis: et vltiscens in omnis adiuuentōes eoz.

Dñe deus nī tu exaudiebas eos) i. iustis petitionibz te inuocātes qz audierūt te p̄cipiente et o (deus tu propicius fuisti eis) cōdonando eis p̄ctā et tñ (vltiscēs). i. vindicans se (in omnis adiuuentōes eoz) scz p̄ctā que sunt ab inuentione hūana et nō relinquēs ea impunita. In q̄ fetō magnū qd̄ et vltē cōmendat nobis deus. Illi enī irascit̄ que peccantē nō flagellat. Nam vere cui propicius est nō solū donat p̄ctā ne in futuro seculo nocēt s; etiā castigat ne semp̄ peccare et in peccatis morari delectet. qz peccata punire signū est miseratōis diuine Et quia propicius est ergo

Exaltate dñm deū nostrū: et adorare in monte sancto eius: qm̄ sanctus dominus deus noster.

Exaltate). i. laudibz extollite (dñm deū nostrum) scz christū qui blandit̄ et cedit vt pater nō solum enī exaltandus est et laudandus qz peccatores misericorditer iustificat s; etiā quos iustificat misericorditer flagellat (et adorare). i. singulariter honorate scz eundē dñm (in monte sc̄to eius). i. in sc̄ta ecclesia eius in cuius soliditate fidei et altitudine iusticie esse debemus si deū dñm vltē laudare volumus (qm̄ sanctus) q̄ nos sanctificat (dñs) qui nos regit (deus) q̄ nos erant (noster) qui sc̄p̄m nobis tradidit vnde ipm̄ adoramus et adorando pure ei seruamus cui⁹ possessio et hereditas sumus. Oratio.

Sublimis throni dñete adoram⁹ et quos sumus vt columna nubis lumine refulgente modum sacerdotalis ordinis te custode seruemus. Per dñm.

Inuitatio generaliter oīm hoīm ad cōfessionē peccatoz et ad deū cum exultatione et alacritate laudandum.

ps. xcix.

Uilate domino

omnis terra: seruite dño in leticia.

Auctor psalmi) p̄beta david. Titulus est: Psalmus in cōfessione. Et est sensus psalmus iste est in cōfessione. i. agit de p̄fessione. Et aut cōfessio gemina. vna est peccatoz que puenit incipientibz. alia est laudis que cōuenit p̄fessionis. et de vtraz̄ agit hic psalmus. q̄ bene hoc loco ponit qz dño tanto et tali prout

supra describit̄ merito vtraz̄ p̄dicta confessio exhibet. Materia: cōfessio gemina scz peccatorum et laudis quā hic indicit diuersis. Intentio: monere ad vtraz̄ cōfessionē nō vnū angulū terre sed totius terre habitatoz. Sententia in generali: p̄beta in isto psalmo docet et inducit oēs deū alacriter laudare et peccata incessanter plangere qz nec in malis est desperandū nec in bonis animus debet esse elatus. Sentia in speciali: Ad laudē ergo monens nō vnū angulū terre hortatur s; sicut vbiqz nō vltē semināta benedictōez ita vndiqz erigit iubilationē. dicens. (Uilate) .i. exultate et ineffabili leticia aggaudet (dño) redemptori nostro non alij (ois terra). i. omnes habitantes in terra qz vbiqz bñdictio est seminata. Jubilatio aut̄ vera fit voce et corde. Qui enī iubilat erumpit in quandā vocem exultatōis sine verbis ita vt appareat cum ipa voce gaudere s; qz si repletū nimio gaudio non posse hoc verbis explicare. Talis ergo laudatio dñm decet vt sicut ipse a nobis cōprehendit nō valet ita magnitudo laudis eius paruitatē nostri animi superet (seruite dño) qz p̄ christū estis liberati (in leticia) et hilaritate animi nō necessitate et iuri sed charitate et voluntarij aliter enī seruiri deo nō est acceptabilis qz hilarē datorē diligit et qz in dei seruitiū aliqd̄ moleste ppter deū patimur nō iō a leticia ani recedere debem⁹. vbi enī maior p̄sura ibi maior acquir̄ glia.

Introite in aspectu eius: in exultatōe.

Introite in aspectu eius in exultatōe). i. intrate ad p̄sentias vras et in p̄sentis exultate vbi deus videt quoz testimonio adfiscens in q̄ bus vobis sit exultatū. hinc de sancta electoꝝ ecclesia dicit̄ ois gloria eius filie regis abintus Et paulus. glia nra hec est. testimoniu⁹ p̄sentis nre. facile est exultare foris lingua in cōspectu dei et in p̄sentia exulta. Sunt enī nonnulli qui de seruitute dei nō inuis corā dño sed foris corāz hoībz gaudent et dum exteri⁹ de bono ope gloriant̄ intus a fructu et mercede boni opis vacuant. Et quicūqz seruitutē dño exhibetis.

Scitote qm̄ dñs ipse est deus: ip̄e fecit nos et nō ipsi nos.

Scitote) sine dubio (qm̄ dñs) iesus christ⁹ natus in carne ad cuius laudē vos inuocāte est de⁹). i. creator omnū nō homo tñ. hoc specialiter dicit̄ cōtra iudeos. q. d. nō vilesat nobis quē crucifixistis. Et patet ex effectu qz ip̄e sit deus (qz ip̄e fecit nos) creato et refecit recreando oia enī p̄ ipm̄ facta sunt et nō ip̄i fecim⁹ (nos) qz omne bonū nostrū ex eo est nō ex no-

bis et nihil habem⁹ qd̄ nō ab ipso accepim⁹ vñ pōt intelligi de opibz creatōis et nature vel de opibz recreatōis et gr̄e. ab eo enī sumus nō solū corpaliē facti s; etiā i nouū boiem recreati et hoc nō nro merito sed suo dono. Et iō.

Populus eius et oues pascue eius introite portas eius in p̄fessione: atria eius in hymnis p̄fitemini illi.

Populus eius) quē ip̄e rex sua bonitate regit et dirigit (et oues pascue eius) quas ip̄e pascit verbo vite pascit et ad pascua eterna pducit ad quoz introitum nos hortat̄ cum subdit (introite portas eius) et inuocāte bone p̄fessionis (in cōfessione) scz peccatoz. i. a p̄fessione peccatoz incipite intrare portas eius quas nemo p̄t ingredi nisi se peccata cōfessione purga uerit. porte quippe illoz pascuoꝝ. i. vite eterne sunt opa iusticie: ad quas portas p̄ cōfessionē intratur. Quisquis enī vult bene operari et bñ operando portas iusticie ingredi prius debet cōfiteri p̄ctā sua qz inuocāte bonoz cōfessio est p̄ctōz et adite et introite spe et desiderio (atria eius). i. amplitudinē celestis beatitudinis et cū vere intraueritis gr̄e plenitudine p̄cepta tunc (in hymnis). i. in laudibz (cōfitemini illi) gratias agentes liberatoꝝ. q. d. cum intratis vos resp̄endite cum intraueritis ipm̄ laudate. In introitu portaz̄ est confessio. in p̄fessione vero atrij laudatio. Et in his omnibz

Laudate nomē eius qm̄ suauis est dñs in eternū misericōdia eius: et vsqz in generationem et generatōz veritas eius.

Laudate. i. cū laudibz p̄dicare (nomē eius) scz dñi nunc et in futuro. et merito qz dum laudatur dulcescit vñ subdit (qm̄ suauis est dñs) et dulcis laudanti. laus dei est vita aie. cū enī deus tota deuotōne laudamus et toto cordis affectu eius amore accendimur tūc sentimus q̄ dulcis et suauis est dñs: Et illa suauitas et spiritalis dulcedo cibus aie est. Nihil q̄ vultis ut facere anima q̄ laudare eum a quo facta est. (in eternū) est (misericōdia eius) hic nobis parcendo et peccata dimittendo ac postmodū in eterna vita nos suscipiendo. hic liberat et in futuro coronat (et vsqz in generationē et generationem) est (veritas eius) implens p̄missa. i. in generatōne p̄nti et terrena que parit mortales: ac futura et celesti que parit immortales p̄seuerabit qd̄ p̄misit s; hic est in p̄missione ibi in donatōne: hic ad fidem ibi ad visionē. hic quasi per speculum et in enigmate ibi facie ad faciem.

Oratio.

83

Jubilamus tibi eterne dñe in leticia et exultatione poscentes vt dum porte pectorum nostrorum in tuis laudibus reserant semp ad misericordiam veritatis pandantur. Per. d.

Psalmus de forma recte viuendi et ad perfectionem sanctitatis pueniendi docens et monens bona appetere et mala respuere.

Misericordia et iudicium

dicium cantabo tibi dñe psallam et intelligam in via immaculata quando venies ad me.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est. Psalmus ipsi dauid. Et est sensus: psalmus ille attribuitur ipsi dauid. i. christo. vt hoc totum quod hic docemur virtutibus christi applicetur quod omne bonum nostrum a deo est et christo attributum et copentur hec vox capit et corpi. Iste psalmus hoc centesimo loco ponitur sicut iste numerus est perfectus ita iste psalmus continet et docet formam perfecte sanctitatis. hic enim docemur bona appetere et mala renuere. Materia forma recte viuendi et perfectio sanctitatis. fidelis enim anima que in psalmo quinquagesimo per lamenta penitentiam suam corripit in hoc centesimo perfectio nem vite sue alijs formam bene viuendi pponit. Intentio monere bona appetere et mala renuere que est perfecta pueratio vite. **Sententia** in generali propheta in isto psalmo in persona christi vel ecclesie seu cuiuslibet perfecti docet formam recte viuendi et specialiter instruit maiores vt se deuote habeant erga deum mundum honeste ad se ipsos iuste ad subiectos et proximos. **Sententia** in speciali de misericordia et iudicio pponens autem christus in membris. **Misericordiam** que modo est et iudicium quod erit in futuro (cantabo). i. iocunde annuntiabo (tibi) o dñe. i. ad tuum honorem quod vultis et laudabiliter vteris. quod nisi per indebitam misericordiam nemo liberabitur et nisi per debitum iudicium nemo damnabit. Nemo ergo ad impunitatem de misericordia dei presumat et penam contemnat quod est ei et iudicium et nemo in melius commutat iudicium timeat quod est ei et misericordia. hic est autem tempus misericordie in futuro ipse iudicij et propter hec duo psallam. i. in hilaritate bene operabor (et intelligam). i. diligenter attendam (in via immaculata) ambulando et iuste agendo (quoniam venies ad me) modo per gratiam vel in obitu seu in seculo aduentu. deinde exponit que sit via immaculata.

Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus mee.

Perambulabam. i. perfecte ambulabam et dele-

ctabar (in innocentia cordis mei). i. in puritate conscientie vitando omnia facinorosa et hoc exponendo subdit scilicet (in medio domus mee). i. cordis mei. domus enim nostra est cor sine peccata ubi quiete habitat et ambulat quod bene sibi conscius est et conscientiam puram habet in corde etiam ambulando est interiora cordis sollicitate perscrutari. Sancti etenim viri quidam cor suum inquirunt et diligenter interiora sua discunt ne quid ibi forte lateat quod oculos diuine maiestatis offendat. deinde innocentiam per partes exponit.

Non ponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes pruaricationes odiui.

Non ponebam ante oculos meos rem iniustam. i. non diligebam rem malam. res enim que diligitur ante oculos frequenter habet. prius est ergo rem malam non diligere: deinde etiam odire unde sequitur (facientes pruaricationes). i. transgressiones a via legis et mandatorum dei (odiui) etiam amicos et proximos non quidem ex eo quod erant homines sed ex eo quod pruaricatores. non naturam sed culpam. non res sed vitia. aliud est enim amare quod facti sunt: aliud odire quod faciunt. deinde exponit quos dicat pruaricatores subdens.

Non adhesit mihi cor prauum: declinantem a me malignum non cognoscebam.

Non adhesit mihi per amorem et amicitiam (cor prauum). i. homo prauo voluntatis qui pruaricatur corde discrepans a deo sicut rectum cor habens se format se deo. quod non consenti non recitatis sed sicut cor meum in omnibus rectum erat ita recitatis corde solimodo adhereret (declinantem a me). i. dissimilem mihi non me imitantem (malignum). i. malivolam et malo igne vitiorum ignitam (non cognoscebam). i. non approbaram non mihi placebat. d.

Detrahentes secreto primo suo: hunc persequabar.

Detrahentes secreto primo suo) et in absentia famam boni minuentes quod palam detrahere non audet qui falsa tenet (hunc persequabar) arguendo increpando ne hoc ageret. Ecce persecutor: bonus non homines sed peccati. Est sane hoc vitium quod in primis debeat extinguere et ab his qui se ipsos instituere volunt proorsus excludi. Nihil enim tam inquietat animam. nihil est quod ita mobilis mentem ac leuem faciat quam facile totum credere et obirectorum verba temerario assensu mens sequi. hinc enim crebre dissensiones. hinc odia iniusta nascuntur. hinc est quod sepe de amicis inimicis etiam inimicos facit: dum concordans quidem sed credulas animas maliloqua lingua dissociat. Et contra magna quies animi magnas

est mori grauitas non temere de quodam sinistra audire. beatusque est qui ita se contra hoc vitium armavit vt apud eum audeat detrahere nemo puidens in vitioque vitiatate vt nec libenter audiat nec illum peccare permittat. Quod si est hec in nobis diligentia nec passim obirectorum crederemus iam omnes detrahere timerent ne non tam alios quam se ipsos vitios detrahendo faceret. **Supbo oculo et insatiabili corde: cum hoc non edebam.**

Supbo oculo. i. cum homine supbo et tumido. et dicit oculo quod supbia magis appetit in oculis quam in alijs partibus corporis. In oculis namque et supercilio facile cuiuslibet supbia deprehenditur (et insatiabili corde). i. notabiliter cupidus et avaro cuius auaricia expleti non poterat (cum hoc non edebam) propter correctionem tenendo me ab eis vt erubescerent et se corrigerent. Sed dominus noster iesus christus cum publicanis et peccatoribus quibus comedere vt eos emendaret. hic ergo videtur detestari duovicia principalia scilicet supbiam et auaritiam contrario.

Oculi mei ad fideles terre: vt sedeant mecum: ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat.

Oculi mei scilicet cordis erant ad fideles terre. i. quod fide et veritate tenent in terra hoc est tales placuerunt mihi (vt sedeant) et habitent (mecum) in mea societate (ambulans in via immaculata) innocenter et irreprehensibiliter viuendo (hic) non alius (mihi ministrabat) hoc omnibus bonis pruenit et maxime sacerdotibus vt prauis non cobabiterent sed virtuosus. Sancti etenim viri sicut student vitare societatem malorum sic cupiunt adiungi societati bonorum. Exemplo ergo sanctorum vitanda est malorum societas ne prauis eorum exemplis corrumperemur et appetenda bonorum societas vt eorum bonis communiter proficiamus.

Non habitabit in medio domus mee qui facit supbiam: qui loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum.

Non habitabit in medio domus mee. i. in meo gubernio (qui facit supbiam). i. quilibet superbus. hoc dicit ne videatur approbare quos habet familiares si mali sint (qui loquitur iniqua) maliciose quecumque proferendo et quilibet male dicit (non direxit). i. non recte incessit nec placuit nec directionem gratam habuit. (in conspectu oculorum meorum) quod est si apud se et apud stultos apud me tamen non est gloriosus. hinc alibi dicitur vir linguosus non dirigetur in terra. Et non tamen homines malos vitari sed etiam vitia declinaui. **In matutino interficiebam omnes peccatores terre: vt disperderem de ciuitate domini officios operantes iniquitatem.**

In matutino. i. in initio suggestionis (interficiebam) ordine qua debent eici ne crescant: (omnes peccatores terre). i. demones qui omnes carne peccare faciunt. et quia peccatores terreni sunt. quod d. submissionem vel suggestionem diaboli eiciebam de corde meo et non suscipiebam. cogitationibus enim malis cecis demones occiduntur. Et ita interficiebam (vt disperderem de ciuitate domini). i. de anima mea (omnes operantes iniquitatem) id est omnes immisiones vel submissiones diaboli. Ciuitas enim dei est anima iusti unde dispergitur diabolus et remouetur. Et attende quia vitatur peccato impio scilicet interficiebam sicut supra pambulabam et cetera vt notet actum non esse omnino preteritum nec omnino futurum sed inchoatum et adhuc in existentia durantem.

Vel in persona christi predicti (Oculi mei) sunt (ad fideles terre). i. super iustos et peccatores uiuentes (vt sedeant mecum) super sedes duodecim et iudicent mecum (ambulans in via immaculata) hic mihi ministrabat) euangelizans mihi non sibi non querens que sua sunt sed que iesu christi. In via ergo immaculata debet ambulare quisquis deo digne cupit ministrare. (Non habitabit in medio domus mee qui facit supbiam). i. in corde meo ubi mihi et quietus habitat mihi placens. vel in celo habitare non poterit quisquis hic superbe uiuit (qui loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum) quod non solum superbe agentes sed etiam iniqua loquentes reprobat deus. (In matutino). i. cum dies iudicij venerit cum illuminabunt abscondita tenebrarum (interficiebam omnes peccatores terre). i. eterne mortis interitu perdam omnes amatores penitentis vite et mittam malos in ignem eternum (vt disperderem de ciuitate domini) scilicet de celesti hierusalem. i. vt separem a societate sanctorum (omnes operantes iniquitatem). i. omnes in iniquitate perscuerantes. Et tunc cessabit tempus misericordie quod modo est et erit tempus iudicij quod non dicitur esse. Et quod modo in tempore misericordie negligit gratiam in tempore iudicij sentiet iram.

Oratio.
Incomprehensibilis virtute omnipotens deus qui tuis famulis misericordiam et iudicium insinuas clementer concede nobis fideliter te diligere rectamque viam ingredi et auaritate execrabili superbie declinare. Per dominum.

Oratio christi nostro defectui compatientis vel vere penitentis veniam de peccatis et liberatores a miseris te uote implorantis.

Omne exaudio

ratione meaz: et clamor meus ad te
veniat.

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus talis
est. oratio paupis. i. christi paupis in se et in me
bris in quibus sunt et penitentes qui etiā hic lo
quuntur habita cum anxiaret in miseris in q̄s
deiectus est ppter pctm̄ primi hoīs et n̄ro defe
ctui cōpatiēns et corā dño p̄ quē solus poterat
liberari effudit precē suā vt eas euaderet. Ha
teria oratio christi anxij et cōpatiēns n̄ro de
fectui vel vere penitēns et veniā deuote implo
rans. Intentio: inuitare pctōres ad p̄niam et
monere om̄s suā aduētere miserā et petere dei
miscōdiaz. S̄nia in generali ppha in isto psal
mo loquitur in p̄sona christi de rep̄tōe generis
humani orantis v̄l in p̄sona cuiuslibet vere pe
nitēns et ad deū clamantis p̄ sua liberatiōe a
pctis et multiplicibz miseris. Maxima debet
esse anxietas penitēns vt t̄pa voluptatū ama
ricatiōe p̄nie cōpenset. Iste ḡ psalmus licet pau
peri christo attribuat̄ n̄ p̄ueniēt̄ etiā in p̄so
na humilis penitēns accipit̄ v̄l post p̄ceden
tem psalmū qui docuit et mouit bona appete
re et mala respicere bene hic psalmus ordinat̄
q̄ agit de p̄nia p̄ quaz quis a malo declinat et
bonū facit ne in matutino cum pctōribz inter
ficiat̄. S̄nia in speciali ab orōne ḡ incipiens
loquit̄ christus in p̄sona membror̄ vel peni
tens in p̄sona sua. d. (Dñe exaudi). i. ad affectū
audi (orationē meā) quā ad te fundo p̄ mea mi
seria p̄fidens de tua miscōdia (et clamor meus)
cordis et oris. i. intensus affectus orandi q̄ so
let clamore exprimi (ad te veniat) et acceptus
sit corā te nec obstat mibi nubes pctōz q̄ in
quis obsistit. Tunc oratio n̄ra ad deū clamor
fit q̄n̄ id qd̄ petimus cum magno cordis affe
ctu et ingenti desiderio postulam̄. F̄rm̄ q̄ppe
desideriū clamor est ad deū. Et quanto plus
q̄sq̄ desiderat̄ tāto ampli⁹ i auribz dei clamat.
**Non auertas faciē tuā a me: in quacun
q̄ die tribulor̄ inclina ad me aurē tuā.**

Non auertas) quasi offensus ppter pctōz
meor̄ enormitatē (faciē tuā) sc̄z gr̄e (a me) pe
nitente tanquā indigno p̄tēnēdo p̄ces meas
sed auerte a pctis benigno ac sereno vultu re
spice in me respice quidē mun⁹ iniquorū sed
nō p̄niaz pctōz deuotoz. Et nō tm̄ semel sed
(in quacunq̄ die tribulor̄) p̄ verā p̄titionē (in
clina) qui es excelsus et sursum (ad me) humilē
qui tribulor̄ deorsus (aurē tuā). i. effectū mise
ricordie tue et p̄ miscōdiam flectaris ad me sicut

medicus ad egrotū.

**In quacunq̄ die inuocauero te: veloci
ter exaudi me.**

In quacunq̄ die) cōuersionis (inuocauero
te). i. intus in corde vocauero te inuitans te in
me (velociter) et indilate (exaudi me) ne morer
in culpa ne impatiens sim in pena. Inuocare
est deū intra se inuitare in intimo cordis ora
re. Talis enī debet esse oratio n̄ra sc̄z cum in
tentōne cordis plata. In p̄dictis tribz versibz
est crebra repetitio eiusdē snie in quo affectus
penitēns et petentis ostendit̄ et deus ad mise
rendū magis excitat̄. Ideo autē clamor necesse
est vt me exaudias.

**Quia defecerūt sicut fumus dies mei:
et ossa mea sicut cremiū aruerūt.**

Quia defecerūt). i. celeriter disparuerūt et
evanuerūt (sicut fumus) q̄ ascendendo cito de
ficit (dies mei). i. t̄pa vite mee. p̄ns enī vita ci
to labit̄ et euanescit. q. d. infructuose totā vitā
meā expendi (et ossa mea) que carnē portat (si
cut cremiū) in frictorio siccatū (aruerūt) et de
fecerunt. i. anime fortitudo quasi p̄frita p̄tra
bitur et infirmat̄ recordatiōe pctōz vel timore
iudicij iam enim frigit̄ homo dum timet se ar
surum. vel virtutes mee admoto igne cōcupie
aruerunt.

**Percussus sum vt fenum et aruit cor
meum: q̄z oblitus sum comedere panē
meum.**

Percussus sum) tentatiōe (vt feniū) qd̄ viret
sed percussum ardore cito arefcit̄ et seruoze ten
tatiōis mltiplicē (aruit cor meū) steleritate pec
cati et defectu deuotiōnis a dulcedine amoris
dei a delectatiōe spiritali q̄z oblitus sum come
dere panē meū) seruare verbū dei et p̄ceptū
diuinū. verbū enim dei panis est anime. Vel
(comedere panē meū). i. sumere deuote eucha
ristie sacramentū Et q̄z nō gustam⁹ intus dul
cedinē diuinā amamus foris miserī famē no
stram. Quapropter nunc.

**A voce gemitus mei: adhefit os meū
carni mee.**

A voce gemitus mei). i. p̄ nimio dolore pec
cati quez voce gemitus exp̄ssi (adhefit os meū
carni mee). i. spiritus cum carne infirmat⁹ est
Sicut enim caro que infirma est aliq̄n̄ fit for
tis cum spiritu in deo. sic spiritus qui fortis est
aliq̄n̄ infirmat̄ cum carne in pctō. Vel (adhe
fit os meū carni). i. pelli (mee) carnē enī p̄ pel
le dixit. q. d. ita exsiccaui meip̄m et p̄trabui vt si
ne carne essem (et os meū) deficientibz carnibz

pellī (mee) bereret discant hic pctōres quo
modo agere debeant penitentiā.

**Similis factus sum pellicano solitudi
nis: factus sum sicut nycticorax in domi
cilio.**

Similis factus sum pellicano solitudinis)
illi autē egyptiace que in solitudine solet habi
tare q̄ solitudinē causa meroris et p̄nie expe
rij et sine humano solatio p̄tansi (factus sum
sicut nycticorax) habitans (in domicilio) vel
in parietinis. i. coruus nocturnus vigil et teter
qui noctē amat et habitat in parietibz ruinosis
sine tecto q̄z tanquā abominabilis hominibz
in locis occultis demorat⁹ sum nō audēs pre
cerubescētia et p̄fusione pctōz parere. S̄z q̄z
penitens pctm̄ suū cognoscit subdit.

**Vigilauit et factus sum sicut passer soli
tarius in tecto.**

Vigilauit) p̄ cognitōez peccati: vel noctē in
vigilijs ducendo et inquietus p̄manendo (et
factus sum sicut passer solitarius) vel singula
ris habitans (in tecto) q̄z tecta amat nam auo
lans a cōsortio peccator̄ et clusi mea p̄uersa
tione hoīm. Per has aues diuersa genera pe
nitentijs notari p̄nt. nam pellicano q̄ est auis
nimie maciei et soliuaga cōpantur heremite.
Nycticorax vero que in nocte vigilat et que
rit elcas similat̄ illi qui a publico remonit̄ dū
alij in nocte huius seculi dormiunt vigilat et
elcas aie sibi querit. Passer est ille q̄ sagax ad
alta virtutū fugit vbi tutus est a laqueis vnde
nō descendat aliquid tollere de domo. Ideo
vel ad cumulū mali.

**Tota die exprobabant mibi inimici mei
et qui laudabant me aduersum me iura
bant.**

Tota die) i. assidue (exprobabant) i. insul
tabant (mibi inimici mei) verbis iniurijs et
improperijs (et qui laudabāt me) dum cum
eis fruerer vita seculari et cū eis essem in inso
lentijs (aduersum me iurabant). i. ad me euer
tendum cōspirabant. vel sil̄ eodem tpe ore pa
lam sed fecte laudabāt et corde insidias p̄para
bant. Quos diabolus aliter nequit capere ar
te quadā vult decipere. facit enī ut rideri peniten
tes quasi iurent in eor̄ detestationē qui prius
laudabant eos dum cum eis erant seculares.
Et hoc ideo.

**Quia cinerē tanq̄ panē manducabam
et poculū meum cum fletu miscebā.**

Quia cinerē). i. reliq̄as pctōz (tanq̄ panē man
ducabā). i. penitēdo p̄sumebā q̄z sic panis mā
ducādo p̄sumit̄ sic om̄es reliquie pctōz et etiā

tenuia. i. leuia p̄ peccata p̄ p̄niam debēt cōsumi
(et poculū meū). i. t̄palem iocunditatē vel desi
derium celestis patrie p̄ dilatiōe (cum fletu mis
cebam). i. cum lachrymis misceui. Nihil tem
porale mibi erat suauē sed celestē patriā t̄n̄ de
siderabam. Ad l̄ram etiā de penitentijs qui
busdam auditū est q̄ panem cinerī miscebant
et licitū conficiebāt. hec autē oīa faciebam

**A facie ire indignatiōnis tue: q̄z eleuans
allifisti me.**

A facie ire indignatiōnis tue). i. ab instan
tia vindicte et a presentia penalitatis a tua in
dignatione p̄cedentis. q. d. talem austeritatem
sustinebam cōsiderans aduentū tuum et futu
rum iudicium ne sc̄z grauioze incurrerem in
purgatorio vel in inferno penam p̄pter pecca
torum meor̄ grauitatem (quia eleuans) me in
honorē faciendo ad imaginem tuā qua oīa
animalia superamus (allifisti) et ad terram con
cussisti (me) peccantem. nullum enim animal
hanc penam miserie sentit et gebenne mibi ho
mo. Quia enī fecit deus hominem ceteris cre
aturis ratione melioze ideo secuta est damna
tio iusta peccantem. hoc verbū dicant qui alij
quando sancti et in virtutibz eleuati fuerunt et
postea ceciderunt. Vel possunt quedā iam
predicta p̄sone christi cōuenire vbi torporē ex
cūit et vt fastidium repellere debeam⁹ inuitat
cum dicit. (Similis factus sum) etc. Iste tres
aues significant christū (pellicano) in solitudi
ne christus est solus natus de virgine Solus
enim sic. ideo solitudo. Deinde (nycticorax) in
nocte (in domicilio) q̄z in tenebris ignorantie
et cecitatis iudeor̄ tanq̄ in nocte et in p̄uari
tatione tanquā in domicilio et ruinis ipor̄ oc
cisus est. postea (vigilauit) in resurrectiōe et fa
ctus est sicut passer (volitando id est ascenden
do) solitarius et singularis (in tecto) id est in ce
lo vbi interpellat p̄ nobis. (Tota die) et assidue
(exprobabant mibi inimici mei) et multa
obprobria ingerebant et qui laudabāt me) et mul
ta obprobria ingerebant et qui laudabāt me) id est con
spirabant insidiando. (Quia cinerē tanq̄ pa
nem manducabā). i. pctōres penitentiā agen
tes qui igne vicioz combustū erant carbonēs
emortui et incinerati incorporabā mibi tanq̄
suauem cibū et quemadmodū illos qui erant
habiles et idonei ad hoc vt essent in corpore
meo. Sic enim recepit matheū publicanū et
pctōrem sicut ioannē virgine et innocētē (et
p̄lm̄ meum cum fletu miscebā) id est eos qui
bus reficiebar tanquā potu sociabā cum fletu
sua pctā et tristia p̄nie cum letis iusticie ad

inungebā. Iterū habebāt materiā mihi exp: o
brandi(a facie ire et indignatōis tue). i. a ma
nifestatōe grauioris et leuioris vindicte quam
ego fm grauiora et leuioza pctā mea coz repu
tatione pmeruerā. que facies videbat ex eo ef
se qz tu (eleuans allisisti me) scz sublimē me in
stutens et scia et virtutibz pmisisti me subiacere
re miseris. Deinde iterū loquit christus in p
sona membrorū. vel penitens in psona sua.
**Dies mei sicut umbra declinauerūt: et
ego sicut fenū arui.**

Dies mei sicut umbra declinauerūt. i. ve
locissimez cum sūma festinatōe euauerūt et
ad modū vmbre qsi obscuri et vani inutiles et
infructuosi transferūt (et ego sicut fenū arui). i.
sine roze grē ptabescēdo defeci. Quē ad modū
enī fenū hodie virefcit et cras marcessit ita ho
mo in hoc seculo de leticia in tristitia de salute
in infirmitate de felicitate in miseria de vita in
mortē transit. Deinde post afflictionē peniten
tis ponit subleuatio saluatōis et pmo pās et
ad hoc faciendū. q. d. hoc ego iuste et merito
patiens defeci.

**Tu autē dñe in eternū pmanes: et memo
riale tuū in generatōe et generationē.**

Tu autē dñe in eternū pmanes. i. stabiliter
sine defectu mutatōe et sine ptātis diminutōe
et viges ad me liberandū qvignisisti ad me hu
miliandū et ideo ppiciari potes cum volueris
(et memoriale tuū). i. memorabil' misericōdia tua
que dicit memoriale dei qz nunquā obliuiscit
misereri. Ad (memoriale tuū). i. pmisisti me
morabile de venia ingemiscētis et in genera
tione et generationē. i. in omīs generatōes et iō
quodāmodo ppiciari debes. Memoriale vo
cam' aliqd egregie factū memoria dignū per
qō misericōdia christi intelligēda est. plus enī opa
tus est circa genus humanū ex misericōdia qz ex
iusticia. Nam.

**Tu exurgens misereberis syon: qz tem
pus miserendi eius qz venit tempus.**

Tu exurgens et potentia tuā manifestans
pbendo auxiliū qui quasi dormiēs distulcras
(misereberis) prius (syon). i. ecclie iudcorū in
cipiendo ab hierlm (qz tps miserendi eius) ve
nit scz tempus grē et repēit (qz venit tps) acce
ptabile et dies salutis qō durat vsqz ad diē iu
diciū. Ad (misereberis syon). i. ecclie et pctō
ribz penitentibz vt plurimū collecte (qz tps mi
serendi eius) xst. indiget enī nunc mīa. Consi
dat qz qui agit pniām qm venit tps miserendi
et saluandi: dñs enī est misericōris. Et vere
misereberis.

**Quā placuerūt seruis tuis lapides ei?
et terre eius miserebunt.**

Quā placuerūt seruis tuis. i. aplis et ecclie
rio pdicatoribz (lapides ei?) scz syon. i. pbe fir
mi in quoz eloquijs bñplacitū habuerūt (et ter
re eius) syon. i. puaricatorū (miserebunt) mun
dantes terrenos et de terra imaginē dei formā
tes. de illa enī terra mīa milia puerfa sunt. Ad
(qm placuerūt seruis tuis). i. angelis et pdica
toribz (lapides ei?) syon. i. ecclie vltis scz scī q
sūt firmi et fortes i fide et pfecti i virtutibz (et ter
re) seu pulueris (eius) ecclie scz pctōz q sunt in
firmi et mīa indigentes (miserebunt) pcurātes
corū pmonitōe in bonū vt fructū sanctitatis
exhibeant.

**Et timebūt gentes nomen tuū dñe: et
omīs reges terre gloriā tuā.**

Et inde siue p hoc (timebūt) xtiā (gentes) q
modo timere nesciūt nomen tuū dñe scz chri
stianū et cōuertēt sicut iam videm' implem' p
eaz puerfione ad deū. Que enī pus idola me
tuebant et demonioz. noīa inuocabāt nūc no
men dñi venerant et timent et nō tm subditū
et omīs reges terre timebūt (gloriā tuā). i. glo
riozā potētiā tuā maiore sua. Vtrūqz ad vtrū
qz referendū est qz et gētes et reges timebūt no
men tuū et gentes et reges timebūt gloriā tuā
Et hoc ideo.

**Quia edificabit dñs syon: et videbit in
gloria sua.**

Quia edificabit dñs syon. i. ecclia et suaz p
mundū. hoc agit nunc vt iam lapides vni in
structurā currant nō in ruinā. et edificata sy
on (videbit) dñs (in gloria sua) vbiqz dilatata
vel tandē videbit gloriofius qz primo visus est
infirm'. Nam i edificatōe syon et in ecclia mi
litante visus est tantū in infirmitate ac pō coz
venerit iudicare et appuerit in maiestate sua et
ptate nunc et in ecclia triūphāte videbit in glo
ria sua. Sz antequā illud fieret vel hoc fiat.

**Respexit in orationē humiliū: et nō spre
uit precem eoz.**

Respexit misericōiter (in orationē humiliū) et
paupum spū q spū pleni orabant vt veniret et
nō spieuit precē eoz. minus dicit scz nō spre
uit et plus intelligit scz qz exaudiuit. hoc agit
modo in edificatōe syon. Orant et genuit edi
ficantes manducāt cinerē tāquā panē et ponit
sū cum fetu miscent ne in futuro sero querat
inaniter petat. frustra pulset. foris cum virgī
nibz fatuis remaneat. et respicit dñs in oratio
nem eoz. Quā g et curre qz respicit dñs in oratio
nem humiliū.

**Scribant hec in generatōe altera: et po
pulus qui creabit laudabit dñm.**

Scribant nunc (hec) que dicunt de mise
ratione syon et eius edificatōe (in generatōe al
tera). i. ad pbenfandū nouū testamentū. Ad
(scribant) ab euāgelistis et memoriter teneant
hec que sūt in edificatōe syon (in generatōe al
tera). i. ad opus generatōis alterius scz noue
pfutura vt de tantis bñficijs deū laudet ideo
subdit et ita (plūs) adquisitōis (qui creabit)
in bonis opibz (laudabit dñm) de sua repatōe
Et qz supra dicit edificabit dñs syon et iterū
scribant hec in generatōe altera. modo vtrūqz
declarat scz quomō edificauit et quid dixit esse
scribendū dicens.

**Quia pspexit de excelso sancto suo: dñs
de celo in terrā asperit.**

Quia pspexit de excelso sancto suo (de excel
so scō suo) scz habitaculo. i. de sinu pās et ape
rit euiden' qō dicit dñs ex celso (de celo) ce
loz (in terrā asperit) ad hūiles ppha ppter cer
titudinē dicit vt pterita que tūc adhuc erāt
futura pspexit dñs ex alto vt humiles videret
et inde ad hūiles humilis veniret et ex alto fa
ctus est humilis vt humiles exaltaret respexit
vt miseret. Descēdit vt vincula quibz nexi era
mus ab solueret. Unde sequit.

**Ut audiret gemitus cōpeditoz: vt sol
ueret filios interemptoz.**

Ut audiret gemitus cōpeditoz. scz scōz q
legalibz vinculis astricti cum gemitu orabant
vt deus mundū a pctis solueret vel scōz qui
sunt cōpediti timore dei et disciplina eius qz
ligati martyres dura sustinebāt vel penitentū
qui prius erāt astricti rētibz pctōz (et vt sol
ueret). i. liberaret a paternis erroribz vt hōdis
pctōz (filios) viuentes in mūdo (interemptoz)
fraude diaboli. i. occisoz seu mortuoz et dam
natoz ne sic dānarent sicut ptes eoz. Ad hoc
autē audiuit et soluit.

**Ut annūcient in syon nomen dñi: et lau
dem eius in hierlm.**

Ut soluti iam (annūcient) primo (in syon)
id est in ecclia pmitua (nomē dñi). i. laudē de
dei essentia (et) deinde (laudez eius) scz opa (in
hierlm). i. in generali ecclia ad hoc enī a dia
bolicis et pctōz laqueis solunt vt laudē an
nūcient in ecclia. Ad (vt annūcient in syon)
que speculatio dicit. i. in pñi ecclia que adhuc
p speculū videt et gloriā dñi a longe speculat
(et laudē eius in hierlm) celesti que visio pacis
dicit cuius habitatores facie ad facie vidētes
laudant eum in eternū. annūcient in quā.

**In cōueniendo ppos in vnum: et re
ges vt seruiant dño.**

In cōueniendo. i. ad pueniendū (ppos in
vnu). i. in vnitatē fidei et mox (et vlt' reges) ter
rarū et pncipes ppoz ad hoc (vt seruiāt dño)
vniuersi. hoc est vt faciāt magnos mediocres
et puos cōuenire in ecclia vnitatē vt omīs
seruiant dño q eis misericōiter dignatus est sub
uenire. Et auditi sunt ergo qui erant in pssura
et humilitate vt esset nris tpbz ecclia in tanta
gloria vt iam regna que psequēbant ipa serui
ant dño. Illis autē annūciantibz.

**Respondit ei in via virtutis sue: pauci
tatem dierū meoz et nuncia mihi.**

Respondit ecclia vocata (ei) scz dño credē
do. grās agendo. beneuendo. gratulando et
obsequēdo. nō ptempit sed vocata rīdit et cō
pluta fructū reddidit vocata est ecclia et rīdit
dño qm quisqz pctōz grās ei agit vocat' ab illo
Ille vocat iste rīdet nō voce sed corde nō lin
gua sed vita et hoc (in via virtutis sue). i. reuer
sus et positus in via virtutis ac grē et pnie et re
spondendo orauit. d. O deus (paucitatem) et bre
uitatē (dierū meoz nuncia mihi). i. breue tps
vite mee fac me attendere ne transitorijs inbe
ream. valde enī ad eternitatē aie pficit cum et
deus breuitatē vite sue ad memoriaz reducit.

Nam cum sine suū primū cogitat minus eaz
peccare delectat hinc dicit. Demorare nouū
sima tua et in eternū nō peccabis. vñ et Hiero.
phia vera est assidua mortis meditatio. Et qz
tendo ad eterna.

**Reuocet me in dimidio dierū meoz
in generatōe et generationē anni tui.**

Reuocet me in dimidio dierū meoz. p
sentū. i. ne sinas me reuocari ad transactā vi
tam pctōz sed hos dimidios dies et futuros
cōtinuē. Cum nos deus vocat ad ea que ante
nos sunt inuitat. cuius reuocare est cum ad ea
que retro sunt nos cadere pmittit. pntes vero
dies quantūcūqz sint boni nō sunt nisi dimi
diū et impfecti nisi addant eterni. Orat ergo ne
cum in dimidio dierū reuocet. i. ne hoc qz tpa
liter viuit obliuiscendo a cursu celestū ad tpa
lia amanda corruat. Minus enī eterna diligi
mus eaz in delectatōe pntis vite oculos cor
dis intendim'. Cum pō transitoria omnia co
gitamus magis ad amāda celestia excitamur
dies enī mei exigui sunt sed (in generatōe et ge
nerationē). i. in eternū sunt (anni tui) q nō tran
seunt nec mutāt de quibz fac me satagere. An
ni dei eternitas eius est vbi nihil est pteritū
vel futurū vbi nō est nisi est. Quia.

**Initio tu dñe terrā fundasti: et opa ma-
nuum tuarū sunt celi.**

Initio) ipis (tu dñe terrā fundasti) q̄ eterna
te tua pcedis om̄ia que fecisti. sine initio ei an-
te creaturas extitisti (et opa manuum tuarū) .i.
rei bi ⁊ virtutis (sunt celi) q̄ qd̄ p̄bo facit hoc
et manu. i. virtute ⁊ p̄ ista duo sc̄z celū ⁊ terrā in-
telligunt om̄s creature a deo facte. p̄ terrā etiā
ecclia ⁊ p̄ celos apl̄i possunt intelligi in quibz
celis manēs deus intonuit p̄ceptis chorulca
uit miraculis irrigauit terrāz imbre veritatis.
Et sicut ante om̄ia creata fuisi ita post mu-
tata p̄manebis. Unde subdit.

**Ipsi p̄būt tu autē p̄manēs: et om̄es fi-
cut vestimentū veterascent.**

Ipsi) sc̄z celi ⁊ multo magis terra (p̄bunt)
p̄flagratōne ignis quo ad aliquā dispositionē
sc̄z sc̄dm̄ qualitātē de celis p̄mis terre hoc
constat de superioribz autē certū nō est. Uel (ce-
li) .i. iusti sc̄dm̄ corpus p̄būt sed in meli⁹ mu-
tabunt in resurrectione (tu autē p̄manēs) om̄is
nō semp̄ immutabilis qui mutari nō potes (et
om̄s sicut vestimentū veterascent) a statu in q̄
sunt qd̄ nō de angelis accipi potest sed de mu-
tabilibz sc̄z de celis ad literā vel de sanctis qui
veterascent sicut vestimentū. i. sc̄z corpus qd̄
more vestis p̄sumit sed in meli⁹ mutabunt.

**Et sicut oportozū mutabis eos et mu-
tabunt: tu autē idem ipse es: et annū tui
nō deficiet.**

Et sicut oportozū mutabis eos) celos (et
mutabunt) a statu suo in meliōrē q̄ iam cor-
ruptioni sicut ante nō subiacebūt. vel celos. i.
sanctos mutabis vt viciozū sorde mūdā pul-
chriorēs fiat ⁊ mutabunt ad eternitātē (tu autē
idem ipse es) .i. idem p̄manēs sine mutatōne ⁊
anni tui) qui erunt in generatōe ⁊ generatōe
id est duritia tua que in ānis apud nos distin-
guitur (nō deficiet) et nullo sine claudēt q̄
eternitas tua immutabilis p̄manet. Deinde se-
quit̄ hilaris p̄clusio ostendens q̄ ⁊ nos ibi es
se poterimus.

**Filij seruoꝝ tuoꝝ habitabunt: et semen
eoꝝ in seculū diriget.**

Filij seruoꝝ tuoꝝ) .i. aploꝝ qui p̄ p̄dicatio-
nem eoꝝ i. fidelit̄ genitū et nō tm̄ ipi sui (habi-
tabūt) ⁊ p̄seuerabūt i. tuis ānis nō deficiētibz
et eternalit̄ corā te (et semē eoꝝ) .i. imitatores
et tota sequēs generatio electoꝝ (in seculū diri-
getur) .i. in eternū q̄ semp̄ actū ⁊ p̄tinue in de-
um ferent̄ et dirigent̄ ad appetendū eternitātē
et in eternū manebūt. Uel (filij seruoꝝ tuoꝝ ha-
bitabūt) ibi. i. serui p̄ bona opa quasi p̄ filios.

nemo enim ibi habitabit nisi p̄ opa sua. Non
enim qui dicit dñe dñe. sed qui facit voluntatē
patris ipse intrabit in regnū celoꝝ (et semen co-
rum) .i. opa sine quibz nullus intrat ⁊ vñ fru-
ctus eternus meretur (in seculū) .i. in eternū (di-
riget) q̄z nihil totū intrat. Noli ergo esse steris-
lis si intrare ⁊ habitare vis sed permittite fetus
operū quos sequaris. p̄cedant te opa tua pare-
tibi epulas eterne refectōis: filiū tu te ducat ad
terrā p̄missionis.

Oratio.
Exorabilis dñe intende in orationē suppli-
cum tuoꝝ vt q̄ in pctis detenti tanquā seruū
arum⁹ respectu celestis miscōie subleuemur.
Per dñm no.

**Excitatio ad rei laudē et grat̄ actio-
nem p̄ multis beneficijs collatis et p̄fe-
rendis et in omnibz eius operibz.**

ps. cxi.

Benedic anima me

a dño: et om̄ia que intra me sunt nos
mini sancto eius.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus hic est
psalmus sc̄z iste fit ipsi dauid sc̄z vero christo.
hoc est laus ista que hic cantat fit christo non
alij post p̄dictas quidē preces paupis sequit̄
hic p̄conia gaudentis. primo sc̄p̄m ad laudā-
dum deū exhortans atq̄ in hoc se ceteris et
enplū p̄ponens. Materia enumeratio bene-
ficioꝝ dei multipliciū. Intentio monere ad vo-
tū laudē dei p̄ tantis suis beneficijs. Sen-
tentiā in generali p̄pha in isto psalmo in p̄lo-
na cuiuslibet fidelis excitat sp̄m humanū sc̄z
p̄p̄iū sp̄itū angelicū vniuersitatē creaturā
ad laudandū deū enarrans ⁊ enumerans m̄-
titudinē beneficioꝝ collatoꝝ et conferendoꝝ.
Sententiā in speciali p̄pha ergo in p̄sona gene-
ralis iusti loquens ⁊ qd̄ sibi hoc omnibz p̄lu-
lens q̄ om̄s q̄ in christo sunt quasi vnus ho-
mo sunt sc̄dm̄ superiorē vim anime. i. rationē
exhortat animā ad benedicendū deū dicens.
(Benedic) .i. laudem dic ⁊ gr̄as redde p̄ bes
beneficioꝝ o (anima mea dño) et lauda eum q̄
dicit sacrificiū laudis honorificabit me Non
enim habemus quid ei ex tantis beneficijs re-
tribuam⁹ nisi vt cum incessanter laudem⁹ ⁊ nō
fictē ⁊ oretenus sed ex int̄mis omnibz. Unde
subdit (et om̄ia que intra me sunt) .i. interior
ra mea sc̄z om̄s cogitatōes oēs vires bona na-
turalia ⁊ gratuita bñdicite (nomini sc̄o eius)
vt si aliqñ foris cessat lingua a laude dei nun-
q̄ cesset a laude eius affectus interioris ani-
mi ⁊ si aliquādo in laude eius fatigat corpora

nunquā fatiget anim⁹ et sic q̄cqd̄ est hoīs ap-
plicet laudibz diuinis. Et ex int̄s affectu idē
replet vt magis exhortet. v.

**Benedic anima mea dño: et noli obliui-
sci om̄s retributōes eius.**

Benedic inq̄s (anima mea dño) et vt semp̄
bñdicas (noli obliuisci) tāq̄ ingrata (om̄s re-
tributōes eius) .i. bñficia que tibi retribuit q̄
bona p̄ malis reddidit. que vere magna sunt.
homo quippe ad imaginē dei factus p̄ simili-
tudine quam deo debebat reddidit dissimili-
tudine ⁊ p̄ his malis retribuit deus bona in-
spirando p̄niam ⁊ p̄stando vniā ⁊ alia multi-
plicia. Cogita ergo om̄ia mala tua q̄ q̄ m̄-
ta ea sunt tam multe bone retributōis dei sunt
Non enim ante oculos tuos poterūt esse retri-
butōes dei nisi ante oculos tuos fuerint pctā
tua. Unde subdit retributōes.

**Qui p̄cipiat omnibz iniquitatibz tuis:
qui sanat om̄s infirmitates tuas.**

Qui p̄cipiat omnibz iniquitatibz tuis) origi-
nalibz ⁊ actualibz eas remittendo si volueris ⁊
vere penitueris (qui) post remissionē etiāz (sa-
nat om̄s infirmitates tuas) que relinquunt ex
pctō vt est p̄nitas ad malū quā sanat impediē-
do p̄sensum ⁊ difficultas ad bonū quā sanat
expediendo p̄cessus. Sanat etiā infirmitates
anime nunc fouēdo blandis nūc secādo aspe-
ris ⁊ generalit̄ om̄s infirmitates sanat ⁊z cor-
pales q̄ sp̄iales quantū ad salutē anime spe-
ctat. omnipotenti enī medico nullus insanabi-
lis languor occurrit.

**Qui redimit te interitu vitā tuā: qui
coronat te in miscōia et miseratōibz.**

Qui redimit te interitu vitā tuā) de inter-
ritu) eterno. i. de morte quā incurristi p̄pter pec-
catū (vitā tuā) quam p̄didisti deū offendēdo et
ab eo recedendo qui si viceris etiā (coronat te)
post certamē. i. coronare disponit i celestibz nō
tm̄ tuis meritis sed (in miscōia) sua (et misera-
tionibz) .i. miscōie effectibz. Coronat nos de-
us ad gloriā nō ex n̄ra iusticia sed in sua m̄-
nō ex n̄ris opibz sed in suis miseratōibz post
coronā quid agam. Sequit̄ ⁊ dicit.

**Qui replet in bonis desideriū tuū: reno-
uabit vt aquile iuuentus tua.**

Qui etiā (replet) .i. satiabit (in bonis) cele-
stibz ⁊ eternis que hic desiderabas (desideriū
tuū) quo hic ad ea suspirabas. Manifestatōe
glorie sue nos satiabit. satiabor inq̄t cuiz appa-
ruerit gloria tua. Ibi quidē facietas cum desi-
derio ⁊ desiderū cum facietate erit. nec deside-
riūz penā nec facietas fallidiū parietz hoc erit

q̄n (renouabit iuuentus tua) sc̄z in futura resur-
rectōe primitiua resumpta imagine vt a veteri
in nouū hominē muteris (vt aquile) que ad se-
nectutē deueniens quibusdā modis in iuuen-
tutem reparat. Et quō id fieri possit demon-
strat. Quia est.

**Faciens miscōias dñs: et iudiciū omni-
bus iniuriā patientibz.**

Faciens) modo ⁊ in futuro (miscōias dñs)
sed miscōibz q̄m ipi m̄iam p̄sequunt. Illi sūt
qui inimicos diligūt ⁊ in se peccantibz dimittunt
ac indigentibz subueniūt. Non est aliud
vehiculū quo p̄ducamur ex hac vita ad cele-
stem patriā nisi miscōia sic enī in te facit m̄iam
deus si miser⁹ fueris. Ex si non feceris m̄iam
sed iniuriā time q̄ ⁊ dñs est (faciens iudiciū)
vñ ait mihi vindictā ⁊ ego retribuā ⁊ hoc (in-
iuriā patientibz) q̄ punit iniuriā faciētes nec
malū relinq̄t impunitū. Deinde subiūgit bñfi-
cia antiq̄ collata vt nos sperem⁹ silia.

**Notas fecit vias suas moisi: filijs israel
voluntates suas.**

Notas fecit vias suas moisi) p̄ quas rite est
incedendū p̄is sc̄z p̄cepta ⁊ mādata legis et p̄
moisen notas fecit (filijs isrl) voluntates suas)
quid velit aut nolit p̄ moisen ⁊ filios isrl om̄s
iustos intellige q̄z moisi. i. ei qui legē spiritali-
ter intelligit filijs isrl veris p̄ fidē deū cernen-
tibz et in quibz nō est dolus notas facit suas vi-
as et voluntates. In lege maguū est mysteriū q̄
ideo data est vt crescente pctō hūiliarent sup-
bi humiliati p̄fiterent̄ p̄fessi sanarent. Iste sūt
vires occulte quas notas fecit dñs deus moisi p̄
quem legē dedit qua pctā abundauit vt sup
abundaret gr̄a. Aliqñ enī videt sibi homo sa-
nus ⁊ egrotat ⁊ q̄ egrotat nō sentit medicū nō
querit. Augēt morbz crecat molestia queritur
medicus ⁊ sanat egrotus.

**Miserator et misericors dñs: longani-
mis et multū misericors.**

Miserator) in actu et exhibitōe (et miseri-
cors) in natura ⁊ voluntate est (dñs) et hoc cul-
pas remittendo ⁊ penas relaxādo ⁊ q̄z miseri-
cordiā necessario sequit̄ patientia subdit (lon-
ganimis) .i. patiens dissimulando ac peccan-
tes diu sustinendo ⁊ ad penitentiā expectādo.
(et multū misericors) multos pctōres multo-
tiens ⁊ multis modis reuocādo ⁊ redeūtes re-
cipiēdo nec est vllū pctā qd̄ penitentiā nō remit-
tēt etiā si blasphem⁹ fuerit nec tm̄ pctā remittit
sed ⁊ dona supaddit. Vocat multis mōis ad
correctōz ⁊ p̄niam. vocat bñficijs creature. vo-
cat impitendo sp̄s viuēdi. vocat p̄ lectorē. vocat

eat p̄ intima cogitationū. vocat p̄ flagellū cor
rectōnis. vocat p̄ misericordiam p̄ solatiōis. Et ve
re misericors q̄.

**Non impetū irasceat: neq̄ in eternū
cōminabit.**

Non impetū irasceat penitētibz nec eter
nam excēbit in eis vindictā sed p̄ solat p̄mit
tens iram finiendā (neq̄ in eternū cōminabit)
de pena eterna sed ad modicū tps q̄ adueniē
te p̄nia statū adest dei misericōdia 7 p̄donat venia
Jam enī nō sumus filij ire q̄ sublat̄ est reat̄
culpe q̄uis remaneat obnoxietas pene. Age
q̄ p̄niam obediēdo vocant̄ ne longanimitate
mie dei male vtendo thesauris tibi urā in die
ire 7 reuelatiōis iusti iudicij dei. Et hoc autē
patet q̄ nō irasceat nec cōminabit eternū q̄.

**Non scdm̄ pctā nostra fecit nobis: neq̄
scdm̄ iniquitates n̄as retribuit nobis.**

Ad fm̄ pctā n̄a. i. fm̄ merita pctōz n̄oz
(fecit nob) q̄ qd̄ nō merbamur accepim̄ cū
gratis bona nob̄ p̄stitit (neq̄ fm̄ iniquitates no
stras). i. fm̄ merita iniquitatu; n̄az (retribuit
nobis) vt mala que meruim̄ infert̄ s; aut ni
hil sp̄ctiue aut citra p̄dignū nos puniuit im
mo cū dignū essem̄ morte etiā p̄ nobis morte;
subijt 7 post offensā nos absoluit nos reddidi
mus mala p̄ bonis ip̄e vero retribuit bona p̄
malis. Unde sequit̄.

**Qm̄ scdm̄ altitudinē celi a terra corro
borauit: miam suā sup̄ timentes se.**

Qm̄ corroboraui 7 p̄firmauit (miam suā)
.i. miam roboratā 7 indeficientē exhibuit sp̄ci
aliter 7 maxie (sup̄ timentes se) 7 penitētis
q̄ tales se hūliant. Sic leo miseret boi p̄ stra
to corā se et hoc fm̄ altitudinē celi a terra. q̄
sicut celū terrā valde excedit ip̄m q̄ vbiq̄ 7 vn
diq̄ p̄regit ip̄i influit sine quo ip̄a deficit cum
indelū lux 7 aer pluuia 7 fruct̄ sic in infinitū
ampli⁹ miam dei n̄am misericōdia excedit nos vn
diq̄ p̄regit nobis gr̄am influit luce sua nos il
luminat sp̄ū replet sp̄uali pluuia rigat fructu
boni opis fecundat.

**Quantū distat ortus ab occidente: lon
ge fecit a nobis iniquitates n̄as.**

Quantū distat ortus solis seu lucis (ab oc
cidente) et a tenebris tam (longe fecit). i. elon
gauit (a nobis iniquitates n̄as) illas remittēdo
qm̄ enī pctā nobis dimittunt tunc tam longe
sunt a nobis quantū distat lux a tenebris imo
vt viuus a mortuo sic tunc iust̄ differt ab iniq̄
Qm̄ pctā remittunt tūc occidūt pctāz ort̄ gr̄a
pctā quasi in occasu sunt gr̄a qua liberaris in
ortu est ad ortū attēdere debes ab occasu auer

ti. Auertere a pctis tuis p̄uerrere ad gr̄az del.
Quō miseret pater filioz miserus est
dñs timentibz se: qm̄ ipse cognouit si
gmentū nostrū.

Quō et q̄ pater no affectu (miseret p̄ xari
nalis (filioz) delinquentū etiā in flagell̄ (ita
miserus est dñs timentibz se) 7 penitētibz de
pctis suis. p̄ miseret filioz cum verberat vt
emendet ita 7 dñs corripit nos interdū vt sal
uos faciat nō tū delinquit vt p̄dat (qm̄ ipse
p̄gnouit s̄gmentū n̄m). i. fragilē plasmātes
et infirmitatē n̄az s; p̄nitatē ad peccandū et
fragilitatē ad standū. Nouit qd̄ fecerit. quō
plum sit. quomō reficiendū sit. Deinde expo
nit s̄gmentū subdens.

**Recordatus est qm̄ puluis sumus: ho
mo sicut fenū dies eius tanq̄ flos agri
sic efflorescit.**

Recordat̄ est miseret. tūc dñs quasi obli
uiscit qm̄ nō miseret 7 tūc videt quasi recorda
ti qm̄ ei placet miseret (qm̄ puluis sum⁹) et ori
gine et resolutōe quantū ad corpus vñ nūa
quis mic sue nos irrigasset a q̄libet vento; fla
tu p̄jiceremur (hō xeni hoc hab; q̄ sicut fenū)
id est herba ad modicū virens 7 cito arefens
est (dies eius). i. felicitas vel vita eius vel statū
le noianū hō absolute vt locū habeat sc̄q̄na
relatio s; eius 7 (tanq̄ flos agri) qui cito tran
sit sic efflorescit. i. ad tps parū sic florescit. vt
(efflorescit). i. deflorescit et florescere desinet. At
tende o homo in hoc versū qd̄ sis.

**Qm̄ spūs p̄transibit in illo et nō subsi
stet: et nō cognoscet amplius locū suū.**

Qm̄ spūs. i. anima in hoīe exis p̄transi
bit in illo) in morte et egrediet̄ ab eo et illo es
gresso (nō subsistet) homo 7 tunc omnis iocū
ditas viriditatis eius traditur obliuioni (7 nō
cognoscet) spūs (ampli⁹ locū suū) s; corpus
in quo habitauit vt reuertat̄ ad habitandū in
eo in hoc mūdo. Talis est vindicta p̄tialis
est pena inobediētie. Considera ergo homo
in te ip̄o corruptionē 7 mortalitatē quā habes
a pctō 7 ex tua pena recognosce quāta sit cul
pa nō custodire dñi mandata. Et dum tuā at
tendis humilitatē 7 vilitatē noli extollī quic
qui enī melius eris gr̄a illi⁹ est et misericōdia nō
tua iusticia. Unde sequit̄.

**Miscōdia autē dñi ab eterno et vsq̄ in e
ternū: sup̄ timentes eum.**

Miscōdia autē dñi ab eterno. i. a mundi p̄
cipio (vsq̄ in eternū). i. sine fine. Vel (ab eter
no) p̄posita 7 p̄finita q̄ ab eterno fuit in eo p̄
positū; miseret (7 vsq̄ in eternū) p̄māfura erit

et manebit nunquā deficiens impetū; (sup̄
timentes eum) timore casto 7 filialis reueren
tie qui etiā in p̄ria manebit sed nō sup̄ alios sic
erit q̄ quisq̄s cū timere negligit in inferno 7 in
tormento remanebit. q. d. talis est natura hoīs
sed p̄ misericōdia dei erit eternus hinc p̄sumptōz
premit inde spem statuit.

**Et iusticia illius in filios filioz: his qui
seruant testamentū eius.**

Et iusticia) remuneratio 7 retributio iusticie
seu iusticia) i. ab illo exhibita erit (in filios
filioz) q̄ sunt imitatores 7 heredes patronoz
bonoz. q. d. p̄ misericōdia 7 iusticia eius dabit̄ n̄
mentibz eum eterna merces p̄ bonis operibz.
Et ne om̄s p̄sumant subdit̄ his qui seruāt tes
tamentū eius). i. p̄cepta dñi custodiūt corde
recipiēdo et ope adimplēdo intus p̄fidē 7 ex
terius p̄ opationē. Et ideo quomodo custodi
endū; sit ostendit cum subinfert̄.

**Et memores sunt mandatoz ip̄ius: ad
faciendū ea.**

Et) q̄ (memores sunt mandatoz ip̄ius) nō
tantū ad sciendū in mente vel ad loquendū in
ore sed ad faciendū ea in ope. i. vt agat qd̄ di
ciderūt prius est ergo voluntatē dñi in scriptu
ris sanctis inq̄rere 7 postmodū opando fideli
ter adimplere. Ille enī testamentū dei bene cu
stodit q̄ dñica p̄cepta 7 memoriter retinet. Et
bene opando implet. Qd̄ si nimis multa tibi
vident̄ in duobz mandatis charitatis oīa im
plēt. Tene ergo radicē charitatis et tota ar
bor est in te et certe debemus esse memores ad
faciendū q̄.

**Dñs in celo parauit sedem suam: 7 re
gnū ipsius omnibz dñabit.**

Dñs) s; christus q̄ ascendit (in celo) s; em
p̄rco tanq̄ in loco digniori 7 cminētor (pa
rauit sedem suā) vt ibi oibz sc̄tis et electis elu
ceret virtus glorie sue. Qui hoīem assumptū;
in celū leuauit ip̄e sibi 7 nobis in celo sedē pa
rauit sibi vt sedeat ad dexterā p̄ris nobis vt se
deamus in regno p̄ris (et regnū ip̄i) cui⁹ etiā;
ciues erunt reges (oibz dñabit) q̄ oīa ei subijci
entur 7 de oibz s; bonis 7 malis iudicabit p̄di
cit iudiciū futurū ne peccātes insolescant. De
inde om̄s creaturas monet benedicere incipi
ens ab angelis 7 d.

**Benedicite dño omnes angeli eius po
tentes virtute: facientes verbū illius ad
audiendā vocē sermonū eius.**

Benedicite dño om̄s angeli eius) nunci; ve
ritatis aggaudētes salutē n̄re 7 vestre qd̄ p̄ gra
tulando dicit nō impando vt monendo. q. d.

qd̄ facitis amo q̄ quotidie b̄ndicūt 7 laudant
cantando sanctus sc̄tus sc̄tus 7 c. qui estis (po
tentes) et excellētes (virtute) et p̄tate data vo
bis a vestro creatore (facientes verbū). i. man
data illius ad hoīes illico que fuerit locut⁹ et
plentes 7 hoc ad audiendā). i. ad hoc vt p̄ros
hoīes audiant (vocē sermonū eius). i. intelli
gant que p̄cepit. Deus enī p̄ angelos manife
stat voluntatē suā hoībz.

**Benedicite dño om̄s virtutes eius: mi
nistri eius qui facitis voluntatē eius.**

Benedicite dño om̄s virtutes eius) qui vir
tute illius roborati signa 7 mira ac queq̄ ma
gnalia opamini diuina virtute. Deinde genera
liter de oibz subdit. Vos alij (ministri eius)
qui in alijs gr̄az distributiōibz deo ministra
tis (qui facitis voluntatē eius) quā cum intuen
tes agnoscitis 7 p̄ implenda voluntate eius fa
citis omnia que facitis. Si q̄ vis benedicere
dñm fac verbū eius. fac voluntatē ip̄i. Dñs
enī male uiuens 7 si lingua tacet vita dñm ma
ledicūt et si by mñū canat lingua multos tū in
blasphemā mittit vita. Et ne te iactes q̄ fa
cis voluntatē eius q̄ nō est opus tuū sed dei.
Unde subdit.

**Benedicite dño omnia opera eius: in
omni loco dñationis eius: benedic ani
ma mea dño.**

B̄ndicite dño oīa opa eius) q̄ cum benevi
tis 7 in bona vita dñm b̄ndicis opa eius b̄
dicunt eum nō merita tua ip̄e est enī qui p̄ te et
in te bonū opat. Al̄ b̄ndicite etiā (dño om̄ia
opa eius). i. celestia 7 terrestria s; angeli 7 ho
mines p̄ se alia vero inquantū sunt creaturis
intellectualibz materia laudis diuine vt in eis
et de eis b̄ndicat deus et hoc (in oī loco dñatio
nis) et p̄tatis eius. i. vbiq̄ vñ sicut nulla crea
tura sic nullus locus laudi eius excipit vt qui
vbiq̄ est 7 vbiq̄ dñatur vbiq̄ b̄ndicat 7 vbi
q̄ ei b̄ndicunt 7 q̄ vndiq̄ est vndiq̄ illi iubile
tur deinde cōcludendo ad sc̄p̄z rediens a quo
et psalmū incepit iterato excitat sc̄p̄m ad lau
dem dei. d. (b̄ndic aīa mea dño iterū nec vnq̄
cesses a laude ip̄ius q̄ deus sine fine semp̄ est
laudand⁹ vñ incepit inde finit p̄ qd̄ notat eos
qui bonis intus bonū finē adiungūt hoc autē
p̄pheta nō de sua tm̄ aīa sed 7 ad n̄as q̄; ani
mas loquit vt dñm iugiter b̄ndicant.

Oratio.
Sana dñe languores ppli q̄ semp̄ pctōibz
sicut pater filijs miseris vt excepti ab inter
tu mortis p̄ctue te anima n̄ra benedicat 7 vis
ta clarificet. Per dñm

Inuitatio ad dei laudē p̄ diuersis opi-
bus suis et p̄ multis beneficijs vniuer-
se creature exhibitis. ps. ciiij.

Benedic anima me

a dño: dñe deus meus magnificat⁹ es
vehementer.

Auctor psalmi p̄p̄ha dauid. Titul⁹ talis est
psalmus dauid sc̄z p̄p̄he q̄ videns animo ma-
gna et iocunda dei opa hunc psalmū eructa-
bat cū exultatōe. Materia: enumeratio diuer-
sorum dei operū ac etiam multorum beneficiō-
rum vniuerse creature exhibitōrum. Intentio: mo-
nere ad laudē dei p̄ huiusmodi opib⁹ bñficijs
Sua in generali p̄p̄ha in isto psalmo iterū et
alijs causis hortat et inuitat seipm̄ et exemplo
sui om̄s hoīes et creaturas ad glorificandū deū
sc̄z p̄pter magnificentiā ipsius quā cū dēter on-
dit in multis eius mirabilib⁹ et magnalib⁹. Et
si fere cuncta que hic dicunt ad literā religiose
possint accipi sunt tñ plena mysterijs. Iuxta li-
terā ex visibilib⁹ opib⁹ que hic tangunt inui-
sibilia dei debent intelligi sicut ex fabrica mū-
dialis magnitudine et pulchritudine fabrica-
toris inestimabilis magnitudo et pulchritu-
do pōt p̄pendi et amari vt sic tandem possit vide-
ri. Spūalis tñ sensus in oīb⁹ querendus est et
p̄scrutandus. Sna in speciali p̄p̄ha ḡ dei ma-
gnalia que mente p̄cepit narraturus visionis
ipsius exultatōe ructat. d. (Benedic) o anima
mea nō tñ lingua (dño). i. lauda euz p̄ tantis
beneficijs et munerib⁹ que hic narrat vt duz
bñficijs illū tu bñdicaris ab illo et cōuertens
sermonē ad ipm̄ ondit causam quare sit bñdi-
cendus qz d. (dñe deus meus) q̄ semp es ma-
gnus et magnificus in te et tua natura cui⁹ ma-
gnitudinis nō est finis (magnus es vehemen-
ter). i. valde et excellenter in me et in relijs san-
ctis tuis nō crescens in te qz p̄fect⁹ es sed in no-
bis et nra noticia ex p̄sideratōe operū tuoz in
quib⁹ magnus innotuit. Vñ aut magnifica-
tus sit demonstrat cum subdit.

Confessionē et decorē induisti: amictus
lumine sicut vestimento.

Confessionē). i. laudē angeloz et hominū
omniūqz creaturarū (et decorē). i. pulchritudi-
nem (induxisti) in ceaturarū p̄ductōe et ordina-
tione. i. appuisti in eis laudabilis et decor⁹ qz
vndiqz habes creaturas que te p̄fiterur. i. lau-
dan: ac decor⁹ et gloriosum ostendūt q̄ in te es
(amictus) et coopatus (lumine) ineffabilis (sicut
vestimento) qz lux vndiqz tibi est qui habitas
lucē inaccessibilē. Vel (p̄fessionē et decorē in-

duisti). i. ecclesiaz in qua est prius p̄fessio pctōz
per quā deponit feditatē. Deinde decor⁹ virtu-
tum p̄ quem placet specioso p̄re filijs hoīm et
es (amictus lumine) sc̄z ipsa ecclesia tua qz ecclesia
facta est lux in dño que prius erat tenebre in se
ipsa (sicut vestimento) ipsa enim est vestis sine
macula et ruga ipsa est tunica incōsulilis nō di-
uidenda. prius quidē ponit p̄fessionē deinde
decorē qz ad decorē iusticie nō venit nisi p̄ce-
dente p̄fessione. prius ḡ de iniquitatib⁹ tuis in-
cipe p̄fiteri et a p̄fessione incipis decorari de-
coratus efficiaris vestimentū dei. Et qz omnia
cōfitent de singulis sub sequenter agit. Et pri-
mo de celo dicens. Tu es.

Extendens celū sicut pellem: qui tegis
aquis supiora eius.

Extendens celū sicut pellē) et quasi tectū et
opturā omniū sup orbē terrarū. Ad literā fa-
cultas dei opantis cōmēdat qz plus q̄ tibi fa-
cile est extendere vnam pellē faciū illi fuit ex-
tendere tam magnū celū. figurate autē p̄ celos
sacra scriptura accipit qz p̄ eas illuminamur
p̄ pellē mortales hoīes intelligit pellis enī q̄
mortuis aialib⁹ detrahē mortalitatē signifi-
cat vñ primi parentes cū peccauerūt morta-
les facti de pellib⁹ tunicas acceperūt. Celus ḡ
sicut pellis extendit qz sacra scriptura p̄ mor-
tales hoīes vbiqz p̄dicat et aperit (q̄ tegis aq̄s
supiora eius) ad literā qñ iussit fieret firma-
mentū inter aquas et aq̄s factū est vt sint aque su-
periores que p̄fundunt terras et sint aque su-
periores ab aspectib⁹ hoīm remote que tegit su-
piora celū vñ alibi aque que sup celos sunt lau-
dent nomen dñi. Quidā dicit hic p̄ celos in-
telligi celos aereos vltra quos sunt nubes aq̄
se quas dicit eē aquas supra firmamētū sub
quo sunt aque inferiores in grossa sba quā et
positōez. ponit Aug⁹ sup gen. et eā cōmēdat
figurate autē p̄ superiores aquas charitas intel-
ligit que in cordib⁹ p̄ris diffundit que quidez
sup celos est. i. sup om̄s libros et scripturas bñ-
nihil eminenti⁹ charitate inuenit.

Qui ponis nubem ascensuz tuum: qui
ambulas sup pennas ventoz.

Qui ponis nubem ascensum tuū) ad literā
dñs visibiliter ascendit in celus et scriptū est qz
nubes suscepit eam ab oculis eoz et de relin-
quione nra dicit qd̄ rapiemur in nubib⁹ ob-
uias christo in aera. figurate autē p̄dicato: re-
ritatis nubes sunt qz doctrinis cōplūit. Et
tensa est scriptura sup orbē terrarū nec desunt
nubes que pluunt. i. p̄dicant verbū p̄itans qz

ponunt omnia que obscura sunt. Et sic p̄ nu-
bes corda nostra a intelligentiā scripturarū et
ad deū ascendūt (qui ambulat sup p̄nas ven-
toz) ad literā velocitatē venti p̄ p̄nas signifi-
catam dñs supat p̄ agilitatē opationis q̄ vbiqz
p̄ns est qz velocius q̄ venti currant opat. Vñ
alibi dicit velociter currit sermo eius cito im-
plens quicqd̄ vult. Mystice autē venti sunt aīe
et penne virtutes q̄ sunt in duab⁹ alis. i. in duo-
bus p̄ceptis charitatis sc̄z charitatē omniū cha-
ritas christi supat et ideo sup p̄nas ventoꝝ. i.
sc̄toꝝ p̄ agilitatē charitatis ambulat et omnes
virtutes animarū transcendit.

Qui facis angelos tuos spiritus: et mi-
nistros tuos ignem vrentē.

Qui facis spūs) in sba. i. spūales sba sba ti-
bi assistentes esse (angelos tuos). i. nūcios tue
volūtatē cum eos mittis. spūs enī nomen na-
ture est angelus nomen officij (et ignē vrentē)
id est spūs sup̄mi ordinis sc̄z seraphin qui in-
terpretant ardentē facis (ministros tuos) cur-
vis. vñ in Esaiā. Volauit ad me vnas de sba
p̄bin. Vel (q̄ facis angelos tuos spūs) vt spi-
rent hoīb⁹ tuaz facere voluntatē (et ministros
tuos ignē vrentē). i. ardentē vt in alijs lumen
veritatis infundant in alijs pctā p̄sumant si-
gurate autē possum⁹ p̄ spūs intelligere spūales
quos facit angelos suos. i. nūcios verbi sui et
ardentes spū et charitate facit ministros suos
qui alios intendūt et feruere charitate faciunt
p̄ verbū dei qd̄ audiūt et vicia in eis p̄sumunt
nō enī incendit qui nō ardet. Et ideo oportet
hoīes antequā p̄dicandi officij assumant esse
spūales et spiritū feruentes.

Qui fundasti terrā sup stabilitatē suā: nō
inclinabit in seculū seculi.

Qui fundasti terrā sup stabilitatē) et basem
(suā). i. immobilitatē centri sui. dando ei virtu-
tem et firmitatē p̄ quā stat tanquā ab illa sustē-
tata et in illa fundata. vñ (nō inclinabit vel cō-
mouebit) in seculū seculi. i. in eternū in aliqua
parte a loco suo totali et a centro mūdi in quo
eius virtus sustentina p̄sistit. Quāuis enī tran-
seat fm̄ qualitātē nō tñ fm̄ sbam. Spūaliter
fundavit terrā. i. ecclesiam sup christū q̄ est stabili-
tas huius ecclesie et oīa p̄inet p̄tate et nos boni-
tate. fundamentū enī aliud nemo pōt ponere
p̄ter id qd̄ positū est qd̄ est iesus christ⁹. et id
tali fundamento suffulta nunquā inclinabit
vel deficiet. Terra itaqz nō inclinabit licet.

Abysus sicut vestimentū amictus eius:
sup montes stabunt aque.

Abysus). i. mare et oīs aq̄z cōgeries (sicut

vestimentū) sicut (amictus ei⁹) sc̄z terre ex oī pte
qz mare et flumina op̄iunt terrā et vt vestis cir-
cūdant eā excepta vna pte q̄ remansit arida p̄-
pter vitā hoīm et aialū q̄ abysus tpe diluuij
ita excreuit vt et montes op̄iret. vñ sequit (sup
mōtes stabūt aq̄) in tpe diluuij vbi ponit futu-
rum p̄ p̄terito. vel h̄ futurū erat referendo ad
tps q̄ terra fundata fuerat. Mystice p̄p̄ha ec-
clesiā futurā in diluuiō p̄secutionū volebat in-
telligi. Fuit enī aliqui tps q̄ terrā dei. i. ecclesiam
ita coopuit abysus. i. multitudo p̄secutionū
vt nec ipi magni q̄ sunt mōtes apparerēt. Sta-
bant quippe sup mōtes aq̄ qz p̄p̄li resistētes su-
perabant auctoritatē forniciter euangelisantiūz
verbum dei et p̄ualebant sup martyres. Sed
hoc non diu quia

Ab increpatōe tua fugient: a voce toni-
trui tui formidabūt.

Ab increpatōe tua) o dñe. i. fm̄ ordinatōez
volūtatē tue ac si essent a te increpate (fugiet)
et recedēt sc̄z aque diluuij ad locū destinatū (et
a voce tonitru tui). i. venti terribil⁹ et sicci (for-
midabūt). i. q̄si formidatēs cessabūt vt appare-
at terra qz p̄ tales ventos cessauerūt. Mystice
Ab increpatōe dei fugerūt aque recedentes a
p̄sura montū et eminet mōtes in salutē p̄loꝝ
qz cor regū in manu dñi fuit qd̄ deflexit q̄ vo-
luit. Iussit p̄ eos pacē dari christianis et emi-
cuit auctoritas aplica a voce tonitru dei factā
p̄ aplos p̄ nubes p̄ scripturas formidat aque
p̄secutionū. mali enī p̄minatōne iudicij timēt.
Quib⁹ aquis cessantib⁹

Ascendūt montes et descendūt campi:
in locum quē fundasti eis.

Ascendūt mōtes et descendūt campi). i. per
hūc recessum aq̄z apparuit in terra ascensus
et multitudo montū et descensus seu planici-
es campoz qui prius latebāt sub aq̄s (in loco
quē fundasti eis). i. fm̄ loca in quib⁹ eos a prin-
cipio fundasti. Mystice (Ascendūt mōtes). i.
sancti in spiritalē p̄ficiūt intelligentiā (et descē-
dunt campi). i. p̄p̄li se eoz doctrinis subdūt vt
virtutū fructib⁹ et florib⁹ repleant. (in locū quē
fundasti eis) in p̄uentū ecclesiasticū et faciunt
fm̄ dona q̄ p̄misi eis quantū quis p̄p̄riū do-
num habet ex te. Alios enī dedit p̄p̄bas alios
euāgelistas et h̄mōi. Ideo aut nō sentiūt modo
nec dant operam euertere terram qz

Terminū posuisti quē nō transgredien-
tur: neqz cōuertentur opite terram.

Terminū) et finē sc̄z alueos p̄p̄rios (posuisti)
sc̄z aq̄s oceani et alijs claudendo eos litorib⁹.
(quē nō transgreditur) trāseundo a loco suo

et ultra procedendo (neq; conuertent opire). i. nō reuertent et redibūt ampli⁹ ab alucis suis vt opiant (terrā) sicut in diluuiū fecerūt. **Hystice** finē imposuī transgredi nō pnt aq; psecutio nū et si ad oras terre fluct⁹ p̄strepūt et si adhuc murmurāt terrā tñ ecclie diluuiū nō opiant vt iā liceat ecclie libere p̄dicare. **Terminuz** etiā et modū aq; tribulationū posuit ne motus eaz sit longior aut vehemēior q̄ sit opus. S; qd sit in terra mundata. **Sequit⁹ et dicit.**

Qui emittis fontes in puallib; iter medium montiū p̄transibūt aque.

Qui emittis et manare facis (fontes in conuallib;). i. in locis terre humilib; et inde (inter mediū montiū) sc; in puallib; (p̄transibūt aq;) orit⁹ et illis fontib;. sepe enī fontes p̄mo fluūt et deinde flumina faciūt. **Hystice** emittit (fontes in puallib;). i. gr̄a; sc; spūs q; sup humilē defcūt p̄stat hūilitatē et gr̄e subditis et eq̄litate (inter mediū montiū). i. eccliaz (p̄transibūt aque). i. p̄dicatores p̄bi veritatis irrigādo doctrina et donis celestib; p̄lm et eque oib; ministrando q; aqua dei. i. doctrina nō p̄pria est alicui et priuata sed cōmunis et publica. **U**ter inter mediū montiū q; sunt due spēs supbie quarū vna nascit⁹ ex re tpali alia ex re spūali et int̄ istos duos mōtes est uallis hūilitatē nō declinās ad aliq; speciem supbie et in isto medio (p̄transibūt aq;) gratiariū. **E**t de his fontib; et aquis.

Potabūt om̄s bestie agri: expectabunt onagri in siti sua.

Potabūt om̄s bestie agri. i. aialia regionū (expectabūt onagri). i. a fini siluestres i defnis exites (in siti sua) sc; refici p̄ hmoi fontes et flumina. **Hystice** potabūt de ill' aq; spiritualib; (om̄s bestie agri). i. om̄s gentiles magni et pui (et expectabūt onagri). i. supbi iudei supbia etantia vagātes tanq; in deserto (in siti sua) qnq; refici et bibere has aq; q; supbi iudei differūt bibere vsq; in tps vltimū: fluūt ḡ ille aq; et inde bibūt nimidi et feri: pui et magni gētilēs et iudei vt oib; hec gr̄a multref et pata ē aq; oib; nullū terret vt vnusquisq; fm suā sitim et desiderium capiat aliis plus aliis min⁹.

Sup ea volucres celi habitabūt: de medio petraz dabunt voces.

Sup. i. iuxta (ea) q; dicta sūt sc; pualles ac mōtes et flumina (volucres celi) accei (habita būt) et morabunt (de medio petraz) et nemozū (dabūt vocē). i. cantabūt. gaudētes vicinitatē vbi sunt nutriti. **Hystice** (sup ea) q; dicta sunt sc; aq; et hmoi (volucres celi). i. spūales viri p̄templatōe gaudētes celesti q; p̄tutū p̄nis ce

teros volare docēt habitabunt q; auctoritatib; aploz et scōz nō suis cordib; innitēt. et (de medio petraz) dabūt voces q; in medio ecciarum apuerit os suū ad docendū p̄lm et collaudandū deū. vel (de medio petraz). i. de p̄corz di autē re scōz vel duoz testamētōz in q̄b; sonat christus (dabūt voces) p̄dicatōis. **E**mittis inq; fontes in puallib; et cetera p̄dicta fac. **Rigans mōtes de supiorib; suis: de fructu operum tuoz sariabit terra.**

Rigans etiā o de (mōtes de supiorib; suis) id ē de aq; in supiorib; p̄nb; celi generatis q; pualles et campi rigant fontib; et fluminib; sc; mōtes indigēt rigari pluuijs vt ibi etiā crescat herba aialib; oportuna (de fructu opm tuoz) id ē de effectu pluuię qd est opus tuū (sariabit terra). i. secundabit. **Hystice** (Rigans montes). i. aplos et p̄dicatores (de supiorib; suis). i. de celestib; q; sunt ipis altiora. spirituali enī gr̄a corda eoz rigauit effundēs sup eos spm sc̄m. et (de fructu opm tuoz) sariabit terra q; de spirituali doctrina aploz et p̄dicatoz reficit ecclia. **E**t bñ nō de fructu montiū sc; opm tuoz dicit q; qd qd in p̄tutib; scōz agit: illius est gr̄e qui merita largit. **T**erra inq; sic irrigata **Producens fenū iumentis: et herbam seruituti hominum.**

Producēs fenū iumentis. i. ad pabulū et nutrimentū iumentoz (et herba fuituti hoim). i. iumentis q; in cultu terre fuituti hoib;. **Hystice** Terra pducit fenū. i. terrenū subsidiū (iumentis). i. p̄dicatoz q; iumenta facta sunt q; onera ecclie portauerūt et in cadē laborauerūt. **I**ustū est enī si iumentū in terra laborat vt terra iumento suo fenū pducatur. debēt sc; viri ab eis compa lia stipēdia p̄cipē q; studēt spūalia ministrare. (et herba). i. tpalia (fuituti hoim). i. p̄dicatoz suis hoim p̄ christo et ex charitate scias et est expositio p̄cedentis. **F**lora p̄ herba et fenū intelligi vici⁹ simplicitatē: h aut ē necessariū. **U**t educas panē de terra: et vinuz letificet cor hominis.

Ut p̄ eoz laborez (educas panē de terra). i. frumentū vñ sit panis q; est hoim nutrimentū et silt (vinū) educas vt (letificet cor hoim) nō in ebrietate sed sobrios reddat et spūalē leticiā inducat. **Hystice** **U**t p̄ eoz p̄dicatōez (educas panē) sc; christū. ipē est enī panis q; de celo defcūt (de terra). i. hoib; in terra habitantib; et terrenum corp⁹ gestantib; q; p̄ eoz doctrinā credūt et christū p̄fitem. (et educas (vinū) sc; spūale interiorē hoim reficiēs vt (letificet cor hoim) spūali leticia et inebriet vt obliuiscat terrenoz

quo vino nō solū letificari sed et inebriari debemus sicut videtur illa ebrietas in opib; nostris in scō amore iusticie in alienatōe mētis nr̄e a terrenis in celū vt educas etiā de terra oleū.

Ut exhilaret faciē in oleo: et panis eoz hois cōfirmet.

Ut homo (exhilarer). i. letificet faciē. i. mētē suā (in oleo) ex eius sapore et p̄dimētō. vel loquit⁹ more antiq; q; vngēbāt facies suas in signū leticie. **E**t q; vtilitate vini et olei dixerat ideo etiā vtilitate panis subdit. d. (et vt panis eoz hois p̄firmet) corp⁹ reficiēdo. **Hystice** (vt exhilarer). i. letificet hilarē faciē (faciē suā). i. mētē (in oleo). i. in gr̄a spūsc̄i q; qd repleuerit letos et hilares reddūt et gratiosos ap̄d alios efficit. letificat enī hō in se et hilarat ad p̄ximū ad impendendū qd h; ex charitate (et panis) spūal. i. christ⁹ (cor hois p̄firmet in bonis q; panis cordis est et dat vitā mundo).

Saturabūt ligna campi et cedri libani q; plātauit: illic passerēs nidificabūt.

Saturabunt etiā ligna campi. i. ad facies tatez nutriēt et terra sic rigata (et cedri libani) silt saturabunt (q; plantauit). i. dñs q; oia ligna et arbores sunt creature et (illic) in cedris (passeres) minuta volatilia celi (nidificabūt) et q̄scēt. **Hystice** de istis. i. pane vino et oleo id est a gr̄a dei ducta de terra ecclie (saturabūt ligna campi). i. reficiēt plebes hūiles p̄loz (et) etiā (cedri libani). i. sublimes in cadore seculi ille tñ q; ipē dñs (plantauit) in vnitatē ecclie (illic) sc; in cedris. i. in potentib; seculi (passeres nidificabūt). i. paupes in sclo q; sua reliquerūt vt nudi sequerent⁹ iesuz. **F**lōbi les enī et diuites h; scilicet attendētes res suas et supfluas copias p̄bent illas suis dei dāt possessiōes edificāt ecclias p̄struūt monasteria colligunt passeres. i. paupes christi q; p̄uersatio in celis est vt nidificent in ramis facultatū cedroz libani.

Herodij domus dur est eoz montes ex celsi ceruis: petra refugii p̄erinatij.

Herodij dom⁹. i. nidus. i. petra q; est dom⁹ eius (dur) vt refugii ē (eoz). i. passerz si forte ceteri mouent (mōtes ex celsi ceruis) sunt refugii et firmamētū (petra) in via subteranea est (refugii erinatij) i q; se abscondit q; erinac⁹ seu crius ē aial infirmū et pauidū. i. paruū et spinosū **Hystice**. **E**t si in cedris passeres p̄pter p̄ntem nauitātē nidificēt possessiōib; diuitiū sustinentē nō m̄ iō spē in eis ponūt sed in solo christo q; si forte cedri irati fuerint et aliqd molester vlt scādali suis dei in ramis suis cōmouerint vo-

labunt quidē inde paupes sed nō pibunt q; nō ipi cedri sed petra christ⁹ cui⁹ passionē imitant dux est eoz. christ⁹. n. est paupi refugii. **L**erui magni spirituales et supne p̄uersatōis amatores trāscēdentes i cursu oia spinosa scilicet teneāt altos montes alta p̄cepta dei sublimia cogitēt teneāt ea q; multū eminet in scripturis iustificēt in sumis. **V**inutū aial infirmū et spinosū crius: significat p̄ctōres. spine ei p̄cta significāt quib; coop⁹ est q; peccat. **E**t q; talis nō p̄tere nere ex celsa illa et p̄fctā p̄cepta refugii est ei pe tra. i. christ⁹ q; fact⁹ est dñs refugii p̄ctōri. **L**alis petra vbiq; est vtilis et in montib; et in puallib; et magnis et puis bestijs et celi volatilib;.

Fecit lunā i tpe: sol coguit occasuz suū.

Fecit lunā in tpe vt p̄ eam distinguant tpa (sol coguit occasū suū) q; ita regularit et ordinatē vadit ad occasuz ac si haberet intellectū. **Hystice** post ordinatōez p̄loz et subditōz subiūgit de christo et ecclia. q. d. p̄dicta ordinat uir deus et ipē (fecit lunā). i. ecclia q; accipit lunam a christo sicut luna a sole (in tpa) q; h; tpa liter transit et crescit et decrescit aliqñ trāstura nec n̄rū si trāst nam (et sol). i. christ⁹ (coguit) et p̄cinit occasuz suū. i. passionē suā p̄ ea sub eundā. hoc est approbatiū et placuit ei. **S**i enī displiceret quō pateret. **E**t bñ passio occasui solis compaf. sol enī sic occidit vt oriat ita qui dormiuit. i. christus adiecit vt resurgeret.

Posuisti tenebras et facta est nox: in ipa p̄transibūt om̄s bestie silue.

Posuisti tenebras p̄ occasuz solis (et facta est nox) in emispio n̄o (in ipa) sc; nocte (p̄trāsibūt oēs bestie silue) ad q̄rendū alimentū. **Hystice** cū passus est christ⁹ (posuisti tenebras). i. ponit p̄missi. ita sepe d̄ deus facere qd sit de eius p̄missiōe. tenebre. n. facte sunt in aplis q; defecit spes eoz (et facta est nox) infidelitatis in eis. **U**el (posuisti tenebras) cū cecitate i isrl' fieri et iudeos p̄pter eoz supbiā i errore ignorātie remanere p̄missi (et facta est nox). i. obscura mētis obstinatio et q; nō habuerūt lumē fidei p̄uenit ad noctē p̄cti vt iesuz dolo tenerēt et occiderēt (in ipa) sc; nocte erroris (p̄trāsibūt oēs bestie silue) sc; demōes ad capiendū aias. q; aut generaliter dixerat bestias. deinde in canulos diuidit et leones.

Catuli leonuz rugientes vt rapiant: et querant a deo escā sibi.

Catuli leonū nō solū leones p̄trāsibūt (rugientes). i. fremētēs et cū rugitū anhelantes (vt rapiant) p̄dam aliquā (et q̄rant a deo) cui⁹ est oib; p̄uidere (escā sibi) necessariā. **Hystice** leo

nes sunt principes demoniorum et catuli sunt minorum demonia. sunt enim magni demones et minores qui quando nobis occurrunt sol iusticie cum rugitu circumferunt seductionibus aias rapiunt et escam habeant quod pascunt erroribus hominum quod peccata sunt escam ipsorum. Querere autem a deo escam sibi dicti sunt quod nec tentare quecumque nisi deo permittente possunt dare pro precibus aut ad dandos ipsos aut ad probandos pios. Nulla est que pro precibus in hoierel diabolo nisi desuper deus a domino. Ista ergo faciunt in nocte et in tenebris. Nam.

Ortus est sol et congregati sunt: et in cubilibus suis collocabuntur.

Ortus est sol super terram et ortus est sole statim congregati sunt cessantes et desistentes querere pacem (et in cubilibus suis collocabuntur). id est ut desistant imperio non faciendo. Mystice hoc faciunt in nocte ubi non cogitatur chul nam quibus ortus est sol i. cognitur est christus non hos audent inuadere quod videtur eos signum thau. i. crucis habere. Magis magister ubique ortus sol iste ut clarificet christum in toto orbe congregant leones et catuli eorum recedentes a persecutione ecclesie et collocantur in cubilibus suis. id est permanent in cordibus infidelium et perniciosis ne iam faciant in sanctos impetum. Sic ergo christo in aliquo occidente per petrum vigent mala et eodem resurgente per gratiam fugiunt ipsa. Et tunc in ortu solis.

Exibit homo ad opus suum: et ad operam suam usque ad vesperam.

Exibit homo de quiete et otio (ad opus suum) faciendum et ad operam suam continuandam (usque ad vesperam) et tenebras. quando iterum cessabit figurate orto sole gratie et iusticie incipiet homo bene operari et continuo perseverando usque ad vesperam. id est usque ad finem seculi quod iam licet in securitate pacis bona operari sed per tenebrationem et grauis imperio erit in fine mundi. Excant ergo iam sancti viri per terras ad predicandum verbum. faciant opus suum impleant ministerium inuincibile. Excant etiam homo quilibet ad operationem suam operum bona sua opera usque ad vesperam. id est usque ad consumationem vel usque ad finem. Optet enim nos omni tempore operari iusticia et perseverare quod finis non pugna coronat bis omnibus inspectis propheta et omnis homo credens exultat et admirando exclamat. Quod hec predicta fecisti ergo.

Et magnifica sunt opera tua domine: omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

Et magnificata. id est magna et multa (sunt) quod explicari non possunt: humanum sensum excedunt opera tua domine ad litteram omnis creatura a te facta opera mystica. id est creatio et recreatio quod regit quod preser-

uat quod expectat alios ad patriam alios reliquit. quod punit reprobos quod remunerat electos (omnia in sapientia fecisti). id est in christo. ipse est enim dei verus et dei sapientia per quem ad litteram deus per quem quod in terra in mari et in celo est creauit. vel mystice accipit de noua creatura quam a veteri homine christus creauit et liberauit et quod multa sunt (impleta est terra possessione tua). id est multis bonis corporibus et spiritualibus que sunt possessio tua quod ad litteram plena est terra creaturis suis que creauit et in parte habet. Vel mystice terra. id est ecclesia plena est fidelibus suis. Ecce in primo magna dei potentia. in secundo magister sapientia. in tercio magister clementia.

Hoc mare magnum et spaciosum manibus: illic reptilia quorum non est numerus.

Hoc mare) sicut impletum est tua possessione et creaturis magnum profunditate (et spaciosum) latitudine (manibus). id est locis. et dicitur manibus eo quod quasi expansas manus habeat et in se cuncta suscipiat (et illic). id est in mari sunt (reptilia) et pisces diuersorum generum (quorum non est numerus) noticia humana. Vel mystice dicitur quod ecclesia per mare sculi ad litus patrie traducit. Impleta quod est terra sed nondum sumus in terra viuendum ubi est portio nostra immo mare. id est seculum adhuc est terra secundum (hoc) autem (mare magnum est) et (spaciosum manibus) exercendis quod multa in hoc mundo ad operandum inuenimus sed (illic) in illo mari sunt reptilia quorum non est numerus. id est mali spiritus quorum innumere insidie in hoc seculo reperiuntur et incautos repente occupant. Et in hoc mari sunt.

Animalia pusilla cum magnis illic naues pretransibunt.

Animalia pusilla cum magnis) scilicet pisces parui et magni. Nec solum hoc mare est ad usus piscium et reptilium sed etiam ad usum hominum nauis gantium. Unde dicitur (illic). id est in mari (nauis parue) subit ad deducendum homines et bona eorum. Mystice adhuc in his amaris aquis sunt infideles pusilli et magni. Multi enim pusilli. multi per amares seculi nondum crediderunt sed odiunt ecclesiam et perimunt. Sed noli timere quod licet in mari sint tota pericula (in illic naues). id est ecclesie (pertransibunt) sic cure inter insidias et percellas tentationum inter animalia pusilla et magna. nauis siue diminuitur propter humilitatem nauicula est sancta ecclesia que fluctibus tentationum et reprobationibus tribulationum mundatur et quantus sed non submergitur habet per malo crucem. per velo fide. per anchora patientiam. per gubernatore christum. Non ergo nauis timeant non valde attendant ubi natent sed a quo gubernentur venient ad debitum finem perducunt ad quietem. Et per hec animalia est etiam in mari quod supat omnia.

Draco iste quem formasti ad illudendum ei: omnia a te expectant ut des illis escam in tempore.

Draco iste). id est cetus cuius magnitudo excedit magnitudinem aliorum animalium terrestrium et marinarum (quem formasti) o deus (ad illudendum ei) cum enim cetus vult capere pisces per cibationem: illi instinctu naturali fugiunt versus ripam ubi natant non potest propter aque paruitatem et ideo cetus eos insequens impingit in terram et ibi a piscatoribus occidit et sic illusus a sua spe frustratur (omnino) scilicet videntia super terram et in aquis (a te expectant) naturaliter (ut des illis escam) per naturam sustentationem (in tempore) scilicet oportuno. Sicut enim animalia creata sunt a deo. Ita et creaturis dei rescindunt. Mystice draco iste est inimicus ecclesie qui alibi dicitur lucifer alibi leuitan quem formauit deus super subam et in celo locauit sed vicio suo inde cadens ad hoc factus est bic ut il ludat eum ab angelis qui nobis suggerunt bona et reuocant a malis et a sanctis scilicet tentationum et tribulationum victoribus. Illud ergo draconem non consentiendo prauis eius suggestionibus sic enim illudatur ei. Iste quidem draco manducare vult sed non manducat quem vult. nam omnia: et tentationes et tentati escam a deo expectant ipsi draco nisi dicitur est terra comedens omnibus diebus vite tue. Libus ergo huius draconis est terra. id est terreni et peccatores. Libus eius esse non vis nolle esse terra. id est noli amare terrena. Libus autem iustus est verbum dei. Si ergo bene videris cibum christi habebis si vero a christo recesseris cibus draconis eris.

Dante te illis colliget apiente te manum tuam omnia implebunt bonitate.

Dante te). id est cum dederis (illis) scilicet escam (colligent) eam (apiente te manum tuam). id est largiter te tribuente sicut homo largus dicit manum apertam habere (omnia implebunt bonitate). id est rescietur ex bonitate largitatis tue. Mystice dante te illis) scilicet demonibus cibum suum et permittente ut accipiant colligent cum: ante non possunt colligere nec tentare. dat eis deus cibum quem vult et quem vult quod neminem sibi incorporare possunt nisi dominus permittat. sequitur de cibo nostro quod (aperiente te manum tuam) et partem qua abunde repletur que implenda sunt (implebuntur bonitate) et gratia largitione quod a te habet homo quicquid boni habet. Et contrario

Auertente autem te faciem turbabunt: auferes spiritum eorum et deficient: et in puluerem suum reuertentur.

Auertente autem te facies). id est si illa neglexeris

quasi non curando de eis (turbabuntur) scilicet faciem et defectu nature immo per istum modum (auferes spiritum eorum) quo viuificantur (et deficient) ruendo in mortem (et in puluerem suum). id est in materiam sue prime originis (reuertentur) per putrefactionem. Mystice quod multi impleti bonitate dei sibi tribuerunt inani gloria clari volens deus eis probare quod non a se sed ab ipso habent ut cum bonitate habeant et humilitatem aliquam eos turbat auertendo ab eis faciem. id est subtrahendo beniuolentiam et cadunt in tentationem variam et ita ostendit illis quod qui iusti erant et recte ambulabant ipso regente fiebat. vtiliter ergo turbantur: turba enim tribulationis remouet spiritum elationis unde sequitur (auferes spiritum eorum) scilicet superbie quo inflantur (et) eo amisso (deficient) in se ut proficiant in te. id est de se ipsis non presumunt (et) sic de peccatis penitentes (in puluerem suum) scilicet humilitatis (reuertentur) recognoscentes se esse puluerem et cinerem.

Emitte spiritum tuum et creabuntur: et renouabis faciem terre.

Emitte spiritum tuum). id est dabis tue voluntatis impium et effectum et que mortua sunt (creabuntur). id est de nouo formabuntur scilicet in eadem specie secundum cursum nature (et renouabis faciem terre). id est statum terrenorum et mortalium in animalibus volatilibus et alijs per subtractionem cure tue perdis. Mystice ablato spiritu eorum quo inflantur et corrumpuntur. Emitte spiritum tuum) sanctum qui creat nouos et eo misso (creabuntur). id est recreabuntur et reformabuntur. sed quia est nouitas status hominis ideo dicitur creabuntur scilicet in operibus bonis et ad iusticiam. a spiritu enim eius accepimus gratiam ut iuste viuamus quia ipse est qui iustificat impium (et renouabis faciem terre). id est terrenorum ut habeant faciem euntis in hierusalim cum ante per diuersis generibus peccatorum haberet diuersas facies animalium: hoc est nouos homines facies spiritus mentis sue renouatos confitentes quod non a se sed a te sunt iustificati et boni ut gratia dei sit in illis. Facies quippe terre renouatur cum anima peccatoris ad iusticiam dei reformatur. Et quod a deo sunt omnia bona ergo.

Sit gloria domini in seculum: letabitur dominus minus in operibus suis.

Sit) et duret gloria domini. id est gloriaceat dominus per tam multis et magnis beneficijs et non ad tempus sed in seculo. id est absque termino et in eternum (et letabitur dominus in operibus suis). id est in creaturis ad suam gloriam ordinatis. Vel (sit gloria domini) non nostra (in seculo). id est semper ut quod gloria in domino gloriatur et dicat non nobis domine non nobis sed nomini

no da gloria. bona etenim vita nostra non virtus nostra est sed ipsius gloria qui operatur et vellet et perficere in nobis et sic letabit dominus in operibus suis que in nobis facit non in nostris quia si nostris que opera nostra si mala sunt per iniquitatem nostram mala sunt. si bona sunt per gratiam dei sunt bona. letatur autem dominus de nobis cum bene uerimus et gaudet eternus pastor si oues suas inuenit quam perdidit. letatur etiam dominus in operibus suis que placent domino qui sunt creati per eum in nouitate vite.

Qui respicit terram et facit eam tremere qui tangit montes et fumigant.

Qui respicit terram et facit eam tremere ut patet sepe factum in terra motu procedente ex diuina ordinatione (qui tangit montes) altos tactu fulguris (et fumigant). id est fumum emittunt ex illo igne fulgureo hoc factum est cum descenderet dominus in montem synai ad dandum legem et adhuc sepe fit ad incutiendum nobis timor. Mystice subdit de operibus suis qualiter illa faciat. d. (Qui respicit) misericordia sua (terram) humani cordis a se auersam que spinas peccatorum germinabat vel si biiures bonitatis et opulentie sue tribuebat et facit eam tremere et timere de peccati conscientia. nam tunc ibi requiescit deus. sic respicit dominus penitentem et fleuit amare. Melior est tremor humilitatis quam confidentia elationis (qui tangit) com-punctio et inspiratio vel aduersitate (motus) id est supbos et se tactantes (et) tacti (fumigant) id est plorant per peccatis ut ponatur nomen cause per effectum fumus enim lachrymas excitat. Al (fumigant). id est incensum orationum sursum ad deum mittunt. Tundit peccatorum peccus suam. fundit lachrymas orationem et sic fumigat sacrificium cordis lachrymarum et precium ad deum. his perditis que fecit dominus inspectis.

Cantabo domino in uita mea: psallam deo meo quod diu sum.

Cantabo domino. id est laudabo dominum et ei leto animo gratias referam non in lingua tantum sed in uita mea. id est ex iusticia et operibus uite mee ideo sequitur (psallam) bene operando (deum meo) id est ad honorem dei mei (quod diu sum). id est in bono opere perseverando. psallere ad bonam operationem pertinet quod diu sum ad boni operis perseverantiam. non enim qui cepit sed qui perseverauerit usque in finem hic saluus erit. Al (cantabo domino in uita mea) presenti et futura (et psallam deo meo quod diu sum). id est sine fine quia in illo sine fine sum quem semper amabimus semper laudabimus. Non enim erit alius actus illius uite quam psallere sine fastidio et sine fine. unde rogo ut.

Jocundum sit ei eloquium meum: ego uero delectabor in domino.

Jocundum sit ei id est coram eo suauiter et placitum (eloquium meum) in professione laudis et preciorum. omnibus modis optandum et studendum est nobis ut eloquium nostrum deo sit iocundum felix est anima cuius eloquio delectatur deus. Non enim in illis delectatus est de quibus ait propheta hic laudibus me honorat cor autem eorum longe est a me propterea hec sancta anima subdit (ego uero delectabor in domino) xanquam in summo bono et in nullo alio. Ecce bona commutatio suauis est ubi ipsius gratia sicut ei tuum eloquium. Nam si in domino delectaris ipse delectatur in te. Si iocunda sunt tibi eloquia eius. Jocunda sunt ei eloquia tua. Ego in quibus delectabor in domino et exemplo meo puocati.

Deficiat peccatores a terra et iniqui ita ut non sint: benedic anima mea domino.

Deficiat peccatores qui se in se peccantia terra id est a terrenis operibus et peccatis deficiat a suo spiritu et ab eo quod terra sunt et terram amant ne iam sint quod prius erant (et iniqui) qui peccant in primos se deficiat (ita ut non sint) iniqui sed iusti ut desinant esse quod erant et incipiant esse quod non erant. Iuxta quod dicit uerbo impios et non erunt uidit hoc iste se peccatores et iniqui deficiant et impletus gaudio iterat principium dicens (benedic anima mea domino) se per omnibus eius beneficiis per hoc inuenit quod finis bonorum similis est principio et quod laus dei semper durare debet. Iterum animam suam ad benedicendum domino per tantis eius beneficiis inuitat quod enim domino per tantis eius bonis digna retribuere non possumus saltem per modulum nostrum laudem referre debemus.

Inclite omnipotens deus qui fructu locuplete terram arida satiasisti da nobis spirituali mente ascensum tue glorie comeri ut dum te in celis suspicimus illa semper que sunt celestia meditemur. Per dominum.

Incitatio ad dei laudem per beneficiis et mirabilibus diuinis pro populo israeli temporibus diuersis per patrum antiquorum et exhibitis.

ps. Ciii.

Confitemini domino

mino et inuocate nomen eius: annunciate inter gentes opera eius.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus autem eius est alla et est primus psalmus in eis se viginti quibus alla prenotat in quibus omnibus magna dei cum exultatione dicunt. Cuius

rei uel potius uerborum interpretatio est laudate dominum alleluia laudate in nomen dei inuisibilis quod ei tantum uenerunt ideo inde psalmus incipit hic primum angelicum uerbum. scilicet alla positum inuenit nec ante a quoquam scriptorum positum est quod nulla lingua mutare presumpsit. Materia recitatio beneficiorum dei populo israeli temporibus quibus patrum exhibitum. Intentio monere fideles ex consideratione bonorum beneficiorum deus semper timere amare et laudare. Sententia in generali propheta qui supra suo exemplo monuit omnes ad laudandum deum nunc in isto psalmo directo sermone ex-citat et inuitat specialiter electos ex israel ad laudem diuinam ex consideratione et recordatione beneficiorum et mirabilium diuinorum. tempe abrahe isaac et iacob moysi et iosue exhibitum. Hec autem sunt terre chanaan. promissio. contra hostes foris protectio ipsius populi israel in terra egypti multiplicatio. a fuitate egyptiaca liberatio. in deserto sustentatio. in terra promissam cum gaudio introductio. Sententia in speciali propheta ergo a laude incipiens quam titulus prenotat ait. (Confitemini domino) professione laudis id est laudate dominum per beneficiis ab eo acceptis et sic post confessionem (inuocate nomen eius) id est rem nominis eius crebris orationibus per alijs obtinendis dominus est nomen illi et ideo sic inuocate ut uos suos faciat. Congruus ordo ut prius sit laus post inuocatio quod laudans audiatur. Exaudit quippe dominus inuocantem quem uidet laudantem. laudantem autem uidet quem probat amantem non est enim speciosa laus in ore peccatoris et ne laus maneat solum in uobis et salutem uestram non queratis (annunciate inter gentes) quod amor domini in pascendis eius omnibus maxime ostendit (opera eius) sue pietatis et bonitatis declaratio seque creationis recreatio uisio nis retributio.

Cantate et psallite ei: narrate omnia mirabilia eius laudamini in nomine sancto eius.

Cantate ei uoce et corde (et psallite ei) in operatione id est et uerbo et opere laudate. Quae quippe cantatur psalterio autem manibus psallitur (et sic narrate omnia mirabilia eius uobis cognita et manifesta) et laudamini in nomine sancto eius id est bene operamini ex intentione glorie diuine non propter se ut de illis operibus laudemini in nomine domini ad cuius honorem sunt facta ut de bono opere homo non in se tanquam in uirtute sua sed in domino a quo habet gloriem. Non enim uetat laudari bonos sed non nisi in domino qui bo-

nos facit cui omne bonum debet ascribere et in omnibus eius gloriam querere luceant opera coram hominibus non eo fine ut ipse uideantur ab eis sed ut uidentes opera bona glorificent patrem qui in celis est hoc est laudari in nomine sancto eius.

Letetur cor querentium dominum: querite dominum et confirmamini: querite faciem eius semper.

Letetur cor et si non corpus (querentium dominum) id est letanter et iocunde querat et amore magis quam timore ei seruiat. Sic enim dominus querit cum spiritualiter cor in domino letatur. Non enim queritur passibus corporis sed affectu cordis. Et quanto plus in eo gaudes tanto uerius eum queris (querite) desiderando et bene operando (dominum) in premium non aliquid proter ipsum (et confirmamini) in inquisitione nec cessetis necque pusillanimes sitis per tentatione quod estis certi de inuentione fortissimi enim et firmo animo opus est in fuitate dei quod ut dicit Hieronymus. maxima pars christiane religionis constat in animo (querite faciem) id est presentiam (eius semper) et sine intermissione in hac uita quomodo eam uidere possitis in alia. Que et si iam per fidem inuenit tamen adhuc semper querenda est ut post per speciem habeatur.

Mementote mirabilia eius que fecit: prodigia eius et iudicia oris eius.

Mementote mirabilia eius que fecit non biscum et cum patribus nostris multipliciter benefacendo eis et mementote prodigia eius procul dicentia aliquid aliud uenturum maiora seque miracula quibus aliquid futurum significabat (et iudicia oris eius) iusta et recta que loquendo ad moisen fieri indicauit et per eum in lege mandauit. Et subiungit quibus hoc dicit.

Semen abraham serui eius: filij iacob electi eius.

Semen abraham id est uos qui estis semen abrahe secundum fidem et eius fide imitaturi debetis ista memorari. abrahe inquam specialis serui eius seque domini et qui estis (filij iacob). id est imitatores luctando contra uicia et supplantando ea similiter debetis ista memorari. iacob dico (electi eius) seque domini quem elegit in figura reprobatu esau primogenita. Et debetis memorari quod ipse dominus deus noster in uniuersa terra iudicia eius.

Ipse idem dominus deus noster seque est per ueritatem et fidem qui fecit hec mirabilia et etiam quod in uniuersa terra non tantum in iudea sunt iudicia

cia) et precepta (eius) iusta et recta qz in omni terra est gloria eius vbiqz predicantur iudicia eius. q. d. nō putetis filios abrahe et iacob nō esse in vna gente fm carnem qz vbiqz sunt fideles quibz iudicia sua manifestat. Ideo etiaz debetis esse memores qz.

Memor fuit in seculū testamēti sui: verbi qd mandauit in mille generatōes.

Memor fuit testamenti sui scz noui (in seculum) id est in eternū duraturū implendo pmissa in eo. Deinde vt determinet cuius testamenti subdit (verbi qd mandauit in mille generationes) mansurū id est in omnes quibz ex fide est viuendū mille enim ppter numeri perfectionem p omnibz accipit. quādiu enim generatio generatōni succedit tamdiu mandatu est viuere et fide hoc est verbū fidei quod predicamus vt iustus ex fide uiuat et huic fidei hereditas eterna in nouo testamento pmittit.

Quod disposuit ad abrahā: et iuramentū sui ad isaac.

Quod disposuit ad abrahā et pepigit cum eo sibi pmittendo dicens in semine tuo benedicent omnes gentes. Non qz abrahāz testamentū nouū legerit. sed qz ipse fidei vnde et nouum testamentū disponente dño habuit. et memor fuit iuramentū sui quod disposuit vel pmissū ad isaac de quo dicit abrahā in isaac vocabit tibi semen. Iuramentū firmā dicit pmissione tanquā iuramento firmatā.

Et statuit illud iacob in preceptū: et israel in testamentū eternū.

Et statuit. i. firmavit (illud) scz testamentū et verbum fidei ipsi (iacob) adhuc luctanti (in preceptū) precipiendo ei vt firmiter crederet illud implendus (et israel) id est ipsi iacob iam israel factus (in testamentū) id est pmissum (eternum) et eternaliter mansurū id est qz ex ipso verbo et precepto impleto daturus esset aliud eternum. Ecce illud verbū et in precepto est quo ad opus et in pmissio quo ad mercedē.

Dicens tibi dabo terrā chanaan: funiculum hereditatis vestre.

Dicens tibi) o abrahā isaac et iacob (dabo terrā chanaan) scz pmissionis id est quod per eam significat scz eterna hereditatē et hoc sic scz (funiculū) id est mensurā diuisionis cuiuslibet competentē (hereditatis vestre) id est iure hereditario possidendā hoc aliquid eternū significat scz terram viuentū que electis scdm exigentiā diuersoz meritoz p diuersas mansiones in hereditatē distribuit. dedit enim eis

terraz pmissionis in figura eterne hereditatis et sicut funiculo distributa est terra pmissionis in diuersas ptes ita in domo celesti diuersae sunt mansiones. Congruē autē hereditas celestis dicit terra chanaan. interpretat enī chanaan humilis qz in eam nemo intrat nisi humilis. deinde et equi historia veritate nonnullam. q. d. hoc pmissit deus.

Cum essent numero breui: paucissimi et incole eius.

Cum) adhuc (essent) scz abrahā isaac et iacob (numero breui) et paruo antequā in egypto multiplicarent (paucissimi) ad inhabitandum terrā illam (et incole) id est ad uenē et peregrini (eius) scz terre chanaan terre aliene. quādo enim ibi patres habitauerūt abrahā isaac et iacob antequā eam in hereditatē acciperent in semine suo paucissimi erant ac iniqui et incole eius nō dñi et indigine.

Et ptransierūt de gente in gentem: et de regno ad pplm alterū.

Et ptransierūt) inde dispositōe dei (de gente) in cuius terra habitabāt scz chanaan (in gentem) alterā scz egyptā et repetit dicens (et de regno) vno scz terre pmissionis que dicit regnum non quod tunc esset sed qd futurū esset ibi regnum israel (ad pplm alterū) id est alterius regni scz egyptiū. hoc autē facere vt in hoc pdu rare nō suis viribz potuerūt. Sed deus.

Non reliquit hominē nocere eis: et corripuit p eis reges.

Non reliquit) i. nō pmissit (hominē nocere eis) scz p̄iarchis notabili nocumēto (et corripuit) p internā inspirationē occulte vel p angelum expresse vt p exteriorē afflictionē p eis reges volentes eis iniuriari vt regē egypti ne noceret abrahā. et regē gerare ne noceret isaac. et alios ne nocerent iacob dicens eis p talem correptionē monendo.

Nolite tangere christos meos: et in prophetis meis nolite malignari.

Nolite tangere) exteriori iniuria (christos meos) i. vinctos meos vinctōe spūali scz gratia speciali. Et bñ dicit christos qz iam tunc christiani erant et si latenter. Vñ in euāgē. abrahā exultauit vt videret diem meū vidit et gaudens est. Nullus enim preter hanc fidē vel ante in carnationē vel post deo reconciliat est. vnus enim mediator dei et hominū homo christus (et in prophetis meis) i. cōtra p̄phas meos (nolite malignari) i. interiori affectu iniuriari qz si nō scripsit futura cum pviderūt et factis p

phetisauerūt et licet occultū tñ dñm p̄nancia uerū. deinde narrat quōd factū sicut trāsiret. d. **Et vocauit famem sup terras: et omne frumentū panis cōtriuuit.**

Et vocauit) deus (famē sup terrā) i. dixit vt famēs esset et iussit esse in actu q iam erat in dispositione et eam ac si vocaret venire fecit. Et quomodo vocauerit famē exponit. d. (et) i. qz (omne frumentū panis) qz p̄firmat cor hoīs. i. omnē virtutē et fortitudinē sustentatōis (contriuuit) i. p̄supsit et annihilauit et ppter hanc sc̄. **Misit ante eos virū: in seruū venundatus est ioseph.**

Misit) i. mitti p̄ordinauit (ante eos) i. ante iacob et filios eius (virū) scz ioseph a virilitate sic dicit qui venditus a fratribz iūit in egyptū preparare patri et fratribz suis hospiciū et alimētum vide quōd deus vītur bene et in bonū malis operibz hominū sicut et illi male vītur bonis opibz dei. Et subdit quē et quōd misit. d. (in seruū venundat) est ioseph) ismaelitis p̄mo a fratribz suis postea principi egypti ab ismaelitis.

Humiliauerūt in cōpedibz pedes eius: ferrū ptransiit animā eius donec veniret verbū eius.

Humiliauerūt) egypti (in cōpedibz) i. in vinculis (pedes eius) qz ad falsam accusatōem dñe sue fuit in carcere religat) p̄ter mala corporis (ferrū) i. tribulatio dure necessitatis (p̄transiit animā eius) vt et de maria dicit qz cōpedibz ferreis nō solus fuit afflic) et in corpore scz etiam in mente ita vt eā timor mortis eum inuaderet. Et in hac tribulatioe fuit ioseph (donec veniret verbū eius) i. compleret et verificaretur in euentu interpretatio somniorū. S) nō fuit ab eo illud verbū qz.

Eloquū dñi in flāmauit eū: misit rex et soluit eū: princeps p̄loz et dimisit eum.

Eloquū dñi) i. spiritus p̄phie reuelans mysteria vt verbū dei inspiratū ei p̄ spiritū sanctū (in flāmauit) vel igniuit et aspirauit) cum) intērius mente eius illuminando de occultis. i. vīuaciter incitauit eum vel futura diceret (misit rex) pharao hoc cognito ad principē carceris (ei soluit) a vinculis (cum) cōpeditū (princeps p̄loz) scz idem ipse rex vel putifar qui erat p̄nceps exercitus pharaonis (et dimisit) abire a carcere lib̄rū eum) prius inclusus et post.

Constituit euz dñm domus sue: et p̄ncipem omnis possessionis sue.

Constituit) rex eum) scz ioseph (dñm domus) i. omnium rerū domesticarū et familiarū qz

cōmisit ei regimen hospicij sui vt illud tanquā dñs disponeret (et principē omnis possessionis sue) qz p̄fecit eum toti terre egypti vt omnes sibi tanquā principi obedirent.

Et erudiret principes ei) sicut semetipsum: et senes eius prudentiā doceret.

Et erudiret) principes eius) scz pharaonis (sicut semetipsum) in terre gubernatōne id est vt moderaret et regeret officia aliorum principum scdm voluntatem suā (et senes eius prudentiā doceret) informando eos et cautos faciendo de futura fame et de frumentis custodiendis vt sibi pviderent ne fame interirent: vel imbuendo eos scientiā diuina qz credendum est tantū virum non de solis corpalibus sed etiā de spiritualibz curam gessisse.

Et intrauit israel in egyptum: et iacob accola fuit in terra cham.

Et) post ioseph ita eo sublimato et fame cogente (intrauit israel) scz iacob cum suis filiis et familia eorum (in egyptum) ad mandatum ioseph vt fame durante posset ibi viuere (et iacob) qui est et isit (accola) id est colonus et ad uena non dominus et indigena (fuit in terra cham) id est in egypto cuius dñs fuit cham reprobus filius noe et de ipso cham cui p̄imitiuus fuit chanaan egypti traxerunt originem. Deinde narrat que in egypto gesta sunt. d.

Et auxit pplm suuz vehementer: firmavit eum super inimicos eius.

Et) ibi (auxit) fecunditate nascendi (populum suum) scz filios israel (vehementer) i. valde (et firmavit eum) nō statim sed postea id est robustum fecit ppter multitudinem (super inimicos eius) scz egyptios vt esset robustior quasi illi. Vel (firmavit eum sup inimicos eius) p̄ magnalia quando in manu potentis per signa et portenta dei sui metuendi facti sunt et honorandi. Quomodo autem hoc factum sit quia iam breuiter p̄posuit cōsequenter plene narrare et latius explanare incipit. d.

Conuertit cor eoz vt odiret pplm eius et dolū facerent in seruos eius.

Conuertit) deus id est cōuertit p̄missit. non enim deus cuiusqz peccati vel mali est auctor (cor eorum) scilicet egyptioz sponte p̄uersum nō malum imittendo sed gratiam nō infundendo (vt odirent populū eius) scz filios israel cum auerterentur: (et) vt (dolum facerent in seruos eius) vt opere et labore minuerent et vlaborem eorum nō remuneraret. Et eo ergo qz dñs populū suum multiplicauit et ei benefe

et illi ad inuidiam moti sunt. Inuidia enim est odium felicitatis aliene. Deinde quomodo odio illorum usus sit ad gloriam suam incipit exponere dicens.

Visit moisen seruum suum: aaron quem elegit ipsum:

Visit scilicet dominus qui omnia poterat ut doceret qua moderatone hec egisset (moisen seruum suum) ad releuandum grauumen populi sui et ad liberandum eum de egypto (et ipm aaron) etiam (quem elegit) ut esset ei coadiutor ad hoc cum eo exequendum sufficeret dicere quem elegit sed addit ipsum scdm consuetudinem diuine locutionis ad explanationem.

Posuit in eis verba signorum suorum et prodigiorum in terra cham.

Posuit in eis scilicet moise et aaron (verba signorum suorum) id est mirabilia minorum (et etiam prodigiorum) id est mirabilia maiorum que aliquid portendebant fiendorum (in terra cham) id est in terra egypti hoc est mandata ad pharaonem que fuerunt signorum et prodigiorum causa. Vel (posuit in eis verba) non vocum et sonorum quibus fierent signa et prodigia: multa enim sine verbis sunt facta sed verba signorum et prodigiorum id est per eos fecit signa et prodigia que tanquam verba aliquid significabant. Quia enim illa que facta sunt non erant significatio inania sicut verba que loquimur ideo et ipsa dicta sunt verba. Que autem signa fecerit subdit.

Visit tenebras et obscurauit: et non exacerbauit sermones suos.

Visit tenebras densissimas tribus diebus super egyptios (et obscurauit) scilicet totam terram egypti quod nullus alium videre poterat per quod ostendit corda eorum obscurata qui precepta dei spernebant. Et hec fuit nona plaga in ordine sed hic primo eam ponit quia est competens initium plagarum ceteras sine qua non incurrisset ceteras (et non exacerbauit sermones suos). I. acerbos et duros non fecit sed dulcorauit quia cum pharaon permittebat penitentiam remouebat penas et quia eos durissimos patientissime persequebatur donec omnia que in eis facere disposuerat ex ordine complerentur.

Conuertit aquas eorum in sanguinem et occidit pisces eorum.

Conuertit aquas eorum scilicet egyptiorum (in sanguinem) in signum quod aquas maris rubri vertit eis in mortem (et occidit pisces eorum) qui ibi naturaliter nutriunt. Per aquas

sacram scripturam: et per sanguinem hereticas sententias accipimus. per pisces vero qui per ambulantes semitas maris ipsos curiosos scrutatores intelligere possumus qui ex sacra scriptura sensus hereticos detraunt sic aqua in sanguinem vertunt et moriuntur hec est hic plaga secunda que in exodo ponit prima.

Edidit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipsorum.

Edidit terra eorum ranas (et hoc non tantum extra domos sed etiam in penetralibus et cubiculis) (regum ipsorum). I. principum egypti. tanta enim ranarum fuerat multitudo ut etiam in absconditis et interioribus domorum non deessent per quod significabat principes socios ranarum futuros sub aquis. per ranas possumus intelligere adulatores qui nunc sunt stipatores principum et in penetralibus ipsorum hec est plaga tertia que in exodo est secunda.

Visit et venit cynomia et ciniphes: in omnibus finibus eorum.

Dixit id est precepit deus (et venit cynomia) id est maior musca scilicet canina et (ciniphes) id est musca minutissime aculeis pro moleste ut curules et non pauce in omni (in omnibus) finibus eorum scilicet egyptiorum. Et que iactantia est regis que nunc par est mulcis per ista intelligunt detractores qui sicut musce pungunt et ubique consistunt. Ecce plaga hic quarta sed in ordine cynamis ad plagam tertia et cynomia ad quartam pertinent.

Posuit pluias eorum grandine: ignem comburentem in terra ipsorum.

Posuit pluias eorum grandine id est per pluiam que secudabat facta est grando que tacta arefecit (ignem comburentem) per ebullitionem id est fulmina sua posuit (in terra ipsorum) quia in illa plaga grando et ignis pariter fiebantur.

Et percussit vineas eorum et ficulneas eorum et striuit lignum finium eorum.

Et percussit grandine et fulminibus (vineas eorum et ficulneas eorum) et vi grandinis et fulminum (construuit) id est confregit (lignum) id est multitudinem lignorum (finium eorum) id est in terra egypti. Hec dubium quin etiam lata perierint ubi maiora percussa sunt. hec est plaga quinta sed in ordine fuit septima. per pluias sacra et salutaria eloquia. per grandine prauas cogitationes. per ignem peccata mala accendens possumus intelligere. per vineas aliquatenus mordaces in loquendo. et per ficulneas suauiter et dulciter loquentes accipere.

Visit et venit locusta et bruchus: cuius non erat numerus.

Dixit. I. precepit deus (et venit locusta) que est paruum animal hinc crura retro longiora non satis in altum volans (et bruchus) quidam vermis sic dicitur eo quod breuis sit et breuiter duret (cuius) scilicet locuste et bruchi (non erat numerus) propter multitudinem.

Et comedit omne fenulum in terra eorum: et comedit omne fructum terre eorum.

Et comedit locusta et bruchus (omne fenulum) id est herbam (in terra eorum) ut cibum iumentis deficeret (et comedit omne fructum) segetum (terre eorum) ut etiam homines cibum non haberent. Una plaga est locuste et bruchi que hic est sexta sed in exodo est octaua. per locustas et bruchos que totum nunc fenulum et herbam nunc fructum consumit possumus intelligere adulationem que fenulum seu herbam consumit quando verba alicuius inuani extollit: fructum quando opera corrumpit.

Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.

Et percussit scilicet occidendo (omne primogenitum) id est primogenita (omnis laboris eorum). I. ad omnem laborem valentium vel hominum labore et studio nutritorum et hec sunt primogenita pecorum que similiter percussit. hec plaga est hic septima sed in exodo decima et est plaga nouissima excepta morte in mari rubro. Primogenitum est fides que prima petit campum quem extincta sequitur mors eterna. Et notandum quod cum sint decem plage quas moyses in exodo ponit nec omnes hic propheta commemorat nec eo ordine quo ibi narrantur quia libera est laudatio de qua hic agitur a lege tercentis hystoria de qua ibi tractatur. Addit etiam hic quod hystoria non habet et preterit quod illa habet auctoritate eiusdem spiritus qui per hystoricum locutus est hic ergo septem mala dat egyptiis contra septem beneficia que post dicitur data hebreis. unde subdit.

Et eduxit eos cum argento et auro: et non erat in tribubus eorum infirmus.

Et eduxit eos de egypto (cum argento et auro) ab egyptiis petito et obtento cum quo egressi sunt deo id permittente pro laboris mercede quam egypti detinuerant iniuste. Ecce primum beneficium quia et ipsi tales erant ut nondum possent contemnere mercedem laborum suorum licet ipsam tamen debitam et iustam. Et hoc eis fecerat qui talia iure passi sunt et quamuis

per dolium ab iniquis hominibus tamen quod sibi reddi debuit abstulerunt. In quo spiritualiter figuratus est phariseos siue hereticos a catholicis expoliari his qui in verbis vel scripturis eorum tabernacula dei. ecclesie dei congrua reperiunt. Deinde sequitur secundum beneficium (et non erat in tribubus eorum infirmus) aliquis scilicet corpore licet animo et hoc fuit magnum et speciale dei beneficium et migraturus valde necessarium ut omnes simul absque impedimento possent egredi de egypto.

Letata est egyptus in perfectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos.

Letata est egyptus. I. egypti sunt letati (in perfectione) id est recessu (eorum) de egypto propter plagas quas patiebantur in hebreorum presentia. (quia incubuit timor eorum) scilicet hebreorum (super eos) scilicet egyptios. Et hoc enim quod omnes primogeniti subito erant mortui timebant omnes alij mori si amplius filij israel morarentur in terra egypti. Vel hoc intelligendum est post vltimam egyptiorum mortem in mari rubro scilicet egyptios timuisse residuos ne hebrei rediret eorum reliquias magna facilitate contererent et delerent. Deinde sequitur tertium beneficium.

Expandit nubem in protectionem eorum: et ignem ut luceret eis per noctem.

Expandit nubem in protectionem (et in refrigerium) eorum contra calum et ardorem solis per diem (et ignem). I. columnam ignis scilicet expandit (ut luceret eis) contra tenebras (per noctem) ne errore itineris desolarentur. Deinde sequitur quartum beneficium.

Petierunt et venit coturnix: et pane celi saturauit eos.

Petierunt scilicet a deo remedium famis non quodcumque sed delicatum scilicet carnes (et venit coturnix). I. multitudo coturnicium que solent in maritimis abundare. Deinde sequitur quintum beneficium (et pane celi) id est manna de celo descendente et celestem panem scilicet sanctam eucharistiam significante (saturauit eos) in abundantia. Deinde sequitur sextum beneficium.

Dirupit petram et fluxerunt aque: abierunt in sicco flumina.

Dirupit petram (petram) quod dirupta et diuisa est ad percussione virge moysi ut fieret via aquis erumpentibus (et fluxerunt aque) in tanta abundantia quod abierunt et cecurrerunt (in sicco) id est in locis prius aridis (flumina) ita ut biberent homines et iumenta hec petra fuit christus de qua fluente gratia prorumpunt

de quinque foraminibus in corpore illi de qua etiam
sacre scripture fluunt que nos reficiunt et bec sunt
ta gratie ac scripture abierunt in sicco et desertu
gentium his autem omnibus beneficiis deus commendat
in abraham merito fidei sequitur enim et dicit.

**Quoniam memor fuit verbi sancti sui: quod ha
buit ad abraham puerum suum.**

Quoniam memor fuit et recordatur est (verbi san
cti sui). i. promissi sui firmi et inuolabilis quod in
figura complens eterna prefigurauit (quod habuit)
et fecit (ad abraham puerum). i. seruum (suum) vel pue
rum suum) propter obedientiam et innocentiam. q. d.
Ista beneficia non fuerunt illi propter impensa propter
sua merita et opera sed potius hec omnia fecit et
prestitit eis deus propter merita fidei abraham et ad
implendum promissionem ei factam.

**Et educit populum suum in exultatione: et ele
ctos suos in leticia.**

Et educit dominus. s. de frivitate egyptiaca (populum
suum) filios scilicet abraham in exultatione. i. exteriori
bilaritate et electos suos iundit. s. populum educit
(in leticia) interiori dicit electos quod murmurantes
percussit sunt. An post transitum maris rubri
cantabant domino dicentes. cantemus domino gloriose
enim magnificat est. Semp enim victores ac li
beri canent in leticia et exultatione cocelebrant
sicut moyses maria delibata. deinde ponit septi
mum beneficium.

**Et dedit illis regiones gentium: et labo
res populo possederunt.**

Et dedit illis regiones gentium) scilicet terram
chanaan ubi prius habitabant gentes (et la
bores populo possiderunt) occupando ciuitates
et vineas et alias possessiones quas alij cum la
bore sibi preparauerant et alia bona que acqsi
erant et in hoc beneficio est promissionum completio
Et ne hoc ipsum putaret summum bonum quod ista feli
citas rerum temporalium data est populo dei continuo cam
ad aliud reuolit ubi summum bonum oportet inq
ri dedit enim non ut propter ista cum colant sed ut
ea ad bonum eternum referant et per admonitionem
visibilem transire valeant ad amorem eternorum.
Unde sequitur.

**Ut custodiant iustificaciones eius: et le
gem eius requirant.**

Ut ipsi electi scilicet verum semen abraham puoca
ti temporalibus beneficiis custodiant iustificaciones
eius). i. mandata eius in lege tradita que et apte
iusticia continent et obseruantes ea iustos faciunt
(et legem eius requirant) scilicet spirituale eius intel
lectum diligenter inuestigando hoc est ut cum iu
sticia viuant et mysteria legis intelligant lex enim
est umbra futurorum et de his que non corporaliter

sed spiritualiter nunc splendida sunt. Audiatur hoc
monachi quod ideo in monasteria introducuntur ut
cunctis sollicitudinibus abiectionis solius dei lege
et seruicio proficiant ubi intelligendum est dei ser
uicio propterea ista bona terre sumere a deo ut non
in eis luxu desinant seu pueria securitate tor
pescant sed ideo habeant diuina misericordia prepa
rata per quibus inquirendis possent negociosis
mis laboribus occupari ut ad hoc vacent ubi bo
num eternum possit acquiri. i. custodiant iustifi
caciones eius et legem eius requirant. Ut autem
in verbis huius psalmi quasi exterioribus inter
riorem intellectum commendemur videtur hic admo
neri semen abraham qui sunt omnes filij promissio
nis pertinentes ad eternam hereditatem testamenti
eterni ut tanquam ipsam hereditatem sibi eligant
deus et cum gratis colant. i. propter ipsum non propter
aliquid extra ipsum et hoc faciant laudantes in
uocantes annunciantes nec in suam sed in eius
gloriam fide bene operantes spe gaudentes. cha
ritate feruentes. hoc totum sonat his verbis. Con
fitemini domino et inuocate nomen eius usque me
mentote mirabilium eius deinde ad paruulorum
corda nutrienda et in fide roboranda de par
chis proponunt exempla et illorum fidei et promissio
nis dei ut imitando et sperando sumus semen il
lorum non de sola gente hebreorum sed quotquot
ista gratia suscipiunt in omni terra. Quod totum his ver
bis continetur. Mementote mirabilium eius que
fecit usque. cum essent numero breuius. Porro si in
seruum venudatus est ioseph et humiliatus et etal
tatis locum fecit ad temporalia bona populo dei ut fir
maretur super inimicos eius quanto magis ielus ven
udatus est et humiliatus a fratribus suis secundum carnem et
exaltatus in celis locum facit ad eterna bona po
pulo dei triumphanti de diabolo et angelis eius
Audi ergo semen abraham non de carne gloriam
sed fidem imitans promissionem habens vite pre
sentis et future. Non eris habere timorem in p
speris et patientiam in aduersis. Si tentaciones
in hoc seculo tibi dure videntur ioseph in care
re. iesum in cruce cogita. Si temporalium rerum p
speritas arridet non propter ipsam deo sed ipsa propter
deum vtere. Nec cum existimes propter vitam hu
manam necessaria cultoribus suis necessarius qui
dat etiam blasphematoribus suis sed primum que
re regnum dei et iusticiam eius et bec omnia adq
sientur tibi.

Oratio.

Inuocantes nomen tuum domine deprecamur ut
quod presens nos virtute tua nois peccante angelica
passibus resciscit nos quod mysticis vapibus foue
as ac reformes. Per deo.

**Psalmus de ingratitudine populi israel
pro beneficiis a deo sibi exhibitis ac de iu
sticia et misericordia dei circa illos osten
sis.**

Confitemini domi

no quoniam bonum: quoniam in seculum misericordia eius.

Auctor psalmi propheta dauid. Habet autem ille
psalmus per titulo bis aliam. quod aliquando semel aliquando bis
ponitur in titulo: sicut dominus aliquando semel aliquando bis
dicitur in euangelio quod fit per maiori certitu
dine rei. Materia: recitatio beneficiorum bonis et
gratis ac malis et ingratibus exhibitorum. Inten
tio: monere ad geminam confessionem scilicet laudis et
peccatorum et o conatu cauere ne quis fiat immemor
beneficiorum et sit de numero ingratorum. Sententia in
generalis propheta in isto psalmo inuocat populum ad
peccatorum et laudis confessionem recitatorum diuinorum
beneficiorum exhibitorum malorum recipientium ingra
titudinem pene ipsi inflicte grauitate propter pec
catorum suorum multitudinem et magnitudinem. pec
dens psalmus egit de populo iudeorum secundum electos:
iste agit de eodem populo secundum iniustos. et quod eis non so
lum iusticia sed et misericordia dei facta est de his loquitur cum
laudibus dei ex persona eorum quod pueri veniam precan
tur et exempla memorantur illorum in quibus etiam pec
cantes diues apparuit misericordia dei. ubi hic psalmus
penitentes roborat: negligentes arguit: et peccata
sua confitentibus veniam repromittit. Sententia in speciali
In persona igitur aliorum hebrei de amaricatione
ad misericordiam dei pueri alios ad eandem misericordiam et hor
tantis ait. (Confitemini domino) confessione peccati et
laudis corde ore et opere. id est (quoniam bonum) est in na
tura. et ipsi confitentibus h ideo dicit ne quis per cul
pa terreat vel de deo desperet sed confidat et misericordiam
ei deposcat. ideo etiam (quoniam in seculum). i. usque in fi
nem seculi est (misericordia eius) quam usque in finem seculi
miseris exhibet consolando in miseria vel libe
rando ab ea: et id est quod diu durat h seculum potestis
confitentes veniam pro mereri. hic enim misericors est
et miseret penitentibus: ubi iudex est et retribuit ne
gligentibus. vel. (quoniam in seculum). i. in eternum est (miseri
cordia eius) qua nemo sine deo potest esse beatus.
Is autem quod misericordiam expressit impletus considerati
one diuinorum operum et adiurans ait. Et
Quis loquetur potentias domini: auditas
faciet omnes laudes eius.

Quis loquetur). i. quis sufficiet loqui digne lau
dando (potentias domini). i. ea que ex sua potentia et
fortitudine potenter et ineffabiliter operatur et di
cit pluraliter potentias propter plures effectus. Et
intellige saltem duo genera operum scilicet creationis
magna et recreationis maxima quod plus est iusti

ficare impium quod creare celum et terram: et uis (au
ditas faciet) alijs annunciendo ut audiant omnes
laudes eius). i. omnia et precipua que laudabiliter fa
cit et ex quibus est laudandus. q. d. nullus: cum
sit potentie infinite et maior omni laude. Et si ad
illud nemo sufficit saltem hoc agat scilicet iudicium
et iusticiam. quia

**Beati qui custodiunt iudicium et faciunt
iusticiam in omni tempore.**

Beati sunt in spe (qui) primo (custodiunt iu
dicium) recte iudicando et bonum a malo discernen
do et deinde (faciunt iusticiam) exequendo in ope et
recte agendo. Vel (qui custodiunt iudicium). i. iu
dicant seipos accusando (et faciunt iusticiam) deum
de bonis suis laudando et utriusque (in omni tempore)
ex quo incipiunt ut perseuerent qui enim perseueraue
ritusque in finem hic saluus erit. vel quasi que
stioni promissis respondens subdit. (Beati qui cus
todiunt iudicium) quod illi digni sunt predicatores
laudis diuine potentie et misericordie. Et quod deus
iustos facit et peccatores iustificat eos ab iniquitati
bus suis sanando orat et ait.

**Memento nostri domine in bono placito populi
tui: visita nos in salutari tuo.**

Memento nostri domine in bono placito populi tui). i.
ut sumus de eis in quibus bono placito est tibi. vel
(in bono placito populi tui). i. in meritis scripturarum que tibi
placent (et visita nos in salutari tuo). i. in virtu
te tua saluatrice et ad saluationem nostram non ad
damnationem sicut visitas reprobos. Vel (visita
nos) reconciliando tibi (in salutari tuo). i. in fi
lio tuo iesu ipse est enim saluator in quo peccata di
mittuntur et anime sanantur ut ab eo sanati possi
mus et iudicium custodire et iusticiam facere unde
sumus beati. Visita inquit ad hoc scilicet.

**Ad videndum in bonitate electorum tuorum:
ad letandum in leticia gentis tue: ut lau
deris cum hereditate tua.**

Ad videndum in bonitate electorum tuorum). i. ut
nos videamus in ea gratia virtutum in qua sunt ele
cti tui (et ad letandum in leticia gentis tue). i. ut le
temur in ea leticia spei qua letatur gens tua (et ut
lauderis cum hereditate tua). i. inde quod lauda
biliter viuunt hereditas. i. ecclesia tua. Vel (ad videndum
in futuro). i. videamus per experientiam. vel nos
mempos (in bonitate electorum tuorum). i. quam pre
stas electis tuis hoc est in ea perfectione qua ele
cti tui persistunt et etiam ad leticiam. i. ut letemur de
te et in te (in leticia gentis tue). i. in consortio gen
tis beate letantis de te (ut lauderis) a nobis
(cum hereditate tua). i. cum angelis et sanctis
q. d. Ibi nos esse facias ubi te videamus de

te et in te letemur et te laudemus. **Memeto inquit**
et visita et necesse est. qz

Peccauimus cum patribus nostris: in iu-
ste egimus iniquitatem fecimus.

Peccauimus cum patribus nostris. i. sicut et patres nostri
eorum. i. imitatio peccati iuste egimus erga primum
(iniquitatem fecimus) contra deum. Ecce tercio idem di-
cunt. i. se peccasse ut pura confessio appareat. Tan-
to. n. quicquid citius absoluit quanto viuacius se dānat.
Deinde enumerando subiungit peccata que patres se-
cerunt a quibus filij non recesserunt. d.

Patres nostri in egypto non intellexerunt
mirabilia tua: non fuerunt memores mul-
titudinis misericordie tue.

Patres nostri in egypto ubi multa eis facta sunt (non
intellexerunt mirabilia tua). i. mirabilia signifi-
cata. i. quod illa velles dare sed non tale bonum sed
eternum quod per illa est querendum: et per patientiam expe-
ctandum non intellexerunt cum opus esset intellectum ut per
illa temporalia alia quereret. eterna: et ideo impatientes
murmurauerunt et temporalibus bonis beari voluerunt
(non fuerunt memores multitudinis misericordie tue) quia per
multa miracula eis ostendisti ut eadem parte quam iam
experi fuerant crederent se ab inimicis liberandos.
valde culpabile est non intelligere quod intelligere
dum est: et non meminisse quod memoria retinendum est.
hec quippe duo sunt intellectus et memoria commendat
et commendabilia ostendunt dei beneficia.

Et irritauerunt ascendentes in mari mari ru-
bro: et saluauit eos propter nomen suum: ut
nota faceret potentiam suam.

Et ideo ascendentes per sinum mare de egypto (in ma-
ri) sed in mari rubro. irritauerunt. i. puocauerunt mo-
isen et per omnes deum timentes et desperantes post tot
mirabilia in egypto visa et dubitantes tam propter ho-
stes a tergo sequentes quam propter mare obuium eis (et)
in deum saluauit eos) ab utroque periculo non propter
merita eorum sed tantum propter nomen suum manifestandum
et glorificandum sed (ut nota faceret) et ostenderet (po-
tentiam) et fortitudinem suam. i. egyptios insequentes
submergendo et filios israel timentes saluando. de-
inde ostendit quod eos saluauit. d.

Et increpuit mare rubrum et efficcatum est
et deduxit eos in abyssis sicut in deserto.

Et increpuit vel increpauit (mare rubrum) non
voce exteriori sed occulta vi impando et sua di-
uina potentia diuidendo quia etiam quod sensu carent
sentiant et obedunt (et efficcatum est) et sic aruit ac
si deus ei dominaretur fuisse (et tunc) deduxit eos in
abyssis) sicco vestigio (sic in deserto) quia ubi fue-
runt abyssi aqua facta est siccitate ut desertum ubi
non sunt aqua. Tunc et mare diuisum est in duodecim
diuisiones et nulla tribus ausa est intrare prius

nisi tribus inde. ubi meruit inter alias regni prius
uilegium et principatum obtinere.

Et saluauit eos de manu odientium: et re-
demit eos de manu inimici.

Et per istum modum saluauit eos de manu et
parte odientium sed insequenti egyptiorum quod oderat
eos: quia propter eos percussit erat plagis et sic (redemit
eos). i. liberauit ac si procio redemisset (de manu)
et parte inimici). i. pharaonis. hoc in figura ba-
pismi factum et dictum est quod redimimur de manu
diaboli magno procio sed sanguine christi. Tunc
non quocumque mari sed mari rubro id uenientem
figurauit sanguinem enim rubrum colore fecit.

Et opuit aqua tribulantes eos unus ex
eis non remansit.

Et opuit aqua tribulantes eos. i. pharaonem et
egyptios insequentes submergendo eos (unus ex
eis) quod persequerentur perfectos apprehendere vel in-
terimere eos cupientes (non remansit) vel superstit
sed omnes simul mortui sunt et delati.

Et crediderunt verbis eius: et laudauerunt
laudem eius.

Et tunc patres nostri videntes ista beneficia magna
(crediderunt verbis eius). i. deo et moysi quibus dice-
rat quod liberaret eos de egyptis dura corda iu-
deorum quod non ante sed post miracula crediderunt me-
lius fuit credere promissionem (et laudauerunt). i. ceci-
nerunt ore coram omnibus cum tympanis et choris (lau-
dem eius) quia laudabiliter liberati victores erant
dicentes illud canticum. Cantemus domino gloriose. n.
magnificat est. et licet deum laudaret per mirabi-
libus operibus suis tamen.

Cito fecerunt obliti sunt operum eius: non
sustinuerunt consilium eius.

Cito mutati a credulitate sua et laude (sece-
runt) hec quod sequuntur. i. obliti sunt operum et bene-
ficio eius ut murmuraret. debuerunt enim cogitare
tantam erga se dei opera (non sustinuerunt) nec ex-
pectauerunt consilium eius. i. dei de ordinato ueniam
ei sui per desertum sed inordinato desiderio peruenire
eius consilium. q. d. non patienter expectauerunt donec
deus daret eis victualia quod differrebat consilio
dei ut periret eos. Denique.

Et occupauerunt occupiscentiam in deserto:
et tentauerunt deum in inaquoso.

Et occupauerunt occupiscentiam. i. cibum in terra co-
cupiam et desiderium suum. i. carnes et non secundum ordi-
nationem et consilium diuinum. q. d. uehementer per-
picit. quia nimietas desiderij geminatione perbi ostendit
desertum tentauerunt deum. i. potentiam diuinam (in inaquoso).
i. in deserto et loco sine aqua volentes perbare verum
posset eis subuenire in solitudine et carnes dare
dicentes non posset deus nobis dare carnes.

Et dedit eis petitionem ipsorum: et misit sa-
turitatem in animas eorum.

Et sic ut sciret cum potestate dedit eis petitionem ipso-
rum. i. illud quod petierunt sed carnes adducendo co-
piam coturnicium ita. i. quod (et misit saturitatem) carni
umvis ad nauseam (in animas eorum). i. in aialitate quod
sustentat esca. Animam enim hunc loco non secundum pro-
nalis est posuit sed secundum illud quod aians cor per ani-
mal facit ad cuius aialis sustentationem perinet cibum
et potus. Saturitatem pro sequitur dissensio vel se-
ditio. Unde subiungit.

Et irritauerunt moisen in castris: aaron
sanctum domini.

Et irritauerunt. i. puocauerunt ad iram (moisen
in castris) ubi erant honore ambiendo et hec ir-
ritatio fuit per sacerdotium aaron et filiorum eius ubi
sequitur (aaron sanctum domini). i. domino consecratum sed
emulantes zelo eius inuidia per filios chore. i. dathan
et abiron stimulat per sacerdotium aaron mur-
murabat. Tunc moisen ad iram puocabat.

Aperta est terra et deglutiuit dathan: et
opuit super aggregationem abiron.

Aperta est terra. i. facta hyatu (et deglutiuit)
i. absorbit (dathan). i. cum tabernaculis suis (et
opuit) se super aggregationem abiron quod etiam cum suis
perierunt. ambo enim vna erat causa superbissimi et
sacrilegi scismatis cuius ambo erant auctores.
Ecce laus dei est huius quod suos vindicauit vide pe-
nas assumilari modis peccatorum. quod litas pene facta
indicat. a terra vorant quod terrena sapuerunt ex quod
conijctum quod secundum hoc debet facere confessio.

Et exarsit ignis in synagoga eorum: et flam-
ma combussit peccatores.

Et exarsit ignis in synagoga eorum. i. in mul-
titudine illi subiecta sed in ducibus quinquaginta
qui thuribula tenentes offerrebat incensum iacque
diuino igne consumpti sunt. Tunc subdit (flamma)
et illis thuribus exiliis (combussit peccatores) quod
illicite sacerdotum usurpauerunt et sic quod in incenso
peccauerunt igne perierunt. Sicut inter est inter ir-
ridentes et irrisores inter murmurantes et murmu-
ratores inter scribentes et scriptores et cetera his
silia ita septura peccatores appellare consumit val-
de iniquis et quibus peccatorum sarcinis oneratos.

Et fecerunt vitulum in ore: et adorauerunt
sculptile.

Et propterea (seccerunt). i. filij israel (vitulum in ore)
id est pro monte ore cuius propter appellat synai
absentia moysi non tolerantes dum in monte syna-
moram faceret ut legem acciperet. hoc ipacia leuius
fecit sicut multa mala ex ea nascuntur (et) post ado-
rauerunt sculptile. i. eundem vitulum phantasmam tamquam
deum vitulum ei ille primo fuit phantasma sed quod in phantoc

non fuit plene formatus postmodum sculptus est et
sic vocat aliqui sculptile aliqui phantasma.

Et mutauerunt gloriam suam in similitudi-
nem vituli comedentis fenem.

Et mutauerunt gloriam suam. i. deum verum et cul-
tum eius quod erat gloria eorum si ipsi eius sustinuisent
consilium et cui debebat gloria per gloriosa educatione eorum
de egypto (in similitudinem vituli comedentis fenem)
exhibentes eundem cultum imagini habenti similitu-
dinem vituli comedentis fenem et dicentes hi sunt dii
tui israel et sic quod in domino gloriam debuerunt in vitulo
gloriam habere ut ab eo concederent a quod comedunt
qui sapiunt secundum carnem. i. a diabolo ipsi vitulo pre-
sidente. Et ita idolatrando.

Obliti sunt deum qui saluauit eos qui fe-
cit magnalia in egypto mirabilia in ter-
ra cham: terribilia in mari rubro.

Obliti sunt deum qui saluauit eos de multis pericu-
lis et morte. Magna obliuio. Quid ei est in me-
moriam si non liberatio. deinde ostendit quod salua-
uit. d. (quod fecit magnalia). i. magnas virtutes (in
egyptum) ipsos oppressos et tribulatos multiplican-
do (mirabilia) signa. i. et plagas (in terra cham). i.
in egypto cuius populus descendit a cham (terribilia
in mari rubro) quia aduersarios afflicto istis quod
timere deberent monstrauit Tanquam horum omnium
que per magnitudine sua recoli poterant obliti
essent gloriam dei simulacro vituli attribuerunt.

Et dixit ut disperderet eos: si non moisen
electus eius stetit et in fractura in spectu eius.

Et propter eorum ingratitude et scelera (dixit)
sed dominus moysi eis comminatio (ut disperderet eos)
sed occidendo quia digni erant omnes ut periret et vitu-
m disperderet (si non moisen electus eius stetit) in co-
fractura. i. in plaga qua erat ferienda (in spectu
eius) ut se obijceret pro illis et mediator faceret in-
cessant per eis oratio ubi demonstratum est quantum
valeat intercessio sanctorum pro alijs apud deum. In
magna et venerande habendi sunt deuoti et sancti
quod mitigare possunt iram dei. Stetit ergo.

Ut auerteret iram eius ne disperderet eos
et per nihil habuerunt terram desiderabilem.

Ut auerteret et placaret iram eius ne disperderet
eos) vindicatio se de tanta ingratitude et impie-
tate. Deinde alia eorum peccata enuerrat. d. et propter hec
iterum peccato etiam per nihil habuerunt. i. despe-
re et contempserunt (terram desiderabilem). i. terram per
missionis lacte et melle fluentem post regressum ex-
plorato dicentes melius erat nobis in egypto. vel
potius infidelitas eorum hunc redarguit quia cum cam
adhuc non vidissent sic per nihil habuerunt.

Non crediderunt verbo eius et murmurauerunt in
tabernaculo suis: non exaudierunt vocem domini

Non crediderunt verbo eius quo pmiserat
eos introducere in terram illam. Uel (p. nibilo ha-
buerunt terram desiderabilem) .i. contempserunt qd p
illam significabat scilicet hereditatem eternam vere desi-
derabilem (et ita non crediderunt qd bis eius) p. rpa-
lia ad eterna uocantis. et festinantes hic esse bea-
ta non sustinuerunt consilium eius (et murmurauerunt)
dicentes faciamus nobis ducem et reuertamur in
egyptum et hoc (in tabernaculis suis) .q. d. cum
essent in ocio qd hoc non laborantibus sed ociosis
coningit et dum murmurarent (non exaudierunt
uocem domini) uehementer eos a murmure p. moisen
phibentis. i. noluerunt audire ut ei obediret.
**Et eleuauit manum suam super eos: ut pster-
neret eos in deserto.**

Et eleuauit manum suam super eos) .i. pauit po-
tentiam suam comminando eis penam et mortem ad hoc
(ut psterneret eos in deserto) quasi uiles qd pus
fuerant gloriosi occidendo omnes numeratos a
uiginti annis et super pter calceph et ioseph. hoc im-
pletus est in oibus quorum cadauera pstrata sunt
in deserto.

**Et ut deiceret semen eorum in nationibus: et
dispergeret eos in regionibus.**

Et ut deiceret) et superari faceret capti-
uitatibus et alijs modis (semen eorum) scilicet filios ac
posteriores et sequaces (in nationibus) et genibus
diuersis p. circuitum in quarum riuum multi eorum tra-
suerunt (et dispergeret) diuidendo (eos in regionibus)
id est p. diuersas regiones ne ultra de pgrega-
tione psumerent.

**Et iniciati sunt beelphegor: et comed-
erunt sacrificia mortuorum.**

Et iniciati) .i. dedicati et psecrati sunt quasi
non tamen ad ipsos colentes p. qd nota grauior ex-
cessus et inde uehementior ira (beelphegor) .i.
idolo gentium qd colebatur in monte phegor. pu-
ta cultui illi se applicantes (et comedere sacrificia
mortuorum) .i. imolata hominibus mortuis quasi dijs.

**Et irritauerunt eum in adinuentibus suis
et multiplicata est in eis ruina.**

Et irritauerunt eum) scilicet deum (in adinuentibus
suis) .i. in idolatria et puaricationibus multis stu-
diose ab eis inuentis (et multiplicata est in eis
ruina) .i. plaga mortis cum p. suis grauius peccatis
grauius vastarentur ita ut una die uiginti milia
caderent qd fornicati sunt cum madianitis.

**Et stetit phinees et placauit: et cessauit
quassatio.**

Et stetit phinees) constantia mentis et auda-
cia opis contra idolatras in uiscendo scelus et
occidendo mechabites (et placauit) deum p. suum bo-
num zelum (et cessauit quassatio) .i. plaga a populo

Quod hic dicitur quassatio super dicitur p. fractio. Et quod
hoc non odio sed dilectione fecit dum cum zelus
domini comedit ideo bene sequitur.

**Et reputatum est ei in iusticia: in genera-
tione et generatio usque in sempiternum.**

Et reputatum est ei) hoc factum (in iusticia) a deo
qd nouit quanta id fecit populo charitate (in genera-
tione) p. pte (in generatio) subsequente et non solum
quodammodo generatio est scilicet (usque in sempiternum) qd
ex merito huius iusticie p. firmavit ei dominus pacem
sacerdotij eterni et adhuc factum istud recolit in
memoria iusticie ipsius hoc diligenter auscultat
sacerdos cui aie commendate sunt euagina gla-
dijs ubi interfice fornicatores argue oblectra in-
crepa ut tibi reputet ad iusticia.

**Et irritauerunt eum ad aquas p. traditio-
nis: et uexatus est moises p. eos: quod
exacerbauerunt spiritum eius.**

Et irritauerunt eum) .i. ad iram puocauerunt
(eum) scilicet deum (ad aquas p. traditio-
nis) p. teniose lo-
quendo contra moisen p. defectum et p. omnia
contra deum (et uexatus est) .i. mente turbatus ut be-
sitarer (moises) nimia importunitate populi suc-
census (p. eos) sic irritatus qd durus loquendo
(exacerbauerunt) et ad diffidentiam puocauerunt
spiritum eius) .i. ut diffidenter et dubitauerunt dice-
ret nunquid de petra hac poterim? uobis aquam
efficere timens et hesitans de p. missione domini p.
pter malicia populi. Ideo subdit.

**Et distinxit in labijs suis: non disp. dide-
runt gentes quas dixit dominus illis.**

Et distinxit) hoc miraculum ab alijs miracu-
lis (in labijs suis) hoc enim ambigue dicitur qd oia
alia certa fide pmiserat dubitauerunt petram p. uis-
sit qd in alijs non dubitauerat. p. turbatus enim mur-
mure populi infidelis non tenuit fiducia quale de-
buit quasi homo non posset deus facere qd tanta fe-
cerat. de hoc autem hac sola pena correptus est qd
non intrauit in terram p. missionis. Illi autem p. dicitur
cum in terram p. missus intrasset (non disp. dide-
runt) et exterminauerunt gentes. scilicet qd in terra illa
habitabat (quod dixit dominus illis) scilicet ut eas extir-
parerent et disperderent ne eos ad idolatriam trabe-
rent et peccare facerent.

**Et comixti sunt inter gentes: et uide-
runt opa eorum et seruiuerunt scul. p. lib. eorum
et factum est illis in scandalum.**

Et comixti sunt inter gentes) p. cohabitatores
et mutua conubia p. qd ne fieret iussit eos
dominus occidi (et didicerunt opa eorum) mala p. p. for-
matione in ritu et moribus et cito facti sunt magis
(et seruiuerunt scul. p. lib. eorum) idolatrando et ita
hoc qd eas non disperdiderunt scilicet comixti sunt eis

(factum est illis in scandalum) p. prius et aliorum. hoc
est in offendiculum quo deum offenderunt ac seipos
et alios grauius leserunt qd gentium p. formitate
facti sunt idolatre.

**Et immolauerunt filios suos: et filias
suas demonijs.**

Et immolauerunt filios suos et filias suas)
eos occidendo (demonijs) .i. idolis in honore de-
monum dedicatis fm more et ritu gentium quibus
comixti erant qd est p. n. nephade crudelitate
Et si non in prima salute in secula etate hoc factum
est. Et grauans hoc p. n. adiungit. d.

**Et effunderunt sanguinem innocentem: san-
guinem filiorum suorum: et filiarum suarum: quas
sacrificauerunt scul. p. lib. chanaan.**

Et effunderunt sanguinem innocentem) p. regula
iusticie et lege nature et ne putet extraneorum seque
(sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum) .i. puulorum a p. sensu
illi scelere alienorum (quod sacrificauerunt scul. p. lib.
lib. chanaan) .i. chanaanorum inter eos habitantium
Tria sunt scelera in una re commiserunt homicidium
qd innocentem sanguinem effunderunt patricidij qd
filios suos et filias iugularunt. sacrilegij qd
colide idolis sacrificauerunt.

**Et interfecta est terra in sanguinibus: et
p. taminata est in opibus eorum: et fornicati
sunt in adinuentioibus suis.**

Et interfecta est terra in sanguinibus) .i. homines
terreni habitantes in terra et ponit p. tunc p. co-
tento qd fere omnes hoc peccato in aia sunt mortui.
ipsi enim interficiebant aias suas imolando filios
suos et filias et effundendo sanguinem innocentem
(et p. taminata est in opibus eorum) .i. ipsi p. tamina-
ti sunt in opibus suis (et fornicati sunt) a p. o. sp. o.
so aiaz recedendo et idol. f. uendo ac polluti (in ad-
inuentioibus suis) .i. in adultis in superstitioibus suis.

**Et iratus est furore dominus in populum suum: et
abominatus est hereditatem suam.**

Et iratus est furore dominus in) .i. p. (populum suum)
hoc est admodum irati et furoris exercitauit potestatem
suam ad uindicandum (et abominatus est) .i. t. q.
qua aboiabile detestatur est p. p. t. sua (here-
ditate sua) .i. populum israhel quem elegit in hereditate
sibi hoc est auersus est ab eis non ad p. ditio sed
ad disciplina qd innuit noians hereditate.

**Et tradidit eos in manus gentium: et uide-
ti sunt eorum qui oderunt eos.**

Et tradidit eos in manus) .i. in p. tate (gentium)
ut eis seruiret (et d. nati sunt eorum) non qd cunctis scilicet
(qd oderunt eos) et ex odio p. cedem graui afflicti
eos. Ecce qd glabans in idolis obprobrio fui-
tus subsunt qua seruiunt inimicis. graue est
seruire in fensio qd nullo placat obsequio.

**Et tribulauit eos inimici eorum: et humili-
ati sunt sub manibus eorum: sepe liberauit eos.**

Et tribulauit eos inimici eorum) dura fuit
te opprimendo et grauius affligendo (et humiliati
sunt) non humiliare uirtuosa sed deiectione et deten-
tione (sub manibus) .i. p. tate (eorum) hoc est deiectione
et uiles facti sunt et merito sic sunt humiliati (qd se-
pe liberauit eos) dominus et paru vel nihil p. fecit si
de qd mia totum p. eludit ab ea incepit et ad ipas
post p. tate et flagella redit p. misit beneficia nec tamen
cessat iniquitas postea intulit uindictam et affli-
ctis iterum miseret.

**Ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio
suo: et humiliati sunt in iniquitatibus suis.**

Ipsi autem) scilicet exacerbauerunt) et puocauerunt (eum)
scilicet post liberationem p. tate iterando et hoc (in p. silio
suo) malo qd habuerunt eo relicto idola seq-
rent et non mandata legis quo quesierunt qd sua
sunt non que dei. cuius non sustinuerunt consilium de
eternis p. missis festinantes beati fieri in t. p. alibus
et transitorijs (et) id (humiliati sunt) sic et afflicti
non humiliatio p. n. et uirtutis sed uilitatis abie-
ctionis (in iniquitatibus suis) .i. p. iniquitates suas
Et licet tate essent neqcie et ingratiudinis de-
m. in plenus mia non neglexit eos. Immo.

**Et uidit cum tribularent: et audiuit ora-
tionem eorum.**

Et uidit) .i. oculo me tribulatores eorum ut eos
liberaret inde (cum tribularent) flagello miserie
(et audiuit orationem eorum) p. sua liberatione subuenie-
do eis in tribulatione tanquam penitentibus de peccatis
suis. nulla ynquam ex pte dei dat occasio despe-
ratiois peccatorum. docet enim et te qd si p. uersus inge-
mueris p. n. appropinquant auribus p. cab. tuis.

**Et memor fuit testamenti sui: et peni-
tuit eum secundum multitudinem miserie sue.**

Et memor fuit testamenti sui) utique eterni non
ueteris qd abolet sed noui qd cum abraham in
initio fidei nre pepigit. Causa qd ne israhel p. debi-
to peccati p. ret est testamentum nouum ubi est domini ad
uentus qd est abrahe p. missus (et penituit eum) .i.
ad modum penitentis se habuit et fecit qm muta-
uit qd uidebat factum) .i. eos p. diturus et mise-
riam in miam. dicit enim de penitente qd mutat
sententiam eum nos uidet penitere. quales enim nos
sumus illi talis est ipse nobis et hoc (fm mltitu-
dine miserie sue) magis fm merita illoz.

**Et tedit eos in misericordias: in conspectu
omnium qui cepant eos.**

Et tedit eos) .i. p. destinatos de illo populo (i. mi-
serias) de multis miseris ut essent uasa miserie et
non uasa ire et dicit misericordias in plurali qd unum
quicq. p. priu donum habet a deo alius quidem sic

alius aut sic (in specu oim q cepant eos). i. ge
tiu vt eos getes mirent r metuāt q pus eos de
spexerāt r crudeli fuitute opprēsserāt. vel (in cō
spectu oim q cepant eos). i. diaboli r angelo
ru ei vt eos deserāt q eos captiuos prius tene
bant. deū pcat qd futurū vidit scz vt ecclia de
oibz gētibz pgreget r laudes et nas cāter. d.

**Saluos fac nos dñe deus noster: et cō
grega nos de nationibus.**

Saluos fac nos) o (dñe de nō) ab omibz
piculis r miserijs ne inimici vl vicia dñentur
nobis (et pgrega nos de nationibus) in qbz dispū
sum in locū tui culte. vl (pgrega nos) r alias
oues in vnitatē fidei (de nationibus). i. de gētibz vt
fiat vñ ouile r vñ pastor. vñ dñs ait. Alias
oues habeo scz de gētibz et illas oportet me
adducere rē. Ad hoc inquam cōgrega.

**Et confiteamur nomini sancto tuo: et
gloriamur in laude tua.**

Et confiteamur) p fessioe tue laudis (nōi scō
tuo). i. ad honorē nōis tui in pñti et i futuro et
recognoscām oia nobis bona a te collata (et
gloriamur in laude tua) nō in iactantia vel in
ptate hūana. deū ipaz laudē breuiter exponē
do subiūgit. q. d. Cōfiteamur dño dicētes.

**Bñdictus dñs deus israel a sclo: et vsqz in se
culum: et dicit ois ppls fiat fiat.**

Bñdictus est (dñs de israel). i. fidelū deū
videntiū r nō ad tps s; (a sclo) pñti (et vsqz in
sclo) eternū. vel (a sclo r vsqz in sclo). i. ab et
no r vsqz in eternū. hoc nūc canit ecclia de tātō
bono leta: h et sine fine canent illi de qbz dicit
brū qui habitāt in domo tua dñe in sclo scloz.
laudabūt te. sequit cōfirmatio r finis (et dicit
ois ppls) pdestinatā tā de iudeis qz de gētibz
pferendo r pfirmando qd dixi in laudē dei
(fiat fiat). i. amē amen. q. d. huic laudi consen
tient omēs pdestinati. Oratio.

Memēto nri dñe in bñplacito plī tui et a
peccati nos seruitute discusso salutaris tui vi
sitatione saluifica. Per dñm.

Inuitatio ad dei laudē et grāz actōz
p liberatōe a varijs piculis et angustijs
ac tentationibus. ps. Cvi.

Confitemini domi

no qm bono: qm in sclo mia eius.

Auctor psalmi ppha dauid. Habet etiā hic
psalmus in titulo bis allā. habuit supior bis
allā q est de ppho isrl. habz r hic qz bis q est de
vli ecclia q pstat ex duobz ppls: et merito h fit
vt dicam abba p cū idē sit abba qd p Ma
teria grāz actio q rucūqz liberatoz diuinit a

piculis et angustijs. Intentio: monere ad dei
laudē ppter hmoi liberatōz. Snia in generali
ppha in isto psalmo agit de liberatōe a diuersis
piculis: et spēaliter de vli ecclia q pstat ex gēn
bus r iudeis in angulari lapide collectis r cō
mendatur miseratōes dei de diuersis piculis
et tentatōibz electos suos liberatōis in singulis
Primo exponit tentatōz. scdo p liberatōe cla
morē. tercio clamoris exauditiōz. qro p exau
ditōe p fessioe r laudatōz. Significat autē q
tuoz tentatōes. pma est erroris r famis pbi et
noticie dei scz coz q adhuc in errore veterari
te pstant ignoat viā dñi: iā m manu dei exci
tati incipiūt esurire viā veritatē r sitire. Scdo
est difficultas vincēdaz r cupiscētiā scz coz
q iā in viā positi sciūt quō viuere debent r co
nantes qd norūt ligati p fuetudine a malis ab
stinere nequeūt q: de viribz suis psumentes p
pter supbiā deficiūt. Tercia est tedij atqz falsi
dij in bñfaciēdo. scz q iaz pbabilr puerant
sed excipiunt tentatōe tedij r accidie r qsi cu
in idā desperatōis de salute ita vt nec legere nec
orare delectat nec bonū facere. Quarta est tem
pestatis r piculoz in gubernādis ecclis r bec
ma iē pñnet ad rectores. De tribz ei rētatōibz
liberatō iam fortasse digno est cui plus comit
tatur r ibi q rta tēraño occurrit quens nauē ec
clie r turbās rectore. Sed in his oibz vnicū
et singlāre est remediū. i. clamare ad dñm. do
cet aut hic ps qd sum p nos scz miseri r infir
mi r mali: et qd p miam dei scz boni r filij dei
vbi pterit hois supbia r glificat dei grā q de
q tuoz tentatōibz liberat q describunt in seqnti
bus de qbz p nos liberari nō valem. Snia
in spālī ppha q pmedatur miaz dñi de q tuoz
tentationibz liberatōis pus ois fideles monet
ad p fessioe. d. (Cōfitemini dño) oēs fideles
vtroqz mō scz pctā r laudes. et h iō (qm bono)
est dñs r suavis gustantibz q creauit nos sibi
siles q recreauit dissiles q regit indignos q cor
ronabit immeritos. Cōfitemini etiā (qm in se
culū). i. in eternū est (mia ei) q iō est sup boies
tpaliter vt ea sint bñ in eternū. Et qd poteris
dño deo tuo retribuere p oibz bonis q tibi re
tribuit nisi confiteri r laudare. Et qd ego dico
de bonitate r misericōdia eius

**Dicāt qui redēpti sunt a dño: quos re
demit de manu inimici: et de regionibus
cōgregauit eos.**

Dicāt. i. h dicere debēt primis oēs (q redē
pti sunt) sanguie chri vel liberati a malis: tamē
q p cōio redēpti (a dño). i. p dñm qz (redemūt
de manu). i. ptate (inimici). i. diaboli vl cuius
cūqz (et de regionibus) diuersis (pgregauit eos)

scilicet in vñ locū vel in vñ pphm dei r in vñita
te fidei. Redēpti qdē vidēt r ppls isrl de terra
egypti r de regionibus ei pgregat. Dicit etiā
cū vñ puincie regiones sunt. s; qz redēptos
istos intelligi vult in toto orbe terraz manife
stat cū subdit. Cōgregauit inqz.

A solis ortu r occasu: ab aqlone et mari

A solis ortu). i. ab oriente (et occasu). i. ab oc
cidente (ab aqlone). i. septentrione (et mari). i.
ab austro: h est oibz plagis terre siue pnbz mū
dibz p r q nō de solis iudeis dicit. deū ex
ponit primū piculū r pma tentatio scz deuiā
tio r error vbi est r famis. q. d. redemūt cōgre
ganit qd necesse erat quia

**Errauerūt in solitudine in inaquoso: vi
am ciuitatis habitaculi nō inuenerūt.**

Errauerunt) scz isti qz redemūt de diuersis
plagis (in solitudine in inaqso). i. sine aq (viāz
ciuitatis habitaculi). i. h. hoim (nō inuenerūt) q
cos duceret ad ciuitatē vbi habitaret. Dysti
ce (Errauerūt) nō hntes viā veritatē ipi exstē
tes (in solitudine). i. sine deo et deserti ab eo (et
in inaqso). i. in mētis ariditate sine roze grē et
sine vera doctrina qz (viā) q est fides (ciuitatis
habitaculi). i. q ducit ad ciuitatē supnā in qua
habitandū est nō inuenerūt qz fidē nō habu
erūt p quā venire ad ciuitatē habitatōis supne
potuissent. Et pter errorē erat eis inopia quia
ipsi erant.

**Esurientes et sitientes: anima eorum in
ipsis defecit.**

Esurientes r sitientes) ppter defectū victualū
in deserto (aia). i. vitā coz in ipsis defecit) a vi
gore suo ppter famē sitim r laborem. Dystice
Esurientes r sitientes) qz erāt sine cibo pbi dei et
potu grē r iō (aia coz i ipsis defecit) bono in
teriori. nō habuerūt illū spūale cibū aie r potū
de q dē Bñ q esuriūt r sitiūt iusticiā: qm ipi sa
turabunt. q vñqz cibo r potu q quis ieiunus
remanet: de vita aie eius desperat.

**Et clamaueūt ad dñm cū tribularēūt: et
de necessitatibus eorum eripuit eos.**

Et iō iā pucti r supna bonitate excitati cla
mauerūt ad dñm ductorē r pastore ac docto
rē verū (cū tribularēūt): errore fame r siti vt li
berarent ab eis (et de necessitatibus eorum). i. p dñi
cis malis incuitabilibus (eripuit eos) ad se de
uote in tribulatōe clamātes. Tūc enī exaudi
mur a dño qm nō simplex vox s; tribulatio cla
mat ad dñm. Et subdit quid eis fecit

**Et deduxit eos in viam rectā: vt irent
in ciuitatem habitatōis.**

Et deduxit eos) a deuiō (in viā rectā) sua p

nidentia diuina (vt irēt in ciuitatē habitatōis)
vbi possent sibi de victualibus puidere. Dysti
ce (Et deduxit eos) ab errore (in viā rectā). i.
in viā fidei. q. d. eripuit eos de i g rāntia oīdēa
eis viā vitatis (vt) p hāc viā (irēt) bñ opando
(in ciuitatē habitatōis) scz in celestēz bictm in q
scōz aie nūc mēte r postea ipa vitate habitā
tes dēscūt quā desiderare iā mēte: ire est. Et qz
ad h merito sequit grāz actio ideo subdit.

**Confiteantur dño misericōdie eius: et mi
rabilia eius filijs hoim.**

Confiteantur dño). i. pariāt p fessioe laudis
ac sint causa r materia laudis diuine r laudā
di dñm (mie ei) facte hoibz nō merita nra nō
vires nō sapia (et mirabilia ei) filijs hoim) ex
hibita. i. cedē mie q mirabiliter sunt facte. q. d.
misericōdie mirabilia dei q fecit hoibz inducāt il
los ad p fessioe r grāz agendū et vt ipi iā hic
experti dicant etiā in expertis.

**Quia satiauit aiam inanem: et animam
esurientem satiauit bonis**

Quia) nō solū duxit in viā s; etiā a fame et
siti liberauit: et (satiauit aiaz inanē). i. desideris
um aie vacuū cibo r potu (et) p id est. (animā
esurientē) et sitientē (satiauit bonis) desiderat
scz abis r potibz. Dystice (qz satiauit aiaz in
anē) bonoz q erat vacua r sine deo (et aiaz esu
rientē). i. scire appetentē qm a deo visitata medi
cū desiderabat (satiauit bonis) spūalibus. Ta
les enī de aiaz celesti bono satiat qz et si ina
nes s; esurientes inuenit. Sequit de scdo picu
lo scz captiuatōis ab hostibz et scdo tentatōe
scz in vincēdis r cupiscētijs. q. d. satiauit etiā
bonis desideratis r expectatis.

**Sedentes in tenebris et vmbra mor
tis: vinctos in mendicitate et ferro.**

Sedentes in tenebris) carceralibus (et vmbra
mortis) quia carcerati parū vident differre a
mortuis (vinctos) et alligatos (in mendicitate)
id ē defectu r indigētia ois boni eos inde libe
rando. Dystice (Sedentes). i. morātes ex pua
p fuetudie (in tenebris) vicioz (et vmbra mor
tis). i. in viciosa vita q imago est future mortis
(vinctos). i. ligatos (in mendicitate) qz ipi erāt
medici p indigētiā boni (et ferro). i. dura diffi
cultate rūpēdi qz vincla pctōz ferrea sūt r qsi
inuincibilia. Et cā hoz maloz subiūgit.

**Quia exacerbauerūt eloquia dei: et psi
lium altissimi irritauerūt.**

Quia exacerbauerūt). i. acerba r imprabilia re
putātes ptempserūt (eloqia dei) eis nō obediēdo
r q mandauerat nō custodiēdo p fmones dei
agentes r in eius reglis viuere respuētes. Cū

eis erat iratus. (et p̄siliū altissimi). i. admoniti-
ones q̄b̄ p̄siliū generi hūano (irritauerūt) ei nō
acq̄scēdo s̄z tāq̄ inuile sp̄nēdo sciētes volū-
tatē dñi r̄ negligētes. Tūc enī p̄siliū dñi irrita-
tur q̄n volūtas ei⁹ cogit̄ r̄ negligit̄. Maior
est aut̄ culpa negligētiē q̄ ignorātiē. sp̄nēdo
ergo p̄siliū dei noluerūt salubriter hūiliari
**Et humiliatū est in laboribz eoz: in
firmati sunt nec fuit qui adiuuaret.**

Et iō (hūiliatū est) tandē (in laboribz eoz
eoz). i. a supbia deiectū p̄p̄ labores r̄ afflictō-
nes p̄p̄ p̄siliū p̄suetudis sine p̄raue in q̄ labo-
rabāt (firmati sunt). i. debilitati v̄tute. vel feci
imporētes p̄ se resistere vicijis (nec fuit alius q̄
adiuuaret) deo desistēte ab auxiliō. Quos ei
diuina virt⁹ nō adiuuat eos. p̄culdubio infirmi-
tas p̄p̄ia ḡuat. laborare s̄z vicia p̄nt s̄z nō vice-
re. hinc dñs ait. Sine me nihil potest̄ facere.
**Et clamauerūt ad dñm cū tribularent̄
et de necessitatibz eoz liberauit eos.**

Et sic hūiliatū r̄ infirmatū (clamauerūt ad
dñm) adiutorē verū p̄nitētes r̄ petentes eius
auxiliū (cū tribularent̄) r̄ tāta difficultate vexa-
rent̄ q̄z v̄ratio dabat eis intellectū (et de neces-
sitatibz eoz). i. a penis q̄s necio sustinebāt r̄ a
vinculis difficultatis r̄ malo p̄suetudis (libera-
uit eos) ad se clamātes p̄ clamorē seq̄ libe-
ratio r̄ subiūgit̄ de q̄b̄ necessitatibz liberauit.
**Et eduxit eos de tenebris r̄ umbra mor-
tis: et vincula eoz dirupit.**

Et eduxit eos de tenebris (carcerali) r̄ um-
bra mortis. i. de vita carcerali q̄ est q̄da: ima-
go mortis (et vincula eoz dirupit). i. dirūpi fe-
cūt q̄b̄ i custodia carcerali dānebāt. **Hystice**
(et eduxit eos de tenebris) viciorū (r̄ umbra mor-
tis). i. cecitatis iniquitatis q̄ est cā mortis in q̄b̄
sedebāt (et vincula) difficultatis (eoz dirupit)
vt liberi iccederēt. q. d. liberauit eos a vicijis ru-
pit difficultates incipit iā eis facile esse q̄d erat
difficile. s. a malis abstinere. Deinde p̄ libera-
tione sequit̄ laudatio. Et ob id.

**Confiteant̄ dño misericordie eius: et mira-
bilia eius filijs hoim.**

Confiteant̄ dño). i. pariāt p̄fessionē laudis
et sint materia p̄fessionis r̄ laudis diuine (mie-
cordie eius) q̄b̄ a malis liberat r̄ bona dat (r̄ mirabi-
lia ei⁹). i. ipse mie mirabiles (filijs hoim) et bi-
bute misericorditer r̄ mirabilr̄ eis subueniēdo r̄ cir-
ca eos opando licet hoc nō mereant̄. Et repe-
tūt causas quare debent p̄fiteri.

**Quia p̄triuuit portas ereas: et p̄ctes fer-
reos p̄fregit.**

Quia p̄triuuit portas ereas) q̄b̄ tenebant̄ p̄clu-

si (r̄ p̄ctes ferreos p̄fregit) q̄b̄ porte firmabāt
vt. i. p̄ fractis carcēri claustris pateret vincti li-
ber egressus. **Hystice** (q̄z p̄triuuit portas ereas)
. i. p̄suetudines viciosas q̄ clausos nō sinūt exire
(et p̄ctes ferreos). i. difficultates vel diabolis-
cas suggestiōes q̄ portas obserāt (p̄fregit) sua
virtute. Ereas r̄ ferreas p̄ fortitudinē ponit s̄z
virtus dei hec frangit. Et.

**Suscepit de via iniquitatis eoz: p̄pter
iniusticias enim suas hūiliati sunt.**

Suscepit eos curādos l' ad se in altū boni
opis (de via iniquitatis eoz) in q̄ ambulabāt. i.
de ipa iniquitate q̄ erat ill' via (p̄pter iniusticias. n.
suas). i. q̄z supbiēdo sibi tribuebāt nō deo snā
iusticiā p̄sumētes (hūiliati sunt) vt exaltarent̄
in eo. Qui enī de suis vitijs p̄sumebāt inuene-
runt se nihil posse sine dei adiutorio et sic susce-
piti sūt ab eo. Deinde seq̄ terciū piculū. i. infirmi-
tatis r̄ ecia tēratio. s. tedij r̄ fastidij hūificiēdi.

**Quem escā abominata est aia eoz: et ap-
propinquauerūt vsqz ad portas mortis.**

Quem escā abominata est aia eoz). i. appetit⁹
eoz abominabāt oēm cibū (et appropinquēre)
p̄ augmentū infirmitatis (vsqz ad portas mor-
tis) et desperatōe sanatis. **Hystice**. Et si sus-
cepit eos de via iniquitatis nō (oēm escā) sp̄ualē
vñ aia vinit. s. vbi dei. corpis christi opis boni
(abominata est aia eoz). i. fastidiuit r̄ ipso fasti-
dio languēbāt piculabant̄. vñ subiūgit̄ (et ap-
propinquēre) vsqz ad portas mortis. i. vsqz ad
defectū r̄ iteritū aie. tantū est. n. piculū escā sp̄i-
ritualē fastidire vt interit⁹ inde possit puenire.

**Et clamauerūt ad dñm cū tribularent̄:
et de necessitatibz eoz liberauit eos:**

Et ita piculitatis (clamauerūt ad dñm) medicū
suū (cū tribularent̄) infirmitate seu fastidior te-
dio (r̄ de necessitatibz eoz). i. h̄mōi r̄ bulatōibz
(liberauit eos) vt infirmi sanarent̄ r̄ tedio affe-
ctos sp̄ualis escā delectaret. Restat ḡ vt se de-
lectet h̄ cibz nō hoc tibi tribuas neqz hic aliq̄
arrogātia inferis r̄ auid⁹ nbi in eos q̄ fastidio
piculitatis nō supbe isiliās intelligēs hoc nō a-
te tibi esse viciū q̄z tuū et languorē tuū senties
clama ad dñm. Deinde subdit quō liberauit.

**Misit verbū suū et sanauit eos: et eripuit
eos de interitionibz eoz:**

Misit v̄bū suū). i. p̄ceptū dedit (et sanauit
eos) q̄z dicere dei est facere (et eripuit eos de in-
teritionibz eoz) ne sic infirmati interirēt. **Hy-**
stice (misit v̄bū suū). i. desiderij v̄būz cibi sp̄ua-
lis cui⁹ fastidio lāguor erat (et sanauit eos) ab
hui⁹ tedio r̄ ab accidia q̄ ē fastidiū boni sp̄ual'
(et eripuit eos de interitionibz eoz) in q̄b̄ se ipi

demerāt. i. de corruptela mētis q̄ fastidit q̄d
dulce ē. ḡ r̄ de h̄ b̄nificio sic de certis supioribz.
**Confiteant̄ dño misericordie eius: et mira-
bilia eius filijs hoim.**

Confiteant̄ dño mie ei⁹: et mirabilia ei⁹ filijs
hoim). i. laudet̄ de⁹ in copia miar suar. r̄ mi-
rabiliū q̄ fecit r̄ ondit filijs hoim. Confiteant̄
dño nō merita nra: nō vires nre: nō sapia nra
s̄z miseratōes ei⁹. ille amet̄ r̄ laudet̄ in oi libe-
ratōe nra q̄ inuocād⁹ est in oi tribulatōe nra.

**Et sacrificet sacrificiū laudis: et anuun-
cient opa eius in exultatōe.**

Et sacrificet̄ sanati r̄ liberati p̄ ḡraz actōe
(sacrificiū laudis) et corde r̄ deuotōe. sacrifici-
ū enī laudis sacrificare est ipaz diuinā laudē
cū oi deuotōe cordis offerre vt hō int⁹ igne di-
uino accendat. Tal enī laus dño placz q̄ inte-
rius ardore ei⁹ accēsa ē (et annūciēt) alijs (opa
ei⁹) in se ipis erpta ad laudē r̄ utilitatē p̄rimi.
(in exultatōe) et hilaritate cordis r̄ mentis nō
cū tedio s̄z merore: nō cū fastidio r̄ anxietate s̄z
cū gaudio cūctis annūciēt̄ q̄lter eos dñs sua
miseratōe saluauit. Deū ponit q̄rtum piculū
scz tēpestatis in mari r̄ q̄rta tēratio q̄ est tēpe-
stas piculorū seculi. vnde sequit̄.

**Qui descendūt mare in nauibz: facien-
tes opationē in aquis multis.**

Qui descendūt mare in nauibz) ad nauigā-
dum (faciētes opatōz in aquis multis) scz pisca-
tōes r̄ opatōes alias. **Hystice** (Qui descen-
dunt) a sublimitate contemplatōnis (mare). i.
selm r̄ ad p̄cellas sc̄li vt p̄ chris̄to fluct⁹ tribu-
lationū patiant̄ ipi exātes (in nauibz). i. in ec-
clesijs q̄s gubernāt q̄ multe sunt r̄ vna est q̄ est
nauicula petri q̄ chris̄tū portat r̄ a fluctibz sc̄li
tundunt̄ (faciētes opatōz) in v̄bo: exēplo: sub-
sidio r̄ h̄mōi (in aquis). i. p̄p̄lis (multis) p̄dicādo
eis. Oēs in nauī sum⁹ alij opant̄ alij portant̄
sūt nō oēs in tēpestate piculitatis et i portu saluāt̄.
**Ipsi viderunt opa domini: et mirabilia
eius in profundo.**

Ipsi nauigātes (viderūt opa dñi) scz pisces
et reptilia (et mirabilia ei⁹) in beluis r̄ varijs
monstris marinis (in profundo). i. in mari **Hy-**
stice (Ipsi) retores singularit̄ (viderūt). i. sp̄ua-
liter intellexerūt (opa dñi) (scz creatōis: recreati-
ōis: retributōis: dānatōis) et mirabilia ei⁹ in
profundo) sc̄li vel cordis hūani in p̄fessionibz au-
ditis. i. q̄ de⁹ mirabilr̄ opat̄ in cordibz hoim
q̄b̄ nihil p̄fundius est dādo eis ḡraz p̄fendi
ac p̄positū relinq̄ndi pctā r̄ b̄n opandi. p̄funt
dū enī sc̄li est cor hois vñ v̄tū eripunt r̄ fiunt
tēpestates seditionū r̄ dissensionū q̄ nauē p̄ur

bāt vel in p̄fundo sacre sc̄pture mirabilia vi-
dēt̄ q̄ p̄re alijs ea intelligere debēt. Et subiūgit̄
quid in his agitur. d.

**Dixit et stetit spūs procelle: et exaltati
sunt fluctus eius.**

Dixit). s. deus (et stetit). i. surrexit (spūs p̄cel-
le). i. vent⁹ tēpestatis (et exaltati sunt) r̄ inuue-
runt (fluct⁹ ei⁹). i. maris. **Hystice** (dixit). i. p̄mi-
sit r̄ voluit de⁹ (r̄ stetit). i. surgēs inhorruit r̄ du-
rauit (spūs p̄celle). i. p̄secutio tyrānica l' diabo-
lica. hoc aut̄ fecit de⁹ volēs vt ad eū clamaret̄
et hi q̄ ḡ b̄nāt r̄ hi q̄ portant̄ (et exaltati). i. au-
gmētati (sūt fluct⁹ ei⁹). i. mor⁹ r̄ accessus tēratio-
nis q̄s iniq̄ cōmouēt sup iustos r̄ q̄lter ondit. d.
**Ascēdūt vsqz ad celos et descēdūt vsqz
ad abyssos: aia eoz in malis tabescebat.**

Ascēdūt fluctus r̄ p̄ p̄ns naues (vsqz ad
celos). i. in magnā altitudinē q̄si in celū (et de-
scēdūt vsqz ad abyssos). i. in maxias p̄fundi-
tates maris (aia eoz). i. nauigantiū (in malis)
et afflictōibz (tabescebat). i. deficiebat p̄pter imi-
nens piculū. **Hystice** (ascēdūt) p̄secutores au-
dēdo (vsqz ad celos) q̄n supbia r̄ sc̄li clarōibz
erigunt̄ s̄z deū (et descēdūt) timēdo (vsqz ad a-
byssos). i. vsqz ad gehēnā cū i desperatōz r̄ me-
tum veniūt (r̄ aia eoz). i. r̄ctōz. (tabescebat in)
his (malis) opp̄ssa plagis.

**Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius:
et omnis sapiētia eoz deuorata est.**

Turbati sunt) ipi nauigātes. s. obstupescē-
do mente (et moti sunt). s. tremēdo corp̄e (sicut
ebri⁹) q̄ stare nō p̄t sine titubātōe r̄ ois sapiē-
tia eoz) q̄ sapiētes apparēt̄ i alijs (deuorata ē)
et absorpta q̄z mlti in piculo nesciūt sibi p̄sule-
re nec p̄nt se iuuare. **Hystice** (turbati) sūt retō-
res p̄fusiōe sensus (et moti sunt) a statu mētis
(sicut ebri⁹) titubātes mutata volūtate mutat̄
opibz. In q̄te q̄n loquunt̄ q̄n legūt q̄n tractāt
sapiētes apparēt̄. s. veniēte tēpestate oia hūana
p̄silia deficiūt vñ subdit̄ (r̄ ois sapiētia eoz de-
uorata est) q̄d agendū sit nō vidēt. Non re-
stat ḡ nauigantiū et rectoribz nisi clamare ad
deū. Vñ subdit.

**Et clamauerūt ad dñm cū tribularent̄
et de necessitatibz eoz eduxit eos.**

Et clamaueūt ad dñm) q̄ impat̄ v̄tis r̄ ma-
ri petendo ab eo remediū (cū tribularent̄) et tē-
pestate piculitarent̄ (et de necessitatibz eoz) r̄ p̄-
turbatōibz q̄s patiebāt̄ (eduxit eos) tāq̄z picul-
tantes ad portum tēpestate mitigando vnde
subiūgit̄ quō.

**Et statuit p̄cellam eius in auram: et si-
luerunt fluctus eius.**

Et statuit pcellā. i. tempestatē eius. s. maris
(in aurā) suauē z leuē tempestatē cōuertēdo in
trāquillitatē (et siluēt). i. cessauerūt fluctus eius
scz maris eiusdē a feruore. **Wystice** (et statuit
pcellā) maris. i. scilicet psecutores z perturbatores
(in aurā). s. leuē vētū. i. immanitatē aduersita
tis p tranquillitatē sedauit ac pcellas spatas z to
lerabiles fecit. q. d. nō remouit tentatōz s; mi
gavit q; fidel' est deus q; nō pmittit nos tētari
sup qd possum' (et siluerūt fluct' ei'). i. cōmo
tionēs tentationū quicauerūt.

**Et letati sunt qz siluerūt: z deduxit eos
in portū voluntatis eoz.**

Et letati sunt nauigātes (qz siluerūt) et paca
ti sunt fluct' (et deduxit eos). i. dñs (i portū vo
luntatis eoz). i. ad portū ab eis desideratū. **Wys
tice** (et letati sunt) rectores ecclīaz (qz siluerūt)
et migate sunt ille psecutores z impugnatores
(et deduxit eos) dñs (in portū voluntatis eoz). i.
in tranquillitatē z detē mētis in serenitatē pscie
optatā q; port' est ab oib; multū desiderād' et
optand'. Et qz ad hōmō liberatōz debz sed q; li
beratoris laus z grāz actio liberatū. iō subdit
**Confiteant' dño misericōdie eius: et mira
bilis eius filijs hōim.**

Confiteant' dño mie eius: z mirabilia eius
filijs hōim) hoc tonēs repetit qz nō vult vt tra
dam' obliuioni miam miserā amouentē z mi
rabilia bñficia pferentē. Quas dicit mias de
inde mirabilia appellat. **Dñs** enī dñs cas q's
erga nos miseratōes agit nō solū miscōdit sed
etiā mirabil' facit in eisdē enī miseratōib; ali
q's miramur ei' bonitatē aliqñ sapiam; nō nū
quā fortitudinē z plez q's celeritatē. Talib; etiā
aliqñ nob miseret vt pze magnitudine nri sce
leris supabundantiā sue grē intantū mirādo
stupem' vt stupendo deficiam'.

**Et exaltent eū in ecclīa plebis et in ca
thēdra senioz lau dent eum.**

Et exaltent. i. extollant (eū) laudib; exntes
(in ecclīa plebis). i. de plebe z minorib; colle
cta et exntes (i cathēdra senioz). i. maiores de
ecclīa (laudent eū) silr. q. d. maiores z minores
tam bonū tāq; miscōdem dñm z exaltādo lau
dent z laudādo exaltent. Ecce cū dicit in ecclīa
apte demonstrat. vñ oia dicit. s. de ecclīa vbi oia
pdicta agunt z de qua psalmi ab initio loque
bant. Deinde ponit alia opa dñi.

**Posuit flumina in desertū: et exitus a
quarū in sitim.**

Posuit flumina in desertū. i. ppe pctā hōim
fecit flumina arefcere ne possent terrā irrigare
(et exitus aquarū). i. terrā copiosam fontib; et

aquis (in sitim). i. in siccitatē. **Wystice** deinde
cōmendādo ecclīā oñdit qd in ea fecit qz sup
bis resistit z hūilib; dat grāz. vñ ait (posuit flu
mina). i. in eos siue iudeā vbi currebāt pphie
fluebāt aque doctrine z grē dei (in desertū) eos
deferendo z siccando z idē alijs vbi dicit (et
exitus aquarū). i. in eos vñ alijs manabātāq;
doctrinē (in sitim) z siccitatē. Itē idē dicit. **Et
Terra fructifera in salugine: a malitia
inhabitantū in ea.**

Terra fructifera in salugine. i. in terrā ste
rilē. salus enī humor vbi dñat fecunditatē tol
lit sicut est terra in qua inuenit sal que salugo
dicit' a malitia). i. ppter malitiā hōim (inhabi
tantū in ea) **Wystice** (Terra fructifera) pū
in pziarchis z pphis fm opa bona q; faciebāt
posuit (in salugine). i. in sterilitatē. Si queris
ibi fidē chī pphiam sacerdotē sacrificiū tēplū
nō inuenies hec aut oia fecit' a malicia). i. ppe
malitiā z supbiā (inhabitantū i ea). s. scribar
et phariseoz ibi dñantū. ecce quō de' supbi
resistit. Et cōrio ppter bonitatē inhabitantū.
**Posuit desertū in stagna aquarū: et ter
ram sine aqua in exitus aquarū.**

Posuit desertū) et terrā delicatā (in stagna
aquarū) ita q; abūdet aq's (et terrā sine aq; in ex
itus aquarū) dādo pluuia z restaurādo fon
tes. **Wystice** (Posuit desertū). i. gentes (in sta
gna aquarū). i. in pfluentiā spūaliū doctrinaz
vt in eis maneāt z repetit idem (et terrā) prius
(sine aqua). s. eisdē gētes posuit (in exi' aq; nū)
vt inde pcedat affluētia scripturaz z alijs emā
nent aque viue. In gentib; enī que squalēbāt
qñ desertū erant ibi nūc fontes et flumina ibi
nunc stagna z exitus aquarū. Ecce quō deus
humilib; dat gratiā.

**Et collocavit illic esurientes: et pstitue
runt ciuitatē habitatōis.**

Et collocavit illic esurientes) red: cōdo fame
licos q; ppter sterilitatē fugant' (et pstituerūt). i.
parauerūt (ciuitatē). i. ciuitatū multitudinē (ha
bitatōis). i. ad habitandū. **Wystice** (z colloca
uunt illic). i. in hac grā z eoz doctrina (esurie
tes). i. desiderātes panē pbi z audios ad susci
piendū vt bonis celestib; reficerēt qz edēt pan
pes z saturabunt' z hī tales (pstituerūt firmū
pceptis dei obediēdo (ciuitatē habitatōis). i.
ecclīā vbi interim habitēt in spe qm q; me au
dit dicit dñs habitabit in spe.

**Et seminauerūt agros et plantauerūt
vineas: et fecerūt fructū natiuitatis.**

Et seminauerūt agros z plantauerūt vineas)
p habendis victualib; et fecerunt fructū nati

uitatis) naturalē z bonū vt prius. **Wystice**
(Et seminauerūt agros). i. semen pbi dei iecce
runt in corda credētū vñ fructū eternitatis ac
cipiant (et plantauerūt vineas). i. alios ad fidē
edificauerūt (z fecerūt fructū natiuitatis). i. na
turalē nō degenerē. s. p eterna vita bñ in hoc
seculo viuendo. vinea z ager cuiusq; z pscia il
lius que liberāda est a sentib; pctōz vt fructus
bonoz operū faciat.

**Et benedixit eis et multiplicati sunt ni
mis: et iumenta eoz nō minorauit.**

Et benedixit eis) scz hōib; (et multiplicati sunt
nimis). i. valde in ple z possessōe (et iumenta
eoz nō minorauit) s; pot' multiplicauit. **Wys
tice** et iō (Benedixit eis) qz q; erāt ei placita) faci
ebāt (et multiplicati sunt) numero l' merito ppe
bndictōz z b' uimis). i. valde. vt iō dicit (nimis)
qz multi vocati pauci p' electi. (et iumenta) seu
peccora (eoz). i. simplices s; viles q; nō sūt mul
tū docti s; sñ fide pleni (nō minorauit.) firmū
cū stat fidei fundamētū qz nouit dñs q; sūt ei'.

**Et pauci facti sunt: et verati sunt a tri
bulatione maloz et dolore.**

Et pauci facti sunt) z iminuti (et verati sunt a
tribulatōe maloz z dolore). i. ppter angustias
mali z doloris q's intulerūt q; et libidie dñandi
qrebant sup isrl' pncipari. **Wystice** deū agit
de hereticis q; qñ ecclīa z tanq; de eisdē pdi
ctis loquit' ppe cōia sacra. q. d. multiplicati sunt
boni: et psumētes de se heretici (pauci facti sunt)
numero z merito diuidēdo se ab vnitatē z bo
nitate q; in vnitatē positi cū alijs erāt mlti (er
rati sunt). i. afflicti (a tribulatōe maloz z dolo
re). i. ab insidijs diaboli z angeloz eius.

**Effusa est cōtentio sup principes: et er
rare fecit eos in inuio et nō in via.**

Effusa est pntio sup pncipes) sibi inuicem
aduersantes (et errare fecit eos) scz fugiēdo (in
inuio) et solitudie vbi nō erat via (et nō in via)
rebellātib; israhel' z sic eos q; dñari qrebāt de
us dei cōdo psecuit. **Wystice** (Effusa est cō
tētio sup pncipes) hereticoz scz heresiarchas
ipi enī inter se z ptra catholicos pcedūt q; au
ctozē pac; cogscere noluerūt. (et errare fecit). i. p
misit (eos) dñs relinqndo eos sibi ppe supbiā
(in inuio) et p deuia errorz (et nō in via) vitat'
pmisit ei eos errare a fidē qz corrigi noluerūt

**Et adiuuit pauperem de inopia: et po
suit sicut oues familias.**

Et adiuuit) subleuādo (pauperem de inopia)
scz israhelē ab oppsiōne extraneoz dñoz de
pauperatū (et posuit sic oues familias) ppli sui
in loco secundo terre z multiplicādo in prole.

Wystice (Et adiuuit pauperem de inopia). q. d.
abieci sunt supbi z instruct' est hūilis qz me
dicū z inopē se reputat qz nihil sibi tribuit sed
totū de mia dei expectat. et ne putes eū esse so
lū subdit (et posuit) illū pauperem (familias) et
istētes (sic oues) ppter simplicitatē z innocētā.
paup ille mltē plebes funt: mltē familie: multe
ecclie. Et tñ vna ecclīa: vna plebs. vna familia
vna ouis est. h' aut mirabilia z tāta mysteria.

**Uidebunt recti et letabuntur: et omnis
iniquitas oppilabit os suum.**

Uidebunt) mente z p effectū quō se de' habz
ad bonos z malos (recti corde quib; p oia pla
cet deus (et letabunt') sup iusta distributōe dei
fm merita qz boni p miam dei exaltant' et ma
li p supbiā pterunt' (et omis iniquitas). i. omis inī
quus garrēns p veritatē. s. diabol' vel iude'.
vel heretic' p hoc puctus (oppilabit). i. obstu
ret z claudet (os suū) vt obmutescat ppter pfu
sionē nō hñs qd dicat p manifestā veritatē. Et
qz pauperem adiuuat dñs. Ergo.

**Quis sapiens et custodiet hec: et intel
liget miscōdias dñi.**

Quis est (sapiēs). i. vt sit paup z nō diues.
hūilis z nō supb. Sapiētia dei nō reuelat ni
si hūilib;. Si vis esse sapiēs esto stultus. Qui
enī hūilis est a sapiētib; hui' mundi stultus
videt. S; qd stultū est hōib; sapiēti' est deo
Ergo hūilis et stultus mūdi est et sapiēs dei.
(et) talis (custodiet) p humilitatē in memoria
sua (hec) que sunt dicta (et sic) intelliget. i. in
tra se leget frequenter meditādo et cognoscer
nō merita sua nō vires suas in his gloriādo
sed (miscōdias) et miseratōes (dñi) q; de tribu
lationib; z tentationib; pdictis liberat. q; de
niq; cōstituit in p'lo vbi humilib; dat gratiā z
nō in illo vbi supbis resistit z fecit eum suū vt
intus manens multiplicare nō foras exiens
minueret. hoc vident recti z letant' z iniqu' os
suū oppilat. Et nota q; septē miscōdias intelle
xit circa se. Bernhar. quas z nos circa nos sa
pienter intelligim'. Prima est inq; a multis
petis adhuc in seculo positus me custodiuit et
hoc tripliciter. s. occasiōis subtractiōe resistēdi
data p'ute affectiōis sanitate. Secda fuit et pe
ctatio sustinēns q; tardabat vt lōz qz indulgētā
cogitabat. Tercia q; ad pñiaz me p'urtit' deu
tiens cor meū terrēs z exctās spēz indulgētā
largiēs. Quarta q; suscepit miscōdit' penitētē
sic enī ex toto indulsit vt nec dānet vlciscēdo
nec cōfundat improgādo nec minus diligit
imputādo. Quinta q; mibi p'inedi deiceps z
cōmendat' viuēdi pstitit virtutē. Sexta grā

pmcedi bona eterna q̄ gra est i odio p̄teritoꝝ
maloz in p̄ceptu p̄nitium bonoz in desiderio
futuroꝝ. Septima spes obtinēdi q̄ est i tribu
que sunt charitas ad op̄tōis veritas p̄missiois
p̄as redditiōis.

Oratio.
Confitemur dñe misericordias tuas q̄s iugiter
exerces circa n̄ras inopias p̄cantes vt q̄ exal-
tatus in celo resides ad dexterā p̄ris in throno
nobis tante miseratōis r̄ intelligere r̄ custodi-
re cōcedas archanū. Qui vi.

**Psalmus de gratia actōe christi p̄ sua
glificatōe et p̄ totius mūdi recōciliatōe
et sub fide christiana subiectōe. ps. cvij.**

Aratū cor meum

deus paratū cor meū: cātabo r̄ psal-
lam in gloria mea.

Auctor psalmi p̄pha dō. Titul⁹ talis est. can-
ticū psalmi ip̄i dō. hoc est canticū istō psalmi
q̄ dō cāticū q̄ agit de mēis iocūditate r̄ psal-
mī q̄ monet ad bona opa. canticū enī ad diui-
nas res p̄s ad actuales p̄inet attribuit ip̄i dō
p̄o. i. christo q̄ h̄ loquit. Materia: gr̄a actio
christi p̄ glorificatōe sua q̄ suscipiēs passiōe
resurrexit r̄ ascendit in gl̄ia. Intentio: monere
vt in fide corroboretur r̄ ad patiendū p̄ noie
christi inuitemur q̄ten⁹ s̄ites gloriā p̄seq̄ merca-
mur. S̄nia in generali p̄pha q̄ sup̄ egit de v̄li
eccia p̄ christū redēpta nūc in isto psalmo in p̄-
sona christi p̄ponit nob̄ suaz passiōe resurre-
ctiōe r̄ ascēsiōe r̄ ostēdit p̄ hōz mysteriū totū
mūdu redemptū r̄ fidei christiane subiectū
S̄nia i sp̄ali christi q̄ fm̄ q̄ homo agēs gr̄as
p̄ri ait. (Paratū cor meū) est ad op̄atōz r̄ iō (cātabo)
deuotōe (et psallā) op̄atōe in me r̄ in meis hec
duo. f. cātabo r̄ psallā p̄iugit q̄ sp̄iali cātico
sp̄ dō p̄iugi bona op̄atōz h̄ (i gl̄ia mea). i. in cō-
sideratōe glificatōis mee. Ut aut̄ hoc fiat.

**Exurge psalteriū et cithara: exurgā di-
luculo.**

Exurge vt glificet (psalteriū). i. caro mea
diuina faciēs sicut psalteriū sonat a sup̄iori (et
cithara). i. eadē caro hūana patiēs sicut citha-
ra sonat ab inferiori r̄ ita erit q̄ (exurgā dilu-
culo) mane dñice dici dicat r̄ q̄libz fidel (para-
tum) est (cor meū) o dō ad te laudādū hilarit̄
in ore (paratū) est (cor meū) ad fruendū tibi fi-
deliter in ope r̄ iō (cātabo). f. voce (et psallā)
op̄atōe et hoc (in gl̄ia mea) q̄ enī ego te laudo
et tibi fruio gl̄ia mea est. q̄ tibi cātō r̄ psallo nō
tibi gr̄am facio s̄ mibi qm̄ bonoz meoz nō
eges. Exurge psalteriū r̄ cithara). i. exerce in
me laus de sup̄ioribz dei factis r̄ inferioribz (ex-

urgā diluculo). i. mane r̄ cito ad hāc laudē ex-
ercendā deus in tenebris b̄ndicti r̄ laudari nō
pōt s̄ i luce b̄ndicti. Et si i nocte surgim⁹ deū
in luce b̄ndicim⁹. Nunquā enī christiā nox
est s̄ sp̄ christiano sol iusticie orit. Et tūc.

**Confitebor tibi in pplis dñe: r̄ psallā ti-
bi in nationibz.**

Confitebor tibi p̄fessione laudis. i. p̄ meos
te laudabo (i pplis) iudeoz. o (dñe) p̄r (et psallā
tibi). i. p̄ meos b̄n op̄atōz (in nationibz) gentiū
hoc est acq̄rā r̄ parabo tibi ad honorē tuū lau-
datores r̄ b̄n op̄antes vt laudē r̄ bonā op̄atōz
ad honorē tuū p̄dicabo nō solū in iudcis sed
etiā ingentiū. Et merito.

**Quia magna sup celos misericordia tua: et
vsqz ad nubes veritas tua.**

Quia magna est (sup celos). i. in celis sp̄ia
libz. f. angelis nō solū in hoibz (in gl̄ia tua) q̄ cū
angeli b̄ndictis dei fruunt r̄ mia eius indigēt.
Nō est enī creatura q̄ nō idigeat creatoris sui
mia (r̄ veritas tua) magna est vsqz ad nubes). f.
ap̄los r̄ sc̄tos in q̄bz est veritas dei qua cōpluit
p̄plos. Deinde loq̄ns p̄pha duobz p̄dictis alia
duo reddit. q. d. q. mia dei est sup celos q̄.

**Exaltare sup celos deus: et sup oēm ter-
ram gl̄ia tua: vt liberent dilecti tui.**

Exaltare. i. altū te ostēde ascendēdo. hoc est
ascēde (sup celos) (deus) Ille enī cui⁹ miam
h̄nt celi iure sup celos debz exaltari r̄ q̄ veritas
est vsqz ad nubes merito (r̄ sup oēm terrā gl̄ia
tua) est exaltāda vt fama laudis tue vbiqz di-
uulgēt vt liberent dilecti tui). p̄pterea enī cruci-
figit r̄ exaltat dñs vt liberent dilecti eius. De
inde iterū loquit christus. d. Et iō.

**Saluū fac dextera tua et exaudi me: te-
us locutus est in sc̄to suo.**

Saluū me (fac) in resurrectōe (dextera tua)
. i. p̄ b̄n q̄ est brachiū p̄ris vt ponēdo me ad
dexterā tuā (r̄ exaudi me) orantē ad te. l. (saluū
fac). f. me in mēbris meis (dextera tua). i. p̄ fa-
uore r̄ p̄piciatōz tuā (r̄ exaudi me) orantē p̄ eis
et p̄uerit se ad auditores vt p̄firmet eos. d. nec
dubito exaudiri q̄ (dñs) p̄r (locut⁹ ē i sc̄to suo)
. f. in me sc̄to sc̄toz in q̄ p̄misit hāc saluatōz q̄.
**Exultabo et diuidāz sichimā: et puallē
tabernaculoꝝ dimetiar.**

Exultabo r̄ diuidāz sichimā) letanter assu-
mendo in partē meā electos ex gentibz (r̄ puallē
lem tabnaculoꝝ) dimetiar r̄ mēsurabo electos
ex iudeis assumēdo r̄ alios relinq̄ndoz loq̄t
christi r̄ deinceps in p̄sona eccie r̄ iō exponat
ita litera r̄ sc̄qns vsqz ad finē psalmi vt sup̄ in
psalmo. l̄. fm̄ mysticā lecturā r̄ nihilomin⁹ a

p̄ncipio h̄ psalmi vsqz ad locū istū videat in
psalmo. lvi. vbi lat⁹ exponit. Constat enī iste
ps̄ ex postremis p̄bz psalmi. lvi. et. l̄. s̄ q̄dā
p̄ba h̄ et ibi vidēt variata q̄ nō sunt tria.
Sicut in psalmo. lvi. d̄. Exurge gl̄ia mea h̄
aut cātabo et psallā in gl̄ia mea. ad hoc enī di-
ctū est exurge gl̄ia mea vt in illa cātaret et psal-
leret. Itē ibi aut magnificata est vsqz ad celos
mia tua h̄ aut magna est sup celos mia tua. iō
enī magnificata est vsqz ad celos vt magna sit
sup celos. i. i celis. Itē i psalmo. l̄. d̄. effraim
fortitudo capitis mei. h̄ aut effraim susceptio
capitis mei q̄ suscipiēdo fortes nos facit. f. cū
iple christi nos suscipit l. cū nos eū suscipim⁹
et ex hoc fructificatio est in nobis. interpretatur
ei effraim fructificatio. Itē ibi alienigene ch̄zo
subdit: h̄ amici sc̄i referunt: q̄ ex inimic⁹ sub-
dit r̄ ex subdit⁹ s̄nt amici. Et q̄d ibi ait tribu-
lātes nos hic aut inimicos n̄ros: vtiqz idē ipsi
sunt. vbi sup̄ h̄ psu vltimo. In deo faciemus
virtutē. sic dicit Hiero⁹. Nō habem⁹ ip̄e nisi
in deo n̄r. nō dicam⁹ si illud mibi eueniat aut
illō v̄n habeo viuere. si sc̄uero v̄n habeo vi-
uere. si infirm⁹ sc̄tis v̄n viuo: christū h̄es r̄ t̄
meo: Si volatilia celi pascit dubitas q̄ pos-
sitis pascere. Nos q̄ oēm sollicitudinē p̄icia-
mus de cordibz n̄ris r̄ dicam⁹. In deo facie-
mus virtutē. Ip̄e erit v̄tus n̄ra: ip̄e panis n̄r:
iple erit rector noster.

Oratio.
P̄p̄a tibi dñe cor n̄m ad p̄fēdū noi tuo
vt intelligētēs surrexistē diluculo illuc tēdam⁹
merito q̄ tu victor eleuat⁹ es in regno. q̄ vi.

**Psalm⁹ de passiōe et hūilitate chri-
sti ac de malicia et pena multiplici iude
traditoris et ingrati ppli iudaici.**

ps. Cvij.

Eus laudes mea

ne tacueris: quia os peccatoris r̄ os
dolosi sup me aptum est.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus hic est
In finē ps̄ dō. q̄ ascribit vero dauid. i. ch̄zo.
spectat in finē. i. attendēti exitū p̄secutiōis illa-
te sibi a iuda r̄ iudeis videlicet q̄ p̄pter hāc illi
essent dānandi ip̄e p̄o glificandus. Materia:
passio ch̄i ac malicia iude r̄ ppli iudaici. In-
tentio: monere iude r̄ iudaici ppli maliciā de-
clinare et christi hūilitatē imitari. S̄nia in ge-
nerali p̄pha q̄ sup̄ locutus de christi passiōe et
glorificatōe nūc iterū in isto psalmo in p̄sona
ch̄i loquit de sua passiōe recitēs iude tradito-
ris r̄ ppli iudaici cui⁹ p̄sonā iudas gessit mali-
ciam r̄ culpā: subiūgitqz multiplicē eoz penā

debitā r̄ p̄dignā. S̄nia in sp̄ali: christi q̄ fm̄
q̄ h̄ ad p̄fem orans ait D (Deus) p̄r (laudē
meā ne tacueris). Lab hoibz taceri ne p̄miseris
q. d. apparēte infirmitate mea latet r̄ nō appet
q̄s sim et iō laus mea nūc tacet s̄ tu idco ne ta-
cueris laudē q̄ iniq̄ nō tacet vitupatōz v̄n sc̄q
tur (q̄ os p̄ctōis) sc̄z iude qui fuit peccator (et
os dolosi) occulte detrahētis r̄ palā adulātis
sc̄u blandiētis (sup me aptū est) ad videndum
s̄nt oēs iudaici ppli ad vitupandū r̄ clamādū
q̄ q̄d dolo tegebat erupit in vocē ita vero im-
pletū est vt orat cū p̄dicatus est esse v̄nigenitus
filius dei. Et nec christi laudē tacuit p̄r deus
imo clarificauit ip̄m in celoz aptiōe: in mira-
culoz op̄atōe: in resurrectōe: ascēsiōe: et sp̄is
sc̄i missione. v̄niuersa q̄z eccia p̄ singulos di-
es dñm laudat et p̄plet q̄d hic orat.

**Locuti sunt aduersuz me lingua dolosa
et sermonibz odij circumdederunt me et
expugnauerunt me gratis.**

Locuti s̄nt sc̄z iudas r̄ iudei (aduersuz me)
q̄ mibi insidiādo (lingua dolosa) s̄nt tractādo
de traditōe mea (et sermonibz) odij circumdērit
me) mortē meā suis p̄monibz odiosis p̄curan-
do (et expugnauerunt me) gratis) id ē sine iusta cā cū nihil meruissē. vel (gra-
tis). i. frustra q̄ nihil p̄fecerūt. voluerūt enī ex-
tinguere r̄ delere nomē meū et n̄r nō poterūt
Sicut ei p̄iū ḡns christi amāt sic ip̄i ḡs odēt
Et sicut p̄is placz eq̄tas sic ip̄is iniquitas.

**Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mi-
hi: ego aut̄ orabā.**

Pro eo) q̄d fecerā (vt me diligerēt). i. p̄ bono
q̄d eis feci v̄n me diligere deberēt (detrahebāt
mibi) negātes me filiū dei r̄ p̄ hoc auertebāt a
me q̄z p̄uersionē q̄rebāt. Et sic plus nocuerūt
q̄ q̄ carne meā p̄miserūt. q. d. p̄ bono mala redz
debāt q̄d deteri⁹ est (ego aut̄) orabā) p̄ ip̄is
hec sunt arma dñi hec sunt r̄ arma n̄ra. f. orō.
docent q̄ nos diuina cloqa dñico exēplo vt q̄
aliq̄s sennim⁹ ingratos reddēt mala p̄ bo-
nis nos bona p̄ malis reddam⁹ r̄ p̄ malefactō-
ribz deū exorem⁹.

**Et posuerūt aduersum me mala p̄ bo-
nis: et odiū p̄ dilectōe mea.**

Et ip̄i e s̄rio) posuerūt aduersū me mala) in
p̄bis r̄ factis) p̄ bonis) q̄ feci eis r̄ inter eos) p̄-
curando eoz salutē (et odiū p̄ dilectōe mea) q̄
me exposui morti p̄ eoz salute. h̄ notanduz q̄
tribz modis p̄ctū h̄it in h̄mōi redditiōibz. p̄-
mus grad⁹ est nō reddere bona p̄ bonis. sc̄ds
reddere mala p̄ mal. extrem⁹ reddere mala p̄
bonis q̄d iudei christo fecerūt. Contra hec sunt

alia tria. Primum est reddere bona p bonis. fm
no reddere mala p malis. pfectu reddere bo-
na p malis qd christus fecit iudeis.
**Constituere sup eum pctorem: et dabo
lus fiet a dextris eius.**

Constituere sup eum). i. iuda et plm iudaicu
(pctore) antinomiasce. i. diabolū vt sit i ptate
eius hoc itaqz meruit vt sup se habeat diabolū
qz noluit se christo ee subiectū et qd christū no
lucrit hie regē habeat regē diabolū. Un sub
dit que pctore. d. (et diabolus fiet). i. maneat a
dextris ei) vt pponat opa diaboli opibz dei.
auaricia sine saluti h ei cuius dexte est qd alijs
pponit. Et pdicit bec no optat Hos at ozem
vt de fiet a dextris nris et diabolus a sinistris.
**Cum iudicat exeat pdemnatu: et ora
tio eius fiat in pctm.**

Cum iudicat) ante tribunal eterni iudicis
(exeat pdemnatu) et eijciat in tenebras extero-
res et ne putet ab hac pdenatōe liberari orde
quā iter ceteros aplos didicerat h excludit. d.
(et ozē eius fiat i pctm) sibi qz no est p christū
quē no vult seqz s; pseqz. vñ fm Latio. Judas
peccauit dicēdo dimitte nob debita nra sicutz
nos dimittim? debitoribz nris ppter odiū frater
num ppls etiā iudeoz i neqcia pmanēs dic iu
diciū exibat pdemnat? et ozē eius fiet i pctm qz
no fit p christū.

**Fiant dies eius pauci: et episcopatu ei
accipiat alter.**

Fiant dies eius pauci). i. diminuti a tpe vi
te natural qz cito se laqueo suspēditz vitā suā
abbreviauit (et epatū ei). i. dignitatē aplatus
qz omis apli fuerit epi (accipiat alter). i. bñs ma
thias q loco eius apls est fact? ne sacrat? duo
denari? numer? sit diminut? h pmo in veteri
testamto nomē epat? inenit dies etiā regni plī
iudeoz fuerit pauci qz n diu postea regnū illō
durauit et dignitatē synagoge eccia accepit.

Fiat filij eius orphani: et vxor ei? vidua.

Fiant filij eius orphani: et vxor ei? vidua)
p mortē ipi? p qbz sustentadis fur erat traden
do eis que dabant p egenis filij etiāz plī iu-
daici facti sunt orphani amisso regno qsi pa-
tre et vxor eius. i. synagoga facta est vidua am-
isso deo vero sponso.

**Autantes transferent filij eius et men-
dicent: et iuciant de habitationibz suis.**

Autantes) inter? in corde fluctuado incerti
q cant et no hñtes certū statū et ppositū (transfe-
rent) exteriori instabilitate vagado de gēte in
gentē no hñtes certā mansione et sedē (filij ei?)
s; iude et etiam plī iudaici (et mendicent). i. ad

hoim miseria uiuant et alieno auxilio indigeat
omnibz suis spoliati (et eijciant de habitationibz
suis) omni pfidio destituti.

**Scrutentur generatoz omnē substantiā ei?
et diripiant alieni labores eius.**

Scrutentur). i. inqrat et inuestiget (generator). i.
exactor (omne subam ei?) et vniuersa q babz. s.
vt ea tollat. ritus eni pcepto em subaz iudeoz
diligēter inqrat aufert. Et si iudas subam no
habuit tñ oia q habuit ita vxor et filijs dimisit
vt adhuc cor in illis bñet nec vinculu cupidi-
tatis abrupte nihilomin? de locul auferebat et
diripiāt. i. diuersimode rapiāt (alici). i. romāi
(labores ei?). i. diuitias eoz laboribz acqstias.
**Non sit illi adiutor: nec sit qui misereat
pupillis eius.**

Non sit illi adiutor). i. tuendo eti qz nullus
ali? ppls fuit ausus iuuare plm iudaicu et ro-
manos. hoc etiā idē qz et boni tentant h bñt
deū adiutorē (nec sit q misereat pupillis eius)
fouedor tuedo posteritate ei? qz milites romāi
sine mia eos affligebāt. S; qz possent etiā pu-
pilli sine adiutore et tutore in erūnis crescere et
genus ppagatōe seruare addit.

**Fiant nati eius in interitū: in generatio-
ne vna deleat nomen eius.**

Fiant nati ei? in interitū) vt. i. ipi intereat ppe
pctm patru et p hoc oem spē posteritatis tollit
(in generatōe vna deleat. no. ei?) ita. i. vt illō qd
de eo generatū est vltē? no generet s; cito et in
breui trāseat vt dispersgāt p mūdū sic q plm
no faciāt et sic nomē peat. post passionē ei dñi
xlij. anno deleti sūt et eis qd christū crucifixe-
rant nullus rēmasit. Et in hoc est dñi clemen-
tia qui tñ tps dedit eis ad pñiam.

**In memoriā redeat iniquitas patrum
eius in ppectu dñi: et pctm mris eius
no deleat.**

In memoriā redeat iniquitas patru ei? in cō-
spectu dñi) vt in ea etiā ipē puniat. pctā patru
eis reddunt vt puniat q mala pentū imitant.
sed no eis q mutant Quēadmodū eni bonoz
imitatio facit vt etiā pctā ppria deleant sic ma-
loz imitatio facit vt no solū sua s; etiā eoz qz
imitatores sunt merita sortiant (et pctm mris
eius). i. synagoge l' terre hierlm q sanguine
gaudet q occidit pphas et tandē dñm suū et p-
phas (no deleat) in eo sed semp puniat.

**Fiant cōtra dñm semp: et disperat de
terra memoria eoz: p eo q no est recoz
datus facere misericōdiam.**

Fiant). i. maneat. s. p et mī vt iniquitas pñs
et pctm mris (ptra dñm). i. in ppectu et pñia

dñi no vt dño aduersent s; vt merita eoz pesti-
ma dñs in isto no obliuiscat et ad vindicanā
ac puniendū puocet et hoc (sp) vt sine remissio-
ne illud tñ scelus sit et hic et in futuro (et dispe-
reat de terra) viuentiū. i. ecclesia (memoria eoz)
s; parentū eius quātū ad bonū et hoc (p eo q
no est recordat) iudas et plūs iudaic? (facere
miam) s; pot? maximaz crudelitāe psequēdo
saluatore. Un sequit.

**Et persecutus est hominē in opē et men-
dicum: et cōpunctū corde mortificare.**

Et persecutus est hominē). i. christū de virgine
natū (in opē). i. sine ope hūani auxiliij (et men-
dicus) dicit eni samaritane da mibi bibere ha-
bens solatōz paupes qz dñs vobiscū paup ē
(et cōpunctū corde). i. afflictū mente multis do-
loribz et ex cōpassione dolentē p pctis alienis
et ppatientē alienis miserijs (mortificare). i. vt
mortificaret et occideret paupes pseqz sola scui-
cia est aliū vero p diuitijs vel honoribz interdū
hūiusmōdi patiunt.

**Et dilexit maledictōz et veniet ei: et no
luit bñdictionē et elongabit ab eo.**

Et dilexit maledictōz). i. maledictōis causā
s; pctm p q debet maledictōz sic ponit pñs
p antecedente. Vel (dilexit). i. videt ex fetō di-
lexisse et signū habuit diligētis maledictōz ppe
innocētis iniqz persecutōz (et veniet ei) maledi-
ctio et h et in futuro (et noluit bñdictionē) oibz cre-
dētibz i semie ab: abe pmissā (et elongabit ab eo
quantū padisus distat ab iferno) ppe pctm eni
suū elongata ab eo est et trāsiuit ad gētes.

**Et induit maledictōnē sicut vestimētū
et intravit sicut aqua in interiora eius:
et sicut oleum in ossibz eius.**

Et induit iudas et plūs (maledictōz). i. pctm
qd dñi maledictio qz tormēta parat (sicut vesti-
mentū) vt tunicā qd qz cor pis est p ipm dep-
uantū cor? significat et eadē maledictō (et intra-
uit sicut aq in interiora ei?) p qd intelligit dep-
uata aia (et sicut oleū) qz delectat mō face-
re malū (in ossibz ei?) p qd notat deprauata rō.
vel pōt accipi maledictio p afflictōe et miseria
qz tam interiora qz exteriora ei? repleta sūt ma-
ledictōe ista: duz tristitia et amaritudine erat af-
flicus interioris ac dolore et pena exteri?

**Fiat ei sicut vestimentū quo opit: et si-
cut zona qua semp pcingit.**

Fiat ei). i. iude et plō ipa maledictio. s. pctm
(sicut vestimentū q opit) vt pallio qd est in cō-
spectu hoim de iniquitate gliari (et sicut zona q
semp pcingit) vt ad opandū malū sit aprior et
patus et bec est pparatio qdā et pñtas ad pec-

candū. vel maledictio. i. afflictio et miseria cir-
cūdet euz et oī pte sicut palliū nec cito trāseat
ab eo s; sp ei adhereat sicut zona et sic est ex ag-
geratio eius dē ad insinuādū magnitudinē ma-
ledictōis.

**Hoc op? eoz q detrahūt mibi apd dñz
et q loquūt mala aduersus animā meā**

Hoc est op?). i. pena et retributio p ope ma-
lo oim (eoz q detrahūt mibi) dicētes me no ēē
christū quē pñciauerit lex et pphē vt aduer-
santes mibz mee doctrine (apd dñm) qz dñm
no latet ista detractio. Nō dicit hoc est merces
eoz s; op? nam vestimētō et aq oleo et zona ipa
opa describit qbz et na maledictio cōparat (et
q loquunt mala aduersus animā meā) dicēt
no pmissis resurgere cū vellet. Al (aiam meā)
id est vitā meā de eius destructōe tractado et in
mortē meā spirando. Isti ita.

**Et tu dñe dñe fac mecum ppter nomen
tuuz: qz suavis est misericōdia tua.**

Et tu pñ (dñe dñe) āgeloz et hoim gemina-
tio pbi notat affectū orādī (fac mecum). i. miam
. i. adiua fm hoim me resuscitādo et glifican-
do et hoc p nomen tuū glificādū. i. vt no-
men tuū glificet p meā exaltatōz qz suavis
. i. piaz benigna ē mia tua q miseris subueni-
tis ei p me qd pierat. Suavis ē dñs nos ad
repatōz angelice ruine creādo. suavis ē dñs nos ad
do. suauissim? in retribuēdo. ita fac mecum. s.
**Libera me qz egenus et paup ego sum:
et cor meū turbatū est intra me.**

Libera me) a persecutōe et passioe qz (egen?)
tuo auxilio indigēs (et paup) mibi insufficiēs
(ego sum) et hūanitate dñs cū hoibz paup fa-
ctus est et paupes se dicit vt paupes solaret et
nemo paupes despiceret vt egestas et paupitas
christi est infirmitas et q crucifig? et cor meū
turbatū et triste (est intra me). s. et iudeoz in-
gratitudine et hūani generis cōpassione vt na-
turali instantis passiois timore. potuit eni cor
turbari sicut et caro crucifigi.

**Sicut vmbra euz declinat ablatu suz
et excessus sum sicut locuste.**

Sicut vmbra euz declinat) ad occasū ablata
tendit ad noctē sic ego declinatē mortalitate in
mea passione (ablat?) et abduct? (sum) de vita
pñi ad mortē. sicut eni ex vmbra declinatē fit
nox sic ex carne mortali fit mors (et excessus
sū). i. a persecutoribz fugat? et ppullus fugere de
loco ad locū (sicut locusta) q de loco ad locū sa-
liunt hoc itz in mēbris eius videt qz quotidie
a persecutoribz fideles fugant salientes de loco
ad locū a simili locustarū.

Genua mea infirmata sunt a ieiunio: et caro mea immutata est propter oleum.

Genua mea etc. ad literam solent genua debilitari ieiunio et caro immutari oleo quod a ceteris longe est delicias. Sed quod hoc in christo non clare videtur id aperte et melius sic intelligitur genua mea. id est fortiora membra. scilicet infirmata sunt et defecerunt a ieiunio. scilicet me pane qui sustentabant ab eis in mea passione subtracto et ne penitus succumberent (caro mea immutata est) in melius. scilicet a mortis ignominia in gloria immortalitatis ut mea morte deficientes mea resurrectione firmarentur et missio spiritus sancti vinceret hec autem immutatio facta est propter oleum. id est propter gratiam spiritus sancti christo homini in incarnatione data a cuius olei unctio dicitur est christus.

Et ego factus sum obprobrium illis: viderunt me et mouerunt capita sua.

Et ego factus sum obprobrium illis in verbis factis et signis. factus maledictus pro morte crucis (viderunt studio deridendi me) nudum pendente in cruce et mouerunt capita sua in detestationem et derisionem mihi illudentes et quasi furiosi commotione capitis minantes. Quod videtur pendere in cruce sed non refurgere videtur quasi et genua infirmata sunt sed non quasi caro immutata. Ergo. **Adiuua me domine deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam.**

Adiuua me o domine deus meus in passione commotio (saluum me fac) a morte resuscitando. ad iuuua in triumpho passionis salua in gloria resurrectionis. scilicet in fine mundi. id est propter misericordiam tuam non propter debitum operum ubi gratuita gratia commemoratur. Et nota quod christus rogat ut homo qui prestat ut deus.

Et sciatur quod manus tua hec: et tu domine fecisti eam.

Et pro hoc (sciatur) boni ad gloriam et mali ad penam (quod manus tua) pro qua fecisti omnia (hec) est quod in oculis eorum est. id est cognoscatur me esse manum tuam scilicet filium tuum qui operis salutem hominum (et) sciatur quod (tu domine fecisti eam) in humanitate assumpta. **Manus patris est christus et hec erat quod est verbum apud deum et fecit eam dum in mundo caro facta est. Erat sine tempore secundum diuinitatem et facta est in tempore secundum carnem.**

Maledicent illi et tu benedicis: qui insurgunt in me confundantur: seruus autem tuus letabitur.

Maledicent illi nequam insultantes manui tue scilicet mihi (et tu) bonus (benedicis) mihi in me et in membris meis maledictio eorum in benedictione propter tendendo. vana est ergo maledictio filiorum hominum diligentium vanitatem deus autem cui benedicit benedicit quod dicit. **Unus qui insurgunt in me putantes se aliquid contra me proficere (confundantur) cum exaltatus fuero**

supra celos (suus autem tuus) mihi obediens. scilicet ego letabitur in seipso et in dextera dei patris propter victoriam de inimicis suis in membris suis letantibus inter tentationes in spe: et post tentationes in eternum.

Induantur qui detrahunt mihi pudorem: et opiantur sicut duploide profusione sua.

Induantur qui detrahunt mihi pudorem pro detractione. id est videntes habeant causas verecundie et pudeat eos mihi detrahere. Sed hoc potest in bono accipi ut corrigantur. hoc est intelligatur error suum et profundantur et fiant in penitentiam (et opiantur profusione sua sicut duploide). id est sicut duplici pallio seu veste. duploide enim duplex est vestis. quod dicitur confundantur pro tanto scelere dupliciter. scilicet intus et foris. id est coram deo et hominibus vel in anima et corpore in hoc seculo et futuro. potest etiam in bono accipi hoc est da illis profusione non simpliciter sed dupliciter magis agant penitentiam. ut ait dominus Augustinus. Solos qui peccata a supplicio liberat deus immutat nam quasi penitentia mala non corrigunt ad sequentia producant. Ergo ait.

Confitebor domino nimis in ore meo et in medio multorum laudabo eum.

Confitebor domino confessione laudis. id est laudabo deum et hoc in membris meis. id est confiteri facias laudes domini (nimis). id est valde vel ex vehementi affectu (in ore meo). id est meorum quod ore confessio fit ad salutem vel in precepto oris mei (et in medio multorum) non in iudea solum sed in vniuerso orbe in medio ecclesie et in corde (laudabo eum). id est laudare facias in membris meis. **Uel (in medio). id est in corde (multorum) credentium (laudabo eum) non in ore tantum sed etiam in corde quod corde credit ad iusticiam. Mediu enim cuiuslibet nostrum est cor nostrum: quod multi sunt in quorum cordibus deus pro fide inhabitat sancta ecclesia in medio multorum ipsum laudat.**

Quia assistit a dextris pauperum: ut salua faceret a persecuentibus animam meam.

Quod assistit ad adiuvandum a dextris pauperum. id est mei christi homines pauperes assistit in eis non propter temporalia querenda sed ut salua faceret a persecutione. **Manus mea a morte resuscitanda et membra mea a malis protegendo. Salua fit autem anima a persecuentibus si non ad malum presentia eis. non autem eis presentia cum assistit dominus a dextris pauperum ne ipsa paupertate. id est in firmitate succubant. **Et adiutorium prestatum est corpori christi in omnibus scriptis in tentatione et specialiter martiribus in corpore passione. Saluat enim dominus quos liberat obsecrationibus quibus occultis. **Oratio.******

Unice obsecratis deus qui maledictioni subiacere dignatus es ut nos a maledictio legis erueres tu faciens nobiscum misericordiam propter nomen tuum digneris nos a persecuentibus vicis et a malorum obsecrationibus liberare. Per deo.

Psalmus de mysteriis incarnationis christi ac de eius exaltatione et magnificentia tam ex parte humanitatis quam ex parte diuinitatis.

Ps. Cix.
Exiit dominus de

mino meo: sede a dextris meis.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus simplex sine aliqua figura intelligendus est. Loquitur enim hic dauid mysteria incarnationis christi. **Materia: utraque natura christi et magnificentia eius tam ex parte humanitatis quam ex parte diuinitatis. Intentio: fidem nostram instruere de omnipotentia domini quod pro expleta obedientia deus pater illum exaltauerit et donauerit illi nomen quod est super omne nomen et monere fideles ad tantam sublimitatem domini subiectionem. **Sententia in generali: propheta quod in precedenti psalmo egit de christi humilitate et passione: nunc in isto psalmo agit de ipsius christi exaltatione a deo patre in sua benedicta ascensione: de inimicorum suorum plena subiectione: de eius unitate in natura cum patre et eterna generatione: de eterno sacerdotio et eius finalis iudicio. **Totum quippe hic summam de duabus naturis christi dicit quicquid in utroque testamento continetur. **Tota enim series veteris et noui testamenti refertur ad christum vel materiam aliter vel finaliter de ipso tractando. **aliqui secundum diuinitatem: aliqui secundum humanitatem. **Lex enim et prophete ministrant intellectum nostrum ad christum. **totum euangelium de christo tanquam de materia est contextum. **Sententia in speciali: propheta ergo naturam deitatis primo agens ait. **(Dixit dominus) pater non ore et oris statu sed re et operis actu seu effectu quod suum dicere facere est. **(domino meo) scilicet christo filio suo. **Credendus est ergo filius dauid secundum carnem: et dominus dauid secundum diuinitatem. **Identitas nominis repetitum notat identitatem essentiae: sed repetitio nominis et variatio casuum notat alteritatem personarum. sicut enim in eodem nomine casus a casu inflectitur: sic in vna essentia persona a persona gignitur vel procedit. **(sede) id est sedebis et post laborem quiesces (a dextris meis). id est in partibus bonis et mihi conregnabis quod impletum fuit in sua ascensione. **Donec ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum.****************************

Donec ponam inimicos tuos omnes scilicet infideles et non credentes aut iuxta fidem non uidentes (scabellum pedum tuorum). id est subiectos totaliter tue voluntati et imperio. aut volentes et ex humilitate. aut nolentes et ex necessitate. et ut

habeant locum aut gratie aut pene. **Acc sequitur: donec ponam ergo non sedebit quoniam posuerit quod donec non tenetur ibi exclusiue sed inclusiue per eterno. **Ubi nota quod hec dicitio donec quoniam ponit proprie semper innuit contrarium antecedentis ut non legam donec venias. quod dicitur cum veneris legam. **Item legam donec venias. quod dicitur postquam veneris non legam. **In negatione ergo ponit antecedens ut non legam donec veneris. **Sed in theologia inueniuntur in affirmatione omnia tempora ponere et comprehendere ut hic et ibi oculi nostri ad dominum deum nostrum donec miseriam nostram quandoque in negatione omnia tempora tollere et abnegare ut ibi non cognouit eam donec peperit filium et ibi iste non penitebit donec moriatur. de inde loquens psalmista ad dominum christum subdit.**********

Virgam virtutis tue emittet dominus ex syon: dominare in medio inimicorum tuorum.

Virgam virtutis tue id est regnum potentie tue (emittet) primo (dominus) scilicet deus pater (ex syon) id est incipiet a hierusalem. Quia ibi inchoatum est regnum christi scilicet ecclesia. **Uel virgam virtutis id est sermonem veritatis quia verbum predicationis primitus exiit ab hierusalem. **Unde de syon erit lex et verbum domini de hierusalem et sic emissa virga (dominare in medio inimicorum tuorum) id est fac ut qui alieni fuerant tui esse incipiant: et dominare inimicis tuis id est designare esse dominus inimicorum tuorum. **Ad hoc ergo hec virga virtutis ex syon dirigatur ut in medio inimicorum suorum doctrinae scilicet in medio paganorum: iudeorum: hereticorum fratrum falso quod iam fieri videmus quia dominatur in medio inimicorum per strepitum nihil contra cum valentium cum crescat quod tunc gloria eius pro populos et eius nomen subiciantur gentes. **Et merito dominaberis quod.********

Tecum principium in die virtutis tue in splendore sancto ex utero ante luciferum genui te.

Tecum est ad subiectos tibi inimicos (principium) scilicet pater principium omnium quod vnus in natura et essentia principium pater est principium filius sed sicut pater et filius deus non tamen duo dei sed vnus deus sic et pater principium et filius principium non tamen duo principia sed vnus principium. **Sunt autem pater et filius vnus commune principium spiritus sancti et ipse tres persone vnus commune principium creaturarum hoc autem principium videbit tecum esse non hic sed (in die virtutis tue). id est in claritate diuinitatis tue quoniam videt**

bimus te sicuti es scz (in splendoribus sanctorum) .i. qñ erunt in splendore sancti qñ iusti fugebunt sicut sol in regno pñs eoz. **Modo ergo credamus vt tunc videamus merces eni nre fidei est visio dei.** Tunc apparebit tecu pñcipiu quod pñ in filio z filius in patre sit: tu es eni cui pñ dixit (ex vtero) hoc est ex secreto mee essentie z occulta mea substantia (ante luciferum genui te) .i. ante lucē ante tpa ante oēm creaturā (genui te) in effabili z eterna generatōe quē ex vtero virginis nasci volui in tpe scz ante diē z ortū luciferi seu aurore vnam creaturā hic noiat z oīs creaturas indicat lucifer p sideribus ponit tanquā a parte totū. Sed illa sidera facta sunt vt sint in signa z tpa et in dies et in annos. Qd est ergo ante luciferū hoc est ante sidera qd est ante sidera hoc est ante tpa z si est ante tempora q ab eternitate.

Jurauit dñs et nō penitebit eum: tu es sacerdos in eternum fm ordinem melchisedech.

Jurauit dñs .i. deus pñ firmiter pmissit tibi fm q tu es homo et immutabiliter statuit ac si iuramento firmasset (z nō penitebit eum) mutādo suā sniam vt pñcipiu. **Jurauit inqz hoc q tu** scz chrisite (es) z eris (sacerdos in eternū) z eternus semp viuens ad interpellandū p nobis .i. tuū sacerdotiū durabit in eternū qz nō penitebit eū nō fm ordinē aaron qui tpalis fuit sanguines animaliu obtulit sed fm ordinē .i. fm dignitatē z ritu ordinis .i. sacerdotij (melchisedech) qui nō tpalis fuit scriptura subtrahente in itium et finem vite eius in figura dei qui caret initio z fine. Qui obtulit panē z vinū prenunciāns z pmonstrans sacramentū corporis z sanguinis chrisi sub speciebus panis z vini. Sicut enim melchisedech obtulit panē z vinū in sacrificium sic chrisus psecrauit panē et vinū in corpus et sanguinē suū z obtulit corpus suū et sanguinē verū panem et verū vinū cuius sacrificij similitudinē pmissit melchisedech. Deinde conuertit ppheta sermonē ad pñem dicens.

Dñs a dextris tuis: confregit in die ire sue reges.

Dñs (scz chrisus ipse sacerdos in eternū posuit) existens (a dextris tuis) o dñe pñ de quo iurasti cui dixisti sede a dextris meis z (confregit) z cōquassauit (in die ire) .i. vindictē (sue) qñ velut ex ira vindictā de eis exigit (reges) de quibus supra dictū est astiterunt reges terre z pñcipes puerunt in vñū aduersus dñm z aduersum chrisi eius. Nos gloria sua p fregit et pōdere nois sui infirmos reddidit vt non possent

efficere qd volebant. Conati eni sunt delere no men chrisi z chrisianū de terra chrisi morti tradendo z nō potuerunt. Confregit etiam eos herodem scz z pilatū in exiliū relegando z pñcipes iudeoz p mundū dispergēdo. **Uel** (in die et tpe occulte ire sue) que nunc est (cōfregit) vt ad excecationē vel ad cōuersionē (reges) .i. gloriosus seculi z supbos.

Judicabit in nationibus implebit ruinas cōquassabit capita in terra multo z.

Judicabit occulto iudicio in pñti (in nationibus) .i. in genibus: hoc est iudiciū faciet z puniet gentes ppter pctā vt humiliēt ad pñtionem z implebit edificando (ruinas) .i. humiles cadentes scz ab altitudine qua ptra chrisi se exererant vel humiles casus suos z defectus intelligentes: qz (conquassabit) .i. hūiliabit capita multo z (ruinas faciendo sed edificat ruinas implēdo) in terra) .i. in vita ista pñti hic eni de multis supbis humiles facit. **Uel** (iudicabit) .i. in forma humana in iudicio finali apparebit et vnicuiqz scdm merita sua reddet in nationibus) .i. in pñtis z genibus vniuersis qz illud iudiciū erit generale omnibus (implebit ruinas) scz angeloz qz hoies illuc ascēdere faciet. **Uel** de angeli ruēdo descēderūt (conquassabit) .i. grauius condemnabit (capita multo z) .i. multos supbos platos et tyrānos alioz capiteos et euntes nūc (in terra) que abūdanter nutrit peccatores. **Judicabit eni durissimū his qui pñt ficti z potentes potenter tormenta patient.** **Inde aut tanta pñs et qz.**

De torrente in via bibet ppter ea exaltabit caput.

De torrente .i. de fluxu z penis nostre mortalitatis z impetu tribulatiois (in via) huius seculi z pñtis vite (bibet) z gustabit maxime in sua passione biberunt de hoc torrente sancti sicut alibi dicit torrente z ptransiuit anima nostra et (ppter ea) qz sic humiliatus est etiā vsqz ad mortem (exaltabit caput) .i. se ipm q est caput omnium nostrū tanquā victor iudei z dñs potestatis alios iudicando z omnibus dñando. Et non dicit ab alio exaltatus sed qui seipm humiliauerat ipse se exaltauit. Possumus etiā dicere qz et pater exaltauit eum z dedit illi nomen qd est sup oīe nomen nam qd filius facit z pater facit.

Oratio.
Ante luciferū genite qui es pñcipiu totius creature rogam z quesum? vt sicut nos imiticos ad dexterā patris residēs subiecisti ita nos tuis officijs dignos habeas ablata domi natione peccati.

Psalmus de magnis et mirabilibus operibus diuinis et exhibitōe laudis et gratiarum actionis populi fidelis p eis.
ps. cx.

Confitebor tibi do

mine in toto corde meo: in cōsilio iustorum z congregacione.

Auctor psalmi ppha dauid. **Titulus est** alla **Flomen autē angelice laudis** alla z si omnibus psalmis pueniat ibi tñ pñcipue ponit vbi magna exultatōe gaudet: sicut in hoc psalmo populus dei a diabolo liberatus laudat et ad laudem dei p omnibus opibus eius inuitat que laus figurā future laudis habet. **Materia:** opa dei magna z mirabilia z singulariter operatio dei mirabilis in sacramento altaris. **Intentio:** mone nos ad dei laudē z pconiuū ppter mirabile in operibus suis beneficij. **Sententia in generali ppheta** qz supra locutus est de chrisi exaltatione z magnificentia nunc incipit exhortari ad dei laudē multiplici de cāz primo in psona fidelis ppli ex pñsideratōe diuinorū operū mirabiliter et misericorditer exhibitōz deuotas se laudes pñtē deo redditurū p hoc suo exēplo exhortans ceteros vt in hoc sui existant z imitantes. **Sententia in speciali** **Confitebor tibi** o dñe confessione laudis et gratiarū actionis nō labijs tñ sed (in toto corde meo) .i. toto mētis affectu z intentione: nō ero labijs ppe z corde longe z hoc (in pñlio iustoz) vics pformat? iustis: z cōsiliū bene viuendi seruans cum eis nec temere sed ex ratōe scz p eternis sicut oēs iusti faciunt (z cōgregatōe) ipsoz iustoz z fidelium vt ceteri meo informēt exēplo: non in cōuentibus hereticoz z infidelium nō est eni locus veri sacrificij extra catholicā eccliam. **Inde aut cōfitebor** Quia.

Magna opera domini: exquisita in omnis voluntates eius.

Magna sunt (opera dñi) et tam magna q nō possunt ad plenū a nobis inuestigari. Sūt quidē opera creatōis: recreatōis: gubernatōis: cōseruatōis z retributōis (exquisita) .i. exquisitē z laudabiliter facta (in omis voluntates ei) qz omnia quecumqz z quomodocūqz voluit eximie z mirifice fecit. **Unde** si aliquis querat rationes operū dei inueniet qz omnia dependent ex libera eius voluntate ita vt nec fiat ppter eius voluntatē qd etiā ptra eius voluntatē fit qz nō fieret si non sineret nec hoc sineret nisi de malo facere bene posset. **Inde etiā cōfitebor** qz.

Confessio et magnificentia opus eius: et iusticia eius manet in seculū seculi.

Confessio peccatoz (z magnificentia) bonoz operū est (opus eius) z hec est voluntas eius vt ex suis operibus insit homi cōfessio pctozum z magnificentia bonoz operū. **Uel** (magnificentia) .i. iustificatio pctozis que est magnificentia dñi non ergo gloriēt in se homo qz oia sunt a deo (z iusticia eius) .i. merces q iuste datur z retributio iusticie (manet in seculū seculi) .i. in eternū. **Uel** (confessio z magnificentia) est (opus ei) .i. opus dei est materia z occasio cōfiteudi dño in laude z magnificandi cum (z iusticia eius) q est in omnibus operibus eius qz oia iuste facit (manet in seculū seculi) .i. immutabiliter z in eternū. **Inde etiā cōfitebor dño** qz.

Memoriam fecit mirabiliū suoz miserericors et miserator dñs: escam dedit timētibus se.

Memoriam fecit relinquendo scz memoriale (mirabiliū suoz) ab eo factoz qz qd mirabiliter egit scripturē sancte cōmendauit (dñs) in carne apparens (miserericors) natura (z miserator) exhibitōe et sic (escam) sacre scripturē (dedit timētibus se) nō ptemnentibus. **Uel** (Memoriam fecit mirabiliū suoz) tradendo discipulis eius charistie sacramentū qd ad memoriaz reducit ipaz figurā scz manna p qd fuit figuratuz ideo subdit (escam) scz spirituale .i. corpus et sanguinem suū (dedit) nullis meritis sed mīa (timētibus se) nō offendentibus. **Et quasi** nec totū dederit qui pinguis dedit.

Memor erit in seculū testamenti sui virtutem operū suoz annūciabit ppro suo.

Memor erit in seculū z in eternū (testamenti sui) .i. pmissionis sue complende z mansure. In testamento nouo pcepit nobis deus face re iusticiā z pmittere vitam eternā que est hereditas noui testamēti. **Ex** si memores sumus vt faciamus qd ipse pcepit memor erit in seculū testamenti sui vt impleat qd pmissit (virtutē operū suoz) .i. virtuosa opa (annūciabit ppro suo) scz adoptiuo ppro grē dicens. nisi abundauerit iusticia vestra plus qz scribaruz z phariseoz nō intrabitis regnū celoz. In veteri ppro minorā pcepta dñs annūciauit quibus terrena beneficia pmissit. Deinde appārens in carne specialī ppro altiora pcepta dedit pfectōne iusticie ostendit quibus vitā eternā pmissit. **Unde sequit** **Uel** tet illis hereditatē gentiū: opa manuum eius veritas et iudiciū.

Uel det illis hereditatē gentiū scz beatitudinē

eterna hereditas iudeorum tanquam carnalium fuit terra promissionis: hereditas gentium tanquam perfectiorum est patria celestia (opera manuum eius) sunt veritas et iudicium: ea enim que annunciauit etiam operando impleuit: quia cepit faceret docere et sic operans est veritate deinde operans est iudicium: quia iudicaturus est viuos et mortuos et rediditurus vnicuique prout gessit: fac et tu veritate si vis cauere iudicium. Quia si timorem dei voluntate feceris opera manuum tuarum veritas sunt. Voluntas enim dei veritas est sed et iudicium deus habet facere. id est malum a bono discernere: bona si ne malorum admixtione fiant debes etiam teipsum reprehendere peccata tua accusare iudicare damna re ut non iudicaris.

Fidelia omnia mandata eius confirmata in seculum seculi: facta in veritate et equitate.

Fidelia etiam sunt (omnia mandata eius) scilicet illis qui impleant et non diffidunt de promissis. Non enim saluti sed reddidit quod promissit. Non tamen sperandum et expectandum est ut hic habeat sed confirmata sunt in seculo seculi. id est in eternum: hic precipiunt ibi confirmant. Hic labor operis ibi merces retributionis (facta in veritate et equitate). id est mandant et promittunt quod verum est et equum ut hic labor et quod mandat ibi requiescat quod promittit. Mandata domini in veritate facis si non duplici corde sed simplici et propter deum facis. In equitate facis si nihil in eis nisi vitam eternam attendis. Et poterimus ibi requiescere. Quia.

Redemptionem misit dominus pro suo: mandauit in eternum testamentum suum:

Redemptionem scilicet saluatorem qui dat redemptionem captiuis (misit dominus scilicet pro suo) quam christus ex obedientia dei pro se venit ad passionem per quam redemptum est genus humanum a captiuitate huius seculi et diaboli ut quies sit ibi et ipse christus per apostolos (mandauit) et commendauit in eternum testamentum suum scilicet nouum duraturum quia ei aliud non succedet: quia eterna promittit dedit quidem olim iudeis terram promissionis sed huius est testamentum ad veterem hominem pertinens. Nouum autem mandauit in eternum ubi nihil carnale speret. Cuius heres quisquis esse volueris non tale aliquid mediteris adipisci qualem solet huius oculis auaritie percipiscere sed qualem oculus non vidit nec auris audiuit nec in corde hominis ascendit. Id autem mandatum est firmiter obediendum. Quia **Sanctum et terribile nomen eius: initium sapientie timor domini.**

Sanctum scilicet bonis et obediens (et terribile) malis et inobediens est (nomen eius). id est res non

minis eius) dominus autem nomen est illi. **Uel (scilicet) ut amet (terribile) ut timeat.** Ametur ergo quia ad uocatus ne desperes: timeatur quia iudex ne sis negligens. Amor ad perfectos: timor ad inchoantes pertinet. Unde sequitur (initium sapientie) et bonum ueritate (timor domini) auertens a malo quia est ianua perturbationis et via ad sapientiam. Nam ut ad perfectam sapientiam ueniat a timore incipit. Timore enim domini agitur ut uicia declinent. Cum ceperis uicia declinare incipies ad virtutes proficere et ipsam sapientiam degustare. Sed quia qui timorem domini intelligit statim ad bona opera proficere debet recte subditur.

Intellectus bonus omnibus facientibus eius: laudatio eius manet in seculo seculi.

Intellectus scilicet huius timoris siue qui est in timore domini est (bonus) et utilis omnibus facientibus eum. id est illis qui sic intelligunt ut faciant quod ille timor suadet. scilicet qui per timorem ad sapientiam ascendunt. Sed intelligere et non facere periculosum est quia ut ait petrus sciens bonum facere et non facienti peccatum est illi. Et in euangelio. Seruus qui scit voluntatem domini sui et non facit plagis rapulabit multis. Non igitur bene intelligit quod intelligit operari negligit. Intelligat ergo quoniam in initium sapientie est timor domini et ut intellectus bonus sit timeat dominum sicut intelligit faciat opere quod nouit. Quod si fecerit (laudatio eius) qua dominum laudabit gratias agendo (manet in seculo seculi) id est in eternum. Et hoc eius erit premium. Hic finis hec hereditas noui testamenti scilicet laudatio dei. Beati inquit qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Quia fructus consistit in tribu scilicet in cognitione exultatione: et laudatione ergo per laudationem que est pars fructus et quasi ultima totum videtur intelligere. A laude inceptum in laude finit quod et hic faciendum est de uotis et in celo pagendum hic quia liberat: ibi quia coronat.

Oratio.

Sanctorum omnium confessio gloriosa deus tibi huc nobis timorem nominis tui quem esse initium sapientie predicisti ut tuorum admira consilium misericordie tue dapibus saginemur. Per deo.

Psalmus de uotis operibus iustorum ac retributione eorum et impiorum necnon de conpendiosa via reuertendi ad amissam beatitudinem angelorum.

ps. Cxi.

Etatus vir qui timet dominum: in mandatis eius uoluit nimis.

Auctor: psalmi propheta dauid. Titulus talia

est alla reuersionis aggei et zacharie. Aggeus et zacharias fuerunt longe post dauid qui uenerunt de captiuitate babilonia: prophetae autem de qua renouatione templi pertinere uidebant de qua renouatione materiali non agit hic sed de spirituali. templum enim dei nos sumus: hic igitur est alla. id est laus dei laus dico aggei et zacharie et huius rei scilicet reuersionis quia propheta illi per spiritum uali reuersione populi dei scilicet christiani quam prouiderunt laudes deo cantauerunt sicut dauid hic facit. sic christiani qui per eos significant post ab solutionem peccatorum dominum laudant tanquam a captiuitate liberati et bilares de bonis que habent. Ostendit enim hic psalmus post liberationem peccatorum quanta sint bona fidelium et que sit retributio per fidem. Nomina ergo aggei et zacharie in titulo ponunt non quia ipsi huius psalmum descripserint sed quia in actualis templi reedificatione ubi coadiutores fuerunt reformatione spiritualis templi quod nos sumus de qua hic agit intellexerunt et per magna hilaritate dominum laudauerunt. Materia: bona iustorum et remuneratio eorum ac retributio impiorum. Intentio: monere nos ad dei laudem et timorem allicere ad operum misericordie exercitacionem et ad habendum semper pro oculis bonorum et malorum retributionem secundum operum: operum per hoc declinamus mala et faciamus bona. Sententia in generali propheta in isto psalmo loquitur de bonis et felicitate iustorum ac de misericordia impiorum et instruit auditores suos quod conpendiosa uia ad amissam beatitudinem superne patrie queant de hac spirituali babilonia descendere redire per hoc intendens eos inducere ad dei laudem sicut supra induxit exemplo ad eandem. Sententia in speciali perfectio autem supradicti edificij est illa in etatibus patrum sapientie cuius initium est timor domini de quo incipit dicens. (Beatus) est (uir) in spe nunc in pium (qui) amore uali et caste formidans offensam timet non mundum sed dominum talis enim se deo et mandatis eius humiliat. Unde subdit (in amandatis eius implendis) uolet et affectum habebit (nimis). id est multum non dicit faciet sed uolet nam multi ex timore faciunt et mercedem non habent nec enim deo acceptabile est opus quod uoluntas non exhibet. Et sufficit uoluntas si perficiendi mandata desit facultas uel si non a deo perficiat homo in eis implendis uult bene autem addit nimis in omni enim actione supare debet possibilitate uoluntas ut facias quod poteris et quod non poteris facere impleas uoluntate: pensat enim deus et coronat non tam factum operis quam affectum cordis. Et inde.

Potens in terra erit semen eius: gene

ratio rectorum benedicetur.

Potens in terra erit semen eius. id est opera misericordie et alia bona facta que sunt semine misericordie future quia inde messis eterna colligitur. Quid enim potentius quam ut re minima etiam ut magna ita duobus minutis et calice aque frigide sicut digito bonorum regnum celorum ematur: potens ergo erit quia eterna uita prestare et hominem beatum facere poterit quod nullus de potentibus mundi facere poterit quia (generatio rectorum). id est opera eorum quibus bonus est israel deus quia recto sunt corde et quod non operantur uana gloria hominibus uolentes placere (benedicet) eterna retributione. **Uel (semen eius). id est merces boni operis (erit potens in terra) uiuentium ubi reddet sibi supra meritum (et generatio rectorum). id est imitatores (iustorum benedicet) eterna benedictione.**

Gloria et diuitie in domo eius: et iusticia eius manet in seculo seculi.

Gloria scilicet testimonium bone conscientie et diuitie sancte uirtutum sunt (in domo eius). id est in cordis secreto et conscientiarum ubi ipse cohabitante domino opulentiarius habitat cum spe uite eterne quam diuites seculi in marmoratis pallacijs cum timore mortis eterne (et iusticia eius). id est merces iusticie eius et huius est gloria eius. he sunt diuitie eius que habet a deo (manet in seculo seculi). id est eternum quia propter meritum sue iusticie eternaliter premiabitur. quod non est equaliter beatus tanto uerior est iusticia gloria quanto sempiterna tanto meliores sunt eius diuitie quanto semper mansure. Et hec omnia inde sunt quia.

Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors et miserator et iustus.

Exortum est et illuxit in tenebris huius mundi ut eas pellat (lumen) gratie et sol iusticie (rectis) corde. id est iuste et subiungit quod est illud lumen scilicet dominus (misericors) natura et quantum ad habitum misericordie domini expectat (et miserator) exhibitione et quantum ad actum miserandi dum iustificat (et iustus) reddendo secundum opera dum remunerat. Si peccator es noli diffidere ueni am quia misericors et miserator est. Si uero superbus es et confidis de clementia dei noli esse negligens quia et iustus est. Sed ne formides et ne terreat te iusticia beate uir qui times dominum sed fac quod sequitur et non nocebit tibi iusticia dei quia. **Jocundus homo qui miseret et comodat: disponit sermones suos in iudicio: quia in eternum non commouebit.**

Jocundus. id est gratis est deo. **Uel (iocundus) id est bilans sit (homo) ille (qui miseret) in corde**

et animo condonando et ignoscendo alijs of-
fensas et pctā quo sibi veniā meret (et comodat)
in opere et facto erogando alijs pecunie vel la-
boris et huiusmodi beneficia vt ei in futuro de-
tur: hilarē enim datorē diligit dñs de his duo-
bus benignitatis officijs dicit in euangelio di-
mittite et dimitte vobis: date et dabit vobis et
talit (disponit sermones suos). i. rationes suas
faciendas (in iudicio) futuro qz hec facta sunt
quasi sermones quibz defendet in iudicio: hoc
enim nō erit ei sine misericordia qz ipse fecit mi-
sericordiā qz in eternū nō pmouebit. i. nunqz
a gloria dñi sepebabit qz.

**In memoria eterna erit iustus: ab audi-
tione mala nō timebit.**

In memoria dei (eterna erit iustus). i. pius
et misericors qz script⁹ est in libro vite et iusticia
eius corā deo nō transibit in obliuionē s; ma-
nebit in memoria vt remuneret semp eni in pre-
sentia dñi apparebit semp beata visione illius
fructur ideo (ab auditione mala) que fiet immi-
sericordiā quibus dicit ite maledicti in igne
eternū (nō time.) qz ē de misericordiā qz tūc
dicit venite bñdicti p̄ris mei possidete regnū.
Et qz hec i futuro erit iusto: iō interim nō sua-
querit sed que sunt christi labores patienter su-
stinet. pmissa fideliter expectat. Vñ subdit.

**Paratū cor eius sperare in dño: confite-
marum eū cor eius: non cōmouebit eo
nec respiciat inimicos suos.**

Paratū vt p̄mptū est (cor eius sperare in do-
mino) nō in mundo nō dicit simpliciter sperare
sed p̄ponitur paratū cor eius: frustra eni in
dño sperat qui prius p̄sciētiā nō parat et spes
est infructuosa cuius nō est munda cōscientia
Debemus igit cor nostrū parare et puerfas co-
gitationes: illicita desideria: p̄uas voluntates
abijcere si in dño volum⁹ vtiliter sperare. Nec
vllis tentationibz frangit qz (cōfirmatū est cor
eius) p̄ gratie et virtutis habitū ac in celestibus
positū et in amore christi fixū vt nulla re seculi
mollescat et nec extollat. p̄sp̄ris nec frangatur
aduersis (et non cōmouebit) a iusticia et spe sua
qz corde in terra nō figitur sed incōmutabilia
amat et ideo incōmutabiliter p̄seuerat (donec)
existens in terra viuentiū inde (despiciat inimi-
cos suos) quoscuqz scz visibiles et invisibiles q̄
rum transcendit p̄secutiones et tentatōes. Et p̄
hoc futurū.

**Dispersit dedit pauperibz: iusticia eius
manet in seculū seculi: cornu eius exal-
tabitur in gloria.**

Dispersit) sua tpalia bona p̄ multos seu mul-

tis qz plus est oratō multoz q̄ynius hominis
et (dedit) liberaliter et gratis nō sub obtentu be-
neficij sibi reddendi (pauperibz) et indigentibz
christū representantibz: nō diuitibz vel aduato-
ribz et similibz (iusticia eius). i. iusticie retribu-
tio et fructus (manet in seculū seculi) qz meriti
sue iusticie eternaliter p̄miabit (cornu eius). i.
potentia et sublimitas illius cuius humilitas
a sup̄bis p̄tinebat in terra (exaltabit in glo-
ria) eterna: qui enim hic hūilis fuit ibi p̄tatem
habebit. Gregorius notat qz melius dicit iusti-
cia q̄ misericordia. Iusticia enim est dare pau-
peribus qz eis debet. Unde cū pauperibz tri-
buimus nō nostra largimur sed sua eis reddi-
mus. Unde et aug⁹. Quere quantum tibi deus
dederit et ex eo tolle tibi qd sufficit. Cetera que
sup̄flua sunt pauperū sunt. Res aliene posside-
tur cū sup̄flua possident. Erogari sibi vult de⁹
ex illo qd dedit. Quid enim das qd ille nō de-
dit: Quid enim habes qd non accepisti: Unde
etiam Ambro. Esurientiū panis est que tu de-
tines: nudoz vestimentū qd tu recludis: capti-
uoz redemptio et absolutio pecunia quam
in terra defodis. Non sunt ergo sup̄flua rcinē-
da nec diuitibz et vnde viuunt hūilibz sed pau-
peribz eroganda alioquin et retinens et tam ero-
gans q̄ recipiens timeat sibi de rapina. Dein-
de post bona iustoz quibz hortatur enumerat
mala iniquoz quibus terret. dicens.

**Peccator videbit et irascetur: denti-
bus suis fremet et tabescet: deside-
rium peccatoris peribit.**

Peccator) et impius (videbit) hoc ad suā pe-
nam scz humilē exaltari seqz cōfundi (et irasce-
tur) sibi et cōtra se ipm eo qz nō fecit bona. sed se-
ra et infructuosa erit illius penitētia (denabis
suis fremet) p̄ penam exteriorē in eo loco posi-
tus vbi erit fletus et stridor dentū (et tabescet). i.
marcescet inuidia de felicitate aliena (desideriū
peccatorū) quod hic in presenti habuerūt vi-
ta circa delectatōes et solacia peribit et deficiet
nullo succedente solatio cum omnia velut vni-
bra transierit et feno arefescere flos decidet: qz de-
siderium eorum tñ detemporalibz et transito-
rijs fuit.

Oratio.

Lumen p̄petuū rector cordiū deus cōcede
nobis te diligere tua gloria iocundari: sic di-
sp̄gere in hoc seculo vt carcam⁹ auditu aspe-
ro in futuro. Per do.

**Psalmus de exhortatione fidelium ad
rei laudem p̄pter sui excellentiā et ad se-
ctandam humilitatē laudatoribz neces-
sariam.**

ps. cxvi.

Audate pueri do-

minum: laudate nomen dñi.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Ti-
tulus huius psalmi allia inscribit: qd laudate
dñm interpretat qz in eo ad laudandū dñm in-
uitamur. Sed in hoc distat a duobz p̄ceden-
tibus qz primus monuit exemplo: secundus de
beatitudine laudantiū sententiōse tractado. hic
vero tercius directo sermone auditores exhor-
tando. Et est ordo pulcherrim⁹ tanquā dicit.
Ego laudo et beatus qui laudat: ergo vos et ex-
emplo monitū et p̄mio puocati laudate dñm
Materia: laus dei et exaltatio humilitū. Inten-
tio: monere ad laudem diuine p̄conii. Sentē-
tia in generali: p̄pheta in isto psalmo monet de-
uotos vt deū iugiter laudent et vbiqz p̄dicent
ipseqz facit qd alios monet. i. deū laudat. Se-
ntētia in speciali: ad laudem ergo monēs ostēdit
qui et que et q̄d dñi vbiqz et quare laudent dices.
(Laudate) o vos (pueri). i. omnes deuoti sim-
plices et puri puritate cordis oris et opis et par-
uuli nō sensu sed malicia: maxime superbia. i.
humiles qz tales soli digne laudat (dñm) in ef-
sentia extollendo maiestatem eius. Nec solum
laudent deū in se sed etiā in suo nomine vnde
subdit (laudate nomē dñi) p̄dicando virtutes
et opa eius quibz nominatus est et famosus vel
ita opando vt alij videntes opa v̄ra bona glo-
rificent p̄rem vestrū qui in celis est et de bonis
seruis laudet bonus dñs. Nec ad horam pu-
tentis me impare laudem sed.

**Sit nomen domini benedictus: et hoc
nunc et vsqz in seculum.**

Sit nomen dñi benedictus). i. sicut est in se
ip̄o benedictū sic benedict⁹ a fidelibz et sic lau-
dibus predicatū non ad horā sed (et hoc). i. ex
quo ceperūt hoies credere et laudare et (nunc)
hoc est in p̄nti (vsqz in seculū). i. sine fine h̄ est
semp et omni tpe et in eternū namz antea semp
fuit benedictū. Semp eni laudāndus est q̄ semp
per est. Nec in vno loco tñ impo laudari sed.
**A solis ortu vsqz ad occasum: laudabile
nomen domini.**

A solis ortu vsqz ad occasum). i. in omni lo-
co vbiqz sit (laudabile nomē dñi) et laudibz ex-
tollendū vt qui vbiqz est vbiqz laudet. q. d. non
pauci sed om̄s partes mundi p̄ueniant in lau-
dibus dei: p̄ circuitū enim solis significat hic

mundus in quo toto laudand⁹ est deus. No-
men ergo dñi est laudandū et glorificandū sem-
per et vbiqz omni tpe et locoyt nunquā et nusqz
cesset ip̄ius laus et benedictio. Ideo autē semp
et vbiqz et ab omnibz dñs est laudand⁹ qz.

**Excelsus super omnes gentes dominus
et super celos gloria eius.**

Excelsus) est dñs scz celsitudine nature et po-
tentie (sup omnes gentes). i. homines qz om̄s
sibi sunt subiecti (et sup celos). i. angelos ciues
celestes est (gloria) et sublimitas (ei⁹) qz excedit
omne altitudinē angeloz vel p̄ gentes omnia
terrena p̄ celos oia celestia notat vt p̄ hec duo
om̄s creaturas scz celestes et terrestres indicet si-
bi subiectas. Et qz talis est et tantus ideo meri-
to est laudandus. deinde sicut docuit ita et facit
q. d. vere dñs est excelsus sup omnes.

**Quis sicut dominus deus noster qui in
altis habitat: et humilia respicit in celo
et in terra.**

Quis enim alius scz in hominibz vel cele-
stibus est sicut dñs deus noster. q. d. nullus q̄
p̄ se possit vt ip̄e. ipse est (qui in altis habitat). i.
in sanctis quo dono eius alti sunt qui in terris
positi in celis tñ cōuertant (et humilia) scz cos-
dem in quibus habitat (respicit) intuitu miseri-
cordie (in celo et in terra) existens. Sancti eni
qui hic in terra sunt humiles apud deū sunt al-
ti et hi sunt in celo p̄ libertatē spiritus et qñ ele-
uantur in p̄templatiua et in terra p̄ habitatiōnē
carnis et quando humilian⁹ in actiua. respicit
inquam humiles.

**Suscitans a terra inopem: et de sterco-
re erigens pauperem.**

Suscitans) p̄ solam grām (a terra). i. a labe-
corporis (in opem) pus et ad hoc q̄dū gemit
in corpore. Vel (a terra). i. ab amore terrenoz (in
opem). i. nihil hūtem et omnia possidentē (et de
stercore). i. viciouz putredine et sorditate vt ca-
tanqz stercoza reputet (erigens pauprē) spiritu
et abiectū vt ei sicut prius carnis vicia nō do-
minent: de terra enim et puluere erexit nos qui
bus dicit. Quid sup̄bis terra et cinis. Susci-
tat inqz et erigit ad hoc.

**Ut collocet eum cum principibz: cū p̄n-
cipibus populi sui.**

Ut collocet eum) et sedere faciat nō iam in
terra et stercore inter inopes et paupes sed in se-
de honoris et glorie (cum principibz). i. cum an-
gelis et cum principibz ppli sui. i. cum patriar-
chis p̄phetis et aplis qui spiritualiter p̄fuerunt
p̄lo dei. q. d. ad hoc suscitāt inopē et erigit pau-
perem vt ad tantā potentā et gloriā p̄ducatur qz

addat eū celi ordinibz q̄ sunt et angelis: homi-
nibus: deinde exponit ubi suscitatur erigit in ec-
clesia scz que ante sterilis erat nunc vero est fe-
cunda. Unde sequit̄.

**Qui habitare facit sterilem in domo ma-
trem filioꝝ letantem.**

Qui habitare facit sterilem scz eccliaꝝ de gen-
tibus (in domo). i. in ecclia iudeoꝝ inter ipos
iudeos vt in lapide angulari duo parietes con-
iungant̄ et fiat vñ ouile (m̄ fem). i. facta (filioꝝ)
spiritualiū et ideo (letante) de fecunditate sibi col-
lata quia iam sunt multi filij deserte hec nostra
mater ecclia p̄us scz ante aduentū sponsi steri-
lis erat a filioꝝ spiritualiū et bonoꝝ operū ge-
neratō: nūc vero est mater filioꝝ et operū fecū-
da et leta in vna domo habitans sup fundamē-
tum aploꝝ et p̄phetarū sita iam de filioꝝ mul-
titudine et virtutibz et pulchritudine letat̄.

Oratio.

Laudantes b̄ndictū nomen tuū op̄s deus
rogam⁹ vt nos in sinu m̄ris ecclesie collocatos
charitatis tue facias stabilitate p̄necti. P. d.

**Psalmus de laude p̄ mirabilibz et b̄n-
ficijs p̄lo isrl̄ in exitu de egypto et chri-
stianis in recessu spiritali ab hoc seculo
exhibitis.**

ps. cxiij.

**In exitu israel de
egyptō domus iacob de p̄lo baro.**

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titu-
lus qui h̄c inscribit̄ allā inuitat nos ad laudē
dei et alterius p̄sideratōe negocij q̄ in p̄missis
psalmis tribz etiam ad laudē dei p̄tinēt. Si-
cut enī p̄lo hebreus fuit de egypto liberat⁹ sic
et quotidie p̄ christū p̄ctōres a pharaone dia-
bolo liberat̄ p̄pha q̄ p̄ magna miracula illi p̄lo
exhibita christū mūdo datū annūciat. Nam
illa miracula figure mysterioꝝ christi et ecclie
erant. Vñ nō tam p̄terita hic narrant q̄ futu-
ra p̄dicunt qz in illis gestis futura signabunt̄.
Materia: beneficia et miracula hebreis in si-
gura et christiāis in spiritu a deo exhibita. In-
tentio: inuitare ad dei veri cultū et laudē ob isto-
rum beneficioꝝ exhibitionē. S̄nia in genera-
li p̄pha in isto psalmo cōmemorans b̄nficia a
deo exhibita p̄lo hebreo in exitu de egypto q̄
spūaliter sumpta fuerit p̄lo christiano in exi-
tu a p̄ctō dicit et his gloriāz nomī diuino nō
alteri tribuendā et insup simulacra gentiū ina-
nia p̄bat et religionē dei cōmendat. Sentētia
in speciali. Incipiens q̄ p̄pha a mirabiliū nar-

ratione ait (In exitu) p̄lo isrl̄ de egypto et idē
sub alijs verbis repetens subiūgit (domus ia-
cob) qz totus isrl̄ descendit de iacob q̄ alio noīe
dictus est isrl̄ (de p̄lo barbaro). i. gentili et ex-
traneo qz om̄s p̄lo dicunt̄ barbari excepti he-
breis grecis et latinis. nō est enī vt dicit Aug⁹
lingua n̄ra sed barbara q̄ deū laudare nō no-
uit. q. d. cum p̄lo isrl̄ de egypto. i. de p̄lo bar-
baro exiret.

**Facta est iudea sanctificatio eius: israel
potestas eius.**

Facta est iudea sanctificatio eius. i. sanctifi-
catus est p̄lo ille in iudea. i. in terra p̄missiois
colendoy cruci deū q̄ terra erat ante p̄ idolatriā
polluta (et isrl̄) factus est (p̄tās eius) terre. i. po-
tens factus est in ea q̄ enī in egypto fuerant ser-
ui ubi facti sunt dñi.

**Mare vidit et fugit: iordanis cōuersus
est retrosum.**

Mare rubrū (vidit) p̄lo de egypto exire
tem. i. ad modū videntis et intelligentis volun-
tatē dñi se habuit (et fugit) se diuidendo et dan-
do p̄lo iter vt sicco pede transiret et (iordanis
cōuersus est retrosum) reuertēdo ad locū ori-
ginis et eleuando se ad modū collis.

**Montes exultauerunt vt arietes: et col-
les sicut agni ouium.**

Montes exultauerunt vt arietes et colles si-
cut agni ouium. Hec phorice loquit̄ qz causā
exultatōis dederūt ip̄s filijs isrl̄ inclinantes
se in aduentu eoz q̄ si applaudendo. Nam ma-
gister in historijs innuit hoc dictū de scopulis
torrensium arnon qui in transitu filioꝝ isrl̄ in-
clinati legunt̄. Hec aut̄ predictē figure sunt: p̄
isrl̄ ergo et iacob intelligit̄ christian⁹ p̄lo q̄ pri-
us est iacob. i. luctator post isrl̄. i. videns deū: p̄
egyptū vñ que interpretat̄ tenebre seu afflictio
intelligit̄ seculū a quo spiritaliter et mente est re-
cedendū. Sic enī quisq̄ hierl̄m celestis idone-
us cuius sit cum primo huic seculo renūciaue-
rit quē admodū ip̄e p̄lo in terrā p̄missiois du-
ci nō potuit nisi p̄us ab egypto recederet. S̄z
sicut ille nō inde discessit nisi diuino liberatis
auxilio sic nemo corde ab h̄ seculo auertit nisi
diuine misericordie munere adiuuet̄. Sicut q̄
p̄lo ille cum exiret de egypto sanctificat⁹ et po-
tens factus est in iudea ita christianū p̄lo ex-
euntē de p̄ctis et p̄sentē fide trinitatis sanctifi-
cat p̄fessio. Iudea enī p̄fessio interpretat̄ et p̄ eā
fact⁹ isrl̄ sit potēs ad resistendū p̄ctis et vt fili⁹
dei fiat. Et h̄ mare. i. gentilitas vel seculi p̄ctō-
res (vidit) et intellexit scz sc̄os p̄dicatores sup-

plantatores vicioꝝ et aias videntes deū (et fu-
git). i. nō potuerunt resistere apl̄s qz deus erat in
illis et sic cesserunt et siluerunt vt tibi sine cōtradi-
ctione ad libertatē spirituale via panderet (et
iordanis) qui interpretat̄ descensus. i. humiles
baptizati (puerius est retrosum). i. ad cum vñ
om̄i sunt redierunt. Et tunc (montes) scz apl̄ ce-
teris p̄minētēs (et culta uerē) et gaudij sūt qz pec-
catores p̄uersos viderūt vt arietes. i. vt totus
gregis dñi duces et p̄ncipes duobz testamētis
q̄li duobz cornibz muniti (et colles) dicti a co-
lendo. i. minores qui semen fidei receperunt ex-
ultauerunt (sicut agni ouium) h̄uiles et innocen-
tes lacte ad huc indigentes ab arietibz p̄ euan-
gelium in fide generati Sed.

**Quid est tibi mare q̄ fugisti: et tu iorda-
nis qz cōuersus es retrosum.**

Quid est tibi mare q̄ fugisti et tu (iorda-
nis) quid est tibi (quia cōuersus es retrosum)
Et o vos.

**Montes exultastis sicut arietes: et col-
les sicut agni ouium.**

Montes q̄d fuit vobis qz (exultastis) sicut
arietes et o vos (colles) quid fuit vobis qz exul-
tastis (sicut agni ouium). q. d. Venerunt ista mi-
rabilia in mari rubro in iordane in montibz et
collibz. Interrogat quare hec facta sint vt ad-
mirationez excitet. Et quasi r̄ndens questionī
sede de montibz et collibz subiungit.

**A facie domini mota est terra: a facie dei
iacob.**

A facie. i. a p̄ntia (dñi) descendētis (mota
est terra) et ex terre motu ad p̄ntiam dei factio h̄
puenit scz (a facie) et p̄ntia (dei iacob) qui nō est
deus recens. Et hoc etiam patet solutio prime
questionis de mari et iordane qz factū est ad p̄-
sentia dei qui hoc voluit fieri. q. d. a diuina vo-
luntate p̄cesserunt omnia cui etiā obediunt in
sensibilia.

**Qui cōuertit petram in stagna aquarū:
et rupem in fontes aquarum.**

Qui etiā (cōuertit petra in stagna aquarū)
scz faciendoy vt de petra fluere aque abundā-
ter. Nam moyses eleuāt manū et p̄cutit e virga
bis sicut egressē sunt aque largissime et rupem
in fontes aquarū repetitio est euidentis sub alijs
verbis. Hec etiam spiritaliter intelligunt̄ ac-
si dicret. Quid est tibi o seculū quia tua impe-
dimenta cesserunt et quid est vobis o tot milia
credentiū toto corde huic mundo renūcian-
tium qz ad restrū deū cōuertimini. Item quid
est qz gaudetis o duces et fideles dispensatores

verbi veritatis et quod est qz gaudetis o subdi-
ti et minores qui spalia non relinquitis sed be-
ne disponitis. Qui respondebūt. Ideo gaude-
mus quia (a facie dñi). i. a cognitione et presen-
tia dñi qz deus in suis p̄dicatoꝝ erat qui dis-
xit ecce ego vobiscū sum vsqz ad consumationē
seculi (mota est terra). i. homines terreni a sua
supstitione ad cultū dñi qui est deus iacob. i. lu-
ctantiū cricia supplantantiū. Ipse est etiā qui
cōuertit petra in stagna aquarū et rupē in fon-
tes aquarū. Ista petra et ista rupis est christus
qui seipm prius durū cuius ignozaret liquefecit
vt de eo manarent aque gratiarū et doctrinarū
de eo enim quatuor flumina hoc est quatuor
euangelia exierunt et totū mundū irrigauerunt
et ipse misit spiritū sanctū de quo dicebat si q̄
sūt veniat et bibat Sed iam gratia cōmenda-
tur cum subinfertur.

**Non nobis dñe non nobis: sed nomini
tuo da gloriā.**

Non nobis iudeis o dñe nō nobis gentibz
(sed nomini tuo da gloriā) de predictis mirabi-
libz et beneficijs. i. fac vt inde nomen tuū glo-
rificet et nō nostris meritis nō n̄ris viribz ascri-
batur. Gratia quidē ista nō quasi ex operibz et
meritis precedentibz data est sed miserante illo
qui iustificat impiū ne vllam suam homines
sed nominis dei quererent gloriā et nec nomen
eius glorificet in omnibz gentibz qz pro bonis
gratis vobis datus apparet gloriosus: gloria ei
est cum dat immeritis: da inqz gloriā nomi-
ni tuo.

**Super misericordia tua et veritate tua
nequando dicant gentes vbi est deus eo-
rum.**

Sup misericordia tua et veritate tua id est
de mirabilibz et beneficijs que fecisti misericor-
diter p̄ populo tuo vt impleres p̄missoy tuoy
veritatē nequando dicant gentes blasphemā-
do (vbi est deus eorum). Si enim non adim-
plessit p̄missa et nō fecisset ista videret gentibz
qz suauitudo defecisset et suos saluare nō potuis-
set: hoc sepe impij imputant bonis afflictis di-
centes vbi est deus eorum: hoc etiam solent no-
bis dicere gentes que habent deos visibiles qz
inuisibile deū colimus. Sed iam tot mirabi-
libz factis p̄ nobis respondemus cis.

**Deus autem noster in celo: omnia que
cunqz voluit fecit.**

Deus autē n̄r est (in celo) sursum qz omnia
corpora celestia et terrestria trāsgredit̄ et ibi ma-
gis relucet sua potestas et gloria q̄ tam potens

est in celo et in terra quod hic ibi (omnia quecumque voluit) vel in corporalibus vel in spiritualibus (scilicet per quod omnipotens apparet et ita ex factura poterunt comprobare factorum et operibus sentire dei presentiam. Desistant ergo homines contra eum loqui cogitare vel operari puerse quod suum facere et iudicare consistit in sola voluntate. Postquam qui dem deus talis est tam potens apparet ex operibus quod ipsi non possunt dicere de diis suis quod.

Simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum.

Simulacra gentium. id est idola et imagines que tanquam deos colunt et dicuntur simulacra quod ad similitudinem alicuius hominis mortui fictum sunt (argentum et aurum) quo ad materiam de qua sunt quam fecit deus hoc est sunt creatura non creator: habent quidem gentes et lingua et crea et marmor et terra sed preciosiora ponit quorum materia charior habet et quibus maior reuerentia exhibetur qui erubescit in his facilius erubescat in ceteris et sunt opera manuum hominum quo ad formam stulticia hominum superaddita hoc est sunt factura non factor. Sunt ergo manu hominum formata sed non habent membrorum officia. Unde subdit.

Os habent et non loquentur: oculos habent et non videbunt.

Os habent scilicet secundum hominis similitudinem (et non loquentur) id est non habent loquendi potentiam: homo ergo illis melior est qui loquitur. hoc enim proprium est homini scilicet loqui cetera vero que sequuntur communia sunt homini cum beluis ut non solum homines sed etiam beluas scias simulacris esse anteposendas. Sequitur (oculos habent) scilicet in apparentia et non in veritate (et non videbunt) id est carent debita oculorum operatione.

Aures habent et non audient: nares habent et non odorabunt.

Aures habent secundum apparentiam non secundum veritatem (et non audient) nec possunt in operatione auribus deputata (nares habent) in apparentia et non in veritate (et non odorabunt) nec gaudent narium operatione.

Manus habent et non palpabunt: pedes habent et non ambulabunt: non clamabunt in gutture suo.

Manus habent secundum apparentiam non secundum veritatem (et non palpabunt) nec possunt in debita manu operatione hoc etiam symie present que manibus correctant et meliores illis sunt (pedes habent) similitudinarie et non vere (et non ambulabunt) exercendo pedum officium et similiter licet videantur habere guttur (non) tamen clamabunt in gut-

ture suo) nec habent eius usum. Unde melior est illis bestia que si non loquitur clamorem tamen habet in faucibus. Meliora ergo sunt animalia bruta que et vitam et sensum habent et si pudet adorare bruta animalia multo magis simulacra que et vitam et sensum carent. Et quod talia sunt simulacra. Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis.

Similes illis scilicet simulacris (fiant) carentes do vita spirituali sicut illa sensibili. In animo similes efficiunt dum non emendantur quod mente in sensibiles facti nec vident nec intelligunt nec discernunt. Non operantur hoc sed predicant. Uel (similes illis fiant) id est similes se eis esse intelligant ut dissimiles fieri laborent (qui faciunt ea) per sculpituram vel fusturam et omnes qui present in eis) et ea adorant non solum qui faciunt. Nihil eis precius esse potest quam diis suis filios scilicet muti: ceci: surdi: et oio insensibiles intus fiant. Moraliter vniuersaliter cuiusque hominis simulacrum et deus est quod veneratur et colitur sicut anari de pecunia: castrimargi de veritate et sic de similibus (Os habent et non loquentur) veritate et iusticia defendendo vel que ad eos pertinent ore non exercendo (oculos) scilicet corporis habent) ad percipiscendum temporalia (et non videbunt) oculis mentis ad contemplandum eterna (nares habent) corporis (et non audient) precepta dei auribus audiendi et cordis (non habent) corporis (et non odorabunt) intus christi bonum odorem de quo dicit apostolus bonus odor sumus deo. (Manus habent et non palpabunt) bene operando (pedes habent et non ambulabunt) in via domini et de virtute in virtutem (non clamabunt in gutture suo) Illi clamant in gutture quorum vox preceat ex corde garrulivero et blandiloqui in labiorum similitudine. Boni vero claustrales sensus suos cohibentes (os habent et non loquentur) inutilia vel nocua (oculos habent et non videbunt) vana ad percipiscendum vel delectandum (nares habent et non audient) detractores et qui edificat (nares habent et non odorabunt) illicita (Manus habent et non palpabunt) tangendo illicita vel operando mala aut inutilia (pedes habent et non ambulabunt) alicubi sine licentia vel ad mala (non clamabunt in gutture suo) silentium frangendo vel in corde murmurando. Ita gentes confidunt in simulacris qui iuuare non possunt. Sed.

Domus israel sperauit in domino: adiutor eorum et protector eorum est.

Domus israel. id est subdit in ecclesia (sperauit) quod non videtur (in domino) mundo abiecto et ideo ut periret versus in finem patientia eorum (adiutor eorum) in bonis agendis (et protector eorum) est contra mala iminentia. bene autem non solum adiutor sed et

protector domus dicitur nisi enim ipse adiuuerit nihil possumus facere et nisi protegendo custodierit ea etiam in quibus adiuuamur non possunt perdesse. Ne autem videatur maioribus iam esse res que minoribus ad huc est spes addit.

Domus aaron sperauit in domino: adiutor eorum et protector eorum est.

Domus etiam (aaron) id est etiam ordo pontificum et sacerdotum qui ceteris sunt prelati (sperauit in domino) non in mundo et ideo dominus (adiutor eorum) ut et ipsi perseveranter extendant in ea que ante sunt et currant donec apprehendant (et protector eorum est) ne eis nocent. Ideo minorum et maiorum est dominus adiutor et protector quod vtrique timent dominum et vniuersaliter omnes in ecclesia.

Qui timent dominum sperauerunt in domino: adiutor eorum et protector eorum est.

Qui timent dominum in omni gente (sperauerunt in domino) non in alio. Omnis multitudo fidelium et vniuersalis ecclesia in his verbis comprehenditur et dominus (adiutor et protector eorum est) modo predicto. Spes et timor beatorum faciunt et sunt due mole inter quas debet moliri omnis christianus. Ut si at panis coram deo reponendus. Si speras et non times presumis si times et non speras desperas. Spes ad alta proficientes et de virtutibus cogitantes peruenit timor vero ad inchoantes et peracta sua per penitentiam corrigendo ad misericordiam recurrentes. Et hos enim et illos pius et misericors dominus adiuuat et protegit. Et quod nullis nostris meritis preuenimus misericordiam dei sequitur.

Domus memor fuit nostri: et benedixit nobis.

Domus quasi oblitus videbatur (memor fuit nostri) ostendendo beniuolentiam suam ergo nos secundum modum loquendi hominum quoniam quis facit nunc bonum quod prius non faciebat (et benedixit nobis) omni benedictione spirituali bona spiritualia danda et multiplicando. Et exponens quibus benedixit declarat primo in minoribus de.

Benedixit domui israel: benedixit domui aaron.

Benedixit domui israel id est subdit in ecclesia deo in maioribus scilicet prelatibus (benedixit domui aaron) id est pontificibus sacerdotibus suis. Tercio generaliter in omnibus deus colentibus hoc est in vniuersali ecclesia dicens.

Benedixit omnibus qui timent dominum: pusillis cum maioribus.

Benedixit omnibus qui timent dominum timore casto et hoc sine personarum acceptatione. Ubi subdit pusillis cum maioribus id est indifferenter omnibus imperfectis et perfectis. Nullum genus et nullus gra-

das excludit hominem dum timent dominum. Sed quod benedictio domini semper crescit in eis qui in eius seruitute proficiunt bene psalmista imprecando illis bonorum augmentum subiungit dicens. Adhuciat dominus super vos super vos et super filios vestros.

Adhuciat id est apponat et addat dominus scilicet benedictionem et bona (super vos) presens et magistri (super vos) inquam (et super filios vestros) id est discipulos et imitatores. Et ita factum est. Accessit enim fides omnium gentium et creuit numerus non solum sapientium anastitum et magistrorum sed etiam obedientium preceptorum et discipulorum adiuuante domino non solum super patres sed etiam super filios eorum: pinde vtrisque pusillis et magnis dicit propheta quod sequitur. Benedixit vos a domino qui fecit celum et terram.

Benedixit estis (vos) vtrisque scilicet presens et filium (domino) id est honori domini et seruianis. Uel (a domino) per assecutionem gratie in presentia et glorie in futuro (quod fecit celum) scilicet apostolos et maiores de quibus dicitur celi enarrant gloriam dei (et terram) scilicet plebem et minores qui respectu maiorum sunt sicut terra ad celum. hoc autem.

Celum celi domino terram autem dedit filiis hominum.

Celum dedit (celi domino) quoniam apostolos et maiores subdidit filio suo quod celi et terre dominus est quod illi magnum soli dans dociles sunt et per ipsum vbertate sapientie capiunt (terram autem) scilicet subditos et minores (dedit filiis hominum) id est apostolis et maioribus vtroumque predicatois et doctrine excolant ad fructificationem et quod alia est multitudo reproba que ad istos non peruenit que a domino non benedicitur sed maledicatur subiungit de ea et conuersa sermone ad dominum dicit.

Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum.

Non mortui in peccatis ac tibi et a te qui es vera vita prauitatis suis sepeati (laudabunt te domine) quod non est speciosa laus in ore peccatoris neque omnes id est aliqui omnium (qui descendunt in infernum) id est in profundum vicioz. laudabunt te quod impius cum venerit in profundum malorum pretemnet. Illi inquam non laudabunt.

Sed nos qui viuimus benedicimus domino ex hoc nunc et versus in seculum.

Sed nos qui viuimus (vita gratie in ea present) do et reuera vitam sequendo id est quos viuificabit diuina gratia in bonis operibus qui fidem et opera habemus (benedicimus domino) id est laudamus dominum. tales enim dominum digne laudare possunt sicut scriptum est rectos decet laudatio (ex hoc) id est ex quo incepimus (et nunc) scilicet modo et per gratiam

diendo (et vltz in seculū) .i. sine fine qz ex h' tem-
pore vsqz in eternū laudandus est dñs.

O ratio.
Esto nobis dñe adiutor et p'tector in te spes
ranabo et memor nos fecisse de terra da vt scm
per viuamus in laude supna. Per. do.

**Psalmus de gratiarū actione p' exau-
ditione orationis liberati a multis peri-
culis et de oratione p' requie inuemen-
da post huiusmodi beneficiū liberatōis.**

ps. cxiij.

**Gleri quoniā ex-
audiet dñs vocem oratōis mee.**

Auctor psalmi ppheta dauid. Ti-
tulus est alkā. i. laudate dñm: hic titū? sepe ite-
ratur qz laudatio dei et dignitas est operū et pre-
cium est labor. i. et meriti est et premiū. Mater-
na gratiarū actio de exauditiōe orōnis p' libe-
ratione a malis et oratio p' reqz post huiusmodi
gratiā liberatōis. Intentio: monere ad dei lau-
dem et in omni afflictōe recurrere ad deū p' ora-
tionē. Sententia in generali ppha in isto psal-
mo in psona cuiuslibet fidel' ad magnā et instā-
tem penitōz suā de pfunda pctō: ū fouca vel de
afflictōe spiritali siue corpali se diuini? libe-
ratum esse recognoscens grās agit et iterū orat
vt liberatus ad requie veniat. Et est iste psalm?
psolatio fidelīū cōtra dolores seculi: in hoc eti-
am psalmo et tribus sequentibz ipm: sunt alie et
alie ratōes laudandi deū. Sententia in specia-
li ppheta ergo in psona liberati grās agēs deo
ait: **Dilexi scz dñm nō ppter spalia bona mihi
data vt infideles sed (qm exaudiuī) ipse (dñs)
sicut certitudinaliter spero (vocē oratōis mee)
in angustijs. Quia dilectionē spes boni futuri
solet accendere inde dilexisse se dicit qm spera-
uit exaudiri deū vocē oratōis sue. Tria no-
bis cōmendant in h' versu scz fides spes et cha-
ritas: fides enim orat: spes futura p'solat: cha-
ritas corroborat fidem et spem sed fides et spes
nutriunt charitatē: maxime enī deū diligimus
ppter inuisibilia et eterna que speram? et credi-
mus. Inde aut spero qm exaudiet.**
**Quia inclinauit aurē suā mihi: et in die
bus meis inuocabo.**

Quia iam (inclinauit aurē suā mihi) dicit
per similitudinē auris dei misericordia ipsius
quam videt inclinare cū nos clementer digna-
tur audire: aurē singulariter suā: inclinauit qm
filiū suū nobis misit et p nobis in mortē dedit.
Inclinatio ergo sue auris pbatio est future ex-
auditiōis et idcirco in hoc ego et plus miseri-

cordiam (inuocabo) cum et eius auxiliū (in die
bus meis) .i. in diebus meo miserie quos mihi se-
ci peccando qui sunt pleni laboris et doloris.
Vel (in diebus meis) presentibz .i. in diebus sa-
luis mee tpe scz acceptabili. Modo enim et in
hac vita tñ sunt dies nostri ad inuocandū Et
necessitate aut magna cōpellor inuocare qz.

**Circūdederūt me dolores mortis: et pe-
ricula inferni inuenerunt me.**

Circūdederunt me dolores mortis .i. vehe-
mentissime tentatōes peccati que pariunt do-
lorem mortis vt ipa etiā pctā que sūt causa do-
loris et mortis eterne qz mors erit in inferno. vñ
sequit (et picula inferni) .i. debita et reatus pe-
narum inferni (inuenerūt me) aberrantē absqz
te et expositū malis ita vt in inferno puniar ni-
si adiuuer in tentatōnibz istis et liberer a pecca-
tis. Ego vero ea nō inueniebā qz p'speris secu-
li gaudebā in quibz plus fallunt inferni peri-
cula et suffusus carnali voluptate nō animad-
uertī mala me circūdantia. Illa ergo mala pri-
us inuenerunt me nescientē sed post etiam ego
tandem.

**Tribulationē et dolorē inueni: et nomē
dñi inuocaui.**

Tribulationē .i. afflictionē et timorē (et) per-
sequēs (dolorē) interiorē de piculis (inueni)
qz p illā afflictionē ex timore inueni et cognoui
meā miserā interiorē quam nesciens habebas
scz dolores mortis et picula inferni: pus enim
vana me seducebant et vtilitas tribulatōis me-
latabat quam tribulationē deus infert hōi ad
vtilitatem qz p flagella exteriora cognoscit ho-
mo suam miserā interiorē et ideo cognita mea
miseria (nomen dñi inuocaui) in his tribula-
tionibus et piculis satagendo vt p eum libera-
rer ab ipis. Inuocaui inqz. d.

**Dñe libera animā meā: misericors do-
minus et iustus: et deus noster miseret.**

Dñe qui potes omnia (libera animā meā)
ab his miserijs ne tantis pplexitatibz inuolu-
ta pereat in eis et nullus dubitet liberari si de-
uote clamauerit qz (misericors) est (dñs) parē-
do delictis et tñ iustus qz flagellat p eis ne mi-
sericordia remissio credat inutilis (et deus nos-
ter) iust. (miseret) qz recipit ad beatitudinē que
flagellat nec tam amaruz debet esse qz flagellat
qz dulce qz recipit. Erige aures pctōz miseri-
cors est dñs sed noli esse negligens sequit enī
(et iustus et deus) inquit (noster miseretur) nō
dicit de preterito sed presenti vt semper cum mi-
sericordem ostendat. Semel etiam iustum po-
suit et bis misericordem quia nō tanta habeo

bona quanta mala. Incipiunt grauare pecca-
ta mea et vincit in sua mia. **Miseret inqz qz.
Custodiens paruulos dñs: humiliatus
sum et liberauit me.**

Custodiens est vt pastor (paruulos) .i. humi-
les (dñs) vt grandes faciat heredes si quis se
hūiliat huius miseret dñs et eū custodit et quan-
to minor quis est apud homines tāto maior est
apud deū. Et expro credite qz ego (humiliatus
sum) veraciter corā ipō (et) ideo (liberauit me)
ab angustijs meis sua grā et virtute. Deinde hor-
tatur animā suā vt conuertat ad deū. Unde re-
quies est. q. d. Et qz dñs est misericors et custo-
diens paruulos ergo.

**Conuertere animā meā in requie tuam
quia dñs bene fecit tibi.**

Conuertere) o (anima mea) affectōe et desi-
derio (in requie tuā) .i. ad deū in q solo est tibi
mentis reqz non tñ desidia vt opari cesses. Et
merito cōuertere (qz dñs bene fecit tibi) et mul-
tis piculis te liberando et custodiendo ac varia
dona tibi dando. Talis actio debet esse anime
que tendat ad quietaz securitatē nō que auget
inquietū laborē. **Requies nra christus est de-
noster. Si qñ fuerim? in angustia et cepit nos
cogitare captiuare in pctm dicamus cōuerte
re anima mea in requie tuā. Ita bene fecit.**

**Quia eripuit animā meā de morte:
oculos meos a lachrymis: pedes meos
a lapsu.**

Quia eripuit animā meā de morte (infideli-
tatis: peccati: et eterna (oculos meos a lachry-
mis) p lapsu et peccatis (pedes meos) et affect?
(a lapsu) et piculo peccandi de morte infideli-
tatis: potest intelligere homo fidelis iam ereptaz
esse animā suā eo ipō quo ex infideli fidelis ef-
fectus est. Eripuit etiaz in pñti a morte peccati
sed in futuro eripiet a morte eterna. **Letera pō
duo spe cōpleta sunt in eis que nōdum ex hac
vita emigrauerūt sed nō in re. Nunc enī cum
lapsus nros piculosos cogitamus nō cessant
oculi a lachrymis: tunc aut eripiet oculos no-
stros a lachrymis qñ et pedes a lapsu. Tñ sub-
iungens nō ait placeo sed.**

Placebo dño in regione viuoz.

Placebo dño pfecte in futuro qñ null? erit
lapsus nullū infirme carnis lubricū et hoc (in
regione viuoz) .i. eternaliter viuentiū scz in ce-
lesti regno et gloria bñoz vbi nemo morit. Ibi
enī anima semp viuūt ibi cū corpe de immor-
talitate letat vbi satis ostendit ab ea gre nōdūz
se placere deo que est in regione morientū .i. in
carne mortali qñ in pñti seculo pfectus iustus

nemo esse potest nec enim mūdus a pctō nec si
vnius diei fuerit vita eius. **O ratio.**

Abluto: peccaminū dñe qui animā te fide-
liter inuocantē velociter psolaris rogamus vt
nos a piculis inferni erutos in regione viuoz
ablata peccati morte restituas. Per dñm.

**Psalmus de constantia fidelīū et san-
ctorum martyrū in fide et cōfessione p-
pter christū alios ad hoc ipm suis ver-
bis et exemplis puocantium.**

ps. cxx.

Redidi propter

quod locutus sum: ego aut humili-
atus sum nimis.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus est al-
leluia: voce laudis pgrue pñtulat iste psalmus
qz in h' psalmo pba sunt martyz qui p fessione
vigerunt et premia dei psecuti sunt. **Materia:
pstantia fidelīū ac pctōz martyrū in fide et p fessione.
Intentio: monere ad dei laudē: p donis
istis fidelibz collocatis. Sententia in generali
ppheta in isto psalmo loquit in psona martyrū
inuictorū quāta p fide pulest alijs referentiū vt
sui ex p'plo pstanter in passionibz se habeat et cō-
memorat dei bñficia scz fide et p fessione qz cre-
diderunt in fidē christi nō obstantibz multis et
magnis tribulationibz publice cōfessi sunt ac
gloriosam mortē p christi noiez catholica fide
pstanter susceperunt. Sñia in speciali ppha qz
in psona martyz cōmemorans dei bñficia ait
(Redidi) se vere et pfecte ppter qd locut? suz)
.i. cōfessus siue pstanter ea que credidi nō nega-
ui cibaria pseruis: non tacui corā spiculate. **Credenti
necesse est loqui nō enī pfecte credit
qui qd credit vel pignitia vel timore non loquit
debet enī loquendo alios lucrari vt mereat au-
dire intra in gaudiū dñi tui. Si martyres qui
dam moriendo tñ: quidā etiam loquendo sub
discrimine gladij p fessi sunt quātomagis nos
p fiteri debem? in securitate (ego aut humiliat?
sum nimis) ab eis qui veritātē p tradicūt. i. pas-
sus sum multa ppter verbū dei qd fideliter tene-
bam. Et ne vera confessio viribz hominis des-
tur subiungit.****

**Ego dixi in excessu meo: omnis homo
mendax.**

Ego aut nō attribuens mihi cōfessionē (di-
xi in excessu meo) .i. in extasi scz mēte rapta ad
supna et ad pure pñtatis cognitōz vel in pauore
passionū seu infirmitatis mee dixi inqz hoc scz
(ois homo) de se psumens (mendax) ait et se et
fragilitate sue nature et nō audeat p fiteri deum

sicut petrus qz cōfidit de se negauit. Sed gra-
tia dei verax efficit vt p̄suis nō cedens qd cre-
dit libere et publice p̄fiteat. Natura enī huma-
na horret penas et ideo tuū p̄fiteri deū sed gra-
tia excludit timorē vt audacter loquat veritatē
qd videns iste gratia dei factū in se subdit.
**Quid retribuā domino: p̄ omnibz que
retribuit mihi.**

Quid ergo (retribuā dño) scz cōdignū (p̄d
omnibz) scz bonis suis (q̄ retribuit mihi) p̄ ma-
lis meis. Retribuit enī dñs hoibz bona p̄ ma-
lis: passus p̄ p̄cedētibz eoz peccatis: cui hoies
retribuūt mala p̄ bonis p̄ ingratitudinē et of-
fensam frequentē. q. d. Quid habeo dignū qd
illi p̄ suis bñficijs retribuā: nihil condignum
reddere possum. quod cūqz illi dederō ipius est
et magis illi reddo q̄ dono. vnde nō inueniēs
iste quid retribuere nisi ex his que ipse dñs pri-
or retribuit subiungit.

**Calicem salutaris accipiā: et nomen do-
mini inuocabo.**

Calicē. i. passionē que dicit calix. qz sub mē-
sura bibi: fidelis enī deus nō p̄mittit nos ten-
tari supra id qd possumus (salutaris). i. salutis
qz in eternā salutē p̄pinat. Vel (salutaris). i. ie-
su qui prior passus est docens nos suas pas-
siones tanqz exemplar imitari (accipiā) amore
et desiderio ad mortē me p̄parando. q. d. pocu-
lum passionis bibā p̄ illo qz prior bibit p̄ me
et ista sola digna est cōpensatio passionis eius.
Et hoc ipm̄ martyriū non est mee virtutis sed
gratię dei qz nō sum verax nisi eius dono p̄pter
rea nō possum cum bibere nisi deū innocauerō
et ideo nō in me sed in dño p̄fusus (nomen dñi
inuocabo) in auxiliū. Et tandem.

**Vota mea dño reddā coraz omni p̄lo
eius preciosa in cōspectu domini mors
sanctorum eius.**

Vota mea. i. desideria mea moriēdi p̄ chri-
sto (dño reddā) ip̄o actu et hoc (corā omni p̄lo
eius) nō erubescens mori p̄ ip̄o vt exinde laus
dei crescatur alij exemplū capiant. Reuera q̄scz
seipm̄ vouere debet seipm̄ reddere imago sua
reddat cesari: imago sua reddat deo. Nec mir-
qz ita facio qz (preciosa). i. chara grata et acce-
pta est (in cōspectu dñi) cuiusqz videat vilis et
abiecta (mors sanctorum eius) qz p̄ ipsa morte tē-
porali reddidit eternā. Vel (preciosa). i. p̄cio
mors eius empta emit enī eam sanguine suo
quem p̄ eis prior fudit ne p̄ eo mori dubitaret
Confiteat itaqz p̄dionē suā mancipiū tanto
p̄cio comparatū et dicat.
Q dñe qz ego seruus tuus: ego seruus

tuus et filius ancille tue.

Q dñe qz p̄cio nos compasti p̄fiteor: p̄di-
tionem meā (qz ego) sum (seruus tuus) qz redē-
p̄tus: emptus p̄cio magno scz sanguine pre-
cioso (ego seruus tuus) obediens in omnibz: re-
p̄tio sermonis iudiciū videt esse affectōis si-
ue deuotiōis (et filius ancille tue). i. eccie que est
ancilla in p̄nti dñi seruit et militat: libera in pa-
tria dum triūphat et regat: vel eadē ancilla hic
et libera: ancilla quantum ad carnē: libera quan-
tum ad sp̄itū qz in libertate sp̄itus seruim̄.
Et merito p̄ te debeo mori et libenter immoloz
tibi qd totū p̄ te est qz nō mecirca nō mea me-
rita sed tu.

**Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo
hostiā laudis: et nomē dñi inuocabo**

Dirupisti vincula mea. i. vincula p̄ctōrum
meoz vincula malaz p̄suetudinū: impedimē-
ta huius seculi vt a fuga rediēs religaret tibi: vt
(dirupisti) virtute martyrii (vincula) peccatoz
omniū p̄nalitatū omniū satisfactoriū: qz mar-
tyriū omnia p̄ctā absumit omnia sanguine ab-
luuntur. Iste versus vt ait Cassiodorus tante
virtutis a quibusdā credit vt p̄ctā homi dimit-
tantur si in fine vite trina p̄fessioe dicat. Et qz
dirupisti ideo (tibi sacrificabo) vt grat (hostiā
laudis). i. sacrificiū laudis tibi debeo. s. me ip̄m
ad te iugiter laudandū vel ip̄am laudē tanquā
hostiā (et nomen dñi inuocabo) nō fretus meis
virtibz. dicit hic Hiero. qz sicut martyres lau-
dant dñm pure in regione viuoz ita et mona-
chi qui die ac nocte p̄sallunt dño debent can-
dem puritatē habere martyriū. Si quidē et ip̄i
martyres sunt. Qd enim faciūt angeli in celis
hoc monachi faciūt in terris. Sacrificabo in
quam hostiā sic qz.

**Vota mea dño reddā in conspectu ois
populi eius: in atrijs domus dñi in me-
dio tui hierlm.**

Vota mea) scz sacrificiū laudis (dño reddā)
et offerā: hoc et sup̄ius dicit sed nō est frustra qz
idem sp̄itus sanctus replicauit. Cum enī su-
perius dixisset vota mea dño reddā corā omni
p̄lo eius p̄missum est calicē salutaris accipias
vt hoc sit votū deo reddere passionē martyriū
p̄ amore eius suscipere. Hunc vero dicens (vo-
ta mea dño reddā in cōspectu omni p̄li eius)
qz p̄missum est tibi sacrificabo hostiā laudis
huius voti redditionē possum? intelligere sa-
crificij et laudis immolationē. Neqz enim dñi
dño deo votum reddidit cum p̄ eius amore cor-
pus hominis occidit sed hoc est ei magnū vo-
tum reddere cū interior homo sp̄ital' amoris

gladio se immolans seipm̄ nō cessat deo in sa-
crificiū laudis offerre. Adorabo et laudabo in
quit dñm nō in occulto sed (in cōspectu omni
p̄li eius). i. corā omni cetu sc̄toz: et hic et in su-
turo: publice enī laudari debet qz p̄ omnibz pa-
trivoluit h̄ (in atrijs dom' dñi) quantum ad ecclīā
militantē p̄ quam tanquā p̄ atriū intrat ad do-
mum dñi eternā nō manufactā scz ad ecclīam
triumphantē atriū enī est quasi porticus ad in-
grediendū mediū dom' (i medio tui hierlm)
ecclēstis ciuitatis quantum ad ecclīam trium-
phantē vbi pat' est et sancti uisione dei letant.

Oratio.
Talis sit quesumus dñe vita supplicij sicut
est in cōspectu tuo mors p̄ciosa sanctorum vt a vi-
culis p̄cti liberi mercamur future hierlm gau-
dia p̄clibare. Per do.

**Inductio ad laudem dei p̄pter imple-
tionem p̄missi de incarnatione christi p̄
quam facta est reparatio totius generis
humani.**

Audate dominū

om̄s gentes: laudate eū om̄s p̄li.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Titulus est
titulus est alla qd est laudate dñm. Unde et psal-
mus incipit: beatus est ille psalmus et modicus
sed om̄s compendio sue locutiōis superat et est
quasi punctus psalmozū vñ diuerse sp̄es for-
mauit: p̄inet enī om̄ne laudis materiā et sub
cōpendio ea que ceteri psalmi diffusim et est mi-
rauariatio cōtra tediū salutaris dicere mō pau-
cis mō late. Materia: aduentus christi in car-
ne p̄missus misericorditer et exhibitus. Inten-
tio monere ad laudē dei p̄pter impletōz p̄missi. s.
effectus incarnatiōis christi. Sententia in ge-
nerali p̄pha in isto psalmo inuitat oēs tam gen-
tiles q̄ iudeos ad laudē dei p̄pter aduentū in q̄
reparatio hois p̄phas misericorditer p̄missa fu-
it veraciter adimpleta et p̄firmata. Sententia
in speciali. Omnes q̄ gentes ad laudē monent
dicens (Laudate dñm omnes gentes). i. om̄s
gentiles ad fidē christi cōuersi vel vocati (lau-
date eum omnes p̄li). i. iudei in duodecim tri-
bus diuisi. Vel (collaudate eum) vt sit in vñū
redacta omniū laudatio qd est catholice ecclē
Ideo dicit om̄s gentes om̄s p̄li ne quis p̄re-
tereatur de toto orbe. Qd titulus ille p̄nuucia-
uit quem sup̄ cruce dñicam pilatus posuit scri-
ptum hebraice grece et latine rex iudeoz: hec
sunt illa atria domus dñi et ille om̄s p̄lius de
quibus egit in psalmo p̄cedenti non solum iudei
Ne quis enī putaret p̄ illa atria et om̄ne p̄li

solos iudeos significari om̄s monet ad laudē
dei: laudate inquam hac de causa.

**Quoniā confirmata est super nos mise-
ricordia eius: et veritas domini manet
in eternum.**

Qm̄ misericordia eius). i. reparatio hois mi-
sericorditer p̄missa (p̄firmata est sup̄ nos) p̄ ef-
fectum incarnatiōis qz qd p̄phas p̄missit ad-
uentu christi cōpleuit et firmavit misericordiā
vt nunqz moueat qz qui dedit custodit (et veri-
tas dñi). i. exhibiō p̄missiōis facte de christo
(manet in eternū) sicut et christ' vel qz quicūqz
p̄mittit infallibiliter facit sive in eis que p̄mit-
tit p̄s sive in eis q̄ cōminat impijs. Et bñ dñi
p̄firmata ē sup̄ nos misericordia eius qz quā-
uis sine misericordia nunquā fuerit cum etiā
nominatim misericordia nūcupet sup̄ nos tñ
eius misericordia confirmata maior et mirabi-
lior apparuit cum dñs p̄ seruis: iustus p̄ pecca-
toribus: incarnari: nasci: multa pati: et mori dī-
gnaretur cum veritas etiā dñi manere nobis
scum in eternū dignat' sicut ip̄a veritas pollice-
tur dicens: non te deserā nec derelinquā et ecce
ego vobiscū sum vsqz ad p̄sumationē seculi.

Oratio.
Omnipotens pijsime dñator q̄ omniū gen-
tium ore laudaris precamur vt dilates veritate
tua montē nostrū et confirmes sup̄ nos miseri-
cordiam tuam. Per do.

**Exhortatio ad dei laudē p̄pter suā bo-
nitatem et misericordiā ac p̄pter multi-
plicia beneficia p̄ eum nobis misericorditer
impensa.**

Confitemini domi-

no quoniā bonus: quoniā in seculū
misericordia eius.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Titulus est
titulus est alla hoc est laudate dñm ad qd monet iste psal-
mus qui est multis figuris decoratus. Mate-
ria: bonitas dei: multipliciaqz ipsius bonita-
tis diuine beneficia nobis exhibita. Intentio
monere ad dei laudem ob causam multiplicē.
Sententia in generali p̄pha in isto psalmo in
p̄sona fidelis p̄li seu ecclē et specialiter marty-
rum alios ad imitationē sui nunc verbis nunc
exemplis exhortantiū monet et incitat omnes
laudare dominū ratione sue eximie bonitatis
et misericordie quibus exaudit omnes inuo-
cantes eum in tribulatione. Unde non in ho-
mine sed in deo solo dicit esse sperandum quia
ipse solus prestat salutem. Sententia in spe-
ciali. Ad laudem ergo monens ait.

Confitemini dño confessione laudis. i. laudate dñm pfitendo beneficia eius om̄s genera licet qm̄ ip̄e solus (bonus est x̄sentialiter cui⁹ bonitati nō est finis hoc est p̄p̄iū dñi qui p̄ se et ex se bonus est sicut ip̄e ait nemo bonus. i. sua bonitate nisi solus deus hec est precipua materia ⁊ causa laudis illius qz cum p̄pter se laudat laudat gratis et sic laudandus est: tum p̄pter vitam eternā minus gratis tūz p̄pter bñficia tpa lia omnino nō gratis: bona tñ est laus si referat̄ tur ista ad alia nō si p̄ncipaliter fiat p̄pter tpa lia. Et in hoc patet qz bonus est qm̄ in seculū id est in eternū est et durat (misericordia ei⁹) qz semper subuenit ⁊ misericordie dona concedit. Et specialiter.

Dicat nunc israel qm̄ bonus: qm̄ in seculum misericordia eius.

Dicat) confitendo ⁊ est qd̄ sentio de bonitate dei sentiat ⁊ p̄ficatur mecum (nunc) scz nō differendo (israel). i. quilibet subditus in ecclia p̄ fidem videns deū hoc scz (qm̄ bonus) est ⁊ (qm̄ in seculū) est (misericordia eius) Ut sup̄: a. q. d. monco vos confiteri ⁊ vt ego vos monco ita et vos inuicem monete.

Dicat nunc domus aaron: qm̄ in seculum misericordia eius.

Dicat nunc) ⁊ confiteat̄ laudando deū ⁊ alios ad laudē puocando (domus aaron). i. quilibet p̄clatus ⁊ sacerdos ad quos specialiter p̄tinet alios docere ⁊ hortari dicat in q̄ istud. i. (qm̄ in seculū misericordia ei⁹) intelligeret p̄us Et qz nō est p̄sonarū acceptor: deus.

Dicant nunc qui timent dñm: qm̄ in seculum misericordia eius.

Dicant nunc) omnes (qui timent dñm) pusilli cum maioribz ex omni gente hoc est vniuersalis ecclia. Ideo vero dicit̄ qui timent qz timentes dñm sunt idonei ad cōfitendū dicāt in quā hoc idem scz (qm̄ in seculū misericordia eius) vt sup̄: a. Deinde exemplū de se ponit vt alios incitet quasi dicendo de bonitate ⁊ m̄a dei certus sum qz iam in me exptus sum. Ecce enī.

De tribulatione inuocaui dñm: et exaudivit me in latitudine dñs.

De tribulatione) tam corpali q̄ spirituali (in uocaui dñm) petendo eius auxiliū ⁊ exaudiuit me in latitudine dñs) liberando me de angustijs ipsius tribulationis: liberatōe manifesta vel occulta ⁊ ponendo me in latitudine gaudij et sue diuine p̄solatōis. Et qz exaudiuit.

Dñs mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo.

Dñs) cuius virtuti resisti nō potest (mihi ad

utor) est p̄tra hostes ⁊ ideo (nō timebo quid faciat mihi) et contra me agat (homo). i. quilibet carnalis inimicus qz diuino adiutorio suffultus p̄ualebo. S; nō hoies solos habet ecclia inimicos verū etiam diabolū ⁊ angelos eius et ideo subiungit.

Dominus mihi adiutor: et ego despiciam inimicos meos.

Dñs mihi adiutor) est fouens ⁊ p̄tegens me (et ego) tali adiutorio p̄tectus (despiciā) ⁊ deoz sum aspiciā quasi in sublime erect⁹ v̄lipendā et p̄ nibilo habēs qd̄ plus est q̄ nō timeo (inimicos meos) etiā spirituales scz rectores iniquum mundū istū diligentiū qz mihi nocere nō poterūt. Et nō solū hō inimicus nō est timendus sed nec in hoie amico est p̄fidendū qz.

Bonū est confidere in dño: q̄ confidere in homine.

Bonū est confidere in dño) cōtra mala que qz nō deserit nec deficit in p̄stando auxiliū in necessitate magis q̄ p̄fidere in homine) carnali cuius salus vana est qz sepe fallit vel deficit. Et si angeli mali despiciendi sunt non tñ in angelis bonis est omnino spes collocāda qz. **Bonū est sperare in domino: q̄ sperare in principibz.**

Bonū est sperare) bona (in dño) qui sperantes in se nō deserit magis (q̄ sperare in principibus). i. in angelis qui p̄ncipatū habēt in celesti militia quozum p̄tās a solo deo est. In homine ergo vel angelis nō est confidendū v̄ sperandū sed in dño cum enī b̄vident̄ iuuare ip̄e dñs p̄ eos hoc facit: in dño sperandū est qz. **Omnes gentes circumdederūt me: et in noie dñi qz vltus sum in eos.**

Omnes gentes circumdederūt me) extra minis: blandicijs ⁊ alijs occultis explozantes ac varijs modis p̄sequentes ⁊ in noie dñi) factū est hoc (qz vltus sum in eos) scz a dño cuius est vlcisci iniurias vt ego in nomine dñi liberarer ⁊ ip̄i cōuerſi penas penitēdo sustinerent q̄s alijs ingerebant.

Circūdantes circūdederūt me: et in noie dñi qz vltus sum in eos.

Circūdantes circūdederūt me) tanq̄ vndiqz obsessum impugnando ⁊ in noie dñi) factū est hoc (qz vltus sum in eos) virtute dñi cuius eram vexillo munius repetitō: cuiusdem est ad maiorē assertionē ⁊ ornatū.

Circūdederūt me sicut apes: et exarserunt sicut ignis in spinis: et in noie domini quia vltus sum in eos.

Circūdederūt me sicut apes) blandientes ore ⁊ vulnerantes occulte. Apes enī in ore mel habent ⁊ in aculeo caude vulnus. Et om̄s qui lingua blandiunt sed latēter ex malicia feriūt apes sunt qz loquendo dulcedinē mellis p̄ponunt sed occulte feriendo vulnus inferunt (et exarserūt sicut ignis in spinis) p̄cōz nam peccata in me igne p̄secutionis cremauerūt cui volentes nocere p̄fecerūt (in nomine dñi qz vltus sum in eos) vel dum conuerſi p̄lo christiano sunt sociati vel cum nō cōuerſi iudiciū sine misericordia in fine sunt sensuri.

Impulsus euersus sum vt caderem: et dñs suscepit me.

Impulsus) p̄secutōnibz ⁊ tentatōnibz ⁊ quasi vocillando fere (euersus sum vt caderē) a stabilitate virtutis. impellimur a nobis interius: impellimur ab alijs scz homine v̄ diabolo exterius (et dñs suscepit me) sustentando ne caderem qz in eo p̄fidens ip̄m solū queſiui ⁊ in uocauī adiutorē et nō est totaliter cadēdi facultas vbi manus dñi est sustentaculū et prebet fortitudinem Unde subdit.

Fortitudo mea et laus mea dñs: et scūs est mihi in salutem.

Fortitudo mea). i. virtus in certamine ⁊ laus mea). i. laudatio ⁊ gloria (dñs ē n̄ ego mihi) ⁊ ideo (factus est mihi) in hac tribulationis morte (in salutē) nam sua virtute ⁊ bonitate de p̄dictis malis ⁊ piculis me saluauit. Qui ergo cadunt in certamine cum impellunt nisi q̄ sua sibi fortitudo ⁊ sua sibi volunt esse laudatio. Quia p̄pter cuius fortitudo ⁊ laus est dñs tam nō cadit q̄ nō cadit dñs vnde qui videbant̄ deficere exultant in malis ⁊ hoc est quod sequit̄ **Gloria exultationis et salutis: in tabernaculis iustorum.**

Gloria exultationis) interne (et salutis) eterne. i. vox exultationis v̄ exaltans p̄pter salutē est (in tabernaculis iustoz). i. in secretis cordiū ⁊ conscientiarū bonoz deo militantiū in cordibz v̄ qz martyriū reliquoz qz sanctorū qui facti sunt tabernaculū dei p̄ inhabitantē spiritū sanctū in eis. Sancti enī si extra sint afflicti intus tñ gaudent et deū laudant spe futuri. q. d. ego etiā exemplo iustoz gaudere ⁊ deū laudare debeo. Inde aut̄ fortitudo ⁊ salus factus est mihi dñs et inde gaudiū est qz.

Dextera dñi fecit virtutē: dextera dñi exaltauit me: dextera dñi fecit virtutē.

Dextera dñi). i. christus qui est dextera p̄ris Uel (dextera). i. potentia dñi que p̄ dextera de signatur (fecit virtutē) dñs mihi in passione vi

etoria) dextera dñi exaltauit me) ab humilitate passionis eleuās ad gloriā. Magna virtus est exaltare humilē: p̄bere de passione victoria: terrenis dare celū deſiccare mortale ⁊ repetit̄ quasi mirum dicens (dextera dñi fecit virtutē) nō homovincit non se exaltat nō sibi salutē dat s; deus Uel (dextera dñi fecit virtutē) ⁊ peccatis et piculis me liberando (dextera dñi exaltauit me) in virtuosos operibz p̄mouēdo (dextera domini fecit virtutē) me a recedendo custodiēdo et sic virtutē p̄stantē dando. Et cū hoc ita sit.

Non moriar sed viuam: et narrabo opera domini.

Non moriar) dicit ecclia vt putas o p̄secutor (sed viuā). i. multiplicata durabo putat enī p̄secutor stragem funerū vbiqz faciens delere nomē christianū cum potius augeat. Uel (nō moriar) morte culpe v̄ gehenne (sed viuā) vita gratie ⁊ glorie ⁊ narrabo q̄s diu hic ero (opera dñi) que fecit circa me. narrabo in quā ad laudem suā vt p̄ hoc augeat ecclia. Sed cur tāta indigna p̄tulit corpus christi sancta ecclia populus adoptionis indicat nobis d.

Castigans castigauit me dñs: et morti non tradidit me.

Castigans) ⁊ corripiciens p̄ delictis (castigauit me dñs) flagello filioz. q. d. hoc p̄misit de⁹ mihi fieri ad correctionē. geminatōe verbi frequentiam castigatōis ⁊ cōsuetudinē dei innuit qui hic castigare consueuit et morti eterne (nō tradidit me) morti enim non datur cuius vicia purgant. Castigat nos deus in multis verbis ad emendationē vt p̄batos eruat a morte p̄petua et donet vitā eternā. Sed vide qua intretur ad eam nam quasi ostendendo subiūgit tanq̄ diceret. Ergo vt illa vita possit acquiri ⁊ haberi.

Aperite mihi portas iusticie: ingressus in eas cōfitebor dño: hec porta dñi iusti intrabunt in eam.

Aperite mihi) instando o p̄secutores (portas iusticie). i. portas tribulationis ⁊ mortis p̄ q̄s iusti intrant ad requiē: p̄ multas enī tribulationes oportet nos intrare in regnū dei ⁊ ego (ingressus in eas). i. p̄ eas ad vitā ⁊ p̄fitebor dño). i. laudabo eū in voce exultationis qz (hec porta dñi) est q̄ exiit de mūdo. ch̄s ei sic passus sic intrauit in gloriā suā: sic iustū est intrare sc̄tōs Unde sequit̄ ⁊ (iusti) imitantes caput christi (intrabunt in eam). i. per eam ad vitā. nō est enim seruius maior dño suo. Et qz banc portam christus aperuit.

Confitebor tibi quoniā exaudisti me: et

Factus es mihi in salutem.

Confitebor tibi o dñe confessione laudis et gratiaz actois: ideo qm̄ et audisti me) in tribulatione (et factus es mihi in salutem) dans de passione victoria. Vel qm̄ et audisti me) in aduentu filij. priores eni iusti aduentu christi pecebant. et ita (factus es mihi in salutem) quia p cum vulnera peccatorum meorum sanasti et me ab iniquo hoste saluasti. An ostendit p que factus est in salutem scilicet per lapidem angulare id est christum. Nam.

Lapidem que reprobauerunt edificantes: hic factus est in caput anguli.

Lapidem que). i. quem lapide (reprobaerunt) scz christus lapis offensionis cui adhere re ptempserunt (edificantes) synagogam iudeorum scz pontifices sacerdotes et doctores que legabant in scripturis et no intelligebat hic factus est in caput anguli) in domo nra que est ecclesia ut duos parietes iudeorum et gentium conderet in se lapide angulari. pstituens vna ecclesia ex iudeis et gentibus cuius ipse est caput et pastor. Ad dno factum est istud: et est mirabile in oculis nostris.

Ad dno) pre qui occulte edificabat (factus est istud) scz ut sit in caput anguli (et est mirabile) ac in eternum laudabile de concorporatione vtriusque populi. (in oculis) scz interioribus et interioribus hominis. (nostris). i. credentium et diligentium qui est credendo susceperunt no in oculis carnalium qui quasi boiem ptemnendo reprobaerunt hoc est in consideratione nra no illoz. **Hec est dies qua fecit dñs: exultemus et letemur in ea.**

Hec) dies qua factus est hoc scz tps nomi testamenti quo constituta est ecclesia (est dies salutis et gfe contra diem culpe que cepit a vetustate ade) quam fecit dñs) ad redemptionem et salutem cunctis gentibus: hanc diem dicit dñm fecisse singulariter no qz ea plus alijs sed qz in ea plus in alijs fecit in qua dñs venit et speciale gram exhibuit. In qua conuenit letari et ideo exultemus et letemur in ea) sicut egri in die sue sanationis: captiui in die redemptionis qz diabolus ius perdidit homo reuixit. Et qz salutis est hic dies ergo.

O dñe saluum me fac: o dñe bene prosperare benedictus qui venit in nomine domini.

O dñe) qui potes quicquid vis (saluum me fac) a peccatis et omnibus malis qz ad saluandum venisti et postquam a malis saluaueris (o dñe bene prosperare) iter nostrum bene et prosperare dirigendo ac nos in bonis operibus prosperari et proficere semper

per faciendo qz ad hoc venisti et tu nobis factus es via et benedictus qui venit in nomine dñi) scz christus qui venit in nomine patris ut nos saluaret et iuuaret ac nobis vitam eternam donaret est hic laus de aduentu christi. deinde quasi in persona sacerdotum et maiorum minorum loquitur. **Benediximus vobis de domo domini: deus dñs et illuxit nobis.**

Benediximus) nos maiores quasi sacerdotes (vobis) o reliqui christiani. i. imprecantibus vobis benedictione (de domo dñi). i. de ecclesia catholica de qua sunt sacramenta et oia benedictio qz extra eam non est verum sacrificium nec benedictio immo (deus dñs). i. ihesus christus dñs noster et verus deus ille qui venit in nomine dñi benedixit vobis (et illuxit nobis) ut scripturas et qd credimus intelligeremus et vobis nondum intelligentibus sed iam credentibus nunciaremus ut aut et vos iam benedicti intelligatis. **Constituite diem solennem in condensis: usque ad cornu altaris.**

Constituite diem solennem) scz mentis solennitate et sabbatizate sabbato cordis. i. exhibite vos templa et aras dñi in quibus et sacras celestis solennitates (in condensis) et spissitudine scz virtutibus. i. in virtutibus multis in quibus ut ipse dñs vel eius angeli frequentant vos dico in benedixit vobis quousque pueniatis (usque ad cornu altaris). i. usque ad ipsum dñm qui est cornu et fortitudo seu celsitudo anime quam ei fecistis altare. alta) enim sempiternum est pacata mens iustorum: in vbi laudes dei leti cantabimus ita dicentes.

Deus meus es tu et confitebor tibi: deus meus es tu et exaltabo te.

Deus meus es tu) qui me ad hanc gloriam produxisti et ideo (confitebor tibi) confessione laudis. i. laudabo te et no ero ingratus gratie tue. Accepta remissione p confessionem peccaminum nunc confiteor laudes tuas et ex intentione affectus idem repetes dicit (deus meus es tu) et no aliud (et exaltabo te) extollendo te laudibus ut creator a creatura lauderis qz p te ab humilitate super sublimatus dilectioe. dicem) ista et dilectio ipsa vox ista est.

Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem.

Confitebor) i. laudabo te (quoniam exaudisti me) liberando ab omnibus malis et periculis (et factus es mihi in salutem) sociando me tuis sanctis et electis hic versus supra positus est sed et hic congrue ponit qz leta confessio est post beneficia deinde exhortatione quam in principio po-

suit repetit et omnes generaliter ad laudem dei inuitat dicens.

Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in seculum misericordia eius.

Confitemini) i. laudate dñm sicut monui a principio (quonia bonus) e essentialiter in se cuius bonitatis effectus circa nos apparet (quonia in seculum) est (misericordia eius). In his verbis psalmus accipit terminum de quibus sumptis exordium et sicut incepit a laude ita terminat videlicet ut ab initio credulitatis nostrae usque ad finem in deum nostrum fiduciam habentes eius laudes perseveranter profitemur. Juxta illud qui perseverauerit usque in finem hic saluus erit qz no est aliud qd salubrius delectet nos qz laus dei.

Oratio.

Consolatio tribulationum nostrarum piissime deus qui iustorum tabernacula leticia et exultatione profundis et alta ecclesiam tuam virtute potentis dextere qua fiat porta iusticie et ita se angulari stabilitate conectat ut tua resurrectione clarificata resurgat. Qui vivis.

Psalmus de affectu et frequenti petitione fidelis p intelligentia et custodia diuine legis ut ipsam intelligat et intelligendo opere perficiat.

Aleph

ps. cxvii.

Eati immaculati

in via: qui ambulat in lege dñi.

Auctor psalmi fm Ambro. et Hiero. et scdm plures alios propheta

dauid qui totus ardens in diuino amore pro totum psalmum p modum orationis et supplicantis familiarissime loquitur cum deo sicut dulcissimo et dilectissimo filius cum patre seruus cum amantissimo domino suo qui eum de malis huius seculi et de statu mortis eripuit ac in statum vite et gratie posuit. Circa titulum est sciendum qd ille psalmus vocat alphabeticus continens viginti duos octonarios fm numerum litterarum alphabeti hebraici et singuli octonarii incipiunt a singulis litteris que sunt eis p titulis continentiam eorum declarantibus. Huius aut octonarii titulus est alla aleph. alla. i. laus dei qz in his vere deus laudat in quibus est remissio peccatorum que nobis facta est p aduentum christi de quo in superiori psalmo egit qd hunc mundum diluit ut dignus fieret immaculato corde deum laudare. Aleph que est prima littera interpretat doctrina. Unde plenos doctrine sequentes versus attende. Congruat aut huic octonario prescribit

Aleph. i. doctrina qd est comune toti psalmo doctrina moralis redolenti: est enim ille octonarius quasi plogus aliorum tangens que in sequentibus continent octonariis. Materia sepius repetita petitio p intelligentia et custodia legis diuine ut ipsam intelligat et intelligendo opere perficiat p totum enim psalmum exprimit affectum suum ad custodiam legis diuine varijs modis eadem repetendo. Et sepe oras deuote p aliquo qd multum appetit: verba eadem repetit ut maior affectum sui desiderij ostendat ut pote qui flammam et feruorem amoris respectu rei tantum desiderate in se sine repetitis petitionibus continere non possit quem modum orandi p totum istum psalmum habet. In hoc etiam psalmo quedam verba interposita inueniunt que pene idem significare videtur scz lex: testimonia: vie mandata iustificatioes iudicia sermones eloquia et huiusmodi. nam qd ex his vnum custodit pculdubio et alia obseruat sed varietas horum verborum in hoc psalmo ideo ponit ut fastidium euitet. Sententia vero et significatio predictorum sepius replicatur ut maior affectio et deuotio intentio: respectu rei tantum desiderate ostendat et oratio petentis citius exaudiat. Intentio: exhortari nos ad beatitudinem et diuine legis custodiam ac monere ad dei laudem propter multiplicium beneficiorum suorum exhibitionem. Sententia in generali propheta in isto psalmo tanquam fidelis: deuotus deum sincero et puro amore tota mente ardentem diligens de omnibus que mundi sunt pre dulcedine diuini amoris nihil penitus appetens summo cordis desiderio cupit bene virtuose immaculate et beate viuere et sic ad patrie beatitudinem puenire. Et qz illam vitam bonam virtuosam immaculatam et beatam ex se non potest attingere ratione sue ignorantie et cecitatis ratione impotentie et fragilitatis ratione iniqui et maligni a bono retrahentis et multipliciter impediens: ideo ratione ignorantie et cecitatis necessario indiget aliquo directiuo scilicet lege aliqua que doceat ipsum declinare a malo et facere bonum. et hec est scriptura sacra in nouo et veteri testamento contenta. Indiget ratione impotentie et fragilitatis aliquo confortante et roborante: et istud est gratia diuina que viuificat roborat et confortat. Indiget ratione iniquorum et malignantium ut eorum tollatur impedimentum: vnde magno cordis desiderio iugiter orat et petit: petitionem suam ex abundantia amoris et desiderij frequenter replicat ut deus ipsum illuminet et illustret ut legem diuinam intelligat et gratia sua ipsius viuificet: confortet: et ro-

bozet vt ipsius legis precepta et mandata intel-
lecta opere adimpleat ac psecutione et impedi-
mentum iniquorum tollat: vt ipse ab inceptis
non desistat. Et in his videtur psistere tota ma-
teria huius psalmi in generali qui durat vsqz
ad psalmum. Ad dominum cum tribularer cla-
maui. Psalmus autem ille institutor est fide-
lium: paradisus omnium pomorum et sententia-
rum: apotheca spiritus sancti: qui quanto in su-
perficie videtur apertior tanto mysteriorum al-
titudine est profundior. vbi generalis iustus lo-
quitur modo profutendo quod accepit: modo
iterum sperando quod meruit. Et est hic psal-
mus totus morali doctrina insignis: omnis au-
tem moralis doctrina suavis est: in q̄ hic psal-
mus eminet. alij namqz psalmi tanquam stalle
minores aliquatenus lucent: iste vero quasi sol
pleni luminis meridiano calore feruens totus
moralis dulcedine resplendet. Et est per litteras
bebre: ci alphan digestus vt sicut pueri in primis
litteris vltimū dicens sumunt ita et nos huius-
modi clementis vsū viuendi vsqz ad matu-
ritatem addiscamus. Octonarius vero in sin-
gulis distinctionibus innuit q̄ vnaqueqz pars
perfecta est et sufficit vt si quis eam scrutari vi-
ta septem dierum perueniat ad octauam recur-
rectionis. Vel circumcisionem cordis habeat
quā octonarius significat. Unde Aug⁹. Sci-
endum in hoc psalmo omnem moralem locū
esse comprehendendum. Quo te quid hoc sacrati-
us sacramento: quid hac voluptate iocundi-
us: qui tibi que mella sunt dulciora q̄ discre-
pudentiam: in atria eius intrare: senium crea-
toris inspicere et sermones domini dei tui ple-
nos docere sapientia spirituali. Habeant sibi
ceteri suas opes: gemma bibant: serico niteant
plausu populi delectentur: et per varias volu-
ptates diuinas suas vincere nequeant. nostre
delitie sunt in lege domini meditari die ac no-
cte. pulsare ianuam non patentem: panes trini-
tatis accipere: et seculi fluctus domino precun-
te calcare. Sed et notandum hunc psalmum
qui vigintidubus clausulis constat quarum
vnaqueqz octenis versibus terminatur vtri-
usqz testamenti mysteria continere. et veteris vi-
delicet propter vigintiduas litteras et viginti-
duo eiusdem instrumenti resurrectione do-
minica et circumcisione spiritus in euangelio
consecratum. Hec Aug⁹. Sententia in speci-
ali: qz om̄s beatitudinē percipiunt: sed quō ad
eam pueniat plurimi nesciunt et diuersi diuersa

querūt quibz beati sint: ne q̄s iam erret docet q̄
sit ad veram beatitudinem via. Est enim vera
ad eam via ista: vt qui volunt esse beati sint im-
maculati. vnde dicit. (Beati) sunt in spe p̄ bo-
norum operum merita existentes (immacula-
ti) sine crimine et mortali culpa (in via) seculi p̄
quam gradimur id est in presenti vita (qui am-
bulant) et non ociosi id est qui proficiunt et per-
seuerant (in lege domini) hoc est in mandatis
eius ipsam scilicet legem opere adimplendo.
Et namqz dñi est via per quam reuerti possu-
mus in patriam. Ambulemus ergo in lege do-
mini: curramus in operatione mandatorum:
vt cursu completo brauium cum apostolo ca-
piamus. Sed quia ad hoc q̄ ambulent in le-
ge domini exigit ipsius legis noticia ideo sub-
ditur.

**Beati qui scrutantur testimonia eius: in
toto corde exquirunt eum**

Beati etiam sunt in spe (qui scrutantur) et
inquirunt diligēter studendo (testimonia eius)
id est scripturas sacras testimonium de deo p̄-
hibentes et quid testatur nobis per scripturas
suas (et in toto corde) et affectu non diuiso vt
heretici et amici huius mundi. et simplici non
duplici (exquirunt eum) solum non aliud vt
cognoscant et diligant vt non solum sit studi-
um cognoscendi verum etiam voluntas ope-
randi. Propter hoc enim scrutande sunt scri-
pture vt deus inueniatur et vt iusti non docti
efficiamur. Hi ergo sunt beati qui ambulant
in lege dñi.

**Non enim qui operantur iniquitatem:
in vijs eius ambulauerunt.**

Non enim qui operantur iniquitatem (sci-
licet ex deliberatione et dilectione vt qui obedi-
unt desiderijs peccati non qui trabuntur inui-
ti: vel qui operantur perseueranter (in vijs eius)
id est in preceptis dei que tanquam vie ducunt
ad patriam celestem. (ambulauerunt) recte sci-
licet ea custodiendo s; magis in deuijs que du-
cunt ad eternam damnationem contra prece-
pta faciendo ac per hoc non sunt immaculati
et per consequens nondum sunt beati. Et ve-
re hi tales non ambulant in vijs. quia
**Tu mandasti: mandata tua custodiri ni-
mis.**

Tu scilicet deus cui obediendum est ab o-
mni creatura (mandasti) per legē: per euange-
lium: per prophetas: per apostolos et predica-
tores sequentes (mandata) id est precepta (ma-
custodiri nimis) id est valde cum magna dili-

gentia et sollicitudine vt nec vnum iota prece-
reatur vbi nec aliquid potest sine culpa preteri-
ri nec aliquid aliunde admitti. Unde in euang-
elio. Si vis ad vitam ingredi serua manda-
ta. Ergo qui non seruauerit in eternū peribit.
Et quia mandasti et non est hominis dirigere
viam suam: ergo.

**Utinā dirigantur vie mee: ad custodi-
endas iustificationes tuas.**

Utinam dirigantur a te scz rectora et duce (vie
mee) scz affectiones seu desideria eloquia et ope-
ra (ad custodiendas iustificationes tuas). i. man-
data tua que iustificat et pfectam iusticiā con-
tinent nisi enim a te dirigant infirmi erimus p̄
pter fragilitatem carnis pcepisti quidem tu sed
viam quod precepisti fiat mihi. Diriguntur
autem vie nostre per charitatem a deo nobis in-
fusam qz fm̄ Augustinū bona opa extra cha-
ritatem sunt cursus extra viam ideo autēz peto
et opto custodire iustificationes qz.

**Tunc nō confundar: cum prosperero in
omnibus mandatis tuis.**

Tunc non confundar coram te in presenti
vt in futuro (cum prosperero) quasi in speculo. i.
pfecte insperero custodiendo et ope adimplen-
do non solum asperero legendorū intelligendo
(in omnibus mandatis tuis) nullū transgrediens
sed omnia opera cōplens qz in vno offendens
fit omnium reus scz quo ad penam damni et da-
mationē. Mandata dei sunt sicut speculū in
quibus homo debet opera sua inspicere in cō-
scientia vtrum consonet mandatis an nō. Si
non respondent eis debet confundi si conco-
dant potest letari. Et tunc cum prosperero et cu-
stodiero omnia mandata.

**Constitabo tibi in directione cordis: in
eo q̄ didici iudicia iusticie tue.**

Constitabo tibi confessione laudis id est lau-
dabo te gratias agendo et nō ero ingratus tan-
to beneficio (in directione cordis) id est q̄ dire-
xisti cor meū et animū ad intelligenda predicta
et q̄ directū cor habeo directis vijs ad illa cu-
stodienda (in eo) id est p̄ eo (q̄ didici) te reuelan-
te (iudicia iusticie tue) quibz nunc et in fine mū-
dus iudicabit. Vel (iudicia iusticie tue) id est mā-
data tua que tu ex iusticia tua iudicas facien-
da. Et.

**Iustificationes tuas custodiam: nō me
derelinquas vsqz quaqz.**

Iustificationes tuas custodiam) opera iu-
sticie faciendo et precepta tua iustificantiā ope
adimplēdo et vt custodiā (nō me derelinquas)

subtrahēdo auxiliū ptectionis tue (vsqz quaqz)
et valde et nimis vel ex toto et penitus. quasi. d.
si derelinquis aliquando ad p̄bationē vt vir-
tus p̄ficiatur et meritū augeat vel vt infirmus
sine auxilio tuo mihi videat ne de me gloriar
non tamen derelinquas omnino ne peream et
sic gloriabor in te nō in me. Nam ergo debet
inflari q̄ nunquā derelinquat vel dolere q̄ ali-
quando derelinquat. Beth

**In quo corrigit a-
dolescentior viam suā: in custodiē-
do sermones tuos.**

In prima littera partes beatitudinis posuit
in quibus precat se custodiri in hac secula tem-
pus cōuersionis aperuit in quo potissimū a la-
psu et confusione suę et etatis ad deum quis cō-
uerti debet. Unde huic octonario premitit lit-
tera (Beth) que interpretat consilio quia hic
ostendit precepta dei liberare hominem de confu-
sione id est de lapsu peccati qui enim viam suā
corrigit non confundit iustificationes in quaz
tuas custodiā que vere sunt custodiēde. Nam
(In quo corrigit adolescentior) et iuuenis et a-
tes viam suam lubricā et prauam ad peccandū
Vel (adolescentior) ad deū nouitate gratie per-
cepta conuersus (viam suam) id est cōuersione
nem et consuetudinē suam prauam. Et respon-
det dicens (in custodiendo sermones tuos) scz
opando non tñ legendo vel memorando hoc
enim loco custodia sermonum dei intelligenda
est operatio preceptorū eius que frustra custo-
diuntur memoria si nō custodiunt et vita. nam
quidam verba dei tenendo agunt ne obliuiscā-
tur nec agunt vt uendo vt corrigant. Et qz in
his correctio est ideo.

**In toto corde meo exquisiui te: ne re-
pellas me a mandatis tuis.**

In toto corde meo) id est ex toto affectu cor-
dis mei quia mens diuisa nō impetrat exquisi-
ui te) et amari ex dono tuo. Non enim ambu-
lando sed amando nō motu corporis sed affe-
ctu cordis exquisiui et inueni deus: hoc autem
nobiscū agit fmo diuinus vt dñs diligit: hoc
nobiscū agit dilectio dñi vt sermo diuinus im-
pleatur et ideo (ne repellas) nō adiuuādo (me)
quasi indignū (a mandatis tuis) intelligendis
et implendis. Minus dicit et plus intelligit id
est admittas me ad intelligentiam et implentiā
mādatoꝝ tuoz. Quia ergo repelli metuit agit
quod sequitur.

In corde meo abscondi eloquia tua vt

non peccem tibi.

In corde meo abscondi id est in abscondito cordis mei scilicet in memoria mea retinui (cloquia tua) sacra sicut thesaurum preciosum in arca (ut) eorum memoria auocatus (non peccem tibi) et sic repellar dum in promptu habeo in abscondito memorie regulam secundam quam me componam. Sacra enim eloquia semper in corde retinere magnam confort praesidium contra omne peccatum. Nam ubi est diuini verbi memoria et delectatio inde proculdubio fugit omnis delectatio et memoria peccati. diuini enim eloquii nutrit virtutes: extinguit vicia: generat amorem dei adducit odium peccati. Et ne in corde eius cloquia dei sine fructu operum absconderent ideo gratias agens de preceptis orat frequenter. Et dicit.

Benedictus es domine: doce me iustificationes tuas.

Benedictus id est laudatus (es domine) in donis tuis et de beneficiis tuis impenis. q. d. quia cloquia habeo gratias ago et de reliquo (doce me) et praeserta facere (iustificationes tuas) id est mandata tua et iusticie opera scilicet ut sciam non solum ea speculando sed etiam secundum ea operando et quod didici factis ostendendo: frustra enim abscondi in corde eloquia nisi sequantur iusticie opera. q. d. Quia dando mihi eloquia tua dedisti mihi legem da etiam benedictionem gratie qua legem implere valeam. Et quia abscondi cloquia tua in corde ideo cum tempus videri.

In labijs meis: pronunciaui omnia iudicia oris tui.

In labijs meis) cordi vicinis (pronunciaui) alijs scilicet ore predicando et hortando instruendo Et benedicit meis non alienis ne queras tibi vicarium in predicando vel psallendo sic non queris in comedendo vel dormiendo (omnia iudicia) non vniuersaliter sed que scripta sunt vel dicta. Unde subdit (oris tui) id est que per prophetas vel per apostolos qui sunt os dei locutus es et per eloquia tua innotescere voluisti. Que omnia iudicia usquequaque non cessat ecclesia in labijs suis pronunciare. Et ne fieret reprobus sermo meus.

In via testimoniorum tuorum delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs.

In via testimoniorum tuorum id est in ope et impletionem mandatorum tuorum que nobis in lege tua sub iustificatione data sunt et de te testificantur (delectatus sum) et gaudens non modice sed sicut in omnibus diuitijs) spiritualibus ut pote que sunt omnimode diuine. Vel (sicut in omnibus diuitijs)

temporalibus delectantur terreni homines. Immo multo amplius sancti qui contempto mundo a deo sunt ditati delectantur et iocundantur de conscientia pura in operibus mandatorum dei non deficientes etiam in tribulationibus multis afflicti. Ita pronunciaui et delectatus sum et adhuc ibi immorabor. Unde sequitur.

In mandatis tuis exercebor: et considerabo vias tuas.

In mandatis tuis exercebor) visu meditatio nis) operis scilicet in eis frequenter meditando et ipsa ope ad implendo. Et sic merito boni operis) considerabo) id est cognoscam) vias tuas) quid iuste quid misericorditer facias sicut dicitur a mandatis tuis intellexi. vniuersum enim viam domini sunt misericordia et veritas secundum quas opera nostra remunerat quas considerabo etiam diligenter attendendo ut sic firmior sim in meditatione et operatione mandatorum. Et per hanc exercitationem fit etiam istud quod.

In iustificationibus tuis meditabor: non obliuiscar sermones tuos.

In iustificationibus tuis) id est in mandatis et preceptis que iustificat et perfectam iusticiam continent (meditabor) p) funde de eis cogitando. Oblivioni enim que ex originali venit peccato opposita est meditatio unde sequitur ut (non obliuiscar sermones tuos) id est ne possim obliuisci quod expedit retineri et ut illa oblivioni non tradens possim ea intelligere perfecte et complere. Ecce factis horret confusioem que tantam spondet correctionem.

Et tribue seruo tuo

uiuifica me et custodiam sermones tuos.

In hac tertia littera humanam indigentiam ostendit et contra eam gratiam dei poscit. Et hec indigentia est infirmitas carnis: ignorantia mentis exilium: hostes: et contra hec auxilium multiplicis gratie petit. Unde huic octonario premitur littera (Symel) que interpretatur retribuio quod sibi multipliciter gratiam retribuui petit. dixerat enim supra in quo corrigi a dolentior riam suam et subiungit in custodiendo sermones tuos nunc ut id faciat petit auxilium dicens

Retribueto domine bonum pro malo (seruo tuo) qui non dignus vocari filius tuus: sed scilicet (uiuifica me) intus qui iustificas impium faciendo me resurgere a morte anime scilicet a peccato quod mors anime est et infundendo gratiam que animam viuificat

sicut anima corpus (et) ita iustificatus custodiam sermones tuos) scilicet intelligentia per cognitionem: in memoria per recordationem: in voluntate per dilectionem: in manu per operationem: in ore per predicationem et defensionem. Sed quia non possunt custodiri per obedientiam nisi prius videatur per intelligentiam addit.

Reuela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua.

Reuela) id est aperi et illumina per spiritum sanctum oculos meos) interioris scilicet cordis) mentis per ignorantiam et peccatum velatos et sic illumina tos) (considerabo mirabilia de lege tua) id est per funda in lege antiqua et noua contenta. nihil est autem mirabilius in mandatis dei quam diligere inimicos benefacere his qui oderunt nos hoc est retribuere bona pro malis retribue inquam et reuela et debes quia ego me idoneus facio non que rens hic manentem ciuitatem. Nam.

Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua.

Incola ego sum in terra) id est peregrinus et advena non sicut homines terreni sed sicut patres mei scilicet iusti non sum ciuis babilonicorum et si non corpus habens in celo hoc dicere tamen in storum est quibus promissa est patria eterna et ideo (non abscondas a me) id est non subtrahas mihi (mandata tua) per que redit ad patriam. Abscondunt mandata his qui non sunt incole in terra sed terrena sapiunt quia et si ea audiunt et non runt non tamen sapiunt nec faciunt. Minus dicit et plus significat vult enim dicere quod sibi illa ad faciendum reuelat quod.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempore.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas) id est iusticie tue opera et hoc non ad tempus ut mali sed (in omni tempore) scilicet prospero et aduerso ut quicquid faciam vel patiatur semper eas desiderem. docet ergo nullum otium nobis debere esse quin semper desiderij huius teneamur cupiditate. possunt enim infirmitate anime non desiderari: et ratione mentis vbi videtur quod sint viles potest earum desiderium concupisci. Nam sepe quid agendum sit videmus nec agimus quia non delectat ut agamus et tamen cupimus ut delectet. Ideo autem concupiui desiderare quia.

Increpasti superbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis.

Increpasti superbos) scilicet primos homines quos delectauit ille diabolus: crinis sicut diabolus et adhuc fre

quenter per scripturas per sanctos: per proprie conscientie stimulos increpas superbos qui iusticie opera non diligunt vel desiderant ut eos ad humilitatem reducas et per hanc superbiam (maledicti) sunt non solum primi homines sed omnes (qui declinant a mandatis tuis) id est ab obseruatione mandatorum tuorum. Non ait qui non implet sed qui declinant quasi primum sit infirmitatis vel ignorantie secundum superbie. Sed quia superbi nec in tanta increpatione humiliantur orat per eis corpus christi dicens.

Aufer a me obprobrium et contemptum quia testimonia tua exquisiui.

Aufer a me obprobrium) quod audio in verbis (et contemptum) seu despectum quem sustineo in facis que ideo mihi fiunt (quia testimonia tua) id est precepta per tuam iustificationem data ac premijs et penis vallata (exquisiui) non otiose et somnolenter sed strenue et vigilanter ad sciendum et faciendum. Orat a se auferri illa in quantum sunt culpa non pena id est ut a perfectioribus suis amoueat culpa persecutionis illis noxia et conuertantur ad dominum non a se pena cum inde pueniat ad coronam. Sed quando ecclesia talia precabatur ipsa patiebatur. Unde subiungit.

Etenim sederunt principes et aduersum me loquebantur: seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis.

Etenim sederunt) scilicet in consilijs et iudicijs quasi ex mora machinantes (principes) scilicet mali rectores et iudices (et) ipsi aperte (aduersum me loquebantur) accusando et criminando idem accusatores erant qui et iudices quod grauius est illi ita (seruus autem tuus) scilicet ego (exercebatur) sollicitus (in iustificationibus tuis) et mandatis meditando predicando et opere adimplendo. Qui in his cogitat vincit quia ab his retrahere per bella laborat inimicus. q. d. inter pericula non erat mihi cruciatus sed pfectus. Quasi liter vero exercebatur subdit.

Nam et testimonia tua meditatio mea est: et consiliu meum iustificationes tue.

Nam et testimonia tua) id est mandata vel martyria grece dicta. Unde sanctos propter testimonium christi passos grece martyres appellamus (meditatio mea est) quia iugiter meditator et amo ea respiciens ad coronam hic enim id est horum causa meditata scilicet christus et premia mitigant dolores (et consiliu meum) ac considerata ratio est (iustificationes tue) a te nobis tradite. ut seruem et adimpleam in quibus maxime

est inimicos diligere. Consilium principum
fuit martyres perdere consilium martyrum fuit
illos acquirere.

Deleth.

Adhesit pauimento

to anima mea uiuifica me secundum verbum
tuum.

In hac quarta littera dicit se corporali necessitate esse constrictum ita ut tedeat cum ora
revel operari corpus enim quod corrumpitur
aggrauat animam sed sola dei pietate dicit se esse
se saluandum. Et quia in hac necessitate positus
semper timet relabi ideo congrue huic octonario
premittitur littera (Deleth) que interpretatur
timor. hic enim docetur quod letum timentem con-
fortat seu confirmat et ad omnia ei sufficit. Do-
do ergo consilium meum est iustificationes tue
modo ita me habeo sed olim (Adhesit) consen-
su (pauimento) id est carni et corpori terreno et
corruptibili (anima mea) xius voluptatibus et
desiderijs consentiendo quod dicitur pauimen-
tum quod de terra factum. Vel (adhesit pauimento)
id est terrenis ut hec curet que sunt calcada pe-
dibus velut pauimentum. Et quia carni vel ter-
renis adherere mors est anime ideo subdit (ui-
uifica me) confortando per gratiam ut spiritus
preualeat contra carnem et eruendo a terrenis
ut mens et conuersatio mea sit in celis (secundum ver-
bum tuum) id est secundum promissionem tuam quam
promittis veniam et gratiam penitentium. Et de-
bes Quia.

**Vias meas enunciaui et exaudisti me: do-
ce me iustificationes tuas.**

Vias meas enunciaui per confessionem id
est peccata mea confessus sum (et exaudisti me)
dimittendo ea et quia delesti vias meas (doce
me iustificationes) et vias tuas quibus perfecta
consequar correctionem. Sic doce me ut agam
non ut tantummodo sciam quid agere debeam
pulchro ordine ad iustificationes dei perueni-
endum putat ut primum peccata sua confitea-
tur ita enim et alibi dicitur dic tu iniquitates tu-
as ut iustificeris. Vel (vias meas) id est peccata
sua meos difficiles in via virtutis propter aggra-
uationem corporis (enunciaui) tibi in oratione
(et exaudisti me) conferendo gratiam (doce me
iustificationes tuas) et mandata ut ea comple-
am. Et.

**Viam iustificationum tuarum instrue me:
et exercebor in mirabilibus tuis.**

Viam) id est modum et ordinem (iustifica-
tionum tuarum) et mandatorum tuorum que
dirigunt ad iuste agendum (instrue me) quomo-
do debeam in eis ambulare. Jam ante petijt
doceri iustificationes nunc hic petit gradus et
ordinem eorum quia non sufficit bona agere nisi
si fiant debito modo et ordine (et) ita instructus
(exercebor) visu operis (in mirabilibus tuis) iu-
stificationibus scilicet in dilectione inimicorum
et huiusmodi quarum quedam sunt ita mira-
biles ut in experti credant ad eas non posse per-
ueniri intelligendas vel faciendas. Unde iste
earum difficultate quodammodo fatigatus ad-
iungit.

**Dormitauit anima mea pro te dicio: con-
firma me in verbis tuis.**

Dormitauit anima mea) quasi fessa id est a
spe qua eas me apprehensurum esse crediderat
refriguit lente ad bonum surgens et parum vel
nihil boni operans et hoc (pro te dicio) id est pro-
pter dilaciones eorum que petijt vel carnis infir-
me que seruitur vanitati hec dormitatio accidia
solet dici sed (tu confirma me) et da mihi perse-
uerantiam (in verbis tuis) et preceptis que ius-
tencor iam facio ne ab eis decidam dormitan-
do sed ex his ad alia possim pertendere profi-
ciendo. Et ut possim confirmari et in via iusti-
ficationum sic ambulare quod possim ad illa et mi-
rabilia peruenire.

**Viam iniquitatis amoue a me: et de le-
ge tua miserere mei.**

Viam iniquitatis) id est desiderium et con-
cupiscentiam malam quibus tanquam per viam
ad iniquitatem et peccatum itur et a te receditur
(amoue a me) ne illam sequar (et de lege tua) id
est secundum legem tuam non iusticie sed gratie qua
implemus quod per nos non possumus (miserere
mei) et iustifica me quia tibi est proprium et
apud te lex hec instituta est ut semper misera-
ris. perfecte petit iste qui a viam iniquitatis a-
moue et de lege tua miserere. ac si diceret mala
remoue bona indulge. miserere inquam mei quod
iam.

**Viam veritatis elegi: iudicia tua non sunt
oblitis.**

Viam veritatis) que vere ducit ad patriam
relicta falsitate (elegi) ubi currem quod ut fa-
cerem (iudicia tua non sunt oblitis) ut curre-
rem quibus iudicijs a creatione mundi in celo
et in terra peccantes grauiter afflicti et bo-
nis gratiam multipliciter contulisti et ad huc

quotidie bonos remuneras et malos punis quibus
etiam iudicijs premia iustis et penas im-
pijs in iudicio futuro reddes. Et per hunc mo-
dum cum currem.

**Adhesit testimonijs tuis domine: noli me con-
fundere.**

Adhesit) voluntate amore: et toto desiderio
(testimonijs) et mandatis (tuis) domine qui
prius adhibebam pauimento Adheret autem
testimonijs qui mundo renunciat qui curam hu-
ius vite et voluptates spernit qui posteriora ob-
liuiscitur et in anteriora contendit ad brauium
perueniat et ideo (noli me confundere) nec spem
meam euacuare sed fac ut quo curro pertenda
quo tendo per te perueniam non enim volentis
nec currentis sed miserentis est dei. Sed quia
non per se ipsum ista potuit subiungit

**Viam mandatorum tuorum cucurri: cum di-
latasti cor meum.**

Viam mandatorum tuorum) que angusta
est (cucurri) ut bonus equus id est cursum vi-
te mee secundum mandata tua direxi non per pro-
prium arbitrium sed (cum dilatasti cor meum)
per donum charitatis et delectationem iusticie
unde mandata diuina sunt leuia. non enim cur-
rerem nisi dilatastes Non ergo cucurri per me sed
dono tuo hoc est enim donum dei ut in prece-
ptis eius non timore pene angustemur sed di-
lectione et delectatione iusticie dilatemur.

De.

Egem pone mihi

domine viam iustificationum tuarum:
et exquiram eam semper.

In hac quinta littera precatur christo veni-
ente sibi qui veterem legem tenuit nouam legem
constituit et quia per eam verum esse quis habet
ideo huic octonario congrue premittitur litte-
ra (De) que interpretatur est vel viuit quod be-
ne educe nit qui enim est viuit et qui viuit est. Et
se autem et viuere secundum deum inchoat quisquis
in lege domini bene uiuendo ambulat: quod est
se et viuere vir iste sanctus postulat. quasi dice-
ret noli me confundere. Sed. (Legem tuam)
diuinam. non veterem ut olim non subditis sed
nouam ut filijs (pone mihi) domine docens me
eam scilicet (viam iustificationum tuarum) ut me
dirigat in mandatis tuis iustis. Sicut impe-
rator prescribit militibus viam eundi quantum
scilicet et qua eant (et) ego (exquiram eam) ut in
ea proficiam et hoc semper) scilicet quantum diu viam
Jam habet agendo sed adhuc exquirat profici-

endo quam diu enim hic viuitur tam diu in ea et
sciendo et diligendo proficitur et qui proficit post
hanc vitam proficitur. Et quia ad exquirendum
per me non sufficio ideo.

**Da mihi intellectum et scrutabor legem
tuam: et custodiam illam in toto corde
meo.**

Da mihi intellectum) id est intelligendi do-
num et gratiam ut ad eius alta perueniam in qui-
bus tota lex pendet et propheta (et) habito intel-
lectu (scrutabor legem tuam) ut ipsam intelli-
gam et intellectam opere perficiam et ore predi-
cem (et custodiam illam) non in arca non in qua-
terno sed (in toto corde meo) scilicet in intelle-
ctu per cognitionem in memoria per recorda-
tionem et in voluntate per amorem in quo vi-
detur promissum deum diligat toto corde to-
ta anima tota mente et primum suum sicut se-
ipsum. Et quia hoc non valeo viribus meis
ideo.

**Deduc me in semita mandatorum tuorum:
quia ipsam volui.**

Deduc me) per gratiam tuam sicut nutrit par-
uulum (in semita mandatorum tuorum) ne ab-
errem. propterea viam mandatorum vocat se-
mitam quia angusta est via que ducit ad vitam
que tamen non dilatato corde curriatur. Arta est
hec via ut non admitat timidum. ardua ut re-
pellat pigrum (quia ipsam volui) id est volun-
tarius fui et sum ad implendum non timore sed
amore. Ac si dicat non concupivi aliud nec de-
lectatus sum ideo rogo ut me deducas quia si-
ne tuo ducatu parum est mihi mea voluntas.
Sed quia et ipsa voluntas a te est oro.

**Inclina cor meum in testimonia tua: et
non in auariciam.**

Inclina) per humilitatem (cor meum) id est
affectum meum ut plus velim et in ipsa volun-
tate proficiam (in testimonia tua) et precepta ut
ea propter se impleam. testimonijs quippe aliud
probat ut deus iustificationes suas et manda-
ta quicquid nobis persuadere vult suis testi-
monijs id est preceptis et exemplis nobis per-
suadet et probat ut gratis colatur. quod impe-
dit radit omnium malorum cupiditas. Unde
de subdit (et) non in auariciam) per subtractio-
nem gratie ipsum deserendo qua subtracta deus
colat propter terrena ad quod mouet auaritia
Et quia omnia sub sole vanitas sunt. ideo ad-
dit generaliter. Et.

**Auerte oculos meos ne videant vani-
tatem: in via tua uiuifica me.**

Auerte oculos meos) corporis id est gratia auertendi eos p̄be (ne videant). s. acceptatio in affectu (vanitate) id est vana seculi ad malū in ducentia p̄ oculos enim peccamus dum visu ambim⁹. Vel (auerte oculos meos) cordis (ne videant) id est attendant in bono opere (vanitatem) sc̄z fauorē humane laudis vel utilitate rei tp̄alis sed potius (in via tua) id est in obseruatione mandatorū tuorū qua itur et venis ad te (viuifica me) vt ea impleam et in eis nihil aliud nisi te qui es via et vita attendā. Non enim viuit qui ea negligit vel aliud in eis q̄ritam querit. Deinde p̄ quid a vanitate auertit docet subdens.

Statue seruo tuo eloquium tuū: in timore tuo.

Statue immobiliter (seruo tuo eloquium tuum) id est mandata tua quasi intransgressibilem metam ne elabatur ad quod valet timor. Unde subdit (in timore tuo) sancto et casto vt qui stat videat ne cadat hoc idco dicit q̄ multi eloquia dei negligenter suscipiūt sed timor dei sanctus quasi basis est in qua verbus firmier stantur. q. d. da seruum tuum facere quod loqueris ac p̄ficere p̄seruauerit operari mandata tua in diuino eloquio contenta cum timore filiali qui nō admittit culpam et excludit negligentiam. Et dum in cūctis que agit deo displicere metuit semper magis et magis placere appetit. Unde subditur.

Amputa obprobrium meum quod suspicatus sum: q̄ iudicia tua iocunda.

Amputa et tolle falce tue gratie (obprobrium meum) quod temerarie (suspicatus sum) in alijs indicans cos non p̄ deo sed p̄ laudem v̄l tempali mercede benefacere que suspitio graue est pctm̄ et magnū sibi facit obprobriū. p̄pter q̄ obprobriū q̄ de alijs suspicat⁹ edicit esse suū quā culpā a se optat amoueri q̄ ei placent iudicia dei vera. v̄n subdit (q̄ iudicia tua) sunt iocunda quia vera nam vera sunt suauia amatorib⁹ veritatis sed iudicia hominū de occultis non sunt iocunda quia temeraria. Sed contra hoc malū charitas habenda est que nō emulatur. Unde subiungit.

Ecce concupiui mandata tua: in equitate tua viuifica me.

Ecce concupiui mandata tua) sc̄z vt ea scientem et opere implem que omnia in duobus mandatis charitatis colligunt id est concupiui ex toto corde et tota anima et tota mente diligere te et p̄ximū meū sicut me et tu (in equi-

tate tua) id est mandatorū tuorū (viuifica me) v̄ta gratie id est charitate quam concupiui me imple vt viuam in te qui morior in me. Duo nam q̄s predicta mandata principalia ad equitates pertinent. Equum est enim vt diligamus deū quia ipse dilexit nos equum est vt et p̄ximū diligamus q̄ et ab ipso diligere volumus. In hac ergo equitate viuificare postulat vel qui in sua toritudine male viuendo perijt in equitate mandatorū dei iam bene incedendū v̄uat.

Uau.

Veniat super me

miseriordia tua dñe: salutare tuū s̄m eloquium tuum.

In hac sexta littera peccatur vt saluator veniat qui est misericordia peccatorū et vita fidelium ideo huic octonario p̄ponit littera (vau) que interpretat ille vel ipse id est saluator christus qui quasi adhuc loquentibus nobis dicit ad suū. Quasi dicat in equitate tua viuifica me (Et) vt hoc cōsequar et mandata tua p̄ficiam (veniat super me) desursum. vnde omne datum optimum et donum p̄fectum est (miseriordia tua) o (dñe) id est auxiliū gratie tue quam vt cōsequar veniat (salutare tuum) id est christus redemptor et saluator noster (sc̄m eloquium tuū) id est sc̄m p̄missione tuam Venit quippe christus nos misericorditer saluare sc̄m q̄ antea dignatus est p̄mittere et p̄nunciare. Quod totum est gratie ne quisquam de meritis gloriē et totum corpus dei dicat gratia dei sum id q̄d sum.

Et respondebo exprobrantib⁹ mihi verbum: quia speravi in sermonib⁹ tuis.

Et sic (respondebo exprobrantib⁹ mihi) id est obprobriū mihi dicentibus (verbum) a spiritu sancto mihi ministrandū sc̄z verbum bonum p̄ verbo malo verbum fidei p̄ verbo infidelitatis: verbum edificationis p̄o verbo exprobrationis: parum est enim christus habere in corde nisi interritus confiteatur ore et dum timetur obprobriū nolle respondere verbum et hoc faciam quia (speravi in sermonib⁹ tuis) id est in p̄missis que dicunt nolite cogitare q̄d loquamini etc. Vel (in sermonib⁹ tuis) quibus vitam eternam te confitentib⁹ promittis. Sed quia multi v̄gentib⁹ malis negat subdit.

Et ne auferas te ore meo verbū veritatis vsq̄ quaq̄: quia in iudicijs tuis speravi.

Et ne auferas) id est ne auferri sinas (de ore meo verbū veritatis) quo minus eam predicē (vsq̄ quaq̄) id est semp̄ vel penitus et si ex timore ad tempus (q̄ in iudicijs tuis) quibus tuos flagellas et corripis vel etiam occidi permittis (speravi) quoniam non solū mihi non auferunt spem verū etiā augent. quem enim diligit deus castigat et flagellat enim filiū quem recipit. Vel (speravi) id est sup̄ condignū sperant q̄ p̄miū sup̄ merita speramus non sunt enim condigne passionē huius tp̄is ad futuram gloriam.

Et custodiam legem tuam semper: in seculum et in seculum seculi.

Et si non abstuleris (custodiā legem tuam) ipsius mandata sc̄z charitatē opere adimplendo et hoc (semp̄) quod determinat dicens (in seculum) id est in presentia et in seculū seculi. In futuro. plenitudo enim legis est charitas que a sanctis ex quorū ore nō auferitur verbū veritatis custodiet non solū in hoc seculo sed etiam in altero. Quia charitas que hic incipit in futuro p̄ficiet et que hic est ignis ibi erit camin⁹. Nam et deum plenius cum videbimus amabimus et p̄ximū similit̄ q̄ deus erit omnia in omnib⁹ hec autem predicta cum orare exaudivisti me.

Et ambulabā in latitudine: q̄ mandata tua exquisiui.

Et exauditus (ambulabā in latitudine) sc̄z charitatis que diffusa est in cordib⁹ nostris que tam lata est vt vniuersam legem et p̄phetas in se concludat. hec autē charitas duob⁹ illis mandatis tota atq̄ integra continet id est dilectione dei et p̄imi in quibus tota lex pendet et p̄phete (q̄ mandata tua) quorum plenitudo est charitas (exquisiui) petendo: querendo: pulsando: et accipi spiritū quo bona facerem et dilectione. Et q̄ dixit se ambulasse in latitudine continenter p̄sequitur in tribus scilicet in locutione meditatione operatione et primo in locutione dicens.

Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum: et nō confundebat.

Et loquebar) constanter et intrepide (de testimonijs tuis) p̄cece martyrijs vel in p̄ceptis a te testificatis et de te testificantib⁹ p̄o veritate certans vsq̄ ad mortem (in conspectu regum) qui poterant terrere et timorē incurrere. In hoc dicto non tam rei euentū q̄ mentis affectū et p̄ximū q̄ sic erat affectus q̄ iam p̄missus esset loqui corā regibus. genus autem martyri est

nomen christi cōfidenter confiteri coram talibus (et non confundebat) loqui vt timore vel pudore cederem sciens quia qui te confitetur coram hominib⁹ confiteberis eum coram patre et angelis eius. Deinde subiungit de meditatione ne dicens.

Et meditabar in mandatis tuis: que dilexi.

Et meditabar in mandatis tuis) implendis cogitando quomodo p̄ficerem omnia enim seruus mandata dñi sui semper in mente habere debet vt non solum timore verum etiam amore deseruiat et subiungit quare dicens (que) p̄pter se (dilexi) id est quia ea dilexi p̄ spiritū qui datus est mihi. quod enim ab aliquo diligit de hoc frequenter meditat⁹ p̄ hūc quidem spiritū dilectio ipsa in corde diffundit et cor ad meditando dilatat. deinde subdit de operatione dicens.

Et leuavi manus meas ad mandata tua que dilexi: et exercebor in iustificationibus tuis.

Et leuavi manus meas ad mandata tua) ea post talem meditationē opere adimplendo et meditationē enim mandatorū celestium boni operis vsus inoleuit sine quo meditatio nō sufficit. Cum opera p̄ deo fiunt tunc manus ad superna leuant: cum autem p̄ terrenis tunc deponuntur (que dilexi) q̄ finis p̄cepti est charitas vt eius intuitu fiat mandatū. Ad omnia autem tria predicta pertinet quod sequit⁹ (et exercebor) sic loquendo meditando et operando (in iustificationib⁹ tuis) id est in p̄ceptis tuis que iusticie sunt ac iustificat et iustificatū ostendunt.

Zai.

Emor esto verbi

tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti.

In hac septima littera agit de spe p̄missio num dei que facit omnia pacifice tolerari per quam mens humana eleuatur ab his visibilib⁹ et temporalib⁹ ad inuisibilia et eterna bona vbi requies est vera. Septenarius autem significat requiē. Unde et huic octonario p̄ponitur septima littera sc̄z (Zai) que interpretatur huc vel duc te q̄ hic agit de spe que non est de presentib⁹ sed ad futura tendit. q. d. huc tende huc dirige iter tuū tanquāz tui ductor et rector quo vocat te verbū dei sc̄z ad eternitatem festinās ergo iste in illam requiem ingredi potest eam. d. (Emor esto v̄bi tui) id est p̄missi implēdi fa-

etiā seruo tuo) nō libero suo. i. nō quasi oblitus
tardus sed quasi memor redde promissum qui
nunquam fallis: promissit enim deus merce-
dem cuiuslibet fidei sibi seruienti & specialiter in
bulationes mundi patienter pro eo sustinenti
(in quo) verbo promissionis (mibi spem dedi-
sti) de expectatione promissorum. quia enim p-
missi sperare fecisti eterna et despiciere presen-
tia quasi diceret ideo sic & sic ago qz te pmit-
te eterna & auxiliū in tribulatione spero et tu dñe
pmissi memor esto. Unde in aduersis spe se cō-
solans subdit.

**Hec me cōsolata est in humilitate mea:
quia eloquiū tuū uiuificabit me.**

Hec scz spes tue pmissionis (me cōsolata
est) et confortauit (in humilitate mea). i. in deie-
ctione & tribulatione nō timere sed potius gau-
derem. Ergo aduersa facile superant si sit spes
que cōsoleat qui enī meliora sperat leuioribz nō
frangit (qz eloquiū tuū). id est pmissio tua (vi-
uificabit me) afflictum & firmavit meū animū.
Temporarij tentationis de verbo et eloquio
deiriuntur quo eterna pmitant. Unde petrus
dño dixit verba vite eterne habes. Et necesse
mibi erat quia.

**Superbi inique agebāt vsqz quaqz: a le-
ge autem tua non declinaui.**

Supbi scz psecutores mei (inique agebāt)
cōtra me (vsqz quaqz). i. valde nimis nō tñ in
pie agendo sed etiam pios ad impietate cogen-
do qd nimis est iniquum sed frustra instabant
qz non consensit. Unde sequit (a lege autem tua
non declinaui) quantumcumqz me ad hoc impel-
lerent sed in ea stabilis pmanſi. lex enim dei est
r. mediū vt non curetur pſperitas superboz et
non timeat deiectionis iustoz. hic nanqz nos do-
cet recta et iusta dei iudicia meditari et qli nos
regere debeamus cautione. Ideo subdit qz.

**Nemoz fui iudicioz tuoz a seculo dñe:
et cōsolatus sum.**

Nemoz fui iudicioz tuoz a seculo (dñe)
ex quo genus humanū cepit que exercuisti in
vasa ire & in vasa misericordie (et cōsolatus sū)
qz iudicia tua vera esse cognoui. Qui enim pre-
terita reperit & semp colligit seruet iustitias: co-
gnoscit qz nec peccatōz potētia sue iprobitatē cū-
dat nec iustus equitatis sue premijs defraudet.
Et qui bene sibi cōsciens hec nouit retere ha-
bet vnde gratiā sue cōsolationis possit accipe-
re. Quantum autē vir sanctus iniquos quos to-
lerabat diligere ostendit cum subiūgit. In me
quidem cōsolatus sum. Sed.

**Defectio tenuit me: p peccatoribz vere
linquentibus legem tuam.**

Defectio et rediū cordis et anime. i. afflictio
et dolor (tenuit me) et occupauit p peccatoribus
derelinquentibus legem tuam. i. p excessibus pec-
cantium a quibus legem tuā derelinquide-
bam: dolebat pfectus iste non qz ipse appetebat
sed qz lex dei relinquebat et non de suo sed de
alieno cōtristabat damno. Tanta enim est vir-
tus pietatis qz vir sanctus plus grauatur & do-
let de aliena culpa & miseria qz de sua pena & in-
iuria. Sed nos hodie magis dolemus nostra
incōmoda qz salutis pximi detrimenta. Nec
tñ de tribulatione sua nō dolebat immo gau-
debat quod ostendit cum subdit.

**Cantabiles mihi erant iustificatōes tue
in loco peregrinationis mee.**

Cantabiles. i. sicut cātilene delectabiles qz
cantus eleuat labores tollit rediū & delectat mi-
hi erant iustificatōes tue. i. iudicia tua iusta qz
bus nostri purgant excessus. Et coz quidem
iniquitatibz dolebat sed in dei iustificationibz
qz a malis tribulabat cantabat & exultabat (in
loco peregrinationis mee). i. in via pntis vite in
qua pegrini sumus & differimur a pñia hec enī
misera vita locus peregrinationis dicit eo qz bo-
mo deiectus est de paradiso in has miseras vbi
penā sue improbitatis fcat. Sed qz omni tpe
circa dei laudes esse debet intent' adiūgit. Et.
**Nemoz fui nocte nominis tui domine
et custodiui legem tuam.**

Nemoz fui nō solum die sed etiam (nocte)
id est omni tpe (nominis tui dñe) laudibz diuinis
nō orationi intendendo. Vel (memoz sui no-
cte) scz tribulationis id est in aduersitate nō tñ
in pſperitate (nominis tui) o dñe xē coram ho-
minibus confitendo & tibi gratias agendo rbi
magis qz in pſperis deo est adherendus & gra-
tie sunt agende: non est enim magnum si hoc
agas in pſperis (et sic custodiui legem tuam)
mandata tua adimplendo quam non custodis-
set si in virtute tua confidens nominis dei me-
mor non fuisset adiutoriu enī nostrū in nomi-
ne dñi. Et merito memor fui et custodiui. Rā.
**Hec facta est mihi: qz iustificatōes tuas
exquisiui.**

Hec scz nox & tribulatio (facta est mihi). i. p-
me & ad vtilitatem meam. pdest enim his qui sa-
lubriter exercent in ea vt discant non super bire
nam virtus in infirmitate pſcitur. Et bene fa-
cta est mihi & ad vtilitatem meam quia sic (iusti-
ficationes tuas) & pcepta iustificantia exqui-

sui. Unde prius dicit bonum mihi quia hu-
miliaſti me vt discam iustificationes tuas. Tuas
qui iustificas impium nō meas: deus est enim
inquit apostolus qui operatur in nobis et vel-
le & operari p bona voluntate hoc etiam p pro-
phetam dominus dicit. Et faciam vt in prece-
ptis meis ambulatis et iudicia mea custodias
tis et operemini.

.ff.

Beth.

Oratio mea domi-

ne dixi custodire legem tuam.

In hac octaua littera faciem dñi
videre optat quia mandatis eius est obsecutus
et qz qd desiderat sollicite satagit habere ideo
congrue premitit littera (beth) que interpreta-
tur pauor: et intelligit non pauor recidendi sed
sollicitudo acquirendi illud bonum quod spe-
rat qd quia in octaua resurrectionis prestabitur
ideo octonarius ille octauus ponit. q. d. iusti-
ficationes tuas exquisiui quia. (Portio) & pars
(mea) o dñe tu es quasi diceret non quero di-
uitias nō honores seculi sed omnia postposui
vt tu solus mea pars optima fieres. partes sibi
eligunt homines in hoc mūdo alius hoc alius
illud vnde quisqz viuat: pars vero piorum est
ipse deus vnde semper viuant. Qui talem por-
tionem desiderat opus est vt legem diuinā cu-
stodiat. Unde subiūgit & ideo (dixi) id est fir-
miter statui (custodire legem tuā) custodia enī
legis dei acquirit portionē ipm deuz. Sed qz
non custodio nisi adiuues ideo ad hoc facien-
dum dicit.

**Deprecatu sum faciē tuā in toto cor-
de meo: miserere mei scdm eloquiū tuū**

Deprecatu sum faciem tuam) id est faciem
gratie non vindicte hoc est fauorem tuum. Vel
(faciem) id est noticiā qz qui deum contempla-
ri valet qualiter legem eius custodiat intelligen-
do videt (in toto corde meo) id est tota intēde
tota animi virtute: toto mentis affectu. Nullū
aliud desiderū habens qz diuisa mens nō im-
petrat. deprecatu sum inqz dices (miserere mei)
vt p misericordiā habeā quod meritis nō pos-
sum (scdm eloquiū tuū) id est scdm pmissionē
tuā: pmitit enī nobis miseris misericordiā suā
deus si ad ipsum conuerti voluerimus. Et tan-
quam exauditus & adiuuus subdit.

**Cogitavi vias meas: et conuerti pedes
meos in testimonia tua.**

Cogitavi) id est diligenter consideraui (vias
meas) id est pgressus vite mee pōres malos vel
futuros scz quid agendū sit & quomodo & quid

non (& conuerti pedes meos) id est affectus me-
os & gressus operū meoz quibus homo quasi
pedibz ambulādo pgrēdit a vijs meis prauis
et tardis (in testimonia tua) id est mandata que
tue voluntati testificant eligendo viuere scdm
ea. Cogita ergo vt iam non tuis gressibz quibz
lapsus es ambules. Cogita autem quid facias
quid loquaris quomodo viuas vbi enim pres-
cedit cogitatio ibi matura sequit opatio Et iō.

**Paratus sum et non sum turbatus: vt
custodiam mandata tua.**

Paratus sum) pmpria voluntate (et nō sum
turbatus) quanta cumqz aduersitate ingruente
(vt custodiā mandata tua) ita vt etiam p eis cu-
stodiendis si necesse est pati nō recusem. vbi co-
gitatione quis preuenit quod agendū est semp
paratus est ad agendū semper fixus & validus
vt non queat subita & improuisa offensione tur-
bari & ideo meditare & statuere animo vt veniens
ad pericula et pericula sis paratus nō solū aduer-
sus ea que vides sed etiam aduersus ea que nō
vides & dicas paratus sum & nō sum turbatus
vt custodiā mandata tua. vbi etiā notat qd obe-
dientia debet esse festina et leta. Et qz paratus
sit ostendit dicens.

**Funes peccatorū circūplexi sunt me: et
legem tuam nō sum oblitus:**

Funes peccatorū). i. deceptiones & impedi-
menta inimicorū spiritualiū & carnaliū scz de-
monum & maloz boim (circūplexi sunt me). i.
circūligauerunt me quibus tanquā funibz me
post se trahere conant sed frustra qz (et legē tuā
non sum oblitus) ipam transgrediendo sciens
oportere nos p multas tribulationes introire in
regnū dei. Mala enī quibz terrent et pctā sunt
quasi restis longa quam trahunt qua implica-
re sanctos volunt sed nō possunt eos qui legis
oblitū nō sunt. Non sum inqz oblitus qz fmo
dei nō est obligatus sed ita in memoria & affe-
ctu habui qz.

**Media nocte surgebā ad cōfitemdū tibi:
sup iudicia iustificatōis tue.**

Media nocte) pte seruiore et capto quieto
tempore (surgebam) de lecto & potest dici mediūz
noctis quicqd est inter crepusculū & diluculūz
Vel (media nocte). i. grauiori tribulatione nō
deiciēbar sed (surgebam) fortius (ad confiten-
dum) tibi confessione laudis & gratiarū actōis
gratie enī agende sunt deo de omnibz que ac-
cidunt nobis & sic potest teneri (dñs super iudi-
cia) et flagella (iustificationis) & correctōis (tue)
qz flagellas et iustificas filios qz recipis que

alij nō merentur. Confiteor tibi sciens quia et hoc ipsum q̄ fimes circūplectant me iusto iudicio dei est quod incipit a domo eius. Et ita affectus.

Particeps ego sum oīm timentū te: et custodientū mandata tua.

Particeps ego sum x̄ tua bonitate (omniū timentū te) timore filiali et sancto qui cauet of-
fensam: membrū enim est particeps boni cō-
mēbrū sui et totius corpis. Nā cōia sunt bona
iustoz. vt quicquid boni agitur a singulis pro-
fit omnibz: iusticia enī cōmunis est virtus. Tā-
ta quippe est virtus ecclesiastice vnitatis q̄ oēs
sunt vnū in dño (et custodientū mandata tua)
p̄ sanctā operationē vt timor nō sit ociosus. q̄
d. cum omnibz timentū te corde et custodientū
bus mandata tua ope: ego cōmunicō et partici-
pō beneficia tua que nō sunt pauca sed copio-
sa quia.

**Misericordia tua domine plena est ter-
ra: iustificatōnes tuas doce me.**

Misericordia tua o (dñe) id est effectū mi-
sericordie tue spiritualis et tpalis plena est ter-
ra: q̄ fidem vbiqz dilatauit et impios iustificat
solem suum ori facit super bonos et malos et
pluit super iustos et iniustos omnesqz pascit: et
p̄ hoc p̄sidenter rogo (iustificatōnes tuas) et
mandata (doce me) illuminando intellectū ad
cognoscendū eas et dirigendo affectū ad faciē-
dum. iam se custodisse dixit et hic amplius do-
ceri petit q̄ semp debēt queri ad p̄fectū. Nun-
quam enim est bone rei facietas eis quibus ve-
re sapit bonitas. Theth.

**Bonitate fecisti cū
seruo tuo dñe: scdm verbū tuū.**

In hac nona littera gratias deo
agit de sua humiliatōne et patientia p̄ quam ve-
nit ad iusticiā et q̄ bonū est humiliari et patien-
tiam habere que tollit tristitiā et prestat in tri-
bulatione etiam iocunditatē ideo huic octona-
rio p̄scribit littera (Theth) que interpretat bo-
num vel exclusio q̄ hic agit de patientia que ex-
cludit tristitiā de aduersis et facit bonū et iocū-
dum pati. q. d. doce me iustificatōnes q̄ iam.
(Bonitate fecisti cum seruo tuo) o (dñe) id est
fecisti vt me delectaret bonū et facerē illud libe-
raliter delectatione iusticie nō seruiliter timore
pene quod magnū est donū q̄ sic de eo qui ser-
uus fuit fecisti filiū (fm verbū tuū) quo iubet
liberaliter x̄ charitate seu amore nō seruiliter
et ex timore tibi seruire. Uel (fm verbū tuum)

id est scdm p̄missum tuū vt ablato spū seruitu-
tis firma sit p̄missio de spiritu adoptōis filio-
rum. Nō sunt ergo vera bona nisi illa que fm
verbum dei sunt. deinde quod se accepisse con-
fessus est augeri sibi petit et p̄fici dicens
**Bonitatem et disciplinā et scientiā doce
me: quia mandatis tuis credidi.**

Bonitatem. s. mecum factā (doce me) aspirādo
amplius c̄baritatem vt mibi gratia tua magis
magisqz auget et bonitatis dulcedine innotē-
scat (et disciplinā) dando patientiā vt adeo sit
dulcedo boni q̄ amore dei vel p̄mi quaslibz
feram passiones (et scientiā) illuminando intel-
ligentiā ad discernendū inter bona mala.
Bonitas ergo est p̄s̄ q̄ fit delectatō boni. di-
sciplina est virtus qua fit tolerantia mali. scien-
tia est virtus qua fit cognitio boni et mali. iō
doce (quia mandatis tuis credidi) scz q̄ tu illa
mādaueris quasi diceret fides qua credidi ista
tua esse mandata impetret a te gratiā qua faci-
am ista que tu mandas. Sed.

**Prius q̄ humiliarer ego reliqui: pro-
pterea eloquiū tuum custodiui.**

Prius q̄ humiliarer id est affligeret penali-
ter per tuam correctionē et disciplinā (ego deli-
qui) eloquiū tuū non custodiendo et sic culpā
incurrēdo: p̄pterea ne iterū humiliarer et affli-
geret (eloquiū tuum custodiui) scz scdm illud
operando. Et diuina enim correctione experi-
tur homo quantum bonū sit deo obedire et enu-
ditur vt magis sollicitus sit mandata dei custo-
dire. Sepe enim contingit vt culpa generet pe-
nam et pena excitet cor ad penitentiā et peniten-
tia operiat culpam. Nam si peccatis tuis tri-
buas q̄ humiliat es et quicquid acciderit in
te retorqueas: ex reo incipis esse iustus qui tere-
cum condemnas. Sed quia hoc non nisi per
gratiā dei fieri potest recte subdit.

**Bonus es tu: et in bonitate tua doce me
iustificatōnes tuas.**

Bonus es tu in te et ex te essentialiter et etia
sperantibz in te cōfidenter (et) ideo (in bonita-
te tua) et suauitate nō in meis meritis (doce me
iustificatōnes tuas). i. opera iusticie effectualis-
ter adimplere vel opera bona quibus possum
iustificari. Iustificatō enim est opus iusticie. q.
d. doce bonitate et patientia qui es bonus in na-
tura. Ecce liber in quo debet homo studere et
p̄ficere scz in dei bonitate et iustificatōnes nō
cursus planetarū nō diuinatōnes futuroz. vel
vanitates ceteras ibi querere. Et necesse est vt
me doceas q̄ ad est colluctatio vt ostendam te

quod didici. Nam.

**Multiplicata est sup me iniquitas sup-
borum: ego autē in toto corde meo scri-
tabor: mandata tua.**

Multiplicata est sup me) vi et numero (iniqui-
tas superborū). i. demonū et hominū iniquoz
nitentiū me impellere ad pctm (ego autem) tua
gratia cōfortat et adiutus (in toto corde meo)
et mentis affectu (scritabor) vehemēter (man-
data tua) ad intelligendū et operandū. consolā-
tionē requirens in eis vt tñ hercam mandatis
quantū illi supbi volunt seducere ab eis: recte
autē cum aduersa patit mādata diuina p̄scri-
tatur tunc enim ad consolationē diuinarū scri-
pturarū maxime recurrere debemus cuz in h
seculo tribulatōes et tentatōes p̄pter deum susti-
nemus. Et etiam.

**Coagulātū est sicut lac cor eo: ego ve-
ro legem tuam meditatus sum.**

Coagulātū est sicut lac cor eorū) superborū
.i. in malicia cōpressum paulatim et induratum
vt enim lac natura sui purū speciosum atqz su-
cerum est sed corruptione coagulatur et accessit sic
cordis humani natura pura sincera et p̄spicua
est priusqz vicioz admittōe corrumpatur et co-
cescat (ego vero legem tuā) p̄ quā supbos hu-
milias et humilibz gratiā p̄stas (meditatus sum)
contrario ad emolliendū cor meū et vt contra
obstinatōnem et duritiā eorū meditatio legis sit
mibi refrigeriū. Et ergo.

**Bonum mihi quia humiliasti me: vt di-
scam iustificatōnes tuas.**

Bonum mihi est) et p̄s̄ (q̄ humiliasti me)
humiliatōe pene p̄pter excessum culpe. i. diuersis
tentationibz et afflictionibz exercuisti q̄ pe-
nam vertisti in eruditionē. et veratio dedit mi-
hi intellectū (vt discam) diligentius nō solū co-
gnoscere sed et facere (iustificatōnes tuas). i. opa
iusticie vel mādata tua que iustificānt et hoīem
iusticiare docent. Sed q̄ hoc nō fit nisi p̄ dī-
lectionē vbi qui facit habet delectationē subitū
git ostendens quantum ex hac humiliatōe p̄fere-
rit. q. d. Et hoc in tñ affectus sum q̄.

**Bonum mihi lex oris tui: super milia au-
ri et argenti.**

Bonū est mihi lex oris tui) docens me vti-
lia p̄ salute eterna (sup milia auri et argenti). i.
sup diuitias et omne p̄ciosum seculi. ponit enī
determinatuz p̄ indeterminato. Et bene dicit
sup q̄ amplius diligit charitas legē dei q̄ cu-
piditas milia auri et argenti: bona spiritualia
sine comparatōne excedūt in bonitate tpalia. nō
quicunqz immo rarus hoc dicit. i. qui legē dei

auro et argento p̄ferat qui p̄pter legē dei omnia
relinquere potest. relinquit milia diuitias ore
et p̄fessione sed affixi sunt eis corde et amore.
Iob

Anus tue domine

fecerunt me et plasmauerunt me da-
mibi intellectū vt discā mādata tua.

In hac decima littera petit sibi dari intel-
lectum mandatorū dei vt vera vita. i. eterna fru-
atur et q̄ nemo vitā eternā pōt habere nisi pec-
cata cōfiteatur qd maxime sit in aduersis ideo p̄-
scribit huic octonario littera (Iob) que inter-
pretatur cōfessio vel desolatio qd bene cōuenit. ci-
tus enim cōfitemur et diuinū implozant auxiliū
qui desolati sunt et vrgent aduersis. Interpre-
tatur etiam Iob scientiā vt p̄ncipiū q̄ hic do-
cetur homo creatus esse impassibilis immorta-
lis et in plenitudine sciētie ad quam bonus ho-
mo reuerti desiderat cuius in hac vita initium
habet intellectū. q. d. lex tua est mihi bonū sup
milia et merito q̄ (Anus tue). i. potentia scz
virtus et sapia tua (fecerunt me) creando fm ani-
mam ad imaginē et similitudinē tuā (et plasma-
uerunt) vel finxerunt me formando fm corpus
et q̄ ex hoc obligor ad tuū seruitiū (da mihi in-
tellectū) purū et intellectus elevationē (vt discā
mandata tua) ad clarius intelligendū sepius me-
ditandū deuonō adimplendū. q. d. opatio tua
te moueat vt quē fecisti in natura: reficias et p̄fi-
cias in doctrina restituēdo mihi intellectum q̄
obscuratus est p̄ pctm. Et tunc omnes.

**Qui timent te videbūt me et letabunt
quia in verba tua sup speraui.**

Qui timent te) timore filiali (videbunt me)
et facta circa me ad informandum te (et leta-
bunt) de meo conantes imitari me profectu
Omnes qui timent deū letant si vni datur qd
petit Charitas enī de bonis p̄mi gaudere fa-
cit. Iocūdu est bonis aspectū bonoz nō exte-
rioris hoīs sed interioris sed ecōtra grauis est
malis: deo letabunt (q̄ in verba tua). i. in ea q̄
p̄missisti (sup speraui). i. valde speraui. Nō autē
simpliciter speraui sed sup speraui q̄ enī deus
potest facere supra q̄ petimus et intelligim⁹ pa-
rum est hic tñ de illo sperare sed debemus su-
per sperare. Ideo da intellectū q̄ iam.

**Cognoui dñe quia equitas iudicia tua:
et in veritate tua humiliasti me.**

Cognoui dñe) et scio (q̄ iudicia tua) q̄b
multasti genus humanū et in oibz q̄ circa bo-
nos et malos facta sunt vel fiunt sunt (equitas). i.
iusta et eq̄ licz qdā nob occulta (et i veritate tua). i.

iusto iudicio (humiliasti me) subdēdo me huic
penalitati ⁊ multiplici miserie p̄t demeritū of
fense. Sūma enim eq̄tas est vt qui delinquit
p̄ superbiā purgetur p̄ humilitatē. Ergo q̄ me
hūilasti vt corrigeres ⁊ iusta ē hec tua vindicta.
**Fiat misericordia tua vt consoletur me:
scdm eloquiū tuū seruo tuo.**

Fiat nunc (mīa tua) mibi (vt consoletur me)
in afflictōe mea q̄ misericordia miseri est ne-
cessaria: nō petit auferri erumnas que sunt ad
purgatiōē sed solari. In labore enī p̄fectus
vir nō finem laboris sed verbū consolatiōis pe-
tit vt bñ p̄ferat (fm eloquiū tuū) factū (suo tuo
.i. fm qd̄ p̄misisti suo tuo cui tenes p̄misisti cū
vt post hūilitatē afflictōis tribueres p̄sidiū p̄so-
latōis deinde exp̄mens qd̄ p̄ misericordiā def
subiungit. Et post hec ⁊ p̄ hec de cetero.

Veniant mibi miseratōes tue et viua:
q̄ lex tua meditatio mea est.

Veniant mibi miseratōes tue .i. effectus mi-
sericordie tue ⁊ per illas (viuas) vita gracie in
p̄nī ⁊ glorie in futuro ⁊ ostendit quo merito. d.
(q̄ lex tua) non vanitas seculi (meditatio mea
est) cogitando de executōe mandatorū ei⁹. Hec
meditatio cogitatio amānis est qui cogitat vt p̄
dilectionē operet ⁊ tñ amantis vt charitas nō
frigescat huius meditatiōis sue: quālibet abū-
dantia cōstipet iniquitatis aliene. nō enim suf-
ficat meditatio sine opatiōe. mibi in quā veniāt
miserationes tue et.

**Confundant supbi q̄ iniuste iniquita-
tem fecerunt in me: ego aut̄ exerceboz in
mandatis tuis.**

Confundant .i. confundent (supbi) .i. iniq̄
qui nolunt humiliari. **Vel** (confundent) .i. pu-
deat eos ⁊ erubescant de sua iniquitate (supbi)
et iniq̄ (q̄ iniuste) .i. sine iudicio ⁊ maliciose (ini-
quitatem fecerunt in me) iniuste me p̄sequendo
(ego aut̄) quicquid aduersum me agant (exerce-
boz in mandatis tuis) ea meditando atq̄ ope
adimplendo benefaciā etiam inimicis. Quā-
ta ergo grauiora hic mala sustinem⁹ tanto stu-
diosius nos in mādatiōe factis exercere ⁊ in eis
consolationē querere debemus vt hec nos sub-
leuent quos illa opprimere student. Et.

**Conuertantur mibi timentes te: et qui
nouerunt testimonia tua.**

Conuertantur mibi conformati ⁊ veniant ad
me mibiq̄ associēt vt tales comites habeā in
auxiliū ⁊ consolationē meā (timentes te) .i. inci-
pientes ⁊ (qui nouerunt) .i. quos iam lectio im-
buuit ⁊ si nōdum opatio. **Vel** (timentes te) timo-
re filiali (et qui nouerunt) intelligendo et opatiōe

do (testimonia tua) .i. quid de te testentur scrip-
tarum eloquia. **Vel** (testimonia tua) .i. legē cū
testificatione tua datā: post omnia nō audebit
iustus dicere q̄ sit sed petit fieri immaculatus.
q. d. fiat misericordia tua: veniant miseratōes
tue ⁊c. qd̄ vt impetrem.

**Fiat cor meū immaculatū in iustificatiōe
tuis: vt nō confundar.**

Fiat cor meū immaculatū sine macula pec-
cati ⁊ nihil attendat nisi te (in iustificationib⁹ tu-
is) implēdis. i. in operib⁹ iusticie diuine (vt nō
p̄fundar) a spe mea. **Vel** (vt nō p̄fundar) in p̄nī p̄
lapsū culper in futurū exp̄tentiā pene. Sicut
egritudines corporū oriūt et stomacho ita peccā-
ta ex corde et in est q̄ penitēdo de peccātib⁹
tundimus peccatū cui cor vicinū est. Quia q̄ de
corde p̄cedit vniuersitas victoriū sicut dñs ait
in euāgelio ideo illud immaculatū fieri poscit
in operib⁹ diuine iusticie. In quoz actione po-
test macula quadruplex p̄tingere scz si agat di-
minutē ieiuniū sine elemosina. si negligenter
vt contingit in oratiōe ratione distractōis. si da-
te vt si vanā gloriā querat: si mercenarie vt si
p̄ precio tempali fiat. **Laph.**

Efecit in salutare

num anima mea et in verbum tuum
super speravi.

In hac vndecima littera pegrinus hui⁹ mū-
di aduentū dñi desiderat: primū scdm antiq̄s
p̄fes: scdm quantū ad modernos dicens quā-
ta in hac expectatiōe nulerit a supbis ⁊ petat
in mādatiōe dei p̄seueret ⁊ q̄ in hac expectatiōe
lassatus est ex desiderij dilatōe iō huic octona-
rio p̄mittit littera (Laph) que interpretat in-
curuatus q̄ fessus longa militā cupit dissolui
et reuerti ad principiū sed tñ non recusat labo-
rem si necesse est manere in carne p̄pter fratres.
q. d. veniant mibi miseratōes tue ⁊ viua vt
et vita eterna q̄ (Defecit) fere ⁊ lassata est scz p̄
tedio in diuina expectatiōe tendens affectu et
desiderio (in salutare tuū) scz iesum vt in deside-
rium salutis (anima mea) tribulationib⁹ ⁊ ten-
tatiōib⁹ oppressa Bonus est iste defectus signi-
ficat enim desiderij boni nōdū quidē adepti
sed quidissime p̄cupiti (⁊ in verbū tuū) .i. in pro-
missum tuū quovitam eternā patienter sustine-
ntes id adimplendū hec spes facit p̄ patientiā
expectare que nō videtur. Hec simpliciter di-
cit sperari sed super sperari quia p̄miū ma-
ius est meo iō ⁊ plus futurū est q̄ dici potest.
**Defecerūt oculi mei in eloquiū tuū: di-
centes quando consolaberis me.**

Defecerūt (oculi mei) interiores scz rō-
et mentis intellect⁹ nimio desiderio lassati: ten-
dentes (in eloquiū tuū) .i. in p̄missum tuū (di-
centes) gemitu oratiōe ⁊ desiderio (quando cō-
solaberis me) educendo de his miserijs quoz
tedio afficior. q. d. moras patior quod sit vt res
dilata dulcior veniat. Non autem dñs quid
quādo faciat qui in mensura et numero ⁊ pon-
dere cūcta disponit Ardentib⁹ aut̄ spiritualib⁹
desiderijs carnalia desideria frigescent p̄pter h
subdit quasi dicendo. Ideo consolare.

**Quia factus sum sicut vter in pruina: iu-
stificatiōes tuas non sum oblitus.**

Quia factus sum sicut vter in pruina ⁊ roze
congelato .i. dei gratia carnalis cōcupiscentie
ardorē restrinxi: p̄ vitem enim caro mortis hu-
ius: p̄ pruina celeste bñficiū intelligit quo car-
nis cōcupiscentia velut frigore cobibente tor-
pet ⁊ contrahit ⁊ ideo q̄ talis factus sum (iusti-
ficatiōes tuas) ⁊ ea que precipis ad iusticiam
(nō sum oblitus) q̄ a memoria nō labunt dū
aliunde nō cogitat nam q̄ torpet cupiditas iō
seruet charitas. **Vel** (q̄ factus sum) .i. reputa-
tus vilis ⁊ inutilis (sicut vter in pruina) conge-
latus est ⁊ nulli liquori idoneus ⁊ tñ iustifica-
tiones tuas nō sum oblitus) p̄ recordatiōē et
opatiōē. Ita desiderio videre salutare. **S.**

**Quot sunt dies serui tui: quādo facies
te persequentib⁹ me iudiciū.**

Quot sunt in hoc seculo (dies serui tui) qui
bus finit ista miseria p̄secutiōis et tentatiōis.
q. d. Imprime mibi iugem finis mei meditatiō
nem et quādo facies de p̄sequentib⁹ me) scz de
diabolo ⁊ ministris eius (iudiciū) .i. vindicta ⁊
exultatiō vt illis destructis pueniā ad tuā visio-
nem. q. d. vtinā fiat celeriter vt ab his liberer:
de dieb⁹ suis interrogat corpus christi q̄ hoc
seculo sunt futuri ⁊ ne quis putet eccliam ante
seculi finem desiturā addit etiam de iudicio de
monstrans vsq̄ ad iudiciū ip̄m quoq̄ in ter-
ris futurā. Nam ad hoc vt me p̄sequunt.

**Narrauerunt mibi iniqui fabulationes
sed non vt lex tua.**

Narrauerunt mibi iniqui fabulatiōes .i.
inanes ⁊ vanas locutiōes que in verbo tñ de-
lectant vt me a veritatis tramite detorquerent.
(sed nō sunt) ille mibi (vt lex tua) q̄ nō cōueni-
unt legi tue in qua me magis veritas delectat q̄
verba. Illas aut̄ vanas locutiōes habent in di-
uersis sectis ac p̄fessionib⁹ ⁊ littere seculares et
iudeoz ac errabunda loquacitas hereticoz
quos omnes iniquos voluit intelligi quibus
omnib⁹ p̄posui legē tuā que nullā p̄iunct vel cō-

tinere pōt falsitatē. **Qd̄ ex hoc patet q̄.**

**Omnia mandata tua veritas: iniqui p̄-
secuti sunt me adiuua me.**

Omnia mandata tua sunt (veritas) ⁊ inni-
ta veritati omnia que tendunt ad veritatē fina-
lem nō sunt vanitas vel falsitas que in illorū
abundat sermonib⁹ ⁊ p̄pter hanc tuā veritatē q̄
me delectat (iniqui p̄secuti sunt me) iniuste q̄ nō
in me p̄secuti sunt nisi veritatē vt deprauarent
eam ergo tu (adiuua me) vt certē p̄ veritate vsq̄
ad mortē q̄ ⁊ hoc tuū est mandatū. Non pe-
to vt amoueāt hoc certamē sed vt adiuuare me
digneris sciens ne minē coronari nisi qui legit
time certauerit. Ideo aut̄ adiuua q̄.

**Paulominus cōsumauerūt me in terra
ego aut̄ nō dereliqui mandata tua.**

Paulominus .i. fere (cōsumauerūt) .i. con-
sumperunt (me in terra) multa scz strage mar-
tyrum facta dum p̄fiterent et p̄dicaret veritatē
Non dicit p̄sumperūt sed cōsumauerūt q̄ stra-
ges martyriū potius fuit cōsumatiō ⁊ p̄secutiō
ecclie q̄ p̄sumptio. Sed q̄ nō frustra dicit ad-
iuua me subdit (ego aut̄) q̄uis ita tentatus (nō
dereliqui mandata tua) quantūcumq̄ me p̄se-
querent q̄ in omnib⁹ p̄secutiōib⁹ semp aliqui
referuati fuerunt fideles in fide cōstantes et ita
erūt in futuro. Et vt possit p̄seuerare vsq̄ in finē
subdit.

**Scdm misericordiā tuā viuifica me: et
custodiā testimonia oris tui.**

Scdm miam tuā nō meritū meū (viuifica
me) vita gr̄e ⁊ cōfirma me in p̄secutiōe ne amā-
dovitā t̄palem negem ⁊ sic p̄dam vitā sp̄iālem
et eternā (et) vita (custodiā testimonia oris tui) .i.
martyria ad que hortaris vel p̄cepta q̄ ore tuo
sanctū. Sancti enī in tanta p̄secutiōis crude-
litate nullo modo dei martyria vel p̄cepta cu-
stodirēt nisi fieret eis qd̄ hic orantū est scdm mi-
sericordiā tuā viuifica me. viuificati sunt q̄ p̄
vita veritatē deserere noluerūt: moriendo p̄ve-
ritate vixerunt. **Lamech.**

Et eternū domi-

ne verbū tuū p̄manet in celo.

Fessus expectator qui supra cu-
piebat dies suos claudi ⁊ esse cū christo hic oñ-
dit se nō recusare laborē immo est ardēs ad ser-
uandū ei cui angeli fuit q̄ in hac littera duo
decima virtutes dei ⁊ facta describit dicens t̄pā
lia finiri sed nō mandata dei ⁊ q̄ hic mandata
sunt diligenter intelligenda ⁊ seruanda iō huic
octonario p̄mittit littera (Lamech) que interp̄-
tatur cor vel seruo. leuet ergo cor circūcūsus ad

ca. decet enim illud in te manere quod in celo profuerat dixerat supra adiuua uiuifica et custodia testimonia. Et bene sunt custodienda quod.

In eternum. i. semp et sine intermissione o (dne verbu tuu). i. lex tua et obseruantia mandatoru tuoru (pmanet in celo). i. in celestibus spiritalibus et angelis custodiens eterna sine desertioe militiam quod celestes creature semp obediunt deo quod merito debet inferiores creature rationales imitari similiter obediendo. q. d. idcirco omni studio mandata obseruanda sunt quod supni ciues ea indefinenter custodiunt et ei seruitus negada non est cui angeli seruiunt post celum sequit de terra. Et.

In generatione et generatione veritas tua: fundasti terram et pmanet.

In generatōe et generatōe. i. in oibz generationibus sibi succedentibus pmanet (veritas tua) quod nunqu defuit veritas dei in sanctis eius modo paucioribus modo pluribus se varietas hominum habuit vel habebit semp eni sunt aliqui veritatis amatores iusti et veraces quod (fundasti) et stabiliisti in fide (terra). i. ecclesiam scilicet sanctos qui sunt in terra (et pmanet) in ipsa fide quod fundamentum fidei quod est iesus christus pstabilita non inclinabitur in seculis seculi pmanet illa et veritas in ea. Et similiter.

Ordinatione tua pseruat dies: quonia omnia seruiunt tibi.

Ordinatōe et dispositōe (tua pseruat dies). i. iustus et sanctus qui relictis mundi tenebris in lumine dei viuit qui pseruat in ecclesia quicquid vigeat (quonia omnia) qui pmanet ad hunc diem (seruiunt tibi) omnia que ex ordinatōe dei pficiunt deputat ad seruiendum. Vel (quonia omnia seruiunt tibi). q. d. ratio et causa omnium predictorum. scilicet per verbum tuum pmanet in angelis: veritas in hominibus: terra in fundatōe: dies in ordinatōe est ista quonia omnia debita fuit et obediencia tibi sunt subiecta et p nutu tuo disponis ea. Merito autem omnia seruiunt tibi quod.

Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea.

Nisi hoc esset quod lex tua meditatio mea est sciendi et faciendi et pmanet post tribulatioes sperandi (tunc). i. ideo quod non meditarer (forte perissem) p lapsu in grauē culpā (in humilitate mea). i. in deiectione et afflictioe. legis quippe meditatio facit ut tpe tribulatiois sustinere et tolerare possimus ne frangamur. Ergo tpe afflictiois meditatio nobis in lege sit ne iparatos pcella tentationis affligat. Et quod sic legis meditatio pseruauit me a piculo ideo de cetero.

In eternum non obliuiscar iustificatioes tuas: quia in ipsis uiuificasti me.

In eternum scilicet in euum. i. quod diu uiuam (non obliuiscar iustificatioes tuas). i. pcepta legis in quibus nos corrigendo a peccato purgas et iustificas. Vel (in eternum). i. in eterna vita (non obliuiscar iustificatioes tuas) laudando et gratias agendo quod nos liberasti de spiritali captiuitate et de mundo sicut israelite in terra pmissionis gratias agebant p liberatōe ab egypto (quod in ipsis). i. p eorum meditatione et implenone (uiuificasti me) nihil extra te petente: a morte scilicet peccati reuocando vel pseruando et vitam spirituale vel eternam conferendo. Et ideo.

Tuus sum ego saluum me fac: quonia iustificatioes tuas exquisiui.

Tuus sum ego) non solum secundum creationem et potentiam sed secundum gratiam recreantem quod p te uiuificasti et ideo (saluum me fac) de futuro sicut fecisti de preterito. Ego tuus famulus et tu deus meus a te posco salutem. Quia mihi esse volui et perij modo tuus sum et ideo salua. Et hoc te moueat (quonia non meas voluitates quibus fui me) sed (iustificatioes tuas). i. mandata tua in lege contenta ut essem iam tuus (exquisiui) scilicet ex affectu ut intelligerem ope proficerem. ut dicit Ambrōsius. Rarus est qui possit dicere deo tuus. Ille hoc dicit qui adheret deo totis sensibus qui aliud cogitare non nouit hoc non potest dicere secularis: plures enim dominos habet venit libido et dicit. Deus es quod ea que sunt corporis concupiscis in illius adolescentule amore te mihi vendidisti. venit auaricia et dicit. Deus es aurum et argentum et possessio quam habes precium est libertatis tue. venit gula et dicit tibi. Deus es vnus dici conuiuuium precium vite tue est vilior es cibo tuo inter calices et epulas te acquisiui. venit ambitio et dicit tibi. Deus es nescis quod id te alijs imperare feci ut mihi ipse seruires nescis quod ideo in te preteritum contuli ut mee te subire rem preteritum veniunt singula vicia et dicunt. Deus es quomodo que huiusmodi es potes dicere deo tuus sum. Ille tibi dicit meus si vocem non redarguit conscientia si verbis tuis opera concordent. Qui p me se ipsum abnegat est meus. Non est meus quem libido succendit: quod mea est castitas. Non est meus auarus: quod mea est largitas. Non est meus iracundus et iracundus pax ium ego lingere non noui. Sed meus est qui potest dicere nihil mihi conscius sum. Ideo autem saluum me fac de futuro quod.

De expectauerunt peccatores ut pderent me: testimonia tua intellexi.

De expectauerunt quod in insidijs latitando et mihi insidiando (peccatores) scilicet spiritus maligni et homines iniqui (ut pderent me) faciendo consentire ad malum et ad culpam trahendo sicque in gehennam precipitando sed non profecerant nec inde perij (quia testimonia tua). i. pcepta vel martyria (intellexi). i. ita me legi ea deuote meditando. q. d. longo me certamine inimici impugnant sed ego intelligens testimonia tua consolationem ex eis recepi. Et si confitentem vgebant non cessi intuens finem sine fine. i. eternam beatitudinem. Unde subdit. Et.

Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

Omnis consummationis. i. omnis profectiois humane scilicet contemptus mundi et patientie scilicet ad mortem et huiusmodi (vidi). i. mente attendi (finem) vltimum. Omnis consummatio est omnium virtutum profectio scilicet p vero et summo bono omnia facere et mala omnia tolerare et vsque ad mortem p veritate certare. Cuius consummationis est finis excellere in regno dei quod non habet finem et habere ibi sine morte sine dolore et cum magno honore vitam morte huius vite ac doloribus et obprobrijs acquisita (vidi) (mandatum tuum). scilicet charitatis. mandatum illud geminum quo iubet deus et proximus diligere p quod complent omnia (nimis). i. valde (latum) scilicet dilatatione quod etiam vsque ad diligendos inimicos extenditur. nil enim latius quam omnes in sinu amoris recipere et nullas odij angustias sustinere et efficacies quod ex charitate pendet lex et pphete dicta quod ppheta et tota legem ipsa concludit Et hoc mandatum nimis latum fuit et est mihi latum quasi facile factum quod nihil pdesset inter tormenta et morte imminente pferri si charitas non esset in pferente.

Quomodo dilexi legem tuam dominic: tota die meditatio mea est.

Quomodo dilexi legem tuam dominic: tota die meditatio mea est.

In hac decimatercia littera loquitur vir iustus qui in meditatioe legis profecit dicens se sup seniores intellexisse et ideo dicit esse scripturas dulces super mel et quod hoc est ei per charitatem id huic octonario pmissum littera (Mem) que interpretatur viscera vel ex ipsis quod hic agit de charitate que est ex ipsis medullis. per hoc ergo intelligit multiplex dilectio quia legem ex toto corde amat et ex ipsis visceribus ansplectit. q. d. intellexi testimonia vidi finem et merito quod (Quomodo). i. quod vehementer et quod intense totis visceribus (dilexi legem tuam) o (dne) in sa-

era scriptura contenta. admiratiue hoc dicit et ideo hec lex tua (tota die). scilicet naturali id est omnino tpe ac semp et si caro impediatur (meditatio mea est) quatenus non solum littera sed etiam spiritu eam intelligere. q. d. intantum dilexi legem tuam o dne quod assidue et quasi continue meditor in ea. In hoc enim apparet cum legem dei diligere quia p omne tempus vite sue cognoscit eam meditari. Et bene ait tota die quod quicquid sancte agitur meditari legem est et ideo.

Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in eternum mihi est.

Super inimicos meos. i. plus quam inimicos meos scilicet iudeos paganos hereticos qui non intelligunt vel non operantur (prudentem me fecisti mandato tuo). i. p mandatum tuum scilicet sacre scripture eloquium a me verum intellectum (quod in eternum mihi est). i. sic intelligo et interpretor ipsum mandatum ut mihi in eternum sit et ad eternitatem valeat quod in tabulis cordis dilectio dei in eternum erit et premium mandati custoditi erit ipse deus qui mandauit. Illis vero non est in eternum sed in seculum quod ex eo mandato spalia premia querunt tantum. prudentes in quibus me fecisti super inimicos Quia.

Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.

Super omnes docentes me) qui scrierant de inimicis (intellexi) sacre scripture veritatem docebant tunc scribe et pharisei sed iste sup hos intellexit quod littere non adhesit sed mysterium festiuitatum et holocaustum in euangelio vidit esse complendum. Unde et eximius ppheta dixit quia ipse acutius alijs ppheta vidit et hoc ideo (quod testimonia tua meditatio mea est). i. meditatio mea circa testimonia tua bene et sane. scilicet in spiritu et non in littera intelligenda continue versatur quantum humana fragilitas patitur. In intellexi super docentes quod etiam.

Super senes intellexi quia mandata tua quesui.

Super senes. i. plus quam seniores corpe non mente scilicet sacerdotes et principes (intellexi) quod in nouo testamento agi presolor quod in veteri figuratum cerno et hoc totum ideo quod (mandata tua) que illi transgrediebant (quesui) interiori intellectu verborum tuorum seruentur desiderando et a te deuote petendo ut intellecta implere operando. Nec mirum quod quem dominus docet facile doctor et senes superat. Intellexi mandata et etiam opere compleri ea quod per considerationem legis

me directus.

Ab omni via mala phibui pedes meos: ut custodiam verba tua.

Ab omni via mala) et criminali ipsoz do-
ciorum et senioz ac omnium peccatoz (phibui)
et cobibui ne pueritate eorum subuerteret (pe-
des meos). i. affectus et gressus quasi pronos et
volentes ire in malū et ad phibui (ut custodiā
verba tua). i. mandata tua nō nī a malo decli-
nando sed etiam qd bonum est faciendo. Sic
enim verba dei custodire possumus si post ma-
lum non camus sed semp ad id quod bonū est
tendamus. Sic autem phibui pedes meos a
via eorum q.

**A iudicijs tuis non declinaui: qz tu legē
posuisti mihi.**

A iudicijs tuis) .i. ab his que tu iudicas sic-
ri et que constituisti ad regulā viuendi. i. a semi-
tis veteris vel noue legis (nō declinaui) vel di-
ueri sed pscueranter eis credidi et ad hē omnia
recte adimplendo. aliter enī in eterno p dēma-
ter iudicio qz tu legem mādatorz quam absqz
omni declinatione teneor sequi (posuisti mihi)
ut ea diligerē et facerē. Euangelū quippe scri-
psisti in corde meo non ut sicut seruus timerez
sed ut filius diligerem. Et nō solū intellexi mē-
te et impleui opere sed etiam annunciaui alijs
ore. Unde sequitur.

**Dulcia faucibus meis eloquia tua: sup
mel oris meo.**

Quam dulcia) .i. valde dulcia sunt faucibus
meis interioribus ad deglutendū. s. palato cor-
dis quo dulcedo celestium in presens aliquo mo-
do sentit et pregustat (eloquia tua) in quibus re-
missio et vita predicat et sunt etiam eloquia tua
dulcia (sup mel) .i. sup omnē dulcedinē corpo-
ralem et incompatibiliter (oris meo) exteriori ad
loquēdū diuina eloquia. electi nō solū audiūt
sed etiam gustant ut eis in corde sapiat qd re-
proboz non mentibz sed solū auribz sonat. Et
nota qz vbiqz in his comparationibz nō ponit
sicut sed super quia bec diuina nō possunt cō-
parari. Sequitur.

**A mandatis tuis intellexi: ppter ea odi
ui omnem viam iniquitatis.**

A mandatis tuis) et per ea (intellexi) qz ea fa-
ciendo ad altitudinē sapiētiē pueni: p obedi-
tiam enim et impletionē mandatorz pueniunt
ad sapiam occultoz. Unde in ecclesiastico. Con-
cupisti sapiam serua mandata et dñs prebebit
tibi illam. Ecce quomodo opatio precedit in-
telligentiā practica theoreticā. Unde custodiē-
tē obedientia ut precipiat sapiētia: et pcc-

pta sapiētia nō est deserenda obedientia pte-
rea ut in mandatis et sapiētia amplius pces-
sem (odiui omnē viam iniquitatis) necesse est enī
ut oderit omnē iniquitatē amor iusticie et dulce
do sapiētiē. **Plum.**

Discerna pedibus

meis verbum tuum et lumen semi-
nis meis.

In hac littera decimaquarta qui supra sedi-
xit seruasse mādata lumen verbi pedibus suis ra-
diare gaudet et inuiz boni et pfectionē christo
tribuit et ideo premitit littera (Plum) que inter-
pretatur vnicus vel pascua eorum. i. qui est sin-
gularis adiutor et pascua animarū: ipse enim
nos adiuuat pascit et reficit: bona ē hec pascua
qz carnis illic nouū florem resurrectionis libit
eternitatis et rosam dñici corporis et sanguinis.
docet autem hic ppheta humilitatē quam chri-
stus in se docuit et. q. d. q. sic mihi pfecti et alijs
non est a me ecce humilitas. Sed. (Lucerna
pedibus meis) scz pedibus mentis lucens in nocte
huius seculi vbi sunt foue et laquei est (verbum
tuum) scz christus qui est verbum in principio
apud ad patrem. Vel (verbum tuum) scz sacra scri-
ptura quod a pphetis et apostolis seminatur et
idem verbum est lumen seminis meis) scz semi-
nis bonoz operū dirigit enim gressum mentis
mee et premonstrat mihi in operibus semitā vite
vnde prius dixit pedibus deinde seminis ut nos
prius clarificati corde post rectis gressibus am-
bulemus. Et ideo pte hanc luce quasi in lu-
mine ambulans.

**Iuravi: et statui custodire iudicia iusti-
cie tue.**

Iuravi et) pro. i. (statui) firmiter apud me et
quasi p iuramentū sine mutatiōe in corde di-
spositi qz ita debet mens fixa esse in custodiē-
dis iudicijs iusticie dei ut sit omnino p iuratio-
ne quod statuit custodire inter quelibet puen-
la (iudicia iusticie tue) .i. mandata et precepta le-
gis tue iustissime et que scdm iusticiā tuam ser-
uari voluisti ut a nullo inde mouear sed p his
etiam grauiā sustineā. Unde subditur. Et ideo
quia custodiu.

**Humiliatus sum vsquequaqz: dñe viui-
fica me scdm verbum tuum.**

Humiliatus) id est afflictus (sum vsquequa-
qz) id est valde ac vehementi psecutiōe et tribu-
lacione et ideo nō deficiā o (dñe viuifica me) xō
fortando me grā tua et dando paciētiā scdm
verbum tuum) id est scdm pmissum tuum quo
pmisisti p tribulatis adesse ut iudicia iusticie

me valeam custodire aliter et anima nisi viuifi-
ces moriatur in tribulatiōe ac mundi ac diabo-
li et carnis impugnatione. Et.

**Voluntaria oris mei bñplacita fac dñe
et iudicia tua doce me.**

Voluntaria oris mei) interioris et exterioris
id est sacrificia orationis et laudis charitate nō
timore oblata que inter angustias inuitus sed
voluntarie et ex corde p os meū pfero et ad te di-
rigo (beneplacita) tibi (fac) o (dñe) id est placita
sint tibi et accepta (et) hac oblatione placatus
(iudicia tua) id est tua mandata (doce me) am-
plius scz nō solū intelligere sed etiam opere ad-
implere. Et sunt bec verba pscientis et addi si-
bi ad id quod acceperat postulantis. ideo doce
Quia.

**Anima mea in manibus meis semper: et le-
gem tuam non sum oblitus.**

Anima mea) est (in manibus meis semper) id
est quotidie picitor et sum in piculo continuo
ratione vehementis impugnationis et quasi in
manibus meis sanguinē meū et animā meā por-
to quam etiam tanqz viuificandam tibi offero
(et) tamen p hoc (legem tuam) nō sum oblitus
immo iugi meditatiōe illam teneo in mente et
pficio in opere. Ille enim legem dei memoriz-
ter tenet qui hoc qd legit operibus exercet. Quaz
sic oportet custodiri ut eam malozum prauitas
non possit corrumpere. Unde nunc subdit.

**Posuerunt pedes laqueum mihi: et de
mandatis tuis non erravi.**

Posuerunt peccatores) scz homines mali et de-
mones (laqueum) scz tentationis (mihi) id est ad
me capiendū: laqueus sunt diuicie delicie ho-
mōnes et vniuersaliter omnia vicia et pctā (et) gra-
men (de mandatis tuis non erravi) quia p gra-
tiam tuam me conseruantē ab illis non recessi
sed in operatione custodiui et sic laqueos euasi
Mandata ergo dei sunt auxiliū celeste et anti-
dotum contra laqueos et venena seculi et dia-
boli quibus capi nō valet qui a mandatis nō
declinat et ideo.

**Hereditate acquisiui testimonia tua in
eternum: qz exultatio cordis mei sunt.**

Hereditate) id est firma possessione (acquisi-
ui) omnibus alijs derelictis (testimonia tua) id est
precepta tua per testificatiōem tuam in lege cō-
firmata (in eternū) hie et in futurū. quasi dice-
ret immobiliter ea teneo sicut hereditas est im-
mobilis possessio: sunt: hereditas mea in eternū
(quia exultatio cordis mei sunt) dum mihi vi-
tam eternam pmittunt. Quia ecclesia in man-
datis dei delectatur et exultat et si afflictio cor-

poris exultatio tamen cordis sunt. Et ergo le-
tus.

**Inclinaui cor meum ad faciendas iusti-
ficationes tuas in eternum: propter re-
tributionem.**

Inclinaui) per humilitatē (cor meum) id est
voluntatē et affectū non tñ corpus meum (ad
faciendas iustificationes tuas) id est precepta
tua non ad cogitandū vel audiendū vel docen-
dum tñ (in eternū) id est qz diuixerō nō ad tē-
pus sicut multi vel iustificatiōes dicit opera bo-
na que sunt respectu mercedis eterne que et si
eterna nō sunt dilectio tamen qua facim? eter-
na est (ppter retributionē) vite eterne illā me-
rear accipere quam desidero et summo affectu de-
siderare debeo. **Samech.**

Iniquos odio ha-

bui et legem tuam dilexi.

Qui supra dixit lumen dei pedi-
bus suis radiare in hac decimaquinta littera
agit de odio inimicorum quo legi dei aduersant
et quia diligens cautela est habēda in odio in-
imicorum et dilectione amicorum ideo huic octo-
nario pponitur littera (Samech) que interpre-
tatur audi vel firmamentū quod cōcurrit quia
nemo firmatur qui non audit intus spirituali-
ter auribus cordis quid sequi debeat Et qua-
si dicat inclinaui cor meum ad faciendas iusti-
ficationes tuas. (Iniquos) autem et ex leges
(odio habui) inquantū iniquos scz non natu-
ram sed peccatū quia quod sunt per naturā di-
ligo quod autem sunt per culpam odio et expo-
nit quare. dicens (et) id est quia (legem tuam di-
lexi) ut scdm eam viuerē et me regularē p quod
indicat non se in eis odisse naturā qua homi-
nes sunt sed iniquitatem qua legi quam diligit
inimici et contrarij sunt. Qui enim legem dili-
git legis aduersarios quicunqz sint odit qz nec
amici cōtra deum sunt audiendū si mala sua-
dent sunt vitandi. Et qz legem dilexi ideo.

**Adiutor et susceptor meus es tu: et in
bum tuum supersperaui.**

Adiutor) ad bona faciēda (et susceptor me-
us) ad mala euadēda. Vel (adiutor) in psen-
ti et (susceptor) in futuro (es tu) qui in te speran-
tes nunqz derelinquis (et in verbum tuum) id
est in pmissionē tuam de futuris (superspera-
ui) tanquaz filius pmissionis semper addens
spei qz scio qz reddes que pmisisti. Quis enim
speraui in te et confusus est. et quia in deū spe-
rans a perfidōz consortio separare se debet re-
cte subiungit ergo.

Declinate a me maligni: et scrutabor mā data dei mei.

Declinate id est recedite a me maligni qui me a lege dei retrahere nitimini et tunc libere et sine impedimento (scrutabor mā data dei mei) a quibus scrutandis mali nos auocant modo psequendo vel litigando modo nos honorando ut ipsa que legi dei debemus terrenis eorum negotijs iuuādis impendamus. Et nota qd ab illo versu primi octonarij. Tu mādisti vsq; in finem totius psalmi continue psalmista sermonem dirigit ad deum preter qd in versu isto dicitur enim ex deuotione deum alloqueret subripuit ei cogitatio de malignis qui cum a mandatis dei retrahere videbant quos vt deuotionē in sequentibus continet hic alloquēdo quasi multas irruentes ab oculis abigit et fugat. Quibus fugatis ab adiutore suscipi precatur.

Suscipe me scdm eloquiū tuum et vi uam: et non confundas me ab expecta tione mea.

Suscipe me) filium pdigum ad te reuerten tem (scdm eloquiū tuum) id est pmissum quod est de venia ingemiscētis et ad deum se cōuer tentis (et vi uam) in anima et hic vita gratie et in futuro vita glorie euadendo mortem quam mi hi conantur hostes inferre et (non confundas me) id est confundi permittas (ab expecta tione mea) frustrando me a colla tione gratie quam a te spero et expecto. Et quasi responsum sit ei in silentio si non vis cōfundi ab expecta tione tua non intermittas meditari iustifica tiones meas sentiens iste medita tione quādoq; languoribus anime impediri dicit.

Adiuua me et saluus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper.

Adiuua me) quia per me et a me nihil pos sum (et saluus ero) ab omni tenta tione tuo ad iutorio munit et accepta salute (meditabor in iustifica tione tuis) id est in tuis mā datis: hoc (semper) id est omni tpe ne adiuuus in aduer sis postea negligens sim in secundis. Vel (me ditabor in iustifica tione tuis) credens te solū iustifica torem et firmiter tenens qd nemo iustus est nisi a te et hoc semper id est quamdiu vi uam nunquā me iustificans sed semper humiliter peccata confitens. Et necesse est mihi qd.

Spreuisti omnes discedētes a iudicijs tuis: qd iniusta cogitatio eorū:

Spreuisti) id est despectisti et a te abieisti sōms discedētes a iudicijs tuis) i pceptis tuis eas non meditanes non amantes nec curan

tes vel eos qui non consentunt peccata. Ideo autem discedunt qd iniusta est (cogitatio eorū) id est re torta a rectitudine iusticie versatur cir ca malum vel iniusta cogitatio est velle peccare et iudici nolle satisfacere sufficientes causam discedendi posuit cogitationē: hac enim acceditur ad deum vel discedit ab eo a qua omnia bona vel mala peccant. Et ideo spreuisti qd.

Preuaricantes reputauit omnes peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua.

Preuaricantes) id est legem transgredientes (reputauit omnes peccatores terre) qui a iusticijs tuis discedunt quia vel transgrediunt legem in paradiso datam ad cuius transgressio nem pertinent paruuli ppter originales vincula peccati vel legem scriptā in codice vel natura lem insitam in corde dicentes quod tibi non vis fieri alij ne feceris: quā nullus finitur igno rare dum id quod facit non vult pati et sic omnes peccatores sunt preuaricatores id est a lege dei variantes seu declinantes (ideo) vt non essent preuaricator et peccator: (dilexi testimonia tua) id est precepta voluntati tue testificantia. Et ne mouear ab illis.

Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui.

Confige) id est comprime (timore tuo) casto (carnes meas) id est carnalia desideria illa scz reprimendo et mortificando quia inde puenire solet puaricatio (a iudicijs enim tuis timui) quibus grauius punis delinquentes et in hoc seculo et in futuro iam timui timore seruili quā si diceret da mihi timorem casti quo comprimanur carnalia vicia ad quem petendum timor seruilis me pduxit quo tua timui iudicia. Timor enim ille quo nō amatur iusticia sed nō metur pena seruilis est quia carnalis est et ideo carnem non crucifigit non viuit peccando voluntas et sequeretur opus si speraretur impunitas mallet enim licere et dolet non licere quod lex vetat. quia non spiritualiter eius bono deletatur sed carnaliter malū metuit quod minatur. Timore autē casto peccare timet et abans etiam si sequatur impunitas.

Ayn.

Eci iudicium 7 u

sticiam non tradas me calumniā tibus me.

Qui supra dixit odio se habere ini quos in hac decima sexta littera petit aduentum christi quia tempus est superbos destruere et quia tunc vigilandū est contra christiane fidei aduersas

ros ideo huic octonario sponit littera (Ayn) que interpretat oculus et intelligitur spiritalis quo preuidet quid tenendū sit et quid non. Vel (Ayn) interpretatur fons quod conuenit quia videre est fons vel origo iusticie vel peccati. Si enim videns pulchram mulierem laudasti opus dei oculū tuū fuit fons iusticie. Si autem concupisti fons peccati. Si enī videns possessiones pupilloz inuafores eorum reputasti oculus tuus fons fuit iusticie. Si autē inuidisti et inuafisti fons peccati. Iste ergo preuidens iudiciū dei bona fretus conscientia dicit confisus autem carnalibus concupiscentijs que rectum impediunt iudiciū. (Feci iudiciū) intenter diligenter quod bonum est discutendo et in iudicijs discernendo (et iusticia) exterius qd iustum est eequendo et operibus adimplendo et ideo (non tradas me) id est tradi permittas me deserendo scdm animā et si scdm corpus (calumniā tibus me) id est crimina mihi false imponētibz et ppter iusticia me perseque ntbz qd non permittas me incidere in potestate eorū sic vt timendo mala perpeti eis cedam vt mala faciam a quo accepit victoria et concupiscentie ne voluptate pertrahatur ab illo etiam petit robur patientie ne dolore frangatur. Ne in quā tradas me sed potius.

Suscipe seruum tuum in bonis: nō calumnientur me superbi.

Suscipe) id est suscipere vt patronus (seruum tuum) quasi diceret pro sit mihi qd seruus tuus sum non alterius (in bonis) gratie et virtutis. Illi impellunt vt cadam in malum tu ex cipe in bonum (non calumnient me) id est nō me superent capiant calumniando (superbi) scz spiritus maligni et homines iniqui eorū mi nistri a quibus hūilitas christiana despicit. Sz borum omniū calumnie vincuntur cum diligen tissima pietate christus et eius eloquia at tē duntur. Unde iste dicit.

Oculi mei defecerunt in salutare tuum et in eloquium iusticie tue.

Oculi mei) interiores scz intellectuales et intuitus mentis (defecerunt) a se sitienter et arden ter intiendo (in salutare tuum) id est in christū eius aduentum prestolando. Isti oculi anime tota mentis intēde in christo sunt defixi. In illo enim quem diligimus totis oculis occupa mur nec quicq; aliud videre delectat. Non potest hoc dicere nisi qui a mundanis sollicitudinibus et voluptatibus intēde omne sue mentis auertit (et in eloquium iusticie tue) eloquiū iu

sticie dicit verba euangelica que christus dictus erat vt nos iustificaret. iustificanti enī opere perficientem ac continent iusticiam et veritatem. Unde.

Fac cum seruo tuo scdm misericordias tuas: et iustificationes tuas doce me.

Fac cum seruo tuo) non alterius id est meum (scdm misericordias tuas) et non scdm iusticiam meam vel merita suppledo defectum meum per tuam gratias. Infinita petit qui fm misericordias fieri sibi querit et subiungit quid fieri velit dicens: (et iustificationes tuas) id est mandata tua. Vel (iustificationes tuas) in lege cōtētas quibus tu iustos facis non homo se (doce me) vt possim eas intelligere earumq; virtutē sicut sepius optaui aduertere et eas opere adimplere. Et ideo doce me qd.

Seruus tuus sum ego: da mihi intellectum vt sciam testimonia tua.

Seruus tuus sum ego) et non alterius quia nullum alium deum vel dominū profiteor nisi te. ppter quod teneor mandata tua adimplere quod non possum nisi intelligas et sciam et ideo (da mihi intellectum) instruendo me (vt sciam testimonia tua) id est precepta et mandata tua et sic valeā adimplere ea. Nunq; est intermittenda ista petitio non enim sufficit accepisse intellectum et dei testimonia didicisse nisi semper accipiat et quodāmodo semper bibatur de fonte lucis eterne. Ad testimonia quippe dei quanto fit quis intelligentior tanto magis ac magis firmitur. Et ideo da intellectum qd modo.

Tempus faciendi dñe: dissipauerunt legem tuam.

Tempus) est hoc (faciendi) o (dñe) et adiuuandi nō differendi scz vt des mihi intellectus et instruas me seruum tuum quia iniqui (dissipauerunt legem tuam) preuaricando aliter qd preceptum foret agentes et preuaricatis iniquitate eius integritatē nō custodientes. Cum enim ab iniquis dissipat lex dei tunc adest tempus intellectū dandi docendi loquendi et predicandi hec possumus referre ad mores quorū dianos nunc enim ppter fidei defectū opus esset factū vt viri iusti opponerent se hostibus ecclesie in martyrio. Et.

Ideo dilexi mandata tua: super aurum et thopazion.

Ideo) scz quia ego seruus tuus sum et tu dominus meus es et quia iniqui dissipauerunt legem tuam. ego cōtra tanto magis dilexi man

data tua) vt ex dilectione implem ea sane et vere
raciter intellecta (super aurum et thopazion) id
est plusquam quicquam preciosas super omnia mun-
dana: ponit enim rem determinatam per indeter-
minata. Cum ipsa mandata super aurum et la-
pidem preciosum amantur omnis per ipsis man-
datis terrena merces vilis reputat nec vlla ex
te comparant quecumque alia bona hominis his
bonis quibus ipse homo fit bonus.
Propterea ad omnia mandata tua diri-
gebar: omnem viam iniquam odio ha-
bui.

Propterea id est propter hoc quod ita dilexi (ad
omnia mandata tua) quibus dilectione cohe-
rebam (dirigebar) in cogitationibus verbis et
operibus illa recta intentione faciendo et in omni-
bus secundum ea me regulando vt ad dexteram vel
ad sinistram non declinarem et ex rectis rectus
fierem. Unde (omnem viam iniquam) scilicet a re-
cta via ad peccata ducentem (odio habui) vt vt
omnia mala cuitarem Qui enim amat rectam
viam necessario odit iniquam quia aliter ad omnia
non potest dirigi mandata. bonum enim se se di-
ligit asperraturque contraria.

Grabilia testimo-

nia tua: ideo scrutata est ea anima mea.
In hac decima septima littera di-
cit se os aperuisse et spiritum attraxisse vt eius
audiat oratio et plorasse quia non est lex a iu-
deis custodita vnde congrue huic octonario pre-
mittitur littera (Phe) que interpretatur errauit
quia hic condolet his qui errando a via veri-
tatis calumniant quibus proponit quomodo
scrutatur legem et qualem intellectum in ea ha-
beat. Iste ergo dolens de errore populi sed non
desperans dicit (Mirabilia) scilicet sunt (testimo-
nia tua) id est mandata cum testificatione in le-
ge data que etiam sunt testimonia bonitatis dei
(Uel testimonia tua) id est sacra scriptura que
attestatur dei opera et facta. Et sunt mirabilia
quia per ea virtus misericordie iusticie et potentie
dei in parcendo alijs alios puniendo et insoli-
ta faciendo hominibus innotuit (et ideo) diligen-
ti indagine querendo (scrutata est ea anima mea)
vt me ad intelligendum: et credendum illumina-
rent et in operibus dirigerentque.

Declaratio sermonum tuorum illuminat: et
intellectum dat paruulis.

Declaratio id est manifestatio (sermonum tuo-
rum) id est mandatorum tuorum vel sacre scripture

(illumina) animam dirigendo vt sciat quid agen-
dum sit et quid obmittendum ideo sequitur (et in-
tellectum) scilicet interioris et intelligentiam (dat paru-
ulis) id est vere humilibus soli enim paruuli il-
luminantur. Unde dominus in euangelio. Confi-
tebor tibi pater domine celi et terre quia abscon-
disti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea
paruulis. Noli ergo presumere de te et de tua
que nulla est virtute et intelliges. et cum deside-
rare complere mandata.

Os meum aperui et attraxi spiritum: quia
mandata tua desiderabam.

Os meum aperui petendo querendo pul-
sando confitendo. Uel (os meum) scilicet anime id
est mentis introitum et cordis aueritatem (aperui)
sicut sitiens in estu aperit os suum hoc est in-
tellectum per conatum extendi ad discendum
et capiendum verbum dei et sitiens (attraxi) et hau-
si (spiritum) bonum vnde facerem quod per me
non poteram (quia mandata tua desiderabam) per
omnibus scire et facere. Hodum ipsorum qui
ex vehementia desiderij alicuius suspirant ex-
primunt et cum multis suspirijs desiderium man-
datorum implendorum ostendit et quia desidera-
bam mandata ergo.

Aspice in me et miserere mei secundum iudi-
cium diligentium nomen tuum.

Aspice in me) radios gratie ad me dirigen-
do et vide conatum meum dando gratiam quam
peto. Unde quia aliquando aspicit iratus vt per-
dat addit (et miserere mei) auxiliium misericordie
mibi impendendo et hec (secundum iudicium dili-
gentium nomen tuum) id est secundum iudicium quod
fecisti in eos qui te diligunt quia vt te diligerent
tu prius eos ex misericordia dilexisti vel iudi-
cium dei est vt diligentibus det auxiliium misero-
die ne sui decipi valeant vel deficere. quasi dice-
ret ita fac mihi sicut soles facere eis qui diligunt
te. Et.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuum
et non domine mei omnis iniusticia.

Gressus meos id est motus anime et affectus
vel opera mea quibus velut gressibus progredi-
or invita (dirige) non secundum corporeas meas vo-
luntates sed (secundum eloquium tuum) id est secundum
tua precepta et iussa ne seducantur per uicia. vnde
de subdit (et sic) non domine mei) id est non pre-
ualeat mihi dominando licet pulset tentando
(omnis iniusticia). i. quodcumque peccatum. et dicit
omnis quia in alijs legem seruasse non sufficit
si in vno offendit: orat hic vt precepta que deus
imposuit iubendo implere faciat adiuuando et

Redime me a calumnijs hominum: vt
custodiam mandata tua.

Redime mea calumnijs id est falsis cri-
minationibus et criminibus impositionibus (homi-
num) scilicet impugnantibus me et controuersijs vias
meas impediunt hoc est dato spiritu tuo san-
cto in age et fac ne criminationes eorum falsas
pertimescam ne me calumnie eorum terroribus vin-
cant et a tuis mandatis ad sua mala traducant
ita vt data mihi patientia etiam inter ipsas cal-
umnias (custodiam) quietius et deuotius man-
data tua viuendo secundum ea. qui enim opprimit
calumnijs non facile seruat mandata. Et.

Faciem tuam illumina super seruum tu-
um: et doce me iustificationes tuas.

Faciem tuam) vel gratie vel spiritualis in-
scripturis intelligentie (illumina super seruum tuum)
id est presentie gratie tue manifesta sub-
ueniendo et opitulando vel fac me clare cogno-
scere scripture sacre veritatem per quam tan-
quam per faciem et speculum cognosceris (et) sic
illuminando (doce me iustificationes tuas) in le-
ge et scripture contentas vt facias eas scilicet precepta
quibus iustificas. Non enim sufficit scire si non
deatur et facere. Ex operibus enim probatur quan-
tum quis in scripture sacra profecerit ita fac si-
cut deprecatus sum et debesque.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei
quia non custodierunt legem tuam.

Exitus aquarum) id est effusiones lachry-
marum per recordatione peccatorum (deduxerunt
oculi mei) copiose lachrymando (quia non cu-
stodierunt legem tuam) idem ipsi oculi mei per
quos tanquam per fenestras moris intravit. Ut
(quia non custodierunt legem tuam) ipsi calu-
niantes et vtrique de causa plorandi est et per pec-
catis proprijs et per alienis. Ideo autem ita flet nec
tedio vincitur nec labore lassatur quia sic fletus
do impetratur gratia dei delens iniquitatem et
adiuuans voluntatem.

Sade.

Iustus es domine

et rectum iudicium tuum.

Uicta carne clavisque confixa et pec-
catis per lachrymas deletis in hac decima octa-
ua littera iudicia dei laudat et eloquia ignota ve-
neratur petens intellectum vnde uiuat et se conso-
letur. Unde huic octonario premittitur littera
(Sade) que interpretatur consolatio. Ubi pre-
cedit pura confessio ibi sequitur salubris con-
solatio qui ergo supra iniusticiam suam deflen-

do accusabat et tristis de errore calumniantis
lachrymas fundebat hic se consolatur per ius-
ticiam dei quam confitetur et laudat. quasi di-
ceret ideo sic ploro peccata que scio que. (Iustus
es) in tempore o (domine) tu qui punis peccata (et
rectum) est (iudicium tuum) quo alios secundum ius-
ticiam tuam iudicas hec itaque iusticia dei recta
que iudicium omni est metuenda peccanti. hac
enim damnant diuinitus quicquam damnant.
nec omnino est qui de sua damnatione contra deum
iustum conqueri possit. Propterea attende istum
versiculum et desine facere malum quia iustus est dei
iusti iudicij reddidit enim vnicuique iuxta suum
meritum et demeritum. Et vere iustus que.

Mandasti iusticiam testimonia tua: et veri-
tatem tuam nimis.

Mandasti) id est precepisti scilicet tu qui sic ius-
tus es et alios iuste iudicas (iusticia) id est man-
data tua iusta scilicet testimonia tua) que probant te
iustum (et veritatem tuam) que probant verum (nimis)
id est valde custodiri. precepta diuina pro-
pter diuersas significaciones diuersis nominibus
nuncupant. Iusticia dicuntur eo quod iuste viuere
nos docent. Testimonia appellantur quia dei volun-
tati ac bona bonis mala malis attestant. veri-
tas nuncupantur que veritatem continent et vera sunt
que dicuntur et que mandasti ideo.

Tabescere me fecit zelus meus: quia obli-
ti sunt verba tua inimici mei.

Tabescere) i. pene merore deficere (me fecit
zelus meus). i. charitas et seruus amor circa le-
gem quo feruebat vt custodiret legem tua ab alijs
(quia inimici mei) qui me odiant propter legem tuam
quam tenco (obliti sunt). i. sic agunt ac si obliti
essent verba tua et precepta. facientes contra ea ac
si nihil reputarent illa. Iste non ingratus gratie
dei per quam fuerat ex inimico reconciliatus deo
etiam suos inimicos diligebat et eos deo zela-
bat tabescere et dolens per eis. Iohannes autem sic zelo que.
Ignitum eloquium tuum vehementer: et ser-
uus tuus dilexit illud.

Ignitum) est spiritu sancto (vehementer). i. val-
de (eloquium tuum) a te in lege datus. i. verba sacri
eloquij tui que purgat corda vt fornat aurum ac-
cendit et inflamat ad dilectionem illumina ad co-
gnitionem hunc ignem venit dominus mittere
in terram (et ideo seruus tuus) scilicet ego et quicquam
que tibi obediens (dilexit illud) zelando per ipso.
Qui enim eloquia dei diligit id in opere cum
feruore perficit et oblitus ad hoc adducere fla-
grat quod ipse ardenter amat. Et cum hoc ita sit et si.
Adolescentulus sum ego et contempus

Justificationes tuas non sum oblitus.

Adolescentulus et iunior (sum ego) id est re-
putatus insipiens et sine scientia ad modum ado-
lescentis (et contemptus) id est despectus ab in-
imicis tamen (iustificationes tuas) id est man-
data tua (non sum oblitus) ut illi maiores scilicet
inimici mei sed frequenter habeo in corde ad me-
ditandum in ore ad docendum: in manu ad faci-
endum: Ubi nota. Quoniam hec dauid ex perso-
na sua dicit qui adolescens ceteris fratribus
quasi contemptus ad oues pascendas directus
de hinc regno electus est: tamen hec ad popu-
lum christianum referenda sunt qui prius contem-
ptus recolens iustificationes dei et accipiens po-
ris primogenita hoc effectus est. Et merito non
sum oblitus quia.

**Iusticia tua iusticia in eternum: et lex tua
veritas.**

Iusticia tua) o deus qua iuste reddis vnicui-
que iuxta opera sua est (iusticia in eternum) duratu-
ra. quia eterna bona bonis: et eterna supplicia ma-
lis promittit et a nullo unquam calumniari poterit.
Vel iusticia dei est eterna quia quisquis eam sequi-
tur in eternum gaudebit. sed iusticia hominis id
est ab homine instituta est temporalis et quan-
doque patitur calumnia (et lex tua est veritas) in
se et vera per omnia quia nullam continet fal-
situdinem. Vel (Lex tua) noua est (veritas) et res
non umbra et figura ut lex veteris. Et per hac les-
ge tua.

**Tribulatio et angustia inuenerunt me:
mandata tua meditatio mea est.**

Tribulatio) exterior (et angustia) interior que
immituntur iustis tanquam munera ad pondera
peccatorum deponenda et merita augmentanda
inuenerunt me expectantem et paratum id est
venerunt super me et quantumcumque seuiant ta-
men his non obstantibus (mandata tua) non vin-
dicte (meditatio mea est) quod est remedium con-
tra tribulationes. quasi diceret nulla tribulatio
a lege tua diuellere me poterit. Seuiant ergo
inimici et persequantur dum tamen mandata dei
non relinquunt et ex ipsis mandatis etiam qui
seuiunt diligant. Quia.

**Equitas testimonia tua in eternum: intel-
lectum da mihi et viam.**

Equitas) et iusticia in se et etiam equitatis in
dicatiua sunt (testimonia tua) scilicet precepta legis
cum testificatione tua data vel ipsa scripturarum
verba (in eternum) et omni tempore quia nunquam
in aliquo iniqua vel falsa reperiuntur et ideo in
tribulationibus et necessitatibus intellectum da mihi)

ad ea cognoscenda et opere implenda et sci-
am quod nihil est quod persequentes tollunt (et viam)
vita gratie in presenti et glorie in futuro perfe-
cta quidem virtus est intellectus si quis quod
sensu capit factis exequitur.

Loph.

Clamavi in toto corde

de exaudi me domine: iustificationes tuas
requiram.

In hac dectima nona littera promittit se iusti-
ficationes dei exquirere et quia quanto magis vult
bonis insistere tanto magis diabolus conatur
seducere et in malis ne respiret concludere opus
est ad deum clamare ideo post errorem accepta
superius consolatione iste conclusus asperius
clamat hic studiosius. Ubi huic octonario pre-
mittitur littera (Loph) que interpretatur conclu-
sio vel aspice quod idem est in sensu quia con-
clusus debet circumspicere et causam periculi
non dissimulare. Conclusio vero est in angus-
tijs mentis contra quam adhibenda est medi-
cina orationis. Clama ergo ad medicum qui ver-
bo non ferro sanare consuevit. Unde et iste ait.
(Clamavi) ad te preces fundendo (in toto cor-
de) attende quo ad intellectum. deuote quo ad ef-
fectum non aliunde cogitando non aliud que-
rendo. Clamor cordis etiam silente voce a deo
auditur et ille clamor est magna intentio cogi-
tationis. ille enim clamor fit sublimitate cogi-
tationum contentus virtutum et ideo (exaudi
me) o domine ad hoc scilicet (iustificationes tuas re-
quiram) utique faciendas non tamen sciendas quia
non est satis ad deum clamare sed et iusticias ac
mandata eius oportet exquirere et tenere. Et qui
si repetit.

**Clamavi ad te et saluum me fac: ut custo-
diam mandata tua.**

Clamavi ad te) orando deuote. quia enim
vndique sunt hostes vocandus est qui sit auxi-
lio (et) tu (saluum me fac) scilicet in anima a pecca-
to et omni periculo (ut) melius (custodiam man-
data tua) ea opere adimplendo. Ac si diceret da
vires ut possim implere quod iubes ut non ne-
gem per infirmitatem ubi enim est salus et vigor
anime efficit ut facienda fiant et usque ad mortem
si opus est certetur pro veritate ubi non est ista sa-
lus et virtus succumbit infirmitas.

**Preueni in maturitate et clamavi: quia in
verba tua supersperavi.**

Preueni in maturitate) hic subauditur in id
est in immaturitate per immaturitatem intelligi-

tur non tempesta id est importuna actionibus
tempestiuus enim dicit oportunitatem (et clamavi)
orando ad te domine hoc est in tempe nocturno
et immaturo magno orandi affectu quasi quo-
dam clamore mentis preueni horarum humanis
actionibus oportuna quia (in verba tua) quibus
preuenientibus et vigilantibus promittis bona eter-
na (supersperavi) id est valde et super merita spe-
raui semper crescens in spe etiam in aduersis.
Et.

**Preuenierunt oculi mei ad te diluculo:
ut meditarer eloquia tua.**

Preuenierunt) lucem (oculi mei) interiores
(ad te) directi in (diluculo) id est mane et tempe-
stive ante diem a simili strenui operarij qui an-
te lucem surgit ad bene operandum ut meditarer
eloquia tua) suavia id est legem eloquia tua con-
tinentem. Non cum lux soporatus reperit sed
strenue vigilantem et circa diuina eloquia ocu-
lorum spiritualium intentione meditante. pudor
est enim si radius solis in strato ociosum te in-
ueniat. Et quia ita studiosus ad te vigilo ideo.

**Vocem meam audi secundum misericordiam
tuam domine: et secundum iudicium tuum vi-
uifica me.**

Vocem meam) qua clamo ad te (audi) auge-
rendo penam peccati et hoc (secundum misericordiam
tuam) o domine de qua confido non secundum me-
rita mea que non habeo et (secundum iudicium tuum)
quo supplicibus parcis et se damnantes absoluis
(vivifica me) per gratiam tuam ne moriar per
culpam sed viam per gratiam. Congruus or-
do quod premititur misericordia et sequitur iudi-
cium prius enim deus secundum misericordiam au-
fert a peccatoribus penam et postea iustis se-
cundum iudicium dat vitam. Et necesse est ut vi-
uifices quia.

**Appropinquauerunt persequentes me
iniquitati: a lege autem tua longe facti
sunt.**

Appropinquauerunt) id est appropinquando se con-
tulerunt (persequentes me) iniuste verbis et
factis (iniquitati) et sceleri scilicet me persequendo (a
lege autem tua) que precipit diligi proximum et
prohibet persecutionem innocentium et omne pecca-
tum (longe facti sunt) ex hoc ipso. Quo magis
iniquitati appropiant eo magis a iusticia lon-
gantur qui enim appropinquat vni extremo es-
logat se ab opposito hoc ideo dicit ut causa sua
melior quam illorum esse videatur. Illi appropin-
quauerunt sed mihi non nocuerunt quia.

**Prope es tu domine: et omnes vias tue veri-
tas.**

Prope es tu) o domine mihi qui in lege tua
maneo ad me saluandum et eos repellendum et
omnes vias tue sunt (veritas) et iusticia quasi di-
ceret dominus mihi assistas siue dimittas in
tribulatione siue liberes totum iuste facis qui
nullum immeriti damnas sed multos imme-
ritos saluas. Unde etiam in tribulationibus que
eas non immerito patiuntur tribuere veritates
deo sanctorum est visitata confessio. quicquid enim
patiuntur totum merito se pati fatentur. Et.

**In initio cognoui te testimonium tuum: quia
in eternum fundasti ea.**

In initio) id est ab initio vel a principio scilicet quo
primo intelligere cepi ea (cognoui te testimonium
tuum) id est verbis legis quibus testatus es
et promissisti daturum te esse regnum tuum filiis sem-
pernum (quia in eternum fundasti ea) mansura
quia id quod per ea promissisti est eternum. Nam
per se ipsa testimonia non erunt necessaria quan-
do res ipsa videbitur propter quam credenda testi-
monia requirunt. Vel testimonia dicitur prece-
pta que dicuntur in eternum fundata quia pro eis
neglectis vel seruatis pena vel merces reddi-
tur eterna.

Res.

De humilitatem

meam et eripe me: quia legem tuam non
sum oblitus.

Qui supra se dixit se clamasse in hac vicesi-
ma littera petit viuificari quia precepta dei sunt
studio que sunt et quia nemo iustificatur nisi
per humilitatem que est caput omnium virtutum
ideo huic octonario premititur littera (Res) que
interpretatur caput vel primatus. Moraliter ca-
put est humilitas sed inflatus non tenet hoc ca-
put. Mystice caput nostrum christus est sine quo
viuendi usus haberi non potest et ideo seruari
debet primatus etiam est dominus christus qui ab-
latus maiori datus est minori iacob id est po-
pulo christiano dixerat ille prope es tu domi-
ne ergo (Aide) oculo misericordie (humilita-
tem meam) id est placeat tibi humilitas mea que
est in operibus et tentationibus que omni christia-
no necessaria est (et eripe me) a diabolo man-
do et carnis tentamento (quia legem tuam) que
dicit qui se humiliat exaltabitur (non sum ob-
litus) sed memoriter tenui. Vel (vide humilita-
tem) id est afflictionem quam in nomine tuo pa-
tior (et eripe me) ab iniquis (quia legem tuam
non sum oblitus) quia nos non fierendo sed pa-
tendo pugnare iussisti. Vinus dicit scilicet (non
sum oblitus) et plus intelligit scilicet quod valde
memini. Et.

Judica iudicium meum et redime: propter eloquium tuum uiuifica me.

Judica iudicium meum id est discerne causam meam quam habeo contra diabolum et homines iniquos trahentes me frequenter ad malum et redime me id est tanquam precio redemptum libera me a periculis et malis propter eloquium tuum et humilitatis obseruatum. Vel propter eloquium tuum scilicet legis tue que permittit vitam et dirigit ad eam (uiuifica me) modo uita gracie et tandem uita glorie. uerecunde hoc dicitur qui de meritis diffidit propter uerbum dei speret clementiam me uiuifica. Sed.

Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt.

Longe scilicet est a peccatoribus et impijs superbis (salus) qua longe se fecerunt (quia iustificationes tuas) id est legem et mandata tua que iustificauerunt (non exquisierunt) scilicet ut facerent et secundum ea uiuerent. Vel iustificationes tuas non exquisierunt sed de sua iusticia presumpserunt. Sed non est longe a me salus quia iustificationes tuas exquisiui. In hoc omnes deuotos animat et perfidos terret. Iste ergo a deo se accepisse uident hoc beneficium ut custodiret iustificationes eius subiungit. Vel. Et si longe sit a peccatoribus salus tamen nemo desperet quia.

Misericordie tue multe domine: secundum iudicium tuum uiuifica me.

Misericordie tue quibus benefacis sine meritis et peccatoribus penitentibus (multe) sunt o domine qui nos de tot et tantis cruciatibus et periculis quia multipliciter miseris miseris et ideo confidenter peto (secundum iudicium tuum) quo humiles exaltas uel quo nunc discernis pios ab impijs (uiuifica me) per augmentum gratie tue. Et bene post misericordiam subdit de iudicio quia non est misericordia sine iudicio. Ideo autem uiuifica me. Quia.

Multi qui persequuntur me et tribulant me: a testimonijs tuis non declinaui.

Multi scilicet sunt (qui persequuntur me) mortifera suadendo (et tribulant me) flagella inferendo scilicet demones et mali homines tyranni heretici et falsi fratres et tamen propter hoc (a testimonijs tuis) id est preceptis te testificantibus seu per te in lege testificantibus (non declinaui) sustulisti robore tui auxiliij. ubi Ambrosius. Non est magna sit tunc a dei testimonijs non declines cum te nullus affligit: nullus persequitur. Sed non unus persecutor est. Multos ministros habet sed non te terreat. per multas enim tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Tibi proficit quod

multi persecutores sunt ut inter multas persecutiones facilius inuenias quomodo coroneris. Sed quod peius est non hi solum persecutores sunt qui uidentur sed etiam qui non uidentur et multo plures persecutores. diabolus enim multos ministros suos dirigit qui non foris tantum sed etiam intus faciant persecutiones in animis singulorum persequitur auaricia: persequitur ambitio: persequitur luxuria. Est enim malus spiritus fornicationis: est malus spiritus auaricie: malus spiritus superbie. uerum ut multe persecutiones ista martyria multa. Quotidie testis es christi. Tentatus es spiritu fornicationis: sed uirtus christi futurum iudicium. temeranda mentis et corporis castimoniam non putasti martyr es christi. Tentatus es spiritu auaricie ut possessione minoris inuaderes et tamen contemplatione celestium preceptorum operam magis ferendas quam in ferendis iniuriam iudicasti testis es christi. Tentatus es spiritu superbie sed uidentem inopem atque egenum pia mente compassus es humilitatem magis quam arrogantiam dilexisti testis es christi. Quis enim locupletior testis est quam qui confitetur dominum iesum in carne uenisse cum euangelij precepta custodit. Nam qui audit et non facit negat christum et si uerbo fatetur operibus negat. Ille ergo testis est qui a stipulantibus factis dominum iesum precepta testatur. Quanti ergo in occultis quotidie martyres christi sunt et iesus dominum confitentur: ergo in persecutionibus in terrioribus esto fidelis et fortis ut in forensibus persecutionibus approberis. Et in intimis persecutionibus sunt reges et presides terribiles iudices et potestates. Si culpa regnat quot peccata quot uicia tot reges. Et ante hos adducimur ante hos stamus habent etiam isti reges tribunal in mentibus plurimorum. Sed si quis christum fateatur statim regem illum facit esse captiuum deicit de solio sue mentis. Quomodo enim poterit diaboli tribunal manere in eo cui christi tribunal assurgit. Si declinas persequentes christum abijcis. Ubi illum uiderit diabolus ibi tentationum machinas admonet ut illum si possit et eludat. Ergo qui persequitur et fugit reijcit etiam defensores. Sed cum audis multi persequentes et tribulantes me noli timere qui potes dicere. Si deus pro nobis quis contra nos. Uerum hoc dicit qui a testimonijs domini nullo uiciorum declinat am fractu. hec Ambrosius. Ego inquam non declinaui.

Uidi preuaricantes et tabescebas: quia eloquia tua non custodierunt.

Uidi autem (preuaricantes) id est impios

legem tuam transgredientes et a testimonijs tuis declinantes cedentes persecutoribus et tribulationibus non ferentes pro quibus amissis socijs dolent sancti. unde subdit hic et (tabescebas) id est seculo dei et charitatis accensus dolebas et merebam. deinde exponit in quo sunt preuaricantes dicens (quia eloquia tua) et precepta tam dulcia tam uilia (non custodierunt) sed in tribulatione negauerunt. Commendans autem se et differens ab eis subiungit. Et ideo.

Uide quoniam mandata tua dilexi: domine in misericordia tua uiuifica me.

Uide hoc scilicet (quoniam mandata tua dilexi) non tantum in me quando sed etiam in me et in alijs zelando quod plus est quam seruire quia hoc est charitatis illud necessitas. In dilectione quidem fructus est omnium passionum et actionum. quod dicitur placet tibi et remanet a te dilectio mea. Ubi peto o domine in misericordia tua non in meis meritis et iusticia (uiuifica me) uita gratie tua enim misericordia et gratia sola uiuificat nos et saluat. Et uere uiuificabis me quia hoc dixisti in scripturis ueris qui semper uera dicis. Nam.

Principium uerborum tuorum ueritas: in eternum omnia iudicia iusticie tue.

Principium uerborum tuorum est (ueritas) id est a ueritate uerba tua procedunt et ideo ueracia sunt ut impleant quod promittunt quibus pronuntiauit uita iusto pena impio. Unde sequitur (in eternum) scilicet sunt et durabunt quantum ad effectum (omnia iudicia iusticie tue) quibus reddis premia tibi obediens penas inobediens et hec iudicia nunquam mutabunt quia finiam de bonis uel malis lataui nec tempus nec uilla res subuertet sed iudicia dei de omnibus scilicet premia iustorum et pene impiorum in eternum manebunt.

Principes persequuntur me gratis: et a uerbis tuis formidauit cor meum.

Qui supra humilitate deo obtulit in hac uisione prima littera gratas sibi dicit persecutiones quibus tanquam emplastris uulnera peccatorum curant. Unde dicit da nobis auxilijs de tribulatione. Ideo huic octonario premittitur littera (Syn) que interpretatur super uulnera quasi emplastrum. dicit enim quod tribulatio curat peccatorum uulnera et dat salutem. uulnerum ergo est peccatum emplastrum est tribulatio uel uulnerum est tribulatio super uulnerum est consolatio eloquiorum dei. Ad hanc ergo diuine gratie medicinam iste exultans uero samaritano uulnera sua curanda detegit. quod dicit. uiuifica me et necesse est quia.

(Principes) huius mundi scilicet demones rectores tenebrarum harum uel mali homines potentes scilicet tyranni heretici et falsi fratres (persecuti sunt me) et hoc (gratis) id est sine causa et meis meritis uel frustra quia non habuerunt intentum et licet persequerentur tamen (a uerbis tuis) quibus comminans transgressoribus legis tue penas et quibus ais qui me negauerit coram hominibus negabo et ego cum coram patre meo qui est in celis. et iterum nolite timere eos qui occidunt corpus sed cum timete qui potest et corpus et animam occidere in gehennam magis quam a ministris uobis persecutoribus (formidauit) et timuit (cor meum) id est ego in hac persecutione quia timor tuus excludit timorem eorum et sic uinco. Et ideo.

Letabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.

Letabor ego quasi uictor (super eloquia tua) meditando ipsa quod uilia et salubria. Quisquis enim in uerbis dei ne in certamine uincat formidat super eadem uictor exultat: bona ergo trepidatio uerbi dei que exultationem generat quia eloquia dei uulnera curantur. letabor dico (sicut) ille (qui) post bellum inuenit (spolia multa) que possidere possit sine calumnia immo ualde amplius quia omnis thesaurus in comparatione illorum arena est exigua.

Iniquitatem odio habui et abominatus sum: legem autem tuam dilexi.

Iniquitatem non hominem (odio habui et abominatus sum) propterea exhorrescens et longe a me faciens (legem autem tuam) et si aliquando corripit tamen dilexi in affectu mentis tanquam quid uile et honorabile prohibens iniquitatem et ex dilectione non ex timore impleui. amor quippe bonorum odio malorum probatur. Timore ergo casto non perit amor et illa formido non facit odium uerborum dei sed integram charitatem ut deus ametur cuius uerba timent. Et.

Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iusticie tue.

Septies in die id est in hac uita que septem diebus agit. Numerus quippe ille uniuersitates indicat quia septem diebus uniuersa tempora uoluntur sic et illud septies in die cadit iustus scilicet tribulationibus et modis omnibus humiliatus et resurgit id est non perit sed proficit. Vel (septies) id est septem vicibus scilicet in septem horis canonicis (in die) scilicet naturali (laudem dixi tibi) id est laudam te (super iudicia) id est flagella (iusticie tue) id est quibus corrigis et iustificas filios quos recipis. uel (super iudicia iusticie tue) considerando omnia opera tua iusta que sunt

excutiones me iusticie. Et merito legem tuam dilexi. Quia.

Par multa diligentibus legem tuam: et non est illis scandalum.

Par multa est et si non semper tuis saltē peccatoris et tandem eternitatis (diligentibus legem tuam) qua flagellas omnē filiū quem recipis quod charitas pellit omnes perturbationes et tribulationes. Etenim qui deum perfecte diligit tranquillius apud se manet et si est pugna foris non intus (et non est illis scandalum) nec calcitrant contra sibi mulum quod non sunt pusilli quorum est scandalum lo eragitari. Vel (par multa diligentibus legem tuam) et sacram scripturam quod in ea inueniunt remediū contra omnē desolationē (et non est illis scandalum) hoc enim non patientur finaliter ita ut offendat et in penam incidant: dilexi inquam legem et.

Expectabā salutare tuū dñe: et mandata tua dilexi.

Expectabā scilicet in spe (salutare tuū) o (dñe) id est effectū salutarē scilicet in tribulatione mea multiplicem consolationē (et) ideo (mandata tua dilexi) per que habeo salutare et consolationē. ut expectabā salutare tuū) o (dñe). scilicet christū qui est salutare. Antiqui iusti primū aduentū expectauerūt nos scōm p quo et illi et nos mādāta diligimus dilexerūt antiqui mādāta et christus eos liberauit. diligamus et nos mandata ut cum apparuerit christus vita nra tunc nos appareamus cum illo in gloria. Et.

Custodiuit anima mea testimonia tua: et dilexit ea vehementer.

Custodiuit anima mea) i. voluntas mea (testimonia tua) et mandata diligenter ea in opere perficiendo et exercendo sed quod hoc non sufficit sine charitate addit (et dilexit ea vehementer) id est valde intente quod plus est quod tantū custodire. Qui enim diligit ipse veraciter libenterque custodit. Et hoc non meritis suis sed deo attribuit dicens. Ideo.

Seruauī mādāta tua et testimonia tua: quod omnes vię mee in conspectu tuo.

Seruauī) diligenter opere implendo (mandata tua) noua (et testimonia tua) vetera (quia omnes vię mee). i. cogitationes ac dicta et facta mea quibus velut quibusdā vijs p̄gredior et p̄ficio in conuersatione vite mee sunt (in conspectu tuo) id est in presentia tua et tibi placent. quod per hec potui custodire quia deus dignatus est intendere qui illuminat et errores fugat quod si faciē auertisset fuisset turbatus nec ea custodissem. Ad hoc ergo sunt in conspectu domini vię

iustorum ut dirigat gressus eorum quod nullavia bona est nisi quam deus illuminat.

Zbau.

Propinquet de

peccatio mea in conspectu tuo dñe iuxta eloquiū tuū da mihi intellectū.

Qui supra gratas sibi fore tribulationes dicebat in hac vltima littera christo primare desiderat precans ut veniat et ouem perditam reuocet. Et quod christus veniens consumationē eterne beatitudinis contulit et ab errore ad patriam reduxit id huic octonario p̄mittit littera (Zbau) que interpretatur errauit et consumauit quod hic dicit se habere consumationē et vitam eternā. Jam olim se errauisse dicit non modo nunc autem dicit se reportandū ad patriam a pio pastore. Non est enim viciū sed perfectus renunciaisse errori. Est etiam in hoc consumatio. i. discipline perfectio quod plus est a vicio se reuocasse quod prope vicia ipsa nescisse. Imbutos enim vicijs animos exuere atque emendare non solum perfectę virtutis sed celestis est gratia. Et quasi dicat. quod sic et sic ego (Propinquet) tibi (de peccatio mea) que est de adhibendis bonis facta (in conspectu tuo) o (dñe) ut eam a te non repellas sed benigne audias. et que sit ille de peccato subdit (iuxta eloquiū tuū) scilicet legis mee da mihi intellectū ut sapias id quod edificationis est. iuxta eloquiū dei petit ut sapiat ne per humanā prudentiā euanescat. Vel (iuxta eloquiū tuū da mihi intellectū) id est scōm altitudinē eloquiū tuū que transcendit facultatem humani ingenij eleua intellectū meum ad ipsum intelligendū.

Intra postulatio mea in conspectu tuo: scōm eloquiū tuū eripe me.

Intra) etiam ad te (postulatio mea) que est de remouendis malis facta (in conspectu tuo) ut eam gratanter suscipias et clementer exaudias. Gradatim ascendit quia plus est intrare quod appropinquare. et subdit postulatiōne dicens (scōm eloquiū tuū) id est p̄missum (eripe me) ab hostibus visibilibus et inuisibilibus. graue est enim tam diu luctari cum eis. Vel (scōm eloquiū tuū) id est scōm altitudinē eloquiū tuū (eripe me) a labe concupiscentie et a meditatiōne terrenorum ad que meditanda et cogitanda natura est prona. da in quod intellectū quod tunc.

Eructabūt labia mea hymnū: cum docueris me iustificatiōnes tuas.

Eructabūt labia mea) quasi de pleno id est ex cordis abundantia cum magna plenitudine extra pronunciabūt et dicent (hymnū). i. lau-

dem dei (cum docueris me iustificatiōnes tuas) id est mandata et eloquia tua per que iustificas ut non solum memoria retinendo sed etiam faciēdo custodiā aliter enim non eructabūt nisi tu doceras. Sic enim qui gloriatur non in se ipso sed in dño gloriatur hymnūque eructat sed iam quod didicit et doctore suū deū laudauit. Deinde vult docere. unde subdit.

Pronunciabit lingua mea eloquiū tuū quod omnia mandata tua equitas.

Pronunciabit) etiam (lingua mea). i. pulchre et prope nunciabit laudando et alijs predicando ut sim minister verbi (eloquiū tuū). i. legis tue vñ est salus non ociosum verbū unde reddenda est ratio et decet ac iustum est id pronunciari quod equitate fulget unde subdit (quod omnia mādāta tua sunt equitas). i. equitate plena. talia autē mandata sunt amāda faciēda et vbiq; diuulgāda. Sciens autē iste que picula sequat docentē a cōtra dicentibus addit.

Fiat manus tua ut saluet me: quoniam mandata tua elegi.

Fiat manus tua). i. potentia et opatio adiutrix (ut saluet me) ab inimicis et ab omni malo ne timeat et deficiat et det pseuerantiā ut sufficiat ad hoc faciendū et audacter pronunciet quod hac fiducia peto (quoniam mandata tua) de omnibus alijs et pro omnibus temporalibus (elegi) et timore et timore cōpressi ad ea meditanda opanda et docenda quod sunt omnibus ad salutē vñlia ideo iustum est te iuuare me sperantē in te. Et.

Concupiui salutare tuum domine: et lex tua meditatio mea est.

Concupiui salutare tuum) o (dñe). i. effectū virtutis tue saluatiōnis. Vel salutē eternā que est in te obiectiue. Alij alia querūt ego autē non nisi tuā saluatiōne. i. salutē quod omnium finis est spes salutis non felicitas huius temporis (et) id (lex tua meditatio mea est) eo quod dirigat ad cōsecutionem huius salutis. Qui enim cupit salutē meditatā iugiter in lege dei nec inde auertat aliqua cura huius seculi fiat in quā manus tua sic.

Cluet anima mea et laudabit te: et iudicia tua adiuuabunt me.

Cluet anima mea) vita gr̄e in p̄nti et glorie in futuro licet corp⁹ affligat (et laudabit te) nūc etiā in flagellis que fiunt ad purgationē et semper in eternitate cum beatis (et iudicia tua) que modo incipiunt a domo dei (adiuuabunt me) quod sanguine creuit ecclesia. iudicia dei scōs adiuant dum tribulationibus p̄bant: peccatores ad iudicia tua) futura (adiuuabunt me) ad laudandū

deotius. Quis enim videns equitatē dei in damnatione malorum et premiatiōe bonorum non peripit in laudē eius mirabilē. dico adiuuabunt et viuam. Sed quandoque.

Erraui sicut ouis quod perijt: quere seruū tuū quod mandata tua non sum oblitus.

Erraui) piculose sepius bene declinando a via veritatis ad vicia (sicut ouis que perijt). i. per dita fuit ideo (quere seruū tuū) scilicet me sicut pastor querit ouem perditā ut reducat eam: quod et si erraui in mandata tua non sum oblitus finaliter et ex toto unde quere me et miserere mei et p̄fice ut cepisti. mādāta obliuiscit qui non surgit post casum qui erraui et non obliuiscitur surgit fortior cauior et humilior. Nouissime hic agit se et ostendit que persona per totū psalmū loquebatur scilicet generalis iustus. Qui et hac pre qua dicit (quod mandata tua non sum oblitus) est ouis inuenta sed adhuc ex alia parte querit et per sui pastoris sanguinē fusum et dispersum in omnibus gentibus inuenitur.

Oratio.

Palma totius beatitudinis deus quod fideles tuos ut in lege tua ambulēt testimonia tua scrutentur mandata custodiant: salubris puistor in formas: cōcede nobis iustificatiōnes tuas toto corde querere: eloquia intelligere: mirabilia predicare: ut qui hactenus ceteri oues perditę erramus tuis pijs humeris restituamur paradiso gloriamur. Per do.

Psalmus de clamore penitentis ascendere et proficere cupientis ac dolore sue longe in hac vita peregrinationis.

ps. cxix.

De dominū cū tribularer clamaui et exaudiuit me.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus canticū graduū. Et est sensus hic est canticū graduū. i. mentis exultatio de ascensu spiritali quod spiritalia gradus sunt isti. Canticū enim designat iocunditatē. gradus vero ascensionem et p̄fectum. magna autē debet esse iocunditas anime p̄ficiēti ad deum. Materia clamor penitentis ascendere et proficere cupientis.

Intentio: monere hominē ad ascendendū et p̄ficiendū exemplis seruorum dei quos de mortuis viuos deus ipse fecit tanquam carbonēs vastatores. Sententia in generali. propheta in isto psalmo in persona cuiuslibet fidelis educti de vanitate et malis huius seculi incipientis iam ascēdere volentis p̄ficere ac soli deo inherere patētis ligas aduersantiū clamat ad dñm ut a linguis istoz libere et vehementer cōquerit quod in

hacrista diuinus cōmorans maloz cōmixtiōe tantū p̄grauat. Ascendens ergo hic loquit̄ et de eius p̄fectu hic agit licet enī gradus vel de ascendentiū vel ascendentiū sint gradus tñ qui modo in his q̄ndecim psalmis positi sunt ascēdentes tñ significant. Est aut̄ ascensus hic spiritalis qui fit nō passibz pedū sed p̄motōe affectuū vt de virtute in virtute et de minore ascēdatur ad maiores vbi charitas mouet pedem. Ideoq̄ quanto quis plus diligit tanto magis ascendit. Et nota q̄ quindē gradus erant quibz ascendebat in templū seu domū dñi quā rex salomon edificauerat vbi sūmus pontifex semel in anno sc̄z in festo p̄ciatōis nō sine sanguine in sancta sanctorū ascendebat et ascensurus singulos psalmos tñ singulis gradibz sc̄z in quolibet gradu vnum decantabat ita q̄ in vltimo gradu q̄ erat iam in atrio domus dñi canebat. Ecce nunc b̄ndicite dño etc. Vñ eldras p̄pheta repletus codē spiritu quo dauid intellegens istos gradus templi his q̄ndecim psalmis et numero et significatiōe cōcordare voluit hos de nomine graduū intulit. Quindē enim numerus ex septenario et octonario p̄stat et septenariū vetus testamētū intelligit q̄ septimus dies in eo celebrari p̄cipit die enī septimo requieuit deus ab omni ope qd̄ patrat p̄ octonariū vero nouū testamētū designatur q̄ in octauo die quo christus resurrexit sūpsit et ordiū et q̄ idem dies in magna celebrata te haberi auctoritate noui testamēti iubet. Qui decim ergo graduū sit distinctio vt p̄ hoc expli cetur sacramētū veteris et noui testamēti et si gnificet vtriusq̄ testamēti doctrina in his gradibus cōtineri. Et sic p̄ quindē gradus in sancta sanctorū ascendebat ita quindē gradibus virtutū que in nouo et veteri testamento intelligunt om̄s electi in sancta sc̄toz. i. in eternam beatitudinē ascendendo p̄ficiunt: potest etiam quindē numerus in denariū et quinarium diuidi et p̄ denariū decem p̄cepta p̄ quinarium p̄o quinq̄ sensus corpis intelligi. Quia sicut p̄ quindē gradus ascendebat in sancta sanctorū ita q̄nq̄ sensibz corpis edomit̄ et decem p̄ceptis cōplet̄ itur in sancta sanctorū. i. ad gaudia celestū p̄miorū. Sunt ergo hic q̄ndecim gradus sicut in templo quindē gradus erant quibz in illud ascendebat qd̄ templū est figura celestis templi ad qd̄ his gradibz ascēditur. Beatitudinē ergo quam supior pars alphabeticus cantauit isti sequētes psalmi ordianans quindē gradibz tam psalmoz q̄ meritorum in sacramētū tam noui q̄ veteris testamēti explicant. Primus autē gradus est a

malis seculi exire et vniuersę vanitati renunciare. Initium enim p̄fectus est carnalia vicia relinquere et dño inherere. Et tñ cum homo incipit ascendere. i. cogitat p̄ficere cōtempso se solo deo berens incipit pati linguas aduersantium et detrahentū et qd̄ grauius est quasi consulendo a salute auertentū. Sententia in speciali. Istus ergo volens exire de malis seculi q̄bus p̄mebat dicit se clamasse ad dñm sic. (Ad dñm) q̄ p̄riuuare et facere facilius (cū tribularer) ac tētarōibz et deceptōibz ab ascēsu retraheret (clamaui) intētiōe cordis orādo feruent vt me educeret de malis seculi p̄menibz me grauius. valde vtilis est fideli tribulatiōe sic vñ enim tribulatiōe compellit deum orare et in eius adiutorio cōfidere. Tñ enim p̄esto est diuinum adiutorium quādo deficit humanū et exaudiuit me) misericorditer liberando et ad gradus ascendendi p̄stituendo vbi erat cōtra linguas detrahentū dicens. **Dñe libera animam meam a labijs inimicis: et a lingua dolosa.**

Dñe q̄ me in gradu cōstituiti iam ergo (libera animā meā a labijs inimicis). i. illoz qui p̄hibendo et terredō me detineret impedire conantur ne mundū et secularia negocia derelinq̄ et familiaris tibi adherēa (et a lingua dolosa) cor videlicet qui verbis suauioribz et palliatōe p̄silio me impediret a bono retrahere nituntur. Labia enī iniqua sunt que ap̄te loquūt̄ malum que palā minant et terrent. lingua vero dolosa est habens imaginē cōsulendi et p̄niciem nocendi. Sed dominus quasi exercens iustū dicit ei.

Quid detur tibi aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosam.

Quid detur tibi in arma (aut quid apponatur tibi) quasi in cōsolatiōe quo te munias (ad) .i. p̄tra (linguā dolosam) q̄ mala suadet et plus nocet. q. d. Quale remediū p̄tra huiusmodi re tractiua habere poteris. de lingua dolosa tñ fa cit mentōne q̄ magis nocet et sub ea satis intelligitur alia. Magis enī timenda est lingua dolosa et adulatoris q̄ iniqua et detractoris. duo dicit sc̄z dari et apponi q̄ sagitte dant in arma et carbones apponunt quasi in p̄solatiōe vñ de ip̄e dñs qui exercens interrogat respondē sue interrogatiōis subiungit.

Sagitte potentis acute: cum carbonibus desolatoris.

Sagitte potentis. i. verba dei omnipotentis sc̄z verba sacre scripture (acute) ad vulnerandum et nāstigendū cor vulnere amoris dabitur

tibi p̄ remedio (cum carbonibus et desolatoris). i. cum exemplis peccatorū ad deum conuersorum. Qui bene dicunt carbonē q̄ conuersi ad deum igne charitatis calefacti de mortuis reuiuiscunt et alijs mortuis adhibiti suo exemplo eos vt viuant accendunt. dicunt etiam carbonē desolatorij seu vastatorij q̄ vastando ad desolatiōem p̄ducunt carnales affectōes et seculares amores. Ip̄os enim attendendo si male lingue volunt nos impedire vt a bono retrahere attendimus nos ad carbonē illos cogitando vel dicendo talis fuit aliquando fornicator. modo est castus. talis gulosus modo est sobrius. et sic de singulis et omnes isti modo ardent deo scriunt non potero ego quod iste et ille possunt hi bene post sagittas apponunt q̄ post exhortatiōem verbōzū exemplis est agendum vt quod verbis quis accepit credat se posse eū multū delicatū iam illud noscunt implese et si multū peccauerūt eo amplius amauerunt. Deinde ascendens de incolatu suo et p̄mitione maloz conquerit dicens.

Dñe mihi q̄ incolatus meus plongatus est: habitauit cum habitantibus cedar: multum incola fuit anima mea.

Deu mihi) In scripturis vt indicat gebene supplicij: sed huius p̄sentis exiliū. Unde sequitur (q̄ incolatus meus). i. pegrinatio huius seculi (plongatus est) q̄ et si breue sit tempus tñ desiderio nimis longū mihi videtur qd̄ enim suscepi p̄ spem non cōtemplo: p̄ speciem et nō dum veni ad patriā vbi cum nullo malo victurus sum. et inde gemo q̄ ad tumultū miseriarū (habitauit) non cum bonis sed (cum habitantibus cedar) id est in tenebris p̄torū: cedar enī tenebre interpretat et doleo cum illis esse q̄ (multū incola). i. pegrina a deo in regione dissimilitudinis puta vagando discurrendo per multa vana et inutilia (fuit anima mea) que debebat solis diuinis esse intenta. Sicut enim corpus pegrinat locis ita anima affectibz. Si deum amat anima ascendit ad eum si terrā pegrinatur a deo. Et q̄s patiens in sua pegrinatiōe sit ostendit cum subdit.

Cum his qui oderūt pacem eram pacificus cum loquebar illis impugnabant me gratis.

Cum his qui oderūt pacem). i. qui scindunt catholicā vnitatem (eram pacificus) nō turbulenti nō irati eorum molestias patienter tollerando et vnitatē seruando vt eis pacem liberius predicarē sic debes habitare inter malos vt pacifice tolere inq̄tos. Tunc enim bonus

eris cum te aliena malicia mutare non poteris (cum loquebar illis) p̄hibendo a malis et hortando ad bona ip̄i obstinati (impugnabāt me gratis). i. sine meo merito et causa: nolentes me audire loquentē vtilia. Et ideo si audire p̄temunt mali nequa q̄ tñ a verbo p̄dicatiōis cessare debēt boni: ne sicut illi peccant ex facto ita isti peccent ex silentio.

Oratio.
Tribulatiōnū nostrarū optime mitigator deus libera animas fidelium a labijs detrahentium iniquoz vt adiutorijs spiritualibz p̄munitate nullis impugnationibz aggrauent. p. d.

Psalmus de recurso ad deū et ciues celestes in tribulatiōe et tentatiōe ac diuini auxiliij postulatiōe. p̄s. cxx.

Euai oculos meos in montes: vnde veniet auxiliū mihi.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. Idem titulus qui supra et idem sensus et similiter in sequentibus. Materia: postulatio diuini auxiliij in tribulatione et tentatiōe. Intentio monere fideles vt in tribulatiōe et tentatiōe p̄ oratiōem ad deū recurrant ac de eius p̄cedentiōe et auxilio omnino confidant. Sententia in generali p̄pheta in isto psalmo in p̄sona tribulati in tribulationibus et piculis constituti ad deum et ad ciues celestes leuat oculos mentis petiq̄ eoz adiunari precibus et meritis ne mens eius alicui tentationi succumbat et impugnationi. Sc̄os gradus est petere diuināz defensionē cui nū posse obuiare monstrat cui enim de mundo exenti pericula occurrūt exposcere debet diuinū auxiliū. Sententia in speciali. Qui ergo supra quasi inclinatus clamauit iam respirans oculos ad intercessores sanctos leuat dicens (Leuauit oculos meos) sc̄z mētis et corpis (in montes) spirituales sc̄z ad sc̄tos et ciues celestes dignitate eleuatos. A mōte christo qui est mons in vertice montūz dicuntur sancti montes qui prius illuminati sunt sole iusticie et p̄ eos aperte sunt scripture (vnde). i. ex quibus veniet auxiliū mihi) q̄ ab eis tripliciter ad nos venit auxiliū sc̄z per eorum scripturas et doctrinā. p̄ exemplū et imitationē. ac p̄ merita et intercessionem apud deum sed non est presumendū de illis immo de dño. Unde et subdit.

Auxiliū meum a dño: qui fecit celum et terram.
Auxiliū meū) tamen principaliter est a domino licet per eos q̄ hi de plenitudine eius accipiunt. diuina enim adiutoria hominibz p̄-

stia et per angelos et sanctos ministrata principi-
paliter sunt a deo. Illi ergo ministri sed deus est
auctor: qui fecit celum et terram et ergo potest auti-
liari. Ideo hic dominus celi et terre factor describitur
ut quantum precellat ceteros sanctos attendat.
Illi creature sunt et iste creator. Illi illuminati
sunt iste illuminator. Deinde iste de tali auxilio
letus sibi ipsi tanquam alteri loquitur. Quia
auxilium est a domino ut ergo firmus sis in gradibus.
Non det in commotione pedem tuum: neque
dormitet qui custodit te.

Non det dominus (in commotione qua ab ascen-
su mouearis (pedem tuum). i. non permittat affec-
tionem tuam mutari de bono in malum nec pa-
tatur moueri stabilitate qua in eo es firmatus.
Sicut autem charitas pedem mouet adambu-
landum et deficientem sic superbia mouet ad ceden-
dum et deficientem (neque) etiam (dormitet). i. tepe-
scat et ad modum dormitantis custodia tua negli-
gat (qui custodit te) sed deus custos principalis
deus enim in se manente pugili custodia pre-
sit actuetur et neminem deserit nisi prius ab ipso
deserat ut autem tibi non dormiat esto israel quia.
Ecce non dormitabit neque dormiet: qui
custodit israel.

Ecce non dormitabit neque dormiet. i. non erit
negligens in custodia sua tanquam dormitaret
sempiternus vel dormitaret plene (qui custodit israel)
id est sanctos videntes et contemplantes deum
quia sine ulla intermissione custodit qui cum spi-
ritualium oculorum intentione contemplat. Quia ille qui
custodit israel custodit te in gratia sua si fueris
israel. i. videns deum per fidem operantem. Esto er-
go israel ut merearis ipsum habere custodes et
tunc non sinet moueri pedem tuum. Et quasi quis
quereret quis est iste custos subdit.

**Domine custodit te dominus protectio tua: super
manum dexteram tuam.**

Domine custodit te in bono (dominus) est (protectio
tua) contra malum (super manum dexteram tuam). i. plus
et fortius quam manus tua dextera que precipue pro-
tegit et defendit. hoc est plus quam tota virtus tua
posset te protegere etiam omnis potestas huma-
na. Vel est (protectio super manum dexteram tuam). i. pro-
tegit bonam operationem tuam que per dexteram si-
gnificatur ne deficiat vel detrimentum patiatur.
Et sic proteget te quia.

**Per diem sol non uret te: neque luna per
noctem.**

Per diem sol non uret te. i. non uretis et eleua-
beris elatione prosperitatis (neque luna per noctem)
id est non succubes et deiciaris depressione ad-
uersitatis. per diem enim accipiunt prospera. per so-

lem elatio que venit ex prosperis: per noctem vero
aduersa: per lunam depressio que puenit ex aduer-
sis. Et dicitur luna urere quia non solum ex calore
sed etiam ex frigore urunt et desiccant fructus
terre. quia dicitur nec fulgor prosperitatis nec defectio ad-
uersitatis turbabunt propositum tue mentis domino te
custodiente et protegente et ut breuiter omnia com-
plectar.

**Domine custodit te ab omni malo: custodi-
at animam tuam dominus.**

Domine custodit te ab omni malo) non quidem
a malo tribulationis et pene sed a malo peccati
et culpe et hoc discernit cum subiungit custodi-
at animam tuam dominus) ut intelligas te a domino custo-
diri ab illo malo quod potest esse in anima. i. a pec-
cato non ab illo quod potest esse in corpore sed infirmita-
te vel tribulatione. Custodit etiam quando dicitur a
malo culpe et pene quia utraque salus est in manu
sua et potestate. Deinde cuncta concludit d.
**Domine custodiat introitum tuum et exitum
tuum: ex hoc nunc et usque in seculum.**

Domine custodiat introitum tuum et exitum tuum
ex hoc nunc et usque in seculum. i. dirigat te in omni-
bus operibus et tentationibus tuis a principio usque
ad finem et nunc et semper ac bonis initiis bonos
exitus adiungat. Quando tentamur intramus
quando tentationem vincimus eximus. Et cus-
todit dominus introitum dum non sinit tentari supra
vires et ne vincamur tentationis tempore. Exitum vero
custodit cum facit cum tentatione exitum et pro-
uentum et ne vincamur in fine. secundum Gregorium introi-
tus vocatur ingressus ad fidem per baptismum ex-
itus vero transitus de ista vita ad gloriam.

Oratio.

Protege plebem tuam non dormitans nec
obdormiens domine protectio israel et ne vramur per
diem tu nos ab scandalis huius mundi defende.
De. Per do.

**Psalmus de gaudio et leticia electo-
rum adhuc peregrinantium ex spe et desi-
derio veniendi ad hierusalem civitatem cele-
stem:**

ps. cxxi.

Etatus sum in his

que dicta sunt mihi: in domum domini
in ibimus.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus ut su-
pra. Materia spes et desiderium veniendi ad hie-
rusalem civitatem supernam. Intentio: monere et
incitare fideles ad habendum huiusmodi spem
et desiderium. Sententia in generali propheta in isto
psalmo in persona cuiuslibet electi gaudet se ad
supernam civitatem scilicet hierusalem esse venturum. De

qua multa a multis audiuit ubi iam omnes coeci
ues nostri angeli et sancti secunda prosperitate con-
sistunt et cum domino in iudicio iudicabunt loqui-
turus ad ipsos civis hierusalem celestis ut fidelibus
ecclesie militantis illuc ascensurus optent et pe-
tant abundantiam pacis. Tertius gradus est ma-
gnum gaudium quod habet vir sanctus eo quod se et
alios videt in ecclesia pura mente versari atque
digne deo in hac peregrinatione militare unde
ad celestem hierusalem suspiramus ad quam duabus
alio dilectionis levamur. Sententia in specia-
li. Iste ergo in persona electi supernam patriam sus-
pirantis ex multis de ea auditis ad modum le-
tatis ait (Etatus sum) id est spem habui et gau-
dium (in his que dicta sunt mihi) per revelationem
nec a spiritu sancto nec non a prophetis et aposto-
lis ac sanctis scripturam sanctam omnibus bonis chri-
stianis quod scilicet (in domum domini in ibimus) non manu fa-
ctam in celis. i. in celestem hierusalem ut civis efficia-
mur sanctorum et domestici dei. Curramus ergo
et non deficiamus quia illuc peruenimus et puenies-
mus ubi non lassabimur. Et cum hec dicerent.

**Stantes erant pedes nostri: in atrijs tuis
hierusalem.**

Stantes erant pedes nostri. i. affectus seu
affectiones animi. sicut enim corpus vchit pe-
dibus ita quodammodo vchitur et perficit anima
suis affectibus (in atrijs tuis) scilicet interioribus id est
in penetralibus et accipit a parte totum. Atria
enim sunt introitus sed hic etiam accipiuntur per
penetralibus (hierusalem) supernam et celestem. Logi-
ta qualis ibi sis futurus et quis ad huc in via
sis hoc tibi pone ante oculos quasi iam ibi stes
quasi intra angelos indeficiens gaudeas. Sz
ne istam terrenam hierusalem putares subiecit.

**Hierusalem que edificatur ut civitas: cuius
participatio eius in idipsum.**

Hierusalem dico (que edificatur) ex vivis lapidi-
bus puta angelis et sanctis hominibus (ut civi-
tas) id est ad similitudinem civitatis materialis
que edificatur ex diversis lapidibus et lignis. Non
enim est civitas corporalis sed ei similis (cuius parti-
cipatio eius) est (in idipsum) id est in id vel illi quod
semper eodem modo est et immutabiliter in se ipso
permanet. i. eternum et hoc est deus qui ait ego sum
qui sum. stabilitatis ergo participatio est illa civi-
tas quod de nulla carnali dici potest. Vel (cuius
participatio) id est fructio eius est (in idipsum). i. vni-
us et eisdem quod enim unus participat omnem et singuli
participat et eodem bono quod unus singulariter frui-
tur et gaudet omnes generaliter fruuntur et gaudet
deus enim est obiectum beatitudinis omnibus ictis plus
tamen et minus participat secundum diuersitatem gra-

duum meritorum. Inde autem scio quia ibimus.
**Illuc enim ascendentur tribus tribus domini:
testimonium israel: ad confitendum nomini
domini.**

Illuc enim ascendentur quasi preparantes
nobis viam (tribus) non omnes et quicunque sed
(tribus domini) id est iuste et sancte coram domino scilicet
sancti patres noviter ceteris testamenti que sunt
vel in quibus est testimonium israel id est qui se
testantur israel per bona opera vel in quibus co-
gnoscitur quia vere sunt israel id est videntes deum
per fidem formatam vel testimonium dantes ipsi
israel de bonitate dei. ascendentur inquam ad con-
fitendum confessione laudis (nomini domini) id est
ad laudandum dominum illius civitatis hoc enim vni-
cum officium erit eis. Inde etiam est certitudo quod
ibimus.

**Quia illic sederunt sedes in iudicio: se-
des super domum dauid.**

Quia illic scilicet in illa hierusalem (sederunt) id est
sederunt (in iudicio) faciendo tanquam cum chri-
sto iudicantes (sedes) id est sancti maiores in quibus
deus sedet et inde iudicat (sedes) inquam
existentes (super domum dauid) id est super fa-
miliam christi cui dederunt cibum in tempore
scilicet sanctos minores ut iudicet eos. dauid enim
interpreta manu fortis et significat christum qui
diabolum vicit et portas inferi fregit. Iudicabit
autem illi qui omnia reliquerunt et christum secu-
ti sunt sed iudicabunt illi qui de rebus quas res-
tinuerunt opera misericordie fecerunt. Et quia ad super-
nam hierusalem peruenimus convertit verba ad ius-
dices dicens. Ergo o sancti qui in superna hie-
rusalem estis.

**Rogate que ad pacem sunt hierusalem et
abundantiam diligentibus te.**

Rogate et petite a domino et precibus vestris im-
petrate ea (que ad pacem) obtinenda (sunt) id
est peruenit et ducit huius (hierusalem) celestis que
dicta est visio pacis. Et ad ipsam hierusalem conver-
tens vocem subdit et abundantiam pacis ac bo-
norum spiritualium scilicet nunc merito et tunc pre-
miorum detur (diligentibus te) et deum appeten-
tibus esse tecum o hierusalem superna. Et quia ad co-
vulsum et delectabilem super omnia est pax ergo
ego ipse rogo dicens. o hierusalem.

**Fiat pax in virtute tua: et abundantia in
turribus tuis.**

Fiat) ut et detur nobis (pax) et in presenti et
in futuro (in virtute tua) scilicet charitate. charitas
enim pax generat et virtus hierusalem dicitur quia
hic incipiens ibi perficitur et est virtus fortis ut

moris cui nil resistit quia occidit quod fuimus
ut aliud simus quod non eramus (et abundan-
tia) pacis et charitatis ceterorumque bonorum spiri-
tualium tanta fiat (in turribus tuis) id est maiori-
bus et excelsis ut influat alijs minoribus quod per
charitatem regunt infirmi a firmis. Sed quia
charitas est non nostra sed que aliorum sunt que
re ideo cum de charitate diceret subdit.
Propter fratres meos et primos meos loquebar pacem de te.

Propter fratres meos) fide (et primos meos)
charitate convertendos et lucrandos loque-
bar alijs predicando et per eis orando (pacem de
te) hierusalem scilicet ad illam pacem eos predican-
do allicerem et orando attrahere ut et ipsi ad con-
summationem huius edificij se perfectos exhibe-
rent. Sancti etenim viri non propter se non pro-
pter gloriam vel honorem nec propter aliquod tempora-
le commodum sed propter animas deo lucrandas
predicant pacem et gloriam celestis hierusalem
ut alij cum eis perpetua pace et beatitudine profua-
tur. Unde et adiungit.

Propter domum domini dei nostri: quesivi bona tibi.

Propter domum domini dei nostri) edificanda
hoc est non propter me tamen sed propter ecclesiam propter
sanctos et peregrinos et inopes ut et ipsi ascendat
(quesivi) rogando et predicando (bona) non vti-
que temporalia et caduca sed vera atque perpetua (ti-
bi) id est ad honorem tui o celestis hierusalem ad te
congregando civium multitudinem hoc feci quia
domus es dei et ita in hoc quod te diligo deum di-
ligo. O quare felices et beati qui in te meruerint
habitare quia deum videbunt facie ad faciem
et laudabunt sine fine.

Oratio.

Ambulantibus in atrijs domus tue omnipo-
tens pacis abundantiam largiri dignare ut duz
te tota aviditate cordium confitemur bona tua in
celestibus capiamus. Per deo.

**Psalmus de recursu ad deum per ora-
tionem in obprobrijs et despectione a vi-
uitibus et superbis ac quibuscumque tribu-
lationibus.** ps. cxlii.

De leuavi oculos

meos: qui habitas in celis.

Auctor psalmi) propheta dauid. Ti-
tulus ut supra. Materia: recursus ad deum per
orationem in tribulatione scilicet in obprobrijs et de-
spectione. Intentio: monere fideles ut ascendat
et inter quilibet angustias de domino presumant
quod tandem misertus exaudiat. Sententia in ge-

nerali: propheta in isto psalmo in persona tribulati
in tentationibus et periculis constituti ad ipsum
deum leuat oculos mentis implorans eius mise-
ricordiam et suffragium quod ab insultantibus cor-
pus affligit passionibus et anima despectu et ob-
probrijs multis. Quartus gradus est inter quasi
bet angustias constanter de domino presumere do-
nec misertus exaudiat. Sententia in speciali.
Qui ergo supra ad montes nunc quasi ascen-
dendo ad ipsum deum quod maius est oculos
leuat dicens (Ad te) o deus tanquam ad solam
eternam spem meam quasi omnia terrena de-
spiciens (leuavi) ego affectu et desiderio ascen-
dens (oculos meos) scilicet cordis et etiam corpo-
ris. Quo enim oculos leuaret nisi illuc quo ten-
debat et ascendere desiderabat (qui habitat in
celis) id est in angelis et sanctis in quibus tan-
quam in celis quiescis. Vel (in celis) superioribus
licet enim deus sit ubique per essentiam et potentiam
tamen speciali modo dicit habitare in celis ubi fa-
cie ad faciem videtur a sanctis. Et subdit per si-
mile quomodo leuauit. d.

**Ecce sicut oculi seruatorum in manibus domini
nostrorum suorum.**

Ecce sicut oculi seruatorum in manibus domini
nostrorum suorum) scilicet respiciunt desiderantes aliquod
subsidium et premium laboris vel ut parant eis
delinquentibus quod virumque est in domino) pote-
stater ubi dicit Gregorius quod in omnibus agendis
nostris debemus oculos leuare ad deum et os
domini interrogare id est sacram scripturam ut ad
ipsam tanquam ad regulam diuinam dirigamur
alioquin nec praua corrigimus nec torta dirigi-
mus. et

**Sicut oculi ancille in manibus domine sue:
ita oculi nostri ad dominum deum nostrum dicitur
nec misereatur nostri.**

Sicut oculi ancille) scilicet respiciunt (in mani-
bus domine sue) expectando ab ea auxilium et bene-
ficiam (ita oculi nostri) interiores et exteriores
(ad dominum deum nostrum) intenti sunt et respiciunt
(donec) id est ut misereatur nostri) scilicet liberando
ab omnibus malis et miserijs. Quia tota vita su-
per terram tentatio est tota persecutio et plaga. oportet
nos semper in dei auxilio intentione sine villo
defectu continere ut nobis misericordia suam
dignetur impendere. plange ergo o homo qui
diu viuus in terris et leua oculos tuos ad cum
qui habitat in celis clamans et dicens quod se-
quitur.

**Miserere nostri domine miserere nostri: quod multi-
tum repleti sumus despectione.**

Miserere nostri domine) mala relaxando (miser-

ere nostri) bona augendo. Vel ingeminat ex
intensione affectus et etiam quod corpus laborat
passionibus et anima obprobrijs et necesse est ut
misereris (quod multum repleti sumus despectione
ne) et contemptu quod speramus quod non vide-
mus et abundant passiones in nobis in quibus
vix ad plenum despecti sumus. Sed quanto ma-
gis sancti apud homines despiciunt tanto ma-
iorem apud deum gloriam consequuntur. et exag-
gerando subdit.

**Quia multum repleta est anima nostra
obprobrijs abundantibus et despectione
superbis.**

Quia multum repleta est) scilicet despectione (ani-
ma nostra) id est vita nostra et subdit a quibus
et quare despiciatur dicens anima inquam seu
vita facta (obprobrijs) quod pauper sumus (abun-
dantibus) felicitate seculi scilicet diuitibus) et despe-
ctio) quod humiles sumus (superbis) de se presu-
mentibus et ideo sicut multiplicata est in nobis
despectio sic multiplicata est in nobis
Ecce quod sancti christo famulantur a malis in ob-
probrium eis vertitur videlicet quod sunt pauperes
et quod humiles.

Oratio.

Celorum habitator deus ad te leuamus oculos
nostros precantes ut consutatis obprobrijs
superborum misericordia nobis solitam clemen-
ter indulges. Per deo.

**Psalmus de liberatione a magnis hu-
ius seculi periculis et erumnis per gra-
tiam et auxilium domini miserentis.**

ps. cxlii.

Ubi quod dominus

erat in nobis dicat nunc israel: nisi quod
dominus erat in nobis

Auctor psalmi) propheta dauid. Ti-
tulus ut supra. Materia: liberatio a periculis per
auxilium domini miserentis. Intentio: monere fide-
les liberationem nostram non nobis sed deo ascri-
bere et ei gratias agere. Sententia in generali
propheta in isto psalmo loquitur in persona illorum
qui a magnis periculis et erumnis huius seculi li-
berati sunt qui suam liberationem soli diuine mi-
sericordie ascribunt et gratias agunt quod non sunt
a suis persecutoribus decepti sed eorum insidijs
contritis misericorditer liberati. Quintus gra-
dus est ut liberati a periculis non sibi sed domino
tribuant. Sententia in speciali: sancti ergo ex
nimia exultatione antequam exponant pericula
unde euaserunt dicunt se liberatos et per quem
dicentes (Nisi) hoc esset quod dominus erat in nobis
per gratiam preuenientem dans nobis pacem re-

sistendi (dicat nunc) nihil late post liberationem
gratias agendo quod euasit (israel). i. populus fidelis
videns deum perfidem et reuehementi affectu idem
repetens dicit (nisi quod dominus erat in nobis) per gra-
tiam subsequente dans nobis virtute sugandi
quod d. fideles pericula euadentes siue qui iam sunt
in re beatitudinis eterne siue qui adhuc sunt in
spe dicant gratias agentes nisi dominus fuisset in no-
bis scilicet nos protegens et liberans.

**Cum exurgerent homines in nos: forte
te viuos deglutissent nos.**

Cum exurgerent) persequendo (homines) po-
tentes vel demones secundum illud malus homo su-
pereminavit sioniam (in nos). i. contra nos in
quibus deus erat (forte) conglutisset quod (viuos) id
est scienter peccantes scilicet scientes malum esse et tamen
facientes seu consentientes quod maius peccatum est
peccare scienter licet periculosius sit peccare igno-
rante (degutissent nos) id est in cor passent si-
bi animas nostras per instigationem scelerum ut per
secutionem supati in societate transiremus impio-
rum et dicit (forte) propter fiduciam quam habet de
dei misericordia.

**Cum irasceretur furor eorum in nos: forte
sitan aqua absorbuisset nos.**

Cum irasceretur furor eorum) irrationabilis (in
nos) et nos ex ira quasi furiosi exequerentur (for-
sitan aqua) tribulationis vehementis et im-
petus persecutorum transitorius (absorbisset nos)
includendo nos vndique sicut absorptus aqua
vndique circumdata ea et non potuissimus aliqua
liter euadere. Sed crepti sumus ab his per quem
qui erat in nobis cui ob hoc gratias referre sunt.
quod gratia eius saluati sumus ne deo huius vite
dulcedine preferremus. Nam per dominum et diu-
no adiutorio.

**Torrentem pertransiuit anima nostra forte
sitan pertransisset anima nostra aquam in
tolerabilem.**

Torrentem) i. tribulationem validam et impetuo-
sam cito tamen ad modum torrentis transeuntem
ac multas tentationum turbines (pertransiuit ani-
ma nostra) quod non hesit sed euasit et nisi dominus fuisset
in nobis (forsitan pertransisset). i. pertransire ha-
buisset (anima nostra aquam). i. persecutionem (in
tolerabilem) vixitibus nostris. i. difficile tolerari et
pericula maiora predictis quod tanta persecutionum im-
manitate ferre non potuissimus nisi adiutorium
a deo suscepissimus. Et quod transimus ergo.

**Benedictus dominus: qui non dedit nos in
captionem dentibus eorum.**

Benedictus) sit (dominus) et laudatus (qui non
dedit nos). i. dari permittit (in captionem) dentibus

eorum) id est in eorum partem crudeliter quasi
more ferarum sanguine nostrum sitientium ut nos
sua potestate et vi hanc vitam deo preferre et in
suam societatem malam transire compellerent et
sic animas nostras occidendo crudeliter lace-
rarent dentes enim eorum numerositas est vis-
ciorum quibus eos in captione non tribuit quod et
si corpora occidi sinit nequaquam animas perire
re permittit. Unde et subdit. Nam.
Anima nostra sicut passer erepta est: de
laqueo venantium.

Anima nostra) et si corpus passum sit sicut
passer iudaeus (erepta est) id est liberata per deum
(de laqueo venantium) id est de insidiis et deceptio-
nibus persecutorum ac dolis et a studiis demonum
Tradunt nobis laquei in diuitiis delictis in-
sidiis persecutionibus ac concupiscentiis et ten-
tationibus diuersis sed contrito sathana sub pes-
dibus nostris sicut passer sapiens euolam ab
illis unde subiungitur.

Laqueus contritus est: et nos liberati sumus.

Laqueus contritus) id est diruptus est per
domini potentiam (et nos liberati sumus) non virtute
propria sed diuina laqueus conteritur quando ad-
uersitas et prosperitas huius mundi mentis for-
titudine superat. laqueus ergo virtute domini con-
teritur atque animam liberat quisquis dulcedine vi-
te huius despiciendo calcat et tribulationem pa-
tendo superat. atque alio virtutum ad celestia ro-
gat. Sed quod hoc non suis viribus sed diuine lar-
gitati sancti tribuit recte subiungendo dicitur.
Adiuutorium nostrum in nomine domini: qui fe-
cit celum et terram.

Adiuutorium enim (nostrum) non a nobis nec in
nobis sed in nomine domini) est id est in inuocatio-
ne et parte nominis domini contra quem nullus
potest omnino preualere (qui fecit celum et ter-
ram) et omnia que in eis sunt. Vel (celum et ter-
ram) id est celestia et terrestria. Alij querant hu-
manum adiuutorium nos queramus diuinum. recla-
ment nomina principum nos nomen domini dei nos-
tri inuocemus super nos. Ipse sit noster adiu-
tor qui creator. Ipse fecit nos et non ipsi nos. ipse
regat nos et non ipsi nos. Dicat ergo ecclesia di-
camus et nos siue in tribulatione positi siue a tri-
bulatione liberati. Adiuutorium nostrum in nomi-
ne domini qui fecit celum et terram.

Oratio.

Conclude domine hiantia ora malorum qui nos
seuis obtreccationum dentibus vorare nituntur ut qui
de nostra virtute diffidimus nominis tui ad-
torio muniamur. Per do.

Psalmus de firma spe et confidentia
in domino solo non in aliquo terreno vel hu-
ius seculi bono semper habenda.

ps. cxxiiij.

Qui confident in

domino sicut mons syon non commouetur
bitur in eternum qui habitat in hiero-

salem.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus ut su-
pra. Materiam firmam spem et confidentiam in domino.
Intentio monere fideles firmiter sperare in do-
mino et confidere. Sententia in generali propheta
ta in isto psalmo docet et clamat nobis in domino
solum esse confidentium non in aliud huius seculi
quod sic confidentes propter dei et angelorum assistentiam
et custodiam non permittunt in aduersis vite
presentis a stabilitate fidei et virtutis moueri nec
vix quocumque succumbere. peccata in super quod bo-
nis bona et malis mala veniant prout meruerunt.
Sextus gradus est confidentia fidelissimi
christiani solidissimis montibus compa-
rata quam habet in domino ne sceler felices in hoc
seculo. hic namque psalmus docet non intende-
re in prosperantes in hoc seculo de qua prosperitate
superbia solet puenire. Sententia in speciali.
Ostendens ergo confidentem in domino non posse
moueri ait (Qui confident) et spem suam po-
nunt (in domino) non in mundo non in rebus mun-
danis nec in hominibus vanis sunt (sicut mons)
firmi et fortes stabiles et immobiles ne terrena
prosperitate fluctuent mons inquam (syon) id est spe-
culationis ut etiam deum contemplari valeant
et (non commouebitur in eternum) a stabilitate fidei
et virtutis (qui habitat in hierosolymis) spirituali id
est in ecclesia christi per fidem charitate forma-
tam vel in hierosolymis supra per contemplationem
cuius conuersatio in celis est. Et causam huius
ius stabilitatis subiungit describens qualis est
ista hierosolymis et dicit.

Montes in circuitu eius: et dominus in cir-
cuitu populi sui ex hoc nunc et usque in seculum.

Montes) id est angeli propheta apostoli et ecce-
tri sancti ac predicatorum a terra subleuati sunt
(in circuitu eius) quasi murus et muniunt eam
vel bo et exemplo sed ne in montibus remaneas
et spem ponas addit (et dominus) qui habitat in mon-
tibus et vertex montium est (in circuitu populi sui)
ut fortis defensio (ex hoc nunc et usque in seculum)
sicut ipse dignatus est polliceri dicens. ecce ego
vobiscum sum usque in consumationem seculi. Ita
quidem sanctorum munio atque diuine charita-
tis coniunctio in presentia seculo inchoat sed et

hoc nunc usque in eternum seculum perdurat. Est
igitur dominus in circuitu ut defensor et in medio vi-
ret et dominus. Et vere non commouebunt.

Quia non relinquet dominus virgam
peccatorum super sortem iustorum: ut non
extendant iusti ad iniquitatem manus
suas.

Quia non relinquet dominus) ut semper duret (vir-
gam peccatorum) id est flagellum malorum (super iusto-
rum sortem) id est super iustos sorte ex omnibus
electos vel qui sunt sorte et hereditas dei vel de
sorte eius licet ad tempus fieri permittat propter di-
sciplinam populi sui aliquando ad correctionem
morum aliquando ad augmentum meritorum (ut
non extendant iusti ad iniquitatem) iustorum in ten-
tatione sed teneant ab iniquitate (manus suas)
intelligentes hoc pondus tribulationum ad tem-
pus esse et deo patienter ferant et non deficient
expectantes domini aduentum et retributionem. Et quod
boni merentur premiari et mali puniri subiun-
git.

Benefac domine: bonis et rectis corde.

Benefac) o domine) id est benefacis conferen-
do bona gratie in presenti et glorie in futuro (bo-
nis) opere (et rectis corde) scilicet qui bona agunt et
recta cogitant. rectum cor habet qui florem mun-
di respicit nec propter hoc inclinatur qui omnes
affectus suos dirigit ad dei voluntatem ut totum
illud velit quod scit eum velle et voluntatem dei
sequatur non suam faciatque illum precedentem
et se sequentem non se precedentem et illum sequen-
tem qui in omnibus eum bonum inuenit siue emen-
dantem siue consolantem siue purgantem siue illu-
minantem quod diligentibus deum omnia coope-
rantur in bonum.

Declinantes autem in obligationes ad
ducat dominus cum operantibus iniqui-
tatem: par super israel.

Declinantes autem) a rectitudine fidei et vir-
tutis ac dei iustis (in obligationes) id est ad pec-
cata que obligant ad penam. Vel (in obligatio-
nes) culpe in presenti scilicet permissione et pene in fu-
turo scilicet immisssione (adducet dominus) ad penam
eternam (cum operantibus iniquitatem) quorum
facta sunt imitati quod eos qui declinant a bono
cum eis qui perseverant in malo simili senten-
tia ferit et perpetua damnatione punit sed econ-
trario (par) interna et eterna erit (super israel)
id est super bonos et rectos corde deum videns
formata fide. israel enim videns deum inter-
pretatur. Flos ergo sumus israel ut amplectamur
pacem quod hierosolymis visio pacis est.

Oratio.

Repelle domine nequicias insurgentium a sorte
iustorum et qui in te toto corde confidentes nullis
tentationum imbribus quatiant. Per do.

Psalmus de gaudio et consolatioe ac
gratiarum actione spiritualiter liberatorum
scilicet a captiuitate et vinculis peccatorum.

ps. cxxv.

Qui conuertendo

dominus captiuitatem syon: facti sumus
sicut consolati.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus ut su-
pra. Materiam gaudium et consolatio per liberationem
spirituali scilicet a vinculis viciozum et peccati. In-
tentio monere fideles ad gaudium et huiusmodi
spirituali liberatione: et opera misericordie licet
sint ardua et difficilia libenter perficere propter gau-
dium beatitudinis eterne. Sententia in gene-
rali propheta in isto psalmo loquitur in persona illo-
rum qui diuina misericordie de captiuitate peccatorum
sunt liberati aguntque gratias quod in tantam gratiam
sunt recepti ut eorum captiuitas commutata sit in
gaudium necnon ex spiritu sancti gratia et effusio
sione lacrymarum veram penitentiam sint conse-
cuti. Septimus iste gradus in figura veteris te-
stamenti quod per septenarium significat per christum
venturum reuersionem fidelium de captiuitate
viciozum quasi redeuntium de babilonia propheta-
ta. Sententia in speciali in persona ergo libe-
ratorum quasi redeuntium de babilonia ait.

(In conuertendo) id est postquam conuertit (dominus ca-
ptiuitatem syon) id est ecclesie et populi christiani re-
dimendo nos a vinculis peccatorum sanguine in-
nocenti. syon que interpretatur speculatio intelli-
gitur ciuitas dei que ex parte eterna est ex par-
te captiua. eterna in angelis. captiua in homi-
nibus. Que ciuitas dei speculatur angeli per spe-
ciem homines per fidem (facti sumus sicut con-
solati) id est gauisi sumus tanquam consolatio-
nem accipientes et si nondum securi. Unde di-
xit sicut quia perfecta consolatio non est in pre-
senti. Et.

Tunc repletum est gaudio os nostrum et
lingua nostra exultatione.

Tunc) scilicet in illa conuersione (repletum est gau-
dio) spirituali (os nostrum) scilicet cordis. i. mens quod
sicut ore loquimur hominibus ita mente loqui-
mur deo. Os cordis est eius archanum unde pro-
cedit bonum vel malum quod nos mundatur
inquinat ubi gaudia primo percipiunt que post
lingue officio erumpunt. Unde subdit (et lin-
gua)

qua nostra) scilicet corporis repleta est (exultatione) id est iubilatione, per tanta gratia qua saluamur. Sed quia hec gratia per apostolos in gentibus est predicata subiungit.

Tunc dicent inter gentes: magnificauit dominus facere cum eis.

Tunc etiam (dicent) aliqui (inter gentes) videntes peccatorum conuersionem ac talem vite emendationem et magnarum virtutum operationem. non autem dicent gentes quod non omnes sed aliqui inter omnes credent qui dicent magnificauit dominus facere cum eis) id est magnam gratiam et magnifica fecit cum fidelibus et magnos eos fecit dominus captiuitate depulsa ab eis hoc fit quando de toto orbe ad ecclesiam curritur. Ita ipsi dicent et nos amestamus quod reuera.

Magnificauit dominus facere nobiscum: facti sumus letantes.

Magnificauit dominus facere nobiscum) nos enim nobis male fecimus quod sub peccato nos vendidimus vni redemptor nos liberans benefecit magnificauit gratiam suam fecit nobiscum misericordiam liberauit de captiuitate peccati. retraxit de seruitute diaboli. Unum (facti sumus letantes) qui prius eramus tristes et gementes. Sed quia liberati a peccatis indigent confortari ne reciduerint et vt in virtutibus proficiant ideo orat et petit propheta dicens.

Conuertere domine captiuitatem nostram: sicut torrens in austro.

Conuertere) o domine) perfecte captiuitatem nostram) qua ad huc tenemur captiui que est sequela ipsius peccati scilicet penitas ad malum difficultas ad bonum (sicut torrens) conuertit (in austro) .i. austro flante qui est calidus ventus quo soluiunt glacies et implentur aquis torrentes vt currant. Sic enim flante spiritu sancto qui per austrum sicut diabolus per aquilonem ventum frigidum significat. solui mur a peccatis et sequelis et abundantes lachrymis currimus in bonis et ad patriam festinamus. Et licet in isto cursu sit labor: non tamen ideo est desistendum quod.

Qui seminant in lachrymis: in exultatione metent.

Qui seminant) opa bona opera misericordie (in lachrymis) eo quod laboriosus sit vltimo quod spiritualis seminatio fit in lachrymis et luctu vbi sequitur consolatio sicut carnalis in leticia et gaudio cuius extrema luctus occupat (in exultatione metent) fructum eterne beatitudinis quem colligunt ex seminatis. Quatuor autem sunt conuersionis genera quibus sancti viri afficiuntur

in hac vita plorant enim propter incolatus huiusmodi miseriam quam tolerant vel propter dilationem beatitudinis quam desiderant aut propter mala que ipsi vel alij commiserunt vel propter eterna tormenta que metuent. Sed illud plorare seminare est: fructus huius seminis est leticia celestis. Unde hi tales qui seminant in lachrymis.

Euntes ibant et flebant: mittentes semina sua.

Euntes) id est bonum facientes (ibant) .i. proficiant. euntes enim vadunt qui quotidie proficiendo crescunt (et flebant) de suis et aliorum miseris (mittentes) indeficienter quasi ante se premitentes in illo seculo futuro (semina sua) scilicet lachrymas et queque bona opera quod melius et tutius est vt ante se premissa inueniant que post se mittenda expectent hec igitur semina debemus incessanter seminare quoadiuuiuius quod tempore suo metemus. Unde subdit.

Venientes autem venient cum exultatione: portantes manipulos suos.

Venientes autem) in futura resurrectione ad iudicium (venient cum exultatione) que debet fieri tibus (portantes manipulos suos) .i. fructum seminis scilicet meritum operum bonorum. Sicut ergo quotidie transeunt terra sic quotidie mittenda sunt semina. Ad hoc enim tempus in hoc seculo viuimus vt interim laborando in bonis operibus seminemus quatenus postmodum fructus eternum recipiamus. Ex bonis enim operibus portabimus nobiscum meritum eorum. vnde recipiamus premium et coronam gaudiorum.

Oratio.

Consolare populum tuum domine et libera nos a captiuitate pessima viciorum vt quod hic in lachrymis serimus te retribuente cum gaudio metamus. Ps.

Psalmus de spirituali domus dei scilicet ecclesie et fidelium edificatio in fide et moribus ac sancta et honesta conuersione: ps. cxxvi.

Si dominus edificauerit domum: in vanum laborauerunt qui edificauerunt eam.

Si edificauerit domum: in vanum laborauerunt qui edificauerunt eam.

Auctor psalmi propheta dauid. Sed titulus est canticum graduus salomonis et est sensus hic est canticum graduus salomonis .i. leticia de ascensu scilicet de edificatio et profectu ecclesie quam christus edificauit quod hic agit de edificatio domus dei id est ecclesie per verum salomonem facta .i. per christum qui est verus pacificus. vnde hic addit propter so-

lucum salomonis. Non illius veteris qui cecidit sed veri pacifici scilicet christi in cuius figura ille templum sicut iste ecclesiam edificauit. Materia: spiritualis edificatio domus dei scilicet ecclesie in fide et moribus. Intentio monere fideles ascendere et omne bonum omnemque profectum non sibi ipsis sed deo attribuire et ab ipso premium expectare. Sententia in generali propheta in isto psalmo preuidens noui testamenti gratiam scilicet ecclesiam et populum dei per doctrinam in fide et moribus edificandam custodiendam et irrigandam docet ne quis de his vel alijs quibuscumque bonis quicquam propter virtutes sed domino largitori ascribat et vt nullus de se presumat quasi sine diuino auxilio aliquid possit. loquitur etiam de sanctis ecclesie doctoribus et de eorum fructu ac premio in presentia et futuro. Octauus gradus in figura noui testamenti quod octonario numero significat est leticia. De ascensu scilicet de edificatio et profectu ecclesie quam christus edificauit. Sententia in speciali. Ne quis ergo illius veteris salomonem vel alium edificatorem acciperet ait (Si dominus) .i. christus (edificauerit) interiorum (domum) .i. ecclesiam suam scilicet populum suum in fide et moribus (in vanum laborauerunt) retores et predicatorum foris loquentes (qui edificauerunt eam) ipse est enim virtus principum paliter interiorum operans nos vero organa: ipse est artifex nos instrumenta. ipse est dominus nos ministri. Ipse aspirat interiorum. ipse intellectu aperit: ipse monet: ipse terret: ipse ad fidem sensum nostrum applicat: ipse solidat in fide: erigit in spe: consummat in caritate. quod nec quod plantat est alius quid necque qui rigat sed quod incrementum dat deus. Et quia egit de edificatio subdit de custodia dicens.

Si dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.

Si dominus) qui non dormit nec dormitat et non permittit suos tentari supra vires custodierit) in fidei puritate et morum honestate (ciuitatem) id est ecclesiam et congregationem fidelium postquam fuerit edificata vt edificata daret et profeceret (frustra vigilat qui custodit eam) contra hostes et inutile est omne studium humanum. Ecce de domo transit ad ciuitatem que plures habet domos vt nec in singulis nec in munita collectione sit presumpcio. Et hec quidem domus et ciuitas vna est ecclesia quam vtrique significant. Si ergo volumus custodiri ab illo qui humiliter est propter nos et exaltatus est ad custodiendos nos: humiles simus. deinde ne aliqui vellent exaltari ante humilitionem conuersus ad il-

los et specialiter ad predicatorum ait. Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis: quia manducatis panem doloris.

Vanum) et inutile (est vobis ante lucem) id est christum qui est lux nostra (surgere) id est aliter et alio ordine velle exaltari quam ipse christus qui prius humiliatus quam exaltatus fuit et per passionem ascendit sic et tu si vis exaltari humiliter te hic per afflictiones penitentiae. ante christum enim surgit qui se christo preponit quod facit qui vult esse excelsus vbi ille fuit humilis. Sic ergo humilis qui vult ibi esse excelsus vbi christus excelsus est. Alii subdit (surgite) .i. surgetis vel exaltari desiderate (postquam sederitis) id est humiliati fueritis (qui manducatis panem doloris) id est qui penitendo de peccatis in dolore panem et vinum manducatis vel qui gemitis in hac peregrinatione et in valle plorationis de afflictione vos reficitis quibus facte sunt lachryme panes die ac nocte. Bonorum ergo est surgere et exaltari post sessionem humilitionis ac letari post panem doloris quia.

Cum dederit dilectis suis somnum ecce hereditas domini: filij merces fructus ventris

Cum dederit dilectis) et electis (suis somnum) mortis (ecce hereditas domini) scilicet (filij) renati ex aqua et spiritu sancto qui tales sunt (merces fructus ventris) id est sunt merces reddita domini christo qui est fructus vteri virginalis quia eos acquisiuit per obedientiam passionis. Vel specialiter ad predicatorum ait vanum est vobis ante lucem surgere) id est ante illuminationem diuine gratie et notitiam veritatis ad opus spirituale faciendum quasi de vestra virtute presumendo sed (surgite) ad edificium spirituale postquam sederitis) id est ad modum sedentis vos habueritis humiliter gratiam dei spiritalem scilicet operatricem expectando (qui manducatis panem doloris) id est vos ecclesie ministri qui sustentamini de elemosinis penitentium et dolentium de peccatis suis quod (cum dederit dilectis suis ecclesiam verbo et exemplo edificantibus) (somnia) scilicet mortis ecce hereditas domini) scilicet (filij) id est fideles edocti ab ipsis in fide et moribus quod dicunt eorum filij et sunt hereditas domini et (merces) eorum eterna est (fructus ventris) id est christus qui est fructus ventris virginalis. Vel (fructus ventris) ecclesie qui sunt eorum merces et corona. Deinde ostendit quomodo collecti et acquisiti sunt hi filij et vnde facta est terra bere

ditas scz per sagittas. quia

Sicut sagitte in manu potentis: ita filij excussozum.

Sicut sagitte sunt in manu alicuius potentis hominis ut cas de arcu excutiat mittat ad feriendū que parate sunt ad aduersarioꝝ destructionem (ita filij) id est imitatores excussozum. i. apostoloꝝ qui p manu christi excussi et missi vsqz ad fines terre perueniunt. filij in quā ab eis edocti parati sunt et apri ad hereticos et quoscuqz aduersarios veritatis ferendos et de bellandos. vel apostoli et doctores dicunt excussi quasi ad terrenoz omniū impedimentoꝝ cupiditate expediti et ad prelium accincti. Vel pphete qui tenebant clausa et abscondita sacramenta excussi sunt a p̄dicatoꝝ dño aperiēte ea. et ita apostoli sunt excussoꝝ filij qui a manu domini vsqz ad fines terre sunt missi. Et sic per tales collecti sunt filij et acquisita est hereditas ergo.

Beatus vir qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non confundet cum loquetur inimicis suis in porta.

Beatus vir est ille (qui impleuit desiderium suum) spirituale (ex ipsis) sagittis id est predicatoribus seu verbis doctrine corū. seruando qd illi predicauerūt. Quod facit qui nō amat seculum nam qui desiderio seculi plenus est nō est quo intret quod illi predicauerūt. Et vere beatus est (qz non confundet) nec erubescet sermones dei (cum loquetur inimicis suis) scz iudeis gentilibz: hereticis: falsis christianis et omnibz ecclesie et veritatis aduersarijs eos potenter arguendo (in porta) id est in cōmuni et in manifesto vt omnes nouerint quid loquat sed bene uiuendo et recte docendo confundet ipos inimicos. Is enim sine cōfusione predicat quem uita et doctrina commendat.

Oratio.

Domoz spiritualiū edificatoꝝ deus vt nos custodias deprecamur imple in te desiderium nostrum vt electis tuis nos adiūgi p̄cipias. P. d.

Psalmus de enumeratione aliquoz bonoz operum deum timore casto et filiali timentū et de benedictione eozꝝ vt consequant bona regni celoꝝ.

ps. cxxvij.

Etati omnes qui timent dominū: qui ambulant in uis eius.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus can-

ticum graduū vt supra. Materia enumeratio aliquoz bonoz deum timore casto timentū. Intētio monere deū timore casto timere. Sententia in generali ppheta in isto psalmo bona qua timore casto deus timentiū enumerat eisqz benedicit et bene optat vt eterna bona psequantur. Bonus gradus est vt pacificus caste timeatur qui solus edificat custodit et exultat. Sententia in speciali ad timorem ergo dei monens aut (Beati) qui sunt in spe (om̄s qui timent dominū) timore filiali et casto sed miseri sunt qui mundana timent et subiūgit qui sunt illi qui timent dñm scz (qui ambulant in uis eius) p̄ficiendo in p̄ceptis ipsius. puta qd a fide spe et charitate iusticia patientia et hūilitate ceterisqz uirtutibus non discedunt ac mandatis eius obediunt. iste enim sunt uie que ad deum et ad salutem pducunt. Gregorius dicit. qd tot uias nobis christus ostēdit quot exempla bonoz operum nobis tribuit. A pluribz cepit dicens beati sed qz omnes unum sunt in christo singulater iam loquitur dicens.

Labores manū tuarū qz manducabis: beatus es et bene tibi erit.

Labores manū tuarū qz manducabis) o tu qui times dñm. i. fructus operū tuozꝝ percipies in uisione et fruitione diuina. Nam laboriose in mundo per uias dei incedit qz arta uia est que ducit ad uitam sed hic labor eternis fructibus adimpletur cum homo pane illo celesti locupletat (beatus es) iam in presenti in spe (et bene tibi erit) in futuro in re uis omnia bona cōfluunt ad gaudiū suauitatis. ita beatus es om̄s timens deum et laborans in p̄ceptis eius implendis qz.

Uxor tua sicut uitis abundans: in latibus domus tue.

Uxor tua) id est sapientia diuina tibi infusa et in sponsa tibi tradita erit (sicut uitis abundans) fructibus (in latibus domus tue) id est spiritualibus filiis multos in fide et moribz edocēs et edoctos piens et nutritis in habitaculū christiane religionis. hec etiam uxor vt uitis uuas iocundas: fructus bonoz operum edicit eis in ecclesia ad edificationē alioꝝ vt imitent abundantat. Et.

Filij tui sicut nouelle oliuarū in circuiitu mense tue.

Filij tui) de tali uore geniti id est discipuli tui scz spiritualis doctrine sic in fide et moribz edocti et imitatores tui sunt (sicut nouelle oliuarum) id est oleo charitatis inuncti uirentes et fru-

ciferi alios in fide et moribz nutrites qz nouelle oliue uiridiores et uberiores sunt in fructu (in circuiitu mense tue) id est sane doctrine et in formationis tuerbi cibo et potu spirituali reficiuntur vt inde alios reficiant. in circuiitu mense dominice scz sacre scripture quotidie sedere et ex ea cibum uite sumere debemus ne in uia deficiamus. Vel (filij tui) id est opera sunt (sicut nouelle oliuarū) qz uirent oleo charitatis inuncta et sunt in circuiitu mense tue) qz qui talia opera faciūt pane celesti reficiunt. Super hunc locū dicit Aug⁹ qd columba portauit ad arcam ramum oliue cum folijs et fructu ad significandū qd iustus non debet habere uerba sine operibz. Deinde sequitur cōclusio beati.

Ecce sic benedicetur homo: qui timet dominum.

Ecce sic) vt sequitur (benedicet homo) id est benedictio ab alijs sibi imprecabilis qui timet dñm nō mundū et laborat aliter nō. q. d. si quis quare hoc ecce ex timore dñi. Sic enim benedicet omnis homo qui timet dñm et his uirtutibus locupletat diuitijs. Et sequit benedictio ubi ex pietate postulat benedicti timentes dominū et optat eis bona que non sunt malis cōmunia dicens.

Benedicat tibi dominus ex syon: et uideas bona hierusalem omnibus diebus uite tue.

Benedicat tibi dñs) benedictōne que est (ex syon) celesti id est benedictōne eterna (ex) ibi positus nunc spe postea re uideas bona nō que transeunt sed bona (hierusalem) scz superne que desiderasti (omnibus diebus uite tue) id est semper et eternaliter bona enim eterna semp uidebunt sed nō ista cumulus enim bonoz est eternitas Ergo talia bona desiderata que per om̄es dies uite tue uideas. i. vt cū ipsis in eternū uiuas.

Et uideas filios filioꝝ tuozꝝ: pacem super israhel.

Et uideas) scz in eterna beatitudine (filios filioꝝ tuozꝝ) id est fructū et retributionē capias bonoz operū tuozꝝ scz uitam eternam vel eos qui de doctrina tua in christo fidei moribz generant. Unde habebis aureolā et vt breuiter omnia comprehendā uideas (pacem super israhel) id est super totum pplm christianū. Ecce omnia ista bona vno nomine pacem nominant. Ad illam pacem perueniunt qui et hic pacifici fuerunt.

Oratio.

Timentibus nomen tuum domine beatitudinem largire perpetuam: vt talis nobis actio talisqz sit uita que celsum de bonis fructibus me

ritum reportet ad sidera. Per dñm.

Psalmus de ecclesie psecutione et inter malos patientia ac de maloꝝ persequentiū deiectōe et damnatōe futura.

ps. cxxvij.

Epe expugnaue

runt me a iuuentute mea: dicat nūc israhel.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus vt supra. Materia ecclesie psecutio ab iniūo. Intētio monere fideles ad patientiā. Sententia in generali ppheta in isto psalmo hortat ecclesiam vt persequentes et turbantes eam scandalis uel molestijs patienter toleret nec turbet quasi nouum hoc sit qz a principio semper fuit nec tamen ex toto ecclesia succubuit subuigens persequentiū et turbantiū futurā damnationē. Decimus gradus est vt qui caste deum timet p eo omnia patienter ferat quod nunc expedit ecclesie inter malos. Sententia in speciali: ecclesia ergo quasi respondeat querelis infirmoz murmurantiū qd tot mala ferant ait (Sepe) et frequenter (expugnaue rūt me) matrem diabolus iniqua suggestionē. hereticus uerbis astucie. tyrannus armis potentie falsus frater dolo inuidie et nequitiē. Ab his enim quattuor ecclesia impugnatur hoc a iuuentute mea) ex quo cepit ecclesia id est a primo tempore etas mee scilicet ab abel et istud (dicat nūc) dum licet (israhel) id est populus uidens deum p fidem vt alij instruantur. Quasi dicat ecclesia deum fide cōtemplans monendo suos ad patientiā. O filij nolite mirari ad ista quasi noua que iam diu sustinuitis et ne turbemini nec timeatis sed cum senectus expugnaue cōsolemini de preteritis qz nunquam cessauit iusticia patiens. et iniquitas premens. dicat inqz.

Sepe expugnaue rūt me a iuuentute mea etenim non potuerunt mihi.

Sepe expugnaue rūt me a iuuentute mea) Unde statim cum incipit homo uelle benefacere p̄ficere impugnatur. Repetitio notat passionum frequentiaz et infinitatē vel manifestaz psecutionē et occultaz. Ideo autem expugnaue rūt me quia non consensit eis ad malū unde subdit etenim non potuerunt mihi) scz preualere vt me traherent in p̄sensum peccati deo me conseruante. Ergo qui israhel est ille potest dicere qz impugnaue omni tpe sed non ei hec pugna preualet qz dñs p eo pugnat. Et cum pacem non possent nocere.

Supra dorsum meū fabricauerūt petō

res: plongauerūt iniquitatē suam.

Supra dorsum meum) et retro (fabricauerunt) et mala accumulauerūt (peccatores). i. p. secutores. hoc est nisi sunt occulte mihi nocere ut qui a facie venientes viderent a tergo nō sentiantur. vel nō nocuerunt mihi qz (supra dorsum meū fabricauerūt peccatores) nam cū crebris tribulationibz affligerent me ego faciem mentis cōuertens ad dñm: dorsum ad seculū mala corz respicio retro quasi quipendens et equanimiter tolerans: sicut sepe expugnauerūt me ita et diu qz (plongauerūt) et in longū praxerunt (iniquitatē suam) peccatū peccato adiungentes qz nō sunt momentanee corz insidie sed diutine. Sed quid eos sequit.

Dñs iustus cōcidet ceruices peccatorz: cōfundant et cōuertant retro: sūz omīs qui oderunt syon.

Dñs iustus scdm iusticiā (concidet). i. conteret et succidet (ceruices) et ceruicositatē (peccatorū) et maloz. i. destruct superbiā impiorū ceruicosos et supbos malis granibz suis humiliando. Talis est fructus superbie qz humilitas habet gloriā sed superbia confusionē. Unde subdit (confundant) sera cōfusione tanqz vici a deo (et conuertant retro: sūz) recedendo ab eo (omnes qui oderūt syon) id est ecclesiā futura speculante et iustoz cōgregationē quam non tñ manifesti psecutores sed etiam qui sic ete intrant oderūt. Qui enim nolunt obseruare verbū dei oderūt ecclesiam. Tunc autem erit iniquoz confusio quando et foris eternus iudex cernitur et intus ante oculos culpa versat. Tunc conuertent retro: sūz quando tollent ne videant gloriā dei et mittent in ignē eternū.

Fiant sicut fenū tectoꝝ: qd̄ prius q̄ euelatur exaruit.

Fiant etiam) sicut fenū tectoꝝ) quod in alto scz in tectis nascit sed radice pingui et firma non solidatur (quod prius q̄ euellat) et carpat (exaruit) et exsiccatū est id est post modicū virorem etiam nō euulsum citius arefcit et deficit et in hoc penit ppheta quod pspertas psequentiū et odientū ecclesiam qui in culmine supbie nascuntur vbi non solide stant cito transeat et deficiat. feno ergo tectoꝝ comparant mali et ficti qui alta quidem appetūt sed in radice firmi nō sunt quia transitoria sunt que cōcupiscunt qui etiam sepe antequam de vita tollant aridi sunt ab humore gratie et disperiunt.

De quo non implebit manū suam qui metet: et sinū suum qui manipulos colliget.

De quo) scz feno arido (non implebit manū suam qui metet) qz tenuiter et sparsim et sine condensatōne crescit (et sinū suum) nō implebit (qui manipulos colliget) qz nec in tanta copia crescit nec utilitas eius tam magna est qz aliquis colligere illud velit sic erit de istis malis et aridis quando venerint messores angeli collecturi triticū in hozre: celestis mansionis quia non colligent bonum fructuz ex eis quia nullus reperit in talibus sed eos tanquam puluerem et palcā inutilem gebenne derelinquunt incendijs de quibz adhuc subiungit.

Et non dixerunt qui preteribant benedictio dñi super vos: benediximus vobis in nomine dñi.

Et non dixerunt) malis et reprobis illi (qui preteribant) scz patriarche pphete apostoli et ceteri viri sancti qui per vitam istam currendo ad patriam transierunt non dixerunt inq̄ istud scz (benedictio dñi) sit (super vos) quia sunt ea in digni et similiter non dixerunt talibus (benediximus vobis in nomine dñi) qz nouerunt eos maledictos. Consuetudo erat in gente iudeorum ut si quis transiret et videret aliquos facere aliquod opus in agro vel in vinea vel aliud eiusmodi non licebat transire sine benedictōe. Illi ergo qui per istam vitam ad celestem patriam transierunt benedixerūt illos in quibus radicem charitatis et bona opera viderunt sed non eos quos in tectis cernere et in ceruice superbie viderunt. Nulla enim scriptura inuenitur que de illis bona loquat sed equa omnia de eis mala dicunt. Isti transeuntes si bene viuimus benedixerunt nos. Omnes enim bene viuentes benedicunt non in nomine suo sed in nomine dñi a quo omnia bona dicunt esse nō a se ipsis. Bene ergo viuamus et male viuentes equanimiter toleremus ut ab omnibz sanctis benedici in nomine dñi valeamus.

Oratio.

Ab omnū impugnationū nequitijs ecclesiam tuam domine dextere tue protectōne defende ut inimicis retro: sūz conuersis factis a te benedictionibz repleat. Per dñm.

Oratio et clamor vere penitentis p liberatione a peccatis et miserijs allegatio qz magne misericordie dei miserētis.
ps. cxxix.

Ex profundis clamaui ad te domine: dñe exaudi vocem meam.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus ut supra. Materia oratio vere penitentis p liberatōne a peccatis. Intentio: monere homines ad penitentiā. Sententia in generali: ppheta in isto psalmo in psona vere penitentis clamat ad dominū ut a peccatōz profundo liberet eum allegans ipius magnā misericordiā unde sperat cōsequi veniam. Undecimus gradus est penitentialis supplicatio. qui cōgrue post predictos gradus ponitur qz nec timens deus nec omnia ferens dignū se penitus sentit christo qz in corpore nullus est sine peccato et ideo vna securitas est precibus inclinari. Sententia in speciali: hic ergo penitens sciens se esse in profundo a simili one clamat dicens. (De profundis) scz peccatoꝝ et maloz seu de magnis tribulationibz p peccatis. Vel (de profundis) id est a profundo cordis de alta humiliatōne mentis ab intimis anime et spiritus (clamauit) orando corde et ore (ad te dñe) q̄ solus potes me liberare (dñe exaudi vocem meam) id est orationē mei peccatoris que de profundo ad te pueniat. deinde alijs verbis idez repetit et precibz deum placat ut clementer audiatur dicens. Et.

Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee.

Fiant aures tue intendentes) id est auditus pietatis et misericordie tue intendat (in vocem deprecationis mee) ut meam penitentiā diligenter audiat et clementer impleat. pietas et misericordia sunt aures dñice quibus nos peccatores dignat exaudire. Tunc autē dñs intentas aures habet nostris orationibz quādo nos intenta mentes deuota preces ad ipsum fundimus. Sed illam orationē deus nō exaudit cui ipse qui orat non intendit. De quo autem profundo clamat ostendit dicens.

Si iniquitates obseruaueris dñe: dñe quis sustinebit.

Si iniquitates obseruaueris dñe) ad iudicandum et puniendū eas scdm quantitātē culpe et rigore iusticie (dñe quis sustinebit) te iudicem vindicantē si nobiscū seuerus iudex agere volueris nō misericors pater quis stabit in iudicio ante oculos tuos. q. d. nullus. qz vix alius quis sine peccato reperitur. Si ergo nō est castum cor quod presumat de sua iusticia presumat omnū cor de dei misericordia et dicat deo. Nullus potest te iudicem sustinere sed tamē de tua misericordia nō despero.

Quia apud te ppiatio est: et ppter legem tuam sustinui te dñe.

Quia apud te ppiatio est) scz sacrificiū qd̄

p nobis oblatum est et peccata soluit scz innocens sanguis p nobis fusus et oblatum delens omnū peccata nocentiū (et ppter legem tuam) scz euangelicā que est lex charitatis et amoris misericordie et gratie et pmitit vere penitentiā veniam de peccatis (sustinui te dñe) expectando beneficiū et effectuz tue misericordie in speci longanimitate qz dignatus es legē misericordie afferre et omnia peccata dimittere. Et conuertens se ad auditores dicit nobis ad edificationem quid egerit.

Sustinuit anima mea in verbo eius sperauit anima mea in dño.

Sustinuit anima mea) id est patienter tulit dilationē consolatōnis pmissē (in verbo eius) quod penitentiā veniā et regnū pmitit et reddit qz nō fallit. Securi ergo in eius verbo speramus qz falli nō possumus. Unde ait (sperauit anima mea in dño) id est in misericordia eius q̄ est immense pietatis et clemētie et potens est ab omni malo liberare. Et qz sperauit ideo sustinuit. Nam spes fortitudo patientie est. Ideo enī sancti viri patientes sunt in tribulatōe qz gaudent in spe. Deinde iam dicit quid facere debeamus.

Custodia matutina vsqz ad noctē: speret israel in dño.

Custodia matutina vsqz ad noctē) id est a mane iuuentutis vsqz ad noctem mortis (speret israel) id est plus videns deum p fidem formatam hoc est omīs fidelis (in dño) misericordiam eius expectando. Aliter enim nō valet nisi vsqz ad finem speret qz qui plenerauerit vsqz in finem hic saluus erit. Nam si non vsqz ad finem speraueris delectur totum quod speraueras. Ab illa ergo hora matutina qua in vineā dñi locatus est fidelis spem suam in illam defigat horam qua denariū mercedis accipiat ab eo quod ei lumen veritatis illuxit indefinenter celestia contemplet. Ideo autem speret.

Quia apud dñm misericordia et copiosa: apud eum redemptio.

Quia apud dominū) est misericordia in relaxatione peccatoꝝ. Ergo si premimur peccatis nostris non desperemus quia adest misericordia dei parcens nobis (et copiosa) id est sufficiens immo supereminens (apud eum) est redemptio) scz sanguis preciosus quia non auro neqz argento sed precioso sanguine suo nos redemit quia totus mūdi peccata delcuit. Copiosa fuit redemptio nostra quantum ad id per quod redempti sumus scilicet passionem christi sanguinis effusionem que multiplex fuit et

quantum ad id a quo sumus redempti et quantum ad effectum redemptionis quia liberati sumus a culpa actuali et originali et a pena tam corporis quam anime et quia ad salutem omnium ac totius mundi sufficit.

Et ipse redimet israel: ex omnibus iniquitatibus eius.

Et adeo est copiosa quod ipse redimet id est liberabit tanquam precium redemptionis (israel) id est populum fide formatam videntem deum (ex omnibus iniquitatibus eius) ut non referantur ad vindictam. Qui non commisit peccatum ipse potest redimere a peccato. Non ergo timeas accessurus ad deum aliquas iniquitates tuas tantummodo accede pleno corde desine iam facere que faciebas et de profundo clama ad dominum observa illum et expecta et sustine propter legem ipsius quia multa apud illum redemptio.

Oratio.
Intendant quesumus domine pietatis tue aures in orationes supplicium quod apud te est propiciatio peccatorum ut non observes iniquitates nostras sed ibi partias nobis misericordias tuas. p. d.

Psalmus de humilitate interiori cordis et exteriori corporis et operis et de spe continua semper et iugiter in domino habenda.

Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei.

Auctor: psalmi propheta david. Titulus ut supra. Materia: humilitas interior cordis et exterior operis. Intentio: inducere fideles ad humilitatem. Sententia in generali: propheta in isto psalmo exemplo suo docet humilitatem obstringens se maxime pene maledicto si non extiterit humilis intus et extra et si aliquid iactantiae in eo fuerit. hortatur etiam israel populum scilicet fidelem iugiter sperare in domino quatenus seculi aduersari valeat tolerare. Duodecimus gradus est humilitatis quam intus et extra hic se habere ostendit. Sententia in speciali: ostendens ergo se humilem intus et extra ait o domine cum ad totum et tantum gradum virtutum promotus essem (non est exaltatum intus (cor meum) per superbiam scilicet motum superbie interiori. Minus dicit scilicet non est exaltatum) et plus intelligit scilicet humiliatum est cor meum quod est deo sacrificium. Sacrificium ergo deo obtulit quando dixit (neque elati sunt) extra (oculi mei) per elationis apparentiam que maxime reuellet in oculis id est signum superbie exteriorius non ostendi. In superiori parte corporis sunt oculi et superior corporis sensus est visus. A digno

ergo corporis parte ceteras partes et etiam actiones motus et omnia que sunt in homine possumus accipere in quibus etiam vicium elationis sicut in oculis aliquando apparet deinde postquam ostendit qualis fuerit in corde et corpore ostendit qualis fuerit in actione dicens.

Neque ambulavi in magnis: neque in mirabilibus super me.

Neque ambulavi superbiendo (in magnis) id est non in excessu in his que magna videbantur hominibus ostendendo superbiam in apparantibus et pompis vel iactando me de magnis sicut ille phariseus qui se de suis iactabat operibus. In magnis etiam ambulare est in virtutum operibus animam per superbiam eleuare (neque in mirabilibus super me) id est transcendentes statum meum hoc est non quesivi innotescere hominibus quasi in mirabilibus que erant supra vires meas unde me iactare apud eos. Hec enim sunt propria superborum. Deinde aperit quod humilis in scientia fuerit qui quandoque inflare consuevit dicens.

Si non humiliter sentiebam: sed exaltaui animam meam.

Si non humiliter sentiebam ut videret mihi quasi sapiens et inde extolleret et superbiere presumendo de me et viribus meis (sed exaltaui) superbiendo (animam meam) altiora me querendo et plus quam oportet sapiendo ac maiora quam sint de me sentiendo. Qui enim tales sunt viri ad humilitatem perungunt quod secundum Gregorium valde difficile est ut is qui se sapientem estimat mentem ad humilitatem reducat. Vel (si non humiliter sentiebam) beneficia mihi data a deo recogno-scendo (sed exaltaui animam meam) me de ceteris quasi ex me habere eleuando. Si inquam non est ita et.

Sicut ablactatus est super matrem suam: ita retributio in anima mea.

Sicut aliquis incumbens (super matrem suam) id est indigens adhuc foueri sinu et lacte matris committat et perit si sic (ablactatus) id est a lacte matris separatus quod mater subtrahit ab eo mamillas (ita) fiat (retributio in anima mea) id est punitione in persona mea ut scilicet a deo subtrahat mihi omnis gratia et consolatio diuina et peream. maledicto se obstringit si a superbia se non cohibuit sic enim dicere solemus quando de causa bene confidimus vel est predictio non operatio. ultimo concludit dicens. Et quod ego ita ago ergo meo exemplo.

Speret israel in domino: ex hoc nunc et usque in seculum.

Speret israel. id est fidelis fide formatam deum

videns (in domino) faciendo sicut ego qui vere me humiliavi et in deo speravi. speret inquam in domino non presumat de se (ex hoc nunc et usque in seculum) id est hanc spem continue et semper sine fine habeat quousque ad eternitatem veniat quod postea non erit spes sed res fides enim et spes transiit nam quod credimus videbimus et quod speramus tenemus charitas atque manet in eternum propter quod et maior horum dicitur. docet ergo ut nullo sine tempore spes nostra claudat ut per spem patris cui bona futuri seculi capiamus.

Oratio.
Ne permitas nos exaltari in superbis seculi omnipotens pater sed qui mitis es et humilis corde: doce nos humilibus tibi placitis consistere. Per do.

Psalmus de bono desiderio pro edificatione domus dei spiritualis scilicet ecclesie in moribus et fide et de huius desiderii impletione.

ps. cxxxii.

Ememento domine

dauid: et omnis mansuetudinis eius. Auctor: psalmi propheta david. Titulus ut supra. Materia: edificatio ecclesie in moribus et fide. Intentio: monere ut nos ipsos et alios edificemus domum domini iuxta illud templum dei sanctum est quod estis vos. Sententia in generali: propheta in illo psalmo declamat bonum desiderium de edificatione ecclesie in moribus et fide et precatur pro eius impletione. In hoc tredecimo gradu iam humilis et mansuetus satagit de edificatione spiritualis domus dei. ut et david ad litteram sollicitus fuit de materiali. Et progre post gradum humilitatis agit de edificatione domus quod per humilitatem efficit aliquis domus dei. Unde alibi super quem refert spiritus meus nisi super humilem et quietum. Sententia in speciali: volens ergo edificare domum domino ait in persona totius christi (Ememento) o domine pater (dauid) spiritualis manu fortis et supponit causam dicens (et omnis mansuetudinis eius) qua vicit diabolum et inimicos ecclesie. Illi sentiebant: iste sufferebat: vicit qui sentiebant: vicit qui sufferebat: ad litteram david rex ille valde mansuetus fuit sed non de illo hic agit immo de eius significato. david enim interpretatur manu fortis et per illum typice significatur totus christus scilicet caput et corpus cuius humilitas et mansuetudo hic commendatur christus manu fortis ad bellandum mansuetudine vicit aduersarios et in ista mansuetudine corpus christi quod est ecclesia vicit inimicos. Sic manu fortis vincat operando. Ad hoc autem memento ut impleat.

Sicut iurauit domino: votum vouit deo iacob.

Sicut iurauit domino id est firmiter promisit (et votum vouit) et deuotione et bona voluntate (deus iacob) Ideo dicit deus iacob ut nos simus spiritualiter iacob si deum volumus habere adiutorem. Iacob enim supplantator dicitur et ille est iacob qui vicia supplantat. q. d. ita memero dauid ut impleat quod deo promisit. nemo presumat viribus suis se reddere quod vouerit. Qui te hortatur ut voucas ipse adiuvat ut reddas vouit autem ecclesia ut sit domus dei quo nihil gratius potest deo offerri vouet etiam quilibet fidelis anima ut faciat in se domum domino cum renunciat diabolo et pompis eius in baptismovum ex persona ipsius ecclesie consequenter ostendit que iurauit et vouit domino dicens.

Si introiero in tabernaculum domus mee: si ascendero in lectum strati mei.

Si introiero id est non introibo hic enim ponit si pro non (in tabernaculo domus mee) ut intendens rebus meis querat que mea sunt non que dei et satisfactam priuati voluntati mee id est mea et propria attendens ea que dei sunt non postponam sciebat se priuato impediri et proprio ne fieret locus deo (et si ascendero) id est non ascendam (in lectum strati mei) ad quietendum id est non acquiescam carni nec sequar voluptates eius. In primo scilicet (si introiero) notatur superbia. in secundo scilicet si ascendero concupiscentia carnis. in tertio quod sequitur scilicet si dedero concupiscentia oculorum.

Si dedero somnum oculis meis: et palpebris meis dormitationem.

Si dedero id est non dabo (somnia) id est vanam et carnalem delectationem (oculis meis) scilicet metis Terrene felicitates somnia sunt quod cito transeunt in quibus dormire et torpere non debent qui locum domino inuenire volunt (et) ut plus dicatur non dabo (palpebris meis dormitationem) ut nunc ad talia inclinet nunc erigar quod minus est quam dormitio. somnum oculis dat et dormit qui terrena et felicitates seculi concupiscit non dormit sed dormitat quod modo retrahit a terrenis modo inuoluitur illis et quasi qui dormit caput crebro inclinatur et releuat. Sic etiam dormit qui peccat et non penitet. dormitat qui vices peccandi et penitendi alternat. obdormit qui in peccato moritur.

Et requiem temporibus meis donec inueniam locum domini tabernaculum deo iacob.

Et ut ad hoc plus dicam si desidero id est non dabo (requiem temporibus meis) tali parti capi

is unde somnus venit ad oculos. Cum cepit
rit te aliquid tpale delectare ad peccandū iam
grauant tibi tpa. Noli te dare tali delectatōni
maiores enim dolores habebit q̄ suauitates.
Et ea cogitatōne quasi conficans frontem ex
cutis somnūz paras locū dño Si enim nō de
deris requies temporibz tuis nō venit somnus
hec igitur omnia non faciam (donec inueniāz
locum dño) in me vbi requiescat qui super hu
mitem requiescit. q. d. nō faciā illa predicta sed
istud scz (inueniā locū dño) in me ipō (taberna
culum deo iacob) qd idem est. i. eccliam presen
tem fundatā et firmatā. hoc est me ipm faciā lo
cum dño z edificabo eccliaz in qua militandū
est deo. Ecclesia scdm pntem statū vbi lucta est
et pugna dicit tabernaculū in quo militatur in
futuro erit domus in qua pausabit. In taber
naculo qd militantiūz pugnantiū est geminū
et laboramus in domo gaudebimus z lauda
bimus. Vel ex psona cristi capitis potest le
gi ab illo loco (Si introiero). q. d. Jurauit da
uid. i. christus dicens. (Si introiero in taber
naculū domus mee) scz celestis habitatiōis et
(si ascēdero in lectū strati mei). i. ad dexterā pa
tris vbi est requies z finis laborū. z (Si dederō
somnia oculis meis). i. requie triduanē mortis
Deinde alijs verbis idem repetit (et palpebris
meis dormitatōne et requie tpi) meis donec
inueniā locum dño tabernaculū deo iacob). i.
donec ecclesia sancta predicatione sit fundata.
hoc pmissit totus christus z impletū est. Nam.

**Ecce audivimus eam in effrata: inueni
mus eam in campis silue.**

Ecce audivimus eam) scz locum seu deum
vel eam) scz sedem dñi seu eccliam (in effrata)
id est in pphetis speculatoribz futuroz (inueni
mus eam) Vel (eam in campis silue). i. in hu
milibus gentibz incultis. Effrata hebraice di
citur speculū latine. speculū d̄ppe imaginē ha
betz omnis ppheta imagoz figura est futuroz
campi autē silue sunt humiles gentes inculte.
Quod ergo audivimus in effrata inuenim⁹ in
campis silue qz quod predicatū est in imagine
pphetie iudeis manifestatū est in fide gentibus
Nec tm̄ inuenimus sed pseuerando in militia
etiam.

**Introibimus in tabernaculū eius: ado
rabimus in loco vbi steterūt pedes eius**

Introibim⁹) p fidem (in tabernaculū eius)
scz dñi dei iacob nos qui in vna domo ecclesie
per dñm aggregamur z p charitatē viuus lapi
dibus z sanctis compaginamur z tūc domus
dei efficiamur z a deo habitamur et etiam a deo

id ē debito cultu dñi venerabimur (in loco vbi
steterunt pedes eius) scz dei. i. in quo p̄dicatōes
aplice audiunt z stabilitas fidei quaz credim⁹
reperit que tanq̄ pedes sustentant totū corpus
ecclie recte aut prius introire postmodū adora
re se p̄hibet qz cum qui extra domū dei rema
net vt qui charitatē nō habet deus ad salutem
non exaudit. Et qz omnia p celestis patrie re
quie habēda facere debemus recte subiūgit.
**Surge dñe in requiem tuam: tu et arca
sanctificationis tue.**

Surge) o (dñe) a morte z inferis reuertere
(in requiem tuam) ascendendo in celū et nō so
lum tu sed (tu) p̄mo z deinde (arca sanctifica
tionis tue). i. vniuersa ecclia z te prius exalta
to exaltet postea ecclia quaz figurauit arca noe
vel testamenti que adhuc in multis carnalibz
lata est in paucis spiritualibz angusta. non aude
ret sibi resurrectionē p̄mittere corpus nisi prius
resurgeret caput. Et bene arca sanctificatiōis
ecclesia dicit qz ab ipō sanctificat a quo z redi
mitur. Unde subdit. Et te eunte ad patrem.

**Sacerdotes tui induant iusticia: et san
cti tui exultent.**

Sacerdotes tui) scz regale sacerdotiūz (in
duantur) et muniant (iusticia) fidei. i. fide qz ius
tus ex fide viuut vt in vita iusticie munia non
sancient a iaculis inimici. qz scdm gregoriū si
cut vestimentūz a frigore sic iusticia defendit a
morte (et sancti tui). i. membra tua accepto pi
gnore spiritus sancti (exultent). i. letent testimo
nio bone conscientie spe resurrectionis que pre
cessit in capite sic accepit eosdem sacerdotes z
sanctos scz fideles quibz dicit vos estis genus
electū regale sacerdotiū. gens sancta: p̄pls acq̄
sitionis. Vel (sacerdotes tui). i. prelati ecclesie
(induant). i. vndiqz circūdent (iusticia) z alijs
virtutibz z inde (sancti tui). i. minores z subditi
fideles (exultent) te laudando. Sed iam rogat
deus p reliquijs israel cum subdit.

**Propter dauid seruum tuum: nō auer
tas faciem christi tui.**

Propter dauid seruum tuum). i. ppter illum
qui de semine dauid formā seruile suscepit (nō
auertas) penitus a iudeis o deus pater (faciem
christi tui) Quia enim christus facie suā auer
tit a iudeis a quibz crucifixus est z cōuertit ad
gentes rogat pater ppter reliquijs israel vt sal
ue fiant qd iam in pluribz impletū est. Nota qz
ait ppter dauid ac si diceret mei etiam memen
to vt ppter me z pmissione mibi factaz iudeos
funditus non repellas. Et bene dicit ppter da
uid seruum tuum qz.

**Jurauit dñs dauid veritatem et nō fru
strabitur eus: de fructu ventris tui ponā
super sedem tuam.**

Jurauit dñs). i. per semetipm firmavit et cer
titudinalit̄ pmissit (dauid) illi actuali (vitatē) p
missionis implende (et) deo nō (frustrabit eū)
decipiendo in pmissio. Jurauit inq̄ d. de fru
ctu ventris tui). i. filiū virginis nauiz de stirpe
tua (ponam) regem (super sedem tuā) iudaice
plebi spiritualit̄ p̄sidentēz iuxta illud z dabit
illi deus sedem dauid patris eius qz quos da
uid rexit t̄paliter eos christus rexit spiritualit̄
Et non tm̄ illū ponā sup sedem tuā sed etiam.

**Si custodierint filij tui testimētū meū:
et testimonia mea hec que docebo eos.**

Si custodierint filij tui). i. homines ex te na
ti (testamentū meū). i. pactum (et testimonia). i.
precepta (mea hec que docebo eos) nō que ipsi
sibi cōstituant sicut legūt de scribis et phariseis
qui plus innitebant adinueniōibz suis q̄ dei
preceptis z mandatis.

**Et filij eorum vsqz in seculūz: sedebunt
super sedem tuam.**

Et) etiam (filij eorum). i. sequaces z imitato
res si custodierint tunc (vsqz in seculū). i. quam
diu durabit hoc seculū (sedebūt) filij tui et filij
eorum (sup sedem tuam). Et si nō custodierint
nō tm̄ perit pmissio qz si nō implet in te imple
bitur in alio. Nam z filij dauid non stirpe sed
cultu dei z fide sunt qui spirituales reges sui et
alioz erunt Vel de christo sic accipe (Jurauit
dñs) pater (dauid). i. christo (veritate) z nō fru
strabitur eum) qz ea nō euacuat sed adimplet
dicens (de fructu ventris tui ponam sup sedes
tuas). i. illos quos ad fidem paries o christe fa
ciam reges sui seipos bene regētes nō tm̄ omnes
sed custodientes (testamentū meū). i. pactū ba
ptismi (et testimonia mea). i. p̄cepta vite qz tūc
sedebunt sup sedem tuā. i. p̄cipēs erūt tue bea
titudinis et eternas sedes accipiet vt sicut tu es
regie p̄tatis ita et ipsi p modo suo z hoc vsqz in
seculū. i. in eternū. Nos sumus fructus ventris
eius quos spiritualit̄ tanquā ex vtero genera
uit. Qui si testamētūz testimonia eius custodia
mus sedere nos faciet in celestibz. Ergo imite
mur z nos opera dauid. i. manu fortis n̄i chri
sti vt p imitationē bonoz operū mereamur es
se filij eius quatenus possimus illā sedē adipi
sci de qua ipse discipulis ait vado parare vobis
locū. Et iterūz in domo patris mei mansiones
multe sunt. hec autem pmissit deus gratis z nō
p meritis.

Quoniam elegit dominus syon: elegit

eam in habitationem sibi.

Quoniam elegit dñs) sola gr̄a (syon). i. sc̄tam
ecclesiam nō enī ex operibz iusticie que fecimus
nos sed fm suam miam saluos nos fecit. vnde
ipse ait. Ego vos elegi de mundo vt catis z fru
ctum afferatis z fructus vester maneat. hic enī
erit p̄manens fructus eorum vt ipsi habitent in
deo et deus habitet in ipsis. Un sequit̄ (elegit
eam in habitationē sibi) vbi spiritualit̄ habi
tet q̄ vbiqz est. Elegit inq̄ dices rei ex p̄sentia.
**Hec requies mea in seculum seculi: hic
habitabo quoniam elegi eam:**

Hec) scz ecclia est (requies mea) vbi scz re
quiescor hoc (in seculū seculi) qz durat in eter
num quantū amat nos deus in istis p̄bis eius
attendere debemus vt qz nos requiescam⁹ se di
cat requiescere. Non enī ip̄e aliquando turbat
vt sic requiescat s̄z dicit se requiescere in nobis
nos in illo requie habebimus z (hic). i. in ec
clesia (habitabo) pseueranter nō merito suo s̄z
(quoniam) gratis (elegi eam) dans gratiā z bene
dictionē. Unde apte subiūgit.

**Vidua eius benedicens benedicā: pau
peres eius saturabo panibz.**

Vidua eius benedicens benedicā) iugi be
nedictione gr̄e z glorie vidua est omnis anima
que intelligit se destitutā z desertā omni auxilio
nisi solius dei. Si istud sentit firmitatē suam
nouit benedicat in hoc seculo in virtutibz z ope
ribz in multis solationibz spiritualibz et t̄pa
libz benedicet z in futuro cum angelis et cele
stibus virtutibz vt ibi iam sponsum suū videat
et gloria eterne vite p̄fratur (et paupes eius)
spiritu nō p̄sumentes de se vel de seculo sed de
deo nō habentes elatū spiritū sed humiles cor
de (saturabo panibz) nūc sacra scriptura z san
cta eucharistia et in futuro celestis patrie cibis
spiritualibz z re ipsa. Et.

**Sacerdotes eius induā salutari: et san
cti eius exultatōne exultabunt.**

Sacerdotes eius). i. genus electū scz omnes
fideles se ipsos offerentes (indua) salutari) scz
christo. i. orna) z p̄formitate salutari sui fm il
lud apli quotquot in christo baptisati estz chri
stum induistis z idco (sancti eius) p cum sancti
ficati scz idem qui z sacerdotes (exultatōne) in
terna (exultabunt) speciali gaudio ex hoc fidei
indumēto qz induā sunt salutari. vñ enī p fidē
christū cognoscūt inde de spe celestis p̄reuebe
menter hilarescūt. Vel (sacerdotes eius). i. pla
tos (indua) salutari). i. christo z gr̄a sp̄s sancti
vt honesti et idonei sint ad ministrandū z do
ccendūz inde (sancti eius). i. subditi (exultatōne)

exultabunt id est in dño gaudebunt. Et etiam
ideo exultabunt. qz
Illuc pducam cornu dauid: parauit lu-
cernam christo meo.

Illuc scz in ecclia pducas et suscitabo (cor-
nu dauid). i. regnū et altitudinē christi qd est in
christū credere et de eo psumere. Sancte enī ec-
clesie cornu et altitudo spiritualis est fides q ad
supiora tendit donec id qd mō est fides erit spe-
cies cum id qd modo credim⁹ manifeste vide-
bimus. Sed qz fidei charitas in tenebris erat
recte dicit (pau) ad hec pficienda (lucernā) scz
ioannē qui erat lucerna lucens et ardens: chri-
sto meo manifestando. Joānes baptista a deo
dicit lucerna pparata christo qui euz in huius
mundi tenebras venturū nunciavit. Necessa-
rium enim erat vt ante lumen lucerna apperet
vt hi q in tenebris et in umbra mortis sedebāt
p lucernā addiscerent qualiter in lucem crede-
re debuissent.

Inimicos eius induam cōfusione: sup
ipm autem efflozebit sanctificatio mea.

Inimicos autē eius. i. christi aduersantes
sibi scz qui in christū credere noluerūt (induas
cōfusione) cum viderint dñm in sua maiestate
euz eos in fine seculi vndiqz calamitas atqz in-
teritus inuoluet sed ad cōsolationē iustoz sub-
iungit (sup ipm autē) scz christū (efflozebit san-
ctificatio mea) flos sanctificatōis est gloria di-
uinitatis flos sanctificatōis est nouitas resur-
rectionis. Nam quasi aruerat in passione dñs
cum vero resurrexit a mortuis iam cepit floze-
re sanctificatio eius. iam cepit filius dei appare-
re. et exaltari cornu eius hoc dicit a simili arbo-
ris que quando floret pulchrior est.

Oratio.

In omni ingressu nostro memor esto nostri
omnipotens deus indue nos sacerdotali iusti-
cia vt indui mereamur in tabernacula sempiterna. Per dñm.

Psalmus de vnitāte et cōmendatōe
fraterne charitatis eccliam et christiani
religionē edificantis et cōpaganantis.
ps. cxxxij.

Ece quam bonus

et quam iocundus: habitare fratres
in vnum.

Auctor: psalmi ppha dauid Titulus vt sup.
Materia fraternā charitas eccliam edificans
et cōpaganans. Intentio monere fideles ad ha-
bendā fraternā charitatē. Sententia in gene-
rali ppha in isto psalmo cōmendat vnitātē cha-

ritatis fraterne in christiana religioe: declarat
qz hoc exēplis et vilitatibz diuersis. Quartus
decimus gradus est charitas pximi que facit
frēs habitare in vnu vnde est bñdictio et vita.
Snia in speciali: hic qz vir iustus de fratrū co-
habitatioe exultās ait. (Ece) qd oñdēns est: qz
plus ostensione qz lingua explicat qd dictu-
rus est. (qz bonū). i. vtile (et qz iocundū). i. de-
lectabile est (habitare fratres) nō frēs dicit corpe
sz mente nō carnales sz spirituales (in vnu) fide-
li mente et sincera charitate habere cor vnum
et aiā vnam. Ista psalterij verba: iste dulcis
sonus: ista suavis melodia velut tuba spūs fan-
cti diuinos corpe in vnu cōgregauit et monaste-
ria plurima pepit. Ad hunc sonū frēs excitati
sunt qui habitare in vnu ceperūt a quibz tum
bñdictio ad ceteros descendit qui et si nō cor-
porē tum in vnu habitāt mente et fide. Ubi pe-
trus cantor. Illi vere habitāt in vnu qui requi-
runt illā vnam de qua dicit: Unā pctij hāc re-
quiram. Habitāt autē oēs christiani in vnu
vnitate fidei specialius cenobite vnitate loci et
puentis. specialissime autē anachorite habitāt
in vnu qui et si sint sepāt a cōsortio hoim deo
sunt vniti et loci ecclie triūphantis. Hāc enī
vita qz perfectior est nō cōcedit Bñdictus vel
Hieronymus nisi pfectissimis et pbatissimis
viris. Nec Petrus. Ita autē est bonū et iocundū
dum habitare fratres in vnum.

Sicut vnguentū in capite: qd descen-
dit in barbā barbam aaron.

Sicut vnguentū. i. vnctio spūs sancti que
fuit prius in capite christo et dicit hoc a simili-
tudine regū et sacerdotū qui in veteri testamento
in figura christi inungebant. (quod) vnguen-
tus postea (descēdit) a capite christo (in barbā)
et determinat in cuius barbā subdens (barbā
aaron) scz christi veri sacerdotis. Flos aaron
nō sacerdos est christus hic se ipm obtulit in sa-
crificium p nobis et resurgens ascendit in ce-
lum et venit spūs sanctus a capite in barbā
eius. i. in fortes et pfectos qz barbā designat.
nam barbā maturitatē: grauitatē: fortitudinē
et pfectionē significat. scz in aplos et in alios
primiūos scōs qz familiaris et vicinūs chri-
sto capiti suo adherentes prius in vnu habita-
re ceperūt et primos impetus seculi sustinuerūt
nec vinci potuerunt.

Qd descēdit in oram vestimēti ei⁹ sicut
ros hermon qui descēdit in montē syon.

Quod vnguentū postea (descēdit) ab illis
(in oram vestimēti eius) scz christi. i. in illos
pfectos qui norunt habitare in vnum qui legē

implent. inuicem onera sua portātes. Secuta
est enim ecclia et pepit monasteria. Nam vestis
dñi et sacerdotalis significat eccliam. ora autē
pfectionē: qz in ora pficitur vestimēti. Et for-
te per istam oram vult intelligi que est in capi-
tio tunice p quā intrat caput. Tales sunt q ha-
bitāt in vnum vt sicut p istam oram intrat ca-
put hominis vt se vestiat sic p concordia frater-
nam christus qui caput nostrū est intrat vt ve-
stiat et illi ecclia heret. vel descendit vsqz ad
oram. i. vsqz ad nos ad quos fines seculoz de-
uenerunt nam de plenitudine illius omnes nos
accepimus hoc autē q fratres habitant in vnu
nō est suis viribz vel meritis est sed et dei dono
et grā ideo subiungit (sicut ros hermon). i. grā
christi. ros enim de celo veniens est gratia. her-
mon vero interpretat lumen exaltatū a christo
ergo est ros grē qua fratres in vnum habitant
qui p̄us exaltatus est in cruce postea in celo (q
descendit in montē syon). i. in sanctā eccliam
que ppter altitudinē vite et speculationē celestis
patrie nō immerito et monz syon appellat nō
ergo habitant in vnum nisi in quibz fuerit grā
et charitas christi et quibz est anima vna et cor
vnum in deo. Ideo autē bonū est et iocundū ha-
bitare fratres in vnum.

Quoniā illic mandauit dñs benedictio-
nem: et vitam vsqz in seculū.

Quoniā illic. i. in fratribz in vnum habitā-
tibus et vbi est talis vnitas fraterne charitatis
mandauit et precepit (dñs benedictionē) suā
p multiplicatōne gratie et p motionē virtutū in
presenti et mandauit. i. pmisit (vitam) p collatō-
nem glorie et multiplicatōne premioz in futu-
ro (vsqz in seculū). i. in eternū duraturā. Ser-
ua ergo concordia si vis a dño consequi bene-
dictionem et vitam. Qui enim in vnu sunt solū
mō corpe bi in mola in agro in lecto relinquitur.
ceteri vero qui in vnum sunt corde assumū-
tur. valde ergo bonum est et iocundū habitare
fratres in vnum.

Oratio.

Infunde dñe in eccliam tuam charitatē fra-
ternitatis et pacis vt roze spiritualis vnguenti
aspersi bñdictōis tue grā iocudemur. Per d.

Psalmus de cōmendatione charita-
tis diuine et laude dei ac gratia actōe in
tribulatōnis et aduersitatis tentatōe.
ps. cxxxij.

Ece nunc benedi-

cite dño: omnes serui dñi.

Auctor: psalmi ppha dauid. Ti-
tulus vt supra. Materia: inuitatio ad diuināz

laudem. Intentio incitare fideles ad diligen-
dum et laudandū deum. Sententia in genera-
li ppha in isto psalmo omnes electos ad diu-
num cultū et dei laudē inuitat eisqz benedictio-
nem dei optat. Quintusdecim⁹ gradus est cha-
ritas dei de qua hic agit sicut supra de charita-
te christi nō q alia virtus sit qua diligit deus et
alia qua pximus sed qz diuersos actus habet
ipā virtus et diuersa diligunt ea. Snia in spe-
ciali: monens ergo ad benedicendū ait (Ece)
tot gradibz ascēsis vt beneficijs dei circa nos
visis (nūc). i. sine tardatōe. Vel (nunc) in hoc
tpe in aduersis (bñdicite dño) laudando et gra-
tias agendo (omnes serui dñi) in vnum aduna-
ti et vnanimiter habitantes in domo dei q non
estis serui peccati sed serui dñi quibus nō do-
minant vicia sed solū dñm habetis deum qui
deo militatis nō seculo. Nam p̄us transactas
tribulatōnes constat qz benedictioni vacabi-
mus sicut scriptus est beati qui habitāt in do-
mo tua dñe in secula seculoz laudabūt te Qui
ergo tunc benedicturi sunt sine defectu hic be-
nedicere dñm in tribulatōnibz et tentationibz
incipiūt vos dico.

Qui statis in domo dñi: in atrijs domus
dei nostri.

Qui statis) nō succūbitis ad impulsū ten-
tationū. i. qui p̄seueratis (in domo dñi). i. in ec-
clesia et qui statis (in atrijs domus dei nostri)
id est in latitudine charitatis vbi nullus angu-
statur. Atria dicunt ampliora dom⁹ spacia. Ita
in charitate et stas in atrijs. In charitate enim
que extendit etiaz vsqz ad inimicos latitudo est
in odio angustia. In latitudine mane et potes
diligere inimicū tuum. Et habebis veram be-
nedictōne dñi quando nō maledicis inimicis
Vel (q statis in domo dñi). i. in penetralibz scz
maiores in ecclia et pfectiores et vos etiam qui
statis (in atrijs domus dei nri) id est in ingres-
su scz incipientes et minores. sunt enim in hac
domo diuersi ordines. Et.

In noctibz extollite manus vestras in
sancta et benedicite dño.

In noctibz) id est in tribulationibz et aduersi-
tātibus nō solū in diebus p̄seueratis (extollite
te) id est leuate (manus vestras) corpis gratias
agentes et manus opis bonuz facientes et hoc
(in sancta) id est in intēte sanctorū et eternoz (et
benedicite dño) celesti gratias ei decollatis be-
nificijs referētes et nil boni vobis sed totū deo
tribuētes. Non autē in diebus sed in noctibz qz
facile est benedicere in diebus id est in p̄seueris
sed difficile in aduersis quod est pbatio grati
B 2

amoris. deus quidem non indiget nostra benedictione sed ideo iubemur benedicere quia cum ipse a nobis benedicitur eius in nos benedictio reuertitur. Unde pro quem ad benedicendum induxit ipse eque benedicti oportet. q. d. dicitur benedicite et hoc possitis.

Benedicat te dominus ex syon: qui fecit celum et terram.

Benedicat te dominus benedictio que est (ex syon) id est de celesti hierusalem quod potest quia ipse est (qui fecit celum et terram) id est omnem superiorem et inferiorem creaturam et ideo potens est benedicere. Nota quod supra horat plures benedicere vni. hic vero precat vnum benedicti quia si plures sunt tantum vnum sunt habitantes in vnum et vnitati benedictio puenit. Tu ergo esto vnum et per charitatem habita in vnum et ad te benedictio puenit. Attende etiam quod vix iustus qui tot gradibus ascendit benedictionem supernam loco remunerationis accipit quia omne munus ascendenti benedictio est.

Oratio.
Benedicentes te omnes serui tui domine deprecamur ut nos mundi huius nocte tectos illuminares digneris quatenus dum manus nostras in bonis operibus eleuamus benedictionem a te largissimam consequamur. Per do.

Psalmus de inuitatione fidelium ad dei laudem propter magna ipsius beneficia et magnalia plurima et diuersa.

ps. cxxxiij.

Laudate nomen domini

mini: laudate serui domini.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est alia post gradus qui ducunt ad eternitatem congrue ponit alia ut laudibus dei fruatur ecclesia cui tale munus paratum est. Materiam laus dei et causa laudis. Intentio: monere fideles ad laudandum. Sententia in generali propheta in isto psalmo inuitat generaliter fideles ad laudem dei magnalia ipsius diuersa commemorando falsitate idolorum destruendo: eorumque cultores redarguendo. Sententia in speciali propheta ergo post ascensionem et predictos gradus stantes in domo domini alloquitur ut post beneficia laudem deum dicens (Laudate nomen domini) id est rem nominis sui et potentiam eius ipsum quantum potestis extollendo laudibus et debetis quia laudando deum meliores eritis non deus. Deinde quod quare laudare debeant subdit (laudate serui domini). q. d. vos serui et quia serui estis laudate dominum cui omnes tenent seruire deuote per beneficio creationis redemptionis et generalis gubernationis

alioquin nisi laudent offendunt cum ipsi serui sint et ille dominus. Deinde quales sint qui laudare dominum debeant docet dicens.

Qui statis in domo domini: in atrijs domus dei nostri.

Qui statis in domo domini: in atrijs domus dei nostri. q. d. vos serui laudate qui statis et psecutis ratis non titubatis nec ruitis. Illi stare dicuntur quod in mandatis eius psecuturam quod in fide non ficta et spe firma ac charitate sincera deo fuerit et eius ecclesia honoratur non dant offensionem maleuolentis aduenire voluit et in via lapides offensionis non sunt de hoc habes etiam supra in psalmo precedentibus cetera melius videre poteris.

Laudate dominum quia bonus dominus: psallite nomini eius quoniam suauis est

Laudate dominum inquam (domini) propter hoc quia bonus est (dominus) et se et in se a quo sunt omnia cetera bona cuius bonitas non qualitas est sed natura. Quidam per bonis talibus laudant eum alii propter premium eternum eis promissum: tertijs sincerius eo solo intuitu quia bonus est. Est enim infinite bonitatis propter quod est summe laudabilis (psallite) operando et cantando (nomini eius) id est ad laudem nominis eius non querentes gloriam vestram (quoniam suauis est) nomen eius id est res nominis scilicet ipsi gustantur ex pro suauis est dominus in precepto quia iugum eius suauis et onus leue suauior in premio suauissimus in premio. Breuiter vno verbo explicata est causa laudis dei nostri non enim inuenis melius quod de illo dicas nisi quia bonus est dominus. Ipsa merces tua summa. deus ipse erit quem gratis sic amare debes ut ipsum pro mercede desideres quia solus te satietabit. Deinde subiungit opera eius et que circa nos fecit que magis capere valeamus. q. d. Ideo etiam laudate psallite quia ista que sequuntur fecit scilicet.

Quoniam iacob elegit sibi dominus: israel in possessionem sibi.

Quoniam iacob. i. iudaeum populum ab iacob descendente elegit gratia non merito et ceteris nationibus (sibi dominus) id est in sua preceptione et idem repetens alijs verbis subdit (israel) scilicet elegit dominus (in possessionem sibi) propriam et specialem ad litteram ceteras gentes sub angelis posuit: sibi ista possidenda seruandaque deputauit. per iacob qui interpretatur luctator vel supplantans significat ille qui bene seruando et contra spirituales nequicias luctando vicia supplantat. per israel vero qui interpretatur videns deum significat qui eum fide et oculis interioris hominis contemplantur hunc elegit sibi dominus in possessionem quem ut agrum excoleret seminaret et possideret et ser-

uaret qui non suis meritis sed gratia dei est electus et iustificatus. Et merito cum suadeo laudandum et ei psallendum.

Quia ego cognoui quia magnus est dominus: et deus noster pro omnibus dijs.

Quia ego cognoui et scio (quia magnus est dominus) in se scilicet potestate et virtute qui vbius est et omnia continet et cuius magnitudinis non est finis (et deus noster) est (pro omnibus dijs) id est super omnes deos qui sunt in celo et in terra est magnus et potens scilicet super homines sanctos et angelos qui dijs digni sunt vocari necesse est enim cum esse super omnem creaturam et corporalem spiritalem super omnia que fecit et homines et angelos: magnus est in essentia magnus quoque in operibus excedit excellenciam omnium et hoc probat effectus quia.

Omnia quecumque voluit dominus fecit in celo et in terra: in mari et in omnibus abyssis.

Omnia quecumque voluit dominus fecit in celo et in terra) omnia visibilia et inuisibilia non coactus est facere aliquid sed quicquid voluit fecit. Causa omnium operum eius est propria voluntas et nulla necessitas. vnde secundum Augustinum stultum est in singulis rebus quorum creatio nis certa causa ignorat aliam inquirere quas diuinam voluntatem et non tantum in celo et in terra sed (in mari) quod comest (et in omnibus abyssis) id est in profunditate ignoti oceani. Si ergo omnia eius opera comprehendere non possumus hoc de eis firmiter teneamus quod omnia a deo sunt facta. Deinde enarrat que fecit. q. d. fecit que voluit quia ipse est.

Educens nubes ab extremo terre: fulgura in pluuia fecit.

Educens nubes scilicet mediante corporum celestium calore (ab extremo terre). i. ex vltimis finibus terre quod includunt mari in quo eleuati vapores condensant in nubes et flatu ventorum deferunt ad medium terre ut ibi pluant et de talibus (fulgura in pluuia fecit) id est fulgura et tonitrua in dictis nubibus generata per resolutionem nubium in pluuia terminauit et qui fulgure terruit pluuia refecit ipse est etiam.

Qui producit ventos de thesauris suis: qui percussit primogenita egypti: ab homine usque ad pecus.

Qui producit ventos de thesauris suis) id est de occultis et latentibus causis. quod enim flat ventus sentitur quod iussu dei fiat scis sed quia causa flat vel de quo thesauro rationis edictus

sit nescis. Ipse est qui percussit primogenita egypti non tantum quedam sed (ab hominibus usque ad pecus) id est hominum et pecorum: hec fuit decima plaga quam solus in speciali exprimit quia inter ceteras omnes terribilior fuit. Alias autem plagas tangit in generali dicens.

Emisit signa et prodigia in medio tui egypte: in pharaonem et in omnes seruos eius.

Emisit signa et prodigia) que pretervntatu nature cursum contingunt sicut de istis erat plaga (in medio tui) o (egypte) pro populo israel liberatione (in pharaonem et in omnes seruos eius) quos post multas plagas finaliter in mari rubro submersit. Ipse est etiam.

Qui percussit gentes multas: et occidit reges fortes.

Qui) postquam eduxit israel de egypto (percussit gentes multas) occupantes terram filijs israel promissam (et occidit) id est occidi fecit (reges fortes) filijs israel resistentes vicis.

Seon regem amoro et og regem basan: et omnia regna chanaan.

Seon regem amoro et og regem basan) qui percussi sunt sub moysen cum phiberent filios israel pro fines suos transire (et omnia regna chanaan) que percussit deus sub iosue. Ubi triginta vnum reges interfecit.

Et dedit terram eorum hereditatem: hereditatem israel populo suo.

Et dedit terram eorum) scilicet regum et gentium (hereditatem). i. hereditario iure possidendam. et specificans cui vltimis eam dedit repetit dicens (hereditatem) non cuiuslibet sed (israel populo suo) et ceteris nationibus electo. Et quia ex his factis est a filijs israel specialiter laudabilis conuerso ad dominum sermone subiungit.

Domine nomen tuum in eternum. Domine memoriale tuum in generatione et generatione.

Domine) qui mirabilia iam enumerata fecisti (nomen tuum in eternum) est laudabile a nobis (domine memoriale tuum). i. memoria mirabilium tuorum permanet (in generatione et generatione) id est in generationibus singulis sibi succedentibus. Dum ergo audis que in ipsos facta sunt caue ne et in te fiant. Ad hoc enim facta sunt in illis ut eos non imitaretis et talia non patereris. Attende exempla beneficiorum dei et vindictarum dei time omnipotens est et ad consolandum et ad castigandum. Ideo hec vtilia sunt quia cum leguntur ipsos legentes et auditores instruunt. Quia do enim pius videt seu audit quod passus est impius purgat se ab omni impietate et cauet dei

offensam ne veniat et ipse in talem penam ta-
lemque vindictam. Hec quidem ad litteram facta
sunt sed videamus quid typice significent. ce-
lum sunt spirituales terra carnales et ex his duo-
bus constat ecclesia dei et ad spirituales predi-
catio ad carnales vero pertinet obsecundatio.
Ergo in ecclesia sua et in predicatoribus et in ple-
bibus suis tanquam (in celo et in terra omnia
quecumque voluit fecit) Et similiter (in mari et in
omnibus abyssis) Mare designat infideles ap-
tos persecutores qui non seuiunt nisi permittant
nec vindicantur in eis nisi deus iusserit. Abyssus
sunt latentia corda et profunda cogitationes ho-
minum sed hec nuda sunt deo quem nihil la-
tet et tibi facit quod vult et consolatur cor bonum
et torquet cor malum. Et ipse (educit) et ex-
citatur nubes et predicatorum non tamen de medio ter-
re et filijs israel sed et ab extremo terre et de gen-
tibus et mittit in fines orbis terre. Vel (de ex-
tremo terre) id est de humilibus et infimis mun-
di vel purgans eos ab omni terrenitate et vo-
cat nubes que fulgurant minis. choruscant mi-
raculis. pluuunt doctrinis. Et de ipsis nubibus
(fulgura in pluuiam fecit) id est minas et com-
minationem ad misericordiam et propitiationem flexit
et de terroribus irrigauit. Nam quando tibi mi-
natur deus per prophetam seu per apostolum et ti-
mes choruscatio terruit te. sed cum penitendo
corrigis et agnoscis hoc fieri per misericordiam
terror fulguris vertitur in pluuiam et qui te ter-
ruit ipse te reficit. Eisdem autem quos voca-
uit nubes vocat et vetos nubes pro carne. ven-
tos pro spiritu. Nubes enim videntur venti
sentiant et non vident. Et ideo quod carnem vi-
demus esse de terra (nubes inquit educens ab
extremis terre) et quod spiritus hominis ignorat
vnde veniat (qui producit inquit ventos) et spi-
ritus predicatorum (de thesauris suis) percunt etiam
(primogenita egypti) id est destruit principalia
vicia atque crimina mundi (ab hominibusque ad
pecus) id est in prudentibus seu doctis et in ideo-
tis seu indoctis. (Emisit) quoque (signa in me-
dio egypti) comonens mundum miraculis per
predicatores factis (in pharaone et in omnes
seruos eius) id est contra diabolum et ministros
eius seu in confusione et destructione eorum (per-
cussit) etiam (gentes multas) id est innumera vi-
cia et cateruas vicioz que mundum oppresserunt
et occidit reges fortes. i. vicia fortissima et do-
minantia, vel reges sunt immundi spiritus que oc-
cisi sunt dum nequunt in nobis quod volunt.
Occidit plane et nunc occidat a cordibus seruo-
rum suorum et a tentationibus ecclesie sue non ces-

set manus eius in occidendis talibus regibus et ta-
libus populis (Secundum regem amozeorum) id est si-
mulationem vel arborum infructuosam habentem
secum executores dei que simul percussit in ignem
percipiuntur eternum et regem basan) id est ma-
teriam confusionis que nobis ne decum agno-
sceremus et in eum crederem? obstabat (et omnia
regna chanaan) id est regna commotionis et su-
perbie que dominabant nobis et commouebant
nos a deo. Quia ista que euerit tunc deus corpa-
liter euerit nunc spiritualiter nec cessat manus
eius usque in finem. Sed quod ad hoc euerit ut re-
leuet et quasi damnat ut saluet recte subdit. Et
dedit terram eorum hereditatem) id est celestem bea-
titudinem quam demones per superbiam dese-
runt. Inde enim electorum populum gratia diuina
ad celestem hereditatem deducit unde prius ma-
lignum hostem et populum vicioz a seruis suorum
cordibus repellit. Et quia quod tunc circa im-
pios fecit corporaliter nunc circa nos facit spi-
ritualiter bene subiungitur. (Domine nomen
tuum in eternum) est exaltatum id est operatio po-
tentie tue seu manus tua non cessat facere hoc
in tota presentivita et in hoc seculo que tunc pre-
nunciasti in figura (et memoriale) id est me-
morabilis misericordia tua manet (in genera-
tione) presente qua renascimur per baptismum (et
generationem) futura que resurgemus quia
non est oblitus deus in hac nos vocare in illa
coronare. Ideo autem laudabilis et laudan-
dus est deus.

**Quia iudicabit dominus populum suum: et in ser-
uis suis deprecabitur.**

Quia iudicabit dominus populum suum) in presen-
ti superando bonos a malis. fideles ab infide-
libus. apostolos a iudeis mendacibus. et in futuro
damnando malos ad penam et subleuando bo-
nos ad gloriam (et in seruis suis) obedientibus id
est in electis (deprecabitur) id est deprecabilis et
placabilis erit. quod ad eorum preces qui in eius
seruicio perseuerant inclinatur ut eos tamen ad eternam
salutem exaudiat quorum vita ab oratione non dis-
cordat. Deinde adducit ratio diuine laudis
ex falsitate idolorum quod perfecta laus veritatis est
destruere falsitatem quasi diceret deus noster est
magnus.

**Simulacra gentium argenti et aurum:
opera manuum hominum.**

Simulacra) autem id est idola (gentium) que
ipsi pro deo colunt sunt (argenti et aurum) quan-
tum ad materiam et creatura non creator (opera
manuum hominum) quantum ad formam opere hu-
mano factam non formator. Unde non vere

sunt illud quod vident esse. Quorum imbecilli-
tas inde patet quod.

**Os habent et non loquentur: oculos ha-
bent et non videbunt.**

Os habent) scilicet similitudinarie id est effigi-
em oris et non vere os quod (et non loquentur) caren-
tes proprio oris officio (oculos habent) id est ef-
figiem oculorum et non veros oculos quod (et non vi-
debunt) carentes oculorum operatione de his etiam
habes supra in psalmo. In exitu israel vbi vi-
deas.

**Aures habent et non audient: neque enim
est spiritus in ore ipsorum.**

Aures habent) apparenter et non vere quod (et
non audient) in veritate. Instrumenta ergo vi-
dentur habere sensum non ipsos actus eorum
Deinde horum rationem reddendo concludit
omnia ostendens que nec hominibus nec pecori-
bus possunt comparari cum ait (neque enim est spi-
ritus) vel anhelitus (in ore ipsorum) sicut in ani-
malibus vitiis reperitur et ideo non possunt habe-
re opera vite que mediante spiritibus exercen-
tur. Exteriora instrumenta artifex potuit face-
re sed non spiritum vnde loquentur videant vel au-
diant eis dare.

**Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes
qui confidunt in eis.**

Similes illis) scilicet idolis (fiant) interiorius et
in interiori homine (qui faciunt ea) operando
(et omnes qui confidunt in eis) ea adorando
predictio est non optatio nisi forte zelo diuine
iusticie. Et ita fit. tales enim aures habent et non
audiunt deum ad ipsos clamantem oculos ha-
bent et non vident per fidem. os habent et non lo-
quuntur fidei veritatem. Deinde postquam indu-
xit prophetam ad laudem dei in generali presequen-
ter post irrita idola monet ad laudem in speciali
distinguedo status populi cum dicit. O vos dei
cultores tam subditi quam prelati scilicet o vos.

**Domus israel benedicite domino: domus
aaron benedicite domino.**

Domus israel) id est videntes fide deum que
peruenit ad semen abrahe non carne sed fide et
quo idola gentium tam vilia sunt (benedicite) non
idolis sed (domino) domus ergo israel vniuersos
fideles et congregaciones sanctorum deum oculis
mentis insipientes significat. sed iam ad di-
stinctionem ordinum respicit cum subiungit et in
domo israel precipue o (domus aaron) id est sa-
cerdotes et propositi (benedicite domino) benedictio-
ne laudis. Nec solum sacerdotes et prepositi
sed vos o.

Domus leui benedicite domino: qui time-

tis dominum benedicite domino.

Domus leui) id est omnes boni ministerij
qui omnes estis de domo leui (benedicite domino)
eum laudando pro ceteris populis ex officio vo-
bis imposito deinde iterum ad vniuersitatem re-
dit cum subdit et omnes (qui timetis dominum) ex
omni gente et populo (benedicite domino) ut sicut ma-
iestatem metuitis ita cum charitate laudatis. Et
quod omnes generaliter sunt domus israel ideo
omnes vna voce dicamus quod sequitur.

**Benedictus dominus ex syon: qui habitat in
hierusalem.**

Benedictus) sit (dominus ex syon) que interpre-
tatur speculatio id est ab ecclesia militante deus
per fidem speculante scilicet a nobis qui quod diu in
spe viuimus sumus in syon quia speculamur
quod veniat (qui habitat in hierusalem) celesti que
interpretatur visio pacis vbi videbimus cum in
eterna pace ipso donante. O felix et beata hie-
rusalem nunquam ruitura quod dominus in te habitat
et te custodit. beati qui habitant in te qui lauda-
bunt dominum sine fine.

Suauitatis eximie deus quem omnis ter-
ra pro dulcedinis benignitate laudat rogamus
ut ablato a nobis vano errore tuis voluntatis
bus conuectemur. Per dominum.

**Psalmus de exhortatione ad dei lau-
dem propter diuersa ipsius magnalia et be-
neficia plurimis misericorditer collata.**

ps. cxxxv.

Confitemini domi-

no quoniam bonus: quoniam in eternum
misericordia eius.

Auctor psalmi) propheta dauid. Titulus alla-
que psalmus iste continet laudem dei. Materia
laus dei et causa laudis. Intentio monere alios
ad laudandum deum. Sententia in generali pro-
pheta in isto psalmo inuitat primo ad laudem
dei ex beneficiis collatis omnibus generaliter et
presequenter ex beneficiis collatis populo israeli et omni
homi seu omni viuenti vita sensibili specialiter
in hoc ergo psalmo exhortatur propheta eosque
quos in superiori laudare dominum subiungendo
eandem causas et quasdam alias vbi et si mul-
ta ad laudem dicant maxime tamen misericordia
dei hic commendat vnde diuersa in vnum
conueniunt finem scilicet quoniam in eternum miseri-
cordia eius id est quoniam beneficium quod no-
bis misericorditer prestat erit eternum. Magna
virtus huius psalmi dicitur quod si pure cantatur pre-
sto esse diuine gratie presentia sentit vbi in quo-
libet versu misericordia dei reperitur quod quicquid

hic dicit ad misericordiam dei refertur que omnia operatur et sine qua non subsistit quod dei est misericordia omne quod possumus et clementia omne quod viuimus. Sententia in speciali: ad laudem ergo dei inuitas ait. (Confitemini domino) confessione laudis id est ostendendo laudate dominum (quonia in eternum) scilicet hic et in futuro est (misericordia eius) quod hic pariter ibi coronatur vel quod ipsa beatitudo quam misericorditer et miseris prestat ut esse miseri desinant et beati esse incipiant finem non habebit. Quas ergo causas posuit quare omnipotens laudandus sit videlicet quod sume bonus est in se et semper miseris coram in nobis. Deinde ostendens excellentiam illius cui confiteri nos monet subdit.

Confitemini deo deo: qm.

Confitemini deo deo: id est vero et excellenti deo inter eos qui dei appellantur sunt angeli et homines qui dei participatiue dicuntur et ideo confitemini (quonia in eternum) est misericordia eius. Ita et in ceteris versibus sequentibus cur enim confitemur in omnium versuum finibus ponit scilicet quonia in eternum misericordia eius.

Confitemini domino domino: qm.

Confitemini domino domino: id est domino singulariter excellenti inter eos qui dicuntur domini. pluraliter dicit deos et dominos. sunt enim dei multi et domini multi sive in celo sive in terra quorum deorum et dominorum deus et dominus est et super quos est ipse qui est verus deus et dominus. Confitemini inquam (quonia in eternum) est (misericordia eius) et quod ista causa confessionis ponitur in fine cuiuslibet versus ideo per singulos versus in principio sub intelligendum est confitemini domino: finis singulorum versus referat ad principium alioquin non congrue replicaretur per singulos versus quonia in eternum misericordia eius. Igitur confitemini domino.

Qui facit mirabilia magna solus: qm.

Qui facit mirabilia magna solus: id est deus mirabilia facere dicitur quod que per homines vel angelos fiunt ipse facit multa mirabilia per angelos et per homines facit sed sunt quedam magna que deus solus sine ministerio hominum vel angelorum facit et ipsa exequitur dicens.

Qui fecit celos in intellectu: qm.

Qui fecit celos in intellectu: id est intelligibiles et inuisibiles scilicet celum empiricum et aqueum que corporaliter non videmus quod si corporali sunt tamen tante sunt tenuitatis ut a mortali videri

non possint. Vel (qui fecit celos) id est celestes machinas (in intellectu) id est in sapientia sua quod et de omnibus alijs intelligi debet quod omnia in sapientia fecit. quonia in eternum misericordia eius.

Qui firmavit terram super aquas: qm.

Qui firmavit terram super aquas: Terra dicitur super aquas fundata eo quod aquis circumfluentibus supereminet sicut dicitur talis ciuitas est super mare fundata non quod mare sub ea sit sed quod mari subeminet: sicut dominus super puteum sedit id est iuxta puteum.

Qui fecit luminaria magna: qm.

Qui fecit luminaria magna: scilicet solem et lunam que maiora sunt inter cetera luminaria. deinde ostendit ad quem visum et finem ista luminaria fecit quod fecit.

Solem in potestate diei: qm.

Solem in potestate diei: ut posset diei et sua luce de die omnia illustraret. et dicitur potestas diei quod eo omnia declarantur videlicet quod dies est latitudo solis super terram. Et fecit.

Lunam et stellas in partem noctis: qm.

Lunam et stellas in partem noctis: ut presint nocti et sint lux noctis illustrantes noctem sua luce. vniuersa igitur creatura non per aliquam creaturam sed per se ipsam solus fecit deus cuius creature quasdam partes excellentiores commorauit et quibus vniuersa ab omnipotenti deo facta intelligeremus. Vel typice hic accipi possunt sic. (Qui fecit celos) id est spirituales sanctos suos (in intellectu) quo in celis conuersantur quibus non tantum credere verum etiam intelligere diuina dedit. Simpliciter autem qui hoc nondum possunt sed solam fidem firmissimam tenent tanquam infra celos terra dicitur: et quod in baptismo quem acceperunt in concussa crudelitate consistunt ideo dicitur quod firmavit terram super aquas. id est in fide baptismi in qua et totam firmavit ecclesiam etiam nomine terre signata (Qui) etiam in ipsis celis fecit luminaria magna id est dona gratiarum fidelibus suis contulit que omnia in se sunt magna et quod a magno dato licet quedam maiora et quedam minora. Unde apostolus gratiarum dei varietatem in hominibus volens ostendere ait. Alij quidem datur per spiritum sermo sapientie: alij sermo scientie etc. Et subiungit dicens que luminaria et dona dicens (Solem in potestate diei) per solem accipe donum sapientie quod datur diei id est maioribus ut possint alijs luce re (lunam et stellas in partem noctis) per lunam donum scientie accipe. dicitur autem sapientia

a scientia testante Job qui ait pietas id est dei cultus est sapientia abstinere autem a malo scientia est. Intelligimus ergo sapientiam cognitionem et dilectionem eius quod semper est et incommutabiliter manet quod deus est. scientiam autem non aliud quam in medio nationis prauae et puerse tanquam in nocte huius seculi caute prudenterque versari. Per stellas vero accipi possunt alia dona minora. scilicet fides. curationum donatio. operatio virtutum. prophetia. diuinitas spirituum. genera linguarum et interpretatio sermonum quibus humana ignorantia tanquam nocte illustratur. hec autem dona per lunam et stellas significata dantur nocti id est minoribus ut et ipsi possint lucere in nocte huius seculi. Nihil enim horum est quod non in huius seculi nocte sit necessarium. Et quod dicitur que solus fecit consequenter ostendit que per angelos et per homines fecit inuitans ad laudem dei et beneficij collatis specialiter populo israel sub figura nostri quasi diceret confitemini ei.

Qui percussit egyptum cum primogenitis eorum: qm.

Qui percussit egyptum: scilicet nouem plagis (cum primogenitis eorum) occidendo primogenita eorum quod in decima plaga est factum. Typice ita percussit seculum tenebris inuoluam cum principibus vicij scilicet luxu. superbia et auaricia que in mundo principantur et precipua putantur sed deus a se excludit et preternere docuit.

Qui eduxit israel de medio eorum: qm.

Qui eduxit israel de medio eorum: scilicet egyptiorum inter quos captiui detinebantur. Eduxit in quos.

In manu potenti et brachio excelso: qm.

In manu potenti et brachio excelso: Sic et sanctos et fideles suos de medio et conuersatione malorum et infidelium educit et hec sua potentia inuincibili et singulari vel manus et brachij dei christus dicitur per quem pater operatur.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones: qm.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones: scilicet duodecim secundum numerum duodecim tribuum sive singule tribus suas vias meandi haberent et sine impedimento transirent. Sic varijs vijs et diuersis gradibus per fluctus huius seculi ad deum transiunt et scandunt de mundo qui per mare significatur. vel per mare rubrum intelligitur baptismus christi sanguine rubricatus et consecratus quem nunc diuisit deus ut vnus et idem baptismus alijs scilicet pactum baptismi obseruantibus et in gratia permanens sit in vitam alijs scilicet preuaricatoribus et ad egyptum mente reuertentibus sit in mortem.

tentibus sit in mortem.

Et eduxit israel per medium eius: qm.

Et eduxit israel per medium eius: scilicet maris sicco pede prebens ei iter siccum quod aque eis per murom crant a dextris et a sinistris. Sic etiam educit inuolutum populum per lauacra regenerationis ut ad eum quem mente metur possit accedere.

Et excussit pharaonem et virtutem eius in mari rubro: qm.

Et excussit: id est velociter confregit et destruxit (pharaonem et virtutem). id est exercitum (eius in mari rubro) scilicet in medijs fluctibus eos submergendo. ita excutit interim celeriter in baptismo peccata suorum seu diabolum cum ministris suis ad modum pulueris qui celeriter excutitur.

Qui traduxit populum suum per desertum: qm.

Qui traduxit: quadraginta annis (populum suum) ab egyptijs liberatum (per desertum) in multis mirabilibus circa eum ostensis. Ita et nos per huius seculi ariditatem et sterilitatem transducit ne in eo adheramus vel pereamus.

Qui percussit reges magnos: qm.

Et occidit reges fortes: qm.

Qui percussit reges magnos. et occidit reges fortes: scilicet volentes resistere filiis israel. Ita et in suis fidelibus diabolicas et noxias potestates percussit et occidit et specificans de istis regibus subiungit.

Secundum regem amorreorum: qm.

Secundum regem amorreorum: sic et germen inuulere vel calente carnis tentatione que in amorreis id est amaricantibus regnat occidit.

Et occidit regem basan: qm.

Et occidit regem basan: sic et coaceruantem diabolum regem basan id est confusionis que coaceruat vel prauam consuetudinem que regnat in filiis confusionis id est inordinate viuentibus etiam occidit.

Et dedit terram eorum hereditatem: qm.

Et dedit terram eorum: scilicet regum (in hereditatem) et specificans cui dedit subdit.

Hereditatem israel seruo suo: qm.

Hereditatem israel seruo suo: sic et quos possidebat diabolus hereditatem dat semini abraham quod est christus qui per israel seruus accipitur vel per israel seruum accipit christianos quibus data est promissio regni celestis sub figura facta iudeis.

Quia in humilitate nostra memor fuit nostri: qm.

Quia in humilitate nostra id est in deiectione

ne nostra dum humiliamur graui fuit egypti (memor fuit nostri) per misericordiam suam nos inde liberando sic et in deiectione nostra dum humiliamur sub peccatis diabolo memor fuit nostri quando aduenit et quotidie in humilitate interiori que est propria christianis quam christus eos docuit memor est nostri propter superbiam enim nostram obliuiscit nos deus humiliamur ad penitentiam et in humilitate nostra memor erit nostri.

Et redemit nos ab inimicis nostris: quoniam.

Et redemit id est tanquam precio redemptos liberauit (nos ab inimicis nostris) scilicet egyptiis. sic et christianos redemit sanguine genui filii sui. Deinde ponit inuitatio ad laudem dei et beneficio collato generaliter omni homini seu omni uiuenti uita sensibili cum dicit.

Qui dat escam omni carni: quoniam.

Qui dat escam id est omnia necessaria ad uite sustentationem (omni carni) id est omni homini seu animali quod utrobique ponit partem pro toto escam et carnem nominando. sic dat escam spirituale de qua dicitur caro meam esse cibum omni generi hominum israelitarum et gentium id est omni credenti. Deinde ad exhortationem suam rediens psalmum concludit dicens. Et quia sic facit ergo propter has et has causas.

Confitemini domino celi: quoniam.

Confitemini domino celi licet enim sic deus totius creature tamen speciali modo dicitur deus celi eo quod clare uidetur ibi hoc est quod supra aliter dicit deus deorum. Unde et hic repetit quod ibi subiungit.

Confitemini domino domino: quoniam in eternum misericordia eius.

Confitemini domino domino et ideo confitemini (quoniam in eternum misericordia eius). Misericordiam domini inter cetera maxime commendat et sepius nobis inculcat quod maxime est nobis necessaria et continue ad memoriam reducenda. Et quod per psalmum bona opera designant et misericordia dei nos preuenit in inchoatione boni operis et eadem subsequitur in fine actionis bene deus deorum et dominus dominorum laudat in fine quam iam laudatus est in capite. Et bene a laude inchoat psalmus iste et terminat in laude ut ostendatur quod ille qui laudat est principium et finis et quod ei debet offerri principium et finis boni operis.

Oratio.

Demor esto humilitatis nostre et miserere nobis omnipotens deus et qui quondam patribus nostris terram aduersariorum in hereditate donasti quem sumus ut nos a peccati macula li-

beratos in tuam hereditatem restituas. Per d. **Psalmus de populo israelitico in babilone et fidelium in peccatis seu huius seculi misericordiam captiuitatis et eorum de lamentatione.** ps. cxxxvi.

Super flumina babilonis

illuc sedimus et fleuimus: dum recordaremur syon.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus psalmus dauid prophete compositus propter hieremiam id est iuxta hieremiam quod agit de captiuitate quam hieremias desceuit in figura nostri qui spiritualiter captiui tenemur per peccatum a patria peregrini. Si enim cines sumus de cetero syon in atrijs hierusalem stamus spe sed hic in ista babilonia id est in confusione huius seculi non ciues habitamus sed captiui tenemur et sedem humiles penitendo et confitendo. Materia: populi israel captiuitas et eiusdem lamentatio. Intentio: monere non conformari babilonic sed in supernam hierusalem suspirare et quod sicut populus israel ratione captiuitatis sue corporalis et afflictionis multiplicis flebat et dolere nec cantare poterat canticum leticie dolens super templi destructionem sua a loco sancto elongato sic ciues ex templo multo amplius nos qui capti sumus in captiuitate diaboli pro peccato mortale et in miseris presentis uite flere et dolere semper debeamus nec unquam gaudere donec liberati erimus et ad ciuitatem sanctam scilicet hierusalem supernam puenerimus. Sententia in generali propheta in isto psalmo describit templi destructionem populi captiuitatis lamentationem et aduersariorum punitionem. Sententia in speciali propheta ergo in persona captiui qui quasi laudibus stantibus in domino et in bono excitatus est lamentationem hanc in figura nostri et fidelium profundit desiderio patri dicens. (Super) id est iuxta (flumina babilonis) quibus illa terra abundat (illuc sedimus) id est diu habitauimus (et fleuimus) habitando ibi in amaritudine et luctu dum recordaremur syon id est templi destructi quod erat ibi de cuius destructione plus affligebantur quam de sua captiuitate.

In salicibus in medio eius: suspendimus organa nostra.

In salicibus qui solent iuxta aquas abundare existentibus in medio eius scilicet babilonis (suspendimus organa nostra) id est instrumenta iocunditatis et leticie hanc est subtraximus nos ab omni carmine leticie ratione desolationis no-

stre et templi et aggrauationes mali continui.

Quia illic interrogauerunt nos: qui captiuos duxerunt nos uerba cantionum.

Quia illic scilicet in babilone (interrogauerunt nos) babilonij tentantes et irridentes (qui captiuos duxerunt nos) scilicet in babilonem uerba cantionum id est ut cantarem eis carmina exigentes carmina leticie a nobis in tanta amaritudine constitutis et hoc est etiam quod subditur.

Et qui abduxerunt nos hymnum cantate nobis de canticis syon.

Et qui abduxerunt nos id est a nostra terra separatos duxerunt scilicet de iudea in babilonem captiuos supple interrogauerunt nos per haec cantionum dicentes (hymnum cantate nobis) leticie de canticis syon id est que solebatis cantare in syon scilicet in templo hierusalem que iuxta est syon. Vel mystice babilon que confusio interpretatur hic mundus intelligit. Omnia autem que hic amant et transeunt flumina sunt babilonis. Que attendentes sancti in sua captiuitate humiliati non se eis amore immiscerent sed committendo supra sedent et flent vel eos qui rapiuntur vel scipos et suum incolatum qui in babilonia captiui tenent. flent autem in recordatione syon id est celestis hierusalem ciuitatis eterne. in hostili enim terra dulcis est recordatio patrie flent recordando syon et quoniam in babilonia eis bene est. Multi ei flent sicut babilonio qui et gaudet gaudium babilonio. Qui gaudet lucris flent per danis utriusque de babilonia est. Sed cum ciues hierusalem agunt in medio babilonie organa sua in salicibus eius suspendunt. habent enim sancti organa sua ipsis canora scilicet scripturas dei premissa et precepta domini meditationem quandam futurum seculi. Salices ligna sunt infructuosa rigantur de fluminibus babilonis et nullus fructum ferunt. Hi sunt homines cupidi steriles in bono opere qui ex istis voluptatibus rerum transeuntium nutriuntur tanquam rigati a fluminibus babilonie. Quando tales patimur cum eis qui in medio babilonie sunt versamur. qui enim multum mali sunt in medio babilonis existunt sed in exterioribus babilonis sunt qui non tantis concupiscentiis seculi et delectationibus obuiuntur. Quando illos qui in medio eius sunt uidemus et tam steriles inuenimus ut difficile appareat in eis aliquid unde possint duci ad fidem rectam vel ad bona opera vel ad spem futuri seculi auertimus ab eis faciem quod quicquid illis dixerimus sinistrum atque aduersum habebunt. Ergo differendo circa eos

scripturas et eis non enunciano suspendimus organa nostra in salicibus nec ea ut sonent percipimus id autem suspendimus quod demones qui deceperunt nos captiuos nos duxerunt a societate angelorum abduxerunt interrogauerunt nos in babilonia tentantes per haec cantionum et hymnum de syon. i. causas et rationes aggratulationis et professionis nostre. Cum istis hostibus colligimus et ne irascamur hominibus qui nobis ingerunt persecutiones tulit intentionem nostram apostolus ab odio hominum et dixit in luctum spiritu dicens. Non est nobis colluctatio aduersus carnes et sanguinem id est aduersus homines quos uidentis a quibus uidentur mala pati nam per ipsos orare debetis sed aduersus principes et potestates et rectores mundi tenebrarum harum quos non uidentis hi sunt qui captiuos duxerunt nos nec ducerent nos nisi consentientes. Et quando intrant in corde hominum interrogant derisorie per linguas eorum quos possident et in quibus seu per quos operantur et dicunt cantate nobis uerba cantionum et hymnum de canticis syon reddite nobis rationem aduentus christi et de fide uestra ac de preceptis christi in quibus est uobis delectatio et exultatio tanta et que est alia uita ita babilonij cantus exigebant sed nos respondemus eis dicendo.

Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena.

Quomodo cantabimus canticum domini id est quod debet cantari ad laudem honoris domini (in terra aliena) quod nullo modo hoc facere possumus nec debemus. Deinde subiungit captiuorum afflictionem erga hierusalem et ex persona illorum alioquitur eam.

Si oblitus fuero tui hierusalem: obliuioni datur dextera mea.

Si oblitus fuero tui (hierusalem) cantans canticum leticie quasi oblitus destructionis tue obliuioni datur dextera mea quod ad agendum multum est necessaria. quod d. tota fortitudo et uirtus mea seu prosperitas et leticia me deserat et relinquitur.

Adhereat lingua mea faucibus meis: si non meminero tui.

Adhereat lingua mea faucibus meis ita quod loqui non possim et mutus fiam (si non meminero tui) o hierusalem scilicet cum amore et delectatione quod tui memoria est mihi fletus et miseriarum consolatio non modica. Unde subdit.

Si non posuero hierusalem: in principio leticie mee.

Si non posuero te o (hierusalem in principio

leticie mee) id est nisi tu fueris mihi principius leticie et si non est mihi precipua de te et in te o hierlm leticia qz accedente mihi causa alicuius ius leticie in principio recordabor de te. Vel mystice qz his qui sunt malis pleni non debemus organa peccate vt sonet sed suspendere z no facile debemus illis exigentibus a nobis aliquid dicere non enim querent vt discant et pficiant sed vt irrideant et reprehendant. Unde respondendum est eis sic. (Quomodo cantabimus canticu dñi i terra aliena) id est inter eos qui dolose exigunt quod no capiunt sed derident z mordaciter reprehendunt. Sed vide quomodo pferis iter eos o ppe dei: corpus christi ne timens talibus displicere affectes amicitias eorum et incipiat te delectari babylonia et obliuiscaris hierlm. hoc ergo timens dic cuz ppheta q passus interrogatores irrisores quaz si inter eos piclitans animum erexit ad recordationem syon dicens. (Si obliuiscero tui hierlm) inter yba captiuam tuam z dolosoz que rentium z discere nolentium vt illis placere velim (obliuiscat me dextera mea). i. vita eterna que est dextera nostra. in dextera enim ponendi sunt iusti sicut sinistra est vita tpalis. Quicquid facis ppter vitam eternam dextera operas si charitati vite eterne in operibus tuis misceris is concupiscentiam laudis humane aut alicuius comodi secularis nouit sinistra tua quid facit dextera tua z in sinistra delectatus qñ in dextera perdis eterna talibus q obliuiscunt hierusalem hoc contingit qd dixit obliuiscat eos dextera eorum. Vita enim eterna manet in se illi remanet in delectatione tpali z faciunt sibi dextera quod sinistrus est. Et (adhereat lingua mea faucibus meis) id est obmutescas et mutus fiam a laude dei si no iugiter memoria tua versetur in corde meo. Sic contingit vt pnunciat: mutus enim fit dñi qui memor no est hierlm vt quid eniz loquit qui canticu syon no sonat: canticu hierlm lingua nostra est scz fidelium canticu delectationis seculi huius? lingua aliena lingua barbara est qua in captiuitate didicim? Et (si non pposuero) zc. Ibi est enim summa leticia vbi deo fruimur. vbi nihil delectabit nisi bonum: vbi morietur omnis necessitas et orietur summa felicitas. Illa ergo in omni actione z in principio z in medio z in fine pponenda est ad ipam sunt omnia referenda. Deinde conuertit se ad dñm contra hostes ipsius ciuitatis z mala futura predicat eis in primo ydus meis dicens.

Memor esto domine filioz edom in die hierusalem.

Memor) autem (esto) o (dñe filioz edom) id est idumeoz vt eos punias id est memores ris ad puniendum idumeoz nequiam quam fecerunt (in die hierlm) scz in die reuoluciois hierusalem quam impediunt quando impediunt fuerunt iudicis reedificantibus hierusalem post reditu de babylonia vel in die destructionis quado pñuncti fuerunt babylonijs. Ideo subditur.

Qui dicunt exinanite exinanite: vsqz ad fundamentu in ea.

Qui dicunt id est dixerunt et hortando se mutuo vel babylonios ad destruendum muros hierlm (exinanite exinanite) id est effodite destruite quicquid est in hierlm (vsqz ad fundamentum in ea) id est totaliter et penitus euerite et exterminate hierusalem vsqz ad fundamenta vt nihil de ea remaneat. Deinde pnunciat penam babyloniorum dicens. Et tu etiam D.

Filia babylonis misera: beatus qui retribuet tibi retributione tuam quam retribuisi nobis.

Filia babylonis) id est gens babylonica (misera) es in tua exultatione z presumptione sed (beatus qui retribuet tibi retributione tuam) id est penam tibi debitam destruendo te z captiuando tuos (quam retribuisi nobis) id est ppter mala que fecisti nobis destruendo hierusalem z nos captiuando quod deus sume beatus faciet. vt scdm reputatione captiuoz loquitur qui beatus cum reputabant qui eos liberaret z de hostibus vindicaret.

Beatus qui tenebit et allidet paruulos suos ad petram:

Beatus) scz deus vel in reputatione captiuorum alius qui in destruendo te (tenebit et allidet) id est concutiet (paruulos suos ad petram) vt occidat quod fecit deus sup eosdem qui iudeos percussit. pmissione enim diuina per se et medi recipiebant paruulos babylonioz p pedes z crudelitate allidebant capita eorum contra parietes. Vel mystice edom qui z claudicus est interpretat sanguis sive terrena z sanguinea z significat carnales sicut scriptum est caro: sanguis regnu dei non possidebunt. Et sicut claudicus inimicus fuit iacob ita carnales inimici sunt spiritualibus z concupiscentes presentia insequuntur eos quos vident meditari eterna. Contra hos iste respiciens in hierlm rogat dominum vt memorando eorum eruantur de captiuitate. z liberentur a carnalibus in die quando euertere volunt hierusalem scilicet ecclesiam

vel in die sequestrationis hierlm quado sequestrabitur a hierlm vt ipsi puniant z boni conuertentur qui carnales subditi diabolo z angelis eius dicunt psequendo ecclesiam (exinanite exinanite) vsqz ad fundamentu in ea) hierusalem scz ecclesia hoc est tollite christianos extinguite nec vllus remaneat euerite qcquid est in ea vsqz ad fundamentu. Et conuertit se ad ipam ciuitate maloz dicens D (filia babylonis misera) es ipsa tua exultatione de rebus mundanis de gaudio maloz no es posita i firmo fundamento transitoria sunt que diligis ideo ad confusionem z ruina puenies. ciuitas maloz babylon dicit et filia babylonis quomodo ecclesia dicitur syon et filia syon. nam ppter prelationem dicitur mater sed ppter successionem z imitationem dicitur filia Sed (beatus) est qui retribuet tibi retributione tuam) id est vicissitudine scz allisionem spiritualis p allisionem carnalis quam retribuisi nobis). Et subiugit quam retributionem dicens (beatus q tenebit z allidet) zc. Ipa est retributio. paruulos nos inuenit babylonia z ista confusio seculi et suffocauit nos in errore ad huc infantes. Sed deus dedit nobis agnitionem sui iam grandibus vt no sequamur errores reuiuiscendo ergo in deum et pficiendo reuiuimus babylonie qualem retributione nobis retribuit. Occidit enim nos paruulos babylonia z ipsi iam reuiuiscendo occidimus filios babylonie id est nascentes malas cupiditates quas iam genueramus ex babylonia. Ergo quando nascitur mala cupiditas ante quam robur habeat mala pñuetudo dum paruula est abscide et allide ad petram christu ad illam petram omnia vicia et peccata tua elide vt merearis esse beatus z ad illos pertinere de quibus dicit. Qui autem sunt christi carnem suam crucifixerunt cum vicijs z concupiscentijs.

Oratio.
Captiuitati nostraru potentissime absolute concede nobis laudes tuas spirituali carnes conuertit vt quos sonus noxietatis a te facit exules alleuatio potentis dextre tue celi restituat ciues. Per dñm.

Psalmus de laude dei deuota ppter diuersa beneficia humano generi prestata et de magno desiderio p hac laude dilatanda.

Confitebor tibi do

mine in toto corde meo: quonia audisti verba oris mei.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus psalmi

mus ipsi dauid captiuus qui supra **fleuerat** sedens super flumina babylonis quasi reedificata hierlm z eius factus ciuis exultat z christus laudat cui sic hic psalmus. Et est sensus psalmus iste sic ipsi dauid id est christo cui sic huius psalmi tota confessio. **Materia:** deuota laudis et gratiaru actionis exhibitio tum p priuatis tum p comuniter humano generi collatis beneficijs. **Intentio:** ad laudem z gratiaru actionem monere verbo et exemplo. **Sententia** in generali ppheta in isto psalmo in psona ecclesie vel fidelis anime primo propter beneficia sibi a deo prestata ponit se in laudis formam et exemplum consequenter exprimit suum de laude dilatanda desideriu. **Sententia** in speciali exprimitur ecclesie que in superioribus est spe: expectans ibi esse in re ait. (**Confitebor tibi**) o (domine) confessione laudis z gratiaru actionis p collatis beneficijs (in toto corde meo) scz integro non diuiso id est ex toto affectu cordis mei totum cor impono in aram tue confessionis totum accende flamma tui amoris (quonia audisti verba oris mei) interioris scz cordis id est oratione interioris hominis cui prope est deus In corde enim habemus vocem quam audit deus quia non est longe a nobis ille in quouimus mouemur z sumus. longe te a deo no facit nisi sola iniquitas deijce mediu pariete peccati z cum illo es quem rogas.

In conspectu angeloz psallam tibi: adorabo ad templu sanctu tuu: et confitebor nomini tuo.

In conspectu angeloz psallam tibi) considerando tuam et eoz presentiam et qualiter oportet in conspectu diuinitatis z angeloz esse z orare vnde sollemter studendu est vt cuz psallimus semper diuine et angelice presentie memores cum timore ac veneratione et attentione celeste officiu compleamus (adorabo ad templu sanctum tuu) scz ad illud templu angelicu vbi angeli sunt in quibus deus tanqua in templo habitat mente et desiderio in celestibus habitando et ad societate angeloz adoratione tendendo id est adorabo p eternis vt sim angeloz socius (et confitebor nomini tuo) id est laudabo te pro tuis beneficijs z subdit causa.

Super misericordia tua et veritate tua quonia magnificasti super omne nomen sanctum tuum.

Super) id est de (misericordia tua) qua peccatorem respicis z vocas ac peccata donas (et veritate tua) qua pmissione reddis z remuneras. De sunt vniuersis vicijs dñi quibus ad nos ve

niet quibus ad eum veniamus. Has ergo deo reddamus mihi in subueniendo et veritate in iudicando. His enim duobus adiuvamur et deum pmremur (quomodo magnificasti) p hec vtra q (sup omne) .i. vbiq et in omnib gentib (nomen sanctu tuum) omnes enim hec audientes de te magnificant te nomen tuum laudib et tollendo. Vel (quonia magnificasti scdm tuu) scz christu sup omne nomen celestiu terrestriu et inferno. Et q sic fecisti ergo.

In quacumq die inuocauero te exaudi me multiplicabis in aia mea virtute.

In quacumq die) .i. in quocumq tpe (inuo) cauro te) p mea necessitate (exaudi me) q iam no terrena peto sed eterna et beneficiu iam pre stitum prebet mihi cofidentia obinendi futu rum ideo subdit (multiplicabis) .i. multiplica et amplia (in anima mea) no peto in carne virtu tem vt vicia declinem. no peto multiplicacione corporale sed spiritali: no quero salute tpalet et felicitate terrenā: sed tm in anima virtute. In hoc exprimit sanctu desideriu no eni petit terrena quibus viuit corpus sed virtute qua viuit anima. Et q tu exaudis et multiplicas q meo exemplo puocant.

Confiteantur tibi dñe omnes reges terre: q audierunt omnia verba oris tui.

Confiteantur tibi) o (dñe) .i. laudent te (omnes reges terre) recognoscetes tu u) dñum genera le. Ita fit quod die q laudant te no solu iunio res sed et maiores non solu plebes sed potesta tes et reges. Reges etiam terre sunt moderati vi ri qui carnem regunt subdunt spiritū et debet confiteri cum no habeant locū excusandi (q audierunt omnia verba oris tui) p predicacione discipuloz et alioz p quos cloqa dei que prius in vna gente iudeozū abscondita erant iam in omni terra et vbiq delata et manifestata sunt et ad omnes gentes ac reges pueniunt. Confiteantur inq reges.

Et cantent in vijs dñi: quonia magna est gloria dñi.

Et cantent) exultando ipi reges (in vijs dñi) ambulantes que sunt misericordia et veritas am bulent inquam in vijs dñi et cantent hoc (quo niam magna est gloria dñi) solius no regum. Gloria enim regū transitoria est sed gloria dñi eterna. Despicias illa que breuis est laudetur et ametur ea que pmanēs est. Ambulent itaq p ficiendo cantent gaudendo no de sua gloria p ua s de gloria dñi magna. Sic current tpalet vt no obliuiscant eterna hec eis vsu sint illa in desiderio. Attendat dñi excellentia no sua sint

hūiles no supbi timētes et cantantes qd sequit. Quonia excelsus dñs et humilia respicit: et alta a longe cognoscit.

Quonia excelsus dñs) scdm se (et) tamē (hu milia) .i. hūiles (respicit) oculo misericordie scz eos acceptado et approbado (et alta) .i. supbos (a longe cognoscit) quasi eos contemnendo et abominado. qz p grām no est eis quos tamen perfecte videt qui omnia videt. Si ergo vis vt deus te respiciat et tibi ppinquet hūilia te. Haz tanto a te erit altior quanto tu elatior. Tanto erit tibi ppinquior quanto tu humilior. Sed forte si humiliaris tribularis per superbos. Noli timere sed conuersus ad deum dic quod sequitur.

Si ambulauero in medio tribulationis uiuificabis me: et sup ira inimicoz meo ram extendisti manū tuā: et saluū me fecit dextera tua.

Si ambulauero in medio tribulationis) que semp instat saltē a diabolo .i. cū pgerit me in tribulationes et angustias incidere (uiuificabis me) humilē cofortando me et dando mihi vir tutem patientie et pferantie (et sup iram ini micoz meo) extendisti) .i. extēdes (manū tuā) furore eoz p pātem tuā compescendo (et saluū me fecit) .i. faciet (dextera tua) .i. fauor tue pte ctionis et gratie vt no super in tribulatione. Vel (dextera tua) in eterna felicitate que saluat eter naliter no sinistra que tpalet. Dextera eni dei dicit felicitas eterna sed sinistra felicitas tpalet. Et quasi quis diceret quare tu no vindicas re spondet ego no retribuio sed.

Dñs retribuet p me dñe misericordia tua in seculū: opa manū tuarū ne despicias.

Dñs retribuet p me) scz penam et vindictam meis psecutoribz et aduersarijs scdm meritū eo rum qz hec sibi est reseruanda scdm illud mi sibi vindicta) et ego retribuaz. Sciant inimici quantum libet dñs retribuēt quod ego no valco nec debeo. Et iterū ad dñm puertens sermone dicit o (dñe misericordia tua) xst (in seculū) .i. in eternū no ad tempus et ideo nolo diem homi nis qui est tpalet sed eternū ergo o dñe (opera manū tuarū) que nos sumus siue in eo q ho mines a te i natura creati siue in eo q iustifica ti et a te in bonis opibz recreati (ne despicias) s) charitate paterna custodias et ad gloriaz pdu cas.

Multiplica dñe virtutem tuam in animabz supplicūz vt dum te in templo sancto tuo iugiter adoramus in cōspectu tuo cum sanctis an gelis gloriemur. Per do.

Psalmus de exhibitōe diuine laudis et cōsideratōe eminentie diuine vbiq p sentis et omnia cognoscentis.

ps. cxxviii.

Omne probasti

me et cognouisti me: tu cognouisti sessionē meā: et resurrectionē meā.

Auctor psalmi) ppha dauid. Titulus in fine psalmus dauid .i. psalmus iste dirigēs nos in finem .i. in christū qui est finis nostri operis et fructus laboris attribuit dauid .i. tōi christo in cuius psona loquitur hic ppheta nunc de capite nunc de membris ppter nimiaz vniōne capitis et corpis quantum ad membra loquitur in psona superioris capiti q iam spe in hierl'm resitutus et positus memor discessionis sue in qua deum latere no potuit in qua et secuta est manus dñi deliberat ab eo vterius non esse fugiendū sed ad eum p eum ab irato ad placatū vnde sibi magna bona dicit esse et loquitur quasi voce filij pdigi rediens ad patrem. Materia: assurrectio ad confessionē diuine laudis et cōside ratione eminentie diuine vbiq pntis et omnia cognoscentis. Intentio: monere huiusmodi emi nentiam diuinā semp cognoscere ad eius lau dem debitā cōfurgere atqz no a deo sed ad deū p eum fugere. Sententia in generali) ppheta in isto psalmo assurgit ad confessionē diuine lau dis et cōsideratōe diuine eminentie cōside rando scz quod diuina noticia omnia intime et clarissime cognoscit et sua diuina natura vbiq p sentis existit. psequenter etiam assurgit ad dei re uerentiā eius qstōz et ad detestationē omnium iniquoz. Sententia in speciali) ait ergo ppha prius in psona capitis ad psem scdm qd ho mo loquens o (dñe) pater no est dñs eius nisi qz dignatus est nasci scdm carnē pater est for me dei dñs est forme hominis (pbasti me) ex pimentis ml'is et sic (cognouisti me) .i. ab alijs cognosci me fecisti. pbatus est in operibus no tus in miraculis. pbatus est in passione notus in resurrectione prius eum pater nouerat sed tūc eum notum alijs fecit et pbatus ostendit (tu co gnouisti) p approbationē id est voluisti (sessio nem meam) in sepulchro id est humilitatē me am in passione (et resurrectionē meā) de tūma lo id est glorificationē in resurrectione qz scdm voluntatē tuam factū est. Vel in psona corpis o (dñe) pbasti me et cognouisti me) qd postea exponit dicens (tu cognouisti sessionē meā) scz q in tribulatione mea patientiā habeo et pecca ta recognosco ac confiteor (et resurrectionē me

am) scz quod p grām iustificatus surgo a mortē erigor in spem eterne vite. Sedet homo qū penitētia se humiliat surgit aut in remissis pec canis quando in spem vite eterne erigit. deinde consequenter similiter loquitur in psona corpis seu membroz dicens. Et no solu exteriora opa mea nosti sed etiam.

Intelleristi cogitationes meas de longe: semitam meam et funiculū meum inuestigasti.

Intelleristi cogitationes meas) interiores (de longe) .i. diu antequā cogitarē (semitam meā) id est actionē (et funiculū meum) id est limitē et actionis terminū (inuestigasti) id est discussisti et tanquā coram te pfecte cognouisti qz et quo gradimur et quousqz puenimus subtiliter pen sasti vt deprehensus fugiens loquitur sequente se legitima vindicta dei vindicantis. q. d. Intelle xisti meum desideriu ad te redeundi quo dixi surgam et ibo ad psem meum et hanc cogitatio nem p cognosces occurristi mihi (semitā meā) qua a te recessi (et funiculū meū) quousqz pue ni (inuestigasti) et scisti.

Et omnes vias meas preuidisti: qz non est sermo in lingua mea.

Et omnes vias meas) .i. operatōes et actus (preuidisti) priusqz fierent et antequam eas am bulares et puenisti me in labore ire vias meas vt si nolle laborare redire in vias tuas. Et qz p uisus siue agnitus sum deprehensus sum iam quid dicā no habeo ego ipse me incolpo et fa teor (quia no est sermo) excusationis (in lingua mea) sed potius accusatōnis vt dicā pater pec caui in celū et corā te culpā meā agnosco sed ex cusationē non inuenio. Et nimirū qz.

Ecce tu dñe cognouisti omnia nouisti ma et antiqua: tu formasti me et posuisti super me manū tuam.

Ecce dñe tu cognouisti omnia) scz (nouisti) ma) et vltima mea quo pueni (et antiqua) ac pti maybi te offendi. Antiqua et prima nra fuerūt peccati origo qū per antiquū pctū lapsi sum? nouissima et vltima sunt pena peccati et miseria in qua viuim? que est vltima si redire velimus alioquin restat eterna (tu formasti me) et finisti in ista mortalitate et in isto labore ad quem om nes nati sumus ac pene peccati me subieccisti (et posuisti sup me manū tuā) vindictē vlti tricem me superbus grauantē. Et miro modo salubriter deiecit elatū vt erigeret humilē vnde recte subiungit.

Mirabilis facta est scientia tua ex me: cō fortata est et no potero ad eam.

Virabilis facta est scientia tua ex me. i. ex peccato meo mira et incomprehensibilis facta est mihi scientia tua. non est facile mihi te contemplari quem superbus reliquit prius erat cuius apud te esse (confortata est) et inualuit transcendendo cum ipsam inuestigo (et non potero ad eam) attingere ex me et per meam inuestigationem et cuius fugiuus ita mulctatus et punitus sum teque non lateat quod nihil est quod te fugiat et ubique est spiritus tuus.

Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua fugiam.

Quo ergo (ibo a spiritu tuo) quia omnia scrutatur et quo plenus est orbis terrarum ut me non inuenias cuius semitam et funiculum subtiliter inuestigas (et quo a facie tua) i. a presentia et a spiritu tuo qui ubique es totus et presens (fugiam) te iratum ut latere queas. q. d. nusquam severtit hac et illac quasi querens locum fuge. et nequit inuenire quod consequenter declarat in mulas in ductione dicens quod.

Si descendero in celum tu illic es: si descendero in infernum ades.

Si ascendero in celum. i. si de iusticia mea confidens presumptero de metate sum in celo (tu illic es) vltor superbie ad peccandum. Item (si descendero in infernum) i. si peccando venero in profundum malorum et desperando nolens confiteri dicam quis me videt etiam illic (ades) ut vindictas. q. d. Si me superbiendo extulero te inuenio repressorem. si timendo me abscondo te inuenio inuestigatorem. Quo ergo fugiam ut te iratum non sentiam. Sed inuenit iste consilium. q. d. sic potero fugere iratum scilicet.

Si sumpsero pennas meas diluculo: et habitauero in extremis maris.

Si sumpsero) et accipero (pennas meas) i. duas alas quas perdidit scilicet duo precepta charitatis in quibus tota lex pendet et propheta et hoc (diluculo) virtutum. i. postpositis tenebris peccatorum et in exortu gratie et habitauero) mente in extremis maris) i. in fine seculi ut seculum non amem sed eius finem in quo sit mihi requies. tunc scilicet possum fugere a facie irati ad faciem placati. Extremum maris est finis noster in deo transuolare ergo periculosos huius mundi fluctus debemus ut ad illum beatum finem ad illum felicem portum perueniamus. Illuc volumus spe et desiderio habentes alas gemine charitatis. Non sit nobis requies nisi in extremis maris nam si alibi requiem quaesierimus in mari precipitabimur. volumus quoque quo mare finiat et illum finem maris spe fideliter permeditemur. Ipse autem illuc nos perducet

et cuius faciem irati fugere volumus nam sequitur.

Et tenebit manus tua dextram meam: et tenebit me dextera tua.

Et tenebit manus tua) i. potentia (tua dextram meam) ne aberrem ut erigar quasi in aere non tangens celum per elationem nec terram per desperationem sed quod est sinistra que est in collatione temporalium. ideo subdit (et tenebit me) ne recidam sed perseuerem (dextera tua) que ducit ad eterna scilicet gratia tua et amor eternitatis. hec meditemur. hec sit spes nostra. hec sit consolatio nostra. Manus tua deducet me ad perfectum virtutis. dextera tua tenebit me in statu beatitudinis. Tunc enim patris manu humana creatura deducit et tui respectu gratia ut persistat tenetur. Sed adhuc considerans longinquitatem vite et pericula subdit.

Et dixi forsitan tenebre perculabunt me: et nox illuminatio mea in delictis meis.

Et) ita deliberans et volare cogitans (dixi) in corde meo (forsitan tenebre) scilicet tot mala seculi tot scandala tot turbe tentationum (perculabunt me) i. impedient volatum meum. abundat enim iniquitas seculi qua refrigerare possunt pene charitatis. et quod in nocte desipui transire mare scilicet per me ideo ad diuinam gratiam respiravi (et nox) i. hec tota misera vita facta est mihi (illuminatio mea) et hoc in delictis meis) i. per delicta meas. Prostre delitiae christus est de quo exultamus et gaudemus quod descendit in noctem quod carne de isto seculo accepit et nocte illuminavit et me ab interitu reuocans fecit mihi nocte illuminata. Unum re ete subiungit.

Quia tenebre non obscurabuntur a te: et nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebre eius ita et lumen eius.

Quia tenebre) i. peccata et homines mali (non obscurabuntur a te) et per te non obscuras tenebras quod non sunt impunita abire peccata nostra sed flagellando erudis homines ut confiteantur peccata et sitientes vera luce illuminas qui enim non confitetur peccata suas tenebras obscurat sed si confitetur deus illuminat. Tota ista miseria in qua gemimus dolor medicinalis est non sententia penalis. unde benedicimus deum misericordem amaritudines dulcedini vite temporalis ne temporalium delectatione peccati non desideremus delicias eternas sic fiet in nobis quod dicit (et nox) huius noctis scilicet aduersitas (sicut et dies) huius noctis scilicet prosperitas (illuminabitur a te) et in sereno mihi vertet quod sit si cognoscamus merito peccatorum nostrorum nos aduersitates pati et dulcia sint nobis flagella patris ne sit amara sententia iudicis. Implebit etiam

in nobis quod subiungit (sicut tenebre eius) noctis sunt mihi. i. aduersa (ita) indifferenter (et lumen eius) i. prospera ut utraque equaliter accipiamus et si hec est tenebre non perculabunt et prement quem lumen non extollit corrumpit. hec nox) i. hec misera vita habet noctem siue tenebras scilicet aduersitatem et diem siue lucem scilicet prosperitatem sed deus illuminat hanc noctem sicut die permittens aliam lucem et docens non letari prosperis nec frangi aduersis et tunc incipit homo his indifferenter vti et in omni tempore fortuna deum sicut iob benedicit. Et hec indifferencia et firma presentia in utraque fortuna est mihi.

Quia tu possidisti renes meos: suscepi me de utero matris mee.

Quia tu) o dicit (possidisti renes meos) i. tenebras non solum cor. i. cogitationes quarum sedes est in corde sed etiam renes. i. delectationes quarum sedes est in renibus ut non delectet me lux noctis scilicet prosperitas rerum et felicitas temporum sed interior lux scilicet sapientie tue) et suscepisti me de utero matris mee) i. de consuetudine ciuitatis mee babylonie in qua prius natus sum captiuus ubi non indifferenter habebam lucem et tenebras noctis huius propterea hoc dicit quod prius est suscipe quod possidere. Et quod hoc fecisti mihi ideo.

Confitebor tibi quod terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua: et anima mea cognoscet nimis.

Confitebor tibi) i. laudabo te et merito (quod terribiliter magnificatus es) puta quod infinitus es in potentia et virtute et eo ipso terribilis. Quia terribilis es timendus es: quod placabilis es amandus es: quod magnificatus es admirandus es: et in his omnibus laudandus et querendus. et ita cum tremore gaudemus ne superbi perdamus quod humiles percipimus. nec solum tu mirabiliter magnificatus es sed etiam (mirabilia) sunt (opera tua) in creatore et recreatore in quibus etiam persistendum est tibi (et anima mea) iam (cognoscet nimis) id est valde. Ante erat mira scientia tua ex me nec poteram ad eam sed modo possum quod venit mihi gratia tua et illuminauit tenebras meas. Et merito cognoscit quod.

Non est occultatum os meum a te quod feci: et substantia mea in inferis oribus terre.

Non est occultatum) et absconditum (os meum) dictum ab osse non ab ore. i. firmitas anime interior et presentia virtutum que frangi non potest que libet tribulatio seu aduersitas huius seculi seuiat (a te) sic ut cognitionem tuam lateat quod fecisti in occulto et abscondito quod illud homines non vi-

dent tu autem vides qui fecisti. vides bona que fecisti in me ut non appareant mala que ego feci in me. Operuit tua gratia peccata mea (et) in substantia mea) scilicet corporis (in inferioribus terre) i. in hac peregrinatione afflictus gemit tribulationibus et tentationibus fatigatus. Ego subsisto in carne corruptibili in os non cedit huius seculi malis. Et quibus pro his pensando est dei misericordia atque iusticia quod intus diuina virtus spiritualibus donis et virtutibus nos roborat: spe ad celestia subleuat. et sue virtutis tegmine culpas nostras misericorditer occultat sed propter culpas nostras adhuc nos punit et natura nostra adhuc in hac mortalitate gemit tentationibus et anxietatibus urgetur et innumeris tribulationibus fatigatus. Et quod non nostris meritis sed diuine misericordie respectu agit ut corruptio ad incorruptionem subleuetur bene subiungit loquens nunc in persona capitis. d.

Imperfectum meum viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur et nemo in eis.

Imperfectum meum) scilicet turbantes (viderunt oculi tui) misericorditer ne perirent dum adhuc non haberent os et anime firmitatem interiorum (et in libro tuo) i. in diuina memoria (omnes scribentur) omnes scilicet illi quos oculi tui viderunt: ac si diceret in memoria tua eterna semper erunt. vnde adhuc de imperfectone subiungit. (dies formabuntur) et de filiis noctis filij lucis sicut qui alios illuminabunt nam quasi dies formauit dominus quando sanctos apostolos elegit quando eos luce fidei illuminauit scilicet isti in tenebras conuersi sunt cum in christi passione lucem fidei perdidissent (et nemo in eis) remansit qui non erraret sed cum non perirent: quod imperfectum eorum oculi tui viderunt. quod preuidens propheta subiungit. Et si orabuntur.

Quibus autem nimis honorificati sunt amici tui deus: nimis confortatus est principatus eorum.

Quibus autem) i. a me (nimis) i. valde et excellenter. excellit enim honor celestis honor terrenus. vel ultra quod dici possit (honorificati) et honorabiles facti sunt licet alijs despicabiles videantur (amici tui) o (deus) scilicet apostoli et sancti qui errabunt. vere nimis sunt honorificati illi quibus auctor celi et terre dignatus est dicere iam non dicam vos seruos sed amicos meos. Magni honoris magna gloria: magna dignitas. est esse amicos dei. Tali honore digni sunt qui pro amore dei cuncta que mundi sunt deserunt qui propter christum viles et abiecti esse appetunt quos mundi prosperitas non cleuat: quos aduer-

litas ab amore christi non separat. et nimis) su-
per omnem principatum (confortatus est principa-
tus eorum). i. firmiter stabilitus quia primo duces
et pastores ecclesie facti sunt et ex isto principa-
tu ad honorem eternum transierunt. Nihil enim con-
fortati sunt apostoli et ceteri sancti quibus nihil poterat
a charitate christi separare qui terrena despice-
bant mundi gloriam calcabant ad celestem patriam
tonis viribus anhelabant. sed hi tales licet sint ma-
gni non sunt tamen pauci. unde sequitur.

Di numerabo eos et super arenas multiplicabuntur: exurrexi et adhuc sum tecum.

Di numerabo eos) quos in fide genuerunt illi
quorum principatus est confortatus (et) ipsi mihi
enumerati (super arenas multiplicabuntur) alij
ad dinumerandum. Deo ergo numerabiles sunt quos
electi: nobis vero tam innumerabiles sunt quos
innumerabilis est arena. hoc autem fecit mortali-
tas et resurrectio christi vni et subditur (exurre-
xi) a morte (et adhuc) toto tempore vite penitus (sum
tecum) occultus ad dexteram tuam donec ab omnibus
videar in iudicio. nam ante passionem et in pas-
sione pauci fuerunt qui crederent in Iesum ac
postquam resurrexit a mortuis et ascendit in celum
multiplicata est multitudo credentium. Et ad-
huc ad dexteram patris in occulto sedens latet non
dum manifestus venit nondum iudicat. sed tunc
districtius eos damnat qui modo eum peniten-
do non placant de quibus in persona corporis seu
membrorum psalmista subiungit.

Si occideris teus peccatores: viri sanguinum declinate a me.

Si) i. qui occideris) et a corpore tuo sepaue-
ris o) deus peccatores obstinatos tunc scilicet dicam
(viri sanguinum). s. qui occideris fratres qui enim occideris
fratrem suum homicida est declinate a me) scilicet ne
vobiscum occidat a deo. Ac si diceret. Cum tu
damnabis reprobos in iudicio tunc sepabun-
tur boni a malis. Tunc manifestum erit quod hic
dicit viri sanguinum declinate a me. Tunc oc-
cident qui modo persecuntur: tunc honorabuntur
qui modo pro iusticia persecutionem patiuntur. Tunc
apparbit quod promissus est nimis honorati sunt
amici tui deus. Quibus reprobis etiam causa et
origo damnationis demonstrat cum subinfert.

Quia dicitis in cogitatione: accipiant in vanitate civitates suas.

Quia dicitis in cogitatione) scilicet vestra peccata
quippe prius in cogitatione sunt postmodum in ope
Et quia malum non corrigunt cogitationis ideo ad
malum deriuant operis. dicitis inquit aduersus ele-
ctiones (accipiant in vanitate) et frustra (cui-
tates suas) puercula. Iste civitates sunt scilicet

societates qui dum per diversa loca sancte et so-
cialiter vivunt civitates omnipotentis dei sunt
Quos solent mundi amatores mente despice-
re quia eos vident temporalia que ipsi diligunt non ama-
re. Et dum illos conspiciunt simul habitare sola
celestia percipere quia vite sequentis fructum non
cogitant in vanitate accepisse civitates suas. i.
frustra sociis) ducere vitam electos) quia obpen-
sant. Et quia mala sancta ecclesia odit et repen-
dit recte subiungit.

Nonne qui oderunt te domine oderant: et super inimicos tuos tabescebant.

Nonne qui oderunt te domine oderant) q. d. sic quia
eorum vicium est odiendum bonis hominibus sicut est
odiosum deo (et) nonne (super inimicos tuos) quos
videbam preterire legem tuam (tabescebant) i. resolu-
ebar interius tedio et afflicto dolore iratus
contra eos ex zelo tue iusticie. Sic iniustos ius-
te odimus si eorum culpas zelo dei accensi distri-
cte reprehendimus) si ea que redarguenda sunt mini-
me palpamus) ne dum eorum gratiam offendere me-
tuimus iram dei incurramus. Si ergo nos deus
veraciter diligimus) sic eius inimicos odire des-
bemus ut in eo quod mali sunt semper eos perse-
qui studeamus. unde et subdit.

Perfecto odio oderam illos: inimici facti sunt mihi.

Perfecto odio oderam illos) diligens quia faci-
erant sed natura sed odians quod faciebant sed iniqui-
tate quia ipsi oderunt te: nec enim veraciter te dilige-
rem nisi odientes te odire. et exinde (inimici fa-
cti sunt mihi) odio iniquo persecutes me) propter
iusticiam. perfecto odio odire est neminem contra ius-
ticiam amare: nulla vicia blandiendo palpa-
re: ea que mala sunt audacter redarguere: nul-
la propter hec damna vel aduersa formidare. hoc
est enim perfecte odire ut nec propter vicia homines
oderis: nec propter homines vicia diligas: ut hoc
in eis odens quia iniqui sunt hoc diligas quia boni
sunt. Et quia puro et sincero animo oderit peccato-
res ostendit eo quod sequitur.

Proba me deus et scito cor meum: interroga me et cognosce semitas meas.

Proba me) o) deus) interius (et scito cor me-
um) quod non potest homo. i. esto testis conscientie mee.
Hundum se novit interius cum hoc ait. nisi enim
purum se habere cor sciret teste conscientie sue deum
minime inuocaret. hec est conscientia mundi et
species filie regis intrinsecus perfectum quia se esse
exterius agnouit cum subiungit (interroga me)
exterius (et cognosce semitas meas) Sic si vi-
ceret proba conscientiam: interroga vitam: proba cogi-
tationes: interroga opera: quia factis malorum non

consentio nec ea diligo. Et cum in me via iniqui-
tatis non inueneris in via tua que tu ipse es de-
ducere me digneris. Et hoc est quod sequitur.

Et vide si via iniquitatis in me est: et deduc me in via eterna.

Et vide si via iniquitatis in me est) siue co-
gitando siue delectando siue consentiendo siue
faciendo. (et deduc me in via eterna). i. in via
iusticie que ducit ad vitam et beatitudinem eternam
ad quam nullus potest pervenire nisi fuerit totaliter
expeditus ab omni iniquitate: hec enim eterna via est
christi. Ipse enim ait. Ego sum via veritas et vita
Vita est per quam spiritualiter gradimur. veritas
est ad quam pervenire conamur. vita est qua ines-
ternus fruamur. Vel (Proba me) o) deus) i. i.
examina (et scito cor meum). i. fac me scire ea
que latent in corde meo. (interroga me). i. fac
me inquirere et discutere conscientiam (et cognosce)
id est cognoscere me fac (semitas meas). i. cogi-
tationes et desideria mea quo tendunt. (Et vi-
de). i. fac me videre (si via iniquitatis in me est)
id est aliqua latens culpa in mea voluntate vel
actione (et) si aliquid in via mea inueneris quod
tibi displicet) deduc me in via eterna) id est in
via que ducit ad eternitatem. **Pro.**

Celi terreeque preceptor deus quo moriente illu-
minata sunt tartara: quo resurgente seculorum est mul-
titudine gaudia: qui ascendente angelorum exultavit
caterua: per amur tante glorie excellentem preterit
ut directi in via eterna illo tueamur brachio qui
honorabiles amici tui gloriantur in celo. p. d.

Psalmus de cuiuslibet fidelis inter malos constituti deprecatoe ad dominum ut a tentationibus et vexationibus liberet eum.

ps. CXXXI.

Ripe me domine

ab homine malo: a viro iniquo eripe
me. Auctor psalmi) propheta da-
uid. Titulus. In fine psalmus david. Et est
sensus: psalmus iste dirigens nos in fine. i. in
christum: est david. i. ecclesie que hic loquitur.
Materia: malicia huius mundi ac gemitus et
oratio corporis christi inter malos constituti.
Intentio: monere ad orandum deum contra
omne malum. Sententia in generali propheta
in isto psalmo in persona ecclesie domini deprecatur
ut a tentationibus et vexationibus iniquorum liberet:
dicens in futuro iudicio vindictam super eos ven-
turam qui pauperes nunc persecuntur. Sima in
speciali: Ecclesia ergo inter malos quos ut su-
pra dictum est perfecto odio odit gemitus et labo-
rans clamat (Ripe me) o) domine) ab omni (homo)

malo) in se non solum visibili sed primo sed etiam
invisibili scilicet diabolo. Diabolus dicit homo
in figura vni in evangelio: Inimicus homo factus
est. vel secundum quosdam sicut paulus qui prius vo-
cabatur saulus dicit a paula quia couertit: ita
diabolus dicit homo ab homine quem ipse decepit
(a viro iniquo) alij scilicet homine vel diabolo (eripe
me) ne mihi noceat. Eripe inquit ab istis ne
cogar conformari eorum thalictis. qui etiam vir dis-
cit quia virilis fortis est ad nocendum. Deinde quia
liter mali persecuntur exequit. impugnat enim
bonos tripliciter scilicet corde lingua et manu. Et
de corde premitit. dicens.

Qui cogitauerunt iniquitates in corde: tota die constituebant prelia.

Qui) scilicet mali et iniqui (cogitauerunt) ex mo-
ra (iniquitate in corde) et si in labijs quibus bo-
na prestant et hec inimicicia occulta piculo-
sior est quam aperta: facilius enim vitia aperta quam oc-
cultas: quia nulla pestis efficacior est ad nocendum
quam familiaris inimicus. et hi tales (tota die). i.
toto tempore sine intermissione (constituerunt) machi-
nando et firmiter statuendo (prelia) verborum
aut verberum quibus alios impugnant. Deinde
subdit de persecutione a lingua. d.

Acuerunt linguam suam sicut serpentes: venenum aspidum sub labijs eorum.

Acuerunt linguam suam) in fabrica malicie pos-
liendo et preparando ad blande loquendum ut
decipent vel ad pungendum ut lederent (sicut ser-
pentes) qui blandiunt linguam ut mordeant (ve-
nenum aspidum) quod est insatiabile. i. suggestio-
nes prestant: est vel later (sub labijs eorum). i. sub
verbis de labijs eorum. precedentibus. Et bene dicit
sub labijs quia malicia eorum non manifesta est sed
occulta. videntur amicitie verba habere sed ple-
na sunt veneno mortifero. Deinde de persecutione
a manu id est ope subiungit. d.

Custodi me domine de manu peccatoris et ab hominibus iniquis eripe me.

Custodi me) o) domine) de manu) peccatoris
ris) in bono malicie et per excellentiam scilicet diaboli
quia valdus est ad nocendum et per multa fallit que
nequeo per me preuenire) et ab hominibus iniquis)
ad nocendum paratis. i. a membris eius per quos
conat quod per se nequit facere (eripe me) ne mihi
noceant non dico in causis seculi sed in via domini
ubi modicum nocentium inducit magnam detri-
mentum. Un subdit.

Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi.

Qui cogitauerunt supplantare) et decipere) gres-
sus meos) quibus ambulabam in via dei et ab

strahere me ab ea p aliud qd mibi pberet oc-
casionē ruine. Un subdit (absconderit) ne p-
cipem ⁊ cauerē ⁊ vt facilius me decipent ⁊ mi-
hi nocerent (supb) scz illi pctōres ⁊ iniqui (la-
queum). i. deceptionē seu insidias (mibi) ⁊ ad
capiendū me. nomine supbi totū corpus dia-
boli explicauit qd bonis inuidēt bona que ha-
bent. sicut diabolus inuidet homini celū qd
perdidit.

**Et funes extēderūt in laqueū: iuxta iter
scandalū posuerūt mibi.**

Et funes. i. pctā sua manifesta qd mibi sua
dent facere (extēderūt in laqueū) vt me allice-
rent ad faciendū sūta pctā dicunt funes qz li-
gant homines ⁊ detinent captiuū vnde sibi li-
gant manus ⁊ pedes vt pīctā in tenebras ex-
teriores ⁊ ostendit vbi extēderūt. d. (iuxta iter
scandalū). i. offendicū ⁊ obicē (posuerūt mi-
hi) vt impingā scz dicitū vel factū minus rectū
prebens occasionē ruine. Iter tuū pcepta dei
sunt vade ergo iter rectū nec exreas a via dei. i.
a pceptis eius ⁊ non timebis scandalū nec ru-
es in laqueū qz in itinere nullū potest esse scā-
dalum sed iuxta viam pmissit deus poni ipm
cautū te facere volens ne tu a via recedas ⁊ ca-
das. Sed in his tentationibz ⁊ piculis nihil re-
stat nisi clamare ad dñm. Jōqz ad hec omnia
pcauenda ego clamans.

**Dixi dño deus meus es tu: exaudi dñe
vocem deprecationis mee.**

Dixi dño deus meus es tu. i. in te solo tan-
quā in deo p̄fido cui p̄p̄iū est succurrere cōfi-
dentibus in eo. Magna fiducia hoc dicit et si
enī est omnīū deus p creationē p̄p̄ie tñ est de-
eoz qui illi seruiūt et eo fruunt. Deinde petit
dicens (exaudi dñe) iustodiendo et liberando
me (vocem deprecationis mee) qua precor ma-
la depelli a me ne a via tua recedā ⁊ in laqueū
cadam. D.

**Dñe dñe virtus salutis mee obumbra
sti sup caput meū in die belli.**

Dñe dñe. i. verissime dñe non quales dñi
hoies sunt tu es (virtus) ⁊ opifex (salutis mee)
id est qd das vires salutis mee ⁊ p̄securantiā qua
sim salu. hoc dicit qz videbat picula ⁊ qd dif-
ficile est p̄securare in longa via. q. d. tu das vi-
res p̄securandi vt p̄securando pueniā ad salu-
tem. et inde spero qz tu es virtus salutis mee qz
(obūbra) per grām. i. quasi vmbra culum
fecisti cōtra estum tentationū (sup caput meū)
scz mentē meā p̄stando mibi refrigeriū (in die
belli) cōtra diabolū carnē ⁊ mundū ne mibi
pualeret estus tribulationū ⁊ tentationū. Sz

adhuc nō sum securus ⁊ ideo.

**Nō tradas me dñe a desiderio meo pec-
catōri: cogitauerūt cōtra me: ne derelin-
quas me ne forte exaltem.**

Nō tradas me) o (dñe). i. ne pmitas me
tradi (a desiderio meo). i. p desiderio ⁊ p̄cupi-
scentiā meā (pctōri) scz homini malo vt diabo-
lo vt eis consentiā ⁊ desideriū p̄ficiā. hoc ergo
ora quantū potes tu enī desiderio tuo facis lo-
cum diabolo. frena desiderii ⁊ nō cades in la-
queum qz (cogitauerūt) inimici (cōtra me) quō
callidius possint nocere. ⁊ ideo tu o (dñe ne de-
relinquas me) in manibz eoz ⁊ serua me a la-
psu (ne forte) de me victo ⁊ humiliato (exalten-
tur). i. triūphent ⁊ gaudeant ac de meo interi-
tu glorient hñtes de me suū intentū qz sedu-
cto homine gaudent diabolus ⁊ sui. vnde ali-
bi exultabūt si motus fuero. Ne ergo vmbra
alarū tuarū teget sed.

**Caput circuitus eoz: labioz labioz ⁊ ipso-
rum opiet eos.**

Caput. i. mens ⁊ capitalis intentio (circui-
tus) vite (eoz) scz (labioz labioz ipoz). i. men-
daciū quo inducūt hoies ad pctm p verba de-
ceptorā ⁊ dolosa. et recte mēdaciū dicit labor
sicut enim qui veritatē p̄fert facile et sine labo-
re loquit ita et qui mendaciū fingit multū la-
borare habet (opiet eos) qz hic in terra de sua
falsa et mendaci assertōne supant ⁊ pfundunt
et in futuro opiet eos i inferno sicut rhete ope-
rit captas aues ⁊ sic puteus inferni claudet su-
per eos os suū. Et preterea.

**Cadent sup eos carbones in ignē dei: ei
es eos: in miserijs nō subsistent.**

Cadent sup eos) hic in terra antequā veni-
at ignis eternus (carbones) scz ignis p̄cupiscē-
tie ire ⁊ luxurie ⁊ omnīū incentiuā vicioz (⁊ in
ignē). i. in illos carbones (deiciēt eos). i. deici-
(pmites) ⁊ dicit idem carbones ⁊ ignē ⁊ in mi-
serijs) huius seculi (nō subsistent) qz carentes
roboze p̄tūtū p̄ntis vite molestias nequaquā
ferre valent sed impatientes cadunt in iniqui-
tates ⁊ deficiūt quas miserias boni patiēter trā-
seunt. In futuro etiā cadent sup eos carbones
gehēne et in ignem eternū deiciēt et in mise-
rijs nō subsistent qz pena ⁊ miseria infernalis
est intolerabilis de quoz casu adhuc subdit.

**Vir linguosus nō diriget in terra: virū
iniustū mala capient in interitu.**

Vir linguosus) cui voluptas est loqui nec
attendit quid loquat (nō diriget) ad viam re-
ctam ⁊ ad faciendū bona nec p̄ficiet (in terra)
id est in hac vita. qz vt dicit Hiero. multiloqo

quisqz seruens rectitudines iusticie tenere ne-
quaqz potest. Et vt dicit salomon. In multilo-
quio nō deest pctm. Seruus ergo dei qd vult
dirigi magis oportz audire qz loqui. naz si qd
etiam vera dicat sed preter necessitatē vir lin-
guosus est. nec tñ nō diriget vir linguosus sz
et (mala capiant virū iniustū in interitu) omnis
linguosus iniustus est qz illius qui nō refrenat
linguā suā vana est religio. vnde enī nō refre-
nat malū locutōis inde deriuat ad malū opū
Quem mala nūc capient ad interitū qz in mi-
serijs nō subsistit sed deficit bonū vero nō ad
interitū qz flagellat dñs filiū quē recipit. Sz
et de futuro.

**Cognoui qz faciet dñs iudiciū in opis:
et vindictā pauperū.**

Cognoui) ego (qz) tandem (faciet dñs) et si
modo nō facit (iudiciū in opis) qui clurit iusti-
ciam querit ⁊ pulsat ipm ditando diuitijs spi-
ritualibz ⁊ eternis. beati enī qui clurūt ⁊ sicut
iusticiā qm ipi saturabunt ⁊ faciet etiā (vindi-
ctam) vel causas (pauperū) spiritu. i. humiliū
nō relinquentes eoz iniuriā impunitā sed pu-
niens opp̄ssores eoz. quos tunc mala p̄ducūt
ad p̄ditionē. et si boni modo affligunt ⁊ p̄su-
ras patiunt appebit gloria eoz cum apparue-
rit caput ipoz. Unde sequit.

**Uerūtamen iusti p̄stebunt nomini tuo:
et habitabūt recti cum vultu tuo.**

Uerūtamen iusti p̄stebunt) p̄fessione lau-
dis (nomini tuo). i. laudabūt nomen tuū ⁊ hic
inter grana qd laudabilē est ⁊ maxime in fu-
turo. vbi dum iudiciū ⁊ causas eoz facies ni-
hil suis meritis sed tue misericōdie tribuent (et ha-
bitabunt recti) qui recte viuunt ⁊ bona sua nō
sibi sed tibi tribuūt (cum vultu tuo). i. cum pre-
sentia tua: manifesta tua visione p̄fruentes et
faciem tuam in celis clare videntes qz deū si-
cuti est videbūt ⁊ tunc decurso sudore finitūqz
laboribz p̄henni leticia implebunt ⁊ in dño si-
ne fine gaudebūt.

Oratio.
Virtus salutis nostre deus defende ecclīā
tuā a dissidentū veneno mortifero vt a te ob-
umbrati nunquā obligemur a laqueis inimi-
ci. Per dñm.

**Psalmus de oratōe fidelis et p̄fecti
cōtra mala huius mūdi et specialiter vt
a pctō lingue p̄seruet et a pena debita li-
beretur.**

ps. Cxl.

Domine clamaui

ad te exaudi me: intēde voci mee cū
clamauro ad te.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus psal-
mus dauid vel oratio ipi dauid. i. christo attri-
buitur qui factus est fm carnem filius dauid
loquit enim hic christus totus sine p̄pha in vo-
ce ipius qñqz in p̄sona capitis qñqz in p̄sona
membroz vbi vnusquisqz tanquāz herens in
corpe christi agnoscat suā vocē. Materia: ora-
tio cōtra mala huius mūdi et singulariter con-
tra malū ⁊ pctm lingue de quo mentio habi-
ta est in psalmo p̄cedenti. Intentio vt homo qd
alias exp̄tus est per linguā se peccasse vel ad
hoc pctm p̄num esse peniteat ⁊ ad deum cla-
met vt sic a recidiuo p deuotā orationē p̄serue-
tur ⁊ a pena debita libere. Sententia in gene-
rali p̄pha in isto psalmo petit suā orationē ex-
audiri ⁊ a pctō lingue ⁊ a pena p̄ eo debita in
presenti ⁊ in futuro infligenda p̄seruari. Sen-
tentia in speciali: in p̄sona ergo corpis sui qd
est ecclīa dicit. D. (Dñe clamaui) non remisit
orati iam diu (ad te) corde et ore deprecando et
ideo (exaudi me) petitionē meā adimplendo.
Quia longe sumus a deo clamem⁹ nō tam so-
no vocis qz intensione ⁊ affectōe cordis. Cla-
mor enim noster ad deum ipm est desiderii et
vnusquisqz quantū amat tñ clamat. Nec suf-
ficat semel clamare ad dñm manet enim tribu-
latio ecclīe vsqz in finem seculi et ideo subiū-
gitur (in tende voci mee) id est diligenter audi
vt exaudias (cūz clamauro ad te) iterū ⁊ quo-
tientiūqz qz nōduz finita est tribulatio. Nota
per verba trium tpm scz clamaui exaudi cla-
mauro innuit omni tpe esse orandū et p pec-
catis p̄teritis dimittendis ⁊ p̄ntibz delendis et
futuris cauendis. Et o dñe.

**Dirigat oratō mea sicut incensū in cō-
spectu tuo: eleuatio manū mearū sacri-
ficiū vespertinū.**

Dirigatur) de ara cordis (oratio mea) igne
charitatis incensa. i. recta ad te veniat nō ha-
bens aliquas sordes aut vicia aut cogitatōes
malas (sicut incensū). i. bonus odor (in cōspe-
ctu tuo) vt quēadmodū suavis incēsi odor est
gratus et delectabilis sic mea oratio tibi placi-
ta fiat ⁊ acceptabilis (et eleuatio manū mea-
rum) ad te in orōne vel opatio mea bona que
fit pro eternis sit tibi (sacrificiū vespertinū). i.
placat tibi vt sacrificiū qd in veteri lege offe-
rebatur vespere quando occidebat agnus qd
erat acceptabilis qz erat figura veri sacrificij
scz passionis christi qd in vespere et sine mun-
di oblatū est ⁊ sup omnia placuit patri. hoc p
p̄rie ad caput videt p̄tinere qui in sua passio-
ne pro p̄secutoribz dignatus est orare. D felix
L 3

oratio que pure directa de ardenti corde tanquam de ara sancta incensum ascendit. Ipse enim declinante iam die in vespere in cruce manus expandens sacrificium obtulit: tunc animam deposuit. Illud sacrificium vespertinum fecit in resurrectione munus matutinum. Et o pie redemptor: ut merear digne inuocare te.
Pone domine custodia orationi meae: et ostium circumstantie labijs meis.

Pone (domine custodia orationi meae) tanquam portam ne verba nostra vel in congrua seu otiosa et inutilia effundantur. **Os** enim quod deum inuocatur aperiri debet deo et claudi diabolo. aperiri debet in oratione et claudi in vana locutione. Sed quod in silentio offendit si a iusta locutione lingua indiscrete reprimatur recte subiungitur (et ostium circumstantie) et continentie (labijs meis) ut non nisi oportune aperiantur vel claudantur et moderate loquantur quantum os discretum et congruum tempore aperiat et congruo tempore claudat: sicut ostium domus vel camere modo aperitur modo clauditur: prout necessitas erigit vel requirit. vnde Salomon. **Tempus tacendi et tempus loquendi. Et non declines cor meum in verba malicie: ad excusandas excusationes in peccatis.**

Non declines .i. declinari et labi permissas oculus (cor meum in verba malicie) .i. ad preterendum maliciose composita scilicet ad excusandas et defendendas (excusationes) que fiunt in peccatis excusandis. .i. ut principaliter defendat peccata mea excusationibus falsis annectens peccata peccatis. **Infelicissimus** hominum genus qui peccata excusamus dicentes: victus sum a natura: ego nolebam peccare sed vicit me caro mea: Illa mulier venit ad me ipsa me vocauit: ipsa me tetigit: ipsa mihi illud dixit. vel imputantes mala fato seu stellis aut tempore vel necessitati. Et pro quo deberemus penitentiam agere et dicere domine ego peccaui excusamus et iungimus peccata peccatis. et sicut adam et eua in verba malicie declinamus.

Cum hominibus operantibus iniquitatem: et non communicabo cum electis eorum.

Cum hominibus operantibus iniquitatem id est sicut excusant homines qui operantur iniquitatem ex consuetudine malicie. Iniqui enim incessanter in peccatis excusationes inquirunt qui laudari ab hominibus concupiscunt: vnde sit ut tardius peniteant. **Ad contra:** sancti viri quod de se humilia sentiunt accusare semetipsos non erubescunt: recte ergo subiungitur (et) si hoc fuerit (non communicabo) consentiendo. .i. non ero socius (cum electis eorum) scilicet operantium iniquitatem: quia non

me iustificabo nec peccata defendam. Sicut dominus habet electos suos ita diabolus et membra eius habent electos suos. **Electi** eorum sunt qui se iustificant ceterosque despiciunt et peccata sua defendunt: ista sunt propria electorum scilicet: non pauperum christi. vnde bene et electi et eorum vocantur quod in eo quod sanctos se simulant quasi electi videntur in eo vero quod carnaliter viuunt veraciter eorum sunt. **Cum** illis non communicabo sed ab eorum conuersatione vita et moribus discordabo quod illi exteriora appetunt: ego interiora concupisco. illi laudes adulantium querunt ego increpationes iustorum diligo. vnde sequitur **Sed potius**

Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

Corripiet me iustus in misericordia non in odio (et increpabit me) cum vino increpationis infundendo oleum misericordie. **Et bene in misericordia:** non enim est hec correptionis ira sed misericordia. non est perturbatio furoris sed zelus amoris. **Charitas** hec facit non crudelitas (oleum autem peccatoris) .i. falsa laudatio adulatoris et similitudo dilectio que mentes a rigore virtutis emoluit ad notitiam (non impinguet) .i. vnguet (caput meum) .i. mentem que principale est in homine sicut caput in corpore. .i. non me demulceant et delecent fauor adulantium ad excusandum peccatum: vel ad prebendum ad peccatum consensum. quod dicitur malum me iusta increpatione reprehendi quam blanda adulatione decipi. **Sed in de peccatoribus** qui contra mala sua defendunt et foris gloriam querunt non est desperandum quoniam per illas sancta orat ecclesia. vnde et subiungitur.

Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum: absorpti sunt iuncti petre iudices eorum.

Quoniam adhuc futurum expecto (et oratio mea) erit (in beneplacitis eorum) cum conuersi fuerint ad dominum. .i. veniet tempus quo placebit eis oratio mea ut bene placeat eis orare quod nunc oratio et ipsi peccatores inde proficiunt et orabunt pro eternis sicut et etiam ipsi (iudices) et electi (eorum) id est potentes et docti qui precipiant inter eos tanquam iudicantes de moribus et sententias proferentes (absorpti sunt) et nihil reputati qui per se aliud videbantur (iuncti petre) id est comparati christo quia sapientia christi stultam fecit sapientiam huius mundi. **Vel** (absorpti sunt) id est incorporabuntur (iuncti) id est sociati (petre) christo. **Et ipsi** tandem corrigentes se a sua malicia.

Audient verba mea quoniam potuerunt sicut crassitudo terre erupta est super terram.

Audient aure obedientie et acceptabunt (verba mea) euangelica et conuertentur ad christum (quoniam) ipsa verba mea (potuerunt) id est potentiam habent et preualuerunt verbis eorum. **Preualuit** enim verbum dei in sapientibus et iudicibus multis vnde secutus est quod martyrio coronati ecclesiam fruge virtutum secundiorum reddiderunt (et sicut crassitudo) seu pinguedo (terre) latens sub eius superficie (erupta est) sursum et dispersa (super terram) et preualens fertilitate producit et fructum. nam sicut de rebus contemptibilibus et abiectis quandam pinguedinem accipit terra sic ex eo quod contempsit hic mundus accepit crassitudinem sancta ecclesia ut inde seges eius fertilibus pullularet.

Dissipata sunt ossa nostra secus infernum: quod ad te domine domine oculi mei in te sperati non auferes animam meam

Dissipata sunt id est a sua fortitudine dissoluta et tribulationum et tentationum vehementia (ossa nostra) id est interiora et fortiora nostra seu virtus mentis nostre que per ossa in quibus robor corporis est designatur (secus) id est prope (infernum) tanquam simus in periculo intrandi infernum: dicta autem fragilitate hominibus ad diuina remedia confugit ecclesia dicebat sed (quia ad te domine domine) verissime et eterne que spes et fortitudo mea sunt (oculi mei) interiores tanquam ad protectorem et adiutorem meum directi et in te fixi. plus figo oculos in promissis tuis quam in persecutorum minis. noui enim quid pro me passus sis et quid promiseris et per hec secure (in te speravi) non in alio et ideo (non auferes) .i. auferri permissas per culpam a te vel a bonis tuis (animam meam) et si corpus patitur tuus sum tu me salua: hoc ideo petit quod sciebat multos aduersis cedere. **Non auferas** animam sed potius.

Custodi me a laqueo quem statuerunt mihi: et a scandalis operantium iniquitatem.

Custodi me a laqueo quem statuerunt mihi .i. a deceptione quam mihi preterderunt illi qui me persecuti sunt. hoc est ab occultis insidijs vbi esca ducit ad laqueum (et a scandalis operantium iniquitatem) .i. a manifestis perturbationibus et nequitijs in dictis vel factis. peccantes enim aperte dant alijs offendiculum et occasionem ruine. per laqueos et scandala notat totius mundi mala. laquei enim sunt blandi neque scilicet carnis desideria et amor seculi et si per

hos diabolus non proficit ad perturbaciones et scandala se conuertit que per inquietos mouet. **De** inquam custodi sed

Cadent in rhetiaco eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

Cadent in rhetiaco eius scilicet diaboli vel iniquitatis id est in insidijs paratis ad capiendum homines sicut rhes ad capiendum feras. (peccatores) de vicio in vicium ruentes qui vnde quod sunt peccatores ut sic vitam istam amant: quod eam vite eterne proponant. **Et merito** cadent qui enim amat alteri inferre periculum peribit in illo. **Quod** autem dixit laqueum hoc nunc vocat rhetiaco. laqueum scilicet qui ligat: rhetiaco culum quod vero retinet. et cum talibus non vult iste combinari vnde addit (singulariter sum ego) qui in vna specie subsisto consortia eorum fugiendum et consensum cum eis non habendo et sic dolos caueo (donec) ut viator (transeam) in offenso gressu huius mundi viam. **Vel** (donec transeam) de presentis vite ad seculum requirit et de spe ad speciem vel in persona christi secutus ait (singulariter sum ego) prope passionis (donec transeam) de hoc mundo ad patriam. **Solus** remaneo. solus patior. discipuli defecerunt fugerunt et me solum reliquerunt et vnum solum latronem lucratus sum hinc est quod ipse ait. **Nisi** granum frumenti etc. **Si** autem mor. etc. **Et iterum** cum exaltatus fuero.

Oratio.

Pone domine custodia orationi nostro ne inania preferamus ut misericordia tua correpti ab omnibus iniquitatum scandalis pregamur. **Per** dominum.

Psalmus de oratione christi vel fidelis in magna afflictione positi pro sua liberatione ab omni malo et tribulatione.

Ps. Cxli.

Oce mea ad dominum: clamauit: voce mea ad dominum deprecatus sum.

Auctor psalmi propheta dauid. **Titulus** intellectus dauid cum esset in spelunca oratio et est sensus hic est intellectus dauid id est totius christi que habuit cum esset in spelunca id est in hoc seculo vel in carne vel in sepulchro et est hic oratio ad quam monet. **Qui** ergo in presentis psalmo clamauit hic etiam in persona totius christi quasi de spelunca ad dominum clamat **Materia:** oratio pro liberatione ab omni malo et tribulatione. **Intentio:** monere ad orandum inter mala huius mundi et pericula. **Sententia** in generali propheta in isto psalmo in persona christi vel cuiuslibet fidelis in magna afflictione existens

explicat corā deo anxietatē animi sui petendo deuote ab eo diuinitus liberari vt sic p̄fessio ne laudis diuine possit liberē dño p̄fiteri. orat enim hic christus: orat corpus christi qd̄ est eccl̄ia. Sententia in speciali. Aut ergo p̄beta prius in p̄sona corporis ad deum clamantis. (Voce) interiori et cordis nō strepitu labioꝝ et oris (mea) nō aliena sicut illi qui p̄ vicarios seruiunt in eccl̄ia vnde quidā. Si nō vis habere vicariū in premio nō habeas vicariū in labore et merito (ad dñm) tantū patronū non ad aliquē aliū (clamant) et affectu cordis nō remisse orant. Unde qz multi clamant nō orādo ideo clamorē suū exponit dicēs (voce mea ad dñm deprecatus sum) scz p̄ depulsiōne tribulationis mee ac si diceret clamor meus ipse est deprecatio mea ipse est affectus cordis mei. Ali ter enī non sonat in aure dei. Deinde amplius orōis sue deuotōz insinuans subdit. et adhuc **Effundo in cōspectu eius orōnem meā et tribulationē meā ante ipm̄ p̄nūcio:**

Effundo copiose vt fontem purū et cū la- chrymīs (in cōspectu eius) scz dñi solius non hoīm (orōnem meam) et peccm̄. Ergo in se- creto cordis et in absconditō cōscientie funde p̄ccm̄ tuam vbi solus videt ille qui remunerat (et tribulationē meam). i. cordis amaritudinē (ante ipm̄). i. intus in p̄scientia et in corde vbi videt ipse (pronūcio) narrando meas angusti- as ad impetrandū cōsolationem aliquā cōtra eas. quā plus sonat in auribus dei cōmitti cor- dis tribulatio q̄ ore. plata deprecatio. Et hoc facio dicit eccl̄ia.

In deficiendo ex me spiritus mei: et tu cognouisti semitas meas.

In deficiendo ex me spiritus meus. i. dum deficit a me spūs meus. Non enī potest spūs noster p̄ficere in deū nisi prius deficiat in ho- bis. Qui tūc deficit qñ ab amore sui totus ver- titur in amorē dei. Et ne hoīes audientes spi- ritum eius defecisse putent eum deiectū addit cōuertens sermonem ad dñm (et tu cognoui- sti) et approbasti (semitas meas) scz vias iusti- cie et p̄ceptorū p̄ quas illis nō vidētibz eas et cadētibz ambulo securus. Ac si diceret. Si illi putant me deiectū quia spūs meus defecit tu tamen me stantem vides cuius spūs me vi- uificat. Et qz omnes qui pie volunt viuere in christo p̄secutionē patiunt recte subiungit.

In via hac qua ambulabam: absconde- runt laqueum mihi.

In via hac scz fidei et legis christi (q̄ am- bulabam) innocenter viuendo (absconderūt)

id est abscondere molitū sunt aduersarij mei (la- queum mihi) scz deceptōnis ad me capiendū sicut auis capitur laqueo. dicuntur in hac via abscondere laqueū non scdm̄ veritatē quia et ipi extra viam sunt et hec via nō suscipit in se laqueū nec scandalū sed scdm̄ votū seu cupi- ditatem et opinionē ipsoꝝ. Illud vero qd̄ ali- bi dicitur. iuxta iter scandalū posuerūt mihi. scdm̄ veritatē p̄nunciatur. non finit eos cōri- stus in via ponere ne non sit qua camus. finit tñ eos ponere iuxta viam vt de via nō decline- mus. Illis autē sic faciētibz ego p̄ntia p̄tēns **Considerabā ad dexterā et videbam: et nō erat qui cognosceret me.**

Considerabā ad dexterā i. respiciebā ad eterna (et videbam) ipam dexterā vbi futurus eram et omnia tolerabā. Dextera enī hic vitaz significat eterna sicut sinistra solet designare vitam p̄ntem. illi autē nō videbant quia tñ si- nistram attendebant. et ideo subiungit (et non erat qui cognosceret me) scz qz p̄ dextera pate- ret. nō enim habebant oculū cordis vt videre possent eccl̄iam habentē pulchritudinē mo- rum et decorē virtutū nam si cognouissent for- sitan amarent et imitarent. qz vtro nō cogno- scerant ideo odiebant et p̄sequebant. Et licet p̄secutores absconderent laqueū mihi et me p̄- sequerent tñ nō fugi dicit eccl̄ia immo.

Perijt fuga a me: et nō est qui requirat animā meā.

Perijt fuga a me id est nō fugi: ab illo enī fuga perit qui nō fugit a duobz autē fuga pe- rit scz a concluso qui nō potest et a forti qui nō vult. Et est fuga corpis quam dñs quandoqz p̄mittit dicens. Si vos p̄secuti fuerint in vna ciuitate fugite in altam. et est altera que fit ani- mo quam dñs vitupat dicens. **Perennari** videt lupū et fugit: fugit vero nō mutando lo- cum sed subtrahēdo solatiū. Et talis fuga pe- rirā ab isto qz nunquā fugit animo (et non est) de illis p̄sequentibz (qui requirat animā meā) ad imitandū sed ad occidendū. Querit enim aut a p̄secutoribz aut a dilectoribz. positus er- go in tanta tribulatiōe subiūgit. Ita mihi et iō. **Clamaui ad te dñe: dixi tu es spes mea portio mea in terra viuentiū.**

Clamaui ad te dñe tanquāz longe positus p̄ liberatiōe. Clamor noster ad deū ipse est affe- ctus cordis nostri et desiderij (dixi) positus in tribulatiōe (tu) et nō alius (es spes mea) dicit hoc seculo scz in terra morientū qz te et omi- bus eligo et ideo omnia tolero et (portio mea) quam desidero quā expecto tu es non hic: sed

in futuro scz (in terra viuentiū) et celesti para- diso. Tunc erit res q̄ modo est spes. Tunc enī videbim⁹ et possidebim⁹ quādo erit omnia in omnibz nobis. Interim vero clamam⁹ ad do- minus tanquā longe positi tanquā egentes et miseri multis tribulationibz et p̄secutionibz af- flicti. Unde et subdit.

Intende ad deprecationē meā: qz hu- miliatus sum nimis.

Intende ad deprecationē meā qua malū a me depelli precor et necesse est (qz humiliatus sum nimis). i. valde intus et extra humiliat⁹ in p̄secutiōe: humiliat⁹ in p̄fessione. humiliat⁹ in se inuisibiliter: humiliat⁹ ab hostibz visibiliter nimis hūiliati sunt in hoc seculo serui dei sed vnde nimis despiciunt in hoc seculo inde ni- mis honorant in futuro. Et plerūqz ipsa mū- di despectio reddit nobis deūz p̄cipiū in tanto fit nobis p̄pinq̄ior in prece quāto vicinior es sumus ei in sustinenda p̄ christo despectiōe. Et.

Libera me a p̄sequentibz meis: qz p̄forta- ti sunt super me.

Libera me a p̄sequentibz meis nō vt corpus nō ruat sed ne illis me p̄formando anima pe- reat. Ad hoc enim diabolus extra p̄ vasa sua agit p̄secutiōe corpis vt intus fiat ruina cor- dis et necesse est vt liberes qz (p̄fortati sunt sup- me) id est roborati sunt et p̄ualuerūt mihi in fortitudine inān qd̄ nō possum resistere. Cre- uit enim p̄sequentū numerus creuit malus ze- lus: qz abundat iniquitas et frigidat charitas ecce cōfortant qui p̄sequunt et nō est qui resi- stat. Expectat dñs patientiā seruoꝝ suoꝝ et in- terim certantibz p̄parat coronā et p̄sequentibz penam. Et ne liberationē corpis intelligeres ideo addidit.

Educ de custodia animā meā ad p̄fitem- dum nomini tuo: me expectant iusti do- nec retribuas mihi.

Educ de custodia animā meā id est de p̄- fura mūdi huius vel corruptiōe carnis in qui- bus tanquā in carcere vel custodia tenet et an- gustiat felix anima. Cupit enim dissolui et esse cum christo et nō valet sed felix erit si interim luget nam beati qui luget qñ ipi p̄solabunt **Educ** inquā (ad p̄fitemdū) id est vt p̄fiteat (no- mini tuo) p̄fessione laudis p̄petue cum beatis (qz me expectant iusti) scz sancti (donec retri- buas mihi) premiū glorie cum ipis. Illi enī qui iam sunt in anima gloriificati expectant ius- tos sequentes quantū ad corporū gloriifica- tiōne. omnes enim cōmuniter hanc recipiant

retributionem. In ista ergo custodia detenti debemus esse vigiles ne nos premat torpor negligentie ne nos grauet somnus ignoran- tie: pensemus quomō rei se habeant in carceri- bus quantū genāt flectant peniteat de suis rea- tibus quantū emendare velint si possint quā- tum timeant et suspecti sint vt iudex veniat et re- os ad p̄merita tormenta p̄trahat. Sic studea- mus et nos in isto penali carcere mala nostra deslere et penitendo punire. **Misericors** iudex noster penitentiā nostrā libet et suscipit et si nos punimus ipse nō punit si nos nō parcim⁹ ipse parcat. Vel in p̄sona christi possint omnia accipi. Ipse enim cū penderet in cruce magna voce ad p̄rem clamauit dicens. Hely hely etc. et similiter ad eum deprecatus est. Effudit enī am offerendo patri suo simul orationē et pas- sionem et ipsa tribulatio passionis magna ad patre est virtus oratiōis. In ipa quoqz tribula- tiōne deficiendo inclinatio capite emisit spiri- tum. et qz tunc impletū est qd̄ de eius incarna- tiōe et passione p̄dixerant scripture qd̄ etiāz in illa voce intelligim⁹ qua dicit consumatus est apte subiungit qz cognouit semitas eius id est vitā et doctrinā eius approbanit. Absconde- runt iudei laqueū christo inierunt enim p̄siliūz quomō cum dolo tenerent et occiderent. Con- siderauit etiāz in passione suos discipulos qui ad dexteram eius erant quia eos vt ad dexte- ram suam in iudicio sederent elegerat et vide- bat si quis in fide remaneret et non erat qui eum cognosceret alijs fugientibz solus christ⁹ cōp̄hensus est et ductus ad iudiciū et nullus requirebat eum ad cōsolandū. Clamaui ad dñm suum qz spes eius erat et pars in terra vi- uentiū intendit ad deprecationē suam et eruit eum a p̄sequentibz ipm̄ qui inān sup eum cō- fortati sunt vt dei filiū crucifigeret. Et educit de custodia id est de sepultura in qua custodie- batur animā eius. i. carnē anime reddendā et ceperūt p̄fiteri nomini eius qui ante blasphemabant. Surrexit et ascendit in celum et sedet ad dexterā patris quem expectant iusti donec veniat ad iudiciū et retribuatis vitā eternā.

Oratio.

Deprecantes dñe voce humili- tatem tuam exposcim⁹ vt adiuta a te spe nostra por- tionem cum electis tuis in terra viuentiū so- rtiāmur. Per do.

Psalmus de penitentia et orōne ex- istentis in graui p̄secutione et tentatio- ne ac rogantis dominū vt sibi ferat au- xilium.

Domine exaudi o

rationem meam: auribus percipe obsecrationem meam: in veritate tua exaudi me in tua iusticia.

Auctor psalmi, propheta dauid. Titulus psalmus dauid. quando persequeretur cum filius eius. Et est sensus psalmus iste est dauid agens de eo quod significatum est tunc quando persequeretur cum filius eius absolon. Dauid christus significat et corpus eius. absolon vero iudam vel persecutores aut prauos motus. Si autem ergo absolon dauid: sic iudas persecutus est christum sic et falsi fratres persequuntur ecclesiam sicque illiciti motus animam et praua operatio vniuersum quocumque vnde sicut in precedenti psalmo sic et hic a persequendo liberari petit. Specialiter autem in hoc psalmo est vox anime penitentis: dominum per remissione peccatorum orantis pro eo quod persecutus est eam filius suus id est peccator a se genitum. Materia: lamentabilis petitio existens in graui persecutione inimicorum vel tentatione illicitorum motuum seu operum. Intentio monere ad penitentiam et orationem. Sententia in generali, propheta in isto psalmo in persona christi vel cuiuslibet fidelis existens in graui persecutione inimicorum visibilium siue inuisibilium vel graui tentatione illicitorum motuum aut operum clamat ad dominum orans ut sibi ferat auxilium. loquitur autem propheta in persona totius christi nunc pro capite nunc pro membris. Sententia in speciali ad orandum ergo monens prius in persona corporis dicit **D.** (Domine exaudi orationem meam) in appetendis vultibus et honestis auribus id est auditu de mentis percipere obsecrationem meam in repellendis inhonestis et noxijs et nec verax et iustus appareas (in veritate tua) id est in veritate sermonis tui quo tu qui es veritas conuersis veniam spondes (exaudi me) non in meritis aut operibus meis sed in tua iusticia qua penitentibus et se accusantibus indulges et impijs iustificas. de misericordia enim est infusio gratie que facit penitere sed de iusticia est ut cum penitens fuerit ei parcat cum audiat et ne cum iudicet qui se iudicat et damnat. Unde subdit.

Et non intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabit in conspectu tuo omnis viuens.

Et non intres in iudicium id est ad disceptandum iudicialiter (cum seruo tuo) scilicet mecum id est non districte mecum agas in futuro quia seruus tuus sum et non punias me secundum rigorem iusticie misericordia ergo pacem quero (quia non iustificabis

tur) id est iustus ex se appetit (in conspectu tuo) et coram te (omnis viuens) siue vita nature siue vita gratie siue etiam vita glorie nam et sancti magis de misericordia eius quam de meritis suis iusti et sancti sunt. stelle enim seu astra id est angeli non sunt mundi in conspectu eius. Et necesse est ut exaudias et liberes.

Quia persecutus est inimicus animam meam: humiliavit iu terra vitam meam.

Quia persecutus est aperte sciendo vel occulte insidiando (inimicus) scilicet diabolus vel homo iniquus (animam meam) inferendo persecutionem ut animam a iusticia separaret persecutus est plane et diabolus animam christi et iudas animam magistri. Et nunc ad persecutionem corporis christi idem diabolus manet iudas autem iude succedens humiliavit et deiecit quantum in se est in terra id est in terrenis (vitam meam) id est conat eam producere ad terram. Quia hoc nobiscum agit quis quis nos persequitur ut relicta spe celestis terrena sapiamus et persecutori cedentes terrena non celestia diligamus et queramus. Et.

Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi: et anxius est super me spiritus meus: in me turbatum est cor meum.

Collocauit me (inimicus) quantum ad se et suamputationem in obscuris id est in tenebris vicio rum ut acquiescere operibus tenebrarum (sicut mortuos seculi) id est ceteros desperatos quos amor seculi separauit ab amore dei. Si quis peccans non agit penitentiam hic mortuus est seculi hoc ergo putauit inimicus quod non ago penitentiam pro peccatis et anxius est super me ad deum extensus et visa miseria refugium querens (spiritus meus) dolens pro peccatis et in me turbatum est cor meum ad penitentiam et propter conscientiam quod peccauit. christus etiam pro nobis mortuus est in sepulchro tanquam in tenebris sicut mortuus seculi collocatus. Et anxius est in eo spiritus eius secundum illud. Tristis est anima mea usque ad mortem. Cuius etiam cor turbatum est hoc est apostoli quos vehementer tanquam cor dilexit in eius passione turbati sunt. Deinde loquitur cor pro anima. d.

Nemo fui dierum antiquorum: meditatus sum in omnibus operibus tuis: in factis manuum tuarum meditabar.

Nemo fui dierum antiquorum id est ad memoriam reduci dies antiquos in quibus angelos et primos parentes aliosque puaricatos puniisti in quibus etiam innocentes a malis tribulari permisisti et inde timui sed ad consolationem meam (meditatus sum in omnibus operibus tuis) scilicet creationis recreationis et glorificationis et

(in factis) manuum tuarum meditabar) quia quocumque bona facimus non nature dona sunt sed gratie et in de consolatione accipi. respice ergo conditor tuus vite et substantie ac iusticie salutis auctore. meditare in factis manuum eius quia non solum creaturam sed et iusticiam et quicquid in te boni est ad manuum eius facturam inuenies pertinere et ab illo factum esse ipse enim qui omnia quocumque voluit fecit ipse est qui operatur in nobis et velle et operari pro bona voluntate. Et cum videret omne bonum esse a te dicit ecclesia.

Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.

Expandi manus meas ad te in oratione formam crucis significans que est salus. Vel (expandi manus meas) id est dilataui affectum vel opera que prius erant contracta (et anima mea) que per se est (sicut terra sine aqua) et sitiens imbrem gratie ad fructificandum (tibi) heretque eam compluas et sic faciat fructum non mihi qui eam rigare non possum sicut terra sine aqua sicut et que rit imbrem ita et anima mea desiderat et sitit te deum suum. Deum est sitire tuum est irrigare. Complue ergo me ad faciendum fructum bonum quia sine te nihil possum. Et quia sitio ideo.

Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus.

Velociter et cito (exaudi me) o domine et miserere mei quia enim differeres ad inflammandum desiderium ac si differret pluuia ad inflammandam simam ideo iam da que sicut anima mea. Exaudi inquit quod defecit spiritus meus id est quod non sum superbus: in quo enim viuit spiritus suus ille spiritus suo est superbus. Ideo impleat me spiritus tuus quia defecit meus. factus sum iam pauper spiritus: fac me beatum in regno celorum. Et quia non sum superbus.

Non auertas faciem tuam a me: et filius ero descendenti in lacum.

Non auertas faciem tuam a me iam humili. auertisti a superbo factus sum conturbatus red de humili ut sum consolatus et id est quod si quod absit auertas (simul ero descendenti in lacum) id est in profundum malorum quia a quibus auertis eos in tenebras et profundum descendere dubium non est in hoc profundum peccatorum cum vouerit perennit et confessio ab eo perit. Ille enim in profundum descendit qui etiam confessionem perdit et sine spe vite peccare non metuit. Talis non audit dominum dicentem auertimini ad me et ego conuertar ad vos: ne ergo in hoc profundum decidat.

Audita fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui.

Audita fac mihi id est fac me audire (manane) id est celeriter et sine tardatione (misericordiam tuam) ut eam cito in me experiar. Vel (mane) id est post noctem peccatorum ut peccata relaxes et misericordiam ostendas. Vel (mane) id est in exitu eterne diei scilicet post finem seculi cum videbimus quod modo credimus (misericordiam tuam) dicendo veni te benedicti patris mei (quia in te) scilicet solo speraui et spem firmam posui qui non deseris sperantes in te. Et quia non sufficit sperare sed opus est et aliquid agere quod quia per me non possum ideo precor.

Notam fac mihi viam in qua ambulabo: quia ad te leuaui animam meam.

Notam fac mihi viam docens me quod mihi sit appetendum quid vitandum (in qua ambulabim) itinere recto ad patriam et a qua non declinabit hac fiducia hoc peto (quia ad te) supernum fontem per spem (leuaui) non ad mundum inclinavi (animam meam) ut per te illuminetur et tua gratia impleatur. Quia enim apud te est fons vite. tanquam quod vas ad fontem animam meam attuli et leuaui ad te imple ergo me. Et ideo.

Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi: voce me facere voluntatem tuam quia deus meus es tu.

Eripe me de inimicis meis scilicet visibilibus et inuisibilibus quia o domine ad te patrem et patronum qui es forte et securum refugium (confugi) refutans quocumque peccatorum alium et doce me facere voluntatem tuam ut possim frangere voluntatem meam. Non ait doce me scire sed facere: scire enim et non facere pena est magis quam virtus (quia deus meus es tu) qui me creasti et recreasti cui totus debeo quod sum. deus omnium per potentiam meam per gratiam mea gloria mea vita: mea hereditas: et ideo doce me ut magister meus quia non est mihi doctor alius. Clausula istam docuit quidam religiosus alios semper ruminare pro oratione scilicet doce me facere te. Et utique doce bis me. Quia.

Spiritus tuus bonus reducet me in terram rectam: propter nomen tuum domine viuificabis me in equitate tua.

Spiritus bonus tuus deducet me viam rectam ostendendo et in via adiuvando (in terram rectam) scilicet viuendum in qua nihil est obliquum quia spiritus meus malus deducit me in terram peruersam et obliquam et qui occidit me peccatum meum (propter nomen tuum) o domine ut inde laudetur vel ut rem nominis tui impleas quod est iustus (uiuificabis me) per spiritum tuum vita scilicet gratie pro cuius virtute

venia ad vitam glorie et hoc (in equitate tua) id est in mandatis tuis omnia enim mandata tua equitas. q. d. qz perij in prauitate mea fac me viuere in equitate tua. Vel (in equitate) et iusticia non mea sed tua quem decet supplices uiuificare quos demones vides ipetere. Et data venia.

Educes de tribulatioe animam meam: et in misericordia tua disperdes inimicos meos.

Educes de tribulatioe huius seculi et pnis vite quasi de carcere (animam meam) in te solo sperantem. Tota vita presens sanctis viris est tribulatio etiam si prosperent in hoc seculo et quidam in hoc seculo pegrinant tribulant etiam si terrena felicitate fulciantur qz non habent hic manentem ciuitatem sed futuram in celo requirunt penitentem misericordiam meam calcant sed totis desiderijs ad celestem patriam anhelant (et in misericordia tua) non in mea iusticia vel merito (disperdes) hic (inimicos meos) visibiles et inuisibiles ut pra me non possint preualere.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum.

Et in futuro iudicio (perdes) penes perpetuis deputando (omnes qui tribulant) nunc (animam meam) et vitam tentationibus molestando vel iniurijs affligendo scilicet diaboli et omnes obstinatos et merito disperdes et perdes omnes illos meos liberabis et saluabis (quoniam ego seruus tuus) dedi tuis et mancipatus tuo seruitio et ad nutum obediens tuo imperio quem ipsi tribulant et perdere festinant.

Oratio.
Deus qui matutinam sacre resurrectionis tue audita fecisti iocunditate cum ex inferno rediens replesti terram gaudijs quam reliqueras in obscuris rogamus potentie tue ineffabilem maiestatem: ut sicut tunc cateruam apostolicam gaude re fecisti in anastasi ita hanc ecclesiam tuam misericordiam expansis manibus flagitantem splendore celestis iubaris illustrare digneris. Qui vi.

Psalmus de gratia victoria et beneficijs exhibitis in tentatione et pugna cum multis et varijs inimicis.

ps. Cxliij.

Benedictus domini

nus deus meus qui docet manus meas ad prelium: et digitos meos ad bellum.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus psalmus dauid aduersus goliath. Et est sensus psalmus iste est dauid propheta qui hic loquitur in sua vel totius christi persona psalmus dico habitus aduersus goliath id est contra goliath figuralem et spi-

rituales quia hic agit dauid de sua figurali et christi mystica victoria et precatur ut ille veniat qui diabolum vincat et suos liberet. Dauid enim qui figuratiter vicit goliath significat christum qui spiritaliter vicit diabolum et docuit suos vincere. Sicut autem filijs israel exercantibus de egypto occurrerunt bella in heremo sic exercantibus de peccato occurrunt afflictus cum diabolo. In precesdenti ergo psalmo egit de egressu a peccato per penitentiam hic agit de bello contra hostium instantiam. Materia: gratia et actio per beneficijs exhibitis in tentatione et pugna. Intentio: monere ad gratia et actionem per victoria de hostibus psecuta. Sententia in generali propheta in isto psalmo in persona cuiuslibet fidelis diuino adiutorio habita victoria in bello de hostibus visibilibus seu inuisibilibus surget ad laudem dei auxiliantis. Sententia in speciali dauid ergo non in solefcens de victoria sed humiliter gratias agens deo ait. (Benedictus) sit (dominus) rector (deus) creator omnium sed (meus) prope cui me subicci et de di qui me cum vicijs et inimicis pugnare et eis resistere docuit idco subdit (qui docet manus meas ad prelium) quod fit de proprio ut est in festatio carnis (et digitos meos ab bellum) quod fit a remotis ut est impugnatione mundi et demonis. In primo bello quod per manus corpori magis propinquas intelligit docet fugere. In secundo quod per digitos magis remotos viriliter resistere vel per manus operationem per digitos discretione ac diuisiones operationis et gratia de signat. Deinde ostendens hoc sibi esse et gratia non ex viribus suis subdit ipse est.

Misericordia mea et refugium meum: susceptor meus et liberator meus.

Misericordia mea inuocatio et faciens misericordiam in me cuius est proprium misereri et parcere. Vel (misericordia mea) id est qui dat ut misericors sum et sic vincat. qz de nullo sic vincat inimicus ut de misericordia que consistit in duobus scilicet in dando elemosinam et in dimittendo iniuriam. vnum enim remedium est de tantis periculis euadendi ut dimittam sicut nobis dimitti volumus. et adiuuemus in quo possumus alios: sicut et nos in quo non possumus cupimus adiuuari (et refugium meum) quasi turris in omnibus periculis et aduersis (susceptor meus) tanquam pater misericorditer diaz et pius consolator: ne cadamus et liberator meus) ab inimicis et omnibus malis ne in via heream. Et

Protector meus et in ipso speraui: qui subdit populum meum sub me.

Protector meus in insidijs et in bellis ne se-

riar. Ecce tot nominibus appellatur deus quot beneficiorum eius sunt nomina hec ergo bona fecit mihi dominus (et) ideo (in ipso speraui) in omnibus laboribus meis et prelijs ne confundar. (qui subdit populum meum sub me). i. motus animi rebelles ut ratio dicitur in regno anime et desideria praua legi mentis non repugnent ne peream. habemus in nobis populum aduersum illicitos motus et carnalium desideriorum et cogitationum tumultus quem populum nobis subicit dominus quoniam nos ei subiecti sumus post tot autem beneficia considerans misericordiam dei erga hominem admirat et dicit. hec beneficia homini das et o

Domine quid est homo quia innotuisti ei: aut filius hominis quomodo reputas eum.

Domine quid. i. cuius precij quanti meriti (est homo) qui per se fragilis est et peccator (quod innotuisti ei). i. innotescere te ei voluisti per filij tui humanitatem et penitentiam corporalem. q. d. qui per se nihil est per te dignum quid est: totum enim quod est inde est quod ei innotuisti et ad eum noticia deuenisti (aut) quid est scilicet per passionem tuam (filius hominis) scilicet virginis. i. homo christus (quod reputas eum) ac tantum facis et in tanta dignitate constituis. non sic estimat deus hominem ut homo. homo enim quicquid carius enim equum quam hominem: deus autem proprium filium suum per hominem tradidit ad mortem. Deinde post tantam gratiam consideratam reuertit ad fragilitatem humanam. Et quod dixerat quod est homo adiuget.

Homo vanitati similis factus est: dies eius sicut umbra pretereit.

Homo qui prius fuit veritatis filius postea peccando (vanitati) similis factus est. i. nullius momenti. in se vanum est enim omne transitorium quod de sua substantia cadens ut fumus euanescit ita et homo tabescit. vnde subdit (dies eius). i. vita eius momentanea (sicut umbra) que subito disparet (pretereit) scilicet velociter propter eius fragilitatem. non enim habet firmitatem manendi sicut nec umbra. vnde apostolus. Que est vita nostra vanitas est ad modicum parens. Et Aug. Quid est viuere nisi de vita transire? Denique corpus christi pugnans in hoc seculo inuocat adiuutorium domini cum subiungit.

Domine inclina celos tuos et descende: tangete montes et fumigabunt.

Domine inclina celos tuos. i. contempe homines apostolos et predicatores ut inclinati et humiliati discant et commendant alijs excellentiam tuam (et) per eos (descende) in noticia aliorum (et) tange) timore tuo et gratia (montes). i. superbos et elatos terrenas (et fumigabunt). i. fumum emittent confutendo peccata sua cum copunctione lacrymarum.

sa sicut fumus excitat lacrymas et extorquet. Magnus fumus est iudicium magni ignis et magni hospitem aduenisse significat: ita mens interioris per gratiam attendit totam trinitatem ad mentem venisse designat. Contra eos autem qui conspirauerunt contra te et bonos.

Fulgura choruscatores et dissipabis eos: emitte sagittas tuas et turbabis eos.

Fulgura. i. clarifica et demonstra (choruscatione). i. tue virtutis euentiam hoc est exerce et ostende terrentia et fulgentia miracula (et) sic (dissipabis eos) ab inuicem et soluet eos. Spiritus ratio que erant colligati in malo quod crebris miraculis territi nil audebunt contra te et tuos (et emitte) eos (sagittas tuas). i. serba tua et sermones penetratios de pharetra sacre scripture (et) turbabis eos) ad penitentiam salutaris dicta tua feriat cor eorum ut turbent salubriter vulnerent male sani ut sanent bene vulnerati. Deinde propheta in persona ecclesie secundum christi aduentum precatur. q. d. Ita fac modo in fine autem.

Emitte manum tuam de alto: eripe me et libera me de aquis multis: et de manu filiorum alienorum.

Emitte manum tuam. i. christum qui manus dicitur quod omnia per ipsum facta sunt (de alto). i. de celo vbi tecum est ut ad iudicium veniat et per illam manum (eripe me et libera me de aquis multis) id est persecutionibus et tentationibus impetuosis magnisque periculis in quibus me exercebas atque erudum a foridibus voluebas. he sunt aque perditionis a quibus eruit dominus suos (et de manu). i. patre filiorum alienorum) non vere filiorum scilicet demonum et eorum sequacium qui sunt filij dei per creationem sed alieni ab eo per rebellionem. Isti sunt.

Quorum os locutum est vanitatem: et dextera eorum dextera iniquitatis.

Quorum os locutum est vanitatem. i. promittentes in temporalibus beatitudinem (et dextera eorum). i. operatio quam reputant dextera est (dextera iniquitatis) et sinistra. quod opera sinistre reputant dextere verum quod condemnat eis et os et manus hoc est scientiam quod vanitatis scientia est et opera quod sinistra sunt dextera istis est sinistra. Si enim in illis que opera spualia faciunt intuitu mercedis temporalis boni vero et perfecti opera nature necessaria et vsum temporalium referunt ad deum et eis sinistra est dextera et istis omnia sunt meritoria sed imperfectis sufficit quod non sunt demeritoria. Ita illi. Sed inter verba et facta eorum. Q.

Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decacordo psallam tibi.

Deus ego (canticum nouum cantabo tibi). i.

noui hoīs scz canticū noui testamenti canticū de noua grā qđ nouo homini christo cōgruit per quē etiāz omnia innouant. Sed ne putes grām a lege discedere. post canticū nouū sub iungit in psalterio decacordo psallā tibi. i. in lege et impletōe decē pceptoz ibi tibi psallam ibi tibi opabor: ibi tibi gaudebo: ibi tibi cāti- cum cantabo: cum pcedia charitatis. qz ple- nitudo legis est charitas qua qui caret psalte- rium portare potest cantare nō pōt.

Qui das salutē regibz qui redemisti dō fuū tuū: te gladio maligno eripe me.

Qui das salutē regibz vel terrarū vel ani- marū vel corporū sed nō tenebrarū. Tu es enī tantus ac talis rex ut aliq reges nō possint sal- uari nisi p te. tu es rex regūz dñs dñanū (qui redemisti). i. tanquā redemptū liberasti a ma- lis (dauid seruū tuū) de gladio saul et golie. red- emisti quoqz ch: istū tuū totū. i. caput de gla- dio diaboli et indeoz et membra de puaricatō ne prima. Sicut etiā (de gladio maligno) hoīs vel demonis. i. mortifera p̄uasiōe eoz quoz lingua est gladius acutus (eripe me) ne mihi valeat nocere.

Et erue me de manu filioz alienoz q̄rū os locutū est vanitatē: et dextera eoz dex- tera iniquitatis.

Et erue me de manu. i. p̄tate (filioz alie- noz). i. hoīm maloz q̄ sunt filij dei qz ad ima- ginez eius facti sed ab eo p̄p̄tā alieni (quoz os locutū est vanitatē). i. mendaciū ad bonoz deceptionē (et dextera eoz) est dextera iniqui- tatis est enī semp̄ extensa ad operandū iniqua vel qz terrena habent p̄ dextera hac repetitōe verborū reddidit iniquos detestabiliores. Et q̄ sint isti qui hec faciūt exponit subdens.

Quoz filij sicut nouelle plantationes: in iuuentute sua.

Quoz filij sunt sicut nouelle plantatōnes in iuuentute. i. nouitate (sua) qz abundant in filijs qui florent et sunt incolumes sicut nouel- le plantatōnes et tñ studiū exhibent nutriēdis filijs quantū agricolae impendūt plantandis nouellis et subiūgit etiā de filiabz. d.

Filie eoz composite: circūornate vt si- militudo templi.

Filie eoz sunt composite et circūornate vt similitudo. i. ad similitudinē (templi) et cō- parabiles eius ornatae sunt enī curiosē orna- te atqz gēmis serico et hōi sicut templū solet ornari. Deinde subiūgit de alijs p̄p̄tati- bus et huius seculi felicitatibz que etiam ad vo- tum succedunt eis.

Promptuaria eoz plena eructantia: ex hoc in illud.

Promptuaria et cellaria (corū) sic dicta qz inde p̄munt vitā necessaria sunt plena et a- bundant in om̄ q̄ sunt (eructantia). i. transun- dentia ex nimia plenitudine et abundantia (ex hoc in illud). i. ita sup̄abundant vt necessariū sit p̄pter copiam transferre aliqua de vno vase in aliud vel de vno loco in alium.

Quos eoz fetose abundantes in egressi- sibus suis: boues eoz crasse.

Quos eoz sunt fetose. i. fetibz plene nō ste- riles et infecunde abundantes in egressibz et exiibz (suis) scz p̄tibz vel lacte et lana et hōi que dicunt egressus vel exitus qz egrediunt et exeunt ab eis (boues eoz crasse) vt crassi vt sit generis cōmunis. i. pingues ocio nō macri la- bore vt bis que affluunt diuitijs vbi ostendit eos caducis rebz inherere et affluētia rerū gau- dere. Et tāta felicitate seclī gaudēt qz ap̄ eos. Non est ruina macerie neqz trāsitus: ne qz clamor in plateis eoz.

Non est ruina macerie. i. clausure muroz vt cito dissoluat. Maceria p̄p̄e est q̄ de solis factis sine cemento sit in vincis vel in hortis. s. adeo p̄p̄ri sunt qz nec illa ruit eis. vt maceria accipit hic p̄ muro vrbis (neqz trāsitus) vbi hostes facilius intrare possint et per p̄ns (neqz clamor turbid⁹ vel tumult⁹ turbatōis q̄ inter rumpat eoz quietē est in plateis) et vrbibz (co- rum) et subito incurfu hostiūz sed pax quicquā per totū nihil aduersi eis p̄tingit. omnia p̄spe- ra sunt. Enūcravit ergo felicitates eoz que est dextera eoz. felicitas est planetalia possidere sed sinistra naz p̄p̄alioz eoz rumpabilis est. Ideo os eoz locutū est vanitatē dicentes in his ter- renis esse beatitudinē et dextera eoz dextera iniquitatis qz in dextera posuerunt qđ in sin- stra habere debuēt. In dextera ponere debu- erunt deū et eternitatē ibi dextera ibi esse debet desiderij n̄m. Sinistra vtamur ad sp̄s. dex- teram desiderem⁹ in eternū. Non autē isti ideo vani et iniqui sunt qz p̄p̄alibz abūdant sed qz.

Beati dixerūt p̄lm cui hec sunt: beat⁹ plus cuius dñs deus eius.

Beati dixerūt p̄lm cui hec p̄dicta (sunt) cui hec p̄tingunt p̄p̄era et a quo pellunt h̄ ad uersa licet sint iniseri qz nihil est infelicius feli- citate peccanū. Isti filij alieni hoc dicentes locuti sunt vanitatē babentes p̄p̄alia que sint- stra sunt p̄ dextera id est pro beatitudine. his etiā abraham iacob et isaac abundauerunt sed sine amissione et damno iusticie. Quia

hec p̄ sinistra habuerunt. filij ergo alieni hoc dixerūt sed corpus christi et filij dei dicunt qz (beatus) est (p̄p̄s) solus (cui⁹) dñs est voluntate ille qui est (deus eius) p̄tate si qui obedit et ser- uit dño fideliter et deuote die ac nocte. Btūs plus est qui p̄ omnibz diuitijs deū possessorē et possessionē habet.

Doce nos dñe spiritualibz armis notialibz culpis resistere ne vanitati mundane subiecti a- tu iuris dñatione pellamur. Per do.

Psalms de exhibitōe ad p̄tinuā dei laudē p̄pter causam et rationē multipli- cem merito ad hoc mouentē

ps. cxliiij.

Eultabo te deus

meus rex et benedicaz nomi tuo in seculū: et in seculū seculi.

Auctor psalmi p̄p̄a dauid. Titulus lauda- tio ipsi dauid. Et est sensus hec laudatio fit ipsi dauid. i. christo qui de semine dauid natus est Ad huius autē psalmi p̄conia sequētes psal- mi p̄nient qui cum isto septē sunt vt enī septēz sunt psalmi p̄nē ita et septem sunt hic psalmi laudis diuine in quibz sufficēter deus docuit quomō laudari velit ne quis in eius laude er- rare possit. Matera: allegatio rationū laudis diuine. hoc est: illa q̄ merito debēt excitare mē- tem nostrā ad laudandū deū magnifice. Intē- tio: monere ad exhibendū hōi laudem deo. Snia in generali: p̄p̄a in isto psalmo in p̄so- na ecclie septiformi spiritu plene post om̄ia su- p̄dicta nunc in fine m̄p̄lici de causa mul- tipliciter deū laudat et ad hōi laudē alios ex- citat. Snia in speciali: p̄p̄a ergo in p̄sona ec- clesie laudē p̄mittit dices. (Eultabo te). i. te notuz faciā et extollā laudando et p̄dicando o- (deus meus) scz creator (rex) omnium et dñs. Quid enī tam laudare exaltare et b̄ndicere de- bemus q̄ deuz nostrū qui nos creauit. et regē nostrū q̄ nos spiritualiter regit et de nobis res- gnū suū in eternū faciūt et b̄ndicā nomini tuo) benedictōe gr̄az actōis et laudis. Vel (bene- dicaz nomini tuo). i. quicquid boni faciā gratie tue ascribā (in seculū) p̄sens scz hic et in seculū seculi) futurū scz in eternitate. lauda ergo pure modo deū si vis laudare in eternū. Qui enim hic nō incipit in futuro mur⁹ erit. Deinde qđ dixerat exponit dicens.

Per singulos dies benedicā tibi: et lau- dabo nomen tuū in seculū et in seculūz seculi.

(Per singulos dies). i. iugiter et assidue sine

intermissione siue in letis et tristibz benedicā ti- bi) qz p̄ singulos dies tua beneficia recipio si- ue ergo in donis siue in flagell⁹ p̄ singulos dies benedicaz dñm scz vt moneris cum miscōiter dare cum dat et miscōiter auferre cum tollit q̄ tibi aut blandit dādo ne deficias aut corri- pit exultantē ne peas (et laudabo nomen tuū) et te nō meritū meū nec me in seculū) scz hic et in seculū seculi) scz in eternū. qui enī hic p̄ sin- gulos dies deū laudat in eterno die p̄tinue lau- dabit. Deinde causaz laudis subdit. d. Et me- rito laudabo qz.

Magnus dñs et laudibilis nimis: et ma- gnitudinis eius nō est finis.

Magn⁹ est (dñs) in essentia et p̄tate ac ma- gnitudine nō molis sed infinite virtutis (et lau- dabilis nimis). i. valde et plusqz dici aut cogi- tari possit et ideo nūquā cesses a laudibz (et ma- gnitudinis eius nō est finis) localis vel tp̄alis qz ip̄ incomphensibil⁹ est loco vt tpe aut etiā cogitatōe virtutis eius et p̄tās infinita est et iō- laus eius finiri nō potest. Quia ergo sine fine est magnus sine fine est laudand⁹. nō enī post mortē deuz laudare cessabim⁹ sed deficientes in eius magnitudine respiciam⁹ opa eius et de operibz eius laudem⁹ operantē sequim⁹.

Generatio et generatio laudabit opera tua: et potentia tuā p̄nunciabūt.

Generatio et generatio laudabit opa tua). i. omnis generatio scz om̄s hoies p̄ntes et futuri laudabūt te in opibz tuis in quibz tu opifex cognosceris (et) in illis operibz ac intuitū eoz (potentiā tuā) p̄ quem a te facta sunt et a te p̄te- gunt (p̄nunciabūt) et alijs annūciabunt neqz enim opa tua laudabūt nisi vt potentiā tuā p̄- nuncient. Sancti deū laudāt in creaturis nō qz ille pulchre et viles sed qz ip̄e mirabilis est qui fecit eas nō qz aliquid possunt sed qz ipse potens est in illis qui eas creauit. Et sicut.

Magnificentiā gl̄ie sanctitatis tue lo- quentur: et mirabilia tua narrabūt.

Magnificentiā gl̄ie sanctitatis tue). i. ma- gnificā et gloriofam sanctitatē tuā vicz q̄ ma- gnificus sis in natura tua q̄ gloriofus q̄ san- ctus (loquentur) laudando et p̄dicando et docen- do (et mirabilia tua) scz q̄ mirabilis tu sis in miraculis tuis. in sc̄tis tuis et in omnibz opibz tuis (narrabūt) scz alios ad tuā laudē inducē- do et puocando. Et qz cum suauibz terribilia sunt pariter p̄ponenda ad timorē incutiendūz recte subiūgit.

Et virtutē terribiliū tuoz dicent: et ma- gnitudinē tuā narrabūt.

Et virtutē terribillū tuorū dicens. s. potentia
tui tremēdi et disticti iudicij et ignis eterni. nō
enī p̄dicabūt regnū eternū et tacebūt ignē p̄pe
tuum. laus enī dei ostendere debet hoīb; quid
diligat et qd timeant quid eligant et qd reiciāt
(et magnitudinē tuam) scz virtutis tue (narrā
bunt). i. narrādo laudabūt vt auditores terrea
tur et a pctis retrahant nō enim tm̄ blaudif de
us vt exhorret sed etiā minat vt terreat et corri
gat. Et insup.

**Memoria abundantie suauitatis tue erit
et tabunt: et iusticia tua exultabūt.**

Memoria abundantie suauitatis tue) scz in
beneficijs nobis exhibitis (cruciatib; et expri
ment alijs. i. de corde deuoto p̄ferunt et narra
bunt scz qz nos oblitus nō es cū oblitū te fueri
mus et p̄monuisti nos vt et nos te in memoriā
reducam; ipe enī p̄ abundantē suauitatē suā
prius nri memor est nos in grā sua p̄ueniēdo
erocādo. Deinde nos eius (et) in iusticia tua
nō sua (exultabūt) se p̄ te esse iustificatos intel
ligentes se iusticia a te accepisse. Et nihil boni
esse in se qd nō sit a te nec potuisse p̄ueni ad te
nisi p̄ te. Cui ḡ debet qz sunt illi debent qz in
sti sunt. Et merito in his laudabūt. Quia.

**Miserator et misericors dñs: patiens et
multū misericors.**

Miserator effectus (et misericors) natura est
(dñs) in his quib; iam veniā dedit et pctā res
laxavit in his autē quibus adhuc nō dedit est
(patiens) scz nō dānans sed vt p̄uertant tole
rans et ad p̄niam nūmā longanimitate expe
ctans et in hac nimitate patētie est multū mi
sericors) nō tm̄ pctā dimittendo sed etiā dona
cumulando vt penas citra debitū minuendo
et premia vltra p̄dignū donando. dicat quidē
fm̄ reatū punire et fm̄ meritū retribuere sed tm̄
citra punit et vltra remunerat. Et generalit.

**Suavis dñs vniuersis: et miseratōes
eius sup omnia opa eius.**

Suavis. i. mitis et pius est dñs vniuersis)
etiam in impios nō exserens hic debitā seueri
tatem sed maxie est suavis se gustantib; et mi
seratōes eius sunt (sup omnia opa eius) qz qd
quid boni operat in hominib; misericorditer
operat et miseratōes sua omnia opa que fecit p̄
tegit et in natura sua sustentat. Deniq; si tollis
opera tua mala et in te nō remaneat nisi opus
eius nō te dimittet miseratio eius. Si autē tu
nō dimittis opa tua erit seueritas eius in opa
tua nō in opa sua. Quanta pctōrib; dat cō
solatio totiens misericōia repetita. Et qz misera
tio tua est sup omnia opa tua ḡ.

**Consistent tibi dñe omnia opa tua: et
sancti tui benedicant tibi.**

Consistent tibi) o dñe) cōfessione laudis
(omnia opa tua) qz a te sunt creata. rationales
creature p̄ se laudent alie creature materiā lau
dandi p̄sent inquantū in eis relucet bonitas
creatoris. Et nō solā bec sed et bona nra omnia
que tua sunt opa qz creati sumus a te in opib;
bonis p̄fiteant tibi. i. ad laudē tuā referant (et
sancti tui benedicant tibi). i. qz sancti sunt tibi
tribuant qz p̄ te iustificati sunt. Ex omnia fecit
et nihil opus fuit potētie sed qz de pctōre fa
cit iustū opus est misericōie. Deinde quid in cōfi
tendo dicant subdit.

**Gloria regni tui dicent: et potentia tuā
loquent.**

Gloria regni tui). i. gloria tue maiestatis glia
ineffabile toto corde desiderabile (dicent). i. p̄di
cabūt vt om̄s eā desideret. h̄ miraz admirabil
glia regni celestis a sc̄tis tuis p̄dicat: nob etiā
pctōrib; p̄mittit (et potentia tuam) qua omnia
creasti et fecisti ac regis et ordinas omnia tam
supiora q̄ inferiora (loquent). i. p̄dicādo nar
rabunt vt omnes eam timeant. dicent in quas
et loquent vt qz ad hoc.

**Ut notā faciāt filijs hominū potentia
tuā: et gloria magnificētie regni tui.**

Ut notā faciāt). i. p̄ bec innotescant (filijs
hoīm potentia tuā) qua vt iudicabis in malos
(et gloria magnificētie regni tui) qua corona
bis bonos et p̄ noticiā vtiusq; quidaz timore
pene quidā spe glorie p̄uertent. Ideo enī no
tam facient ne excusatio p̄ ignorantia fiat et vt
qui audierit credat et alteri dicat veni et sic cor
rina cortinā trahat et qui crediderint iustificē
et salui fiāt. de cui; regni magnitudine subdit.
**Regnū tuū regnū omnium seculorū: et do
minatio tua in omni generatōe et gene
ratione.**

Regnū tuū) o deus qz gubernas omnia est
(regnū omnium seculorū). i. durans p̄ omnia se
cula hoc est semp et in eternū omnia enī secula
regni tui dñatōe volunt (et dñatio) siue p̄as
(tua). i. p̄ quā administras hoc regnū est (in oī
generatōe et generatōe) p̄ successione. i. p̄ om̄s
generatōes vel in hac generatōe mortali que
nunc est et in generatōe immortalī que futura
est in resurrectione. felices anime que ibi esse po
terunt sub tua dñatione vbi tu eris omnia in
oib; felix illud dñicū. vbi nihil agit nisi qz in
eternū eternus p̄ditōr laudet.

**Fidelis dñs in omnib; verbis suis: et san
ctus in omnib; opib; suis.**

Fidelis est dñs in omnib; verbis suis) nam
p̄missa implet et quicqd̄ p̄misit dedit et p̄ data
fecit fidē de ceteris dandis que p̄misit. Atten
dit qd̄ p̄mittit paratus esto qz ipe p̄cepit agere
paratus est ille qd̄ p̄mittit donare. Quō si non
credis p̄bis vel crede opib; omnia enī opa ei;
sc̄ta iusta et recta testimonij p̄hibet de ipō. vn
de sequit (et sc̄tis in omnib; opib; suis) nihil
enī ab eo sit iniuste vel inordinate sed vt erat
est in p̄missis ita sc̄tis in opatōe. Unde audis
amus aliud de opib; eius. Nam.

**Alleuat dñs om̄s qui corruūt: et erigit
omnes elisos.**

Alleuat dñs om̄s qui corruunt). i. corruere
incipiūt ne omnino corruant et in eterna rui
na mergant. Tale est illud: cū ceciderit iustus
nō collidet. i. cum cadere cepit nō qz om̄s alle
uet sed quicūq; alleuat hoc fit p̄ eum (et eri
git om̄s elisos). i. iam lapsos in pctā si agant
p̄niam nam quantū est in se parat est om̄s in
pctā cadentes releuaret om̄s a pctis lesos sa
nare. Vel alleuat et erigit om̄s ad se p̄tinentes
per p̄destinationē. nō enim p̄mittit eos tentari
supra id qd̄ possunt. Et qz hoc facis ideo

**Oculi oīm sperant in te dñe: et tu das
escam illoz in tpe oportuno.**

Oculi omnium in te sperant) o dñe). i. spe
rando a te habere vnde sustentent cor paliter et
spūaliter in vita ad te oculos exteriores et inte
riores leuant (et tu das escam illoz) cor palem
vel spūale nō passim sed (in tpe oportuno) qñ
expedit. nō enī semp danda est esca. multis enī
petentib; salubriter differat dat ḡ quasi medic;
egro qd̄ puenit et qñ puenit nō vt homo deli
derat et petit ne si det ei oblit. Nam.

**Aperis tu manū tuaz: et implez omne
animal benedictione.**

Aperis tu) in cuius p̄tate sunt omnia (ma
num tuā). i. benignitatē potentie tue p̄ bonita
tis tue diffusionē largiter tribuēdo sicut elan
dere dicit manū qui nihil dat (et implez om̄e
animal) iugo tuo ap̄nū rationale qd̄ p̄t bene
dici. i. et omni genere hoīm. om̄e enī ad diuer
sitate generis p̄tinet nō ad vniuersitatē (bene
dictione) dextre vel sinistre et p̄uenienti refectōe
corpali vel spūali. q. d. et si nō das aliquā das
tū in tpe oportuno differat quidē sed nō aufert
Et qz apud eum nulla est iniquitas subūgit.

**Iustus dñs in omnib; vijs suis: et san
ctus in omnib; operib; suis.**

Iustus est dñs in oib; vijs suis). i. in dispo
sitionib; et voluntatib; que om̄es iuste sunt (et
sc̄tis) ac misericors (in oib; opib; suis). i. p̄cel

sibus et effectib;. Et sic vie ad dispositionē p̄ti
nent opa ad effectū et bec apud nos diuidunt
sed apud illuz idem est velle qd̄ facere. Iustus
est ergo et qñ cedit et qñ curat. Sic p̄felli sunt
om̄s sancti eius in tribulationib; suis qz iusta
sunt dei iudicia prius iusticia eius laudauerūt
et sic bñficia petuerūt et siue puniat siue remu
neret semp miam oñdit vel puniendo citra de
merita vel remunerādo vltra merita. Scz qz in
imis laceat nō potes ad bec p̄tingere inde qd̄
sequit.

**Prope est dñs oib; inuocantib; eū: oī
bus inuocantib; eum in veritate.**

Prope est dñs oib; inuocantib; eum) qui vbiq; est (oī
bus inuocantib; eum). i. in seruantib; et inui
tantib; et si nō statim facit eis qd̄ petūt. Si iū
ge est nō potes ascendere saltē potes clamare
Inuoca dñm deū tuū et ipe descendet ad te sed
(inuocantib; eum in veritate) et vere qui nihil
ab eo petūt nisi ipm̄ nō p̄m̄vana desideria que
aliud querūt q̄ ipm̄ deū. Vel (in veritate) hoc
est in p̄fessione pctōz et in emendatōe vite et
in humilitate. Si enī dixerim; qz pctā habe
mus nos ipos corrigim; nō seducim; et veris
tas in nobis est. Et tūc p̄p̄ est et exaudit qz.

**Voluntatē timentū se faciet: et depre
catōz eoz exaudiet: et saluos faciet eos.**

Voluntatē timentū se) i. ea que placita sūt
eis (faciet) et quib; dedit bene velle dabit et p̄
ficere et si nō facit ad horaz facit tū aliquā. si nō
ideo timent vt voluntatē eius faciant hoc est ti
more filiali qui est annex; charitatē (et dep̄ca
tionē eoz exaudiet) si sit de p̄tinentib; ad salutē
ac p̄ se et p̄scueranter (et saluos faciet eos) scz a
malis in futuro: bec est enī dep̄catio eoz vt sal
uentur. Si ḡ modo facim; voluntatē dñi fa
ciet ipse postmodū voluntatē nram vt eripiat
nos de hoc maligno seculo et saluet in futuro.
hoc autē oñdit et eo qd̄ sequit qz.

**Custodit dñs om̄s diligētes se: et om̄s
pctōres disperdet.**

Custodit dñs om̄s diligētes se) nō aliud p̄
eo qui dilectionē eius mūdānis dilectōib; p̄se
runt custodit nunc eos inter tentatōes et tribu
latōes inter p̄ssuras et angustias sed tūc p̄fecti
us et securi; custodiet qñ eos in eternitate sua
suscipiet (et) tunc om̄s pctōres) et impios ob
stinatos et in pctis p̄scuerantes aut veniā deli
ctoz desperates aut veniā sibi p̄uise p̄mitten
tes et ex ipa p̄missione a pcti p̄p̄tationē nō rece
dentes amoris eius amorē seculi p̄ponentes
(disperdet) et p̄tinet eoz in ignē eternū mit
tet. Deide breuiter in laude p̄cludit. q. d. Dñs

omnia ista ita se habent ideo p omnib; supra memoratis.
Laudatione dñi loquet os meū: et benedicat omnis caro nomini sancto eius in seculū: et in seculū seculi.

Laudatōz. i. laudē (dñi loquet) nunc et in futuro (os meū). i. ego ponit enī pars p toto et q̄tas potero gr̄as rependā (et) meo exēplo (benedicat omnis caro) omnis sexus et cōditio. i. omnis homo se3 cōuersi ad deū hoc est omne corpus ecclie qd nos sumus qui deū laudare et bñdicere debem; p quē uiuim; et sumus (no mini sc̄o eius) p̄m extollendo et glorificando et hoc (in seculū). i. in p̄nā (et in seculū seculi). i. in futuro hoc est assidue et semp ac in eternū et iugiter in omni seculo tam p̄sentū q̄ futuro.

Oratio.
Regnator omnū seculor; dñe qui spūales cibuz omni anime oportuno ministras in tpe p̄cede nobis te p̄petualiter benedicere: tua potentia cū electis tuis fiducialr̄ exultare. p do.

Psalmus de laude diuina et de eo q̄ tota spes nostra et plena cōfidentia in deo tm̄ et nō in hoīe est ponēda. ps. Clix.

Auda anima mea

dñm: laudabo dominū in uita mea psallam deo meo q̄ diu fuero.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus. alla. qd̄ interpretat̄ laudate dñm. est enī vox exhortantis aiām suā ad laudandū. Materia: laus dei ac spes et plena cōfidentia in deo nō in hominib; ponendo. Intentio: monere fideles ad laudē dei et ad hoc q̄ cōfidentia in hoīb; est fugienda p̄pter saluandi impossibilitatē et adiutorij breuitatē sed cōfidentia in deo est amplectenda p̄pter eius summā potentia: sapientia et clementia seu bonitatē. S̄ntia in generali: propheta in isto psalmo cōsultat aīe sue et p̄sequenter oīb; in p̄sona sua deū laudare monet; mult; rōnib; in hoīb; minime cōfidentuz sed totam spem in dño esse ponendā. Quia enī in supior; psalmo se laudaturū p̄miserat et multa sunt que laudantē impediunt ideo hic et se et alios ad laudantē inuitat. S̄ntia in sp̄ali vir itaq; iustus aiām suā. i. supior; ps se3 mens et ratio inferiorē se3 sensualitatē: vel aiā sc̄dm rōnem se ip̄am f̄m sensualitatē et insup̄fectus min; p̄fectos ad laudē dei excitans et exhortans aut (Lauda) o (aiā mea dñm) se3 creatorē tuum. q. d. quid de alijs fatigis et p̄ tot rez seculariū amores te diuidis: Sta in laude dei meū qd̄ te occupat cura mortalium rez. Collige te ad

auctorē tuū qui te fecit hic tibi par et securitas erit. hoc dicat vnusquisq; aīe sue lauda dñm tuū creatorē ad cui; facta es imaginē et similitudinē et quasi huic exhortatōi acquiescēs r̄ndet aīa. d. (laudabo dñm) nō in lingua s; (in uita mea). i. bñ uiuendo et (psallam deo meo) bñ opando (q̄ diu fuero) in bonis opib; p̄seuerando. neq; enī aliter digne possumus deū laudare nisi bñ uiuendo et in hoc p̄seuerando Deinde hortat nos ut in ip̄o quē laudamus spem nostram cōstituamus. d.

Nolite confidere in principib; in filijs hoīm in quib; nō est salus.

Nolite confidere et spem vram ponere in principib; .i. in hoīb; quibuscūq; excellētib; se3 qui inter alios vident magis posse ad iuuare: et multo min; cōfidentū est in alijs inferiorib; et ut breuiter dicā nolite cōfidere in filijs hoīm) quibuscūq; qui sp̄alia amare suadent (in quib;). i. in q̄z p̄tate (nō est salus) qz nec alios nec se saluare p̄nt sed in filio hoīs in quo salus est sperate quia dñi n̄m est salus nō principū scli vel filior; hoīm Et vere nō est in hoīb; sperandū nam vide quid de his omib; tanq; de vno dicat.

Enbit spūs eius et reuertetur in terras suas: in illa die p̄bit oēs cogitatōes eoz

Exibit enī et egrediet se3 de corpore (spūs). i. anima (eius) se3 hoīs etiā malis gr̄atib; suis cito et subito qm̄ nō vult vel scit aut sperat (et) ex cunte sp̄itu (reuertet) se3 caro v̄ corpus eius (in terrā suā) de qua originaliter in primo p̄te cepit iniciū (et in illa die) se3 mortis (p̄bit) id est frustrabunt (om̄s cogitatōes) et p̄sumptōnes eoz que in diuersos ambit; seculi tendebant. qz exēq; nō poterūt qd̄ supbe et inanē cogitātes p̄posuerāt nec sibi nec alijs ferre p̄nt auxiliū et ideo talib; nō est intendendū. Deinde ostendit q̄ in deo principalr̄ est sperandū. d.

Beatus cuius deus iacob adiutor eius: spes eius in dño deo ipsius qui fecit celum et terrā mare et oīa q̄ in eis sunt.

Beatus se3 est ille (cui) nō homo sed deus iacob. i. quē coluit iacob est (adiutor ei) et sit perabūdat eius qz et ip̄i iacob sic fuit adiutor vr̄ de iacob faceret isrl̄. Sic et tu hic posit; et p̄te regninus nō dum videns deū si habueris ad intorē deū iacob eris tandē de iacob isrl̄ et videbis deū et cessabit om̄is labor et gemit; et iterum dum in hac viā gemit; (spes eius) est in dño deo ipsius nō in alio et ideo bñs. nam in quo est eius spes ip̄e erit eius res. sicut scriptū est. spes mea es tu: portio mea in terra viuētū.

Quis ratio p̄sequenter reddidit et p̄mo ex diuina p̄tate cum dicit (qui fecit celū et terrā mare: et omnia que in eis sunt) et sic p̄t vbiq; saluare qz eius p̄tās arigit vbiq; sed sic nō est de p̄ncipib; vel hominib;. Secōdo ex diuina veritate cum subdit.

Qui custodit vitatē in seculū: facit iudiciū iniuriā paciētib;: dat escā esuriētib;.

Qui custodit veritatē in p̄missis (in seculū). i. in eternū reddendo et adimplēdo indubitāter omnia que p̄mittit. hoīes aut sepe p̄mittūt et fallunt. Tercio ex dei eq̄tate cum dicit (facit iudiciū) se3 iustū (iniuriā paciētib;). i. his q̄ iuste viuūt et patiunt iniuriā que est iuri p̄traria nam punit faciētes et remunerat paciētes: hoīmines aut sepe p̄ paruo munusculo declinant a vero iudicio. Quarto ex dei pietate cum sub iungit (dat escā) et corpale et spūale (esuriētib;) hanc vel illā. hoīes aut sepe illud tanillū qd̄ paup; habet sibi subripiūt.

Dñs soluit compeditos: dñs illuminat cecos.

Dñs soluit a vinculis v̄l p̄ctis (cōpeditos) et ligatos his vel illis a cōpedito etiā mortalitatis et corruptōis q̄b; in hoc seculo ligamur eos soluit quos a mortalitate ad immortalitatē a corruptōe ad incorruptōnē reducit. Cōpeditos qz cōpedito p̄ceptoz vel p̄silioz soluit reddendo eis p̄ labore regna celoz et (dñs illuminat) visu vel sapia (cecos) corpalliter vel ignorātia. Cecos qz illuminat quos ab huius mundi tenebris ad sue claritatis celsitudinē subleuat. Et.

Dñs erigit elisos: dñs diligit iustos.

Dñs erigit elisos se3 claudos subleuādov̄l afflictos cōsolando. vel (erigit) p̄ hūilitatē (elisos) p̄ supbia. i. supbos facit hūiles. quos enī diabolus elidit dñs erigit. Elisi sunt qui p̄ supbiā cadūt erigunt qui toto corde se hūiliāt Nam omnis qui se exaltat humiliabit et q̄ se humiliat exaltabit. Vel (erigit elisos). i. p̄ctis p̄fractos. Quinto adducit rō ex diuina charitate cū dī (dñs diligit iustos) tāquā mēbra sua quos in beatitudine locat eterna. Et qz diuina charitas potissime ad desolatos se extēdit ideo subdit et ostendit quō diligit dicens.

Dñs custodit aduenas pupillū et viduam suscipiet: et vias p̄ctoz disperdet.

Dñs custodit aduenas. i. p̄grinos et a terra sua elongatos. v̄l eos q̄ se in hoc seculo recognoscunt esse p̄grinos dicentes nō habem; hic manentē ciuitatē. q̄ diu enī sum; in corpore p̄grinamur a dño quos dñs custodit qz eos

inter tribulatōes p̄tegit et postmodū ad eternā securitatē p̄ducit (pupillū) p̄ntib; p̄uatiū (et viduā) marito orbata (suscipiet) in suā curā et p̄tectionē specialē. Vel (pupillū et viduā). i. oī ope et auxilio destitutos in hoc seculo vt p̄serent in deo (et vias) latas spaciōsas que ducūt ad interitū (p̄ctoz) qui hic n̄ram viam artā derident. Vel (vias p̄ctoz). i. p̄ctōres p̄pter vias suas (disperdet) et exterminabit. Exterminata aut viā p̄ctōz restat nobis regnuz de quo subdit qz illis p̄uatiū.

Regnabit dñs in secula: deus tuus syon: in generatōe et generationē.

Regnabit dñs in sanctis suis (in seculū). i. in eternū qz regni eius nō erit finis se3 (deus tuus) o (syon). i. ecclia. q. dī. ad te p̄tinet o ecclia gaude qz tibi regnabit qz tu eris regnū et non babilonia vide vt tu sis de syon ad tps laborantē p̄grinante. in eternū aut regnatura nō de babilonia. i. nō de huius seculi ciuitate peritura. Deinde declarat qd̄ dixerat in secula. i. (in generatōz) istā (et generatōz) venturā. i. semper in oīb; generatōib; succedentib;. d. d.

Gloriosē sp̄i om̄is deus in quem beator; anime totā sp̄i cōfidentia ponūt: p̄cede nobis vt adiutorio tuo illuminati valeam; te iugiter pura mente diligere. Per do.

Psalmus de exhortatōe fidelū ad laudandū deū p̄pter multa beneficia per eum nobis exhibita. ps. Cxvi.

Audate dominū

qm̄ bonus est psalm; deo n̄ro sitio cunda decorāq; laudatio.

Auctor psalmi p̄pha dō. Titul; alla cuius vocis interpretatio est laudate dñm. Incipit enī a laude dei psalm; et agit de edificatōe sancte ecclie de multis ad edificatōes fidelū p̄tinentib; in quib; oīb; laudand; est dñs. Materia laus dei et allegatio rationū laudis b̄mōi. Intentio ad laudē dei moneret exhortari. S̄ntia in generali p̄pha i isto psalmo hortat p̄lm ad laudandū dñm p̄pter multa b̄nficia p̄ eum nobis exhibita subiūgens q̄ supbi et p̄tumaces incōpositi et audaces de virib; suis p̄sumētes ei nō placent sed qui cum timent et in eius misericōdia sperant. S̄ntia in speciali: omnes q̄ tam maiores q̄ minores ad laudem inuitans ait. (Laudate dñm) se3 om̄s de p̄plo: hoc idē (qm̄ bonus est psalm;). i. bona est laus dei vbi opa cōsonant voci sicut psalm; fit nō sola voce sed in organo manib; voci cōcordātib; quoz ope rum laus nō deb; cessare etiā intermissa vocis

laude. Semp enī laudat qui sp bene opatur: qui vero male agit blasphematur. q. d. ideo laudate qm̄ bonū est laudare. hec est enī merces tota laudantiū & nra bñtudo. Et qz bonus est psalmus ideo (deo nro) cuius aures nō ad os s; ad cor: nō ad linguā s; ad vitam laudatoris patent (sit iocunda). i. delectabilis (decora qz) id est pulchra (laudatio) iocunda est si est decorata. i. vite morib; speciosa que nō est in ore peccatoris q̄ bone cantilene malis obstrepit moribus. Sic enī deo placens & decens est laudatio nra si cōueniat vita cum doctrina. Ubi Aug⁹. Cum manducas & bibis psalle nō intermiscendo sonos s; modeste & temperate māducādo & bibendo & grās deo agendo cibis tuis et potus laudat deū. Si vero modū nature debiti excedas & vino te iniurgas & si lingua laudat vita blasphematur. Si bene viuis laudas cū agis negociū: laudas cum cibis & potu capis: laudas cū in lecto requiescis: laudas cum dormis plus attendit deus quid viuas q̄ quid sonet. Ideo etiam laudandus est deus quia

Edificans hierusalē dñs: dispersiones israel congregabit.

Edificas est (dñs). i. edificat in terra et viuis lapidib; (hierlm) spūalem scz generalē ecclesiam cui⁹ ps triūphat in celis et ps militat in terris quā sic edificat. qz (dispersiones isrl.) scz pl⁹ christiani ad quē nomē israel qui interpretatur vidēs deū est translātū. i. fideles varijs errorib; seductos de toto mundo ad se reuocans (cōgregabit) in ecclesia militante p fidez et in triumphante p aptam visionē. dñs hierusalē quādie spūaliter edificat qz incessanter electos suos corrigit: castigat: iustificat: perficit et in fine ad celestē patriā subleuat. Quādrat nos et polt in edificiū ecclesie militantis repositurus in structura triūphantis. Edificium hui⁹ ciuitatis est mox correctio. vite emendatio. pfectus in bonis opib;. pseuerātia vsq; in finem vt inde edificiū celeste et ruina angelica reformet unde ostendens quomō congregat subiungit.

Qui sanat cōtritos corde: et alligat cōtritiones eoz.

Qui sanat hic ex pte et in futuro plenarie (cōtritos corde). i. eos qui offerūt deo sacrificium spūs cōtribulati. Sanat cōtritos corde sanat hūiliatos: sanat cōfiteos: sanat seipos iudicantes et punientes quoz pfecta sanitas erit in resurrectione iustozū qm̄ absterget deus omnē lachrymā ab oculis eoz. (et alligat) mo

do. i. curat et reformat diuina medicina scilicet et virtute sue passionis & sacramentoz q̄ sunt aie medicine (p̄tritiones). i. plagas (coz) quas eis intulit maligni spūs rabies scilicet: quas dñs alligat gulosis p̄simoniā: lubricis continentiam et alijs alia suo modo inuigens sicut medicus alligat fracturas infirmoz. diuersa emplastra fm̄ exigentiā apponens. de quibus adhuc subditur.

Qui numerat multitudinē stellarū: et omnib; eis nomina vocans.

Qui numerat. i. discernit (multitudinē stellarum). i. electoz & sanctorū et quib; fundata est ecclesia q̄ lucet verbo & exemplo in nocte mundi huius et in ecclesia sicut luminaria quos numerat in suos qz oēs scē regnatos habz numeratos. Nouit enī dñs qui sunt eius non numerat deus nisi qui in numero eius digni sunt nam q̄ indignus est nec numeratur (et oīs bus eis) numeratis (noia vocans) et imponit ascribendo eos iuxta eoz merita in libro vite et eternitate. i. in dei p̄destinatione. Electis suis noia vocat qz eos et noie nouit. Bonos qui d. in noscūt p̄ approbatōes q̄ eligendo numerat. malos autē p̄ iudiciū reprobatois ignorat de q̄b; alibi dicit. deleantur de libro viuentū et cū iustis nō scribant. Et quid plura dicā.

Magnus dñs noster et magna virtus eius: et sapientie eius nō est numerus.

Magnus est (dñs nr) in se quo maior esse nō potest qui principiū et finē nō habet (et magna virtus eius) in opatione p̄ que oia facta sunt et sine quo factū est nihil (et sapientie eius nō est numerus). i. finis qz est infinita & incōprehensibilis: nō enī potest ab aliquo cōprehendi vel numerari. Uñ apls admirās ait. Quānto sapientie et scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles vie ei⁹. Bonū est autē vt cōfiteat quis infirmitatē qui vult puenire ad intelligendā diuinitatē. Cōsolatur enī infirma nra cum subiungit.

Suscipiens mansuetos dñs: hūilians autē peccatores vsq; ad terram.

Suscipiens est (mansuetos dñs). i. mites et hūiles ad intelligentiā archanz. Esto ergo mīas honora scripturā dei nondū tibi aptam vt suscipiat te dñs ad intelligentiā nō accules obscuritatē scripturaz qz voluit vt exercearis in pulsando vt pulsanti ap̄ref. Si autē resistis aduersus clausā dei audi quid sequit. (hūilians autē peccatores). i. immites & superbos mansuetos & humilib; cōtrarios (vsq; ad terram). i. vt terrena tñ sapiant. qz enī repre

hendūt et irridēt intelligibilia sentiūt & sapiūt terrena. Suscipit enī māsuētos hic vt ptegat et vt remuneret. pctōres autē humiliat hic vt deiciat & ibi vt p̄demnet. Si q̄ volum⁹ suscipi: simus mansueti pulsem⁹ et qd sequit faciamus. q. d. et vt suscipi valeatis.

Precinite dño in p̄fessione: psallite deo nostro in cythara.

Precinite vel incipite. i. canite (dño in p̄fessione) pctōz & laudis. duplex est enī cōfessio et vtrāq; triplex qz tam pctm̄ q̄ laudes debem⁹ p̄fiteri corde ore & ope. Te primū accusa deinde deū lauda: post p̄fessionē vero sequat opatio bona vñ subdit (psallite) opib; (deo nro in cythara) vbi man⁹ sequit vocē. i. post p̄fessionem opamini vos ipos mortificādo vicijs qz vocē p̄fessionis comitari debet p̄sonantia boni opis. Quia enī psalteriū a superiori parte cythara ab inferiori reddit sonū quasi in psalterio sonū reddim⁹ cum iam in p̄fectione vite et virtutib; laborando deū laudam⁹. Quasi vero in cythara sonū reddere est vitam corrigere carnē domare: lachrymis pctā punire: cor in lamentatōe p̄nie p̄terere. Et ideo nō canite s; precinite dicit vt si deo placere volum⁹ prius voce p̄fessionis apiamus mala que gessimus et deinde in ope penitentiē laboremus. f. frustra enī pctm̄ detegimur: si nō p̄ p̄nie laborē emendatur. psallite in q̄ deo.

Qui operit celum nubib; et parat terrę pluuiam.

Qui operit celū nubib; etc. Ad istam metam opā p̄ que p̄as dei ostenditur qz eleuat nubes & eis opit celū et celat ab oculis nr̄is et in descensu eaz (parat terrę pluuiā) ad secundandū eam. (producit etiā in montib; fenuz) vt sit in cibum aialium & pecoz (et herbā seruituti hoim). i. iumentis que hoib; seruiunt et prestant iumentū. Uñ et sequitur (Qui dat iumentis escam ipoz). puidendo eis in vite necessarijs (et pullis coruoz) q̄s pentes in tam tenera etate nō pascūt (inuocantib; cum) et clamantib; p̄ desiderio escaz p̄ naturalē appetitū eis inditum. Pullos enī coruoz speciali puidētia deus nutrit quib; miro modo ab acre pabulū quadā aura delatuz ad os puenit qd hiantes suscipiūt et sic nutriunt. dicitur etiā qz musce & hmoi nutu diuino circa ora eoz volitant quas de facili capiūt et sic viuūt. Vel potius mystice sic accipe (Qui operit celū nubib;). i. sacra scripturā & lucē sue sapientie sub obscuritate verborū posuit & quasi sub figuris & sacramentis cōtegit vt ad querendū incitet.

Sacre enī scripture verba vilescerent si mox vt legunt omnib; paterent. Sed ipse postmodum p̄dicatores sc̄tos ordinauit qui eandem obscuritatē exponendo detegerūt atq; per doctrinā tanq̄ p̄ quandā pluuiam terrena et in firma corda rigarent. vnde subdit & inde (parat terre). i. ecclesie sue sancte & auditorib; (pluuiam). i. doctrinā spūalem. ad hoc enī obscura quedaz voluit esse in scripturis vt serui dei haberent quid interpretando in aures et corda hoim influerēt. Et qd agat pluuiā subiungit. **Qui pducit in montib; fenuz: et herbaz seruituti hominum.**

Qui pducit. i. nasci facit nō tñ in terra humili sed etiā (in montib;). i. in excelsis seculi et magna dignitate p̄diās (fenuz) et fructū tpalez que metant seminantes spūalia. nō est mirum si terra hūilis attulit fructū scz vidua que duo minuta misit in gazophiliū: sed hoc fuit mirabilius qz mons attulit fenuz scz zacheus ille princeps publicanorū. Quanto enī quis in h̄ seculo maior est tanto plus amat diuitias et tāto magis durus et sterilis est. Quia autē ista que ecclesie ad necessitatē deo seruientiū dantur a diuinis fenuz sunt. Carnalia enī sunt et ad tempus apparentia. et subiungit quib; pducit. d. (et herbam) scz ipm̄ fenuz (seruituti hoim). i. p̄dicatozib; qui seruiūt hoib; p̄ seruitutē enī hoim intelligit officiū p̄dicatoz: debent ergo sancti viri ab eis corpalia stipendia percipere q̄ bus ipsi student spūalia seminare.

Qui dat iumentis escam ipoz: et pullis coruoz inuocantib; eum.

Qui dat (dat iumentis) vel pecozib;. i. simplicibus ecclesie scz gregib; dñi (escam ipoz) id est diuini verbi pabulū qz eos pascit deus p̄ hoies qui accipiūt fenum. i. p̄dicatores qz largiuntur eis spūalia a quib; metunt carnalia. Magna autē spes tribuit peccatozib; cum subinfertur (et) dat escam et corpalē & spūalem (pullis coruoz). i. filijs peccatoz. denigratorum peccatis qui idolis & demonib; seruebant (inuocantib; cum) et ad eius misericordiaz reuertentib;. Nō solum enī p̄dicatores et iustos pascit largitas diuina sed etiā indignos et peccatores tñ inuocare deū ne differant. Scitū est enī: prope est dñs omnib; inuocantibus cum in veritate. cum ait omnib; nemines excludit. Inuocent ergo filij coruoz nō desperant qz a pctōzib; p̄tib; descenderūt qz in idolatria errauerūt larga est diuina misericordia parata est etiā pctōres suscipe si ipsi nō desistant humiliter inuocare. Nam tñ sup̄bis resistit de

humilibus vero dat gratiam vni et subdit.
Non in fortitudine equi voluntate habebit: nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.
Non in fortitudine vel in potentatu (equi) id est in superbia et in avaritia. p. equum enim superbia intelligit quod in equo altior incedit homo: ceruus eius vere iudicat avaritiam (voluntate habebit). i. placitum collocabit. i. non placet sibi nec in tibijs viri. i. in incompotito habitu et in excessu audacis et presumptiosi. primum enim audax presumptio notat et in tibijs in excessu incompotitus (beneplacitum erit ei) minus dicit scilicet quod non placent et plus intelligit scilicet quod displicet. Non ergo se extollant homines in suis dignitatibus non presumant de suis honoribus. non enim in superbia nec in presumptione delectatur deus. In illis ergo non est beneplacitum deo sed

Beneplacitum est domino super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordiam eius.

Beneplacitum est domino super timentes eum timore filiali et casto qui vniuersis non confidunt de virtute sua sed diuina (et in eis qui sperant super misericordiam eius) quod non presumunt de sua iustitia sed de dei misericordia: nec confidunt de meritis sed de gratia. q. d. beneplacitum est domino in his qui timet et sperant. Timori spem coniungit quod timor sine spe venire non valet: nam timor sine spe non meritum sed penam habet. Ergo sic time dominum ut speres in misericordia eius et ab ipso ad ipsum fugias. vis fugere ab irato fuge ad placatum. Confitere peccata tua time quod iustus est: sed noli desperare quod misericors est placabis eum si speres in misericordia eius atque de cetero ita peccare caueas ut de peccatis depreceris ut tibi dimittat.

Oratio.
Edificator celestis hierusalem deus qui multitudinem stellarum et concludis numero et nominatum singulas vocas: sana quoniam contritos corde: dispersos congrega: atque nos innumerabili sapientia tua locupleta. Per do.

Psalmus de inuitatione ecclesie triumphantis ad laudem diuinam propter plura beneficia misericorditer sibi collata.

ps. Cxxvij.

Auda hierusalem

dominum: lauda deum tuum syon.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus alleluia aggei et zacharie. Et est sensus: hic est alleluia. i. laus dei. laus dico aggei et zacharie de reparatione celestis hierusalem quam illi predicauerunt et propterea deum laudauerunt. Ipsi enim prophete in captiuitate babilonice prophetauerunt reparationem

terrene hierusalem in qua intellexerunt spiritalem reparationem celestis hierusalem et per ea dominum laudauerunt et propheta dauid per eadem hic deum laudat sicut illi prophete sub figura laudauerunt. laudatio enim illorum figurabat istam. Et facit iste psalmus in nobis amorem future hierusalem quam multipliciter commendat ut suspiramus ei et ad illam venire desideremus. Materia: inuitatio ecclesie triumphantis ad laudem diuinam propter beneficia diuersa sibi collata. Intentio: inducere et monere fideles ad laudem et hic pura mente conuersari atque digne deo in hac peregrinatione militare et continue ad celestem hierusalem et syon cum desiderio ad eam veniendi suspirare. Sinit in generali propheta in isto psalmo alloquitur hierusalem et syon supernam scilicet triumphantem ecclesiam ut quod secreta iam reddita in ciuibus suis est deum iungi et exultatione collaudet: enumeratque quanta populo suo fideliter tunc noue legis ac veteris pius miserator indulserit. Sinit in speciali: in captiuitate ergo huius seculi adhuc constitutus propheta videns bene populum eterne hierusalem quasi coniungens cor ei dicit. (Lauda) o (hierusalem) celestis iam secreta (domini) rectoris tui. hoc enim solum est continuu negotium tuum. hoc ideo dicit propheta ut nos modo exultemus in spe et desideremus ipsam qui audimus eam si ructantem dei laudem et repetit (Lauda deum tuum) o (syon) celestis. eadem enim est hierusalem et syon: nam hierusalem interpretatur visio pacis. syon speculatio vel contemplatio. et visio pacis est contemplatio christi qui est pax nostra. et ponitur hic continens per contento. q. d. o habitatores hierusalem et syon laudate dominum deum vestrum. Et subdit causam laudis

Quoniam confortauit seras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in te.

Quoniam confortauit vel confirmavit non tamen posuit hoc quod futurum est enunciat quasi iam transactum sit solent enim prophetis futura ita esse cognita que admodum preterita (seras) vel vectes et clausuras (portarum tuarum) vectum confirmatio non fit nisi clausis portis per hoc ergo notat clausam esse ianuam ad missis prudentibus et exclusis fatuis virginibus et ideo secure tunc laudat quod nemo exiit vnde doleat nemo intrat quem timeat quod non exiit inde amicum nec intrat illum inimicum (et benedixit) dando multiplicia bona eterna (filiis tuis). i. beatis (in te) exantibus quos olim pepisti qui iam defuerunt in te nec foris peregrinant benedixit in quibus ille.

Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti faciat te.

Qui posuit fines tuos pacem) perfecta ut ex

nulla parte possis concuti et turbari quicquid enim in te est pace frui hierusalem quippe visio pacis est. Et in pace illa est saturitas et nulla indigentia vnde subdit (et adipe). i. medulla (frumenti). i. pane qui de celo descendit in anima dulcedine iesu christi qui dicit se ipsum granum frumenti (faciat te) plenissime per adipem intelligimus diuinitatem cuius contemplatione satiabimur quasi a moto corde. Carne enim clauis in mundo sola fide cognitus est tunc autem videbimus sicut est: illa erit perfecta saturitas. Unde alibi satiabor cum apparuerit gloria tua. hec predicta erunt ibi sed interim in peregrinatione hoc dabit nobis ista quod ipse est. **Qui emittit eloquium suum terre: velociter currit sermo eius.**

Qui emittit eloquium suum terre) scilicet quoniam verbum in carne misit mundo ut in terra cognoscere quod enim olim locutus est patribus in prophetis nouissime locutus est nobis in filio. Vel (emittit eloquium suum terre). i. verbum euangelicum quod precepit publicari per orbem terrarum (velociter currit sermo) et verbum (eius) quod christus vel sermo christi cito impleuit mundum cognitione veritatis vel quod dei sapientia non cessat omnino admonere primo deire: lox ad omnes venit: omnes se offerunt: omnes admonet etiam nescientibus occurrit. vel quod velociter implet quod dicit et precepit ac si verbum eius curret. Deinde ostendit quis sit huius verbi effectus. d.

Qui dat niuem sicut lanam: nebulam sicut cinerem spargit.

Qui dat niuem) i. peccatore peccantem ex fragilitate ad modum niuis frigidum charitate non calente (sicut lanam). i. admodum lane calidum facturus inde vestit quod peccatores frigidus per culpam reddidit calidos per gratiam et de eis facit vestem christi sine macula et ruga (et nebulam). i. nebulosum et obsecrum peccantem scilicet per ignorantiam (sicut cinerem spargit). i. sicut vere penitentem facit quod se in cinere et puluere humiliat. Cinis enim ad humilitatem et penitentiam pertinet quod cinis et cilicium sunt arma penitentium.

Emittit cristallum suum sicut buccellam: ante faciem frigoris eius quis sustinebit.

Emittit cristallum suum) que dicit esse glacies diu durata ut resoluti non possit. i. peccatore obstinatum et in malicia congelatum (sicut buccellam). i. frusta panis ut incorporetur ecclesie ac incorporet alios et ab eis incorporetur eosque verbo et exemplo pariat quasi panis et reficiat. Talis cristallus fuit Paulus. matheus. augustinus. et plures homines. Ecce quidam sunt nix nebula et cristallus et hec deus soluit sed nisi soluat (quis sustinebit) vel subsistet (ante faciem) et penitentiam (frigoris) vicio et ob

stinatio. frigoris dico (eius) scilicet dei non quod illud faciat sed quod fieri sinit scilicet peccatore deserendo q. d. si non vocat peccatore si non aperit sensus si non infundit gratiam solui non poterit etiam si velit sed non li desperare liberat enim gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Unde sequitur.

Emittet verbum suum et liquefaciet ea: stabit spiritus eis et fluent aque.

Emittet) i. extra mittet dominus pater (verbum suum) id est filium carne assumptum et per hoc (liquefaciet ea) scilicet niuem nebulam et cristallum. Verbo namque dei veniente nec frigus nec obscuritas nec duricia poterit desperare. aduentus enim christi omnia supra dicta soluit et soluta spiritualis beneficium fluat alijs infundit vnde subdit (stabit spiritus eius) sicut calidus auster scilicet spiritus sanctus in homini corda infundendo gratiam ut frigus et caligo expellat et quod ante durum erat molle fiat (et fluent aque). i. fluent ta doctrine et gratie ut inde bibant alij. Vel (emittet) scilicet verbum predicatiois et flante spiritu (liquefaciet) et dissoluet ea) que sunt congelata (et fluent aque) lachrymarum resolutis cordibus congelatis. Ita ut dictum est mystice hec predicta sane accipiunt. Ad litteram vero manifesta sunt quod spargit deus niuem quasi lanam nebulam ut cinere cristallum facit ut frusta candidi panis que magna dei monstrant opa sed aliud inuicem mystice intellecta eius in quibus spiritus stabit.

Qui annunciat verbum suum iacob iusticias et iudicia sua israel.

Qui annunciat verbum suum) scilicet incarnatum vel verbum euangelicum (iacob) iunior: i. scilicet populo. i. christiano per iacob significato et annunciat iusticias et iudicia sua). i. iusta iudicia sua (israel). i. populo fidei dei per fidei videntem. idem enim significat per iacob et per israel scilicet populum fidei cui annunciat iusticia sua iudicia scilicet quod quicquid genus humanum per peccatum est merito peccatum est superbie et elationis in deum quod non tamen inuisti sed etiam iusti per suo merito iusto dei iudicio hic patiuntur et quod non suis meritis sed gratia dei liberantur. Vel (iusticias) quebus iustos gratis iustificat (et iudicia) que impenitentes flagellat.

Non fecit taliter omni nationi: et iudicia sua non manifestauit eis.

Non fecit taliter omni nationi) vel genti sicut populo huic fidei speciali et electo credenti ei (et iudicia sua) predicta (non manifestauit eis) scilicet alijs nationibus: non omni genti nunciavit deus sed soli nouissimo fidei populo in quo sunt et gentes que iam non debent dici gentes sed populus vnus in christo. Omnes enim credentes in christo ipsi sunt in corpore christi et sunt de se

mine abrahe et sunt in iacob et in israel. vnde etiā grati magis esse debemus ratione horum beneficiorū specialiter nobis exhibitorū. Si uideamus ergo spūaliter esse in iacob supplantantes et eradicantes vicia et carnales concupiscentias luctantes et apprehendentes diuinā misericordiā atq; cum firmiter retinētes ut mereamur esse israel id est deum videntes atq; eius beata visione ualeamus iusticias et iudicia eius cōprehendere. Vel ad litterā p iacob et israel iudeos accipit quib; per se ipm cōstitutus uerbis suū annunciauit ac iusticias et iudicia sua eis manifestaui quod alijs non fecit quia per se alijs non predicauit.

Oratio.

Conforta dñe portas ecclesie tue et pone terminis eius pacem eius adipem spūalis tritici dignanter attribue. Per dñm.

Sequenti psalmo quedam uilia premitit Augustin⁹ dicens. Meditatio uite pñis nostre in laude dei esse debet quia exultatio semper future uite nostre laus dei erit et nemo potest idoneus fieri uite future qui nō se ad illam modo exercuerit. Hodo ergo laudamus deum: sed et rogamus deū. laus nostra leticiā habet: oratio gemiū. promissum est nobis aliquid quod nondū habemus: et quia uerax est qui pmissit in spe gaudemus q; tamen nondū habemus in desiderio gemimus. Laudamus modo in ecclesia omnes quando cōgregamur: cum quisq; discedit ad ppria quasi cessat laudare dñm. non cesset bene uiuere: et semp laudat deum. Tunc desinit laudare dñm quādo a iusticia et ab eo qd illi placet declinat: nam si a uita bona nunq; declinet lingua tacet: uita clamat et aures dei sunt ad cor eius. Quomodo enim aures nostre ad uoces nras sic aures dei ad cogitationes nostras. nō potest aut fieri ut habeat mala facta qui habet bonas cogitationes. Totus ergo homo laudet deū: cantet uox: cantet uita: cantent facta. Ecce iste psalmus distribuit uniuersam creaturā laudantes deum et tanq; hortatur ut laudet et quasi inueniet tacentes laudem dñi exhortat ut surgant et laudent. Aut enim.

Psalmus de inuitatōe omniū creaturarum ad laudandū deū quia ab ipso omnia sola uoluntate et precepto sunt creata.

ps. Cxviii.

Audate dominū

de celis: laudate eum in excelsis.
Auctor psalmi: propheta dauid. **Li**

tulus alleluia aggei et zacharie. Et est sensus: hic est alleluia. i. laus dei. aggei et zacharie. id est p futura liberatōe pro qua predicti prophete laudauerūt. Isti enī prophete qui in babilonica captiuitate pdixerunt liberationē terrene hierusalem multū nos erigunt ad futuram liberationem celestis hierusalem quam sub illa actua li intellexerūt et p ea spūaliter laudauerūt ut nos eorū exemplo quasi huius nostre peregrinationis babilone cōtemptra securi pmeditemur hic laudez quā in eternū soluemus. Materia: exhortatio creaturaz oim ad laudandū deum. Intentio: monere ad p̄soluendum laudem deo. Sma in genali: propheta in isto psalmo inuitat omnes creaturas p paucarum enumerationē ad diuinā laudem. Ista aut inuitatio nō est nisi quedam demonstratio q; omnis creatura ad deum laudandū est creata. Unde intellectuales creature ut angeli et hoies laudant p se. Intellectu uero carentes laudant in quantum ex se ducunt in cognitionē dei et per cōsequens ipsius laudem. Et primo ad laudem dei hortatur celestia deinde terrestria. ipse enī fecit celū et terram et in celestibus et in terrestribus cōtinentur omnia. Sma in speciali propheta ergo angelis deū iaudantibus cōgratulus ait. (Laudate dñm de celis). i. o uos creature et substantie celestes que estis de celis et habitatis i eis scz angeli q; in celo empirico facti estis. Nō p̄cipit uel monet angelos hoc facere sed aggratulatur eis hoc facientibus q; placet sibi quod faciunt et leuato corde cum illis est in spe sicut aliquibus bene operantibus applaudentes dicimus facite facite. Sed quia nō omnes in loco originis remanserūt addit (laudate eum) qui estis (in excelsis) et in eminentia uestre beatitudinis ubi p gratiā p̄stitistis. Deinde magis spūaliter exprimit et se exponit. d.

Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes uirtutes eius.

Laudate eum omnes angeli (eius). i. nunciū diuine uolūtatis ad annunciandū eam a deo deputati. et eosde; sub alio noie exhortans dicit (laudate eum omnes uirtutes) et exercitus (eius) id est ipi angeli ad exercendas opationes mirabiles cōstituti. Uirtutes qñq; p uno ordine ponitur sed hic generale nomē est oim celestium spirituum qui etiā angeli dicuntur dū in ministeriū mittuntur. Hucusq; de inuisibilibus egit a quibus tanq; a dignioribus incipit deinde transit ad uisibilia que minus sunt digna dicens.

Laudate eum sol et luna: laudate eum

omnes stelle et lumen.

Laudate eum sol) scz luminare maius (et luna) luminare minus (laudate eū omnes stelle) scz luminaria minora in apparentia. Sol et luna et stelle deum laudant in eo q; a suo officio et seruitio nō recedunt. seruitium enī iporū laus dei est. (et lumen). i. effectus corporū luminosorum. q. d. illa laudent nō solum in se scz etiā in effectu. uel per lumen generaliter accipiunt quod lucet et omnia lumen habentia que dinumerari nō possunt.

Laudate eum celi celoz: et aque omnes que sup celos sunt laudent nomē dñi.

Laudate eum celi celoz) pluraliter dicit q; plures sunt celi scz aerum: sidereum: cristallinum: empiricum. Vel (celi celoz). i. celus empiricum ubi est mansio beatorū. Et q; mansiones ibi sunt multe ideo hic dicitur celi in plurali et celum celoz q; est sup omnes celos alios (et aque que sup celos) scz aerocōs (sunt) scz in nubibus que diuise sunt ab his que sunt sub firmamento. Vel celum cristallinū quod dicitur aquicum nō ppter naturā aque sed p̄spicū est ut aqua. sicut celum empiricū dicitur a p̄ quod est ignis nō q; sit igneum natura scz quia lucidū est ut ignis. Aquas que sup celos sunt ideo deus ibi creauit ut eaz frigiditate temperetur seruo generatus et motu firmamenti inferiora destruantur. vnde dicit Beda q; glaciali soliditate in more cristalli sup firmamentum aque sunt suspense et dicitur sunt celus cristallinum ppter similitudinem cum aqua in dyaphanitate. q; (laudent nomē dñi) rōne creationis sue. hec p se deum nō laudant sed sunt nobis materia laudandi deū. p̄strinxit et cōclufit celestia deū laudantia et subiungit quare illuz laudent dicens.

Quia ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt.

Quia ipse dñs (dixit). i. uoluit. suū enī dicere est uelle (et facta sunt) p uerbum suū. put uoluit (ipse mandauit) uerbo suo. i. p̄cepit fieri (et creata sunt) de nihilo. q. d. merito hec oia laudant deū qui fecit ea q; sola uolūtate et precepto creauit omnia. Nulla uirtus maior nulla laus sublimior: dei iussisse fecisse est: uia natura iubet et facit. deus iubet: deus facit: p uerbum. i. p christū ista creata sunt. nemo enī dicit: nemo mandat nisi uerbo. Et **Statuit ea in seculū et in seculū seculi: preceptū posuit et nō p̄teribit.**

Statuit. i. stabiliter ordinauit ea scz angelos uirtutes omnes: omnia celestia: omnia su-

periora ciuitatem supnam bonā sanctam beatam in locis suis et ordinibus. (in seculū et in seculū seculi). i. in eternū mansura: saltem fm substantiā q; et si p̄terit huius mundi figura nō tñ substantiā (p̄ceptū posuit). i. legē et cōditionē ac ordinē intransgressibilem eis impositū ut ei obediāt et eum laudent hoc enim erit negociū eorū semp laudare dñm (et nō p̄teribit quin fiat sed fixū et p̄manens erit laudant enim omnia uel in se uel in alijs. Grandis hominis honor et grandis infelicitas astra et elementa homini seruiūt et ipse creator: ē suū ignorat. Totus mundus deo obedit et p̄ceptū dei meminit et homo solus nō meminit. Infelix hoim genus. Deinde postquā dixit de laudibus celestium uertit se ad terrena et ait.

Laudate dñm de terra: dracones et omnes abyssi.

Laudate dñm) o uos creature que estis (de terra) uel in terra in quo hortat nos ut p̄sideratione eorū que sunt in terra laudem deū que considerata aperit dei laudem scz (dracones) q; in cauernis terre circa aquas manent et p̄dentes de speluncis in acre serunt et aer p eos cōcitatur quibus nō sunt maiora animantia super terrā et ideo ab eis cepit. p dracones etiā cethe grandia que in abyssiis aquarū habitant intel ligunt (et omnes abyssi). i. p̄funditates aquarū que latent in uisceribus terre et maria omnia et p hoc notat elementū aque.

Ignis grando nix glacies spiritus pcellarum: que faciūt uerbu eius.

Ignis) et p hoc notat elementū ignis. grando qui fit in superiori parte aeris (nix) in media (glacies) in inferiori (spiritus pcellarū). i. uentus tempestati qui pcellas facit in mari laudent nomen dñi et p ista quatuor tangit elementum aeris (que faciunt uerbu eius). i. obediūt sermoni et p̄cepto dei faciendo id ad qd ex diuina institutōe ordinant q; p̄bo dei omni motu suo deseruiūt. Quicqd hic acciderit nō nisi de uoluntate dei accidit et si nō intelligim⁹ qd quare fiat deimus hoc puidētie dei q; nō fit sine causa et non blasphemabim⁹. Erubescet homo omnia que uidem⁹ in mūdo nobis seruiunt et faciūt uerbu eius et tu nō facis.

Montes et omnes colles: ligna fructifera et omnes cedri.

Montes) scz maiores eluaciones terre (et omnes colles) scz minores montes et eluaciones et p hoc notat elementū terre (ligna fructifera et omnes cedri) laudent nomē dñi hec enī p fructum hec uero p magnitudinē mittunt factori

laudationē. hec omnia habent locū et ordinē suū et p modo suo implent vniuersitatis deco rem et sic laudant deū. Ip̄a ergo. i. nos ex cōsi deratione eoz hortat laudare dñm.

Bestie et vniuersa pecora: serpentes et volucres pennate.

Bestie. i. animalia siluestria (et vniuersa pe cora) scz domestica vel bestie. s. maiores (et vni uersa pecora) scz minora (serpentes). i. anima lia reptantia (et volucres pennate). i. animata p aerē se mouentia laudent nomen dñi. Omnia ista inuitant ad laudem dei et ip̄m laudant in quantū in eis reuelat bonitas diuina et cū cō siderata pariūt laudē dei sunt materia laudis intelligibilibz creaturis et hortant nos vt eoz consideratiōe deū laudem. Omnia laudant dñm qz omnia stant in ordine suo et nihil mu tat naturā suā absqz solo hoie cui omnia sunt subiecta et cui⁹ causa sunt facta. Deinde ad infe riores rōales creaturas scz ad hoies venit. d.

Reges terre et omnes ppli: principes et omnes iudices terre.

Reges terre scz maiores et p̄sidentes (et omnes ppli) scz minores et subditi (p̄ncipes) q̄ dñant sub regibz (et om̄s iudices terre) a regibz et p̄in cipibz ad determinandū causas hoc est om̄is cōditio et cuiuscūqz ordinis hoies scz laudent nomen dñi. Attende o homo qui tibi grandis videris qz post bestias et vniuersa de te dē et ni hilomin⁹ recole qz p̄ oia es fact⁹ de limo tre. **Iuuenes et virgines senes cum iunio ribus laudēt nomen dñi: qz exaltatū est nomen eius solius.**

Iuuenes et virgines senes cum iunioribz id est de omni sexu et omni etate hoies (laudēt nomē dñi) Ergo nec occupatio viroz nec fra gilitas feminarū nec debilitas senū nec volu ptas iuuenū debent excusare a laude dei: hoc ideo (qz exaltatū est) sup om̄e creaturā (no men eius solius) om̄ps est enim nomen eius et nemo exaltat nisi sub eo et p eum. Fieo ergo querat exaltari nomen suoz. vis exaltari illi te subde qui nō potest humiliari. Et qz supra di xit prius de celo et postea de terra subdit nunc de omnibz simul dicens. Et vt vlt dicā.

Confessio eius super celū et terrā: et ex altauit cornu ppli sui.

Confessio eius. i. laus que sibi debet est su per celum et terrā) omnia celestia et terrena su perans. i. plusqz celestis et terrena creatura ex primere possit qz om̄e creaturaz transcendit. **Uel** (confessio) laudis (eius) est sup celū et ter ram). i. illū omnia superiora accepta per celū et

omnia inferiora accepta p̄ terrā confitent vel in se vel in alijs qz attendentes ea laudant euz et de celestibz et terrenis laudent ergo eum etiā ideo qz (et exaltauit cornu) .i. sublimitatē et di gnitatem seu potestatem (ppl̄i sui) scz christiani. **Modo enim cornu ppl̄i sui humile est in tria ris et tribulationibz tunc vero exaltabit quan do ad iudiciū venerit ip̄e dñs. Ergo mō su.**

Hymnus omnibz sc̄tis eius filijs israel p̄lo appropinquanti sibi.

Hymnus. i. laus dei cum cantico (om̄ibz sanctis eius) scz firmis p̄ sp̄m (filijs isrl) scz vi dentibz deū per fidem. hi sunt sancti quibz de bet esse hymn⁹ (populo appropinquanti sibi) per charitatē hi sunt filij isrl istis modo com petit hymnus ad tps quibz et in fine erit hym nus p̄petuus qz isti digni laudent deū in pre senti et sempiternē laudabūt in futuro hymn⁹ est laus dei cum cantico et habz hec tria. s. can ticum et laudē et dei quoz si vnum desit hym nus nō est hunc ergo modo accipiant et dicāt sancti in fine eternū hymnū accepturi. **Unde dicit in secula seculoz laudabūt te. Dō.**

Excelsor edium supereminens excelsa p̄tas deus p̄cede famulis tuis vt sicut cūcta que cir cuimus te iubente creata sunt ita que p̄cipis te custode seruent. Per do.

Psalmus de exhortatiōe omniū fide lium ad laudandū deū et in voce et in in tellectu. i. corde et in bono ope.

ps. Clix.

Antate domino cā

ticū nouū: laus eius in ecclia sc̄toz.

Auctor psalmi p̄pha dauid. **Titulus** allā. post omnes enim creaturas quas in p̄ceden ti psalmo monuit laudare deuz hic inuitat ad nouū canticū p nouitate incarnationis et lau dare deuz p̄ spiritualibz beneficijs. **Materia**: inuitatio fidelū ad nouū canticū ac iusticia exercenda in malos iusto dei iudicio et sc̄toz exaltatio. **Intentio**: monere ad laudandū deū et in voce et in intellectu et in ope bono. **S̄ntia** in generali p̄pha in isto psalmo inuitat om̄s fi deles ad cantandū dñō canticū nouū p noui tate qua de veteribz facti sunt noui et p victo ria p̄fecta quam in sc̄do aduentu christi ad iu diciū sunt habituri qz tunc sancti euz christo regnabūt in eternū et opp̄ssores eoz detruent in infernū et hoc cedit in augmentū glorie de ctorum. **S̄ntia** in speciali. **Exhortans** itaqz fi deles ad cantandū aū. (**Cantate**) vos fideles et nouus ppl̄us dñō). i. ad honorē dñi (canti

cum nouū) de nouitate refectionis: de myste rio redemptionis de p̄missione eterne heredita tis: et cum exultatiōe p̄dicatē mandatū nouū. **Qui vult cantare hoc canticū** diligat eterna vt fiat nouus. **venit enim homo canticū vetus et veteris testamenti cantat de terrenis. nou⁹ aut homo canticū nouū et noui testamēti cātat de sp̄alibz.** hoc canticū est pacis charitatis et vni tatis et ideo declarans vbi et a quibz debet can tari hoc canticū subiūgit laus eius et ei grata est in ecclia sc̄toz). i. in societate catholicorū et p̄gregatiōe fidelū. hec enī laus cantāda est in ecclia catholica et sc̄tis q̄ sunt isrl. **Uñ subdit. Letet isrl in eo qui fecit eū: et filie syon exultēt in rege suo.**

Letet scz spe licet hic multa patiat (isrl). i. ppl̄s h̄videns deū p̄ fidē nō in auro neqz in ar gento nec in vanitatibz hui⁹ mūdi sed in eo q̄ fecit eum nō solū p̄mo sed et sc̄do. s. creando in opibz bonis vt fiat isrl ab ip̄o enī est leticia n̄ra q̄ nos fecit felices et filie syon idem qd isrl. i. fi lie ecclie scz anime fideles deū p̄ fidē p̄templā tes (exultēt in rege suo) nō in terreno sed celesti nō in mortali sed eterno scz dñō n̄ro iesu chri sto q̄ est creator et recreator ac rex noster qz ip̄e fecit et refecit ac regit nos. Et.

Laudent nomen eius in choro: in tym p̄ano et psalterio psallent ei.

Laudent scz fideles (nomen eius) id est de um regem suum (in choro). i. in cōcordia fidei ac morum bonoz et virtutum. Quia sicut in choro cantantū quisquis voce discrepauerit offendit auditum et p̄turbat chorū sic quis quis est discors in societate sanctorū et dissonat p̄turbatiōe prauoz moroz offendit domini cum auditum. non enī placet deo in discordia laus vel sacrificiū. (in tympano) vbi corū et tenditur. i. in carnis mortificatiōe vicijs se cru cifigendo (et psalterio). i. impletione celestium p̄ceptoz et spiritali operatiōe (psallent ei) vt nō sola vox sonet s̄ et manus cōsonet et ver bis facta cōcordent. Talis enī modulatio est deo acceptabilis vbi est consonantia vocis et opis. ideo aut psallant

Quia beneplacitum est dñō in populo suo: et exaltabit mansuetos in salutē.

Qui beneplacitū est et cōplacet modo (do mino in populo suo) specialiter ab eo electo q̄ olim dixerat penitet me fecisse homines: venit enī pro impijs mori: peccata dimittere: vitam eternam p̄mittere: auctum cōuertere: pugnatem adiutare: vincētē coronare. (et ideo letet exaltabit in iudicio (mansuetos) et humiles pa

tienter oppressiones p̄ deo sustententes (in salu tem) eternam sed supbos humiliabit in mor tem eternam. **Om̄is enī qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabit. In futuro itaqz exaltabit mansuetos et ideo.**

Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibz suis.

Exultabunt hic (sancti in gloria). i. in testi monio bone cōscientie quia hec est gloria nos tra. vel (in gloria) bonoz operuz quia gloria est bonoz actuum frequens laudatio. Sed gloria stultoz est popularis terrena et transito ria quia om̄is gloria carnis quasi flos feni. de qua gloria (letabuntur) nō in applausu et fauore populari nō in diuitijs et delicijs nō in spec tacularis et fabulis s̄ (in cubilibz suis). i. in cō scientijs et in cordibus suis quia om̄is gloria filie regis ab intus. Et merito exultabūt quia habent tam bonum dñm qui dat peccantibz grām et immeritis vitam eternā. Sed ne su perbiendo et sibi placendo offendant oculos dei qui ista donauit.

Exultationes dei in gutture eoz: et gla dij ancipites in manibz eorum.

Exultationes dei nō sui erunt (in gutture) vel faucibz (eorum). i. in lingua et voce. Sic enī letantur in cubilibz et gutture. i. in corde et voce vt nō sibi tribuant q̄ boni sunt sed deo a quo acceperunt quod sunt et sperant id quod nondum sunt (et gladij ancipites). i. ex vtraqz parte vel bis acuti. i. sermo dei qui acutus est veteri et nouo testamento vnde sumunt quod p̄dicant. vel qz sermo ip̄e tp̄alia et eterna pro mittit: erunt (in manibz). i. in potestate (eoz) vt dicant vbi velint et cui velint nō timeāt po testatem: nō cōtemnant paupem et cuiusbet mi nistrant p̄ capti suo. Et hoc

Ad faciendam vindictā in nationibz: in crepationes in populis.

Ad faciendam vindictā in nationibz id est ad hoc vt illo gladio bis acuto occidant pec catores vt sic viuificentur et nobis incorp̄entur qui nos sibi prius incorp̄abant. sc̄dm illd̄ Ego occidam et ego viuere faciā. Et ne pute tur gladius sanguinem fundens determinat subdens id est ad faciendas (in crepationes in populis) vel obiurgationes et correctio nes. Accipe et tu gladium bis acutum increpa amicū tuū dicens. Qualis homo es? qui mundum diligis et dimittis cum a quo factus es. Qui terrena concupiscis et celestia nō amas. Qui vicijs adheses et virtutes contē mnis. Cū ceperit erubescere et cōp̄tingi fecisti

vultus de gladio puenit ad cor mortu' est vt
vivat. Et.

Ad alligandos reges eoꝝ in compedibus
et nobiles eoꝝ in manicis ferreis.

Ad allegandos reges eoꝝ in cōpedibus. i. in
pceptis dei (et) ad alligandos (nobiles eoꝝ in
manicis) vel vinculis (ferreis). i. dei mādatīs
que dicuntur vincula ferrea qz sunt insolubilia
His vinculis ligant reges et nobiles seculi ab
infirmis et contemptibilibus mundi qz degit de
vt pfinderet fortia et isti ligant nobiles et po
tentes ne pgreant ad illicita. Ferrea vincu
la sunt qz diu timent ament et aurea erunt qz p
fecta charitas foras mittit timorē. Inīuū qui
dem sapie timor dñi. Incipit g̃ a vinculis fer
reis et finit ad torquē aureā. Incipit a timore et
psūmat ad sapiam. Et ad hoc hñt gladios.
Et faciant in eis iudiciū cōscriptū: gl̃a
hec est omnibus sanctis eius.

Ut faciant in eis iudiciū pscriptū. i. a p̃i
bus sanctiū et decretū hoc est vt sic eos iudicet
quomō in septuris sc̃is digestū est vt inūgat
eis legē p̃nie fm̃ traditionē septure et cōcludit
(gl̃a hec est omnibus sc̃is eius) ita sc̃z vt dicitū
est sc̃z qz p̃ totū mundū hec agunt sancti qz sic
gloriant. sic exultant in faucibus. sic letant in cu
bilibus. sic exultant in gl̃a. sic exultant in salutē
sic cantat canticū nouū. sic dicitur alla corde ore
et vita. Ut gl̃a hec est oibz sc̃is eius. i. qz ita
faciūt p̃sequenter gloriā eternā et ita vixisse est
causa glorificatiōis sc̃oz. Vel de futuro ex
ponit sic exaltabit mansuetos et tunc. Exul
tabunt sancti in gl̃a eterna nō transitoria (le
tabunt in cubilibz suis) in diuersis mansōibz
in celo eis iuxta diuersitatē meritorū assignatū
et tunc. Exultatiōes dei. i. laudes dei vocales
erūt (in gutture eoꝝ). i. in faucibus et ore. q. d. lau
dando in deo exultabūt qz in corde et lingua
deū laudabūt a quo eterna bona hñt (et gla
dij accipites). i. sña iudicij de bonis et malis
erunt (in manibz). i. in p̃te (eoꝝ) qz cum dño
iudicabūt et hoc. (Ad faciendā vindictā in na
tionibz increpatores in p̃lis). Ecce quāta glo
ria et gaudij sc̃oz tunc erit qñ paupes qz hic
derisui erant p̃tatem vindicādi in sup̃bos ha
bebunt. Et qz ab illa pena liberari nō p̃nt iō
subdit. Ad allegandos reges eoꝝ in cōpedibus
et nobiles eoꝝ in manicis ferreis. i. in vincu
lis pedū et manū tunc enī tyranni ligabunt
manibz et pedibus in vinculis de qbz nō erit eis
liberū exire ampli'. (Et faciant in eis iudiciū
cōscriptū). i. ab angelis et oibz sc̃is approbatū
vel in pluribz scripture locis memoratū. Et ne

putes hanc p̃tatem esse solis apl̃is addit (glo
ria hec) sc̃z p̃tatem iudicij (est) nō solū apl̃is sed et
(omnibus sc̃is eius) sc̃z oibz p̃fectis qui p̃ chri
sto omnia reliquerūt vel talis executio iusticie
diuine cedit in augmentū gl̃ie electoz. qz vin
dicta maloz erit gloria sc̃oz. letabit enim iu
stus cum viderit vindictā.

Oratio.

Auctor totius bonitatis deus qz omnē man
suetudinē te humiliter p̃sistentē et altas presta
vt sicut sc̃os exultare facis in gl̃a ita p̃ntem
ecclesiam custodire digneris ab huius seculi de
lectationibz impollutā. Per do.

Psalmus de inuitatiōe omnium b̃toꝝ
ad laudandū deū in seipsis iam glorifi
catis p̃ gloria beatitudinis misericordi
ter collata eis.

ps. Cl.

Laudate dominū

in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.

Auctor psalmi p̃pha dauid. Titulus huius
psalmi sicut superior est alla. i. laudate dñm.
Inde enī incipit. Materia laus dei in sanctis
iam glorificatis et beneficiū glorificatiōis tan
quā causa laudis. Intentio: monere fideles vt
vehementi desiderio anhelent p̃uenire ad locū
glorie sc̃z b̃itudinis eterne vbi iugiter sine fi
ne valeant corde et ore deū laudare. Sña in
generalī p̃pha quibz in principio libri huius re
cte p̃uersatiōis formā ostēdit iam in illa celesti
hierl'm receptis dicit in illis laudādū esse deū
qz omnia eis dedit. Sña in speciali p̃pha g̃ in
sanctis iam glorificatis monet laudare deū. d
(Laudate) vos om̃s beati et felices (dñm) sc̃z
deū trinū et vnū (in sc̃is eius) quos iam glo
rificauit. i. p̃ his que sanctis suis sc̃z vobis de
dit (laudate eum in firmamento virtutis eius)
qz firmavit eos virtute impassibilitatis et im
mortalitatis. i. p̃ eo qz omni infirmitate subla
ta firmamētū his eterne virtutis inuexit et eos
virtute sua ita firmavit vt amplius mori non
possint.

Laudate eū in virtutibus eius: laudate eū
fm̃ multitudinē magnitudinis eius.

Laudate eum in virtutibus eius) qz eos du
plici virtute decorauit id est p̃ eo qd̃ mortē cō
sumens immutabilis vite gloriā his tribuit et
secū in eternū regnare fecit (laudate eum sc̃dm̃
multitudinē magnitudinis eius). i. assidue et si
ne fine sicut non est finis magnitudinis eius.
vel qz multos numero et magnos meritis eos
fecit seu qz mltipario honore distinctas mā
siones eis deputauit.

Laudate eum in sono tube: laudate eū
in psalterio et cythara.

Laudate eum in sono tube). i. laudate eum
vt regem qui vos in bello vestro cōtra diabo
lum fortiter pugnare et vincere fecit. tuba enī
terribilis vel in bello sumit vel in aduentu re
gum apparat (laudate in psalterio). i. vt deum
summū qui vobis de celo legis mandata im
plere prestavit et vos sumos fecit. psalteriū enī
in laudibus dei sonat et a sumo sonū reddit et in
cythara). i. vt sponsū qui vos mortificatos
carne viuificauit et ab imis liberauit. cythara
enī sponso cantat et neruis extēsis ab imo so
nat. Unī in tuba rex esse significat. in psalterio
deus. in cythara sponsus.

Laudate eum in tympano et choro: lau
date eum in cordis et organo.

Laudate eum in tympano). i. in carne mu
tata et incorruptibili nullā terrene corruptōis
infirmitatē habete hoc est de incorruptōe car
nis et p̃ eo qz mortificatū corpus sit immorta
litate donatū. tympanū enī sit de corio exten
so siccato et firmato (et) in (cordis). i. in vocis
cordisqz p̃cordia vel in societate p̃cordi et pa
cata. chorus enim est tpata et vnanimis vocū
collatio et qz vos choris angelicis sociatū (lau
date eum in cordis et organo). i. in carne iam
a corruptōe libera eūz cōcordi diuersitate hoc
est de collata abstinentiā et p̃ter cōsonantes lau
dum differentias ac p̃ eo qz p̃ ciboz abstinen
tiam rectoris visceribz p̃cupiscentijsqz euictis
carnalibz digni inueni estis regno dei ad cō
cinnendas laudes diuinas. Corde quippe ca
ro sunt sed iam a corruptōe liberate quibz ad
dit organū nō vt singule p̃ se sonent sed vt di
uersitate cōsonent sicut in organo fieri solet ha
bedunt enim etiā tunc sancti differentias suas
cōsonantes et cōsentientes sicut fit suauissimū
cantus et diuersis quidē sed nō inter se aduer
sis sonis. Stella enim ab stella differt in cla
ritate sic et resurrectio mortuoz.

Laudate eum in cymbalis bene sonanti
bus: laudate eum in cymbalis iubilatio
nis: omnis spūs laudet dñm.

Laudate eum in cymbalis bene sonantibus)
id est in his qui se inuicē honorantes laudant
deū et delectant eo qz se inuicē honore p̃ueni
runt. Cymbala enim inuicē se tangunt vt so
nent et ideo in cymbalis laudare deū est dum
quisqz honorat a p̃ximo nō a seipso et inuicē se
honorantes dant laudē deo vñ ne putes cym
bala sine anima hic intelligi subdit (laudate
eum in cymbalis iubilatiōis) Iubilatio enim

est laus dei ineffabilis que non nisi ab anima
p̃cedit vñ bene addit (omnis spūs). i. om̃e qd̃
spirat (laudet dñm) qz nihil habet vocem nisi
qd̃ spirat et ideo idem est ac si diceret omne qd̃
potest formare vocem laudet dñm. i. in laudē
dei vocem suā p̃ferat vel ex intentiōe laudent
dñm si rationē p̃cipiant vel deent materiā lau
dis alijs si rationē nō participāt. Quia enim
omnia spūaliter intelligi vult apto sine con
cludit omnis spūs laudet dñm. In hoc ergo
regno nō caro nō sanguis nō corruptio s̃z ho
mo iam spiritalis totus effectus deū qui spūs
est spūaliter laudare nō desinat. Vel etiam
p̃pheta in isto psalmo inuitat cūes celestes ad
laudem dei p̃petuā p̃ gloria beatitudinis ip̃is
collata. p̃mo in generali p̃sequenter in spe
ciali et p̃mo p̃ gloria exhibita christo et eius
matri. Secūdo omnibus spiritalibus angelicis. Ter
cio hominibus electis in diuersis statibus positus
sic incipiens.

Laudate dñm in sc̃is eius: laudate eū
in firmamento virtutis eius.

Laudate) vos om̃s glorie dei iam confor
mes (dñm) qui vos in eterna beatitudine col
locavit (in sanctis eius). i. p̃ gloria sanctis suis
sc̃z vobis ip̃is iam sanctis beatiss collata (lau
date eum in firmamento). i. p̃ gloria collata fir
mamento (virtutis eius) sc̃z iesu christo capiti
qui est firmamentū et virtus dei in exequendo
et pficiendo om̃ia et matri eius virgini glorio
se que etiā firmamentū virtutis eius dicit qz oibz
bus tūm anabz in passiōe ip̃a sola p̃stitit in fi
dei virtute.

Laudate eum in virtutibus eius: laudate
eum fm̃ multitudinē magnitudinis ei'.

Laudate eum in virtutibus eius). i. p̃ gloria
angelicis spiritalibus data qz sunt eius et creatōne
quo ad naturā et p̃firmatiōe quo ad gr̃am (lau
date eum fm̃ multitudinē magnitudinis ei')
id est p̃ gl̃a multa et magna collata p̃ archis
et p̃phis in quibus relucet mltitudo magnitudi
nis diuine bonitatis qz eis secreta sua reucla
uit p̃missiones fecit et eas adimpleuit.

Laudate eum in sono tube: laudate eū
in psalterio et cythara.

Laudate eum in sono tube). i. p̃ gl̃a apl̃is
collata qz fuerūt tube sonantes fidē. i. p̃ mundū
p̃dicantes (laudate eum in psalterio). i. p̃ gl̃a
euangelistis collata qz de sup̃na scripserūt gl̃a
sicut psalteriū a sup̃iori reddit sonū et cythara
id est p̃ gl̃a innocentibus collata. cythara enī
dulciter sonat et nil dulcius sonat qz vt inno
center quis vivat.

Laudate eum in tympano et choro: lau-
date eum in cordis et organo.

Laudate eum in tympano. i. p gloria mar-
tyribus collata q̄ sicut tympanū in martyrio sūt
extensi ⁊ pellibus percussi resonabāt laudē christi
(et choro) .i. p gloria choro sacrarū virgīnū
collata. ipaz enī est p̄p̄iū ducere choros post
agnū (laudate eum in cordis) .i. p gloria san-
ctū p̄fessoribz collata ipi enī fuerūt corde p̄ cō-
tempnū t̄paliū graciles. p̄ carnis mortificatōz
extense et ab humore culparū desiccate (et or-
gano) .i. p gloria doctoribz collata sicut enī ab
organo diuersi soni p̄ diuersas fistulas emittū-
tur ⁊ melodia efficiat q̄ cordia sic a doctoribz
multe s̄milibz veteris ⁊ noui testamenti p̄-
ferunt vnam facientes p̄cordiā v̄itatis.

Laudate eum in cymbalis bene sonanti-
bus: laudate eum in cymbalis iubilatio-
nis: omnis spūs laudet dñm.

Laudate eum in cymbalis bene sonantibus)
id est p gloria p̄dicatoz scz ore ⁊ ope bene p̄di-
cantū et ad cōmuniū eternū vocantū (laudate
eum in cymbalis iubilatiois) .i. p gloria s̄m-
p̄dicatoz in leticia et deuotione cordis aduersa
pacientū ⁊ p̄dicantū (omnis spūs) scz ange-
licus ⁊ human⁹ (laudat dñm) qui nō nisi spūa
liter est laudand⁹ et hoc v̄t̄q̄ faciūt qz ibi p̄-
tine deū laudant. Scdm̄ sensum literalē q̄
planus est ponit hic septē instrumenta quozū
v̄sus cōmunis erat in templo scz tubā psalte-
rium cytharā tympanū chorū organū et cym-
bala. Ex autē addit in cordis nō refert ad spe-
ciale instrumentū sed generaliter ad omnia in-
strumenta que p̄ cordas sonant. fuerunt enim
preter psalteriū et cytharā alia quedā instru-
menta p̄ cordas sonantia quozū v̄sus cōmu-
nis nō erat ⁊ hec sub cordis cōphendit. p̄di-
ctorum autē septem instrumentoz sufficientia
sic patet. Quia fm̄ boeciū in principio musi-
ce sue musica instrumentalis aut sit neruoz ten-
sione aut spūs insufflatōe aut rei cōcaue p̄cul-
sione. Si neruoz tensione vel reddat sonus a
superiori et sic est psalteriū vel ab inferiori et sic
est cythara. Si spiritus insufflatōe aut huma-
no aut aliunde collecto. Si humano vel p̄-
tino ⁊ sic est tuba vel interpolato et sic est cho-
rus qui est pellis habens duas cicutas vnam
per quam insufflat et aliam p̄ q̄ sonū emittit.
Si aliunde collecto p̄ folles ⁊ sic sunt organa.
Que autē sonant percussione vel sonat percussio-
ne pellis extense ⁊ sic est tympanū vel cris ca-
uati et sic sunt cymbala que inuicē percussa acu-
tum sonū q̄ etiā tinnitus d̄ reddūt. Q̄d

Armonie nostre suauissimū melos: qui no-
stri pectoris modulamina nunc flexibz: nūc ge-
mitibz precipis exerceri: presta quesum⁹ dñe
vt dum illa spiritali affectu cōcinim⁹ p̄petuali-
bus choris inserti te cum sanctis omnibz col-
laudemus: Per dñm no.

Ter quinq̄genos dō canit ordine psalmos.
Versus bis mille sex centos sex canit ille.

Venerabilis patris Ludolphi carthusien.
Expositio in psalteriū diligenti castigatōe ex-
arata finit feliciter.

Perge ludolfe foras: variāq̄ seraris i vrbes.
Doctoz placido suscipiare sinu.
Ingrediare domos arca penetralia cellas.
Multa det hospiciū bybliotheca tibi.

Franciscus petrarche poete laureati p̄stat
mi penitentiales elegantes et deuoti.

Eu mihi misero: qz iratū aduersus
me cōstitui redemptorē meū: et legē
suā cōtumaciter neglexi. Iter rectū
sponte deserui: et p̄ inuia longe late
qz circūactus suz. Aspera quelibz ⁊ inaccessa
penetraui: et vbiqz labor ⁊ angustie. An⁹ aut
alter ex gregibz bruthoz: et inter lustra ferarū
habitatio mea. In anxietatibz cum voluptate
p̄stat⁹ suz: et in sena cubile meū strauī. Et ob-
dormiui in interitu: ⁊ sp̄m̄ requiē in tormētis
Nūc q̄ qd̄ agā: q̄ mei tāns picul⁹ vertat⁹: spes
adolescētie mee corruerūt oēs Et fact⁹ sum nau-
frago s̄m̄: q̄ meribz amissis nud⁹ enatat ia-
ctatus ventis ⁊ pelago. Elongat⁹ sum a portu
et viā salutis nō app̄hendo: s̄z rapior sinistroz
sum. Video tenuiter quidē: sed hinc mihi gra-
uius duellū qz irascoz mihi met: et anime mee
sum infestus. Irascoz p̄ctis meis: sed ingente
miseriarū mole dep̄ssus sum: nec est respiran-
di locus. Sepe fugā tentauī ⁊ vetustū iugū et
cutere meditatus sum: sed inheret ossibz. O si
tandem excidat a collo meo: excidet p̄festim si-
tu iussis altissime. O si mihi sic irascat: vt te
diligā vel sero. Sed multū timeo: qz libertas
mea meis manibz labefacta est. Iuste crucior:
cōfensi labore torquor dignissimo. Quid mi-
hi p̄curauī demens: catenā meā ip̄e cōterui: et
incaidi volēs insidias mortis. Rbenā mihi di-
spoluit hostis quocunqz ibi am: et pedibz meis
laqueos tetendit. Ego autē despecti ⁊ incessi se-
curus inter lubrica: ⁊ in p̄ctis meis mihi blan-
ditus sum. Credidi iuuentutis decus oberra-
re: et secutus sum quo me tulit impet⁹. Et dixi
mecū qd̄ ante mediū de extremis cogitas: ha-
bet enī etas quelibz suos fines. Uideri ista de⁹
sed irridet facilius erit ad veniā: p̄uerti poteris
cū volēs. Nūc p̄suetudo pessima suū v̄dicat
mancipiū ⁊ inicit man⁹ frustra reluctāti. Quo
fugiā nō habeo: nā ⁊ egovi nec⁹ sum: ⁊ refugū
meū lōge est. Horiar i p̄ctis meis: nisi auxiliū
mihi veniat ex alto. Nō merui fateor: s̄z tu dñe
miserere ex tēde manū p̄cūti Et memor p̄mis-
sionū tuaz eripe me d̄ faucibz iserni. Glo.

Auocabo quē offendi nec timebo re-
uocabo quē abieci nec erubescā Sp̄e
p̄ditā restitūā audebo rursus ex his te-
nebris in celū oculos attollere. Illic inhabitat
redēptor meus: q̄ potēs est ab inferis euellere.
Et gelidis artubz sp̄m̄ infundere: ⁊ extrahere
iacentē de sepulchro. Ego in me perq̄: s̄z in il-
lo mihi vita p̄manet: et salus in eternū. Ille im-
perat mortuū: v̄tā p̄stat ⁊ restaurat quis p̄bi-
bet sperare meliora. Auolent q̄ me terrificant:

p̄ctm̄ meū grande nimis sed miseratio dñi im-
mensa est. Peccauī infelix mala p̄coribz accu-
mulans ⁊ mibimet sui hostis accerrim⁹. Verū
enimvero oīs sordes meas vna gutta vel te-
nui sacri sanguinis absterget. Et tū v̄t̄ mibi
gemitus: frange factū hoc dñe: et fontes priuāt
ex adamante durissimo. Fontes limpidi scau-
riant: et detēdāt in volutabū vbi assidue trux
aper immergit. Et diluant macule vetuste et
placere tibi possit habitaculū in me dum mi-
hi displicz. Fiat mihi p̄ noctē miseriarū meaz
recordatio ⁊ p̄ diē spes salutis appareat. Tem-
perem leta cū tristibz: s̄z miseratio nū tuaz nū-
quā obliuiscar. Et quātis me malis crucis ⁊
vt animā meā nō deserueris in piculis m̄lis.
Lugeā penitēs de p̄missis ad feliciora suspirē
de memetip̄o metua sp̄: de te nunquā desperē.
Fiat mihi talam⁹ meus purgatorū meū: et le-
ctulus meus lachrymarū p̄scius meaz. Et in
corpe meo doceā p̄sq̄ p̄ceptis corruā in tar-
tara. Miserere dñe miserere: ⁊ opus tuū ne de-
stinas liberator me⁹ ⁊ spes mea vltima. Glo.

Miserere dolor meoz dñe fact⁹ sup̄qz
volunt⁹ sum: ei in sceno p̄ctoz meoz
marci miser. Et qd̄ restat ampli⁹: af-
fictio tps iunilr̄ abijt: ⁊ vitā in p̄suis exp̄di.
Hors ate oculos meos adest: ⁊ dom⁹ nouissi-
ma sepulchz ⁊ stridor ac gemit⁹ gebēne. Quā-
diu me deludet dies hodiern⁹ sub expectatōe
crastini: qm̄ incipiā ad te reuerti. Siste iaz flu-
et⁹ ac p̄cellas animi: illūina p̄siliū cordis mei
et methā laboribz impone. Qui intellectū des-
deras vt bñ agerē: tribue volūtātē ⁊ i actū diri-
gene exprobratōe tui muner⁹ p̄fundar Eripe
me fuicio hostis tui: et ne isulcet i op⁹ manū
tuarū p̄hibe: qm̄ alit q̄ p̄hibeat nō est: Libera
me de supplicis eternis sit mihi ps purgatoris
labor me⁹ quo h̄ p̄singlos dies exerceor. Reli-
quū in hac vita ⁊ in his mēbris erige p̄sq̄
veniat tps egestat⁹. Reduc me i vias tuas ante
solis occasū: aduersa p̄cit ei ⁊ nox ē amica p̄do-
nibz. Loge me ad te si vocare parū ē demiqz vt
libet: mō ne perēā. Respice dñe vide miserere
succurre qm̄ tu sol⁹ oēs miseria meaz nosti. Glo.

Recordari libet munerū tuoz de⁹ vt sit
mihi p̄fusio ante oculos ⁊ rubor in ge-
nis meis. Dic ei forte miseraberis vbi
nō p̄sus oblitū videris oīm q̄ mihi tribuisti
largitor optime. Tu mihi celū ⁊ stellas (qd̄ enī
boz indigebas) tu mihi vicissidines: p̄m̄ crea-
sti. Tu solē ⁊ lunā: tu dies noctesqz: tu lucē ac
tenebras discernisti. Aer est opus digitorū tuo-
rum serenitatē ⁊ nubes tu fecisti ⁊ v̄tos ⁊ plu-
uias. Terraz aquis inuoluisti: fecisti montes
et maria valles planiciē fontes lacus et flu-

mina. Nec intus varijs seminibus secundasti:
circūquaq; multiplici specie decorasti. Nec
bis virentibus vestisti campos: distincti colles
floribus silvas ramorum folijs. Fatigato requie
preparasti: estuanti vmbra arborum et ad ocium
recessus amantissimos. Sicut fontes lucidos
effluentibus baccas: omnis generis et refectionis
quā multiplicis alimenta. Quā multiformibus
animantibus terrā et pelagus implesti: et circū-
fusos tractus aeris: quos cuncta dinumeret. Nec
omnia pedibus hominis subiecisti usque ad oble-
cinationes varias amasti hominē. Nec me mi-
nus: ideo quod cum multis: quin et singularia que-
dam tribuisti mihi. Tu corpus hominis pro cur-
tis creaturis tuis adornasti: tu membra miris
ordinibus collocasti. Os illi imperiosum ac se-
renum spiritusque tui capacē et contemplatōre cele-
stium statuisti. Addidisti artes innumeras: quod
bus hec vita foret ornatior: eterne quoque vite
spem dedisti. Ostendisti viam quā gradiendū
foret: aperuisti aditus in tabernacula tua: mo-
nuisti quid cauendū atque vnde declinandū sit.
Deputasti comitē prope tuum: ac ducem: gressus
omnis et specula contemplatus es: et errores meos
observasti. Cadentē sustentasti: labentē firma-
sti: errantē direxisti: prostratū sustulisti: suscitasti
mortuū. Miseratus es labores meos: iocens
vbi nō misericordia sed odio dignus eram. Et qui-
bus meis meritis tam multa tam grandia gra-
tis et indignus hec accepi. Pro his omnibus
quid tibi retribuam vides: verū tamen misere-
re iterū: et succurre quod sine te morior. Ingra-
titudinū mearū ne reminiscaris amplius: sed
saluam fac animā meā: nil iam de proprijs viri-
bus sperantē. Gloria patri.

O ceteris mee in microzo transferunt: et ter-
roribus agitant innumeris: conscientia
cōcutit insonnē et male mihi est. Sō-
nus meus illusionibus varijs turbat: non mihi
quietem afferens sed laborē. Signū pestiferi
euentus prohibe dñe et occurre: quoniam aduentan-
tis mortis est indicium. Dies meos in amaritu-
dinibus eregi presumperunt me cure immortales
et anime meę litigio exasperatus sum. Corpis
mei sarcina defessus ac curuatus ingredior et
terrā inuitus aspicio. Intus et extra mihi ipse
sum molcitus: vtrouique hostes domesticos in-
ueni quod me pessumdederunt. Persecutoribus alie-
nigenis patuit ingressus: et murosque custodia
deiecta est. Et ego somno grauis atque incautus
inter tenebras noctis oppellus sum. Nulla mi-
hi spes salutis nullū prosequi aliunde: sed in mi-
sericordia tua dñe sperabo. Succurre accelera ser-
uam: et miserere mei. Gloria.

Incūvallarunt me inimici mei purgen-
tes me cuspidibus multiplici. Obortui
infelix et cōtremui vehementer: horroz
mortis supastitit mihi. Incubui infelix in ba-
culum meū et dixi ecce proferam nec succumbā.
Non respexi ad orientē nec vnde debuerā au-
xilium expectavi nec sicut dignū fuerat speravi.
Propterea firmamentū cui innixus eram me
desideriū repēte: et ego prius in terrā sum prostra-
tus. Agnoui cadens quā debilitē stetitsem: pro-
dones insultauerunt corruenti. Spoliarunt me
diuitijs multis quectis mihi de longinquo: ta-
be et cruore deformauerunt me. Vulneribus gra-
uissimis confecerunt me semianimē et nudū re-
liquerunt me in deserto. Caput et pectus meum
transfixerunt sed subter procordia mea debacha-
ti sunt acerbis. Illic vulnus sita putruit: illic
vite mee metus: illic dñe manus tuas adhibe
velociter. Viuis enim saluator mihi: et hec aspi-
ciens ex alto tacuisti et passus es quod ego pro me-
ruī. Misereris fortasse nec patiens in finē:
quoniam tu solus potens es prescribere leges morti.
Ipe arcebis carnifices ab interitu meo: quoniam in-
te spes mea magna est: ipse saluū me facies de
manibus impiorum. Gloria.

Dignā stare dum corruerit: ve mihi quod
duriter nimis allisus sum. Quo et vnde
de redactus sum: horresco dum memi-
ni et tremisco grauiter. Sperabā de viribus
meis: et mihi quedā magna pro miserā. Sōnia
mihi fingebā et gaudebā: nunc delusus et progi-
scor: cum lachrymis. Securus in piculis fui
lectus in erūnis medijs portus in tempestantibus
putaui. Circūspexi per nebulas: secutus sum
transuersas et tortuosas viuendū vias et feliciter
mulcentes. Postquam tu semper mihi fueras si-
nis sed ad te pro meipsum venire credēs retrocessi
pro inextricabiles amfractus. Sentio nūc insidi-
as vbi libet piget erroris tam longevi: nec prope-
rea subsisto vbi sit requies. O dñe mihi sum et
ago cuncta cum fastidio vim patior et aliud nō
licet. Nouū propositū mos vetustus opprimē: et
cū recta placuerunt relabor ad solita. Quoties
iam oscitans ad vomitū redijt subinde stoma-
chas dixi quousque hec quis erit finis. Iustū
supplicium animi insolētis scio quod me perdidit: ni-
hil eras et supercilium eregi. Agnoscens nullā homi-
fiduciā nisi in deo et si parū video illucescat cla-
rius. Aufer a me dñe presumptōis spem et humi-
litate tribue placet tibi. Ne quoniam extollar incō-
sultet mihi de me mentiar sed prosererē in tremore
tuo. Limus et vmbra tenuis sum et fumus ante
imperū ventorum ita mihi videor videri. Ita mi-
hi videar semper et in hac opinione permanē for-

bre ac salubriter sub vmbra tua. Quotiens
hinc pedem mouero concidā: et ludibrio pro-
custoribus meis ero. Scio et expius metuo ope-
ruit me iam similis ruina. Et adhuc exurgere
non valui: sed inenarrabilibus virgorum miseris.
Iamdiu sedus verfor in sanguinibus: et in luto
cōcupiscentiā meam iacō. Erige me chris-
te iesu: et misericorditer sustenta: nō corruā sub ex-
tremis. Gloria patri.

Francisci petrarche poete laureati psalmi
professionales caute tamen ac sobrie legendi.

Ies effluunt et labunt anni: sed in-
feliciter ego nil cogito de peccatis me-
is. Quid faciā dñe aut quo ibo: cū
venit vltimū tempus meū. Cla-
mabis me ad iudicium: et requies a me de talen-
to mihi tradito rationē. Deu mihi quod respon-
debo tibi: cōfusus territus ac tremens dicam.
Nil dñe suplicatus sum: cōsumpsi etiam ne-
quiter talentū tuū. Quasi nescius dissimula-
bis mecum: interrogabis fortunas meas et se-
riciam vite mee. Domine tu scis omnia delicta
mea: et lapsa stilo ferreo in fronte gero. Mi-
serere dñe seruo tuo: et nō intres mecum in iudi-
cium quod succumbo. Nec minus ad multitudi-
nem miseriarū mearū aspice ad magnitudinē
miseratōnis tue dñe deus meus. Et nō pro-
dam aliam meā redemptor meus: quoniam tu eā sangui-
ne redemisti. Viuis vniuersis cōfitebit tibi dñe
aperiā oīa peccata mea. Et humiliatum et cōtritus
spiritū in me agnoscas: vt succurras et exten-
das citius dextera pereuntem. Etenim cōfitear
tibi dñe: miserere et parcere soles penitentibus et
cōtritis. Sed heu quod reminiscar delicta mea:
dum noua cōmitto veterū obliuiscar. Vniuersa
memorē millesimū delictorum: aut de mille mi-
libus vniuersa scelus. Ut vel sic cōterar et dolerē:
et tu misereris misero et cōtrito. In iniquita-
tibus cōceptus sum: et in iniquitatibus editus
et nutritus. Infans iniquitates colui et in qua
purus esse debui puericiā dolosus egi. Adole-
ui nec factus sum citius adolecēs. quo citius
mea prauitas adoleuit. Iuuenis fui et attingi-
rum: sed vixit in me viciū semper pro virtute.
Virtutē odio habui: amavi semper scelera et ab-
horruī bonitatem. In sceno vanitatis educatus
sum: et libens secutus sum semper semitas im-
pioꝝ. Libens iniquos ad vomitū incitavi et
dux malorum fui libentius quod sequar. Quis fur-
ta referet ei extorta: dilexi semper spolia et rapi-
nas. Depredatus sum pauperem et egenū: dep-
datus sum viduā et pupillū. Depredatus sum

extraneū et infirmū: templū quoque et orariū et
altare. In mendacijs et figmentis: versat⁹ suus
adulationes et fraudes sup omnia adamauit.
Arma lucis odio habui: et dilexi sup omnia
tenebras. Exquisiui aspera et deserui vias pla-
nas: per deserta prexi et per inuia et iniqua.
Coram te dñe malū egi: tu scis quod et male agē-
tibus nō dissensi. Deu mihi quid faciā aut
quo ibo: oportet per aciem tuā iudicij me trans-
sire. Propterea dñe miserere mei: quod nō est re-
mediū neque auxiliū nisi tuū. Gloria.

Aperbū me fecisti dñe: et mea supbia
est immensa. Spreui te dñe parentes
spreui: superiores humiles et amicos. Et
nunquā dñe me cognoui: erecto supercilio me so-
lum sup omnia exaltaui. Factabā temere ver-
ba mea et elatōes simbras ad sidera dilatabā.
Erexi cornua et respexi celū: et te summū do-
minū nō curavi. Et factus sum lucifero similis
immo excessi cum: quod nō dum parē me tibi cō-
stitui sed maiore. Nec cōtentus fui dñio do-
mus mee: in seruorum multitudinē gloriabar.
Infestus fui fratribus et vicinis: et vt pēsem cō-
cubiū contumelias irrogabā. Nec passus sum
aliquādo proprimū neque seruū: elatus et stoma-
chas omnia contemnebā. Credidi per sup-
biam exaltari: et in ea fuit tam gloria quod pom-
pa mea. In presumptōe sapientiā existimaui
et quod sapiens nō audebat insipiens ego tūmo-
re presumē. Sed quod magis immoror in hoc
peccatō: fui superbus et arrogans in omni. Peccavi
debo quod talia possit ferre: nisi tu solus dñs mi-
sericors et benignus. Vir fortis patiens et in-
uictus qui parcis contemptis blasphemam et in-
am et iurgatus. Adiuua me dñe: ac cor elatus
ac presumptōis spiritū in me extingue. Glo.

Bi tenacissima auaricia mea: vbi prodi-
galitas. Legalitate abominatus sum:
et habui semper odio largitate. Propter
auariciā dñe nil obmissi: propter hanc oppressi vi-
duam et pupillū. Subij seruitutis iugū: et ab-
horruī libertatē. Propter hanc adheci impijs
et indignis: et cum eis expendi infeliciter tempus
meū: quo charius nil habebā. Fui mēdax va-
rius et piurus: sollicitus cupid⁹ et raptor. Per-
didit lenitiam et quietē: tribui semper tristitiā et la-
borem. Propter hanc esuriui et sitiui: sopiui fri-
gui tremui et expaui. Ob hanc testimoniū fal-
sum tuli: feci iniquū iudicium et detestabile ser-
monem. Sepe in necem primi mei conspira-
ui: confici epistolas et membranas. Cor meū
ad aurū et argentū nunquā ad te dñe cor leua-
ui. Nec miseratus sum inopi et mendico: propter
auariciā dñe auertebā oculos ab egenis. Nec

recte cōsului indigni: iustū et pauperē in ne-
cessitatibz dereliqui. Dedi pecunias ad vsurā
defraudam rem publicā et altare: et situi san-
guinē innocentē. Nec compassus sum inopi:
debitori debiti et depositū denegavi. Ne dūz
accepi munera sed exegi: sed sine precio nihil
feci. Et dūz pgregabo thesauros de sanguine
inopū et iustoz: et cum his de sanguinibz libe-
rator. Quādiū me dñe tulisti: vt quāq; refrena-
ret. Tu frena dñe: tu solus potes modū et finē
imponere cupiditatibz impioz. Gloria.

Uam varijs qz modis lumbis meis
abusus sum: pfundoz dñe dum recor-
dor. Subtrahi virginē patri suo: vxo
rem paupi et vicino. Persecutus sum viduā et
matronā: et que celibē vitā tibi dñe dedicauit.
Quam nō potui donis flectere flexi dolis: et
quā nō potui vincere p cibz vicinis. Et que
mibi pūens repugnabat: incōueniēte oblo-
quens mentiebar. Laxavi lūbos et vmbilicū
sum secutus: et huiusmodi vicio gloriā acq-
siui. Fortis et casta mulier displicebat mibi: et
blandus oculus cōplacebat. Nec ad necessi-
tatem tū lumbos exercui: et voluptatē et lasci-
uiam exercebā. Nec vna aut altera cōtentus
eram: maculare plurimas gloriabar. Seque-
bar quotidie thozū psallentiū puellarū: et ama-
toris fabulas auscultavi. Induebar purpura
et oculos lineabā: vt facilius vmbilicū incita-
rem. Ulescebar aromantibz et valernis. vt lum-
borum libidinē roborarē. Sollicitus meebus
mibi socius fuit: et dozea pedissequa vnica so-
ror mea. Cū adulteris habitatio et portio mea
erat: et inter greges brutoz brutior appetitus.
Transgressus sum modū terminūq; nature: et
si quid fedius feci dñe tu vidisti. Quāz in hoc
vicio me pstravi: nunc pudet dicere qd nō pu-
duit me fecisse. Sed heu dixi fatebor minora
sed nunc abscondo maiora pre verecundia et
rubore. Propterea grauius deliqui sed tu dñe
respicias animū et pudorē. Gloria.

Fluida mibi amica fuit: et charitas
inimica. Inique mūdi virtutibz et for-
tunis: detraxi regibz et momordi eos
mendacio susurro odio et liuore. Obloquens
pūmo murmurabā: et ab alieno bono semp
mūdus marcebat. Iustoz laudes et merita de-
nigraui: et maloz gloriā cōcupiui. Cum recti
bene agerent inuidebāz: nō vt agerē ego bene
sed qz volebā eos agere male. Si quando de
rectis laudabilis sermo fuit: obieci falsas ma-
culas et delicta. Si vero cōtra prauos infas-
mia laborabat eos subito ad sydera extollebā
Non inuidi laboribz proximi nec erumnis:

sed tantū laudi glorie et honori. Accendi con-
tra piūm filiū pūm suū: et contra fidē ser-
uum dñm inflamaui. Castam pūgem cōtra
virum: et fratres vnanimis ad discordiā cōci-
taui. Optaui pūmo paupem et exiliū: naufra-
gium carcerē egritudine et labore. Vita pū-
mi odium mibi fuit: in sola morte eius spera-
ui requiē inuenire. Ut paterent innocui opta-
bam pati: et illoz cruciatibz gratulabar. Sed
heu quāto deterius: inuidi tibi inuidi tue po-
tentie et operibz que fecisti. Ideo dñe inui-
die oculos amoue a me: vt que recta sint videā
et ea agam. Gloria pū.

Di tempantiam et amari gulam: et nil
ventris ingluuie melius exstimauit.
In potu et cibo posui votum meū: et il-
lic cenfui summū bonū. In cōmestationibz et
cōuiujs exultauit. dum esuriret paup et sitiret.
Crapula serotina delectatus sum: et compla-
cuit mibi matutina. Nec expectaui neq; pran-
dium neq; cenam secutus sum insatiabile vo-
luptatem. Nec vno nec altero ferculo cōtenta-
bar luxuria: sum semp in multitudīne fercu-
lorū. Varietas dapū gloria mibi fuit: et sum-
ptuosa ac electa cibaria exquirebā. Nec in si-
cilijs his vescebar: abutebar autē his in vasibz
celatis auro et argento. Salsamenta herbarū
salubriū abhorrebā: nisi cōdita fozent ab aro-
matibz preciosis. Nec vlla cōmunia nec do-
mestica sapiebant mibi: peregrina omnia et spe-
cialia appetebāz. Nec bina mibi refectio satis
fuit: multiplex autē et repetita erapula me iu-
uabat. Fregi ieiunia parēs gule: et naturā pau-
cis pūntā cum excessu nephario violauit. Se-
pe repleus et estuans oscitabāz: et fragmenta
mentis nō egenis sed canibz erogabā. Lama-
bat pauper: et ego vt surdus sollicitus de crasti-
na crapula cogitabā. Et tulisti me dñe vsque
quāq; vt aliquando gulosam voraginē tem-
perarem. Ne feras amplius domine sed suc-
cure: et ventris ingluuicem tu coherce. Gloria
patri et filio et spi.

Horruit patientiā et dilexi iram: nec
causa suberat et irascebar. Fratū con-
tra dñm cōtra pūm: iratū me consti-
tuit cōtra mēm. Iratus noui iurgia innocen-
ti: et seruo pūmelias irigabā. Sepe ob iram
dñe te negaui: maledixi parentibz fratribz et vi-
cinis. Maledixi sanctis tuis dñe: maledixi vi-
uificis elementis et oibz opibz tuis que fecisti.
Totus internus corrodebar: rationē et legem
omnē ab anūno abdicauit. In furore et furijs
gloriabar: et succensui paupibz et egenis. Vi-
ta mea odio mibi fuit: et iratū me cū omni bō

mine perdi pariter cōcupiui. Asptraui liben-
ter ad iniurias et vindictas: vltionē tibi domi-
ne nunq; reseruaui. Scandalizatus sum dñe
dum furie bā: nec responsio mollis nec vir pa-
cificus cōplacebat. In litibz et contentionibz
oblectabar: in pfusione sanguinis et discidio ci-
uitatis. Inimicicias odio et dissensiones ciuū
agitabā: et iratus sepe prelia concitavi. Cum
ira in scandalo cuncta egi: verba pacis et pa-
cientie semitas aspernabar. Et factus sum si-
cut insipiens et insanus: qui red arguitōes ob-
audit nec amplectitur disciplinā. Propterea ad
te cōfugio saluator meus: doce iram fugere et
exemplo tuo da mitem esse. Gloria.

Qui accidia tanq; matrē: fuit ocium
mibi frater et desideria soroz mea. Fugi
exercitiū et laborē: et solaz negligentia
estimauit fructū operis inuenire. Nec vigilēs
oculos in sacra lectōne tenui: nec in pio opere
manus meas. Tota nocte dormiēs dormiēs:
ui: nec ad gallicantū excitatus sum nec in ma-
tutinis annūciaui laudē tuā. Sepe illuxit nec
surgebā ociabar in lecto: ne manūz labores
manducarē. Et bene opantes singulos irride-
bam: torpentes vero a bono ope cōmendauit.
Ociabar domi nec tua sancturia visitabāz: et
panem doloris pcupiui. Pignit me frangere
esurienti panē meū: dum tota die ad ostiū ex-
clamaret. Torpebāz p diem tibi reddere lau-
des: et quā raro in te meditatus sum tu vidisti.
Nec sic torpui dñe ad cogitōnes vanas: ad
occupatiōes sceleris illecebras et delicta. Pre-
segnie mea nō visitauit in funere mortuū: nec
in egritudine infirmū nec in carcere pegrinū.
Nec subuefui inopi nec nudo: vocaui ab omi-
ope bono: et indulsi semp ocio vite mee. Et ci-
ta me dñe et torpore fugans: redde me iustifi-
cationibz tuis vigilē et intentū. Gloria.

Ferias tibi dñe decantaui: et si quid
aliud feci dñe nō tacebo. Neglexi de-
iustificatiōes tuas: et ptempfi doctrinā
euangelizantiū regnū tuū. Derisi sacerdotes
tuos dñe et leuitas: inocuos filii et paupes igno-
tos. Apostolorū canones aspernatus sum: et cō-
siliū patris et decreta pontificū sum transgres-
sus. Nec colui parentes meos: nec honorauit
senem: nec pcepta eccie custodiui. Peccaui au-
diens peccaui videns gustās et tangēs omnia
ac odorans. Peccaui ambulās peccaui sedēs
stans cogitans vigilans et dormiens. Impa-
tiens et inuitus tuli aduersitates meas: sed glo-
riatus sum semp in aduersitatibz innocens.
In cōfessionibz et in psalmis nō fui diligens:
nec deuotus: nec testem conscientia sed vulgi

gloriā exquisiui. Sepe noui cōtrouersia cōtra
rectos: et malui mendacio vincere quā succū-
bere veritate. In pmissionibz largus eram: fui
parcissimū observator et nunq; cum potui red-
didi vota mea. Non psideaui dñe que fecisti
mibi tu eni ad tuā imaginē me formasti. Tra-
didisti mibi spūm immortalē capace visibiliū et
inuisibiliū me fecisti. Celū et stellas ad solaciū
hois tu creasti mare: et terrā et omnia que pū-
nent in eis ad vsū hois tu fecisti. Addidisti
mortē dñe et gehēnā: addidisti padisum: vt te
melius ptemplarer. Pro his oibz que retribu-
bene vides: nō ledas gratis humilitatē et pū-
tum. Adiuua me dñe et miserere mei: da veniā
delinquenti: et pūitentem tibi dñe ne repellas.
Gloria patri et filio.

Finiūt psalmi cōfessionales. Fran. Pe.

A. 1011 2
A. 2020 2

